Ugud apudyus = Ti baro tulag

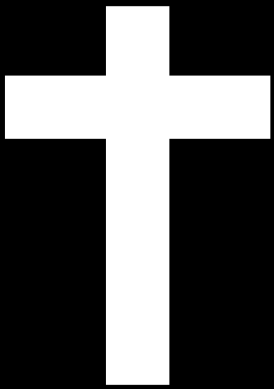

New Testament in Kalinga, Limos

Ugud apudyus = Ti baro tulag
New Testament in Kalinga, Limos

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Limos Kalinga (Kalinga, Limos)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kalinga, Limos

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
51cedb11-17ce-5acb-99f5-9c08ef8013c0

Contents

Mateo 1
Marcos 82
Lucas 133
Juan 218
Kingkingwan 280
Roma 359
1 Corinto 395
2 Corinto 429
Galacia 452
Efeso 465
Filipos 477
Colosas 486
1 Tesalonica 494
2 Tesalonica 502
1 Timoteo 506
2 Timoteo 516
Tito 523
Filemon 527
Hebreo 529
Santiago 555
1 Pedro 564
2 Pedro 574
1 Juan 580
2 Juan 590
3 Juan 592
Judas 594
Sat Naipatigammu 597

Sat Nabal̲u'n Damaga Ingkanglit San Mateo

Sadat Ginnapuwan Jesu Kristu
(Lucas 3:23-28)

1 Satu dit matuntunan dat ginnapuwan Jesu Kristu un
kaganakan didit Ali David un ganak didit Abraham.
2 Sadit Abraham, aman dit Isaac. Sadit Isaac, aman dit
Jacob un aman Juda kan sadadit sunud na.
3 Sadit Juda, aman dadit Fares kan Zara ot sadit Tamar dit
ina da. Sadit Fares, aman dit Esron un aman Aram.
4 Sadit Aram, aman dit Aminadab. Sadit Aminadab, aman
dit Naason un aman Salmon.
5 Sadit Salmon, aman dit Boaz un sadit Rahab dit ina na.
Sadit Boaz, aman dit Obed ot sadit Ruth dit ina na. Sadit Obed,
aman dit Jesse.
6 Sadit Jesse, aman dit Ali David.
Sadit David, aman dit Solomon un imputut na utdit siguda
asawan dit Urias.*
7 Sadit Solomon, aman dit Roboam. Sadit Roboam, aman
dit Abias un aman Asa.
8 Sadit Asa, aman dit Josafat. Sadit Josafat, aman dit Joram.
Sadit Joram dit kapuunan Ozias.†
9 Sadit Ozias, aman dit Joatam. Sadit Joatam, aman dit Acaz
un aman Hezekias.
10 Sadit Hezekias, aman dit Manases. Sadit Manases, aman
dit Amon un aman Josias.
11 Sadit Josias, kapuunan dit Jeconias kan sadadit susunud
na. Siyatu dit timpu un namapilitan dat iBabilonia un nangal̲-
an sidat iyIsrael un pinambalin da dida'n baba-unon.
12 Utdit inggawan da ud Babilonia, naiyanak si Salatiel ot si
Jeconias dit amana. Sadit Salatiel, apun didit Zorobabel.‡
13 Sadit Zorobabel, aman dit Abiud. Sadit Abiud, aman dit
Eliakim un aman Azor.
14 Sadit Azor, aman dit Sadoc. Sadit Sadoc, aman dit Akim
un aman Eliud.
15 Sadit Eliud, aman dit Eleazar. Sadit Eleazar, aman dit
Matan un aman Jacob.
16 Ot sadit Jacob, aman ud Jose un asawan Maria un
nangiyanak kan Jesus un mauguda Kristu.
17 Ot manipud kan Abraham inggana kan David awad da
ud kagwampul̲u't opata lonap. Kagwampul̲u't opata lonap

---

* **1:6** Ilan yu utdin 2 Samuel 11 † **1:8** Sadit Ozias umapu kan Joram. 1 Cronicas 3:11-12 ‡ **1:12** Sat Salatiel, apun didit Zorobabel. 1 Cronicas 17-19.

uman manipud kan David inggana't dit naidallayan da ud Babilonia ot kagwampuḻu't opata lonap payyan manipud sit naidallayan da ud Babilonia ingganaon sit naiyabengan Kristu.

Sat Naiyabengan Jesu Kristu
(Lucas 2:1-7)

18 Kama't tu dit kaugudan dit naiyabengan Jesu Kristu. Si Maria un inana naipaad kan Jose, yoong utdit daan da payyan man-asawa natigammuwan Maria un nabugiyon maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu.
19 Ot gaputa nalintoga tagu si Jose un naipaadana, adina piyaona maibabbain si Maria ot pinanggop na un isina si naḻimod.
20 Kama't di dit simsimmok na yoong nilumtaw ud anghel Apudyus kan siya si in-inop un kanana'n, "Jose un kaganakan Ali David, adika umogyata mangasawa kan Maria ta nabugi utdit pannakabalin Ispiritu Santu.
21 Mangiyanak si laḻaki ot ngadanon yu kan Jesus ta tagu-wona dan tagu utdan basuḻ da."
22 Nakwa'n losan datu daḻapnu matungpal dit ugud Apudyus un paimbagana't dit propeta na utdit un kanana'n,
23 "Mabugi'd osa'n babai'n daan payyan di laḻaki'n aduḻon ot mangiyanak si laḻaki'n mangadanan si Immanuel, un piyaona'n ugudon, 'Awad si Apudyus kan ditaku.' "
24 Utdit lumikna si Jose, tinungpal na dit imbagan dit anghel Apudyus un koona, ot inasawa na si Maria.
25 Yoong adina yan inaduḻ inggana't inyanak Maria dit bugi na un ningadan Jose kan Jesus.

2

Biniling dat Nalalainga Tagu Si Jesus

1 Utdit naiyabeng si Jesus ud Betlehem un osa'n ili'd Judea utdit timpu'n nan-aliyan Herodes, inggaw da ud dumma-tong Jerusalem un nanligwat sin kapon lumtawan init un nalalainga tagu'n mangada-adaḻ sidan bituwon.
2 Ot inimus da un, "Kawad dit naiyabenga Alin di Judio? Naila mi dit bituwon sin kapon lumtawan init un nanigam-muwan mi utdit naiyabengana ot inummoy kami't tu un mandaydayaw kan siya."
3 Magngoḻan man Herodes di, amod dit danag na, kama pay sidat losana iJerusalem.
4 Pinandatdatong na dadit aap-apun di papadi kan mimis-tulun di lintog di Judio ot inimusana dida nu kawad dit maiyabengan dit Kristu.

5 Summungbat da un, “San Betlehem sidin probinsiya’d
Judea ta siya’d ingkanglit dat propeta un,
6 ‘Sika un Betlehem un ili’d Juda, bokona sika’d kadobaan
sidan madaydayawa ili’d Juda ta sika’d manligwatan
dit mangiyapu kan mangayyuwan sidat taguka ka-
ganakan Israel.’ ”*
7 Utdi, inlimod Ali Herodes un pinaayag dadit nalalainga
tagu dalapnu ponkona kan dida dit kustu’n timpu’n
nilumtawan dit bituwona inila da.
8 Matigammuwana man, pinadalanna dida’d Betlehem un
kanana’n, “Umoy kayu ot ammaan yu un inapon nat abeng ta
nu maodasan yu, ipatigammu yu kan sakon ta umoyak pay
mandaydayaw kan siya.”
9-10 Utdi, kaysan da. Inggaw da man sit dalan, naila da
umanon dit bituwona nilumtaw kan dida’t dit ot amod dit
talok da. Impuyut dit bituwon dida inggana’t nan-illong sit
batug dit boloya ininggawan dit abeng.
11 Dumatong da man sit kawadan didi un boloy, nilumnok
da ot inila da dit abeng kan si Maria un ina na. Nam-
palintumong da un nandayaw sit abeng ot inokal da dadit
nangkangingina’n awit da un iligalu da kan siya un bulawan,
insensu kan mira.
12 Masuyop da man, binagaan Apudyus dida si in-inop ta
adida ayonon si Herodes. Utdi, nangulin da utdit bobo loy da
un nangoy da si sabali un dalan.

Sat Nambakwitan da Jose, Maria kan Jesus Ud Egipto

13 Utdit kaysananon dadiya kakkaili, nampaila ud anghel
Apudyus umanon si in-inop kan Jose un kanana’n, “Guman-
gun ka! Ibtik nu danat man-ina ud Egipto, ot inggaw kayu’t
di inggana’t ibagaka mangulin kayu, ta panggop Herodes un
painap nat abenga papatoy.”
14 Gummangun si Jose ot inlakkat na dat man-ina’n kaysan
Egipto si labi.
15 Ot iniinggaw da utdi inggana’t natoy si Herodes.
Nakwa tu dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sidit
propetana’t dit un, “Inayagak dit abeng ku un manligwat
Egipto.”

Pinapatoy Herodes Dat Posik

16 Utdit matigammuwan Herodes un sinikapan dadit
nalalainga tagu, amoamod dit sulag na. Ot imbilin na un ma-
patoy dat losana lalaki’n abeng sidin Betlehem kan losanon
sidat nangkalliput na, manipud mantawon si duwa un mam-
padoba, maibasal sit timpu’n imbagan dadit nalalainga tagu
un nangil-an da utdit bituwon.

---

* **2:6** Mikias 5:2

17 Utdi, natungpal dit ingkanglit propeta Jeremias sidit un
kanana'n,
18 "Magngol̲ dit damit da utdin Rama ta amod dit man-iibil
kan manlal̲amat da. Ib-ibbilan Raquel dat abeng na ta
naamin da un napatoy ot adina'n tal̲on maliwliwa."

Sat Nangulinan da un Nanligwat Egipto

19 Utdit natoyon si Ali Herodes, nampaila uman ud anghel
Apudyus kan Jose udsi in-inop na ud Egipto.
20 Kanan dit anghel un, "Gumangun ka ta iyulin nu danat
man-ina ud Israel, ta natoyon dit mamiya'n mamatoy sinat
abeng."
21 Gummangun si Jose ot inlakkat na dat man-ina un kaysan
Israel.
22 Yoong utdit magngol̲an Jose un naisukat si Arkelao kan
ama na un Herodes un Ali'd Judea, ummogyata umoy inggaw
sidi. Ot gaputa nabagaan payyan si in-inop na, kaysan da
utdin probinsiya'd Galilea.
23 Ot ummoy da utdin bobol̲oy Nazaret. Utdi, natungpal dit
imbagan Apudyus sidat propeta un kanana'n, "Ngadnon dat
tagu'n iNazaret."

3

Sat Nantudtuduwan Juan un Mambubunyag
(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

1 Utdiya timpu'n inggawan da Jesus Nazaret, dummatong
si Juan un Mambubunyag si igaw ud Judea un maid tagtag-
guwan na ot nantudtudu un kanana'n,
2 "Mandadaoli kayu ot igongda yu dat basul̲ yu ta dan-
daniyon dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus."
3 Si Juan dit ug-ugudon dit ingkanglit propeta Isaias un,
"Awad tagu't dit igawa maid tagtagguwan na un mampap-
pakuya kanana'n, 'Isagana yu dit dal̲an dit Apu. Mang-
godngon yu dit dal̲an un ayona.' "
4 Sat badut Juan, naganay si dutdut di kamelyu kan nam-
bakakat si geddang ot dudun kan dilu dit ikatagu na.
5 Aduadu dat tagu'n ummoy nandongol̲ kan siya un nan-
ligwat Jerusalem, sin losana nilakub Judea kan losana nan-
dodomanga bobol̲oy sin wangwang Jordan.
6 Impudnu da dat basul̲ da asin Juan binunyagan dida utdin
wangwang Jordan.
7 Yoong mailan man Juan un adu'n Fariseo kan Saduceo
un umoy kan siya mampabunyag, kanana kan dida un,
"Dikayu'n ganak di ul̲og!* Singngadan nat nangibaga kan

* **3:7** Piyaonan ugudon nasikap da un kamat dan ul̲og.

dikayu un mampabunyag kayu dal̲ap maligligan yu dit dumatonga mandusaan Apudyus?
8 Masapula ipaila yu utdan angwat yu un tuttuwa'n mandadaoliyan yu dat basul̲ yu.
9 Adiyu kanana mailisi kayu utnat kanan yu un, 'Ulay ta kaganakan dikami kan Abraham.' Ta tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mabalin Apudyus mangwa't kaganakan Abraham sidatu un batu.
10 Ot sat manusaan Apudyus kan dikayu maiyalig si wasay un maibibiyada maipokpok sit pong-ad dit kayu. Ot losana kayu'n adi mamunga't napiya mapokpok asi maidawat sin apuy.
11 Bunyagok dikayu si danum un siya'd mangipaila'n nandadaoliyan yu dat basul̲ yu. Yoong sat maitagtagnob kan sakon, bunyagon dikayu si Ispiritu Santu kan apuy. Tal̲ona nangatu nu sakon ot adiyak pay maibilanga mamegkeng sit sandalyas† na.
12 Maiyalig si tagu'n nakaaggom si igau un mantopa't ilik. Aminona'n topaan asina iyal̲ang dat nabgas ot aminona'n idawat dat nakupaw sit apuya adi makmaksop."

Sat Nampabunyagan Jesus
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

13 Utdit mambunbunyagan Juan sin wangwang Jordan, dummatong pay si Jesus un nanligwat Galilea dal̲apnu mampabunyag kan siya.
14 Yoong piyaon Juan un lappodan ot kanana'n, "Apay umoy ka mampabunyag kan sakona lobbong na un sakon okyanot nat bunyagom?"
15 Yoong summungbat si Jesus un, "Kooma lawa uttun satun ta lobbong na un tungpal̲on ta dat losana ipakwan Apudyus." Ot ummampayun pay si Juan.
16 Magangput mana mabunyagan si Jesus, dagusa tummakdang. Utdi, nambukat din langit ot innila na si Ispiritu Santu un dummoba un kama't kalupati'n inumpa kan siya.
17 Utdiyon inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, "Siyatu'd pipiyaoka Anak ku un tal̲ona masmas-omak."

4

Sadit Nanugsugan Satanas Kan Jesus
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

1 Utdiyon impuyut Ispiritu Santu si Jesus sit igawa maid tagtagguwan dal̲apnu sugsugan Satanas.

† **3:11** Talibasun di babbaunon dit mangussag onnu mamegkeng sit sandalyas dit apu na.

2 Lumob-as man opata pul̲u'n al̲gaw kan labi un adina'n tal̲on nangan, nabitilon.
3 Utdi, inummoy si Satanas kan Jesus ot kanana'n, "Nu sika'd abeng Apudyus, bilinom tu un batu ta mambalin si tinapay."
4 Yoong summungbat si Jesus un, "Kanan dit ugud Apudyus un, 'Bokona lawa'n makan ud ikatagun di tagu nu adi masapul na pay dat losana ibagan Apudyus.' "
5 Utdiyon, impuyut uman Satanas si Jesus sin nasantuwana siyudad Jerusalem ot indallay na utdit tuktuk didit timplu.
6 Ot kanana kan siya un, "Nu abeng dika kan Apudyus lumayug ka, ta kanana't din ugud Apudyus un, 'Bilinon Apudyus dat aanghel na un mangayyuwan kan sika kan tapayaon dika dal̲apnu adina maisugpi danat ikim sidan batu.' "
7 Yoong summungbat si Jesus un, "Kanana payyan sin ugud Apudyus un, 'Adim padpadason si Apudyus un Apum.' "
8 Utdi, indallay Satanas si Jesus sidit nangatungatu'n bateled ot impaila na dat losana il-ili uttun lubung kan kinabaknang da.
9 Ot kanana un, "Itdok kan sika un losan datu nu mampalintumong ka un mandayaw kan sakon."
10 Yoong summungbat si Jesus un, "Manal̲an ka Satanas! Ta kanana pay sin ugud Apudyus un, 'Dayawom si Apudyus un Apum ot siya ullawa'd manselbiyam.' "
11 Utdi, kaysan si Satanas ot dummatong dat aanghel un ummoy nanul̲ung kan Jesus.

Inlugin Jesus un Nantudtudu Ud Galilea
(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

12 Utdit madamag Jesus un naibal̲ud si Juan un Mambubunyag, nan-ulin sin probinsiya'd Galilea.
13 Yoong adina ininggaw sin bobol̲oy da ud Nazaret, nu adi ummoy ininggaw Capernaum un osa'n bobol̲oy sin igid din baybay Galilea un sakup dit pitan dadit Zabulon kan Neftali.
14 Nakwa tu dal̲apnu matungpal dit paingkanglit Apudyus kan propeta Isaias un,
15 "Sat pitan da Zabulon kan Neftali awad sin kapon baybay
sidin domang din wangwang Jordan, inggana't din
sakup Galilea un igaw dat bokona Judio.
16 Sadat tagu un inggaw sit nakol̲op, naila da dit nakaskasdaawa silaw. Sadat inggaw sit nakol̲opa igaw ud katoy, sinilawan dit silaw dida."
17 Manipud sit timpu'n dummakngana'd Galilea, inlugin Jesus nantudtudu un kanana'n, "Mandadaoli kayu ot igongda

yu dat basul̲ yu ta dandaniyon dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus!"

Inayagan Jesus Dat Ummuna'n Opata Disipulus Na
(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 Mankikkikkiyang man si Jesus sin igid bananaw sidin Galilea, naila na dat mansunuda Simon un mangadan Pedro kan Andres un madama'n manabtabukul̲.
19 Kanana kan dida un, "Maitung-ud kayu kan sakon ta mambalinok dikayu un mantatabukul̲ si tagu."*
20 Dagusa tinengyan da dit tabukul̲ da ot naitung-ud da kan siya.
21 Intultuluy da un dit kummiyang ot naila na payyan dat mansunuda Santiago kan Juan kan sat ama da un si Zebedeo utdit bangka un man-amitong sidit tabukul̲ da. Inayagana dat mansunud ot
22 tinengyan da un dagus dit bangka kan si ama da ot naitung-ud da kan siya.

Nantudtudu Kan Nampapiya Si Jesus Sidat Masakit
(Lucas 6:17-19)

23 Dinakdak Jesus din probinsiya'd Galilea un ummoy nantudtudu't dat sinagoga da utdit Nabal̲u'n Damag maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus. Pinapiya na pay dat tagu't dat nadumaduma'n sakit da.
24 Utdiyon, nandinadinamag dit maipanggop kan siya utdin losana bobol̲oy sin sakupon Siria. Indatong da kan siya dat losana masakit kan dat awad si paspasibgon, sadat nadimunyuwan, nakol̲das kan sadat adi makagidu. Ot pinapiyan Jesus dida'n losan.
25 Utdiyon, aduadu dat tagu'n naitung-ud kan siya un nanligwat Galilea, Decapolis, Jerusalem, Judea kan sadan bobol̲oy sin kapon domang didin wangwang Jordan.

5

Sat Tudtudun Jesus Sit Bateled
(Lucas 6:20-23)

1 Ilan man Jesus dat adu-adu'n tagu un naitungtung-ud kan siya, nanagada't dit bateled. Nantupak ot ummadani dat disipulus na kan siya.
2 Ot inlugi na un nanudtudu kan dida un kanana'n,
3 "Nagasat dan tagu'n mamigbig un naid mabalin da nu maipanggop sidan naispirituwana banag, ta mangkuwa da din mangiyapuwan Apudyus!

---

* **4:19** Sat piyaona'n ugudon, ibaun Jesus dida un umoy mangiwalagawag sit Nabal̲u'n Damag dal̲apnu manuttuwa dat tagu kan Jesus.

4 “Nagasat dan tagu’n mandomdom ta liwliwaon Apudyus
dida!
5 “Nagasat dan tagu’n napakumbaba ta maitod kan dida tun
pita!
6 “Nagasat dan tagu’n talona gutagutan da un tungpalon dat
piyaon Apudyus ipakwa ta ponkona dida!
7 “Nagasat dan nakaasi ta kaasiyan Apudyus dida!
8 “Nagasat dan nadalus si somsomok ta maila da si
Apudyus!
9 “Nagasat dan tagu’n mangwa’t mangkikinnappiyaan di
tagu, ta ngadanon Apudyus dida un abeng na!
10 “Nagasat dan maidapdapes gapu’t dit mangwaan da
utdadit ipakwan Apudyus, ta mangkuwa da din mangiya-
puwan Apudyus!
11 “Nagasat kayu nu babbainan dikayu, idapdapes dikayu
kan palpalawengon dikayu gapu kan sakon.
12 Talona manlagsak kayu ta amoamod dit gun-guna yu
utdin langit. Siya pay kingwan dat tagu’n nampaligat sidat
propetan Apudyus sidit un nauna nu dikayu.”

Maiyalig Dat Disipulus Jesus Si Asin Kan Silaw
(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35; Lucas 8:16)

13 Intultuluy Jesus un nantudtudu’n kanana’n, “Dikayu’d
kama’t asin dan losana tagu.* Yoong nu mangkubay nat asin,
adinaon mabalina maiyulin dit apgad na. Naid selbi naon nu
adi maidawat kad dabdabbokon di tagu’l lawa.
14 “Dikayu’d kama’t silaw dat tagu’t tun lubung. Som-
somkon yu un adina mailingod nat ili un nabangun sinat
tuktuk di bateled.
15 Padana pay un maid manongog si pingki asina tangn-
goban, nu adi igga na utdit kustu un iiggaan dalapnu masi-
lawan dat losana inggaw sit boloy.
16 Padana pay kan dikayu, masapula napataka maila nat
silaw yu dalapnu ilan dat tagu dan nabalu’n angwat yu kad,
dayawon da si Ama yu ud langit.”

Tudtudu Maipanggop Sit Lintog Moses

17 Intuluy Jesus un kanana’n, “Adiyu kanana dummaton-
gaka umoy manwaswas sit lintog Moses kan dat ingkanglit
dat propetan Apudyus, nu adi umoyak tungpalon dat losana
imbaga da.
18 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, mangkigad tun
langit kan pita yoong sadat lintog Apudyus adina mabalina

* **5:13** Sat asin pabaluwona dit tamtam dit makan, padana pay un sadat buyut Jesus pabaluwon da dat aangson dat udum maipagapu utdat tudtudu da kan mantatagu da.

makaanan, ulay sintoyoka lawa inggana't matungpal un
losan.
19 Isunga sat tagu'n adi tumuttuwa ulay nu san kanan da
un kalangpawana bilin Apudyus kan tudtuduwana dan udum
dalapnu adida pay tuttuwaon, siya'd kadobaan sin mangiya-
puwan Apudyus. Yoong sat tagu'n tumuttuwa't dan bilin
Apudyus kan itudtudu na utdan udum dalapnu tuttuwaon da
pay, siya'd nangatu't din mangiyapuwan Apudyus.
20 Ta ibagak kan dikayu un, adi kayu mabalina maidaga-
mung sin mangiyapuwan Apudyus malaksig nu nalinlintog
kayu nu sadan mimistulun di lintog kan sadan Fariseo."

Tudtudu Maipanggop si Sulag

21 "Dingngol yu un inabus dit naibilin sidat tagu't dit aw-
awe un kanana'n, 'Adi kayu kumatoy ta sanat kumatoy
maidalum.'
22 Yoong satu tun ibagak kan dikayu, singngadan na mana
sumulag si bulun na, maidalum; singngadan na man un mam-
abbain sit bulun na un kanana'n, 'Naid selselbim,' maidalum
sit Sanhedrin ot singngadan na mana mangibaga un, 'Tung-
ug ka,' dusaon Apudyus sin impiyelnu.
23 Siya'd gapuna un ulay nu awad kaon sin altar un umoy
mandatun kan Apudyus nu magasmok nu un awad kingwam
si linaweng dit bulun nu,
24 tengyam yan dit datun nu ta umoy ka yan mampakawan
ta mangkapiya kayu asim umoy idatun dit datun nu kan
Apudyus.
25 "Ot nu awad mangidalum kan sika, makaaliglu ka un
dagus sit daan yu payyan dumakngan sit uukkuman. Ta nu
adim koon di, ipaima dika't din kuis ot san kuis paibalud
dika't dan pulis.
26 Ot ibagak un nu ibalud dika, adi kaon makalaksun ing-
gana't mabayadam dit multam."

Tudtudu Maipanggop si Dagdagas

27 "Dingngol yu un inabus dit naibilin un, 'Adi kayu
makadagdagas.'
28 Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu'n, ulay singngadan
na un mangitukkol si babai ot dagusa maboknan dit gikna na
un piyaona'n alan, nakabasulon sit somsomok na si dagdagas.
29 Siya'd gapuna un, nu sat diwanana ata yu ud maiga-
puwan di makabasulan yu, tuwilon yu ot idawat yu ta unnaya
lawa'n awad kulang nat long-ag yu nu san mabubukkol kayu
un maidawat sin impiyelnu.
30 Ot nu san diwanana ima yu ud maigapuwan di makaba-
sulan yu, putdon yu ot idawat yu ta unnaya lawa'n ossaan nat

takl̲ay yu nu san mabubukkol̲ nat long-ag yu un maidawat sin impiyelnu.”

Tudtudu Maipanggop Si Idang di Man-asawa
(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

31 “Naibilin pay sidit un: ‘Nu awad lal̲aki’n mangidang si asawa na, masapula itdana dit asawa na si kasulatan dit man-idangan da.’
32 Yoong sinsatun ibagak kan dikayu un, sanat lal̲aki’n umidang si asawa na un adi nakabasul̲ si dagdagas, makabasul̲ nu awad mangasawa’t dit asawa na ta pinambalin na un nakadagdagas. Ot sat lal̲aki’n mangasawa’t dit naidangana babai, makabasul̲ payon si dagdagas.”

Tudtudu Maipanggop Si Sapata
(Santiago 5:12)

33 “Dingngol̲ yu pay dit naibilin sidat ginnapuwan taku un, ‘Masapula adiyu man-awidan dit insapata yu, nu adi masapula tungpal̲on yu dit isapata yu.’
34 Yoong sinsatunon, ibagak kan dikayu un adi kayu’n tal̲on mansapsapata. Adiyu isapata’d langit ta siya’d man-apuwan Apudyus.
35 Padana paya adiyu isapata tun pita ta siya’d naipatayan dan ikina, kan padana pay Jerusalem ta siya’d ilin dit kangattuwana Ali.
36 Adiyu pay isapata nat ul̲u yu ta adi kayu makapabalin si osa’t napol̲kas onnu nangisita buuk.
37 Kanan yu ullawa un, ‘On,’ onnu ‘Adi,’ un adiyu dogaan si sapata, ta sat sapata un idoga yu, manligwat kan Satanas.”

Tudtudu Maipanggop Si Bal̲os
(Lucas 6:27-36)

38 “Dingngol̲ yu pay dit naibilin sidit un kanana’n, ‘Sat mamul̲sok si padana un tagu, bul̲sokon da pay kan sat mangengaw si padana un tagu gengawan da pay.’
39 Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu un adi kayu gumal̲os sidan mangwa’t laweng kan dikayu. Nu awad manipak sinat madiwanana pasngit yu, isagad yu payyanot nat biik.
40 Ot nu awad mangidal̲um kan dikayu ta al̲ana nat badut yu, itdon yu payyanot nat kagoy yu.
41 Ot nu awad mangipapilit kan dikayu’n mangipaawit sinat awit na si singkilometro awiton yuwot si duwa’n kilometro.
42 Itdan yu dat mangkodaw kan dikayu, pagawatan yu dat manggawat kan dikayu.”

Tudtudu Maipanggop Sit Mampipiya’t Dan Kabusul̲
(Lucas 6:27-28, 32-36)

43 “Dingngol̲ yu pay dit naibilin sidit un, ‘Piyaom dat
gayyom nu yoong lawengom dat mangidapdapes kan sika.’
44 Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu’n, masapula piyaon
yu dan kabusul̲ yu kan iluwal̲uwan yu dan mangidapdapes
kan dikayu
45 dal̲apnu mailasin un tuttuwa’n anak dikayu kan Ama yu
ud langit. Ta padana’n ipalubus na din inita manilaw sidat
nadadag kan nabal̲u’n tagu. Padana’n mangitod si udan sidat
mangwa’t nabal̲u kan sidat mangwa’t laweng.
46 Ot nu sad piyaon yu ullawa dan mamiya kan dikayu,
gun-gunaan dikayu kad kan Apudyus? Bokon kada siya pay
kokkoon dan man-uul̲up si bugis?
47 Ot nu sad kabagbaga yu ullawa dan bul̲un yu, singngadan
nat naidum-an yu utdan uduma tagu? Bokon kada siya pay
kokkoon dan bokona makatigammu kan Apudyus?
48 Isunga masapula padaon yu si Ama yu ud langit un maid
mangkulangana.”

6

Tudtudu Maipanggop Si Tumul̲ungan Sidan Nakapus

1 Kanan Jesus un, “Ilan yu ta adiyu gagal̲aona ipappaila din
mangwaan yu si nabal̲u, ta nu siya’d koon yu naid gun-guna
yu kan Ama yu ud langit.
2 “Isunga nu awad itul̲ung yu utdan nakapus, adiyu umoy
ipalapalawag un kama’t din koon dan man-ag-agina tagu nu
inggaw da utdin sinagoga kan kal̲kal̲sa dal̲apnu idayaw dat
tagu dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon
dit gun-guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida.
3 Yoong nu awad itul̲ung yu utdan kapus, adiyu un tal̲on
ipatpatigammu’t dan udum ulay nu san tal̲ona kagayyoman
yu.
4 Ot si Apudyus un Ama yu un mangiila’t dan koon yu si
nalingod, gun-gunaan dikayu.”

Tudtudu Maipanggop Si Luwal̲u
(Lucas 11:1-13)

5 “Nu manluwal̲u kayu, adiyu padaon dan man-ag-agin.
Pipiyaon da un sumikada manluwal̲u’t dan sinagoga kan
sidan nan-ab-abtan di kal̲sa dal̲apnu ilan dat tagu dida. Tut-
tuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da
utdiya mangidayawan dat tagu kan dida.
6 Nu manluwal̲u kayu, mangkul̲ung kayu’t din kuwaltu asi
kayu manluwal̲u kan Apudyus un adi maila. Ot si Apudyus un
Ama yu un mangiila’t dan koon yu si nalingod, gun-gunaan
dikayu.

7 “Nu manluwal̲u kayu, adiyu anduwon nat naid si bogasa
luwal̲u’n siya’d koko-on dan adi makatigammu kan Apudyus.
Ta kanan da nin nu dongl̲on Apudyus dit luwal̲u da gaputa
andu.
8 Adiyu padaon dida ta tigammunon Apudyus un Ama yu
dan masapul yu utdin daan yu payyan mangkodawan.
9 Kama’t tu nat manluluwal̲u yu:
‘Ama mi un awad langit, iluwal̲u mi un madaydayaw nat
ngadan nu.
10 Iluwal̲u mi un dumatongon nat man-apuwam situn pita
kan matungpal nat piyaom situn pita un padana’d langit.
11 Itdom dan kanon mi un inal̲gaw.
12 Pakawanom dan basul̲ mi un padan dit mamakawanan mi
utdan makabasul̲ kan dikami.
13 Adim ipalubusa masugsugan kami, nu adi iyadayu dikami
utdin nadadag.’*
14 “Nu pakawanon yu dat makabasul̲ kan dikayu, pakawanon
dikayu pay kan Ama yu ud langit.
15 Yoong nu adiyu pakawanon dida, padana paya adi dikayu
pakawanon kan Ama yu ud langit sidat basbasul̲ yu.”

Tudtudu Maipanggop si Manlanganana Mangan Gapu’t Manluwal̲uwan

16 “Nu manlangan kayu’n mangan sin manluwal̲uwan yu,
adi kayu manduduuya padan dan man-ag-agin. Ta man-
duduuyon da din ila da dal̲apnu mailan kad dat tagu un nan-
langan da un mangana manluwal̲u, idayaw da dida. Tuttuwa
tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da
utdiya mangidayawan dat tagu kan dida.
17 Siya’d gapuna’n nu manlangan kayu’n mangan, mandal̲-
up kan manlaggud kayu,
18 dal̲apnu maid makatigammu nu adi abusa lawa si Ama
yu un adi maila. Ot si Ama yu un mangiila’t din koon yu si
nalingod, gun-gunaan dikayu.”

Sat Kal̲uub Sin Langit
(Lucas 12:33-34)

19 “Bokona uttun pita’d mantal̲ponan yu utdan talipon yu,
ta kaynga’l lawa’n aminon di angngat ya lati kan awad pay
lumnoka mangakaw.
20 Ital̲pon yuwot sin langit ta maida tal̲on angngat onnu lati’t
di si mangamin kan maid makal̲nok si mangakaw.
21 Ta sat kawadan dit talipon yu, siya pay ud tal̲ona so-
somkon yu.”

---

* **6:13** San osan kaipooyan din nadadag, si Satanas. Sadan uduma manuscrito idoga da tu un bersikulu: Ta sika’d mangiyapu, mannakabalin kan madaydayaw si inggaingga. Amen.

Tudtudu Maipanggop Sit Silaw di Long-ag
(Lucas 11:34-36)

22 “Satun ata siya’d pannakasilaw ditun long-ag. Isunga nu
napadda tun ata, napadda tun losana long-ag.
23 Yoong nu nadal̲am nat atam, nakol̲op pay nat losana long-
ag nu. Ot nu pangot dit awad kan sika imbisa silaw, tal̲ona
napangot nat mataguwam!”

Tudtudu Maipanggop Kan Apudyus Kan Sadat Sanikuwa
(Lucas 16:13)

24 “Maid baba-unon si mandisanona’n manselbiyan dan
duwa’n apu. Ta lawengona dit osa ot piyaona dit osa, onnu
ipasnok na un manselbi’t dit osa ot dul̲aona dit osa. Ot padana
pay kan dikayu un adiyu mabalina mandisanon din manselbi
kan Apudyus kan gumamgama gumaknang.”

Tudtudu Maipanggop Sidan Mandanagan Kan Mabulun-
gan Taku
(Lucas 12:22-31)

25 “Isunga ibagak kan dikayu un bokona sadan makan,
mainum kan badut dan mandanagan yu. Bokon kada napot-
potog nat mataguwan yu nu san makan kan napotpotog nat
long-ag yu nu san badut?
26 Ilan yu dan sissiwit, adida mammul̲a onnu man-ani,
adida man-iyal̲ang yoong itdan Ama yu ud langit dida’t kanon
da. Bokon kada napotpotog kayu nu sadan sissiwit?
27 Singngadan na kan dikayu ud makaisul̲ut si sinsikuwan
sit mataguwana udsi mandandanagana?
28 “Apay ikadanag yu ud mambadut yu? Somsomkon
yu din mandadakol̲ dan simalona sabsabung. Adida
mangkokwa onnu mangganay.
29 Yoong ibagak kan dikayu un amo napippiya din ila da nu
sadat nangkababanola badut Ali Solomon.
30 Ot nu kama’t di un papiyaon Apudyus dan simalona
sabung un matagu’t tun al̲gaw yoong mabigat kad masgob da,
bokon kada amo sosomkona nat mambadut yu? Nakapsuta
tal̲on nat pammati yu!
31 Adi kayu mandandanaga kanan yu un, ‘Mangal̲-an mi kad
nin si kanon mi, inumon mi kan da badut mi?’
32 Siya datu dan tal̲ona sosomkon dan adi makatigammu
kan Apudyus. Tigammun Ama yu ud langit un kasapulan yu
datu.
33 Iyun-una yuwota somsomkon nat mangiyapuwan
Apudyus kan dikayu kan san mantungpal̲an yu utdan
piyaona ot itdona pay dan losana kasapulan yu.

34 Adiyu ikadanag dan masapul yu nu bigat ta pal̲ungay pay
lawan nu timpu na. Loog naon datu'n palikut situn satuna
al̲-al̲gaw."

7

Tudtudu Maipanggop Sit Mangukuman Sidan Udum
(Lucas 6:37-42)

1 "Adiyu ukumon dan uduma tagu dal̲apnu adin pay
Apudyus dikayu ukumon.
2 Ta nu kamaan nat man-uukum yu utdan udum, siya pay
man-uukum Apudyus kan dikayu. Nu kamaan nat man-iila
yu utdan udum, siya pay dit man-iilan Apudyus kan dikayu.
3 Apay un sad ilam nat bangbang-ita bul̲aw ud bul̲un nu un
bokona sat kama't batanga bul̲aw nu?
4 Inona'n kanam sit bul̲un nu un, 'Kaanok nat bul̲aw nu,' nu
adim yan kaanon nat kama't batanga bul̲aw nu?
5 Man-ag-agin ka! Kaanom yana umuna nat kama't
batanga bul̲aw nu dal̲apnu kumadda nat man-iilam un man-
gaan sit bul̲aw bul̲un nu.
6 "Adiyu itdon sidan asu dan singngadan na mana nasan-
tuwan ta dukusan kan kotban dikayu. Adiyu pay igga dan
perlas sin sinagung di bol̲ok ta dabdabbokon da ullawa."*

Tudtudu Maipanggop Sit Mangkodawan Taku kan Apudyus
(Lucas 11:9-13)

7 "Nu awad masapul yu adi kayu lumipsuta mangkodaw
kan Apudyus ot itdana dikayu. Adi kayu lumipsuta man-inap
ot tul̲ungan dikayu kan siya'n mangdas. Adi kayu lumipsuta
mangkogkog sit sawang na ot ibukatan dikayu kan siya.
8 Ta losana mangkodaw kan Apudyus maitdan, losana
man-inap makaodas kan losana mangkogkog sidit sawang na
maibukatan.
9 Singngadan na kan dikayu'n ama ud mangitod si batu
utdit anak na nu mangkodaw si tinapay?
10 Onnu itdana't ul̲og nu mangkodaw si ikan? Maid.
11 Ot nu dikayu un nadadag tigammu yu un mangitod
si napiya utdan anak yu, amodot kan Ama yu ud langita
mangtod sidan napiya utdan mangkodaw kan siya.
12 "Koon yu utdan pada yu un tagu din piyaon yu un koon
da pay kan dikayu, ta siya'd kustu un kaipooyan dit lintoga
ingkanglit Moses kan sadat insul̲un dat propeta."

Sat Nasupita Sooban
(Lucas 13:24)

---

* **7:6** Sadan asu kan bol̲ok dida'd kaiyaligan dan tagu'n nadadag un adida mangmangwaan din Ugud Apudyus.

13 “Mangoy kayu’t din nasupita sooban, ta sat nanawaga
sooban kan nal̲asu un dal̲an manal̲an sin mannanayuna ma-
paligatan ot adu dan mangoy.
14 Yoong nasupit din sooban kan nasigab din dal̲ana
manal̲an sin mataguwan si inggaingga isunga akit dan tagu’n
makaodas.”

Sat Kayu Kan Sat Bungana
(Lucas 6:43-45)

15 “Alimbanan yu dat man-ag-agin propeta. Ta umoy da
kan dikayu un naamma dit ila da un kama dat kannelu, yoong
sat katuttuwaana kama da utdan naenget un tanana asu.
16 Maimatunan yu dida utdan angwat da. Padan di kayu un
maimatunan ta utdit bunga na. Naid iwoy si mamunga’t ubas
onnu pingita mamunga’t igus.
17 Sat napiya un kayu, napiya dit bunga na yoong sat
lawenga kayu, laweng pay dit bunga na.
18 Adina mabalina sanat napiya’n kayu laweng nat bunga
na onnu sanat lawenga kayu napiya nat bunga na.
19 Losana kayu un adi mamunga’t napiya, maipokpok asi
maidawat sin apuy.
20 Isunga maimatunan yu dat man-ag-agin propeta utdit
angwat da.”

Sadat Adin Jesus Tigtigammu
(Lucas 13:25-27)

21 “Bokona losana mangibaga kan sakon si, ‘Apu, Apu’
makal̲nok sin langita mangiyapuwan Apudyus, nu adi abusa
lawa dan mangwa’t dan piyaon Ama’d langita ipakwa.
22 Nu dumtong dit al̲-al̲gawa mangukuman Apudyus sidat
tagu, adu’n mangibaga kan sakon un kanan da un, ‘Apu, Apu,
imbaga mi dat paimbagam kan dikami. Inusal mi pay nat
ngadan nu un nangaddag sidat dimunyu kan nangkokwa
kami pay si adu’n nakaskasdaawa makwa.’
23 Yoong ibagak kan dida’n, ‘Naid tigtigammuk kan dikayu.
Umadayu kayu, dikayu’n losana kumokokwa’t nadadag.’ ”

Sat Natuudan Dat Duwa Un Bol̲oy
(Lucas 6:46-49)

24 “Isunga sat tagu’n mangngol̲ kan manungpal sidatu’n
ibagbagak, maipada’t dit nasiliba tagu’n namol̲oy sit lap-at di
batu.
25 Umudan man si nabilog, nanlayus kan dinupak pay dit
nabiloga bayogbog dit bol̲oy, yoong adina natukas ta natu-
tuud sit lap-at dit batu.
26 Yoong sat tagu’n mangngol̲ sidatu’n ibagbagak yoong
adina tungpal̲on, maipada’t dit tung-uga tagu’n namol̲oy sit
kalaglaganan.

27 Umudan man si nabilog, nanlayus kan dinupak pay dit
nabiloga bayogbog dit bo̱loy ot natukas kan nagnagsay!”
28 Gangputon man Jesus ibaga dadi, nasdaaw dat adu’n
tagu utdit nantutudtudu na,
29 ta bokona kama’t dit mantutudtudun dat mimistulun di
lintog. Ta maila’n awad tulay na.

8

Pinapiyan Jesus dit Nakuto̱l
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

1 Gumusad man si Jesus sidit bateled, adu’n tagu’n naitung-
ud kan siya.
2 Ot inggaw nakuto̱l un ummoy nampalintumong sit
atubang na un kanana’n, “Apu, tigammuka kaboo̱lama pa-
piyaon sakon nu piyaom.”
3 Inagpadan Jesus un kanana’n, “On, piyaok. Kumiya ka!”
Ot dagusa nakaan dit kuto̱l na.
4 Utdi, binilin Jesus un kanana’n, “Ilam ta adim ibagbaga’t
udum, nu adi mandadawwos ka kan padi ta umoy ka ipaila
un kummiya kaon, asika umoy mandatun kan Apudyus un
kama’t dit imbilin Moses sidit si manigammuwan di losana
tagu un kummiya ka.”

Pinapiyan Jesus dit Baba-unon di Kapitan
(Lucas 7:1-10)

5 Dumatong man si Jesus ud Capernaum, ummabat dit
bokona Judio un kapitan di suldadu un nampakpakaasi’n,
6 “Apu, awad dit baba-unoka masakit sin bo̱loy. Ta̱lona
kawas ot adina makagidu.”
7 “On, umoy ku papiyaon,” kanan Jesus.
8 Yoong summungbat dit kapitan un kanana’n, “Apu, adika
ullawaon umoy sin bo̱loy ta bokona nadayawaka tagu’n umoy
ka dakngon. Ibagama lawa’n kumiya din baba-unok ot ku-
miya.
9 Ta taguwak paya awad mangiyapu kan sakon un nangat-
ngatu’n opisyal kan awad da pay suldaduka iyapuwak. Nu
ibagak sit osa un, ‘Ikan,’ mana̱lan kan nu ibagak sit osa un,
‘Awenu’t tu,’ dumatong. Ot nu ibagak sit baba-unoka, ‘Koom
tu,’ koona.”
10 Nasdaaw si Jesus sit dongḻona di ot kinnanana’t dat
tagu’n maitungtung-ud kan siya un, “Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu un pulus pay nu awad innilak si osa’t iyIsrael un
manuttuwa si kama’t tuwa kapitan.
11 Somsomkon yu tu un ibagak. Adu’n tu dan bokona
Judio un manligwat si nadumaduma’n ili, manipud sin
kapon lumtawan init inggana’t din kapon maipsukana un

maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus sidin langit kan
makaubunga mangan kan da Abraham, Isaac kan Jacob un
ap-apu taku'n Judio.
12 Ot adu dan Judio un naituding un maidagamung sin
mangiyapuwan Apudyus yoong maidawat da utdin nakolopa
igaw ot mampaibil kan mampangilot da utdi."
13 Utdi, imbagan Jesus sit kapitan un, "Manalan kan,
matungpal nat kodkodawom un kama't dit tuttuwaoma
makwa."
Ot dagusa gummilog dit baba-unon didit kapitan.

Pinabilog Jesus Dat Adu'n Masakit
(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)

14 Ummoy si Jesus sit boloy da Pedro ot dintong na dit
katugangan Pedro un babai'n uumbog ta mampudpudut.
15 Inagpadan Jesus dit ima na ot dagusa naid dit pudut na.
Gummangun ot ummoy nangisagana't kinan Jesus.
16 Masdom man, nan-idatong dat tagu si adu'n sinakayan
di dimunyu. Ot inaddag Jesus dat dimunyu'n losan un bina-
gaana'l lawa dida kan pinabilog na pay dat masakit.
17 Siya'd kingwana dalapnu matungpal dit ingkanglit
propeta Isaias un, "Kinaan na un losan dadit dupektun di
long-ag taku kan sinagapal na dat sigabon taku."*

Sadat Mamiya'n Umunud Kan Jesus
(Lucas 9:57-62)

18 Utdit mailan Jesus dat adu'n tagu't dit nangkalliput na,
imbagana't dat disipulus na un, "Mandolmang taku."
19 Utdi, ummadani kan siya dit osa un mistulun di lintog un
kanana'n, "Mistulu, umoyak kan sika si kigada ayam."
20 Summungbat si Jesus un, "Unnay pay dan buwot ta
awad lungug si inggawan da kan dan sissiwit ta awad lubu
da yoong sakona Inyanak di Tagu, naid boloy ku ut man-
illongak."
21 Inggaw pay osa't dat disipulus na ud kanana'n, "Apu, oni
ta umoy ku yan ilbon si amak."
22 Insungbat Jesus un, "Maitung-ud kaot kan sakon. Bay-
ama sadat adi manuttuwa kan sakon ud mangilbon sida't
minatoy da."†

Pinaginok Jesus Dit Bayogbog Kan Paluung
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Manlugan man si Jesus sit bangka naitung-ud pay dat
disipulus na.

---

* **8:17** Isaias 53:4 † **8:22** Sat naikanglit sin Griego, 'bay-ama sadat natoy dat mangilbon sidat minatoy da.' Ta sadan adi manuttuwa maibilang da un natoy sin man-iilan Apudyus.

24 Inggaw da man sit gawan dit danum, kakḻata lawa un
gummali't nabilog ot maḻukuḻukut dit paḻuunga maisaysay-u
utdit bangka ot dandaniyon mapnu't danum. Yoong si Jesus
nasuyop.
25 Ot ummoy dat disipulus na pinukaw un kanan dan, "Apu
taguwon dikami! Ta maḻmos takuwon!"
26 Summungbat si Jesus un, "Apay kumimut kayu? Kaakit
nat pammati yun!"
Utdi, gummangun si Jesus ot ginimauwana dit bayogbog
kan paḻuung ot gumminok da.
27 Nasnasdaaw da un losan dat disipulus na ot kanan
dan, "Ngad kadnin dituwa tagu'n ulay danat bayogbog kan
paḻuung, tuttuwaon da tun ibaga na?"

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Laḻaki Un Sinakayan Di Dimunyu
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 Dumangpot man da Jesus sit domang sin lakub din
ili'd Gadara, ummabat dat duwa'n laḻaki'n sinakayan di
dimunyu'n nanligwat sidit kalobḻobnan. Nangkabibilog da
kan gakkimut da, siya'd gapuna'n maid makatuḻoda mangoy
sit iiggawan da.
29 Ilan da man si Jesus kakḻata lawa'n gapappakuyan da un,
"Sika un Anak Apudyus apay lingalingom dikami? Umoy ka
kad situ ta umoy dikami dusaon sinat bokon payyana timpu
na?"
30 Inggaw da ud sin-amaḻana boḻok un manubsubuk sit ad-
adayu't akit.
31 Nampakpakaasi dat dimunyu kan Jesus un kanan dan,
"Nu addagon dikami, manaḻnon dikami't dan boḻok sidi."
32 "Ikayu!" kanan Jesus. Ot tinengyan da dat duwa'n tagu
ot ummoy da nilumnok sidadit boḻok. Utdiyon, nanggugunod
dat sin-amaḻana boḻoka kaysan sit gassud ot naotdag da utdit
bananaw ot losan da un naḻmos.
33 Sadat sin-ayyuwan sidat boḻok, nampatodtoddak da
un ummoy nangipadamag sidat tagu't dit boboḻoy sidit na-
pasamak, taḻon sidit napasamak sidat duwa'n sinakayan dat
dimunyu.
34 Utdi ummoy dat losana umili inila si Jesus. Ilan da man,
nampakpakaasi da un taynan Jesus dit boboḻoy da.

9

Pinapiyan Jesus dit Adi Makagidu'n Tagu
(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

1 Nanlugan uman da Jesus sit bangka ot nandoḻmang da un
nangulin sit ili'n iinggawana.

2 Utdiya ininggawana't di, inggaw da ud tagu'n nangidatong si adi makagidu'n tagu'n uumbog sit katli na. Utdit
mailan Jesus un ta<u>l</u>ona manuttuwa da kan siya, kanana't dit
adi makagidu un, "Anak, pabilogom nat somsomok nu, ta
napakawanon dat basu<u>l</u> nu."
3 Ininggaw da ud mimistulun di lintoga nadaan sidi ot mag-
ngo<u>l</u> da man dit imbagan Jesus kankanan da utdit somsomok
da un, "Mambagbaga't maisuganggang kan Apudyus tuwa
tagu."
4 Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana'n,
"Apay mansomsomok kayu't laweng?
5 Ngadan nat na<u>l</u>as<u>l</u>asu un maibaga? Sadin 'Napakawanon
nat basu<u>l</u> nu,' onnu san 'Gumangun ka ta kumiyang ka?'
6 Yoong pabilgok tu un adi makagidu da<u>l</u>apnu manigam-
muwan yu un sakona Inyanak di Tagu, awad kalintogak situn
pita un mamakawan si basu<u>l</u>." Utdi, imbagana't dit tagu'n adi
makagidu un, "Ibagak kan sika, gumangun ka, a<u>l</u>am nat obog
nu ta mana<u>l</u>an ka."
7 Gummangun dit tagu ot kaysan sit bo<u>l</u>oy da.
8 Mailan man dat tagu, ummogyat da ot nandaydayaw da
kan Apudyus ta intod na dit kalintogan un kama't di si tagu.

Inayagan Jesus Si Mateo
(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

9 Tinengyan Jesus di un igaw ot utdit manaddadda<u>l</u>anana,
naila na dit osa'n la<u>l</u>aki un mangngadan kan Mateo un man-
uu<u>l</u>up si bugisa mantutupak sit pisina na. Kinnanan Jesus kan
siya un, "Maitung-ud ka kan sakon."
Lummigwat si Mateo ot naitung-ud kan Jesus.
10 Utdit inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdit bo<u>l</u>oy
da Mateo nakakan, adu dat man-uu<u>l</u>up si bugis kan udum
paya ibilang dat Judio un gumabasu<u>l</u> dat inummoy. Ot
nakaubung da kan da Jesus un dit nangan.
11 Utdit mailan dat Fariseo, kinnanan da utdadit disipulus
Jesus un, "Apay makakan din mistulu yu utdan man-uu<u>l</u>up si
bugis kan gumabasu<u>l</u>?"
12 Yoong magngo<u>l</u> man Jesus dit imus da, siya'd summung-
bata kanana'n, "Sadan awad si sakit ud makasapul si man-
aagas bokona sadan naid si sakit.
13 Anagon yu ud nu sin dit piyaona'n ugudon dit ugud
Apudyus un kanana'n, 'San mangaasiyan yu utdan udum
din piyaok, bokona san datun yu.' Dummatongak da<u>l</u>apnu
ayagak dan gumabasu<u>l</u> un masapula mandadaoli utdat basu<u>l</u>
da bokona sadan mangipagalupa nalintog da."

Imus Maipanggop si Manlanganan Un Mangan
(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

14 Namingsan, inggaw da ud dummatong un disipulus
Juan un Mambunbunyag kan Jesus ot inimus da un, “Apay
manlangan kami’n mangan sidadin Fariseo, yoong adida
manlangana mangan danat disipulus nu?”
15 Summungbat si Jesus un, “Mabalin kad un mandomdom
dadin sangaili’t din boda nu inggaw payyan kan dida dit
la̱laki’n namboda? Bokon! Yoong nu dumtong dit timpu’n
maa̱la̱on dit la̱la̱ki’n namboda, siyadiyon ud timpu’n manlan-
ganan da un mangan un mangipaila’t dit domdom da.”
16 Intuluy Jesus un kanana’n “Maid mangitakup si bagu’n
luput sinat dadaana badut ta nu masaksakan, mangkulison-
son dit bagu’n luput ot am-amdona’n pissayon dit dadaana
badut.
17 Padana pay un naid mangibilung si bagu’n basi utnat
dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta
nu sumubuy, bu̱ltugona dit bibillungan ot kaynga ullawa’n
maibukallay dit basi kan mayam-an pay dit bibillungan.
Masapula sat bagu’n basi maibilung si bagu’n geddanga bibil-
lungan da̱la̱pnu maid mayam-an.”

Sadit Abeng Jairo Kan Sat Babai’n Nanikdun Sit Badut Jesus (Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Madama payyana makabagbagbaga’t Jesus kan dida
utdit dummatong dit osa’n pangat di Judio ot nampalintu-
mong sit sinagung Jesus un kanana’n, “Kakatoy din abeng
ku un babai, yoong pangngaasim ta umoy nu agpadan kad
umunga̱l.”
19 Utdi, lummigwat si Jesus ot naibu̱lun kan siya pati payon
sidat disipulus na.
20 Naitung-ud pay dit babai’n kagwampu̱lu’t duwa’n da-
gunon un makadda̱la̱da̱la̱. Ot nakasuppenget sidadit adu’n
tagu un ummoy sit awid Jesus asina sinekgel dit lagayadan
dit badut na.
21 Ta kanana’t dit somsomok na un, “Ulay nu masekgel ku
ullawa din badut na, kumiyaak.”
22 Nan-awing si Jesus ta nagikna na ot ilana man dit babai
kinnanana’n, “Anak ku, pabilgom nat somsomok nu. Kum-
miya nat sakit nu gapu’t nat pammatim kan sakon.”
Ot dagusa kummiya dit babai.
23 Sumaa̱l man da Jesus sit bo̱loy didit pangat, innilan Jesus
dadit man-uullimong* kan sadat mampaalipangdasana tagu.
24 Utdi kinnanana un, “Lumaksun kayu’n losan ta bokona
natoy nat abeng. Masusuyopa lawa.”
Inyaamang da si Jesus.

---

* **9:23** Siya’d ugalin dat Judio dit man-ullimong nu awad natoy.

25 Yoong utdit nakalaksunon dat tagu, nilumnok si Jesus sit
ininggawan dit abeng ot inaggomana dit ima na ot gumman-
gun.
26 Utdiyon, nandinadinamag dit maipanggop situ utdat
nangkalliputa boboloy.

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Nakulap

27 Tinengyan Jesus diya igaw ot naitungtung-ud pay dat
duwa'n nakulap kan siya. Mampappakuy da un kanan dan,
"Sika'n kaganakan Ali David, kaasiyan dikami!"
28 Utdit dumatong si Jesus sit boloya iinggawana, nilumnok
ot nilumnok pay dat duwa'n nakulap un ummoy ummadani
kan siya. Utdi, inimus Jesus kan dida un, "Tuttuwaon yu kad
un kabooloaka papiyaon dikayu?"
"On, Apu," kinnanan da.
29 Utdi, inaplusan Jesus dat ata da un kanana'n, "Kumiya
kayu un kama't nat tuttuwaon yu un makwa."
30 Ot dagusa nakaila da. Utdi, binilibilin Jesus dida un
kanana'n, "Adiyu'n talon ibagbaga't udum tun kingwak!"
31 Yoong kaysan da un amodota imbagabaga da dit
maipanggop kan Jesus sidat nangkalliputa boboloy.

Pinambagbagan Jesus dit Naumol

32 Utdit manaddalanan dat nakulapa kummiya, inggaw
da ud nangidatong kan Jesus si naumol ta sinakayan di
dimunyu.
33 Maabus mana addagon Jesus dit dimunyu mambagba-
gaon dit tagu ot nasnasdaaw dat tagu'n nakaila un kanan dan,
"Naid payyan innila mi si kama't tu ud Israel."
34 Yoong sadat Fariseo un inggaw sidi, kanan da un, "Sat
pangat dat dimunyu ud nangitod kan siya't pannakabalin na
un mangaddag sidan dimunyu."

Kinaasiyan Jesus Dat Tagu

35 Utdiyon, dinakdak Jesus dat losana kailin-ili un ummoy
nanudtudu't dat sinagoga utdit Nabalu'n Damag un maipang-
gop sin mangiyapuwan Apudyus. Pinapiya na pay dat tagu't
dat nadumaduma'n sakit kan pasigab da.
36 Maila na man dat aduadu'n tagu'n maitungtung-ud kan
siya, nadaguwan kan dida ta mangkakapsut da utdit ligat da
kan naid mabalin da un mampatulungan un kama't kannelu'n
maid man-aayyuwan.
37 Utdi, kinnanana't dat disipulus na un, "Adu un maani
yoong akit dan man-ani."†

† **9:37** San piyaona'n ugudon tu, adu dan tagu'n masapula matudtuduwan maipanggop kan Apudyus yoong akit dan umoy manudtudu.

38 “Isunga iluwa<u>l</u>u yu kan Apudyus un singkuwa’t dan
maani ta mangibaun si ad-adu un umoy man-ani.”

10

Sadat Kagwampu<u>l</u>u’t Duwa Un Apostoles
(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

1 Pinandatdatong Jesus dat kagwampu<u>l</u>u’t duwa un disip-
ulus na ot initdana dida’t kalintogana mangaddag sidan
nadadaga ispiritu kan mangagas sidadit mampaspasigab si
nadumaduma’n sakit kan pasigab.
2 Sadatu dat kagwampu<u>l</u>u’t duwa’n apostoles Jesus. Si
Simon un mangngadan si Pedro kan si sunud na un Andres,
sada Santiago kan Juan un ganak Zebedeo,
3 sada Felipe, Bartolome, Tomas kan si Mateo un man-uu<u>l</u>up
si bugis, Santiago un anak Alfeo, Tadeo,
4 Simon un mangadan si Patriota,* kan si Judas Iscariote un
nangituyuk kan Jesus.

Imbaun Jesus Dat Kagwampu<u>l</u>u’t Duwa
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

5 Imbaun Jesus dadiya kagwampu<u>l</u>u’t duwa ot binilibilin na
dida un kanana’n, “Adi kayu umoy sidan bokona Judio onnu
lumnok si singngadan na mana ili’d Samaria
6 nu adi, umoy kayu utdat bu<u>l</u>un taku’n kaganakan Israel un
kama’t kannelu’n naiyawa.
7 Ikayu ot itudtudu yu un dummatongon dit timpu’n
mangiyapuwan Apudyus.
8 Ot papiyaon yu dat masakit, paunga<u>l</u>on yu dat natoy,
papiyaon yu dat nakuto<u>l</u> kan addagon yu dat dimunyu’t dat
tagu. Adi kayu mampabayad ta bokona binayadan yu nat
pannakabalin yu un intod ku kan dikayu.
9 Adi kayu mamba<u>l</u>un si pilak ulay siping.
10 Adi kayu mampasiking kan adi kayu manga<u>l</u>a’t man-
sukatan yu si badut kan da kapatus kan ulay su<u>l</u>kud. Ta san
mangkokwa lobbong na un maitdan si kasapulana.
11 “Singngadan na mana ili’n dakngon yu, inapon yu din
lumbonga manangaili kan dikayu ta siya’d inggawan yu
inggana’t mana<u>l</u>nan yu.
12 Ot nu lumnok kayu’t bo<u>l</u>oy kanan yu un, ‘Itdan dikayu
kan Apudyus si kapiya.’
13 Ot nu lumbong un maitdan da, maituttuwa’n kap-
kapiya da. Yoong nu bokona lumbonga maitdan da’t kapiya,
maugnut dit imbaga yu.

---

* **10:4** Isunga mangadanan si Simon si Patriota ta nakabungguy si bungguy dat Judio un napegota lummablaban sidadit Romano un ummoy nangitulay sit ili da.

14 “Ot nu awad da ud tagu’n adi mamal̲nok kan dikayu onnu
adi dumngol̲ sidan itudtudu yu, tengyan yu diya bol̲oy onnu
ili ot ikagkag yu dat gabu’t dat iki yu.†
15 “Ibagak kan dikayu un nu timpu un mangukuman
Apudyus, am-amod dit dusan dat tagu’t diya igaw nu sat
dusan dat iSodoma kan iGomora.”‡

Sadat Dumatonga Ligat
(Mateo 24:1-14; Marcos 13:1-13; Lucas 12:11-12; 21:12-17)

16 “Dongl̲on yu! Kama kayu’t kannelu un ibaun ku utdan
tanan un asu. Ot masapula nalaing kan naalistu kayu’n
kama’t ul̲og yoong kama’t kalupati’n naid loog na un man-
uyung.
17 Alimbanan yu dat tagu ta dopapon kan idallay dikayu’n
tu utdan ukum. Sabisabidan dikayu’n tu utdit dal̲om dat
sinagoga da.
18 Gapu’t nat tumuttuwaan yu kan sakon, idal̲um dikayu’t
dan gugubinnadul ya aali dal̲apnu panoknokan yu dit
Nabal̲u’n Damag kan dida kan sidat losana iyapuwan da.
19 Ot nu idatag dikayu’n maimusan sidan ukum, adi kayu
madanagan nu inon dit mansusungbat yu kan nu ngadan nat
ibaga yu ta maipatigammu payon kan dikayu utdiya timpu.
20 Ta sadit isungbat yu bokona manligwat sit kanaknako-
man yu, nu adi manligwat sit Ispiritun Apudyus un Ama taku.
21 “Sadi un timpu ituyuk dat tagu dat mismu’n sunud da
un papatoy. Padana pay un ituyuk dat mal̲ong-ag un papatoy
dat abeng da ot busul̲on pay dat aanak dat mal̲ong-ag da ot
papatoy da dida.
22 Lawengon dikayu’t dan losana tagu gapu’t nat manut-
tuwaan yu kan sakon, yoong singngadan na mana adi lumip-
suta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus na, taguwon
Apudyus.
23 Nu paligaton dikayu’t osa’n ili, gumtik kayu’t sabali.
Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un daan yu payyan maga-
ngput nat kewaal̲ yu utdan losana ili’d Israel, dumatongaka
Inyanak di Tagu.
24 “Somsomkon yu un naid man-adal̲ si nangatngatu nu sat
mistulu na, kan naid baba-unon si natultulay nu sadit apu na.
25 Mapnok okyanon nat osa’n man-adal̲ nu maipada dit
kapadasana’t dit mistulu na. Padana pay sit baba-unon nu
maipada dit kapadasana’t dit apu na. Ot nu sakona Apu yu,

† **10:14** Sadit mangikagkagan da utdat gabu’t dat iki da, bintaga di utdat tagu un madusa da gapu’t dit adida mandongl̲an kan manuttuwaan sit Nabal̲u’n Damaga itudtudun dat apostoles Jesus. ‡ **10:15** Amoamod dit kinadadag dat tagu’t din Sodoma kan Gomora utdit isunga ingkoddong Apudyus un dusaona dida.

ngadnon da si Beelzebub§ am-amodot nat ingadan da kan dikayu'n taguk."

Sat Gattoka Iyogyat
(Lucas 12:2-7)

26 "Adi kayu umogyat sidan tagu'n mamaligat kan dikayu. Ta naid mailimod si adi maikolwag onnu naisuluk si adi maipaltaw nu dumtong din timpu na.
27 Sadat imbagak kan dikayu si nalimod, ipatigammu yu. Sadat inyagasaas ku kan dikayu, ipalawag yu utdan katagun-tagu.
28 Adi kayu umogyat sidan kumatoy si long-ag yoong adida mapatoy din kadogwa. Si Apudyus ud iyogyat yu ta siya'd makabalina manusa't dit long-ag kan kadogwa utdin impiyelnu.
29 Somsomkon yu danat tilina magatanga lawa danat duwa si siping, yoong naid osa't matoy kan dida nu adin Apudyus ipalubus.
30 Amodot kan dikayu ta tigammu na nat bilang nat buuk yu.
31 Siya'd gapuna un adi kayu umogyat ta amo napotog kayu kan Apudyus nu sadan tilin."

Sat Mangipudnuwan Kan Mangisuliban Kan Jesus
(Lucas 12:8-9)

32 "Singngadan na mana mangipudnu utdan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, ipudnuk pay kan Amak ud langit un manuttuwa.
33 Yoong singngadan na mana mangisulib sidan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, isulib ku pay kan Amak ud langit."

Si Jesus Ud Mansisinaan Di Tagu
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

34 "Adiyu kanana inummoyak situn pita un mangidatong si ginok ta sat katuttuwaana dummatongak un mangidatong si ispada ta mambanag tun dummakngak si binnusul.
35 Sat anaka lalaki busulona si ama na, sat anaka babai busulona si ina na, sat manuganga babai busulona si katugan-gana un babai.
36 Ot mambalina kadadagana kabusul di tagu dat kaboloy na.
37 "Singngadan na mana amo mangipotog kan ama na, ina na onnu anak na nu sakon, adina lumbonga mambalin si disipulus ku.

---

§ **10:25** Beelzebub — osa'n ngadan ud Satanas un apun dat nadadaga ispiritu.

38 Ot singngadan na mana adi mamukud sit kulus * na
asi maitung-ud kan sakon, adina lumbong un mambalina
disipulus ku.
39 Sat tagu'n gumamgam sit mataguwana't tun pita matoy
payon, yoong sat tagu'n matoy gapu't nat umunudana kan
sakon, maitdan si mataguwana maid kigad na."

Sat Gun-guna'n Itdon Apudyus
(Marcos 9:41)

40 "Singngadan na mana mangawat kan dikayu, sakon
inawat na ot sat mangawat kan sakon, inawat na payon dit
nangibaun kan sakon.
41 Ot sat mamal̲nok sidat propetan Apudyus gaputa
propetan Apudyus dida, magun-gunaan pay sit padan
dit gun-gunan di propeta. Sat mamal̲nok sit nalintoga
tagu gaputa nalintog, magun-gunaan pay sit gun-gunan
di nalintoga tagu.
42 Tuttuwa tun ibagak un sanat mangitod si sintasa
ullawa'n danuma inumon di osa utdatuwa nadoba'n tagu
gaputa buyut ku, magun-gunaan pay."

11

Sadat Imbaun Juan un Mambubunyag
(Lucas 7:18-35)

1 Gangputon man Jesus bilinon dat kagwampul̲u't duwa'n
disipulus na, kaysana ummoy nantudtudu maipanggop sit
Nabal̲u'n Damag sidat il-ili un adani't di.
2 Ot si Juan un Mambubunyag, mababal̲ud sidit nagngol̲ana
dat kokkoon Kristu ot nangibaun sidat disipulus na dal̲apnu
umoy da imuson kan siya un,
3 "Sika kad dit insapatan Apudyus un dumatonga
mangiyapu onnu awad sabali't uwayon mi?"
4 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Mangulin kayu kan
Juan ta ibaga yu danat dingngol̲ yu kan innila yu un,
5 makaila dat nakul̲ap, kumiyang dat napilay, napapiya dat
nakutol̲, makagngol̲ dat nabongngog, napaungal̲ dat natoy
kan maipatpatigammu pay dit Nabal̲u'n Damag sidat naka-
pus.
6 Ot ibaga yu pay kan siya'n nagasat nat tagu'n maid
duwaduwa na maipanggop kan sakon."
7 Manal̲an man dat imbaun Juan, imbagan Jesus sidat tagu
dit maipanggop kan Juan un kanana'n, "Utdit inummoy kayu
kan Juan sin igawa maid tagtagguwan na, sin dit ninamnama

---

* **10:38** Sat kaipooyan dit mamukud sit kulus, disididu din osa'n tagu un mapali-
gatan onnu mapatoy maipagapu't dit umunudana kan Jesus.

yu un maila? Tagu kad un kama't gul̲una mabayogbogan kad
maapuapuyog? Bokon.
8 Ot ngadan dit ummoy yu inila? Tagu kad un nambadut si
nabal̲bal̲u'n badut? Bokon. Sat kinatuttuwana sadat tagu un
nabal̲u si badut, san bol̲oy ali'd inggawan da!
9 Ot ngadan didit ummoy yu inila? Osa'n propetan
Apudyus? On, yoong ibagak kan dikayu un nangatngatu pay
nu san propetan Apudyus dit inila yu.
10 Ta si Juan, siya'd ug-ugudon dit naikanglita Ugud
Apudyus un kanana'n,
'Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy
mangisagana't dit dal̲an un ayom.'
11 Ibagak kan dikayu din tuttuwa un naid payyan naiyabeng
si tagu uttun pita si pinasawayana dit kinapotog Juan un
Mambubunyag. Yoong san kadobaan sin mangiyapuwan
Apudyus napotpotog nu si Juan.
12 Manipud sit timpu un nanudtuduwan Juan un Mam-
bubunyag inggana't tun satun, napegot da un man-itudtudu
utdit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus ot awad da
ud tal̲ona man-an-anus inggana't maidagamung da utdit
mangiyapuwana.*
13 Ta losan dat propetan Apudyus sidit kan sadit lintoga
ingkanglit Moses, imbaga da dit maipanggop sit mangiya-
puwana inggana't dit dummakngan Juan.
14 Ot nu tuttuwaon yu dat imbagbaga da, maawatan yu un si
Elias un naipugtu'n mangulin, si Juan dit tungpal na.
15 Nu awad inga yu un makagngol̲, dumngol̲ kayu.
16 "Sinsadin, singngadan nat mangiyaligak sidan tagu ut-
tuwa lonap? Kama da utdan aabeng un gatupakan sidin
aammungan di tagu'n mampipinnakuy sidan kaalimok da un
kanan dan,
17 'Mangangsa kami yoong adi kayu manadok! Manlamat
kami yoong adi kayu man-ibil!'
18 "Kakamma da utdadiya aabeng ta utdit dummatong
si Juan, nanlangana nangan kan adina umminum si
kumpolmi'n gumuuk ot kanan da un nadimunyu!
19 "Dummatongaka Inyanak di Tagu, nangananganak kan
umminuinumak ot kanan da umana, 'Ilan yuwot nal̲awota
mangan kan umiinum, gagayyom na pay dan man-uul̲up
si bugis kan uduma gumabasul̲!' Yoong tamman nu siya'd
kanan da ta maila payon din kinakustun dit silib Apudyus sin
mantatagun dan manuttuwa."

---

* **11:12** San osa'n kaipooyan ditu un bersikulu, nansagapal̲ si amoda maid-
apdapesan dit mangiyapuwan Apudyus ot awad da ud tal̲ona mangipapilita
makal̲nok sit mangiyapuwana.

Sadat Tagu'n Adi Nanuttuwa kan Jesus
(Lucas 10:13-15)

20 Inggimaun Jesus dat tagu't dat boboloya nangkokwaana't
dat adu'n am-amug na ta adida nandadaoliyan dat basul da.
21 Ot kinnanana un, "Kaasi kayu'n iCorazin kan iBetsaida ta
nu utdin Tiro kan Sidon ud nakwaan dat am-amuga kingwak
sinat igaw yu, nasulit okyanon un nambadut da si ganggoti
kan nantutupak da utdit kagabuwan un mangipail-an da un
talona mandadaoliyan da dat basul da!
22 Isunga ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan
iTiro kan iSidon nu san dusa yu un iCorazin kan iBetsaida nu
timpu un mangukum si Apudyus!

23 "Ot dikayu paya iCapernaum, sanat kanan yu maidayaw
kayu'd langit? Bokon! Maidawat kayu't din impiyelnu. Ta nu
naipaila't dat iSodoma dat impailak kan dikayu'n am-amug,
nan-awidan da okyan dat basul da kad, adin Apudyus yinam-
an dit boboloy da ot awad payyan sinsatun!
24 Ot ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan
iSodoma nu san dusa yu nu timpu un mangukum si
Apudyus."

Itdan Jesus Si Naginoka Somsomok Kan Man-illongona Dat Manuttuwa Kan Siya

25 Utdi payona timpu, nanluwalu si Jesus un kanana'n,
"Manyamanak Ama un Apu ud langit kan situn pita ta
impatigammum sidat bokona diadal dat inlimod nu utdat
nasilib kan diadal.
26 On, yamanok Ama ta siya'd piniyama makwaana."

27 Maabus mana manluwalu, kanana't dat tagu un, "Im-
pulang Amak kan sakon dat losana banag. Ot maid
makatigammu't dan losana maipanggop kan sakona Anak nu
adi si Amak kan maid makatigammu't dan losana maipang-
gop kan Amak nu adi sakona Anak na kan singngadan na
mana piyaoka mangipatigammuwan.

28 "Losan kayu'n nabannug kan madagdagsonan, umoy
kayu kan sakon ta man-illongok dikayu.
29 Tuttuwaon yu datu'n itudtuduk,† kan man-adal kayu kan
sakon ta naanusak kan napakumbabaak ot maillongan kayu.
30 Ta nalasu datun tudtuduk kan nalangpaw datun ipakwak
kan dikayu."

---

† **11:29** Utdit bagbagan di Griego kanana un, igga yu tun tangkeluk, ta san kaiyaligan di tangkelu, sadat tudtudu. Isunga nu naigga dit tangkelu kan dida piyaona'n ugudon un tuttuwaon da dat maitudtudu.

12

Imus Maipanggop Si Aḻ-aḻgawa Iillongan
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

1 Nangoy da Jesus sit kapappayawana namuḻ-an si trigo ot
sadiya aḻgaw, aḻ-aḻgawa iillongan di Judio. Ot gaputa nabitil dat
disipulus na, nansapḻut da utdit bungan di trigo si kinutiman
da un dinuum.
2 Yoong inggaw da ud Fariseo un nangila't dit kingwa da ot
kinnanan da kan Jesus un, "Ilam kad din koon dan disipulus
nu. Adin dit lintog ipalubus un koon di nu aḻ-aḻgawa iillongan."
3 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adiyu kad nabasa dit
kingwan da Ali David kan dat buḻun na utdit nabitilan da?
4 Nilumnok si Ali David sit boḻoy Apudyus ot kinan da utdat
buḻun na dit tinapaya naidatun kan Apudyus un sadat padi
ullawa'd mabalina mangan.
5 Adiyu kad nabasa utdit lintoga ingkanglit Moses un sal-
salungasingon dat padi dit lintog ta mangkokwa da utdit
timplu nu aḻ-aḻgawa iillongan? Yoong bokona makabasuḻ da.
6 Ibagak kan dikayu un, antu uttuwon kan dikayu ud napot-
potog nu sadin timplu.
7 Kanan dit ugud Apudyus un, 'Napotpotog kan sakon din
mangaasiyan yu utdan pada yu un tagu, nu san datun yu.' Nu
maawatan yu tun piyaona'n ugudon tu, adiyu pabasuḻon dan
maid si basuḻ.
8 Ta sakona Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana*
mangibaga't dit mabalina makwa nu aḻ-aḻgawa iillongan."

Sat Tagu'n Naek-ekana Nakulekug Si Ima
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Utdi, kaysan si Jesus ot ummoy sit sinagogan dat Judio
utdi.
10 Inggaw tagu't di un naek-ekana nakulekug dit osa un ima
na. Ot sadat tagu'n man-in-inap si mamabasuḻan da kan Jesus
inyimus da un, "Ipalubus kad dit lintog taku'd man-agas sit aḻ-
aḻgawa iillongan?"
11 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Singngadan na kan
dikayu ud adi umoy mangokaḻ sit kannelu na nu mabituwan
sit aḻ-aḻgawa iillongan?
12 Amo napotpotog nat tagu nu sat kannelu ot siya'd
manigammuwan un ipalubus nat lintog nu mangwa taku't
nabaḻu nu aḻ-aḻgawa iillongan."
13 Utdi, imbaga na utdit nakulekug si ima un, "Uknadom nat
imam." Inuknad dit tagu dit ima na ot kummiya'n naipadaon
sit osa'n ima na.

---

* **12:8** Sat kanana utdin Griego, Apun di aḻ-aḻgawa iillongan.

14 Utdi, kaysan dat Fariseo ot ummoy da nambabagbaga nu
inon mampapatoy da kan Jesus.

Si Jesus Ud Pinilin Apudyus

15 Tigammun Jesus di un panggop da ot tinengyana diya
bobolloy. Aduadu'n tagu dat naitung-ud kan siya ot pinapiya
na dat losana masakit.
16 Binilin na dida'n adida ibagbaga dit maipanggop kan siya
17 dallapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sit propeta
Isaias sidita kanana'n,
18 "Siyatu tun manselselbi kan sakon un pinilik. Siya'd
pipiyaok kan tallona masmas-omak. Itdok tun Ispirituk
kan siya ot ipatigammu na utdan losana tagu din nal-
intoga man-uukum ku.
19 Adina akasinnungbat kan mampakuy onnu idangsoll dit
ginga na utdin kallsa.
20 Adina putdon dit nallupaka loda onnu kospan dit matmat-
toyana pingki.† Adina man-illong inggana't mantulay
dit kinalintog.
21 Ot siya'd mannamnamaan dat losana tagu un managu kan
dida."‡

Si Jesus Kan Si Beelzebub
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23)

22 Sin-allgawan payyan, inggaw da ud tagu'n nangidatong
kan Jesus si nakullap kan naumoll ta sinakayan di dimunyu.
Inaddag Jesus dit dimunyu't dit tagu ot nambagbaga kan
umilaon.
23 Ot nasdaaw dat losana tagu'n nangila un kanan dan,
"Siya kad nin tu dit kaganakan Ali David un uuwayon taku?"
24 Yoong dongllon man dat Fariseo di kanan da un, "Si
Beelzebub ullawa un pangat dat dimunyu ud makaitod kan
siya si pannakabalin na un mangaddag sidan dimunyu."
25 Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot inyabalig
na kan dida un, "Sanat ili un mambibinnusull pay lawan
danat tagu na, adina mandonoy. Padana pay sidanat
mangkakailiyan onnu simballyana mambibinnusull pay
lawan, makaskasway da.
26 Ot nu addagon Satanas si Satanas, busullona dit long-ag na
pay lawan ot innona'n mandonoy dit mangiyapuwana?
27 Nu tuttuwa'n si Beelzebub dit nangitod si pannakabalin
ku un mangaddag si dimunyu, ngadan nat nangitod si pan-
nakabalin danat buyut yu un mangaddag si dimunyu nu?
Ot sadan buyut yu pay lawan ud mamanoknoka bokon nat
kanan yu.

---

† **12:20** San kaipooyan dituwa abalig, adin Jesus patungadon dat nakapsut si pammati kan madisdismaya nu adi tullungana dida. ‡ **12:21** Isaias 42:1-4

28 Ot gaputa san Ispiritun Apudyus ud nangitod si pannaka-
balin ku un mangaddag si dimunyu, siya ud mangilasinan un
dummatongon kan dikayu din mangiyapuwan Apudyus.
29 “Osa payyan, in-inon di osa’n man-aakaw makaḻnok
sinat boḻoy di gumibiloga tagu nu adina yan pangawon dit
gumibiloga tagu, asi lumnok sit boḻoya man-aḻa’t dat losana
kokokwa na?
30 “Sat adi gumungguy kan sakon, busuḻona’d sakon. Ot
sat adi tumuḻunga man-awis sidan tagu un manuttuwa kan
sakon, dida’d mangiyad-adayu’t dan tagu kan sakon.
31 Isunga ibagak kan dikayu un losana basuḻ kan nadadaga
maibaga un maisuganggang kan Apudyus, mapakawan.
Yoong sat mangibaga’t nadadaga maisuganggang kan Ispir-
itu Santu bokona mapakawan.
32 Ulay sanat mangibaga’t nadadaga maisuganggang kan
sakona Inyanak di Tagu mapakawan yoong sanat man-
gibaga’t nadadaga maisuganggang kan Ispiritu Santu, ad-
ina’n taḻon mapakawan diya basuḻ na si inggaingga.”

Sat Kayu Kan Sat Bunga Na
(Lucas 6:43-45)

33 “Nu napiya din kayu, napiya pay din bunga na. Nu
laweng din kayu, laweng pay din bunga na. Ta matigam-
muwan nat kinakayun dinat kayu utnat bunga na.
34 Ot dikayu’n kaganakan di uḻoga nagita, innona’n
makaibaga kayu’t napiya nu nadadag nat somsomok yu?
Ta sanat awad sinat kasomsomkan di tagu, siya’d ibosway
dinat sangi na.
35 Sat napiya’n tagu, napiya dat awad sit somsomok na
isunga napiya dat ibosway dit sangi na. Ot sat lawenga tagu,
laweng dat awad sit somsomok na isunga laweng dat ibosway
dit sangi na.
36 “Tuttuwa tu un ibagak kan dikayu un, nu dumtong dit aḻ-
aḻgawa mangukuman Apudyus, osaosa’n tagu sungbatana dat
losana imbagbaga na un naid si bogabogas.
37 Ta sanat ugud yu, siya’d mamanoknok nu madusa kayu
onnu bokon.”

Kindaw Da Un Mangipaila’t Am-amug Si Jesus
(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

38 Inggaw da ud mimistulun di lintog kan Fariseo un nan-
gibaga kan Jesus un, “Mistulu, piyaon mi un mangipaila ka si
am-amug.”
39 Yoong summungbat si Jesus un kanana’n “Nadadag dan
tagu’t tuwa lonap kan nan-awidan da si Apudyus ot man-inap
dat am-amug si mangilasinan da nu imbaunak kan Apudyus.

Yoong naid udum si ipailak nu adi sat naipasamak kan Jonas
un propetan Apudyus.
40 Ta tuḻu'n aḻgaw kan tuḻu'n labi dit Jonas un ininggaw sit
buwang didit dakodakoḻa ikan ot padana pay kan sakona
Inyanak di Tagu un mailbonak si tuḻu'n aḻgaw kan tuḻu'n labi.
41 Ot nu dumatong dit aḻ-aḻgawa maukuman dat losana
tagu, sumikad dat iNineve un mamabasuḻ sidan tagu't tun
satun. Ta utdit nagngoḻan dat iNineve dit intudtudun Jonas,
nandadaoli da ot nan-awidan da dat basuḻ da. Ot antu kan
dikayu'd nangatngatu nu si Jonas yoong adiyu tuttuwaon.
42 Ot padana paya sumikad dit babai'n apun dat iSeba un
mamabasuḻ sidan tagu't tun satun. Ta nanligwat sin adad-
dayuwana ili'n ummoy nandongoḻ sit ugud didit nalainga
Ali Solomon, yoong antu ud nangatngatu nu si Ali Solomon,
yoong adin dat tagu dongḻon."

Nangulin Dit Dimunyu
(Lucas 11:24-26)

43 Intultuluy kampay Jesus dit nan-abalig un, "Nu lumak-
sun nat nadadaga ispiritu utnat tagu'n sinakayana, umoy
man-ayaayaw sidit igawa naid danum un man-inap si man-
illongana. Nu maid odasana't inggawana,
44 kanana un, 'Mangulinak sit boḻoy ku un tinengyak.' Ot nu
dakngona dit tagu un kama't boḻoya naid inggaw un nadaḻusan
kan nauḻnus,
45 umoy mangidallay si pitu'n ispiritu'n amo nadaddadag
nu siya ot longkon da un igawan diya tagu. Kadon amo
nadaddadag dit kasasaad didiya tagu nu sadit damu. Ot
kama't di pay din mapasamak sidan nadadaga tagu't tun
satun."

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Madama payyana mambagbagbaga si Jesus sidat tagu
utdit dummatong dat ina na kan dat sunud na. Ininggaw da
utdit lasin ta piyaon da un makabagbaga kan Jesus.
47 Utdi inggaw osa'n ummoy nangibaga kan Jesus un, "Andi
da inam kan da sunud nu un gasikadan sin lasin ot piyaon da
un makabagbaga kan sika."§
48 Yoong summungbat si Jesus un kanana'n, "Singngadan
kad nat inak kan da susunud ku?"
49 Intudu na dat disipulus na un kanana'n, "Sadatu dat inak
kan da susunud ku.
50 Ta singngadan na mana mangwa't dan ipakwan Amak
langit, dida'd susunud ku kan inak."

---

§ **12:47** Naid sidan uduma manuskrito tuwa bersikulu.

13

Sat Tagu'n Ummoy Nan-iwalis Si Bukol̲
(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Sadi payona al̲-al̲gaw, tinengyan Jesus diya boboloy ot
kaysan sit igid bananaw. Nantupak ta mantudtudu,
2 yoong gaputa aduadu dat tagu'n nangammung kan siya,
ummoy nantupak sit bangka ot summikad dat tagu utdit igid
bananawa mandongol̲.
3 Adu dat imbaga na kan dida'n inyabalig na un kanana'n,
"Inggaw osa'n tagu un ummoy nan-iwalis sit bukol̲a tag-
imul̲a na.
4 Ot utdit man-iwalisana, naotdag dat uduma bukol̲ sit igid
dit dal̲an ot ummoy dat sissiwit inamin timpok.
5 Naotdag dat uduma bukol̲ sit kabatbatuwana akit si pita
ot asimpiga da un tummubu ta atapaw dit pita na.
6 Yoong uminit man, nal̲pak da ot nal̲angu da gaputa adida
nakalamut si adal̲om.
7 Naotdag dat udum sit kasassaitan ot dumakol̲ man dat sait
naseet dat mul̲a.
8 Sadat udum paya bukol̲ naotdag da utdit nal̲asa'n pita
ot dummakol̲ kan namunga da. Inggaw da ud namunga't
singgagasut, inggaw da pay namunga't sin-oonomapul̲u kan
sintutlumpul̲u dat udum."
9 Utdi, inyanungus Jesus un kanana'n, "Dikayu'n awad si
inga un makagngol̲, dumngol̲ kayu."

Sat Kaipooyan Dit Abalig
(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

10 Utdi, ummadani dat disipulus Jesus kan siya ot inimus da
un, "Apay iyabalig nu nat mantutudtudum kan dida?"
11 Summungbat si Jesus un, "Dikayu'd nangipatigam-
muwan Apudyus sidat adi naipatigammu't dit maipanggop
sin mangiyapuwana. Yoong kan dida, adina naipatigammu.
12 Ta sat tagu'n mamtog sidan dongl̲ona, madogaan dit
man-aawat na kad amoamod dat maawatana. Yoong sa-
dit adi mamtog sidan dongl̲ona ulay sadit akita kanana'n
naawatana, makaan.
13 Satu'd gapuna un iyabalig ku un mantudtudu kan dida, ta
ulay nu iillan da adida maimatunan, ulay dodongl̲on da adida
makaawat.
14 Tal̲ona dida'd tungpal dit impapadtun Apudyus kan Isaias
un propetana't dit un kanana'n,
'Makaddongodongol̲ kayu yoong adi kayu makaawat, iillan
yu yoong adi kayu makaimatun.
15 Ta sadatu un tagu ginuml̲ang dit somsomok da. Ot
mamongngobongngog kan mangul̲akul̲ap da. Ta nu

bokona kama’t di, mabalin da un makaimatun, mak-
agngol̲ kan makaawat kad man-ulin da kan sakon ot
papiyaok dida.’ ”

16 Ot intultuluy Jesus un kanana’n, “Yoong dikayu, nagasat
kayu ta makaila kan makagngol̲ kayu.
17 Tuttuwa’n adu un propetan Apudyus kan nalintoga
tagu’t dit un tal̲ona mamiya’n mangila utdan mail-ila yu uttun
satun yoong adida naila, adu dan mamiya’n mangngol̲ sit
magmagngol̲ yu yoong adida nagngol̲.”

Inlawlawag Jesus Dit Abalig
(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 “Ot dongl̲on yu,” kinnanan Jesus, “ta ibagak dit kaipooyan
dit inyabalig ku maipanggop sit tagu’n ummoy nan-iwalis si
bukol̲.
19 “Sadat tagu’n nakagngol̲ sit Ugud Apudyus maipanggop
sit mangiyapuwana yoong adida maawatan, dida’d alig dit
dal̲ana naotdagan dat bukol̲. Ot ummoy Satanas kinaan dit
uguda dingngol̲ da.
20 Sat kabatbatuwana naotdagan dat uduma bukol̲, alig dat
tagu’n mangngol̲ sit ugud Apudyus ot dagusa matal̲ok da un
mangawat.
21 Yoong adina makalamut dit ugud kan dida isunga adina
mambayag dit manuttuwaan da. Nu awad mapaligatan daon
onnu uyungan dat tagu dida maipagapu’t dit manuttuwaan
da utdit ugud, dagusa lumipsut daona manuttuwa.
22 Sadit kasassaitana naotdagan dat uduma bukol̲, alig na
dat tagu’n mangngol̲ sit ugud Apudyus yoong gapu’t dat
adu’n mabulungan da maipanggop sit mataguwan da uttun
pita kan san gumamgaman da un gumaknang, maabak dit
dingngol̲ da un ugud ot adina makabunga.
23 Ot sadit nal̲asa’n pita un naotdagan dat uduma bukol̲, alig
na dat tagu’n mangngol̲ kan makaawat sit ugud Apudyus. Ot
mamunga da un kama’t mul̲a un mamunga’t singgagasut, sin-
oonoma pul̲u dat udum, kan sintutlu’n pul̲u dat udum.”

Sat Abalig Maipanggop Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Marcos 4:26-29)

24 Nan-abalig payyan si Jesus kan dida un kanana’n, “San
mangiyapuwan Apudyus maiyalig si tagu’n ummoy nam-
mul̲a’t nabal̲u’n bukol̲ sit mumul̲-ana.
25 Labi man sit nangkasuyop dat tagu, ummoy dit kabusul̲
na inwalis dit bukol̲ di bollat sit namul̲-an ot kaysan.
26 Dummakol̲ dat mul̲a ot namunga da yoong dummakol̲
pay dat bollat.

27 Utdi, sadat baba-unon dit singkuwa't dit mumul-an ummoy da kan siya ot kanan da un, 'Apu, maid mit naikalut sit immulama bukol ot sin din nanligwatan didi'n bollat?'
28 "Summungbata kanana'n, 'Inwalis dit kabusul.' Ot kanan dat baba-unona'n,
" 'Piyaom ta umoy kami baguton dan bollat?'
29 "Summungbata, 'Adiyu ta maisalibagut kad dan mula ya.
30 Bay-an yu ta dumakol da inggana't aappitan. Asik ibaga't dat umoy man-ani un baguton da yan aminon nat bollata poston asida sobgon, asida aniyona igga't din alang ku dat maani.' "

Abalig Maipanggop Sit Bukol Di Mustasa
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

31 Ot inyabalig payyan Jesus un kanana'n, "Sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si bukol di mustasa un ummoy dit tagu immula't dit mumul-ana.
32 Siya'd kaban-ogana bukol yoong nu dumakola nagabogabong, siya'd kadakolana mula ot kama't dakola kayu'n umoy dat sissiwit manlubuwan dadit sanga na."

Sat Abalig Maipanggop Sit Bubud
(Lucas 13:20-21)

33 Nan-abalig payyan si Jesus un kanana'n, "Sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si bubuda itamay dit babai si adu'n alina ot alisana un losan dit maitamayana."

Sat Panggop Jesus Un Nangiyabalig Sidat Tudtudu Na
(Marcos 4:33-34)

34 Inyabalig Jesus un losan dat tudtudu na utdat aduadu'n tagu'n ummoy kan siya. Naid intudtudu na si adi naiyabalig.
35 Kama't di dit kingwa na dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sidit propeta na un kanana'n,
"Iyabalig ku un man-ugud kan dida. Ipatigammuk kan dida dit adi naipatpatigammu manipud sit nakwaan ditun lubung."

Sat Kaipooyan Dit Abalig Maipanggop si Bollat

36 Utdi, tinengyan Jesus dat adu'n tagu ot nilumnok sit boloy. Ummoy dat disipulus na kan siya ot kinnanan da un, "Ipakaawat nu ud dit kaipooyan dit inyabalig nu un bollat sit payaw?"
37 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Sadit tagu'n nangimula't dat nabalu'n bukol, sakon un Inyanak di Tagu.
38 Ot sat mumul-an, satun lubung. Sadat nabalu'n bukol, sadat tagu'n maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus ot sadat bollat, dida dat tagu'n Satanas.

39 Ot sat kabusul̲a ummoy nangiwalis sit bukol̲ di bollat, si
Satanas. Sadit timpu'n aappitan, siya'd anungus tun lubung.
Ot sadat nan-ani, dida dat aanghel Apudyus.
40 Ot padan dit nasinupan kan nasobgan dat bollat dit
mapasamak nu anungus tun lubung.
41 Ta sakona Inyanak di Tagu, ibaun ku dadit anghel ku un
umoy mandagup sidat losana tagu'n maigapuwan di mam-
basul̲an di udum kan losana nadadag ot isinana dida utdan
iyapuwan Apudyus.
42 Ot idawat da dida't din apuya adi maksop un siya'd man-
ibilan kan mangngilotan da.
43 Yoong sadat nalintoga tagu makasiling din tukkol̲ da un
kama't init sin mangiyapuwan Ama da. Ot dikayu'n awad si
inga un makagngol̲, dumngol̲ kayu."

Sat Maiyaligan Din Mangiyapuwan Apudyus

44 Intultuluy kampay Jesus un kanana'n, "San mangiya-
puwan Apudyus maiyalig si kal̲uuba naikul̲ub sin payaw.
Odasan man di osa'n tagu, amod dit tal̲ok na ot binun-
bunana'n obos ta ummoy na yan inlaku dat losana kokokwa
na asina umoy gatangon dit payaw.
45 "Padana paya maiyalig din mangiyapuwan Apudyus si
kumopol̲aka tagu'n man-in-inap si napopotoga perlas.
46 Odasana man dit kapotgan, kaysan ot ummoy na inlaku
dat losana kokokwa na, asina umoy gatangon dit perlas.
47 "Padana paya sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig
sit tabukul̲ un insab-uk dat mantatabukul̲ sidin baybay ot
nangna utdat losana kalasin di lamos.
48 Utdit napnu, intakdang dat mantatabukul̲ sit igid ot
intupak da un nampili't dat lamos. Sadat napiya, innigga da
utdit bal̲ul̲ang ot sadat laweng, indawat da.
49 Siya'd padan dit mapasamak di nu anungus tun lubung.
Ta umoy dat anghel ilasin dat nadadag sidat nalintoga tagu.
50 Ot idawat da dat nadadag sit apuya adi maksop ot mam-
paibil da un mangngilongilot."
51 Utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un, "Naawatan yu
un losan dan inyabalig ku?" "On," kanan da.
52 Ot kinnanan Jesus un, "Nu kama't di, maawatan yu
payon un san mistulun di lintog un natudtuduwan sidan
maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si osa'n
gumal̲yan un mangokal̲ sidat bagu kan dadaana alikam na un
naitalipon sit iiggaan di alikam."

Adin Dat Kailiyan Jesus Nanuttuwa Kan Siya
(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Gangputon man Jesus dat abalig na, tinengyana diya igaw,
54 ot nangulin sit boboloy da. Ummoy nansulu't dit sinagoga ot nasnasdaaw dat nandongol sit tudtudu na ot kanan da un,
"Nangal-an ditu uttun silib na kan pannakabalinna'n mangwa't nakaskasdaaw?
55 Bokon kada sat anak Jose un kalupantel nat? Si Maria dit ina na kan, sada Santiago, Jose, Simon kan Judas dat sunud na!
56 Inggaw da pay un losan situ dat sunud na un babai! Nangal-al-ana utnat laing kan pannakabalin na?"
57 Adin dat tagu maawat si Jesus, siya'd gapuna'n imbaga na kan dida un, "Madayaw nat propetan Apudyus sit losana umoyana malaksig sit mismu'n ili na kan sidat kaboloy na."
58 Ot adina nangwa't adu'n nakaskasdaaw sidi ta adida tinuttuwa.

14

Sat Natoyan Juan Un Mambubunyag
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

1 Sadiya timpu, dingngol Herodes un siya'd mangiyapu utdin Galilea dit damag maipanggop kan Jesus.
2 Kanana't dat tagu na un, "Siya si Juan un Mambubunyaga ummungal. Siya'd gapuna un awad pannakabalin na un mangwa't nakaskasdaaw."
3 Kama't di dit imbagan Herodes ta siya'd nampadopap kan nampaibalud kan Juan sidit ta impagapu na kan Herodias un asawan Felipe un sunud na.
4 Ta si Juan, kanayun un ibagana kan Herodes un, "Iyadin dit lintog taku'n asawaom nat ipag nu un si Herodias."
5 Ot siya'd gapuna'n piyaon Herodes papatoy si Juan yoong umogyat sidat tagu ta tuttuwaon da un propetan Apudyus si Juan.
6 Yoong utdit timpun dit algawa naiyanakan Herodes, nanamung da ot nanadok dit balasanga anak Herodias sit sanguwan dat kaaduwan. Nasnas-om si Herodes
7 ot insapata na utdit anak un itdona kan siya dit ulay singngadan na un kodawona!
8 Insulun ina na dit ibagana ot kanana'n, "Piyaoka itdom kan sakon dit ulun Juan un Mambubunyag un napalatu."
9 Nasigab dit angos ali Herodes yoong gapu't dit sapatana kan dingngol pay dat sangaili na, imbilin na un maitod dit kodkodawona.
10 Ot nangibaun si ummoy namutul sit ulun Juan sit baballudan.

11 Utdiyon indatong da dit napalatu'n ulun Juan ot intod da
utdit balasang. Asin payon dit balasang intod kan ina na.
12 Matigammuwan man dat disipulus Juan dit naipasamak,
ummoy da inala dit ladag Juan un innilbon asida ummoy
imbaga kan Jesus.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu'n Tagu
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Magngolan man Jesus dit damag maipanggop kan Juan,
tinengyana diya igaw ot nanlugan sit bangka'n kaysan sit
igawa maid tagtagguwan ta piyaona'n man-os-ossaan. Yoong
matigammuwan man dat tagu, nangkikkiyang da un nangoy
sit igid baybay un naitung-ud kan siya.
14 Dumangpot man si Jesus, naila na dadit aduadu'n tagu
un naitung-ud. Nadaguwan kan dida ot pinapiya na dadit
masakit kan dida.
15 Gumidgidam man, ummoy dat disipulus na kan siya
ot kanan dan, "Nasdomon, naid pay tagtagguwan situ.
Padalnom danat tagu ta umoy da utdan boboloy ta gumatang
da pay lawan si kanon da."
16 Summungbat si Jesus un, "Adina masapula manalan da.
Dikayu'd mangitod si kanon da."
17 Kanan dat disipulus na kan siya un, "Lima'n bukola
tinapay kan duwa'n ikana lawa tun antu kan dikami."
18 Kinnanan Jesus un, "Idatong yu uttu."
19 Utdiyon imbilin na utdat tagu un mantupak da ut-
dit kabollatan, asina innala dat lima'n bukola tinapay kan
duwa'n bukola ikan ot nantangad langit un nanyaman kan
Apudyus. Magangput man, biniibiik na dat tinapay asina
intod sidat disipulus na ta iwalas da utdat tagu.
20 Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon da man dat
nabun-an, napnu dat kagwampulu't duwa'n lakba si tinapay.
21 Umoya lima'n libu dit bilang dat lalaki'n nangan un adina
naibilang dat babai kan aabeng.

Sat Kummiyangan Jesus Sit Lap-at Dit Danum
(Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

22 Maabus man di, pinanlugan Jesus dat disipulus na utdit
bangka ta umuna da utdit domang sidit mampadalnanaon
sidat tagu.
23 Abusona man padalnon dat tagu, nanagada't dit bateleda
ummoy nanluwalu'n os-ossaan. Utdit lumabiyon iinggaw
payyan si Jesus sit bateleda ossaan,
24 ot sat bangka'n nanluganan dat disipulus na, inggawon
sit adani't dit gawan dit baybaya itaptappiyak di paluung ta
nabilog dit bayogboga dumupak kan dida.

25 Bungbung-on man, naitung-ud si Jesus un kummiyang sit
lap-at dit danum.
26 Yoong maila da man dit mangkikkiyang sit lap-at dit
danum, nakapakuy da utdit amoda kimut da un kanan dan,
“Banig!”

27 Yoong dagusa gumminga’t Jesus un, “Adi kayu kumimut
ta sakon, adi kayu madanagan!”

28 Gumminga pay si Pedro un kanana’n, “Apu! Nu tut-
tuwa’n sika, pakiyangonak pay sinat lap-at dinat danuma
umoy kan sika.”

29 “Awenu!” insungtbat Jesus. Utdiyon, nilumsa’t Pedro
utdit bangka’n kummiyang sit lap-at dit danuma ummoy kan
Jesus.
30 Yoong magikna na mana nabilog dit bayogbog, kum-
mimut ot utdit malmalnodon impakuy na un, “Taguwonak
Apu!”

31 Ot dagusa inaggoman Jesus un kanana’n, “Kaakit nat
pammatima! Apay manduwaduwa ka?”

32 Utdit nakalugan daona duwa’t dit bangka kaklata naid dit
bayogbog.
33 Ot sadat disipulus na un ininggaw sit bangka, nanday-
dayaw da kan siya un kanan dan “Tuttuwa’n sika’d Anak
Apudyus!”

Pinapiyan Jesus Dat Masakit Ud Genesaret
(Marcos 6:53-56)

34 Utdit makadolmang da, dummangpot da utdin boboloy
Genesaret.
35 Mailasin man dat tagu si Jesus, nangibaun da si umoy
man-ibaga’t dat tagu’t dat losana nangkalliputa boboloy ot
nan-idatong da utdat masakit kan Jesus.
36 Nampakpakaasi da kan siya ta ipalubus na un sekgelon
dat masakit dit badut na ulaya lawa’n sat lagayadana. Ot
losan dat nanekgel, kummiya da.

15

Sat Tudtudu’n Tinawid Dat Judio Utdat Dadakkol Da
(Marcos 7:1-13)

1 Inggaw da ud Fariseo kan mimistulun di lintoga nanlig-
wat Jerusalem un ummoy kan Jesus ot inimus da un,

2 “Apay danat disipulus nu un adida unudon dit kadawiyan
un impatawid dat dadakkol taku? Adida unudon dit
kadawiyana mambubulu’t ima* asida mangan!”
3 Summungbat si Jesus un, “Ot apay un salungasingon yu
dat bilin Apudyus maipagapu ullawa’t dit mamiyaan yu un
maunud dat kadawiyana naipatawid kan dikayu?
4 Ta kanana’t dit bilin Apudyus un, ‘Dayawom da amam kan
inam,’ kan kanana pay un, ‘Sanat mangibaga’t laweng sit ama
na onnu ina na, masapula mapatoy.’
5 Yoong sanat itudtudu yu kanan yu un sat tagu’n man-
gibaga kan ama onnu ina na un, ‘Itdok kan Apudyus dit
itulung ku kan dikayu,’
6 adinaon masapula tumulung un mangipaila’t dit man-
dayawana kan ama na onnu ina na. Inwalin yu dit
bilin Apudyus gapu ullawa’t gagom yu un mangunud sidan
kadawiyana tinawid yu.
7 Man-ag-agin kayu! Tuttuwa dit paimpadtun Apudyus kan
propeta Isaias maipanggop kan dikayu un kanana’n,
8 ‘Sadatuwa tagu, dayawon da ud sakona lawa si bagbaga,
yoong adayu dit aangson da kan sakon.
9 Maid selselbin dit mandayawan da kan sakon gaputa
itudtudu da dat lintoga kingwan di tagu ot ibilang daon
un lintog ku.’ ”

Sat Makabasulan Di Tagu
(Marcos 7:14-23)

10 Utdi, inayagan Jesus kan siya dat adu’n tagu ot kinnanana
kan dida un, “Donglon yu tun ibagak ot ammaan yu un
anagon!
11 Bokona siya’d mampadadag si tagu dit ipalnok na utdit
sangi na nu adi sadit lawenga ibagan didit sangi na.”
12 Utdi ummoy dat disipulus Jesus kan siya ot kanan dan,
“Tigammuma laweng dit angos dat Fariseo utdat dingngol da
un imbagam?”
13 Summungbat si Jesus un, “Losana mula un bokona im-
mulan Amak ud langit, mabagut nu dumtong dit timpu na.
14 Bay-an yu danat Fariseo! Ta kama da si nakulapa puyut.
Ot nu nakulap nat mangipuyut sidan pada da un nakulap
maotdag da un maamin sit bitu.”
15 Guminga man si Pedro kanana’n, “Ilawag nu ud nu sin
dit kaipooyan dit inyabalig nu.”

---

* **15:2** Sat kadawiyan dat Judio un mambubulu’t ima, bokona dalapnu nadalus dat ima da asida mangan nu adi koon da dalapnu nadalus da utdit man-iilan Apudyus un naid mapabalawan da. Satu un tudtudu impatawid dat dadakkol da un koon da dalapnu madalusan da utdat singngadan na mana maaggoman da un ibilang dat Judio un mampadadag kan dida.

16 “Apay pati kan dikayu adi kayu makaawat?” kinnanan
Jesus kan dida.
17 “Adiyu kad tigammu un sat lumnok sit sangin di tagu,
makana lawa un manal̲an sit buwang asi lumaksun?
18 Yoong sadat bagbaga’n manligwat sit sangin di tagu,
manligwat sit aangsona ot siya’d mampadadag kan siya.
19 Ta sat aangson siya’d manligwatan dit losana nadadaga
somsomok di tagu un mangidulun kan siya’n kumatoy,
makadagdagas, mangwa utdan koko-on di man-asawa utdin
daan na payyan maasaw-an, man-akaw, mantuli kan man-
likud.
20 Siya datu dan mampadadag si tagu, bokona sat adi
mambul̲uwan sit daan manganan.”

Sat Babai’n Amod Dit Pammati Na
(Marcos 7:24-30)

21 Maabus man di, tinengyan da Jesus diya boboloy ot
kaysan sin adani’d Tiro kan Sidon.
22 Ummoy kan Jesus dit osa’n babai un iCanaan un bokona
Judio ot impakuy na un kanana’n, “Apu un kaganakan David,
kaasiyanak ta sinakayan di dimunyu din anak ku un babai ot
amod din ligat na.”
23 Yoong adin Jesus summungbat kan siya. Ot ummadani
dat disipulus na kan siya ot kindaw da un, “Manal̲nom! Ta
nadamit un nat maitungtung-ud!”
24 Utdi, kinnanan Jesus un, “Naibaunaka lawa’n umoy
tumul̲ung sidat kaganakan Israel un alig da ud naiyawa un
kannelu.”
25 Yoong ummoy kampay dit babai nan-okog sit sanguwan
Jesus un kanana’n, “Tul̲unganak Apu!”
26 Summungbat si Jesus un, “Bokona kalobbongana’n ikob-
al̲ ta utdanat asu dit kanon di abeng.”
27 Kinnanan dit babai un, “Tuttuwa nat Apu, yoong ulay
sadat asu kanon da pay dat bugtan dit apu da un maotdag sit
bansag.”
28 Utdi kinnanan Jesus sit babai un, “Tuttuwa’n amod nat
pammatim ot makwa nat piyaom.”
Ot dagusa kummiya dit abeng na.

Pinapiyan Jesus Dat Adu’n Tagu

29 Tinengyan Jesus diya igaw ot nangoy sit igid bananaw
sidin Galilea asi nanagada’t dit bateled ot nantupak.
30 Aduadu’n tagu’n ummoy kan siya un nan-idatong sidat
napilay, nakul̲ap, naumol̲ kan adu dat udum paya masakit.
Innigga da dida’t dit sanguwan Jesus ot pinapiya na dida.
31 Utdi, nasnasdaaw dat tagu’t dit naila da un mambagbaga
dat naumol̲, kumiyang dat napilay kan umila dat nakul̲ap

ot nandaydayaw da kan Apudyus un siya'd daydayawon dat kaganakan Israel.

Pinakanan Jesus Dat Opata Libu'n Tagu
(Marcos 8:1-10)

32 Tulu'n algaw daon sidi utdit inayagan Jesus dat disipulus
na ot kanana'n, "Madaguwanak sidatu'n tagu ta tulu'n algaw
daon kan ditaku't tu ot naidon kanon da. Adik piyaona
manalnon dida un mabibittil ta maulaw da kad sinat dalan
ya."
33 Summungbat dat disipulus na un, "Mangal-an mi si
umanaya ipakan mi utdatu'n aduadu'n tagu't tun naid
taguna'n igaw?"
34 Ot inimus Jesus un, "Piga dit tinapay yu un awad sinat?"
"Pitu'n bukol kan antu da pay akita ikan un banan-og," in-
sungbat da.
35 Pinantupak Jesus dat tagu't dit pita.
36 Utdi, innala na dat pitu'n bukola tinapay kan akita ikan
ot nanyaman kan Apudyus. Maabus mana manyaman, bini-
ibiik na dat tinapay kan ikan asina intod sidat disipulus na ot
inwalas da utdat tagu.
37 Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon man dat
disipulus Jesus dit nabun-an, napnu dat pitu'n lakba.
38 Opata libu dit bilang dat lalaki'n nangan un adina naibi-
lang dat babai kan aabeng.
39 Maabus man di, pinadalanon Jesus dat adu'n tagu asida
nambangka utdat disipulus na un kaysan sidin sakup Maga-
dan.

16

Kindaw Dat Fariseo Kan Saduceo Un Man-am-amug Si Jesus
(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

1 Inggaw da ud Fariseo kan Saduceo un ummoy namad-
padas kan Jesus ot kindaw da kan siya'n mangipaila't am-
amuga mangilasinan da un si Apudyus ud nangibaun kan
siya.
2 Yoong kinnanan Jesus un, "Nu mangaglalak nu gidgidam
kanan yu un napiya'n al-algaw nu bigat.
3 Ot nu mangaglalak kan nabunot din langit nu biggabiggat
kanan yu paya umudan. Mabalin yu un maibaga dit kasasaad
dit al-algaw nu ilan yu din langit yoong adiyu maibaga dit
kaipooyan dan mangimatunana makmakwa uttuwa timpu?
4 Talona nadadag kayu'n tagu't tuwa lonap. Nan-awidan yu
si Apudyus! Man-inap kayu si am-amug si mangilasinan yu
yoong maid udum si ipailak nu adi sat naipasamak sit Jonas,"
kinnanana ot tinengyana dida'n kaysan sit domang.

Bintaga Maipanggop Sidat Tudtudun Dat Fariseo Kan Saduceo
(Marcos 8:14-21)

5 Makadol̲mang man da Jesus sidit bananaw, nagasmok dat disipulus na un adida nambal̲un si tinapay.
6 Utdit nambagbaga si Jesus kinnanana un, “Mansiput kayu ot alimbanan yu dit bubud dan Fariseo kan Saduceo.”
7 Magngol̲ da man dit imbagan Jesus nambabagbagaan da un kanan dan, “Siya’d imbaga na di ta naliuwan taku’n nambal̲un.”
8 Yoong titiggammun Jesus dit babagbagaon da ot kanana kan dida un, “Kaakit nat pammati yun. Apay un sanat kamaid di tinapay yu nat babagbagaon yu?
9 Adiyu kad payyan maawatan un awad pannakabalin ku? Naliuwan yu kadon dat lima’n bukol̲a tinapaya naipakan sidat lima’n libu un tagu? Piga’n lakba dit nabun-ana sininup yu?
10 Onnu sat pitu’n bukol̲a tinapaya naipakan sidat opata libu’n tagu? Piga’n lakba dit nabun-ana sininup yu?
11 Adiyu kad payyan maawatana bokona tinapay dit ugugudok kan dikayu’t dit imbagaka adayuwan yu dit bubud dat Fariseo kan Saduceo?”
12 Utdi, naawatan dat disipulus na un bokona sad adayuwan da dit bubud di tinapay nu adi sat itudtudun dat Fariseo kan Saduceo.

Imbagan Pedro Nu Singngadan Jesus
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 Utdit inummoy da Jesus sin lakub Cesarea Filipos, inimus na utdat disipulus na un, “Singngadan ku un Inyanak di Tagu utdit makanan dat tagu?”
14 Summungbat da un, “Kanan dat uduma sika kanu dit Juan un Mambubunyag. Kanan pay dat uduma sika kanu dit Elias yoong sadat udum payyan kanan da un sika dit Jeremias onnu osa’t dat propetan Apudyus.”
15 Ot inimus Jesus kan dida un, “Ot dikayu pay nu, singngadan ku utnat makanan yu?”
16 Summungbat si Simon Pedro un, “Sika dit Kristu un Anak ud matatagu un Apudyus.”
17 Kinnanan Jesus un, “Nagasat ka Simon un Anak Jonas ta bokona tagu nat nangipatigammu uttu kan sika, nu adi si Amak ud langit.
18 Ot ibagak kan sika un sanat ngadan nu un Pedro, batu dit kaipooyana. Ot sanata batu dit pannana mangisaadak sidat kadagupan dat tagu’n manuttuwa kan sakon. Ot maid makaabak kan dida un ulay nu san pannakabalin ud katoy.

19 Ot itdok kan sika dit tulbok* sin mangiyapuwan Apudyus
ot nu singngadan nat adim ipalubus situn pita, adina pay
maipalubus sin langit. Ot singngadan na mana ipalubus nu
uttun pita, maipalubus pay sin langit."

20 Utdi, impaypaysod Jesus binilin dat disipulus na un adida
un ta<u>l</u>on ibagbaga't udum un siya dit Kristu.

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyana Kan Umunga<u>l</u>ana (Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

21 Manipud sidiya timpu, inlugin Jesus un ipatigammu't
dat disipulus na un masapula umoy sin Jerusalem ot adu'n
ligata sagapa<u>l</u>ona utdat lalallakay di Judio, aap-apun di padi
kan mimistulun di lintog kan mapatoy yoong umunga<u>l</u> nu
maikatlu'n a<u>l</u>-a<u>l</u>gaw.
22 Utdi, indallay Pedro utdit ad-adayu ot inggimau na un
kanana'n, "Apu, iyadayun okyan Apudyus. Adina mabalina
maipasamak kan sika nat kama't nat."
23 Yoong sinangun Jesus ot kinnanana kan siya'n,
"Adayuwanak Satanas! Lappod ka kan sakon. Ta bokona
sat piyaon Apudyus nat sosomkom nu adi sat piyaon di
tagu."

24 Ot kinnanan Jesus sidat disipulus na un, "Nu sinnat
mamiya un maidagamung kan sakon, masapula igongda
naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona dit
kulus† na asi umunud kan sakon.
25 Ta sanat tagu'n mana<u>l</u>akug sit mataguwana't tun pita,
adina maitdan si mataguwana't inggaingga yoong sat tagu'n
mata<u>l</u>ak na dit mataguwana maipagapu't manuttuwaana kan
sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga.
26 Ngadan nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na
dan losana kinabaknang situn lubung yoong mata<u>l</u>ak na dit
mataguwana't inggaingga? Ta naid mabalina maitod di tagu
si kasukat di mataguwana.
27 Sakona Inyanak di Tagu, mangulinak un bu<u>l</u>un ku dat
aanghel ku kan awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinan-
gatun Amak. Nu dumatong diya timpu gun-gunaak dat
losana tagu manigun sit kingkingwa da.
28 Ot tuttuwa tun ibagak un awad kan dikayu un antu uttun
satun ud adi yan matoy inggana si ilan da ud sakona Inyanak
di Tagu un dumatonga Ali."

---

* **16:19** San piyaona'n ugudon dit tulbok, kalintogan. † **16:24** San kaipooyan din mamukud si kulus, disididu din osa'n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu't dit umunudana kan Jesus

17

Sat Naobsan Dit Ilan Jesus
(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

1 Lumabas man onoma algaw, indallay Jesus si Pedro, da
Santiago kan Juan un mansunud un nanagada't dit nangatu'n
bateled.
2 Inggaw da man sidi, naobos dit ilan Jesus. Makasiling dit
pasngit na un kama't init kan napolkapolkas dit badut na un
kama't silawa makasiling.
3 Ot kaklata nailan dat tulu'n disipulus Jesus da Moses kan
Elias un makabagbagbaga kan Jesus.
4 Ot guminga man si Pedro, kanana kan Jesus un, "Apu,
napiya ta antu taku uttu. Nu piyaom mangwaak si tulu'n
sigay situ, mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa
kan mangkuwan pay Elias nat osa."
5 Utdiya mambagbagaana payyan, inggaw bunota
makasilinga nangayyung kan dida'n losan ot inggaw ginga'n
nanligwat sit bunota kanana'n, "Siyatu'd pipiyaoka Anak ku
un masmas-omak, dumngol kayu kan siya."
6 Donglon man dat disipulus Jesus di, inumping da utdit pita
ta amod dit kimut da.
7 Yoong ummadani si Jesus kan dida ot inagpadana dida un
kanana'n, "Lumigwat kayu! Adi kayu kumimut."
8 Utdit manlungayat da, naid innila da si udum nu adi si
Jesus ullawa.
9 Utdit madama'n gumusad da utdit bateled, binilin Je-
sus dida un, "Adiyu ibagbaga't udum dit naila yu inggana't
umungalaka Inyanak di Tagu kan katoy."
10 Utdi inimus dat disipulus na un, "Apay kanan danat
mimistulun di lintoga masapula umun-una kanu't Elias un
dumatong nu sadit Kristu nu?"
11 Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa'n masapula mauna't
Elias dumatonga umoy mangisagana't dat losan.
12 Yoong ibagak kan dikayu un naabusona dummatong si
Elias yoong adin dat tagu naimatunan ot kingwa da dat piniya
da un kingwa kan siya. Ot padana pay un paligaton da ud
sakona Inyanak di Tagu."
13 Utdiyon, naawatan dat disipulus na un si Juan un Mam-
bubunyag dit ibagbaga na un Elias.

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan Di Dimunyu
(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

14 Dakngon man da Jesus dit inggawan dat adu'n tagu,
inggaw tagu'n ummadani kan siya un nampalintumong sit
sanguwana'n kanana'n,

15 “Apu, kaasiyam din abeng ku un la̱laki ta nako̱ldas ot ta̱lona mampalpaligat. Kanayuna matukas sin apuy kan danum.
16 Ummoyak impaila’t danat disipulus nu yoong adida ma-
papiya.”
17 Summungbat si Jesus un, “Ay, naid pammati yu un tagu’t
tuwa lonap kan bokobokon nat somsomok yu! Kamaan nat
kabayag ku un iinggaw kan dikayu inggana’t manuttuwa
kayu? Kamaan nat kaandun nat mangiyan-anusak kan
dikayu? Idatong yu kan sakon nat abeng.”
18 Idatong da man, inggimaun Jesus dit dimunyu ot
tinengyana dit abeng ot dagusa kummiya.
19 Utdiyon ummoy dat disipulus kan Jesus un dida ullawa ot
inimus da kan siya un, “Apay adimi maaddag diya dimunyu
nu?”
20 Summungbat si Jesus un, “Onta akit nat pammati yu.
Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, ulay nu kama’t buko̱l di
mustasa nat kaban-og nat pammati yu, mabalina kanan yu
uttun bateled un, ‘Umalis ka utdi,’ ot umalis. Maida ta̱lon
adiyu makwa.
21 Yoong sadan kama’t diya dimunyu, adida maaddag nu
adin dit mangaddag ipapati’n manluwa̱lu kan lumangan
paya mangan sidit manluwa̱luwana.”*

Imbagan Uman Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana
(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Utdit nandatdatong da Jesus sidat disipulus na ud Galilea,
imbagana kan dida un, “Sakona Inyanak di Tagu, dandaniy-
ona maiyawatak sidat tagu.
23 Patoyon da ud sakon yoong nu maikatlu’n a̱lgaw mapaun-
ga̱la̱k.”
Utdi, amod dit domdom dat disipulus na.

Sat Nambayadan Jesus Sit Bugis Di Timplu

24 Dumatong man da Jesus ud Capernaum sidat disipulus
na, inimus dat man-uula̱up si bugis di timplu kan Pedro un,
“Mambayad pay nat mistulu yu ut bugis di timplu?”
25 “Inonaan!” insungbat Pedro.
Lumnok man si Pedro utdit bo̱loya inggawan Jesus, naun-
una’t Jesus gumminga’n kanana’n, “Pedro, ngadan nat
makanam, sin dit mambugison dat ali’t tun lubung? Sadat
tagu da onnu sadat kakkaili?”
26 “Sadat kakkaili,” insungbat Pedro.
Kinnanan Jesus un, “Nu siyanat, di adina masapula mam-
bayad dat tagu da.

---

* **17:21** Satu un bersikulu naid sit kaaduwana manuskrito sin bagbagan di Griego yoong awad sin Marcos 9:29.

27 Yoong dalapnu adi dita lawengon sidan tagu, umoy ka utdin bananaw ta umoy ka mamungwit. Sat umuna'n gongtoma lamos ilam dit sangi na kad awad odasam si pilaka umanaya mambugis ta. Alam ta siya'd mambayad nu utnat bugis ta un duwa."

18

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

1 Utdi payona timpu ummoy dat disipulus Jesus kan siya inimus un, "Singngadan dit kangattuwan sin mangiyapuwan Apudyus?"
2 Utdi nangayag si Jesus si abeng ot pinasikad na utdit gawa da.
3 Utdi, kinnanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adi kayu mambalbaliw kan mambalin si kama nu abeng payyan, adi kayu maidagamung sidan iyapuwan Apudyus.
4 Singngadan na mana napakumbaba un padan tun abeng, dida'd kangattuwan sin mangiyapuwan Apudyus.
5 Singngadan na mana mangawat si kama't tu un abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na."

Sat Maigapuwan Di Makabasulan
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 "Yoong singngadan na man un maigapuwan di makabasulan di osa't datuwa aabenga mamati* kan sakon, un-unnaya lawa'n matakodan si dakolana gigillingana batu dit bagang na asi maidawat sin baybay dalapnu malmos.
7 Nasigaba talon tun kasasaad situn lubung ta adu dan mabalina maigapuwan di makabasulan di tagu. Awada awad datuwa maigapuwan di makabasulan yoong kaasi pay nat tagu'n maigapuwan di osa un mambasul.
8 "Ot nu sanat imam onnu ikim nat maigapuwan nat makabasulam, putdom ta idawat nu! Ta un-unnaya lawa un osossaan nat imam onnu ikim un lumnok sin mataguwan si inggaingga, nu sanat duwa nat imam onnu ikima maidawat sin apuya adi maksop.
9 Ot nu sanat atam nat maigapuwan di makabasulam, tuwilom ta idawat nu. Ta un-unnaya matagu ka si inggaingga'n osossaan nat atam nu sanat duwa nat atama maidawat sin apuy sin impiyelnu."

Sat Naiyawa'n Kannelu
(Lucas 15:3-7)

---

* **18:6** Ilan yu utdin Lucas 17:2

10 Intultuluy Jesus un kanana'n, "Ilan yu ta adiyu idapdapes
ulay osa't datuwa aabeng. Ibagak kan dikayu un sadat
aanghel un manga-ayyuwan kan dida kanayuna awad dat
din sanguwan Apudyus un Amak sin langit.
11 Ot sakona Inyanak di Tagu, ummoyak situ un managu't
dat tagu'n naiyawa. †
12 "Ta ngadan nat koon nat tagu'n awad si singgasuta kan-
nelu nu maiyawa dit osa? Adina kad taynan dat siyamapuḻu't
siyam sin tangsa ta umoy na inapon dit osa'n naiyawa?
13 Ot nu odasana, ibagak kan dikayu un amo mataḻok sit osa
un indasana nu sadadit siyamapuḻu't siyama adi naiyawa.
14 Ot padana pay kan Amak sin langit un adina piyaona
awad osa't datuwa aabeng na ud maisina kan siya."

Sat Koon Sidat Makabasuḻ Kan Ditaku

15 "Nu nakabasuḻ kan sika nat buḻun nu un manuttuwa,
umoy ka kan siya ta ibagam dit nakabasuḻana yoong koom
nu dudduwa-an kayu. Ot nu dumngoḻ ta mampakawan
impaolim dit napiya un mambuḻbuḻunan yu.
16 Yoong nu adina dumngoḻ, mangidallay ka si osa onnu
duwa't buḻun nu un umoy obos makabagbaga kan siya
daḻapnu awad duwa onnu tuḻu't mamanoknok sidan losana
maugud.
17 Ot nu adina kampay dongḻon dida, ipatigammum sidat
buḻun yu un manggigimung. Nu adina kampay dumngoḻ kan
dida ibilang yuwona tagu'n adi manuttuwa kan Apudyus
onnu padan dat man-uuḻup si bugisa gumabasuḻ.
18 "Ot ibagak kan dikayu'n losana disipulus ku un, nu singn-
gadan nat adiyu ipalubus situn pita, adina pay maipalubus
sin langit. Ot nu sinnat ipalubus yu uttun pita, maipalubus
pay sin langit.
19 "Padana paya, nu man-ampayunan danat duwa kan
dikayu'n manuttuwa nat kodawon da kan Amak ud langit,
maitod.
20 Ta nu sinnat kawadan di duwa onnu tuḻu'n mandatda-
tonga maipagapu't din naiyossaanan da kan sakon, awadak
pay kan dida utdi."

Sat Maipasamak Sit Adi Mamakawan Sit Padana Un Tagu

21 Utdi, ummoy si Pedro kan Jesus ot inimus na un "Apu,
mamimpiga'n pakawanok din buḻun ku un makabbasubasuḻ
kan sakon, mamimpitu?"
22 Summungbat si Jesus un, "Bokona mamimpitu ullawa,
nu adi pakawanom si mamimpitumpuḻu un pitu.
23 Ta san mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si ali un
piyaona'n mansingil sidat manselselbi kan siya.

† **18:11** Satu un bersikulu naid sidat uduma manuscrito.

24 Manlugi mana mansingil, inyoy da dit osa'n milyu-
milyun dit bayadana.
25 Yoong gaputa adina makabayad, imbilin dit ali un
mailaku da un losana simbal̲yan dal̲apnu manselbi da si
udum kan mailaku pay dan losana sanikuwa da dal̲apnu
makabayad.
26 "Yoong dagusa nampalintumong diya tagu utdit atubang
dit ali ot kanana'n dit nampangpangaasi un, 'Apu, anusam
yan ta asik aminon bayadan nu awad ibayad ku.'
27 "Utdi kinaasiyan didit ali ot pinakawan na dit utang na
asina pinadal̲an.
28 "Lumaksun man di un tagu, inabot na dit padana un
manselselbi un nakautang kan siya si singgasuta denario.‡
Dagusa dinokmaana ot pinsol̲ na un kanana'n, 'Bayadam dit
utang nu kan sakon.'
29 "Yoong nampalintumong dit padana un manselselbi ot
nampakpakaasi'n kanana'n, 'Anusam yan ta asik aminon
bayadan nu awad ibayad ku.'
30 "Yoong ummadina ta pinabal̲ud na inggana't makabayad
sit utang na.
31 "Nailan dat pada da un manselselbi dit naipasamak ot
laweng dit angos da ot ummoy da imbaga't dit ali dat losana
napasamak.
32 "Utdi pinaayagan dit ali diya manselselbi ot kanana kan
siya un, 'Nadadag ka paya manselselbi. Adik sika pinam-
bayad gaputa nampangpangngaasi ka.
33 Ot kinaasiyam pay okyan dit padama manselselbi un
kama't dit nangkakaasik kan sika!'
34 "Gapu utdit amoda sul̲ag dit ali pinabal̲ud na diya
manselselbi ta madusa inggana't mabayadana dat losana
utang na."
35 Utdiyon kinnanan Jesus un, "Siyadi'd padan din koon
Amak langit kan dikayu nu adiyu ud gattoka pakawanon dan
bul̲un yu."

19

Tudtudu Maipanggop Si Idang
(Marcos 10:1-12)

1 Gangputon man Jesus itudtudu'n losan dadi, tinengyana'd
Galilea ot kaysan sin lakub Judea utdin kapon domang didin
wangwang Jordan.
2 Adu dat tagu'n naitung-ud kan siya ot pinapiya na dat
masakit kan dida.

‡ **18:28** Ilan yu utdin glosario

3 Inggaw da ud Fariseo un ummoy kan siya dal̲apnu pad-
padason da ot inimus da un, “Ipalubus kad dit lintog taku’n
idangan dit lal̲aki si asawa na si kumpolmi’n gapuna?”
4 Summungbat si Jesus un, “Adiyu kad binasa dit naikan-
glita ugud Apudyus un sidit damu’n namaloswaana’t tagu
kingwa na dit lal̲aki kan babai?
5 Ot kanana un ‘Siya’d gapuna un tengyan dit lal̲aki da ama
na kan ina na ta umoy sumip-un sit asawa na kad mambalin
da si osa.’*
6 Utdi bokonona duwa nu adi kama dat ossaana long-ag.
Isunga singngadan na mana pinansip-un Apudyus un man-
asawa, maid tagu’t mabalina mangidang kan dida.”
7 Utdi, inimus uman dat Fariseo un, “Nu siyadi, apay im-
bagan dit lintog Moses un mabalina mangitod dit lal̲aki’t dit
asawana si kasulatan dit man-idanganda, asina padal̲non?”
8 Summungbat si Jesus un, “Pinalubusan dikayu kan Moses
un umidang sidat asawa yu gaputa adi kayu matudtuduwan
yoong bokona siya’d panggop Apudyus sit pogpoga’n nang-
waana’t tagu di.
9 Ot ibagak kan dikayu un, mabalina umidang nat lal̲aki nu
nakadagdagas dit asawa na yoong makabasul̲ si dagdagas nu
mangasawa’t udum.”
10 Utdi, kanan dat disipulus na un “Nu siya’d kokwana di,
un-unnay din adi mangasawa.”
11 Kinnanan pay Jesus un, “On, yoong bokona losana tagu’n
makakwa’t di nu adi sadan nangitdana lawan Apudyus si
kabool̲ana adi mangasawa.
12 Ta awad da ud adi mangasawa gaputa nakawoy da
manipud sit naiyanakan da. Awad da pay uduma adi man-
gasawa ta naibutuwan da. Ot awad da pay uduma adi
mangasawa dal̲apnu maiyosssaan da un mangiwalagawag sit
maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus. Ot sadan kabool̲an
da un adi mangasawa, adida.”

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng
(Marcos 10:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Ininggaw da ud tagu’n nan-idatong sidat aabeng da kan
Jesus dal̲apnu agpadana dida’n iluwal̲uwan un bindisyunan
yoong inggimaun dat disipulus Jesus dat tagu.
14 Utdi kinnanan Jesus un, “Bay-an yu un umoy danat
aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadan kama kan dida
dan maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus.”
15 Utdi, inyagpad Jesus dit ima na un namindisyun kan dida
asina kaysan.

---

* **19:5** Gen. 2:24

Sadit Nabaknanga Tagu
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Ininggaw osa'n tagu un ummoy kan Jesus nan-im-imus
un, "Mistulu, ngadan dit napiya un kook dalapnu mataguwak
si inggaingga?"
17 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Apay imusom kan
sakon nu sin dit napiya. Ossaana lawa din napiya un siya si
Apudyus. Ot nu piyaoma matagu't inggaingga, tungpalom dat
bilin na."
18 Inimus payyan dit tagu un, "Ngadan na un bilin?"
Summungbat si Jesus un, "Adika kumatoy. Adika man-
agdagas. Adika man-akaw. Adika mangkustigu si tuli.
19 Dayawom da amam kan inam kan piyaom dat bulun nu
un kama't nat mampipiyam sinat long-ag nu."
20 Summungbat dit lalaki un, "Tungtungpaloka losan dana-
ton ot ngadan na payyan nat masapul ku?"
21 Kinnanan Jesus kan siya un, "Nu piyaoma talona maid
mangkulangam, umoy ka ilaku'n aminon dat kukuwam ot
itdom sidat nakapus dit bayad na kad awad binaknang nu ud
langit, asikaon umunud kan sakon."
22 Donglon man dit lalaki di, nanduduuy ot kaysana madom-
domdoman ta talona baknang.
23 Utdi, kinnanan Jesus sidat disipulus na un, "Tuttuwa tun
ibagak kan dikayu un, nasigaba makalnok danat nabaknang
sin mangiyapuwan Apudyus.
24 Ot ibagak payyan kan dikayu un nalaslasu'n mangoy
nat kamelyu utnat abut di tanud nu sanat baknanga tagu'n
lumnok sin mangiyapuwan Apudyus."
25 Donglon man dat disipulus na di, talona nasnasdaaw da
ot inimus da un, "Singngadan dat taguwon Apudyus nu?"
26 Yoong tummukkol si Jesus kan dida un dit summungbat
un, "Adina makwa di nu tagu'd mangwa yoong si Apudyus
kabooloana'n mangwa't dan losana banag."
27 Utdi kinnanan Pedro un, "Dikami nu, un tinengyan mi
dat losana kukuwa mi dalapnu sika'd uunnudon mi ot sin dit
gun-guna mi?"
28 Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu un, nu masukatan tun lubung si bagu, mantupakak un
Inyanak di Tagu utdin madaydayawa tronok un mangiyapu.
Ot dikayu'n disipulus ku, mantupak kayu pay sidat kag-
wampulu't duwa'n trono un manguis sidan tribun dat kag-
wampulu't duwa'n anak ud Israel.†

† **19:28** Onnu Jacob.

29 Ot losana maneyan sit bo<u>l</u>oy na onnu susunud na onnu
ama na onnu ina na onnu aabeng na onnu pita na maipa-
gapu't umunudana kan sakon, adayu'n aduadu dan maawat
na nu sat tinengyana kan tawidona pay dit mataguwan un
maid kigad na.
30 Yoong adu dat tagu'n maun-una uttun satun un maudi
kan adu dat tagu'n maudi uttun satun un maun-una nu timpu
na."

20

Abalig Maipanggop Sidat Mangkokokwa't Dit Kaubasan

1 "San man-apuwan Apudyus maiyalig si tagu'n nanawag
dit minu<u>l</u>-ana't ubas. Ot nanwiswis-ita ummoy nan-inap si
tangdanana't tagu'n mangkokwa't dit kaubasana.
2 Intu<u>l</u>on na un tangdanana dida't osa'n denario* si sin-
a<u>l</u>gaw ot imbaun na dida'n umoy nangkokwa't dit kaubasana.
3 "Mangmanganan man si bang-oga banga, ummoy uman
nan-ila't tagu ot indasana dat gasikadan sit la<u>l</u>akkuwana naid
si kokkoon.
4 Ot imbaga na kan dida un, 'Ikayu pay mangkokwa't din
kaubasak ta tangdanak dikayu si kustu'n tangdan yu.' Utdi
ummoy da.
5 "Mamatuk man kan padana pay sit nandangwilis si init,
ummoy payyan nan-inap.
6 Manuldulla<u>l</u>ayap man si init, ummoy uman nan-inap si
mangkokwa ot naila na dat uduma gasikadana naid si koon
ot kinnanana'n 'Apay palabson yu ullawa nat a<u>l</u>-a<u>l</u>gaw yu uttu
un naid si kokkoon?'
7 " 'Onta naid ussiya'd manangdan kan dikami,' kinnanan
da. 'Ot umoy kayu pay mangkokwa't din kaubasak,' kin-
nanana kan dida.
8 "Gumidgidam man, inayagan dit singkuwa't dit kaubasan
dit kapatas na un kanana'n, 'Ayagam dat nangkokwa ta itdom
dit tangdan da, manlugi't dat naudi inggana't dadit nauna'n
nangkokwa.'
9 "Dumatong man dat nanlugi'n nangkokwa't dit manuldul-
la<u>l</u>ayapan init, tinangdanana dida't sin-ossa un denario.
10 Utdit dumatong dadit ummun-una un nangkokwa,
kanan da nu ad-adu dit tangdan da yoong padana pay sit
tangdan dadit naudi un sin-ossa un denario.
11 Ina<u>l</u>a da dit tangdan da ot inlugi da un nanlili't dit
singkuwa't dit kaubasana kanan dan,
12 'Sadat nangkokwa't sin-olasa lawa, naipada dit tangdan
da kan dikami'n nangkokwa'n nampaa<u>l</u>gaw sit nasigaba init.'

---

* **20:2** Ilan yu utdin glosario

13 “Yoong kinnanan dit singkuwa’t dit kaubasan sit osa’t
dat nangkokwa un, ‘Gayyom, bokona kinuluk ku dikayu ta
intul̲on yu un tangdanak dikayu’t osa’n denario si sin-al̲gaw.
14 Ot al̲an yu nat tangdan yu ta manal̲an kayu. Piyaoka
tangdanan datun naudi si padan dit tangdan yu.
15 Bokon kad si kalintogaka mangwa’t piyaok sit pilak ku
pay lawan? Onnu umapal̲ kayu gaputa nalaayaka tagu?’ ”
16 Utdi inyanungus Jesus un kanana’n, “Sadan naudi maun-
una dan tu, ot sadan ummuna maudi dan tu.”†

Pitlun Jesus Nangibaga’t Dit Maipanggop Sit Matoyana
(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Utdit managad-an da Jesus un umoy Jerusalem, tinang-
il na dat kagwampul̲u’t duwa’n disipulus na un binagbaga ot
kanana’n,
18 “Dumngol̲ kayu! Managada taku’d Jerusalem ot sakona
Inyanak di Tagu maiyawatak sidat aappun di padi kan mimis-
tulun di lintog ot ikoddong da un mapatoyak.
19 Asida iyawat sakon sidat bokona Judio dal̲apnu
manliwliw-anak, kumkumpasanak kan ilansaak sidit kulus
yoong umungal̲ak sin maikatlu’n al̲gaw.”

Sat Kindaw Dit Inan da Juan Kan Santiago
(Marcos 10:35-45)

20 Maabus man di, ummadani dit asawan Zebedeo un bul̲un
na dat duwa’n anak na. Nampalintumong sit atubang Jesus
dal̲apnu mangkodaw.
21 Inimus Jesus un, “Singngadan nat piyaom?”
Summungbata kanana’n, “Ipalubus nu okyan un mantu-
pak tun osa’n anak ku utnat kapon madiwanam kan osa’t nat
kapon makawigim sin mangiyapuwam.”
22 Yoong summungbat si Jesus un kanana’t dat duwa’n anak
un, “Naid tigammu yu utnat kodkodawon yu. Mabool̲an yu
kad nat ligata sagapal̲ok?”‡ “On, mabool̲an mi,” kanan da.
23 Summungbat uman si Jesus un, “Tuttuwa’n mapaligat
kayu’n padan din mapaligatak yoong bokona sakon mamili’t
dat mantupak situn kapon madiwanan ku kan makawigik ta
insaganan Amak di un mantupakan dat pinilina.”
24 Dongl̲on man dat simpul̲u dit kingwan dat mansunud,
summul̲ag da kan dida.
25 Utdi, inayagan Jesus dida’n losan ot kinnanana kan dida
un, “Titiggammu yu un sadan maapu utdan bokona Judio,

† **20:16** San osa’n kaipooyana, sadan nadoba’t saad maitdan da si nangatu’n saad ot sadan nangatu’t saad maitdan da si nadoba’n saad. ‡ **20:22** Sat naikanglit sin Griego kanana un, mabool̲an yu kad un uminum sit tasa un uminumak?

puyungon da dan iyapuwan da. Ipailan dadit awad si tulay
dit pannakabalin da utdan tagu da.
26 Yoong bokona kama't di dit makwa kan dikayu. Ta singng-
gadan na mana mamiya un nangatu, masapula manselbi kan
dikayu'n losan.
27 Ot singngadan na mana mamiya un siya'd kangattuwan,
masapula manselbi kan dikayu un kama't babbaun.
28 Kama kan sakona Inyanak di Tagu, bokona dumma-
tongak dal̲apnu paselbiyak sidan tagu nu adi dummatongak
dal̲apnu manselbiyak kan dida. Dummatongak dal̲apnu itdok
tun angos ku un mansubbut ku utdan adu'n tagu."

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Nakul̲ap
(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Lausan man da Jesus ud Jerico, aduadu'n tagu un
naitung-ud kan dida.
30 Utdit manaddaddal̲anan da, inggaw da ud duwa'n
nakul̲apa mantutupak sit igid dit kal̲sa. Utdit magngol̲ da un
lumaus si Jesus, nampakuy da un kanan dan, "Kaganakan Ali
David, kaasiyan dikami!"
31 Inggimaun dat tagu dida ot binagaan da dida un walling
da. Yoong tal̲ona indangsol̲ da ota kinnanan un, "Kaganakan
Ali David, kaasiyan dikami, Apu!"
32 Nan-illong si Jesus ot pinaayag na dida asina kinnanan
un, "Ngadan nat piyaon yu un kook kan dikayu?"
33 Kinnanan da un, "Apu, piyaon mi un umila."
34 Ot nadaguwan si Jesus kan dida ot inapl̲usana dat ata da
ot dagusa ummila da ot naitung-ud da kan siya.

21

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana'd Jerusalem
(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Adaniyon da Jesus Jerusalem ot dummatong daon sin
Betfage utdin bateled Olivo. Utdi nambaun si Jesus si duwa't
dat disipulus na.
2 Kanana kan dida un, "Umuna kayu utnat madol̲dol̲a
bobol̲oy ot dagusa awad odasan yu si naisilu'n dangki un
nangubbu ot ussagan yu ta idatong yu dida kan sakon.
3 Nu awad man-imus kan dikayu, kanan yu kan siya un,
'Masapul ud Apu,' ot dagusa ipalubus na un al̲an yu."
4 Nakwa di dal̲apnu matungpal dit paimbagan Apudyus sit
propetana't dit un kanana'n,

5 “Ibaga yu utdan tagu’d Sion un annaton nat Ali yu un
dumatong. Napakumbaba kan nangabayu’t dangki.
On, ubbun di dangki ud nangabayuwana.”*
6 Utdi, ummun-una dat duwa’n kaysan ot tinungpal da dit
imbilin Jesus kan dida.
7 Indatong da dit dangki kan sat ubbu na. Inyap-ap da dat
kagoy da utdit dangki asin Jesus nangabayuwan.
8 Kaaduwan sidat tagu dat nangiyap-ap sidat kagoy da utdit
dal̲an, ot sadat udum nanggap-id da utdit sangan di kayu’n
inyap-ap sit dal̲an.
9 Ot sadat ummuna kan sadat maitungtung-ud kan Jesus,
gapappakuyan dan, “Madaydayaw tun kaganakan ali David.
Bindisyunan Apudyus tun imbaun na un pannakalong-ag na.
Madaydayaw si Apudyus sin langit.”
10 Dumatong man da Jesus ud Jerusalem, nabukal̲ dat
losana tagu’n kanan da un, “Ngadan ditu?”
11 “Siyatu si Jesus un propetan Apudyus un nanligwat
Nazaret sin probinsiya’d Galilea,” insungbat dat tagu’n
naibul̲un kan Jesus.

Inummoy Si Jesus Sit Timplu
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Utdi, nilumnok si Jesus sit timplu ot pinal̲aksun na un
inamin dadit tagu’n manlal̲aku kan gumatgatanga ininggaw.
Inamin na paya sinuwakkit dat lamesaan dadit mansusukat
si pilak kan sadat tutuppakan dat manlal̲aku si kalupati.
13 Ot kinnanana kan dida un, “Naikanglit sit ugud Apudyus
un, ‘Satu’n bol̲oy ku, mangadanan si bol̲oya luluwwal̲uwan.’
Yoong pinambalin yu un igaw di makuluk.”
14 Utdi ummoy dadit nakul̲ap kan da napilay kan siya’t dit
timplu ot pinapiya na dida.
15 Yoong nakasul̲ag dat aap-apun di papadi kan mimistulun
di lintog sidit maila da dat nakaskasdaawa koona kan magn-
gol̲ da dat aabenga gapappakuyan sidit timplu un kanan dan,
“Madaydayaw din kaganakan David.”
16 Ot kinnanan da kan Jesus un, “Magngol̲ nu din ibagbagan
dan aabeng?”
Summungbat si Jesus un, “On, magngol̲ ku. Adiyu kad
nabasa dit naikanglita ugud Apudyus un kanana’n, ‘Insul̲um
dat aabeng dal̲apnu ustuustu dit mandadayaw da?’ ”
17 Utdi tinengyan Jesus dida ot kaysan sin Betania un siya’d
inumbogana’t diya labi.

Sadit Kayu’n Adi Namunga
(Marcos 11:12-14, 20-24)

---

* **21:5** Zacarias 9.9

18 Mabigat man sidit mangulinan da ud Jerusalem, nabitil
si Jesus.
19 Ot maila na man dit kayu'n igus sit igid dit dal̲an um-
madani ta ilana nu awad bunga na yoong naid ta abus dit
tubu na ullawa. Utdi inggiyaw na dit kayu'n kanana'n,
"Maidon mamungaam!" Ot dagusa nal̲angu dit igus.
20 Ilan man dat disipulus na di, nasnasdaaw da ot kanan
dan, "Inona'n dagusa nal̲angu din igus?"
21 Kinnanan Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu un, nu awad pammati yu kan Apudyus un adi kayu
manduwaduwa, bokona lawa'n kama't din kingwak sin igus
nat makwa yu nu adi mabalin yu paya ibaga't din bateleda,
'Umalis ka utdin baybay,' kad makwa.
22 Ta singngadan na mana iluwal̲u yu matungpal nu
natal̲god nat pammati yu."

Sat Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus
(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Utdi nangulin si Jesus sit timplu. Utdit madama'n man-
sul̲u, inummoy dat aappun di padi kan lalallakay di Judio
kan siya ot kanan da un, "Ngadan nat kalintogama mangwa't
danat kokkoom? Sin dit nangitod sit kalintogam?"
24 Summungbat si Jesus un, "Antu pay imusok kan dikayu.
Ot nu sungbatan yu, ibagak pay tun nanligwatan ditun kalin-
togaka mangwa't datun kook.
25 Ibaga yu ud nu sin nanligwatan dit kalintogan Juan
un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si
tagu?"
Utdi nampipinnuut da pay lawan un, "Nu ibaga taku'n nan-
ligwat kan Apudyus kanana't oni un, 'Apay adiyu tinuttuwa
nu?'
26 Yoong nu ibaga taku'n nanligwat si tagu, gakkimut dan
tagu ta tuttuwaon da un propetan Apudyus si Juan."
27 Isunga sat insungbat da kan Jesus kanan da un, "Maid
tigammu mi."
Ot kanan Jesus un, "Ot madik pay ibaga kan dikayu nu
nanligwatan tun kalintogaka mangwa't datuwa kook."

Abalig Maipanggop Sidat Duwa'n Anak

28 Inyabalig uman Jesus un kanana'n, "Innon nat makanan
yu uttu? Ininggaw osa'n ama un duwa dat anak na. Um-
moy sit pangu'n anak na ot kanana'n, 'Anak, umoy ka
mangkokwa't din kaubasan sinsatun.'
29 "Summungbat dit anaka kanana'n, 'Madik.' Yoong
mabaybayag man, nambabawi ot ummoy nangkokwa.
30 "Ot sadit ama, ummoy sit maikagwa'n anak na ot padana
un imbaga na un umoy mangkokwa't dit kaubasana. Ot

summungbat dit anak un, ‘On ama, umoyak.’ Yoong adina inummoy.

31 “Singngadan na utdadit mansunud dit nanungpal sit piyaon didit ama?” kinnanan Jesus.

“Sadit pangu,” kanan da.

Utdi, kinnanan Jesus kan dida’n, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sadat gumabasul̲a tagu un kama’t dan man-uul̲up si bugis kan dumadagdagasa babai, umun-una da un maid-agamung sin mangiyapuwan Apudyus nu dikayu.

32 Ta ummoy si Juan un Mambubunyag un nangitudtudu kan dikayu’t dit kustu’n maunud yoong adiyu tinuttuwa. Yoong sadat man-uul̲up si bugis kan dumadagdagasa babai, tinuttuwa da. Ulay nu innila yu dida’n nambabawi’t dat basul̲ da, adi kayu kampay nambabawi kan nanuttuwa.”

Abalig Maipanggop Sidat Mantotobaw
(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

33 “Dongl̲on yu payyan tun osa’n abalig,” kinnanan Jesus. “Inggaw osa’n tagu’n minul̲-ana’t ubas dit pita na. Tinalangkaana’n nilikmut ot nangabut si batu ut poposposan di ubas kan nanuud si nataknanga alligang di man-andog. Utdi impatobaw na dit kaubasana ot nangal̲yug si sabali’n ili.

34 “Dandani man dit bubul̲l̲asan di ubas, imbaun na dat baba-unona un umoy mangal̲a’t dit gogwa na.

35 Dumatong da man dinokmaan dat mantotobaw dida, pinangpang-ok da dit osa, pinatoy da dit osa asida binatubatu dit osa.

36 “Utdi nangibaun uman dit singkuwa’t dit pita si ad-adu nu sadat damu’n inummoy ot padana uman dit kingwan dat mantotobaw kan dida.

37 “Utdiyon, imbaun na dit anak na ta kanana’t dit som-somok na un, ‘Ikabain da tu ta anak ku.’

38 “Yoong ilan man dat mantotobaw dit anak, kanan da un, ‘Siyatu dit manawid situn pita, aweyu ta patoyon taku dal̲apnu mangkuwa taku tun pita!’

39 “Utdi, dinokmaan da un inlaksun sit lasin didit kaubasan asida pinatoy.

40 “Kadon, nu dumatong dit singkuwa’t dit pita, sin dit koona’t dadiya man-aayyuwan?” kinnanan Jesus.

41 Insungbat da un, “Maid duwaduwa na un patoyona dadiya nadadag. Asina ipaayyuwan dit kaubasana utdat udum un mangitod sit gogwa na nu dumatong dit bubul̲l̲asan.”

42 Utdi, kinnanan Jesus kan dida un, “Adiyu kad payyan nabasa dit naikanglita ugud Apudyus? Kanana un,

‘Sadit batu’n inidsan dat mangkokokwa’t bol̲oy, siya’d nam-balina pannan dit sikun dit bol̲oy. Siya’d kingwan Apudyus ot tal̲ona nakaskasdaawa maila.’

43 “Isunga ibagak kan dikayu un makaan dit gundaway
yu un maidagamung sin mangiyapuwana ta maitod sidan
tagu’n mangwa’t dit ipakwana.
44 Ot singngadan na mana maotdag situwa batu masipsip-
uk ot singngadan na mana tup-ugan dituwa batu matumo-
tumok.”
45 Dongl̲on man dadit aap-apun di papadi kan Fariseo dat
abalig Jesus, naawatan da un dida dit ug-ugudona.
46 Ot piyaon da un dopapon yoong ummogyat da utdat
adu’n tagu gaputa tuttuwaon da un propetan Apudyus si
Jesus.

22

Abalig Maipanggop Sit Boda
(Lucas 14:15-24)

1 Nan-abalig payyan si Jesus sidat aappun di Judio un
kanana’n,
2 “San mangiyapuwan Apudyus maiyalig sit osa’n ali un
nampaboda’t dit anak na un lal̲aki.
3 Utdit nakasaganaon dat losan, imbaun na dadit baba-
unona’n umoy mangibaga’t dat naawis sit boda ta dumatong
daon, yoong madi da umoy.
4 Utdi nangibaun uman sidat uduma baba-unona un
kanana’n, ‘Ibaga yu utdat naawis ta dumatong daona mak-
aboda ta naisaganaon tun makan. Napaltiyon dan na-
pal̲ungpu’n baka ot losana naisaganaon tun kakigad na.’
5 “Yoong adin dat naawis inaw-awingan dida ta ida nan-
ipapuut pay lawan sidadit umoyan da. Awad ummoy sit
payaw, awad ummoy sit nigusiyu na.
6 Ot sadat udum, dinokmaan da dat naibaun ot pinalpaligat
da dida asida pinatoy dida.
7 “Nasul̲asul̲ag dit ali utdit dongl̲ona dit naipasamak ot im-
baun na dat suldadu’n ummoy namatoy sidat kummatoy kan
singgob da dit bobol̲oy da.
8 “Utdiyon, inayagana dadit baba-unona’n kanana’n, ‘Am-
mina naisaganaon tun kokwan ditun boda yoong adida
maibagaya maidagamung situn boda dadit naawis.
9 Isunga umoy kayu’t dan kal̲kal̲sa ta awison yu dan losana
dakngon yu.’
10 “Utdi, kaysan dadit baba-unon ot inawis da un losan dat
dintong da, nabal̲u man onnu nadadag si ugali ot napnu dit
boboddaan sidat inawis da.
11 “Yoong umoy man dit ali ilan dadit naawis, inggaw naila
na un osa un adi nansukat si badut di umoy makaboda.

12 Ot kinnanana'n, 'Sunud, innon nat nan-oooy nu uttu un
adika nambadut si badut di umoy makaboda?' Yoong adina
nakaginga.
13 "Utdiyon imbagan dit ali utdat baba-unona un, 'Pingilon
yu nat ima na kan iki na ta idawat yu utdin nakolopa igaw, ta
siya'd man-ibilana kan mangngilotana.' "
14 Ot inyanungus Jesus un kanana'n, "Adu dan naawis
yoong akit dan napili un maidagamung sin mangiyapuwan
Apudyus."

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis
(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Utdiyon kaysan dadit Fariseo ta umoy da tutulagon nu in-
non dit man-iimus da kan Jesus dalapnu awad mangidaluman
da kan siya.
16 Ot nangibaun da utdat buyut da kan dat buyut Ali
Herodes si umoy kan Jesus. Ot kanan da kan siya un, "Mis-
tulu, tigammu mi un adika mantulituli. Itudtudum pay nat
katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa.
Ot adim mandudumaon dan tagu ta adim ibilbilang dan saad
da.
17 Ot ibagam ud nu sinnat kasomsomkam situ. Naingkalin-
togan kad un mambayad taku'n Judio si bugis kan Caesar un
emperador ud Roma onnu adina?"
18 Yoong titiggammun Jesus un laweng dit panggop da ot
imbaga na un, "Dikayu'n man-ag-agin, apay padpadasonak?
19 Ipaila yu ud kan sakon dit pilaka maibugis!" Ot nangida-
tong da si denario.*
20 Inimus na kan dida un, "Sinmuging kan singngadan situn
naimalka?"
21 "Si Emperador Caesar," insungbat da. "Ot nu siya nat,"
insungbat Jesus, "itdon yu kan Caesar nat kuwan Caesar ot
itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus."
22 Donglon da man di, nasdaaw da ot kaysan da.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Natoy
(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Utdi payona al-algaw, inggaw da ud Saduceo un inummoy
kan Jesus. Sadatu dat Judio un manguguda maid umungal si
natoy.
24 Inimus da kan Jesus un, "Mistulu, kanan dit lintoga
ingkanglit Moses un, 'Nu mangasawa nat osa'n lalaki ta matoy
un naid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit bilug
dalapnu man-anak da si kama't anak didit natoy.'

* **22:19** Ilan yu utdin glosario

25 Ininggaw da ud pitu'n mansusunuda la<u>l</u>aki utdit. Nanga-
sawa dit pangu yoong natoya naid anak na. Utdi, inasawan
dit maikagwa'n sunud na dit bilug.
26 Padana un natoya naid uman anak na. Ot padana payon
dit naipasamak sidit maikatlu inggana't dit maikapitu un
naamin da un natoya maid ingganak da utdit bilug.
27 Utdit naamin da un natoy dat pitu'n mansusunud, natoy
pay dit bilug.
28 Ot nu timpu'n umunga<u>l</u> dat natoy, singngadanon dit sin-
asawa't diya bilug kan dida'n pitu'n mansusunud? Ta losan
da un nangasawa kan siya?"
29 Summungbat si Jesus un, "Bokon nat kuwa yu un
somsomok gaputa adiyu maawatan dit naikanglita ugud
Apudyus kan naid tigammu yu utdit pannakabalin na.
30 Nu umunga<u>l</u> dat natoy maid man-aassawa kan dida ta
kama da utdan aanghel sidin langit.
31 Kan osa pay nu maipanggop sit umunga<u>l</u>an dat natoy,
adiyu kad nabasa dit imbagan Apudyus kan dikayu utdit
ugud na?
32 Kanana un, 'Sakon ud Apudyus un mandaydayawan da
Abraham, Isaac kan Jacob.'† Piyaona'n ugudon un si Apudyus
bokona Apudyus dat natoy nu adi sadan matatagu."
33 Utdit magngo<u>l</u>an dat tagu dit intudtudu na, nasnasdaaw
da.

Sat Kapotgana Bilin
(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

34 Dongl<u>o</u>n man dat Fariseo un gummiginnokon dat Sa-
duceo ta naidan dat maibaga kan Jesus, nandatdatong da
utdit ininggawan Jesus.
35 Utdi, osa kan dida ud mistulun di lintog ud nan-imus kan
siya si mamadpadas na un kanana'n,
36 "Mistulu, singngadan dit kapopotgana bilin sidat lintog
Apudyus?"
37 Summungbat si Jesus un, " 'Masapula iyossaan nu nat
losana aangsom kan losana somsomok nu un mamippiya kan
Apudyus un Apum.'
38 Siyatu'd kapotgan kan umuna un bilin Apudyus.
39 Ot sat maikagwa, padana pay sin ummuna ta kanana'n,
'Masapula piyaom dan padama tagu un kama't nat
mampipiyam sinat long-ag nu.'
40 Sadatu un duwa'n bilin dat naibasalan dat losana lintog
Moses kan sadat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit."

† **22:32** Ilan yu utdin Exodus 3:6

Imus Jesus Maipanggop Kan Kristu
(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Inggaw payyan dat Fariseo un naamung ot inimus Jesus
kan dida un,
42 “Sinnat makanan yu maipanggop sit Kristu?‡ Sin ganak
kan siya?”
“Kaganakan dit David,” kinnanan da.
43 Ot insungbat pay Jesus un, “Nu tuttuwa di, apay un
inayagan David si ‘Apu’ dit Kristu? Ta impasomsomok ud
Ispiritu Santu dit kinnanan David un,
44 ‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka ut-
tun kapon madiwanak inggana’t abakok aminon dat
kabusul̲ nu.’§
45 Ot nu ‘Apu,’ kanan David kan Kristu, innona’n kaganakana
nu?”
46 Utdi naid nakasungbat kan dida ot manipud sidiyon,
naidon ummoy nan-imuimus kan siya.

23

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidat Mimistulun di Lintog Kan Fariseo
(Marcos 12:38-39; Lucas 11:43-52; 20:45-46)

1 Utdi imbagan Jesus sidat tagu padana pay sidat disipulus
na un,
2 “Awad kalintogan dat mimistulun di lintog kan Fariseo un
mangilawlawag sidat lintog Moses.
3 Isunga masapula tungpal̲on yu dat losana isul̲u da. Yoong
adiyu padaon din koon da ta adida unudon dit itudtudu da.
4 Adu dan bilina ipatungpal da un kama dat mampabukud
si nadagsona awit un naligata maawit yoong adida un tal̲on
sumal̲ak.
5 Losana koon da, koon da ullawa dal̲apnu ilan dan tagu.
Siya’d gapuna’n dakol̲on da dit iiggaan di papela naikanglitan
dit Ugud Apudyus un maitakod sit kiday da kan takl̲ay da ot
padana pay un ipaandu da dit malaymay dit lagayadan dit
badut da.
6 Ot pipiyaon da dit inggaw sit inggawan dat nangangatu’n
tagu nu amung kan pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin
sinagoga.
7 Pipiyaon da pay nu dayawon dat tagu dida nu umoy da
utdan aabtan di tagu kan piyaon da pay nu ngadanon da dida
ut ‘Mistulu.’
8 Yoong nu dikayu, adiyu paawag nat long-ag yu un ‘Mis-
tulu’ ta mansusunud kayu ot ossaanaka lawa’n mistulu yu.

‡ **22:42** San uguda Kristu, titulun ud Jesus un san piyaona’n ugudon, pinilin Apudyus un managu’t tagu. § **22:44** Maila utdin Salmo 110:1

9 Ot adiyu pay awagan si ‘Ama’ nat singngadan na mana
tagu’t tun pita ta os-ossaana lawa’d Ama yu un siya si
Apudyus ud langit.
10 Adiyu pay paawag nat long-ag yu si ‘Apu’ ta sakona Kristu
ullawa’d Apu yu.
11 Ot sat kangattuwan kan dikayu masapula siya’d
manselbi.
12 Ta singngadan na mana mangipangatu’t long-ag na
maidoba yoong singngadan na mana mampakumbaba,
maipangatu nu timpu na.”

13 “Kaasi kayu paya mimistulun di lintog kan Fariseo ta
man-ag-agin mamati kayu. Omban yu dit sawanga umoy sin
mangiyapuwan Apudyus. Ulay dikayu adi kayu lumnok ot
sondan yu dat mamiya un lumnok.
14 [Kaasi kayu paya mimistulun di lintog kan Fariseo.
Dikayu un man-ag-agin mamati. Gundawayan yu dat bilug ot
aminon yu un a<u>l</u>an dat sanikuwa da asiyu anduanduwon dat
luwa<u>l</u>u yu un mampalingodan yu utdat kokkoon yu. Siya’d
gapuna’n nadagdagson nat dusa yu un itdon Apudyus!]*

15 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo. Dikayu
un man-ag-agin mamati. Do<u>l</u>mangon yu nat baybaya umoy
si uduma bobo<u>l</u>oya man-awis si ulay osa ullawa si maibuyut
kan dikayu ot nu awad maawis yu, mambalinon yu un nadad-
dadag nu dikayu un bu<u>l</u>un na un madusa’t din impiyelnu.

16 “Kaasi kayu ta kama kayu’t naku<u>l</u>apa mangipuppuyut.
Ta itudtudu yu un nu awad tagu un usalona din timplu un
mansapata, naid basu<u>l</u> na nu adina tungpa<u>l</u>on dit insapata
na. Yoong nu usalona’n mansapata din bu<u>l</u>awan sin timplu,
masapula tungpa<u>l</u>ona dit sapata na.
17 Tuttuwa’n naku<u>l</u>ap kayu kan natung-ug kayu ta
bokobokon nat somsomok yu. Ngadan kad nat napotpotog,
sat bu<u>l</u>awan onnu sadit timplu un mampasantu utdit bu<u>l</u>awan?
18 Itudtudu yu paya nu awad tagu’n usalona din altar nu
mansapata, naid basu<u>l</u> na nu adina tungpa<u>l</u>on dit sapata
na. Yoong nu sat datun sin altar dit usalona’n mansapata
masapula tungpa<u>l</u>ona dit sapata na.
19 Tuttuwa’n naku<u>l</u>ap kayu. Ngad kad nat napotpotog, sat
datun onnu sat altar un mampasantu utdit datun?
20 Isunga sat mangusal sin altar un mansapatana, isalisap-
ata na un losan dat datun un awad sidi.
21 Ot sat mangusal sit timplu un mansapatana, isalisapata
na pay si Apudyus un inggaw sidi.

---

* **23:14** Maid tu un bersikulu utdan uduma manuscrito.

22 Ot nu awad pay mangusal sin langit un mansapata
isalisapata na pay dit tronon Apudyus kan si Apudyus un
mantutupak sit trono.
23 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo ta man-
ag-agin mamati kayu. Ta itdon yu kan Apudyus dit ingkapul̲u
utdan apit yu un mampabangu’t tipoy, yoong niliwayan yu
dan napotpotoga pakwan di lintog un kama’t dan mangwaan
yu utdan nalintog, mangkaasiyan yu utdan udum kan ma-
nungpal̲an yu utdan losana ibaga yu. Siyadatu dan lumbonga
tungpal̲on yu un adiyu pay liwayan dan uduma pakwan di
lintog.
24 Dikayu un nakul̲apa mangipuppuyut. Kama kayu’t tagu’n
mamadapad si ilok sit inumona yoong nilumtun na ud kame-
lyu.
25 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo, dikayu
un man-ag-agin. Ta kama kayu’t tagu’n kiwasana ullawa dat
lasin dat tasa kan da pinggan. Ta bul̲ubul̲uwan yu dat ima yu
yoong sat aangson yu napnu’t kinaagum kan kinagamgam.
26 Dikayu’n nakul̲apa Fariseo! Masapula kiwasan yu yana
umuna nat dal̲om nat tasa kan pinggan kad nadal̲us pay din
nakinlasin.
27 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo un man-
ag-agin. Kama kayu’t lobona napintulan si pukaw. Napiya
din ila na utdin lasin, yoong napnu’t tung-al̲ di ladag kan
losana ilan di isaw dit dal̲om na.
28 Ot padana pay kan dikayu ta ipappaila yu un kama kayu’t
nalintoga tagu utdan udum yoong sat katuttuwaana napnu
nat aangson yu si kinaman-ag-agin kan kinadadag.”

Imbagan Jesus Dit Madusaan Da
(Lucas 11:47-51)

29 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo un man-
ag-agin mamati. Ta pabal̲uwon yu dat lobon dat propetan
Apudyus sidit kan al-altiyan yu pay dat lobon dat nalintog si
nantatagu.
30 Asiyu kanan un, ‘Nu natagu kami okyan sidit timpun
dadit inapu mi, adimi kingwa dit kingwa da un namatoy
sidadit propetan Apudyus.’
31 Sanata kanan yu, ipaila yu un kaganakan dikayu’t dat
namatoy sidat propetan Apudyus sidit.
32 Ot gangputon yu dit inlugin dat inapu yu!
33 Dikayu’n nadadaga tagu’n kaganakan di ul̲og! Inon yu un
malisiyan din madusaan yu utdin impiyelnu?
34 Isunga mangibaunak kan dikayu si propetan Apudyus
kan nangkakalainga tagu kan mimistulun di ugud Apudyus.
Patoyon yu dat udum kan dida, ilansa yu dat udum si kulus,

sabisabidan yu dat udum sidat sinagoga yu kan unudon yu
dida'n paligaton sit kailin-ili un manal̲nan da.
35 Isunga madusa kayu maipagapu't dit natoyan dat losana
nalintoga tagu't tun pita. Mailugi utdit napatoyan Abel
inggana kan Zacarias un anak ud Barakias un napatoy sit
nambootan dit nasantuwana igaw kan altar.
36 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sat dusan dat losana
namatoy sidatu, sagapal̲on dan tagu't tun satuna lonap."

Sat Nan-ibilan Jesus Maipanggop Sidat iJerusalem
(Lucas 13:34-35)

37 Utdi imbagan Jesus un, "Inay kayu paya iJerusalem! Ta
pinatoy yu dat propetan Apudyus kan binatubatu yu dat im-
baun na un mantudtudu kan dikayu. Namimpiga un piyaoka
dagupona ayyuwanan dikayu'n padan din manalikopkopan
din manuk sidan siyop na, yoong ummadi yu.
38 Ot sinsatunon ipatungad dikayuwon kan Apudyus.
39 Ot ibagak kan dikayu un, maidon ilan yu kan sakon
inggana't din timpu'n mangibagaan yu un, 'Binindisyunan
Apudyus tun dummatonga imbaun na.' "

24

Imbagan Jesus Un Mal̲ba Dit Timplu
(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Tinengyan da Jesus dit timplu ot makaadayu da man si
akit, ummadani dat disipulus na kan siya ot impaila da kan
siya dit kinabal̲un didit timplu kan sadat uduma natuud sit
lakub na.
2 Yoong kinnanan Jesus un, "On, maila yu datun nabal̲bal̲u
un natuud sinsatun yoong tuttuwa tun ibagak kan dikayu
un dumtong nat timpu'n maid osa't batu si natuuga adi
maidugpu."

Sadat Ligat Sit Daan Payyan Un Anungus Tun Lubung
(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)

3 Mantutupak si Jesus sin bateled Olivo utdit ummoy dat
disipulus na kan siya ot inimus da un, "Apu, ibagam ud nu
kapiga dit maipasamakan dit imbagam kanad, kan singn-
gadan dit mangilasinan mi un dandaniyon dit mangulinam
kan manganungusan tun lubung?"
4 Summungbat si Jesus un, "Man-alimban kayu ta adi kayu
maal-allilaw.
5 Ta adun dumatonga tagu un mangusal situn ngadan ku un
kanan dan, 'Sakon dit Kristu,' ot adu dat maallilaw da.
6 Magngol̲ yu dat kankannibung di gubat sinat adani kan
damag di gubat sin adayu, yoong adi kayu madanagan ta

masapula maipasamak da. Yoong bokon payyana anungus ditun lubung.
7 Ta manggugubat dan kailin-ili't tun lubung kan mambib-
innusul dan tutulay. Awad pay ulat kan lunig sin nadumad-
uma'n igaw.
8 Luglugi na ullawa datu un paligata padan dit manlo-
gawan di man-abeng.
9 "Utdiya timpu, dopapon dikayu dalapnu paligaton kan
patoyon dikayu. Lawengon dikayu't dan losana tagu gapu't
nat manuttuwaan yu kan sakon.
10 Utdiya timpu adu dat lumipsuta manuttuwa ot mansisin-
nipsip kan manlilinnaweng da.
11 Kadon adu'n lumtawa man-ag-agin propetan Apudyus ot
adu'n maallilawa tagu.
12 Ot gapu't dit kinaadun di kinadadaga lumtaw, umakit dit
mampipiyan di kaaduwana tagu.
13 Yoong singngadan na mana adi lumipsuta manuttuwa
kan sakon inggana't anungus na, taguwon Apudyus.
14 Ot satun Nabalu'n Damag maipanggop sin mangiya-
puwan Apudyus, maiwalagawag sidat kailin-ili't tun lubung
dalapnu magngolan di kataguntagu. Kad nu magangput
diyon, siya'd anungus ditun lubungon."

Sat Gaoogyata Yumam-an
(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

15 "Nu maila yuwon dit impadtun Daniel sidit un gaoogyata
yumam-an un umoy sumikad sin timplu un nasantuwana
igaw, (sadit mamasa't tuwa padtu masapula maawatana)
16 masapula dikayu'n iJudea gumtik kayuwon sidan bat-
bateled.
17 Ot sat tagu'n awad sidit otop dit boloy na, adinaon lum-
noka umoy mangala't dat kokokwa na utdit boloy.
18 Ot sat tagu'n inggaw sit pappayaw, masapula adinaon
mangulina umoy mangala't kagoy na.
19 Talona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantag-
tagibi!
20 Ot iluwalu yu kan Apudyus ta adina maiyaspul nat
gumtikan yu si ageled onnu al-algawa iillongan.
21 Ta amoamod dit ligat sidiya timpu un maid maipadaana't
dat ligata napalabas manlugi't dit nakwaan ditun lubung
inggana't tun satun. Maida talon maipadaana't inggaingga.
22 Ot nu adin Apudyus inyaboba dit bilang dit al-algaw
didiya ligat maid matagu't tagu uttun lubung yoong maipa-
gapu't dan pinili na un tagu na, inyaboba na.
23 "Utdiya timpu, nu awad mangibaga un, 'Antu uttu dit
Kristu,' onnu kanan da un, 'Andi utdi,' adiyu tuttuwaon.

24 Ta adu dat mangabaw un dida dit Kristu, kan man-ag-
agin da un propetan Apudyus. Ot mangipaila da si nakaskas-
daaw dal̲apnu nu mabalbalin allilawon da pati utdat pinilin
Apudyus un tagu na.
25 Adiyu liuwan! Idaadaan kuwon ibaga datu kan dikayu.
26 "Isunga, nu awad mangibaga kan dikayu un, 'Ikayu
ilan ta andi dit Kristu utdin igawa maid tagtagguwan,' adi
kayu umoy. Nu kanan da un, 'Andi't din kuwaltu!' adiyu
tuttuwaon.
27 Ta nu dumatongaka Inyanak di Tagu, mailan losan din
nangkalliput un kama't din kilat nu dumelang.
28 "Padana un sat kawadan di ladag, siya'd madatdatngan
dat tul̲ayan."

Sat Mangulinan Dit Inyanak di Tagu
(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)

29 "Nu maabus dadiyona manligatan sidiya timpu, dagusa
kuml̲op din init ot san bul̲an adinaon sumol̲ag. Maotdag dan
bituwon ot maligaligad dan losana awad sin langit.
30 Utdiyon, maila't din langit dit mangilasinan un duma-
tongakon un Inyanak di Tagu ot losan dat nadumaduma un
tagu't tun pita mampaibil da. Ta ilan da ud sakona Inyanak di
Tagu un mailabaw sit bunot un dumoba'n napnu't pannaka-
balin kan nakaskasdaawa kinangatu.
31 Guminga dit tangguyub si natobag ot ibaun ku dadit
aanghel ku uttun kasulisulin ditun lubung dal̲ap umoy da
dagupon dadit losana pinilin Apudyus un tagu na."

Sat Maadal̲ Taku't Din Kayu'n Igus
(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)

32 "Ilan yu din kayu'n igus ta man-adal̲an yu," kinnanan
Jesus. "Ta nu manlugi'n sumungbud, tigammu yuwona dan-
dani nat iinnitan.
33 Padana pay un nu maila yu dadiya imbagaka ma-
pasamak, tigammu yuwona dandani'n mangulinak.
34 Ot tuttuwa tun ibagaka mapasamak un losan datu sin
daan payyan un matoy dan losana tagu uttuwa lonap.
35 Mangkigad dan losana maila'd langit kan situn pita
yoong mannanayun tun ugud ku."

Maid Makatigammu't Dit Timpu'n Man-ulinan Jesus
(Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36)

36 "Maida tal̲on makatigammu't dit al̲-al̲gaw onnu olas un
makwaan dat losana imbagak. Ulay dan aanghel sin langit
onnu sakona Anak Apudyus ta si Ama ullawa'd manigammu.
37 Nu mangulinaka Inyanak di Tagu, maipada dit kokkoon
dat tagu't dit timpun Noe dat kokkoon dat tagu'n dakngak.

38 Ta utdita timpu’n daan payyan un nalitap tun lubung,
ginan-ganas dat tagu’n nanganangan kan da nan-iinum kan
nan-aassawa inggana’t nilumnok da Noe utdit dakol̲ana ba-
pul.
39 Maid somsomok dat tagu’t dit maipasamak inggana’t
nanlitap ot naamin da un nal̲mos. Ot siya’d padana nu
dumatongaka Inyanak di Tagu.
40 Utdiya timpu, nu awad da ud duwa’n lal̲aki’n
mangkokwa’t din payaw, maal̲a dit osa, matengyan dit osa.
41 Nu awad da ud duwa’n babai’n manggiling, maal̲a dit osa,
matengyan dit osa.
42 Siya’d gapuna’n mansasaggana kayu ta adiyu tigammu
nu ngadan na un timpu nat dumakngaka Apu yu.
43 Sosomkon yu tu! Nu tigammun dit singkuwa’t dit bol̲oy
dit olasa dumakngan dit man-aakaw si labi, adina masuyop
ta man-andog dal̲apnu adina makal̲nok dit man-aakaw sit
bol̲oy.
44 Isunga masapula mansasaggana kayu pay ta sakona
Inyanak di Tagu, dumatongak sit timpu’n adiyu namnam-
on.”

Sadat Matal̲godan Kan Adi Matal̲godana Baba-unon (Lucas 12:41-48)

45 “Singngadan din matal̲godan kan nalainga baba-unon?
Siya dit mangipaayyuwanan dit apu na utdat padana un
baba-unon dal̲apnu itdana dida’t kanon da nu kustu’n timpu
na.
46 Nagasat diya baba-unon nu dakngon dit apu na un ma-
nungtungpal sida’t kewaal̲ na.
47 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu’n, siya’d mangital̲godan
dit apu na utdat losana kukuwa na.
48 Yoong nu laweng diya baba-unon kanana’t dit somsomok
na un, ‘Bokona masapa dit apuka mangulin,’
49 ot lugiyana un mandatal̲ sidat padana’n baba-unon kan
umoy makakan kan maka-inum sidat gumubuuk.
50 Utdiyon, dumatong dit apu na utdit al̲-al̲gaw kan olasa
adina nanam-ona dumatongana.
51 Ot dusaon dit apu na kan idogana utdat man-ag-agin
sit igawa mandusaana kan dida un siya’d man-ibilan kan
mangngilotan da.”

25

Sat Abalig Maipanggop Sidat Simpul̲u’n Bababbal̲asang

1 “Nu dumtong dit timpu’n mangulinak, kama’t tu din
maiyaligan din mangiyapuwan Apudyus. Inggaw da ud sim-
pulu’n bababbalasanga nangala’t silaw un ummoy ummabat
sit lalaki’n mangasawa.
2 Sadat lima, natung-ug da ot sadat lima nasilib da.
3 Sadat tung-ug, nangala da si silaw da yoong adida nan-
gala’t igasa usalon da nu maaminan da.
4 Ot sadat nasilib, nangala da si silaw da kan igas un usalon
da nu maaminan da.
5 Gaputa maid dummatodatong sidit lalaki’n mangasawa,
nakasuyop da.
6 “Yoong gawan labi man, inggaw nampakuya kanana’n,
‘Annaton dit lalaki’n mangasawa! Ikayu abaton!’
7 Ot nabalikusu dat simpulu’n bababbalasang ot insagana da
dat silaw da.
8 Yoong sadat lima’n tung-ug kanan da utdadit lima’n
nasilib un, ‘Itdan dikami pay sinat igas yu ta naaminon tun
igas mi ot maksopon tun silaw mi.’
9 “Yoong kinnanan pay dat lima’n nasiliba bababbalasang
un, ‘Adina nin umanay ot ikayu pay lawan gumatang sin
lalakkuwan.’
10 “Malikmud da mana umoy gumatang si igas, dummaton-
gon dit lalaki’n mangasawa. Ot sadat nakasagana’n nanakom,
naibulun daon kan siya’n nilumnok sit boboddaan ot naom-
banon dit sooban.
11 “Adina masulit, dummatong pay dat lima’n ummoy gum-
matang si igas ot kanan dan nampakuy un, ‘Apu, palnokon
dikami pay!’
12 “Yoong, summungbat dit lalaki’n mangasawa’n kanana’n,
‘Adina mabalin ta sat katuttuwaana maid tigtigammuk kan
dikayu.’ ”
13 Utdi, inyanungus Jesus un, “Siyadi dit gapuna’n masa-
pula nasasaggana kayu ta maid tigammu yu utnat al-algaw
onnu olasa mangulinak.”

Sadat Tulu’n Baba-unona Naitdan Si Pilak (Lucas 19:11-27)

14 Intuluy Jesus un kanana’n, “Maiyalig pay din mangiya-
puwan Apudyus si osa’n tagu’n manlakkalakkata mangalyug.
Inayagana dat baba-unona dalapnu italgod na kan dida dat
losana sanikuwa na.
15 Initdana dida’t pilaka inigusyu da sigun sit kaboolan da.
Sadit osa initdana si lima’n libu, duwa’n libu utdit maikagwa
ot sillibu utdit maikatlu. Asinaon kaysan.
16 “Utdiyon sadit naitdan si lima’n libu, dagusa innigusyu
na ot nangganansiya si lima’n libu.

17 Padana pay sit naitdan si duwa'n libu ta ummoy na pay
innigusyu ot nakaganansiya pay si duwa'n libu.
18 Yoong sadit naitdan si sillibu, ummoy na ingkuḻub dit
pilak dit apu na.
19 "Mabayabayag man, nangulin dit apu da ot insingil na
kan dida dit pilaka intaḻgod na.
20 Utdi, ummoy dit naitdan si lima'n libu ot kanana't dit
apu na un, 'Apu, lima'n libu dit intod nu kan sakon ot antu'd
lima'n libu un naganansiyak!'
21 Ot kinnanan dit apu un, 'Nabaḻu nat kingwam. Nabaḻu ka
kan mataḻgodan ka un baba-unon. Ot gaputa mataḻgodan ka
utdan kaakita naitod kan sika, mampaayyuwanok sika't adu.
Awenu ta makapanlagsak ka kan sakon!'
22 "Padana un ummoy pay dit naitdan si duwa'n libu ot
kanana'n, 'Apu, initdanak si duwa'n libu ot antu'd duwa'n
libu un naganansiyak.'
23 Ot kinnanan dit apu un, 'Nabaḻu nat kingwam. Nabaḻu ka
kan mataḻgodan ka un baba-unon. Ot gaputa mataḻgodan ka
utdan kaakita naitod kan sika, mampaayyuwanok sika't adu.
Awenu ta makapanlagsak ka kan sakon!'
24 "Utdi, ummoy pay dit naitdan si sillibu un kanana'n,
'Apu, tigammuka nasuḻag ka un tagu ta mambuḻas ka utdan
bokona immuḻam kan aniyom danat bokona inloop nu.
25 Kumimutak kan sika ot siya'd gapuna'n ummoyak in-
gkuḻub dit pilaka intod nu. Ot antu un iyulin ku.'
26 Ot kinnanan dit apu na un, 'Laweng ka un baba-unon!
Sadut! Titiggammum un mambuḻasak sidan bokona immuḻak
kan aniyok dan bokona inloop ku,
27 ot apay adim imbangku dit pilak ku daḻapnu mangulinak
kad, iyulin nu dit pilak ku un awad ganansiya na?'
28 Utdi imbagana't dat uduma baba-unona un, 'Aḻan yu nat
pilak kan siya ta itdon yu utdit kawadan dit simpuḻu'n libu.
29 Ta ad-adu nat maitod sinat mataḻgodan ot masawasawaḻ
dat awad kan siya. Yoong sat tagu'n adi mataḻgodan, ulay sat
akita awad kan siya masimud un maaḻa.
30 Ot satun naid si selbi'n baba-unon, idawat yu utdin
kakoḻpan un siya'd man-ibilana kan mangngilotana.' "*

Sat Maudi Un Maukuman Dat Losana Tagu

31 Intuluy Jesus un, "Nu dumatongaka Inyanak di Tagu,
maila dit nakaskasdaawa kinangatuk kan buḻun ku dan
losana aanghel ot mantupakak sit trono un man-ali.

* **25:30** Man-ibil kan mangngilot dat tagu't di gapu't dit ligat da.

32 Ot mandatdatong dat losana tagu't tun pita utdit atubang
ku. Ot mansisinaok dida'n padan dit koon dit man-aayyuwan
si kannelu un isina na dida utdat kalding.
33 Manal̲nok dat nalintoga tagu't dit kapon madiwanan ku
kan manal̲nok dat nadadag sit kapon makawigik.
34 Kadon sakona Ali ibagak sidat inggaw sit kapon diwanan
ku un, 'Awe yu, dikayu'n binindisyunan Amak ta maidaga-
mung kayu't din mangiyapuwana un insagana na un tawid
yu manipud sit nakwaan ditun lubung.
35 Ta nabitilak ot pinakananak. Nauwawak ot pinainu-
manak. Kakkailiyak ot pinal̲nokak sidat bol̲oy yu.
36 Naid pay badut ku ot binadutanak. Nasakitak ot inando-
ganak. Naibal̲udak ot ummoy yu ud sakon biniling.'
37 Sumungbat dat nalitoga tagu un, 'Apu, kapiga nat nangil-
an mi kan sika'n nabitil ot pinakanan mi onnu nauwawa
pinainuman mi?
38 Kapiga nat nangil-an mi un kakkaili ka ot pinal̲nok mi
onnu naid badut nu un binadutan mi?
39 Kapiga nat nasakitama inandogan mi kan nabal̲udama
ummoy mi ud sika biniling?'
40 Ot sakona Ali sumungbatak un, 'Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu un, nu kingwa yu datu si osa't datuwa kadodobaana
susunud ku, kingwa yu payon kan sakon!'
41 "Utdi ibagak sidat inggaw sit kapon kawigik un, 'Uma-
dayu kayu kan sakon, dikayu un nakodngana madusa. In-
gkayu't din apuya adi maksopa naisagana'n inggawan Sa-
tanas kan sadat aanghel na.
42 Ta nabitilak yoong adiyanak pinakanan. Nauwawak
yoong adiyanak pinainuman.
43 Kakkailiyak yoong adiyanak pinal̲nok. Naid badut ku
yoong adiyanak binadutan. Nasakitak kan naibal̲udak yoong
adiyanak ummoy biniling.'
44 Ot sumungbat da un, 'Kapiga Apu, nat nangil-an mi kan
sika'n nabitil, nauwaw, kakkaili onnu naid si badut onnu
nasakit onnu naibal̲uda adimi ummoy tinul̲ungan sika?'
45 Ot sumungbatak kan dida un, 'Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu'n nu adiyu tinul̲ungan ud osa't dat kadodobaana
susunud ku, adiyu payon tinul̲ungan sakon.'
46 Ot siya datu dan umoy sin madusaan da si inggaingga
yoong sadat nalintog, umoy da utdin mataguwan da si ing-
gaingga."

26

Nambabagbagaan Da Dit Mamatoyan Da Kan Jesus
(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Gangputon man Jesus dat insuḻuna, imbagana't dat disipulus na un,
2 "Tigammu yu un annat duwa'n aḻgawa lawaon sinat Piyestan di Nalausan* ot sakona Inyanak di Tagu, maiyawataka mailansa't kulus."
3 Utdi payona timpu nandadatdatong dat aappun di padi kan lalallakay di Judio utdin palasiyu'n inggawan Caifas un kangattuwana padi.
4 Nantutulagan da un ilimoda dokmaan si Jesus kan patoyon.
5 Yoong kanan da un "Adi taku itimpu't din piyesta ta asi kada lawa manggulu dan tagu ya."

Inisigan Dit Babai Si Jesus Si Nabanola Bangbangu
(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

6 Inggaw man da Jesus Betania ummoy da utdit boḻoy da Simon un pinapiyana't kutoḻ sidit.
7 Utdit madama da un mangan, ummadani kan Jesus tun osa'n babai'n nan-aggom si butilya'n nakwa si alabastro un napnu't nabanobanola bangbangu ot inyisig na utdit uḻun Jesus.
8 Yoong utdit nailan dat disipulus na di, summuḻag da un kanan dan, "Amman, tapaya yamyam-anona di?
9 Nangina okyan nat mailakuwana kad maitod sidan nakapus dit bayad na!"
10 Yoong tigammun Jesus dit ibagbaga da ot kanana kan dida un, "Apay dillawon yu tun babai? Nabaḻu'n taḻon tun kingwana kan sakon.
11 Kanayuna inggaw danat nakapus kan dikayu yoong bokona kanayuna inggawak kan dikayu.
12 Satun nangiyisigana si bangbangu uttun long-ag ku, insagana na ud sakon un mailbon.
13 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu! Singngadan na mana igaw situn lubunga maiwalagawagan tun Nabaḻu'n Damag, mauguugud tun kingwan ditun babai un mangisomsomkan kan siya."

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

14 Utdi, inummoy si Judas Iscariote un osa't dat kagwampuḻu't duwa'n disipulus Jesus sidat aappun di padi.
15 Kinnanana kan dida un, "Piga nat itdon yu kan sakon nu ituyuk ku si Jesus kan dikayu?" Ot initdan da si tuḻumpuḻu'n palata'n pilak.

---

* **26:2** Ilan yu dit istolya na utdin Exodo 12:1-30

16 Manipud sidiyon ininainap naon dit gundaway na un
mangituyuk kan Jesus.

Sat Naisaganaan Dit Anungusa Nanganan Da Jesus
(Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30)

17 Utdit umuna un a<u>l</u>gaw dit Piyestan di Tinapaya maid si
bubud, ummoy dat disipulus Jesus kan siya ot kanan dan,
"Kawad dit piyaoma umoyan mi mangisaganaan sit kakan di
piyesta?"
18 Kinnanan Jesus kan dida un, "Umoy kayu ud Jerusalem si
osa'n tagu ot ibaga yu un, 'Kanan dit Mistulu un dandaniyon
dit naitudinga timpu na ot bu<u>l</u>un na dikami'n disipulus na un
mangan sit kakan di piyesta uttun bo<u>l</u>oy yu.' "
19 Tinungpal dat disipulus Jesus dit imbaga na ot ummoy da
insagana dit kakan di Piyestan di Nalausan.
20 Masdom man, summangu da Jesus un mangan sidat
kagwampu<u>l</u>u't duwa'n disipulus na.
21 Utdit madama da un mangan, kinnanan Jesus un, "Tut-
tuwa tun ibagak kan dikayu'n osa kan dikayu ud mangituyuk
kan sakon."
22 Utdi, nasigab dit angos dat disipulus na ot sin-ossa dan
nangimus kan siya un, "Apu, sakon kad?"
23 Summungbat si Jesus un, "Naid sabali't mangituyuk kan
sakon nu adi sat makasawsaw kan sakon si tinapay situn
ma<u>l</u>ukung.
24 Ta sakona Inyanak di Tagu, matoyak un kama't dit
naikanglit sit ugud Apudyus yoong kaasi nat tagu'n mangi-
tuyuk kan sakona Inyanak di Tagu! Napipiya pay nu adina
naiyanak!"
25 Guminga man si Judas un siya'd mangituyuk, kanana un,
"Sakon kad, Mistulu?"
"Inugud nuwon," kinnanan Jesus.

Sat Anungusa Nanganan Da Jesus Sidat Disipulus Na
(Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

26 Madama da payyana mangmangan, nanga<u>l</u>a't Jesus si
tinapay ot nanyaman kan Apudyus asina biniibiika intod
sidat disipulus na un kanana'n, "A<u>l</u>an yu tu ta kanon yu ta
siya'd long-ag ku."
27 Asina payyan inna<u>l</u>a dit natasa un inumon da. Maabus
mana manyaman kan Apudyus intod na kan dida un
kanana'n, "Uminum kayu'n losan situ
28 ta siyatu'd da<u>l</u>aka mangipapiddot sidit intulag Apudyus
sidat tagu, siya'd da<u>l</u>aka man-ayus da<u>l</u>apnu mapakawan dat
basu<u>l</u> dat adu'n tagu.

29 Ot ibagak kan dikayu'n, adiyakon uminum situwa
danum di ubas inggana't dit aḷ-aḷgawa manginuman taku't dit
bagu'n danum di ubas sidin mangiyapuwan Amak."
30 Utdi, nangkanta da un nandaydayaw kan Apudyus ot
maabus man kaysan da utdin bateled Olivo.

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya
(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

31 Utdi, imbagan Jesus kan dida un, "Sinsatuna labi mangk-
abutik kayu'n losan ot taynanak ta naikanglit sit ugud
Apudyus un, 'Patoyok dit man-aayyuwan si kannelu ot man-
asiwaḷak dat kannelu na.'
32 Yoong nu maabusa mapaungaḷak, umun-unaak Galilea
nu dikayu."
33 Utdi, kinnanan Pedro un, "Ulay mangkabutik da un losan
adik sika taynan!"
34 Kinnanan Jesus kan siya un, "Tuttuwa tun ibagak kan
sika. Uttuwa labi utdit daan payyan manullauk dit kawitan,
pitluwom isulib sakon."
35 Summungbat si Pedro un kanana'n, "Ulay nu maipangka-
toyak kan sika adik sika isulib!" Ot siya pay kanan dat uduma
disipulus.

Sat Nanluwaḷuwan Jesus Sin Getsemani
(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

36 Ummoy da Jesus sidat disipulus na utdin mumuḷ-ana
mangngadan Getsemani ot imbaga na kan dida un, "Mantu-
pak kayu yan situ ta umoyak manluwaḷu't di."
37 Ot indallay na da Pedro kan sadat duwa'n anak Zebedeo.
Utdi, amoamod dit domdom na kan mabulubulung.
38 Ot imbaga na utdat tuḷu'n buḷun na un, "Amod tun
domdom ku ot kama nu ikatoy kuwon. Inggaw kayu't tu ot
makapanbaḷaga kayu kan sakon."
39 Utdi ummadayu't akit si Jesus ot nanlakkoba nan-
luwaḷu'n kanana'n, "Ama, nu mabalin, ilisiyak situwa ligata
sagapaḷok. Yoong bokona sat piyaok dit matungpal nu adi sat
piyaom."
40 Utdi, nangulin sidat tuḷu'n disipulus na ot dinakngana
dida'n masusuyop. Ot kinnanana kan Pedro un, "Adi kayu
kad makaattoma makapanbaḷaga kan sakon si ulay sin-olasa
lawa?
41 Mansiput kan manluwaḷu kayu daḷapnu adi kayu mam-
basuḷ nu masugsugan kayu. Ta nadaddaan nat angos yu un
manungpal yoong nakapsut nat long-ag yu."
42 Impigwan payyan Jesus un ummadayu't akit un ummoy
nanluwaḷu'n kanana'n, "Ama, nu masapula sagapaḷok tuwa
ligat, matungpal nat piyaom."

43 Mangulin man uman sit inggawan dat tuḻu'n disipulus
na, dinakngana uman dida'n masusuyop ta adida madiyat
dat ata da.
44 Impitlun uman Jesus un tinengyan dida'n nangulina um-
moy nanluwaḻu un padan uman dit imbaga na un nanluwaḻu.
45 Utdiyon nangulin sidat disipulus na un kanana'n, "Apay
masusuyop kan gaillongan kayu kad payyan? Olas naona
maiyawataka Inyanak di Tagu't dadit gumabasuḻ.
46 Gumangun kayu ta intakunon ta antuwon tun tagu'n
mangituyuk kan sakon."

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus
(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

47 Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong si
Judas un osa't dat kagwampuḻu't duwa'n disipulus na. Buḻun
na dat adu'n tagu'n gaispadaan kan gapang-uḻana imbaun dat
aap-apun di padi kan lalallakay di Judio.
48 Indaan Judas imbaga dit mantitigammu da kan Jesus un
kanana'n, "Sat tagu'n umoyak ogkan, siya ud dokmaan yu!"
49 Nandadawwos si Judas kan Jesus un kanana'n, "Napiya'n
labim, Mistulu," ot inogkana.
50 Summungbat si Jesus un, "Gayyom! Koomon nat pang-
gop nu un koon!"
Utdiyon ummadani dat buḻun Judas ot dinokmaan da si
Jesus.
51 Dagusa inapsut dit osa'n buḻun Jesus dit ispada na ot
binakag na dit baba-unon didit kangattuwana padi ot nasok-
dap dit inga na.
52 Yoong kinnanan Jesus un, "Iboḻoy nu nat ispadam ta sanat
mangusal sinat ispada na, ispada pay nat mamatoy da kan
siya.
53 Adim kad tigammu'n nu kodawok ud saḻak Ama, dagusa
mangibaun si piga'n libu un anghel?
54 Yoong nu kook di, adinaon matungpal dit imbagana't dit
naikanglita ugud Apudyus un maipasamak."
55 Utdi imbagan Jesus sidat kaaduwan un, "Apay tulisanak
kad ta ummoy kayu't tu un gaispadaan kan gapang-uḻan un
umoy manokma kan sakon? Inaḻgawa awadak sin timplu'n
mantudtudu, apay adiyanak dinokmaan sidi?
56 Yoong mapasamak datu'n losan daḻapnu matungpal dit
paingkanglit Apudyus sidat propeta na."
Utdi nangkabutik un losan dat disipulus Jesus ot binaybay-
an da.

Naidatag Si Jesus Sit Sanhedrin
(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

57 Sadat nanokma kan Jesus, indallay da utdit bo̱loy Caifas
un kangattuwana padi un siya'd nadakdakngan dat mimistu-
lun di lintog kan lalallakay di Judio.
58 Ot si Pedro inadayuwana'n tinung-ud inggana't dit
paway dit kangattuwana padi ot nilumnoka umoy nakatupak
sidadit man-aandog ta ilana nu ngadan dit mapasamak kan
Jesus.
59 Sadat aap-apun di padi kan papangat di Judio, man-in-
inap da si mamabasu̱lan da kan Jesus ulay nu tuli da̱lapnu
ida̱lum da kan papatoy da.
60 Yoong maid indasan da ulay nu adu dat ummoy nantuli
maipanggop kan siya. Masulsulit man inggaw da ud duwa'n
inummoy sit sangu.
61 Kanan da un, "Kanan dituwa tagu un, 'Mabalin ku un
yam-anon din Timplu'n Apudyus asik ibangun obos si unog
di tu̱lu'n a̱lgaw.' "
62 Summikad dit kangattuwana padi ot kanana kan Jesus
un, "Maid kad maisungbat nu uttu'n ipabpabasu̱l da kan
sika?"
63 Yoong adina gumminga si Jesus. Utdi kanan uman dit
kangattuwana padi kan siya un, "Maipagapu't din ngadan
Apudyus un adi matoy, ibagam kan dikami nu sika dit Kristu
un Anak Apudyus."
64 Summungbat si Jesus un, "On, Imbagamon! Yoong iba-
gak kan dikayu un maila yun tu ud sakona Inyanak di Tagu'n
mantutupak sin kapon madiwanan Apudyus un mannaka-
balin. Maila yu pay sakona mangulina manligwat langita
mailabaw si bunot."
65 Pinissay dit kangattuwana padi dit badut na utdit amoda
su̱lag na un kanana'n, "Maisuganggang kan Apudyus tun
inugud na. Apay un masapul payyan nat uduma kustigu?
Dingngo̱l yuwon din imbaga na!
66 Sinnat makanan yu?"
Insungbat da un, "Masapula mapatoy."
67 Ot niluglugpaan da dit pasngit na kan dinanug da. Ot
sadat udum, tinipak da un
68 kanan dan, "Pugtuwam ud Kristu nu singngadan dit
nanipak kan sika?"

Insulib Pedro Si Jesus
(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Mantutupak payyan si Pedro utdit paway sidit ummoy
kan siya dit babai'n baba-unon didit kangattuwana padi un
kanana'n, "Sika, osa ka pay sidat bu̱lun ud Jesus un iGalilea."
70 Yoong insulib na utdit sanguwanan da un losana
kanana'n, "Naid tigammuk sinat piyaoma ugudon."

71 Ot utdit ummoy sit luwangan, inggaw payyan osa'n
babai'n baba-unona nangila kan siya ot kinnanana utdat
tagu'n iinggaw sidi un, "Satu, bul̲un Jesus un iNazaret."
72 Yoong insulib uman Pedro un kanana'n, "Sapataak un
adik tigtigammu nat un tagu!"
73 Masulit man ummadani kan Pedro dat tagu'n ininggaw
sidi ot kanan da un, "Gattoka sika'd osa't dat kabbul̲unana ta
maimatunan sinat gooy nat mambabagbagam."
74 Utdi imbagan Pedro un ulay nu madusa nu bokona
tuttuwa dit ibagbaga na ot insapata na un kanana'n, "Adik
tigtigammu nat un tagu!"
Ot dagusa nanullauk dit kawitan.
75 Nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya un, "Daan
payyan tullauk di manuk insulibakon si namitlu." Utdiyon,
lummaksun ot nan-i-ibil.

27

Naidallay Si Jesus Kan Pilato
(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

1 Mawakas man, nambabagbagaan dat losana aap-apun di
padi kan lalallakay di Judio dit koon da un mangipapatoy kan
Jesus.
2 Maabus man, piningil da un indallay kan gubinnadul
Pilato.

Sat Natoyan Judas
(Kingkingwan 1:18-19)

3 Utdit matigammuwan Judas un nangituyuk kan Jesus un
nakoddongana mapatoy si Jesus, nambabawi ot innal̲a na
dit tul̲umpul̲u'n pilak ot ummoy na inyulin sidat aap-apun di
papadi kan lalallakay di Judio
4 ot kinnanana'n, "Nakabasul̲ak ta intuyuk ku din naid si
basul̲a tagu!"
Yoong kinnanan da un, "Ngadan nat biyang mi utnat?
Nangamung ka pay lawan!"
5 Utdi, indawat Judas dit pilak sit timplu ot kaysana ummoy
namposol̲.
6 Inaknam dat aap-apun di padi dit pilaka kinnanan dan,
"Adin dit lintog taku ipalubusa maidagamung sit pilak di
timplu ta naigatang si angos di tagu."
7 Ot nan-aampayunan da un igatang dit pilak sit pitan di
manduduwin ta usalon da un mangilbonan sidat kakkaili.
8 Ot siya'd gapuna un san ngadan didiya pita inggana't tun
satun, "Pitan di Dal̲a."
9 Ot siya'd tungpal dit ingkanglit Jeremias un propetan
Apudyus sidit un kanana'n,

“Inal̲a da dit tul̲umpul̲u’n pilaka siya’d bilanga nambabagbagaan dat piga’n kaganakan Israel un nanggatang da kan siya.
10 Ot inusal da un inggatang sit pitan di manduduwin, siyadi dit imbilin Apudyus kan sakon.”

Sat Nansuknaan Pilato Kan Jesus
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

11 Summikad si Jesus sit atubang gubinnadul Pilato un mansukna kan siya. Inyimus Pilato kan siya un, “Sika kad dit Alin dat Judio?”
Summungbat si Jesus un, “Naibagamon!”
12 Yoong utdit pabasul̲on dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio, adina sinungsungbatan dat impabasul̲ da kan siya.
13 Isunga kinnanan Pilato kan siya un, “Adim kad magngol̲ danat ipabpabasul̲ da kan sika ta adika sumungsungbat?”
14 Yoong naid osa’t sinungbatan Jesus sidat impabasul̲ da ot nasnasdaaw si Pilato.

Naikoddonga Matoy Si Jesus
(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

15 Kada Piyestan di Nalausan, gagangay dit gubinnadul un mangiwaya si osa’n bal̲uda kodawon dat tagu un mawayaan.
16 Utdiya timpu, ininggaw osa’n bal̲uda nandinadinamag un mangngadan si Barrabas. *
17 Utdit nadatdatong dat adu’n tagu, inimus Pilato kan dida un, “Ngadan nat piyaon yu un pawayaak? Si Barrabas onnu si Jesus un mauguda Kristu?”
18 Siya’d imus na di onta tigammu na un apal̲ dit gapun dit nangiyawatan da kan Jesus kan siya.
19 Bokona lawan sadi ta utdit mantutupak payyan si Pilato utdit tutuppakan di kuis, inggaw sulata impaitod dit asawa na un kanana’n, “Adika makabiyang sinat nalintoga tagu ta awad inin-inop ku maipanggop kan siya’t dit labi ot tal̲ona umogyatak.”
20 Yoong sinugsugan dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio dat tagu un si Barrabas dit paipawaya da ot papatoy da si Jesus.
21 Siya’d gapuna’n utdit imuson Pilato kan dida uman un, “Singngadan na utdatu un duwa nat piyaon yu un pawayaak?”
Summungbat da un, “Si Barrabas!”
22 Ot inimus na un, “Ngadan nat kook kan Jesus un mauguda Kristu nu?”

---

* **27:16** Kanan dat udum un Jesus Barrabas dit ngadan na.

“Pailansam si kulus,” insungbat da.
23 Inimus uman Pilato un, “Tapay? Ngadan nat nadadaga
kingwa na?”
Ot amo indangsodangsol daot dit pakuy da un, “Pailansam
si kulus!”
24 Utdit mailan Pilato un naid makwa na ot manlugiyona
magulu dat tagu, nangala’t danum ot binuluwana dat ima na
utdit atubang dat kaaduwan ot kanana’n “Naid biyang ku
utnat mapatoyan dituwa tagu. Nangamung kayu pay lawan.”
25 Summungbat dat losana tagu un, “Dikami’t dan ka-
ganakan mi ud sumungbat sin angos na!”
26 Utdi pinawayaan Pilato si Barrabas yoong pinasabid na
si Jesus asina inyawat sidat suldadu dalapnu ilansa da si kulus.

Nanliwliw-an Dat Suldadu Si Jesus
(Marcos 15:15-20; Juan 19:2-3)

27 Utdi, innilnok dat suldadun gubinnadul Pilato si Jesus sit
boloy gubinnadul ot nilikmut dat losana suldadu si Jesus.
28 Niluksub da dit badut na asida kinagoyan si nadokota
luput.
29 Namalikawog da si nasaisait si imbalangat da utdit ulu na.
Pinaaggoman da pay si bassaw dit diwanana ima na asida
nampalintumong sit sanguwana un nangam-amol un kanan
dan, “Matattagu tun Alin di Judio!”
30 Niluglugpaan da ot inala da dit bassaw kan siya asida
impang-ok sit ulu na.
31 Utdit abuson da un man-am-amolan, niluksub da dit in-
gkagoy da ot insukat da dit gagangaya badut na. Ot inlaksun
daon un umoy ilansa’t dit kulus.

Sat Nailansaan Jesus Sidit Kulus
(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 Utdit lumaksunan da utdit ili, inabat da tun osa’n tagu’n
mangngadan kan Simon un iCirene ot impapilit dat sul-
dadu’n pinabukud kan siya dit kulus Jesus.
33 Ot dintong da dit igawa ngadnon da si Golgota un sat
piyaona’n ugudon, “Igaw di Battukag.”
34 Inggaw da man sidi, initdan dat Jesus si basi un nakam-
san si apdu dalapnu inumona yoong kapkapana man, adina.
35 Maabus da mana ilansa’t dit kulus, nambubunutan dat
suldadu un nambibingayan dit badut na,
36 asida nantupaka mamabantay kan siya.
37 Sat ngatun dit ulu na nangikwa da si nangikanglitan da
utdit gapun dit namabasulan da kan siya un kanana’n, “Siyatu
si Jesus un Alin dat Judio.”

38 Naidisan pay un nailansa dat duwa'n tulisana nan-
asisupang kan siya, osa't dit kapon diwanan na ot sat osa pay
sit kapon kawigi na.
39 Sadat manlaus, nanwitiwit da un nanginsultu kan Jesus
un kanan dan,
40 "Sika un mangibagbaga un yam-anom dit timplu asim
ibangun obos si unog di tul̲u'n al̲gaw, taguwom nat long-ag
nu. Ot nu tuttuwa'n Anak dika kan Apudyus lumsa ka utnat
kulus!"
41 Ot padana paya naipan-am-amol̲ dat aap-apun di padi
kan mimistulun di lintog kan dadit lalallakay di Judio un
kanan dan,
42 "Tinagu na dadit udum yoong adina matagu din long-ag
na. Bokon kada siya'd Alin dadit iyIsrael? Nu lumsa't din
kulus naon, manuttuwa kami.
43 Mantal̲god kan Apudyus kan kanana pay un siya'd Anak
Apudyus ot nu tuttuwa'n napotog kan Apudyus, taguwona!"
44 Padana pay un inin-insultun dat duwa'n tulisana
nailansa't dit nan-asisupang na.

Sat Natoyan Jesus
(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

45 Mamalintuud man si init, kinuml̲op tun lubung inggana't
nandangwilis.
46 Mandangwilis man si init, nampakuy si Jesus si nadan-
gsol̲ un kanana'n, "Eloi, Eloi lama sabaktani?" Sat piyaona'n
ugudon, "Apudyus ku, apay pinatungadak?"
47 Ot sadat uduma iinggaw sidi un nangngol̲ sit imbaga na
kanan da un, "Ay-ayyagana si Elias."
48 Ot dagusa nanoddak dit osa kan dida'n ummoy nangal̲a't
kama't kaposa ummoy na insawsaw sit kilom ot innigga na
utdit pungtun dit bassaw asina indukmit kan Jesus dal̲apnu
supsupana.
49 Yoong kanan dat uduma, "Dal̲am yan ta ilan taku nu umoy
Elias taguwon!"
50 Nampakuy uman si Jesus ot insuku naon dit angos na.
51 Utdi, dagusa nangkagwa'n napissay dit koltina't dit tim-
plu, manipud ngatu inggana't dit lagayadana. Nanlunig ot
nabtak dadit nangkaddakkol̲a batu.
52 Nambukat pay dat lobon ot adu dat ummungal̲ un tagun
Apudyus un natoy sidit.
53 Umungal̲ man si Jesus, ummoy da ud Jerusalem ot adu
dat tagu'n nampail-an da.
54 Magiknan man dit kapitan kan dat suldadu na un manga-
andog kan Jesus dit lunig kan naila da dat losana napasamak,

amoamod dit kimut da ot kinnanan da un, “Tuttuwa gayama
Anak Apudyus!”
55 Utdit adayu’t akit, inggaw da pay adu’n babai’n man-
goottap sidit mapaspasamak un siya dat nanligwat Galilea un
naitungtung-ud kan tummul̲tul̲ung kan Jesus.
56 Inggaw kan dida da Maria Magdalena, si Maria un inan
da Santiago kan Jose kan sat asawan Zebedeo.

Sat Nailbonan Jesus
(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 Masdom man, dummatong si Jose un osa’n baknanga
iyArimatea kan osa pay sidat disipulus Jesus.
58 Ummoy na kindaw kan Pilato dit ladag Jesus. Utdi
imbilin Pilato utdat suldadu un maitod kan siya.
59 Ot inal̲an Jose dit ladag asina nilukutan si napol̲kas un
luput.
60 Utdiyon ummoy na innilbon sit kakokwa na un inabu-
tana’n dakol̲a batu un lobon na pay lawan yoong. Maabus
man, namallin si dakol̲a batu ot intubot na utdit sagangaban
didit lobon, asina kaysan.
61 Ininggaw pay sidi da Maria Magdalena kan sadit kan-
gadan na un Maria un mantutupak un manisinnagung sit
lobon.

Sadat Nangandog Sit Lobon Jesus

62 Mabigat man, sidit maabus dit al̲-al̲gawa mansaganaan,†
ummoy dat aap-apun di padi kan dat Fariseo kan Pilato.
63 Ot kinnanan da un, “Apu, nagasmok mi un sadit katatta-
gun payyan didit matuli, imbaga na un umungal̲ kanu nu
maikatlu’n al̲gaw.
64 Isunga ibilin nu ta maammaana maandogan dit lobon
inggana’t dit maikatlu’n al̲gaw ta ummoy kada lawan dat
disipulus na akawon dit ladag na ta asida ibaga’t dan tagu’n
ummungal̲ un natoy. Ta nu makwa di, amoamodoton un
makaallilaw tun maudi’n tuli na nu sadit damu’n imbagana’n
siya’d imbaun Apudyus.”
65 Ot kinnanan Pilato kan dida un, “Mangal̲a kayu’t dan
suldadu ot ammaan yu un paandogan din lobon.”
66 Utdi, ummoy da inyamma dit tubot dit lobon asida mi-
nalkaan dal̲apnu matigammuwan nu mabukatan. Maabus
man, tinengyan da dat suldadu’n man-andog.

† **27:62** Sat ugalin dat Judio, manlugi dit al̲-al̲gawa iillongan da utdit maipsukan init sit Kalima ot maabus sit maipsukan init sit Sabadu.

28

Sat Ummungal̲an Jesus
(Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Biggabiggat man dit umuna un al̲-al̲gaw di sinduming-
guwan sidit maikabas dit al̲-al̲gawa iillongan, ummoy da
Maria Magdalena kan sat kangadan na un Maria innila dit
nailbonan Jesus.
2 Kakl̲ata lawa'n nanlunig si nabilog. Inggaw anghel
Apudyus un dummoba'n nanligwat langit un umoy namallin
sit batu'n naitubot sit sagangaban dit lobon ot nantupakana.
3 Makasiling dit ila na un kama't kilat kan napol̲kapol̲kas dit
badut na.
4 Ot gapilpilan dat man-aandog sit amoamod un kimut da
ot natukas da un kama dat natoy.
5 Yoong kinnanan dit anghel sidadit babai un, "Adi kayu
kumimut, ta tigammuka inapon yu si Jesus un nailansa't dit
kul̲us.
6 Naid situ ta ummungal̲on un siya dit imbaga na kan
dikayu. Awe yu ta ikayu ilan tun naibanatana.
7 Asiyu dal̲dal̲sona umoy ibaga't dat disipulus na un um-
mungal̲on. Ot makauna'd Galilea nu dikayu ot siyadi ud
mangil-an yu kan siya. Tandaanan yu tuwa imbagak kan
dikayu."
8 Utdi, nandal̲adal̲as da un kaysan un kumimkimut da yoong
amod dit anggom da. Nanodtoddak da un ummoy nan-
gibaga't dat disipulus Jesus.
9 Utdit manodtoddakan da, inabat Jesus dida ot kanana'n,
"Ayan yu?" Ummadani da un umoy ummaggom sit ikin Jesus
un nampalintumonga nandayaw kan siya.
10 Utdi kinnanan Jesus kan dida un, "Adi kayu umogyat.
Ikayu ibaga't dan losana susunud ku ta umoy da ud Galilea
ot maila da ud sakon sidi."

Sat Impadamag Dat Man-aandog

11 Utdit manaddal̲anon dadit babai, ummoy sin Jerusalem
dat uduma suldadu'n nan-andog sit lobon ot impadamag da
utdat aap-apun di padi dat losana napasamak.
12 Nandadatdatong dat aap-apun di padi utdat lalallakay di
Judio ta tulagon da nu innon dit koon da. Pinasuksukan da
dat suldadu si adu'n pilak
13 asida binilin dida un, "Ibaga yu utdan tagu un, 'Ummoy
dat disipulus Jesus inakaw dit ladag na utdit labi utdit ma-
susuyop kami,' kanan yu.
14 Ot nu matigammuwan ud gubinnadul tu, adi kayu
madanagan ta dikami'd makabagbaga kan siya dal̲apnu maid
mapabasul̲an yu."

15 Utdi, innal̲an dat suldadu dit pilak ot tinungpal da dit naibilin kan dida. Ot siyatu'd ul̲-ul̲nuga maipadpadamag sidan losana Judio inggana't tun satun.

Sat Nampail-an Jesus Sidat Disipulus Na Kan Nangibaunana Kan Dida.
(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

16 Ummoy dadit kagwampul̲u't osa'n disipulus Jesus sin bateled Galilea un siya dit imbagan Jesus un umoyan da.
17 Utdit maila da, nandayaw da kan siya yoong nanduwaduwa kampay dat udum kan dida.
18 Ummadani't Jesus ot kinnanana kan dida un, "Naitod kan sakon dit losana kalintogan sin langit kan situn pita.
19 Isunga ikayu utdan losana tagu't tun lubung ot tudtuduwan yu dida dalapnu mambalin da un disipulus ku. Bunyagon yu dida't din ngadan Ama, Anak kan Ispiritu Santu,
20 kan tudtuduwan yu dida un mantungpal sidan losana imbilin ku kan dikayu. Ot tatandaanan yu, awadak un kankanayuna mamul̲ubul̲un kan dikayu inggana't anungus ditun lubung."

Sat Nabaḻu'n Damaga Ingkanglit San Marcos

Sat Nantudtuduwan Juan Un Mambubunyag
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

1-2 Kama't tu dit luglugin dit Nabaḻu'n Damag maipanggop
kan Apu Jesu Kristu un Anak Apudyus. Paingkanglit Apudyus
kan Isaias un propetana un kanana'n,
"Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy
mangisagana't dit daḻan un ayom.
3 Ipappakuy na utdit igawa maid tagtagguwan un, 'Isagana yu
dit daḻan dit Apu. Manggodngon yu dit daḻan un ayona.' "
4 Ot natungpal di ta ummoy si Juan un Mambubunyag sidit
igawa maid tagtagguwan na ot intudtudu na utdat tagu'n
dummatong kan siya't di un mandadaoli da kan igongda
daon dat basuḻ da ot mampabunyag da daḻapnu pakawanon
Apudyus dida.
5 Adu dat tagu'n nanligwat sin losana nilakub Judea kan
padana pay sin Jerusalem un ummoy nandongoḻ kan Juan.
Impudnu da dat basuḻ da asin Juan binunyagan dida't din
wangwang Jordan.
6 Sat badut Juan, naganay un dutdut di kamelyu kan nam-
bakakat si geddang ot dudun kan dilu dit ikatagu na.
7 Nantudtudu un kanana'n, "Awad ud maitagtagnob kan
sakon un taḻona nangatu nu sakon ot adiyak pay maibilanga
man-okoga mangussag sit sandalyas na.
8 Bunyagok dikayu si danum yoong Ispiritu Santu nat ibun-
yag na kan dikayu."

Sat Nampabunyagan Jesus
(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

9 Utdiya timpu un mamunbunyagan Juan dummatong pay
si Jesus un nanligwat Nazaret sin ili na ud Galilea ot nam-
pabunyag kan Juan sin wangwang Jordan.
10 Tumakdang man si Jesus, dagusa naila na din langit un
nambukat ot dummoba kan siya si Ispiritu Santu un kama't
kalupati.
11 Utdiyon inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n,
"Sika'd pipiyaoka Anak ku un taḻona masmas-omak."

Sat Nanugsugan Satanas Kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

12 Maabus man di dagusa indallay dit Ispiritu Santu si Jesus
sidit igawa maid tagtagguwan na.

13 Opatapuḻu’n aḻ-aḻgaw un iniinggaw sidi ot ummoy Satanas
sinugsugsugan. Inggaw pay dat simalona ayam sidiya igaw ot
ummoy dadit aanghel tinuḻungan si Jesus.

Inayagan Jesus Dat Opata Mantatabukuḻ
(Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15; 5:1-11)

14 Utdit naibaḻud si Juan, kaysan si Jesus ud Galilea un
umoy mangitudtudu utdit Nabaḻu’n Damag un nanligwat kan
Apudyus un kanana’n,
15 “Natungpaḻon dit naikoddonga timpu. Dandaniyon dit
mangiyapuwan Apudyus kan dikayu. Mandadaoli kayu’t dan
basbasuḻ yu kan tuttuwaon yu tun Nabaḻu’n Damag.”
16 Mangkikkiyang man si Jesus sin igid bananaw sidin
Galilea, naila na da Simon kan Andres un mansunuda
madama’n mantabtabukuḻ ta doda’n siya’d kewaaḻ da.
17 Kanan Jesus kan dida un, “Maitung-ud kayu kan sakon ta
mambalinok dikayu un mantatabukuḻ si tagu.”*
18 Dagusa tinengyan da dadit tabukuḻ da ot naitung-ud da
kan siya.
19 Makaadayu da man si akit, nailan Jesus da Santiago kan
Juan un anak Zebedeo utdit bangka un man-amitong sidit
tabukuḻ da.
20 Dagusa inayagana dida ot tinengyan da dit ama da utdit
bangka pati utdat tangtangdanan da un buḻun da ot naitung-
ud da kan siya.

Inaddag Jesus Dit Nadadag Un Ispiritu
(Lucas 4:31-37)

21 Inummoy da Jesus sidin Capernaum ot dumatong man
dit aḻ-aḻgawa iillongan nilumnok da utdit sinagoga ot nan-
tudtudu si Jesus.
22 Nasnasdaaw dadit tagu’n nangngoḻ sit nantutudtudu na,
ta maila un awad tulay na bokona kama’t dat mantutudtudun
dat mimistulun di lintog.
23 Ininggaw laḻaki’n sinakayan di nadadaga ispiritu utdit
sinagoga.
24 Kakḻata nampakuy un kanana’n, “Jesus un iNazaret,
ngadan nat umoy ka koon kan dikami? Ummoy ka kad
situ daḻapnu yam-anom dikami? Tigammuk sika. Sika’d
nasantuwana imbaun Apudyus.”
25 Yoong inggimaun Jesus dit nadadaga ispiritu un
kanana’n, “Guminok ka ot tengyam nat tagu.”
26 Pinanwogowog dit nadadaga ispiritu dit tagu’n pinam-
pakuy asina tinengyan.

---

* **1:17** San piyaona’n ugudon, man-awis da si tagu un manuttuwa kan Jesus.

27 Nasnasdaawa losan dat tagu ot nampaim-imus da pay
lawan un, “Ngad kad nin ditu? Bagu kad nin un tudtudu? Ta
antu’d kalintogana. Ulay dan nadadaga ispiritu tuttuwaon da
dan bilin na.”
28 Utdiyon, dagusa nandinadinamag dit maipanggop kan
Jesus sidat losana ili un nangkalliput sidin Galilea.

Pinabilog Jesus Dat Adu’n Masakit
(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

29 Lummaksun da Jesus sit sinagoga ot kaysan sit bo̱loy da
Simon kan Andres un naitung-ud pay da Santiago kan Juan.
30 Sadit katugangan Simon un babai, uumboga mampud-
pudut ot dumatong man da Jesus dagusa imbaga da kan siya.
31 Ummadani si Jesus sit masakit ot inaggomana dit imana
un dit namangun. Dagusa naid dit pudut na ot ummoy
nangisagana’t kinan da Jesus.
32 Maipsuk man si init, indatong dat tagu kan Jesus dat
losana masakit kan sinakayan di dimunyu.
33 Ot nadatdatong dat losana umili utdit bo̱loya ining-
gawana.
34 Ot pinabilog Jesus dat adu un masakit si nadumaduma’n
sakit kan inaddag na dat adu un dimunyu. Yoong adina
impalubusa nambagbaga dat dimunyu onta tigammu da nu
singngadan ud Jesus.

Nantudtudu Si Jesus Sin Galilea
(Lucas 4:42-44)

35 Wiswis-it man, gummanguna lummaksun si Jesus sit
bo̱loy ot kaysan sit gattotopoga igaw un ummoy nanluwa̱lu.
36 Yoong ummoy da Simon kan dadit bu̱lun na ininap.
37 Utdit maodasan da kanan da kan siya un, “In-innapon
dika’t dan losana tagu.”
38 Ot summungbat si Jesus un, “Umoy taku’t dan uduma ili
da̱lapnu mantudtuduwak pay sidi ta siya’d inummoyak situ.”
39 Utdi dinakdak na din probinsiya’d Galilea un nan-
tudtudu’t dat sinagoga da kan inaddag na dat dimunyu utdat
tagu.

Pinapiyan Jesus Dit Nakuto̱l
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 Inggaw osa’n nakuto̱la ummoy nampakpakaasi kan Jesus
ot nampalintumong un kanana’n, “Tigammuka kaboo̱lama
papiyaon sakon nu piyaom.”
41 Nadaguwan si Jesus ot inagpadana asina kinnanan un,
“On, piyaok. Kumiya ka.”
42 Dagusa nakaan dit kuto̱l na ot kummiya.
43 Binilibilin Jesus dit la̱laki asina pinada̱lana dagus un
kanana’n,

44 “Ilam ta adim ibagbaga’t udum nu adi mandadawwos ka
kan padi ta umoy ka ipaila un kummiya kaon asika umoy
mandatun kan Apudyus un kama’t dit imbilin Moses sidit, ta
manigammuwan di losana tagu un kummiya ka.”
45 Yoong inummoyot dit la̱laki imbagabaga utdat tagu dit
naipasamak kan siya ot nandinadinamag dit maipanggop
kan Jesus. Kadon, adina’t Jesus mabalina mampaila’n lum-
nok sidat il-ili nu adi iniinggaw sit igawa maid tagtagguwan.
Ot nakaddatodatong dat tagu kan siya un nanligwat si nadu-
maduma’n ili.

2

Pinapiyan Jesus Dit Tagu’n Adin Ta̱lon Makagidu
(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

1 Lumabas man dit piga’n a̱lgaw, nangulin si Jesus ud Caper-
naum ot naipadamag sidat tagu un summaa̱l sit bobo̱loy.
2 Amoda tagu’n nandatdatong ot maid makgawan sit bo̱loy
ulay sit adani’t dit sawang. Utdit madama’n itudtudun Jesus
dit ugud Apudyus kan dida,
3 inggaw tagu’n adi makagidu un binuligan dat opata tagu’n
indatong.
4 Ot gapu’t dit kinaadun dat tagu, maid inon da un
mangilnok sit masakit ot ummoy da winangwangan dit otop
sit batug Jesus un siya’d nanguyudan da utdit tagu’n uumbog
sit katli na.
5 Utdit mailan Jesus un ta̱lona manuttuwa da kan siya,
kanana’t dit adi makagidu’n tagu un, “Anak, napakawanon
dat basu̱l nu.”
6 Ininggaw da ud mimistulun di lintoga mantutupak sidi
ot magngo̱l da man dit imbagan Jesus, kanan da utdit som-
somok da un,
7 “Apay kama’t tu tun imbagan dituwa tagu? Maisug-
anggang kan Apudyus dit imbaga na. Sin dit makaboo̱la
mamakawan si basu̱l nu adi si Apudyus ullawa?”
8 Dagusa tinigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana
kan dida un, “Apay nat somsomok yu un kama’t nat?
9 Ngadan nat na̱las̱lasu’n maibaga uttun tagu’n adi mak-
agidu? Sadin, ‘Napakawanon nat basu̱l nu,’ onnu san, ‘Gu-
mangun ka, a̱lam nat obok nu ta kumiyang ka?’
10 Yoong pabilgok tun adi makagidu da̱lapnu manigam-
muwan yu un sakona Inyanak di Tagu awad kalintogaka ma-
makawan si basu̱l di tagu’t tun lap-at pita.” Utdi, imbagana’t
dit tagu’n adi makagidu un,
11 “Ibagak kan sika, gumangun ka, a̱lam nat obok nu ta
mana̱lan ka.”

12 Utdi, gummangun dit tagu ot dagusa inal̲a na dit obok na
ot kaysana iillan dat adu'n tagu.
Nasnasdaaw da un losan ot indaydayaw da si Apudyus
un kanan dan, "Maid payyan nakail-an mi si kama't tuwa
nakwa."

Inayagan Jesus Si Levi
(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Nangulin uman si Jesus sin igid bananaw Galilea ot
inammung dat amoamoda tagu ot tinudtuduwana dida.
14 Maabus man di utdit manaddaddal̲anana, naila na dit
man-uul̲up si bugis un si Levi un anak Alfeo. Mantutupak sit
pisina na un uul̲l̲upan di bugis. Kinnanan Jesus kan siya un,
"Maitung-ud ka kan sakon." Lummigwat si Levi ot naitung-
ud kan Jesus.
15 Utdit inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdit
bol̲oy Levi nakakan, adu dadit nakaubung kan dida un man-
uul̲up si bugis kan uduma gumabasul̲. Ta adu kan dida dat
naitungtung-ud kan Jesus.
16 Ot utdit mailan dat mimistulun di lintog un bungguy dat
Fariseo un man-uubung da un mangan, kinnanan da utdadit
disipulus Jesus un, "Apay makakan sidan man-uul̲up si bugis
kan da gumabasul̲?"
17 Magngol̲ man Jesus dit imus da, siya'd summungbata
kanana'n, "Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas
bokona sadan naid si sakit. Bokona dummatongak dal̲apnu
umoyak awison dan mangipagalup un nalintoga tagu nu adi
sadan gumabasul̲ un masapula mandadaoli da utdat basul̲
da."

Imus Maipanggop Si Manlanganan Un Mangan
(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Inggaw sin-al̲gawana manlanganan da un mangan dat
disipulus ud Juan un mambubunyag kan sadat Fariseo, um-
moy dat tagu kan Jesus un kanan dan, "Apay manlangana
mangan dan disipulus Juan kan dan disipulus dan Fariseo,
yoong bokona manlangan danat disipulus nu?"
19 Summungbat si Jesus un, "Mabalin kad un manlangana
mangan dat sangaili't dit boda nu iinggaw payyan kan dida
dit lal̲aki'n namboda? Bokon. Kigad si iinggaw dit lal̲aki un
namboda adida mabalina manlangana mangan.
20 Yoong nu dumtong nat timpu un maal̲aon dit lal̲aki'n
namboda, siyadiyon ud timpu'n manlanganan da un mangan
un mangipaila't dit domdom da."
21 Utdi inyabalig uman Jesus un kanana'n, "Maid mangi-
takup si bagu'n luput sinat dadaana badut ta nu masaksakan,

mangkulisonson dit bagu'n luput ot am-amdona'n pissayon dit dadaana badut.
22 Padana pay un naid mangibilung si bagu'n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy, bul̲tugona dit bibillungan ot kaynga ullawa dit basi pati pay sit bibillungan. Masapula sat bagu'n basi, maibilung si bagu'n bibillungan."

Imus Maipanggop Sit Al̲-al̲gawa Iillongan
(Mateo 12:1-18; Lucas 6:1-5)

23 Osa'n al̲-al̲gawa iillongan, nangoy da Jesus kan dat disipulus na utdit kapappayawana namul̲-an si trigo ot nansapl̲ut dadit disipulus na utdit bungan di trigo si kinutiman da un dinuum.
24 Inggaw da ud Fariseo un nangila't dit kingwa da ot kinnanan da kan Jesus un, "Ilam, apay un koon danat disipulus nu dit iyadin dit lintoga koon nu al̲-al̲gawa iillongan?"
25 Summungbat si Jesus un, "Adiyu kada tal̲on nabasa dit kingwan da Ali David sit nabitilan da utdat bul̲un na?
26 Timpun Abiatar un kangattuwana padi utdit nilumnok si Ali David sit bol̲oy Apudyus ot kinan na dit tinapaya naidatun kan Apudyus un sadat padi ullawa dat mabalina mangan. Ot initdana pay dat bul̲un na si kinan da.
27 "Sanat al̲-al̲gawa iillongan nakwa si mampiyaan di tagu. Bokona nakwa dat tagu un mangwa si kumiyaan dit al̲-al̲gawa iillongan.
28 Isunga sakona Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana mangibaga't dit mabalina makwa ulay nu al̲-al̲gawa iillongan."

3

Sadit Naek-ekana Nakulekug Si Ima
(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

1 Namingsana ummoyan uman Jesus sit sinagoga, inggaw tagu't di un naek-ekana nakulekug dit osa'n ima na.
2 Ininggaw da pay man-in-inap si mamabasul̲an da kan Jesus isunga sipusiputan da nu papiyaona diya nakulekug si ima utdiya al̲-al̲gawa iillongan.
3 "Awenu't tu," kinnanan Jesus sit naek-ekana nakulekug si ima.
4 Utdiyon inimus Jesus sidat tagu un, "Ngadan nat ipalubus dit lintog taku un koon taku nu al̲-al̲gawa iillongan, mangwa't nabal̲u onnu mangwa't laweng? Ipalubus na un kumatoy taku onnu managu taku't tagu?" Yoong maida tal̲on gumguminga kan dida.

5 Nasu̱laga ummila si Jesus kan dida'n losan ot nagaga gapu
utdit kinabo̱lang dit u̱lu da. Ot imbagana't dit tagu un,
"Uknadom nat imam."
Utdi, inuknad dit tagu dit ima na un naek-ekana nakulekug
ot kummiya.
6 Ot gapu't diyon, lummaksun dat Fariseo ot nandadatda-
tong da un dagus sidadit buyut Ali Herodes ta babagbagaon
da nu inon mampapatoy da kan Jesus.

Nandatdatong Dat Tagu't Dit Dupit Dit Bananaw

7 Kaysan da Jesus kan dat disipulus na utdin dupit bananaw
Galilea ot amoda tagu'n iGalilea dat naitung-ud kan dida. Adu
pay dat nanligwat Judea,
8 Jerusalem, Idumea kan uduma bobo̱loy sidin domang
didin wangwang Jordan kan sidan bobo̱loya lakub Tiro kan
Sidon. Inummoy da kan Jesus gaputa nagngo̱lan da dat losana
kingkingwa na.
9 Gapu't dit kaadun dat tagu imbagan Jesus sidat disipulus
na un mangisagana da si bangka ut sumikadana da̱lapnu
adina masugpet sidat tagu.
10 Ta adu dat pinapiyana ot losana awad si sakit mam-
paduddulun da un umoy manekgel kan siya.
11 Nu mailan dat tagu'n sinakayan di nadadaga ispiritu si
Jesus mantalluku da utdit sanguwana ot mampapappakuy
dan dit mangibaga un, "Sika dit Anak Apudyus!"
12 Yoong binilibilin Jesus dat dimunyu un summakay kan
dida un adida ibagbaga dit maipanggop kan siya.

Namili't Jesus Si Kagwampu̱lu't Duwa'n Disipulus Na
(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Sin-a̱lgawan, nanagada si Jesus sidin bateled. Inayagana
dadit piniyana ot naitung-ud da pay kan siya.
14 Utdi, nanutuk si kagwampu̱lu't duwa kan dida un mam-
balina apostoles na un maibu̱lubu̱lun kan siya kan dida ud
ibaun na un umoy mantudtudu.
15 Initdana dida si kalintogan un mangaddag si dimunyu.
16 Sadatu dat kagwampu̱lu't duwa'n dinutukana: si Simon
un nginadan na kan Pedro,
17 Santiago kan Juan un mansunuda anak Zebedeo un ngi-
nadan Jesus dida un Boanerges un piyaona'n ugudon aanak
di kidu̱l.
18 Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago un
anak Alfeo, Tadeo, Simon un mangadan si Patriota
19 kan si Judas Iscariote un siya'd nangituyuk kan Jesus.

Da Jesus Kan Beelzebub
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

20 Nanlokat da Jesus ot dumatong da man sit bo̱loy, aduadu
uman dat tagu'n nandadatdatong ot adida masangu dit man-
gan sidat disipulus na.
21 Utdit madamag dat kabagiyana, ummoy da ta ida idallay
ta ibagbagan dat tagu un natiwtiwongan ussiya.
22 Ot sadat mimistulun di lintog un nanligwat Jerusalem
ibagbaga da un, "Sinakayan ud Beelzebub un pangat dat
dimunyu ot siya'd nangtod kan siya si kalintogana man-
gaddag sidan dimunyu."
23 Utdi, inayagan Jesus dadiya tagu un umadani da ot
inyabalig na kan dida un kanana'n, "Mabalin kada addagon
Satanas pay lawan nat long-ag na?
24 Nu awad ili si mambibinnusu̱l pay lawan dan tagu na,
adina mandonoy.
25 Nu awad simba̱lyan ta mambibinnusu̱l da pay lawan,
makaskasway da.
26 Ot nu mambibinnusu̱l pay lawan da Satanas kan dat
dimunyu'n bu̱lun na, makaskasway da. Ot bokona mandonoy
dit mangiyapuwana nu adi mangkigad.
27 "Maid makabalina umoy lumnok sinat bo̱loy di gumi-
biloga tagu'n umoy man-akaw nu adina yan pangawona
unaon dit gumibiloga tagu asina man-a̱la utdat losana
kokokwa na.
28 "Somsomkon yu tu! Losana basu̱l kan nadadaga ibagan
di tagu un maisuganggang kan Apudyus, mapakawan.
29 Yoong singngadan na mana tagu'n mangibaga si nadadag
un maisuganggang kan Ispiritu Santu, adinaon mapakawan
ta nakakokwa si nakabasu̱lana si inggaingga."
30 Imbagan Jesus tu onta ngadnon dat udum un nadadaga
ispiritu dit ininggaw kan siya.

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

31 Utdiyon, dummatong dit inan Jesus kan dat susunud na.
Iniinggaw da utdit lasin dit bo̱loy ot nangibaun da si ummoy
nangayag kan Jesus.
32 Adu dat tagu un mantutupak sit sog-on Jesus ot imbaga
da kan siya un, "Andi da inam kan da sunud nu utdin lasin
un mangimus kan sika."
33 Summungbat si Jesus un, "Singngadan kad dat inak kan
da susunud ku?"
34 Ummila si Jesus sidat tagu un nantupak sit nangkalliput
kan siya ot kanana'n, "Sadatu dat inak kan da susunud ku!
35 Singngadan na mana mangwa't dan piyaon Apudyus,
dida ud susunud ku kan inak."

4

Abalig Maipanggop Sit Tagu'n Ummoy Nan-iwalis Si Bukol̲
(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Sin-al̲gawan inlugin Jesus uman nantudtudu't din igid
bananaw. Ot gaputa aduadu dat tagu'n nangammung kan
siya, ummoy nantupak sit bangka un inggaw sit bananaw ot
ininggaw dat tagu't dit igida mandongol̲.
2 Abalig dit inusal Jesus un nanudtudu utdat adu un in-
tudtudu na kan dida. Ot kanana'n nantudtudu kan dida un,
3 "Dongl̲on yu! Inggaw osa'n tagu'n ummoy nan-iwalis sit
bukol̲ un tagimul̲a na.
4 Ot utdit man-iwalisana, naotdag dat uduma bukol̲ sit
dal̲an ot ummoy dat sissiwit inamin timpok.
5 Naotdag dat uduma bukol̲ sit kabatbatuwana akit si pita
ot asimpiga da un tummubu ta atapaw dit pita na.
6 Ot uminit man, nal̲pak da ot nal̲angu da gaputa adida
nakalamut si adal̲om.
7 Naotdag dat udum sit kasassaitan ot dumakol̲ man dat
sait, naseet dat mul̲a ot adida nakabunga.
8 Ot sat udum paya bukol̲ naotdag da utdit nal̲asa un pita
ot tummubu kan lummaba da ot namunga da. Inggaw da ud
namunga si sintututlumpul̲u, sin-oonomapul̲u kan singgaga-
sut."
9 Utdiyon imbagan Jesus kan dida un, "Dikayu'n awad si
inga un makagngol̲, dumngol̲ kayu."

Sadit Panggop Dat Abalig
(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Utdit kaysan dat adu'n tagu, natengyan si Jesus pati
utdat kagwampul̲u't duwa'n disipulus na kan dat uduma
maitungtung-ud kan dida ot inimus da nu ngad dit kaipooyan
didit inyabalig na.
11 Ot imbagan Jesus kan dida un, "Dikayu'd nangipatigam-
muwan Apudyus sidat adi naipatigammu't dit maipanggop
sin mangiyapuwana. Yoong sadat uduma adi mamiya'n
manuttuwa kan sakon, maiyabalig un losan kan dida dal̲apnu
12 ulay nu iillan da, adida maimatunan ulay nu dodongl̲on
da, adida maawatan. Ta nu bokona kama't di, mabalina
mambabawi da kad pakawanon Apudyus dida."*

Inlawlawag Jesus Dit Abalig Maipanggop Sit Mammumul̲a
(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

13 Utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un kanana'n,
"Apay adiyu kad maawatan din inyabalig ku? In-inona un
maawatan yu dan losana abalig nu?"

---

* **4:12** Isaias 6:9-10

14 Utdi inlawlawag Jesus dit abalig un kanana'n, "Sadit
bukol̲a inwalis dit tagu, siya'd alig dit ugud Apudyus.
15 Sadit dal̲ana naotdagan dat uduma bukol̲, siya'd alig dan
tagu'n mangngol̲ sit ugud Apudyus yoong dagus un umoy
Satanas kaanon kan dida dit uguda dingngol̲ da.
16 "Padana paya sadan uduma tagu maiyalig da utdit ka-
batbatuwana naotdagan dat bukol̲. Nu magngol̲ da din ugud
Apudyus dagusa matal̲ok da un mangawat.
17 Yoong adina makalamut dit ugud kan dida isunga adina
mambayag dit manuttuwaan da. Nu awad mapaligatan daon
onnu uyungan dat tagu dida maipagapu't manuttuwaan da
utdit ugud, dagusa lumipsut daona manuttuwa.
18 Sadit kasassaitana naotdagan dat uduma bukol̲, alig na
dan tagu'n mangngol̲ sin ugud Apudyus,
19 yoong gapu't dan adu'n mabulungan da maipanggop sin
mataguwan da uttun pita, san gumamgaman da un gumak-
nang kan mangal̲a't dan udum paya piyaon da un kuwaon,
maseet dit dingngol̲ da un ugud ot adina makabunga.
20 Yoong sadit nal̲asa un pita un naotdagan dat uduma
bukol̲, siya'd alig dan tagu'n mangngol̲ kan mangawat sin
ugud Apudyus ot mamunga da un kama't mul̲a'n sintutut-
lumpul̲u, sin-oonomapul̲u kan singgagasut dat bunga da."

Abalig Jesus Maipanggop Sit Silaw
(Lucas 8:16-18)

21 Intuluy Jesus dit nan-abalig ot kanana'n, "Awad kad
manongog si pingki asina tangngoban onnu igga utdit sog-
wab katli? Bokon kada igga na utdit kustu un iiggaan?
22 Padana pay un naid maisul̲uk si adi maipal̲taw onnu
mailimod si adi mailawag nu timpu na.
23 Dikayu'n awad si inga un makagngol̲, dumngol̲ kayu."
24 Intuluy Jesus un kanana'n, "Ammaan yu un anagon dan
dongl̲on yu un tudtuduk. Ta nu kamaan dit man-iisomsomok
yu utdan tudtuduk siya pay ud kamaan dit maawatan yu kan
dogaan pay Apudyus.
25 Sat tagu'n mangisosomok sidan tudtuduk, umaduadu dit
maipatigammu kan siya. Yoong sat tagu'n adina isosomok
dat tudtuduk, makaana losan ulay sat akita naawatana!"

Sat Maiyaligan Din Mangiyapuwan Apudyus

26 Intuluy uman Jesus nantudtudu un kanana'n, "San
mangiyapuwan Apudyus maiyalig si osa'n tagu'n ummoy
nan-iwalis si nabal̲u'n bukol̲ sit mumul̲-ana.
27 Masuyop nu labi, gumangun nu bigbigat ot tummubu
kan dummakol̲a lawa dat mul̲a na un maid tigammu na utdit
nandadakol̲ da.

28 Ta sat pita, siya'd nampatubu kan nampabunga.
Umuna'n tumubu asi lumipi asi naon mamuyag.
29 Yoong nu mal̲-um daon, al̲an dit nammul̲a dit lakom ta
timpu'n aappitanon."

Abalig Maipanggop Sit Bukol̲ Di Mustasa
(Mateo 13:31-35; Lucas 13:18-19)

30 Inyimus Jesus un, "Ngadan dit maiyaligan din mangiya-
puwan Apudyus onnu ngadan na un abalig nat mabalina
mausal?
31 Maiyalig sit bukol̲ di mustasa un siya'd kaban-ogana
bukol̲ situn pita.
32 Yoong nu maimul̲a, dumakol̲a gumabogabong ot mam-
balina kadakol̲ana mul̲a. Nangkaddakkol̲ dat sanga na ot
umoy dat sissiwit manlubuwan."
33 Adu'n abaliga kama't datu dat inusal Jesus un nan-
gitudtudu't dit ugud Apudyus sigun sit ol̲og dat tagu'n
maawatan.
34 Naid intudtudu na si adi naiyabalig. Yoong nu dida
ullawa't dat disipulus na, ipakaawat na un losan kan dida.

Pinaginok Jesus Dit Bali
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Masdom man sidiya al̲-al̲gaw, kinnanan Jesus sidat disip-
ulus na un, "Mandol̲mang taku."
36 Tinengyan dat disipulus Jesus dat adu'n tagu ot ummoy
da utdit inggawan Jesus un bangka asidaon kaysan. Naitung-
ud pay dat uduma bangka kan dida.
37 Utdiyon kakl̲ata lawa un gummali't nabilog ot
mal̲ukul̲ukut dit pal̲uung un maisaysay-u utdit bangka ot
dandaniyon mapnu't danum.
38 Yoong si Jesus ininggaw sit pungtun dit bangka un
uumping sit pungana nasuyop. Pinukaw dat disipulus na ot
kinnanan da kan siya un,

"Mistulu, naid kad kokwa na kan sika nu mal̲mos taku?"

39 Gummangun si Jesus ot pinaginok na dit bayogbog asina
kinnanan sit danum un, "Ustu nan, guminok ka."

Naida tuttuwa dit bali ot gumminok dit mal̲ukul̲ukuta
pal̲uung.
40 Utdi kinnanan Jesus sidat disipulus na un, "Apay ku-
mimut kayu? Maid kad pammati yu kan sakon?"
41 Tal̲ona nasnasdaaw da kan siya ot nampaim-imkaw da
un, "Ngad kad nin dituwa tagu'n ulay dan bayogbog kan
danum tuttuwaon da tun ibaga na?"

5

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Sinakayan Dat Nadadaga Ispiritu
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Utdiyon dummangpot da utdit domang dit bananaw un
lakub din ili'd Gerasa.
2 Utdit makalosa da Jesus sit bangka, inggaw osa'n tagu'n
sinakayan di nadadaga ispiritu un nanligwat sit kalobl̲obonan
un ummoy ummabot.
3 Siya'd inggawana dit kalobl̲obnan ot maidon makapingil
kan siya't dit bilog na ulay itakod da si kinawad.
4 Kanayun un pingilon da dat ima na kan da iki na si lubid
kan kinawad yoong aminona'n pugsaton. Naid makapaginok
kan siya ta nabilog.
5 Labi kan al̲-al̲gawa manliklikwosa lawa't dit kalobl̲obonan,
kanana pay sit bateled un mampappakuy ot dunudunul̲ona
pay dit long-ag na si batu.
6 Maotap na man si Jesus, nanoddaka umoy nampalintu-
mong sit atubang na.
7 Ot kapakpakuyana un kanana'n, "Jesus un Anak Apudyus
un kangattuwan apay lingalingom sakon? Isapatam kan
Apudyus un adiyanak dusaon."
8 Inugud na di ta imbagan Jesus kan siya un, "Sika'n
nadadaga ispiritu, taynam nat tagu."
9 Inimus Jesus un, "Sinnat ngadan nu?"
"Sakon si Sin-amal̲an onta aduadu kami," kinnanan dit
nadadaga ispiritu.
10 Ot nampakpakaasi kan Jesus ta adina paatunon dida't
diya ili.
11 Inggaw da ud sin-amal̲ana bol̲ok un manubsubsubuk sit
bakl̲as dit bateleda adani kan dida.
12 Ot nampakpakaasi dat dimunyu kan Jesus un kanan dan,
"Paoyon dikami ullawa't dan bol̲ok ta dida'd sakayan mi."
13 Pinalubusan Jesus dida. Ot tinengyan dat nadadaga
ispiritu dit tagu ot ummoy da nilumnok sidadit bol̲ok. Ut-
diyon, nanggugunod dadit umoya duwa'n libu un bol̲ok un
kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot nal̲mos da
un losan.
14 Sadat sin-ayyuwan sidat bol̲ok, nampatodtoddak da un
ummoy nangipadamag sit naipasamak sidat tagu't dit ili kan
adani un bobol̲oy. Magngol̲ man dat tagu, ummoy da ta ilan
da nu ngadan dit napasamak.
15 Dumatong da man kan Jesus, naila da dit tagu'n
sinakayan dat adu'n nadadaga ispiritu un mantutupak kan
nabadutan ot nabal̲uwon dit angos na un bokona kama't dit.
Ot gaputa kama't di ummogyat da.

16 Sadat nakaila impadamag da dit naipasamak sit tagu'n
sinakayan dat dimunyu kan sadat bo̱lok.
17 Ot nampakpakaasi dat tagu kan Jesus ta tengyana dit
bobo̱loy da.
18 Ot utdit umoy si Jesus manlugan sit bangka, nampak-
pakaasi dit tagu un maibu̱lun kan siya.
19 Yoong madin Jesus impalubus un kanana'n, "Mana̱lan
ka utdin bobo̱loy yu ta umoy ka ibaga't dan bu̱lun nu dat
kingkingwan Apudyus kan nangkakaasi na kan sika."
20 Ot kaysan dit tagu utdat losana bobo̱loy sidin Decapolis ot
impatigammu na dit kingwan Jesus kan siya ot nasnasdaaw
dat losana tagu'n nangngo̱l sit imbaga na.

Sat Abeng Jairo Kan Sat Babai Un Nanekgel Sit Badut Jesus
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Nambangka uman da Jesus un nando̱lmang sit domang
ot dumangpot da man, inammung dat aduadu'n tagu si Jesus
sidit dupit dit baybay.
22 Utdi, dummatong dit osa'n pangaton da utdit sinagoga
un mangngadan kan Jairo. Ot utdit naila na si Jesus ummoy
nampalintumong sit atubang na.
23 Ot nampakpakaasi un kanana'n, "Awad dit anak ku un
babai'n matmattoyan. Pangngaasim ta umoy nu agpadan
da̱lapnu kumiya kad matagu."
24 Naibu̱lun si Jesus kan Jairo un kaysan ot madabdabbil dat
tagu'n naitung-ud kan siya.
25 Inggaw pay osa'n babai'n kagwampu̱lu't duwa'n da-
gunon un makadda̱lada̱la.
26 Aduwon dat ummoyana nampaagasan ot adu pay dat
sinagapa̱l na utdit mampappaagasana kan nagastu na payon
amin un pilak na yoong naida ta̱lon kummiyaana nu adi
naam-amodota lawa.
27 Nadamag na dit maipanggop kan Jesus isunga naka-
suppenget sidadit amoda tagu un ummoy sit awid Jesus ot
sinekgel na dit badut na.
28 Ta kanana't dit somsomok na un, "Ulay nu masekgel ku
ullawa din badut na, kumiyaak."
29 Ot dagusa naopdan dit da̱la na ot nagikna na un naidon
dit sakit na.
30 Dagusa nagiknan Jesus un awad pannakabalin un nau̱lus
kan siya ot nan-awinga kanana't dat tagu un, "Singngadan
din nanekgel situn badut ku?"
31 Kanan dat disipulus na un, "Apu, iillama adu'n tagu,
imusom payyan nu ngad nat nanekgel sinat badut nu?"
32 Yoong nan-awwiawwing si Jesus ta inapona nu singn-
gadan dit nanekgel.

33 Utdi, naawatan dit babai un siya dit in-innapon Jesus
gaputa tigammuna un naagasanon. Isunga mamilpilpila um-
madani kan Jesus ta kumimut. Nampalintumong ot impudnu
na un siya'd nanekgel sit badut na ot naagasanon.
34 Utdi, imbagan Jesus kan siya un, "Anak ku, kummiya
ka utnat sakit nu gapu't nat pammatim kan sakon. Manal̲an
kaona kapkapiya ta naidon nat sakit nu."
35 Sissiya payyan si Jesus un mambagbagbaga utdit duma-
tong dat nanligwat sit bol̲oy Jairo ot imbaag da kan siya un,
"Natoyon dit abeng nu, koom payyana lawa un lingalingon
nat mistulu," kanan da.
36 Nagngol̲ Jesus di un imbaga da yoong adina winiliwili
ot imbaga na kan Jairo un, "Adika madanagan basta manut-
tuwa ka ullawa kan sakon."
37 Adin Jesus impalubus un awad maitung-ud kan dida
malaksig kan Pedro kan da Santiago kan Juan un mansunud.
38 Sumaal̲ da man sit bol̲oy Jairo, nailan Jesus dadit mam-
paalipangdasan ot mampaibila manlamat dat tagu.
39 Lumnok man kanana kan dida un, "Apay mampaali-
pangdasan kan mampaibil kayu? Bokona natoy nat abeng,
masusuyopa lawa!"
40 Inyaamang da si Jesus. Yoong pinal̲aksun na dida asina
inayagan dit ama kan inan dit abeng kan dat tul̲u'n disipulus
na ot nilumnok da utdit dal̲om un ininggawan dit abeng.
41 Inaggoman Jesus dit iman dit abeng ot kinnanana un,
"Talita kumi!" Sat piyaona'n ugudon, "Abeng, ibagak kan sika
un gumangun ka."
42 Dagusa gummangun dit abeng ot kummiyang ta kag-
wampul̲u't duwa'n tawon naon. Tal̲ona nasnasdaaw da utdit
napasamak.
43 Ot imbilibilin Jesus kan dida un masapula naid udum
si mangibagbagaan da utdi un kingwa na. Ot imbagana un
pakanan da dit abeng.

6

Adin Dat iNazaret Tinuttuwa Si Jesus
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

1 Tinengyan Jesus diya bobol̲oy ot nangulin sin bobol̲oy na
ud Nazaret un naitung-ud pay dat disipulus na.
2 Al̲-al̲gaw man un iillongan, ummoy si Jesus nantudtudu't
dit sinagoga ot nasnasdaaw dat aduadu'n tagu'n nandongol̲
sit tudtudu na ot kanan da un, "Nangal̲-an ditu uttun tigammu
na? Ngadan tun nangal̲-ana uttun silib na kan pannakabalin
na un man-am-amug?

3 Bokon kada sadit kalupantel un anak Maria kan sunud da
Santiago, Jose, Judas kan Simon? Inggaw da paya losan situ
dat susunud na un babai." Ot adin dat tagu maawat si Jesus.
4 Utdi kinnanan Jesus kan dida un, "Madayaw nat propetan
Apudyus sidat losana umoyana malaksig sidat mismu'n
kailiyana, kabagiyana kan kabol̲oy na."
5 Siya'd gapuna un adin Jesus nangwa't nakaskasdaaw sidi
malaksig sidat akita lawa'n masakita inagpadana ot kum-
miya da.
6 Nasnasdaaw si Jesus sit adin dat kailiyana manuttuwaan
kan siya.
Ot dinakdak Jesus dat kailin-ili un ummoy nantudtudu.

Imbaun Jesus Dat Kagwampul̲u't Duwa'n Disipulus Na
(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

7 Pinandatdatong Jesus dat kagwampulu't duwa'n disip-
ulus na ot sinindogwa na dida ta ibaun na dida un umoy
manudtudu. Initdana dida si kalintogana mangaddag si
nadadaga ispiritu.
8 Utdit daan da un manal̲an binilin na dida un maid tal̲on
idallay da nu adi abusa lawa'n sul̲kud. Adida mambal̲un
si kanon da, adida mangawit si pasiking onnu mambulsa't
pilak.
9 Mabalina man-usal da si sandalyas yoong adida mangal̲a't
badut si mansukatan da.
10 Imbagana pay kan dida un, "Nu awad mamal̲nok kan
dikayu utnat bobol̲oya ayan yu, siya'd inggawan yuwon ing-
gana't taynan yu diya ili.
11 Nu awad bobol̲oy un naid mamal̲nok kan dikayu kan
adida dongl̲on nat itudtudu yu, tengyan yu diya bobol̲oy ot
ikagkag yu dat gabu utdat iki yu si bintaga un madusa da ta
sinumdiyan da dat itudtudu yu."
12 Utdi kaysan dat disipulus Jesus un ummoy nangi-
tudtudu't dat tagu un masapula mandadaoliyan da dat basul̲
da ot igongda daona mambasbasul̲.
13 Inaddag da dat dimunyu utdat tagu un sinakayan da kan
adu pay dat inapl̲usan da si lana un masakit ot kummiya da.

Sat Natoyan Juan Un Mambubunyag
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Nagngol̲ ali Herodes* dit maipanggop sit kokkoon Jesus
ta nandinadinamag. Kanan dat udum un, "Ummungal̲ si Juan
un Mambubunyag! Siya'd gapuna un awad pannakabalin na
un mangwa't nakaskasdaaw."
15 Yoong kanan dat udum pay un, "Si Elias."

---

* **6:14** Siya si Herodes Antipas

Ot sadat udum payyan kanan da un, “Osa un propetan
Apudyus un kama payon sidat propetana utdit aw-awe.”
16 Yoong magngol̲ man Ali Herodes dit ibagbagan dat tagu
kanana un, “Si Juan un Mambubunyag un pinaputul̲ ku dit
bagang na yoong ummungal̲!”
17 Kama’t di dit imbagan Herodes ta siya’d nampadopap
kan nampaibal̲ud kan Juan sidit. Kingwa na di un impagapu
na kan Herodias un asawan Felipe un sunud na un inasawa
na.
18 Ta si Juan, kanayuna ibaga na kan Herodes un, “Iyadin
dit lintog taku’n asawaom nat asawan nat sunud nu.”
19 Siya’d gapuna un laweng dit angos Herodias kan Juan ot
piyaona’n papatoy. Yoong maid makwaana
20 ta umogyat si Herodes kan Juan ta tigammu na un nal-
intog kan nasantuwana tagu. Isunga tatall̲akugona. Ot ulay
nu makapabulung kan siya dat itudtudun Juan, pipiyaona un
dongl̲on.
21 Yoong dummatong dit gundaway Herodias. Utdit
timpu’n al̲gawa naiyanakan Herodes nan-amung da ot inawis
da dat oopisyal di gubilnu, oopisyal di suldadu kan dat nan-
gangatu un tagu’t din Galilea.
22 Utdiya amung ummoy nanadok dit bal̲asanga anak da
Herodias kan Felipe ot nasnas-om da Herodes kan dat san-
gaili na. Ot kanan Herodes sidit bal̲asang un, “Losana
piyaoma kodawon kan sakon, itdok kan sika.”
23 Insapatana un, “Singngadan na man un kodawom, itdok
ulay nu sat kagogwan ditun mantulayak!”
24 Utdi, ummoy yan nantukug dit bal̲asang sidit ina na ot
kanana’n, “Ngadan kadnin nat kodawok kan siya?” Kanan dit
ina na un, “Kodawom dit ul̲un Juan un Mambubunyag.”
25 Utdi, inni-iway na un nan-ulin kan ali Herodes ot imbaga
na kan siya un, “Piyaok un itdom kan sakon situn satun dit
napalatu un ul̲un Juan un Mambubunyag.”
26 Tal̲ona nasigasigab dit angos ali Herodes yoong adina
mabalina adi tungpal̲on gapu’t dit sapata na kan dingngol̲ dat
sangaili na.
27 Ot nangibauna dagus si suldadu’t umoy mangal̲a’t dit
ul̲un ud Juan. Kaysan dit suldadu un umoy namutul̲ sit ul̲un
Juan sit baball̲udan.
28 Utdiyon indatong na dit napalatu’n ul̲un Juan ot intod na
utdit bal̲asang. Asin payon dit bal̲asang intod kan ina na.
29 Matigammuwan man dat disipulus ud Juan dit
naipasamak ummoy da innal̲a dit ladag Juan un innilbon.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu’n Tagu
(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Utdit nangulin dat kagwampuḻu't duwa'n disipulus un
imbaun Jesus, imbaga da kan siya dat losana kingkingwa da
kan intudtudu da.
31 Yoong gaputa masukasukata dumatong dat un-unaya
tagu un adida pay mawili un mangan, kinnanan Jesus sidat
disipulus na un, "Takun, ta umoy taku man-ila't igawa maid
tagtagguwan si man-illongan taku't akit."
32 Utdi nambangka da un kaysan un dida'l lawa utdit igawa
maid tagtagguwan.
33 Yoong adu dat nakaila utdit kaysanan da ot naimatunan
da dida. Kadon, nampatodtoddak dat tagu un nanligwat sit
kailin-ili ot inunaan da da Jesus un dummatong.
34 Dumangpot man da Jesus naila na dat aduadu'n tagu.
Nadaguwan kan dida ta kama dat kannelu un maid man-
aayyuwan kan dida. Ot inlugina'n nanudtudu ot adu dat
intudtudu na kan dida.
35 Utdit gumidgidamon, ummoy dadit disipulus na kan siya
ot kanan dan, "Masdomon, naid pay tagtagguwan situ.
36 Padaḻnom dan tagu ta umoy da utdan adani'n boboḻoy
gumatang si mabalin da un kanon."
37 Yoong summungbat si Jesus un, "Dikayu'd mangitod si
kanon da."
Kanan dat disipulus na kan siya un, "Umoy kami nin
gumatang si tinapaya banol di duwa'n gasuta denario† un
ipakan mi kan dida?"
38 Inimus Jesus kan dida un, "Piga dit tinapay yu un awad
sinat? Umoy yu ud ilan."
Ummoy da inila asida impatigammu kan Jesus un, "Awad
lima'n bukoḻa tinapay kan duwa'n ikan."
39 Kadon imbilin Jesus sidat disipulus na un mantupakon
da dat tagu un mauḻ-uḻmung da utdit kabollatan.
40 Utdi, nanlekus da un nauḻ-uḻmung si singgagasut kan
sinlilimampuḻu.
41 Inaḻan Jesus dit lima'n bukoḻa tinapay kan duwa'n ikan ot
nantangad langit un nanyaman kan Apudyus, asina biniibiik
dida'n intod sidat disipulus na ta iwaḻas da utdat tagu.
42 Ot losan da un nabsuga nangan.
43 Sinupon da man dat nabun-ana tinapay kan ikan, napnu
dat kagwampuḻu't duwa un lakba.
44 Umoya lima'n libu dat laḻaki'n nangan un adina naibilang
dat babai kan abeng.

Sat Kummiyangan Jesus Sit Lap-at Dit Danum
(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

---

† **6:37** Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan din denario

45 Maabus man di, dagusa pinanlugan Jesus dat disipulus
na utdit bangka ta umuna da ud Betsaida utdit domang didit
bananaw, sidit mampadal̲nana utdat adu'n tagu.
46 Mangkadal̲an man dat tagu, nanagada si Jesus sit bateled
dal̲apnu manluwal̲u.
47 Utdit lumabiyon inggawon dit bangkan dat disipulus
Jesus sit adani't dit gawan dit baybay, yoong iinggaw payyan
si Jesus sit bateleda ossaan.
48 Naotap na dat disipulus na un mampaligata manag-
wan sit bangka da, onta dupakon dit bayogboga amod dida.
Bungbung-on man, kummiyang si Jesus sit lap-at dit danuma
ummadani kan dida ot panggop na un lausan dida.
49 Yoong mailan man dat disipulus dit mangkikkiyang sit
lap-at dit danum, kanan da nu banig ot nakapakuy da
50 ta amoamod dit kimut da. Yoong dagusa gumminga't
Jesus un kanana'n, "Adi kayu kumimut ta sakon. Adi kayu
madanagan!"
51 Utdi nakalugan si Jesus kan dida ot kakl̲ata naid dit
bayogbog. Tal̲ona nasnasdaaw dadit disipulus na,
52 onta adida naawatan nu singngadan ud Jesus sidit nam-
paaduwana utdit tinapay gaputa ginuml̲ang payyan dit ul̲u
da.

Pinapiyan Jesus Dat Nasakit Sin Genesaret
(Mateo 14:34-36)

53 Utdit makadol̲mang da, dummangpot da utdin bobol̲oy
Genesaret. Insilu da dit bangka da utdit dupit.
54 Lumsa da man sit bangka dagusa naimatunan dat tagu si
Jesus,
55 ot nampatodtoddak da un ummoy nangibaga't dat losana
tagu't diya nangkalliputa bobol̲oy. Ot binuligan da dat
masakit kan dida un indatong sit singngadan na man un
dingngol̲ da un kawadan Jesus.
56 Singngadan na man un bobol̲oy onnu ili'n ummoyan
Jesus, nan-idatong da utdat masakit sidit uummungan di
tagu un mabalina ayon Jesus. Nampakpakaasi da kan Jesus
ta ipalubus na un sekgelon dat masakit dit badut na ulaya
lawa'n sat lagayadana. Ot losan dat nanekgel, kummiya da.

7

Sat Tudtudu Un Tinawid Dat Judio Utdat Dadakkol̲ Da
(Mateo 15:1-9)

1 Nandadatdatong da kan Jesus dat Fariseo kan dat mimis-
tulun di lintog un nanligwat Jerusalem.

2 Ot naila da un sadat uduma disipulus Jesus adida
binul̲uwan dat ima da utdit kadawiyana mambubul̲un dat
Judio asida mangan.
3 Ta sadat Judio tal̲on sidat Fariseo, adida mangan nu adida
yan koon dit kadawiyan da un mambubul̲u un tinawid da
utdat dadakkol̲ da.
4 Padana pay un nu mangulin da un manligwat sit
lal̲akkuwan adida mangan nu adida yan koon diya kadawiyan
da un mambubul̲u kan adu pay dat kadawiyana tinawid da
un uunnudon da un padan din mangkikiwas da utdan tasa,
banga kan da kandelu da.
5 Ot gaputa kama't di, inimus dat Fariseo kan dat mimis-
tulun di lintog kan Jesus un, "Apay danat disipulus nu un
adida unudon dit kadawiyan un mambubul̲u un impatawid
dat dadakkol̲ taku? Ta mangan da un adida yan mambul̲u."
6 Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa dit paimpadtun
Apudyus kan Isaias maipanggop kan dikayu'n man-ag-agin
un kanana'n,
'Sadatuwa tagu, dayawon da ud sakona lawa si bagbaga
yoong adayu dit aangson da kan sakon.
7 Maid selselbin dit mandayawan da kan sakon gaputa
itudtudu da dat lintoga kingwan di tagu ot ibilang daon
un bilin ku.'
8 "Tuttuwa di ta inwalin yu dat bilin Apudyus ot sadat
lintoga kingwan dat tagu dat uunnudon yu.
9 "Nalaing kayu un mansumdi utdit bilin Apudyus dal̲apnu
maitultuluya maunud dat kadawiyana naipatawid kan
dikayu.
10 Ta kanana't dit bilina ingkanglit Moses sidit un, 'Daya-
wom da amam kan inam,' kan kanana pay un, 'Sanat man-
gibaga't laweng sit ama na onnu ina na, masapula mapatoy.'
11 Yoong sanat itudtudu yu kanan yu un sat tagu'n man-
gibaga kan ama na onnu ina na un, 'Korban dit itul̲ung ku kan
dikayu,' (piyaona'n ugudon maitod kan Apudyus,)
12 adinaon masapula tumul̲ung kan ama na onnu ina na.
13 Ot maipagapu utdiya itudtudu yu, inwalin yu dit ugud
Apudyus gapu utdat kadawiyana ipatawid yu utdat tagu. Adu
dat udum payyana kama't datu un kokkoon yu," kinnanan
Jesus.

Sat Makabasul̲an Di Tagu
(Mateo 15:10-20)

14 Utdi, inayagan Jesus uman kan siya dat adu'n tagu ot
kinnanana kan dida un, "Dumngol̲ kayu'n losan situn ibagak
ot ammaan yu un anagon.

15 Bokona siya'd mampadadag si tagu utdit man-iilan
Apudyus dit ipal̲nok na utdit sangi na, nu adi sat manligwat
sit aangsona.
16 [Nu awad inga yu un makagngol̲, dumngol̲ kayu.]"*
17 Tinengyan Jesus dat aduadu'n tagu ot kaysan sit bol̲oy.
Ummoy dat disipulus na inimus nu ngadan dit kaipooyan dit
inyabalig na.
18 Ot kanan Jesus kan dida un, "Apay pati kan dikayu adi
kayu makaawat? Adiyu kad tigammu un bokona sat kanon
di tagu ud makabasul̲ana
19 ta bokona manal̲an sit somsomok na nu adi manal̲an sit
buwang na asi uman lumaksun?" (Sadiya imbagan Jesus,
impatigammu na un losana makan, mabalina kanon di tagu.)
20 Ot intuluy Jesus un, "Sat manligwat sit aangson di tagu
siya'd mampadadag kan siya.
21 Ta sat aangson siya'd manligwatan dit losana nadadaga
somsomok di tagu un mangidulun kan siya'n mangwa utdan
koko-on di man-asawa utdit daan na payyan maasaw-an,
man-akaw, kumatoy, makadagdagas,
22 man-agum kan manomsomoka mangwa't nadadag sidan
udum, mangallilaw, manlabl̲abos un gangganas, umaapal̲,
man-ugud si lawenga maisuganggang sidan udum, manak-
takkal̲ kan uduma bokobokona koko-on.
23 "Sadatu un losana nadadaga koko-on, manligwat da utdit
aangson di tagu ot dida'd mampadadag kan siya utdin man-
iilan Apudyus."

Sat Pammatin Dit Osa'n Babai
(Mateo 15:21-28)

24 Utdi tinengyan Jesus diya bobol̲oy ot kaysan sin adani'd
Tiro kan Sidon. Dumatong man, nakaigaw sit osa'n bol̲oy.
Adina piyaon nu tigammuwon dat tagu dit inggawana't di.
Yoong natigammuwan da kampay.
25 Ta inggaw babai un sinakayan di nadadaga ispiritu dit
anak na un babai ot magngol̲ana man un dummatong si Jesus,
dagusa inummoy kan siya ot nantalluku utdit sanguwana'n
nampakaasi.
26 Satuwa babai bokona Judio ta kaganakan di iFenicia un
osa'n ili'd Siria ot Griego dit bagbaga na. Impakaasi na un
addagon Jesus dit dimunyu't dit anak na.
27 Inyabalig Jesus un nangibaga kan siya un, "Unaon taku
yan pakanan dat abeng ta bokona kalobbongana'n ikob-al̲ ta
utdanat asu dit kanon di abeng."

---

* **7:16** Maid tun bersikulu 16 utdan uduma manuskrito utdin bagbagan di Griego.

28 “Tuttuwa nat Apu,” insungbat dit babai. “Yoong ulay
danat asu utnat sogwab di lamesaan kanon da danat bugtan
di abeng.”
29 Ot kinnanan Jesus kan siya un, “Gapu utnata imbagam,
mabalina manal̲an kaon ta tinengyanon dit dimunyu dit
abeng nu.”
30 Utdi nangulin dit babai utdit bol̲oy da ot dinakngana dit
abeng un uumboga kapkapiya ta tinengyanon dit dimunyu.

Pinapiyan Jesus Dit Tagu’n Naumol̲ Kan Nabongngog

31 Utdiyon tinengyan Jesus ud Tiro ot nangulin sin igid
din bananaw sidin Galilea un inoy na ud Sidon kan sadat
bobol̲oya mangngadan Decapolis.
32 Inggaw da ud tagu’n nangidatong si lal̲aki un nabongngog
kan naumol̲ pay ot nampakpakaasi da kan Jesus ta iyagpad
na dit ima na kan siya.
33 Inyadayun Jesus dit lal̲aki utdat tagu ot makaadayu da
man, insul̲ong Jesus dat pagayyamot na utdat ingan dit lal̲aki
asina nanlugpa ot inapl̲usana dit dilan dit lal̲aki.
34 Nantangad si Jesus ud langit ot nakasinta’n kanana’n,
“Epfata.” Satun piyaona un ugudon tu, “Mambukat ka.”
35 Dagusa nambukat dat inga na ot makagngol̲on dit lal̲aki
kan lummum-oy dit dila na ot nanggodongon dit mambabag-
baga na.
36 Utdi binilin Jesus dat tagu un adida ibagbaga tuwa
kingwa na. Yoong bilibilinona kad dida amodota inwalwala-
gawag da dit naila da un kingwana.
37 Tal̲ona nasnasdaaw da un losan ot kanan da un, “Laulaus
un losan dan kokkoona. Padongl̲ona pay danat nabongngog
kan mambagbagaona danat naumol̲.”

8

Pinakanan Jesus Dat Opata Libu’n Tagu
(Mateo 15:32-39)

1 Utdiya timpu un ininggawan Jesus sidi, nandatdatong
uman dat aduadu’n tagu. Ot utdit maidon kanon da, inaya-
gan Jesus dadit disipulus na ot kinnanana kan dida un,
2 “Madaguwanak sidatu’n tagu ta tul̲u’n al̲gaw daon un
iniinggaw kan ditaku’t tu ot naidon kanon da.
3 Nu padal̲nok dida’t dan bol̲oy da un mabibittil, matalimu-
daw da utdin dal̲an ta adayu tun nanligwatan datun udum.”
4 Summungbat dat disipulus Jesus un, “Mangal̲-an si ipakan
sidatu’n aduadu’n tagu uttun igawa maid tagtaguwan?”
5 “Piga dit tinapay yu un awad sinat?” kanan Jesus kan dida.
Ot kanan da un, “Pitu’n bukol̲.”

6 Pinantupak Jesus dat tagu't dit pita. Utdi, innal̲a na dat
pitu'n bukol̲a tinapay ot nanyaman kan Apudyus. Maabus
man un manyaman biniibiik na dit tinapay asina intod sidat
disipulus na ot inwal̲as da utdat adu'n tagu.
7 Inggaw da pay akita ikana banan-og ot nanyaman uman
kan Apudyus asina intod sidat disipulus ta iwal̲as da utdat
tagu.
8 Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon man dat
disipulus na dat buna, napnu dat pitu'n lakba.
9 Umoya opata libu'n tagu dat nangan.
10 Utdiyon pinadal̲an Jesus dat adu'n tagu asida un dagus
nambangka utdat disipulus na un kaysan Dalmanuta.

Kindaw Dat Fariseo Un Man-am-amug Si Jesus
(Mateo 16:1-4)

11 Inggaw da ud dummatonga Fariseo un ummoy
nakasinsinnungbat kan Jesus ta panggop da un ok-okabon.
Ot kindaw da un mangipaila't am-amug si mangilasinan nu
imbaun Apudyus.
12 Ot ummangos si nadal̲om asina kinnanan kan dida un,
"Apay datun tagu't tuwa lonap un man-inap da ut am-amug
si mangilasinan nu imbaunak kan Apudyus? Tuttuwa tun
ibagak un adik mangipaila't am-amug si mangilasinan yu."
13 Ot tinengyan Jesus dida ot nanlugan da utdit bangka'n
kaysan sit domang.

Maiyalig Si Bubud Dat Tudtudun Dat Fariseo
(Mateo 16:5-12)

14 Naliuwan dat disipulus Jesus un nambal̲un si tinapay ot
simbukol̲a lawa dit inggaw kan dida't dit bangka da.
15 Binagaana dida ot kanana'n, "Mansiput kayu ot alim-
banan yu dit bubud dan Fariseo padana pay kan Herodes."
16 Yoong gaputa adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga
na, kanan da un, "Siya'd imbaga na di ta maid tinapay taku
ussiya."
17 Titiggammun Jesus dit babagbagaon da ot kanana kan
dida un, "Apay un sanat kamaid di tinapay yu nat babagba-
gaon yu? Adiyu kad payyan maawatan un awad pannaka-
balin ku? Ginuml̲ang kad nat ul̲u yu?
18 Adi kayu kad makaila ya annat ata yu? Adi kayu kad
makagngol̲ ya annat inga yu? Naliuwan yu kadon dit
19 namiikak sit lima'n bukol̲a tinapaya impakan sidat
lima'n libu un tagu, piga'n lakba dit nabun-an un sininup
yu?"
Kanan da un, "Simpul̲u't duwa un lakba."

20 “Ot utdit biniibiik ku dat pitu’n bukol̲a tinapaya impakan
sidat opata libu un tagu, piga’n lakba dat nabun-ana sininup
yu?” kinnanan Jesus.
Kanan da un, “Pitu’n lakba.”
21 Utdi kinnanan Jesus kan dida un, “Adiyu kad payyan
maawatan?”

Pinapiyan Jesus Dit Nakul̲ap Sidin Betsaida

22 Utdi kaysan da Jesus ud Betsaida. Dumatong da man,
inggaw da ud nangisaal̲ si tagu’n nakul̲ap ot nampakpakaasi
da kan Jesus un agpadana.
23 Utdi kiniwid Jesus dit nakul̲ap ot indal̲an na utdit lasin dit
bobol̲oy. Nilugpaana dat ata na asina inagpadan ot inimus na
un, “Awad mailam?”
24 Mandiyat man dit lal̲aki kanana un, “Makailaak si tagu
yoong kama da si kayu un mangkikkiyang.”
25 Inagpadan payyan Jesus dat atan dit lal̲aki. Utdit tu-
mukkol̲ dit lal̲aki kummiyaon dat ata na. Napaddaon dit man-
iila na.
26 Utdi, pinadal̲an Jesus dit lal̲aki un kanana’n, “Mandadaw-
wos ka utdin bol̲oy yu ot adim ayonon nat bobol̲oy.”

Imbutaktak Pedro Nu Singngadan Jesus
(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Utdiyon inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdat
bobol̲oya lakub Cesarea Filipos. Utdit manaddal̲anan da utdi,
inimus Jesus sidat disipulus na un, “Singngadan ku utdit
makanan dat tagu?”
28 Summungbat da un, “Sika kanu si Juan un Mambubun-
yag. Kanan pay dat udum un sika kanu dit Elias yoong sadat
udum payyan kanan da un osa ka utdat propetan Apudyus
sidit aw-awe.”
29 “Dikayu nu, singngadan ku utnat makanan yu?” inyimus
Jesus. Summungbat si Pedro un, “Sika dit Kristu.”
30 Ot binilin Jesus dida un adida ibagbaga si udum dit
maipanggop kan siya.

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyana Kan Umungal̲ana
(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Utdiyon inlugin Jesus un ipatigammu utdat disipulus na
un siya un Inyanak di Tagu, masapula sagapal̲ona’d adu’n
ligat. Sumdiyan dat lalallakay di Judio, aap-apun di padi kan
mimistulun di lintog ot mapatoy yoong umungal̲ nu lumabas
tul̲u’n al̲gaw.
32 Nalawag dit nan-iibaga na uttu kan dida. Utdi indallay
Pedro si Jesus sit ad-adayu ot inggimau na.
33 Yoong summangu si Jesus ot ummila utdat disipulus
na asina inggimau si Pedro un, “Adayuwanak Satanas! Ta

bokona sat piyaon Apudyus nat sosomkom nu adi sat piyaon
di tagu.”
34 Inayagan Jesus dat tagu kan siya pati utdat disipu-
lus na ot kinnanana un, “Nu sinnat mamiya un maid-
agamung kan sakon, masapula igongda naona somsomkon
dit mataguwana uttun pita, bukudona nat kulus * na asi
umunud kan sakon.
35 Ta sanat tagu’n gumamgam sit mataguwana’t tun pita,
adina maitdan si mataguwana’t inggaingga. Yoong sat
tagu’n matal̲ak na dit mataguwana maipagapu’t manut-
tuwaana kan sakon kan mangitudtuduwana’t din Nabal̲u’n
Damag maipanggop kan sakon, maitdan si mataguwana’t
inggaingga.
36 Ta ngadan nat maganab nat osa’n tagu nu mangkuwa
na dan losana binaknang situn lubung yoong matal̲ak na dit
mataguwana’t inggaingga? Naid.
37 Ta maid mabalina maitod di tagu si kasukat din
mataguwana.
38 Nan-awidan dan tagu’t tuwa lonap si Apudyus ot sadan
sinan-apudyus ud dayawon da kan tal̲ona gumabasul̲ da.
Ot singngadan na man kan dida dit mangibain kan sakon
padana pay sidan tudtuduk, sakona Inyanak di Tagu ibain
ku pay nu mangulinak situn pita. Ta mangulinaka awad kan
sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak ot bul̲un ku dat
nasantuwana aanghel.”

9

1 Utdi, kanana un, “Tuttuwa tun ibagak un awad kan dikayu
un antu uttun satun ud adi yan matoy inggana’t maila da dit
dumakngan dit mangiyapuwan Apudyus kan sat pannaka-
balin na.”

Sat Naobsan Dit Ilan Jesus
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

2 Lumabas man onoma al̲gaw, indallay Jesus da Pedro,
Santiago kan Juan un nanagada’t dit nangatu’n bateled un
dida ullawa. Inggaw da man sidi, naobos dit ilan Jesus.
3 Sadit badut na manilisiling dit kapol̲kas na un naidon
makapapol̲kas situn lap-at pita.
4 Ot kakl̲ata nailan dat tul̲u’n disipulus da Elias kan Moses
un makabagbagbaga kan Jesus.
5 Kinnanan Pedro kan Jesus un, “Apu, napiya ta antu taku’t
tu. Mangwa kami si tul̲u’n sigay ta mangkuwam nat osa,
mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat
osa.”

---

* **8:34** Ilan yu utdin Mateo 6:24

6 Kanana ullawa di ta naid tigammu na si ibaga na utdit
amoda kimut da.
7 Utdi, kakl̲ata inggaw bunota nangayyung kan dida ot
inggaw ginga'n nanligwat sit bunot un kanana'n, "Siyatu'd
pipiyaoka Anak ku, dumngol̲ kayu kan siya."
8 Dagusa ummila da utdit nangkalliput yoong naid sabali't
naila da nu adi abus si Jesus ullawa.
9 Utdit madama'n gumusad da utdit bateled, binilibilin
Jesus dida un adida ibagbaga't udum dit naila da inggana't
sadit Inyanak di Tagu, umungal̲ kan katoy.
10 Tinungpal da dit bilin Jesus yoong mampaim-imus da nu
ngadan dit piyaona'n ugudon dit imbaga na un umungal̲ kan
katoy.
11 Ot inimus da kan Jesus un, "Apay kanan danat mimistu-
lun di lintog un masapula umun-una si Elias un dumatong nu
sadit Kristu nu?"
12 Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa'n masapula mauna
si Elias un dumatonga umoy mangisagana't dat losan. Ot
ngadan nat makanan yu utdit naikanglit sit ugud Apudyus
un sakona Inyanak di Tagu sagapal̲ok dat adu'n ligat kan
sumdiyanak sidat tagu?
13 Yoong ibagak kan dikayu un naabusona dummatong si
Elias ot kingwan dat tagu dat singngadan na mana lawenga
piniya da un kingwa kan siya un kama't dit naikanglit sit
ugud Apudyus un makwa kan siya."

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan Di Dimunyu
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

14 Utdit dakngon da Jesus dat disipulus un natengyan,
naila da dat aduadu'n tagu'n nangammung kan dida kan dat
mimistulun di lintoga makasungsungbat kan dida.
15 Mailan man dat tagu'n dumol̲dol̲dol̲ si Jesus, nasnasdaaw
da ot nampatodtoddak da un umoy nangabat.
16 Inimus Jesus un, "Ngadan nat mansisinnungbatan yu
kan dida?"
17 Osa't dat kaaduwan dit summungbat un, "Mistulu, indal-
lay ku tun anak ku kan sika ta sinakayan di nadadaga ispiritu
ot adina makabagbaga.
18 Nu sakayanon dit ispiritu matukas kan manlal̲abl̲ab tun
sangi na, manggitil datun ngipon na kan kumtug tun long-ag
na. Imbagak sidanat disipulus nu un addagon da yoong adida
kabool̲an."
19 Summungbat si Jesus un, "Ay, naid pammati yu un tagu.
Kamaan nat kabayag ku un iinggaw kan dikayu inggana't
manuttuwa kayu? Kan kamaan nat kaandun nat mangiyan-
anusak kan dikayu? Idatong yu kan sakon nat abeng."

20 Indatong da kan Jesus dit abeng. Ot mailan man dit
nadadaga ispiritu si Jesus, dagusa pinanwogowog na dit
abeng ot natukasa nandulaḏulag un manlalablab dit sangi na.
21 Inimus Jesus sit ama na nu kamaan dit kabayag dit
gummiknaana.
Ot kanan dit ama na un, “Manipud sit kaban-og na.
22 Kanayuna isubban dit ispiritu utdit apuy kan ilmos na
utdit danum si mamatoyana kan siya. Ot nu kabool̲am,
mangaasi ka ta tul̲ungam dikami.”
23 “Nu kabool̲ak, kanam?” kinnanan Jesus. “Maid adi
makwa nu manuttuwa nat osa’n tagu kan Apudyus.”
24 Dagusa impakuy dit aman dit abeng un, “On, manut-
tuwaak! Ot tul̲unganak situn kinakulang tun pammatik.”
25 Utdit mailan Jesus dat adu’n tagu’n manodtoddaka
umadani inggimau na dit nadadaga ispiritu un kanana’n,
“Sika un ispiritu un nangumol̲ kan namongngog situ un
abeng, bilinok sika un tengyam ot adi kaon manguliulin.”
26 Nampakuy dit ispiritu ot inwogowog na dit abeng asina
tinengyan. Nagngat dit abeng un kama’t ladag dit ila na ot
kanan dat kaaduwan un, “Natoy.”
27 Yoong inaggoman Jesus dit iman dit abeng un namangun
ot summikad dit abeng.
28 Utdit nilumnokon da Jesus pati utdat disipulus na utdit
bol̲oy, inimus da kan siya un dida’l lawa un, “Apay adimi
maaddag diya nadadaga ispiritu?”
29 Summungbat si Jesus un, “Maid makaaddag sinata ispir-
itu nu adi luwal̲u ullawa.”

Imbagan Jesus Uman Dit Maipanggop Sit Mapatoyana
(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

30 Utdi tinengyan da diya igaw ot nangoy da ud Galilea.
Adin Jesus piyaon nu tigammuwon dat tagu dit inggawana,
31 ta isul̲sul̲u na dat disipulus na. Kanana kan dida un,
“Sakona Inyanak di Tagu, dandaniyona maiyawatak sidat
tagu. Patoyon da ud sakon yoong nu lumabas tul̲u’n al̲gaw,
umungal̲ak.”
32 Adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na yoong
ummogyat da un nangimus kan siya.

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

33 Dummatong da ud Capernaum ot utdit inggaw da utdit
dal̲om bol̲oy, inimus na utdat disipulus na un, “Ngadan dit
mansisinnungbatan yu utdin dal̲an?”
34 Yoong adida ginumgumminga onta babagbagaon da nu
singngadan dit kangattuwan kan dida.

35 Nantupak si Jesus ot inamung na dat kagwampuḻu't
duwa'n disipulus na asina kinnanan kan dida un, "Sing-
ngadan na mana mamiya un siya'd kangattuwan, masapula
ipadoba na nat long-ag na inggana't siya'd kadobaan kan
masapula manselbi utdan losan."
36 Utdi, nangaḻa't abeng si Jesus ot pinasikad na utdit gawa
da. Binakwaḻ na dit abeng asina kinnanan kan dida un,
37 "Singngadan na man un mangawat si napakumbaba un
padan ditu un abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud
inawat na ot singngadan na man un mangawat kan sakon,
bokona lawa'n sakon ud inawat na nu adi inawat na pay dit
nangibaun kan sakon."

Sanat Adi Gumusuḻ Buḻun Taku
(Lucas 9:49-50)

38 Kanan Juan kan Jesus un, "Mistulu, nakaila kami si tagu
un man-addag si dimunyu un usalona nat ngadan nu. Yoong
inyapa mi dit koona gaputa bokona buḻun taku."
39 Yoong kinnanan Jesus un, "Adiyu iyapa ta maid
mangkokwa si am-amug un usalona tun ngadan ku asi
mambagbaga't nadadaga maisuganggang kan sakon nu
maabus.
40 Ta singngadan na man un adi gumusuḻ kan ditaku, buḻun
taku.
41 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na man
un mangtod si sintasa un danuma inumon yu gaputa tagu
dikayu kan Kristu, maawat na un maawat dit gun-guna na un
itdon Apudyus."

Sat Maigapuwan Di Makabasuḻan
(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 "Singngadan na man un maigapuwan di makabasuḻan
di osa't dat aabenga mamati* kan sakon, un-unnaya lawa'n
matakodan si dakoḻana gigillingana batu dit bagang na asi
maidawat sin baybay.
43-44 Ot nu sanat imam dit maigapuwan di makabasuḻam,
putdom! Un-unnaya lawa un ososaan nat imam un lumnok
sin mataguwan si inggaingga nu sanat duwa nat imam un
manaḻan sin impiyelnu un maid maksopan din apuy si ing-
gaingga.†
45-46 Ot nu sanat ikim nat maigapuwan di makabasuḻam,
putdom! Un-unnaya lawa'n ossaan nat ikim un lumnok sin
mataguwan si inggaingga, nu sanat duwa nat ikim un umoy
sin impiyelnu.

---

* **9:42** Ilan yu utdin Mateo 18:6; Luc. 17:2 † **9:43-44** Sadat bersikulu 44 kan 46 maid sidan kaaduwana manuskrito ot san ibagbaga da nampada utdin bersikulu 48.

47 Ot nu sanat atam nat maigapuwan nat makabasuḻam,
tuwilom! Un-unnaya lawa'n ossaan nat atam un lumnok sin
mangiyapuwan Apudyus nu sanat duwa nat atama maid-
awat sin impiyelnu.
48 Ta utdin impiyelnu, adida matoy dan ogos un mangan
kan dida kan adina maksop din apuy.‡
49 "Losan dan umunud kan sakon mansagapaḻ da si adu un
ligata mamadas kan dida.§
50 Naselbi nat asin nu mannanayun dit apgad na yoong nu
mangkubay, naidon selbi na ta adinaon mabalina maiyulin
dit apgad na. Padana un mannanayun okyan kan dikayu nat
kababalin di osa'n umunud kan sakon daḻapnu naselbi kayu,
kad mantutunus kayu."

10

Sat Tudtudun Jesus Maipanggop Si Idang
(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

1 Tinengyan da Jesus diya boboḻoy ot ummoy da utdin lakub
Judea utdin kapon domang din wangwang Jordan. Aduadu
uman dat tagu'n nandatdatong kan siya ot tinudtuduwana
dida un siya payon dit doda'n koko-ona.
2 Inggaw da ud Fariseo un ummoy kan siya nan-imus
daḻapnu padpadason da ot kanan dan, "Ipalubus kad dit lintog
taku'n idangan dit laḻaki si asawa na?"
3 Summungbat si Jesus un, "Singngad dit imbilin Moses
kadot kan dikayu?"
4 Summungbat da un, "Impalubus Moses un mangwa dit
laḻaki si kasulatan dit man-idangan da, asina padaḻnon dit
babai."
5 Summungbat si Jesus un, "Siya'd imbilin Moses kan
dikayu di gaputa adi kayu matudtuduwan.
6 Yoong sidit luglugi'n namaloswaan Apudyus si tagu, king-
wana dit laḻaki kan babai.
7 Ot kinnanan Apudyus un, 'Siya'd gapuna un tengyan dit
laḻaki da ama na kan ina na ta umoy sumip-un sit asawa na,
8 ot mambalin da si osa.'* Utdi, bokonona duwa nu adi
kama da't ossaana long-ag.
9 Isunga singngadan na mana pinansip-un Apudyus un
man-asawa, maid tagu't mabalina mangidang kan dida."
10 Utdit inggaw daon sit boḻoy, pinuut uman dat disipulus
Jesus kan siya dit maipanggop sidiya banag.

---

‡ **9:48** Ilan yu utdin Isa. 66:24. § **9:49** Sat kustu un naikanglit sin Griego, "Sadan losan maasinan si apuy," un sat kaipooyan di apuy, ligat. * **10:8** Ilan yu utdin Genesis 2:24.

11 Ot kanan Jesus kan dida un, “Sanat la̱laki’n umidang sinat
asawa na ta mangasawa’t sabali, makabasu̱l sit poga’n asawa
na si dagdagas.
12 Padana pay un sat babai’n umidang sit asawa na ta man-
gasawa’t sabali, makabasu̱l pay sit asawa na si dagdagas.”

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Utdi, nan-idatong dat tagu utdat aabeng da kan Jesus
da̱lapnu agpadana dida’n bindisyunan yoong inggimaun dat
disipulus Jesus dat tagu.
14 Yoong mailan man Jesus dit koon dat disipulus na nasu̱lag
ot kinnanana kan dida un, “Bay-an yu un umoy danat aabeng
kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadan kama kan dida dan
manawid sin mangiyapuwan Apudyus.
15 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adiyu awaton
din mangiyapuwan Apudyus un padan din koon di abenga
mangawat adi kayu maidagamung sidi.”
16 Utdi, sinin-ossan Jesus binakwa̱l dat aabeng ot inyagpad
na dit osa’n ima na un namindisyun kan dida.

Sat Nabaknanga Tagu
(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Utdit manlaklakkat si Jesus un mana̱lan, inggaw tagu’n
nanoddaka ummoy nanalluku utdit sinagung na ot kanana’n,
“Napiya’n Mistulu, ngadan nat masapula kook da̱lapnu
matawid ku dit mataguwana maid kigad na?”
18 Kanan Jesus un, “Apay kanama napiyaak? Maid udum si
napiya nu adi si Apudyus ullawa.
19 Tigammum dat bilin un, ‘Adika kumatoy. Adika man-
agdagas. Adika man-akaw. Adika mangkustigu si tuli. Adika
mangkuluk. Dayawom da amam kan inam.’ ”
20 Ot kanan dit la̱laki kan Jesus un, “Apu Mistulu, tungtung-
pa̱loka losan danaton manipud sit kaban-og ku.”
21 Naanggom dit angos Jesus un nangitukko̱l sit la̱laki ot
kanana’n, “Annat osa’n mangkulangama masapula koom.
Umoy ka ilaku dat losana kukuwam ta asim itdon dit bayad
na utdat nakapus kad awad binaknang nu ud langit, asikaon
umunud kan sakon.”
22 Magngo̱l man dit la̱laki dit imbagan Jesus, nanduduuy ot
kaysana madomdomdoman ta amod dit kinabaknang na.
23 Ummila’t Jesus sit nangkalliput asina kinnanan sidat
disipulus na un, “Ta̱lona nasigaba maka̱lnok danat baknang
sin mangiyapuwan Apudyus.”
24 Nasnasdaaw dadit disipulus Jesus sidit ugud na yoong
imbagan uman Jesus kan dida un, “Ay aanak, ta̱lona nasigab
nat lumnok sin mangiyapuwan Apudyus.

25 Nalaslasu un mangoy nat kamelyu'n dakola ayam sinat
abut di tanud nu sanat baknanga tagu'n lumnok sin mangiya-
puwan Apudyus."
26 Utdi, talona nasnasdaaw dat disipulus na ot kanan da kan
siya un, "Singngadan dat mabalina taguwon Apudyus nu?"
27 Tummukkol si Jesus kan dida'n dit summungbat un,
"Adina makwa di nu tagu'd mangwa yoong si Apudyus ka-
boolana'n mangwa't dan losana banag."
28 Gumminga si Pedro un, "Dikami nu, un tinengyan mi dat
losana kukuwa mi dalapnu sika'd uunnudon mi?"
29 Kanan Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un
singngadan na man un maneyan sit boloy na onnu susunud
na onnu ina na onnu ama na onnu aabeng na onnu pita na
maipagapu kan sakon kan sat Nabalu'n Damag,
30 adayu'n ad-adu dan maawat na uttun matattaguwana.
Maitdan si nasulsuluk pay nu ginasuta boloy, susunud,
malong-ag, anak kan pita. Maidapdapes yoong anungus kad
di algaw awatona pay dit mataguwan un maid kigad na.
31 Yoong adu dat tagu'n maun-una uttun satun un maudi
kan adu dat maudi uttun satun un maun-una nu timpu na."

Pitlun Jesus Nangibaga't Dit Maipanggop Sit Matoyana
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

32 Inggaw man da Jesus sidit tagad-an un umoy Jerusalem,
ummuna't akit si Jesus nu sadat masmasdaawana disipulus
na. Ot sadat tagu'n naitung-ud kan dida kumimkimut da
pay. Utdi, tinang-il Jesus uman dat kagwampulu't duwa'n
disipulus na ot imbaga na dit maipasamak kan siya.
33 Kanana un, "Dumngol kayu! Tumagada taku'd
Jerusalem ot sakona Inyanak di Tagu, maiyawatak sidat
aappun di padi kan mimistulun di lintog ot ikoddong da un
mapatoyak asida iyawat sakon sidan bokona Judio
34 ot manliwliw-anak, luglugpaanak, sabisabidanak
asiyanak patoyon yoong nu lumabas tulu'n algaw umungalak."

Sat Kindaw Da Juan Kan Santiago
(Mateo 20:20-28)

35 Utdi, ummoy da Santiago kan Juan un anak Zebedeo kan
Jesus. Kanan da un, "Mistulu, awad kodawon mi kan sika ot
sapay okyan ta ipalubus nu."
36 "Ngadan nat piyaon yu un kook?" kanan Jesus kan dida.
37 Summungbat da un kanan dan, "Ipalubus nu okyana
mantupak nat osa kan dikami't nat kapon diwanan nu kan
osa't nat kapon kawigim sinat madaydayaw un mangiya-
puwam."
38 Yoong summungbat si Jesus un, "Naid tigammu yu utnat
kodkodawon yu. Maboolan yu kad nat ligata sagapalok?

Mabool̲an yu kad un mapaligat onnu mapatoy un padan dit mapatoyak?”†

39 “On, mabool̲an mi,” kanan da.

Imbagan Jesus kan dida un, “Tuttuwa un mapaligat kayu’n padan din mapaligatak kan mapatoy kayu un padan nat mapatoyak,

40 yoong bokona sakon nat mamili utdit mantupak situn kapon diwanan ku kan kawigik ta insaganan Apudyus un mantupakan dat pinili na.”

41 Dongl̲on man dat simpul̲u’n bul̲un da Santiago kan Juan dit kingwa da, summul̲ag da kan dida.

42 Gapu’t di, inayagan Jesus inamin dida ot kinnanana kan dida un, “Titiggammu yu un sadan maapu utdan bokona Judio, puyungon da dan iyapuwan da. Ipailan dadit awad si tulay dit pannakabalin da utdan tagu da.

43 Yoong bokona kama’t di dit makwa kan dikayu. Ta singngadan na mana mamiya un nangatu kan dikayu, masapula manselbi kan dikayu’n losan.

44 Ot singngadan na mana mamiya un siya’d kangattuwan, masapula manselbi utdan losan un kama’t babbaun.

45 Ta sakona Inyayak di Tagu, bokon paya dummatongak dal̲apnu paselbiyak si tagu nu adi dummatongak dal̲apnu manselbiyak kan dida. Dummatongak dal̲apnu itdok tun angos ku un mansubbut ku utdan adu’n tagu.”

Pinapiyan Jesus Si Bartimeo Un Nakul̲ap
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

46 Dintong da Jesus kan dat disipulus na ud Jerico ot aduadu’n tagu’n naitung-ud kan dida. Utdit malausan daon diya boboloy, inggaw nakul̲apa mangngadan kan Bartimeo un anak Timeo un mantutupak sit igid dit kal̲sa un tumaptappaya.

47 Utdit magngol̲ na un si Jesus un iNazaret dit lumaus, nampakuy un kanana’n, “Jesus un kaganakan ali David, kaasiyanak!”

48 Adu dat nangigimau kan siya ot binagaan da un walling. Yoong amo indangsol̲ na ota kinnanan un, “Kaganakan ali David, kaasiyanak!”

49 Nan-illong si Jesus ot kanana’n, “Padakngon yu ud situ.”

Utdi, inayagan da dit nakul̲ap ot kanan da kan siya un, “Pabilgom nat angos nu, lumigwat ka ta andi un padakngon dika.”

50 Dagusa ingkal̲-is na dit kagoy na ot summikada ummoy ummadani kan Jesus.

---

† **10:38** Sat naikanglit sit Griego kanana un, mabool̲an yu kad un uminum sit tasa un uminumak onnu mabunyagan sit bunyaga maibunyag kan sakon?

51 “Ngadan nat piyaoma kook kan sika?” inimus Jesus kan siya.
“Apu, piyaok umila,” kanan dit nakul̲ap.
52 “On, mabalin kaona manal̲an. Kummiya ka gapu’t nat pammatim,” kinnanan Jesus kan siya.
Dagusa makailaon dit nakul̲ap ot naitung-ud kan da Jesus.

11

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana’d Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Adaniyon da Jesus Jerusalem ot dummatong daon sin nambootan Betfage kan Betania utdin bateled Olivo. Utdi nambaun si Jesus si duwa utdat disipulus na.
2 Kanana kan dida un, “Umoy kayu utnat madol̲dol̲a bobol̲oy ot nu makadatong kayu, dagusa awad odasan yu si naisilu’n ubbun di dangki un adi payyan nakabayuwan. Ussagan yu ta idatong yu uttu.
3 Ot nu awad mangigimau kan dikayu un kanana’n, ‘Koon yu un ussagan nat?’ Ibaga yu kan siya un, ‘Masapul dit Apu ot ipaoli na payona dagus.’ ”
4 Utdi kaysan da ot naila da dit ubbun di dangki un naisilu’t dit sooban dit bol̲oya adani’t dit kal̲sa.
5 Utdit ussagan da kanan dadit gasikadana tagu kan dida un, “Koon yu un ussagan nat ubbu?”
6 Imbagan dat duwa dit imbilin Jesus un ibaga da ot impalubus da un al̲an da.
7 Indatong da kan Jesus dit ubbun di dangki ot inyap-ap da dat kagoy da utdit dangki asin Jesus nangabayuwan.
8 Adu dat tagu’n nan-iyap-ap sidat kagoy da utdit dal̲an. Ot sadat udum, nanggap-id da utdat nagabong un sangan di kayu’t dit dal̲an ot siya’d inyap-ap da.
9 Ot sadat ummuna kan sadat maitungtung-ud kan Jesus, gapappakuyan da un kanan dan, “Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunan Apudyus tun imbaun na un pannakalong-ag na.
10 Bindisyunana tun dummatonga maisukat kan ali David. Madaydayaw si Apudyus sin langit!”
11 Utdit dumatong daon Jerusalem, nilumnok si Jesus sit timplu. Utdit naila na un losanon dit nangkalliput sit dal̲om, lummaksun ta nasdomon ot ummoy da utdat kagwampul̲u’t duwa’n disipulus na ud Betania.

Iniliwan Jesus Dit Kayu Un Igus
(Mateo 21:18-19)

12 Mabigat man sidit mangulin da ud Jerusalem un nanligwat Betania, nabitil si Jesus.

13 Maotap na man dit kayu'n nagabonga ngadnon da si
igus, ummoy na dintong ta ilana nu awad bunga na. Yoong
dumatong man sit puun na maid bunga na ta tubu ullawa
onta bokona timpu un bubungngaana payyan.

14 Utdi iniliwan Jesus dit kayu un kanana'n, "Manipud
sinsatunon, maidon mamungaam." Ot dingngol̲ dat disipulus
na dit inugud na.

Inummoy Si Jesus Sit Timplu
(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

15 Dumatong da man Jerusalem nilumnok si Jesus sit timplu
ot pinal̲aksun na un losan dat manlal̲aku kan gumatgatanga
ininggaw. Inamin na paya sinuwakkit dat lamesaan dadit
mansusukat si pilak kan sadat tutuppakan dat manlal̲aku si
kalupati.

16 Inyapa na pay dat awad si awit un mangoy sit paway dit
timplu.

17 Tinudtuduwana dat tagu ot kanana'n, "Bokon kada
naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Satun bol̲oy ku mangadanan
si bol̲oya luluwal̲uwan di losana tagu?' Yoong dikayu pinam-
balin yu un igaw di makuluk."

18 Utdit nagngol̲an dat aappun di padi kan mimistulun di
lintog dit kingwan Jesus, inainapon da nu innon mampapa-
toy da kan siya. Umogyat da kan siya onta masmasdaawan
dat losana tagu't dat tudtudu na.

19 Gumidgidam man, tinengyan Jesus ud Jerusalem pati
utdat disipulus na.

Sat Maadal̲ Sit Kayu Un Nal̲angu
(Mateo 21:20-22)

20 Manlaus da man si mabigat naila da dit igus un nal̲angu
inggana't dit lamut na.

21 Nagasmok Pedro dit kingwan Jesus ot kinnanana'n,
"Apu, ilamot nal̲angu dit iniliwam un igus sit kal̲abyan."

22 Summungbat si Jesus un, "Manuttuwa kayu kan
Apudyus.

23 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, singngadan na mana
mangibaga't tu un bateled un, 'Umalis ka utdin baybay,' un
maida tal̲on manduwaduwaana ot tuttuwaona un matungpal
dit imbagana, makwa.

24 Ibagak kan dikayu un singngadan na mana kodawon yu
kan Apudyus sidanat luwal̲u yu, tuttuwaon yu un maitod ot
maitod kan dikayu.

25-26 Ot nu manluwa<u>l</u>u kayu ta awad sigab nat angos yu si
osa'n tagu, pakawanon yu yan da<u>l</u>apnu pakawanon Ama yu
ud langit dat basbasu<u>l</u> yu."*

Imus Maipanggop Sit Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

27 Nangulin da uman Jerusalem ot utdit mangkikkiyang si
Jesus sit da<u>l</u>om dit timplu, inummoy kan siya dat aappun di
padi, mimistulun di lintog kan sadadit lalallakay di Judio.
28 Kanan da kan siya un, "Ngadan nat kalintogam un
mangwa't danat kokkoom? Onnu ngadan nat nangitod kan
sika utnat kalintogam un mangwa't datu?"
29 Summungbat si Jesus un, "Annat imusok kan dikayu ot
nu sungbatan yu, ibagak pay tun nanligwatan tun kalintogak
un mangwa't datuwa kook.
30 Ibaga yu ud nu sin nanligwatan dit kalintogan Juan
un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si
tagu?"
31 Utdi nampipinnuut da pay lawan un, "Nu ibaga taku'n
nanligwat kan Apudyus, kanana't oni un, 'Apay adiyu tinut-
tuwa nu?'
32 Yoong nu ibaga taku un nanligwat si tagu gakkimut." Um-
ogyat da utdat tagu onta tuttuwaon da un si Juan tuttuwa'n
propetan Apudyus.
33 Isunga sat insungbat da kan Jesus kanan da un, "Maid
tigammu mi."
Ot kanan Jesus un, "Ot madik pay ibaga kan dikayu nu
nanligwatan tun kalintogak un mangwa't datuwa kook."

12

Abalig Maipanggop Sidat Lawenga Mantotobaw
(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

1 Utdi, inlugin Jesus dit nan-abalig un kanana'n, "Inggaw
tagu'n minu<u>l</u>-ana't ubas dit pita na. Tinalangkaana un ni-
likmut ot nangabut si batu un maposposan dit bungan dit
ubas. Nanuud pay si nataknanga alligang di man-andog.
Utdi, impatobaw na dit kaubasana ot nanga<u>l</u>yug si sabali'n ili.
2 "Dumatong man dit bubu<u>ll</u>asan di ubas, nangibaun si
baba-unona un umoy manga<u>l</u>a't dit gogwa na utdit naapit.
3 Yoong dumatong man dit imbaun na, dinokmaan dat
mantotobaw ot pinang-opang-ok da asida pinangulin un
imaima ullawa.
4 "Utdi nangibaun uman si osa'n baba-unon yoong duma-
tong man, sinugat da dit u<u>l</u>u na kan binabbainan da pay.

---

* **11:25-26** Sadat uduma manuskrito awad ud bersikulu 26 un kanana'n, Ta nu adiyu pakawanon dat pada yu un tagu, adin Ama yu ud langit pakawanon dat basbasu<u>l</u> yu.

5 “Nangibaun payyan si osa ot pinatoy da. Padana pay sidat
uduma naibaun un pinang-ok da dat udum ot pinatoy da pay
dat udum kan dida.
6 Inggaw payyan osa’n nabun-an un baunona un siya dit
potpotgona un anak na. Kadon siya’d imbaun naon ta
kanana’t dit somsomok na un, ‘Ikabain da tu ta anak ku.’
7 Yoong mailan man dat mantotobaw dit anak dit
singkuwa’t dit pita kanan da un, ‘Siyatu dit manawid situn
pita, aweyu ta patoyon taku dal̲apnu mangkuwa taku tun
pita.’
8 “Utdi dinokmaan da dit anak, pinatoy da asida impagkal̲
sit lasin dit kaubasan.
9 “Kadon, ngadan dit koonon dit singkuwa’t dit pita? Du-
matonga umoy mamatoy sidat pinantobaw na kad asina
ipatobaw dit kaubasan sidat udum.
10 “Adiyu kad nabasa dit naikanglita ugud Apudyus?
Kanana un,
‘Sadit batu’n inidsan dat mankokokwa si bol̲oy, siya’d nam-
balina pannan dit sikun dit bol̲oy.
11 Siya’d kingwan Apudyus ot tal̲ona nakaskasdaawa maila.’ ”
12 Naawatan dat pangaton dat Judio un imbagan Jesus diya
abalig un maibusul̲ kan dida ot pinadas da un dokmaan
yoong gaputa umogyat da utdat adu’n tagu binaybay-an da
si Jesus ot tinengyan da.

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis
(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

13 Utdiyon nangibaun da utdat uduma Fariseo kan uduma
buyut Ali Herodes si umoy man-im-imus kan Jesus dal̲apnu
man-illadu kad sidat isungbat na, awad mangidal̲uman da.
14 Dumatong da man kan siya kanan da un, “Mistulu,
tigammu mi un adika mantulituli kan adim mandudumaon
dan tagu ta adim ibilbilang dit saad da. Itudtudum nat
katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa.
Ot ibagam ud nu nainkalintogana mambayad taku’n Judio si
bugis kan Caesar un emperador ud Roma? Mambayad taku
onnu bokon?”
15 Yoong titiggammun Jesus un man-ag-agin da ullawa ot
kanana kan dida un, “Apay padpadasonak? Itdanak ud si
denario* ta ilak.”
16 Innitdan da si denario ot inimus na kan dida un, “Sin-
muging kan singngadan situn naimalka?”
“Si Emperador Caesar,” insungbat da.

---

* **12:15** Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan di denario.

17 Utdi kanan Jesus kan dida un, “Itdon yu kan Caesar
nat kuwan Caesar ot itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan
Apudyus.”
Nasnasdaawan da utdiya imbagan Jesus.

Imus Maipanggop Sit Umungal̲an Dat Matoy
(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Utdi inggaw da pay Saduceo un inummoy kan Jesus.
Sadatu dat Judio un manguguda maid umungal̲ si natoy.
19 Inimusan da un, “Mistulu, kanan dit lintog taku’n in-
gkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n lal̲aki ta matoy
un maid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit bilug
dal̲apnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.
20 “Inggaw da ud pitu’n mansusunuda lal̲aki utdit. Nanga-
sawa dit pangu yoong natoya naid anak na.
21 Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit bilug
yoong natoy uman un maid anak na. Ot padana payon dit
naipasamak sit maikatlu,
22 inggana’t dit maikapitu un losan da un natoya naid
ingganak da utdit bilug. Utdit losan daona natoy dat man-
susunud, natoy pay dit bilug.
23 “Ot nu timpu un umungal̲ dat natoy, singngadan dit
sin-asawa’t di un bilug? Ta losan dat pitu’n mansusunuda
nangasawa kan siya?”
24 Summungbat si Jesus un, “Bokon nat kuwa yu un
somsomok, gaputa adiyu maawatan dit naikanglita ugud
Apudyus kan naid tigammu yu utdit pannakabalin na.
25 Ta nu umungal̲ dat natoy maid man-aassawa kan dida ta
kama da utdan aanghel sin langit.
26 Ot nu maipanggop sit umungal̲an dat natoy, adiyu kad
nabasa dit ingkanglit Moses maipanggop sit umapuapuya
kayu? Naikanglit sidi dit imbagan Apudyus kan Moses un,
‘Sakon ud Apudyus un mandaydayawan da Abraham, Isaac
kan Jacob.’
27 Piyaona’n ugudon un si Apudyus bokona Apudyus dat
natoy nu adi sadan matatagu. Gattoka bokon nat kuwa yu un
somsomok.”

Sat Kapotgana Bilin
(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

28 Inggaw mistulun di lintoga dummatong un nangngol̲ sit
mandidiskutilan da Jesus sidat Saduceo. Gaputa maila na un
ustuustu dit mansusungbat Jesus, ummadani ot inimus na
kan siya un, “Ngadan dit kapopotgan sidat losana bilin?”
29 Summungbat si Jesus un, “Siyatu’d kapopotgana bilin,
‘Dongl̲on yu, dikayu’n losana kaganakan Israel: Si Apudyus,
siya ullawa ud ossaana Apu.

30 Ot masapula iyossaan nu nat losana aangsom kan losana
somsomok nu un mamippiya kan Apudyus un Apum.'
31 Ot siyatu tun maikagwa un bilin, 'Masapula piyaom dan
padam un tagu un kama't nat mampipiyam sinat long-ag nu.
Maidon napotpotog si udum nu adi siya datun duwa'n bilin.'
"
32 "On, ustu nat," kanan dit mistulu kan Jesus. "Tuttuwa
nat kanam un naid udum si Apudyus taku nu adi si Apudyus
ullawa.
33 Ot masapula iyossaan taku tun losana aangson, som-
somok kan kabool̲an taku'n mamippiya kan siya kan mas-
apul paya pipiyaon taku dan pada taku'n tagu kama't din
mampipiya taku't tun long-ag taku. Napotpotog nat manung-
pal̲an sidatuwa bilin nu san mangidatunan sidan ayam kan
uduma maidatun kan Apudyus."
34 Nadlaw Jesus un nalaing dit nansusungbat didit mistulu
ot kanana kan siya un, "Bokona adayu ka utdin mangiya-
puwan Apudyus."
Maabus manon di naidon makatul̲oda man-imus kan Jesus.

Imus Jesus Maipanggop Sit Kristu
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Utdit mantudtuduwan Jesus sit timplu, inimus na un,
"Apay sadanat mimistulun di lintog itudtudu da un si Kristu
kaganakan David?
36 Ta mismu un si David imbaga na dit impasomsomok
Ispiritu Santu kan siya un,
'Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon
diwanan ku inggana't abakok un losan dat kabusul̲
nu.'†
37 Ot nu, 'Apu,' kanan David kan Kristu, inona un kaganakana
nu?"

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidat Mimistulun Di Lintog
(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)

Pipiyaon dadit aduadu'n tagu'n dodongl̲on dadit tudtudun
Jesus.
38 Ot utdi un mantudtuduwana kanana un, "Alimbanan yu
danat mimistulun di lintog ta pipiyaon da un mangay-ayaw
un annandu dit badut da. Pipiyaon da pay nu dayawon dat
tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu.
39 Pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga kan
inggaw sit inggawan dat nangangatu'n tagu nu amung.
40 Gundawayan da dat bilug ot al̲an da un losan dat
kokokwa da asida andu-anduwon dit luwal̲u da si man-
iilingod da utdit kokkoon da. Nadagdagson dit dusa da un
itdon Apudyus nu dumtong dit timpu."

† **12:36** Maila utdin Salmo 110:1

Sat Indatun Dit Nakapusa Bilug
(Lucas 21:1-4)

41 Utdi nantupak si Jesus sit adani't dit pipissukan dat tagu
si pilaka mangiila utdit man-ipisukan dat tagu utdat datun da
kan Apudyus. Sin-addu dit ipisuk dat babaknang.
42 Ummoy pay dit nakapusa bilug ot nangipisuk si duwa un
siping.
43 Inayagan Jesus dat disipulus na asina kinnanan kan dida
un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, san impisuk din bilug
nabanbanol nu sadan impisuk dan udum un datun da.
44 Ta san intod dan udum nansawaḻan da utdit binaknang
da yoong san bilug ulay nu kapus intod na un losan dit awad
kan siya un siya ullawa'd ikatagu na."

13

Imbagan Jesus Un Maḻba Dit Timplu
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Utdit lummaksun da Jesus sit timplu, kanan dit osa't dat
disipulus na un, "Apu mistulu, ilam kad! Nabaḻbaḻu tun
timplu kan sadatu'n uduma natuud situn lakub na. Nangkad-
dakkoḻ datun batu un panikokwa da."
2 Summungbat si Jesus un, "Maila yu datun nabaḻbaḻu un
natuud sinsatun yoong dumtong nat timpu un maid osa't
batu si natuuga adi maidugpu."

Sadat Ligat Kan Maidapdapesan
(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

3 Ummoy si Jesus sin bateled Olivo un domang didit timplu.
Mantutupak man ummoy da Pedro, Santiago, Juan kan An-
dres dintong.
4 Inimus da kan siya un, "Apu, ibagam ud nu kapiga dit
maipasamakan dit imbagam kanad kan ngadan nat mangi-
lasinan mi nu dumatongon dit timpu un matungpaḻan datu
un losan."
5 Utdi, kanan Jesus kan dida un, "Man-alimban kayu ta adi
kayu maal-allilaw.
6 Ta adu'n tagu'n dumatonga mangusal situn ngadan ku un
kanan dan, 'Sakon dit Kristu,' ot adu dat maallilaw.
7 Ot nu magngoḻ yu dat kankannibung di gubat sinat adani
kan damag di gubat sin adayu adi kayu madanagan ta mas-
apula mapasamak da. Yoong bokon payyana anungus ditun
lubung.
8 Ta manggugubat dan kailin-ili't tun lubung kan mambib-
innusuḻ dan tutulay. Awad da ud lunig sidanat nadumaduma
un ili kan awad pay uḻat. Luglugina ullawa datu un paligat un
padan dit manlogawan di man-abeng.

9 “Siya’d gapuna un masapula man-alimban kayu ta dopapon kan idallay dikayu utdan ukum. Sabisabidan dikayu utdat dal̲om di sinagoga. Maipadal̲an kayu utdat gugubinnadul ya aali maipagapu’t manuttuwaan yu kan sakon dal̲apnu panoknokan yu dit Nabal̲u’n Damag maipanggop kan sakon.
10 Ta masapula satuwa Nabal̲u’n Damag maitudtudu yan sidan losana tagu utdit daan dit anungus ditun lubung.
11 Ot nu dopapon dikayu ta idallay dikayu’n maimusan sidan ukum, adi kayu madanagan nu ngadan nat ibaga yu. Basta ibaga yu dit maipatigammu kan dikayu utdiya timpu. Ta sadit ibaga yu bokona manligwat sit kasomsomkan yu nu adi manligwat kan Ispiritu Santu.
12 Sadi un timpu ituyuk dat tagu dat mismu un sunud da un papatoy. Padana pay un ituyuk dat mal̲ong-ag un papatoy dat abeng da ot busul̲on pay dat aanak dat mal̲ong-ag da ot papatoy da dida.
13 Lawengon dikayu’t dan losana tagu gapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon yoong singngadan na man un adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus na, taguwon Apudyus.”

Sat Gakkimuta Yumam-an
(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)

14 “Nu maila yuwon dit gaoogyata yumam-an un awad sin timplu un bokona siya’d lumbonga maisaadana, dikayu’n iJudea gumtik kayuwon sidan batbateled. (Maawatan okyan dat losana mamasa’t tu tun kaipooyana.)
15 Ot sat tagu’n inggaw sit otop* dit bol̲oy na, adinaon lumsa onnu lumnok sit bol̲oy un umoy mangal̲a’t ibtik na.
16 Sat tagu’n inggaw sit payaw na, masapula adinaon mangulina umoy mangal̲a’t kagoy na.
17 Tal̲ona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi.
18 Ot iluwal̲u yu kan Apudyus dal̲apnu adina maiyaspul̲a mapasamak datu nu timpun di ageled.
19 Ta utdiya timpu amoamod dit ligat un maid maipadaana’t dat ligata lummabas manipud sit namaloswaan Apudyus situn lubung inggana’t tun satun. Maida tal̲on maipadaana’t inggaingga.
20 Ot nu adin Apudyus inyaboba dit bilang di al̲-al̲gaw didiya ligat, maid matagu’t tagu uttun lubung yoong maipagapu’t dan pinili na un tagu na, inyaboba na.

---

* **13:15** Utdin Judea nalenad dit otop dat bol̲oy da ot mabalin un man-illongan kan man-iistolyaan da.

21 “Utdiya timpu, nu awad mangibaga kan dikayu un,
‘Antu’t tu dit Kristu,’ onnu ‘Ilan yu, andi’t di,’ adiyu tut-
tuwaon.
22 Ta adun tu dat mangabaw un dida dit Kristu kan
man-ag-agin da un propetan Apudyus. Ot mangipaila da
si nakaskasdaaw dalapnu nu mabalbalin allilawon da dat
pinilin Apudyus un tagu na.
23 Siya’d gapuna un man-alimban kayu. Indaddaan ku-
wona imbaga datu kan dikayu.”

Sat Mangulinan Dit Inyanak Di Tagu
(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

24 “Yoong nu maabus dadiyona manligatan sidiya timpu,
kumlop din init ot san bulan adinaon sumlag.
25 Maotdag dan bituwon ot losana awad sin langit maligali-
gad da.
26 Kadon, ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumoba’n
mangillabaw sit bunot un napnu’t pannakabalin ku kan
nakaskasdaawa kinangatuk.
27 Ot ibaun ku dadit aanghel ku uttun kasulisulin di-
tun lubung dalapnu umoy da dagupon dadit losana pinilin
Apudyus un tagu na.”

Sat Maadal Taku’t Din Kayu Un Igus
(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

28 “Ilan yu din kayu un igus ta man-adalan yu,” kinnanan
Jesus. “Ta nu manlugi’n sumungbud dan tubu na, tigammu
yuwon un dandani nat iinnitan.
29 Padana pay un nu maila yu dadiya imbagaka ma-
pasamak, tigammu yuwona dandani’n mangulinak.
30 Tuttuwa tun ibagaka mapasamak un losan datu daan
payyan un matoy dan losana tagu uttuwa lonap.
31 Mangkigad dan losana maila’d langit kan satun pita
yoong mannanayun tun ugud ku.”

Maid Makatigammu Utdit Man-ulinan Jesus
(Mateo 24:36-44)

32 “Maid talon makatigammu’t dit al-algaw onnu olas un
mapasamakan datun imbagak. Ulay dan aanghel sin langit
onnu sakona Anak Apudyus, ta si Ama ullawa’d manigammu.
33 Man-alimban kayu kan mansasaggana kayu ta adiyu
tigammu nat maipasamakan datu.
34 “Ta maiyalig si tagu’n umoy man-ay-ayaw si adayu’n ili.
Italgod na dit boloy na utdat baba-unona ot itdana’t talibasu
dit kada osa kan dida kan bilinona dit man-aandog sit sooban
un adina masuyop.

35 “Isunga mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nu gidgi-
dam, gawan labi, tullauk manuk onnu bigbigat nat dumakn-
gaka Apu yu.
36 On, mansasaggana kayu dal̲apnu adik dikayu dakngana
masusuyop.
37 “Satuwa ibagak kan dikayu, ibagak pay sidanat losana
tagu: Mansasaggana kayu!”

14

Nambabagbagaan Da Dit Koon Da Un Mamatoy Kan Jesus
(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Inggaw ullawa’d duwa’n al̲gaw daan dit piyestan di Judio
un ngadnon dat Piyestan di Nal̲ausan kan Piyestan di Tinapay
un maid si bubud.* Ot sadat aappun di padi kan mimistulun
di lintog, inainapon da dit nalimoda mandodokma kan mam-
papatoy da kan Jesus.
2 Kanan da un, “Adi taku itimpu utdin piyesta, ta asi kada
lawa manggulu dan tagu ya.”

Inisigan Dit Babai Si Nabanola Bangbangu Dit Ul̲un Jesus
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Utdit ininggaw si Jesus ud Betania ummoy sit bol̲oy Simon
un pinapiyana’t dit si kutol̲. Utdit madama da un man-
gan dummatong tun osa’n babai un nakaaggom si butilya’n
nakwa si alabastro un nakuan si nangina’n bangbangu un
nardu. Pintod na dit bagang didit butilya asina inyisig sit ul̲un
Jesus.
4 Yoong nasul̲ag dat uduma tagu’n ininggaw sidi ot kanan
dan, “Ay, amaaman! Apay yamyam-anona’l lawa din bang-
bangu?
5 Mabalina mailaku si nasuluka tul̲u’n gasuta denario† kad
maitod sidat nakapus!”
Ot amod dit nandidillaw da utdit babai.
6 Yoong kanan Jesus un, “Baybay-an yu! Apay dillawon yu?
Nabal̲u’n tal̲on tun kingwa na kan sakon.
7 Kanayuna inggaw dan nakapus kan dikayu ot mabalin
yu un tul̲ungan dida si singngadan na un timpu’n piyaon yu.
Yoong bokona kanayuna iinggawak kan dikayu.
8 Satuwa babai kingwa na tun kaboo l̲ana. Dinaan naon
nilanaan tun long-ag ku si mangisaganaana’t dit mailbonak.
9 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu! Singngadan na man
un igaw situn lubunga maiwalagawagan tun Nabal̲u’n
Damag, mauguugud tun kingwan dituwa babai un
mangisomsomkan kan siya.”

---

* **14:1** Ilan yu dit istolya na utdin Exodus 12:1-30 † **14:5** Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan di denario.

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus
(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Utdi, inummoy si Judas Iscariote un osa't dat
kawampuḻu't duwa'n disipulus sidat aappun di padi daḻapnu
makatulaga ituyuk na si Jesus kan dida.
11 Nataḻok da un nangngoḻ sit imbagan Judas ot insapata da
un itdan da si pilak. Kadon ininainapon Judas dit gundaway
na un mangituyuk kan Jesus.

Nakaubung Si Jesus Sidat Disipulus Na Utdit Kakan di Piyesta
(Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-13)

12 Dinumtong dit umuna un aḻ-aḻgaw didit Piyestan di Tina-
paya maid si bubud, un siya'd mapaltiyan dit ubbun di
kannelu un mausal nu Piyestan di Nalausan. Inimus dat
disipulus kan Jesus un, "Kawad dit piyaoma umoyan mi
mangisaganaan sit kakan di piyesta?"
13 Imbaun na dat duwa utdat disipulus na un kanana'n,
"Umoy kayu ud Jerusalem ot maabat yu ud osa'n tagu un nan-
awit si naamussu un danum.
14 Unudon yu utdit lumnokana un boḻoy ot ibaga yu ut-
dit simboḻoy un, 'Paimus dit mistulu un, kawad kanun dit
kuwaltu un manganana utdit kakan di piyesta pati utdat
disipulus na?'
15 Kad ipaila na kan dikayu ud dakoḻana kuwaltu'n nangin-
ngatu un kawadan dat nadaana masapul taku."
16 Utdi kaysan dadit disipulus un binaun Jesus sin
Jerusalem ot naituttuwa dat losana imbagana kan dida.
Utdi insagana da dit kakan di piyesta.
17 Masdom man, dummatong da Jesus pati utdat disipulus
na.
18 Utdit madama da un mangan kanan Jesus un, "Tuttuwa
tun ibagak kan dikayu un osa kan dikayu'n kaubung ku ud
mangituyuk kan sakon."
19 Utdi, nasigab dit angos dat disipulus na ot sin-ossa da un
nan-imus kan Jesus un, "Apu, sakon kad?" kanan da.
20 Summungbat si Jesus un, "Osa kan dikayu'n kag-
wampuḻu't duwa'n disipulus ku. Sat makasawsaw kan sakon
si tinapay situn maḻukung nat mangituyuk kan sakon.
21 Ta sakona Inyanak di Tagu, matoyak un kama't dit
naikanglit sit ugud Apudyus sidit yoong kakkaasi nat tagu'n
mangituyuk kan sakona Inyanak di Tagu. Napipiya okyana
adina naiyanak."

Sat Anungusa Nanganan Da Jesus Sidadit Disipulus Na
(Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

22 Madama da payyana mangan, nangaḻa't Jesus si tinapay
ot nanyaman kan Apudyus asina biniibiika intod sidat disip-
ulus na un kanana'n, "Aḻan yu tu ta kanon yu, ta siyatu'd long-
ag ku."
23 Asina payyan innaḻa dit natasa un inumon da. Maabus
man un manyaman kan Apudyus intod na kan dida ot losan
da un umminum.
24 Kanana kan dida un, "Siyatu ud daḻak un mangipapid-
dot sidit intulag Apudyus sidat tagu, siya'd daḻaka man-ayus
daḻapnu mapakawan dat adu'n tagu.
25 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un adiyakon uminum
situwa danum di ubas inggana't dit aḻ-aḻgawa manginu-
man taku't dit bagu'n danum di ubas sidin mangiyapuwan
Apudyus."
26 Nangkanta da un nandaydayaw kan Apudyus ot maabus
man kaysan da utdin bateled Olivo.

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya
(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

27 Utdi, imbagan Jesus kan dida un, "Mangkabutik kayu un
losan ot tengyan yu ud sakon ta naikanglit sit ugud Apudyus,
'Patoyok dit man-aayyuwan si kannelu ot man-asiwaḻak dat
kannelu na.'
28 Yoong nu maabusa mapaungaḻak, umun-unaak Galilea
nu dikayu."
29 Summungbat si Pedro un, "Ulay mangkabutik da un
losan, adik sika taynan."
30 Kinnanan Jesus kan siya un, "Tuttuwa tun ibagak kan
sika, uttuwa labi daan payyana pigwa'n tullauk manuk, pitlu-
wonak isulib."
31 Yoong impinpinsod Pedro un imbaga'n, "Ulay nu
maipangkatoyak kan sika, adik sika isulib."
Ot siya pay kanan dat uduma disipulus.

Sat Nanluwaḻuwan Jesus Sidin Getsemani
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

32 Utdiyon dummatong da Jesus kan dat disipulus na si
osa'n igaw un mangngadan Getsemani. Kanan Jesus sidat
disipulus na un, "Mantupak kayu yan situ ta umoyak man-
luwaḻu."
33 Ot indallay na da Pedro, Santiago kan Juan.
Utdi, amoamod dit domdom na kan mabulubulung.
34 Ot kanana't dat tuḻu'n buḻun na un, "Amod tun domdom
ku ot kama nu ikatoy kuwon. Inggaw kayu't tu ot mansiput
kayu."
35 Utdi, ummadayu't akit si Jesus ot nanlakkoba nanluwaḻu
un, nu mabalin okyan maligligana diya olasa mansagapaḻana.

36 Ot kanana't dit luwal̲u na un, "Ama, naid adi makwa nu
sika'd mangwa. Nu mabal̲in ilisiyak situwa ligata sagapal̲ok.
Yoong bokona satun piyaok tun matungpal nu adi sanat
piyaom."
37 Utdi nangulin si Jesus sidat tul̲u'n disipulus na ot dintong
na dida'n masusuyop. Ot kinnanana kan Pedro un, "Simon,
masusuyop ka kad? Adim kad maiyattom nat suyop nu ulay
sin-olasa lawa?"
38 Ot kanana kan dida un, "Mansiput kan manluwal̲u kayu
dal̲apnu adi kayu mambasul̲ nu masugsugan kayu. Ta nadad-
daan nat angos yu un manungpal yoong nakapsut nat long-ag
yu."
39 Utdi nangulin uman si Jesus un ummoy nanluwal̲u ot
inyobos na uman dit luwal̲u na.
40 Mangulin man uman sit inggawan dat tul̲u'n disipulus
na, dinakngana uman dida'n masusuyop ta adida madiyat
dat ata da. Ot maid tigammu da utdit isungbat da kan siya.
41 Pitlu na man un dumatong un dit nanligwata ummoy
nanluwal̲u, kanana kan dida un, "Apay masusuyop kan
gaillongan kayu kad payyan? Ustu naon! Olas naona
maiyawataka Inyanak di Tagu utdadit gumabasul̲.
42 Gumangun kayu ta intakunon ta antuwon tun tagu'n
mangituyuk kan sakon."

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

43 Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong da
Judas un osa utdat kagwampul̲u't duwa'n disipulus na. Bul̲un
na dat tagu'n gaispadaan kan gapang-ul̲an un imbaun dat
aap-apun di padi, mimistulun di lintog kan da lalallakay di
Judio.
44 Utdit nanlakkatan da imbagan Judas dit mantitigammu
da kan Jesus un kanana'n, "Sanat tagu'n umoyak ogkan,
siya'd dokmaan yu si idallay yu ot adiyu liklikisan."
45 Dumatong da man, nandadawwos si Judas un ummoy
kan Jesus un, "Apu," kanana un dit nangogok.
46 Utdi dinokmaan da si Jesus ot adida linikisan.
47 Yoong osa't dat gasikadan sidi dit nangukmut sit ispada
na ot binakag na dit osa't dat baba-unon dit kangattuwana
padi ot nasokdap dit inga na.
48 Utdi kinnanan Jesus sidat nanokma kan siya un, "Apay
tulisanak kad ta ummoy kayu't tu un gaispadaan kan gapang-
ul̲an un umoy manokma kan sakon?
49 Inal̲gawa iniinggawak kan dikayu'n mantudtudu't din
timplu, apay adiyanak dinokmaan sidi. Yoong masapula
matungpal dit naikanglita ugud Apudyus."

50 Utdi, nangkabutik un losan dat disipulus na ot binaybay-
an da si Jesus.
51 Ininggaw babbagu'n naitungtung-ud kan Jesus un
nangkagoya lawa't napolkasa luput. Dinokmaan da
52 yoong nakalipsutan da ot nambutika nantittiway ta
tinengyana dit intawid da un kagoy na.

Naidatag Si Jesus Sit Sanhedrin
(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

53 Indallay da si Jesus sidit boloy dit kangattuwana padi ot
nandadatdatong pay dat uduma aap-apun di padi, lalallakay
di Judio kan mimistulun di lintog.
54 Ot si Pedro inadayuwana un tinung-ud inggana't dit
paway dit kangattuwana padi ot ummoy nakaanidu utdat
man-aandogon dit padi.
55 Ot sadat aappun di padi kan dat losana pappangat di
Judio man-in-inap da si mamabasulan da kan Jesus dalapnu
papatoy da yoong maid maodasan da.
56 Adu dat nangibaga't tuli si mamabasulan da kan siya
yoong adina nangkakatunusan dat imbaga da.
57 Utdi inggaw da ud nantuli'n namabasul kan Jesus un
kanan dan,
58 "Dingngol mi dit imbaga na un, 'Yam-anok tun timplu'n
kingwan di tagu ot nu lumabas tulu'n algaw mangwaak si
sabali un timplu un bokona kingwan di tagu.' "
59 Yoong ulay sadatu'n imbagan datu, adida
mangkakatunusan.
60 Ot sadit kangattuwana padi summikad sit atubang dat
tagu'n naammung ot inimus na kan Jesus un, "Maid kad
maisungbat nu uttun ipabpabasul da kan sika?"
61 Yoong maid gumguminga kan Jesus ot adina summung-
bat.
Utdi inimus uman dit padi un, "Sika kad dit Kristu un Anak
ud madaydayawa Apudyus?"
62 Summungbat si Jesus un, "On sakon, ot maila yu ud
sakona Inyanak di Tagu un mantutupak sin kapon madi-
wanan Apudyus un mannakabalin. Maila yu pay sakona
mangulina manligwat langita mangillabaw sit bunot."
63 Pinissay dit kangattuwana padi dit badut na utdit
mangipail-ana't dit sulag na un kanana'n, "Apay un masapul
payyan nat uduma kustigu?
64 Dingngol yuwon dit lawenga imbaga na un maisugang-
gang kan Apudyus. Sinnat makanan yu?"
Losan da un nangoddong un masapula mapatoy.

65 Utdiyon niluglugpaan dat udum, binaḷaw da asida di-
nanudanug. Ot “Pugtuwam ud nu sin dit nananug kan sika,”
asida kanan.
Utdiyon, inaḷan dat suldadu un man-aandog kan siya ot
tinipatipak da.

Insulib Pedro Si Jesus
(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

66 Iinggaw payyan si Pedro utdit paway sidit dumatong dit
babai’n baba-unon dit kangattuwana padi.
67 Maila na man si Pedro un man-aannidu ummoy kum-
matam ot intutukkoḷ na un kanana’n, “Sika pay osa’t dat buḷun
Jesus un iNazaret.”
68 Yoong insulib Pedro un, “Maid tigammuk sinat ibag-
bagam kan adik pay maawatan nat piyaoma ugudon.” Utdi
kaysan sit luwangan. Ot ustu pay un nanullauk dit kawitan.‡
69 Intukkoḷ uman dit babai ot imbagana’t dat uduma tagu
un, “Satuwa tagu, siya pay osa’t dat kabbuḷunan Jesus.”
70 Yoong insulib uman Pedro.
Masulsulit man si akit, kanan payyan dat tagu’n ininggaw
sidi kan siya un, “Gattoka sika’d osa utdat kabbuḷunan Jesus ta
iGalilea ka pay.”
71 Yoong imbagan Pedro un ulay nu madusa nu bokona
tuttuwa dit ibagbaga na ot insapata na un, “Adik tigtigammu
nat un tagu’n bagbagbagaon yu.”
72 Dagusa nanullauk dit kawitan si kapamigwa’n tullauk
manuk. Ot nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya un,
“Daan payyana pigwa’n tullauk manuk, pitluwonak isulib.”
Utdiyon, nan-i-ibil.

15

Naidallay Si Jesus Kan Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

1 Mawakas man nambabagbagaan dat aap-apun di padi,
lalallakay di Judio, mimistulun di lintog kan losana kamang
di Sanhedrin nu inon dit koon da un mangipapatoy kan Jesus.
Maabus man di, piningil da si Jesus asida indallay sit boḷoy
Piḷato.
2 Ot inimusan Pilato si Jesus un, “Sika kad dit Alin dat
Judio?”
“On, naibagamon,” insungbat Jesus.
3 Adu dat impabasuḷ dat aappun di padi kan Jesus.
4 Ot inimusan uman Pilato si Jesus un, “Maid kad maisung-
bat nu? Dodongḷoma adu datun ipabasuḷ da kan sika?”

‡ **14:68** Awad da ud uduma manuskrito un adi manginamung situ: Ot ustu pay un nanullauk dit kawitan.

5 Yoong maidon insungsungbat Jesus ot nasnasdaaw si
Pilato.

Naikoddonga Mapatoy Si Jesus
(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

6 Kada Piyestan di Nalausan, gagangay Pilato un mangi-
waya si osa'n balud un kodawon dat tagu'n mawayaan.
7 Utdiya timpu inggaw da ud lalaki un mababalud gapu't
lumablabanan da utdit gubilnu da ot inggaw osa kan dida'd
mangngadan si Barrabas* un nakapatoy sit nakalabanan da.
8 Utdit nadatdatong dat adu'n tagu kan Pilato, kindaw da
un mangipawaya't osa'n balud un gagangaya koko-ona kada
Piyestan di Nalausan.
9 Ot inimus Pilato kan dida un, "Piyaon yu un pawayaak tun
Ali yu un Judio?"
10 Siya'd imus na di onta tigammu na un apal dit gapun dit
nangiyawatan dat aap-apun di padi kan Jesus kan siya.
11 Yoong sinugsugan dat aap-apun di padi dat tagu un sad
kodawon da kan Pilato un pawayaana si Barrabas, un bokona
si Jesus.
12 Ot kinnanan uman Pilato utdat tagu un, "Ot ngadan nat
kook kan Jesus un ngadnon yu un Alin di Judio nu?"
13 Impappakuy da un, "Pailansam si kulus!"
14 Kanan Pilato kan dida un, "Tapay? Ngadan nat nadadaga
kingwa na?"
Amo indangsodangsol daot dit pakuy da un, "Pailansam si
kulus."
15 Gaputa piyaon Pilato un pagustuwan dadit tagu,
winayaana si Barrabas. Magangput man pinasabid na si
Jesus asina inyawat sidat suldadu dalapnu ilansa da si kulus.

Nanliwliw-an Dat Suldadu Si Jesus
(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

16 Utdi indallay dat suldadu'n innilnok si Jesus sidit boloy
gubinnadul ot pinandatdatong da dat losana bulun da un
suldadu.
17 Kinagoyan da si Jesus si nadulawa luput ot namalikawog
da si nasaisait si imbalangat da kan siya.
18 Nagindadayaw da kan siya un kanan dan, "Matattagu tun
Alin di Judio."
19 Ot pinangpang-ok da dit ulu na si bassaw, niluglugpaan
da kan nanalluku da un nagindadayaw kan siya.
20 Utdit abuson da un man-am-amolan, niluksub da dit
nadulawa ingkagoy da ot insukat da dit gagangaya badut na.
Ot inlaksun daon un umoy ilansa't dit kulus.

---

* **15:7** Kanan dat udum un Jesus Barrabas dit ngadan na.

Sat Nailansaan Jesus Sit Kulus
(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Inggaw da man sit dalan naabat da si Simon un iCirene
un aman da Alejandro kan Rufo. Nanligwat sit pappayaw un
manalan sit boloy na yoong impapilit da un pinabukud kan
siya dit kulus Jesus.
22 Indallay da si Jesus sin igawa ngadnon da si Golgota un
sat piyaona'n ugudon, "Igaw di Battukag."
23 Inggaw da man sidi, initdan da ut Jesus si basi un nakam-
san si mira yoong adina ininum.
24 Inlansa da si Jesus sit kulus. Maabus man nam-
bubunutan dat suldadu un nambibingayan dat badut na.
25 Mangmanganan si ban-oga banga utdit inlansa da.
26 Ot naikanglit sit kulus dit gapun dit namabasulan da kan
siya un, "Siyatu dit Alin dat Judio."
27 Naidisan pay un nailansa dat duwa'n tulisana nan-
asisupang kan siya, osa't dit kapon diwanan na ot sat osa pay
sit kapon kawigi na.
28 Kadon natungpal dit naikanglita ugud Apudyus un impa-
padtu na utdit un kanana'n, "Maibilang sidat nangkadadaga
tagu."†
29 Nanwitiwit dat nanlausa nanginsultu kan Jesus un
kanan dan, "Ay, sika un mangibagbaga'n yam-anom dit tim-
plu asim ibangun obos si unog di tulu'n algaw,
30 taguwom nat long-ag nu ot lumsa ka utnat kulus!"
31 Padana pay un naipan-am-amol dat aap-apun di padi kan
mimistulun di lintog un kanan dan, "Tinagu na dat udum,
adina matagu nat long-ag na!
32 Ilan taku ud un lumsa't nat kulus nata Kristu un Alin di
iyIsrael dalapnu tuttuwaon taku."
Ot sadat nailansa't dit nan-asisupang kan siya inin-insultu
da pay si Jesus.

Sat Natoyan Jesus
(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Mamalintuud man si init, kinumlop tun lubung inggana't
nandangwilis.
34 Mandangwilis man si init, nampakuy si Jesus si nadang-
sol un kanana'n, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Sat piyaona'n
ugudon tu, "Apudyus ku, apay pinatungadak?"
35 Sadat uduma iinggaw sidi un nangngol sit imbagana
kanan da un, "Donglon yu, ay-ayyagana't Elias."
36 Ot nanoddak dit osa un umoy nangala si kama't kaposa
umoy na insawsaw si kilom ot innigga na utdit pungtun

† **15:28** Maid sit original un manuskrito tun bersikulu 28.

dit bassaw asina indukmit kan Jesus dal̲apnu supsupana un kanana'n, "Dal̲am yan ta ilan taku nu umoy Elias idoba't tun kulus na."
37 Utdi nampakuy si Jesus ot napungdiwon dit angos na.
38 Dagusa nangkagwa un napissay dit koltinan dit timplu manipud sit ngatu inggana't dit lagayadana.
39 Ot utdit mailan dit kapitan dat suldadu un summisikad sit sanguwan dit kulus dit napungdiwan dit angos Jesus kanana un, "Tuttuwa gayama Anak Apudyus."
40 Utdit adayu't akit, inggaw da pay babai'n mangoottap sit mapaspasamak un sada Maria Magdalena, Salome, Maria un inan da Jose kan Santiago un aliyona.
41 Sadatu dat naitungtung-ud kan Jesus un tummul̲ung kan siya utdit ininggawana'd Galilea. Ininggaw pay dat uduma babai'n naitungtung-ud kan siya utdin Jerusalem.

Sat Nailbonan Jesus
(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 Masdom man sidiya al̲-al̲gaw un siya'd mansaganaan dat Judio utdit al̲-al̲gawa iillongan,
43 dummatong si Jose un iyArimatea. Siya'd osa'n na-dayawa pangat un manguuway pay sit mangiyapuwan Apudyus. Tinul̲odana un umoy inimus dit ladag Jesus kan Pilato.
44 Nasdaaw si Pilato utdit nangimusan Jose ta kanana nu adina payyan natoy si Jesus. Inayagana dit kapitan di suldadu ot inimus na nu tuttuwa'n natoyon si Jesus.
45 Utdit matigammuwana un natoyon, impalubus na un al̲an Jose dit ladag.
46 Ummoy gummatang si Jose ut luput ot utdit maidoba na si Jesus sidit kulus, nilukutana't dit luput asina umoy innilbon sit kakokwa na un lobona inabutana'n dakol̲ana batu. Maabus man namallin si dakol̲a batu si intubot na utdit sagangaban dit lobon.
47 Ot sada Maria Magdalena kan Maria un inan Jose innila da dit nailbonan Jesus.

16

Sat Ummungal̲an Jesus
(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Maikabas man dit al̲-al̲gawa iillongan, gummatang da si bangbangu da Maria Magdalena, Maria un inan Santiago kan Salome ta umoy da labuwon dit ladag Jesus.
2 Biggabiggat man si Duminggu utdit suminal̲ si init, ummoy da utdit nailbonan Jesus.

3 Ot utdit dal̲an nambabagbaga da un kanan da si osaosa
kan dida un, “Ngadan kad nin nat mamallinon taku’t dit
batu’n naitubot sit lobon?”
4 Yoong ilan da man sit dumatong da, naballinon dit
naitubot un dakodakol̲ana batu!
5 Utdit lumnok da utdit lobon, nasdaaw da ta nangila da si
babbagu un mantutupak sit kapon diwanan un nakabadut si
napol̲kas.
6 Ot kanana kan dida un, “Adi kayu masdaaw, tigammuka
inapon yu si Jesus un iNazaret un nailansa’t dit kulus. Naid
situ ta ummungal̲on. Umoy kayu ilan tun nangibanatan da
kan siya.
7 Isunga ikayu ta kayu ibaga’t dat disipulus na pati kan
Pedro un umun-una’d Galilea nu dikayu ot siyadi ud mangil-
an yu kan siya un kama’t dit imbagana kan dikayu.”
8 Lummaksun da utdit lobon ot nangkabutik da un mam-
papilpil kan masmasdaaw. Ot naid tal̲on nangibagbagaan da
utdit napasamak gapu’t dit amoda kimut da.

Nampaila Si Jesus Kan Maria Magdalena
(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

9 Utdit bigbigat di Duminggu un ummungal̲an Jesus, nam-
paila’n ummuna kan Maria Magdalena un siya dit babai un
nangaddagana utdat pitu’n dimunyu utdit.
10 Ot si Maria kaysana ummoy nangibaga’t dat mandom-
domdom kan mampa-i-ibil un naibul̲ubul̲un kan Jesus sidit un
naila na si Jesus.
11 Yoong ulay nu dingngol̲ da un matattaguwan si Jesus kan
nampaila kan Maria Magdalena, adida kampay tinuttuwa.

Nampaila’t Jesus Sidat Duwa’n Disipulus Na
(Lucas 24:13-35)

12 Magangput man di, nampaila uman si Jesus sidat duwa’t
dat buyut na si sabali un ila utdit mankikkiyangan da un
umoy si osa’n bobol̲oy.
13 Nangulin datu un duwa un ummoy nangibaga’t dat
udum un naila da si Jesus yoong adida tinuttuwa dida.

Nampaila Si Jesus Sidat Kagwampul̲u’t Osa Un Disipulus Na
(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Kingking-
wan 1:6-8)

14 Mansidiyon, nampaila’t Jesus sidat kagwampul̲u’t osa un
disipulus naon sidit madama da un mangan. Sinul̲agana dida
utdit kinamaid di pammati da kan kinasungol̲ da ta adida
tinuttuwa dat nakaila kan siya un ummungal̲on.

15 Ot kinnanana kan dida un, “Ikayu uttun saknap tun
lubung ta iwalagawag yu tun Nabal̲u’n Damag maipanggop
kan sakon.
16 Singngadan na mana manuttuwa’t nat itudtudu yu kan
mampabunyag, matagu’t inggaingga yoong singngadan na
mana adi manuttuwa, makoddongan un madusa.
17 Ot sadatu ud mangimatunan sidan manuttuwa. Us-
alon da tun mannakabalina ngadan ku un mangaddag si
dimunyu, kabool̲an da un mambagbaga si sabali’n bagbaga
un bokona inadal̲ da.
18 Ot ulay nu aggoman da dan ul̲og onnu makainum da si
lugam adida maan-anu. Agpadan da kad dat masakit, kumiya
da.”

Kaysan Si Jesus Ud Langit
(Lucas 24:50-53; Kingkingwan 1:9-11)

19 Utdit naabusa makabagbaga’t Jesus kan dida, naipan-
gatu’d langit ot nantupak sit kapon diwanan Apudyus.
20 Utdiyon kaysan pay dat disipulus Jesus sidat kaili-ilin di
ili un ummoy nangiwalagawag sit Nabal̲u’n Damag maipang-
gop kan siya. Tinul̲ungan Apu Jesus dida ot pinanoknokana
dit kinatuttuwaan dit itudtudu da utdat nakaskasdaaw un
am-amuga impakwa na kan dida.

Sat Nabaḻu'n Damaga Ingkanglit San Lucas

1 Potpotgoka Apu Teofilo,
Aduwon dat nangipasnoka nangikanglit sidat paspasamak
un natungpal situn igaw taku.
2 Ingkanglit da dadit dingngoḻ da un impadamag dat
nakaila manipud sit nanlugiyan dat pasamak, kan dida'd
nangiwalwalagawag sidiya damag.
3 Nadayawa Apu, maabus mana inam-ammaaka inadaadaḻ
datu un naknakwa manipud sit nanlugiyan da, nasomsomok
ku un napiya nin nu ikanglit ku kan sika si nauḻnus
4 daḻapnu manigammuwam un sadat naisuḻu kan sika
dida'd katuttuwaan.

Naipatigammu Dit Maiyabengan Juan Un Mambubunyag

5 Utdit timpu un nan-aliyan Herodes* ud Judea, inggaw
osa'n padi un mangngadan kan Zacarias un osa utdat bung-
guy di papadi un kaganakan Abias. Sat asawana un si Elisa-
bet kaganakan Aaron un ap-apun dat papadi utdit.
6 Nalintog da un man-asawa utdin man-iilan Apudyus.
Naida taḻon mapabaḻawan da utdin manungpaḻan da utdan
losana bilin kan lintog na.
7 Yoong maid abeng da ta lupot si Elisabet kan osa pay
naḻakay daon.
8 Sin aḻgawan, nadtong dit batang da Zacarias un manselbi
utdit timplu.
9 Sat gagangaya ugali da, mambubunutan da nu sin dit
koon dit kada osa kan dida. Si Zacarias dit nabunut un
lumnok sit timplu un manogob sidit insensu.
10 Utdit manobgana adu pay dat tagu'n manluwaḻu utdit
lasin.
11 Utdi, nampaila kan siya dit anghel Apudyus un sum-
isikad sit madiwanan dit sosobgan.
12 Mailan man Zacarias, nabulung kan amod dit kimut na.
13 Yoong kinnanan dit anghel un, "Adika umogyat Zacarias
ta dingngoḻ Apudyus dit inluwaḻum. Man-abeng si Elisabet un
asawam. Laḻaki dit abeng yu ot ngadnom kan Juan.
14 Amoda manlagsakan yu ot manlagsak pay dan adu'n
tagu't din maiyanakana.
15 Ta siya ud napotoga tagu utdin man-iilan Apudyus. Mas-
apul un adina uminum si kumpolmi'n makabuuk. Manipud
sin maibugiyana inggawon si Ispiritu Santu kan siya.

---

* **1:5** Siya si Herodes un nginadan da't "Mabigbigbig."

16 Adu dat iyIsrael un mangulinona'n manuttuwa kan
Apudyus.
17 Mamangpangu nu si Kristu un Apu. Ot awad dit pan-
nakabalin Ispiritu Santu kan siya un padan propeta Elias
sidit. Mantutunusona uman dat man-aama. Mapabalbaliw
na dat nasukil ot mansomsomok da un padan dat nalintog.
Siya datu ud koona dal̲apnu masasaggana dat tagu utdit du-
makngan Jesus," kinnanan dit anghel.
18 Kinnanan Zacarias sidit anghel un, "Inon nat mantit-
igammuk situ? Nal̲akayakon kan bakbakot pay si asawak."
19 Insungbat dit anghel un, "Sakon si Gabriel un
manselselbi kan Apudyus. Imbaunak un mangibaga kan
sika uttuwa Nabal̲u'n Damag.
20 Yoong gaputa adika manuttuwa man-umol̲ ka agingga si
matungpal tuwa imbagak kan sika."
21 Sadat tagu't dit lasin un manguuway kan Zacarias, mas-
masdaaw da nu apaya nabayag sidit dal̲om.
22 Lumaksun man adinaon makabagbaga kan dida. Ot
natigammuwan da un awad nampaila kan siya utdit dal̲om
dit timplu. Ot mansinsinyasa lawa kan dida ta nan-umol̲on.
23 Utdit nagangput dit koon Zacarias sit timplu nangulin
sidit bol̲oy da.
24 Adina nabayag nabugiyon si Elisabet un asawana. Ot si
Elisabet adina lummaklaksun si lima'n bul̲an. Kanan Elisabet
un,
25 "Kinaasiyanak kan Apudyus ta antu un nabugiyak un
siya'd naibabbainak sidat uduma tagu dit kinalupot ku."

Impatigammun Dit Anghel Apudyus Dit Maiyabengan Jesus

26 Utdit maikanoma bul̲anon ud Elisabet un nabugi, imbaun
Apudyus si anghel Gabriel ud Nazaret un osa'n ili'd Galilea,
27 ta umoy sit osa'n babai un daan payyan di lal̲aki un adul̲on
un mangngadan kan Maria. Si Maria naipaada maiyasawa
kan Jose un kaganakan Ali David.
28 Ummoy dit Anghel kan siya ot kinnanana un, "Manlagsak
ka, sika un naidumduma't potog. Awad si Apu kan sika."
29 Yoong nabulung si Maria utdit imbagan dit anghel ot
simsimmok na nu ngadan dit piyaona'n ugudon dit imbaga
na.
30 Ot kanan dit anghel kan siya un, "Maria, adika umogyat
ta naidumduma nat potog nu kan Apudyus.
31 Ilam! Mabugi ka ot iyabeng nu ud osa'n lal̲aki un
ngadanom kan Jesus.
32 Siya ud madayawa tagu kan gattoka anak Apudyus un
kangattuwan. Mambalinon Apudyus si Ali un padan Ali
David un inapu na.

33 Itulayana dat kaganakan Jacob si inggaingga, ot maid
patinggan dit mangiyapuwana.”
34 Summungbat si Maria un, “In-inon dinata makwa? Maid
payyan asawak.”
35 Summungbat uman dit Anghel kan siya un, “Mabugi
ka maipagapu’t pannakabalin Ispiritun Apudyus. Siya’d
gapuna un sat iyabeng nu nasantuwan, siya’d gattoka Anak
Apudyus.
36 Ilam si kabagiyama Elisabet un kanan da un lupot yoong
nabugi ulay nu bakbakoton ot sat bugi na lalaki. Kanoma
bulan naon.
37 Ta maid adi makwa nu si Apudyus dit mangwa.”
38 Summungbat si Maria un, “Manselbiyak kan Apudyus.
Matungpal kan sakon nat imbagam.” Ot tinaynan dit anghel.

Biniling Maria Si Elisabet

39 Utdi, nangkamukamu un nanlakkat si Maria ta umoy sit
boloy da Zacarias sit ili un sakup din kabatbateledana ili ud
Judea.
40 Dumatong man sidi giningaana si Elisabet.
41 Magngol man Elisabet dit gingan Maria, nangkulagtit dit
abeng sit buwang na.
42 Ot indangsol Elisabet un nambagbaga’n, “Maria, sika’d
kagasatan sidan losana babai. Ot nagasat pay nat abenga
iyabeng nu.
43 Apay padayawanak un umoy bilingon kan sika un inan
ud Apuk.
44 Ta utdit magngol ku dit gingam, nangkulagtit tun abeng
situn buwang ku utdit lagsak na.
45 Nagasat ka ta tuttuwaoma matungpal dit insapatan
Apudyus un imbagan dit anghel na.”

Ingkantan Maria Un Nandaydayaw Kan Apudyus

46 Utdi, kanan Maria un,
“Daydayawok si Apudyus.
47-48 Naanggomak ta si Apudyus indumduma na ud sakona
osa’n babbaun na ullawa. Kadon losana tagu awa-
ganak un nagasat.
49 Nakaskasdaawa banag dat kingkingwan mannakabalina
Apudyus kan sakon. Nasantuwan dit ngadan na.
50 Kaasiyana dat losana manuttuwa kan siya manipud sidat
damu’n lonap aginggana’t dat maudi’n lonap.
51 Ipaila na dit pannakabalin na utdan koona. Ot alliwona dat
mamaspasindayaw sidat koon da.
52 Ipadoba na dat nangatu’n tutulay sidan saad da. Ot ipan-
gatuna dat kakkaasi un tagu.

53 Sadat maidan si kanon itdana dida ut napiya un mapnokan
da. Yoong sadat nabaknang padalnona dida'n imaima.
54 Tinungpal na dit insapatana utdat dadakkol taku ta
tinullungana ditaku'n kaganakan Israel.
55 Adina naliuwan dit nangkakaasi na kan Abraham kan
losan dat kaganakana si inggaingga," kinnanan Maria.
56 Nakaigaw si Maria kan Elisabet si unus di tullu'n bullan
asina nangulin sidin bolloy da.

Sat Naiyabengan Juan Un Mambubunyag

57 Utdit dinumtong dit timpu un man-abengan Elisabet
inyabeng na ud lallaki.
58 Sadat kaaluba da kan kabagiyan da, nagngollan da dit
nakaskasdaawa mampipiyan Apudyus kan Elisabet. Ot
naanggom da pay.
59 Utdit maikawallu'n allgaw dit posik nandadatdatong da ta
manlaguman da dit matullgiyan kan mangadanan dit posik ta
siya'd ugali da un Judio. Piyaon da un ngadanon kan Zacarias
ta siya'd ngadan amana.
60 Yoong kinnanan ina na un, "Bokon ta sat ngadan na,
Juan."
61 Kinnanan dat tagu kan siya un, "Yoong maid kabagiyan
yu si singngadan sinata ngadan."
62 Ot insinyas da kan Zacarias nu singngadan dit ingadan
nat dit abeng na.
63 Nangkodaw si Zacarias si kakanglitan ot ingkanglit na un
Juan dit ngadan na.
Tallona nasnasdaaw da un losan.
64 Utdiyon, nakabagbaga uman si Zacarias ot insallad na un
nandaydayaw kan Apudyus.
65 Tallona nasnasdaaw dadit kailiyan da. Nandinadinamag
tuwa napasamak sidin kabatbateledana ili ud Judea.
66 Nakainsomosomok dat losana nakagngoll situwa
pasamak ot kanan da un, "Ngad kad nin mambalinan dituwa
abeng. Ta nalawag un awad kan siya dit pannakabalin
Apudyus."

Sat impadtun Zacarias

67 Utdi, si Zacarias un aman dit abeng, ininggaw dit Ispiritu
Santu kan siya ot imbagana dit piyaon Apudyus paibaga kan
siya un kanana'n,
68 "Dayawon taku si Apudyus un Apu taku'n iyIsrael. Ta
inummoy un mangwaya kan ditaku.
69 Imbaun na dit mannakabalina managu un manligwat
sidan kaganakan Ali David un nanselselbi kan siya't
dit.
70 Siya payon dit paimpugtu na utdat propetana utdit aw-awe

71 un taguwona ditaku utdan losana kabusul taku kan sidan
losana manlaweng kan ditaku.
72 Imbagana un, kaasiyana dat dadakkol taku kan
gagasmokona dit insapatana.
73-74 Ta tuttuwa'n insapatana kan ap-apu taku'n Abraham
un, taguwon ditaku utdan kabusul taku dalapnu maid
ikimut taku'n manselbi kan siya,
75 kan dalapnu nalintog tun mataguwan taku utdin man-
iilana un maid koon taku si laweng."
76 Kinnanan pay Zacarias sit abeng na un,
"Sika abeng ku, ngadnon dika si propetan Apudyus un kan-
gattuwan. Umun-una ka nu sadit mangiyapu ta umoy
ka saganaon dat tagu't dit daan na un dumatong.
77 Umoy ka ipatigammu utdat tagu nat mataguwan da si ing-
gaingga nu kodawon da dit mampapakawan Apudyus
sidat basul da.
78 Ta talona nakaasi kan naanus si Apudyus. Ot mangibaun si
managu un maiyalig sit dumungitan init sin bigbigat.
79 Ta silawana dit somsomok dat napangot si katatagu kan
iinggaw sit kapangotan un igaw ud katoy. Ipangat ditaku
utdit dalan un mampooy sit kapkapiya un mataguwan."
80 Dummakol un nanakman dit aangson dit abeng. Ining-
gaw sit igawa maid tagtagguwan aginggana't dit timpu un
naikoddonga lumtawana't dat iyIsrael.

2

Sat Naiyabengan Jesus
(Mateo 1:18-25)

1 Utdiya timpu, imbilin Emperador Augustus un malista dat
losana tagu'n umapu ud Roma.
2 Utdit nakwa tuwa pogpoga'n sensus, si Kirenio dit gubin-
nadul ud Siria.
3 Kadon, osaosa ummoy nampalista utdit ili un nanlig-
watan dat ginnapuwan da.
4 Utdi, si Jose un iNazaret sin ili ud Galilea, ummoy nampal-
ista utdin Betlehem un ili ud Judea ta siya'd ilin Ali David un
ginnapuwana.
5 Naitung-ud pay si Maria un naipaada maiyasawa kan siya
un ummoy nampalista ot agin-aanakan.
6 Utdit ininggaw da ud Betlehem, siya'd timpu un man-
abengana.
7 Utdi, maid igaw da utdit boloya inggawan dat bisita ot
ininggaw da'l lawa't dit bawin di ayam sit pidong. Inyabeng
na dit lalaki'n pangu un abeng na ot linukutana si luput asina
inyobog sit papakkanan di ayam.

Nampaila Dit Anghel Sidat Man-aayyuwan

8 Utdiya labi, inggaw da ud man-ayyuwan un man-andog
sidat kannelu da utdat pappayaw.
9 Kakl̲ata nilumtaw dit anghel Apudyus ot dinol̲angan dit
dol̲ang Apudyus dida ot amod dit ogyat da.
10 Yoong imbagan dit anghel kan dida un, “Adi kayu
umogyat ta inummoyaka mangibaga si nabal̲u’n damag un
matal̲okan dat losana tagu.
11 Satuwa labi utdin ilin ali David naiyabeng dit managu
kan dikayu un siya’d Kristu un Apu.
12 Sat manigammuwan yu un tuttuwa tu, maodasan yu nat
posika nal̲ukutan si luputa naiyobog sit papakkanan di ayam,”
kinnanan dit anghel kan dida.
13 Ot maibaga na man tu, kakl̲ata nilumtaw dat aduadu’n
anghel un nanligwat langit ot nangkankanta da un manday-
dayaw kan Apudyus un kanan dan,
14 “Madaydayaw si Apudyus sidin langit! Ot situn pita, kap-
kapiya dat tagu’n mas-omana.”
15 Manal̲an man dat anghel un man-ulin langit nambabag-
baga dadit man-aayyuwan un, “Umoy taku’d Betlehem ta
itaku ilan tun naipasamak un impatigammun Apudyus kan
ditaku.”
16 Utdiyon nangkamukamu da un kaysan un umoy nangila
ot indasan da da Jose kan Maria pati utdit posika naiyobog sit
papakkanan di ayam.
17 Maila da man dit posik imbaga da utdat tagu dit imbagan
dit anghel maipanggop kan siya.
18 Ot amo nasdaaw dat losana nakagngol̲ sit imbagan dat
man-aayyuwan.
19 Yoong inyaangos ud Maria datu’n losana nakwa ot inso-
somok na.
20 Ot nangulin dat man-aayyuwana nandaydayaw kan
Apudyus sit losana dingngol̲ da kan naila da ta naituttuwa dit
imbagan dit anghel Apudyus kan dida.

Sat Nangingadanan Da Kan Jesus

21 Utdit wal̲u’n al̲gaw naon dit posik, siya dit timpu un
matul̲giyan kan mangadanana ot ningadan da kan Jesus
ta siya’d ngadan un imbagan dit anghel sidit daan na un
maibugi.

Inyoy Da Jose Kan Maria Si Jesus Sit Timplu

22 Utdit dummatong dit timpu un manungpalan da Jose
kan Maria utdit lintog Moses maipanggop si madal̲usan da,
ummoy da’d Jerusalem. Indallay da pay dit posik ta ida
idatun kan Apudyus.

23 Ta kanan dit lintog Apudyus un, “Losana pangu un
maiyabenga la̱laki maidatun kan Apudyus.”
24 Kad kingwa da dit datun un maipooy sit mada̱lusan
Maria. Duwa’n kalupati onnu duwa’n ubbun di ut-ut dat
maidatun ta siya’d kanan dit lintog.
25 Utdi, ininggaw tagu’n mangngadan kan Simeon un
iJerusalem. Nalintoga tagu kan manuttuwa kan Apudyus.
Uuwayona dit mangipawaya utdin ili da un Israel. Inggaw
pay dit Ispiritu Santu kan siya,
26 un siya’d nangipatigammu kan siya un adina matoy
agingga si ilana dit Kristu un ibaun Apudyus.
27 Sadiya a̱l-algawa nangilnokan da Jose kan Maria utdit
posik sit timplu un manungpa̱lan da utdit lintog maipanggop
sidan aabeng, ininggaw si Simeon sit timplu ta impuyut
Ispiritu Santu utdi ot mailana man dit posik,
28 sinakwawa na asina nanyaman kan Apudyus un
kanana’n,
29 “Sinsatunon Apu ta tinungpal nu dit insapatam, mabalinon
un matoyaka kapkapiya.
30 Ta gattoka nailak tun managu,
31 un imbaun nu kan dikami un tagu.
32 Kama si silaw un mangilawag sit somsomok dat bokona
Judio da̱lapnu matigammuwan da dit mantatagum kan
dida ot gapu kan siya maidaydayaw da un losana
iyIsrael.”
33 Ot nasnasdaaw dat ina kan aman dit abeng sidit imbagan
Simeon maipanggop sidit abeng da.
34 Kindaw Simeon un bindisyunan Apudyus dida asina
kinnanan kan Maria un, “Maria, satuwa abeng nu dinutukan
Apudyus yoong lawengon dat kaaduwana tagu’d Israel, un
siya’d madusaan da. Ot sadat udum tuttuwaon da un siya’d
mataguwan da si inggaingga. Sat katatagu na siya’d mangi-
pailan siya dit nanligwat kan Apudyus yoong supngilon dat
adu’n tagu ot sat mansusupngil da
35 siya’d mangipaila’t dit lawenga aangson da un adi naipat-
patigammu. Ot gapu’t tuwa mapasamak sika un inana nasi-
gab angos nu un kama’t matbok si natadoma uku nat pusum.”
36 Inggaw pay osa’n propetan Apudyus un mangngadan
kan Ana un abeng Fanuel. Si Fanuel kaganakan Aser ot si Ana
naasaw-an si pitu’n tawon.
37 Yoong nabilug kan bakbakot payon ta wa̱lumpu̱lu’t opat
dit tawon na. A̱l-algaw kan labi kanayuna umoy sit timplu
un mandaydayaw kan Apudyus un mallangan paya mangan
maipagapu’t dit manlulluwa̱luwana.

38 Utdiya payona timpu, dummatong si Ana ot mailana man
si Jesus, nanyaman kan Apudyus. Utdiyon intultuluy na un
imbagabaga dit maipanggop kan Jesus sidat losana tagu'n
manguuway sidit mapawayaan dit ili'n Jerusalem.

Sat Nan-ulinan Da Ud Nazaret

39 Utdit natungpal da Jose dit pakwan dit linlintog Apudyus
nangulin da ud Galilea utdin boboloy da un Nazaret.
40 Dummakol dit abenga gumibilog, nasilib kan nasnas-om
si Apudyus kan siya.

Ummoy Si Jesus Sit Timplu

41 Sadat malong-ag Jesus kadagundagun un umoy da ud
Jerusalem ta umoy da makapiyesta utdit Piyestan di Nalau-
san.*
42 Utdit maikagwampulu't duwa un tawon ud Jesus, ummoy
uman dat malong-ag na ta siya'd ugali da ot naitung-ud pay
kan dida'd Jerusalem.
43 Magangput man dit Piyestan di Nalausan nanlakkat
da un nangulin ud boboloy da yoong si Jesus ininggaw ud
Jerusalem un adin dat malong-ag na napuppuutan.
44 Kanan da nu awad sidat bungguy da ot
nakaingkiyakiyang da un nampasin-algaw. Utdi, ininap
da utdat kakabbagiyan da kan gagayyom da
45 yoong maid maodasan da. Ot nangulin da ud Jerusalem
ta umoy da inapon.
46 Utdit maikatlu'n al-algaw manipud sidit nanlakkatan da
ud Jerusalem, indasan da utdit timplu un nakatupak sidat
mimistulun dat Judio un mandodongngol kan makaim-imus
kan dida.
47 Ot sadat nakagngol kan siya, nasdaaw da ta nalainga
sumungbat.
48 Mailan man dat malong-ag na un ininggaw sidi nasdaaw
da ot kinnanan dit ina na kan siya un, "Apay kingwam tu kan
dikami? Amod danag mi kan amam un manginainap kan
sika."
49 "Apay un inainaponak?" insungbat Jesus. "Adiyu kad
tigammu un masapula inggawak situn timplun Amak?" kin-
nanana kan dida.
50 Yoong adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na kan
dida.
51 Utdi, nangulin si Jesus kan dida ud Nazaret. Tinuttuwa
na un losan dat imbagan dat malong-ag na. Ot losana kingk-
ingwan Jesus inyaangos Maria dida.

---

* **2:41** Sat Piyestan di Nalausan siya dit mangisomsomkan da utdit anghel un manlolomong un nilausana dat dadakkol da. Ilan yu utdin Exodo 12: 1-27; Deut. 16:1-8

52 Dummakol̲ si Jesus un nasilib kan nanakman ot nasnas-
om si Apudyus kan dat tagu kan siya.

3

Sat Nantudtuduwan Juan Un Mambubunyag
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

1 Lummabas piga'n tawon, ot utdit maikagwampul̲u't
lima'n tawon un man-apuwan Tiberios un Emperador ud
Roma, si Poncio Pilato ud gubinnadul Judea, si Herodes*
ud mangiyapu utdin Galilea ot si sunud na un Felipe dit
mangiyapu utdin sakup Iturea kan Traconite ot si Lisanias ud
mangiyapu ud Abilene.
2 Sada Anas kan Caifas dat kangattuwana ap-apun dat
papadi.
Utdiya timpu inggaw imbagan Apudyus kan Juan un anak
Zacarias sidit iniinggawana't dit igawa maid tagtaguwanna.
3 Kad sidiyon dinakdak na dat kailin-ili utdin nampaigid
Jordan un nanudtudu un kanana'n,
"Mandadaoli kayu kan igongda yuwon dat basul̲ yu
ot mampabunyag kayu dal̲apnu pakawanon dikayu kan
Apudyus."
4 Si Juan dit ug-ugudon Isaias un propetan Apudyus sit iblu
na un kanana'n,
"Awad tagu't dit igawa maid tagtagguwan na un mampap-
pakuya kanana'n, 'Isagana yu dit dal̲an dit Apu. Mang-
godngon yu dit dal̲an un ayona.
5 Tab-unan yu dat nadal̲om ot lenadon yu dat kuntug kan
bateled. Manggodngon yu dat dal̲ana nakelu kan
lenadon yu dan nampabikakung.
6 Ot losana tagu maila da dit mantatagun Apudyus sidat tagu!'
"
7 Utdi, aduadu dat tagu'n ummoy kan Juan dal̲apnu pabun-
yag da kan siya yoong kinnanana kan dida un, "Dikayu'n
ganak di ul̲og!† Singngadan nat nangibaga kan dikayu un,
mampabunyag kayu dal̲apnu maligligan yu dit dumatonga
mandusaan Apudyus?
8 Masapula ipaila yu utdan angwat yu un tuttuwa'n man-
dadaoliyan yu dat basul̲ yu. Adiyu kanana mailisi kayu
utnat kanan yu un, 'Ulay ta kaganakan dikami kan Abraham.'
Ta tuttuwa tu un ibagak kan dikayu un mabalin Apudyus
mangwa't kaganakan Abraham sidatu'n batu.

---

* **3:1** Siya si Herodes Antipas un osan anak Herodes un Mabigbigbig. † **3:7** Piyaona'n ugudon nasikap da un kama't dan ul̲og.

9 Sat manusaan Apudyus kan dikayu maiyalig si wasay un
maibibiyada maipokpok sit pong-ad dit kayu. Ot losana kayu
un adi mamunga't napiya mapokpok asi maidawat sin apuy."
10 Ot sadat tagu inimus da un, "Ngad nat koon mi nu?"
11 Ot summungbat si Juan un, "Sat tagu'n awad si duwa ut
badut itdona dit osa't dit maid si badut. Padana't dit kawadan
di makan masapula ibingayana dit maid si kanon."
12 Inggaw da pay man-uulup si bugis un ummoy nampabun-
yag kan siya ot inimus da un, "Mistulu ngad nat koon mi?"
13 Summungbata kanana'n, "Sat gagangaya mabayadana
lawa ud ulupon yu."
14 Inggaw da pay suldadu'n nangimus kan siya un, "Dikami
nu, ngadan nat koon mi?" Kinnanana kan dida un, "Adi kayu
mangog-ogyat onnu man-ipabasula lawa dalapnu maala yu
dan pilak dan udum. Mapnok kayuwon sinat tangdan yu."
15 Ot gaputa talona uuwayon dat tagu dit naisapata un
Kristu, kanan daon sit somsomok da nu si Juan dit Kristu.
16 Yoong imbagan Juan kan dida un, "Bunyagok dikayu
si danum yoong awad osa un talona nangatu nu sakon ot
adiyak pay maibilanga mangussag sit sandalyas na. Bun-
yagon dikayu si Ispiritu Santu kan apuy.
17 Siya'd manguis sidan tagu ot maiyalig si tagu'n nakaag-
gom si igau un mantopa't ilik. Aminona'n topaan asina
iyalang dat nabgas ot aminona'n idawat dat nakupaw sit
apuya adi makmaksop."
18 Adu pay dat uduma intudtudun Juan sidat tagu utdit
man-iwalagawagana't dit Nabalu'n Damag.
19 Sinulasulagana pay si ali Herodes maipagapu't dit
nangasaw-ana kan Herodias un asawan dit sunud na kan
osa pay adu dat lawenga kingkingwana.
20 Yoong am-amodot un laweng dit kingwan Herodes ta
paimbalud na si Juan.

Sat Nampabunyagan Jesus
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

21 Utdiya timpu un mamunbunyagan Juan sidat tagu, um-
moy pay si Jesus nampabunyag kan siya. Ot utdiya manlul-
luwaluwan Jesus un nabunyagan, nambukat din langit.
22 Ot dummoba si Ispiritu Santu un kama si kalupati un
inumpa kan siya. Inggaw ginga'n nanligwat un kanana'n,
"Sika ud pipiyaoka Anak ku un talona masmas-omak."

Sadat Ginnapuwan Jesus
(Mateo 1:1-17)

23 Umoya tulumpulu'n dagun Jesus sidit inlugi na un nan-
sulu. Ot imbilang dat tagu un anak ud Jose un anak Eli.

24 Sat Eli, anak Matat, un anak Levi, un anak Melki, un anak
Jane, un anak Jose.
25 Sat Jose, anak Matatias, un anak Amos, un anak Nahum,
un anak Esli, un anak Nage.
26 Sat Nage, anak Maat, un anak Matatias, un anak Semei,
un anak Jose, un anak Juda.
27 Sat Juda, anak Joana, un anak Resa, un anak Zorobabel,
un anak Sealtiel, un anak Neri.
28 Sat Neri, anak Melki, un anak Adi, un anak Cosam, un
anak Elmadam, un anak Er.
29 Sat Er, anak Josue, un anak Eliezer, un anak Jorim, un
anak Matat, un anak Levi.
30 Sat Levi, anak Simeon, un anak Juda, un anak Jose, un
anak Jonan, un anak Eliakim.
31 Sat Eliakim, anak Melea, un anak Mena, un anak Matata,
un anak Natan, un anak David.
32 Sat David, anak Jesse, un anak Obed, un anak Boaz, un
anak Salmon, un anak Naason.
33 Sat Naason, anak Aminadab, un anak Armi, un anak
Arni, un anak Esron, un anak Fares, un anak Juda.
34 Sat Juda, anak Jacob, un anak Isaac, un anak Abraham,
un anak Tare, un anak Nacor.
35 Sat Nacor, anak Serug, un anak Ragau, un anak Peleg, un
anak Heber, un anak Selah.
36 Sat Selah, anak Cainan, un anak Arfaxad, un anak Sem,
un anak Noe, un anak Lamec.
37 Sat Lamec, anak Matusalem, un anak Enoc, un anak
Jared, un anak Mahalaleel, un anak Cainan.
38 Sat Cainan, anak Enos, un anak Set, un anak Adan un
anak Apudyus.

4

Sat Nanugsugan Satanas Kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

1 Magangput man si Jesus un mabunyagan tinengyana din
wangwang Jordan. Ot ginumloyon dit Ispiritu Santu kan siya
un siya'd nangipuyut kan siya't dit igawa maid amo taguna.
2 Utdi, sinugsugan Satanas si Jesus udsi opatapulu'n al-
algaw. Utdiya timpu un nasugsugana naida talon nanganana
ot amod dit bitil na.
3 Kinnanan Satanas sidit manugsugana un, "Gaputa abeng
dika kan Apudyus bilinom ud dit batu't di ta mambalin si
makan."
4 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Kanan dit naikanglita
ugud Apudyus un, 'Bokona lawa'n makan ud ikatagun di
tagu.' "

5 Utdiyon, indallay Satanas sit nangatungatu un igaw ot
impaila na si sinkispayan dat losana il-ili uttun lubung.
6 Ot kinnanan Satanas kan Jesus un, “Itdok kan sika dit
kalintogaka mangiyapu’t datu kan mangkuwam losan dan
kinabaknang da. Ta naipulang kan sakon nat kalintogana
mangiyapu kan dida ot mabalina ipulang ku si piliyoka
mangipulangan.
7 Ot nu sakon ud dayawom, mangkuwam dida’n losan.”
8 Summungbat si Jesus un, “Yoong kanan dit naikanglita
ugud Apudyus un, ‘Dayawom si Apudyus un Apum ot siya
ullawa’d manselbiyam.’ ”
9 Magangput man di, impuyut umanon Satanas sidin
Jerusalem ot indallay na utdit tuktuk dit timplu asina kin-
nanan kan siya un, “Nu abeng dika kan Apudyus, lumayug
ka.
10 Ta kanan dit ugud Apudyus un, bilinon Apudyus dat
anghel na un mangayyuwan kan sika.
11 Kanana pay un tapayaon dika da̱lapnu adina maisugpi
danat ikim sidan batu.”
12 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Tuttuwa nat yoong
kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, ‘Adim padpadason
si Apudyus un Apum.’ ”
13 Gangputon man Satanas dit nadumaduma un nansusug-
sug na kan Jesus tinaynana yan inggana’t awad gundaway na
uman.

Inlugin Jesus Dit Nantudtudu
(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

14 Utdi, dummoba si Jesus un nangulin Galilea ot inggaw
kan siya dit pannakabalin Ispiritu Santu. Ot nandinadina-
mag dit maipanggop kan siya utdat nangkalliputa boboloy
sidi.
15 Nantudtudu’t dat kasinasinagoga ot dinaydayaw dat
losana tagu.

Sinumdiyan Da Si Jesus Sin Nazaret
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

16 Utdiyon, ummoy si Jesus ud Nazaret un dummakla̱na.
Timpun man dit a̱l-a̱lgawa iillongan, inummoy sit sinagoga
ta siya’d ininamana un koon. Utdit dakngon da dit man-
gibasaan da utdit ugud Apudyus, ummoy summikada nam-
basa.
17 Ot naipula̱d kan siya dit nalukuta papel un naikanglitan
dit paingkanglit Apudyus kan propetana’n Isaias. Binikyad
Jesus ot binasa na dit ugud un kanana’n,
18 “Antu kan sakon dit Ispiritun Apudyus. Ta sakon ud
pinili na un mangiwalagawag sidit Naba̱lu’n Damag
sidat nakapus. Imbaun na ud sakona mangibaga’t

din mawayawayaan dat ba̱lud kan mangipaoli utdit
man-iilan dat nabu̱lsok kan mangipawaya sidat tagu'n
maidapdapes.
19 Imbaunak un mangipatigammu un dinumtongon dit timpu
un mangipail-an Apudyus sit kaasi na utdat tagu."

20 Gangputon man Jesus un basaon, linukub na dit papel
asina intod sidit tumu̱ltu̱lung ot nantupak. Intutukko̱l dat
losana tagu't diya sinagoga si Jesus.

21 Inlugin Jesus un mantudtudu un kanana'n, "Natungpal
situn satun tuwa binasaka paingkanglit Apudyus un dingn-
go̱l yu."

22 Dinaydayaw dat losana tagu kan nasnasdaaw da utdit
naba̱lu'n man-uugud na. Ot kinnanan da un, "Bokon kada sat
anak Jose nat?"

23 Kinnanan Jesus kan dida un, "Maid duwaduwa na un
ibagayu kan sakon tuwa uuggudon da un, 'Doktol agasam yan
unaon nat long-ag nu.' Mabalin pay un kanan yu un, 'Koom
pay situn bobo̱loy taku dat kingkingwam sin Capernaum.'

24 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu," intuluy Jesus. "Maid
propetan Apudyus si madayaw sit ili na pay lawan.

25 Ta tigammuyu, adu dat kakkaasin bilug sidin Israel utdit
timpun Elias, sidit adina ummudan si tu̱lu ya gogwan di
dagun ot amoda u̱lat sit losana bobo̱loy.

26 Yoong gaputa adin dat iyIsrael manuttuwa, adin
Apudyus imbaun si Elias un manu̱lung si ulay osa utdat
nabilug sidi nu adi imbaun na si osa un bilug un bokona
iyIsrael ta iSerapta un sakup Sidon.

27 Padana pay un adu dat nakuto̱la iyIsrael sit timpun Elisio
yoong maid osa si naagasan kan dida malaksig kan Naaman
un bokona iyIsrael ta iSamaria."

28 Nakaungot dat losana tagu't dit sinagoga utdit nangn-
go̱lan da un imbagan Jesus.

29 Ot lummigwat da un umoy nangilagayad kan siya'n
nangilaksun ot indallay da utdit igid dit bateleda ummiliyan
da ta panggop da un otdagon sidit eppang.

30 Yoong kaysana lawa si Jesus un nangoy sit gaggawan dat
tagu.

Inaddag Jesus Dit Dimunyu
(Marcos 1:21-28)

31 Utdiyon ummoy si Jesus ud Capernaum un ili utdin
Galilea. Timpun man dit a̱l-a̱lgaw un iillongan, ummoy sit
sinagoga nantudtudu't dat tagu't di.

32 Nasdaaw dat losana nangngo̱l sit nantutudtudu na ta
maiila un awad tulay dat ugud na.

33 Inggaw osa'n sinakayan di dimunyu utdiya sinagoga ot
nampakuy un kanana'n,
34 "Jesus un iNazaret ngadan nat umoy ka koon kan dikami?
Ummoy ka kad situ dalapnu umoy ka yam-anon dikami.
Tigammuk sika. Sika'd nasantuwana imbaun Apudyus."
35 Yoong inggimaun Jesus dit dimunyu un kanana'n, "Gu-
minok ka ot tengyam nat tagu!"
Indublang dit dimunyu dit tagu utdit atubang dat tagu asina
tinengyana maid kingwa na ut laweng kan siya.
36 Nasnasdaaw un losan dat tagu ot nampaim-imus da pay
lawan un, "Ngadanna kad nina ugud di? Andi ud tulay na kan
pannakabalin na ta bilinona kad dan dimunyu un manalan
tuttuwaon da."
37 Utdi nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus sidadit
losana nangkalliputa ili.

Pinabilog Jesus Dat Adu Un Masakit
(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)

38 Lumaksun man si Jesus sit sinagoga kaysan sit boloy da
Simon. Sadit katugangan Simon un babai amod dit pudut na
ot dumatong man si Jesus kindaw da un papiyaona.
39 Utdi ummadani si Jesus sit masakit ot binilin na dit pudut
un kumaan ot dagusa naid dit pudut na. Dagusa gummangun
dit bakbakot ot ummoy nangisagana't kinan da Jesus.
40 Maipsuk man si init, losana awad si gayyom un mansak-
sakit si singngadan na mana sakit, indatong da dida kan
Jesus. Ot inagpadana dida'n losan ot gummilog da.
41 Inaddag na pay dat dimunyu utdat adu'n tagu ot
gapakuyan da un kaysan un kanan dan, "Sika'd Anak
Apudyus."
Yoong inggimaun Jesus dida ot adina impalubusa nambag-
baga da. Onta tigammu da un siya dit Kristu.

Nantudtudu Si Jesus Sin Galilea
(Marcos 1:35-39)

42 Wiswis-it man lummaksun si Jesus sit boloy ot kaysan sit
gattotopoga igaw. Ummoy dat tagu ininainap ot maodasan da
man piyaon da nu iinggawa adina tengyan dida.
43 Yoong kinnanan Jesus kan dida un, "Masapula umoyak
pay sin uduma ili ta itudtuduk tun Nabalu'n Damag maipang-
gop sin mangiyapuwan Apudyus sidan tagu ta siya ud nan-
gibaunana kan sakona kook."
44 Ot dinakdak na ud Judea un nantudtudu't dat sinagoga.

5

Inayagan Jesus Dat Ummuna'n Disipulus Na
(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

1 Sin-algawan, sumisikad si Jesus sidit dupit dit bananaw
Genesaret* ot nanggugunod dat tagu'n ummadani kan siya
ta dongl̲on da dit ugud Apudyus.
2 Utdi, naila na dat duwa'n bangka utdit igid dit bananaw
un tinengyan dat mangikan ta ida nambal̲bal̲ sidat tabukul̲
da.
3 Ummoy nanlugan sidit osa'n bangka un kuwan Simon
asina inayagan si Simon ta paiyadayu na ut akit dit bangka.
Nantupak sit bangka un nantudtudu utdat tagu.
4 Magangput mana mantudtudu, imbagana kan Simon un,
"Iyadayum sin kaadal̲mana ta manabukul̲ kayu."
5 "Apu, insungbat Simon. Nampasinlabi kami un
nanabukul̲ yoong tal̲ona naid naal̲a mi. Yoong nu siya'd
kanam itabukul̲ mi."
6 Utdit itabukul̲ da, nangna si amoda ikan ot utdit manlapu-
wona mabul̲tug dit tabukul̲ da,
7 pinaypayan da dat bul̲un da utdit osa'n bangka ta umoy da
dida tul̲ungan. Ummoy da ot pinnu da dit duwa'n bangka un
ulaya lawa'n dandani da un mal̲nod.
8 Mailan man Simon Pedro dit napasamak, nampalintu-
mong sidit sanguwanan Jesus un kanana'n, "Apu umadayu
ka kan sakon ta gumabasul̲aka tagu."
9 Ta nasnasdaaw si Simon kan dat bul̲un na utdit kaadun
dat naal̲a da un ikan,
10 padana pay sidat kasugpun Simon un sada Santiago kan
Juan un anak Zebedeo.
Ot kinnanan Jesus kan Simon un, "Adika umogyat ta ma-
nipud sinsatun taguwon dat dagupom."
11 Utdit maitakdang da dat bangka da, tinengyan da dat
alikam da ot naitung-ud da kan Jesus.

Pinapiyan Jesus Dit Nakutol̲
(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

12 Namingsana ininggawan Jesus sit osa'n ili, inggaw osa'n
lal̲aki un nasiklup si kutol̲ dit long-ag na un ummoy nampal-
intumong sit atubang Jesus ot nampakpakaasi un kanana'n,
"Apu, tigammuka kabool̲ama papiyaon sakon nu piyaom."
13 Inagpadan Jesus un kanana'n, "On, piyaok. Kumiya ka."
Ot dagusa nakaan dit kutol̲ na.
14 Binilin Jesus dit lal̲aki un adina ibagbaga't udum, nu adi
kanan Jesus un, "Mandadawwos ka kan padi ta ika ipaila
un kummiya kaon, asika umoy mandatun kan Apudyus un
kama't dit imbilin Moses un manigammuwan di losana tagu
un kummiya ka."

---

* **5:1** Onnu bananaw Galilea

15 Yoong naam-amodota nandinadinamag dit maipanggop
kan Jesus. Kadon aduadu dat tagu'n umoy kan siya mandon-
golḻ kan mampaagas sidat sakit da.
16 Yoong umoumoy si Jesus sit igawa maid tagtagguwana
manluwaḻu.

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Adina'n Taḻon Makagidu
(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

17 Sin-aḻgawan, mantudtudu si Jesus ot inggaw da ud Fariseo
kan mimistulun di lintoga gatupakana dudumngoḻ kan siya
un nanligwat si kailin-ili ud Galilea kan Judea. Inggaw da
pay nanligwat sin Jerusalem. Ininggaw dit pannakabalin
Apudyus kan Jesus un mampapiya utdat masakit.
18 Utdi, inggaw da ud tagu'n nambulig si tagu'n adina'n
taḻon makagidu. Ot pinadas da un ilnok sit boḻoy ta umoy da
ibanat sit atubang Jesus.
19 Yoong gapu't dit kinaadun dat tagu, naid inon da un
mangilnok. Ot inyoy da utdit otop asida nangabut si nan-
guyudan da utdit tagu'n uumbog sit katli na asidaon imbanat
sit atubang Jesus un pinanggaggawan dat tagu.
20 Utdit mailan Jesus un amod dit mantututtuwa da kan
siya, imbaga na utdit adi makagidu un, "Gayyom, na-
pakawanon dat basuḻ nu."
21 Magngoḻ man dat Fariseo kan mimistulun di lintog tuwa
imbagan Jesus, kanan da utdit somsomok da un, "Singngadan
ditu un tagu'n sumuganggang kan Apudyus? Sin dit maka-
booḻa mamakawan si basuḻ nu adi si Apudyus ullawa?"
22 Tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana kan dida
un, "Apay nat somsomok yu un kama't nat?
23 Ngadan nat naḻasḻasu'n maibaga? Sadin 'Napakawanon
nat basuḻ nu,' onnu san 'Gumangun ka ta kumiyang ka.'
24 Yoong pabilgok tun adi makagidu daḻapnu manigam-
muwan yu un sakona Inyanak di Tagu, awad kalintogak situn
pita un mamakawan si basuḻ." Utdi, imbaga na utdit tagu'n
adi makagidu un, "Ibagak kan sika, gumangun ka! Aḻam nat
obog nu ta manaḻan ka."
25 Dagusa gummangun dit tagu un iillan dat losan ot inaḻa
na dit katli na un kaysan sit boḻoy da un mandaydayaw kan
Apudyus.
26 Taḻona nasnasdaaw da un losan ot nandaydayaw da kan
Apudyus. Ummogyat da un kanan dan, "Nakaskasdaaw dan
inila mi uttun satun!"

Inayagan Jesus Si Levi
(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

27 Magangput man di, kaysan si Jesus ot utdit manaddad-
daḻanana naila na dit man-uuḻup si bugis un mangngadan kan

Levi un mantutupak sit pisina na. Kinnanan Jesus kan siya un, “Maitung-ud ka kan sakon.”

28 Lummigwat si Levi ot tinengyana dat losan ot naitung-ud kan Jesus.

29 Sin-al̲gawan, nan-amung si Levi utdit bol̲oy na ta padayawana si Jesus. Aduadu dadit man-uul̲up si bugis kan udum paya tagu un nakaubung kan dida.

30 Ot sadadit Fariseo kan sadat bul̲un da un mimistulun di lintoga ininggaw sidi, inggimau da dat disipulus Jesus un kanan dan, “Apay makakan kan makainum kayu utdan man-uul̲up si bugis kan gumabasul̲a tagu?”

31 Si Jesus dit summungbata kanana’n, “Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit.

32 Bokona dummatongak dal̲ap umoy ku ayagan dan tagu’n mangipagalup un nalintog da nu adi sadan gumabasul̲ dal̲apnu mandadaoli da utdat basul̲ da.”

Imus Maipanggop Si Manlanganan Un Mangan
(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

33 Inggaw da ud tagu’n ummoy nangibaga kan Jesus un kanan dan, “Sadan disipulus Juan kankanayun da un manlangan un mangan kan manluwal̲u, padana pay sidan disipulus dan Fariseo yoong apay danat disipulus nu un adida pay koon?”

34 Yoong summungbat si Jesus un, “Mabalin kad un manlanganoma manganon dat sangaili’t dit boda nu inggaw payyan kan dida dit lal̲aki’n namboda? Bokon!

35 Yoong nu dumatong dit timpu un maal̲aon dit lal̲aki’n namboda, siyadiyon ud timpu un manlanganan da un mangan un mangipaila’t dit domdom da.”

36 Ot imbagan pay Jesus tu un abalig kan dida un kanana’n, “Maid mamissay si bagu’n luput ta itakup na si dadaana badut ta kaynga ullawa dit bagu’n luputa mapissay kan bokon paya maibagay dit bagu un maitakup sidit dadaan.

37 Pada na pay un maid mangibilung si bagu’n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy bul̲tugona dit bibillungan ot kaynga ullawa’n maibukallay dit basi kan mayam-an pay dit bibillungan.

38 Masapula sat bagu’n basi, maibilung si bagu’n geddanga bibillungan.”

39 Intuluy Jesus dit abalig na un kanana’n, “Maid mamiya’n uminum si bagu’n basi nu umminumon si dadaan ta kanana un laus dit tamtam dit dadaan.”

6

Maipanggop Sit Al̲-al̲gawa Iillongan
(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

1 Osa'n al̲-al̲gawa iillongan dat Judio, nangoy da Jesus kan
dat disipulus na utdit kapappayawana namul̲-an si trigo. Ot
nansapl̲ut dat disipulus Jesus sit bungan di trigo asida linali't
dat ima da ya dinuum.
2 Yoong inggaw da ud Fariseo un nangila utdit kingwa da
ot kinnanan da kan Jesus un, "Apay koon yu nat iyadin dit
lintoga koon nu al̲-al̲gawa iillongan?"
3 Summungbat si Jesus un, "Adiyu kad nabasa dit kingwan
da Ali David kan dat bul̲un na utdit nabitilan da?
4 Nilumnok si Ali David sit bol̲oy Apudyus ot inal̲ana dit
tinapaya naidatun kan Apudyus ot kinan na un sadat padi'l
lawa dat mabalina mangan. Ot initdana pay dat bul̲un na si
kinan da."
5 Utdiyon, imbagan Jesus kan dida un, "Sakona Inyanak di
Tagu dit awad si kalintogana mangibaga sidan makwa nu al̲-
al̲gawa iillongan."

Sat Tagu Un Naek-ekana Nakulekug Si Ima
(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

6 Osa payyana al̲-al̲gawa iillongan, ummoy si Jesus sit sin-
agoga. Ot inggaw tagu't di un naek-ekana nakulekug dit
madiwanana ima na.
7 Ininggaw da pay mimistulun di lintog kan Fariseo un
manipusiput nu mampapiya si Jesus sidiya al̲-al̲gawa iillongan
dal̲apnu awad mamabasul̲an da kan siya.
8 Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot imbagana't dit
tagu un naek-ekana nakulekug si ima un, "Awe nu ta sumikad
ka't tun sanguwan." Lummigwat dit lal̲aki ot inummoy sit
sangu.
9 Utdi, inimusan Jesus dat tagu't di un kanana'n, "Ngadan
nat ipalubus dit lintog un koon taku nu al̲-al̲gawa iillongan,
mangwa't napiya onnu mangwa't laweng? Ipalubus na un
kumatoy taku onnu managu taku't tagu?"
10 Ummila si Jesus kan dida'l losan asina imbaga't dit tagu
un, "Uknadom nat imam." Utdi, inuknad dit tagu dit ima na
un naek-ekana nakulekug ot kummiya.
11 Yoong amoamod dit sul̲ag dat Fariseo kan mimistulun di
lintog ot binabagbaga da nu in-inon dit koon da kan Jesus.

Namili Si Jesus Si Kagwampul̲u't Duwa'n Apostoles Na
(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

12 Sin-al̲gawan, nanagada si Jesus sidit bateleda umoy nan-
luwal̲u. Nampasinlabi utdiya nanlulluwal̲u.

13 Mawakas man, inayagana un losan dat disipulus* na
ot namili si simpul̲u't duwa kan dida ot nginadanana dida't
apostoles.†
14 Sadat pinilina, da Simon un ningadanna kan Pedro,
kan si sunud na un Andres, sada Santiago kan Juan, Felipe,
Bartolome,
15 Mateo, Tomas, Santiago un anak Alfeo kan si Simon un
mangadanan si Patriota.
16 Si Judas un anak Santiago kan si Judas Iscariote un
nangituyuk kan Jesus.

Sat Nantudtuduwan Jesus Kan Nampapiyaana Utdat Masakit
(Mateo 4:23-25)

17 Gummusad da Jesus sidat pinilina utdit bateled ot nan-
illong da utdit nalenad un kawadan dat adu un maitungtung-
ud kan siya. Amoamod pay dat tagu'n ummammung un
nanligwat sin Jerusalem kan losana lakub Judea, kama pay
sidat il-ili utdin dupit baybay un lakub Tiro kan Sidon.
18 Inummoy da utdi ta mandongol̲ da utdit tudtudun Jesus
kan paagas da pay dat sakit da. Ot sadat sinakayan di
nadadaga ispiritu napapiya da.
19 Utdi piyaon dat losana tagu'n sekgelon si Jesus ta inggaw
manligwat kan siya un pannakabalin un mampapiya kan
dida'n losan.

Impalawag Jesus Nu Singngadan Dat Nagasat Kan Nu Singngadan Dat Kakkaasi
(Mateo 5:1-12)

20 Utdi, ummila si Jesus sidat disipulus na ot kinnana na un,
"Nagasat kayu un mamigbig un maid mabalin yu ta
mangkuwa yu dit mangiyapuwan Apudyus.
21 "Nagasat kayu un nabitil sinsatun ta awad mabsugan yu.
Nagasat kayu un man-ibil sinsatun ta umamang kayun
tu.
22 "Nagasat kayu nu lawengon dikayu't dan tagu, nu
adi dikayu ikankanamungan, nu babbainan dikayu kan
palpalawengon dikayu maipagapu't manuttuwaan yu kan
sakona Inyanak di Tagu.
23 Manlagsak kayu nu mapasamak datu ot ilagtuk yu nat
lagsak yu ta amoamod dat gun-guna yu utdin langit. Ta sat
koon dat tagu kan dikayu siya pay kingwan dat ginnapuwan
da utdat propetan Apudyus sidit aw-awe.
24 "Yoong kaasi yu pay un nabaknang, ta inabus yuwon un
linak-am lam-ay di matagu.

---

* **6:13** Ilan yu dit piyaona'n ugudon dit disipulus sin glosario. † **6:13** Ilan yu dit kaipooyan dit apostoles sin glosario.

25 “Kaasi yu pay un mabmabsug sinsatun ta mabitil kayun
tu. Kaasi yu pay un manlaglagsak situn satun ta
madodomdoman kan umibiibil kayun tu.
26 “Kaasi yu pay un idaydayaw dat losana tagu’t tun satun ta
pada yu dat man-ag-agin propeta un dinaydayaw dat
tagu utdit aw-awe.”

Sat Mamippiyaan Sidan Kabusuḻ Taku
(Mateo 5:38-48; 7:12)

27 Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Yoong ibagak kan dikayu un dudumngoḻ kan sakon situn satun. Piyaon yu dan kabusuḻ yu, koon yu dan nabaḻu utdan manlaweng kan dikayu.
28 Iluwaḻuwan‡ yu dan mangiliw kan dikayu kan iluwaḻuwan yu dan mamalpaliwa kan dikayu.
29 Nu awad manipak sinat biika pasngit yu, patipak yu payyanot nat biik. Nu awad mangidaḻum kan dikayu ta aḻana nat badut yu, itdon yu payyanot nat kagoy yu.
30 Itdan yu dan mangkodaw kan dikayu kan nu awad aḻan da kan dikayu adiyuwon nanam-on un maiyulin.
31 Koon yu utdan uduma tagu dat piyaon yu un koon da kan dikayu.
32 “Nu sad piyaon yu ullawa dan mamiya kan dikayu, ngadan dit maganab yu? Ulay dan gumabasuḻ piyaon da dan mamiya kan dida.
33 Ot nu sadan mangwa si nabaḻu kan dikayu dan mangwaan yu pay si nabaḻu, ngadan dit maganab yu. Ulay dan gumabasuḻ siya pay ud koon da.
34 Nu sadan tigammu yu ullawa un mangiyulin sidan gawaton da dan pagawatan yu, ngadan dit maganab yu? Ulay dan gumabasuḻ pagawatan da dan pada da un gumabasuḻ ta nanam-on da un ulinon da dit pagawat da.
35 San masapula koon yu, piyaon yu dan kabusuḻ yu, nabaḻu ud koon yu kan dida kan mampagawat kayu un adiyu namnam-on un maiyulin. Nu koon yu datu amod dat gunguna yu kan siya payon mangipail-an yu un tuttuwa’n anak dikayu kan Apudyus un kangattuwan. Ta si Apudyus nakaasi utdan adi manigammu un manyaman kan nadadaga tagu.
36 Ot siya’d gapuna un mangaasi kayu un padan Ama yu un nakaasi.”

Tudtudu Maipanggop Sin Mangukuman Sidan Udum
(Mateo 7:1-5)

37 Intuluy Jesus un kanana’n, “Adiyu ukumon dan uduma tagu daḻapnu adin pay Apudyus dikayu ukumon. Pakawanon

‡ **6:28** Onnu... bindisyunan yu dat mangiliw kan dikayu.

yu dat padayu un tagu ot pakawanon dikayu pay kan
Apudyus.
38 Mangtod kayu ot itdan dikayu pay kan Apudyus si ad-
adu ta masodsod kan magantukan. Ta nu kamaan nat man-
iingos yu utdan itdon yu utdan udum siya pay ud man-iingos
Apudyus utdan itdona kan dikayu."
39 Utdiyon, inyabalig pay Jesus kan dida un kanana'n,
"Sanat nakulap adina kaboolana mamuyut si padana un
nakulap ta maotdag da un duwa't din abut.
40 Maid man-adal si nalaing nu sanat mistulu na. Yoong nu
magangput naon dit adalna maipadaon sit mistulu na."
41 Imbagan pay Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Apay un
sad ilam nat bangbang-ita bulaw ud bulun nu un bokona sat
kama't batanga bulaw nu?
42 Inona'n kanam sit bulun nu un, 'Bulun, awenu ta kaanok
nat bulaw nu,' nu adim kaanon nat kama't batanga bulaw nu?
Man-ag-agin ka. Kaanom yana umuna nat kama't batanga
bulaw nu dalapnu kumadda nat man-iilam un mangaan sit
bulaw bulun nu."

Sat Kayu Kan Sat Bungana
(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

43 "Bokona ibungan nat napiya'n kayu nat laweng, padana
pay un sanat lawenga kayu adina mangibunga si napiya.
44 Ta maimatunan nat kayu utnat ibunga na. Maid igus si
mabulas sit iwoy kan maid ubas si mabulas sit pingit.
45 Padana pay un sat napiya'n tagu, napiya dat awad sit
somsomok na isunga napiya dat ibosway na. Ot sat lawenga
tagu, laweng dat awad sit somsomok na, isunga laweng dat
ibosway na. Ta sanat awad sinat kasomsomkan di tagu siya'd
ibosway na."

Sadat Duwa Un Nanuud Si Boloy
(Mateo 7:24-27)

46 Intuluy Jesus un dit nambagbaga un kanana'n, "Apay un
awaganak si Apu, Apu, yoong adiyu koon nat ibagaka koon
yu?
47 Sat tagu'n umoy kan sakon dumngol sidan ibagak kan
tungpalona dida, ibagak kan dikayu ud maipadaana.
48 Maipada't dit osa'n tagu un nanuud si boloy. Nangulub
si adaddaloman asina pinannan si batu. Dummakodakol dit
sulung ot inoy dit layus diya boloy yoong adina'n talon naligad,
onta inam-ammaana un tinuud.
49 Yoong sanat tagu'n dumngol sinat ibagak ot adina tung-
palon maipada utdit osa'n tagu un nanuud si boloy na utdit
kapit-an un adina pinannan. Utdit dummakol dit sulung
dinagas na dit boloy ot dagusa natukas ot nagnagsay!"

7

Pinapiyan Jesus Dit Baba-unon Dit Kapitan Di Suldadu (Mateo 8:5-13)

1 Ummoy si Jesus ud Capernaum sidit nagangput nan-
tudtudu utdat tagu.
2 Inggaw ud osa'n kapitan di suldadu utdi un bokona Judio
un masakit dit potpotgona'n baba-unona ot matmattoyan.
3 Utdit magngolana dit maipanggop kan Jesus, nangibaun
sidat lalallakay di Judio kan Jesus ta umoy da ibaga un umoy
na papiyaon dit baba-unona.
4 Ot inummoy dat pappangat kan Jesus nampakpakaasi ot
kinnanan da un, "Apu, maibagay tuwa tagu un tulungam ta
5 pipiyaon dikami'n umili kan nampatuud pay si sinagoga
mi."
6 Utdi, naibulun si Jesus kan dida.
Utdit dumoldol da utdit boloy, nangibaun dit kapitan sidat
gagayyom na ta umoy da umabat ta ibaga da tuwa ugud
na kan Jesus, "Apu, adika ullawa umoy sin boloy ta bokona
nadayawaka tagu'n umoy ka dakngon.
7 Siya'd gapuna un bokona sakon ummoy nangabat kan
sika. Ibagama lawa'n kumiya din baba-unok ot kumiya.
8 Ta taguwak paya awad mangiyapu kan sakon si nangat-
ngatu un opisyal kan awad da pay suldaduka iyapuwak. Nu
ibagak sit osa un, 'Ikan,' manalan, kan nu ibagak sit osa un,
'Awenu't tu,' dumatong. Ot nu ibagak sit baba-unoka, 'Koom
tu,' koona."
9 Nasdaaw si Jesus sit donglona di ot kinnanana't dat ad-
uadu'n tagu'n maitungtung-ud kan siya un, "Ibagak kan
dikayu un pulus pay nu awad innilak si osa't iyIsraela manut-
tuwa si kama't tuwa kapitan."
10 Utdit nangulin dat imbaun kapitan sit boloy dintong da
un kummiyaon dit baba-unon kapitan.

Pinaungal Jesus Dit Natoy

11 Adina nabayag, ummoy si Jesus si osa'n ili un mangn-
gadan si Nain. Naitung-ud dat amoda tagu kan dat disipulus
na kan siya.
12 Utdit dumoldol da utdit pudayan didiya ili, naiyaspula
lumaksun datun umoy manlobon. Sadit natoy, siya ullawa'd
os-ossaana lalaki un abeng didit bilug. Adu dat kailiyana un
naibulog kan siya.
13 Nakaasiyan si Jesus un nangila utdit bilug ot kinnana un,
"Adika man-ibil."
14 Utdi, kummatam si Jesus un ummagpad sidit lungun ya
nan-illong dat nambulig si akit. Kinnanan Jesus un, "Bab-
bagu, gumangun ka."

15 Dagusa nantupak dit natoy kan inlapu na un nambag-
baga. Kadon inyoy Jesus sit ina na.
16 Ta<u>l</u>ona nasnasdaaw dat losana tagu'n nangila ot dinay-
dayaw da si Apudyus un kanan dan, "Dummatong kan di-
taku tun mannakabalin un propetan Apudyus ot inummoy
Apudyus sa<u>l</u>akan ditaku un taguna."
17 Ot nandinadinamag si Jesus sidin losana lakub Judea kan
sadat nangkalliput un ili.

Imbaun Juan Dat Disipulus Na Kan Jesus
(Mateo 11:2-19)

18 Sadat disipulus* Juan un Mambubunyag impadamag da
kan siya utdit baba<u>ll</u>udan dat losana maipanggop sit kokkoon
da Jesus.
19 Ot si Juan nangibaun si duwa utdat disipulus na kan
Jesus da<u>l</u>apnu umoy da imuson kan siya un, "Sika kad dit
insapatan Apudyus un dumatonga mangiyapu onnu awad
sabali't uwayon mi?"
20 Utdit dakngon da si Jesus kinnanan da un, "Imbaun
dikami kan Juan un Mambubunyag ta umoy mi imuson kan
sika nu sika dit dumatong onnu awad sabali't uwayon mi?"
21 Utdi payon un timpu adu dadit tagu un pinapiyan Jesus
sidat sakit da, inaddag na dat dimunyu'n dat nadimunyu kan
pinambalin na un makaila dat tagu'n naku<u>l</u>ap.
22 Ot summungbat si Jesus sidat imbaun Juan un, "Man-
gulin kayu kan Juan ta ibagayu kan siya dan naila yu kan
dingngo<u>l</u> yu un kama't dan, makaila dat naku<u>l</u>ap, makakiyang
dat napilay, napapiya dat nakuto<u>l</u>, makagngo<u>l</u> dat nabongn-
gog, napaunga<u>l</u> dat natoy kan maipatpatigammu dit Naba<u>l</u>u'n
Damag sidat nakapus.
23 Ot ibagayu pay kan siya nagasat nat tagu'n adi man-
duwaduwa kan sakon."
24 Utdit kaysanon dat imbaun Juan, imbagan Jesus sidat
tagu dit maipanggop kan Juan un kanana'n, "Utdit inummoy
kayu kan Juan sin igawa maid tagtagguwan, sin dit ninam-
nama yu un maila? Tagu kad un kama't gu<u>l</u>una mabayogbo-
gan kad maapuapuyog? Bokon.
25 Ot ngadan dit umoy yu innila? Tagu kad un nambadut si
naba<u>l</u>ba<u>l</u>u'n badut? Bokon. Sat kinatuttuwana sadin bo<u>l</u>oy ali
ud inggawan di naba<u>l</u>u't badut kan nagada<u>l</u> si mantatagu.
26 Ot ngadan didit umoy yu innila? osa'n propetan
Apudyus? On, yoong ibagak kan dikayu un nangatngatu pay
nu san propetan Apudyus dit inila yu.
27 Ta si Juan, siya'd ug-ugudon dit naikanglita ugud
Apudyus un kanana'n,

---

* **7:18** Ilan yu dit kaipooyan dit disipulus sin glosario.

‘Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy
mangisagana’t dit dal̲ana ayom.’
28 Ibagak kan dikayu din tuttuwa un naid payyan tagu ut
naiyabeng situn pita si pinasawayana dit kinapotog ud Juan.
Yoong san osa’n manuttuwa ulay nu nadoba’n tagu mabalin
un napotpotog nu si Juan sidin mangiyapuwan Apudyus.”
29 Losan dat tagu pati utdat man-uul̲up si bugis un nangngol̲
sit imbagan Jesus, pinanoknokan da un kustu dit kingwan
Apudyus un nangibaun kan Juan. Onta nampabunyag da kan
Juan.
30 Yoong sadat Fariseo kan sadat mimistulun di lintog
sinumdiyan da dit panggop Apudyus kan dida. Onta adida
nampabunyag kan Juan.
31 “Sinsadin, singngadan nat mangiyaligak sidan tagu’t
tuwa lonap, singngadan nat kamaan da?
32 Kama da utdan aabeng un gatupakan sidin aammungan
di tagu’n mampipinnakuy sidan kaalimok da un kanan dan,
‘Mangangsa kami yoong adi kayu manadok. Manlamat kami
yoong adi kayu man-ibil.’
33 Kama da utdadiya aabeng ta utdit dummatong si Juan un
Mambubunyag, nanlangana mangan kan adina umminum si
basi ot kanan da un nadimunyu.
34 Dummatongaka Inyanak di Tagu ot nangananganak kan
umminuinumak ot kanan da uman un, ‘Ilan yuwot nal̲awota
mangan kan umiinum, gagayyom na pay dan man-uul̲up si
bugis kan uduma gumabasul̲!’
35 Yoong tamman nu siya’d kanan da ta maila payon din
kinakustun din silib Apudyus sin mantatagun dan manut-
tuwa.”
Napakawan Dit Gumabasul̲a Babai.
36 Sin-al̲gawan, osa’t dat Fariseo un mangngadan kan Simon
dit nangawis kan Jesus un umoy makakan kan siya ot ummoy
si Jesus nakaubunga nangan.
37 Utdiya ili inggaw babai un nadadag dit kokkoona kigad
si nataguwana. Utdit nagngol̲ana un inggaw si Jesus un
makakan sit bol̲oy dit Fariseo, ummoy pay sidi un nangal̲a si
simbutilya’n nabanola bangbangu.
38 Summikad sit sog-on dit ikin Jesus un umibiibil ot sadit
luwa na nantodtodtod sit ikin Jesus. Pinunasana’t dit buuk
na asina inogkan kan inisigan sit bangbangu.
39 Utdit mailan dit Fariseo un nangawis kan Jesus di,
kinnanana’t dit somsomok na un, “Nu tuttuwa’n propetan
Apudyus tuwa tagu tigammu na okyan nu kamaan ditu’n
babai un maneksekgel kan siya. Ot tigammu na okyan tun
kinadadag tun kokkoona’n tagu.”

40 Tigammun Jesus dit inggaw sit somsomok Simon ot
kinnanana un, “Simon, antu ud ibagak kan sika.” “On Apu,
ibagam ud,” kinnanan Simon.
41 Inlapun Jesus un nambagbaga’n kanana’n, “Awad da
ud duwa’n tagu un nanggawat si pilak sidit nampagawat.
Limanggasut sit osa ot limampuḻu’t dit osa.
42 Gaputa adida nakabayad pinakawan na dida’n duwa.
Singngadan na kan dida’n duwa dit amo mamippiya utdit
nampagawat?”
43 Summungbat si Simon un, “Sadit amod si ginawata na-
pakawan.”
“Kustu nat sungbat nu,” kinnanan Jesus.
44 Inawingan Jesus dit babai asina kinnanan kan Simon un,
“Ilam tu un babai, nilumnokak situn boḻoy yu yoong adinak
initdan si danum si nambuḻuk situn ikik un siya’d ugali taku’n
Judio. Yoong satu un babai binuḻuwana datun ikik si luwa na
asina pinunasan situn buuk na.
45 Adim pay inogkan sakon un siya pay ugali taku yoong
satu un babai adina ummillonga nangogoogok sidatun ikik.
46 Adim pay nilanaan tun uḻuk un doda’n siya’d ugali taku
yoong nilanaana tun ikik si bangbangu.
47 Ot ibagak kan sika un satun amoda nampipiya na un im-
paila na siya’d mangil-an un napakawan dat aduadu’n basuḻ
na. Sat tagu’n napakawan si akit, akit pay dit mampipiya na.”
48 Utdiyon, kinnanan Jesus sidit babai un, “Pinakawan
kuwon danat basuḻ nu.”
49 “Singngadan ditu’n tagu’n mamakawan si basuḻ?” kanan
dat kaubung na utdit somsomok da pay lawan.
50 Utdi imbagan Jesus sidit babai un, “Gapu’t nat pamma-
tim, taguwon dika kan Apudyus. Ikanon un kapkapiya.”

8

Sadat Babai Un Naitungtung-ud Kan Jesus

1 Adina mabayag, dinakdak Jesus dat kailin-ili kan losana
boboḻoya nantudtuduwan sidit Nabaḻu’n Damag maipanggop
sit mangiyapuwan Apudyus.
2 Buḻun na dat kagwampuḻu’t duwa’n disipulus na kan
naitung-ud pay dadit babai un naagasan si sakit, kan dadit
pinapiya na un nadimunyu kama kan Maria Magdalena un
nangaddagan Jesus sidat pitu’n dimunyu un nanimunyu kan
siya.
3 Osa pay si Juana un asawan Cusa un apun dat
manselselbi’t din boḻoy Ali Herodes. Si Susana dit osa kan
adu pay dat uduma babai’n nangitod sidan mabalin da un
maituḻung kan da Jesus.

Abalig Maipanggop Sit Bukol̲
(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

4 Amoamoda tagu dat naammung kan makaddatodatong
kampay dat udum un manligwat si kailin-ili un umoy kan
Jesus. Utdi, imbaga na tuwa abalig kan dida.
5 "Inggaw osa'n tagu'n ummoy nan-iwalis si bukol̲a tag-
imul̲a na. Utdiya nan-iwalisana naotdag dit udum sit dal̲an
ot dinabbodabbok dat tagu'n nangoy kan timpok dat sissiwit
dida.
6 Sat uduma bukol̲ naotdag sit kabattuwan ot tummubu da
yoong nal̲pak da ta naid lappat dit pita.
7 Sat udum naotdag da utdit kasassaitan ot tummubu da
yoong naseet da.
8 Sat udum naotdag sit nal̲asa un pita ot tummubu da kan
namunga da si maminggasut dit bungan dit osa'n mul̲a."
Maabus man un maibagan Jesus di kanana un, "Dikayu'n
awad si ingan makagngol̲, dumngol̲ kayu."

Sat Panggop Dit Abalig
(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

9 Inimus dat disipulus Jesus nu singngadan dit kaipooyan
dit abalig.
10 Ot kinnanan Jesus un, "Dikayu'd nangipatigammuwan
Apudyus sidat adi naipatigammu't dit maipanggop sin
mangiyapuwana. Ot sadat udum maipatigammu kan dida
si abalig dal̲apnu 'ulay iillan da tun kook adida maimatunan
kan ulay dodongl̲on da tun ibagak adida maawatan.' "

Illawlawag Jesus Dit Kaipooyan Dit Abalig
(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

11 Utdi, imbagan Jesus un, "Satu tun kaipooyan dit abalig.
Sat bukol̲ maiyalig sit ugud Apudyus.
12 Sat dal̲ana naotdagan dit uduma bukol̲, maiyalig sidat
tagu'n nangngol̲ sit ugud Apudyus. Yoong dagusa ummoy
Satanas sinugsugan dida dal̲apnu maliuwan da dit ugud un
dingngol̲ da kad adida manuttuwa kan adida maidagamung
sit mangiyapuwan Apudyus.
13 Sadit bukol̲a naotdag sit kabattuwan maiyalig sidat
tagu'n nangngol̲ sit ugud Apudyus. Ot naanggom da un
nangngol̲ yoong adina nansilnad dit ugud kan dida ta tut-
tuwaon da ullawa si sin-akitan yoong lumipsut da nu duma-
tong dit mamakgangan dat uduma tagu kan dida.
14 "Sadat naotdag sit kasassaitan, dida dat tagu'n nangngol̲
sit ugud Apudyus yoong maipagapu't danag, kinabaknang
kan sadat manggan-ganasan situn lubung, maliuwan da dat
dingngol̲ da ot adina mambalin dit bunga da.

15 “Ot sadat bukolla naotdag sit nallasa un pita, dida dat naballu kan nanakoma tagu’n nangngoll sit ugud Apudyus ot adida linipsutan ot namunga da gaputa intultuluy da un tinuttuwa.”

Abalig Maipanggop Si Silaw
(Marcos 4:21-25)

16 Inyabalig pay Jesus un, “Maid tagu’t manongog si pingki asina tangngoban onnu igga utnat sogwab katli, nu adi igga na utdit kustu’n iiggaan dallapnu silawana nat nakollop.

17 Ta naid naisulluk si adi maokall onnu nailimod si adi matigammuwan kan maipakaawat.

18 “Ot am-ammaan yu un dongllon tun ibagak ta sadat tagu’n manuttuwa amo umad-adu dit maawatan da. Sat tagu’n adi manuttuwa utdit ipakaawat Apudyus kan siya makaana losan ulay sat akita naawatana.”

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

19 Utdiyon dummatong dit inan Jesus kan dat susunnud na. Yoong adida nakaadani’n dagus ta nasugsugpet dat tagu utdi.

20 Awad nangibaga kan Jesus un, “Andi da inam kan da sunud nu utdi un gasikadan sin lasina piyaon da un ilan sika.”

21 Yoong kinnanan Jesus kan dida’n losan un, “Sadat dumngoll sit ugud Apudyus kan tungpallon da, dida ud inak kan susunud ku.”

Pinaginok Jesus Dit Bali
(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

22 Sin-allgawan nanlugan da Jesus kan dat disipulus na utdit bangka ot kinnanan Jesus un, “Mandollmang taku’t din domang ditu’n bananaw.” Ot kaysan da.

23 Utdit dam-an da un dit manlullugana dumollmang, nasuyop si Jesus. Ot kaklllata lawa’n gummali ot sadit bangka da dandaniyon mapnu’t danum ot tallona gaogyat.

24 Umoy da pinukaw si Jesus un kanan dan, “Apu, Apu, lumikna ka ta mallmos takuwon!”

Gummangun si Jesus ot binilin na dit bali kan mallukullukuta pallluung ta guminok da. Ot gumminok da.

25 Utdiyon imbagan Jesus sidat disipulus na un, “Kawad dit pammati yu kan sakon nu?”

Nasnasdaaw kan nakakimut da ot nampaim-imkaw da un, “Singngadan kad nin ditu un tagu ta bilinona dat bayogbog kan pallluung kad tuttuwaon da.”

Pinapiyan Jesus Dit Tagu’n Sinakayan Di Dimunyu
(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

26 Intulutuluy da un dit nandol̲mang inggana't dummang-
pot da utdin lakub din ili ud Gerasa un domang din ili ud
Galilea.
27 Tumakdang man da Jesus inggaw tagu'n sinakayan
di dimunyu utdiya ili un ummoy ummabot kan siya un
nabayaga mantittiway kan adina inggaw sit bol̲oy ta sat
kalobl̲obonan dit iinggawana.
28-29 Makaino-inooy dit dimunyu kan siya ot ulay nu
maikinawad dat ima kan iki na kan mabantayan nal̲asu'n
pogsatona ot iyaddag dit dimunyu utdit igawa maid tag-
taguwan. Maila na man si Jesus, nampakuya nanlukgub sit
atubang Jesus ot kapakpakuyana'n, "Jesus un anak Apudyus
un kangattuwan apay lingalingom sakon? Pangaasim ta
adiyak dusaon." Imbagana di ta binilin Jesus dit dimunyu un
tengyana dit tagu.
30 Ot inimusan Jesus un, "Sin nat ngadan nu?"
Summungbata kanana'n, "Sakon si Sin-amal̲an." Onta
adu'n dimunyu dat ininggaw kan siya.
31 Sadat dimunyu nampakpakaasi da kan Jesus un adina
padal̲non dida't dit bitu un maid mangkigadan dit kaadal̲om
na.
32 Inggaw da ud sin-amal̲ana bol̲ok un manubsubuk sit
bakl̲as dit bateleda adani kan dida. Ot nampakpakaasi dat
dimunyu un ipalubus Jesus un sadat bol̲ok dat sakayan da. Ot
pinalubusan Jesus dida.
33 Utdi, tinengyan dat dimunyu dit tagu ot ummoy da
nilumnok sidadit bol̲ok. Utdiyon nanggugunod dadit bol̲ok un
kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot naamin da
un nal̲mos.
34 Mailan man dat tagu'n sin-ayyuwan sidat bol̲ok dit na-
pasamak, nampatodtoddak da un ummoy nangipadamag
sidat tagu't dit ili kan kaadaniyana bobol̲oy.
35 Utdi, ummoy dat tagu inila nu singngadan dit na-
pasamak. Dakngon da man si Jesus, naila da dit tagu'n
tinengyan dat dimunyu un mantutupak sit atubang Jesus.
Nakabaduton kan nabal̲uwon dit angos na ot nakakimut da.
36 Sadat nakaila utdiya napasamak impadamag da nu in-
inon dit kummiyaan dit lal̲aki'n sinakayan di dimunyu.
37 Utdiyon, amoamod dit kimut dat tagu't din lakub Gerasa
ot ummoy da imbaga kan Jesus un manal̲an. Ot nanlugan si
Jesus sit bangka dal̲apnu man-ulin.
38 Mansidi, sadit tagu'n tinengyan dat dimunyu nampak-
pakaasi kan Jesus un maitung-ud kan siya yoong pinadal̲an
Jesus un kanana'n,
39 "Mangulin ka utdin bobol̲oy yu ta ibagam sidat tagu dat
losana kingwan Apudyus kan sika."

Ot kaysan dit tagu'n ummoy nangiwalagawag sidit kingwan Jesus kan siya utdan losan sin ili da.

Sat Abeng Jairo Kan Sat Babain Nanikdun Sit Badut Jesus (Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

40 Utdit nan-ulin da Jesus sit domang bananaw, matal̲ok dat adu'n tagu'n manguuway kan siya't di.

41 Utdiyon, dummatong dit osa'n pangaton dat dit sinagoga un mangngadan kan Jairo. Ot ummoy nampalintumong sit sinagung Jesus un nampakpakaasi kan siya ta umoy sit bol̲oy na.

42 Ta sadit os-ossaana abeng na un babai un umoya kagwampul̲u't duwa dit tawon na, matmattoyan.

Utdit kaysanan daon, madabdabbil dat tagu'n naitung-ud kan Jesus.

43 Ot inggaw osa'n babai kan dida un kagwampul̲u't duwa'n dagunon un makaddal̲adal̲a un maida tal̲on makaagas kan siya.

44 Nakasuppenget sidat amoda tagu un ummoy sit awid Jesus ot sinekgel na dit lagayadan dit badut na ot dagusa naopdan dit dal̲a na.

45 Utdi, kinnanan Jesus un, "Singngadan dit nanekgel situn badut ku?"

"Bokona sakon," awad osa ya kanana.

Ot kinnanan Pedro un, "Apu adim kad tigammu un madabbidabbil danat tagu'n nanliput kan sika?"

46 "Awad nangagal̲a'n nanekgel kan sakon," kinnanan Jesus "ta nagiknak un awad pannakabalin un lummaksun kan sakon."

47 Utdit maawatan dit babai un tigammun Jesus dit napasamak kan siya, mamilpilpila ummoy nampalintumong sit atubang Jesus. Ot imbagana utdat losana tagu't di nu apay un sinekgel na dit badut Jesus kan sadit dagusa kummiyaana.

48 Ot kinnanan Jesus kan siya un, "Anak ku, kummiya ka gapu't pammatim kan sakon. Manal̲an kaona kapkapiya."

49 Sissiya payyan si Jesus un mambagbagbaga utdit dumatong dit nanligwat sit bol̲oy dit pangata nangibaag kan siya un, "Natoyon dit abeng nu, adimon lingalingon si Mistulu."

50 Yoong dingngol̲ Jesus di ot kinnana na utdit pangat un, "Adika madanagan, basta manuttuwa ka ullawa kan sakon matagu payyan."

51 Sumaal̲ man da Jesus sit bol̲oy didit pangat, adina pinalubusan dat tagu'n makal̲nok kan siya malaksig kan da Pedro, Juan, Santiago kan sadat mal̲ong-ag dit abeng.

52 Mampaibila manlamat dat losana tagu't di yoong kinnanan Jesus un, "Adi kayu man-ibil ta bokona natoy nat abeng. Masusuyopa lawa."

53 Inyaamang da si Jesus gaputa tigammu da un natoyon dit
abeng.
54 Yoong inadaniyan Jesus dit natoy ot inaggomana dit
imana asina kinnanan un, “Anak ku, gumangun ka.”
55 Ummungal̲ dit abeng ot dagusa gummangun. Utdiyon
imbagan Jesus un pakanan da.
56 Nasnasdaaw dat mal̲ong-ag dit abeng yoong binilin Jesus
dida un maida tal̲on mangibagbagaan da utdiya napasamak.

9

Imbaun Jesus Dat Kagwampul̲u’t Duwa’n Apostoles Na
(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

1 Pinandatdatong Jesus dat kagwampul̲u’t duwa’n apos-
toles na ot initdana dida’t pannakabalin kan kalintogan
un mangaddag sidat losana dimunyu kan mampapiya’t dat
masakit.
2 Maabus man di imbaun na dida un umoy mangitudtudu
utdit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus kan mampa-
piya utdat masakit.
3 Imbagana kan dida un, “Maida pulus idallay yu utnat
mangal̲yugan yu. Adi kayu man-idallay si sul̲kud, pasiking,
bal̲un un makan onnu pilak onnu baduta mansukatan yu.
4 Nu awad mampal̲nok kan dikayu’t dit bol̲oy na, siya’d
inggawan yuwon inggana’t manal̲nan yu.
5 Yoong nu naid mamal̲nok kan dikayu utnat bobol̲oya ayan
yu, tengyan yu diya bobol̲oy ot ikagkag yu dat gabu utdat iki
yu si bintaga un madusa da.”
6 Utdi, kaysan dat apostoles Jesus ot ummoy da utdit losana
bobol̲oy un inangiwalagawag sit Nabal̲u’n Damag kan nam-
papiya’t dat tagu’n masakit.

Nabulung Si Herodes
(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

7 Utdiyon nagngol̲ Herodes un siya ud mangiyapu utdin
Galilea dit bagbagaon dat tagu maipanggop sidat kokkoon
Jesus. Ot nabulubulung ta kanan dat uduma tagu un um-
mungal̲ si Juan un Mambubunyag.
8 Sadat udum kanan da un sadit Elias un nampaila. Ot sadat
udum payyan kanan da un osa’n propetan Apudyus sidit aw-
awe un ummungal̲.
9 Yoong si Herodes kinnanana un, “Pinaputul̲ ku dit ul̲un
Juan ot singngadan na un tagu tun madamdamag ku?”
Utdi, piyaona’n tal̲on maila si Jesus.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu’n Tagu
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

10 Utdit nangulin dat apostoles un imbaun Jesus, imbaga
da kan siya dat kingkingwa da. Ot indallay na dida un dida'l
lawa utdit ili'd Betsaida ta ida man-illong.
11 Matigammuwan man dat aduadu'n tagu inunud da dida.
Natal̲ok si Jesus un nangila utdat tagu'n dummatong ot tinud-
tuduwana dida maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus kan
pinapiyana pay dat masakit.
12 Utdit gumidgidamon ummoy dat kagwam pul̲u't duwa un
disipulus kan Jesus un kanan dan, "Maid tagtagguwan situ,
padal̲nom dan tagu ta umoy da mangila't manganan da kan
umbogan da utdan adani'n bobol̲oy."
13 Yoong summungbat si Jesus un kanana'n, "Dikayu'd
mangtod si kanon da."
Kanan da un, "Lima'n bukol̲a tinapay kan duwa un ikana
lawa tun antu kan dikami. Siya a, nu umoy kami gumatang si
ipakan sidatu'n amoamoda tagu."
14 Ta umoya lima'n libu dat lal̲aki utdi un adi naibilang dat
babai kan aabeng.
Ot kinnanan Jesus kan dida un, "Mantupakon yu dida'n
maul̲-ul̲mungon si sinlilimampul̲u."
15 Tinungpal da dit imbagan Jesus un pinantupak da dat
tagu.
16 Inal̲an Jesus dit lima'n tinapay kan duwa un ikan asina
nantangad langit un nanyaman kan Apudyus asina biniibiik
dida un intod sidat disipulus na ta iwal̲as da utdat tagu.
17 Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon da man dat
nabun-an, napnu dat kagwampul̲u't duwa un lakba.

Imbagan Pedro Nu Singngadan Jesus
(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

18 Sin-al̲gawan, manlulluwal̲u si Jesus un sadat disipulus na
ullawa dat bul̲un na. Maabus man, inimus na kan dida un,
"Singngadan dit kanan dat tagu kan sakon nu?"
19 Ot summungbat da un, "Sika kanu si Juan un Mambubun-
yag. Kanan pay dat udum un sika kanu dit Elias, yoong sadat
udum payyan kanan da un osa kan propetan Apudyus sit aw-
awe un ummungal̲."
20 "Yoong dikayu nu? Singngadan ku utnat kanan yu?"
inyimus Jesus kan dida.
Summungbat si Pedro un, "Sika dit Kristu un imbaun
Apudyus."*

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyan Kan Umungal̲ana
(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30–9:1)

---

* **9:20** Sat piyaona un ugudon dit Kristu onnu Mesias, sat nadutukan un insap-
atan Apudyus un ibaun na un managu utdat tagu.

21 Utdi, binilibilin na dida un adida ibagbaga't udum tu.
22 Kinnanana un, "Sakona Inyanak di Tagu masapula sagapal̲ok dat adu'n ligat. Sumdiyan dat lalallakay di Judio, aapapun di padi kan mimistulun di lintog sakon. Mapatoyak yoong paungal̲onak kan Apudyus utdin maikatlu'n al̲-al̲gaw."
23 Ot kinnanana kan dida'n losan un, "Nu sinnat mamiya un maidagamung kan sakon, masapula igongda naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona dit kulus † na asi umunud kan sakon.
24 Ta sat tagu'n manal̲akug sit mataguwana't tun pita, matal̲ak na dit mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagu'n matal̲ak na dit mataguwana't tun pita maipagapu't manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga.
25 Ngadan nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na dan losana binaknang situn lubung yoong matal̲ak na dit mataguwana't inggaingga?
26 Singngadan na mana mangibain kan sakon pada na pay sidan tudtuduk, ibain ku pay nu mangulinak. Ot nu mangulinaka Inyanak di Tagu, awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak ot bul̲un ku dan anghel.
27 Ot tuttuwa tun ibagak un, dikayu'n awad sinsatun awad da ud adi yan matoy inggana't maila da dit mangiyapuwan Apudyus."

Sat Nambaliwan Dit Ilan Jesus
(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

28 Lumabas man umoya wal̲u'n al̲gaw sit nangibagaan Jesus sidatu, indallay na da Pedro, Juan kan Santiago un nanagada't dit bateleda umoy manluwal̲u.
29 Madama mana manlulluwal̲u, nabaliwan dit ilan Jesus ot sat badut na manilisiling dit kapol̲kas na.
30 Kakl̲ata inggaw da ud duwa'n tagu un makabagbagbaga kan siya un sada Moses kan Elias.
31 Mampasiling pay dit ila da ot nambabagbagaan da dit dandani'n mapatoyan Jesus un tungpal̲ona't din Jerusalem.
32 Si Pedro kan dadit bul̲un na, amod dit suyop da yoong nakalikna da ot naila da dit dol̲ang Jesus kan sadadit duwa'n sumisikad sidit sog-on na.
33 Utdit tengyan dat duwa'n lal̲aki si Jesus kinnanan Pedro kan siya un, "Apu, napiya ta antu taku't tu. Mangwa kami si tul̲u'n sigay ta mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa." Yoong adin Pedro sinomsomoka ummuna dit imbaga na.

† **9:23** Ilan yu utdin Mateo 16:24

34 Utdiya mangibagbagaana't di, inggaw bunot un nan-
gayyung kan dida ot amod dit kimut da utdit sinakubuwana
da Jesus.
35 Inggaw ginga un nanligwat sit bunot un kanana'n, "Siy-
atu ud Anak ku un pinilik, dumngol kayu kan siya."
36 Utdit guminok dit ginga, si Jesus ullawaon dit ininggaw.
Ot naid nangibagbagaan da utdiya timpu utdat naila da.

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan di Dimunyu
(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

37 Mabigat man sidit nakagusad daon sidiya bateled, ad-
uadu'n tagu un ummoy ummabat kan Jesus.
38 Kaklata napanakuy dit osa un kanana'n, "Mistulu, pangn-
gaasim ud ta ilam tun os-ossaana abeng ku un lalaki.
39 Ta awad dimunyu un kanayuna sumakay kan siya ot
nu sakayana kaklata mapanakuy un manwogowogowog ing-
gana't manlallablab tun sangi na. Palpaligatona'n talon ot
adina matetengyan.
40 Kindaw ku un addagon danat disipulus nu yoong adida
maboollan."
41 Summungbat si Jesus un, "Ay, naid pammati yu un tagu't
tuwa lonap kan bokobokon nat somsomok yu. Kamaan
nat kabayag ku un iinggaw kan mangiyaanus kan dikayu
inggana't manuttuwa kayu?" Utdi kinnana'n Jesus sidit ama
un, "Idatong nu uttu nat abeng nu."
42 Kumatkatam man dit abeng kan Jesus, indublang dit
dimunyu ot pinanwogowogowog na. Yoong inggimaun Jesus
dit dimunyu. Pinapiyan Jesus dit abeng asina inyulin kan
amana.
43 Losan dat tagu'n nasnasdaaw sidit amoda pannakabalin
Apudyus.

Imbagan Uman Jesus Dit Mapatoyana
(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Utdiya masmasdaawan da utdat losana kingwan Jesus,
kinnanana utdat disipulus na un,
44 "Ammaan yu kad donglon tun ibagak kan dikayu. Sakon
un Inyanak di Tagu dandaniyon un maiyawatak sidat tagu."
45 Yoong adida naawatan dit imbagana ta nailimod dit
kaipooyana kan dida. Ot umogyat da un mangimus kan siya.

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

46 Adina mabayag nampasungsungbat pay lawan dadit
disipulus nu singngadan na kan dida dit kangattuwan.
47 Tigammun Jesus dit somsomok da ot nangala si abeng
asina pinasikad sit sog-on na.

48 Ot kinnanana kan dida un, “Singngadan na mana mangawat situwa abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na. Singngadan na mana mangawat kan sakon, inawat na pay dit nangibaun kan sakon. Ot sat kadobaan kan dikayu, siya ud gattoka kangattuwan.”

Sanat Adi Gumusul̲ Kan Dikayu Bul̲un Yu
(Marcos 9:38-40)

49 Utdi, gumminga si Juan un kanana’n, “Apu, nakaila kami si tagu un man-addag si dimunyu un usalona nat ngadan nu. Yoong inyapa mi dit koona ta bokona bul̲un taku.”
50 Yoong kinnanan Jesus kan siya un, “Adiyu iyapa ta sat tagu’n adi gumusul̲ kan dikayu, bul̲un yu.”

Adin Dat iSamaria Pinal̲nok Si Jesus Sit Bobol̲oy Da

51 Utdit dandaniyon dit mangulinan Jesus ud langit, ingkoddong na un tal̲ona umoy ud Jerusalem.
52 Ot nangibaun si uduma tagu un umun-una nu siya. Kadon ummoy dat naibaun sit osa un bobol̲oy sidin Samaria ta ida managana si inggawana.
53 Yoong sadat tagu’t di adida piyaona pal̲nokon si Jesus sit bobol̲oy da gaputa natigammuwan da un umoy ud Jerusalem.
54 Magngol̲an man da Juan kan Santiago un disipulus na tu, kinnanan da un, “Apu, piyaoma ayagan mi dit apuy un manligwat langit ta sobgona dida?”
55 Yoong ummaswing si Jesus ot inggimau na dida.
56 Ot magangput man di kaysan da si uduma bobol̲oy.

Sadat Mamiya’n Maibuyut Kan Jesus
(Mateo 8:19-22)

57 Utdi un manaddal̲anan da inggaw osa un lal̲aki un maitungtung-ud kan siya un kanana’n, “Apu, maitung-udak kan sika si kigada ayam.”
58 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Unnay pay dan buwot ta awad lunguga inggawan da kan dat sissiwit ta awad lubu da. Yoong sakona Inyanak di Tagu, naid bol̲oy ku ut manillongak.”
59 Utdi, kinnanan Jesus sit osa kan dida un, “Maitung-ud ka kan sakon.”
Yoong summungbat dit lal̲aki un kanana’n, “Apu, oni ta umoyak yan ilbon si amak.”
60 Summungbat si Jesus un, “Bay-am ta sadat adi manuttuwa kan sakon ud mangilbon sidat natoy kan dida. Yoong nu sika, umoy kaot iwalagawag dit maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus.”
61 Kinnanan pay dit osa un, “Maitung-udak kan sika Apu, yoong umoyak yan ipalang sidat kabbol̲oy ku.”

62 Kinnanan Jesus kan siya un, “Sat manlugi’n mangal̲adu ta
maka-aswiaswing sit awid na bokona naselbi utdin mangiya-
puwan Apudyus.”‡

10

Imbaun Jesus Dat Pitumpul̲u’t Duwa

1 Maabus man di, namili si Jesus si pitumpul̲u ya duwa
payyana tagu un ibaun na un sindogwa ta umun-una da nu
siya utdan losana bobol̲oya ayana.
2 Sit daan da un manal̲nan, kinnanan Jesus kan dida
un, “Adu dat adi makatigammu kan sakon yoong akit dan
manudtudu kan dida un kama’t din adu un maani yoong akit
dan man-ani. Isunga iluwal̲u yu kan Apudyus un sinkuwa’t
din maani ta mangibaun si ad-adu payyan un man-ani.
3 Ingkayunon. Ot dongl̲on yu, kama kayu’t ubbun di kan-
nelu un ibaun ku utdan tanana asu.
4 Adi kayu mambal̲un si pilak onnu mangawit si pasiking
onnu kapatus. Adi kayu mailomga’n makabagbaga si tagu
utdan dal̲an yu.
5 Singngadan na mana bol̲oy nat longkon yu, umuna’n
ibaga yu un, ‘Iluwal̲u mi ta ipooy Apudyus un kapkapiya kayu
uttuwa bol̲oy.’
6 Ot nu awad mamiya kan dida un kapkapiya, maituttuwa
un kapkapiya da. Yoong nu naid, maugnut dit imbaga yu.
7 Makaigaw kayuwon kan dida utdiya bol̲oy un adi kayu
umali-alis si uduma bol̲oy. Ot kanon yu kan inumon yu
dan isunad da kan dikayu ta kalobbongan yu di un kama’t
tangdan yu un mangkokwa.
8 Nu awad dakngon yu si ili ta pal̲nokon dikayu’t dat tagu,
kanon yu nu singngadan nat maisunad kan dikayu.
9 Papiyaon yu dat masakit sidiya ili ot ibaga yu kan dida un,
‘Adaniyon kan dikayu dit mangiyapuwan Apudyus.’
10 Ot nu awad dakngon yu ut ili ta adi dikayu pal̲nokon umoy
kayu’t dan kal̲sa ta ibaga yu kan dida un,
11 ‘Ulay satu’n gabun tun ili yu un naipakot situn iki mi
punasan mi ta bintaga’n madusa kayu. Ot somsomkon yu un
ummadani kan dikayu dit mangiyapuwan Apudyus.’
12 Ibagak kan dikayu un, un-unnay dit dusan dat iSodoma*
nu san dusan dat tagu’t diya ili nu timpu’n mangukuman
Apudyus,” kinnanan Jesus.

---

‡ **9:62** Sat kustu un kaipooyana, sat manlugi’n umunud kan Jesus yoong makaaswiaswing sidat tinaynana bokona naselbi utdin mangiyapuwan Apudyus ta adina maiyossaan dit somsomok na un manselbi kan siya. * **10:12** Ilan yu utdin Mateo 10:15

Sadat Tagu'n Adi Nanuttuwa Kan Jesus
(Mateo 11:20-24)

13 Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana'n, "Kaasi kayu
un iCorazin kan iBetsaida ta adu dat kingwaka nakaskas-
daaw sidin ili yu yoong adi kayu kampay nandadaoli. Nu
utdin Tiro kan Sidon ud nakwaan da, dagus okyana nam-
badut da si ganggoti kan nantutupak da utdit kagabuwan un
mangipail-an da un ta<u>l</u>ona mandadaoliyan da dat basu<u>l</u> da.
14 Isunga ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan
iTiro kan iSidon nu san dusa yu un iCorazin kan iBetsaida nu
timpu un mangukuman Apudyus.
15 Ot dikayu paya iCapernaum, sanat kanan yu maidayaw
kayu'd langit? Bokon! Maidawat kayu't din impiyelnu."†
16 Imbagan pay Jesus un, "Sat tagu'n dumngo<u>l</u> sidat
itudtudu yu, sakon ud ta<u>l</u>ona dong<u>l</u>ona. Sat tagu'n sumumdi
kan dikayu, sakon ud ta<u>l</u>ona sumdiyana. Ot sat tagu'n su-
mumdi kan sakon, sumdiyana pay dit nangibaun kan sakon."

Sat Nangulinan Dat Pitumpu<u>l</u>u't Duwa

17 Utdit nangulin dat pitumpu<u>l</u>u't duwa'n imbaun Jesus,
nantatta<u>l</u>ok da ot imbaga da kan Jesus un, "Apu, ulay sadat
dimunyu tuttuwaon dikami nu addagon mi dida un usalon
mi nat ngadan nu."
18 Summungbat si Jesus un kanana'n, "On, nailak si Satanas
un naotdag un kama si kilat un nanligwat langit.
19 Dong<u>l</u>on yu tun ibagak. Initdak dikayu si pannakabalin
un mangabak sit losana pannakabalin ud kabusu<u>l</u> taku un si
Satanas. Ot ulay dabbokon yu dan u<u>l</u>og kan gayyaman adida
dikayu kalkaling-on.
20 Yoong ulay nu kama't nata tuttuwaon dikayu't dat
dimunyu, masapula bokona siya di dit mata<u>l</u>okan yu nu adi
san naikanglitan dan ngadan yu ud langit."

Naanggom Si Jesus
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

21 Utdi payona timpu, pinan-ang-anggom Ispiritu Santu
si Jesus ot nanluwa<u>l</u>u un kanana'n, "Manyamanak Ama un
Apu ud langit kan situn pita ta impatigammum sidat bokona
diada<u>l</u> dat inlimod nu utdat nasilib kan diada<u>l</u>. On, yamanok
Ama ta siya'd piniyama makwaana."
22 Maabus mana manluwa<u>l</u>u kanana't dat tagu un, "Impu-
lang Amak kan sakon dat losana banag. Ot maid kustu'n
makatigammu't dan losana maipanggop kan sakona Anak
Apudyus nu adi si Amak. Padana pay un maid gattoka
makatigammu't dan losana maipanggop kan Amak nu adi

† **10:15** Onnu Hades

sakona Anak na kan singngadan na mana piyaoka mangi-
patigammuwan.”
23 Utdi, nansagung si Jesus sidadit disipulus na ot kin-
nanana kan dida pay lawan, “Nagasat dan makaila utdat
losana mailayu uttun satun.
24 Tuttuwa tun ibagak un aduadu’n propetan Apudyus kan
al-ali utdit un mamiya’n makaila utdat mail-ila yu yoong
maid inila da. Piyaon da pay makagngol̲ sidan dongdongl̲on
yu yoong maid dingngol̲ da.”

Abalig Maipanggop Sit Nabal̲u’n Samaritano
(Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-31; Roma 13:8-14)

25 Utdi, inggaw osa’n mistulun di lintog un ummoy namad-
padas kan Jesus un kanana’n, “Mistulu, ngadan nat kook
dal̲apnu matawid ku dit mataguwak si inggaingga?”
26 Kanan Jesus kan siya un, “Ngadan dit kanan dit naikan-
glita Ugud Apudyus? Innon din man-aawat nu?”
27 Summungbat dit lal̲aki un, “Masapula iyossaan nu nat
losana aangsom, losana bilog nu, kan losana somsomok nu
un mamippiya kan Apudyus kan masapula piyaom dan bul̲un
nu un kama’t nat mampipiyam sinat long-ag nu.”
28 Kanan Jesus kan siya un, “Kustu nat insungbat nu. Siya’d
koom ot awad mataguwam si inggaingga.”
29 Yoong piyaon dit mistulun di lintog ikalintogan dit long-
ag na ot inimus na uman kan Jesus un, “Ngadan dan bul̲un ku
un piyaok nu?”
30 Inyabalig Jesus dit sungbat na un kanana’n, “Sin-al̲gawan,
inggaw osa’n Judio un gumusagusada nanligwat Jerusalem
un umoy Jerico. Yoong inggaw man sit kal̲sa inabat na dat
tulisan un nangal̲a’t dat losana kukuwa na. Nilabusan da kan
pinangpang-ok da asida tinengyana matmattoyan.
31 Utdi, naisammu un nanlaus dit osa un padin di Judio un
gummusad sidit kal̲sa. Maila na man dit tagu, nanliglig sit biik
dit dal̲ana lummaus.
32 Inggaw payyan Judio un kaganakan Levi un nangoy sidi
ot dumatong man sit ininggawan dit tagu, naila na yoong
nilausana umana lawa un niligligan.
33 “Yoong inggaw osa’n Samaritano ‡ un nangoy pay sidiya
dal̲an. Maila na man dit matmattoyan, nadaguwan.
34 Ummoy na inisigan dat sugat na si lana kan alak, asina
binobobobod. Utdiyon, pinangkabayu na dit tagu utdit
kabayu na asina inyoy sit bol̲oya oobgan di kakkaili un siya’d
nangandogana kan siya utdiya labi.

‡ **10:33** Sadan Samaritano dida ud tagu’t din probinsiya’d Samaria ot lalawwen-
gon dat Judio dida.

35 “Mabigat man, nangitod si pilak sidit singkuwa’t dit bo̱loy
asina kinnanan un, ‘Pangaasim ta ayyuwanam tuwa tagu ot
nu adina umanay tun itdok asik dogaan nu mangulinak.’ ”
36 Utdi, inyimus Jesus sidit mistulun di lintog un, “Utnat
somsomok nu ngadan na utdat tu̱lu un lummaus dit kustu un
bu̱lun dit tagu’n pinangpang-ok dat tulisan?”
37 Summungbat dit mistulun di lintog un, “Sadit osa un
nangaasi kan siya.”
Kanan Jesus kan siya un, “Siya, ot ikan ta siya’d koom pay
dit kingwana.”

Ummoy Jesus Biniling Da Marta Kan Maria

38 Utdit manaddau̱lanan da Jesus un umoy Jerusalem, din-
tong da dit osa’n bobo̱loy ot inggaw osa’n babai’n mangn-
gadan kan Marta un nangawis kan dida utdit bo̱loy da.
39 Inggaw sunud Marta un babai’n mangngadan kan Maria.
Utdit mantudtudu si Jesus ummoy si Maria nantupak sit sog-
on dit ikin Jesus un mandodongngo̱l sidit itudtudu na.
40 Yoong si Marta maallew sit mansaganaana ot inummoy
kan Jesus un kanana’n, “Apu, adim kad maila un tinengyanak
kan sunud ku un ossaan un man-as-aswinga mansagana?
Ibagam ud kan siya ta tu̱lunganak.”
41 Kanan Apu Jesus un, “Marta, Marta, kaadu’n ullawan di
madanagam kan mabulungam.
42 Ossaana lawa’d kapotgan ot siya’d pinilin Maria, ot maid
makaa̱la kan siya uttuwa pinilina.”

11

Nantudtudu Si Jesus Maipanggop Si Luwa̱lu
(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

1 Sin-a̱lgawan, manlulluwa̱lu si Jesus. Gangputona man dit
luwa̱lu na osa utdat disipulus na dit ummadani kan siya un
kanana’n, “Apu, tudtuduwam ud pay dikami un manluwa̱lu
un padan Juan un nantudtudu’t dat disipulus na.”
2 Kinnana’n Jesus kan dida un, “Nu manluwa̱lu kayu siya tu
tun kanan yu.
‘Ama, iluwa̱lu mi un madaydayaw nat ngadan nu.
Iluwa̱lu mi un dumatong nat man-apuwam.
3 Itdom dan kanon mi un ina̱lgaw.
4 Pakawanom dan basu̱l mi un padan dit mamakawanan
mi utdat makabasu̱l kan dikami. Ot adim ipalubusa
masugsugan kami.’ ”
5 Ot kinnanan pay Jesus sidat disipulus na un, “Kaspangali-
gan ta osa kan dikayu ud umoy sit gayyom na si gawan di
labi ot kanana un, ‘Gayyom, pangngaasim ta pabuludanak si
tu̱lu’n tinapay nu

6 ta awad gayyom ku un dummagas ot maida talon isunad
ku kan siya.'
7 "Yoong madin dit gayyom na mambukat ta kanana un,
'Adika lumingaling ta nasaludsudan nat sawang kan masuyop
kamiyon. Nasadutaka gumangun.'
8 "Ibagak kan dikayu un ulay nu gayyom na, adina piyaona
gumanguna mangtod. Yoong gaputa adin kampay dit awad
sit lasin lipsutan dit mangkodaw, mangtoda lawa utdat mas-
apul dit gayyom na.
9 "Ot padana pay un ibagak kan dikayu, adi kayu lumipsuta
mangkodaw kan Apudyus sidan masapul yu ot itdona kan
dikayu. Adi kayu lumipsuta man-inap sidan masapul yu ot
tulungan dikayu kan siya un mangdas. Adi kayu lumipsuta
mangkogkog sit sawang na ot ibukatan dikayu kan siya.
10 Ta losana mangkodaw kan Apudyus maitdan, losana
man-inap makaodas kan losana mangkogkog sit sawang na
maibukatan.
11 "Apay awad kad ama un mangtod si ulog sinat abeng na
nu mangkodaw si ikan?
12 Onnu mangitod si ammabuy nu mangkodaw si iplug?
Maid.
13 Ot nu dikayu un nadadaga tagu tigammu yu un mangitod
si napiya utdan anak yu, amodot kan Ama yu ud langit ta
itdona pay si Ispiritu Santu kan dikayu nu kodawon yu!"

Da Jesus Kan Beelzebub
(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

14 Sin-algawan, inaddag Jesus dit dimunyu'n nampaumol
sidit tagu. Utdit tinengyan dit dimunyu dit tagu makabagba-
gaon ot nasnasdaaw dat nakaila.
15 Yoong inggaw da ud udum un kanan da un, "Si Beelzebub
un pangat dat dimunyu ud nangitod kan siya utnat pannaka-
balin na un mangaddag sidan dimunyu."
16 Yoong inggaw da pay uduma mamadpadas kan Jesus ot
kindaw da un mangipaila't am-amug ta mamnokan da nu
tuttuwa'n nanligwat kan Apudyus dit kabool*ana*.
17 Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana
kan dida un, "Sanat ili un mambibinnusul pay lawan dan
tagu na, adina mandonoy. Padana pay sidat simbal*yana*
mambibinnusul da pay lawan, makaskasway da.
18 Ot nu mambibinnusul da Satanas kan dat bul*un* na,
adina mandonoy dit mangiyapuwana. Ta kanan yu un man-
addagak si dimunyu un si Beelzebub dit mangitod si pan-
nakabalin ku un mangaddag.

19 Ot nu si Beelzebub dit nangitod si pannakabalin ku un
mangaddag si dimunyu, ngadan nat nangitod si pannaka-
balin danat buyut yu un mangaddag si dimunyu nu? Sadan
bul̲un yu pay lawan ud mamanoknoka bokon nat kanan yu.
20 Ot gaputa si Apudyus ud nangitod si pannakabalin ku un
mangaddag si dimunyu, siya ud mangil-an un dummatongon
kan dikayu din mangiyapuwan Apudyus.
21 "Nu sanat osa'n gumibiloga tagu ta nasasaggana dat
almas na un mangandog sit bol̲oy na, maid makaakaw sidat
kukuwa na.
22 Yoong nu amo nabilog nu siya dit umoy un mangabak
kan siya, al̲ana'n aminon dat almas un manal̲god dit
singkuwa't dit bol̲oy asina goggogwaon dat samsam na utdat
bul̲un na.
23 "Sat tagu'n adi gumungguy kan sakon, busul̲ona'd sakon.
Ot losan dat tagu'n adi tumul̲unga mangawis sidat tagu un
manuttuwa kan sakon, dida'd mangiyad-adayu't dat tagu kan
sakon."

Sat Man-ulinan Di Nadadaga Ispiritu
(Mateo 12:43-45)

24 Intuluy Jesus un kanana'n, "Nu lumaksun nat nadadaga
ispiritu utnat tagu'n sinakayana, umoy man-ayaayaw sidit
igawa naid si danum un man-inap si uduma man-illongana.
Nu maid odasana't inggawana kanana un, 'Mangulinak sit
bol̲oy ku un tinengyak.'
25 Ot mangulin kad dakngona dit tagu un kama't bol̲oya
nadal̲us kan naul̲nus un naid payyan inggaw.
26 Utdi, umoy mangidallay si pitu'n ispiritu'n amo nadad-
dadag nu siya ot longkon da un igawan diya tagu. Kadon amo
nadaddadag dit kasasaad didiya tagu nu sadit damu."

Sat Kagasatana Tagu

27 Utdiya mambagbagaan Jesus inggaw babai't dat
kaaduwana indangsol̲ na dit gingana un kanana'n, "Tal̲ona
nagasat dit babai un nangiyabeng kan nanagibi kan sika."
28 Yoong kinnanan Jesus un, "On, yoong nagasgasat dat
dumngol̲ kan manungpal sit ugud Apudyus."

Kindaw Da Un Man-am-amug Si Jesus
(Mateo 12:38-42)

29 Utdit umad-adu dat tagu'n mangkadatong nambagbaga't
Jesus un kanana'n, "Nadadag dan tagu't tun satuna lonap.
Man-inap da si am-amuga mangilasinan da un imbaunak kan
Apudyus yoong maid udum si mangilasinan ut ipailak nu adi
sat naipasamak kan Jonas sidit aw-awe.
30 Ta sat napasamak kan Jonas dit nangil-an dat iNineve un
si Jonas imbaun Apudyus. Ot padana pay un sat mapasamak

kan sakon un Inyanak di Tagu dit mangil-an dat tagu un si
Apudyus ud nangibaun kan sakon.
31 “Ot nu dumatong dit aḻ-aḻgawa maukuman dat losana
tagu sumikad tu dit babai’n apun dat iSeba utdit aw-awe un
mamabasuḻ sidat tagu’t tun satun. Ta nanligwat sin adad-
dayuwana ili un ummoy nandongoḻ sit ugud didit nalainga
Ali Solomon. Yoong antu kan dikayu ud nangatngatu nu si
Ali Solomon yoong adiyu dongḻon.
32 Utdiya aḻ-aḻgawa maukuman dat losana tagu, sumikad tu
dat iNineve un mamabasuḻ sidan tagu’t tun satun. Ta utdit
nagngoḻan dat iNineve dit intudtudun Jonas, nandadaoliyan
da dat basuḻ da. Ot antu kan dikayu’d nangatngatu nu si Jonas
yoong adiyu tuttuwaon.”

Sat Silaw Di Long-ag
(Mateo 5:15; 6:22-23)

33 Kinnanan payyan Jesus un, “Maid tagu’t manongog si
pingki asina isuḻuk onnu tangban si duyas nu adi igga na
utdit kustu un iiggaan di pingki daḻapnu sadan tagu’n lumnok
maila da dit padda na.
34 “San ata yu kama nu siya’d silaw nat long-ag yu. Isunga
nu napadda nat ata yu, napadda nat losana long-ag yu. Yoong
nu nadaḻam nat ata yu, nakoḻop pay nat losana long-ag yu.
35 Isunga ilan yu ta sanat silaw un awad kan dikayu tut-
tuwa’n napadda un bokona napangot.
36 Ta nu nasilawan nat losana long-ag yu un naid akit si
koḻop na, taḻona napadda un kama nu masisillawan si napad-
dapadda’n silaw.”

Inomḻan Jesus Dat Fariseo Kan Mimistulun Di Lintog
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

37 Magangput man Jesus un ibaga di, inawis dit osa’n
Fariseo utdit boḻoy na ta umoy makakan kan siya.
38 Inummoy si Jesus ot utdit mangan da nasdaaw dit Fariseo
ta adin Jesus nambuḻu un kama’t dit kadawiyana mambubuḻu
da nu daan dan mangan.
39 Ot kinnanan Jesus kan siya un, “Dikayu’n Fariseo kama
kayu’t tagu’n sad kiwasana ullawa dat lasin dat tasa kan da
pinggan. Ta buḻuwan yu dat ima yu yoong sanat daḻom yu
napnu’t kinaagum kan kinadadag.
40 Natingtingangan kayu! Bokon kad un si Apudyus un
nangwa’t dit makindaḻom, kingwa na pay dit makinlasin?
41 Daḻusan yuwot nat aangson yu ot itdon yu utdan kakkaasi
dat awad kan dikayu kad nadaḻus dat losana kakigad yu.
42 “Yoong kakkaasi kayu pay un Fariseo. Ta itdon yu kan
Apudyus ud ingkapuḻun nat losana apit yu un mampabangu’t

tipoy yoong niliwayan yu un koon dan nalintog kan niliwayan yu un piyaon si Apudyus. Siyadatu dan lumbonga umuna'n tungpa<u>l</u>on yu un adiyu pay liwayan dan udum.

43 "Kaasi kayu un Fariseo ta pipiyaon yu un mantupak sit sangu utdin sinagoga kan pipiyaon yu nu dayawon dikayu nu umoy kayu't dan aabtan di tagu.

44 Kaasi kayu! Kama kayu't dan lobona maid iimmatunana un dabdabbokona lawan dat tagu ta adida tigammu un lobon."

45 Utdi, osa't dat mimistulun di lintog dit summungbata kanana'n, "Mistulu, maitagom kami paya mabainan sinata imbagam."

46 "Kaasi kayu pay un mimistulun di lintog," kinnanan Jesus. "Kama kayu't mampabukud sidan tagu si nadagsona awit sinat adu'n bilina ipatungpal yu yoong adi kayu'n ta<u>l</u>on suma<u>l</u>ak.

47 Kakkaasi kayu ta paba<u>l</u>uwon yu dat lobon dat propetan Apudyus un pinatoy dat inapu yu utdit aw-awe.

48 Siya'd mangipaila un piniya yu dit kingwa da ta pinatoy da dida asiyu paba<u>l</u>uwon dat lobon da.

49 "Satu'd mangipaila utdit kinasilib Apudyus ta kanana't dit aw-awe un, 'Mangibaunak kan dida si adu'n propetak kan apostoles yoong patoyon da dat udum kan dida kan palpaligaton da dat udum.'

50 "Isunga dikayu'n tagu uttun satuna lonap dan madusa maipagapu't dit napatoyan dat losana propetan Apudyus manlugi't dit nakwaan tun lubung ingga na uttun satun.

51 Manlugi't dit napatoyan Abel inggana kan Zacarias un pinatoy da utdit bo<u>l</u>aat dit altar kan timplu. On, ibagak kan dikayu un sungbatan dan tagu't tuwa lonap dit napatoyan da nu dumtong nat timpu.

52 "Kaasi kayu un mimistulun di lintog ta linappodan yu dat tagu utdit makaawatan da utdit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus. Adiyu piyaona tuttuwaon ot lappodan yu pay dan mamiya un manuttuwa."

53 Tengyan man Jesus diya bo<u>l</u>oy inlapun dat mimistulun di lintog kan Fariseo un suganggangon si Jesus kan pasungbaton sidat nadumaduma un imus da.

54 Ta uuwayon da nu awad maisungbat na si mangida<u>l</u>uman da kan siya.

12

Alimbanan Yu Danat Man-ag-agin
(Mateo 10:26-27)

1 Kad pay sidiyon, madabdabbil dat aduadu'n tagu'n naammung un ulaya lawa'n mandidinnabbok da si iki.

Inun-unan Jesus binagbaga dat disipulus na un kanana'n,
"Alimbanan yu dit bubud dan Fariseo. San piyaoka ugudon
sadit kinaman-ag-agin da.
2 Ta maid mailimod si adi maikol̲wag onnu maisul̲uk si adi
maipal̲taw nu dumtong din timpu na.
3 Isunga singngadan na mana inlimod yu un imbaga
maikol̲wag ot sat inyagasaas yu utdin kuwaltu maipalawag
sidan kataguntagu."

Sat Gattoka Iyogyat
(Mateo 10:28-31)

4 Intuluy Jesus ot kanana'n, "Ibagak kan dikayu'n
gagayyom ku un adi kayu umogyat sidan kumatoy si long-ag
un siya ullawa'd mabalina makwa da.
5 Yoong ibagak kan dikayu dit gattoka iyogyat yu. Iyogyat
yu si Apudyus ta mabalin na un patoyon tun long-ag kan
siya ullawa ud awad si pannakabalin un mangipagkal̲ sit
kadogwa yu utdin impiyelnu. On, ibagak kan dikayu un siya
ud gattoka iyogyat yu.
6 "Ta si Apudyus, bokona liuwana dikayu. Somsomkon yu
dan tilin un duwa'n sipinga lawa dit bayad dat lima yoong
maid osa si liuwan Apudyus.
7 Ulay nat buuk yu tigammun Apudyus nat bilang na.
Siya'd gapuna un adi kayu umogyat ta napotpotog kayu kan
Apudyus nu sadan tilin."

Sat Mangipudnuwan Kan Mangisuliban Kan Jesus
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Intuluy Jesus un kanana'n, "Ibagak kan dikayu, un
singngadan na mana mangipudnu utdan tagu utdit manut-
tuwaana kan sakon, sakona Inyanak di Tagu ipudnuk pay
sidan aanghel Apudyus un manuttuwa.
9 Yoong sat mangisulib sidan tagu utdit manuttuwaana kan
sakon, isulib ku pay sidan aanghel Apudyus.
10 "Mapakawan nat tagu'n mangibaga't nadadaga maisug-
anggang kan sakona Inyanak di Tagu yoong sat tagu un
mangibaga si lawenga maisuganggang kan Ispiritu Santu
adina un tal̲on mapakawan.
11 "Nu idallay dikayu't dan sinagoga dal̲apnu imusan dikayu
onnu idallay dikayu't dan tutulay onnu utdat nangangatu un
pangat adi kayu madanagan nu inon dit mansusungbat yu
onnu ngadan nat ibaga yu.
12 Ta utdiya timpu si Ispiritu Santu dit mangipatigammu
kan dikayu't dit masapula ugudon yu."

Abalig Maipanggop Sit Baknanga Tung-ug

13 Utdi, inggaw osa'n la̱laki't dat kaaduwan un kanana kan
Jesus, "Mistulu, ibagam man kan sunud ku ta igogwaanak
sidan tawid mi kan amami."
14 Imbagan Jesus kan siya un, "Maid kalintogaka mamingay
kan dikayu utdin tawid yu. Bokona sakon nat mangwa't nat."
15 Utdi, intulutuluy na un nambagbaga kan dida'n losan
un kanana'n, "Ilan yu kan alimbanan yu dan losana ilan
di kinagamgam. Ta san kaandun di mataguwan di osa'n
tagu't tun pita bokona maibasal sit sanikuwana ulay nu ta̱lona
baknang."
16 Ot imbagan Jesus tuwa abalig kan dida un, "Inggaw osa'n
baknanga tagu un aduadu dit naapit na utdit pita na.
17 Ot nansomsomok un kanana'n, 'Ngad kan nin kook?
Bang-og din a̱lang ku un mamintokak sidan apit ku.'
18 Mansidi kanana un, 'Ay, siyatu ud kook. Gosayok din
a̱lang ku ta mangwaak si dakodako̱lana mamintokak sidin apit
ku kan mamonponak sidan losana kukuwak.
19 Asik kanan kan sakon pay lawan un, 'Nagasatak
ta amoamod tun apit ku ot ulay piga'n daguna
adiyak mangkokwa nasawa̱lona kanok. Ot sad kook
mangamanganak, mansussuyopak kan man-gan-ganasaka
lawa.'
20 Yoong kinnanan Apudyus kan siya un, 'Tung-ug ka. Satu
un labi matoy ka ot singngadan naon dit singkuwa utdatu'n
losana tinugpun nu?' "
21 Ot inyanungus Jesus imbaga un, "Siya tu ud do̱lasan dan
manugtugpun si binaknang da uttun pita yoong kapus da
utdit man-iilan Apudyus."

Ita̱lgod Taku Dan Kasapu̱lan Taku Kan Apudyus (Mateo 6:25-34)

22 Utdi, imbagan Jesus sidat disipulus na un, "Isunga ibagak
kan dikayu un bokona sat makan onnu badut ud ikadanag yu
23 ta napotpotog nat mataguwan yu nu san makan kan
napotpotog nat long-ag yu nu san badut.
24 Ilan yu dan gowak. Adida mammu̱la onnu man-ani,
naid a̱lang da yoong itdan Apudyus dida't kanon da. Amo
napotpotog kayu nu sadan sissiwit!
25 "Singngadan na kan dikayu ud makaisu̱lut si sinsikuwan
sit mataguwana udsi mandandanagana?
26 Ot nu siya di un adiyu kapuuta mangwa si kama't di
un kaakkikita banag, apay un madanagan kayu't dan uduma
banag.
27 Somsomkon yu din mandadako̱l dan simalona sab-
sabung. Adida mangkokwa onnu mangganay yoong ibagak

kan dikayu un amo napippiya din ila da nu sadat nangkaba-
banola badut Ali Solomon.
28 Ot nu siya di un papiyaon Apudyus dat simalona sab-
sabung un matagu't tun algaw yoong mabigat kad sobgon
da dida, bokon kada amo sosomkona dikayu ot itdona dat
mambadut yu? Nakapsuta talon nat pammati yu.
29 Bokona sadan kanon onnu inumon yu dan in-inapon yu
kan bokona siya'd mabulungan yu.
30 Ta siya datu dan gamgamgaman dan tagu't tun lubung
un adi makatigammu kan Apudyus. Yoong nu dikayu, tigam-
mun Ama yu ud langita kasapulan yu datu.
31 Sad isosomok yuwot nat mangiyapuwan Apudyus kan
dikayu ot itdona pay dan losana kasapulan yu."

Sat Kaluub Sin Langit
(Mateo 6:19-21)

32 "Dikayu un disipulus ku, adi kayu kumimut ulay nu akit
kayu ta si Apudyus un Ama yu naanggoma nanomsomoka
itdona dit mangiyapuwana kan dikayu dalapnu maipantulay
kayu kan siya.
33 Sad napiya ilaku yu dat sanikuwa yu ta itulung yu dit
bayad na utdan nakapus. Ot insaganaan yuwon nat long-ag
yu si kamat pitaka un adina'n talon dumadaan kan kinabak-
nang sidin langit un adina'n talon maamin. Maid man-aakaw
si makaakaw sidiyon kan maid angngat si manam-an.
34 Ta san kawadan dan talipon yu siya pay ud talona so-
somkon yu."

Sat Babbauna Kanayuna Nasasaggana

35 Imbagan pay Jesus sidat disipulus na un, "Masapula
kankanayun kayu un mansasaggana ot kankanayuna mato-
tonggan nat silaw yu
36 un kama utdan baba-unon un manguuway kan Apu
da un mangulina manligwat si boda. Ta nu dumatong ot
mangkogkog, ibukatan da un dagusa palnokon.
37 Nagasat dan kama't di un baba-unon un adi masuyopa
manguuway sidit mangulinan dit apu da. Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu un mansukat dit apu da ot mantupakona dat
baba-unona utdin kakakkanan ot sunadana dida.
38 Nagasat dadiya baba-unon un mansasaggana'n mangu-
uway sit apu da, gawan labi man onnu bungbung-on sin
bigbigat dit sumaalana.
39 Gagasmokon yu tu. Nu tigammun nat osa'n tagu
nat dumakngan di man-aakaw, saganaona dalapnu adina
makatukab sit boloyna.

40 Ot padana pay kan dikayu, masapula mansasaggana
kayu ta sakona Inyanak di Tagu sumaal̲ak sit olasa adiyu
nanam-on,” kinnanan Jesus.

Sadat Matal̲godan Kan Adi Matal̲godana Baba-unon
(Mateo 24:45-51)

41 Mansidi, kanan Pedro kan Jesus un, “Apu, dikami kad nat
mangibagbagaam sinata abalig onnu pati datun losan situ?”
42 Ot summungbat si Jesus un kanana’n, “Singngadan kad
dit baba-unon un matal̲godan kan nalainga man-ayuwan?
Siya’d mangipaayyuwanan dit apu utdit boloy na kan losana
baba-unona kan siya’d man-iwal̲as sit kanon da nu timpu na.
43 Nagasat diya baba-unon nu dakngon dit apu na un ma-
nungtungpal sidat kewaal̲ na.
44 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un siya’d mangital̲godan
dit apu na utdat losana kukuwa na.
45 Yoong nu bokona matal̲godan, kanana’t dit somsomok
na un, ‘Bokona masapa dit apuka mangulin,’ ot lugiyana
un mandatal̲ sidat pada na un lal̲aki’n baba-unon kama pay
sidat babai asi mangamangan kan uminum inggana’t mabu-
ubuuk.
46 Utdiyon, dumatong dit apu na utdit al̲-al̲gaw kan olas un
adina nanam-ona dumakngana. Ot dusaon tu dit apu na ot
ipalak-am na dit dusan dat adi matal̲godana tagu.
47 “Sat baba-unon un titiggammu na dit piyaon dit apu na
yoong adina kampay mansagana onnu tungpal̲on dit piyaona
un makwa, nadagson dit mansasabid da kan siya.
48 Yoong sat baba-unon un naid si tigammu utdat piyaon dit
apu na un ipakwa yoong makakwa si madusaana, nal̲angpaw
dit mansasabid da kan siya.
“Sat tagu’n maital̲godan di adu, adu pay dit manamnama’n
manligwat kan siya. Ot sat maital̲godan di ad-adu, ad-adu pay
dit manamnama un manligwat kan siya.”

Si Jesus Ud Mansisinaan Di Tagu
(Mateo 10:34-36)

49 Kinnanan Jesus un, “Inummoyak situn pita un nangida-
tong si apuy un mangukum ku utdan tagu. Ot piyaok okyana
gumilagilabon.
50 Yoong umuna yana mampaligatak ot nasigab tun angos
ku un manomsomok inggana’t maimagasana.
51 “Kanan yu nin un ummoyak situn pita’n mangidatong
si ginok. Bokon ta dummatongaka mangidatong si mansisi-
naan dat tagu.
52 Manipud sinsatunon, magoggogwa dan simbal̲yan. Nu
awad lima, sadat tul̲u busul̲on da dat duwa ot sadat duwa
busul̲on da pay dat tul̲u.

53 Sat ama busul̲ona dit anaka lal̲aki ot padana pay un sat
anaka lal̲aki busul̲ona dit ama na. Sat ina busul̲ona dit anaka
babai kan pada na pay un sat anaka babai busul̲ona dit ina
na. Sat katuganga un babai busul̲ona dit manugang ot sat
manugang busul̲ona dit katuganga na.”

Mangimatunan Sit Timpu
(Mateo 16:2-3)

54 Imbagan payyan Jesus sidat tagu’t di un, “Nu maila yu ud
bunota manligwat lagud kanan yu un umudan ot tuttuwa un
umudan.
55 Nu mailayu un manligwat daya un manal̲an lagud kanan
yu un ekang ot tuttuwa’n ekang.
56 Man-ag-agin kayu. Maibaga yu dit kaipooyan dit ilan
din langit kan satun pita yoong apay un adiyu maibaga
dit kaipooyan dan mangimatunana mapaspasamak situ un
timpu?”

Makaaliglu Ka Utdit Kabusul̲ Nu
(Mateo 5:25-26)

57 Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Apay un
adiyu somsomkon nu ngadan nat kustu un koon yu?
58 Nu awad tagu’t mangidal̲um kan dikayu ta iyoy dikayu’t
dit uukkuman, padason yu nat losana kabool̲an yu un
makaaliglu kan siya sit inggawan yu payyan sit dal̲an. Ta nu
adiyu koon, lagayadon dikayu’n iyoy sidin kuis ot san kuis
ipaima dikayu’t dan pulis ot ibal̲ud da dikayu.
59 Ot ibagak kan dikayu’n nu ibal̲ud dikayu adi kayuwon
makal̲aksun inggana’t mabayadan yu un losan dat multa yu.”

13

Tudtudu Maipanggop Sit Mangidadaoliyan Sidat Basul̲

1 Utdiya timpu’n nantudtuduwan Jesus, inggaw da ud
tagu’n summaal̲a nangibaga kan Jesus maipanggop sidat
iGalilea un pinatoy ud Pilato utdit madama da un mandat-
datun kan Apudyus sidit timplu.
2 Ot kinnanan Jesus kan dida un, “Kanan yu nin nu
nadagdagson dat basul̲ da nu sadat losana pada da un iGalilea
gaputa kama’t di dit nangkakatoy da?
3 Ibagak kan dikayu, bokon. Ta ulay dikayu nu adiyu
idadaoli dat basul̲ yu padayu dida un matoy kayu pay ot
maisina kayu kan Apudyus.
4 “Padan dadit kagwampul̲u’t wal̲u un iSiloe un natoya
nal̲dugan sidit nal̲baan dit nataknataknanga bol̲oy. Utnat
kanan yu nadagdagson dit basul̲ da nu sadat uduma tagu’n
ummili utdin Jerusalem?

5 Ibagak kan dikayu, bokon. Ta ulay dikayu nu adi kayu
mandadaoli pada yu dida un matoy kayu pay ot maisina kayu
kan Apudyus.”

Abalig Maipanggop Sit Igus Un Adi Namunga

6 Imbagan Jesus tu un abalig kan dida un kanana’n, “Ing-
gaw osa’n tagu un nangimuḻa si igus sidit mumuḻ-ana’t ubas.
Utdit nakadakoḻ, umoy na bilibilingon ta mansallap si bunga
na yoong maida taḻon indasana.
7 Ot imbagana’t dit man-aayyuwanona un, ‘Pokpokom
tuwa igus ta tuḻu’n daguna lawaona umoyak bilibilingon nu
awad bunga na yoong naida taḻon. Kaynga ullawa tun pita’n
inggawana.’
8 Kanan dit man-aayyuwan un, ‘Oni man yan. Piga pay tun
tawon ta bukaḻok tun nanliput asik kuan si lasana.
9 Ot nu mamunga nu tawon napiya pay yoong nu adina
kampay, asita pokpokon.’ ”

Pinapiyan Jesus Dit Nabukuta Babai

10 Inggaw osa’n aḻ-aḻgawa iillongan, mantudtudtudu si Jesus
sidit sinagoga.
11 Inggaw osa’n babai un sinakayan di nadadaga ispiritu ot
pinambukut na si kagwampuḻu’t waḻu un dagun ot adina’n
taḻon matunung dit mansisikad na.
12 Utdit mailan Jesus inayagana un pinaadani kan siya
asina kinnanan un, “Buḻun, napawayaan kaon sinat paligat
nu.”
13 Ot inyagpad Jesus dit imana kan siya. Dagusa nangeknat
ot nantunung dit mansisikad na. Utdiyon, indaydayaw na si
Apudyus.
14 Mansidi, nakasuḻag dit pangaton didiya sinagoga gaputa
aḻ-aḻgawa iillongan dit nampapiyaan Jesus sit masakit. Ot
kinnanana utdat tagu’t di un, “Onoma aḻgaw nat mantaliba-
suwan taku ot dumatong kayu’t datuwa aḻ-aḻgawa mampaagas
bokona sit aḻ-aḻgawa iillongan.”
15 Summungbat si Jesus kan siya un, “Man-ag-agin napiya
ka ullawa. Maid kad mangussag si baka onnu dangki na utdit
naisiluwana asina umoy painuman nu aḻ-aḻgawa iillongan?
16 Satuwa babai un kaganakan Abraham un binaḻud Sa-
tanas kan pinalpaligat na si kagwampuḻu’t waḻu un dagun,
bokon kada napiya nu mawayaan ulay nu aḻ-aḻgawa iillon-
gan?”
17 Utdiya insungbat Jesus, losan dat kabusuḻ na un
nabainan. Yoong sadat udum amod dit lagsak da utdit
nakaskasdaawa kingkingwana.

Abalig Maipanggop Sit Bukol̲ Di Mustasa
(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

18 Intulutuluy Jesus un kanana'n, "Singngadan nat kapadan
dit mangiyapuwan Apudyus? Sin dit mangiyaligak?
19 Maiyalig si bukol̲ di mustasa un bangbang-oga bukol̲ un
immul̲an dit tagu't dit mumul̲-ana. Ot utdit dummakol̲, kama't
kayu dit kadakol̲ na ot ummoy dat sissiwit nanlubu utdat
sanga na."

Abalig Maipanggop Si Bubud
(Mateo 13:33)

20 Kinnanan Jesus payyan un, "Ngad pay din mangiyaligak
sin mangiyapuwan Apudyus?
21 Kama si bubud un itamay dit babai si adu'n alina ot
pabotal̲ona'n losan dit maitamayana."

Sat Nasupita Luwangan
(Mateo 7:13-14, 21-23)

22 Intuluy Jesus dit kumikkiyangana'n umoy Jerusalem ot
nantudtudu't dat kailin-ili un nilausana.
23 Inggaw osa'n nangimus kan siya un, "Apu, akit kada lawa
dat taguwon Apudyus?"
24 Kinnanan Jesus kan dida'l losan un, "Igga yu ud kabool̲an
yu un mangoy sit nasupita luwangana umoy langit. Ta ibagak
kan dikayu un adu dan mamadasa lumnok yoong adida
makal̲nok.
25 "Ta kama't dit bol̲oy un nu ombanon dit simbol̲oy dit
sawang naidon makal̲nok sidat awad sit lasin. Ulay nu
iyumyum-og yu un mangkogkog kan mampakaasi un kanan
yu un, 'Apu, mangaasi ka ta ibukatan dikami.' Yoong sumung-
bat dit simbol̲oya kanana'n, 'Naid tigammuk kan dikayu kan
nu nanligligwatan yu.'
26 Ot kanan yu un, 'Nakakan kan nakainum kami kan sika
kan nantudtudu ka pay sin bobol̲oy mi.'
27 Yoong sumungbat uman dit simbol̲oy un, 'Naid tigtigam-
muk nu nanligligwatan yu. Umadayu kayu, dikayu'n losana
mankokokwa't nadadag.'
28 Ot dikayu'n inggaw sin lasin, mampaibil kan mam-
pangilot kayu nu dumtong dit timpu nu maila yu dat aappu
taku un sada Abraham, Isaac kan Jacob kan sadat losana
propetan Apudyus un naidagamung sin mangiyapuwan
Apudyus yoong nal̲sin kayu kan dida.
29 Utdiya al̲-al̲gaw, manligwat dat tagu uttun nangkalliputa
pita un umoy sumangu't din kakakkanan sidin mangiya-
puwan Apudyus.

30 “Tuttuwa tun ibagak. Awad da ud tagu’n maudi uttun
satun yoong maun-una dan tu ot awad da ud maun-una uttun
satun yoong maudi dan tu.”

Sat Nan-ibilan Jesus Maipanggop Sidat iJerusalem
(Mateo 23:37-39)

31 Utdi payona al̲-al̲gaw, inggaw da ud Fariseo un dumma-
tong kan Jesus ot kanan da kan siya un, “Masapula tengyam
yan tuwa igaw ta panggop Herodes un papatoy sika.”
32 Summungbat si Jesus un, “Umoy kayu ibaga’t nat
nasikapa tagu ta uttun satun kan nu bigat, man-addagak
sidan dimunyu kan papiyaok dan masakit. Ot nu maikatlu’n
al̲-al̲gaw magangput kuwon tun talibasuk.
33 Yoong masapula ituluy ku un manal̲an sin Jerusalem
situn al̲gaw, bigat kan inggana’t kabigat na ta bokona lobbong
na un mapatoy dan propetan Apudyus sin uduma igaw nu adi
utdin Jerusalem.
34 “Inay kayu paya iJerusalem! Ta pinatoy yu dat propetan
Apudyus kan binatubatu yu pay dat imbaun na un manud-
tudu kan dikayu. Namimpiga un piyaok dagupon dikayu un
ayyuwanan un padan din manalikopkopan din manuk sidan
siyop na, yoong ummadi yu.
35 Ot sinsatunon ipatungad Apudyus nat igaw yu. Ot iba-
gak kan dikayu un maidon ilan yu kan sakon inggana’t din
timpu un mangibagaan yu un, ‘Binindisyunan Apudyus tun
dummatonga imbaun na un pannakalong-ag na!’ ”

14

Pinapiyan Jesus Dit Masakit

1 Sin-al̲gawana iillongan, ummoy si Jesus sit bol̲oy dit pang-
pangaton dat Fariseo ta inawis da un umoy makakan. Ot
sadat tagu’t di limalimadan da dat koona.
2 Ininggaw osa’n tagu’t din sanguwan Jesus un nanlollotog
dat iki kan imana.
3 Utdi, inimusan Jesus dat mimistulun di lintog kan dat
Fariseo utdi un kanana’n, “Makwa kad sit lintog taku un man-
agas nu al̲-al̲gawa iillongan onnu adina?”
4 Naida tal̲on gumguminga ot inaggoman Jesus dit tagu ot
pinapiyana asina pinadal̲an.
5 Utdiyon kinnanan Jesus kan dida’n dit ininggaw sidi un,
“Singngadan na kan dikayu ud adi managdagusa manganguy
sit abeng na onnu baka na nu maotdag si bitu nu al̲gawa
iillongan?”
6 Yoong adida masungbatan dit imbagan Jesus.

Abalig Maipanggop Sidan Kakkaili Kan Sadan Mansangaili

7 Utdit nadlaw Jesus un sadat tagu'n naawis sad piliyon da
dit kabaluwana igaw, imbagana tuwa abalig kan dida'n losan.
8 "Nu awad mangawis kan dikayu si boda, adiyu umoy
piliyon dit kabaluwana igaw ta tuwan nu awad nangatngatu
nu dikayu un naawis.
9 Ta nu awad, umoy dit nangawis kan dikayu ot kanana'n,
'Pangngaasim ta itdom nata tutuppakan kan siya.' Kad
maibabain kayu ot kapilitana umoy kayu mantupak sit igaw
dan nadoba'n tagu.
10 "Isunga nu maawis kayu't amung, umoy kayu mantupak
sit igaw dan nadoba'n tagu dalapnu nu umoy dit nangawis
kan dikayu ot kanana un, 'Umoy kayu mantupak sin sangu,'
maidayaw kayu't dan losana tagu'n awad sidi.
11 Ta sat tagu'n mangipangatu utdit long-ag na maidoba,
yoong sat tagu'n mampakumbaba maipangatu."
12 Utdiyon, imbagan Jesus sidit nangawis kan siya un,
"Nu awad iyawis nu si kakan onnu amung bokona sadat
gagayyom nu, susunud nu, kakabagiyam onnu dat babak-
nanga kasog-on nu ullawa dat awisom. Ta mabalin da un
awison pay sika ot supapakan da dit namakanam kan dida.
13 Yoong nu man-amung ka sad awisom dan nakapus,
napikon, napilay kan nakulap.
14 Ta maid maisupapak da kan sika. Ot nagasat ka ta si
Apudyus ud mangtod si gun-guna kan sika nu dumatong nat
al-algawa mampaungalana't dat nalintoga tagu."

Abalig Maipanggop Sit Dakola Amung
(Mateo 22:1-10)

15 Magngolan man dit osa un nakaubung kan dida'n nangan
dit abalig Jesus, kanana un, "Nagasat dit tagu'n makakan sit
amung sin mangiyapuwan Apudyus."
16 Utdi, inyabalig Jesus dit sungbat na un kanana'n, "Ing-
gaw osa'n tagu'n nampaamung ot nan-awis sidat adu'n tagu.
17 Utdit nakasagana'n losanon dit makan, imbaun dit nam-
paamung dit baba-unona ta umoy na ibaga't dat naawis un,
'Awe yuwon ta nakasagana'n losanon din makan.'
18 "Yoong nanlasun dat losana naawis. Kanan dit osa un,
'Dispinsalon yu ullawa, adiyak makaoy ta kaggatangak si
payaw ot umoyak yan ilan.'
19 Kingwanan pay dit osa un, 'Dispinsalon yu ullawa,
adiyak makaoy ta kaggatangak si lima'n palisa baka ot umoy
ku yan ipadas dida un man-aladu.'
20 Kanan payyan dit osa un, 'Dispinsalon yu ullawa, adiyak
makaoy ta kaas-awaaka lawa.'
21 "Utdi, nan-ulin dit baba-unon ot imbagana'n losan dadit
lasun da kan apuna.

“Sadit apu nakasul̲ag ot imbagana’t dit baba-unona un,
‘Dal̲soma umoy sidan losana kal̲sa kan nampadaddal̲an situn
boboloy ta idallay nu un losan dat nakapus, dat napikon, dat
nakul̲ap kan dat napilay.’
22 “Bokona nabayag, nan-ulin dit baba-unon ot kanana’t dit
apu na un, ‘Apu, nakwaon dit bilin nu yoong adu payyana
maigawan.’
23 “Utdi, kanan dit apu uman un, ‘Umoy ka utdan uduma
kal̲kal̲sa kan nampadaddal̲ana manal̲an sidat uduma boboloy
ot papilitom idallay dat tagu’t tu dal̲apnu mapnu tun boloy ku.
24 Ta ibagak kan dikayu un maid sidadit ummuna’n inawis
ku ud pakapkapak situn makana insaganak.’ ”

Sat Masapula Koon Dit Disipulus Jesus
(Mateo 10:37-38)

25 Sin-al̲gawan sidit manaddal̲anan Jesus un umoy
Jerusalem, tinung-ud dat un-unaya tagu. Utdi, summangu
kan dida un kanana’n,
26 “Nu awad tagu’n mamiya un mambalina disipulus ku,
masapula sakon ud ipotog na un bokona sadat mal̲ong-ag na,
susunud na, asawa na, aabeng na kan ulay sadit long-ag na
pay lawan.
27 Padana pay un sat tagu’n adi mamukud sit kulus* na
asi maitung-ud kan sakon, adina mabalina mambalin un
disipulus ku.
28 “Ta awad kad tagu un mampangpanggop un mangwa’t
dakodakol̲ana bol̲oy un adina unaona listaon dat magastu na
ta ilana nu awad umanay un mangangput na utdit tuudona?
29 Ta nu pal̲angona yoong maid umanaya mangangput na,
losan dat mangila dul̲aon da un kanan dan,
30 ‘Inlugi na un pal̲angon yoong maid mangangput na.’
31 “Padana pay sit osa’n ali un mamiya’n gumubat sit
kabusul̲ na un ali. Bokon kada somsomkona un umuna
nu kabool̲an dat simpul̲u’n libu un taguna un abakon dat
duwampul̲u’n libu un tagu’n dit kabusul̲ na?
32 Ta nu adida kabool̲an sidit pattapatta na, mangibaun si
umoy mangabat sidit ali un kabusul̲ na nu adayu payyan ta
umoy makikapiya.
33 “Padana pay kan dikayu. Masapula am-ammaan yu
un somsomkon asikayu maitung-ud kan sakon. Ta adina
mabalina mambalin kayu un disipulus ku nu adiyu iwayang
dat losana awad kan dikayu.”

---

* **14:27** Sat kaipooyan dit mamukud sit kulus na, disididu din osa’n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu’t dit umunudana kan Jesus.

Sat Asin Un Maid Si Selbi
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

34 Intultuluy Jesus dit nan-abalig un kanana'n, "Naselbi nat
asin nu mannanayun dit apgad na yoong nu nangkubayon
adinaon mabalina maiyulin dit apgadna.
35 Ot naidon selbi na ta adina pay mabalinona mailasa si
pita. Maidawata lawaon.
"Ot dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dumngol̲ kayu,"
kinnanan Jesus.

15

Sat Abalig Maipanggop Sit Natal̲ak Un Kannelu
(Mateo 18:12-14)

1 Sin-al̲gawan adu dat man-uul̲up si bugis kan dat ibilang dat
Judio un gumabasul̲a nandatdatonga umoy mandongol̲ kan
Jesus.
2 Nampangonot dat Fariseo kan mimistulun di lintog un
kanan dan, "Inon pay dituwa tagu, naanggoma maibul̲bul̲un
sidan gumabasul̲ kan makakan pay kan dida."
3 Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig un kanana'n,
4 "Kaspagaligan ta osa kan dikayu'd awad si singgasuta
kannelu ot matal̲ak din osa singngadan nat koona? Adina kad
tengyan dat siyamapul̲u't siyam sit tangsa ta umoy na inapon
dit osa'n natal̲ak inggana't odasana?
5 Ot nu maodasanaon amod dit lagsak na un mamukuda
mangidallay.
6 Ot nu dumatong sit bol̲oy da ayagana dat gagayyom na
kan kapaway na un kanana'n, 'Aweyu ta lagsakan taku tun
nangdasak sit natal̲aka kanneluk.'
7 "Ibagak kan dikayu un padana pay un amoamod din
laglagsak sin langit maipagapu't din osa'n gumabasul̲a man-
dadaoli nu sadan siyamapul̲u't siyama adida bigbigon un
masapula mandadaoli da."

Abalig Maipanggop Sit Natal̲aka Palata

8 Intuluy Jesus si abalig ot kanana'n, "Nu sanat osa'n
babai'n awad si simpul̲u un palata ot matal̲ak nat osa, ngadan
nat koona? Adina kad tonggan dit silaw asina sagadan dit
bol̲oy na ta ammaana un inapon inggana't odasana?
9 Ot nu maodasanaon ayagana dat gagayyom na kan kap-
away na un kanana'n, 'Naanggomak ta indasak tun natal̲aka
palatak ot manlagsak taku.'
10 "Ibagak kan dikayu un padana pay un manlaglagsak dat
anghel Apudyus nu mandadaoli nat osa'n gumabasul̲."

Abalig Maipanggop Sit Anak Un Nangwa Utdit Piniya Na Un Kingwa

11 Imbagan pay Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Ininggaw
osa'n tagu un duwa dat abeng na un lalaki.
12 Sin-algawan, kinnanan dit naudi'n abeng sit ama na
un, 'Ama, itdomon dit bingay ku utdat sanikuwam.' Utdi,
biningay dit ama dit ipatawid na utdat duwa un abeng na.
13 Mapalabas man piga'n algaw inniplak dit naudi un abeng
dat losana bingay na ot kaysan si adayu'n boboloy un umoy
na ullawa binusbusbus dit pilak na udsi bokobokona man-
tatagu.
14 Utdit nagastu na un losan dit pilak na, dummatong dit
ulat sidiya boboloy ot naidona talon mangal-ana't igatang na
si kanona.
15 Utdi, umoy nanlabbu udsi osa'n tagu't diya boboloy ot sat
talibasu un impakwa da kan siya, mampapakan si bolok sit
tattalun.
16 Amod dit bitil na ot piyaona un mangan sit kakannon dat
bolok yoong naid nangitod kan siya.
17 Utdit masomsomok na, kanana un, 'Adu'n masawal sit
kanon dadit baba-unon amak sin boloy mi yoong antuwak
situ un matmattoyan situn bitil ku.
18 Manalanakot ta mangulinak kan ama ot kanak kan siya
un, 'Ama, pakawanonak ta nakabasulak kan Apudyus kan
padana pay kan sika.
19 Adiyakon maibagaya abeng nu yoong pangngaasim ta
ibilangak un osa'n baba-unom.'
20 Kadon, kaysana nangulin kan amana.
"Inggaw payyan sit adayu'n dumoldol, naotap dit amana.
Nadaguwan dit ama na ot nanodtoddaka ummabat kan
siya'n kummawol asina inogkan.
21 Utdi, kinnanan dit abeng sit ama na un, 'Ama, nakaba-
sulak kan Apudyus padana pay kan sika. Adiyakon maiba-
gaya abeng nu.'
22 Yoong inayagan dit amana dadit baba-unona ot imba-
gana kan dida un, 'Dalason yu. Ikayu alan dit kabaluwana
badut ta ibadut yu kan siya. Sikkalangan yu kan kapatusan
yu.
23 Umoy yu alan dit pinalungpu taku'n ubbun di baka ta
paltiyon yu ta manlagsak taku.
24 Gaputa satu un abeng ku, alig na ud natoy yoong um-
mungal. Alig na ud naiyawa yoong naodasan,' kinnanan dit
ama. Utdiyon inlapu daon dit manlalagsak.
25 "Sadit pangu'n abeng ininggaw sit pappayaw un
mangkokwa. Dumoldol man sit boloy un dit nanlokat
dingngol na dit gangsa kan sadat mantatadok.
26 Utdi, inayagana dit osa't dat baba-unon da ot inimus na
nu ngadan dit mapaspasamak.

27 Summungbat dit baba-unon un, ‘Manlaḻagsak da ta nan-
gulin si sunud nu un kapkapiya ot pinapaltin amayu dit
pinaḻungpu taku’n ubbun di baka,’ kinnanana.
28 Amod dit suḻag dit pangu’n abeng ot taḻona adina lumnok
sit boḻoy. Ot lummaksun dit amana ta umoy na alallukona
paḻnokon.
29 Yoong kinnanana’t dit amana un, ‘Piga’n dagun un ka-
maak si babbaun nu un nantaltalibasu un adik nansuksukil
kan sika? Yoong naid gapu’d intod nu kan sakon un makaang-
gomak sidan gagayyom ku, ulay okyan nu ubbun di kalding.
30 Sanata abeng nu un umoy na ullawa binusbusbus dit
pilak nu utdan nadadaga babai man-ulin kad ipaltiyam si
kaḻungpuwana ubbun di baka.’
31 Summungbat dit amana un, ‘Anak ku, iinggaw ka kan
sakon ot losana awad kan sakon kuwam.
32 Yoong masapula man-amung taku ta manlagsak taku ta
satun sunud nu alig na ud natoy yoong ummungaḻ, alig na ud
naiyawa yoong naodasan.’ ”

16

Abalig Maipanggop Sit Nasikapa Man-aayyuwan

1 Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig sidat disipulus na un,
“Inggaw osa’n baknang un inggaw man-aayyuwanona’t dat
kukuwana. Naikubit kan siya un busbusbusona lawan dit
man-aayyuwan dit pilak na.
2 “Utdi, pinaayag dit baknang dit man-aayyuwan ot inimu-
sana un, ‘Apay tun nadamag ku un maipanggop kan sika?
Aḻam situ dat losana listaan dat kukuwak ta kaanok sika un
man-aayyuwanok.’
3 “Kinnanan dit man-aayyuwan sit domdom na un, ‘Inon
kad nin tun kook nu kaanonakona man-aayyuwan? San
mamboka adik makwa. Ot mabainak pay un tumaptapaya si
ikataguk.
4 Ay, tigammukon ud kook daḻapnu ulay makaanak situn
talibasuk awad da payyan ud gagayyom ku un mamaḻnok kan
sakon sidan boḻoy da,’ kinnanan dit man-aayyuwan.
5 “Utdi, inayagana un losan dat nakagawat sit apu na un
sinin-ossa. Ot kinnanana’t dit ummuna un, ‘Piga dit gawat nu
kan apuk?’
6 ‘Singgasuta angang un lana,’ insungbat na. Kinnanan dit
man-aayyuwan un, ‘On, antu dit listaan nu. Sukatam, ikanglit
nu un limampuḻu.’
7 Utdit osa kinnanana un, ‘Sika nu piga dit gawat nu?’
‘Sinlibu’n saḻup un binayu,’ insungbat na. ‘Antu dit listaan nu,’
kinnanan dit man-aayyuwan. ‘Mangwa ka si sabali. Ikanglit
nu ud waḻu’n gasuta saḻup.’

8 “Matigammuwan man dit apu, indayaw na dit kinasikap
dit man-aayyuwan. Onta sadan bokona tagun Apudyus
nasiksikap da un makatulag sidan pada da maipanggop si
mangkapiyaan da nu sadan tagun Apudyus.
9 “Ot ibagak kan dikayu un usalon yu dat binaknang yu
uttun lubung un itulung sidan mangkasapulan dalapnu nu
naidon dat kinabaknang yu, awaton dikayu utdin man-
nanayuna igaw yu utdin langit.
10 Sanat tagu’n matalgodan un mangayyuwan si akita ba-
nag, matalgodan pay un mangayyuwan si adu. Sanat bokona
matalgodana mangayyuwan si akita banag, amo bokona
matalgodana mangayyuwan si adu.
11 Ot nu adi kayu matalgodana mangayyuwan sidan bi-
naknang situn pita inona’n maitalgod kan dikayu dan gattoka
binaknang sidin langit?
12 Nu adi kayu matalgodan sidan bokona kukuwa yu singn-
gadan nat mangitodon si kuwa yu?
13 “Maid ud baba-unon si mandisanona un manselbiyan
dan duwa’n apu. Ta lawengona dit osa ot piyaona dit osa,
onnu ipasnok na un manselbi’t dit osa ot dulaona dit osa.
Ot padana pay kan dikayu un adiyu mabalina mandisanon
din manselbi kan Apudyus kan gumamgama gumaknang,”
kinnanan Jesus kan dida.

Sat Lintog Kan Sat Mangiyapuwan Apudyus
(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12)

14 Nagngolan dat Fariseo un nagamgam si pilak datun
losana imbagan Jesus ot inyalbuwang da.
15 Yoong kinnanan Jesus kan dida un, “Ipappaila yu utdan
tagu un nalintog kayu yoong tigammun Apudyus nat annat
sinat somsomok yu. Sat ibilang di tagu un talona napotog,
gassulon ud Apudyus.”
16 Intuluy Jesus un kanana’n, “Sat lintog Apudyus un
ingkanglit Moses kan sadat ingkanglit dat propetana dat
naipatpatungpal agingga’t dit dummakngan ud Juan un
Mambubunyag. Yoong manipudon sit timpun Juan, sadit
Nabalu’n Damag un maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus
dit maitudtudu. Ot osaosa iyaangos na un talon nat maidaga-
mungana.
17 Nalaslasu’n mangkigad tun langit kan pita nu san
mawaswasan din kaban-ogana ugud sidin lintog na.
18 Padan dit lintog maipanggop si asawa un, sanat osa’n
lalaki’n mangidang sinat asawa na ta asi mangasawa si sabali,
makabasul si dagdagas. Ot sanat lalaki’n mangasawa utdit
naidangana babai, makabasul si dagdagas.”

Sat Baknang Kan Si Lazaro

19 Inyabalig payyan Jesus un kanana'n, "Ininggaw osa'n
baknanga tagu un nangkabanol dat badut na kan inal̲gawa
nadumaduma'n nangkapippiya'n makan dat maisunad kan
siya.
20 "Ot inggaw pay nakapusa tagu'n nagolegoled dit losana
long-ag na un mangngadan kan Lazaro. Inal̲gawa umoy da
ibanat sit luwangan dit nabaknanga tagu.
21 Ta tal̲ona piyaona un kanon dat bugtan dit baknang. Ot
ummoy pay dat asu ud dildildilan dat goled na.
22 "Sin-al̲gawan natoy dit nakapusa tagu ot inyoy dat anghel
Apudyus sit kawadan Abraham. Natoy pay dit nabaknanga
tagu ot innilbon da.
23 Utdit inggaw sit Hades un mampalpaligat, nantangad dit
baknang ot naotap na utdit adayu da Abraham ot inggaw si
Lazaro utdit sog-on na.
24 Ot nampakuy dit baknang un, 'Ama Abraham,
kaasiyanak ta ibaun nu si Lazaro ta isanong na nat pungtun
pagayyamot na utnat danum ta todtodana tun dilak. Ta
tal̲ona mampalpaligatak situn antuwaka apuy.'
25 "Yoong summungbat si Abraham un, 'Somsomkom
abeng ku un sadit katattagum losana napiya ininggaw kan
sika yoong si Lazaro sinagapal̲ na ud ligat. Sinsatunon antu
uttu un kapkapiyaon ot sika pay nat mampalpaligaton.
26 Adina pay makwa nat umoy sinata manligwat situ onnu
manligwat sinata umoy situ ta awad gassud situn bol̲aat taku.'
27 "Kinnanan dit baknang un, 'Ama Abraham, pangn-
gaasim ta ibaun nu si Lazaro utdin bol̲oy da amak
28 ta awad da ud lima un sunud ku utdi, ta umoy na bagaan
dida ta amangan nu umoy da uttun igaw di amoda ligat.'
29 "Yoong summungbat si Abraham un, 'Awad dit ugud
Apudyus un ingkanglit da Moses kan dat propetana un siya'd
makatigammuwan da.'
30 "Summungbat dit baknang un, 'Adida tuttuwaon danat
ama Abraham, yoong nu sanat tagu'n umungal̲ nat umoy
mangibaga kan dida manuttuwa da kad mandadaoli da utdat
basul̲ da.'
31 "Yoong imbagan Abraham un, 'Nu adida tuttuwaon dit
ugud Apudyus un ingkanglit da Moses kan dat propetana
ulay pay nu ummungal̲a natoy nat umoy mangibaga kan dida
adida payon maawisa manuttuwa.' "

17

Sat Maigapuwan Di Makabasul̲an
(Mateo 18:6-7; 21:22; Marcos 9:42)

1 Imbagan pay Jesus sidat disipulus na un, “Awada awad
maigapuwan nat makabasul̲an di osa’n tagu. Yoong kaasi pay
nat tagu’n maigapuwan di osa un mambasul̲.
2 Un-unnaya lawa’n matakodan si dakol̲ana gigillingana
batu din bagang na asi maidawat sin baybay nu siya’d maiga-
puwan di makabasul̲an di osa un nadoba’n tagu.
3 Siya’d gapuna un ammaan yu nat kokkoon yu.
“Nu makabasul̲ nat bul̲un yu kan dikayu, igimau yu ot nu
mandadaoli, pakawanon yu.
4 Nu mamimpitu’t sin-al̲gawa makabasul̲ ot kada makabasul̲
umoy mampakawan kan dikayu, pakawanon yu.”

Sat Pannakabalin Di Pammati

5 Utdi, imbagan dat apostoles kan Jesus un, “Apu, pabilgom
ud tun mantututtuwa mi.”
6 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Nu awad pammati
yu un kama’t bukol̲ di mustasa nat kadakol̲ na, mabalin un
ibagayu’t din kayu un, ‘Mabagut ka ta asika maimul̲a utdin
baybay,’ ot tuttuwaon dikayu.”

Sat Loblobbongon Di Baba-unon

7 Imbagan pay Jesus un, “Kaspagaligan ta awad osa kan
dikayu’d awad baba-unona un ummoy nanabl̲ut onnu um-
moy man-ayyuwan si kannelu ta dumatong, dagus kad un
kanam kan siya un ‘Umoy ka manganon?’
8 Bokon, ta kanam un, ‘Umoy ka man-asug asika mansukat
ot sunadanak sinat timpu’n manganak. Ot nu maabusaka
mangan asika payon maisongwat.’
9 “Ot nu maabusa koon dit baba-unon dat imbilin nu un
koona, masapul kad un manyamanam? Bokon ta siya’d
talibasu na di.
10 Pada na pay kan dikayu. Nu natungpal yu un losan dat
naibilina koon yu adiyu nanam-ona maidayaw kayu nu adi
kanan yuwoton un, ‘Baba-unon dikami ullawa ot kingwa mi
ullawa dit naibilin kan dikami un koon mi.’ ”

Pinapiyan Jesus Dat Simpul̲u’n Nakutol̲

11 Utdit manaddal̲anan da Jesus un umoy Jerusalem nangoy
da utdin bol̲aat Samaria kan Galilea.
12 Dumatong da man sit osa’n bobol̲oy ummabat dat sim-
pul̲u’n nakutol̲. Summikad da utdit ad-adayu asida
13 impakuy kan Jesus un, “Apu, kaasiyan dikami.”
14 Nailan Jesus dida ot kanana un, “Ikayu mampaila utdat
papadi.”* Utdi, kaysan da yoong kakl̲ata lawa’n nagikna daon
un kummiya da.

---

* **17:14** Sat ugali da utdit, nu naagasan nat osa’n nakutol̲ masapula umoy na ipaila utdit padi da dal̲apnu siya’d mamanoknok nu tuttuwa un naagasanon dit kutol̲ na.

15 Magiknan man dit osa un naidon dit kutol na nangulin
kan Jesus ot nampappakuya nandaydayaw kan Apudyus.
16 Umoy nampalintumong sit atubang Jesus un nanyaman.
Sadiya tagu, Samaritano.
17 Utdi, kinnanan Jesus un, “Bokon kada simpulu dat tagu’n
kummiya ot kawad dat siyam nu?
18 Apay un satun bokona Judio tun os-ossaana umoy
manyaman kan Apudyus ya simpulu da?”
19 Ot kinnanan Jesus sidit tagu un, “Lumigwat kaon ot
manalan ka ta kummiya ka gapu’t nat pammatim.”

Sat Dumakngan Din Mangiyapuwan Apudyus
(Mateo 24:23-28, 37-41)

20 Utdi, gaputa inggaw da ud Fariseo un nangimus kan Je-
sus nu kapiga dit manlapuwan dit mangiyapuwan Apudyus,
summungbat si Jesus un, “Maid makail-an sit manlugiyan dit
mangiyapuwan Apudyus.
21 Maid makaibaga un, ‘Antu uttu,’ onnu ‘Andi utdi,’ ta
sat mangiyapuwana antu uttu un mismu kan dikayu uttun
satun.”
22 Imbagana utdat disipulus na un, “Dumtong nat timpu un
piyaon yu un maila’d sakona Inyanak di Tagu, ulay nu sin-
algawa lawa yoong adiyu ud sakon maila.
23 “Ot awad dat mangibaga kan dikayu un, ‘Andi utdi,’ onnu
‘Antu uttu,’ yoong adiyu un talon tuttuwaon dida.
24 Ta kama’t din kilat nu dumelang, madolangana’n losan
din langit ot maila dan losana nangkalliput, siya’d kamaana
nu mangulinaka Inyanak di Tagu.
25 Yoong masapula sagapalok yan dat adu’n ligat kan
sumdiyanak sidat tagu’t tun satun.
26 Nu mangulinaka Inyanak di Tagu, maipada dit kokkoon
dat tagu’t dit timpun Noe utdat kokkoon dat tagu’n dakngak.
27 Ta utdit timpun Noe, ginan-ganas dat tagu’n nanganan-
gan, nan-iinum kan nan-aassawa da inggana’t nilumnokan
da Noe utdit dakolana bapul. Manlitap manon, losan dat
tagu’n nalmos.
28 Padana pay sit timpun Lot un sat nanganangan, nan-
iinum, nanggatagatang, nanlakulaku, nammulamula kan
namboloboloy dat kingkingwan dat tagu.
29 Yoong utdit al-algawa nanengyan da Lot sidit boboloy
Sodom, kaklata inyudan Apudyus dit apuy kan gumalabala’n
batu un mangngadan si asufre un namatoy sidat losana tagu.
30 Kama’t di payon dit mapasamak nu al-algawa mangulinak
un Inyanak di Tagu.

31 “Utdiya timpu sanat tagu’n awad sit otop† dit bo̱loy na
adinaon lumnoka umoy manga̱la’t dat kukuwana. Padana
pay sit tagu’n awad sit payaw, adinaon masapula mangulin
sit bo̱loy na.
32 “Sosomkon yu dit napasamak sit asawan Lot sidit nan-
awing.‡
33 “Sat tagu’n gamgamana nat mataguwana’t tun pita, maid
ayana nu adi mata̱lak na dit mataguwan un maid kigad na.
Yoong sanat tagu’n matoy maipagapu’t dit manuttuwaana
kan sakon, maitdan si mataguwan un maid kigad na.
34 “Ibagak kan dikayu un nu labi nat dumakngak ta
awad da ud duwa’n nangkaoboga nasuyop, maa̱la dit osa ot
matengyan dit osa.
35 Padana un nu awad duwa’n manggilgiling, maa̱la dit osa
ot matengyan dit osa.
36 Nu awad da ud duwa’n tagu’t din payaw, maa̱la dit osa
matengyan dit osa.”§
37 Magngo̱lan man dat disipulus Jesus tuwa imbagana, in-
imus da un, “Apu, kawad na nu nat makwaana?”
Inyabalig Jesus un kanana’n, “Sat kawadan di ladag, siya’d
madatdatngan dat tu̱layan.”

18

Abalig Maipanggop Sit Bilug Kan Sat Kuis

1 Imbagan pay Jesus tuwa abalig kan dida ta piyaona’n
kanayuna manluwa̱lu da un adida mappog.
2 Sat abalig na kanana’n, “Inggaw osa’n kuis sit osa’n
bobo̱loy un adina iyogyat si Apudyus kan adina pay mang-
waan dat uduma tagu.
3 “Ot inggaw pay bilug sidiya bobo̱loy un maka-oo-ooy
kan siya un umoy mampatu̱lung un kanana’n, ‘Pangaasim ta
takdo̱lam dit kalintogak sidin kabusu̱l ku.’
4 “Adin dit kuis wilwiliyon, yoong utdit mabayag kanana’n,
‘Maid ogyat ku kan Apudyus kan adik mangwaan dan uduma
tagu.
5 Yoong gaputa lumingaling tun bilug takdo̱laka lawa. Ta nu
makaoo-ooya mampatu̱lung mappogak.’ ”
6 Imbagan Jesus un, “Dingngo̱l yu dit imbagan dit lawenga
ku̱is.
7 Ot bokon kada dongḻon Apudyus dat tagu na un ina̱lgaw
kan linabi un mangkodaw si tu̱lung kan siya? Adina kad
dagusona tu̱lungan dida?

† **17:31** Nalenad dit otop dit bo̱loy dat Judio isunga mabalin da un umoy man-il-
longan onnu mampoyyaawan. ‡ **17:32** Ilan yu utdin Genesis. 19:26. § **17:36**
Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

8 Ibagak kan dikayu un dagusa takdoḻan Apudyus dit kalintogan da. Yoong ulay nu siya di, nu mangulinak un Inyanak di Tagu, awad kad nin dakngak si napasnok ud pammati na uttun pita?”

Sat Fariseo Kan Man-uuḻup Si Bugis

9 Imbagan Jesus tuwa abalig sidat tagu’t di un manaḻtaḻgod sit kinalintog da kan manuḻaduḻa da utdat pada da un tagu.

10 Kanana un, “Inggaw da ud duwa’n tagu’n ummoy sit boḻoy Apudyus daḻapnu manluwaḻu da. Fariseo dit osa kan man-uuḻup si bugis un maibilanga gumabasuḻ dit osa.

11 “Summikad dit Fariseo un nangiluwaḻu utdit maipanggop kan siya un kanana’n, ‘Apudyus iyamanak ta bokona kamaak sidat uduma tagu’n naagum, natuli, managdagas onnu padan tun gumabasuḻa man-uuḻup si bugis.

12 Manlanganak paya mangan un manluwaḻu si mamigwa’t sindumingguwan kan itdok pay kan sika nat ingkapuḻun nat losana malabbuwak,’ kinnanan dit Fariseo.

13 “Yoong sadit man-uuḻup si bugis, ininggaw sit ad-adayu ot adina pay mantangad langit un manluwaḻu. Ot binbintugona dit paḻagpag na gapu’t babawi na ot kinnanana un, ‘Apu, kaasiyanak ta gumabasuḻaka tagu!’

14 “Ibagak kan dikayu,” kinnanan Jesus, “nangulin tuwa tagu un napalintog sit man-iilan Apudyus yoong sat Fariseo, bokona napalintog. Ta sanat tagu’n mangidayaw sit longag na maidoba, yoong sanat mampakumbaba siya’d maidayaw.”

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng
(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

15 Inggaw namingsan un nan-idatong dat tagu utdat aabeng da kan Jesus daḻapnu agpadana dida’n bindisyunan yoong mailan man dat disipulus na inggimau da dat tagu.

16 Yoong si Jesus inayagana payon dat aabeng kan siya asina kinnanan sidat disipulus na un, “Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadat kama kan dida dat maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus.

17 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adiyu awaton din mangiyapuwan Apudyus un padan din koon di abenga mangawat, adi kayu maidagamung sidi.”

Sadit Nabaknanga Tagu
(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

18 Ininggaw osa’n pangaton dat Judio un nangimus kan Jesus un, “Napiya’n Mistulu, ngad nat masapula kook daḻapnu matawid ku dit mataguwana maid kigad na?”

19 Summungbat si Jesus un, “Apay un kanama napiyaak?
Maid udum si napiya nu adi si Apudyus ullawa.
20 Tigammum dat bilin un, ‘Adika managdagas. Adika ku-
matoy. Adika man-akaw. Adika mangustigu si tuli. Dayawom
da amam kan inam.’ ”
21 Summungbat dit la̱laki un, “Tungtungpa̱loka losan dana-
ton manipud sit kaban-og ku.”
22 Magngo̱lan man Jesus dit insungbat dit la̱laki kinnanana
kan siya un, “Annat payyan mangkulangam. Umoy ka ilaku
dat losana kukuwam ta asim itdon dit bayad na utdat naka-
pus kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan
sakon.”
23 Magngo̱lan man dit la̱laki di, amod dit domdom na ta
ta̱lona baknang.
24 Nailan Jesus un nadomdoman ot kanana un, “Ta̱lona nasi-
gaba maka̱lnok danat baknang sin mangiyapuwan Apudyus.
25 Na̱las̱lasu un mangoy nat kamelyu un dako̱la ayam sinat
abut di tanud nu sanat osa’n baknanga tagu un lumnok sin
mangiyapuwan Apudyus.”
26 Ot sadat nakagngo̱l situ inimus da un, “Singngadan dat
mabalina taguwon Apudyus nu?”
27 Insungbat Jesus un, “Sadat banaga adin di tagu makwa,
makwan Apudyus.”
28 Utdi, kinnanan Pedro un, “Dikami nu, un tinengyan mi
dat bo̱loy mi da̱lapnu sika’d uunnudon mi?”
29 Ot kinnanan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu, un singngadan na mana manengyan sit bo̱loy
na, onnu asawa na, onnu sunud na onnu ma̱long-ag na onnu
aabeng na maipagapu’t din mangiyapuwan Apudyus,
30 adayu’n ad-adu dat maawat na uttun matattaguwana nu
sadat tinengyana. Ot anungus kad di a̱lgaw awatona pay dit
mataguwan un maid kigad na.”

Pitlun Jesus Nangibaga’t Dit Maipanggop Sit Matoyana
(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

31 Tinang-il Jesus binagbaga dat kagwampu̱lu’t duwa un
disipulus na ot kanana’n, “Dumngo̱l kayu! Tumagada taku’d
Jerusalem ot losan dadit ingkanglit dat propetan Apudyus
sidita mapasamak kan sakona Inyanak di Tagu, matungpal
da.
32 Maiyawatak sidat bokona Judio ot manliwliw-anak,
pababbainanak kan luglugpaanak.
33 Kumkumpasanak asiyanak patoyon yoong umunga̱lak
sidin maikatlu’n a̱l-a̱lgaw.”

34 Yoong adin dat disipulus na naawatan dit imbagana ta
kama nu naisul̲uk dit kaipooyana ot naid tigammu da nu
ngadan dadit uguugudona.

Pinapiyan Jesus Dit Nakul̲ap Un Tumaptappaya
(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

35 Utdit ininggaw da Jesus sidit adani't din Jerico inggaw
nakul̲apa tagu'n mantutupak sit igid dit kal̲sa'n tumaptap-
paya.
36 Magngol̲ na man dit damit dat aduadu'n tagu'n lumaus,
inimus na nu ngadan dit mapaspasamak.
37 "Manlaus si Jesus un iNazaret," kinnanan da kan siya.
38 Utdiyon, nampakuy un, "Jesus un kaganakan Ali David
kaasiyanak."
39 Sadat tagu'n namangu't dit bul̲og inggimau da ot imbaga
da un walling. Yoong amo indakol̲ na ota kinnanana'n,
"Kaganakan Ali David kaasiyanak."
40 Magngol̲an man Jesus, nan-illong ot imbagana un idatong
da kan siya dit nakul̲ap. Idatong da man, inimusan Jesus un,
41 "Ngadan nat piyaoma kook kan sika?"
Ot kanan dit nakul̲ap un, "Apu, piyaok umila."
42 Utdi, imbagan Jesus kan siya un, "Umila kaon. Kummiya
ka gapu't nat pammatim kan sakon."
43 Dagusa ummila dit nakul̲ap ot naitung-ud kan Jesus un
nandaydayaw kan Apudyus. Ot mailan man dat losana tagu
dit napasamak nandaydayaw da pay kan Apudyus.

19

Da Jesus Kan Zakeo

1 Utdit lumaus da Jesus sin Jerico,
2 inggaw osa'n baknanga ap-apun dat man-uul̲up si bugis*
un mangngadan kan Zakeo.
3 Piyaona'n tal̲on un ilan si Jesus nu kamaana yoong adina
maila ta abobboba'n tagu ot masaklinan si Jesus sidat ad-
uadu'n tagu.
4 Sat kingwana, nanoddaka ummun-una't dit dol̲dol̲on da
Jesus ot summakay sit kayu un ngadnon dat sikamoro dal̲apnu
lumaus da kad mailana.
5 Utdit dumatong da Jesus sit summakayan Zakeo, tinangad
Jesus ot kinnanana un, "Zakeo lumsa ka't nat. Dal̲asom ta
umoyak sin bol̲oy yu uttun al̲gaw."
6 Dagusa nilumsa si Zakeo ot amod dit anggom na un
nangidallay kan Jesus sit bol̲oy da.

---

* **19:2** Buis kanan dat udum.

7 Mailan man dat tagu dit kingwan Jesus nampangonot da
un kanan dan, “Apay umoy pasangaili utnat osa’n gumaba-
sul̲a tagu?”
8 Yoong summikad si Zakeo utdit atubang Jesus un
kanana’n, “Apu, itdok nat gogwan di losana kukuwak sidat
nakapus. Ot sadat tagu’n kinuluk ku sukatak si mamimpat si
kaadu na dat inal̲ak.”
9 Kinnanan Jesus kan siya un, “Uttun satuna al̲gaw taguwon
Apudyus datuwa simbal̲yan gaputa si Zakeo pinada na si
Abraham un ginnapuwana un nanuttuwa.
10 Ta sakona Inyanak di Tagu inummoyak situn pita dal̲apnu
umoyak inapon kan taguwon dat naiyawa.”

Abalig Maipanggop Sit Bul̲awana Pilak
(Mateo 25:14-30)

11 Utdiya dudumngol̲an dat tagu kan Jesus, intulutuluy na
un nan-abalig ta adani daon sin Jerusalem ot kanan dat tagu
nu ilan daona dagus dit man-apuwan Apudyus.
12 Ot kinnanana’n, “Inggaw osa’n tagu’n nangatu’t saad
na un inummoy sit adayu’n ili dal̲apnu mabal̲angatana ali asi
mangulina mangiyapu.
13 Inayagana dat simpul̲u un baba-unona’t dit daan na
un manlakkatan ot sinin-ossa na dida’n initdan si pilaka
bul̲awan† un kanana’n, ‘Siyatu’d mampuunan yu un manni-
gusiyu inggana’t mangulinak.’
14 “Yoong tal̲ona lalawwengon dat kailiyana diya tagu ot
nangibaun dat uduma tagu’n maitung-ud kan siya ta umoy
da ibaga’t dit emperador un, ‘Apu Emperador, adimi piyaon
tuwa tagu un man-ali mi.’
15 “Yoong nambalin payona ali diya nangatu’n tagu. Ot
utdit nangulin pinaayagana dat baba-unona un initdana si
pilak ta ilana nu piga dit nambalinan dit pilaka intod na kan
dida.
16 “Dummatong dit ummuna ot kinnanana un, ‘Apu,
pinangganansiyak si simpul̲u dit os-ossaana pilaka bul̲awana
intod nu.’
17 “ ‘Nabal̲u nat kingwam,’ kinnanan dit ali. ‘Nabal̲u ka un
baba-unon. Ot gaputa matal̲godan ka utdan akita naitod kan
sika, mangitulayok sika si simpul̲u’n ili.’
18 “Dummatong pay dit maikagwa un kanana’n, ‘Apu,
pinangganansiyak si lima dit os-ossaan un bul̲awana pilak.’
19 “Ot kinnanan dit ali kan siya un, ‘Sika’d mangitulayok si
lima’n ili.’

† **19:13** Satu un pilak sidin bagbagan di Griego, mina, un sat banol na 100 denario onnu labbun di osa’n tagu si duwa onnu tul̲u’n bul̲an.

20 “Naisongwat pay dit osa’n baba-unon un kanana’n, ‘Apu,
antu dit pilak nu. Binugubugus ku si pangyu asik insul̲uk
21 ta kumimutak kan sika ta nasul̲ag ka un tagu. Al̲am nat
bokona kuwam kan apitom nat bokona immul̲am.’
22 Kanan dit ali kan siya un, ‘Sika’d kadadagana baba-unon.
Dusaok sika gapu pay lawan sidanat imbagam. Titiggam-
mum un nauyungak ot al̲ak nat bokona kuwak kan apitok nat
bokona immul̲ak.
23 Ot apay adim imbangku dal̲apnu dumatongak kad awad
ganansiya na un iyulin nu kan sakon?’
24 Utdi, kinnanana’t dat tagu’n sumisikad sidi un, ‘Al̲an yu
nat pilak kan siya ta itdon yu utdit nakaganansiya si simpul̲u.’
25 Yoong kinnanan da kan siya un, ‘Apu andi manon sim-
pul̲u’n pilak nan?’
26 “Summungbat dit ali un, ‘Ibagak kan dikayu, sat tagu’n
mangusal sidat maitod kan siya dal̲apnu tal̲ona naselbi da,
maitdan pay si ad-adu. Yoong sat adi mangusal, ulay sat akita
awad kan siya maal̲a.
27 Ot sadan gumusbusul̲ kan sakon un adi mamiya un sakon
man-ali da, idatong yu ta patoyon yu dida’t tun sanguwak,’
kinnanan dit ali.”

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana’d Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

28 Magangput mana maibagan Jesus di, intuluy na dit
umoyana’d Jerusalem ot tinung-ud dat disipulus na.
29 Utdit umadani daon sidin Betfage kan Betania utdit
bateled Olivo, nambaun si Jesus si duwa’t dat disipulus na.
30 Kinnanana kan dida un, “Umuna kayu’t nat madol̲dol̲a
bobol̲oy ot nu makadatong kayu awad odasan yu si naisilu’n
ubbun di dangki un adina payyan nakabayuwan. Ussagan yu
ta idatong yu uttu.
31 Nu awad mangimus nu apaya ussagan yu, ibaga yu un
masapul dit Apu.”
32 Kaysan dat imbaun na ot indasan da un tuttuwa dat
imbagan Jesus.
33 Utdiya madama’n us-ussagan da dit ubbun di dangki,
kinnanan dit singkuwa un, “Koon yu un ussagan nat ubbu?”
34 Ot kinnanan da un, “Masapul din Apu.”
35 Indallay da kan Jesus ot inyap-ap da dat kagoy da utdit
dangki asida pinangkabayu si Jesus.
36 Utdit manaddal̲anon si Jesus un dit nangkabayu, inyap-ap
dat uduma tagu dat kagoy da utdit dal̲an.
37 Utdit manlapu daon un gumusad sin bateled Olivo un du-
mol̲dol̲an da ud Jerusalem inlapun dat adu’n naitung-ud kan

Jesus dit mantattalok kan mampappakuy un mangidaydayaw
kan Apudyus gapu utdat nakaskasdaawa kingkingwa na un
naila da.
38 Gapappakuyan da un kanan dan, “Bindisyunan Apudyus
tun Ali un imbaun na un pannakalong-ag na. Kapiya utdin
langit kan madaydayaw si Apudyus sidin kangattuwana lan-
git.”
39 Ot sadat uduma Fariseo un naidagamung sidat tagu,
kinnanan da kan Jesus un, “Mistulu, ibagam sidan disipulus
nu ta walling da.”
40 Summungbat si Jesus un, “Ibagak kan dikayu un nu
guminok da, sadan batu dan maisongwata mampappakuya
mandayaw kan Apudyus.”

Kinadaguwan Jesus Dat Tagu’d Jerusalem

41 Adaniyon da Jesus sin Jerusalem, ot maotap na man dit
ili inibilana ta madaguwan sidan tagu.
42 Kinnanana un, “Ay Jerusalem! Nu tigammum okyan pay
situn satuna algaw nat masapul dalapnu kapkapiya ka. Yoong
adim kampay maimatunan.
43 Ot dumatong nat algawa umoy dat kabusul nu manga-
likuman kan sika, sondan dika ot maid ayon dat tagum un
mambutik.
44 Aminon dika un yam-anon kan patoyon da dan losana
tagum. Maid ulay osa’t batu si adi magidu ta adim immatu-
nan dit dummakngan Apudyus un managu kan sika.”

Inummoy Si Jesus Sit Timplu
(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

45 Dumatong da man Jerusalem, nilumnok si Jesus sit tim-
plu ot pinalaksun na un inamin dat manlalaku.
46 Kinnanana kan dida un, “Naikanglit sit ugud Apudyus
un, ‘Satun boloy ku, boloya luluwwaluwan,’ yoong pinambalin
yu un igaw di makuluk.”
47 Manipud sidiyon, kaalga-algawa mantudtudu si Jesus sit
timplu. Ot sadat aap-apun di padi kan dat mimistulun di
lintog padana pay dat pappangat dat tagu’t di inainapon da
dit mamatoyan da kan Jesus.
48 Yoong adida tigammu nu inon dit koon da ta losan dat
tagu talona pipiyaon da dit dudumngol kan siya’t dit itudtudu
na.

20

Imus Maipanggop Sit Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus
(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

1 Sin-algawan un mantudtuduwan Jesus sidat tagu’t dit
timplu kan mangiwalwalagawagana’t dit Nabalu’n Damag,

ummoy dat aappun di padi, mimistulun di lintog kan sadat
lalallakay dat Judio kan siya.
2 Kinnanan da kan siya un, “Ibagam ud kan dikami nu
ngadan nat kalintogama mangwa’t danat kokkoom onnu
singngadan nat nangtod kan sika’t kalintogam?”
3 Summungbat si Jesus un, “Antu pay imusok kan dikayu.
4 Ibaga yu ud kan sakon nu singngadan dit nanligwatan
dit kalintogan Juan un mambunyag, nanligwat kan Apudyus
onnu nanligwat si tagu?”
5 Utdi, nampipinnuut da pay lawan un kanan dan, “Nu
ibaga taku un nalligwat kan Apudyus kana’t oni un, ‘Apay un
adiyu tinuttuwa nu?’
6 Yoong nu kanan taku’n nanligwat si tagu, batubatuwon
ditaku’t datun adu un tagu gaputa tuttuwaon da un si Juan
osa un propetan Apudyus.”
7 Isunga insungbat da un adida tigammu.
8 Ot kanan Jesus kan dida un, “Ot madik pay ibaga tun
nanligwatan tun kalintogaka mangwa’t datuwa kook.”

Abalig Maipanggop Sidat Nadadaga Man-aayyuwan Sit Kaubasan
(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

9 Utdiyon, inyabalig Jesus tu utdat tagu un kanana’n, “Ing-
gaw tagu un minul-ana’t ubas dit pita na asina impatobaw ot
nangalyug si nabayag si sabali’n ili.
10 “Utdit dumatong dit bubullasan, nangibaun si baba-
unona un umoy mangala’t dit gogwa na utdit naapit. Yoong
pinangpang-ok dat nantobaw dit naibaun asida pinadalan un
imaima.
11 “Utdi, nangibaun uman si osa’n baba-unon, pinangpang-
ok da payyan asida binabbainan un pinangulina imaima.
12 “Utdi, nangibaun payyan si maikatlu utdat baba-unona
ot pinangpang-ok da aginggana’t nasugasugat asida im-
pagkal sit lasin dit kaubasan.
13 “Utdiyon, kinnanan dit singkuwa’t dit kaubasan un,
‘Inon kad nin din kook? Ibaun ku tun potpotgoka anak ku ta
ikabain da nad,’ kinnanana.
14 “Yoong mailan man dat mantotobaw dit anak, kanan da
un, ‘Siyatu dit manawid situn pita. Patoyon taku dalapnu
mangkuwa taku tun pita.’
15 “Utdi, inlaksun da dit anak sit kaubasan asida pinatoy.
“Kadon, inon dit koon dit singkuwa’t dit kaubasan sidat
nantobaw?” kinnanan Jesus.
16 “Dumatonga umoy mamatoy sidat pinantobaw na kad
asina ipatobaw dit kaubasan sidat udum.”

Magngoḻan man dat tagu dit imbagana, kinnanan da un,
“Adin Apudyus ipalubusa mapasamak nat kama’t nat.”
17 Intutukkoḻ Jesus dida ot kanana’n, “Inonaon dit kanan dit
naikanglita ugud Apudyus sidit aw-awe un,
‘Sadit batu un inidsan dadit mangkokokwa’t boḻoy, siya ud
nambalina pannan dit sikun dit boḻoy?’
18 “Ot singngadan na mana maotdaga maitama utdiya batu
masipsip-uk ot singngadan na mana maotdagan didiya batu
matumotumok.”

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis
(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

19 Naawatan dat mistulun di lintog kan aap-apun di padi un
imbagan Jesus diya abalig un maibusuḻ kan dida ot pinadas
da un dokmaan sidiya timpu yoong ummogyat da utdat tagu.
20 Kad sidiyon, linimalimadan da si Jesus. Ot nangibaun
da si manissiim kan siya un man-ag-agin nalintoga tagu un
umoy makaim-imus kan siya. Ta piyaon da nu makaibaga
si maikaniwas daḻapnu awad lasun da un manokma kan siya
asida ipaima kan gubinnadul un siya’d awad si kalintogan
kan pannakabalin un mangukum kan siya.
21 Ummoy dat naibaun kan Jesus ot kanan da un, “Mis-
tulu, tigammu mi un ustu dan ibagbagam kan itudtudum.
Maid idumdumam si tagu ta itudtudum nat katuttuwaana
maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa.
22 Ot ibagam ud nu naingkalintogana mambayad taku si
bugis kan Caesar un Emperador ud Roma?”
23 Yoong naawatan Jesus dit sikap da ot kinnanana kan dida
un,
24 “Mangipaila kayu ud si pilak kan sakon?” Nangipaila
da man kinnanana un, “Simmuging kan singngadan situn
naimalka?” “Si Emperador Caesar,” insungbat da.
25 Ot kinnanan Jesus kan dida un, “Ot nu siya nat, itdon yu
kan Caesar nat kuwan Caesar, ot itdon yu pay kan Apudyus
nat kuwan Apudyus.”
26 Naid nagngoḻ dat naibaun si mamabasuḻan da kan siya ut-
dit atubang dat adu’n tagu. Nasnasdaaw daot sidat insungbat
na ot naid ginumgumminga kan dida.

Imus Maipanggop Sit Umungaḻan Dat Matoy
(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

27 Inggaw da ud ummoy kan Jesus un Saduceo un dida dat
manguguda maid umungaḻ si natoy.
28 Inimus da kan Jesus un, “Mistulu, kanan dit lintog taku
un ingkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n laḻaki ta
matoy un naid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit
bilug daḻapnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.’

29 “Ininggaw da ud pitu’n mansusunuda la̱laki. Nangasawa
dit pangu yoong natoya naid anak na.
30 Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit bilug yoong
natoy uman un maid anak na.
31 Inasawan pay dit maikatlu yoong nampapada dit
naipasamak inggana’t dit maikapitu’n sunud da un naamin
da un natoya maid ingganak da utdit bilug.
32 Mabaybayag man, natoy pay dit bilug.
33 “Utdi, nu timpu’n umunga̱l dat natoy, singngadanon dit
sin-asawa utdiya bilug, ta losan dat pitu’n mansusunuda
nangasawa kan siya?”
34 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Man-aassawa dat
tagu’t tun pita
35 yoong nu umunga̱l dat natoy, sadan tagu’n ibilang
Apudyus un lobbonga matagu’t inggaingga, maidon man-
aassawa kan dida.
36 Ta maipada daon sidan aanghel un adi daon matoy.
Abeng ud Apudyus didaon ta pinaunga̱l na dida kan katoy.
37 “Panoknokan Moses un umunga̱l dat natoy. Sadit in-
gkanglit na un maipanggop sidit umapuapuya kayu, imbaga
na un, ‘Si Apudyus siya ud mandaydayawan da Abraham,
Isaac kan Jacob.’
38 Ot piyaona’n ugudon un si Apudyus bokona Apudyus dat
natoy nu adi Apudus dan matatagu. Ta ulay nu natoy dit osa’n
tagu, sissiya un matattaguwan sin biyang Apudyus.”
39 Kinnanan dat uduma mimistulun di lintog un, “Mistulu,
naba̱la̱lu nat insungbat nu.”
40 Kinnanan da tu ta maidon makatula̱oda makaim-imus kan
siya.

Imus Maipanggop Kan Kristu
(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

41 Utdi, kinnanan Jesus kan dida un, “Inona’n kanan da un
sat Kristu kaganakan dit Ali David?
42 Ta ulay si David ingkanglit na utdit iblu un Salmo un
kanana’n,
‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon
madiwanan ku
43 inggana’t abakok aminon dat kabusu̱l nu.’*
44 “Ot nu ‘Apu’ kanan David kan Kristu, in-inona’n ka-
ganakana nu?”

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidan Mimistulun Di Lintog
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

45 Utdiya dudumngola̱n dat tagu, imbagan Jesus sidat disip-
ulus na un,

---

* **20:43** Salmo 110:1.

46 “Alimbanan yu danat mimistulun di lintog ta pipiyaon da
un mangay-ayaw un anandu dat badut da un mangipaila’t dit
saad da kan pipiyaon da nu dayawon dat tagu dida nu umoy
da utdan aabtan di tagu. Pipiyaon da dit mantupak sit sangu
utdin sinagoga kan inggaw sit inggawan dat nangangatu’n
tagu nu amung.
47 Gundawayan da dat bilug ot aminon da un a<u>l</u>an dat
sanikuwa da, asida andu-anduwon dit luwa<u>l</u>u da un mana<u>l</u>-
in da utdit kokkoon da. Ot ta<u>l</u>ona nadagson dit dusa da nu
dumtong dit timpu,” kinnanan Jesus.

21

Sat Pakdawa Intod Dit Nakapus Un Bilug
(Marcos 12:41-44)

1 Nanlungayat si Jesus ot nailana dadit babaknanga man-
ipisuk sidat pakdaw da kan Apudyus sidit pipissukan di
pakdaw sidiya timplu.
2 Ot nailana pay dit nakapukapusa bilug un mangipisuk si
duwa’n sipinga lawa.
3 Utdi, kinnanana un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un
sadin impisuk din bilug nabanbanol nu sadin impisuk dan
udum.
4 Ta sat intod dan udum sadit nansawa<u>l</u>an da utdit bi-
naknang da yoong san bilug ulay nu kapus intod na un losan
dit awad kan siya un siya ullawa’d ikataguna.”

Imbagan Jesus Un Ma<u>l</u>ba Dit Timplu
(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

5 Sadat uduma tagu’t di babagbagaon da dit kinaba<u>l</u>ba<u>l</u>un dit
timplu ta nangkaddakko<u>l</u> dat batu un panikokwa na kan naal-
altiyan pay si naba<u>l</u>u’n pakdaw da kan Apudyus. Ot kinnanan
Jesus kan dida un,
6 “Losan datuwa maila yu mayam-an da ta dumatong nat
timpu un maid osa’t batu si natuuga adi maidugpu.”

Sadat Ligat Nu Daan Payyan Anungus Tun Lubung
(Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)

7 Utdi, inimus da kan Jesus un, “Mistulu, ibagam ud nu
kapiga dit maipasamakan dat imbagam kanad? Sin dit
mangilasinan mi un dandaniyon dit mapasamakana?”
8 Imbagan Jesus kan dida un, “Man-alimban kayu ta adi
kayu maal-allilaw. Ta adu dan dumatonga tagu’n mangusal
situn ngadan ku un kanan da un, ‘Sakon dit Mesias.’ Kanan
da pay un, ‘Dummatongon dit timpu’n manganungusan tun
lubung.’ Yoong adiyu tuttuwaon dida.

9 Adi kayu kumimut nu awad magngol̲ yu si gubgubat
ya gulgulu ta masapula umuna un mapasamak da. Yoong
bokona dagusa dumatong nat anungus ditun lubung.”
10 Intuluy Jesus un kanana’n, “Manggugubat dan kailin-ili
uttun lubung kan mambibinnusul̲ dan tutulay.
11 Awad da ud ga-oogyata lunig. Awad ud ul̲at kan pistin di
tagu utdan nadumaduma’n igaw kan awad da ud ga-oogyata
mapasamak sinat ngatu kan nakaskasdaawa mangilasinan.
12 “Yoong daan payyana mapasamak datu, dopapon kan
paligatan dikayu. Maipadal̲an kayun tu utdan sinagoga’n
mabistigal asida dikayu paibal̲ud. Gapu’t dit manuttuwaan
yu kan sakon maimusan kayu utdan aali kan gugubinnadul.
13 Ot siyadiyon ud gundaway yu un mamanoknok
maipanggop sit Nabal̲u’n Damag maipanggop kan sakon.
14 Isunga imul̲a yu utnat somsomok yu un adiyu ikadanag
dat isungbat yu nu dumatong diya timpu.
15 Ta sakon ud mangtod si silib yu un mambagbaga ot
adi dikayu kabool̲an dat kabusul̲ yu un masungbatan onnu
masuganggang.
16 Ulay dat mamal̲l̲ong-ag yu, sussunud, kakabagiyan kan
gagayyom yu ituyuk dikayu. Ot patoyon da dat udum kan
dikayu.
17 Lalawwengon dikayu’t dan losana tagu maipagapu’t nat
manuttuwaan yu kan sakon.
18 Yoong ayyuwanak dikayu, ot maid matal̲ak si ulay osa’t
nat buuk yu.
19 Nu mannanayun nat pammati yu ulay nu mapalpali-
gatan kayu, maitdan kayu’t mataguwana maid kigad na.”

Imbagan Jesus Dit Mayam-anan Jerusalem
(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)

20 Intuluy Jesus un kanana’n, “Nu maila yuwon din ili
ud Jerusalem un maliput si suldadun dat kabusul̲, siya ud
manigammuwan yuwon un dandaniyon ud timpu’n mayam-
anana.
21 Ot dikayu’n iJudea gumtik kayuwon sidan batbateled.
Sadat awad situn Jerusalem masapula tengyan da tuwa ili.
Ot sadat inggaw sidat boboloya awad sin lasin dituwa ili
masapula adida umoy situ.
22 Ta siya diyon dit timpu’n madusaan dat iJerusalem
dal̲apnu matungpal dit naikanglit sidit ugud Apudyus.
23 Tal̲ona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat man-
tagtagibi. Ta amoamoda ligat dit dumatong situwa igaw. Ot
maidos-al̲ sidatuwa tagu dit ligligot Apudyus.
24 Mapatoy dat udum kan dida si ispada ot maidal̲an dat
udum sit uduma ili un mabal̲ud. Ot yam-ayam-anon tu dat

bokona Judio tun Jerusalem inggana't magangput dit naikod-
donga timpu da un bokona Judio."

Sat Mangulinan Dit Inyanak di Tagu
(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

25 "Utdiya timpu awad da ud mangimatunana mapasamak
sin init, bu<u>l</u>an kan sadan bituwon ot situn pita maid kapuka-
puut dat tagu utdat koon da ta amod dit kimut da utdit man-
ag-agguwodan din baybay kan ma<u>l</u>uku<u>l</u>ukuta pa<u>l</u>uung.
26 Matukas dat tagu utdit kimut da un manguuway nu
ngadan dit mapasamak situn lubung, ta losana awad sinat
langit maligaligad da.
27 Utdiyon, ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumoba'n
mailabaw sit bunot un napnu't pannakabalin kan nakaskas-
daawa kinangatuk.
28 Nu manlugi un mapasamak datu, sumikad ot tumangad
kayu ta dandaniyon nat managuwan Apudyus kan dikayu."

Sat Maada<u>l</u> Taku't Din Kayu Un Igus
(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

29 Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Ilan yu
din kayu un igus kan sadan uduma kayu.
30 Nu manlugi'n sumungbud dan tubu da tigammu yuwon
un dandani nat iinnitan.
31 Ot padana pay un nu maila yuwona mapasamak datuwa
ligat tigammu yuwon un dandaniyon dit mangiyapuwan
Apudyus.
32 "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mapasamak un losan
datu daan payyana matoy dan losana tagu uttuwa lonap.
33 Mangkigada losan dan maila ud langit kan situn pita
yoong mannanayun tun ugud ku."

Masapula Nasasaggana Taku

34 Intuluy Jesus un kanana'n, "Man-alimban kayu ta adiyu
sad mai<u>l</u>um<u>l</u>uman dan nalabosa laglagsak, in-inum kan danag
maipanggop situn mataguwan da<u>l</u>apnu adina kama't ba<u>l</u>aisa
kak<u>l</u>ata maksob kan dikayu nata a<u>l</u>-a<u>l</u>gawa mangulinak.
35 Ta kak<u>l</u>ata lawa'n dumatong nata a<u>l</u>-a<u>l</u>gaw sidan losana
tagu't tun pita.
36 Ot mansagana kayu un kanayun kan iluwa<u>l</u>u yu un awad
bilog yu un mangilasat sidan losana mapasamak kan da<u>l</u>apnu
nata<u>l</u>god kayu un sumikad sit sinagung ku un Inyanak di
Tagu."
37 Kaa<u>l</u>gaw-a<u>l</u>gawa mantudtudu't Jesus sit timplu yoong nu
gumidgidam mana<u>l</u>an un umoy umbog sin bateled Olivo.
38 Ot masapsappaan dat tagu'n umoy sit timplu mandongo<u>l</u>
kan siya.

22

Siisiimon Da Un Patoyon Si Jesus
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

1 Dandaniyon dit Piyestan di Nalausan un siya dit man-
ganan dat Judio si tinapaya maid si bubud.
2 Ot sadat aappun di padi kan mimistulun di lintog in-
ainapon da nu in-inon dit mampapatoy da kan Jesus si nal-
imod ta kumimut da utdat tagu.

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus
(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

3 Sinakayan Satanas si Judas Iscariote un osa utdat kag-
wampul̲u't duwa'n disipulus Jesus.
4 Kadon kaysan si Judas ot inummoy nakabagbaga't dat
aappun di padi kan oopisyal dat man-aandog sit timplu
dal̲apnu makatulag nu in-inon dit man-iituyuk na kan Jesus
kan dida.
5 Natal̲ok dan nangngol̲ sit imbagan Judas ot insapata da un
itdan da si pilak.
6 Intul̲on Judas ot inluginaon un inainapon dit gundaway
na un mangituyuk kan Jesus un adin dat adu'n tagu matigam-
muwan.

Sat Naisaganaan Dit Anungusa Nanganan Da Jesus
(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)

7 Dinumtong dit al̲gaw dit Piyestan di Tinapaya maid si
bubud un siya dit mapaltiyan dit ubbun di kannelu un
mausal nu Piestan di Nalausan.
8 Kadon, imbaun Jesus da Pedro kan Juan un kanana'n,
"Umoy kayu isagana dit kakan taku uttun Piyestan di Nalau-
san."
9 "Kawad dit piyaoma umoy mi mangisaganaan?" inimus
da kan siya.
10 "Dongl̲on yu," kinnanan Jesus. "Nu makadatong kayu-
won sin ili, maabat yu ud osa'n tagu un nan-awit si naamussu
un danum. Unudon yu utdit lumnokana un bol̲oy.
11 Ot ibaga yu utdit simbol̲oy un, 'Paimus dit Mistulu nu
kawad dit kuwaltu un manganana utdit kakan di piyesta pati
utdat disipulus na.'
12 Kad ipailana kan dikayu ud dakol̲ana kuwaltu'n nangin-
ngatu un siya'd kawadan dat losana masapul taku ot siya'd
mangisasagganaan yu utdat kanon taku nu Piyestan di
Nalausan."
13 Kaysan da ot naituttuwa un losan dat imbaga na kan
dida. Mansidi, insagana da dit kakan di piyesta.

Sat Anungus Un Nakaubungan Jesus Sidat Disipulus Na
(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

14 Utdit dumatong dit olasa manganan da, ummoy si Jesus
nakaubung sidat apostoles na.
15 Ot kinnanana kan dida un, “Ta<u>l</u>ona inaayyuwaka
makakan kan dikayu uttuwa kakan di Piyestan di Nalausan
sin daan din mapaligatak.
16 Ta ibagak kan dikayu un adiyakon umbosa man-
gan situwa kakan aginggana’t dit matungpa<u>l</u>an dit kustu’n
kaipooyana utdin mangiyapuwan Apudyus.”
17 Ot ina<u>l</u>ana dit natasa’n inumon da. Maabus mana manya-
man kan Apudyus kinnanana un, “A<u>l</u>an yu tu ta mambibin-
gayan yu un inumon.
18 Ta ibagak kan dikayu un manipud sinsatun adiyakon
umbosa uminum si danum di ubas aginggana’t dumatong nat
mangiyapuwan Apudyus.”
19 Nanga<u>l</u>a payyan si tinapay ot maabus mana manyaman
kan Apudyus biniibiik na un inwa<u>l</u>as kan dida un kanana’n,
“Siyatu ud long-ag ku un maidatuna mampooy kan dikayu.
Manipud sinsatun koon yu tu un mangisomsomkan yu kan
sakon.”
20 Padana pay sit naabus da un nangan, ina<u>l</u>a na dit tasa
un kanana’n, “Satu un natasa dit bagu’n tulag Apudyus kan
dikayu un mapata<u>l</u>godan situn da<u>l</u>aka man-ayus un mampooy
kan dikayu.
21 “Yoong ilan yu. Antu’t tu un kaubung ku tun mangituyuk
kan sakon.
22 Ta sakona Inyanak di Tagu mapatoyak un kama’t dit
ingkoddong Apudyus yoong kaasi nat tagu’n mangituyuk kan
sakon.”
23 Utdi, nampaim-imus pay lawan dat disipulus na nu
singngadan na kan dida dit mangwa.

*Nampasinsinnungbatan Da Nu Singngadan Dit Kangat-
tuwan*

24 Nampasungsungbat pay dat disipulus nu singngadan na
kan dida dit mabigbig un kangattuwan.
25 Ot kinnanan Jesus kan dida un, “Sadat alin dat bokona
Judio kan sadat uduma mangitulay kan dida, piyaon da un
natulay da utdan iyapuwan da. Ot piyaon da pay un mangad-
danan da si Nalaay.
26 Yoong bokon un kama’t di kan dikayu, ta sat kangat-
tuwan kan dikayu masapula kama nu siya’d kaabengan. Sat
pangat kan dikayu masapula kama nu siya’d babbaun.
27 Ngadan dit nangatngatu, sadit mangan sit lamesaan
onnu sat mansunad? Bokon kad un sat mangan sit lamesaan?
Yoong antuwak kan dikayu un manselbi.
28 “Dikayu dat adi lummipsuta nanungtung-ud kan sakon
sidat losana napadasak.

29 Ot itdak dikayu si kalintogan un mangiyapu un kama't
dit nan-iitod Amak kan sakon si kalintogan un mangiyapu.
30 Ot makaubung kayu un makakan kan makainum kan
sakon sin mangiyapuwak kan mantupak kayu't din trono un
mangiyapu utdan kagwampuḻu't duwa'n tribu un kaganakan
Israel."*

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Utdi, kinnanan Jesus kan Simon Pedro un, "Simon, Si-
mon, dongḻonak. Napalubusan si Satanas un mamadas kan
dikayu'n losan un kama't man-akiyak si trigo daḻapnu isina na
dat nabaḻu utdat laweng.
32 Yoong inluwaḻuwak sika, Simon, daḻapnu adika lumipsuta
manuttuwa kan sakon. Ot nu mandadaoli kaon ot mangulin
ka kan sakon, pabilgom dit pammatin dat susunud nu."
33 Kinnanan Pedro kan Jesus un, "Apu, nadaddaanak un
maipasimbaḻud kan maipangkatoy kan sika."
34 "Ibagak kan sika Pedro," kinnanan Jesus. "Daan payyan
manullauk din kawitan si bigbigat isulibakon si mamitlu."

Pitaka, Sambag Kan Ispada

35 Kinnanan pay Jesus kan dida un, "Utdit nangibaunak kan
dikayu't dit un maid pitaka, sambag kan sandalyas, awad kad
nangkulangan yu?
"Naid," kinnanan da un summungbat.
36 Kinnanan Jesus un, "Yoong sinsatunon, sanat awad si
pitaka aḻana, padana pay sit sambag na. Nu awad naid si
ispada na ilaku nat dit kagoy na ta gumatang si osa.
37 Ta masapula matungpal dit naikanglit sit ugud Apudyus
maipanggop kan sakon un kanana'n, 'Maibilang sidat gum-
abasuḻ.' On, dandaniyon un matungpal dat naikanglit
maipanggop kan sakon."
38 Utdi, kinnanan dat disipulus na un, "Apu, antu'd duwa'n
ispada uttu."
"Oḻog na naton!" insungbat Jesus.

Sat Nanluwaḻuwan Jesus Sin Bateled Olivo
(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

39 Tinengyan Jesus dit ili ot ummoy sin bateled Olivo un
gagangaya siya'd kokkoona ot naibuḻun pay dat disipulus na
kan siya.

---

* **22:30** San Israel osa'n ngadan Jacob ot losan dat kaganakan Jacob nabingay da si kagwampuḻu't duwa'n tribu. Ilan yu utdin Genesis 35:22b-26; 32:28; Numero 1:5-16.

40 Dumatong da man sidi, kinnanana kan dida un, “Man-
luwaḻu kayu daḻapnu adi kayu mambasuḻ nu masugsugan
kayu.”
41 Ummadayu si Jesus kan dida si akit asina nampalintu-
munga nanluwaḻu.
42 Kinnanana un, “Ama, nu piyaom, ilisiyak situn amoda
ligat un sagapaḻok. Yoong bokona satun piyaok tun matung-
pal nu adi sanat piyaom.”
43 [Utdi inggaw anghel un nanligwat langita nampaila kan
siya’n nampabilog sit somsomok na.
44 Ot gaputa amoamod dit domdom na, impapatina’n nan-
luwaḻu ot nangkalingot si kama nu daḻa un nan-at-attod sit
pita.]†
45 Utdit nagangputa nanluwaḻu si Jesus, summikad ot nan-
gulin sidat disipulus na ot dintong na dida un nasusuyop
gaputa madodomdoman da.
46 Ot kinnanana kan dida’n, “Koon yu un masusuyop?
Gumangun kayu ta manluwaḻu kayu daḻapnu adi kayu mam-
basuḻ nu masugsugan kayu.”

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus
(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

47 Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong dat
adu’n tagu’n pinuyut Judas un osa utdat kagwampuḻu’t
duwa’n disipulus. Ummadani si Judas kan Jesus asina in-
ogkan.
48 Yoong kinnanan Jesus un, “Judas, ogok kad nat man-
iituyuk nu kan sakona Inyanak di Tagu?”
49 Utdit mailanon dat disipulus na dit mapaspasamak, kin-
nanan da un, “Apu, makabinnakag kamiyon?”
50 Ot osa kan dida dit namakag sidit baba-unon dit kangat-
tuwana padi ot nasokdap dit diwanana inga na.
51 Yoong kinnanan Jesus un, “Oḻog naon.” Asina inaggoman
dit ingan dit baba-unon ot kummiya.
52 Utdiyon, kinnanan Jesus sidat aappun di padi, oopisyal
dat man-aandog sit timplu kan dat lalallakay un ummoy
manokma kan siya un, “Tulisanak kad ta gabadangan kan
gapang-uḻan kayu un umoy manokma kan sakon?
53 Kaaḻgaw-aḻgawak sin timplu kan dikayu’n nantudtudu
yoong adiyu ud sakon dinokmaan. Yoong siyatuwon ud
timpu yu kan timpu’n mantulayan dit pannakabalin Sa-
tanas.”

† **22:44** Naid datu un bersikulu utdan uduma manuskrito.

Insulib Pedro Si Jesus
(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

54 Utdi, dinokmaan da si Jesus ot indallay da utdit bol̲oy
dit kangattuwana padi. Tinungtung-ud Pedro yoong inad-
adayuwana.
55 Awad aanniduwan sit gaggawan dit paway ot ummoy si
Pedro nakaanidu utdat ininggaw sidi.
56 Utdit mailan dit osa'n babai'n baba-unon si Pedro
un mantutupak sit madol̲angan dit apuy, intukkol̲ na un
kanana'n, "Satu pay osa'n bul̲un na."
57 Yoong insulib Pedro un kanana'n, "Adik tigtigammu nat
un tagu."
58 Masulsulit man, inggaw osa'n lal̲aki un nakaila kan siya
ot kanana'n, "Osa ka pay sidat buyut na."
Yoong summungbat si Pedro un, "Ay, bokonak."
59 Lumabas man umoya sin-olas impapilit payyan dit osa
un kanana'n, "Gattoka siyatu'd osa utdat kabbul̲unana ta
iGalilea."
60 Yoong kinnanan Pedro un, "Maid tigammuk sinat ibag-
bagam."
Mambagbagbaga payyan si Pedro, dagusa nanullauk dit
kawitan.
61 Ummaswing si Jesus ot intutukkol̲ na si Pedro. Ot na-
gasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya'n, "Daan payyan
manullauk dit kawitan si bigbigat insulibakon si namitlu."
62 Mansidi, lummaksun si Pedro ot nan-i-ibil.

Binabbainan Kan Dinatadatal̲ Da Si Jesus
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

63 Utdiyon, sadat tagu'n nangaandog kan Jesus, binab-
bainan da kan dinatadatal̲ da.
64 Binal̲aw da pay asida tinipak kan inimusana kanan da un,
"Pugtuwam ud nu singngadan nat nanipak kan sika?"
65 Ot adu pay dat imbaga da un namabbain da kan siya.

Naipalang Si Jesus Sit Sanhedrin
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

66 Utdit mabigat, nandadatdatong dat kamang di San-
hedrin un bukol̲on dat lalallakay dat Judio, aap-apun di padi
kan mimistulun di lintog ot paindatong da si Jesus kan dida.
Ot kinnanan da kan Jesus un,
67 "Ibagam ud kan dikami nu sika dit Kristu?"
Summungbat si Jesus un, "Ulay nu ibagaka sakon adiyu mit
laing tuttuwaon.
68 Ot nu awad imusok kan dikayu adiyu mit laing sung-
batan.

69 Yoong, manipud situn satun, sakona Inyanak di Tagu
mantupakak sin kapon diwanan ud Apudyus un mannaka-
balin.”
70 “Adi pay an, sika dit Anak Apudyus?” kinnanan da.
Summungbata kanana’n, “On, naibaga yun.”
71 Ot kinnanan da un, “Ngadan payyan nat manapulan taku
si uduma mangustigu? Dingngol taku un mismu dan imbaga
na un maisuganggang kan Apudyus.”

23

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

1 Utdi, lummakkat da un losan dat naamung ot indallay da
si Jesus kan Pilato.
2 Dumatong da man inlapu da un mampabasul kan siya un
kanan dan,
“Naodasan mi tuwa tagu un al-allilawona dan kailiyan mi.
Iyapa na un mambayad dat tagu si bugis kan Emperador
Caesar. Kabawona pay un siya si Kristu un ali.”
3 Inimusan Pilato si Jesus un kanana’n, “Sika kad dit Alin
dat Judio?”
Summungbat si Jesus un, “Naibagamon.”
4 Utdi, kinnanan Pilato utdat aap-apun di padi kan dat
adu’n tagu un, “Maid odasak si gapun di manusaak situwa
tagu.”
5 Yoong impapilit da un, “Makibul dat tagu maipagapu’t dat
intudtudu na un inlugi na ud Galilea inggana’d Judea kan
ulay situwon.”

Indallay Da Si Jesus Kan Herodes

6 Utdit nagngolan Pilato tuwa imbaga da inimus na nu
iGalilea si Jesus.
7 Utdit natigammuwana un osa utdat ipangatan Herodes,*
paindallay na si Jesus kan Herodes un ininggaw payyan sin
Jerusalem sidiya timpu.
8 Utdit mailan Herodes si Jesus, nan-ang-anggom ta na-
sulita aayyuwana dit maka-il-ana kan siya ta nagngol na dit
maipanggop kan siya ot nanam-ona un mangila si am-amuga
koona.
9 Ot nakaimuimus si Herodes kan siya yoong talona maid
sinungbatan Jesus.
10 Gasikadan dat aappun di padi kan mimistulun di lintog
sidi un nasulaga mangipappapilit sidat mamasulan da kan
siya.

---

* **23:7** Herodes Antipas

11 Dinula kan binabbainan da Herodes kan dat suldadu na
si Jesus ot binadutan da si kama't badut di ali asin Herodes
pinangulin kan Pilato.
12 Utdiya al-algaw, nanggayyom da Pilato kan Herodes un
nambinnusul sidit.

Naikoddonga Matoy Si Jesus
(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

13 Utdit indatong da si Jesus, pinandatdatong Pilato dat aap-
apun di padi, papangat kan dat tagu.
14 Ot kinnanana kan dida'n, "Indatong yu tuwa tagu kan
sakon ot kanan yu un al-allilawona dat tagu. Sinuknaaka
dodonglon yu ot naid maodasan si basul na utdan losana
ipabpabasul yu kan siya.
15 Ulay si Herodes maid pay maodasana. Siya'd gapuna un
pinan-ulin na kan ditaku. Naid kingwan dituwa tagu dalapnu
mapatoy.
16 Ot pasabid ku asik padalnon."
17 [Imbagan Pilato di ta masapula mangiwaya si osa'n balud
nu timpun di Piyestan di Nalausan ta siya'd gagangay da un
Judio.]†
18 Yoong nampappakuy dat losana tagu un kanan dan,
"Papatoy nu tuwa tagu ta si Barrabas ud wayaam."
19 Si Barrabas naibalud gaputa osa utdat lummaban sit
gubilnu utdiya ili kan kummatoy pay.
20 Ot gaputa piyaon Pilato un pawayaan si Jesus kinabag-
baga na uman dat tagu.
21 Yoong impappakuy da un, "Pailansam si kulus!
Pailansam."
22 Utdi, pinitlun Pilato un makabagbaga kan dida un
kanana'n, "Apay, ngad nat nadadaga kingwa na? Naid
odasak si basul na dalapnu mapatoy ot pasabid ku asik
padalnon."
23 Yoong talona gapappakuyan da un mangipappapilita
pailansa da utdit kulus inggana't nangabak da.
24 Ot kinoddongan Pilato si Jesus un kamat din piyaon da.
25 Winayawayaana si Barrabas un nabalud gapu't dit lum-
ablabanana't dit gubilnu kan kummatoyana, ta siya'd piniya
da un mapawayaan. Ot intod na si Jesus kan dida ta umoy da
koon dit piyaon da un koon kan siya.

Sat Nailansaan Jesus Sit Kulus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

26 Utdiya mangidaldallayan da kan Jesus, naabat da si
Simon un iCirene un nanligwat sit kapappayawan. Kinakma

† **23:17** Satu un bersikulu naid sidan uduma manuskrito.

da ot impabukud da kan siya dit kulus asida impatung-ud kan
Jesus.
27 Amoda tagu dat naitungtung-ud kan Jesus. Inggaw da
pay babai'n mangibiibil kan mangilamalamat kan siya.
28 Yoong inaswingan Jesus dida un kanana'n, "Dikayu'n
babai'n iJerusalem bokona sakon ibilan yu, sad ibilan yu
danat long-ag yu kan dat aanak yu.
29 Ta adaniyon nat timpu un kanan tu dat tagu un, 'Nagasat
dat lupot kan dat adi nakapadasa mabugi, kan dat adi nam-
pasusu.'
30 Utdiya timpu, kanan dan tu dat tagu utdat bateled
un, 'Bunbunan dikami,' ot kanan da utdan batung-uḻ un,
'Labugan dikami.'
31 Ta nu kama't tu tun koon da kan sakon un maid si
basuḻ un maiyalig si naata'n kayu, adi amodot sooni utdan
gumabasuḻ un maiyalig si naḻangu un kayu?"
32 Inggaw da pay duwa'n tulisan un indallay da un maid-
isan kan Jesus un mapatoy.
33 Dumatong da man sit igawa ngadnon da si Battukag
inlansa da si Jesus sidit kulus ot inlansa da pay dat duwa'n
tulisan sidat kulus da, osa't dit kapon madiwanan na kan osa't
dit kapon makawigi na.
34 Utdi, nanluwaḻu si Jesus un kanana'n, "Ama pakawanom
dida ta adida tigammu tun kokkoon da."
Sadat suldadu, nambubunut da nu ngadan dit mangkuwan
di osa utdat badut na.
35 Aduadu dat tagu'n gasikadan sidi un mangiila't dat koon
da. Ot sadat pappangat di iJudio dinuḻaduḻa da si Jesus un
kanan dan, "Tinagu na dat udum, apay un adina taguwon nat
long-ag na pay lawan nu siya si Kristu un pinilin Apudyus?"
36 Binabbainan pay dat suldadu ot inadaniyan da asida
initdan si kiloma basi.
37 Ot kinnanan da kan siya un, "Nu ali dika't dan Judio apay
adim taguwon nat long-ag nu?"
38 Inggaw pay naikanglit sidit labaw dit uḻu na utdit kulus
un kanana'n, "Siyatu dit Alin dat Judio."
39 Osa't dat tulisana nailansa dit nanginsultu kan siya un
kanana'n, "Bokon kada sika dit Kristu? Taguwom nat long-ag
nu ot taguwom pay dikami."
40 Yoong sadit osa, sinuḻagana dit buḻun na un kanana'n,
"Apay maid kimut nu kad kan Apudyus? Nampapada taku'n
nakoddongana madusa.
41 Yoong dita'n duwa masapula madusa ta ta nakabasuḻ
ta un tuttuwa yoong sanata tagu maid kingkingwa na si
laweng."

42 Ot kinnanana kan Jesus un, “Gagasmokonak pay Jesus nu
dumtong nat man-aliyam.”
43 Kinnanan Jesus kan siya un, “Tuttuwa tun ibagak kan
sika, sinsatunon umoy ka kan sakon langit.”

Sat Natoyan Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

44 Mamalintuud man si init, kinumlop diya ili agingga si
nandangwilis.
45 Ot nangkagwa’n napissay dit koltina’t din timplu.
46 Utdi, nampakuy si Jesus un kanana’n, “Ama, italgod ku
kan sika tun ispirituk.” Maibaga na man di, napungdiwon dit
angos na.
47 Utdit nailan dit kapitan dat suldadu dit napasamak, nan-
dayaw kan Apudyus ot kanana’n, “Tuttuwa’n naid basubasul
dituwa tagu.”
48 Utdit nailan dat tagu’n naamung sidiya mambubuya dit
napasamak, nangkadalan da utdat boboloy da un binbintu-
gon da dat palagpag da gapu’t dit sigab dit angos da.
49 Losan dat gagayyom Jesus kan dat babai un naitungtung-
ud kan siya manipud Galilea, sumisikad da utdit ad-adayyu ot
naila da un losan datu un napasamak.

Sat Nailbonan Jesus
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

50-51 Utdi, inggaw osa’n tagu’n mangngadan kan Jose un
siguda iyArimatea utdin Judea. Nabalu kan nalintoga tagu
un manguuway sit dumakngan dit mangiyapuwan Apudyus.
Osa un kamang di Sanhedrin yoong adina inampayunan dat
bulun na utdit ingkoddong da kan kingwa da kan Jesus.
52 Inummoy kan Pilato ot kindaw na dit ladag Jesus.
53 Impalubus Pilato ot utdit indoba naon dit ladag, nilukutana’t bagu’n luput asina umoy innilbon sit dakola batu’n
inabutana un naid payyan nailbon.
54 Sadiya algaw dit mansaganaan da utdit al-algawa iillongan
un dandaniyon manlugi.
55 Sadat babai’n nanung-ud kan Jesus manipud sin Galilea
naitungtung-ud da pay kan Jose isunga naila da dit lobon kan
sat nan-iilbon na’t dit ladag Jesus.
56 Utdiyon nangulin da utdin ili ta umoy da man-isagana’t
dat bangbangu kan lana un umoy da ilabu utdit ladag Jesus.

Sadit naisongwata algaw, al-algawa iillongan ot nan-illong da
ta siya’d lintog dat Judio.

24

Sat Ummungaḻan Jesus
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

1 Biggabiggat man sit umuna'n aḻ-aḻgaw di sin-
dumingguwan ummoy dat babai utdit lobon ot indallay
da dat insagana da un bangbangu.
2 Dintong da un naballinona naiyadayu dit naitubota batu
utdit lobon.
3 Yoong utdit lumnok da, naidon dit ladag Jesus.
4 Gasikadan da un masmasdaaw sidit kakḻata lawa'n
nasanikad ud duwa'n laḻaki utdit sog-on da un manilisiling dit
badut da.
5 Gaputa amod dit kimut da, nantumog da yoong kinnanan
dat laḻaki kan dida un, "Apay in-innapon yu utdan natoy nat
matattaguwan?
6 Maid situ. Ummungaḻon. Gasmokon yu dit imbagana kan
dikayu utdit ininggawana payyan ud Galilea un:
7 'Sadit Inyanak di Tagu masapula maitod sidat gumabasuḻa
tagu, ot mailansa utdit kulus kad umungaḻ sidit maikatlu'n
aḻgaw.' "
8 Utdi, nagasmok dat babai dat ugud Jesus.
9 Tinengyan da dit lobon ot ummoy da imbaga'n losan datu
utdat kagwampuḻu't osa un apostoles kan sidat losana buḻun
da.
10 Sadat ummoy nangibaga utdat apostoles, sada Maria
Magdalena, Juana kan Maria un inan Santiago kan sadat
uduma babai'n buḻun da.
11 Yoong satu un impadamag da kama nu uḻ-uḻnuga lawa't
dat apostoles ot adida nanuttuwa.
12 [Yoong si Pedro nanoddak kampay un ummoy sidit
lobon. Dumatong man, nanyuk-unga summiim sit daḻom
dit lobon yoong abus dit luputa nailukut kan Jesus ullawa'd
nailana. Utdi, kaysana masmasdaaw sidit napasamak.]*

Nampaila't Jesus Sidat Duwa'n Disipulus Na
(Marcos 16:12-13)

13 Utdi payona aḻgaw, duwa't dat buyut Jesus ud manad-
daḻana umoy sin boboḻoy Emaus un umoya simpuḻu ya osa'n
kilometro dit kaadayu na manipud Jerusalem.
14 Ot bagbagbagaon da dat napaspasamak.
15 Utdiya mambagbagbagaan kan man-in-innimusan da un
duwa, inummoy si Jesus naidoḻag kan dida'n manaddaḻan.
16 Naila da yoong adida naimatunan.

---

* **24:12** Naid sidan uduma manuskrito tuwa bersikulu.

17 Ot kinnanan Jesus kan dida'n, "Ngadan pay nat bagbag-
bagaon yu un manaddaddalan nu?" Utdi, nan-illong da un
manduduuy.
18 Ot sat osa un mangngadan kan Cleofas dit summungbata
kanana'n, "Sika ullawa nin tagu'n inummoy Jerusalem un
adi nakatigammu utdat napaspasamak sidi utdan kaysana
al-algaw."
19 "Ngadan na un pasamak?" kanan Jesus.
Summungbat da un, "Sadat napasamak kan Jesus un iN-
azaret. Osa'n propeta un mannakabalin utdan kingwa kan
ugud na utdin sinagung Apudyus kan dat tagu.
20 Yoong intod dat aappun di padi kan pappangat taku un
makoddongana mapatoy ot inpailansa da utdit kulus.
21 Siya yoong dit nanam-on mi un mangwaya kan ditaku'n
kaganakan Israel. On, kan bokona lawa'n siyadi, maikatlu'n
algaw naon tu manipud sit napasamakana.
22 Osa pay, nasdaawan kami utdat impadamag dat babai'n
bulun mi un inummoy sit lobon na utdit biggabiggat.
23 Naid naila da kanu utdit ladag na. Ot nangulin da un
kanan dan nakaila da pay kanu si aanghel un nangibaga kan
dida un natagu si Jesus.
24 Utdi, inummoy dat uduma bulun mi utdit lobon ot naila
da un ustu dit kanan dat babai, yoong maid naila da kan
Jesus."
25 Utdi, kinnanan Jesus kan dida'n, "Ay, nangkakunong
kayu'n gattok. Sad nasigab yu ud pay un tuttuwaon dat
impadtun dat propetan Apudyus.
26 Bokon kada masapula sagapalon dit Kristu datuwa ligat
asina maawat dit nakaskasdaawa kinangatu?"
27 Ot impalawag na kan dida dat losana naikanglit sit ugud
Apudyus maipanggop kan siya manipud sidat ingkanglit
Moses kan dadit losana propeta.
28 Utdit dumoldoldol daon sidit boboloya ayan da, nandawos
si Jesus un kama nu awad ayana.
29 Yoong tinagawidan da un, "Nasdomon, inggaw taku
ullawa't tu ta kumlopon."
Ot ummoy si Jesus nakaigaw kan dida.
30 Utdit nakasangu daona mangan, inalan Jesus dit tinapay
ot nanluwalu'n nanyaman kan Apudyus asina biniibiika in-
tod kan dida.
31 Utdiyon naimatunan da si Jesus yoong kaklata nabatin
kan dida.
32 Utdi, kinnanan da un nansungsungbat pay lawan un,
"Siya gayam un kama nu nalangpaw dit gubu ta ud kanad sit
man-ipalawagana kan dita utdin dalan sidat naikanglit un
ugud Apudyus."

33 Utdi payona olas, nanlakkat da un nangulin Jerusalem
ot dintong da un naamung dat kagwampulu't osa'n disipulus
kan dat uduma bulun da.
34 Ot imbaga da utdat duwa un, "Tuttuwa'n ummungal si
Apu ta nampaila kan Simon."
35 Ot sadat duwa, impadamag da pay kan dida dit na-
pasamak sidit dalan kan sadit nan-iimatun da kan Apu utdit
namiikana utdit tinapay.

Nampaila't Jesus Sidat Disipulus Na
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Kingk-
ingwan 1:6-8)

36 Utdiya mangul-ulnugan da utdat napasamak, kaklata
lawa'n nasanikad si Jesus kan dida. [Kanana kan dida un,
"Kapiya din awad kan dikayu."]†
37 Nakaogyat kan nakakimut da ta kanan da nu banig dit
naila da.
38 Utdi, kinnanan Jesus kan dida un, "Apay un mabulubu-
lung kan manduwaduwa kayu?
39 Ilan yu datun imak kan datun ikik ot gattoka sakon.
Agpadanak dalapnu mapnok kayu. Ta naid bogas kan tul-ang
di banig yoong sakon antu da."
40 [Utdiya nangibagaana't di impaila na dat nalansa un ima
kan iki na.]‡
41 Adida pay laing makapati gapu't dit amoda anggom da
kan kasdaaw da utdit kinnanan Jesus kan dida un, "Awad
mabalina makan situ?"
42 Ot initdan da si tinunu un ikan.
43 Inalan Jesus dit ikan ot kinan na un iillan da.
44 Maabus man imbagana kan dida un, "Sadatu'n na-
pasamak, siya dadit imbagabagak kan dikayu't dit ining-
gawak payyan kan dikayu un masapula matungpal dat
naikanglita maipanggop kan sakon sidit lintog Moses kan
sadat ingkanglit dat propeta kan sidin iblun di Salmo."
45 Utdi, nilawagan Jesus dit somsomok da ot maawatan
daon dat ugud Apudyus.
46 Ot kinnanan Jesus kan dida un, "Sadit naikanglit sidit,
kanana un masapula sagapalon dit Kristu dan ligat kan ma-
patoy yoong umungal sit maikatlu'n algaw.
47 Ot masapula maitudtudu utdan losana ili manlugi uttun
Jerusalem un maipagapu kan sakon pakawanon Apudyus
dan losana mangidadaoli utdan basbasul da.
48 Dikayu'd mangustigu utdatu'n naila yu un napasamak
kan sakon.

---

† **24:36** Naid tuwa paltin di bersikulu utdan uduma manuskrito. ‡ **24:40** Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

49 Ot ibaun ku kan dikayu dit Ispiritu Santu un insapatan
Amak. Isunga adi kayu umat-atun situn Jerusalem inggana si
maawat yu dit pannakabalin un manligwat langit.”

Sat Kaysanan Jesus Ud Langit
(Marcos 16:19-20; Kingkingwan 1:9-11)

50 Utdiyon, inlaksun Jesus dida’d Jerusalem ot makada-
tong da man utdin Betania ingngatu na dat ima na asina
binindisyunan dida.
51 Utdit binbindisyunan Jesus dida, maipangpangatu un
kaysan langit.
52 Nandaydayaw da kan siya asida nangulin sin Jerusalem
un amoamod dit lagsak da.
53 Manipud sidiyon kankanayun da un umoy sit timplu un
mandaydayaw kan Apudyus.

Sat Nabal̲u'n Damaga Ingkanglit San Juan

Sat Ugud Un Mataguwan Di Tagu

1 Utdit daan payyan ditun lubung nakwa, siguda ininggaw
dit Ugud.* Sigud un awad kan Apudyus ot satuwa Ugud,
Apudyus.
2 Naisigud kan Apudyus
3 ot siya ud pinampaloswan Apudyus sidat losana paloswa.
Nu naid, naid gapu pay nakwa utdat losana napaloswa.
4 Satu un Ugud, siya ud manligwatan di mataguwan kan
siya pay silaw un manilaw si somsomok di tagu.
5 Kumaddapadda tuwa silaw sidin kakol̲pan ot adin din
kol̲op mabalinan un kospan.
6 Inggaw tagu un imbaun Apudyus un mangngadan kan
Juan.
7 Dummatonga umoy mamanoknok sidat tagu utdit
maipanggop sidit silaw dal̲apnu losana makagngol̲ sit
ipanoknok na, manuttuwa da.
8 Bokona siya dit silaw nu adi ummoya mangipanoknok
sidit silaw.
9 Sadit kustu un silaw un manilaw sit somsomok di tagu
inummoy situn lubung.
10 Ininggawon situn lubung sidit ot losan datun paloswa
uttun lubung siya'd pinangwan Apudyus yoong adin dat tagu
binigbig.
11 Ummoy sit mismu'n ili na yoong adin dat kailiyana
inawat.
12 Yoong sadat losana nangawat kan nanuttuwa kan siya,
initdana dida si kalintogan un mambalina aanak Apudyus.
13 Sat mambalinan da un anak Apudyus, bokona kama't din
gagangaya maiyanakan di tagu onnu kasomsomkan di man-
asawa nu adi kasomsomkan Apudyus.
14 Satuwa Ugud, nambalin si tagu ot iniinggaw kan ditaku'n
tagu. Amoamod mangkakaasi na kan kinatuttuwa na. Naila
mi dit nakaskasdaaw un kinangatu na, sat nakaskasdaawa
kinangatu un inawat na kan Ama na bilang bugbugtunga
Anak.
15 Pinanoknokan Juan dit maipanggop kan siya ot impap-
pakuy na un kanana'n, "Siyatu dit tagu un ug-ugudok sidit

* **1:1** San ugud siya'd mangipatigammu't somsomok di tagu. Isunga sat piyaona'n ugudon dit kanana't din Griego un si Jesu Kristu dit Ugud, siya ud manigammuwan dat tagu utdit somsomok Apudyus.

kanak un, ‘Awad maitagtagnob kan sakon un nangatngatu nu
sakon ta ininggawon sit daan ku payyan maiyanak.’ ”
16 Ot maipagapu’t dit nalabos un kaasi na, maid mangki-
gadan din bindisyun un ipooy na kan ditaku’n losana manut-
tuwa kan siya.
17 Si Moses ud dinutukan Apudyus un nangipatigammu
utdat linlintog na ot si Jesu Kristu dit dinutukana un mangi-
patigammu utdit maipanggop sit mangkakaasi na kan sat
tuttuwa un maipanggop kan siya.
18 Naid payyan nakaila kan Apudyus, yoong si Jesu Kristu
un bugbugtunga Anak na kan ta<u>l</u>ona pipiyaona ud nangi-
patigammu kan siya.

Sat Pammanoknok Juan Un Mambubunyag
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-18; Lucas 3:1-18)

19 Nangibaun dat pappangat di Judio un inggaw Jerusalem
sidat papadi kan dat Levitas si umoy mangimus kan Juan nu
singngadan dit katatagu na. Kama’t tu dit pammanoknok
Juan un insungbat na.
20 Bokona nantuli si Juan nu adi imbabagga na dit tuttuwa
un kanana’n, “Bokona sakon dit Kristu.”
21 Imbos da un inimus un, “Singngadan nat katatagum nu?
Sika si Elias?”
Summungbat si Juan un, “Bokonak.”
Inimus da payyan un, “Sika dit propetan Apudyus?”
Summungbat uman si Juan un, “Bokonak,” kanana.
22 Ot kanan daon kan siya un, “Singngadan nu nu? Ibagam
ud da<u>l</u>ap awad isungbat mi utdan nangibaun kan dikami.
Singngadan nat makanam sinat katatagum?”
23 Sat insungbat Juan sadit impadtun propeta Isaias un
kanana’n,
“Sakon dit ginga’n mampappakuy sit igawa maid tagtag-
gauwan un kanana’n, ‘Man-godngon yu dit da<u>l</u>an un
ayon Apu.’ ”
24 Sadadit uduma tagu’t di, imbaun dadit Fariseo.
25 Ot inimusan da si Juan un, “Ot koom man bunyagon
danat tagu nu bokon ka kan Kristu, bokon ka kan Elias kan
bokon ka si propeta nu?”
26 Summungbat si Juan un kanana’n, “Bunyagok dikayu si
danum yoong annat kan dikayu nat tagu un adiyu tigammu.
27 Siya dit maitagtagnob kan sakon un ta<u>l</u>ona nangatu ot
adiyak maibilang un mangussag sit sandalyas na.”
28 Nakwa datu ud Betania un ili utdin domang didin wang-
wang Jordan un nambunbunyagan Juan sidat tagu.

Sat Kannelun Apudyus

29 Kabigatana man, nailan Juan si Jesus un dumoḻdoḻdoḻ kan
siya. Kinnanana utdat tagu'n ininggaw sidi un, "Siyatuwon
dit mauguda Kannelun Apudyus un maidatun daḻapnu ma-
pakawan dat basuḻ dat tagu't tun lubung.
30 Siya dit ug-ugudok sidit imbagak un, 'Awad maitagtag-
nob kan sakon un taḻona nangatu nu sakon ta siguda ininggawon sit daan ku un maiyanak.'
31 Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong antuwak
un mamunyag si danum daḻapnu ipatigammuk siya kan
dikayu'n kaganakan Israel."
32 Ot imbagan Juan dit pammanoknok na un kanana'n,
"Utdit binunyagak, nailak dit Ispiritu Santu un nanligwat
langit un kama't kalupati un inumpa kan siya ot iniinggaw
kan siya.
33 Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong si Apudyus
un nangibaun kan sakona umoy mangibunyag si danum,
siya'd nangibaga kan sakon un, 'Sadit tagu'n umpaan kan
iinggawan dit Ispiritu Santu un dumoba, siya'd mangibunyag
si Ispiritu Santu.'
34 Nailaka mismu di ot kustiguwak un siya dit Anak
Apudyus."

Sadat Ummuna Un Disipulus Jesus

35 Kabigatana man, ininggaw uman si Juan kan dat duwa'n
disipulus na un sumisikad.
36 Utdit mailan Juan si Jesus un lumaus kanana un, "Siyatu
dit mauguda Kannelun Apudyus."
37 Nagngoḻ dat duwa'n disipulus dit imbagan Juan ot
tinung-ud da si Jesus.
38 Man-awing man si Jesus, naila na dida'n maitungtung-ud
kan siya ot inimus na un, "Ngadan nat inapon yu?"
Summungbat da un, "Kawad nat inggawam, Mistulu?"
39 "Intaku, ta umoy kayu ilan," kanan Jesus kan dida. Utdi,
naibuḻun da ot innila da dit inggawana. Gaputa nandangwili-
son nakaigaw da kan siya.
40 Si Andres un sunud Simon Pedro dit osa utdat duwa un
naitung-ud kan Jesus sidit nagngoḻan da dit imbagan Juan.
41 Dagusa ininap Andres si sunud na un Simon ot imbaga
na un, "Indasan mi dit Mesias!" [Piyaona'n ugudon, Kristu].
42 Utdi, indallay na si Simon kan Jesus.
Intukkoḻ Jesus si Simon asina kinnanan un, "Sika si Simon
un anak ud Juan. Mangadanan ka kan Cefas."†

Sada Felipe Kan Nataniel Un Nambalin Si Disipulus Jesus

† **1:42** Sadiya ngadan siya mit laing dit ngadan un Pedro un piyaona'n ugudon, batu.

43 Mabigat man ingkoddong Jesus dit umoy Galilea. Dumatong man sidi insangkat na si Felipe ot kanana kan siya un,
“Maibuyut ka kan sakon.”
44 Si Felipe, iBetsaida un siya payon ilin da Andres kan
Pedro.
45 Ummoy pay Felipe ininap si Nataniel ot odasana man
kanana kan siya un, “Indasan mi dit tagu un ingkanglit Moses
sidat iblun dat linlintog, un siya payon dit ingkanglit dat
propeta utdit. Siya si Jesus un iNazaret un abeng Jose.”
46 Summungbat si Nataniel un kanana’n, “Mabalin kad un
awad nabal̲u si manligwat Nazaret?”
“Itan, ta umoy ka ilan,” insungbat Felipe.
47 Mailan man Jesus si Nataniel un dumol̲dol̲dol̲ kan siya
kanana un, “Siyatu tun gattoka kaganakan Israel yoong naid
sikap na.”‡
48 Inimus Nataniel kan Jesus un, “Inona’n tigammum
sakon?”
Summungbat si Jesus un, “Inilak sika utdit ininggawam
sidit pong-ad didit kayu’n igus sit daan Felipe un mangayag
kan sika.”
49 Kanan Nataniel un, “Mistulu, sika’d Anak Apudyus!
Sika’d Ali uttun Israel!”
50 Kanan Jesus un, “Manuttuwa ka kad gaputa imbagaka in-
ilak sika utdit pong-ad dit kayu’n igus? Tal̲ona nakaskasdaaw
tu dat mailam nu satu.”
51 Ot kinnanana kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu un maila yun tu din langita maibubukkat kan sadan
aanghel Apudyus un ngumatu ya dumoba da un umoy kan
sakona Inyanak di Tagu.”

2

Sat Boda Utdin Cana

1 Lumabas man duwa’n al̲gaw, inggaw boda utdin Cana,
osa’n ili ud Galilea. Ininggaw dit inan Jesus sidiya amung.
2 Ot si Jesus kan sadadit disipulus na, naawis da pay.
3 Utdit maamin dit basi, ummoy dit inan Jesus imbaga kan
siya un, “Naaminan daon si basi!”
4 Summungbat si Jesus un, “Pal̲ungayam nat kook Ina, ta
bokona timpuk payyan.”
5 Utdi imbagan dit ina na utdat alluwagi un, “Koon yu nu
ngadan nat ibaga na kan dikayu.”
6 Awad ugalin dat Judio maipanggop si mambubul̲u,* ot in-
inggaw onoma angang sidi un manlaun si opat onnu onoma
lata’n danum dit osa.

‡ **1:47** Si Jacob onnu Israel nasikapa tagu’t dit. * **2:6** Marcos 7:3

7 Imbagan Jesus sidat alluwagi un, “Aminon yu un
punuwon dan angang si danum.” Ot pinnu da dida.
8 Utdiyon kinnanana kan dida un, “Gumaud kayu ta umoy
kayu taugan din mangipangat situn amung.”
Ot ummoy da tinaugan.
9 Kapkapana man, bokonon si danum nu adi napiya’n
basi. Naid tigammuna’t dit nanligwatan didit basi, yoong
tigammun dat ummoy nanaug. Utdi, inayagana dit la̱laki’n
mangasawa,
10 ot kanana kan siya un, “Ugali taku un umuna’n ipainum
taku dit kapiyaana basi ot nu aduwon dit nainum dat sangaili,
asi taku ipainum dit na̱lamsit. Yoong naisabsabali ka ta
insu̱luk nu tun kapiyaana basi asim oka̱lon situn anungus na!”
11 Satu un kingwan Jesus ud Cana utdin Galilea siya’d
pogpoga un nangwaana’t am-amug. Siya’d nangipail-ana
utdit nakaskasdaawa kinangatu na ot amo nanuttuwa dat
disipulus na kan siya.
12 Maabus man di, kaysan si Jesus ud Capernaum un bu̱lun
na da ina na, sunud na kan dat disipulus na. Ot ininggaw da
utdi si piga’n a̱lgawa lawa.

Inummoy si Jesus Sit Timplu
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

13 Utdit dandaniyon dit Piyestan di Nalausan dat Judio,
ummoy si Jesus ud Jerusalem.
14 Nadakngana’t dit timplu dadit manla̱laku’t baka, kannelu
kan da kalupati kan dat mansusukat si pilak.
15 Utdi, nanga̱la’t lubid si insabid na utdat kannelu ya baka
un nangaddag kan dida’t dit lasin. Inwalis na dat pilak dadit
mansusukat si pilak asina sinuwakkit inamin dat lamesaan
da.
16 Imbaga na utdat manla̱laku’t kalupati un, “Aminon yu un
kaanon situ danat! Adiyu mambalinon si la̱lakkuwan tun bo̱loy
Amak!”
17 Utdi, nagasmok dat disipulus na dit kanana’t dit naikan-
glita ugud Apudyus un, “Sat ta̱lona man-iipotog ku utdit bo̱loy
nu Apudyus, siya’d mapatoyak.”
18 Gapu’t di un kingwan Jesus, inimus dat pappangat dat
Judio kan siya un, “Ngadan nat maipailama am-amug kan
dikami un mangipaila’t dit kalintogama nangwa’t din kama’t
di?”
19 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Yam-anon yu tun
timplu ta pasikadok si unus di tu̱lu’n a̱lgaw.”
20 Kanan da kan siya un, “Opata pu̱lu ya onoma tawon ud
nakwaan dituwa timplu, kanama pasikadom si tu̱lu’n a̱lgawa
lawa?”

21 Yoong sat timplu un ug-ugudon Jesus, sadit long-ag na
payon.
22 Ot utdit ummungal̲ si Jesus un dit natoy, nagasmok dat
disipulus na diya imbaga na. Ot tal̲ona nanuttuwa da utdit
naikanglita ugud Apudyus kama pay sit imbagana.

Tigammun Jesus Dit Losana Somsomok Di Tagu

23 Utdit ininggawan Jesus sin Jerusalem sit timpun dit
Piyestan di Nalausan, adu dat tagu un nanuttuwa kan siya
utdit naila da dadit adu'n am-amug un kingwa na.
24 Yoong bokona intal̲god Jesus dit long-ag na kan dida,
25 onta tigammu na dit aangson da. Bokona masapul na ud
mangibaga kan siya si maipanggop si tagu ta titiggammu na
dit somsomok di tagu.

3

Ummoy Si Nicodemo Kan Jesus

1 Inggaw osa un Fariseo un mangngadan kan Nicodemo un
osa'n pangat dat Judio.
2 Sinlabiyan inummoy kan Jesus nakabagbaga un
kanana'n, "Mistulu, tigammu mi un sika'd imbaun Apudyus
un umoy mantudtudu. Ta maid makakokwa't am-amug un
padan dan koom nu maid si Apudyus kan siya."
3 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak
kan sika un maid maidagamung sidan iyapuwan Apudyus nu
adina yan maiyanak obos."
4 Inyimus uman Nicodemo un kanana'n, "Inona un
maiyanak obos nat naotonga tagu? Mabalin kad un umoy
mangulin sinat buwang inana dal̲ap maiyanak obos?"
5 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak
kan sika un, maid makal̲nok sin mangiyapuwan Apudyus nu
adina yan maiyanak si danum kan Ispiritu Santu.
6 Sat iyanak di tagu, aangson di tagu dit awad kan siya.
Yoong sat maiyanak si Ispiritu, awad pay si Ispiritu Santu kan
siya.
7 Adika masdaaw sit imbagak un, 'Masapula maiyanak
kayu'n obos.'
8 San bayogbog manaddaddal̲an sit piyaona'n manal̲nan.
Magngol̲an taku ullawa nat ag-agguwod na yoong maid
tigammu taku't nat kustu'n manligwatana onnu manal̲nana.
Padana pay un adi taku tigammu dit koon Ispiritu Santu un
mangobos sit aangson di tagu'n maiyanak si Ispiritu."
9 "Summan in-inon ditu?" kanan Nicodemo kan Jesus.
10 Summungbat si Jesus, "Ay! Sika'd mistulun dat ka-
ganakan Israel adim maaw-awatan tu?

11 Tuttuwa tun ibagak kan sika un sad ibaga mi sadat
tigammu mi kan sad ipatigammu mi sadat naila mi, yoong
siya payona adi kayu manuttuwa.
12 Ot nu ibagak kan dikayu dan maipanggop sidan makwa't
tun pita yoong adi kayu manuttuwa, summan in-inona'n
tuttuwaon yu nu ibagak kan dikayu dan makwa'd langit?
13 Ta maid osa't nakaoy langit nu adi sat nanligwata lawa'd
langit un Inyanak di Tagu.
14 Ot padan dit nangibayugan Moses sit sinan-uloga bay-
ong sit disyerto, maibayugak pay un Inyanak di Tagu un
mailansa't kulus,
15 dalapnu singngadan na mana manuttuwa kan sakon,
matagu't inggaingga."
16 Gapu't dit amoda mampipiyan Apudyus sidan tagu't
tun lubung, imbaun na dit bugbugtunga Anak na dalapnu
singngadan na mana manuttuwa kan siya, adina maipadalan
sin impiyelnu* nu adi maitdan si mataguwana maid kigad na.
17 Ta bokona imbaun Apudyus dit Anak na un umoy
mangikoddong sit madusaan di tagu uttun lubung nu adi
imbaun na un umoy managu kan dida.
18 Ot singngadan na mana manuttuwa kan siya, adi-
naon makodngana madusa, yoong singngadan na mana adi
manuttuwa kan siya nakodnganon un madusa, onta adina
tuttuwaon dit bugbugtunga Anak Apudyus.
19 Sat gapun dit mangikoddongana't dit madusaan dat tagu,
inummoyon dit silaw situn lubung yoong amo piniyan dat
tagu dit nakolop nu sadit napadda gaputa nadadag dat koko-
on da.
20 Ta singngadan na mana nadadag si koko-on, lawengona
dit napadda, ot madina umoy umadani't dit silaw ta adina
piyaona maipaila dit nadadaga koko-ona.
21 Yoong singngadan na man un kustu't koko-on umoy
umadani't dit silaw dalapnu nalawaga maila un sadat nabalu
un koko-ona maiyannatup sit piyaon Apudyus.

Sat Pammanoknok Juan Un Mambubunyag Maipanggop Kan Jesus

22 Maabus man di, kaysan da Jesus kan dat disipulus na
utdin probinsiya'd Judea. Siya'd ininggawan da un nambun-
bunyag† sidat tagu.
23 Nambunbunyag pay si Juan sidin Enon un adani'd Salim
ta dakol dit danum sidi. Ummoy dat tagu kan siya ot binun-
yagana dida.

---

* **3:16** Sat naikanglit, 'adina matoy' yoong bokona sat matoyan tun long-ag dit ug-ugudona un katoy nu adi sat maisinaan kan Apudyus onnu maipadalnan sin impiyelnu † **3:22** Sadat disipulus ullawa'd nambunbunyag. Ilan yu utdin Juan 4:2

24 [Ta bokon payyana nabal̲ud si Juan sidiya timpu.]

25 Kad sidi, inggaw osa'n Judio un nakasinsinnungbat dat
disipulus Juan maipanggop sit madal̲usan dat tagu utdat basul̲
da.
26 Ummoy kan Juan dat disipulus na ot imbaga da un,
"Mistulu, sadit tagu'n ummoy kan sika utdin kapon domang
didin wangwang Jordan un siyadit kuskustiguwam, andiyon
un mambunbunyag ot adu dadin umoy kan siya."
27 Summungbat si Juan un kanana'n, "Naid maawat nat
osa'n tagu nu bokona itdon Apudyus.
28 Dikayu payon makakustigu utdit imbagaka bokona
sakon dit Kristu ta naibaunaka lawa un umun-una utdit daan
na un dumatong.
29 Padan di boda un sat babai mampooy ullawa't dit lal̲aki'n
mangasawa kan siya. Sad alig ku, sadit gayyom dit lal̲aki'n
mangasawa un umuna'n umoy mangisagana utdat losana
masapul sit mangasawaan dit gayyom na. Ot nu dongl̲onaon
dit gingan dit mangasawa'n lal̲aki mantattal̲ok. Ot gaputa
tigammuk un dummatongon dit Kristu maidon mangkulan-
gan tun tal̲ok ku.
30 Masapula siya'd ngumatngatu't dayaw ot dumobdoba
tun dayaw ku."

Sat Tagu'n Nanligwat Langit

31 Sadit tagu'n nanligwat langit siya'd kangattuwan, ot sadit
tagu'n doda'n inggaw situn pita, sadat maipasamak situn lap-
at pita ullawa'd tigammuna'n bagbagaon. Isunga nangat-
ngatu kan madaydayaw nat tagu'n nanligwat langit.
32 Sad ibagbaga na, sadat innila na kan dingngol̲ na ud
ngatu, yoong akit dat manuttuwa't dit ibaga na.
33 Singngadan na mana manuttuwa kan siya, bigbigona un
losana ugud Apudyus, tuttuwa.
34 Ta satuwa imbaun Apudyus, maid udum si ug-ugudona
nu adi sat ugud Apudyus gaputa intod na kan siya dit Ispiritu
na.
35 Tal̲ona pipiyaon Apudyus un Ama tun imbaun na un
Anak na, siya'd gapuna un intod na kan siya dat kakigad.
36 Ot singngadan na mana manuttuwa't tun Anak Apudyus,
awad mataguwana un maid kigad na. Yoong singngadan na
mana adi manuttuwa't tun Anak na, bokona maitdan situwa
mataguwan nu adi mannanayun dit manusaan Apudyus kan
siya.

4

Si Jesus Kan Sat Babai Un iSamaria

1 Utdit matigammuwan Apu Jesus un nagngolan dat Fariseo
un ad-adu dat maawis na un buyut na kan umoy mampabun-
yag kan siya nu si Juan,
2 (ulay bokona si Jesus un mismu dit nambunyag nu adi
sadat disipulus na,)
3 tinengyan da ud Judea ot nangulin da ud Galilea.
4 Sadiya mangulinan da masapula mangoy da ud Samaria.
5 Kadon, dummatong da utdit ili un Sicar ud Samaria un
adani't dit pitan dit Jacob un impatawid na utdit anak na un
Jose.
6 Sadiya pita dit inggawan dit gubun dit Jacob. Ummoy si
Jesus nantupak sit sog-on dit gubun ta amod dit banikol na ta
dandaniyona mamatuk.
7 Utdi, dummatong tun osa'n babai un iSamaria un umoy
mananum. Kanan Jesus kan siya un, "Itdanak ud si inumok."
8 Ossaan si Jesus sidit ta ummoy dat disipulus na utdit
boboloy gummatang si makan.
9 Nasdaaw dit babai ot kanana un, "Inona'n sika'n Judio,
mangkodaw ka si inumom kan sakon un iSamaria?" Siya'd
kanana di ta adin dat Judio mangwaan dat iSamaria.
10 Kanan Jesus uman un, "Nu tigammum nat piyaon
Apudyus itdon kan sika kan nu tigammum nu ngadan tun
mangkodaw si inumona, sika nat mangkodaw kan siya,
kad itdona kan sika dit matattagu'n danum un mangtod si
mataguwan."
11 Kanan dit babai kan Jesus un, "Apu, naid manggaud
nu ta adaddaloman tun gubun ot sin mangal-am si danuma
mangtod si mataguwan?
12 Nangatngatu ka kad nu sadit Jacob un ginnapuwan mi?
Siya'd nangulub situwa gubun ta uminuman da utdat ganak
na kan ayam na ot tinawid mi un kaganakana."
13 Summungbat si Jesus un, "Sanat uminum situwa danum
mauwaw uman,
14 yoong singngadan na mana uminum sinat itdoka danum,
adinaon mauwaw si inggaingga, onta sat danuma itdok
mambalina kama't ob-ob kan siya un adi maobasan ot mang-
tod kan siya si mataguwana un maid kigad na."
15 Summungbat dit babai un, "Apu, itdanak ud sinata
danum dalap adiyak mauwaw uman kan adikon masapula
umoy mananum situ."
16 Kinnanan Jesus kan siya un, "Manalan ka ta umoy ka
ayagan si asawam ot mangulin kayu't tu."
17 "Naid asawak," kanan didit babai un summungbat.
"Kustu nat kanam un naid asawam," kanan Jesus.

18 “Ta lima dat naasawam ot sanat la̱laki’n kabbo̱loy nu
uttun satun bokona gattoka asawam ot tuttuwa nat sungbat
nu.”
19 Summungbat dit babai ot kanana’n, “Apu, mailasin ku
utdanat bagbagam un propeta ka.
20 Sadat ginnapuwan mi utdit, nandaydayaw da kan
Apudyus situ un bateled yoong dikayu’n Judio kanan yu un
san Jerusalem ud masapula mandaydayawan.”
21 Kinnanan Jesus kan siya un, “Tuttuwaon yu tun ibagak
un dumtong nat timpu un bokona satuwa bateled onnu san
Jerusalem dit mandaydayawan dat tagu kan Apudyus un
Amak.
22 Dikayu’n iSamaria adiyu tigammu nu singngadan na
nat mandaydayawan yu yoong dikami un Judio tigammu
mi nat daydayawon mi ta manligwat kan dikami’n Judio dit
managu.
23 Yoong dumtong nat timpu, un sinsatunon sadat tut-
tuwa’n mandaydayaw kan Apudyus un Ama, mandaydayaw
da kan siya si ispiritu kan maibasal sit katuttuwaan. Ta siyadi
dit mas-oman Apudyus un mandadayaw.
24 Si Apudyus, Ispiritu ot gaputa Ispiritu masapul un sadat
mandaydayaw kan siya daydayawon da utdit ispiritu da kan
ibasal da utdit katuttuwaan un maipanggop kan siya.”
25 Kanan dit babai kan siya un, “Tigammuk un awad du-
matonga Mesias un mangadanan si Kristu. Ot nu dumatong,
ipatigammu na kan ditaku dat losana kakigad.”
26 “Naid sabali nu adi sakona kabagbagam,” kanan Jesus.
27 Utdit madama da payyana mambagbagbaga utdit babai,
dummatong dat disipulus Jesus. Ta̱lona nasnasdaaw da ta
nadaknngan da un makabagbagbaga’t babai si Jesus. Yoong
naid nakaimus kan dida nu sin dit piyaon dit babai onnu apay
un makabagbagbaga si Jesus kan siya.
28 Tinengyan dit babai dit banga un danumana ot kaysan
sit bobo̱loya ummoy nangibaga’t dat tagu un,
29 “Aweyu, ta ilan yu din tagu’n nangibaga’t dat losana
kingkingwak. Siya kad nin dit Kristu?”
30 Utdi, kaysan da un losana ummoy sit ininggawan Jesus.
31 Utdit daan da payyan dumakngan, imbagan dat disipu-
lus Jesus kan siya un, “Mangan kaon, mistulu.”
32 Yoong summungbat si Jesus un kanana’n, “Awad makan
kan sakon un adiyu tigammu.”
33 Nampaim-imus da pay lawanon dat disipulus na un,
“Awad kad nin nangidatong si kinan na?”
34 Kanan Jesus sidat disipulus na un, “Sat kanok, sat mang-
waak sidat piyaon dit nangibaun kan sakon kan sat mangang-
putak sit talibasu un inta̱lgod na.

35 “Awad uuggudon yu un, ‘Annat opata bul̲anon, aanniyan
uman.’ Yoong ibagak kan dikayu, ammaan yu un ilan dan
pappayaw, nal̲-umon dan pagoy, aanniyanon.
36 Sadat man-ani, magun-gunaan da ot sadan tagu’n aniyon
da magun-ud da dit mataguwan un maid si kigad. Kadon
sadit nammul̲a makapanlagsak pay sidat nan-ani.
37 Ot tuttuwa dit uguda kanana’n, ‘Mammul̲a nat osa ot
sabali nat mangani.’
38 Ta ibaun ku dikayu’n umoy mangani utdit adiyu nam-
bannugan. Sabali dat nambannug yoong dikayu dit man-
gapit.”
39 Adu dat iSamaria un nanuttuwa kan Jesus gapu’t dit ugud
dit babai un, ‘Imbagana un losan dat kingkingwak.’
40 Siya’d gapuna un utdit inummoy dat iSamaria kan siya,
kindaw da un makaigaw yan kan dida. Ot ininggaw kan dida
si duwa’n al̲gaw.
41 Ot ummadu dat nanuttuwa kan Jesus gapu’t dat in-
tudtudu na kan dida.
42 Ot kanan dat tagu’t dit babai un, “Sinsadin bokonona
gapu’t dit imbagam dit manuttuwaan mi, nu adi dingngol̲ mi
un mismu dat tudtudu na ot maawatan mi un siya dit umoy
managu utdat tagu uttun lubung.”

Sadit Anak Di Opisyal Un Pinapiyan Jesus

43 Lumabas man dit duwa’n al̲gaw da Jesus Samaria, kaysan
da ud Galilea.
44 Inummoy sidi ta siya payon dit nangibaga un maid
propetan Apudyus si maidayaw sit gattoka bobol̲oy na pay
lawan.
45 Dumatong man da Jesus ud Galilea, naanggom dat
kailiyana utdit dummakngana, onta ummoy da pay sit
Piyestan di Nalausan ud Jerusalem ot naila da dat nakaskas-
daawa kingwa na.
46 Utdiyon ummoy da uman Cana, un ili ud Galilea un siya’d
nampabalinana’t dit danum si basi utdit. Ininggaw osa’n
opisyal di gubilnu un masakit dit anak na ud Capernaum.
47 Dongl̲ona man un dummatong si Jesus ud Galilea un
nanligwat Judea, ummoy kan siya ud nampakpakaasi’n nan-
gibaga un umoy Capernaum ta umoy na papiyaon dit anak na
un lal̲aki un matmattoyan.
48 Kad kanan Jesus kan siya un, “Nu adi kayu makaila’t
nakaskasdaawa mangilasinan si kook adi kayu manuttuwa.”
49 Amo nampakpakaasi dit opisyal un kanana’n, “Apu,
umoy ta daan na un matoy din anak ku.”
50 Kanan Jesus kan siya un, “Manal̲an kaon, matagu din
anak nu.”
Tinuttuwan dit opisyal dit imbagan Jesus ot kaysan.

51 Inggaw man sit da<u>l</u>an, inyabot dat baba-unona dit damag
un kummiyaon dit anak na!
52 Ot inimus na utdat baba-unona nu kamaan init sit kum-
miyaan dit anak na ot imbaga da un, “Sat namatuk ka<u>l</u>abyan
dit naidan dit pudut na.”
53 Ot nagasmok dit opisyal un siya payon dit timpu un
nangibagaan Jesus kan siya un kanana’n, “Matagu din anak
nu.”
Ot siyadiyon ud nanuttuwaan da un simba<u>l</u>yan kan Jesus.
54 Siyadi ud maikagwa’n nakaskasdaawa mangilasinan un
kingwan Jesus sidin Galilea un nanligwat Judea.

5

Sat La<u>l</u>aki’n Pinabilog Jesus Jerusalem

1 Maabus man di, inggaw piyestan di Judio ud Jerusalem ot
ummoy si Jesus.
2 Sadit luwangan sin Jerusalem un aayyon dat kannelu,
ininggaw lobong sit sog-on na un oomsan un ngadnon dat
Betsata utdin bagbagan di Hebreo.* Ot inggaw pay lima’n
bawi un iiddungan sidit igid na.
3 Adu dadit masakit un gaobogan sidadiya bawi. Awad
da ud naku<u>l</u>ap, napilay kan adi makagidu. [Uuwayon da dit
manggalibyawan dit danum,
4 ta nu udum na umoy dit anghel Apudyus galibyawon dit
danum ot sadit makauna’n umoy manlabbung sit manggal-
ibyawana kumiya dit sakit na.]
5 Inggaw osa’n la<u>l</u>aki’t di un tu<u>l</u>umpu<u>l</u>u’t wa<u>l</u>u’n dagun naona
masakit.
6 Mailan man Jesus di kan tigammuna un nabayagona
uumbog, kanana kan siya un, “Piyaom kada gumilog?”
7 Summungbat dit la<u>l</u>aki un, “Apu, nu manggalibyaw din
danum gunnaanakon ta maid mangilusong kan sakon.”
8 Utdi imbagan Jesus kan siya un, “Gumangun ka, lukubom
nat obok nu ta mana<u>l</u>an ka.”
9 Dagusa gummilog dit la<u>l</u>aki ot nilukub na dit obok na ot
kaysan.
Sadiya a<u>l</u>gaw, a<u>l</u>-a<u>l</u>gawa iillongan di Judio.
10 Ot kanan dat Judio utdit gummiloga la<u>l</u>aki un, “A<u>l</u>-
a<u>l</u>gawa Iillongan situn satun ot ipalit dit lintog taku nu awad
mangkokwa ot apay binukud nu nat obok nu?”
11 “Sadit tagu’n nampabilog kan sakon, siya’d nangibaga un
lukubok tun obok ku ta mana<u>l</u>anak,” kinnanan dit la<u>l</u>aki un
summungbat.

---

* **5:2** Betsaida kanan dat uduma manuskrito, Betesda kanan pay dat udum.

12 Ot inimus dat pappangat un, “Singngadan dinat tagu’n
nampakwa’t nat?”

13 Yoong adin dit la̱laki nalasin nu singngadan dit nampa-
bilog kan siya ta adu-adu’n tagu kan kaysanon si Jesus.

14 Adina nabayag, naabot Jesus dit la̱laki’t dit timplu ot
kanana kan siya un, “Ilam ot gummilog ka. Madimon mam-
basu̱l ta amangan nu amo nadadagot nat ipasamak nu.”

15 Utdi, kaysanon dit la̱laki un ummoy nangibaga’t dat
pappangat di Judio un si Jesus dit nampabilog kan siya.
16 Ot gaputa a̱l-a̱lgawa iillongan dit nangwaan Jesus, siya’d
nanlawengan dadit pappangat di Judio kan siya.

17 Yoong kinnanan Jesus sidadit Judio un, “Maid man-
illongan Amak un mangkokwa ot siya’d padan tun kook.”

18 Gapu’t tuwa imbagan Jesus, naam-amodota piyaon dat
pappangat di Judio un patoyon ta bokona lawa’n sinalungas-
ing na dit lintog da un maipanggop sit a̱l-a̱lgawa iillongan nu
adi imbaga na paya Ama na si Apudyus un ipadana dit long-
ag na kan siya.

Sat Kalintogan Dit Anak Apudyus

19 Kadon, kinnanan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu un sadit Anak, bokona somsomok na pay lawan
dat koona, nu adi koona dadit ilana un kokkoon Ama na.
Singngadan na mana koon Ama na, siya pay koona.
20 Ta sadit Ama, pipiyaona dit Anak na ot siya’d gapuna un
ipaila na un losan kan siya dat koona. Ot ipakwa na kan siya
nat amo nakaskasdaawa makwa nu sadatu’n naila yu da̱lapnu
masdaaw kayu.
21 Padan dit mangitdan dit Ama si mataguwan sidat natoy
un paunga̱lona, itdan pay dit Anak dat losana piyaona’n itdan
si mataguwan.
22 Ot bokona sadit Ama dit mangukum sidat tagu nu adi
intod na utdit Anak dit kalintogana mangukum,
23 da̱lapnu losana tagu, dayawon da dit Anak un padan pay
dit mandadayaw da utdit Ama. Sat adi mandayaw sit Anak,
adina dayawon dit Ama un nangibaun kan siya.

24 “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana
dumngo̱l sidan ugud ku kan manuttuwa utdit nangibaun
kan sakon, awad mataguwana un maid si kigad. Adinaon
maukum ta nailasat naon si katoy ot maitdan si mataguwan
un maid si kigad.

25 “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un dummatongon nat
timpu un sadan natoy† magngoḻ da dat ugud Anak Apudyus,
ot sadadit dumngoḻ ot manuttuwa, matagu da si inggaingga.
26 Sadit Ama, siya ud manligwatan di mataguwan ot
kingwa na pay dit Anak un manligwatan di mataguwan.
27 Intod na utdit Anak dit kalintogan un mangukum sidat
tagu gaputa siya dit Inyanak di Tagu.
28 “Adi kayu masdaaw situn ibagak un dumatong nat timpu
un sadat losana natoy un nailbon magngoḻ da dit gingan dit
Anak
29 kad umungaḻ da un manligwat sidat lobon da. Sadat
nabaḻu si kingkingwa, matagu da si inggaingga ot sadat
laweng si kingkingwa, madusa da si inggaingga.”

Sadat Mamanoknok Sit Maipanggop Kan Jesus

30 Intuluy Jesus un kanana’n, “Naid makwak sidit kuwak
pay lawan un pannakabalin. Dudumngoḻak kan Ama ut-
din mangukumak ot kustukustu tun man-uukum ku, onta
bokona san piyaok pay lawan din kook nu adi sat piyaon dit
nangibaun kan sakon.
31 “Nu sakon pay lawan mangibaga’t dit maipanggop kan
sakon, maid manuttuwa’t dit ibagak.
32 Yoong awad osa un mangipanoknok sit maipanggop kan
sakon ot tigammuk un tuttuwa dit ibagbaga na.
33 Nangibaun kayu’t ummoy kan Juan ot imbaga na dit
katuttuwaan.
34 Bokona masapul ku ud tagu’n mangipanoknok sit
maipanggop kan sakon ta ibagak ullawa dit imbagan Juan
daḻapnu nu tuttuwaon yu, matagu kayu’t inggaingga.
35 Ta si Juan, kama’t silaw un gumilagilab kan napadda-
padda ot piniya yu si sin-akitan dit namaddaana kan dikayu.
36 Yoong awad pammanoknok maipanggop kan sakon un
amo nalawag nu sat pammanonok Juan. Siya dat nakaskas-
daawa kokkook un ipakwan Amak. Dida ud mangipaila un
imbaunak kan Apudyus.
37 Ot si Amak un nangibaun kan sakon pinanoknokana un
mismu dit maipanggop kan sakon. Yoong adiyu magngoḻ dit
ginga na kan adiyu maila nu kamaana.
38 Adina mansilnad sinat somsomok yu dat ugud na onta
adiyu tuttuwaon sakon un imbaun na.
39 “Adaadaḻon yu dat naikanglita ugud Apudyus ta kanan
yu un siya’d makaodasan yu utdit mataguwan yu un maid

† **5:25** Sat ug-ugudona un natoy situ, matattaguwana tagu yoong adida manut-
tuwa kan Apudyus ot ibilang na dida un natoy ta naisina da kan siya. Ot madusa
da utdin impiyelnu.

kigad na. Ot siya danata ugud Apudyus dat mismu un
mangibagbaga't dit maipanggop kan sakon.
40 Yoong madi yu kampay piyaona umoy kan sakon dal̲apnu
itdak dikayu si mataguwan un maid si kigad.
41 "Adik inapon nat mangidayawan di tagu kan sakon
42 ta tigtigammuk dikayu. Tigammuk un maid mampipiya
yu kan Apudyus.
43 Dummatongak un awad kan sakon dit tulay Amak yoong
sinumdiyan yu ud sakon. Yoong nu awad dumatong sidit
kinatulay na pay lawan, siya'd awaton yu.
44 "Mandidinnayaw kayu ot bokona gamgaman yu dit pam-
madayaw un manligwat sidin ossaana Apudyus ot inon yu un
manuttuwa kan sakon?
45 Adiyu kanan un sakon nat mamabasul̲ kan dikayu kan
Amak ta si Moses nat mamabasul̲ kan dikayu. Ta namna-
maon yu un taguwon dikayu kan Apudyus sit manuttuwaan
yu utdat ingkanglit Moses.
46 Ot nu tuttuwa'n manuttuwa kayu utdat ingkanglit Moses,
manuttuwa kayu kan sakon. Ta sat ingkanglit Moses, sat
maipanggop kan sakon.
47 Yoong nu adiyu tuttuwaon dat ingkanglit na, inon yu un
tuttuwaon datun ugud ku?"

6

Pinakanan Jesus Dat Lima'n Libu'n Tagu
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

1 Maabus man piga'n al̲gaw, kaysan da Jesus sit kapon
domang din bananaw sidin Galilea un mangngadan pay si
bananaw Tiberias.
2 Aduadu dadit tagu'n naitung-ud kan dida ta innila da dat
nakaskasdaawa kingwana un nampapiya utdat masakit.
3 Dumatong man da Jesus sit domang, nanagada da utdin
bateled ot nantupak da.
4 Sadi un timpu, dandani dit piyestan di Judio un Piyestan
di Nalausan.
5 Naotap Jesus dat aduadu'n tagu'n dumol̲dol̲dol̲a umoy kan
siya ot inimus na kan Felipe un, "Sinnat mangal̲-an taku't
ipakan sidatu'n tagu?"
6 Doda'n tigammunon Jesus dit koona yoong imbagana
ullawa di un mamadpadas na kan Felipe.
7 Summungbat si Felipe un, "Bokona umanay nat duwa'n
gasuta denario* un igatang si makan ut ipakan sidanata un-
unaya tagu, ulay sin-akikitan da ullawa."

---

* **6:7** Ilan yu utdin glosario din kaipooyan di denario

8 Guminga man tun osa un sunud Simon Pedro un si Andres
kanana'n,
9 "Antu'd abeng un nambal̲un si lima'n bukol̲a tinapay kan
duwa'n ikan, yoong umanay kad tu un kanon di un-unaya
tagu?"
10 Kinnanan Jesus un, "Mantupakon yu dida."
Kabolbollatan dit inggawan da ot pinantupak da dida'n
losan. Sadit bilang dat lal̲aki ullawa un inggaw, lima'n libu.
11 Kadon inal̲an Jesus dat tinapay, ot nanyaman kan
Apudyus asina painwal̲as sidat tagu. Padana pay sit kingwa
na utdat ikan. Ot nangan dat tagu inggana't napnok da.
12 Mabsug da man un losan, kinnanan Jesus sidat disipulus
na un, "Sinupon yu dat nabun-an ta adina kaynga."
13 Sininup da dit nabun-an ot napnu dit kagwampul̲u't
duwa'n lakba dit buna da un tinapay.
14 Mailan man dat tagu dit am-amuga kingwan Jesus,
"Tuttuwa'n siyatu dit propetan Apudyus un ibaun na uttun
lubung," kanan da.
15 Yoong matigammun man Jesus un umoy dat tagu al̲an
dal̲apnu isaad da un ali da, ummoy nampakni utdin bateled
un os-ossaan.

Kummiyang Si Jesus Sit Lap-at Dit Danum
(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

16 Gumidgidam man gummusad dat disipulus na utdit igid
dit bananaw.
17 Ot nanlugan da utdit bangka'n mandol̲manga mangulin
ud Capernaum. Lumabi ullawaon, naid payyan sumaal̲ kan
Jesus kan dida.
18 Masulsulit man, mal̲ukul̲ukuton dit danum ta nabilog dit
bayogbog.
19 Utdit inggaw daon sit umoya onoma kilometro dit
kaadayu na manipud sit dupit, naila da si Jesus un
mangkikkiyang sit lap-at dit danuma dumol̲dol̲dol̲ ot
nakakimut da.
20 Yoong gumminga't Jesus un, "Adi kayu kumimut ta
sakon," kanana.
21 Kadon, natal̲ok da un nampalugan kan siya't dit bangka
ot dagusa dintong da dit umoyan da.

Inapon Dat Tagu si Jesus

22 Utdit mabigat, sadat tagu'n nataynan sit domang dit
bananaw, uuwayon da un ilan si Jesus ta tigammu da un
natengyan. Naila da ussiya un ossaan dit bangka ot inal̲an dat
disipulus na un nanluganana kaysan yoong naid si Jesus kan
dida.

23 Inggaw da ud bangka'n nanligwat Tiberias un dum-
matong sit adani't dit igawa nanganan da utdit tinapay un
impakan Jesus sit naabusa nanyaman kan Apudyus.
24 Yoong mailan man dat tagu un naid si Jesus onnu sadat
disipulus na utdi, nanlugan da'l lawa payon sidat bangka'n
umoy Capernaum un umoy manginap kan Jesus.

Si Jesus Siya'd Tinapay Un Mataguwan Di Tagu

25 Utdit maodasan da si Jesus sin Capernaum un domang dit
bananaw inimus da un, "Mistulu, kapiga nat dummatongam
situ?"
26 Kanan Jesus un summungbat un, "Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu un bokona inapon yu ud sakon gaputa naila yu
dat am-amuga kingwak, nu adi gaputa nabsug kayu utdit
tinapaya kinan yu.
27 Adiyu sad mambannugan din makan un mabangl̲os,
nu adi sad mambannugan yu, sadin makana mandonoy un
mangtod si mataguwana maid kigad na. Ot sakona Inyanak
di Tagu ud mangtod kan dikayu uttuwa makan, ta umana-
mung si Apudyus un Ama kan sakon."
28 Ot inimus da kan Jesus un, "Ngadan dat piyaon Apudyus
ipakwa dal̲apnu siya'd koon mi?"
29 Summungbat si Jesus kan dida un, "Sad piyaon Apudyus
ipakwa kan dikayu, manuttuwa kayu kan sakona imbaun
na."
30 Ot imbaga da kan siya un, "Ngadan nat am-amuga
kooma mangilasinan mi dal̲apnu tuttuwaon mi nat ibag-
bagam? Ngadan na pay nat mabalina koom?
31 Ta sadat dadakkol̲ taku, nangan da si manna utdit ining-
gawan da utdit disyerto. Ta kanana't dit naikanglita ugud
Apudyus un, 'Initdana dida si makan un nanligwat langit.' "
32 Kadon kinnanan Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu, bokona si Moses dit nangitod sit makan un nanligwat
langit. Si Apudyus un Amak dit mangtod kan dikayu si
gattoka makana manligwat langit.
33 Ta sat gattoka makan un itdon Apudyus, siya dit nan-
ligwat langit un mangitod si mataguwan un maid kigad na
utdan losana tagu't tun lubung."
34 Imbaga da un, "Apu, itdom kan dikami un kankanayun
nata makan."
35 Summungbat si Jesus un, "Sakon ud makana mataguwan
di tagu. Singngadan na mana umoy kan sakon un manuttuwa
adina'n tal̲onon mabitil onnu mauwaw.
36 "Imbagakon kan dikayu utdit un ulay iillanak, adi kayu
kampay manuttuwa.

37 Umoy kan sakon dat italgod Amak un tagu kan sakon. Ot
losana umoy kan sakon, adik un talon sumdiyan.
38 Ta bokona tinengyak langit un umoy inggaw situn
lubunga mangwa't dit kasomsomkaka osa nu adi sat piyaon
dit nangibaun kan sakon.
39 Ot sad piyaon dit nangibaun kan sakon, ayyuwanak dat
intalgod na kan sakon dalapnu maid osa't matalak kan dida
kan paungalok dida't din maudi'n al-algaw.
40 Ta sad gattoka piyaon Amak, losana makaimatun kan
manuttuwa kan sakon un Anak na, matagu da si inggaingga
ta paungalok dida nu maudi'n al-algaw."
41 Utdiyon, nampangonot dat Judio kan Jesus gapu't dit
imbagana un siya dit makan un nanligwat langit.
42 Ot kanan da un, "Bokon kada siyatu si Jesus un anak da
Jose? Tigammu taku da ama kan ina na. Ot inona'n kanana
un nanligwat langit nu?"
43 Summungbat si Jesus kan dida un kanana'n, "Ustu naon
nat ngonongonot yu.
44 Naid umoy manuttuwa kan sakon nu adin yan ud Ama
un nangibaun kan sakon awisona manuttuwa. Ot sadat
manuttuwa, paungalok dida nu maudi'n al-algaw.
45 Ta sat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un, 'Losana
tagu, suluwan Apudyus dida.' Ot losana dumngol kan manut-
tuwa't dit isuluna, dida'd umoy kan sakon.
46 Yoong bokona piyaona'n ugudon un awad nakaila kan
Apudyus un Amak. Ta sakona lawa un nanligwat kan
Apudyus ud nakaila.
47 "Tuttuwa'n talon tun ibagak kan dikayu un losana manut-
tuwa kan sakon, matagu't inggaingga.
48 Sakon ud makan un mangitod si mataguwan di tagu.
49 Sadat dadakkol yu, kinan da dit manna un intod Apudyus
sit ininggawan dat dit disyerto yoong bokona nandonoy da ta
natoy da payon.
50 Yoong satun makana ibagbagak, siya'd kustu'n makana
nanligwat langit ot nu awad mangan, adinaon matoy nu adi
matagu't inggaingga.
51 Ot sakon tun matattaguwana makan un nanligwat lan-
git. Ngadan na mana mangan situwa makan, matagu si
inggaingga. Satuwa makan un ug-ugudok, siya tun long-ag
ku un itdok dalapnu matagu dan losana tagu't tun lubung."
52 Gapu't diya imbagan Jesus, nakasulag dat Judio ot nan-
sisinnungbatan da pay lawan un kanan dan, "In-inona'n
itdon dituwa tagu tun long-ag na ut kanon taku?"
53 Ot imbagan Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu un, sakona Inyanak di Tagu, inggana't adiyu kanon

tun long-ag ku kan inumon tun dal̲ak, maid kan dikayu dit mataguwan un maid si kigad.
54 Singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan uminum situn dal̲ak, siya'd maitdan si mataguwan un maid kigad na. Ot paungal̲ok sin maudi'n al̲-al̲gaw.
55 Ta satun long-ag ku, siya'd gattoka makan kan satun dal̲ak, siya'd gattoka mainum.
56 Ot singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan manginum situn dal̲ak, adina'd sakon sinaan kan adik pay sinaan.
57 Si Amak un matatagu ud nangibaun kan sakon ot matattaguwak maipagapu kan siya. Padana pay sidat mangan kan sakon, ta matagu da maipagapu kan sakon.
58 Sakon dit makana nanligwat langit un bokona kama't dit kinan dat dadakkol̲ yu un adida nandonoy. Sanat mangan situn long-ag ku, matagu't inggaingga."
59 Siyadatu dat intudtudun Jesus sidit nantudtuduwana't dit sinagoga utdin Capernaum.

Sat Ugud Jesus Un Managu't Tagu Si Inggaingga

60 Utdit nagngol̲an dadit maitungtung-ud kan Jesus dit imbagbaga na, kaaduwan kan dida dit manguguda, "Nasigaba maawatan tun itudtudu na. Ngadan nat mamiya'n dumngol̲ situ nu?"
61 Naid nangibaga kan Jesus yoong titiggammu na un mampangonot da utdit intudtudu na ot imbaga na kan dida un, "Apay, madismaya kayu kad sit imbagak?
62 Inonaon nu, nu ilan yu ud sakona Inyanak di Tagu un ngumatu'n mangulin sit nanligwatak?
63 Sat Ispiritun Apudyus ud makaitod si mataguwan, bokona mabool̲an di tagu. Ot sadat ugud un imbagak kan dikayu iyoy da dit Ispiritun Apudyus un mangtod si mataguwan.†
64 Yoong annat da ud adi manuttuwa kan dikayu." Imbagan Jesus tu, ta siguda tigammu na dadit adi manuttuwa kan siya kan sadit mangituyuk kan siya.
65 Ot kanana payyan un, "Siyadi ud gapuna un imbagaka naid mabalina manuttuwa kan sakon nu adin Amak ipalubus."
66 Maipagapu't tuwa imbagan Jesus, adu dadit nangkadal̲an sidat tagu ot adidaon naitungtung-ud kan siya.
67 Utdi, inimusan Jesus dat kagwampul̲u't duwa'n disipulus na un, "Piyaon yu kad payon taynan sakon?"

† **6:63** Sat kustu un naikanglit sin Griego, Sadat ugud un imbagak kan dikayu Ispiritu kan mataguwan.

68 Summungbat si Simon Pedro un kanana'n, "Apu, sinnat
manal̲nan mi? Maid mit udum nu adi annat kan sika dat
uguda manligwatan di mataguwana maid kigad na.
69 Ot sinsadinon manuttuwa kami kan tigammu mi un sika
dit Nasantuwan un imbaun Apudyus."
70 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adik kad pinili
dikayu'n kagwampul̲u't duwa'n disipulus ku? Yoong annat
osa'n diablo kan dikayu!"
71 Si Judas un anak Simon Iscariote dit ug-ugudon Jesus.
Ta osa si Judas sidat kagwampul̲u't duwa'n disipulus yoong
siya'd mangituyuk kan siya.

7

Si Jesus Kan Dat Sunud Na

1 Maabus man di, dinakdak Jesus dat losana bobol̲oy sin
Galilea. Adina piyaon un umoy Judea ta man-uuwaya lawa
dadit pappangat di Judio si gundaway da un mamatoy kan
siya.
2 Dumol̲dol̲dol̲ man dit piyestan dat Judio un ngadanon dat
Piyestan di Sigay,*
3 imbagan dat sunud Jesus kan siya un, "Taynam tun Galilea
ta umoy ka ud Judea dal̲apnu ilan pay dadit buyut nu utdi
danat am-amuga kokkoom.
4 Ta nu piyaon nat osa'n tagu un mandinadinamag, mas-
apula adina ilimod dat kokkoona. Ot nu mangwa ka si am-
amug, ipailam sidan losana tagu't tun lubung."
5 Imbaga da tu, ta ulay dida un sunud na adida manuttuwa
kan siya.
6 Kinnanan Jesus kan dida un, "Adina payyan dinum-
tong nat timpuka umoy. Dikayu, mabalin yu nat umoy si
kumpolmi'n timpu.
7 Onta maid manlaweng kan dikayu, yoong sakon
lalawwengonak sidat tagu ta kanayun un ibagabagak un
laweng dat koko-on da.
8 Dikayu ullawa'd umoy makapiyesta. Bokona makaoyak
kan dikayu ta bokon payyana dinumtong nat kustu'n tim-
puk."
9 Imbagana tu utdat sunud na ot nataynan sin Galilea.

Ummoy Pay Si Jesus Sit Piyesta

10 Utdit nangkadal̲an daon dat sunud na un umoy
makapiyesta, ummoy pay si Jesus un maid nakaila kan
nakatigammu't dit kaysanana.

---

* **7:2** Siyatu un piyesta dit mangisomsomkan dat Judio utdit ininggawan dat ginnapuwan da utdit disyerto.

11 In-innapon dadit pappangat di Judio si Jesus sidit
pipiyestaan un kanan dan, “Kawad na kadnin?”
12 Mampaagum-um dat tagu maipanggop kan Jesus. Sadat
udum kanan da un, “Nabalu’n tagu si Jesus.” Yoong sadat
udum, kanan da un, “Bokon, ta palpalmukana’l lawa danat
tagu.”
13 Yoong maid makaituloda mambagbaga’t napiya un
maipanggop kan Jesus si nadangsola ginga ta kumimut da
utdat pappangat di Judio.
14 Utdit maikapata al-algaw didit walu’n algawa piyesta, um-
moy si Jesus nantudtudu’t dit timplu.
15 Nasnasdaaw dadit pappangat di Judio ot kanan dan,
“Sintun nangal-an ditu’t tun laing na, angka ummoy nan-
uswila?”
16 Sumungbat si Jesus ot kanana’n, “Satun itudtuduk,
bokona nanligwat si kasomsomkak pay lawana osa nu adi
nanligwat sit nangibaun kan sakon.
17 Nu singngadan nat mamiya un manungpal sinat pakwan
Apudyus, matigammuwana nu nanligwat kan Apudyus dat
itudtuduk onnu mantudtuduwak sit kabukbukudaka tulay.
18 Sanat tagu un manudtudu utdit kabukbukudana’n tulay,
piyaona’n maidayaw dit long-ag na. Yoong sanat tagu un
manginap sit maidayawan dit nangibaun kan siya, siya’d
gattoka tuttuwa ot maid tuli kan siya.
19 Bokon kada impatigammun Moses dit lintog Apudyus
kan dikayu? Yoong maid manuttuwa kan dikayu utdiya
lintog ta nu manuttuwa kayu, apay piyaonak patoyon nu?”
20 Ot kanan dat tagu kan siya un, “Nadimunyu ka! Ngadan
pay nat mamatoy kan sikan?”
21 Summungbat si Jesus un, “Ossaana am-amug dit kingwak
sit al-algawa iillongan ot nasnasdaaw kayu.
22 Ulay dikayu, mantulgi kayu pay ulay nu al-algawa iillon-
gan gaputa imbilin Moses, yoong sat katuttuwaana bokona
siya dit nangilugi nu adi sadat dadakkol yu.
23 Ot nu koon yu dit mantulgi ulay nu al-algawa iillongan
dalapnu adina masalungasing dit lintoga tinawid yu, apay
nasulag kayu utdit nampabilogak sit masakit si al-algawa iil-
longan?
24 Adi kayu man-ukum maibasal sit maila yu ullawa nu adi
man-ukum kayu udsi nalintoga wagas,” kanan Jesus.

Imus Maipanggop Sit Kustu’n Nanligwatan Jesus

25 Donglon man dat uduma tagu’n iJerusalem dit itudtudun
Jesus kanan da un, “Bokon kada siyatu dit piyaon dat pappan-
gat un patoyon?

26 Yoong ilan yu kad ot antu'n mantudtudu't datun adu'n
tagu yoong adida mit suganggangon? Tigammun kad ninon
datun pappangat un siya dit Kristu?
27 Yoong bokon kad un nu dumatong dit Kristu maid
makatigammu nu sin dit manligwatana? Tigammu taku un
losan mit tun nanligwatan ditu un tagu," kanan da.
28 Siyadi dit gapuna un indangsol̲ Jesus dit nantudtudu't dit
timplu un kanana'n, "Kanan yu un tigammu yu ud sakon kan
tigammu yu nat nanligwatak. Yoong bokona kasomsomkak
pay lawana ossaan tun ummoyak nu adi awad nangibaun
kan sakon. Ot satu un nangibaun tuttuwa'n losan dat ibaga
na yoong maid tigammu yu kan siya.
29 Tigtigammuk ta nanligwatak kan siya ot siya'd nan-
gibaun kan sakon."
30 Utdi piyaon da okyan dokmaanon, yoong naid nakatul̲od
un nanokma kan siya, onta adina payyan dinumtong dit
timpu na.
31 Yoong adu payon dadit nanuttuwa kan siya ta kanan da
un, "Nu dumatong dit Kristu, makakokwa kad nin si ad-adu'n
am-amug nu satun kingwan ditu?" kanan da.

Nangibaun Dat Fariseo Si Umoy Manokma Kan Jesus

32 Dongl̲on man dadit Fariseo dit palpaliw-an dat tagu un
ag-agum-umona maipanggop kan Jesus, nangibaun dat aap-
apun di padi kan dat Fariseo si suldadu un umoy manokma
kan Jesus.
33 Gaputa tigammun Jesus dit panggop da, imbagana utdat
kaaduwan un, "Sin-akitana lawaon nat inggawak kan dikayu
kadon, mangulinak sit nangibaun kan sakon.
34 Inainaponak yoong maid odasan yu kan sakon kan adi
kayu makaoy sin igawa manal̲nak."
35 Nampaim-imus dadit pappangat di Judio un, "Sin kadnin
manal̲nana un adi taku maodasan? Manal̲an kad nin sidan ilin
dat Griego un kawadan dat nan-asiwal̲aka bul̲un taku ta umoy
manudtudu utdan Griego?
36 Sin din piyaona un ugudon sin kanana'n, 'Inaponak
yoong adiyu ud sakon maodasan kan adi kayu makaoy sin
manal̲nak?' "

Abalig Maipanggop Sit Sul̲ung Di Matatagu'n Danum

37 Anungus al̲-al̲gaw man didit piyesta un siya'd kapotgana
al̲-al̲gaw, summikad si Jesus sit atubang dat adu'n tagu un
nambagbaga si nadangsol̲ ot kanana'n, "Nu singngadan nat
mauwaw, dumatong kan sakon ta painumak.
38 Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un,
'Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, man-ayus
dit matatagu'n danum manipud sit aangsona.' "

39 Sat ug-ugudon Jesus situwa imbaga na, sadit Ispiritu
Santu un umoy inggaw sidat manuttuwa kan Jesus. Yoong
adina payyan naitod dit Ispiritu Santu utdiya timpu ta adina
payyan napadayawan kan naipangatu'd langit si Jesus.†

Nagogwa Dat Tagu Maipanggop Kan Jesus

40 Magngol̲ man dat tagu dit imbaga na, kanan dat udum
un, "Siya'n tuttuwa tu dit propetan Apudyus!"
41 Kanan pay dat udum un, "Siyatu dit Kristu!"
Yoong kanan dat udum un, "San Galilea kad manligwatan
dit Kristu?
42 Bokon kada kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un,
si Kristu, kaganakan ali David un maiyanak sidin Betlehem
un ili un ininggawan ali David sidit?"
43 Utdiyon, nagogwa dat tagu ta nanuttuwa dat udum
yoong adin dat udum.
44 Ot piyaon dat udumona dokmaan, yoong naid osa't
nanekgel kan siya.

Adin Dadit Pappangat Di Judio Nanuttuwa

45 Utdit mangulin dat suldadu, sadat aappun di padi kan
Fariseo un nangibaun kan dida inimusan da dida un, "Apay
adiyu indatong situ?"
46 Summungbat dat suldadu un, "Naid makapada utdin
laing na un man-ugud!"
47 Ot summungbat dadit Fariseo kan dida un, "Naallilaw
kayu kad payon kan siya?
48 Awad kad tigammu yu utdan pappangat yu onnu Fariseo
ut manuttuwa kan siya?
49 Yoong naigiyaw danata manuttuwa kan siya ta maid
tigammu da utdit lintog Moses."
50 Yoong si Nicodemo un osa utdat Fariseo un ummoy
nakabagbaga kan Jesus sidit, kananana un,
51 "Utdit lintog taku, maukum kad nat osa un tagu nu adi
taku yan dongl̲on kan adal̲on nu nakabasul̲ onnu adina?"
52-53 Summungbat da un, "Apay iGalilea ka kad pay?
Basaom dit naikanglita ugud Apudyus ot matigammuwam
un naid propetan Apudyus si manligwat Galilea."

8

Sat Babai'n Nakadagdagas

1 Abuson man dat Fariseo un ugudon di, nangkadal̲an da
un losan dat tagu't dat bobol̲oy da, yoong si Jesus kaysan sin
bateled Olivo.

---

† **7:39** Naipaila dit kustu un kinaapudyus Jesus sidit ummungal̲ kan katoy kan nan-ulin langit.

2 Bigbigat man sit mabigat nangulin si Jesus sidit timplu.
Adu dat tagu'n nandatdatong un ummoy kan siya ot nantu-
pak si Jesus un dit nantudtudu kan dida.
3 Utdit madama'n mantudtudu, indatong dadit mimistulun
di lintog kan Fariseo dit osa'n babai un nakadagdagas ot
pinasikad da utdit atubang dat kaaduwan.
4 Kanan da kan Jesus un, "Mistulu, naodasan tuwa babai un
nakadagdagas.
5 Sigun sit lintog taku un intudtudun Moses, masapul un
mabatubatu inggana si matoy, ot sinnat makanam?"
6 Imbaga da tu ta piyaon da un sikapan si Jesus tuwan nu
makaibaga si makabasul̲ana, kad siya'd mangidal̲uman da kan
siya.
Yoong nanyuk-ung si Jesus un nangangkanglit sit gabu
utdit patimmudu na.
7 Utdit makaimuimus da, lummunga si Jesus ot kanana'n,
"Sat maid si basubasul̲ kan dikayu, siya'd umuna un mamatu
kan siya."
8 Nanyuk-ung uman si Jesus un nangangkanglit sit gabu
utdit patimmudu na.
9 Magngol̲ da man dit insungbat Jesus, nasin-ossa da un
kaysan un ummun-una dadit lalallakay da, ot sad nataynana
lawa da Jesus sidit babai un sumisikad sit sangu na.
10 Lummunga si Jesus ot kanana't dit babai un, "Dumman
da? Naid kad osa't nabun-an si manusa kan sika?"
11 "Naid Apu," kanan dit babai.
Ot kanan Jesus kan siya un, "Bokon paya dusaok sika.
Manal̲an ka ot adikaon mambasbasul̲."

Si Jesus Ud Silaw Di Somsomok Di Tagu Uttun Lubung

12 Namingsan payyana nambagbaga't Jesus sidat tagu
kanana un, "Sakon silaw dat tagu't tun lubung. Singngadan
na mana umunud kan sakon, adinaon umoy sit nakol̲op ta
awadon kan siya dit silaw un mangtod si mataguwan un maid
kigad na."
13 Utdi, kanan dat Fariseo kan siya un, "Kustiguwam pay
lawan nat long-ag nu, bokona tuttuwa dat ibagbagam."
14 Summungbat si Jesus un, "Ulay nu kustiguwak tun long-
ag ku pay lawan, tuttuwa tun ibagak onta, tigammuk tun nan-
ligwatak kan tigammuk tun manal̲nak, yoong dikayu maid
tigammu yu si nanligwatak kan manal̲nak.
15 Sanat man-uukum yu maibasal sit kasomsomkan yu.
Yoong sakon bokona mangukumak si tagu.
16 Ulay nu mangukumak, kustukustu nat man-uukum ku ta
bokona lawa'n sakon nu adi duwa kami utdit nangibaun kan
sakon.

17 Sanat lintog yu kanana un, ‘Nu awad duwa’t mangustigu
ta man-unud dit ibaga da, tuttuwa dit ibagbaga da.’
18 Kustiguwak tun long-ag ku kan kustiguwanak pay kan
Ama un nangibaun kan sakon.”
19 Utdi, kanan da kan siya un, “Kawad Amam nu?”
Summungbat si Jesus un, “Naid tigammu yu kan sakon
kan naid tigammu yu kan Amak. Nu tigammu yu ud sakon
tigammu yu payon si Amak.”
20 Imbagan Jesus datu un losan sidit nantudtuduwana’t dit
timplu, utdit kuwaltu’n inggawan dit pipissukan di datun.
Yoong naid nanokma kan siya ta adina payyan dinumtong dit
timpu na.

Sadat Adi Makaoy Sit Umoyan Jesus

21 Intultuluy Jesus un nambagbaga ot kanana uman kan
dida un, “Taynak dikayu. Kadon inapon yu ud sakon yoong
adi kayu makaoy sin ayak. Matoy kayu un sibabasul̲.”
22 Utdi, kanan dadit pappangat di Judio un, “Apay, patoyona
kad din long-ag na pay lawan ta kanana’n adi taku makaoy
sin ayana?”
23 Kanan Jesus kan dida un, “Nanligwat kayu’t tun pita
yoong sakon nanligwatak langit. Satun lubung tun igaw yu
yoong san langit din igaw ku.
24 Ot siya’d gapuna un imbagak un matoy kayu’n sibabasul̲,
ta tuttuwa’n matoy kayu un sibabasul̲ nu adiyu tuttuwaon un
sakon, gattoka sakon.”
25 Inimus da un kanan dan, “Singngad kad nat
kinatatagum?”
Summungbat si Jesus ot kanana’n, “Sakon payon dit imba-
gak kan dikayu manipud sidit lugin ditu’n mantudtuduwak.
26 Ot nu maipanggop kan dikayu, adu’n maugud ku un
maipabal̲aw kan dikayu. Yoong san ibagaka lawa utdan tagu,
sat dingngol̲ ku un imbagan dit nangibaun kan sakon ta
losana ibagana tutuwa.”
27 Yoong adin dat tagu naawatan un sadit ug-ugudona, si
Apudyus un Ama na.
28 Utdi, imbagan Jesus un, “Nu ibayug yu ud sakona In-
yanak di Tagu, matigammuwan yu un sakon dit imbagak
kan dikayu kan matigammuwan yu pay un naid kook sit
kabukbukudaka tulay nu adi sad ipatigammuk ullawa dit
insul̲un Amak kan sakon.
29 Iinggaw kan sakon dit nangibaun kan sakon, adiyanak
taynan ta sad kanayuna kokkook dat mas-omana.”
30 Ot utdit imbagana tu, adu dat nangngol̲ un nanuttuwa
kan siya.

Sat Katuttuwaan Ud Mangiwaya Kan Dikayu

31 Utdi, imbagan Jesus sidat Judio un nanuttuwa kan siya
un, “Nu itultuluy yu un tuttuwaon datun ibagbagak, dikayu’d
gattoka disipulus ku.
32 Matigammuwan yu dit katuttuwaan ot satuwa katut-
tuwaan dit mangiwaya kan dikayu.”
33 Yoong summungbat da un kanan dan, “Kaganakan
dikami’t dit Abraham ot naid payyan namuyung kan
dikami. Singngadan din piyaoma ugudon sin imbagama
mapawayaan kami?”
34 Summungbat si Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu un losana gumabasul̲, puyung di basul̲.
35 Sanat anak mannanayuna kamang di pamilya, yoong
sanat puyung, bokon.
36 Ot nu sat Anak ud mangiwaya kan dikayu, gattoka way-
awaya kayu.
37 Tigammuk un kaganakan dikayu kan Abraham, yoong
piyaon yu un patoyon sakon gaputa adiyu iptog datun ibag-
bagak.
38 Sad ibagak kan dikayu dat maipanggop sit impailan
Amak kan sakon, yoong dikayu, sad uunnudon yu dat dingn-
gol̲ yu kan ama yu payon.”
39 Summungbat da un, “Sat ama mi, sat Abraham.”
Sumungbat pay si Jesus un, “Nu tuttuwa’n ganak dikayu
kan Abraham, koon yu dit padan dit kingwana.
40 Yoong sabali nat koon yu ta piyaon yu ud sakon patoyon
gaputa imbagak kan dikayu nat katuttuwaan un dingngol̲ ku
kan Apudyus ot bokona siya’d kingwan Abraham nat.
41 Sad uunnudon yu, sanat koko-on ama yu.”
Nakasul̲ag da ot kanan da kan siya un, “Bokona aggabak
kami, tigammu mi un si Apudyus ullawa’d ama mi.”
42 Kinnanan Jesus kan dida un, “Nu tuttuwa’n Ama yu si
Apudyus, pipiyaonak okyan ta nanligwatak kan Apudyus.
Bokona kasomsomkak pay lawana ossaan tun ummoyak situ
nu adi si Apudyus un mismu dit nangibaun kan sakon.
43 Apay adiyu maawatan datun ibagbagak? Onta adiyu
piyaona dongl̲on tun ugud ku.
44 Ganak dikayu kan ama yu un Satanas ot sat piyaona dit
tuttuwaon yu. Doda’n kumapatoy manipud sit luglugi na ot
adina un tal̲on umampayun sit katuttuwaan ta maid gapu’d
katuttuwaan kan siya. Nu mantuli, ipaila na din gattoka
kinatatagu na ta doda’n matuli ot siya’d puun dit losana
kinatuli.
45 Yoong sakon, ibagak nat tuttuwa ot siya nat adiyu ma-
matiyan kan sakon.

46 Singngadan na kan dikayu ud makapanoknok un
nakabasul̲ak? Ot nu tuttuwa nat losana ibagak apay adiyu
tuttuwaon?
47 Sadat anak Apudyus, piyaon da un dongl̲on din ugud
Apudyus. Yoong dikayu, bokona anak dikayu kan Apudyus,
siya'd gapuna un adiyu dongl̲on nat ugud na," kinnanan
Jesus.

Da Jesus Kan Abraham

48 Summungbat dat Judio un kanan dan, "Bokon kada
tuttuwa dit imbaga mi un, iSamaria ka ot nadimunyu ka?"
49 Summungbat si Jesus un, "Bokona nadimunyuwak nu
adi dayawok si Ama, yoong adiyu dayawon sakon.
50 Yoong bokona inapok dit madayawak, ta awad osa un
manginap sit madayawak un siya dit gattoka ukum.
51 Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu singngadan nat
mangiyaangosa manuttuwa't tun ibagbagak, adinaon tal̲on
matoy."
52 Kinnanan dadit Judio kan siya un, "Tuttuwa'n nadimun-
yuwan ka, ta ammin dan natoy da Abraham sidadit propetan
Apudyus, annat kanamota sanat manuttuwa utnat ibag-
bagam, adinaon tal̲on matoy.
53 Nangatngatu ka kad nu si Abraham un ama mi kan sadat
propetan Apudyus un nangkatoy? Ngadan nat kanam sinat
long-ag nu?"
54 Summungbat si Jesus un, "Naid selbina nu sakon pay
lawan mangidayaw situn long-ag ku. Si Amak un Apudyus
ud mangidayaw kan sakon.
55 Adiyu tigtigammu si Apudyus yoong sakon tigtigam-
muk. Nu kanaka adik tigtigammu, matuliyak un pada yu.
Tigtigammuk ot tuttuwaok dan ibaga na.
56 Nantattal̲ok dit Abraham un ginnapuwan yu ta namna-
maona'n maila dit al̲-al̲gawa dummakngak situ ot naila na
siya'd gapuna un nantattal̲ok."
57 Kinnanan dat Judio un, "Naid payyan limampul̲u'n
tawon nu, inona'n nailam si Abraham un naawwe'n natoy?"
58 Kanan Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu un, utdit daan Abraham maiyanak, awadakon."
59 Magngol̲ man dat Judio di un imbaga na, nan-aknam da
utdat batu si ibatu da kan siya yoong nansal̲-in si Jesus ot
lummaksun sidit timplu.

9

Pinailan Jesus Dit Tagu'n Nakul̲ap

1 Namingsan un mangkikkiyang da Jesus, inila na tun osa'n
lal̲aki'n siguda nakul̲ap sit naiyabengana.

2 Ot inimus dat disipulus na kan siya un, “Sin dit nambasul un gapun din nakulapana? Siya pay lawan onnu sadan malong-ag na?”
3 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Bokona maipagapu’t basul na onnu basul dat malong-ag na din nakulapana, nu adi napasamak dalapnu maipaila dit pannakabalin Apudyus un mangaan sin kulap na.
4 Masapula koon taku dat pakwan Apudyus un nangibaun kan sakon ta al-algaw payyan. Ta annat lumabiyon ot maidon mangkokwa.
5 Yoong inggana’t awadak situn lubung, sakon ud silaw dat tagu’t tun lubung.”
6 Utdit naibaga naon di, nanlugpa’t dit pita ot tinamay na un pinambalin si piyok. Impeket na utdit atan didit lalaki’n nakulap,
7 asina pinadalana kanana’n, “Ingkan ta umoy ka mandal-up sin bananaw Siloe,” piyaona’n ugudon tuwa ngadan, Naibaun. Utdiyon, kaysan dit lalaki’n umoy nandal-up ot nangulin un makailaon.
8 Mailan man dat kailiyana kan uduma tagu’n nangila kan siya’t dit tumaptappayaana’n mangkodawan, kanan da un, “Bokon kada siyatu dit tumapatapaya’n mangkodaw sidit?”
9 Kanan dat udum un, “Siya.”
Yoong kanan dat udum un, “Bokon, kamugmuging na ullawa.”
Gumminga dit lalaki ot kanana’n, “Sakon.”
10 Inimus da un, “Innon nat kingwam un annat umila kaon?”
11 Summungbat dit lalaki un, “Sadit tagu’n mangngadan kan Jesus, nanamay si gabu utdit lugpana ot impeket na uttun atak asina umoy pinandal-up sakon sin bananaw Siloe. Inummoyak ot sidit maabusak mandal-up makailaakon!”
12 Inimus da un, “Sin kawad na nu?” Ot summungbat dit lalaki un, “Maid tigammuk,” kinnanana.

Inimusan Dat Fariseo Dit Napapiya Un Nakulap

13 Utdi, indallay da dit lalaki’n napapiya utdat Fariseo,
14 ta sadit al-algawa nanamayan Jesus sit piyoka nampapiya na utdit nakulap, al-algawa iillongan di Judio.
15 Ot inimus payon dadit Fariseo utdit lalaki nu inona’n makailaon ot summungbat un kanana’n, “Pineketana si piyok tun atak asina pinandal-up sakon ot umilaakon.”
16 Kanan dat uduma Fariseo un, “Sat tagu’n nangwa’t tu, bokona nanligwat kan Apudyus ta adina potgon tun al-algawa iillongan.”

Yoong kanan pay dat udum un, “Innon nat osa’n tagu un gumabasul̲ mangwa’t am-amuga kama’t tu.”

Utdiyon, nagogwa dadit Fariseo utdit kingwan Jesus.

17 Kadon, inimus da payyan sit lal̲aki un, “Ot singngadan nat maibagam sin kinatatagu na nu ta kanama makaila kaon sit kingwa na kan sika?”

“Propetan Apudyus,” insungbat dit lal̲aki.

18 Yoong adin dat pappangat di Judio tuttuwaon un siguda nakul̲ap dit lal̲aki utdit naiyanakana, inggana’t inayagan da dat mal̲ong-ag na.

19 Ot inimus da kan dida un, “Anak yu kad tu? Kanan yu un naisiguda nakul̲ap sit naiyanakana ot apay makaila’t tun satun nu?”

20 Sumungbat dat mal̲ong-ag na un, “Tuttuwa’n anak mi tu ot tuttuwa’n siguda nakul̲ap sit naiyanakana.

21 Yoong nu inona’n makailaon, siyanat nat naid tigammu mi kan maid pay tigammu mi nu singngadan nat nampapiya kan siya. Imuson yu a kan siya ta naangsan manona ot tigammu na pay lawan nat isungbat na.”

22 Imbagan dat mal̲ong-ag na tu ta umogyat da utdadit pappangat di Judio ta nantutulagan daon un singngadan na mana mangugud un si Jesus, siya’d Kristu makaan sit sinagoga da.

23 Siyadi dit gapun dit nangibagaan dat mal̲ong-ag na utdit, “Naangsanon ot imuson yu kan siya.”

24 Utdi, inayagan da uman dit lal̲aki’n nakul̲ap sidit ot imbaga da kan siya un, “Padayawam si Apudyus ot ibagam nat tuttuwa ta tigammu mi un si Jesus, gumabasul̲.”

25 Summungbat dit lal̲aki ot kanana’n, “Maid tigammuk nu gumabasul̲a tagu, yoong sad tigammuk, nakul̲apak sidit ot sinsatun makailaakon.”

26 Inimus da payyan un, “Ngadan dit kingwa na kan sika nu? Innona’n makaila kaon?”

27 Summungbat dit lal̲aki ot kanana’n, “Inabus kuwon imbaga yoong adiyu man dongl̲ona! Ot ngadan nat koon yu payyan imuson? Piyaon yu kadpay mambalin si disipulus na?”

28 Utdi, ininsultu da un kanan dan, “Sika’d disipulus na, disipulus dikami kan Moses.

29 Ta tigammu mi un nakabagbaga’t Apudyus kan Moses yoong nu satu un tagu, maid tigammu mi si nanligwatana!”

30 Summungbat dit lal̲aki’n kanana’n, “Siyanat nat nakaskasdaaw. Naid tigammu yu si nanligwatana yoong pinapiya na tun atak.

31 Doda'n tigammu taku un adin Apudyus dongl̲on dat gum-
abasul̲ yoong dongl̲ona dat mandayaw kan siya kan mangwa
utdan ipakwa na.
32 Manipud sit luglugin ditun lubung naid payyan nagngol̲
si osa't nampapiya si tagu'n siguda nakul̲ap sit naiyanakana.
33 Ot nu bokona nanligwat tu un tagu kan Apudyus maid
gapu'd makwa na."
34 Summungbat dat Judio un kanan dan, "Gumabasul̲
ka manipud sit naiyanakam ot piyaoma ugudon isul̲um
dikami?" Ot pinal̲aksun da utdit sinagoga.

Sadat Tagu'n Adi Manuttuwa Kan Apudyus Kama Da Utdan Nakul̲ap

35 Nagngol̲an Jesus un pinal̲aksun dadit Judio dit nakul̲ap ot
utdit maila na inimus na un, "Manuttuwa ka utdit Inyanak di
Tagu?"
36 Summungbat dit lal̲aki un, "Ibagam ud Apu, nu singn-
gadan na dal̲apnu manuttuwaak kan siya."
37 Ot kanan Jesus un, "Inilamon inabus ot maid sabali nu
adi siyatun kabagbagbagam."
38 "Apu, manuttuwaak," kanan didit lal̲aki ot nandaydayaw
kan Jesus.
39 Kinnanan Jesus un, "Inummoyak situn lubung dal̲apnu
kuisok dat tagu. Ot sadat nakul̲ap, pailaok dida ot sadat
makaila, ipailak un nakul̲ap da."*
40 Magngol̲ man dat Fariseo un inggaw sidit sog-on na dit
imbagan Jesus, "Nakul̲ap kami kad pay?" kanan da.
41 Imbagan Jesus un, "Nu tuttuwan nakul̲ap kayu, ma-
pakawan dat basul̲ yu yoong gaputa kanan yu un makaila
kayu, gasissiya un sibabasul̲ kayu."

10

Abalig Maipanggop Sit Man-aayyuwan Si Kannelu

1 Inyabalig Jesus un nantudtudu kan dida un kanana'n,
"Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sat tagu'n adi mangoy sit
soobana lumnok sit pukuk dat kannelu ta sumakyat sit al̲ad,
osa'n man-aakaw kan tulisan.
2 Sat mangoy sit soobana lumnok, siyadi dit man-aayyuwan
sidat kannelu.
3 Siya'd ibukatan dit mambabantay sit sooban. Ot nu
dongl̲on dadit kannelu dit ginga na nu ayagana dit ngadan da
umoy da kan siya ot ipuyut na un ilaksun dida.

---

* **9:39** Sadan adi makatigammu kan Apudyus maiyalig da si nakul̲ap yoong pailaon Jesus nu manuttuwa da. Ot sadat makaila utdat am-amug Jesus yoong adida manuttuwa, maibilang da un nakul̲ap.

4 Nu mailaksun naon un losan dat kuwa na, ipuyut na dida
ot maitungtung-ud dat kannelu na kan siya ta mailasin da dit
ginga na.
5 Nu uduma tagu dit mangayag kan dida, bokona maitung-
ud da nu adi gumtik da ta adida mailasin dit ginga na.”
6 Satu un inyabalig Jesus kan dida, adida naaw-awatan dit
piyaona’n ugudon.

Si Jesus Ud Nabal̲u’n Man-aayyuwan

7 Utdi, imbagan uman Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun
ibagak kan dikayu un, sakon dit sooban un ayon di lumnoka
kannelu.
8 Losan dat ummun-una nu sakon, bokona dida dit kustu’n
man-aayyuwan nu adi man-aakaw kan tulisan da. Yoong
adin dat kanneluk tinuttuwa dida.
9 “Sakon dit sooban. Singngadan na mana mangoy kan
sakona lumnok, taguwok. Mabalina lumnok onnu lumaksun
ot mangdas si mangga̲labana.
10 Sat panggop dat man-aakaw, umoy da ullawa man-akaw,
mampatoy kan manyam-an. Yoong sat panggop ku, umoyak
mangitod si mataguwan di tagu un ta̲lona kapkapnokan da.
11 “Sakon ud nabal̲u’n man-aayyuwan. Sat nabal̲u’n man-
aayyuwan, nasasaggana’n mangitod sit katoy na maipagapu
utdat ayyuwan na.
12 Sanat matangdanan un bokona gattoka man-aayyuwan,
gumtik nu awad ilana si tanana asu un dumatong onta
bokona kuwana dida. Kadon, man-asiwa̲lak dadit kannelu nu
manikmatan di asu dida.
13 Sat gapuna un gumtik nat matangtangdanan, bokona
kuwa na dat kannelu ot adina ikasigab dida.
14-15 “Sakon sad nabal̲u’n man-aayyuwan. Tigtigammuk
si Amak kan tigtigammu na ud sakon. Tigtigammuk dan
kanneluk kan tigtigammu da pay sakon. Nasasagganaak un
mangitod sit katoy ku maipagapu kan dida.
16 Awad da payyan uduma kanneluk un naid situ un
naidagamung. Masapula ayagak dida da̲lapnu maidoga da.
Dongl̲on da pay tun gingak, kadon mambalin da si ossaana
bungguy ot ossaan pay dit mangayyuwan kan dida.
17 “Pipiyaonak kan Ama ta nasasagganaak un mapatoy
da̲lapnu mataguwak obos.
18 Maid makapatoy kan sakon. Sakon pay lawan nat
mangipalubus un mapatoy. Kalintogak un mangipalubus
sin mapatoyak ot kalintogak pay un matagu obos, ta siya’d
imbilin Amak kan sakon.”
19 Utdi, nagogwa uman dat Judio maipanggop sit imbagan
Jesus.

20 Adu dat mangibaga un, “Nadimunyuwan ot natiwong. Ot
koon taku ullawa’n dongdongl̲on nat ibaga na?”
21 Yoong kanan dat udum un, “Bokona makabagbaga’t
kama’t tu nat tagu’n sinakayan di dimunyu. Ona mabalin kad
un pailaon nat dimunyu nat nakul̲ap?”

Adin Dat Judio Tinuttuwa Si Jesus

22 Si timpun di kukummogan, awad piyestan di Judio un
mangisomsomkan da utdit naidatunan obos didit timplu
utdin Jerusalem.
23 Dumtong man diya timpu, inggaw si Jesus un
mankikkikkiyang sit balkun dit timplu un mangngadan
si Balkun Solomon.
24 Awad da ud nandatdatong un Judio kan siya ot kanan da
un, “Kapiga nat mangibag-am sinat kustukustu? Nu sika dit
Kristu ibagam si nalawag kan dikami.”
25 Summungbat si Jesus kan dida un, “Inabus ku un
imbaga kan dikayuwon yoong adiyu tuttuwaon. Sadanat
kook maipagapu’t dit kalintogaka intod Amak, siya’d mangi-
panoknok nu singngadan ku.
26 Yoong adiyu tuttuwaon ta bokon kayu si kanneluk.
27 Ta sadat kanneluk dumngol̲ da utdan ibagak, tigammuk
dida ot unudon da ud sakon.
28 Itdok kan dida dit mataguwan un maid si kigad ot adi-
daon maisina kan Apudyus kan naid makapul̲os kan dida kan
sakon.
29 Ta si Amak un nangitod kan dida kan sakon nangatngatu
nu sadan losana nangatu ot naid makapul̲os un mangisina
kan dida sin mangoognana.
30 Ta sakon kan si Ama ossaan kami.”
31 Utdi, nan-aknam uman dat Judio utdat batu si ibatu da
okyan kan siya,
32 yoong kanan Jesus kan dida un, “Adu dat napiya’n king-
waka impailak kan dikayu un impakwan Ama ot singngadan
na utdatu’n kingwak nat mamatuwan yu kan sakon?”
33 Summungbat dadit Judio un kanan dan, “Bokona sanat
napiya’n kookoom nat mamatuwan mi kan sika nu adi
sanat inugud nu un maisuganggang kan Apudyus kan sanat
mangabawama Apudyus ka ta tagu ka ullawa.”
34 Summungbat si Jesus kan dida un, “Bokon kada naikan-
glit sit lintog yu un kanan Apudyus un, ‘Ibagak kan dikayu un
aapudyus kayu?’*
35 Ot tigammu taku un sat ugud Apudyus naid mabaliwana
si inggaingga. Nu imbagan Apudyus un aapudyus dat tagu’n
nangitdana uttun ugud na,

---

* **10:34** Ilan yu utdin iblu’n Salmo 82:6

36 apay ibaga yu un mambagbagaak si laweng un maisug-
anggang kan Apudyus nu ibagak un Anak na ud sakon?
Sakon dit pinili na un imbaun situn lubung.
37 Nu bokon okyan un sad pakwan Ama dan kook siya,
adiyu'd sakon tuttuwaon.
38 Yoong gaputa sad kook dan pakwa na, ulay madi yu
ud sakon tuttuwaon, masapula tuttuwaon yu danat kookook
dal̲apnu manigammuwan kan makaawatan yu un iinggaw si
Amak kan sakon ot iinggawak pay kan Amak."
39 Utdi, dokmaan da uman yoong adida naal̲a ta nailisi na
dida.
40 Utdiyon, kaysan uman si Jesus sidin kapon domang din
wangwang Jordan un nambunyagan Juan sidit ot ininggaw
sidi.
41 Adu dat tagu'n ummoy kan siya ot kanan dan mam-
babagbaga un, "Naid am-amug si kingwan Juan yoong losana
imbaga na maipanggop situwa tagu, tuttuwa da."
42 Ot adu dat nanuttuwa kan siya utdi un igaw.

11

Sat Natoyan Lazaro

1 Utdin Betania un ilin da Maria kan Marta, masakit si
Lazaro un sunud da.
2 Satun mangngadan si Maria siya payon dit nangiyisig sit
nabutilya'n bangbangu utdit ikin Jesus asina pinunasan sit
buuk na.
3 Gapu kad ta masakit si Lazaro, nangibaun da Maria kan
Marta un sunud na si umoy kan Jesus ot paimbaga da un,
"Apu, masakit si Lazaro un pipiyaoma gayyom nu."
4 Yoong dongl̲on man Jesus di kanana un, "Bokona ikatoy
Lazaro din sakit na ta sadin sakit na napasamak dal̲apnu
maidayaw si Apudyus kan maipaila pay dit kinangatuk un
Anak na."
5 Pipiyaon Jesus dat tul̲u'n mansusunud un sada Maria,
Marta kan Lazaro,
6 yoong intantan na payyan si duwa'n al̲gaw sidit nangn-
gol̲ana't dit damag un masakit si Lazaro.
7 Lumabas man dit duwa'n al̲gaw, kanana't dat disipulus na
un, "Intakun, ta umoy taku uman Judea."
8 Summungbat dat disipulus na un, "Mistulu adina payyan
nabayag dit mamiyaan dat Judio un mamatuwan kan sika,
kanama mangulin taku uman sidi?"
9 Inyabalig Jesus un dit summungbat un, "Bokon kad un
kagwampul̲u't duwa'n olas nat al̲-al̲gaw? Ot sat kumiyang nu
al̲-al̲gaw adina maidangtul̲ ta mailana dit ayona ta awad dit
silaw tun lubung.

10 Yoong nu labi nat kumiyangana, maidangtuḻ ta maid dit
silaw kan siya.”
11 Utdit inabus na un inugud di, impasaḻonson na payyan un
kanana’n, “Masusuyop si gayyom taku’n Lazaro yoong takun
ta umoyak pukawon.”
12 Summungbat dat disipulus na un, “Napiya nu mansus-
suyop daḻapnu gumilog sooni.”
13 Kanan da nu tuttuwa’n masusuyopa lawa si Lazaro
yoong sat piyaon Jesus gayam ugudon, naabusona natoy.
14 Ot imbaganon Jesus kan dida ut nalawaga bagbaga un,
“Natoyon si Lazaro.
15 Yoong napiya di ta naidak sin natoyana daḻapnu manut-
tuwa kayu kan sakon nu paungaḻok. Ot takun ta intaku
dakngon.”
16 Utdi, kinnanan Tomas un mangadan Pingi utdat buḻun
na un, “Maitung-ud taku’n losan kan mistulu daḻapnu
maipangkatoy taku kan siya.”

Si Jesus Ud Mampaungaḻ Sidan Natoy Kan Mataguwan Di Tagu

17 Dumatong man da Jesus sidin Betania, opata aḻgaw naon
si Lazaro un nailbon.
18 Gaputa umoya lawa’n tuḻu’n kilometro din boḻaat din
Betania utdin ili un Jerusalem,
19 adu pay dadit Judio un ummoy nakabuḻbuḻun kan da
Maria kan Marta daḻapnu maliwliwa dit angos da utdit na-
toyan Lazaro un sunud da.
20 Magngoḻ man Marta un dumoḻdoḻdoḻ si Jesus, lummaksun
un ummoy nangabat kan siya yoong iniinggaw si Maria utdit
boḻoy.
21 Kinnanan Marta kan Jesus un, “Apu nu ininggaw ka
ullawa’t tu, adina okyan natoy si sunud ku!
22 Yoong tigammuk un ulay sinsadin, itdon Apudyus nat
losana piyaom kodawon kan siya.”
23 Imbagan Jesus kan siya un, “Umungaḻ si sunud yu.”
24 “Tigammuk un umungaḻ nu umungaḻ dadit losana natoy
nu maudi’n aḻ-aḻgaw,” kanan Marta kan siya.
25 Summungbat si Jesus un, “Sakon mampaungaḻ sidan
natoy kan mangtod si mataguwan di tagu. Singngadan na
mana manuttuwa kan sakon, ulay nu matoy da, matagu da
un obos.
26 Ot singngadan na mana matagu un manuttuwa kan
sakon adinaon taḻon matoy, manuttuwa ka utdi?” kanana kan
Marta.
27 Summungbat si Marta un, “On Apu, tuttuwaok un sika dit
Kristu un Anak Apudyus un umoy situn lubung.”

Nakaibil Si Jesus

28 Utdit abuson Marta un ibaga di, nangulin kan Maria ot
inlimod na un imbaga kan siya un, “Annat dumoḻdoḻdoḻ si
Mistulu, ot imuson dika.”
29 Magngoḻ man Maria di, lummigwata dagus un ummoy
nangabat kan Jesus.
30 Si Jesus adina payyan nakadatong sit boboḻoy ta ininggaw
payyan sit ummoy Marta nangabatan kan siya.
31 Ot mailan man dat Judio un ininggaw sit boḻoya man-
gliwliwa kan Maria un nanggadusa lummaksun si Maria,
naitung-ud da pay kan siya ta kanan da nu umoy man-ibil sit
lobon.
32 Utdit makadatong si Maria utdit ininggawan Jesus, nam-
palintumong sit atubang na un kanana’n, “Apu, nu ininggaw
ka uttu adina natoy si sunud ku.”
33 Mailan man Jesus si Maria un man-i-ibil padana pay sidat
Judio un mampaibil un naitung-ud kan siya, amod dit sigab
dit angos na kan nadaguwan kan dida.
34 Ot kanana kan dida un, “Kawad dit nangilbonan yu kan
siya?”
Summungbat da un, “Intaku, ta umoy taku ilan, Apu.”
35 Nakaibil si Jesus.
36 Utdi kanan dadit Judio un, “Ilan yu ot amod din
mampipiya na kan Lazaro!”
37 Yoong kanan dat udum un, “Bokon kada siyatu dit tagu’n
nampapiya’t dit nakuḻapa tagu? Ot apay impalubus na un
natoy si Lazaro?”

Pinaungaḻ Jesus Si Lazaro

38 Utdi, amod uman dit sigab dit angos Jesus un kaysan
sit nangilbonan da kan Lazaro un liyanga natubot si dakoḻa
batu.
39 Imbagan Jesus un, “Kaanon yu nat batu’n naitubot.”
Yoong kinnanan Marta un, “Apu, nabuyuk sooni ta maika-
pata aḻgaw naon tu.”
40 Kinnanan Jesus kan siya un, “Adik kad imbaga kan sika
un, nu manuttuwa ka, mailam dit nakaskasdaawa pannaka-
balin Apudyus?”
41 Utdi kinaan da dit tubot didit lobon ot nantangad si Jesus
langit un kanana’n, “Yamanok Ama ta dingngoḻ nu ud sakon.
42 Tigammuk un kankanayuna dodongḻom sakon yoong
ibagak tu maipagapu’t datu’n tagu’t tu daḻapnu manuttuwa da
un imbaun nu ud sakon.”
43 Abuson man Jesus ibaga di, nampakuya kanana’n,
“Lazaro lumaksun ka!”
44 Utdi, lummaksun si Lazaro utdit lobon un sissiya dat
bugus na un naiputiput sidat ima kan iki na kan nabugus

si pangyu dit muging na. Ot imbagan Jesus kan dida un, “Kaanon yu nat bugus na ot palubusan yu un manal̲an.”

Panggopon Dat Judio Un Patoyon Si Jesus
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

45 Sadat Judio un naibul̲un kan da Maria, innila da dit kingwan Jesus ot kaaduwan kan dida dat nanuttuwa kan siya.
46 Yoong sadat udum, ummoy da imbaga’t dat Fariseo dit kingwan Jesus.
47 Ot sadat aappun di padi kan dat Fariseo, pinandadatdatong da dadit lalallakay da un mangipangat sit simbaan ot kanan dan, “Ngadan nat koon taku? Ta adu dan nakaskasdaawa impailan didi un tagu un am-amug.
48 Nu patungadon taku ullawa, manuttuwa danat losana tagu kan siya kad, umoy dat apu taku’n iRoma yam-anon tun timplu kan ili taku.”

49 Yoong inggaw osa’n mangngadan kan Caifas un siya’d kangattuwana padi utdiya tawon ot siya’d nangibaga un, “Naid tigatigammu yu!
50 Adiyu kad maawatan un unnay nat ossaana tagu un matoy nu sanat mayam-an nat sin-iliyan?”

51 Bokona nanligwat sit kasomsomkan pay lawan ud Caifas dit imbaga na yoong gaputa siya’d kangattuwana padi utdiya tawon, impadtuna dit matoyan Jesus un mampooy sidat Judio.
52 Ot bokona lawa’n sadat Judio nu adi matoy dal̲apnu manos-ossaan dadit nan-asiwal̲aka aanak Apudyus sidan nadumaduma’n ili.
53 Ot manipud sidiya al̲gaw, nantutulagan daon un patoyon si Jesus.
54 Ot siya’d gapuna un adinon Jesus nampappaila utdat Judio utdin Judea, nu adi kaysan sin Efraim un adani’t din disyerto ot siya’d ininggawan da pati utdat disipulus na.

55 Dandaniyon dit Piyestan di Nalausan ot adu dat tagu’n nanligwat si nadumaduma’n bobol̲oy un nanagada ud Jerusalem ta umoy da koon dit kadawiyan da mandadal̲us sit daan dit piyesta.
56 Inainapon da si Jesus ot mampaim-imus da utdit mandatdatong da utdit timplu un kanan dan, “Ngadan nat makanan yu? Umoy kadnin si Jesus pay makapiyesta?”

57 Imbilin dadit aap-apun di padi kan dat Fariseo utdat tagu un, nu awad makatigammu’t dit inggawan Jesus masapula ipatigammu na kan dida dal̲apnu padokma da.

12

Inisigan Dit Babai Si Bangbangu Dit Ikin Jesus
(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

1 Utdit inggaw payyan onoma algaw sit daan didit Piyestan
di Nalausan, ummoy si Jesus ud Betania un ilin Lazaro un
pinaungal na.
2 Insaganaan da utdi si kakan si labi. Si Marta dit nansunad
ot osa si Lazaro un nakaubung kan Jesus sidit kakakkanan.
3 Nangala si Maria si kagogwa'n kilu un nangina'n bang-
bangu un nakwa si natang-il un lanan di nardu. Inyisig na
utdit ikin Jesus asina pinunasan sit buuk na ot napnu dit bolloy
sit bangun dit bangbangu.
4 Yoong si Judas Iscariote un osa't dat disipulus Jesus un siya
dit mangituyuk sit mapatoyan Jesus kanana'n,
5 "Apay adina ullawa inlaku tuwa bangbangu si tulu'n gasut
un denario dalapnu maitod sidan kapus?"
6 Kanana'l lawa tu un bokona gaputa nakaasi utdat kapus
nu adi man-aakaw. Siya'd man-aaggom sit iiggaan dit pilak
dat simbungguyan ot akaakawona dat pilaka maigga.
7 Yoong kinnanan Jesus kan Judas un, "Baybay-am gaputa
insuluk na tuwa bangbangu dalapnu saganaona tun long-ag
ku un mailbon.
8 Ta sadanat nakapus kanayuna iinggaw da kan dikayu
yoong bokona kanayuna inggawak kan dikayu."

Pinanggop Dat Judio Un Patoyon Si Lazaro

9 Magngol man dat kaaduwana Judio un inggaw si Jesus
Betania, ummoy da dintong yoong bokona lawa'n si Jesus dit
umoy da ilan ta ulay si Lazaro un dit natoya pinaungal na.
10 Ot panggop dat aappun di padi un mamatoy pay kan
Lazaro,
11 ta gapu't dit namaungalan Jesus kan siya, adu dadit
summina un Judio un nanuttuwa kan Jesus.

Indaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Nilumnokana Ud Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

12 Kabigatana man, dingngol dat kaaduwana ummoy
nakapiyesta un awad si Jesus dumoldoldola umoy Jerusalem.
13 Utdi, nanggap-id dat tagu si tubun di mula un kama't
iyug un ummoy nangabat kan Jesus ot ipappakuy da un,
"Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunana tun imbaun na un
pannakalong-ag na. Bindisyunana tun Alin di Israel!"
14 Nangdas si Jesus si ubbun di dangki un siya payon dit
tungpal dit naikanglit sit aw-awe un kanana'n,

15 “Dikayu’n tagu’d Sion, adi kayu umogyat ta annata duma-
tong nat ali yu un nangkabayu si ubbun di dangki.”
16 Sadat disipulus Jesus, adida naawatan tu utdit nakwaana
yoong utdit naipaila dit kinangatu na utdit ummungal̲ kan
nangulin langit, asida ullawa nagasmok un naikanglit sit
ugud Apudyus dadi un naipasamak un kingwa da kan siya.
17 Sadat adu’n tagu un ininggaw kan Jesus sidit namaun-
gal̲ana kan namal̲aksunana kan Lazaro utdit lobon na, intultu-
luy da un nangibaga’t dat kaaduwan maipanggop kan Jesus.
18 Ot gaputa dingngol̲ dat adu’n tagu dit am-amuga kingwa
na, aduadu dat ummoy ummabat kan siya.
19 Utdi, nambabagbaga dat Fariseo un kanan dan, “Ilan yu,
maid makwa takuwon ta manal̲an dan losanon dan tagu kan
siya.”

Ummoy Dat Piga’l Lawa’n Griego Ininap Si Jesus

20 Inggaw da pay piga’l lawa’n Griego un ummoy nanday-
dayaw kan Apudyus sidiya Piyestan di Nalausan.
21 Ummoy datu un Griego kan Felipe un iBetsaida, osa’n ili
ud Galilea ot imbaga da kan siya un, “Apu, piyaon mi pay
okyan un ilan si Jesus.”
22 Ummoy Felipe imbaga kan Andres ot ummoy da un
duwaon imbaga kan Jesus.
23 Ot sat insungbat Jesus kanana’n, “Timpu naon dal̲apnu
maipaila dit nakaskasdaaw un kinangatun dit Inyanak di
Tagu.
24 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu. Sat osa’n bukol̲, adina
umadu nu adina maiyosok si pita. Ot kamanu matoy ta
mal̲bog yoong tumubu asi mamunga’t adu.
25 Singngadan na man nat tagu’n mangipotog sit
mataguwana’t tun pita, naid ayana nu adi matoy, yoong
singngadan na man nat adi mangipotog sit mataguwana
uttun lubung maipagapu’t manuttuwaana, matagu’t
inggaingga.
26 Singngadan na man un manselbi kan sakon, masa-
pula unudonak ot singngadan na mana kawadak, siya pay
kawadana. Dayawon Amak nat tagu’n manselbi kan sakon.”

Impatigammun Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana

27 Intultuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Sinsatun
mabulungak. Singngadan kadnin ibagak kan Ama? Ibagak
kadnin un, ‘Ama, adim ipalubusa sagapal̲ok dat ligata duma-
tong?’ Yoong siya’d gapuna un inummoyak situn pita dal̲apnu
mansagapal̲ak.
28 Ama, ipailam nat nakaskasdaawa kinangatum dalapnu
madaydayaw nat ngadan nu!”

Abuson man Jesus ibaga di, inggaw ginga'n nanligwat
langit un kanana'n, "Impailak inabus dit nakaskasdaaw un
kinangatuk ot ipailak uman."
29 Magngol̲ man dat tagu dit ginga'n nanligwat langit,
kanan da nu kummidul̲. Yoong kanan dat udum un, "Inggaw
anghel un nakabagbaga kan siya!"
30 Kanan Jesus kan dida un, "Bokona mampooy kan sakon
dit ginga'n dingngol̲ yu nu adi mampooy kan dikayu.
31 Sinsatun ud timpu'n maikoddongan dit madusaan dat
tagu'n gumusul̲ kan sakon situn lubung ot siya pay timpu'n
mangabakan Apudyus kan Satanas un pangat situn lubung.
32 Ot nu maibayugak situn pita, maawis tu dan losana
tagu'n manuttuwa kan sakon."
33 Satuwa imbagan Jesus piyaona'n ipakaawat sidat tagu
nu inon didit mangkakatoy na.
34 Summungbat dat tagu un, "Sat naawatan mi utdit lintog,
bokona matoy ta mannanayun dit Kristu, ot inona'n ibagam
un maibayug dit Inyanak di Tagu? Singngadan dit Inyanak di
Tagu nu?"
35 Kanan Jesus kan dida un, "Annat akita timpu utnat
inggawan nat silaw kan dikayu ot unudon yu kigad si iinggaw
nat silaw kan dikayu dal̲ap adi kayu makol̲opan. Ta sanat
kumiyang sinat nakol̲op, maid tigammu na si ayana.
36 Tuttuwaon yu tuwa silaw kigad si iinggaw kan dikayu
dal̲apnu mambalin kayu un tagun di padda."
Abuson man Jesus ibaga di tinengyana dat tagu ot ummoy
sit adida maila.

Adin Dat Judio Nanuttuwa Kan Jesus

37 Ulay nu adu dat impailan Jesus un nakaskasdaawa am-
amug sidat tagu, adida nanuttuwa kan siya,
38 dal̲apnu matungpal dit paingkanglit Apudyus kan
propeta Isaias un,
"Apu, singngadan nat nanuttuwa utdat impadamag mi?
Singngadan nat nakaawat sit impailam un pannaka-
balin nu."
39 Siyadi ud gapuna'n adida manuttuwa kan inggaw
payyan paingkanglit Apudyus kan propeta Isaias un
kanana'n,
40 "Kinul̲ap Apudyus dida kan pinabol̲ang na dit somsomok
da dal̲apnu adida makaila kan adida makaawat. Adida
umoy kan sakon kanan Apudyus, dal̲apnu papiyaok
dida."
41 Siyatu'd ingkanglit Isaias sidit ta naipaila kan siya dit
kinaapudyus Jesus utdit daan na payyan maiyanak ot im-
patigammun Isaias dit maipanggop kan siya.

42 Yoong ulay kama’t di dit imbagan Isaias, adu dat pappan-
gat di Judio un nanuttuwa kan Jesus yoong adida inlatlatak
gaputa kumimut da utdadit Fariseo ta amangan nu kaanon
da dida’t dit sinagoga da.
43 Ta sad gamgaman da, sadit mangidayawan dat pada da
un tagu kan dida un bokona sadit mangidayawan Apudyus.

Sat Maukuman Gapu Utdit Ugud Jesus

44 Namingsana nantudtuduwan Jesus, indangsol̲ na un
nambagbaga’n, “Singngadan na mana manuttuwa kan
sakon, bokona sakona lawa’d tinuttuwana nu adi nanuttuwa
pay sit nangibaun kan sakon.
45 Ot singngadan na mana mangila kan sakon maila na pay
dit nangibaun kan sakon.
46 Dummatongak situn lubung un manilaw sidan losana
manuttuwa kan sakon dal̲apnu adidaon iinggaw sin kakol̲pan.
47 Nu awad tagu’t mangngol̲ sidat ibagak ot adina tut-
tuwaon, bokona sakon mangikoddong sit madusaana ta
bokona ummoyak situn pita un umoy mangikoddong sit
madusaan dat tagu nu adi, ummoyak dal̲apnu taguwok dat
tagu’t dit madusaan da.
48 Awad mangikoddong sit madusaan dan adi mangawat
kan sakon kan adi manuttuwa utdatu’n imbagak. Sadan
imbagbagak dat mangikoddonga madusa da nu dumatong
dit maudi’n al̲-al̲gaw.
49 Ta sadan imbagak, bokona nanligwat sit kuwak pay
lawan un tulay nu adi si Apudyus un Amak un siya’d
nangibaun kan sakon, imbilin na dat losana ibagak kan
itudtuduk.
50 Ot tigammuk un satu un bilin na siya’d manligwatan di
mataguwan un maid kigad na. Siya’d gapuna un sad ibagak
ullawa dat imbilin na un ibagak.”

13

Binul̲uwan Jesus Dat Ikin Dat Disipulus Na

1 Inggaw sin-al̲gawa lawaon sit daan didit Piyestan di
Nalausan ot tigammun Jesus un dumtongon dit timpu’n ma-
nengyana uttun lubung un mangulinana kan Ama na. Amod
dit mampipiyana utdat tagu’n nanuttuwa kan siya uttun
lubung ot impaila na diya amoda mampipiya na kan dida
inggana’t dit natoyana.
2 Utdit mangan da Jesus sidiya labi, impasomsomok Sa-
tanas kan Judas un anak Simon Iscariote un ituyuk na si Jesus.
3 Tigammun Jesus un intod Ama na dit losana pannaka-
balin kan siya. Tigammu na pay un nanligwat kan Apudyus
kan mangulin payon kan Apudyus.

4 Kadon, lummigwat ot kinaan na dit kagoy na asina inaḻa
dit tuwalya asina inggakos sit awak na.
5 Kinuana dit palangga si danum ot inlugi na un nambuḻu
utdat ikin dat disipulus na asina pinunasan sit tuwalya un
naigakos sit awak na.
6 Dakngona man si Simon Pedro kanan Pedro kan siya un,
“Apu, sika kad mamuḻu uttun ikik?”
7 Summungbat si Jesus un, “Maid payyan tigammum situn
kook, yoong maawatam nu timpu na.”
8 Kinnanan Pedro un, “Adik ipalubusa buḻuwam tun ikik!”
Yoong summungbat si Jesus un, “Nu adik buḻuwan nat ikim,
bokona maidagamung ka kan sakon.”
9 “Nu siya nat Apu, bokona satun ikika lawa’d buḻuwam nu
adi buḻuwam aminon tun imak kan uḻuk,” kinnanan Pedro un
dit summungbat.
10 Inyabalig Jesus un kanana’n, “Sanat naabusa nan-omos,
nadaḻuson ot adinaon masapula mambuḻu nu adi sat iki na
ullawa. Losan kayu un nadaḻuson malaksig sinat osa.”
11 Tigammu naon dit mangituyuk kan siya ot siya’d
nangibag-ana utdit, “Nadaḻus kayu’n losan malaksig sinat
osa.”
12 Utdit inamin Jesus binuḻuwan dit ikin dat disipulus na,
nangkagoy obos ot nangulin sidit igaw na utdit kakakkanan
ot inimus na un, “Naawatan yu din kingwak?
13 Ngadnon yu ud sakon si Mistulu yu kan Apu yu ot tuttuwa
nat.
14 Ot nu sakon un Mistulu yu kan Apu yu, binuḻuwak danat
iki yu, masapul paya siya’d koon yu un mambibinnuḻu kayu
si iki.
15 Ta kingwak di si man-aligan yu, ot koon yu utdan udum
din padan din kingwak kan dikayu.
16 Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un naid puyung si
nangatu nu sadit apu na onnu naibaun si nangatu nu sat
nangibaun kan siya.
17 Sinsadinon ta tigammu yu un tuttuwa tun imbagak na-
gasat kayu nu siya’d koon yu.
18 “Bokona losan kayu’n disipulus ku tun mangibagaak situ
ta tigammuk dikayu’n pinilik. Yoong masapula matungpal dit
naikanglita un kanana’n, ‘Sadit buḻun ku un pinakanak siya’d
nambalin si kabusuḻ ku.’
19 Ibagak kan dikayuwon tu daan na un mapasamak,
daḻapnu maipasamak kad, tuttuwaon yu un sakon, gattoka
sakon.
20 Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na
mana mangawat sidat ibaun ku awatona’d sakon ot sanat
mangawat kan sakon, awatona dit nangibaun kan sakon.”

Imbagan Jesus Dit Mangituyuk Kan Siya
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

21 Abuson man Jesus ibaga di, nasigasigab dit angos na ot
imbaga na payyan kan dida'n dit disipulus na un, "Tuttuwa
tun ibagak kan dikayu un osa kan dikayu ud mangituyuk kan
sakon."
22 Nampatuktukkol̲ dat disipulus na un naid tigammu da nu
singngadan na kan dida dit ug-ugudona.
23 Sadit disipulus na un tal̲ona pipiyyaona, siya pay dit
naisog-on kan siya utdit nanganan da,
24 ot insinyas Simon Pedro utdi un disipulus un imusona
kan Jesus nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.
25 Utdi, nanselay dit disipulus kan Jesus ot inimus na un,
"Apu, singngadan na kan dikami?"
26 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Sanat tagu'n mangit-
dak situn tinapay un sinanong ku, siya'd mangwa."
Inal̲an Jesus dit osa'n tinapay ot sinanong na asina intod
kan Judas un anak Simon Iscariote.
27 Al̲an man Judas dit tinapay, sinakayanon Satanas ot
kinnanan Jesus kan siya un, "Ikanon ta ikamum koon nat
koom!"
28 Yoong naid nakaawat kan dida'n dit bul̲un na un nangan
nu sin dit koon Jesus ullawa'n imbaga di kan Judas.
29 Kanan dat udum nu imbaun Jesus ullawa'n umoy gu-
matang sidat masapul da utdit piyesta, onnu ibaun na un
umoy mangtod si tul̲ung da utdat kapus, ta si Judas dit nan-
gaggom sit pilak dan dit simbungguyan.
30 Utdit abuson Judas awaton dit tinapay, dagusa lummak-
sun ot kaysan. Labiyon sit kaysanana.

Sat Bagu'n Bilin

31 Malisgud man si Judas imbagan Jesus kan dida un, "Sat-
uwon sad timpu un maidayawak un Inyanak di Tagu. Ot
timpu payon un maidayaw si Apudyus maipagapu utdan
maipasamak kan sakon.
32 Ot nu maidayaw si Apudyus maipagapu kan sakon, adina
mabayag maidayawak pay maipagapu kan siya.
33 Dikayu un aanak ku, sin-akitana lawa nat inggawakon
kan dikayu ot inaponak, yoong ibagak kan dikayu, padan dit
imbagak sidat Judio utdit un, 'Adi kayu makaoy sin manal̲nak.'
34 "Satu'd bagu'n ibilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu.
Nu kamaan dit mampipiyak kan dikayu masapul paya siya'd
padan nat mampipinniyaan yu.
35 Nu mampipinniya kayu, siya'd manigammuwan dat
losana tagu un dikayu'd disipulus ku."

Indaan Jesus Imbaga Un Isulib Pedro Si Jesus
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

36 Inimus Simon Pedro kan Jesus un, “Sinnat ayam, Apu?”
Summungbat si Jesus un kanana’n, “Adika makaoy situn
satun sinat ayak, yoong maitung-ud ka nu timpu na.”
37 Kanan Pedro un, “Apu, apay un adina mabalina
maibuḻunak kan sika’t tun satun? Itdok tun katoy ku
maipagapu kan sika!”
38 Summungbat si Jesus un, “Tuttuwa kad un itdom nat
katoy nu maipagapu kan sakon? Tuttuwa tun ibagak kan sika
un, daan din manuk manullauk, mamitlu’n isulib nu un naid
tigammum kan sakon.”

14

Si Jesus Ud Daḻan Un Umoy Kan Apudyus

1 Imbagan payyan Jesus sidat disipulus na un, “Adi kayu
madanagan, manuttuwa kayu kan Apudyus ot manuttuwa
kayu pay kan sakon.
2 Adu’n makgawan sin kawadan Amak. Nu bokona tuttuwa
tu, adik imbaga un maunaak un umoy mangisagana’t ing-
gawan yu.
3 Ot nu maisaganak, mangulinak ta umoyak aḻan dikayu
daḻapnu singngadan na man un awadak, awad kayu pay.
4 Ot tigammu yuwon nat daḻana umoy sin manaḻnak?”
5 Utdi imbagan Tomas kan siya un, “Apu, maid tigammu mi
utnat manaḻnam ot inona’n matigammuwan mi dit daḻan?”
6 Summungbat si Jesus un, “Sakon ud daḻan, katuttuwaan,
kan mataguwan. Maid makaoy kan Amak nu adina mangoy
kan sakon.
7 Nu natigammu yu ud sakon natigammu yu payon si
Amak. Ot gaputa tigammu yuwon sakon, tigammu yu kan
naila yu payon si Amak.”
8 Imbagan Felipe un, “Apu, ipailam ud kan dikami si Amam,
ta nu maila mi mapnok kamiyon.”
9 Summungbat si Jesus un, “Felipe, nabayagakona iniing-
gaw kan dikayu naid payyan tigammum kan sakon? Losana
nangila kan sakon naila da pay si Amak. Inona’n kanam
payyana ipailak si Amak?
10 Adim kad tuttuwaon un iinggawak kan Amak ot iinggaw
pay si Amak kan sakon? Ot losana ibagak kan dikayu, bokona
nanligwat sit kuwak pay lawana tulay. Si Ama un iinggaw
kan sakon, koona dan losana kasomsomkana.
11 Manuttuwa kayu’t tun ibagak un, iinggawak kan Ama ot
si Ama iinggaw pay kan sakon. Yoong nu adiyu tuttuwaon
tu un imbagak, sad manuttuwaan yuwon dat naila yu un
kingkingwak.

12 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sanat manuttuwa
kan sakon, mabalin na pay koon dit padan dat am-amuga
kook. Sat katuttuwaana ad-adu pay dat koona nu sadat
kingwak ta manal̲anak kan Amak ot
13 losana kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu
kan sakon, itdok dida dal̲apnu maipaila un lobbong na un
madaydayaw si Ama gapu utdan kook un Anak na.
14 Itdok dan losana kodawon yu kan sakon nu kodawon yu
maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon."

Insapatan Jesus Un Ibaun Na Si Ispiritu Santu

15 "Nu pipiyaon yu ud sakon tuttuwaon yu dat bilin ku.
16 Ot kodawok kan Amak ta mangibaun si Katul̲ungan yu un
maisukat kan sakon un iinggaw kan dikayu si inggaingga.
17 Satun ibaun na, siya si Ispiritu Santu un mangi-
patigammu't dan losana katuttuwaan, yoong sadat tagu't tun
lubung, adida maawat si Ispiritu Santu ta adida maimatunan
kan adida tigtigammu. Yoong tigtigammu yu si Ispiritu Santu
ta bokona sumina kan dikayu, kanayuna iinggaw kan dikayu.
18 "Adik dikayu ulilaon ta ulay nu manal̲anak, mangulinak
payon kan dikayu.
19 Adina mabayag adiyakon maila utdat tagu't tun lubung.
Yoong dikayu maila yu payon sakon, ot gaputa mataguwak
matagu kayu pay.
20 Nu dumatong di un timpu matigammuwan yu un sakon,
iinggawak kan Amak, dikayu iinggaw kayu kan sakon un
padan nat iinggawak kan dikayu.
21 "Sanat umawat kan tumuttuwa utdan bilin ku siya'd
mamippiya kan sakon ot sat mamippiya kan sakon pipiyaon
pay Amak, padana pay kan sakon ta pipiyaok ot ipatigammuk
pay kan siya nat maipanggop kan sakon."
22 Utdi, kinnanan Judas, un bokon kan Judas un Iscariote,
un, "Apu, apay un dikami ullawa'd mangipatigammuwam
sinat maipanggop kan sika un bokona utdat losana tagu't tun
lubung?"
23 Summungbat si Jesus un, "Nu pipiyaonak sinat osa'n
tagu, tuttuwaona dat ibagbagak. Pipiyaon Amak ot dikami
kan Ama, umoy kami inggaw kan siya.
24 Singngadan na mana adi mamippiya kan sakon, adina
tuttuwaon dat ibagbagak. Ot sadatu'n uguda dingngol̲ yu
kan sakon, bokona kasomsomkak pay lawana osa nu adi
nanligwat kan Amak un nangibaun kan sakon.
25 "Imbagak datu uttun iinggawak payyan kan dikayu.
26 Yoong sadit Katul̲ungan yu un si Ispiritu Santu, ibaun
Amak gaputa kodawok un ibaun na ot siya'd mangitudtudu

kan dikayu't dat losana banag. Siya pay mangipalagip utdat
losana imbagak kan dikayu.
27 "Kapiya ud ibanat ku kan dikayu. Satun kuwaka kap-
piya tun itdok kan dikayu. Bokona kama't dit kappiya un
manligwat situn lubung tun kappiya un itdok. Adi kayu
mandandanag kan kumimut.
28 Dingngol yu dat imbagak kan dikayu un manalanak
yoong mangulinak. Nu pipiyaonak kan dikayu, matalok kayu
ta manalanak kan Ama un nangatngatu nu sakon.
29 Imbagak kan dikayu datu daan da un mapasamak
dalapnu nu mapasamak da, manuttuwa kayu.
30 Maid andu si makabagbagaakon kan dikayu ta annat
dummatongon si Satanas un apun dat tagu't tun lubung.
Maid mabalin dit pannakabalin na kan sakon,
31 yoong ipalubus ku ullawa nat koona dalapnu ilan dat tagu
un pipiyaok si Apudyus un Amak ot tungpalok nat losana
pakwana."
"Intakunon!" kinnanana utdat disipulus na.

15

Si Jesus Dit Kustu'n Puun Di Ubas

1 Inyabalig Jesus un kanana'n, "Sakon dit kustu'n puun di
ubas* ot si Amak siya'd mangayyuwan.
2 Ot sadat sangak un adi mamunga, kaanona dida yoong
sadat mamunga salingsingana'n dalusan dida dalapnu umad-
adu dit ibunga da.
3 Nadalusan kayuwon sidat uguda imbagak kan dikayu.
4 Adi kayu sumina kan sakon ot adiyak pay sumina kan
dikayu. Ta adi kayu makabunga nu maisina kayu kan sakon
un padan dit sanga nu maisina't dit puun.
5 "Sakon dit kustu'n puun dit ubas ot dikayu pay dat sanga.
Sat adi sumina kan sakon kan adiyak pay sumina kan siya,
siyadi dit mamunga't adu. Ta maid gapu ud makwaan nat
tagu un maisina kan sakon.
6 Sat tagun sumina kan sakon, maidawat un kama't dat
sanga un nakaan sidat puun da ot malangu da kad, maulmung
da asi maisubba't dit apuy dalapnu masgob da.
7 Nu adi kayu sumina kan sakon kan mansilnad dat ugud
ku kan dikayu, ulay nu ngadan nat kodawon yu kan Apudyus
maitod kan dikayu.
8 Siya'd maidayawan Amak, nu mamunga kayu't adu ot siya
pay mangipaila un tuttuwa'n disipulus ku dikayu.

---

* **15:1** Utdin Dadaana Tulag, maiyalig dat Judio onnu kaganakan Israel si mula
un ubas (Salmo 80:8-18; Isaias 5:1-2, 7)

9 Pipiyaok dikayu un padan dit mampipiyan Ama kan
sakon, adiyu sinaan tun mampipiyak kan dikayu.
10 Nu tuttuwaon yu dat bilin ku, adi kayu maisina uttun
mampipiyak, padan dit manuttuwaak sidat bilin Amak ot
adiyak pay maisina utdit mampipiya na.
11 “Imbagak datu kan dikayu dal̲apnu satun tal̲ok ku awad
kan dikayu kad maid mangkulangan nat tal̲ok yu.
12 Siyatu’d bilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu un
padan dit mampipiyak kan dikayu.
13 Maid amod si mampipiya ut ipailan di osa’n tagu nu
adi sat mangibadosana utdit long-ag na un maipooy sidat
gagayyom na.
14 Dikayu’d gagayyom ku nu tuttuwaon yu dat bilin ku.
15 Adikon ibilang dikayu un baba-unok ta sanat mauguda
baba-unon, adina tigammu dit inggaw sit somsomok apu na.
Yoong ibilang ku dikayu un gagayyom ku ot impatigammuk
kan dikayu dat losana dingngol̲ ku kan Amak.
16 Bokona dikayu nat namili kan sakon nu adi sakon namili
kan dikayu ot imbaun ku dikayu un umoy kan mamunga’t
adu un bunga’n mandonoy. Ot nu siyadi ud koon yu, itdon
Ama dat losana kodawon yu maipagapu’t dit manuttuwaan
yu kan sakon.
17 Ot satu’d bilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu.”

Sat Manlal̲aweng Dat Adi Manuttuwa

18 Intuluy Jesus un, “Lawengon dikayu’t dan tagu’t tun
lubung yoong somsomkon yu un linaweng da un inuna’d
sakon.
19 Nu osa kayu utdat tagu’t tun lubung, pipiyaon da dikayu.
Yoong gaputa pinilik dikayu, bokon kayuwon si bul̲un da,
siya’d gapuna’n lalawwengon dikayu.
20 Sosomkon yu dit imbagak kan dikayu un, ‘Naid nan-
gatngatu’t baba-unon nu sat apuwona.’ Ta nu pinaligat da
ud sakon, paligaton dikayu pay. Nu awad nanuttuwa utdat
intudtuduk, tuttuwaon da pay danat itudtudu yu.
21 Yoong gaputa manuttuwa kayu kan sakon koon da datu
un ligat kan dikayu ta maid tigammu da utdit nangibaun kan
sakon.
22 Bokon okyana kabasul̲an da nat adida manuttuwaan kan
sakon nu adiyak inummoy nantudtudu kan dida. Yoong
gaputa nantudtuduwak kan dida maid lasun daon sin adida
manuttuwaan kan sakon.
23 Singngadan na mana manadag kan sakon dadagona pay
si Amak.
24 Nu naid okyan inila da utdat nakaskasdaawa kingwak un
maid udum si makakwa, bokon okyana kabasul̲an da. Yoong
inila da, ot lalawwengon da dikami kampay kan Amak.

25 Ot maipasamak datu ta siya'd tungpal dit ugud un
paingkanglit Apudyus sidit lintog da un kanana'n, 'Dinada-
gak un naid gapugapuna.'
26 "Nu dumatong dit Katulungan yu un ibaun ku un manlig-
wat kan Amak, un siya dit Ispiritu Santu un manligwatan di
losana kinatuttuwa, siya'd mamanoknok sit maipanggop kan
sakon.
27 Ulay dikayu, panoknokan yu pay nat maipanggop kan
sakon ta manipud sit damu'n nanudtuduwak naibulubulun
kayuwon kan sakon."

16

1 "Ibagaka losan datu kan dikayu dalapnu adiyu lipsutan nat
pammati yu kan sakon.
2 Ta kaanon dikayu utdan sinagoga. Ot dumtong nat timpu
un mamatoyan da kan dikayu ta kanan da un naselbi kan
Apudyus nat mamatoyan da kan dikayu.
3 Koon da datu kan dikayu ta maid tigammu da kan sakon
kama pay kan Ama.
4 Yoong imbagak kan dikayu datu ta dumtong kad nat
timpu un mapasamakan da, magasmok yu un imbagak dida
kan dikayu."

Sadit Talibasun Ispiritu Santu

"Adik indaddaan un imbaga kan dikayu datu utdit damu ta
iniinggawak payyan kan dikayu.
5 Sinsadinon, mangulinakon kan Amak un nangibaun kan
sakon, yoong maid mangalikagum kan dikayu un mangimus
nu sin dit manalnak.
6 Sinsatun ta imbagak kan dikayu, manduduuy kayu.
7 Yoong ibagak kan dikayu nat kinatuttuwana un
mangkapiyaan yu nat manalnak. Ta nu adiyak ud manalan,
bokona umoy dit Katulungan yu. Yoong nu manalanak ibaun
ku kan dikayu.
8 Nu dumatong, panoknokana utdat tagu't tun lubung un
bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si basul,
kinalintog kan sat mangukuman Apudyus.
9 Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da
maipanggop si makabasulan di tagu, ta nakabasul da gapu't
dit adida manuttuwaan kan sakon.
10 Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomokan da
maipanggop sit kinalintog ta mangulinak kan Amak ot siya'd
anungus mangil-an yu kan sakon.
11 Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da
maipanggop si mangukuman Apudyus, ta naukumon si Sa-
tanas un apun dat tagu uttun lubung.

12 “Adu payyan danat piyaoka ibaga kan dikayu, yoong
tigammuk un adiyu payyan kabool̲ana maawat situn satun.
13 Yoong nu dumatong si Ispiritu Santu, siya’d mangipuyut
kan dikayu utdit manigammuwan yu utnat losana katut-
tuwaan. Ta losana ipatigammu na, bokona manligwat sit
kuwana pay lawana tulay, nu adi ibagana dat dingngol̲ na
kan Apudyus. Ot ibaga na pay dat maipasamak nu mandi-
nonyana.
14 Idayaw na ud sakon, ta losan dan manligwat kan sakon
dat ibaga na kan dikayu.
15 Losana awad kan Amak, awad pay kan sakon ot siya’d
gapuna un imbagak kan dikayu’n losan dan manligwat kan
sakon dat ibaga na kan dikayu.”

Mambalin Si Tal̲ok Dit Manduduuyan Da

16 “Bokona mabayag, adiyuwon maila’d sakon, yoong adina
uman mabayag ilan yu ud sakon payyan,” kinnanan Jesus.
17 Utdi, nampaim-imus dat uduma disipulus Jesus un
kanan dan, “Ngadan din piyaona’n ugudon sin kanana’n,
‘Adina mabayag adiyu maila’d sakon, yoong adina uman
mabayag ilan yu ud sakon payyan?’ Kan imbagana pay un,
‘Ta manal̲anakon kan Amak.’ ”
18 Kanan da un, “Ngadan din piyaona’n ugudon din
kanana’n, ‘Adina mabayag?’ Maid tigammu taku nu ngadan
din piyaona’n ugudon.”
19 Gaputa tigammun Jesus un piyaon da un imuson kan
siya nu ngadan dit piayona’n ugudon, kinnanana kan dida
un, “Sad mampaim-imusan yu kad din imbagak un, ‘Adina
mabayag adiyu maila’d sakon, yoong adina pay mabayag ilan
yu ud sakon payyan?’
20 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, ibilan kan lamatan
yu nat mapasamak kan sakon nu dumtong dit timpu, yoong
matal̲okan dat tagu’t tun lubung. Tal̲ona manduduuy kayu
yoong mambalin si amoda tal̲ok nat manduduuyan yu.
21 Padana nu dumtong nat olas un man-abengan nat osa’n
babai, tal̲ona mampasigab yoong nu maiyabengon dit posik
maliuwana dit sigab na gapu’t dit tal̲ok na utdit naiyanakan
dit abeng na uttun lubung.
22 Ot siya’d padana pay kan dikayu ta manduduuy kayu
uttun satun yoong man-iinnila taku uman ot amod tu nat
tal̲ok yu un maid tal̲on makakaan kan dikayu.
23 “Nu dumatong diya timpu, bokona sakonon nat man-
imusan yu. Ta tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan
na mana kodawon yu kan Amak, itdona nu kodawon yu
maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon.

24 Inggana't tun satun, naid payyan kindaw yu kan Amak
maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon. Mangkodaw
kayu kan Ama ta itdana dikayu dalapnu gattoka matalok
kayu."

Inabak Jesus Dat Laweng Situn Lubung

25 "Inyabalig ku dat imbagak kan dikayu yoong dumatong
nat timpu un ilawag ku un ibaga kan dikayu nat maipanggop
kan Amak.
26 Ot nu dumatong di un timpu, mangkodaw kayu kan siya
maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon. Bokona ibagak
un sakon mangodaw sinat piyaon yu un kodawon kan Ama.
27 Ta si Ama pipiyaona dikayu gaputa pipiyaonak kan
dikayu kan manuttuwa kayu un nanligwatak kan Apudyus
un Ama.
28 Si Apudyus un Ama ud nanligwatak un inummoy situn
lubung ot sinsadinon tengyak tun lubung ta mangulinak kan
siya," kinnanan Jesus.
29 "Ah! Ilamot nalawag nat ibagbagam ta bokona iyabalig
nu un mambagbaga," kinnanan dat disipulus Jesus kan siya.
30 "Sinsatunon tigammu miyon un titiggammum dat losana
kakigad. Adim masapula awad man-imus kan sika. Siya'd
manuttuwaan mi un nanligwat ka kan Apudyus."
31 Imbagan Jesus kan dida un, "Tuttuwa'n manuttuwa
kayuwon?
32 Dandaniyon nat timpu, sat katuttuwaana dummatongon
nat timpu'n man-asiwalak kayu'n losan ot osaosa manalan
sit boloy na ot taynan yu ud sakona ossaan. Yoong sat
katuttuwaana, bokona os-ossaanak ta iinggaw si Ama kan
sakon.
33 Indaan ku un imbaga datu kan dikayu dalapnu kapkapiya
kayu utnat naiyossaanan yu kan sakon. Adu'n ligat nat
sagapalon yu uttun lubung yoong pabilgon yu nat somsomok
yu. Inabak kuwon dat losana laweng situn lubung."

17

Inluwaluwan Jesus Dat Disipulus Na

1 Magangput mana ibagan Jesus datu, nantangad langit un
kanana'n, "Ama, dinumtongon nat timpu'n ingkoddong nu.
Ipailam dit kinangatuk un Anak nu dalapnu maipagapu utdan
kook maipaila pay nat kinangatum.
2 Ta intod nu kan sakon dit pannakabalin un mangiyapu't
dat losana tagu dalapnu itdak si mataguwan un maid kigad na
dat losana impooy nu un manuttuwa kan sakon.
3 Sat makaitod si mataguwan un maid si kigad, sadin
makatigammuwan da kan sika, un sika ullawa'd gattoka

Apudyus kan sadin makatigammuwan da kan sakon un si
Jesu Kristu un imbaun nu.
4 Impailak situn pita nat kinangatum gaputa tinungpal ku
dat losana impakwam kan sakon.
5 Sinsatun Ama, ipailam dit kinangatuk un ininggawon
kan sakon sidit ininggawak kan sika utdit daan tun lubung
nakwa.
6 “Impatigammuk dit maipanggop kan sika utdan tagu’t tun
lubunga intod nu kan sakon. Tagum dida ot intod nu dida kan
sakon. Tinuttuwa da dat losana ugud nu.
7 Tigammu daon un sika’d nanligwatan dan losana intod nu
kan sakon.
8 Ta imbagak kan dida dat losana paimbagam ot tinuttuwa
da. Titiggammu da un tuttuwa’n sika’d nanligwatak kan
sika’d nangibaun kan sakon.
9 “Iluwaḻuwak dida. Bokona sadat tagu’t tun lubung dat
iluwaḻuwak nu adi sadat intod nu un manuttuwa kan sakon,
ta tagum dida.
10 Losana kukuwak, kukuwam kan kukuwak pay dan
losana kukuwam ot madaydayawak maipagapu kan dida.
11 Ot sinsatunon mangulinak kan sika ot matengyan situn
lubung datun tagu’n intod nu kan sakon. Nasantuwan un
Ama, ayyuwanam dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un
intod nu kan sakon* daḻapnu man-os-ossaan da un pada ta.
12 Manipud sit ininggawak kan dida, inayyuwanak dida
udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan sakon.
Inayyuwanak dida ot naid osa’t naisina, malaksig sit osa’n
naitudinga madusa daḻapnu matungpal dit naikanglita ugud
nu.
13 Sinsatunon, mangulinak kan sika ot siya’d gapuna un
kodawok datu uttun antuwak payyan situn lubung daḻapnu
inggaw pay kan dida tun taḻok ku un maid mangkulangana.
14 Intod ku kan dida dit ugud nu ot lawengon dat tagu’t tun
lubung dida gaputa padak dida un bokona tagu’t tun lubung.
15 Bokona kodawok un kaanom dida’t tun lubung nu adi
saḻakabam dida kan Satanas.
16 Maipada da kan sakon un bokona tagu’t tun lubung.
17 Ilasin nu dida un manselbi kan sika maipagapu’t dan
katuttuwaan. Sat ugud nu din katuttuwaan.
18 Imbaun nu ud sakon situn lubung ot padana pay un
ibaun ku dida’n umoy mantudtudu’t dat tagu’t tun lubung.
19 Ot maipagapu kan dida itdok tun long-ag ku kan sika
daḻapnu itdon da pay dit long-ag da un manselbi kan sika
maipagapu utdan katuttuwaan.

---

* **17:11** Sat naikanglit sin Griego, ayyuwanam dida utdin ngadan nu

20 “Bokona sadatu’n disipulus ku ud iluwaḻuwaka lawa,
nu adi losan dan manuttuwa kan sakon maipagapu utdat
itudtudun dat disipulus ku.
21 Man-os-ossaanom dida. Ot padan dit inggawak kan sika
kan inggawam pay kan sakon, iinggaw da kan dita, daḻapnu
ilan kad dat uduma tagu, manuttuwa da un imbaun nu ud
sakon.
22 Ta sadit kinangatu un intod nu kan sakon, siya’d padan
dit kinangatu un intod ku kan dida daḻapnu man-os-ossaan da
un maipada kan dita.
23 Inggawak kan dida ot inggaw ka pay kan sakon daḻapnu
taḻona man-os-ossaan da kad, siya’d manigammuwan dan
tagu’t tun lubung un imbaun nu ud sakon. Pipiyaom dida un
padan dit mampipiyam kan sakon.
24 “Ama, sadatuwa tagu’n intod nu kan sakon, piyaok un
umoy da pay sit umoyak daḻapnu ilan da pay dit kinangatuka
intod nu, gaputa pipiyaonaka taḻon sit daan payyan tun
lubung nakwa.
25 Nalintoga Ama, naid tigammun dan tagu’t tun lubung
kan sika, yoong tigammuk sika. Ot tigammun pay datun
tagu’n intod nu kan sakon un sika’d nangibaun kan sakon.
26 Impatigammukon kan dida ot ituluy ku un ipatigammu
nat maipanggop kan sika daḻapnu awad kan dida dit
mampipiya un padan dit mampipiyam kan sakon kan
inggawak pay kan dida.”

18

Dinokmaan Da Si Jesus
(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

1 Maabus man si Jesus un manluwaḻu, kaysan pati utdat
disipulus na utdin kapon domang didin suḻung Kidron, un
siya’d kawadan didit mumuḻ-ana nilumnokan da.
2 Si Judas un siya dit mangituyuk kan Jesus, titiggammu
na diya igaw ta siya’d kanayuna man-aabtan da Jesus sidat
disipulus na.
3 Inummoy si Judas sidi un buḻun na dat simbungguyana
suldadu’n iRoma kan uduma man-aandog sit timplu un im-
baun dat aappun di padi kan dat Fariseo. Nan-almas da ya
nansilaw da un dummatong.
4 Gaputa tigammunon Jesus dat losana maipasamak kan
siya, ummoy na inab-abot dida un dit dumoḻdoḻ ot kin-
nanana’n, “Sin nat inapon yu?”
5 Summungbat da ot kinnanan da un, “Si Jesus un iN-
azaret.”
“Sakon!” kinnanan Jesus.

Si Judas un siya'd mangituyuk kan Jesus, bul̲un da un dit gasikadan sit atubang Jesus.
6 Utdit "Sakon," kanan Jesus, nakasuggayat da ot nalikwad da un losan.
7 Inimus payyan Jesus un, "Sinnat inapon yu?"
Ot kanan da payyan un, "Si Jesus un iNazaret."
8 "Imbagak kan dikayu un, sakon," kanan Jesus un dit summungbat, "ot nu sakon nat inapon yu, palubusan yu un manal̲an datun bul̲un ku."
9 Imbagan Jesus tu dal̲apnu matungpal dit imbaga na kan Ama na utdit un, "Maid makaanan si ulay osa utdat tagu'n intod nu kan sakon."
10 Yoong gumngat man si Simon Pedro, inasut na dit ispada na ot binakag na dit babbaun didit kangattuwana padi ot nasokdap dit kapon diwanana inga na. Sat ngadan dituwa babbaun, si Malco.
11 Kinnanan Jesus kan Pedro un, "Ibol̲oy nu nat ispadam! Masapula sagapal̲ok dat ligata itdon Ama kan sakon."

Indallay Dat Jesus Kan Anas

12 Utdi, sadat susuldadu pati utdit apu da kan sadat man-aandog sit timplu, dinokmaan da si Jesus asida piningil dat imana.
13 Indallay da un ummun-una kan Anas un katugangan Caifas un kangattuwana padi utdiya tawon.
14 Si Caifas siya dit nangibaga utdat Judio utdit un, unnaya lawa un osa'n tagu nat matoy nu sadat kaaduwan.

Insulib Pedro Si Jesus
(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

15 Sada Simon Pedro kan sadit osa'n disipulus, naitung-ud da utdit nangitallayan da kan Jesus. Gaputa tigtigammun didiya disipulus dit kangattuwana padi, naitutung-ud kan Jesus un nilumnok sit nalaguma paway dit bol̲oy didit kangattuwana padi.
16 Yoong si Pedro nataynan sit lasin dit luwangan. Utdi, nan-ulin dit bul̲un na un disipulus un tigtigammun didit kangattuwana padi un umoy nakabagbaga't dit babai'n man-aandog sit sooban ot pinal̲nok na si Pedro.
17 Kanan dit babai kan Pedro un, "Bokon kada sika'd osa't dat disipulus dinata tagu?"
"Bokonak," kinnanan Pedro.
18 Gaputa nakumog, nan-apuy dadit baba-unon kan man-aandogon dit padi si man-aniduwan da ot sumisikad da un dit man-anidu ot ummoy pay si Pedro nakaanidu kan dida.

Inimusan Dit Kangattuwana Ap-apun Di Padi Si Jesus
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

19 Inimusan dit kangattuwana padi si Jesus maipanggop
sidat disipulus na kan maipanggop sidat intudtudu na.
20 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Napatakak un dit
nambagbaga kan nantudtuduwak sidan sinagoga kan timplu
un mandatdatngan dan losana Judio. Naid gapu'd imbagak si
nalimod nu adi dodongl̲on di losana tagu.
21 Ot apay imusan yu ud sakon. Sad imusan yu, sadan
kaaduwan un nangngol̲ kan sakon. Tigammu da dat imba-
gak."
22 Abuson man Jesus ibaga di, tinipak dit osa'n man-aandog
si Jesus un kanana'n, "Apay kama't nat nat mansusungbat nu
utnat kangattuwana padi?"
23 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Nu bokobokon din
imbagak, ibagam sidatun kaaduwan nu singngadan din im-
bokon na, yoong nu kustu din imbagak, apay tipakonak?"
24 Utdi, paindallay Anas si Jesus un napipingil kan Caifas un
kangattuwana padi.

Insulib Pedro Uman Si Jesus
(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

25 Sumisikad si Pedro un dit man-aannidu ot kanan da kan
siya un, "Bokon ka kad si osa utdat disipulus na?"
Yoong insulib na payyan un kanana'n, "Bokonak."
26 Gumminga dit osa't dat baba-unon dit kangattuwana
padi un kabagiyan didit pinengngasan Pedro si inga un
kanana'n, "Bokon kada sika dit bul̲un na un innilak sin mu-
mul̲-an kanad?"
27 Insulib uman Pedro ot dagusa nanullauk dit osa'n kawi-
tan.

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

28 Wiswis-it man, inlaksun da si Jesus sidit bol̲oy Caifas ot
indallay da utdit bol̲oy gubinnadul. Yoong adin dat pappan-
gat di Judio nilumnok sit dal̲om dal̲apnu adida maibilang un
naisaw kad, mabalin da un makakan sit kakan di Piyestan di
Nalausan.
29 Utdi, lummaksun si Pilato ot umoy na inimus kan dida
un, "Ngadan nat ipabasul̲ yu uttun tagu'n satu?"
30 Summungbat da un, "Bokona indatong mi kan sika nat
tagu'n sanat nu adina nangwa si nadadag."
31 Imbagan Pilato kan dida un, "Ot al̲an yu ta lintogan yu
utnat lintog yu pay lawan."
Summungbat dadit Judio un, "Adin dit lintog yu un iRoma
ipalubus un dikami ud mamatoy si tagu'n makabasul̲."
32 Kama't tu dit sungbat da dal̲apnu matungpal dit im-
bagabagan Jesus sidit nu inon dit mangkakatoy na.

33 Nangulin si Pilato utdit dal̲om ot pinaadani na si Jesus
asina inimusan un, “Sika kad dit Alin dat Judio?”
34 Yoong summungbat si Jesus un, “Nanligwat kan sika nata
imus onnu awad nangibaga kan sika?”
35 Kinnanan Pilato un, “Judiowak kad sinat kanam? Sadan
padam pay lawana Judio kan aap-apun di padi ud nangi-
dal̲um kan sika. Ot ngadan kad nat kingwam?”
36 Summungbat si Jesus un, “Bokona satun lubung ud man-
aliyak. Ta nu satun lubung, kapilitana makapinnatoy dan
buyut ku dal̲apnu adiyak maiyawat sidan aap-apun di Judio,
yoong bokona satun lubung man-aliyak.”
37 “Adi an ali ka?” kinnanan payyan Pilato.
“Kustu nat imbagam un Aliyak,” insungbat Jesus. “Siya’d
ummoyak situn lubung maiyanakan dal̲apnu panoknokak dit
katuttuwaan ot dumngol̲ kan sakon dan manuttuwa utdan
katuttuwaan.”
38 Inimus Pilato uman un, “Ngadan na un katuttuwaan?”

Ingkoddong Da Dit Matoyan Jesus
(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Abuson man Pilato un ibaga di, lummaksun uman ot imba-
gana’t dat Judio un, “Maid odasak si basul̲ dituwa tagu.
39 Yoong awad kadawiyan yu un, nu timpun di Piyestan di
Nalausan awad pawayaak si osa’n bal̲ud. Piyaon yu un sad
pawayaak tun Ali yu un Judio?”
40 Utdi gummiya da un summungbat un, “Bokona siya’d
pawayaam nata tagu. Si Barrabas nat piyaon mi!” Yoong si
Barrabas, tulisan.

19

1 Utdi, paindallay Pilato utdat suldadu si Jesus ot pinasabid
na.
2 Ot sadat suldadu namalikawog da ut nasaisaitana wakal̲
si imbal̲angat da utdit ul̲un Jesus asida kinagoyan si andu’n
kagoya nadul̲aw.*
3 Masukasukat da un umadani kan Jesus un kanan dan,
“Matattagu tun alin di Judio,” asida tipakon.
4 Lummaksun uman si Pilato ot kanana’t dat kaaduwan un,
“Antu, ilaksun ku kan dikayu dal̲apnu manigammuwan yu un
naid maodasak si nakabasul̲ana.”
5 Utdi, lummaksun pay si Jesus un nababal̲l̲angatan si sait
kan nakakaggoyan si andu’n nadul̲aw. Kanan Pilato kan dida
un, “Antu tun tagu!”

---

* **19:2** Siya’d gagangaya usal di ali dit bal̲angat kan nadul̲awa badut.

6 Ilan man dat aappun di padi kan dat man-aandog sit timplu, “Pailansam sin kulus, pailansam sin kulus!” kanan da un dit gummiyagiya.

Yoong kinnanan Pilato un, “Alan yu, ta dikayu’d mangilansa pay lawan kan siya utdin kulus, ta naid odasak si nakabasulana.”

7 Summungbat dadit Judio un, “Awad lintog mi! Sigun sit lintog, masapula mapatoy ta kabawona’n Anak Apudyus.”

8 Magngol man Pilato dit imbagan dat Judio, naam-amod ummogyat.

9 Painyulin na si Jesus sit dalom ot ummoy na inimus kan siya un, “Sin nanligwatam?” kanana. Yoong naid insungbat Jesus.

10 Ot kinnanan uman Pilato kan siya un, “Apay adika sumungbat? Adim kad tigammu un kalintogaka mangiwaya onnu mampailansa kan sika’t din kulus?”

11 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Naid kalintogam un mangwa’t nat un koom nu adin Apudyus intod nat saad nu. Isunga nadagdagson nat basul dinat tagu’n nangiyawat kan sakon kan sika.”

12 Magngol man Pilato di un imbagan Jesus, talonona piyaona’n pawayaan si Jesus. Yoong gummiya dat Judio un kanan dan, “Nu pawayaam nat tagu’n sanat, bokona gayyom nu si Emperador ta singngadan na man nat mangabawa siya’d ali, gumusul kan Emperador.”

13 Magngol man Pilato diya ugud, inlaksun na ut Jesus sidit paway asi umoy nantupak sidit tutuppakan di kuis un ininggaw sit “Plataporma Un Batu” un ngadanon dat “Gabata” utdit bagbagan di Hebreo.

14 Sadiya al-algaw dit mansaganaan dat Judio utdit Piyestan di Nalausan ot dandaniyon mamatuk. Mantupak man si Pilato, “Antu, alan yu tun ali yu,” kanana’t dat Judio.

15 Gummiya da un kanan dan, “Papatoy nu! Papatoy nu! Pailansam sidin kulus!”

Inimus Pilato kan dida un, “Piyaon yu kad un pailansak sin kulus tun Ali yu?”

Summungbat dadit aappun di padi un, “Naid udum si ali mi nu adi si Emperador ullawa!”

16 Utdiyon, inyawat Pilato si Jesus kan dida dalapnu mailansa’t dit kulus.

Ummoy Da Inlansa Si Jesus Sidit Kulus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

17 Utdi, indallay da si Jesus sit lasin didit boboloy un bubukkudona dit kulus na inggana’t dummatong da utdit Igaw Di Battukag un ngadanon da’t Golgota utdin bagbagan di Hebreo.

18 Siyadi ud nangilansaan da kan siya utdit kulus ot inggaw
da pay duwa'n inlansa da utdit nan-asisupang kan siya.
19 Inggaw pay patigammu un ingkanglit Pilato un paim-
pakot na utdit kulus un kanana'n, "Siyatu si Jesus un iNazaret
un Alin dat Judio."
20 Ot adu dadit Judio un nakabasa utdit naikanglit ta adani't
dit boboloy dit nailansaan Jesus. Naikanglit dit patigammu si
bagbaga un Hebreo, Latin kan Griego.
21 Basaon man dat Judio'n aap-apun di padi, kanan da
kan Pilato un, "Adim okyan innigga un, 'Alin dat Judio.' Sat
inniggam okyan, 'Imbagan ditu un tagu: Sakon Ud Alin Di
Judio.' "
22 "Sanat inabus ku un ingkanglit siyaon," kinnanan Pilato
un dit summungbat.
23 Abuson man dat suldadu'n ilansa't Jesus sidit kulus, inala
da dit kagoy na ot pinangkapat da kan dida. Inala da pay dit
nangindalom un badut na un andu un naabola lawa'n naid si
dait.
24 Utdi nambabagbagaan da un, "Adi taku pissayon ta
mambubunutan taku nu singngadan na nat makagasat un
mangala."
Siya'd tungpal dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,
"Nambibingayan da dit kagoy ku ot nambubunutan da dit
mangindalom un badut ku."
Kama't di dit kingwan dat suldadu.
25 Utdit adani't dit naipasdokan dit kulus Jesus inggaw da
un gasikadan da ina na, sunud ina na, inggaw pay si Maria
un asawan Cleofas kan si Maria Magdalena.
26 Mailan man Jesus dit ina na kan sat pipiyaona un disipu-
lus na, imbaga na kan ina na un, "Ina, siyanat sad anak nu."
27 Ot imbaga na pay sit disipulus un, "Siyanat sad inam,"
kanana. Utdi payona timpu, indallay dit disipulus si Maria
dalapnu umoy inggaw sit boloy na.

Sat Natoyan Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

28 Maabus man di, tigammunon Jesus un ginangput naon
dit losana impakwan Apudyus, ot dalapnu matungpal dit
naikanglit un ugud Apudyus kanana un, "Nauwawak."
29 Inggaw gusi utdi un napnu't nakiloma basi. Insawsaw
da dit kama't kapos, asida inniggat dit pungtun dit galuttigit
dit kayu'n mangngadan si isop asida idukmit sit subil Jesus.
30 Utdit matamtaman Jesus dit nakiloma basi, kinnanana
un, "Nagangputon!"
Maibaga na man di, nanting-oy ot insuku naon dit angos na.

Dinuy-uk Da Dit Butik Jesus

31 Sadi un a̱l-a̱lgaw, kalima ot adin dat Judio piyaon un iing-
gaw dat ladag dat matoy sidit kulus nu a̱l-a̱lgawa iillongan kan
dida, kan napotog pay un a̱l-a̱lgaw kan dida di ta naitimpu't dit
Piyestan di Nalausan. Siya'd gapuna'n ummoy da kan Pilato
ta umoy da kodawon un ipalubus na okyan ta aminon da un
umoy putdon dit ikin dat nailansa't dit kulus da̱lapnu mapgos
da un matoy kad, makaan da utdit kulus da.

32 Impalubus Pilato ot ummoy dat suldadu pintod dit ikin
dat duwa'n inggaw sit nan-asisupang kan Jesus.

33 Yoong dakngon da man si Jesus naila da un naabus
natoyon ot adidaon pintod dit iki na.

34 Yoong osa't dat suldadu dit nangiduy-uk sit say-ang na
utdit butik Jesus ot dagusa naibuyayang dit nangkinamos un
da̱la kan danum.

35 Sadit nakaila't tuwa napasamak siya'd mangipan-
panoknok un tuttuwa ot ipatigammu na kan dikayu da̱lapnu
manuttuwa kayu pay. Tuttuwa tun ipanoknok na ta innila
na ot tigammu na un tuttuwa dit ibagbaga na.

36 Napasamak datu'n losan da̱lapnu matungpal dit naikan-
glita ugud Apudyus un paingkanglit na utdit un kanana'n,
"Naid osa't maptod sit tung-a̱l na."

37 Ot awad payyan osa un naikanglita ugud Apudyus sidit
un kanana'n,
"Ilan dan tu dit dinuy-uk da si say-ang."

Sat Nailbonan Jesus
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

38 Maabus man di, ummoy Jose un iyArimatea inimus
kan Pilato nu mabalin na un a̱lan dit ladag Jesus. Sat-
uwa Jose siya'd osa't dat manuttuwa kan Jesus yoong adina
nampatpatak ta kumimut sidat pappangat di Judio. Gaputa
impalubus Pilato, kaysan ot umoy na ina̱la dit ladag asina
indallay.

39 Naitung-ud pay kan siya si Nicodemo un siya dit ummoy
kan Jesus si sinlabiyan. Nangidallay si umoya tu̱lumpu̱lu'n
kilu'n bangbangu'n nakwa si nangkinamos un mira kan aloe.

40 Linsan da Nicodemo kan Jose dit ladag Jesus sit kulus
asida pinutiputan si napo̱lkasa luput un nakuan si bangbangu
un siya'd ugali da un Judio nu ilbon da dat minatoy da.

41 Sat adani'n didiya nailansaan Jesus inggaw mumu̱l-an
ot utdit lagum na, ininggaw bagu'n lobon un naid payyan
nailbon si ladag.

42 Ot siya'd ummoy da ullawa nangiggaan sit ladag Jesus,
onta siya'd adani ta dandaniyon dit a̱l-a̱lgawa iillongan.

20

Sat Ummungal̲an Jesus
(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

1 Wiswis-it man di umuna'n al̲-al̲gaw di sin-dumingguwan,
ummoy si Maria Magdalena utdit lobon. Naila na un naid dit
batu'n naitubot sit sagangaban dit lobon.
2 Utdi, nanodtoddaka ummoy kan da Simon Pedro kan
sat osa'n disipulus un siyadit pipiyaon Jesus. Kanana kan
dida un, "Inal̲a da dit ladag ud Apu taku't din lobon ot naid
tigammu mi nu sin nangiggaan da kan siya!"
3 Utdiyon, kaysan da Pedro kan sadit osa'n disipulus un
umoy sit lobon.
4 Nanodtoddak da yoong nadal̲dal̲as dit osa'n disipulus ot
naun-una'n dummatong nu si Pedro.
5 Nanyuk-ung un dit mangisiim ot nailana dit napol̲kasa
luput yoong adina nilumnok dal̲om.
6 Dumatong man si Pedro un dit naitungtung-ud, nanda-
wosa nilumnok sit lobon ot inila na dit luputa napol̲kas un
naiputiput kan Jesus un maibabannata lawa.
7 Ot sadit luputa naiputiput sit ul̲una, naam-ammaana
nal̲pota naisina.
8 Sadit disipulus un naun-una'n dummatong nilumnok
payon dal̲om ot innila na dat luput ot nanuttuwa'n ummungal̲
si Jesus.
9 Utdi un timpu adida payyan naawatan dit paingkanglit
Apudyus sidit un masapula umungal̲ si Jesus kan katoy.
10 Utdiyon, kaysan dat duwa'n disipulus.

Nampaila Si Jesus Kan Maria
(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

11 Nataynan si Maria Magdalena un sumisikada man-i-ibil
sit sog-on dit lobon. Man-okog man un dit mangisiim sit
dal̲om dit lobon,
12 nailana dat duwa'n anghel un nambadut si napol̲kasa
gatupakan sit naibanatan dit ladag Jesus, osa't dit nan-
ul̲uwana kan osa't dit nan-uyadana.
13 Gumminga dat duwa'n anghel un, "Apay man-i-ibil ka?"
kinnanan da kan Maria.
Summungbat si Maria un kanana'n, "Inal̲a da dit long-ag ud
Apuk ot naid tigammuk nu sindit umoy da nangiggaan kan
siya!"
14 Abuson man Maria un ibaga di utdit man-aswing naila
na si Jesus un sumisikad, yoong maid tigammuna nu si Jesus.
15 Gumminga si Jesus ot kinnanana'n, "Apay man-i-ibil ka?
Singngadan nat inapom?"

Kanan nin Maria nu sadit man-aayyuwan sit mumul̲-an
dit nakabagbaga kan siya ot kinnanana'n, "Apu, nu inal̲am
dit ladag Jesus, pangaasim ta ibagam nu kawad dit umoy ka
nangiggaan ta umoyak al̲an."
16 "Maria!" kinnanan Jesus kan siya.
Nansagung si Maria kan siya ot kinnanana utdit ugud un
Hebreo un, "Rabboni!" un piyaona'n ugudon, Mistulu.
17 Imbagan Jesus kan siya un, "Adiyanak aggoman, ta
bokona nangulinak payyan kan Ama, yoong umoy ka utdat
disipulus* ku ta ibagam un mangulinak kan Apudyus un
Amak un siya'd Apudyus kan Ama yu pay."
18 Utdi, kaysan si Maria Magdalena un ummoy nangibaga
utdat disipulus un kanana'n, "Innilak ud Apu." Ot imbaga na
pay dit paimbagan Jesus.

Mampaila Si Jesus Utdat Disipulus Na
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

19 Labin man didiya al̲-al̲gaw un siya'd umuna'n al̲-al̲gaw
dit sin-dumingguwan, nandatdatong dat disipulus Jesus si
osa'n bol̲oy ot nangkul̲ung da utdit dal̲om ta kumimut da utdat
pappangat di Judio. Kakl̲ata lawa'n nilumtaw si Jesus un
nasanikad sit gaggawa da un kanana'n, "Kapiya nat awad kan
dikayu."
20 Abusona man ibaga di, impaila na kan dida dadit ima na
kan butik na un nasugat, ot nantattal̲ok da un nangila uman
sit Apu.
21 Imbagan uman Jesus kan dida un, "Kapiya nat awad kan
dikayu. Padan dit nangibaunan Ama kan sakon, ibaun ku pay
dikayu."
22 Abusona man ibaga di, sinang-awana dida asina kin-
nanan un, "Awaton yu si Ispiritu Santu.
23 Ot nu pakawanon yu nat basul̲ di osa'n tagu, na-
pakawanon, yoong nu adiyu pakawanon dat basul̲ na, adina
napakawan."

Adin Tomas Nanuttuwa

24 Utdiya dummakngan Jesus naid si Tomas un mangadan
Pingi un osa't dat kagwampul̲u't duwa'n disipulus.
25 Ot imbagan dat uduma disipulus kan siya un, "Innila mi
dit Apu!"
Yoong kanan Tomas un, "Nu adik maila dat abut dat lansa't
dit ima na kan ikawot tun patimmuduk, kan nu adik ikawot
tun imak sit butik na adik tuttuwaon."

---

* **20:17** Susunud dit naikanglit sin Griego un siya'd kaaduwan un usalon Jesus un bagbaga nu sadat buyut na onnu manuttuwa kan siya dan ug-ugudona.

26 Mapalabas man dit sindumingguwan, nandatdatong
uman dat disipulus Jesus sit dal̲om dit osa'n bol̲oy ot ininggaw
pay si Tomas kan didaon. Naomban dit bol̲oy yoong kakl̲ata
lawa'n dummatong un nasanikad si Jesus sit gaggawa mi ot
kanana un, "Kapiya nat awad kan dikayu."
27 Ot imbaga na kan Tomas un, "Ilam datun imak kan
apuwapom tun butik ku. Adim manduwaduwaan sakon,
manuttuwa ka!"
28 Kanan Tomas un, "Sika'd Apuk kan Apudyus ku!"
29 Kinnanan Jesus kan siya un, "Manuttuwa ka kad gaputa
innilamon sakon? Nagasat dadit manuttuwa un ulay adida
naila'd sakon."

Sat Panggop Juan Un Nangikanglit Utdatu

30 Aduadu payyan dat uduma am-amuga kingwan Jesus un
innilan dat disipulus na un adi naikanglit situwa iblu.
31 Sadatu'n naikanglit, naikanglit da un manuttuwaan yu
un si Jesus, siya dit Kristu un Anak Apudyus ot maipagapu't
manuttuwaan yu kan siya maitdan kayu't mataguwana maid
kigad na.

21

Nampaila si Jesus Sidat Pitu'n Disipulus

1 Utdit maabus di, nampaila payyan sidat disipulus na
utdin bananaw Tiberias ot kama't tu dit nampapailana.
2 Ininggaw da Simon Pedro, Tomas un mangngadan si
Pingi, Nataniel un iCana un osa'n ili utdin Galilea, sadat
mansunuda anak Zebedeo, kan duwa pay un bul̲un da un
disipulus.
3 Imbagan Simon Pedro utdat bul̲un na un, "Umoyak man-
abukul̲." Ot kanan dat bul̲un na un, "Umoy kami pay kan sika."
Utdi, kaysan da un losan un umoy nanlugan sit bangka
yoong naida tal̲on naal̲a da un nampasinlabi.
4 Utdit suminal̲ si init sit mabigat, inggaw tagu'n innila da
un sumisikad sit igid dit danum yoong adida tigammu un siya
si Jesus.
5 Ot kingwanana kan dida un, "Bul̲un, nangal̲a kayu?"
"Naida tal̲on!" kinnanan da un dit summungbat.
6 Ot kinnanan Jesus un, "Isab-uk yu nat tabukul̲ yu utnat
kapon diwanan nat bangka yu dal̲apnu mangal̲a kayu."
Utdi, insab-uk dan tuttuwa dit tabukul̲ da utdit kapon sit
imbaga na ot adida magammid dit tabukul̲ sit kaadun dat
ikan.
7 Sadit pipiyaon Jesus sidat disipulus na, imbaga na kan
Pedro un, "Si Apu Jesus di!"

Magngoḻ man Simon Pedro di, nansilup ot lummayug sit
danum un ummoy kan Jesus.
8 Yoong sadat udum nataynan da utdit bangka'n
mangamgammid sit tabukuḻa napnu't ikan ta bokona adayu
da un taḻon sit dupit ta umoya singgasuta dopa ullawa nin dit
kaadayu da utdit dupit dit bananaw.
9 Dakngon da man dit dupit, inggaw apuya innila da un
gumaḻabaḻa un ininggaw da ud ikana naitunu kan ininggaw
pay ud tinapay.
10 "Mangidatong kayu't tu utdanat ikana ka-aḻa yu," kanan
Jesus kan dida.
11 Utdi, kaysan si Pedro utdit bangka ot umoy na binutbut
dit tabukuḻa napnu't nangkaddakkoḻa ikan un kagwan gasut
si limampuḻu't tuḻu dit bilang da. Yoong ulay nu aduadu dat
nakna adina nabuḻtug dit tabukuḻ.
12 Ummayag si Jesus kan dida un, "Aweyu ta mangan,"
kanana. Naidon nangalikagum sidat disipulus un nangimus
nu singngadan na, onta tigammu daon un siya si Apu Jesus.
13 Utdiyon, inaḻan Jesus dit tinapay ot intod na kan dida,
padana pay sidat ikan.
14 Ot siyatu'd maikatlu'n nampail-an Jesus sidat disipulus
na manipud ummungaḻana un natoy.

Inimusan Jesus Si Pedro

15 Maabus da mana mangan, inimus Jesus kan Simon Pedro
un, "Simon un anak Juan, amod kad nat mampipiyam kan
sakon nu sat mampipiyan datun buḻun nu?"
"Apu, tigammum un pipiyaok sika," kinnanan Pedro un dit
summungbat.
Imbagan Jesus un, "Ayyuwanam dat ubbu un kanneluk."*
16 Ot impigwa na payyan inimus kan Pedro un, "Simon un
anak Juan, pipiyaom kad sakon?"
Summungbat uman si Pedro un kanana'n, "On, Apu.
Tigammuma pipiyaok sika."
Imbagan Jesus uman un, "Ayyuwanam dat kanneluk."
17 Ot impitlun payyan Jesus inimus un, "Simon un anak
Juan, pipiyaom kad sakon?"
Laweng dit angoson Pedro ta pitlun Jesus un nangimus un,
"Pipiyaonak kad?" Ot imbagan Pedro un, "Apu, titiggammum
nat kakigad, tigammum un pipiyaok sika."
Imbagan Jesus kan siya un, "Ayyuwanam dat kanneluk.
18 Tuttuwa tun ibagak kan sika un, sadit kaban-og nu,
sika'd nangisuḻgong pay lawan sit bakakat nu ot ummoy ka
utdat piniyama ummoyan, yoong nu mammaḻong-ag kaon,

* **21:15** Sat ug-ugudon Jesus un kannelu na, sadat manuttuwa kan siya.

uknadom nat imam ot awad mangisulgong si bakakat kan sika un mangidallay sit adim piyaon un ayan.”

19 Imbagan Jesus tu un nangipatigammuwana nu inon dit mapatoyan Pedro un maidayawan Apudyus. Ot imbagan Jesus kan Pedro un, “Unudonak!”

Si Jesus Kan Sat Pipiyaona’n Disipulus Na

20 Man-awing man si Pedro, naila na dit disipulus un pipiyaon Jesus un maitungtung-ud kan dida. Siya dit disipulus un naisog-on kan Jesus sidit nanganan da kan nangimus un, “Ngadan dit mangituyuk kan sika?”

21 Utdi, inimus Pedro kan Jesus un, “Inon ditun tagu’n satu nu?” kanana.

22 Summungbat si Jesus kan siya un, “Nu piyaoka matagu’t inggana’t mangulinak, singngadan nat biyang nu utdi? Unudomot sakon,” kinnanan Jesus.

23 Ot gapu’t diya imbagan Jesus, nandinamag sidat manuttuwa un sadi un disipulus adina matoy. Yoong bokona siya’d imbagan Jesus di, ta imbagana ullawa un, “Nu piyaoka matagu inggana’t mangulinak, sinnat biyang nu utdi?”

24 Sadi un disipulus, siya payon tun mangpanpanoknok sit kinatuttuwan datu un maipanggop kan Jesus kan siya payon tun nangikanglit situ. Ot tigammu mi un tuttuwa’n losan dan ibagbaga na.

Satu’d Anungus Na

25 Adu payyan dat kingkingwan Jesus. Yoong nu masin-ossa da un maikanglit, akit nin tun lubung si inggawan di iblu un maikanglitan dat maipanggop kan Jesus.

Sadat Kingkingwan
Dat Apostoles

Sat Naisapata Un Ispiritu Santu

1 Potpotgoka Teofilo,
Utdit ummuna'n iblu, ingkanglit ku dat losan un kingkingwan Jesus kan intudtudu na manipud sidit inlugi na un nantudtudu,
2 aginggana't dit kaysanana'd langit. Utdit daan na un manal̲an langit, binilin na maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu dat pinili na un apostoles na.
3 Namin-adu un nampaila kan dida udsi nadumaduma'n wagas si unus di opata pul̲u'n al̲gaw manipud sit ummungal̲ana un natoy dal̲apnu ipanoknok na un tuttuwa'n ummungal̲ ot intudtudu na dit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus.
4 Namingsan un naammungan da Jesus sidat apostoles na binilin na dida un, "Adi kayu umat-atun situn Jerusalem ta uwayon yu aginggana't ibaun Amak kan dikayu dit insapatana'n itdona un siya payon dit imbagbagak kan dikayu.
5 Si Juan binunyagana dat tagu't danum yoong Adina masulit mabunyagan kayu kan Ispiritu Santu."

Nampangatu Si Jesus Ud Langit

6 Namingsan un naammungan da payyan, inimus dat apostoles kan Jesus un, "Apu, sinsatun kadon nat mangiyulinam sit tulay dat iyIsrael un mangiyapu utdan uduma ili un padan dit aw-awe?"
7 Summungbat si Jesus un, "Si Amak ullawa'd makatigammu utdit timpu un mapasamakan dat intuding na un mapasamak maipagapu't tulay na ot bokona naipalubusa matigammuwan yu.
8 Yoong nu dumatong si Ispiritu Santu un umoy inggaw kan dikayu, maitdan kayu si pannakabalin ot dikayu ud mangipanoknok sidan tagu utdit maipanggop kan sakon un bokona lawa'n satun ili'd Jerusalem kan lakub Judea kan Samaria nu adi losan dan kailin-ili't tun pita."
9 Abusona man un maibaga datu, nampangatu si Jesus sin langita iillan da inggana't nasal̲-inan sit bunot.
10 Gasissiya payyana tumutukkol̲ da ud langit sidit kakl̲ata lawa'n inggaw da ud duwa'n tagu un nakabadut si napol̲kas un sumisikad sidit sog-on da un kanan da'n,
11 "Apay kayu'n iGalilea un gasikadana tumutukkol̲ langit? Satuwa Jesus un nampangatu'd langit mangulin payon nu

timpu na, ot sat man-uulin na padan dit naila yu un nampa-
pangatu na un kaysan langit.”

Namili Da Si Maisukat Kan Judas

12 Utdi, nangkaulin dat apostoles ud Jerusalem un nanlig-
wat sidin bateled Olivo un umoya sinlikwod dit kaadayuna.
13 Dumatong da man ud Jerusalem nandawos da utdit
nangingngatu un kuwaltun dit boḻoy un dadaggusan da.
Ininggaw da Pedro, Juan, Santiago kan Andres, Felipe kan
Tomas, Bartolome kan Mateo, Santiago un anak Alfeo, Simon
un Patriota kan si Judas un anak Santiago.
14 Kanayun datu un maammung un manluwaḻu un maid-
agamungan dat piga’n babai un kama kan Maria un inan
Jesus kan ininggaw pay dat susunud Jesus un laḻaki.
15 Lumabas man piga’n aḻgaw naammung dadit umoya
kagwanggasut si duwampuḻu’n manuttuwa. Summikad si
Pedro utdit atubang da ot kanana’n,
16 “Susunud, masapula matungpal dit naikanglita ugud
Apudyus un impapadtun Ispiritu Santu kan David maipang-
gop kan Judas un nangipuyut sidat ummoy nanokma kan
Jesus.
17 Si Judas, buḻun mi un apostoles ot nadutukan un
maipankokwa uttun talibasu mi un apostoles.”
18 Yoong si Judas, sadit pilak un tangdan na utdit lawenga
kingwa na, inggatang na si pita un siya payon natoyana
utdit naibuḻsukana un naotdag ot ginumtak dit buwang na ot
naiwakat dat bagis na.
19 Dingngoḻ dat losana tagu’d Jerusalem dit napasamak kan
Judas ot nginadan da dit pita si “Akeldama,” un sat piyaona’n
ugudon, “Pitan di Daḻa.”
20 “Naikanglit sidit iblun dat Salmo un,
‘Mantuttungad dit boḻoy na un mabaawan kan maidon tagu’t
inggaw.’
Naikanglit pay un kanana’n,
‘Masapula awad osa si manongwat sidit saad na.’
21-22 “Siya’d gapuna un masapula mamili taku si osa un
buḻun mi un mangipanoknok sit ummungaḻan Apu Jesus.
Masapul un sanat mapili osa kan ditaku’n naibuḻubuḻun kan
siya manipud sit nantudtuduwan Juan maipanggop si bun-
yag aginggana’t dit nampangatuwan Jesus ud langit.”
23 Utdi, nangidatag da si duwa’n laḻaki, un sada Matias kan
Jose un mangngadan Barsabas un ngadnon da pay kan Justo.
24 Utdiyon nanluwaḻu da un kanan da’n,
“Apu, tigammum nat kasomsomkan di losana tagu, ipailam
okyan kan dikami nu singngadan na utdatu un duwa dit
pinilim

25 un manongwat sit igaw Judas situ un talibasu kan sadit
kinaapostoles un tinengyana ta kaysan sit naikoddonga ing-
gawana.”
26 Magangput da man un manluwalu, nambubunut da ot
nabunut si Matias un maidoga utdadit kagwampulu’t osa’n
apostoles.

2

Sat Dummakngan Dit Ispiritu Santu

1 Utdit dumatong dit al-algawa Piyestan di Pentecostes,*
naammung dat losana manuttuwa si osa’n boloy sin
Jerusalem.
2 Utdi, kaklata nakagngol da si ag-agguwod un nanligwat
langit un kama’t gingan di nabiloga bayogbog un naulmuum
sit boloya ininggawan da.
3 Ot naila da dat sinan-dila un gilab di apuy un nilumtaw un
inumpa utdit ulun di kada osa kan dida.
4 Kadon napnu da kan Ispiritu Santu ot kaboolan daon
mambagbaga’t sabali un bagbaga ta initdan Ispiritu Santu
dida si kaboolan.
5 Utdiya timpu ininggaw da ud Judio utdin Jerusalem
un nanligwat sit nadumaduma’n ili’t tun lubung un
kankanayuna mandaydayaw kan Apudyus.
6 Utdit magngol da dit damit, nadatdatong da utdit boloy
ot nasnasdaaw da ta nambagbaga dat apostoles kan dida sit
kuwa da pay lawana bagbaga.
7 Gapu’t dit amoda nasdaawan da nampaim-imus da un,
“Bokon kada iGalilea un losan datu un mambagbaga’t ugud
taku?
8 Ot inona’n tigammu da tun bagbagan datun losana tagu’n
awad situ?
9 Awad da ud iPartia kan ditaku, awad da ud iMedia, iyE-
lam, iMesopotamia, iJudea, iCapadocia, iPonto, kan iyAsia.
10 Awad da pay iFrigia, iPamfilia, iyEgipto kan lakub ud
Libya un adani’t din Cirene. Awad da pay Judio kan bokona
Judio un nangunud sit ugalin di Judio un nanligwat Roma.
11 Awad da pay udum kan ditaku ud nanligwat Creta kan
Arabia yoong dodonglon taku un ibagbaga da dat maipang-
gop sidat nakaskasdaawa kingwan Apudyus sit tunggal bag-
bagan dat tagu un awad situ.”

---

* **2:1** Sat kaipooyan di Pentecostes “50”. Ugalin di Judio un mampiyesta da si sin-algaw nu mapalabas ud 50 un algaw manipud sit Piyestan di Nalausan dit Anghel. Mangadan pay si piyestan di ani un manyamanan da kan mangidatunan da kan Apudyus sidat ani da. Siya’d kadaklana piyestan dat Judio. Ilan yu utdin Ex. 23:16; Lev. 14:16; Deut. 16:9-12

12 Losan dat tagu'n nasdaaw kan matikatikaw ot nampaim-
imus da pay lawan un, "Ngad tun kaipooyan ditu?"
13 Yoong sadat udum inyeemeng da dat apostoles un kanan
da'n, "Ay, nabuuk datu un tagu!"

Nampalawag Si Pedro Utdat Tagu

14 Utdi, summikad si Pedro pati utdat kagwampul̲u't osa'n
apostoles ot nambagbaga si nadangsol̲a kanana'n, "Susunud
ku un Judio kan losana inggaw situn Jerusalem, dumngol̲
kayu kan sakon ta ibagak kan dikayu tun piyaona'n ugudon
tu.
15 Sadatu un tagu bokona nabuuk da un kama't nat som-
somok yu kan dida ta maikasiyama olas payyan si bigbigat,†
16 nu adi siyatu dit tungpal dit imbagan Apudyus un impad-
tun dit propeta Joel un kanana'n,
17 'Satu tun kook sidan maudi'n al̲-al̲gaw sin daan tun lubung
mangkigad. Itdok tun Ispirituk sidan losana tagu ot
maipagapu't dit tul̲ung na paibagak sidan aabeng yu un
lal̲aki kan babai dan piyaoka ibaga utdan tagu. Mangil-
ok dat babbagu yu si kama si in-inop. Ot awad da ud
ipain-inop ku utdat lallakay kan dikayu.
18 Pada na pay un sidiya timpu, itdok tun Ispirituk sidan
babbaun ku un lal̲aki kan babai ot paibagak kan dida dat
piyaoka ibaga utdan tagu.
19 Mangipailaak si nakaskasdaawa am-amug sidin langit kan
nakaskasdaawa mangilasinan situn pita ot awad da ud dal̲a,
apuy kan amoda asuk.
20 Kuml̲op din init kan dumul̲aw din bul̲an un kama't dal̲a asi
naon dumatong dit napotog kan maid maipadaana un al̲-
al̲gaw un dumakngan ud Apu.
21 Ot singngadan na mana mampakpakaasi un mampatul̲ung
kan siya taguwona dida.' "
22 Intuluy Pedro un kanana'n, "Susunud ku un kaganakan
Israel dongl̲on yu datu'n ibagak. Nalawag un imbaun
Apudyus si Jesus un iNazaret, ta panoknokan dat am-amug
kan nakaskasdaawa mangilasinan un impakwan Apudyus
kan siya. Tigammu yu datu ta napasamak da uttun mismu'n
kawadan yu.
23 Naipaima kan dikayu si Jesus maisayun sit pinanggop
kan doda'n tigammun Apudyus un makwa kan siya. Pinapa-
toy yu kan painlansa yu utdit kulus sidadit gumabasul̲a tagu.
24 Yoong pinaungal̲ Apudyus kan katoy ot winayaana utdit
pannakabalin katoy ta adi mabalin un itulayan katoy.

---

† **2:15** San maikasiyama olas si bigbigat dit manluwal̲uwan dat Judio. Labi nat uminuman da't basi. Ex. 16:8

25 Si David kama’t tu dit imbaga na utdit aw-awe maipang-
gop kan siya,
‘Kankanayuna mailak si Apu. Iinggaw situn kapon madi-
wanan ku dal̲apnu naid gapun di mabulungak.
26 Siya’d gapuna un mantattal̲okak ot ipailak tun tal̲ok ku utdat
ugud ku. Ulay nu taguwaka lawa, mannamnamaak kan sika
Apu,
27 un adim ipalubus un mampatungad tun kadogwak sin
igaw dan natoy kan adim pay ipalubusa mal̲pos tun potpot-
goma baba-unon.
28 Impatigammum kan sakon dit dal̲an un mangipuyut sit
mataguwan un maid kigad na. Ot gaputa iinggaw ka kan
sakon maid mangkulangan tun tal̲ok ku,’ kanan dit impadtun
David.
29 “Susunud, piyaok ibaga kan dikayu dit maipanggop sidit
Ali David un puun taku. Natoy dit David ot nailbon ot ulay
situn satun gasissiya din lobon na kan ditaku.
30 Osa’n propetan Apudyus ot tigammuna dit insapatan
Apudyus kan siya un awad kaganakana’n man-aliyon
Apudyus un maisukat kan siya.
31 Tigammu na dit mapasamak isunga impadtu na un:
‘Adina maiduya utdit igaw dadit natoy, Ot sadit long-ag na
Adina mal̲pos,’ sadit umungalan Kristu‡ kan katoy dit
ug-ugudona.
32 Sadi un Kristu siya payon si Jesus un pinaungal̲ Apudyus
kan katoy ot losan kami’n mangustigu’t dit napasamak.
33 Nampangatu si Jesus sit kapon madiwanan Apudyus un
Ama na ot intod Apudyus kan siya dit insapata na un Ispiritu
Santu. Satu un Ispiritu Santu, siya payon tun intod Jesus un
umoy inggaw kan dikami ot siya’d maigapuwan datu un inila
yu ya dingngol̲ yu uttun satun.
34 Ta si David, bokona nampangatu’t din langit un kama kan
Jesus nu adi imbaga na un,
‘Si Apudyus kinnanana utdit Apuk: Mantupak ka uttun
kapon madiwanan ku,
35 aginggana’t abakok dan kabusul̲ nu.’
36 “Ot gaputa kama’t di, masapul un tigammuwon dat
katagun-tagu’t tun Israel un maid duwaduwa na un satu un
Jesus un painlansa yu utdit kulus, pinambalin Apudyus si
Apu kan Kristu un managu.”
37 Utdit nagngol̲ dat tagu dit imbagan Pedro, nabulubulung
da ot inyimus da kan Pedro kan dat uduma apostoles un,
“Susunud, singngadan din koon mi nu?”

‡ **2:31** onnu Mesias

38 Kinnanan Pedro kan dida un, “Mambabawi kayu ot
lipsutan yu dan basul̲ yu ot mampabunyag kayu si mangi-
patigammuwan yu un tuttuwaon yu si Jesu Kristu dal̲apnu
mapakawan dat basul̲ yu kad maawat yu dit Ispiritu Santu
un itdon Apudyus kan dikayu.
39 Satu un sapatan Apudyus mampooy kan dikayu kan sidat
aabeng yu kama pay sidan losana tagu’t dan adaddayuwana
igaw. On, mampooy sidan losana ayagan Apudyus un Apu
taku un umoy kan siya.”
40 Aduadu dadit impalawag Pedro un pammanoknok na
kan nangawis na utdat tagu. Ot kanana’n, “Ilisi yu nat long-
ag yu utdin dumatonga madusaan dan nadadaga tagu’t tun
satun.”
41 Utdi, sadat nakagngol̲ kan nanuttuwa utdit imbagan
Pedro, nampabunyag da. Ot umoya tul̲u’n libu un tagu dat
naidoga kan dida un manuttuwa utdiya al̲gaw.
42 Impapasnok da un nan-adal̲ sidat apostoles kan naitim-
puyug kan nakaamung da kan dida’t dan manluwal̲uwan da
kan manganan da un mangisomsomkan sit natoyan Jesus.

Sat Mantatagun Dat Manuttuwa

43 Adu un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan dat
impakwan Apudyus sidat apostoles ot tal̲ona ummogyat kan
nasnasdaaw dat losana tagu.
44 Intultuluy dat losana manuttuwa un nandatdatonga sim-
bungguyan kan imbingay da dan losana awad kan dida.
45 Nu awad mangkasapulan, mangilaku da utdat pita da
kan udum paya kukuwa da asi da iwal̲as dit gatang na kan
dida pay lawan sigun sit kasapulan di kada osa.
46 Ot kaal̲gaw-al̲gaw un mandaydayaw da un simbungguyan
sidit timplu. Maabus man, umoy da mangan sit boloy di osa
kan dida un naanggoanggom da kan bokona naimut da.
47 Indaydayaw da si Apudyus ot masmas-oman dat losana
tagu dida. Kaal̲gaw-al̲gaw un dogaan Apu dit bilang dat tagu-
wona.

3

Kummiyang Dit Napilay

1 Sin-al̲gawan si nandangwilis, ummoy da Pedro kan Juan
sidit timplu ta siya’d timpun di luluwal̲uwan.
2 Naisammu un indatong da tun lal̲aki’n napilay manipud
sit naiyabengana utdit luwangan dit timplu un mangadan si
“Nabal̲bal̲u un Luwangan.” Kaal̲gaw-al̲gawa buligan da un iyoy
sidi dal̲apnu tumapaya utdat tagu’n lumnok sidit timplu.
3 Maila na man da Pedro kan Juan un lumnok sidit timplu
nantapaya kan dida.

4 Intutukkol da dit lalaki ot imbagan Pedro kan siya un,
“Ilam dikami.”
5 Ot tummukkol kan dida ot nanam-ona un mangtod da kan
siya.
6 Yoong kinnanan Pedro kan siya un, “Maida talon pilak ku
yoong sad itdok kan sika san awad kan sakon. Maipagapu ut-
dit pannakabalin dit ngadan Jesu Kristu un iNazaret, ibagak
kan sika un kumiyang ka.”
7 Ot inaggoman Pedro dit diwanan un iman dit napilay,
asina tinullungan un summikad ot dagusa gummilog dat um-
um dat iki na.
8 Kadon nakalagkanga summikad ot asina
nakakkiyakiyang. Nilumnok pay sit timplu kan dida un
lumagkang pay ya kumiyang un dit mangidaydayaw kan
Apudyus.
9 Losan dat tagu’t di naila da un mangkikkikkiyang kan
idaydayaw na si Apudyus.
10 Ot maimatunan da man un siya dit tagu’n mantutupaka
tumapatapaya utdit Nabalbalu’n Sooban dit timplu, talona
nasnasdaaw da ot nataag da utdit napasamak kan siya.

Sat Intudtudun Pedro Utdit Timplu

11 Utdi, ummoy da Pedro kan Juan sit balkun dit timplu un
mangngadan Balkun Solomon ot naikewekewed dit tagu kan
dida. Nanggugunoda nampatodtoddak dat tagu un masmas-
daawana ummoy mangila kan dida utdit balkun.
12 Utdit nailan Pedro dat tagu kinnanana kan dida un,
“Susunud un kaganakan Israel, apay un masmasdaawan
kayu’t tu? Apay itutukkol yu dikami un kama nu kummiyang
tu un tagu gapu’t pannakabalin mi pay lawan onnu kinabalu
mi un tagu?
13 Si Apudyus un siya’d nandaydayawan da Abraham, Isaac
kan Jacob, padana pay sidat kapuunan taku, impaila na dit
kinangatun Jesus un babbaun na. Siya si Jesus un impaima yu
kan gubinnadul Pilato un piyaona okyana pawayaan yoong
ummadi yu.
14 Adi yu piniya dit Nasantuwan kan Nalintog ot sad kindaw
yu un mawayaan, sadit kumapatoy un naibalud.
15 Pinatoy yu dit mangitod si mataguwan yoong pinaungal
Apudyus sidat natoy. Ot dikami’d makapanoknok ta dikami’d
nakaila kan siya.
16 Ot maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan Jesus kan
sadit pammati mi kan siya napabilog tu un tagu’n tigtigammu
yu un napilay. On, maipagapu’t pammati kan talgod kan Jesus
kummiyan talon tun tagu kas maila yu.

17 “Sinsadin susunud, tigammuk un kingwa yu di kan Jesus
ta adiyu naawatan dit kaipooyan dit kingkingwa yu, padana
pay sidat pappangat yu.
18 Adi yu tigammu un siyadi dit tungpal dit impapadtun
Apudyus sidat propeta na utdit un sadit Kristu un ibaun na
masapula mapaligat.
19 Kadon, masapula mandadaoli kayu ot mangulin kayu
kan Apudyus dal̲apnu pakawanona dat basbasul̲ yu.
20 Ta nu siya’d koon yu, itdan dikayu kan Apudyus si gin-
awan di somsomok ot ibaun na pay si Jesus un siya si Kristu
un dinutukana un mangiyapu kan dikayu.
21 Yoong sinsatun masapula inggaw si Jesus ud langit aging-
gana’t dit timpu’n mapabal̲u dat losan un kama’t dit impapad-
tun Apudyus sidat propeta na utdit aw-awe.
22 Kinnanan Moses sidit un, ‘Mangibaun tu si Apudyus un
Apu si propeta na un padan dit nangibaunana kan sakon. Osa
pay lawan kan dikayu’n Judio. Ot masapula tuttuwaon yu dat
losana ibagana.
23 Ot singngadan na mana adi manuttuwa utdi un man-
uugudon, kaanon Apudyus sidat tagu na ot patoyona.’
24 Ulay dadit losana propetan Apudyus manipud kan
Samuel kan dat naisongwat kan siya imbagabaga da dit
maipanggop sidat makmakwa’t tun satun.
25 Ditaku dit mampooyan dat insapatan Apudyus un im-
paibagana utdat propeta na. Maibilang taku utdat intulag
Apudyus sidat aappu taku utdit kanana kan Abraham un,
‘Maipagapu utdit kaganakam, bindisyunak dat losana tagu’t
tun pita.’*
26 Ditaku’n Judio dit ummuna un binindisyunan Apudyus
sidit namiliyana kan nangibaunana kan Jesus un babbaun na
un umoy mampabalbaliw kan ditaku utdat nadadaga koko-
on taku,” kinnanan Pedro.

4

Naidatag Da Pedro Kan Juan Sidat Sanhedrin

1 Utdit madama payyana mampalpalawag da Pedro kan
Juan sidat tagu, dummatong kan dida dat papadi, sat kapitan
dat man-aandog sidit timplu kan dat Saduceo.
2 Amod dit sul̲ag da gapu utdit itudtudun da Pedro ut-
dat tagu un ummungal̲ si Jesus un natoy ot siya’d mangi-
panoknoka umungal̲ dadit matoy.
3 Utdi, dinokmaan da dida yoong gaputa nasdomon
kinul̲ung da dida yan sit babal̲l̲udan agingga si mabigat.

* **3:25** Gen. 22:18

4 Yoong adu payon dat nanuttuwa utdat tagu un nakagngol̲
sidit impalawag da Pedro ot nambalin si lima'n libu dit bilang
dat losana lal̲aki un nanuttuwa.

5 Utdit mabigat, sadat pappangat kan lalallakay dat Judio
kan dat mimistulun di lintog, naammung da ud Jerusalem.
6 Ininggaw da Anas un kangattuwana padi, da Caifas, Juan
kan Alejandro kan sadat udum paya kabagiyan dit kangat-
tuwana padi.
7 Pinasikad da dat duwa'n apostoles sidit atubang da asida
inimusan dida un, "Ngadan dit nanligwatan dit pannaka-
balin yu un nangagas sit napilay? Sin dit ngadan un inusal
yu?"

8 Utdi, napnu si Pedro utdit pannakabalin Ispiritu Santu ot
summungbat kan dida un, "Mangitultulay kan lalallakay mi,
9 nu imusan yu dikami maipanggop si kingwa mi un napiya
utdit tagu'n napilay kan nu inona'n kummiya,
10 masapula tigammuwon yu un losan kan losana tagu't tun
Israel, un satuwa tagu'n sumisikad situn atubang yu kum-
miya maipagapu't dit pannakabalin dit ngadan Jesu Kristu
un iNazaret un pinailansa yu utdit kulus yoong pinaungal̲
Apudyus.
11 Si Jesus dit ug-ugudon dit naikanglita ugud Apudyus sit
aw-awe un,

'Sadit batu un sinumdiyan dat mantutuud si bol̲oy, siya oton
dit nambalin si gattoka pannan.'

12 Si Jesus ullawa'd mataguwan taku. Maid sabali si imbaun
Apudyus si singngadan na mana tagu't tun lubung un man-
agu kan ditaku nu adi si Jesus ullawa."

13 Utdit nailan dat nakamiting dit kinatul̲od da Pedro kan
Juan kan natigammuwan da pay un tagu da ullawa un naid
si adaadal̲, nasnasdaaw da. Ot nailasin da un naibul̲ubul̲un
da kan Jesus sidit.
14 Yoong naid maibaga da ut maisuganggang kan dida ta
iillan da dit tagu un kummiya un sumisikad sit sog-on da
Pedro kan Juan.

15 Utdiyon pinal̲aksun da da Pedro kan Juan sidit mimittin-
gan asida nambabagbaga dat pappangat.
16 Kanan da un, "Ngad kad nin nat koon taku utdatuwa
tagu? Tigammun di losana tagu't tun Jerusalem dit kingwa
da un nakaskasdaawa am-amug ot adi taku mabalin un
maisulib.
17 Yoong dal̲apnu matupod tun sumayakan tun damag sidat
tagu, masapula bagaan taku dida ta adi daon mantudtudu
utdat udum un usalon da dit ngadan Jesus."

18 Utdi, pinal̲nok da uman dat duwa'n apostoles ot binilin
da dida un tal̲ona adidaon mambagbaga onnu mantudtudu
un usalon da dit ngadan Jesus.
19 Yoong summungbat da Pedro kan Juan un, "Somsomkon
yu ud nu kustu utdin mangiil-an Apudyus un dikayu ud
tuttuwaon mi un bokon kan Apudyus?
20 Ta nu dikami, adina mabalin un adimi ibaga dat naila
kan nagngol̲ mi kan Jesus."
21 Utdi, inog-ogyat da payyan dida asida pinadal̲an dida ta
naid gapun di manusaan da kan dida onta umogyat da utdat
tagu ta losan da un mangidaydayaw kan Apudyus gapu't dit
nakaskasdaawa napasamak.
22 Onta, sadit tagu un nakwaan dit am-amuga kum-
miyaana, nakalimampul̲uwan dit tawon naon.

Inluwal̲un Dat Manuttuwa Un Tumul̲od Da

23 Utdit nawayawayaan da Pedro kan Juan, nangulin da
utdat bul̲un da un manuttuwa ot impadamag da kan dida dat
imbagan dat aap-apun di papadi kan dat lalallakay dat Judio.
24 Magngol̲an da man dit impadamag da, nan-os-ossaan da
un nanluwal̲u'n losan kan Apudyus un kanan da'n, "Apu un
mannakabalin un nangwa't din langit, kan pita, baybay kan
losana awad kan dida,
25 paimbagam kan ap-apu mi un David sidit tul̲ung Ispiritu
Santu un,
'Apay tal̲ona makasul̲ag dan bokona Judio? Apay manom-
somok dat tagu ut maid si selselbi?
26 Nandatdatong kan nansagana dat aali kan pappangat situn
lubung un gumusul̲ kan Apudyus un Apu kan si Kristu
un dinutukana un managu.'
27 Siyadi un gattok dit napasamak ta nandatdatong da uttun
Jerusalem da Herodes kan da Poncio Pilato, pati payon sidat
bokona Judio kan dat kaganakan Israel ot losan da un gum-
musul̲ kan Jesus un nasantuwan un baba-unom, un siya dit
dinutukam un Kristu.
28 Nandatdatong da un nangwa utdat losana ingkoddong nu
utdit un piyaoma makwa maipagapu't dit pannakabalin nu.
29 Ot sinsatunon Apu, dongl̲om dan og-ogyat da kan dikami un
baba-unom. Tul̲ungam dikami un tumul̲od un mangipalawag
sit ugud nu.
30 Ipailam nat pannakabalin nu utdan man-agasam sidan
masakit kan mangwaam si am-amug kan nakaskasdaawa
mangilasinan maipagapu utdit mannakabalin un ngadan
Jesus un nasantuwana baba-unom."
31 Utdit magangput da un manluluwal̲u nanyugayug dit
bol̲oya nadatdatngan da ot napnu da utdit pannakabalin ud

Ispiritu Santu ot tummul̲od da un losana mangipalawag sidit ugud Apudyus.

Nantitinnul̲ung Dat Manuttuwa Un Kama't Mansusunud

32 Nan-uunud dit somsomok kan giknan dadit manuttuwa.
Naid osa si mangibaga un, "Kuwak tu," ta kanan da un sadit
kuwan di osa kuwa da un losan.
33 Ot maipagapu utdit pannakabalin un naitod kan dida
intultuluy da dit nangipanoknok sit ummungal̲an Apu Jesus
ot tal̲ona binindisyunan Apudyus dida'n losan.
34 Ot naid osa si makulangan kan dida ta sadat awadan si
pita onnu bol̲oy ilaku da ot sat gatang na umoy da
35 itdon sidat apostoles ta dida ud nangamunga mangiwal̲as
sidat uduma manuttuwa sigun sit kasapulan di osa kan dida.
36 Inggaw osa'n Levita kan dida un mangngadan Jose un
naiyanak sidin Chipre kan nginadan dat apostoles si Bernabe
un piyaona'n ugudon, "mampabilog si aangson."
37 Inlaku na dit pita na asina intod dit gatang na utdat
apostoles dal̲apnu dida ud nangamunga mangiwal̲as.

5

Da Ananias Kan Safira

1 Inggaw pay osa'n lal̲aki un mangngadan kan Ananias ot
Safira dit ngadan asawa na. Inlaku na pay dit udum sit pita
da.
2 Yoong nangisul̲uk si Ananias sidit gatang dit pita da ot
inampayunan pay asawa na, asin Ananias umoy inyoy dit
udum sidat apostoles ta dida'd mangiwal̲as.
3 Yoong kinnanan Pedro kan siya un, "Ananias, apay im-
palubus nu un iyapuwan dika kan Satanas ot tinuliyam si
Ispiritu Santu ta insul̲uk nu dit uduma gatang dit pita yu?
4 Utdit daan nu un nangilaku utdit pita, bokon kad un kuwa
yu dit pita? Ot utdit nailaku bokon kad un kuwa yu dit gatang
na ot kalintogan yu un usalon sit piyaon yu un mangusalan?
Apay sad sinomsomok nu dit mantuli? Bokona nantuli ka si
tagu nu adi si Apudyus ud tinuliyam."
5 Magngol̲ man Ananias di, natukas ot natoy. Ot sadat
losana nakagngol̲ sidiya napasamak amod dit kimut da.
6 Utdi, nilumnok dat babbagu ot ummoy da binugus dit
ladag na asida ummoy innilbon.
7 Lumabas man umoya tul̲u'n olas, dummatong si Safira un
naid tigammu na utdit napasamak kan asawana.
8 Inimus Pedro kan siya un, "Siyatu kada lawa ud gatang
dit inlaku yu un pita yu?" "On," kinnanan dit babai. "Siya'n
losan nat dit gatang na."

9 Utdi, kanan Pedro kan siya un, “Apay nantulagan yu
kan asawam un padpadason dit Ispiritun Apudyus? Annat
daon sinat sawang danat babbagu un ummoy nangilbon kan
asawam ot maisongwat ka payona ilaksun da.”
10 Ot dagusa natukas si Safira ot natoy sidit atubang Pedro.
Lumnok man dat babbagu, naila da un natoyon ot inakkat da
un inlaksun ot ida innilbon sidit sog-on dit asawa na.
11 Talona nakakimut dat losana manuttuwa kan udum un
nakagngol situwa napasamak.

Adu Dat Am-amug Un Kingwan Dat Apostoles

12 Adu un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan dat
kingwan dat apostoles un nailan dat tagu. Ot sadat losana
manuttuwa talona natimpuyug da ot kankanayuna maam-
mung da utdit Balkun Solomon sidit timplu.
13 Ot naid makatuloda umoy tumipun sit bungguy da si
bokona bulun da. Yoong talona idaydayaw dat tagu dat
manuttuwa.
14 Ot sad koona’n ummaduadu dat bilang dat babai kan
lalaki un nanuttuwa ot naidoga da utdat manuttuwa kan Apu
Jesus.
15 Maipagapu utdit kokkoon dat apostoles un nakaskas-
daaw, ummoy payon dat tagu inawit dat masakit ot ida
innigga dida utdit kalsa un naiyobog si katli onnu obok.
Ta namnamaon da un ulay maayyungan da ullawa utdit
angngingiwan Pedro nu lumaus, kumiya da.
16 Adu-adu’n tagu un nanligwat si kailin-ili sin nangkalliput
ud Jerusalem dat nan-idatong sidat masakit kan sinakayan di
nadadaga ispiritu ot kummiya da’l losan.

Pinalpaligat Da Dat Apostoles

17 Utdi, amoamod dit apal dit kangattuwana padi kan losan
dat buyut na un kabungguyan dat Saduceo utdat apostoles ot
nantutulagan da dit koon da.
18 Ot ummoy da dinopap dat apostoles asida imbalud dida.
19 Yoong utdiya labi binukatan dit anghel Apudyus dit onob
dit baballudan ot pinalaksun na dat apostoles un kanana’n,
20 “Umoy kayu’t din timplu ta itudtudu yu utdat tagu dit
maipanggop sit bagu kan maid kigad na un mataguwan.”
21 Utdit nagngol da tu, nantungpal da ot nilumnok da utdit
timplu si wiswis-it ot inlugi da un nantudtudu.

Utdi payona timpu, sadit kangattuwana padi kan dat buyut
na un Saduceo, pinandatdatong da dat bungguy di Sanhedrin
un maibilangan dat losana pappangat kan lalallakay di Judio
ta mammimiting da. Ot nangibaun da si umoy mangala utdat
apostoles sit baballudan dalapnu maimusan da.

22 Yoong dumatong man dat naibaun un opisyal sit
babal̲l̲udan naid gapu'd apostoles sit dal̲om ot nangulin da'l
lawa utdit mimittingan ot kinnanan da un,
23 "Dinakngan mi dit babal̲l̲udan un naitutul̲bok kan iinggaw
dat man-aandog sidit lasin dit sawang yoong bukatan mi
man, naid odasan mi si ulay osa utdit dal̲om."
24 Utdit magngol̲ dit kapitan dat man-aandog sit timplu kan
dat aap-apun dat papadi dit imbaga da, nampaim-imkaw da
nu sin dit nakwa utdat apostoles.
25 Utdi, inggaw tagu'n dummatong ot kanana kan dida
un, "Sadat tagu'n paimbal̲ud yu awad da't din timplu un
mantudtudu utdan tagu!"
26 Ot sadit kapitan dat man-aandog sit timplu kan dat tagu
na, ummoy da utdit timplu ot inam-ammaan da dida un
innal̲a ta umogyat da nu batuwon dat tagu dida.
27 Maidatong da man dat apostoles, indatag da dida utdat
Sanhedrin. Ot inimusan dit kangattuwana padi dida.
28 Kinnanana un, "Binilibilin mi dikayu un adi kayuwon
mantudtudu si maipanggop kan Jesus. Apay kingwa yu
payyan? Ilan yu ot summayakon nat tudtudu yu uttun losana
lakub Jerusalem kan piyaon yu pay ipabasul̲ kan dikami dit
napatoyana!"
29 Summungbat si Pedro kan dat uduma apostoles un,
"Masapula si Apudyus tungpal̲on mi, bokona tagu.
30 Si Apudyus un nandaydayawan dadit aamma taku, pin-
aungal̲ na si Jesus un pinapatoy yu utdit nampainlansaan yu
utdit kulus.
31 Impangatun Apudyus si Jesus sidit kapon madiwanan na
ot pinambalin na ut Pangat kan Managu't tagu. Kingwana
tu dal̲apnu awad gundaway taku un kaganakan Israel un
mambabawi utdat basul̲ taku kad pakawanona ditaku.
32 Dikami ud mamanoknok sidatu un pasamak kan
panoknokan pay Ispiritu Santu un intod Apudyus sidat
tagu un manuttuwa kan siya."
33 Dongl̲on man dat kamang di Sanhedrin di, amod dit sul̲ag
da ot piyaon da un mapatoy dat apostoles.
34 Yoong inggaw osa'n Fariseo un mangngadan Gamaliel
un mistulun di lintog kan madayaw sidat losana tagu. Sum-
mikad ot imbilin na un mailaksun dat apostoles si sin-akitan.
35 Utdit mailaksun da dida, kinnanan Gamaliel sidat bul̲un
na un, "Susunud un kaganakan Israel, masapula ammaan yu
un somsomkon nat panggop yu un koon sidatuwa tagu.
36 Ta utdit un adi na payyan nabayaga timpu, inggaw osa'n
lal̲aki un mangngadan Teudas un nangabaw un nangatu'n
tagu, ot umoya opata gasuta tagu dat naibuyut kan siya.

Yoong utdit napatoy si Teudas nan-asiwalak dat buyut na ot naid nambanagan da.

37 “Magangput man di, naisongwat payyan un nampalang si Judas un iGalilea utdit timpun dit masensusan dat tagu. Adu uman dat naawis na yoong mapatoy man, losan dat buyut na uman un nan-asiwalak.

38 “Ot san ibagak kan dikayu maipanggop situwa mapaspasamak, adi taku bibiyangan datuwa tagu ot baybay-an taku dida. Ta nu satun panggop da onnu kokkoon da nanligwat si tagu, maid payon mambanagana.

39 Yoong nu si Apudyus ud makinnakom sit koon da, adi taku maabak dida. Isunga adi taku suganggangon dida ta amangan nu si Apudyus nat suganggangon taku.”

40 Ot siya’d inunud da dit ugud Gamaliel. Pinalnok da dat apostoles ot pinasabisabid da dida asida binilibilin dida un adi daon mantudtudu si maipanggop kan Jesus, asida inwaya dida.

41 Utdi, tinaynan dat apostoles dat kamang di Sanhedrin un amod dit talok da ta imbilang Apudyus un maikali da un mababbainan maipagapu kan Jesus.

42 Ot kaalgaw-algaw un umoy da utdit timplu kan kabolboybolboy ot intulutuluy da un nantudtudu kan naniwalagawag sit Nabalu’n Damag un si Jesus, siya dit Kristu.

6

Namili Da’t Pitu Un Tumulung Sidat Apostoles

1 Utdiya timpu un ummaduadu dit bilang dat manuttuwa, nilumtaw tun lilin dat Judio un mambagbaga si Griego utdat Judio un mambagbaga si Hebreo. Nanlili dat Griego un mabaybay-an dat bilug da utdat maiwalasa lasyun kan dida si kaalgaw-algaw.

2 Utdi, pinandatdatong dat kagwampulut-duwa’n apostoles dat losana manuttuwa ot kinnanan da un, “Bokona lumbong un baybay-an mi din mangiwalagawagan mi utdit ugud Apudyus maipagapu’l lawa si mangipapuutan mi utdan maiwalas un lasyun.

3 Isunga susunud, mamili kayu si pitu’n lalaki kan dikayu un nabalu ud kaugudana, nasilib kan napnu si pannakabalin Ispiritu Santu, ta dida ud dutukan taku un mangipapuut sidatuwa makwa.

4 Kad sidi, maiyossaan mi un manluwalu kan mangiwalagawag sidit ugud Apudyus.”

5 Nas-oman da un losan dit kanan dat apostoles ot pinili da si Esteban un osa’n tagu un nabilog dit pammati na kan napnu’t pannakabalin Ispiritu Santu. Pinili da pay dat udum un sada Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas kan si

Nicolas un osa'n bokona Judio un iyAntiokia un ummunud sit
ugalin dat Judio.
6 Indatag da dat napili utdat apostoles ot inyagpad dat
apostoles dat ima da utdit ul̲un dit kada osa un napili asida
inluwal̲uwan dida.
7 Utdiyon summayasayak dit ugud Apudyus ot ummad-
uadu dat manuttuwa utdin Jerusalem kan adu pay dat papadi
un nangunud sit kustu un pammati.

Sat Nadokmaan Esteban

8 Si Esteban un tal̲ona binindisyunan Apudyus kan initdana
si amoda pannakabalin, nangkokwa utdat am-amug kan
nakaskasdaawa mangilasinan un iillan dat tagu.
9 Yoong inggaw da ud Judio un nanuganggang kan siya.
Dida dat iCirene kan iyAlejandria un nanligwat sit sinagoga
un ngadnon da ut "Sinagogan di Nawayaana Tagu." Bul̲un
da dat uduma Judio un iCilicia kan iyAsia un nakasinnungbat
kan Esteban.
10 Yoong adida kabool̲ana maabak si Esteban gapu utdit
kinasilib na kan gaputa si Ispiritu Santu ud mangibaga utdat
ugudona.
11 Utdi, namasuksuk da si piga'l lawa'n lal̲aki dal̲apnu ibaga
da un, "Nagngol̲ mi tuwa tagu un nambagbaga't maisugang-
gang kan Moses kan si Apudyus."
12 Kama't tu dit nansusugsug da dal̲apnu makasul̲ag dat tagu
padana pay sidat lalallakay di Judio kan mimistulun di lintog
kan Esteban. Ot ummoy da dinokmaan asida indallay sit
Sanhedrin.
13 Nangipalang da utdat tagu si umoy mantuli un man-
gustigu maipanggop kan Esteban un kanan da'n, "Adina gu-
mongda tuwa tagu un mambagbaga't maisuganggang situn
timplu taku kan sidit lintog Moses.
14 Ta nagngol̲ mi dit imbaga na un si Jesus un iNazaret, yam-
anona tun timplu ot baliwana dat ugali un impatawid Moses
kan ditaku."
15 Utdi, intutukkol̲ dat losana kamang di Sanhedrin si Este-
ban ot naila da dit muging na un nadol̲anga kama si muging
di anghel.

7

Sat Palawag Esteban

1 Utdi, inimusan dit kangattuwana padi si Esteban un,
"Tuttuwa kad tu un ipabasul̲ da kan sika?"
2 Summungbat si Esteban un, "Susunud ya aamma, dum-
ngol̲ kayu kan sakon. Utdit ininggawan dit ginnapuwan
taku un Abraham sidin Mesopotamia, utdit daan na payyan

un umoy inggaw Haran, nampaila dit mannakabalin kan
madaydayawa Apudyus kan siya.
3 Ot kinnanan Apudyus kan siya un, ‘Taynam nat ilim kan
dat kakabbagiyam ot umoy ka utdin ili’n ibagak kan sika.’
4 “Utdi, tinaynan Abraham dit ilin dat Caldeo ot inummoy
ininggaw sidin Haran. Utdit natoyon dit aman Abraham,
binilin Apudyus un umoy situwa ili un inggawan taku’t tun
satun.
5 Naid intod Apudyus kan Abraham si pita ut mangkuwa na
uttu ulay nu singkulligonga lawa. Yoong insapatan Apudyus
kan siya un mangkuwa da utdat kaganakana tuwa pita ulay
nu naid payyan anak Abraham sidit.
6 “Imbagan pay Apudyus kan siya un, ‘Umoy dat ka-
ganakam inggaw si uduma ili ot mambalinon da dida si
puyung kan mapalpaligat da si unus di opata gasut un dagun.
7 Yoong dusaok dat tagu’n mamuyung kan dida kad taynan
dat kaganakam diya ili ot man-ulin da un mandaydayaw kan
sakon situwa igaw.’
8 “Imbilin pay Apudyus un matul̲giyan dat losana anaka
lal̲aki dal̲apnu awad mangilasinan situwa intulag na. Siyadi
dit gapuna un tinul̲giyan Abraham dit abeng na un si Isaac
sidit maikawal̲u’n al̲gaw na un naiyabeng. Ot si Isaac,
tinul̲giyana si Jacob ot siya payon kingwan Jacob sidat kag-
wampul̲u’t duwa un abeng na un siya dat nadayawa ginna-
puwan taku.
9 “Gapu’t dit apal̲ dat anak Jacob kan Jose un sunud da
inlaku da un mapuyung sidin Egipto. Yoong si Apudyus
tinatakkudog na si Jose.
10 Inlisin Apudyus sidat losana mapaligatana kan initdana
si gasossoom un ugali kan silib ot nas-om dit Faraon un alin
dat Egipto kan siya. Ot dinutukana si Jose un gubinnadul un
mangitulay sidin Egipto kan ulay sidat losana kabol̲oy na.
11 “Utdiyon dinumtong dit amoda ul̲at un siya’d gapun dit
amoda ligat sidin losana Egipto kan Canaan ta naid mangal̲-
an dat ginnapuwan taku si kanon da.
12 Yoong utdit nadamag Jacob un awad ilik sidin Egipto,
imbaun na dat abeng na un siya dat ginnapuwan taku. Siyadi
ud damu’n ummoyan da ud Egipto.
13 Utdit maikagwa’n ummoyan da, intigtigammun Jose
dit long-ag na kan dida’n susunud na ot siyadi payon dit
nakatigtigammuwan Faraon sidat susunud Jose.
14 Utdi, impaayag Jose si ama na un Jacob pati utdat losana
pamilyan dat susunud na ta dumatong da ud Egipto. Pi-
tumpul̲u ya lima da’l losan.
15 “Kadon inummoy da Jacob ininggaw ud Egipto ot siyadi
ud natoyana kan dat uduma ginnapuwan taku.

16 Yoong inyulin da dat ladag da ud Sikem un innilbon da
utdit lolobnan un ginatang Abraham sidat kaganakan Hamor.
17 “Utdit umadaniyon dit timpu’n matungpalan dat insap-
atan Apudyus kan Abraham, aduadu daon dat ginnapuwan
taku ud Egipto.
18 Utdiyon summongwat tun osa’n ali un mangiyapu’d
Egipto un naid tigtigammuna kan Jose.
19 Sadiya ali sinikasikapana dat ginnapuwan taku ot
pinapilit na dida un tengyan da dat abit da utdit lasin dalapnu
matoy da.
20 “Utdiya timpu naiyabeng si Moses ot nalungpulungpu un
abit. Tinagibin dat malong-ag na si tulu’n bulan sidit bolloy da.
21 Utdit adi daon maisuluk, kapilitana tinengyan da utdit
lasin yoong indasan dit babai un abeng Ali Faraon. Inala na
ot pinadakol na un kama si kustu un abeng na.
22 Utdi, natudtuduwan si Moses sidat losana silib dadit
iyEgipto ot nambalina mabigbigbig un tagu gapu utdit man-
uugud na kan angwat na.
23 “Utdit opatapulu’n dagunon si Moses, nagasmok na un
umoy ay-ayawon dat pada na un kaganakan Israel.
24 Utdit ininggawana’t di, naila na un palpaligaton dit
iyEgipto dit osa’n iyIsrael. Ummoy na tinulungan ot imbalos
na un pinatoy dit iyEgipto.
25 Impagalup Moses nu naawatan dat pada na un ka-
ganakan Israel un siya ud usalon Apudyus un mangiwaya
kan dida utdat iyEgipto yoong adida naawatan.
26 “Mabigat man uman, naila na dat duwa un mantilitiliw ot
pinadas na dida un mangkapiyaon un kanana’n, ‘Bulun, apay
mantilitiliw kayu un nampada kayu’n kaganakan Israel?’
27 “Yoong sadit mamalpaligat sit osa, indublang na si Moses
un kanana’n, ‘Singngadan nat nangisaad kan sika un mangi-
pangat kan manguis kan dikami?
28 Piyaom kad patoyon sakon un padan dit namatoyam
sidit iyEgipto ud kalabyan?’
29 “Utdit nagngol Moses tu, nambutik ot ummoy ininggaw
sit adayu’n ili un Midian. Siyadi ud nangasaw-ana kan
gummanakana si duwa’n lalaki.
30 “Lumakpus man dit opatapulu un dagun, ininggaw si
Moses sit igawa maid tagtaguwan sidin bateled Sinai ot nam-
paila kan siya dit anghel Apudyus sit gumilagilaba kaykayyu.
31 Nasdaaw si Moses sidit naila na. Utdit umad-adaniyana
ta ina am-ammaan ilan, nagngol na dit gingan ud Apu un
kanana’n,
32 ‘Sakon si Apudyus un nandaydayawan da Abraham,
Isaac kan Jacob un ginnapuwam.’

Namilpil si Moses sidit kimut na ot adi naon maitul̲oda
tumukkol̲.
33 Utdi, imbagan Apudyus kan siya un, ‘Kaanom nat kapa-
tus nu ta nasantuwan nat igaw un sumisikkadam.
34 Nailaka tal̲on dit mamalpaligatan dat iyEgipto utdat
taguk kan nagngol̲ ku pay dat ayuwong da. Ot dummobaaka
umoy mangiwaya kan dida. Awe nu ta ibaun ku ud sika’t din
Egipto.’ ”
35 Intuluy Esteban un, “Si Moses, siya dit sinumdiyan dat
kaganakan Israel sidit imbaga da kan siya un, ‘Singngadan
nat nangisaad kan sika un mangipangat kan manguis kan
dikami?’ Yoong siya payon dit imbaun Apudyus un mangi-
pangat kan mangiwaya kan dida’t dit napuyungan da maipa-
gapu utdit tul̲ung dit anghel un nampaila kan siya utdit gumil-
gilaba kaykayyu.
36 “Ot inlaksun na dat kaganakan Israel sidin Egipto ot
adu dat kingwa na un am-amug kan nakaskasdaawa mangi-
lasinan sidin Egipto, utdin Nadokota Baybay kan sidit in-
inggawan da utdit igawa naid tagtagguwan si opatapul̲u’n
dagun.
37 Siya payon si Moses un nangibaga utdat kaganakan
Israel un kanana’n, ‘Mangibaun si Apudyus kan dikayu si
osa’n propeta na un pada yu pay lawan un Judio un padan
dit nangibaunana kan sakon.’
38 Utdit naammung dat ginnapuwan taku utdit igawa maid
tagtaguwan sidin Bateled Sinai, si Moses dit nakabagbagaan
dit anghel Apudyus ot inawat Moses dit mannanayun un
ugud Apudyus dal̲apnu itdona kan ditaku.
39 “Yoong adin dat ginnapuwan taku tinuttuwa si Moses,
tal̲ona adi daon piyaona unudon ta piyaon da un mangulin
yoong sidin Egipto.
40 Siya’d gapuna un utdit mauwayan da kan Moses un
ummoy sidin bateled Sinai, imbaga da kan Aaron un sunud
Moses un, ‘Ikokwaam dikami si sinan-apudyus un tungtung-
udon mi. Ta si Moses un nangilaksun kan dikami’t din Egipto
naid tigammu miyon nu ngadan nat napasamak kan siya.’
41 “Kadon, nangwa da si sinan-apudyus un kama si ubbun
di baka ot nan-idatun da kan siya kan inpiyestaan da dit
kingwa da pay lawana sinan-apudyus da.
42 “Gapu’t di, impatungad Apudyus dida ot binay-ana dida
un nandaydayaw sidat bituwon ud langit un siya payon dit
ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un kanan da’n,
‘Kaganakan Israel! Sakon kad nangidatunan yu utdat pinalti
yu un ayam un indatun yu utdit ininggawan yu utdit

igawa maid tagtaguwan si unus di opata pu<u>l</u>u'n dagun?
Bokon.
43 Ta sadit tulda un ininggawan dit sinan-apudyus un
Moloch dit inawit yu kan sadit sinanbituwon dit sinan-
apudyus yu un Refam. Sadatu dat sinan-apudyus un
nandaydayawan yu. Siya'd gapuna un ibaun ku dat
umoy gumusu<u>l</u> kan dikayu ot idallay dikayu utdin
labos Babilonia.' "
44 Intulutuluy Esteban un kanana'n, "Utdit ininggaw dat
ginnapuwan taku utdit igawa maid tagtagguwan, inggaw
tulda da un mangilasinan un awad si Apudyus kan dida
un siya payon dit intulag na. Nakwa di un tulda sigun sit
imbilin Apudyus kan Moses un makwaana un maipada utdit
tutulladan un naipaila kan Moses.
45 Utdit natoy si Moses naisongwat si Josue un nangipangat
kan dida. Ot tinawid dat ginnapuwan taku di un tulda ot
intaltallay da utdit impangatan Josue dida un nanakup sidat
pita un nampakaanan Apudyus sidat ininggaw. Ot sadita
tulda iniinggaw kan dida inggana utdit timpun Ali David.
46 Nasnas-om si Apudyus kan Ali David. Kindaw David un
mapalubusan un manuud si bo<u>l</u>oy un mandaydayawan da
kan Apudyus un nandaydayawan Jacob.
47 Yoong bokona si David dit nanuud nu adi si Solomon un
abeng na.
48 "Yoong ulay nu kama't di, bokona inggaw si bo<u>l</u>oya king-
wan di tagu si Apudyus un Kangattuwan ta paimbaga na utdit
osa'n man-uugudon un,
49 'San langit ud mangiyapuwak ot satun pita ud papattayak
sidan ikik. Ot kamaana'n bo<u>l</u>oy nat mabalin yu un
tuudon un bo<u>l</u>oy ku? Ngadan na un igaw dit maibagaya
man-illongak?
50 Bokon kad un sakon ud nampaloswa utdatu'n losana kaki-
gad?' "
51 Intuluy Esteban un nambagbaga'n kanana'n,
"Ginum<u>l</u>ang nat u<u>l</u>u yu un tagu. Kama't aangson di paganu
nat aangson yu ta adiyu piyaona dong<u>l</u>on dan ugud Apudyus.
Kanayuna suganggangon yu si Ispiritu Santu un padan dat
kingwan dat ginnapuwan yu.
52 Awad kad propetan Apudyus si adin dat ginnapuwan yu
pinalpaligatan? Ot pinatoy da pay dat imbaun Apudyus un
ummoy nangidaana nangipadamag sidit dumakngan Jesus
un Nalintoga Babbaun na. Ot sinsatun dikayu'd nangituyuk
kan nampapatoy kan siya.
53 Dikayu'd nangawat sidit lintog Apudyus un paintod na
kan Moses sidit anghel yoong adiyu tinuttuwa," kinnanan
Esteban kan dida.

Binatubatu Da Si Esteban

54 Utdit magngolan dat pappangat di Judio dat imbagan
Esteban, ngumilongilot dit ngipon da utdit sulag da kan siya.
55 Yoong napnu si Esteban sit pannakabalin Ispiritu Santu
ot mantangad man langit, naila na dit nakaskasdaawa dolang
Apudyus kan si Jesus un sumisikad sidit kapon madiwanan
na.
56 "Ilan yu," kanan Esteban, "Mailak langit un mabubuktan
ot sadit Inyanak di Tagu un si Jesus, andi un sumisikad sidin
kapon madiwanan Apudyus."
57 Yoong gapappakuyan dat tagu ot inuput da dat inga da
dalapnu adi da magngol dit bagbagan Esteban asida dinuku-
sana naab-abtan.
58 Ot linagayad da un inlaksun sidit lasin dit ili asida binatu-
batu. Ot sadat tagu un nampabasul kan siya, imbanat da dat
kagoy da un impaadog sidit osa'n babbagu un mangngadan
Saulo.
59 Utdit madama un batubatuwon da si Esteban, nanluwalu
un kanana'n, "Apu Jesus, awatom tun kadogwak."
60 Utdiyon nampalintumong ot impakuy na un, "Apu Jesus,
adim okyan ipabasul kan dida tuwa kokkoon da." Maibaga
na man tu, napungdiwon dit angos na.

8

Pinalpaligat Saulo Dat Manuttuwa

1-2 Utdi, inggaw da ud tagu un kanayuna mandaydayaw
kan Apudyus un ummoy nangilbon kan Esteban ot talona
inibiibilan da. Yoong si Saulo nas-omana dit namatoyan da
kan Esteban.
Ot manipud sidiya al-algaw nanlugi dit amoda namalpali-
gatan da utdat manuttuwa utdin Jerusalem. Ot losan dat
manuttuwa malaksig sidat apostoles, nan-asiwalak da utdin
losana lakub Judea kan Samaria.
3 Si Saulo talona piyaona'n maid dat losana manuttuwa
kan Jesus ot linnok na dat kabolloybolloy, linagayad na dat
manuttuwa un babai kan da lalaki ot paimbalud na dida.

Naitudtudu Dit Nabalu'n Damag Sidin Samaria

4 Sadat manuttuwa un nan-asiwalak, intudtudu da dit ugud
Apudyus sidat il-ili un ummoyan da.
5 Ot osa kan dida si Felipe un inummoy si osa'n ili ud lakub
Samaria ot impatigammu na utdat tagu't di dit maipanggop
kan Kristu.
6 Utdit magngolan dat tagu dit itudtudu na kan naila da dat
nakaskasdaawa mangilasinan un kingwa na, impapasnok da
dit nandongol kan siya.

7 Ta pinaḻaksun na dat dimunyu utdat tagu un sinakayan
da ot gapappakuyan da un lummaksun kan adu pay dat
pinapiya na un adi makakuliit kan napilay.
8 Kad, amod dit lagsak dat tagu't diya ili.
9 Yoong inggaw pay osa'n laḻaki utdiya ili un mangngadan
kan Simon. Nabayag un masmasdaaw dat iSamaria utdit
mansasalumangka na kan ibagbaga na pay un siya ud nan-
gatu'n tagu.
10 Ot losana tagu't diya ili, nangatu man kan da nadoba,
impapasnok da un nandongoḻ sidat imbaga na. Ta kanan da
un, "Satu un tagu siya dit initdan Apudyus si pannakabalin ot
mangadan si Taḻona Mannakabalin."
11 Impasnok da un nandongoḻ kan siya gaputa nabayag
un taḻona nasnasdaaw da utdit mangkokwaana't dat sal-
salumangka.
12 Yoong utdit nanuttuwa da utdan intudtudun Felipe un
Nabaḻu'n Damaga maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus
kan sat maipanggop kan Jesu Kristu, nampabunyag da'l
losan, laḻaki kan da babai.
13 Pati si Simon nanuttuwa payon ot magangput man un
mabunyagan naitungtung-udon kan Felipe. Ot maila na man
dat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un kingwan
Felipe, taḻona nasnasdaaw.
14 Utdit nagngoḻ dat apostoles Jerusalem un nanuttuwa dat
iSamaria utdit ugud Apudyus, imbaun da kan dida da Pedro
kan Juan.
15 Ot utdit dumatong da, inluwaḻuwan da dat iSamaria un
manuttuwa daḻapnu umoy inggaw dit Ispiritu Santu kan dida.
16 Ta utdiya timpu naid payyan si Ispiritu Santu kan dida
nu adi nabunyagan da'l lawa utdit ngadan Apu Jesus.
17 Ot utdiyon, inyagpad da Pedro kan Juan dat ima da utdat
uḻun dat manuttuwa ot naawat da si Ispiritu Santu.
18 Utdit mailan Simon un intod Apudyus si Ispiritu Santu
utdat manuttuwa maipagapu't dit nangiyagpadan dat apos-
toles sidat ima da kan dida, induyaw na dit pilak na kan da
Pedro kan Juan ta ibayad na
19 un kanana'n, "Itdanak pay situwa pannakabalin yu
daḻapnu awad kad tagu't mangiyagpadak situn imak, maawat
na pay si Ispiritu Santu."
20 Yoong summungbat si Pedro kan siya un, "Maidoga ka
utnat pilak nu un maipisuk sidin impiyelnu ta kanam nin nu
mabalin un magatang si pilak dit pakdaw Apudyus.
21 Maid maikankanamungam onnu kalintogama
maipankokwa kan dikami utdan pakwan Apudyus ta bokona
nalintog nat aangsom sidin man-iila na.

22 Isunga mambabawi ka uttuwa nadadaga sinomsomok
nu ot iluwal̲um un nu mabalin pakawanon dika kan Apudyus
sinata sinomsomok nu.
23 Ta mailak un amod nat apal̲ un ginuml̲oy kan sika ot
pinuyung dika't basul̲."
24 Ot summungbat si Simon kan da Pedro kan Juan un,
"Mangaasi kayu ta iluwal̲uwanak kan Apudyus dal̲apnu adi na
mapasamak kan sakon tu un inugud yu."
25 Utdit maabusa panoknokan da Pedro kan Juan dit
maipanggop kan Jesus kan maabusa maibaga da dat ugud na,
nangulin da ud Jerusalem un inoy da dat adu un boboloya
sakup Samaria ot inwalagawag da dit Nabal̲u'n Damag
maipanggop kan Jesus sidat tagu't di.

Si Felipe Kan Sadit Opisyal Un iyEtiopia

26 Utdi payona timpu inggaw anghel Apudyus un nampaila
kan Felipe un nangibaga kan siya un, "Manlakkat ka ta umoy
ka utdin daya un kal̲sa un manal̲an Gaza un nanligwat ud
Jerusalem." Satuwa kal̲sa bokona mausalon situn satun.
27 Utdi, nanlakkat si Felipe ot kaysan. Utdiya inggawana't
dit kal̲sa naabat na tun osa'n opisyal un iyEtiopia un siya ud
man-aayyuwan sidat losana kinabaknang dit Candace onnu
reynan di Etiopia. Inummoy Jerusalem nandaydayaw kan
Apudyus,
28 ot utdit mangulinon un nanlugan sidit kalesa na,
basabasaona dit iblu'n ingkanglit propeta Isaias.
29 Utdi, imbagan Ispiritu Santu kan Felipe un, "Umoy ka
dakngon din kalesa."
30 Utdi, nanoddak si Felipe ot dakngona man dit kalesa, nag-
ngol̲ na un basabasaon dit opisyal dit iblun ingkanglit Isaias.
Ot inimus na kan siya un, "Maawatam kad nat basabasaom?"
31 Summungbat dit pangat un, "Innon nat man-aawat ku
nu maid mangilawag kan sakon?" Ot pinanlugan na si Felipe
utdit kalesa un nandol̲-ag da.
32 Satu dat naikanglita ugud Apudyus un basabasaona utdit
iblun Isaias,
"Kama si kannelu un maidallay sidit papaltiyan,
Kama si ubbun di kannelu un gumiginnok nu pukisan da,
Adina un pulus gumguminga.
33 Binabbainan da ot bokona nalintog dit nangkukuis da kan
siya. Maid makaugud si maipanggop si kaganakana ta
pinangkigad da dit mataguwana uttun pita."*
34 Ot sadit pangat, inimus na kan Felipe un, "Ibagam ud kan
sakon nu singngadan na dit mangibagbagaan dit propetan

* **8:33** Isaias 53:7-8

Apudyus situ, maipanggop kan siya pay lawan onnu awad udum?”
35 Utdi, inlawlawag Felipe ot inlapu na utdit binasan dit opisyal un ugud Apudyus dit nangibagaana’t dit Nabal̲u’n Damag maipanggop kan Jesus.
36 Utdiya manlulluganan dat dit kalesa, dintong da dit danum ot sadit pangat kinnanana un, “Antu ud danum. Adina kad mabalina mampabunyagak?”
37 Kinnanan Felipe kan siya un, “Mabalin un mabunyagan ka, nu ipapasnok nu un manuttuwa kan Jesus.”
“On, manuttuwaak,” insungbat na. “Tuttuwaok un si Jesu Kristu dit Anak Apudyus.”†
38 Ot pinan-illong dit pangat dit kalesa ot inummoy da un duwa utdit danum ot binunyagan Felipe.
39 Utdit tumakdang da, dagusa indallay Ispiritu Santu si Felipe ot naidon inilan dit opisyal kan siya yoong intulutuluy na un kaysan un mantattal̲ok.
40 Utdit makadlaw si Felipe ininggawon sin ili un Azoto. Ot inwalagawag na dit Nabal̲u’n Damag sidat losana ili’n inoy na aginggana’t dummatong ud Cesarea.

9

Nambalin Un Manuttuwa Si Saulo
(Kingkingwan 22:6-16; 26:12-18)

1 Utdi payon un timpu, nantultuluy dit angos Saulo un tal̲ona mangog-ogyat kan mamatoy sidat manuttuwa kan Jesus ot inummoy sidit kangattuwana padi,
2 un umoy nangdaw si sulat un pammalubus kan siya un itdona utdat pangat di sinagogan dat Judio utdin Damasco. Ta nu awad maodasana ut manuttuwa’t di utdit Wagas* di mantatagu un intudtudun Jesus, dokmaana dida, babai man onnu lal̲aki asina punguwona idallay dida ud Jerusalem.
3 Inggaw man si Saulo utdit dal̲an un adaniyon ud Damasco, kakl̲ata lawa’n dinol̲angan dit napaddapadda un silawa nan-ligwat langit.
4 Dagusa naidugsut ot nagngol̲ na dit ginga un kanana kan siya un, “Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon?”
5 “Singngadan nu kad Apu?” inimus Saulo.
“Sakon si Jesus un palpaligatom,” insungbat dit ginga.
6 “Gumangun ka ta ituluy nu un umoy sidin ili’d Damasco ot awad mangipatigammu kan sika’t di utdat koom.”
7 Sadat bul̲un Saulo, natataag da ta nagngol̲ da dit ginga yoong naid naila da si tagu.

---

† **8:37** Satu un bersikulu naid sidan udum un manuskrito.
* **9:2** Dal̲an ud Apu, utdin Griego

8 Utdi, summikad si Saulo ot indiyat na dat ata na yoong
Adina makaila. Ot kiniwida lawan dat bul̲un na un indallay
Damasco.
9 Tul̲u'n al̲gawa adina makaila ot sidatuwa al̲-al̲gaw adina un
tal̲on nangan kan umminum.
10 Utdin ili'd Damasco, inggaw osa'n manuttuwa un mangn-
gadan Ananias. Nampaila si Apu Jesus kan siya si kama't in-
inop na un kanana'n, "Ananias!"
Ot summungbata kanana'n, "On, antuwak Apu?"
11 Imbagan ud Apu kan siya un, "Mansagana ka ta ika't din
kal̲sa un ngadnon dat Nagdong, umoy ka utdin bol̲oy Judas ot
imusom nu kawad dit lal̲aki'n iTarso un mangngadan si Saulo.
Ta madama un manlulluwal̲u si Saulo uttun satun.
12 Ot naipaila pay kan siya si kama't in-inop na un annat
dumatonga mangngadan si Ananias un umoy mangiyagpad
sit ima na kan siya dal̲apnu makaila uman."
13 Yoong summungbat si Ananias un, "Apu adu un tagu
ud nangibaga kan sakon maipanggop situwa tagu utdat
nangkadadaga kingkingwa na utdat tagum sin Jerusalem.
14 Ot dummatong situn Damasco un awad kan siya dit
naikanglita palubus dat aap-apun di padi un manokma utdat
losana manuttuwa kan sika."
15 Yoong imbagan ud Apu kan siya un, "Umoy ka! Ga-
puta siya'd pinilik un manselbi kan sakona umoy mangi-
patigammu utdit maipanggop kan sakon sidat bokona Judio
kan sidat al-ali da kan pati pay sidat tagu un kaganakan
Israel.
16 Ot ipailak kan siya dat losana ligat un sagapal̲ona maipa-
gapu't mangipatigammuwana utdit maipanggop kan sakon."
17 Utdi, inummoy si Ananias. Nilumnok sidit bol̲oy Judas
ot inyagpad na dit ima na kan Saulo un kanana'n, "Sunuda
Saulo, si Apu Jesus un nampaila kan sika utdit dal̲an nu un
umoy situ ud nangibaun kan sakon dal̲apnu makaila ka uman
kan dal̲apnu mapnu ka utdit pannakabalin Ispiritu Santu."
18 Ot dagusa inggaw naotdaga kama't siksik di ikan un
nanligwat sidat atan Saulo ot makaila umanon. Manon
summikad ot nampabunyag.
19 Utdiyon, nangan ot gummilog.

Nantudtudu Si Saulo Ud Damasco

Utdiyon nakaigaw si Saulo si piga'n al̲gaw sidat manuttuwa
ud Damasco.
20 Inummoy sidat sinagogan di Judio ot dagusa inlapu na
un nantudtudu maipanggop kan Jesus un kanana'n, "Siya ud
Anak Apudyus."
21 Ot nasnasdaaw dat losana tagu un nakagngol̲ sidat im-
baga na ot nampaim-imus da pay lawan un, "Bokon kada

siyatu dit tagu'n mamalpaligat sidat manuttuwa kan Jesus
sidin Jerusalem? Ot bokon kada dummatong situ dalapnu
umoy na dokmaan dat manuttuwa asina punguwona idallay
dida't dat aap-apun di padi ud Jerusalem?"
22 Yoong ummamod dit kabooloan kan tulod Saulo un man-
tudtudu ot talona nasnasdaaw dat Judio un inggaw sidin
Damasco ot naid makaabak kan siya utdit pammanoknok na
un si Jesus siya dit Kristu.
23 Lumabas man adu'n al-algaw, nandatdatong dat Judio ot
nantutulagan da un patoyon si Saulo.
24 Inalgaw kan linabi un linopang dat Judio dit pudayan
sidiya ili dalapnu patoyon da si Saulo. Yoong napatagim-
muwan si Saulo utdit panggop da un koon kan siya.
25 Adi kad gaputa kama't di, ummoy dat buyut na inala si
labi ot innigga dat dit balulang asida inuyud sidit lasin dit
gibaw dit boboloy.

Ummoy Si Saulo Ud Jerusalem

26 Kaysan si Saulo utdin Jerusalem ot dumatong man
pinadas na un maibulun okyan sidat manuttuwa't di. Yoong
adi da tuttuwaon un osaon un manuttuwa ot kummimut da'l
losan kan siya.
27 Yoong ummoy Bernabe tinulungan si Saulo ot ummoy
na intulud sidat apostoles. Ot impalawag Bernabe kan dida
nu in-inon dit nan-iilan Saulo kan Apu Jesus sidit dalan kan
nakabagbagaana kan siya. Impadamag na pay kan dida dit
tulod Saulo un nangiwalagawag maipanggop kan Jesus sidin
Damasco.
28 Kad manipud sidiyon nawayaon si Saulo un naibulubulun
sidat apostoles sidin Jerusalem ot talona natuloda nangiwala-
gawag sidit maipanggop kan Apu Jesus.
29 Nakabagbaga pay kan nakadisdiskutil sidat Judio un
Griego dit bagbaga da yoong adi da maabak ot pinanggop da
un patoyon.
30 Utdit natigammuwan dat bulun na un manuttuwa dit
panggop da, intulud da si Saulo ud Cesarea asida pinadalan
sidin Tarso.
31 Kad sidiyon gumminok dit mapalpaligatan dat manut-
tuwa utdin losana lakub Judea, Galilea kan Samaria. Gapu
utdit tulung ud Ispiritu Santu napabilog dit pammati da. Um-
maduadu dit bilang da kan intultuluy da un dit nanuttuwa
kan nangiyogyat kan Apudyus.

Dinakdak Pedro Ud Lidda Kan Joppe

32 Ot si Pedro payon, ummoy nandakdak sidat boboloya
namiling sidat tagun Apudyus. Ot utdiya mandakdakana
ummoy na pay inila dat inggaw sidin Lidda.

33 Insangkat na utdi dit osa'n la̱laki'n mangngadan kan
Eneas un adina'n pulus makakuliit ot uumbog ullawa un
wa̱lu'n dagunon.
34 Kinnanan Pedro kan siya un, "Eneas, papiyaon dika kan
Jesu Kristu. Gumangun ka ot lukutom nat obok nu."
Ot dagusa gummangun si Eneas.
35 Kad sadat losana iLidda kan iSarona un nakaila kan
Eneas un kummiyaon, nanuttuwa da kan Apu Jesus.
36 Utdin Joppe pay, ininggaw osa'n manuttuwa un babai un
mangngadan si Tabita. † Sad kokkoona ullawa kampay dat
napiya kan tumu̱lung sidat nakapus.
37 Utdiya timpu'n ininggawan Pedro utdin Lidda nansakit
si Tabita ot natoy. Immos da dit ladag na asida umoy inyobog
sidit nanginngatu'n kuwaltun dit bo̱loy na.
38 Madamag man dat manuttuwa't di un awad si Pedro ut-
din Lidda, nangibaun da si duwa'n la̱laki un umoy mangibaga
kan siya un kanan da un, "Pangaasim ta da̱lasoma maitung-
ud kan dikami't din Joppe." Ta bokona adayu din Joppe utdin
Lidda.
39 Utdi, nanlakkat si Pedro un naibu̱lun kan dida. Utdit du-
matong da, indallay da si Pedro utdit nanginngatu'n kuwaltu.
Mampaibil dat losana bilug un nangalibungbung kan Pedro
ot impaila da dat kagoy kan udum paya silup un kingwan
Tabita sidit katattagu na.
40 Yoong pina̱laksun Pedro dida'l losan asina nampalintu-
monga nanluwa̱lu. Magangput man, inatubang na dit ladag
ot kinnanana'n, "Tabita, gumangun ka."
Indiyat Tabita dat ata na ot maila na man si Pedro, nantu-
pak.
41 Induwawan Pedro dit ima na kan siya asina tinu̱lungana
summikad. Utdiyon inayagana dat manuttuwa kan sadadit
losana bilug ot impaila na kan dida si Tabita un matatagu.
42 Kadon nandinadinamag tuwa napasamak sidin losana
lakub Joppe ot adu dat nanuttuwa kan Apu Jesus.
43 Nabayag un ininggaw si Pedro utdin Joppe utdit bo̱loy ud
Simon un mambobosa̱l si geddang.

10

Sada Pedro Kan Cornelio

1 Utdin Cesarea, ininggaw osa'n tagu un mangngadan kan
Cornelio un kapitan di simbungguyana suldadun di Roma un
mangadan si Bungguy dat iyItalia.
2 Bokona Judio yoong kanayuna mandaydayaw kan
Apudyus, pada na pay sidat losana kabo̱loy na. Ta̱lona nalaay

† **9:36** Satuwa ngadan si Griego, Dorcas un sat kaipooyana, "Ugsa."

sidat nakapusa Judio kan kankanayuna manluwaḻu kan Apudyus.
3 Sin-aḻgawan sidit mandangwilis kama si nan-in-inop si Cornelio ot nalawaga naila na dit anghel Apudyus un nilumnok un kanana kan siya un, “Cornelio.”
4 Amod dit kimut na un nangitukkoḻ sidit anghel ot kinnanana un, “Ngadan na Apu?”
Summungbat dit anghel un kanana’n, “Dingngoḻ Apudyus danat luwaḻum kan tigammu na nat kinalaay nu utdan nakapus.
5 Mangibaun ka’t tun satun si umoy ud Joppe ta ida ayagan dit mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro.
6 Awada sangailin Simon un mambobosaḻ si geddang. Adani’t din igid baybay dit boḻoy na.”
7 Utdit nabatin dit anghel, inayagan Cornelio dat duwa’n babbaun na kan osa’t dat manselselbi kan siya’n suldadu un kanayuna mandaydayaw kan Apudyus.
8 Imbagan Cornelio kan dida dit napasamak ot imbaun na dida ud Joppe.
9 Mabigat man sidit manaddaḻanan dat naibaun un umadani daon Joppe, inummoy si Pedro utdit otop* dit boḻoy Simon si mamatuk daḻapnu manluwaḻu.
10 Nabitil un dit manluwaḻu ot piyaona okyana mangan. Yoong utdit madama un maisagsagana dat kanona, inggaw impailan Apudyus kan siya un kama si in-inop.
11 Naila na un nabuktan langit ot inggaw dumobadoba’t tun pita un kama si dakoḻa uḻos un naikisin dat opata siku na.
12 Utdit daḻom na inggawa losan dat nadumaduma’n ayam kan losan dat kumayap kan dat tumaud un adin dat Judio mabalina isida.
13 Inggaw ginga’n nambagbaga’n kanana kan siya un, “Pedro sumikad ka ot mamalti ka si isidam.”
14 Yoong kinnanan Pedro un, “Adik makwa Apu, ta naid payyan nanganak sidan maibilanga naisaw onnu adi mabalina makan sidit lintog mi.”
15 Nambagbaga payyan dit ginga ot kanana’n, “Adim ibilang un naisaw nat imbilang Apudyus un nadaḻus.”
16 Namitlu tuwa naipasamak ot maabus man, dagusa nagulluy un naipangatu dit kama si uḻos ud langit.
17 Madama mana makassomosomok si Pedro nu singngadan dit kaipooyan dituwa naila na, dummatong dat imbaun Cornelio ta indasan da dit boḻoy Simon ot summisikad daon sidit luwangan.

---

* **10:9** Sat otop dit boḻoy dat tagu’t di nalenad ot mabalina umoy da man-illongan kan man-iistolyaan.

18 Utdi, inimus da nu awad sangaili't di ut mangngadan si
Simon Pedro.
19 Makainsomosomok payyan si Pedro utdit naila na, utdit
imbagan dit Ispiritu Santu kan siya un, "Awad da ud tul̲u'n
tagu un mangina-inap kan sika.
20 Dumoba ka ot adika mansumdi un maitung-ud kan dida
ta sakon ud nangibaun kan dida."
21 Utdi, dummoba si Pedro ot kinnanana utdat tagu un,
"Sakon nat inainapon yu. Apay, ngadan nat ibaga yu?"
22 Ot summungbat da un, "Imbaun dikami kan Cornelio
un kapitan mi un susuldadu. Siya'd osa'n tagu un nalintog,
mandaydayaw kan Apudyus kan lislispituwon da'l losana
Judio. Imbilin dit anghel Apudyus kan siya un awison dika
utdin bol̲oy na dal̲apnu dongl̲ona'n losan ud ibagam."
23 Utdi pinal̲nok Pedro dida ot nakaigaw da kan siya utdiya
labi.
Mabigat man nanlakkat si Pedro ot naitung-ud kan dida ot
inggaw da pay uduma manuttuwa'n iJoppe un namul̲un kan
siya.
24 Mabigat man summaal̲ da Pedro ud Cesarea. Uuwayon
Cornelio dida pati utdat kakabbagiyana kan adani'n
gagayyom na un inawis na.
25 Utdit lumnok okyanon si Pedro utdit bol̲oy, ummabat
si Cornelio kan siya ot nanlukgub sidit atubang Pedro un
mandayaw kan siya.
26 Yoong pinasikad Pedro un kanana'n, "Sumikad ka, ta
taguwak paya lawa'n padam."
27 Utdi un makabagbagbagaan Pedro kan Cornelio nilum-
nok sit bol̲oy ot naila na dat adu'n tagu un naammung.
28 Ot kinnanan Pedro kan dida un, "Titiggammu yu un adin
dit lintog mi un Judio ud ipalubus un mangay-ayaw onnu
makabul̲bul̲un kami utdan bokona Judio. Yoong impailan
Apudyus kan sakon un masapula maid ibilang ku ut naisaw
onnu kaniyaw.
29 Siya'd gapuna'n utdit pinaayagak, naitung-udaka dagus
un maid nanduwaduwaak. Ot imusok ud nu apay pinaayag
yu ud sakon?"
30 Summungbat si Cornelio un kanana'n, "Tul̲u'n al̲gawon
ud napalabas si kama't tuwa olas sidit manlulluwal̲uwak situn
bol̲oy ku si mandangwilis. Kakl̲ata lawa'n nasanikad ud osa'n
lal̲aki un nambadut si makasiling kan napol̲kapol̲kas sidit
atubang ku.
31 Ot kinnanana'n, 'Cornelio, dingngol̲ Apudyus danat
luwal̲um kan tigammu na nat kinalaay nu utdan nakapus.
32 Mangibaun ka ud Joppe si umoy mangayag sit tagu
un mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro un

sangailin Simon un mambobosal̲ si geddang un adani't din
igid baybay dit bol̲oy na,' kinnanan dit anghel.
33 "Siyatu'd gapuna un dagusa pinaayag ku ud sika ot
napiya mampay ta inan-anusama dummatong. Ot sinsatun
antu kami un iillan Apudyus un manguuway un dumngol̲
sidat imbilin Apudyus un ipatigammum kan dikami."

Nampalawag Si Pedro Utdit Bol̲oy Cornelio

34 Utdi, nambagbaga si Pedro un kanana'n, "Sinsatun tal̲ona
maawatakon un maid tagu't idumduman Apudyus,
35 nu adi awatona nat singngadan na mana mandayaw kan
siya kan mangwa utdan nalintog, singngadan na mana ili't
tun pita ud nanligwatana.
36 Tigammu yuwon dit Nabal̲u'n Damag un impatigammun
Apudyus kan dikami'n kaganakan Israel un, mabalin un
maikappiya taku kan Apudyus maipagapu't dit kingwan Jesu
Kristu un siya'd Apun da'l losana paloswa.
37 Tigammu yu dat pasamak sidin losana Judea. Nanlapu
dat pasamak sidin Galilea utdit magangput si Juan un nan-
tudtudu maipanggop si bunyag.
38 "Ot tigammu yu pay dit maipanggop kan Jesus un iN-
azaret un siya'd pinilin Apudyus ot intod na kan siya dit
Ispiritu Santu kan initdana si pannakabalin. Ot inummoy
sidan losana igaw un nankokkokwa si nabal̲u kan pinapiya
na dat tagu'n pinalpaligat Satanas. Nakwa na di gaputa
ininggaw si Apudyus kan siya.
39 Ot dikami ud mamanoknok sidat losana kingkingwa
na utdan losana ili mi un Judio kan pati utdin Jerusalem.
Panoknokan mi un pinatoy dat pada mi un Judio utdit nam-
pailansaan da kan siya utdit kulus.
40 Yoong maikatlu'n al̲gaw man pinaungal̲ Apudyus ot nam-
paila kan dikami.
41 Bokona nampaila utdan losana tagu nu adi dikami
ullawa un pinilin Apudyus un kustigu, dikami un nakaubung
kan siya un nangan kan umminum sidit ummungal̲anaon.
42 Binilin dikami kan siya un mangiwalagawag sidit
Nabal̲u'n Damag maipanggop kan siya utdat tagu kan
ipanoknok mi un siya dit pinilin Apudyus un mangukum
nu timpu na utdat matattaguwan kan dat natoy.
43 Pati dat losana propetan Apudyus sidit, kustiguwan
da un sat tagu'n manuttuwa kan mantal̲god kan Jesus ma-
pakawan da utdat basul̲ da maipagapu utdit pannakabalin
dit ngadan na."

Inawat Dat Bokona Judio Si Ispiritu Santu

44 Utdi un madama payyan si Pedro un mampalpalawag
kan dida, ummoy si Ispiritu Santu ininggaw sidat losana
mandodongngol̲ sidat tudtudu na.
45 Ot sadat Judio un manuttuwa'n nanligwat Joppe un
naibul̲un kan Pedro, nasnasdaaw da ta pati dat bokona Judio
naitod pay dit Ispiritu Santu kan dida.
46 Ta dingngol̲ da un mambagbaga da si sabsabali'n bag-
baga kan idaydayaw da dit kinangatun Apudyus.
Utdi imbagan Pedro kan dida un,
47 "Singngadan nat makaiyapa utdit mabunyagan datu si
danum? Ta ulay dida, inawat da payon si Ispiritu Santu un
pada taku."
48 Utdi, binilin Pedro dida un mabunyagan da un mangi-
paila utdit manuttuwaan da kan Jesu Kristu. Maabus da
man un mabunyagan nakapangpangngaasi da un makaigaw
okyan kan dida si piga'n al̲gaw.

11

Sat Impadamag Pedro Utdat Manuttuwa Utdin Jerusalem

1 Nagngol̲ dat apostoles kan sadat sunuda manuttuwa ut-
din Judea un nanuttuwa pay dat bokona Judio utdit ugud
Apudyus.
2 Ot dumatong man si Pedro ud Jerusalem sinul̲agan dat
Judio un umampayun sit lintog maipanggop sit matul̲giyan di
tagu.
3 Ot kanan da kan siya un, "Apay un pinasangaili ka kan
nakaubung ka un nangan sidan bokona natul̲giyan?"
4 Utdi impakaawat Pedro kan dida un inatontad dat losana
naipasamak manipud sidit lapl̲apu na un kanana'n,
5 "Ininggawak sidin ili'd Joppe utdit, ot namingsana man-
lulluwal̲uwak nailak si kama't in-inop dit dakol̲a ul̲osa naikisin
dit opata siku na un nanligwat langit ot dumobadoba utdit
ininggawak.
6 Binilbilik dit dal̲om na ot nailak dat naamu kan tanana
ayam, sadat kumayap kan tumaud.
7 Utdi, nagngol̲ ku dit ginga un kanana kan sakona,
'Sumikad ka Pedro ta mamalti ka si isidam.'
8 "Yoong summungbatak un, 'Adik makwa nat Apu, ta
naid payyan nanganak sidan maibilanga naisaw onnu Adina
mabalina makan sidit lintog mi.'
9 "Yoong summungbat payyan dit ginga un nanligwat langit
un kanana'n, 'Adim ibilang un naisaw nat imbilang Apudyus
un nadal̲us.'
10 Namitlu tuwa naipasamak kan sakon ot utdiyon nam-
pangatu dit ul̲os ud langit.

11 “Utdi payona olas dummatong sidit bo̱loya inggawak dat tu̱lu’n tagu un naibaun kan sakon un nanligwat Cesarea.
12 Ot imbagan Ispiritu Santu kan sakon un maitung-udak kan dida un adiyak mangidumduma. Binu̱lunanak pay si-datun onoma susunuda manuttuwa’n iJoppe un inummoy ud Cesarea. Ot dumatong kami man, nilumnok kami utdit bo̱loy Cornelio.
13 “Ot imbaga na kan dikami dit nangil-ana’t dit anghel un sumisikad sidit bo̱loy na un kanana kan siya un, ‘Mangibaun ka ud Joppe ut umoy mangidallay sit tagu un mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro.
14 Ta siya ud mangibaga utdit damaga maigapuwan dit mataguwam kan Apudyus pati utdat losana kabo̱loy nu,’ kanan dit anghel kan siya.
15 “Utdiya madamaak un mampalpalawag, dummoba si Ispiritu Santu kan dida un padan dit napasamak kan ditaku utdit luglugi na.
16 Utdiyon nagasmok ku dit kinnanan Apu Jesus un, ‘Si Juan nambunyag si danum yoong mabunyagan kayu kan Ispiritu Santu.’
17 “Ot nu intod Apudyus kan dida dit Ispiritu Santu un padan dit nangitdana kan ditaku utdit nanuttuwaan taku kan Apu Jesu Kristu, singngadan ku kad okyan un manuganggang kan Apudyus?”
18 Utdit nagngo̱lan dat Judio tu, naid dit su̱lag da ot nanday-dayaw da kan Apudyus un kanan da’n, “Boot intod pay an Apudyus sidat bokona Judio dit gundaway da un mambabawi kan matagu si inggaingga.”

Nanuttuwa Dat Tagu’t Din Antiokia

19 Utdit nan-asiwa̱lak dat manuttuwa maipagapu’t dit na-paligatan da un nanlapu’t dit napatoyan Esteban, nakagtong da inggana’t din ili’n Fenicia, Chipre kan Antiokia. Ot im-patigammu da dit Naba̱lu’n Damag sidat Judio ullawa.
20 Yoong awad da ud uduma manuttuwa un Judio un nanligwat Chipre kan Cirene un inummoy ud Antiokia ot inwalagawag da pay sidat bokona Judio dit Naba̱lu’n Damag un maipanggop kan Apu Jesus.
21 Tinu̱lungan Apudyus dida ot aduadu dat iyAntiokia un nanuttuwa kan ummunud kan Apu Jesus.
22 Utdit magngo̱lan dat manuttuwa’t din Jerusalem tuwa damag imbaun da si Bernabe utdin Antiokia.
23 Dumatong man sidi, nata̱lok sit naila na dit kinakaasin Apudyus sidat manuttuwa. Ot binagbagaana dida un itul-tuluy da okyan un manuttuwa kan Apu Jesus sidit losana somsomok da.

24 Nabal̲u'n tagu si Bernabe kan napnu't pannakabalin ud
Ispiritu Santu kan nabakod dit pammati na. Ot gapu kan siya
ummaduadu dat bilang dat manuttuwa kan Apu Jesus.
25 Utdiyon inummoy Bernabe ininap si Saulo utdin Tarso.
26 Maodasana man indallay na ud Antiokia. Ot sin-daguna
nakaam-ammung da utdat manuttuwa't di ot aduadu dat
tagu'n tinudtuduwan da. Sadin Antiokia ud ummuna'n
nangingadanan da utdat manuttuwa kan Kristu si "Kris-
tianu."
27 Utdi payona timpu gummusad dat propetan Apudyus ud
Antiokia un nanligwat Jerusalem.
28 Osa kan dida ud mangngadan kan Agabo un siya dit
nangipadtu gapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu un awad
amoda ul̲at un dumatong situn lubung. Ot tuttuwa'n natung-
pal tu utdit nangiyapuwan Claudio un Ali ud Roma.
29 Kadon, ingkoddong dat manuttuwa un kada-osa kan
dida masapula mangitod si tul̲ung sidat susunud da un
manuttuwa un inggaw Judea sigun sit kaboo l̲an di osa un
maitul̲ung.
30 Ot siya'd kingwa da. Kadon impaiyoy da kan da Bernabe
kan Saulo dit naul̲up sidat lallakay di manuttuwa utdin Judea.

12

Sat Napatoyan Santiago Kan Naibal̲udan Pedro

1 Utdiya timpu inlapun Ali Herodes* un mampaligat sidat
uduma manuttuwa kan Jesus.
2 Pinaputul̲ na si Santiago un sunud Juan si ispada.
3 Utdit mailan Herodes un natal̲ok dat Judio utdit kingwa
na, pinadokmana pay si Pedro. Napasamak tu utdit Piyestan
di Tinapay un maid kamos na si bubud.
4 Utdit nadokmaanon si Pedro paimbal̲ud na asina pinaan-
dog sidat mansisinnukat un opata bungguy di suldadu un sin-
oppat dat dit simbungguyan. Ta panggop Herodes un kuison
si Pedro utdit atubang dat tagu nu kobaas dit Piyestan di
Nalausan.
5 Yoong utdiya naipukukan Pedro utdit babal̲̲udan, tal̲ona
impapasnok pay dat manuttuwa un nangiluwal̲uwal̲u kan
siya.

Nailaksun Si Pedro Utdit Babal̲̲udan

6 Utdi un labi un daan Herodes un mangilaksun kan Pedro
utdit atubang dat kaaduwan, masusuyop si Pedro un napingil

* **12:1** Siya si Herodes Agripa 1 un apun Ali Herodes un Mabigbigbig kan amunakon Herodes Antipas un nampaputul̲ sit bagang Juan un Mambubunyag.

si duwa'n kinawad sidit bo̱laat dat duwa'n suldadu kan ing-
gaw da pay uduma suldadu un man-aandog sit sooban dit
baba̱̱ludan.
7 Utdi, kaḵlata lawa'n nampaila dit anghel Apudyus ot
nasilawan dit igaw na. Inggoyagoy dit anghel dit aba̱lana un
namukaw kan siya un kanana'n, "Da̱lasom! Gumangun ka."
Ot dagusa napkis dat kinawad sidat iman Pedro.
8 Utdiyon kinnanan dit anghel kan siya un, "Igakos nu nat
badut nu ot iggam nat kapatus nu."
Ot tinungpal Pedro di.
Kadon, "Mangkagoy ka ot tung-udonak," kinnanan dit
anghel.
9 Utdi, tinung-ud Pedro dit anghel un lummaksun sidit
baba̱̱ludan. Adina tigammu un tuttuwa dit koon dit anghel
ta kanana't dit somsomok na nu man-in-in-inopa lawa.
10 Utdit nalausan da dit umuna kan maikagwa'n aandogan
dat suldadu, dintong da dit ba̱lyanga sooban un umoy sit ili.
Nambukat pay lawan dit sooban ot lummaksun da. Utdit
manaddaḷanan da nadtong da dit osa'n ka̱lsa ot kaḵlata lawa'n
nabatin dit anghel kan Pedro.
11 Utdi, naawatan Pedro un tuttuwa dit naipasamak kan
siya ot kinnanana't dit somsomok na pay lawan un, "Naid
duwaduwak un imbaun Apudyus dit anghel na un umoy
mangilisi kan sakon kan Herodes kan sidat losana pangpang-
gopon dat Judio un koon kan sakon."
12 Apaman un nadlaw Pedro un tuttuwa dit napasamak kan
siya, inummoy sidit bo̱loy Maria un inan Juan un ngadnon
da pay si Marcos. Aduadu un tagu dat naammung sidi un
manlulluwa̱lu.
13 Utdit mangkogkog si Pedro utdit onob, inummoy dit
baba-unon un babai'n mangngadan si Roda inila.
14 Mailasinana man dit gingan Pedro, Adina imbukat dit
onob sit amoda ta̱lok na ta nanoddaka nangulin da̱lapnu
ipadamag na un awada sumisikad si Pedro utdit lasin.
15 "Ay, natingang ka nin," kinnanan da kan siya yoong
impapilit na un ta̱lona tuttuwa. Ot kinnanan da un, "Ay, sat
anghel na nat."
16 Nakainkogkokogkog kampay si Pedro ot ida man ibukat
dit onob, naila da un siya ot ta̱lona nasnasdaaw da.
17 Sininyasana dida utdit ima na un walling da asina inyu̱l-
u̱lnug kan dida nu inon Apudyus nangilaksun kan siya utdit
baba̱̱ludan. Ot kinnanana pay kan dida un, "Ibaga yu tu
kan Santiago † kan dat uduma susunud." Utdiyon kaysan ot
inummoy si sabali un igaw.

---

† **12:17** Si Santiago dit pangat dat manuttuwa utdin Jerusalem kan sunud Apu Jesus.

18 Mabigat man ta̱ona mabulubulung dadit suldadu un
nangandog kan Pedro nu apay un naid.
19 Utdi pinainap Herodes si Pedro yoong utdit naid indasan
da kan siya, binistigal na dat suldadu ot imbilin na un mapa-
toy da.
Magangput man di, nanlakkat si Herodes ud Jerusalem
sidin Judea ot ummoy ininggaw Cesarea.

Natoy Si Herodes

20 Utdiya timpu, amoamod dit su̱ag Herodes sidat iTiro
kan iSidon. Yoong piyaon dat tagu't di un uma̱u kan siya
ta sadit ili na ussiya dit manligwatan dit kanon da. Isunga
sat kingwa da, ummuna un ginayyom da si Blasto ta siya
dit mangipangat sidit bo̱oy Herodes da̱apnu tu̱ungana dida.
Utdiyon nan-os-ossaan da un inummoy kan Herodes da̱apnu
man-iinna̱u da.
21 Utdit dinumtong dit a̱-a̱gawa ingkoddong Herodes, nam-
badut sit badut di ali ot ummoy nantupak sidit trono na ot
nampalawag sidat tagu.
22 Sadat tagu't di gapappakuyan da un kanan dan, "Bokona
tagu ullawa'n mambagbaga nu adi apudyus."
23 Ot gaputa adin Herodes intod kan Apudyus dit dayaw,
dagusa pinansakit dit anghel Apudyus ot naogsan dit long-ag
na inggana't natoy.
24 Yoong nantultuluya summayak dit ugud Apudyus ot
ummaduadu dat manuttuwa.
25 Utdit natungpa̱on da Bernabe kan Saulo dit naibaunan
da utdin Jerusalem,‡ nangulin da ud Antiokia ot indallay da
si Juan un mangngadan pay si Marcos.

13

Napili Kan Naibaun Da Bernabe Kan Saulo

1 Utdat manuttuwa ud Antiokia, inggaw da ud propetan
Apudyus kan mimistulu kan dida un maibilangan da Bern-
abe, Simeon un ngadnon dat Nangisit, Lucio un iCirene, Man-
aen un dummako̱ sit bo̱oy gubinnadul Herodes un bu̱ubu̱un
na manipud sit kaabeng da kan si Saulo.
2 Sin-a̱gawana mandaydayawan da kan Apudyus kan man-
langanan da un mangan un manluwa̱u, imbagan Ispiritu
Santu kan dida un, "Isina yu da Bernabe kan Saulo ta awad
talibasu'n intuding ku un koon da."
3 Magangput man dit manlanganan da un mangana man-
luwa̱u, inyagpad da dat ima da utdit u̱un da Bernabe kan
Saulo asida dida pinalisgud.

‡ **12:25** Kingkingwan dat Apostoles 11:29-30

Manwalagawag Da Saulo Kan Bernabe Ud Chipre

4 Utdi, gummusad da Bernabe kan Saulo ud Seleucia ta in-
dal̲an ud Ispiritu Santu dida. Ot manipud Seleucia nanlugan
da si bapul un inummoy sidin pugun Chipre.
5 Dumatong da man ud Salamina utdin Chipre, inummoy
da inwalagawag dit ugud Apudyus sidit sinagogan dat Ju-
dio. Ot ininggaw pay si Juan un mangngadan si Marcos un
katul̲ungan da.
6 Dinakdak da dit pugu aginggana si dummatong da
utdin ili ud Pafo. Utdi inabat da tun osa'n Judio un
mansasalumangka un mangngadan Bar-Jesus un man-ag-
agin propeta.
7 Satuwa tagu gayyom dit gubinnadul sidiya pugu un si
Sergio Paulo. Nasiliba tagu dit gubinnadul ot pinaayag na da
Bernabe kan Saulo ta piyaona un dongl̲on dit ugud Apudyus.
8 Yoong sadit mansasalumangka un si Elimas (siya'd
ngadan na utdin bagbaga un Griego) sinuganggang na dida
ot pinadas na un lappodan dit gubinnadul dal̲apnu adina
manuttuwa kan Jesus.
9 Yoong si Saulo un mangadngaddanan pay si Pablo,
napnu utdit pannakabalin Ispiritu Santu ot intutukkol̲ na dit
mansasalumangka,
10 ot kinnanana kan siya un, "Sika un Anak Satanas, sika'd
kabusul̲ di losana kinalintog. Annat kan sika dat losana
kalasin di kinasikap kan man-aallew. Kamunay kampaya
lawa'n balbaliktadom dan kinatuttuwa un maipanggop kan
Apudyus ot itudtudum dat tuli!
11 Sinsatun dusaon dika kan Apudyus ot mangkul̲ap ka un
adika makaila si padda si piga'n al̲gaw." Ot dagusa kinuml̲op
dit man-iilan Elimas ot mandapudapudap un manginap si
mangiwid kan siya.
12 Utdit nailan dit gubinnadul dit napasamak, nanuttuwa.
Ta tal̲ona nasnasdaaw sidat tudtudu maipanggop kan Apu
Jesus.

Ummoy Da Pablo Kan Bernabe Ud Antiokia Utdin Lakub Pisidia

13 Utdiyon tinengyan da Pablo kan dat bul̲un na ud Pafo
ot nambapul da un inummoy Perge utdin Pamfilia. Yoong
tinengyan Juan Marcos dida't di ot nangulin Jerusalem.
14 Yoong nantuluy da Pablo kan Bernabe ot manipud Perge
inummoy da ud Antiokia utdin Pisidia. Utdit al̲gaw un iillon-
gan di Judio nilumnok da utdit sinagoga ot nantupak da.
15 Magangput mana maibasa dit naikanglita lintog Moses
kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus, nangibaun dat
pangat di sinagoga si umoy mangibaga kan da Pablo un,

“Susunud, nu awad ud maibaga yu si mampatalgod si angos
sidatu’n tagu, pangngaasi yu ta ibaga yu.”
16 Utdi, summikad si Pablo ot sininyasana dat tagu un
guminok da ot inlugi na un nambagbaga’n,
“Kabbulunak un kaganakan Israel kan losan kan dikayu’n
bokona Judio un mandaydayaw kan Apudyus, dumngol kayu
okyan.
17 Si Apudyus un mandaydayawan taku’n kaganakan Israel
pinili na dat ginnapuwan taku utdit aw-awe un mambalina
tagu na. Utdit ininggawan da ud Egipto un bokona ili da
binindisyunana dida kan ummaduadu da. Impuyut na dida
un lummaksun sidiya ili utdit amoda pannakabalin na.
18 Ot umoya opatapulu’n daguna innan-anusana dida utdit
igawa maid amo taguna ulay nu makabbasubasul da.
19 Dumatong da man Canaan tinulungana dida un nangabak
sidat pitu’n iliyan sidi ot impakuwa na kan dida diya pita.
20 “Umoya opata gasut ya limampulu’n dagun ud lummabas
manipud inummoyan da ud Egipto agingga na utdiya timpu
un nangitdan Apudyus kan dida utdiya pita da.
“Maabus man di, paimpangat Apudyus dida utdat kuis
agingga’t dit timpu’n nampangatan Samuel un propetan
Apudyus.
21 Utdiyon nangdaw da si ali un mangiyapu kan dida ot
painsaad Apudyus kan Samuel si Saulo un abeng Kis un
kaganakan Benjamin. Ot siya ud nangiyali kan dida si opata
pulu’n dagun.
22 Utdit kinaan Apudyus si Saulo un ali, painsaad na si
David un mangiyali kan dida. Ot kama’t tu dit imbagan
Apudyus maipanggop kan David, ‘Si David un abeng Jesse ud
tagu’n talona piyaok ta tungpalona da’l losana piyaoka pakwa
kan siya.’
23 “Manligwat sidat kaganakan dit David dit imbaun
Apudyus un umoy managu kan ditaku’n kaganakan Israel ot
siya si Jesus un insapatana’t dat ginnapuwan taku.
24 Utdit daan Jesus manlugi’n mantudtudu, inwalagawag
Juan sidat losana kaganakan Israel un masapula mam-
babawi da utdat basul da kan mampabunyag da.
25 Utdit dandani un gangputon Juan dit talibasu’n naibau-
nana, kanana’t dat tagu un, ‘Singngadan ku utnat kanan
yu? Bokona sakon dit Kristu un uuwayon yu nu adi awada
maitagtagnob kan sakon ot adiyak pay maikali un mangussag
sidit sandalyas* na,’ kinnanan ud Juan.
26 “Isunga susunud,” kinnanan Pablo. “Dikayu un ka-
ganakan Abraham, kan dikayu’l losana bokona Judio uttu un

* **13:25** Talibasun di babbaunon dit mangussag sit sandalyas dit apu na.

mandaydayaw kan Apudyus, ditaku ud nangitdan Apudyus
situwa damag maipanggop sidit managuwana kan ditaku.
27 Ta sadat Judio utdin Jerusalem kan dat pappangat da, adi
da nabigbig si Jesus un siya dit Managu. Adida pay naawatan
dat maibasbasa kan dida utdit sinagoga nu al̲-al̲gawa iillongan
un ingkanglit dat propeta maipanggop kan siya, ot tinungpal
da dadiya naikanglit sidit ingkoddong da un mapatoy si Jesus.
28 Ot ulay nu naid indasan da si gapun di mamatoyan da,
impapilit da un kindaw kan Pilato un papatoy na.
29 Magangput da mana tungpal̲ona losan dadit naikanglit
sit ugud Apudyus un maipasamak kan siya, indoba da utdit
kulus ot ummoy da innilbon.
30 “Yoong pinaungal̲ Apudyus.
31 Ot nampaila si adu’n al̲-al̲gaw sidat bul̲un na un nanligwat
Galilea un umoy Jerusalem. Didaon dat mangipanoknok kan
siya utdat kaganakan Israel situn satun.
32 Ot antu kami’t tu un mangidatong sidit Nabal̲u’n Damag
un sadit insapatan Apudyus sidat ginnapuwan taku’n Judio,
33 tinungpal naon kan ditaku’n kaganakan da utdit na-
maungal̲ana kan Jesus. Ta naikanglit pay sidit maikagwa’n
Salmo un kanana’n,
‘Sika ud Anak ku. Sinsatun ipailak un sakon ud Amam.’
34 Ot nu maipanggop sit namaungal̲an Apudyus kan Jesus un
adi naon matoy obos, awad naikanglit sit ugud Apudyus un
kanana’n,
‘Itdok kan dikayu dit nasantuwana bindisyun un insapatak
kan David un maid duwaduwa na un matungpal.’
35 Ot kanana payyan sidin Salmo un,
‘Adim ipalubus un mal̲pos sit lobon dit nasantuwan un
manselselbi kan sika.’
36 Bokona si David tun ug-ugudona’t tu ta utdit nagangput
David un kingwa dat impakwan Apudyus kan siya, natoy ot
innilbon da utdit sog-on dat aappu na ot nal̲pos dit ladag na.
37 Yoong si Jesus un pinaungal̲ Apudyus, Adina nal̲pos.
38 Isunga susunud, masapula matigammuwan yu un maipa-
gapu kan Jesus, mapakawan dat basul̲ taku.
39 On, singngadan na mana mantal̲god kan siya mawayaan
sidat losana basul̲ na un adi mabalina makwa utdit
umunudana utdat lintog Moses.
40 Siya’d gapuna’n ammaan yu dal̲apnu Adina maipasamak
kan dikayu dat ingkanglit dat propetan Apudyus un,
41 ‘Ilan yu, dikayu un dumudul̲a! Masdaawan kayu utdan
kook yoong siya payon un matoy kayu. Onta adiyu un
tal̲on patiyon dan kook utdan timpu yu ulay nu awad
mangipakaawat kan dikayu.’ ”

42 Utdit lumaksun da Pablo kan Bernabe utdit sinagoga,
inawis dat tagu dida un dumatong da payyan sit dumol̲dol̲a
al̲-al̲gawa iillongan ta dogdog-an da dat intudtudu da.
43 Utdit mangkadal̲an dat tagu un nadatdatong sidit sina-
goga, naitung-ud kan da Pablo kan Bernabe dadit adu'n Judio
kan bokona Judio un naawisa ummunud sit lintog dat Judio.
Binagbagaan da Pablo dida un ituluy da un mantal̲god sit
kinakaasin Apudyus.
44 Utdit maisongwata al̲-al̲gawa iillongan, istay ta losan dat
tagu't dit ili un dummatonga umoy mandongol̲ sidit ugud
Apudyus.
45 Mailan man dat Judio dat adu'n tagu amod dit apal̲ da ot
sinuganggang da dat imbagan Pablo asida pay inin-insultu.
46 Yoong tal̲ona natul̲od kampay da Pablo kan Bernabe
un nambagbaga un kanan da'n, "Lobbong na un dikayu
dit umuna'n maipatigammuwan dit ugud Apudyus. Yoong
gaputa adiyu mangwaan, ibilang yu un adi kayu maibagay
un maitdan sit mataguwana maid kigad na. Ot tengyan mi
dikayu ta umoy kami't dan bokona Judio.
47 Ta siyatu dit imbilin Apudyus kan dikami utdit naikanglit
un ugud na un kanana'n,

'Insaad ku ud sika un manilaw sit somsomok dat bokona
Judio dal̲apnu maipagapu kan sika taguwon Apudyus
dat losana tagu't tun lubung.' "

48 Utdit magngol̲ dat bokona Judio tu, amod dit tal̲ok da
ot indaydayaw da dit ugud Apudyus. Ot losan dadit pinilin
Apudyus un matagu si inggaingga, nanuttuwa da.
49 Utdi, summayasayak dit ugud maipanggop kan Apu Jesus
sidat losana bobol̲oy sidi.
50 Yoong sinugsugan dadit Judio dat matangada babai un
mandaydayaw kan Apudyus kan sadat mabigbigbiga lal̲aki
utdiya ili. Ot inlapu da un pinalpaligat da Pablo kan Bernabe
ot yinagyag da dida.
51 Utdi, ingkagkag† da Pablo kan Bernabe dat gabu utdat
iki da un mangipaila un nangamung da pay lawanon, asi-
dakaysan ud Iconio.
52 Yoong ulay nu kama't di, amoamod dit tal̲ok dat manut-
tuwa'n nataynan kan napnu da utdit pannakabalin ud Ispir-
itu Santu.

14

Sada Pablo kan Bernabe Utdin Iconio

† **13:51** Ilan yu utdin Mateo 10:14 kan Marcos 6:11

1 Dumatong da man ud Iconio, ummoy da uman sidit sina-
gogan di Judio nantudtudu ot aduadu dat Judio kan bokona
Judio un nanuttuwa.
2 Yoong mangwa man dat Judio un adi manuttuwa, sin-
ugsugan da dat bokona Judio un lumaweng sidat sunuda
manuttuwa't di.
3 Yoong ulay nu kama't di, nabayaga iniinggaw da Pablo
kan Bernabe utdiya ili. Natul̲od da un nantudtudu maipang-
gop kan Apu Jesus. Ot pinanoknokan Apudyus un tut-
tuwa dat itudtudu da maipanggop sit mangkakaasina ta init-
dana dida't pannakabalin un mangkokwa si nakaskasdaawa
mangilasinan kan am-amug.
4 Yoong sadat tagu't diya ili nangkagwa da, ta sadat udum
inampayunan da dat Judio ot sadat udum inampayunan da
pay dat apostoles.
5 Utdiyon, sadat Judio kan bokona Judio padana pay sidat
pappangat pinanggop da un paligaton kan batubatuwon dat
apostoles.
6 Yoong natigammuwan da Pablo ot nambutik da ud Listra
kan Derbe utdin Licaonia kan sidan uduma ili un sakup na.
7 Ot intuluy da un inwalagawag dit Nabal̲u'n Damag sidi.

Sada Pablo kan Bernabe Utdin Listra

8 Utdin Listra, inggaw osa'n lal̲aki un napikon manipud sit
naiyabengana ot Adina un tal̲on napadasan kummiyang.
9 Mantutupak sidi un dudumngol̲ sidat ugud Pablo. Ot utdit
mailan Pablo un awad pammati na un mapapiya, intutukkol̲
na,
10 asina dinangsol̲a imbaga un, "Sumikad ka."
Dagusa lummigwat dit tagu ot nangkiyakiyang.
11 Mailan man dat adu'n tagu dit kingwan Pablo impap-
pakuy da utdit ugud da pay lawana iLicaonia un, "Nambalin
si tagu dat apudyus ot dummoba da kan ditaku."
12 Ot nginadanan da si Bernabe kan Zeus un osa't dat
apudyus da. Ot gaputa si Pablo dit ammagbagaon, ngi-
nadanan da kan Hermes.
13 Utdi, sadit padin dit apudyus da un si Zeus un awad
si timplu utdit lasin didit ili, nan-idatong si baka kan da
sabsabung sidit pudayan ta piyaona kan dat tagu un idatunan
da Pablo.
14 Yoong matigammuwan man da Bernabe kan Pablo dit
umoy dadit tagu koon, binelke da dat badut da asida nanod-
daka ummoy sit kawadan dat tagu un nangipakuy un,
15 "Susunud, apay koon yu tu! Tagu kami'l lawa un pada yu.
Antu kami't tu un mangipatigammu utdit Nabal̲u'n Damag
dal̲apnu adi kayuwon mandaydayaw si kama't tu un maid si
selselbi nu adi mandaydayaw kayu okyan kan Apudyus un

matatagu. Siya'd nangwa't tun langit, pita, baybay kan losana
awad kan dida.
16 Utdat kaykaysana timpu pinalubusan Apudyus dikayu
un bokona Judio un mangwa utdat piyaon yu un koon.
17 Yoong adina impalubus un maid mangipanoknok sit
kina-apudyus na, ot ipaila na utdat nabal̲u un kokkoona,
ta mangitod si udan kan wadawada apit, mangtod si adu'n
makan kan nalagsaka aangson."
18 Yoong ulay nu kama't di dit imbagan da Pablo, naligatan
da payon un nangatipa utdat tagu'n nandatun kan dida.
19 Yoong dummatong dat Judio un nanligwat Iconio kan
Antiokia un lakub Pisidia ot adu dat tagu'n naawis da un
mangkapon kan dida. Kadon, binatubatu da si Pablo ot utdit
kanan da nu natoyon, nilagayad da un inlaksun sidit ili.
20 Yoong utdit ummoy dat manuttuwa inalibungbung, gum-
mangun ot nangulin sidit ili. Mabigat man kaysan da kan
Bernabe ud Derbe.

Nangulin Da Pablo Ud Antiokia Utdin Siria

21 Inwalagawag da Pablo kan Bernabe dit Nabal̲u'n Damag
sidin Derbe ot adu dat naawis da un nanuttuwa. Utdiyon
nangulin da ud Listra asida kanan Iconio kan Antiokia ud
Pisidia.
22 Pinabilog da dat aangson dat losana manuttuwa ut-
datuwa ili ot binagbagaan da dida un itultuluy dan dit manut-
tuwa kan Jesus. Ot kanan da un, "Masapula mansagapal̲
taku si adu'n ligat asi taku maidagamung sin mangiyapuwan
Apudyus."
23 Kada gimung di manuttuwa un inoy da Pablo nanutuk da
utdat lalallakay si mangipangat. Nanlangan da un nangan un
nangiluwal̲u kan dida asida intal̲god dida kan Apu Jesus un
siya'd mantal̲godan da.
24 Utdiyon nangoy da Pablo utdin Pisidia ot dummatong da
utdin Pamfilia.
25 Inwalagawag da dit Nabal̲u'n Damag sidin Perge asida
gummusad sidin Atalia.
26 Ot manipud Atalia nambapul da un nangulin Antiokia
utdin Siria. Sadiya igaw dit nangital̲godan dat manuttuwa kan
dida dal̲apnu tul̲ungan Apudyus dida utdit talibasu da un siya
dit kaggangput da.
27 Utdit dumatong da ud Antiokia pinandatdatong da dat
manuttuwa ot impadamag da dat losana impakwan Apudyus
kan dida kan nu in-inon Apudyus nangitod sidat bokona
Judio si gundaway da un manuttuwa.
28 Ot nabayaga nakaigaw da utdat manuttuwa't diya ili.

15

Nadanggop Da Ud Jerusalem

1 Utdi un iinggawan da ud Antiokia inggaw da ud lalaki un
dummatonga nanligwat Judea. Intudtudu da utdat sunuda
manuttuwa't di un kanan da un, "Nu adi kayu matulgiyan,
adin Apudyus dikayu taguwon ta siya'd ipakwan dit lintog
Moses."
2 Adin da Pablo kan Bernabe inampayunan di ot
siya'd talona nakasinnungbatan da kan dida. Utdi, nan-
aanamungan da un ibaun da Pablo kan Bernabe kan sadat
uduma iyAntiokia un umoy sidin Jerusalem dalapnu umoy
da makabagbaga utdat apostoles kan sidat lalallakay di
manuttuwa't di maipanggop situwa banag.

3 Utdi, pinalisgud da dida ot inoy da ud Fenicia kan Samaria
un nangipadamag sidit manuttuwaan dat bokona Judio ot
amoamod dit talok dat susunuda manuttuwa.
4 Sumaal da man sidin Jerusalem, naanggoanggom dat
manuttuwa, dat apostoles kan dat lalallakay di manuttuwa
un namadatong kan dida. Ot imbagan da Pablo dat losana
impakwan Apudyus kan dida.

5 Yoong inggaw da ud manuttuwa un kabbulunan dit bung-
guy dat Fariseo un summikada kanan da un, "Masapula
matulgiyan dan bokona Judio ot maibilin kan dida un tut-
tuwaon da dit lintog Moses."

6 Utdi, nadatdatong dat apostoles kan dat lalallakay ta
babagbagaon da tuwa banag.

7 Utdit maabus dit nabayaga sisinnungbat da, summikad
si Pedro un kanana'n, "Susunud, titiggammu yu un pinilin
Apudyus sakon kan ditaku't dit un umoy mangiwalagawag
sit Nabalu'n Damag sidan bokona Judio dalapnu magngolan da
kad, manuttuwa da.
8 Ot si Apudyus un manigammu't aangson di tagu impaila
na un inawat na dida utdit nangitdana kan Ispiritu Santu un
padan dit kingwana kan ditaku.
9 Naidon naidumaan taku kan dida, ta dinalusan Apudyus
dat basul da gapu't nanuttuwa da un padan dit kingwa na kan
ditaku.
10 Ot nu kama't di, apay nangatngatu taku kad nu si
Apudyus? Apay un paligatan taku dan bokona Judio utdatu
un lintog un adi taku kan dat ginnapuwan taku matungpal?
11 Ditaku kad, tuttuwaon taku un taguwon ditaku kan
Apudyus maipagapu utdit kaasin Apu Jesus, ot pada na pay
kan dida."

12 Gummiginnok dat losana naammung ot nandodongngol̲
da utdat impadamag da Pablo kan Bernabe maipanggop si-
dat nakaskasdaawa mangilasinan kan am-amuga pinakwan
Apudyus kan dida utdit ininggawan da utdat bokona Judio.
13 Utdit magangput da un mambagbaga, gumminga si San-
tiago un kanana'n, "Susunud, dumngol̲ kayu.
14 Imbagan Simon Pedro kan ditaku'd kanad dit nangipail-
an Apudyus sidit man-iipotog na utdan bokona Judio ta nan-
gal̲a kan dida si mambalina tagu na.
15 Satuwa nakwa maiyannatup sidit ingkanglit dat
propetan Apudyus sidit un,
16 Kanan ud Apu un, 'Nu maabus tu, mangulinak,
ot tuudok uman dit nal̲ba un mangiyapuwan David. Ipal̲-og
ku dat nayam-an, ot tuudok.
17 Kad sidi, inapon dat losana tagu'd sakona Apu, losan dat
bokona Judio un pinilika mambalina taguk.'
18 Siyatu'd kanan ud Apu un nangipatigammu utdatu utdit
aw-awe."
19 Ot intuluy Santiago un, "Isunga san kasomsomkaka osa,
adi taku okyan paligatan dan bokona Judio un manuttuwa
kan Apudyus.
20 Nu adi sulatan taku'l lawa dida un adi da mangan sidan
naidatun si sinan-apudyus; adi da sog-onon dan bokona
asawa da; adi da mansida si napsol̲a ayam onnu dal̲a.
21 Ta manipud sit aw-awe, maibasa kan maitudtudu datu
un lintog Moses sidin sinagogan di kailin-ili nu Al̲gawa Iillon-
gan."

Sadit Sulat Sidat Bokona Judio Un Manuttuwa

22 Utdiyon, nan-aanamungan dat apostoles kan dat lalal-
lakay pati utdat losana manuttuwa't di un mamili da utdat
bul̲un da si maibul̲un kan da Pablo kan Bernabe un umoy
Antiokia. Pinili da dat duwa utdat pangat da un sada Silas kan
Judas un ngadnon da pay un Barsabas.
23 Ot siyatu dit insulat da:
"Kan dikayu'n susunuda manuttuwa un bokona Judio ut-
nat ili'd Antiokia, Siria kan Cilicia. Dikami un susunud yu
un apostoles kan lalallakay di manuttuwa uttun Jerusalem
datun mansulat kan dikayu.
24 Nagngol̲an mi un awad da ud uduma kabbul̲unan mi un
ummoy sinat ot naulaw kayu maipagapu utdat intudtudu da.
Bokona imbaun mi dida.
25 Siya'd gapuna un nammimiting kami ot nan-
aampayunan mi un mamili si ibaun mi kan dikayu un
maibul̲un kan da Bernabe kan Pablo un potpotgon mi un
bul̲un.

26 Sadatuwa duwa, imbados da dit long-ag da maipagapu
utdit manselbiyan da kan Apu Jesu Kristu.
27 Ot ibaun mi kan dikayu da Judas kan Silas ta dida ud
mismu'n mangilawlawag sidatun insulat mi kan dikayu.
28 Nampada dit piyaon Ispiritu Santu kan sat piyaon mi un
adimi dikayu paligatan malaksig sidatu un siya'd masapula
tuntunan yu:
29 "Adi kayu mangan si naidatun sidan sinan-apudyus; adi
kayu mansida si dal̲a onnu ayam un napsol̲ kan adiyu sog-
onon nat bokona asawa yu.
"Nabal̲u ud mambanagan yu nu tungpal̲on yu datu. Abus
na tu."
30 Utdi, pinalisgud da dida ot ummoy da ud Antiokia. Du-
matong da man, pinandatdatong da'l losan dat manuttuwa
asida intod kan dida dit sulat.
31 Utdit mabasa da, nantattal̲ok da gaputa makapabos-ol̲ si
angos dat imbaga da.
32 Ot gaputa propetan Apudyus da Judas kan Silas, adu dat
imbagbaga da un nampabos-ol̲ sit somsomok kan nampa-
bilog sit pammati da.
33 Utdit maikabas dit piga'n duminggu un nakaikgawan
da utdi, pinalisgud dat susunuda manuttuwa dida un kanan
da'n, si Apudyus okyan mangaayyuwan kan dida. Ot nan-
gulin da utdat nangibaun kan dida.
34 Yoong si Silas ingkoddong na un inggaw yan.*
35 Sada Pablo kan Bernabe iniinggaw da utdin Antiokia ot
intudtudu kan inwalagawag da dit ugud maipanggop kan
Apu Jesus un bul̲un da dat uduma manuttuwa.

Nangkasway Da Pablo Kan Bernabe

36 Lumabas man piga'n al̲gaw, imbagan Pablo kan Bernabe
un, "Umoy ta bilingon dat sunuda manuttuwa utdan kailin-
ili un nangiwalagawagan ta utdit ugud maipanggop kan Apu
Jesus sidit, ta tigammuwon ta nu in-inon daon."
37 Piyaon Bernabe un idallay si Juan Marcos un bul̲un da.
38 Yoong adin Pablo piyaon un idallay gaputa tinengyana
dida't dit sin Pamfilia un adina payyan nagangput dit talibasu
da.
39 Utdi, tal̲ona nansinsinnungbat da un duwa ot siya'd ga-
pun dit nangkaswayan da. Indallay Bernabe si Juan Marcos
ot nambangka da un kaysan Chipre.
40 Ot si Pablo pinili na si Silas un bul̲un na. Pinalisgud dat
manuttuwa dida ot intal̲god da dida kan Apudyus un siya'd
tumul̲ung kan dida utdan losana ayan da.

---

* **15:34** Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

41 Ot dinakdak da Pablo ud Siria kan Cilicia un nampabilog
sidit pammatin dat manuttuwa't di.

16

Naibul̲un Si Timoteo Kan Da Pablo Kan Silas

1 Inummoy da Pablo ud Derbe asida kingwanan Listra ot
inggaw osa'n manuttuwa't di un mangngadan Timoteo. Judio
dit ina na kan manuttuwa pay, yoong Griego dit ama na.
2 Tal̲ona nabal̲bal̲u ud kaugudan Timoteo utdat manut-
tuwa'd Listra kan Iconio.
3 Ot piyaon Pablo un idallay si Timoteo ta bul̲un da. Ot
gaputa tigammun dat losana Judio utdi un Griego dit amana,*
pinatul̲giyana.
4 Utdiyon, kada ili un ummoyan da, impatigammu da utdat
manuttuwa dat bilin un nan-aanamungan dadit apostoles
kan dat lalallakay ud Jerusalem dal̲apnu unudon da.
5 Utdi, napabilog dit pammatin dat manuttuwa ot inal̲gawa
umaduadu da.

Sat Impailan Apudyus Un Kama't In-inop Kan Pablo Ud Troas

6 Utdi, dinakdak da Pablo din lakub Frigia kan Galacia ta
adin Ispiritu Santu pinalubusan dida un man-iwalagawag
sidit Nabal̲u'n Damag sidin probinsiya'd Asia.
7 Utdit dakngon da din boddong Misia pinadas da un lum-
nok sin Bitinia yoong adin payyan dit Ispiritun Apu Jesus dida
pinalubusan.
8 Isunga linausan da ud Misia ot nangkaw-as da un kaysan
Troas.
9 Ot lumabi man, nailan Pablo si kama't in-inop ud osa'n
lal̲aki un iMacedonia un sumisikad kan makapangpangn-
gaasi kan siya un kanana'n, "Mangaasi ka ud ta umoy ka
uttun Macedonia ta tul̲ungan dikami."
10 Apaman un maabus diya kama't in-inop ud Pablo,
naawatan mi un piyaon Apudyus un umoy mi iwalagawag
dit Nabal̲u'n Damag sidat tagu'd Macedonia ot dagus kami un
nanlakkat. †

Nanuttuwa Si Lydia Ud Filipos

11 Nambapul kami manipud Troas ot nandawos kami ud
Samotracia asi mi ingkaw-as ud Neapolis sit mabigat.

---

* **16:3** Bokona ugalin dat bokona Judio dit mantul̲gi isunga adina payyan natul̲giyan si Timoteo. Pinatul̲gin Pablo dal̲apnu naid ud manillawan dat Judio utdan nadumaduma'n igawa ayan da. † **16:10** Si Lucas un nangisulat situwa iblu naibul̲un kan da Pablo, isunga "kami" kanana.

12 Manipud sidi, nanaddaḻan kami un kaysan ud Filipos un
dakoḻana ili't din distritun di Macedonia kan sinakup di Roma.
Ininggaw kami't diya ili si piga'n aḻgaw.
13 Utdit aḻ-aḻgawa iillongan lummaksun kami't dit lasin
didiya ili utdit dupit dit wangwang ta siya kanu'd kawadan
dit luluwaḻuwan. Nantupak kami ot nakabagbaga kami utdat
naammunga babai un dintong mi.
14 Osa utdat mandodongngoḻ kan dikami ud mangngadan
si Lydia un iTiatira un manlakḻaku si nangingina un luput kan
osa'n mandaydayaw kan Apudyus. Impakaawat Apudyus
dat imbagbagan Pablo ot nanuttuwa.
15 Utdi, nampabunyag si Lydia pati utdat losana kabboḻoy
na. Maabus man, inawis na dikami un kanana'n, "Nu ibilan-
gak un gattoka manuttuwa utdit Apu, umoy taku't din boḻoy
mi." Ot impapilit na un indallay dikami.

Naibaḻud Da Pablo Kan Silas Sidin Filipos

16 Sin-aḻgawan un ummoyan mi utdit igawa luluwaḻuwan,
inabat dikami si puyunga baḻasanga sinakayan di nadadaga
ispiritu ot makwa na ud mampadtu. Adu dit mapilak dit
apuwona utdit mampadpadtuwana.
17 Tinungtung-ud na dikami kan da Pablo un mampap-
pakuya kanana'n, "Babbaun dit kangattuwana Apudyus datu
un tagu ot ipatigammu da kan dikayu nu in-inon Apudyus
managu kan dikayu."
18 Piga'n aḻgawa siya'd kingkingwa na di aginggana't adin
Pablo nakaanus ot sininagung na dit baḻasang asina kinnanan
sit nadadaga ispiritu un, "Bilinok sika utdin ngadan Apu Jesu
Kristu, lumaksun ka utnata baḻasang." Ot dagusa lummaksun
dit nadadaga ispiritu.
19 Yoong utdit mailan dat apuwona un maidon dit mami-
lakan da, dinokmaan da da Pablo kan Silas ot linagayad da
dida un indallay sit palasaan un indatag sidat opisyal didiya
ili.
20 Ot imbaga da kan dida un, "Judio datu ot umoy da
manggulu uttun ili taku.
21 Itudtudu da dat kadawiyan da un adin dit lintog taku'n
iRoma ipalubusa unudon taku."
22 Utdi, naidoga pay dat adu'n tagu un namabpabasuḻ kan
da Pablo kan Silas ot binelken dat opisyal un pinantiway dida
asida dida pinasabid.
23 Magangput man un sabisabidan da dida paimpabaḻud da
dida ot binilin da dit man-aandog un taḻona aandogana dida.
24 Utdit maawat dit man-aandog dit bilin indallay na dida
utdit daḻodaḻom dit babaḻḻudan asina ginilpit dit iki da si tolosu
un kayu.

25 Manggawa man dit labi, manlulluwal̲u da Pablo kan Silas
kan mangkankanta da un mandaydayaw kan Apudyus un
dodongl̲on dat uduma bal̲ud dida.
26 Yoong kakl̲ata lawa un nabilobilog dit lunig un nangiyu-
gayug sidit babal̲̲udan ot naligad dat pannan na. Ot dagusa
nabuktan dat losana sooban kan napkis dat kinawad sidat
losana bal̲ud.
27 Utdi, napukaw dit man-aandog ot nailana un nabuktana
losan dat sooban dit babal̲̲udan ot kanana nu nambutik dat
losana bal̲ud. Utdi, sinukmut na dit ispada na ta patoyona
okyanon dit long-ag na pay lawan.
28 Yoong impakuy Pablo un, “Adim pasibgan nat long-ag nu
ta antu kami’l losan situ.”
29 Utdi, nampaidatong dit man-aandog si silaw ot dagusa
nilumnok sidit babal̲̲udan ot inummoy nampalintumong sit
atubang da Pablo kan Silas un mamilpilpil ta amod dit kimut
na.
30 Utdiyon inlaksun na dida ot inimus na kan dida un,
“Apu, ngadan nat masapula kook dal̲apnu taguwonak kan
Apudyus?”
31 Ot kinnanan da kan siya un, “Manuttuwa ka kan Apu
Jesus ot taguwon dika kan Apudyus kan pati utdat kabol̲oy
nu.”
32 Utdi, intudtudu da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus
kan dida un losana mangkakabbol̲oy.
33 Utdi payona gawan labi indallay dit man-aandog dida
sit kawadan dit danum ot binul̲uwana dit sugat da. Ot
maabus man di, nampabunyag dit man-aandog kan dat
losana kabol̲oy na.
34 Utdiyon indallay na da Pablo kan Silas sidit bol̲oy da ot
sinunadana dida si kinan da. Ot amod dit tal̲ok dit man-
aandog kan dat kabol̲oy na ta manuttuwa daon kan Apudyus.
35 Mabigat man imbilin dat opisyal di Roma utdat pulis
un umoy da ibaga’t dit man-aandog un, “Pawayaam danata
tagu.”
36 Utdi imbagan dit man-aandog sit babal̲̲udan kan Pablo
un, “Imbilin dat opisyal mi un wayaak dikayu kan Silas.
Mabalin yuwona manal̲an un kapkapiya.”
37 Yoong imbagan Pablo utdat pulis un, “Bokona na-
panoknokana nakabasul̲ kami yoong pinasabid dikami’t dit
atubang di adu’n tagu. Romano kami yoong paimbal̲ud
dikami ot sinsatun ilimod daon un padal̲non dikami. Adina
makwa nat! Masapula sadat opisyal di Roma ud umoy situ
mangilaksun kan dikami.”
38 Utdi, impadamag dat pulis dit imbagan Pablo utdat
opisyal di Roma ot magngol̲ da man un tagu’n di Roma da
Pablo kan Silas, kummimut da.

39 Ot inummoy da nampakpakaoli kan dida utdit kingwa
da. Inlaksun da dida't dit baballudan ot imbaga da kan dida
un tengyan da di un ili.
40 Utdiyon lummaksun da Pablo kan Silas sidit baballudan
ot nandawos da utdit boloy Lydia. Ot utdit naila da dat
susunuda manuttuwa binagbaga da dida si nampabos-ol sit
somsomok da asida kaysan.

17

Sat Gulu Utdin Tesalonica

1 Dinakdak da Pablo kan Silas din ili'd Amfipolis kan Apolo-
nia asidadintong din Tesalonica un kawadan dit osa'n sina-
gogan di Judio.
2 Kama't dit gagangaya kokkoona, ummoy si Pablo utdit
sinagoga ot tulu'n Algawa Iillongan un nakadiskutil sidat tagu
un imbasal na utdit naikanglita ugud Apudyus dat sungbat
na.
3 Inlawlawag na kan pinanoknokana un masapula mapali-
gatan kan mapatoy dit mangadan si Kristu asina umungal
kan katoy. Ot kinnanan pay Pablo un, "Satu un Jesus un
ibagabagak kan dikayu, siya dit Kristu."
4 Ot sadat udum sidat Judio nanuttuwa da utdat imbagan
Pablo ot naidagamung da kan dida. Adu pay dat Griego
un mandaydayaw kan Apudyus kan mabigbigbiga babai dat
nanuttuwa.
5 Yoong ummapal dat Judio un adi manuttuwa ot pinan-
datdatong da dat nauyunga mandoyadoyaw ot ginaygay da
dida un manggulu't dit ili. Linnok da dit boloy Jason ta inapon
da da Pablo kan Silas dalapnu ilaksun da dida utdat tagu.
6 Ot utdit naid maodasan da kan dida, linagayad da si Jason
kan sadat udum pay un manuttuwa't di ot indallay da dida't
dat opisyal di ili ot impappakuy da un,
"Sadat tagu'n manggulugulu't dat losana ili un ayan da antu
da payon situn ili taku,
7 ot sinangailin Jason dida't din boloy na. Sumuganggangа
losan datu sit lintog dit Ali ud Roma. Kanan da un, awad
sabali'n ali un mangngadan si Jesus."
8 Utdit magngol dat opisyal kan dat losana tagu't di dit
imbaga da, nabulung da.
9 Ot pinanpiyansan dat opisyal sidi un ili si Jason kan dat
bulun na asida pinadalan dida.

Ummoy Da Pablo Kan Silas Ud Berea

10 Lumabi man, dagusa pinadalan dat manuttuwa da Pablo
kan Silas sidin Berea. Ot sumaal da man sidi, inummoy da
utdit sinagogan di Judio.

11 Un-unnay pay dat Judio utdin Berea nu sadat Judio utdin
Tesalonica ta tal̲ona piyaon da'n mandongol̲ sidat tudtudun
da Pablo. Ot kaal̲gaw-al̲gaw un adal̲on da dit naikanglita ugud
Apudyus dal̲apnu ilan da nu tuttuwa dat ug-ugudon da Pablo.
12 Adu kan dida dat nanuttuwa kan adu pay dat Griego un
matangada babai kan dat lal̲aki un nanuttuwa.
13 Yoong magngol̲an man dat Judio utdin Tesalonica un
inwalagawag pay Pablo dit ugud Apudyus sidin Berea, inum-
moy da uman sidi ot ginaygay da dat tagu un manggulu.
14 Utdi, dagusa pinadal̲an dat manuttuwa da Pablo utdin
dupit baybay yoong sada Silas kan Timoteo ininggaw da.
15 Sadat tagu un ummoy nangitul̲ud kan Pablo nangkigad
da ud Atenas. Ot utdit daan da un mangulin ud Berea imbilin
Pablo kan dida un maitung-ud un dagus kan siya da Silas kan
Timoteo.

Si Pablo Ud Atenas

16 Utdiya manguuwayan Pablo kan da Silas kan Timoteo
utdin Atenas tal̲ona mabulubulung gapu't dit kinaadun dat
sinan-apudyus un nailana utdiya ili.
17 Isunga ummoy sit sinagoga nakabagbagbaga kan nan-
tudtudu utdat Judio kan bokona Judio un mandaydayaw
kan Apudyus. Kaal̲gaw-al̲gaw pay un umoy sit palasaan un
nakabagbagbaga kan nantudtudu utdat tagu'n naiyaspul̲ un
nangoy sidi un mamiya'n mandongol̲.
18 Ininggaw da pay uduma mimistulu'n ngadnon da si
Epicureo kan Estoico ud nakadiskutil kan siya ot kanan dat
udum kan dida un, "Ngadan kanun tun palpalawagon tun
aginngangatu'n tagu?" Ot kanan pay dat udum un, "Mistulun
nin di sabali'n apudyus." Imbaga da tu ta inwalagawag Pablo
dit maipanggop kan Jesus kan sadit umungal̲ana.
19 Utdi, inawis da un indallay si Pablo utdit ammung
dat pappangat un ngadnon da't Areopago ot kanan da un,
"Tigammuwon mi ud tun bagu'n maitudtudu un ibagbagam.
20 Ta annat da ud kaddongol̲ mi un sabali'n banag ot piyaon
mi ud un tigammuwon nat kaipooyan da."
21 Siyadi dit kanan da ta sadat tagu'd Atenas kan sadat
kakkaili't di, maida lawa'd tigammu da un koon nu adi sat
mandodongngol̲ onnu man-ibagabaga utdat bagu un damag.
22 Utdi, summikad si Pablo utdit atubang da ot kanana'n,
"Mailak un dikayu'n iyAtenas relihiyoso kayu.
23 Ta utdit nangay-ayawak situn ili yu kan nan-iilak utdat
igawa mandaydayawan yu utdan apudyus yu nailak pay dit
dadattunan un kama't tu dit naikanglit, 'Satu ud dadattunan
sit Apudyus un naid yan makatigammu.' Sadi un Apudyus un

daydayawon yu un adiyu tigtigammu, siyaon tun ibagak kan dikayu.
24 Siya si Apudyus un nangwa't tun lubung kan losana nilaun na kan siya ud Apu utdin langit kan situn pita kan bokona inggaw sidat timplu un kingwan di tagu.
25 Adi na masapul dan makwan di tagu un manselbi kan siya gaputa siya pay lawan mangitod si mataguwan kan dat losana kasapulan di tagu.
26 Pinaloswa na dit osa'n tagu un siya'd nanligwatan dat losana tagu't dan kailin-ili uttun lap-at tun pita. Ot ingkoddong na pay lawan dit timpu un mantulayan dat kailin-ili kan boddong dat igaw da.
27 Pinaloswa na dida dal̲apnu siya ud inapon da okyan. Ta dakol̲ dit namnama na un maodasan da utdin mangina-inapan da yoong sat katuttuwaana bokona adayu si Apudyus si ulay singngadan na kan ditaku.
28 Kama't dit kanan da un,
'Gapu kan siya matatagu taku, manggidu taku kan awad taku.'
Kama pay sit kanan dat nalalainga umaantu un bul̲un yu un,
'Ta ulay ditaku, aabeng na pay ditaku.'
29 Kadon, gaputa aabeng ditaku kan Apudyus, masapula adi taku somsomkon un si Apudyus kapadan dan sinan-apudyus un bul̲awan, pilak kan batu un nakwa'l lawa maisayun sit laing kan somsomok di tagu.
30 Ta utdit timpu'n naid payyan tigammun dat tagu kan Apudyus, Adina kinankankanan dat basul̲ da yoong sinsatunon bilinona dan losana tagu't tun pita ta mandadaoli da ot lipsutan da dat basul̲ da.
31 Ta ingkoddongon Apudyus dit al̲-al̲gaw un paukum na dat losana tagu't tun pita utdit pinili na un ukum un nalintog si man-uukum. Pinanoknokana utdat losana tagu un siya dit pinili na utdit pinaungal̲ na kan katoy."
32 Utdit magngol̲an da dit imbagan Pablo maipanggop sit umungal̲an dat matoy inyeemeng dat udum yoong kanan dat udum un, "Piyaon mi payyan un dongl̲on tun maipanggop situ."
33 Utdiyon, tinengyan Pablo dit ammung dat pappangat.
34 Yoong naitung-ud dat udum kan siya ot nanuttuwa da. Osa kan dida si Dionisio un osa utdat Areopago kan osa'n babai un mangngadan si Damaris. Inggaw da pay uduma tagu un nanuttuwa.

18

Si Pablo Ud Corinto

1 Magangput man di, tinengyan Pablo ud Atenas ot kaysan
sidin Corinto.
2 Natigtigammu na utdi si Akila un osa'n Judio un iPonto
kan sat asawa na un si Priscila. Kaligligwat da ud Italia ta
imbilin Emperador Claudio un tengyan dat losana Judio ud
Roma. Maabus man un mantitigtigammu da naitung-ud si
Pablo kan dida.
3 Ot gaputa nampapada dit kewaal̲ da un mankokokwa si
tulda, nakaigaw si Pablo kan dida.
4 Ot kada Al̲gawa Iillongan umoy si Pablo mantudtudu utdat
tagu't dit sinagoga ta piyaona'n awison dat Judio kan Griego
un manuttuwa kan Jesus.
5 Sumaal̲ man da Silas kan Timoteo un nanligwat Mace-
donia, inyossaanon Pablo un nan-iwalagawag sidit ugud
Apudyus. Pinanoknokana utdat Judio un si Jesus dit Kristu.
6 Yoong utdit suganggangon kan in-insultuwon dat tagu,
intol̲kag na dat gabu utdit badut na un mangipaila un nanga-
mung daon ot kinnanana kan dida un, "Basul̲ yu pay lawan
nu madusa kayu. Bokonona basul̲ ku. Manipud sinsadinon
tengyak dikayu ot umoyak manwalagawag sidan bokona
Judio."
7 Utdi tinaynana dit sinagoga ot nan-atun sidit bol̲oy sit
sog-on dit sinagoga un kuwan dit osa'n bokona Judio un
mangngadan kan Ticio Justo un osa'n mandaydayaw kan
Apudyus.
8 Ot si Crispo un pangaton dit sinagoga nanuttuwa kan
Apudyus pati utdat kabol̲oy na. Adu pay dat nanuttuwa kan
nabunyagan sidat iCorinto un nakagngol̲ sidit inwalagawag
Pablo.
9 Sinlabiyan, imbagan Apudyus kan Pablo si kama't in-inop
un, "Adika kumimut. Itulutuluy nu un mantudtudu ot adim
gongdaan.
10 Ta awadak kan sika ot maid tagu si mamaligat kan sika't
tu ta adu dan tagu un manuttuwa kan sakon situwa ili."
11 Utdi, sindagun ya kagogwa un iniinggaw si Pablo utdi un
nangitudtudu utdat tagu utdit ugud Apudyus.
12 Yoong utdit naisaad si Galion un gubinnadul ud
Acaya, nandatdatong dat Judio un adi manuttuwa ot nan-
aampayunan da un dokmaan si Pablo asida ummoy indatag
sit uukkuman.
13 Ot kinnanan da'n, "Satuwa tagu aw-awisona dan tagu un
mandaydayaw kan Apudyus udsi wagas un maisuganggang
sit lintog."
14 Yoong utdit sumungbat okyanon si Pablo kinnanan
Galion sidat Judio un, "Nu awad okyan nadagson si nakaba-

sul̲an onnu nangwaan dituwa tagu si nadadag kalobbongak okyana dongl̲on nat ibaga yu un Judio.
15 Yoong nu maipanggopa lawa utdan ugud, ngadngadan
kan linlintog yu pay lawana Judio nat manlililiyan yu, dikayu
pay lawan mangul̲nus. Bokona sadanata banag nat umoy ku
ukumon."
16 Utdi pinal̲aksun na dida utdit uukkuman.
17 Utdiyon dinokmaan da si Sostenes un pangat di sina-
gogan di Judio asida sinabisabidan sidit atubang dit uukku-
man. Yoong adin Galion winiliwili dida.

Nangulin Si Pablo Ud Antiokia

18 Maabus man di, nabayag un nakaigaw yan si Pablo kan
dida'd Corinto. Utdiyon, nampalanga umoy Siria un bul̲un
na da Priscila kan Akila. Utdin Cencrea dit nanluganan dat
bapul yoong utdit daan da un manal̲an pinapulug Pablo dit
ul̲u na ta awad ud insapatana kan Apudyus.
19 Dumatong da man sidin Efeso dummoba da ot ummoy
si Pablo utdin sinagoga'n nanudtudu kan nakadiskutil sidat
Judio. Siyadi ud nanengyana kan da Priscila kan Akila.
20 Kindaw da un makaigaw yan kan dida yoong ummadi na.
21 Utdi, nampalang si Pablo ot kanana kan dida un, "Man-
gulinak kan dikayu nu ipalubus Apudyus." Utdi, nambapul
ot kaysan.
22 Dumatong man ud Cesarea nanagada si Pablo ud
Jerusalem un ummoy nangila utdat manuttuwa asina gum-
musada nangaw-as sidin Antiokia ud Siria.
23 Maabus man dit piga'n al̲gawa ininggawana't di, kaysan
umanon ot dinakdak na dan probinsiya'd Galacia kan Frigia
un nampabilog sit pammatin dat losana manuttuwa't di.

Nanwalagawag Si Apolos Ud Efeso Kan Corinto

24 Utdi, inggaw osa'n Judio un mangngadan kan Apolos
un iyAlejandria un dummatong ud Efeso. Nalainga mam-
palawag kan adu pay dit tigammuna utdit naikanglita ugud
Apudyus.
25 Natudtuduwan sidit maipanggop kan Jesus yoong sad
kigad tigammuna ullawa sadat intudtudun Juan sidit mam-
bunbunyag. Yoong ulay nu siya'l lawa'd tigammu na di
un maipanggop kan Jesus, Adina maag-aggagan un mangi-
palawag kan kustu dit itudtudu na.
26 Isunga ilugi na mana mantudtudu utdit sinagoga't din
Efeso, natul̲oda mampalawag. Yoong magngol̲ man da
Priscila kan Akila, indallay da utdit bol̲oy da ot inlawlawag
da un kustu kan siya dit wagas di mantatagu un impailan
Apudyus.

27 Ot utdit piyaon Apolos mandol̲mang un umoy ud Acaya,
pinabos-ol̲ dat manuttuwa utdin Efeso dit somsomok na kan
nansulat da utdat manuttuwa utdi un awaton da si Apolos nu
sumaal̲. Dumatong man, dakol̲ dit naitul̲ung na utdat tagu't di
un manuttuwa maipagapu't dit kaasin Apudyus.
28 Ta nalailaing sit mansusungbat na ot inabak na dat Judio
un nakadiskutil kan siya utdit sangun dat kaaduwan ta al̲ana
utdit naikanglita ugud Apudyus dat pammanoknok na un si
Jesus dit mangadan si Kristu.

19

Si Pablo Ud Efeso

1 Utdit inggawan Apolos sidin Corinto kummiyang si Pablo
manipud Galacia kan Frigia agingga ud Efeso. Ot dintong na
dat piga'n manuttuwa kan Jesus.
2 Ot inimusana dida un, "Naawat yu kad si Ispiritu Santu
utdit nanuttuwaan yu?"
Summungbat da un, "Naid! Pulus nu nagngol̲an mi un
awad Ispiritu Santu."
3 Ot inimus Pablo un, "Ngadan nan bunyag dit nakwa kan
dikayu nu?"
"Padan dit intudtudun Juan," insungbat da.
4 Imbagan Pablo kan dida un, "Sadit intudtudun Juan,
masapula mandadaoili nat osa'n tagu utdat basul̲ na asi
mampabunyag. Imbaga na un masapula manuttuwa da utdit
osa un maitagtagnob kan siya un siya si Jesus."
5 Magngol̲ da man di, nampabunyag da uman dal̲apnu
mangipatigammuwan da un manuttuwa da kan Apu Jesus.
6 Ot utdit inyagpad Pablo dit ima na utdit ul̲u da, dummoba
si Ispiritu Santu kan dida. Ot makabagbaga daon sidat sabali
un bagbaga un adi da inadal̲ kan imbaga da pay dit paimpad-
tun Apudyus kan dida.
7 Umoya kagwampul̲u't duwa datuwa lal̲aki.
8 Si unus di tul̲u'n bul̲an, nakaoo-ooy si Pablo utdit sina-
goga nu Al̲gawa Iillongan ot natul̲oda nan-ugud kan nangi-
lawlawag sidit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus
dal̲apnu maawis na okyan dat tagu un manuttuwa.
9 Yoong inggaw da ud udum kan dida un nasukil un adi
manuttuwa. Dinul̲adul̲a da utdit atubang dat adu'n tagu
dit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus. Utdi,
tinengyan Pablo di un sinagoga un bul̲un na dat manuttuwa
ot ummoy da utdit igawa tututdtuduwan Tirano. Ot kaal̲gaw-
al̲gawa ummoy si Pablo nanudtudu't di

10 si unus di duwa’n dagun ot losana Judio kan bokona Judio
un ininggaw sidin Asia dingngol̲ da dit ugud maipanggop kan
Apu Jesus.

Sadat Pitu’n Lal̲aki Un Abeng Sceva

11 Adu dat nakaskasdaawa am-amug un pinakwan
Apudyus kan Pablo.
12 Ta ulay sadat pangyu kan luputa inusal na, nu idallay
da utdat masakit makaan dat sakit da kan maaddag dat
dimunyu utdat nadimunyu.
13 Yoong inggaw da pay piga’n Judio un mandakdakiwas
un man-addag da pay sidat dimunyu un awad sidat tagu. Ot
pinadas da un usalon dit ngadan Apu Jesus un kanan da utdat
nadadaga ispiritu un, “Gapu’t dit pannakabalin dit ngadan
Jesus un iwalwalagawag Pablo, lumaksun kayu.”
14 Sadat pitu’n lal̲aki un abeng dit nangatu’n padin di Judio
un mangngadan Sceva dat mangmangwa si kama’t tu.
15 Yoong inggaw namingsana summungbat dit dimunyu un
kanana’n, “Tigammuk si Jesus kan tigammuk pay si Pablo.
Yoong dikayu, singngadan yu?”
16 Utdiyon, dinukusan dit tagu’n sinakayan di dimunyu
dida’n tinilitiliw agingga si inabak na dida’l losan. Ot nam-
butik da un nasugasugat kan gatittiwayan.
17 Madamag man dat losana Judio kan dat bokona Judio un
inggaw ud Efeso tuwa napasamak, amoamod dit kimut da ot
tal̲ona indaydayaw da si Apu Jesus.
18 Kadon, adu utdat manuttuwa dat dummatonga
nangipudnu utdat lawenga kingkingwa da kan nambabawi
da utdit atubang dat tagu.
19 Adu pay sidat manuttuwaon un mansalsalumangka dat
nan-idatong sidat iblu da ot insubba da utdit apuy un iillan
dat losana tagu. Umoya limampul̲u’n libu utdit pilak da dit
kadagupan dit losana bayad dat iblu.
20 Ot gapu’t tuwa naipasamak, summayasayak dit ugud
Apudyus ot umaduadu dat bilang dat manuttuwa.

Sat Gulu’t Din Efeso

21 Magangput man tuwa naipasamak, ingkoddong Pablo
un dakdakona’d Macedonia kan Acaya asina umoy ud
Jerusalem. Ta kanana un, “Nu maabusak umoy Jerusalem
masapula umoyak pay sin Roma.”
22 Utdi, pinauna na da Timoteo kan Erasto ud Macedonia
un siya dat duwa un katul̲ungana ta ininggaw yan si Pablo si
sin-akitan sin probinsiya ud Asia.
23 Utdiya timpu amoamod dit gulu ud Efeso gapu’t dit
Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus.

24 Ta ininggaw osa'n tagu un mangngadan kan Demetrio un
mampapanday si palata un koona si sinan-timplu un mangig-
gaan da utdit sinan-apudyus da un babai un si Artemis. Ot
adu dit mapilak dat mankokokwaona utdi un nigusiyu na.
25 Sat kingwan Demetrio, pinandatdatong na dat
mangkokokwaona kan dat udum pay un pada da un
mampapanday si sinan-timplun Artemis asina kinnanan
kan dida un, "Gagayyom, titiggammu yu un satuwa talibasu
ud gumaknangan taku.
26 Yoong maila kan magngol̲ yuwon nat kokkoon dinata
Pablo. Itudtudu na un bokona ustu un apudyus danat sinan-
apudyus un koon di tagu, ot aduwon dan naawis na un
manuttuwa utdan ibagbaga na uttun Efeso kan agistay payon
tun losana lakub Asia.
27 Ot sad kalaweng na mayam-anan tun nigusiyu taku kan
osa pay adi daon ibilbilang dit timplun ud Artemis. Ot adinon
dat tagu bigbigon dit kinangatun Artemis un daydayawon dat
losana tagu't tun Asia kan losan situn pita!"
28 Magngol̲an man dat adu'n tagu dit ugud Demetrio, naka-
sul̲ag da ot impappakuy da un, "Si Artemis ud Efeso dit
gattoka tulay!"
29 Utdiyon summayak dit gulu utdat losana ili ot di-
nokmaan da da Gayo kan Aristarco un iMacedonia un
maibul̲ubul̲un kan Pablo asida linagayada indallay dida utdit
bubuyyaan.
30 Utdi, piyaon okyan Pablo un umoy sit atubang dat losan
yoong adin dat manuttuwa pinalubusan.
31 Ot ulay sadat uduma opisyal sidiya ili un gagayyom Pablo
nangibaun da si umoy mangibaga kan siya un Adina un tal̲on
mampappaila utdit bubuyyaan.
32 Tal̲ona nagulugulu dat tagu'n naammung ot naid masal-
imutad sidat ipappakuy da ta osaosa kan dida nan-ipakuy
paya lawa. Onta kaaduwan kan dida dat adi makatigammu
nu apay awad da utdi.
33 Gaputa kama't di, pinaoy dat Judio dit bul̲un da un si
Alejandro utdit atubang dat tagu dal̲apnu ipakaawat na un
bokona sadat Judio dit gapun dit gulu. Utdi intayag Alejandro
dit ima na un nampaginok sidat tagu ta mampalawag okyan,
34 yoong maimatunan man dat tagu un Judio, nandidisan
da un nangipappakuy si duwa'n olas sit, "Si Artemis ud Efeso
dit gattoka tulay!"
35 Mansidi, napaginok payon dit isklibentin di ili dat un-
unaya tagu ot kanana un, "Katagun-tagu't tun Efeso, bokon
kada tigammun dat losana tagu't tun lubung un satun
ili'n Efeso ud manga-ayyuwan sidit timplun ud nangatu'n

Artemis kan sadit nasantuwana batu un nan-otdaga nanligwat langit?
36 Maid ud makaisulib situ. Isunga masapul un guminok
kayu kan adiyu babalangona lawa.
37 Indatong yu datuwa tagu't tu ulay nu naid inakawan da si
timplu onnu imbaga da si sumuganggang kan apudyus taku.
38 Isunga nu piyaon Demetrio kan dat bulun na un mam-
papanday un kasuwan nat osa'n tagu, awad al-algaw un
nakabukat din uukkuman ot awad dadit kukuis sidi un umoy
da mandaluman.
39 Ot nu awad udum si lili yu masapul un babagbagaon taku
nu timpun di miting.
40 Ta sad kalaweng na mabalin un maidalum taku utdin
gubilnun di Roma maipanggop situ un gulu uttun algaw ot adi
taku masungbatan ta maid ud nadotok si gapuna."
41 Gangputon man Alejandro un ibaga tu pinadalan na dat
tagu.

20

Ummoy Si Pablo Ud Macedonia Kan Grecia

1 Utdit gumminok dit gulu, pinandatdatong Pablo dat
manuttuwa ot binagbagaana dida't mampabos-ol sit som-
somok da asina nampalang un umoy probinsiya'd Macedo-
nia.
2 Dumatong man sidi, dinakdak na dat kailin-ili un ummoy
nangila't dat manuttuwa ot adu dat imbagabaga na kan dida
un nampabos-ol sit somsomok da asina inummoy ud Acaya
un mangngadan Grecia.
3 Ininggaw sidi si tulu'n bulan. Ot utdit man-ulin okyanon
ud Siria, natigammuwana un pangpanggopon dat Judio un
patoyon. Isunga nan-ulin ullawa un nangoy Macedonia.
4 Bulun na da Sopatro un abeng Pirro un iBerea, da
Aristarco kan Segundo un iTesalonica, si Gayo un iDerbe, si
Timoteo kan pati pay da Tikico kan Trofimo un nanligwat sin
probinsiya'd Asia.
5 Dumatong da man sin Filipos sidin Macedonia pinaunan
Pablo dat bulun na ot inuway dikami'd Troas.
6 Magangput man dit piyestan di tinapay un naid kamos na
si bubud, nambapul kami kan da Pablo manipud Filipos si
lima'n algaw asi mi dakngon dida ud Troas un ininggawan mi
si sinduminggwan.

Sat Anungusa Gummilingan Pablo Ud Troas

7 Utdit umuna'n al-algaw di sinduminggwan, nandatda-
tong kami't dat losana manuttuwa'n iTroas dalapnu mangan

kami't dit kakan un mangisomsomkan mi utdit natoyan Jesus. Maabus man, nambagbaga si Pablo kan dida ot gaputa manal̲an nu mabigat, intulutuluy na un nambagbaga agingga't gawan labi.
8 Adu dit silaw sidit nanginngatu'n kuwaltu un naammungan mi.
9 Ot nantupak sit sawang dit osa'n babbagu un mangngadan kan Eutico. Utdiya mampalpalawagan Pablo, nailigop sit amoda suyop na ot naotdag sit pita un nanligwat sidit maikatulu'n tuug dit bol̲oy. Ot natoya inakup da.
10 Yoong dummoba si Pablo ot ummoy na inapawol̲. Utdi kanana'n, "Adi kayu madanagan ta antu'n umungal̲on."
11 Utdi, summakyat obos si Pablo ot biniibiik na dit tinapay asi kami nangan. Maabus man di, intulutuluy na un nakabagbaga kan dida aginggana si wiswis-it asi kami kaysan.
12 Ot sadit babbagu'n naotdag, binul̲unan da un kaysan sit bol̲oy da un amoamod dit tal̲ok da ta adina natoy.

Sat Inummoyan Da Pablo Ud Mileto Un Nanligwat Troas

13 Utdi, ummun-una kami'n nambapul un inummoy sin ili'd Asson ta nangakal̲sa si Pablo ot nantutulagan mi un uuwayon mi utdi.
14 Utdit dakngon dikami'd Asson nakalugan kan dikamiyon un kaysan ud Mitilene.
15 Manipud sidi intuluy mi un nambapul ot mabigat man dummatong kami utdin domangon ud Chio. Utdit osa'n mabigat dummatong kami ud Samos ot utdit mabigat dintong mi ud Mileto.
16 Utdi, ingkoddong Pablo un adi naon mangoy Efeso dal̲apnu adina mambayag sidin lakub Asia ta makamu un dumatong Jerusalem. Ta nu awad kakwaana, makadatong okyan sit kaal̲gawan dit Piyestan di Pentecostes.

Sat Nampakadaan Pablo Utdat Lallakay Ud Efeso

17 Inggaw kami man Mileto nangibaun si Pablo si mangayag sidat lalallakay un mangipangpangat sidan manuttuwa utdin Efeso.
18 Sumaal̲ da man kinnanana kan dida un, "Tigammu yu nu kamaan dit nantataguk manipud sit damu un dummakngak situn lakub Asia.
19 Imbados ku un nanselbi kan Apu Jesus un napakumbaba kan nan-alluboy dat luwak gapu utdat adu'n ligata linak-am ku utdat lawenga panggop dat Judio un koon kan sakon.
20 Tigammu yu pay un adik impaidama intudtudu ud singngadan na man un makatul̲ung kan dikayu nu adi inwalagawag kan intudtuduk sit atubang di kaaduwan kan ulay pay sidat kabol̲oybol̲oy.

21 Binagaak dat Judio kan bokona Judio un masapula
ibabawi da dat basul̲ da kan Apudyus kan manuttuwa da kan
Apu Jesu Kristu.
22 Ot sinsatun tungpal̲ok si Ispiritu Santu ot umoyak sin
Jerusalem ulay maid tigammuk nu ngadan nat mapasamak
kan sakon sidi.
23 Sad tigammuka lawa, sat impagiknan Ispiritu Santu
un sit kailin-ili uuwayon dat tagu un bal̲udon kan paligaton
sakon.
24 Yoong bokona sad napotog kan sakon dit mataguwak
ta sad tal̲ona piyaok, tungpal̲ok dat pakwan Apu Jesus kan
sakon un siyadit mangiwalagawagak sidit Nabal̲u'n Damag
maipanggop sidit nangkakaasin Apudyus kan ditaku."

25 "Ot sin satun, dikayu un tinudtuduwak sidit Nabal̲u'n
Damag maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus, tigammuk
un maidon man-iinnilaan taku.
26 Siya'd gapuna un, uttun satuna al̲gaw ibagak kan dikayu
un nu awad kan dikayu ud maisina kan Apudyus un madusa
bokonona sakon ud sinbasul̲.
27 Ta adik impaidama impatigammu kan dikayu dat losana
panggop Apudyus un koon.
28 Siya'd gapuna un aayyuwana'n yu nat long-ag yu padana
pay sidat losana labban un ipaayyuwan Ispiritu Santu kan
dikayu. On, ayyuwanan yu dat tagun Apudyus un sinubbut
na utdit dal̲an dit mismu'n Anak na.
29 Tigammuk un nu manal̲anak awad da ud tagu'n duma-
tong kan dikayu un nauyunga kama't tanana asu un umoy
manam-an sinat pammati yu kan pati pay sit pammatin dat
manuttuwa.
30 Dumtong pay nat timpu un sadat udum sidat kabbul̲unan
yu pay lawan, mantuli da dal̲apnu maawis dat udum kan
dikayu un kumapon kan dida.
31 Siya'd gapuna'n mansiput kayu ot gagasmokon yu dit
nangiyan-anusaka nanudtuduwan kan dikayu un inal̲gaw
kan linabi si unus di tul̲u'n dagun un ulaya lawa'n iyibil ku
nu udum na.
32 "Ot sinsatunon ital̲god ku dikayu kan Apudyus kan sadit
sapatana un kaasiyana dikayu. Siya ud makapabilog sinat
pammati yu kan itdona dit insapatana'n itdon sidan losana
inlasin na un tagu na.
33 Naid ginamgamaka innal̲a si pilak, bul̲awan onnu badut
si singngadan na mana tagu.
34 Dikayu un mismu'd makatigammu un inlabbuk un losan
dat nasapul mi utdat kabbul̲unak.
35 Impapasnok ku dat losana talibasuk dal̲apnu awad
mangilasinan yu un masapula makatul̲ung taku utdan nakap-

sut kan nakapus. Adi taku liuwan dit imbagan Apu Jesus un
kanana'n, 'Naang-anggom nat mangitod nu sadin maitdan." '

36 Utdit magangput Pablo un ibaga datu nampalintumong
dan losana nanluwal̲u.
37 Ot gaibilan dat tagu't di un nangapawol̲ kan nangogok
kan siya.
38 Ta sad amoda indomdom da, sadit ugud na un adi daon
man-iinnila. Ot utdiyon ummoy da intul̲ud sidit bapula man-
luganana.

21

Ummoy Si Pablo Ud Jerusalem

1 Utdi, nampalang kami utdat manuttuwa ot nambapul
kamiyona nandadawwos Coos. Mabigat man dintong mi ud
Rodas ot manipud sidi ummoy kami'd Patara.
2 Utdi insangkat mi ud osa'n bapul un manal̲an Fenicia ot
siya'd nambapulan mi un kaysan.
3 Utdit dumatong kami si igawa nangtapan mi ud Chipre,
ingkal̲wes mi utdin kapon daya na agingga't dintong mi din
probinsiya'd Siria. Tummakdang kami't din Tiro ta man-
idoba dit bapul sidat awit na.
4 Ininap mi dat manuttuwa't di ot nakaigaw kami kan
dida si sindumingguwan. Utdiya ininggawan mi kan dida,
imbabagga da kan Pablo un Adina umoy ud Jerusalem ta
siya'd impatigammun Ispiritu Santu kan dida.
5 Yoong madtong man dit al̲gawa manal̲nan mi, nanlakkat
kami dal̲apnu ituluy mi dit daddal̲an mi. Losan dat manut-
tuwa pati utdat aassawa kan aabeng da un ummoy namal-
isgud kan dikami inggana't dit lasin dit ili. Dumatong kami
man sit dupit dit baybay nampalintumong kami'n losana
nanluwal̲u.
6 Utdiyon nanlugan kami't dit bapul ot nangulin da payon
sidat bobol̲oy da.
7 Manipud Tiro intuluy mi un nambapul aginggana't dum-
matong kami't din Tolemaida. Biniling mi dat manuttuwa't
di ot nakaigaw kami kan dida si sin-al̲gaw.
8 Utdit mabigat nambapul kami payyan ot dummatong
kami ud Cesarea. Tummakdang kami ot ummoy kami
nakaigaw sit bol̲oy ud Felipe un osa'n mangiwalwalagawag
sidit Nabal̲u'n Damag. Siya'd osa utdat pitu'n lal̲aki un napili
utdin Jerusalem.
9 Inggaw da ud opata bababbal̲asang un abeng na un
propetan Apudyus.

10 Utdiya ininggawan mi si piga'n al̲gaw dummatong tun
osa'n man-uugudon un mangngadan kan Agabo un nanlig-
wat Judea.
11 Ummoy kan dikami ot innal̲a na dit gakos Pablo asinap-
iningil pay lawan dat iki na kan ima na ot kinnanana'n, "Satu
dit kanan ud Ispiritu Santu un, 'Kama't tu ud mampipingil
dan Judio ud Jerusalem sidit sin-gakos situ asida ipaima
utdan bokona Judio.' "
12 Utdit magngol̲ mi tu, nakapangpangngaasi kami kan dat
tagu't di un adin okyanon Pablo umoy ud Jerusalem.
13 Yoong summungbat si Pablo un, "Apay gaibilan kayu
un kama't tu un pasigabon yu tun angos ku? Bokona
lawa'n nakasaganaak un mapingil sidin Jerusalem nu adi
nakasaganaak pay un mapatoy sidi maipagapu kan Apu Je-
sus."
14 Ot gaputa adina mabagaan, inggongda mi ot imbaga mi
ullawa un, "Sat piyaon ud Apu ud matungpal."
15 Lumabas man ud piga'n al̲gawa ininggawan mi utdi,
insagana mi dat masapul mi ot intuluy mi un ummoy ud
Jerusalem.
16 Inummoy pay kan dikami dat piga'n manuttuwa'n iCe-
sarea ot intul̲ud dikami utdit mandagusan mi un bol̲oy Mna-
son un iChipre un osa utdat nabayagona manuttuwa.

Biniling Da Pablo Si Santiago

17 Utdit dummakngan mi ud Jerusalem, nantattal̲ok dat
manuttuwa un namadatong kan dikami.
18 Mabigat man naitung-ud si Pablo kan dikami un umoy
namiling kan Santiago. Ot dintong mi dat losana lalallakay
dat manuttuwa't di.
19 Maabus man un kumustaon Pablo dida, imbaga na kan
dida dat losana kingkingwan Apudyus sidat bokona Judio
maipagapu't dit nanudtuduwana kan dida.
20 Magngol̲ da man dat impadamag na indaydayaw da si
Apudyus.
Yoong imbaga da kan Pablo un, "Sunud, tigammumon un
linibulibu'n Judio ud nanuttuwa kan Jesus yoong ipapasnok
da un unudon dit lintog Moses.
21 Nagngol̲an da un itudtudum kanu utdat Judio un ing-
gaw sit bobol̲oy dat bokona Judio un umadsan da dit lintog
Moses. Ibagbagam kanu pay un Adina masapula matul̲giyan
dat aabeng da kan ulay adi da uunnudon dat ugali taku.
22 Ot ngadan nat koonon? Maid duwaduwa na un matigam-
muwan da un summaal̲ kaon.
23 Isunga koom tu un ibaga mi. Antu da ud opata lal̲aki un
nansapata kan Apudyus.

24 Maibul̲un kaon kan dida utdin timplu un umoy mangwa
utdit kadawiyana mandadal̲us. Ibayadam didaon sidat
mabayadan dal̲apnu mabalin daon un mampapulug.* Ot
siya ud manigammuwan di losan un maid katuttuwaan dat
dingngol̲ da un maipanggop kan sika nu adi gasissiya ka un
manutungpal sidat lintog Moses.
25 Yoong sidat bokona Judio un manuttuwa impaw-itan
miyon dida si sulat un mangibilin kan dida un adi da mangan
si makan un naidatun sidan sinan-apudyus onnu dal̲a onnu
ayam un napsol̲ kan adi da sog-onon dat bokona asawa da.”
26 Ummampayun si Pablo ot utdit mabigat indallay na
dat opata lal̲aki utdit timplu ot naidoga un nangilugi utdit
kadawiyana koko-on dal̲apnu madal̲usan da. Utdiyon, nilum-
nok un ummoy nangipatigammu’t dit padi nu kapiga dit
magangputan dit madal̲usan da kad makwa dit datun di kada-
osa kan dida.

Dinokmaan Da Si Pablo Utdit Timplu

27 Dandani mana magangput dit naituding un pitu’n al̲gaw,
inggaw da ud Judio un iyAsia un nakaila kan Pablo utdit
timplu. Ot ginaygay da dat tagu un makasul̲ag kan Pablo ot
dinokmaan da.
28 Impappakuy da un, “Kabbul̲unana Judio tumul̲ung kayu!
Ta antuwon dit tagu un mandakdakdak sida’l losana igaw un
mangitudtudu’t dat losan un naidon selbin dat ugali taku’n
Judio kan sat lintog Moses padana pay ta dinimok na tun
nasantuwana timplu ta nangilnok sidat bokona Judio.”
29 Imbaga da tu ta naila da si Pablo utdin Jerusalem un
naibul̲un si bokona Judio un iyEfeso un mangngadan si
Trofimo. Ot sat somsomok da innilnok na utdit timplu.
30 Utdi, nabukal̲ dat losana tagu’d Jerusalem ot nanggu-
gunod da un ummoy nanokma kan Pablo. Linagayad da un
inlaksun sidit timplu asida dagusa inyonob dit timplu.
31 Patoyon okyanon dat tagu si Pablo, yoong inggaw um-
moy nangipadamag sidit ap-apun dat suldadu’d Roma un
nagulu ud Jerusalem.
32 Utdi, dagusa nangayag dit ap-apu utdat oopisyal kan pati
utdat suldadu da ot nanukl̲us da un inummoy sit kawadan dat
tagu. Mailan man dat tagu’t di dit ap-apu kan dat suldadu na
inillongan da un manabisabid kan Pablo.
33 Utdi, kummatam dit ap-apun di suldadu ot inal̲a na si
Pablo un pinapingil sidat suldadu na si duwa’n kinawad.
Utdiyon inimusana dat tagu un kanana’n, “Ngadan dituwa
tagu? Ngadan dit kingwa na?”

---

* **21:24** Bilbilang 6:13-20

34 Summungbat da un gapappakuyana nadumaduma dit
sungbat da. Gaputa amod dit damit da, adin dit ap-apun di
suldadu masinog nu singngadan dit gattoka napasamak ot
binilin na dat suldadu na un idallay da si Pablo utdit kampu
da.
35 Utdit dakngon da dit al̲dan intayag dat suldadu un nan-
gawit kan Pablo un nangilnok kan siya gapu utdit amoda
sul̲ag dat tagu.
36 Ta gapappakuyan da un maitungtung-ud un kanan da
un, “Patoyon taku.”

Ingkalintogan Pablo Dit Long-ag Na

37 Utdit ilnok da okyanon si Pablo utdit kampun dat suldadu
imbagan Pablo utdit ap-apu un, “Antu okyan ibagak kan sika
nu mabalin?”
Ot kanan dit ap-apun di suldadu un, “Tigammum gayam
man-iGriego?
38 Bokon kad nin un sika dit iyEgipto utdit adi payyan
nasulit un gummusul̲ sit gubilnu ot impangat na dat opata
libu’n tulisan un ummoy sit igaw un maid tagtagguwan?”
39 Summungbat si Pablo un, “Bokona sakon. Judiowak
un iTarso un mandindinamaga ili’t din probinsiya’d Cilicia.
Pangaasim ud ta mampalawagak sidan tagu.”
40 Utdi, pinalubusan dit ap-apun di suldadu ot summikad
si Pablo utdit palikad dit al̲dan asina intayag dit ima na un
nampaginok sidat tagu. Guminok da man nambagbaga kan
dida utdit ugud da un Hebreo.

22

1 “Mamal̲l̲ong-ag kan susunud ku, dumngol̲ kayu ta
ipalawag ku tun sungbat ku utnat ipabpabasul̲ yu kan sakon.”
2 Magngol̲ da mana mambagbaga utdit bagbaga da un
Hebreo, amo gummiginnok da’l losan ot intuluy Pablo un
kanana’n,
3 “Judiowak un naiyabeng sidin Tarso ud Cilicia yoong
dummakol̲ak situn Jerusalem un uswelan ud Gamaliel.
Natudtuduwanak sit gattoka kokwan dat linlintog dat aappu
taku ot napasnokak un manselbi kan Apudyus un pada yu
pay sinsatun.
4 Pinalipaligatak inggana’t natoy dat udum sidat tagu un
manuttuwa utdit intudtudun Jesus un Dal̲an. Dinokmaak
dida, babai man onnu lal̲aki ot paimbal̲ud ku dida.
5 Ot sat kangattuwana padi kan dat lalallakay taku dat
makakustigu un tuttuwa datu un ibagbagak kan dikayu. Ta
dida’d nangitod kan sakon sit sulat un ipailak sidat bul̲un taku
ud Damasco dal̲apnu dokmaak dat manuttuwa’t di asik iyoy
dida un mapingil situn Jerusalem dal̲apnu madusa da.”

Inul̲-ul̲nug Pablo Dit Nanuttuwaana Kan Apu Jesus (Kingkingwan 9:1-19; 26:12-18)

6 “Utdiya manaddal̲anak un dumol̲dol̲ ud Damasco si ma-
matuk, kakl̲ata lawa’n inggaw napaddapadda’n silaw un nan-
ligwat langit un naipaslang kan sakon kan sidit nangkalliput
ku.
7 Naidugsutak sit pita ot nagngol̲ ku dit ginga’n kanana kan
sakon un, ‘Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon?’
8 “ ‘Singngadan nu kad Apu?’ inimus ku.
“Kinnanana kan sakon un, ‘Sakon si Jesus un iNazaret un
palpaligatom.’
9 “Sadat bul̲un ku naila da dit silaw yoong adi da nagngol̲ dit
gingan dit nakabagbaga kan sakon.
10 Ot inimus ku un, ‘Ngadan nat kook, Apu?’
“Ot summungbat si Apu un, ‘Gumangun ka ta ituluy nu
un umoy Damasco ta awad mangibaga’t di kan sika utdat
naitudinga koom.’
11 “Adiyak makaila gaputa kinul̲apak sidit dol̲ang didiya
silaw ot kinebedak sidat bul̲un ku un indallay ud Damasco.
12 “Utdiya ili, inggaw osa’n tagu un mangngadan kan Ana-
nias un tal̲ona manuttuwa utdat linlintog taku kan nabal̲u ud
kaugudana utdat losana Judio un iinggaw sidi.
13 Dummatong kan sakon ot summikad sidit sog-on ku un
kanana’n, ‘Sunuda Saulo, makaila ka umanon.’
“Utdi, dagusa nakailaak ot tummukkol̲ak kan siya.”
14 “Ot imbaga na kan sakon un, ‘Sadit Apudyus dat aamma
taku pinilina’d sika un manigammu utdat piyaona kan
mailam dit Nalintoga Anak na kan magngol̲ nu dit mismu un
ginga na.
15 Sika’d kustigu na un mangipanoknok sidat tagu utdat
losana nailam kan dingngol̲ nu.
16 Ot sinsatun, ngadan payyan nat uuwayom? Lumigwat ka
ot pabunyag ka. Ot kodawom kan Apu Jesus un pakawanona
dat basul̲ nu.’ ”

Imbaun Apudyus Si Pablo Un Mangitudtudu Utdat Bokona Judio

17 “Utdiyon nangulinak situn Jerusalem ot madamaak
mana manluwal̲u utdin timplu kama’t in-inop dit nangil-ak
18 kan Apu ot imbaga na un, ‘Dal̲asom ot tengyam tun
Jerusalem ta adin dat tagu’t tu tuttuwaon nat pammanoknok
nu maipanggop kan sakon.’
19 “Yoong kinnanaka summungbat un, ‘Apu, tuttuwaon da
ud sakon situn kanak ta gagangay titiggammu da un inum-
moyak sidat kasinasinagoga uttun Jerusalem ot dinokmaaka
paimbal̲ud dat manuttuwa kan sinabisabidak dida.

20 Ot utdit napatoyan Esteban un nangustigu kan sika
nakasikadaka mismu't di un nangiyoon kan nangadog sidat
badut dat namatoy kan siya.'
21 "Yoong imbagan ud Apu kan sakon un, 'Ikan, ta ibaun
ku'd sika utdin adaddayuwana igaw dan bokona Judio.' "
22 Dinudumngol̲ dat tagu kan Pablo yoong utdit nagngol̲an
da tuwona imbaga na nakasul̲ag da ot nampappakuy da un
kanan da'n, "Patoyon yu nata tagu! Bokona lumbong un
matagu!"
23 Utdi gapappakuyan da kan iwasiwasiwas da dat badut da
kan itaballu da dat gabu ud ngatu utdit amod un sul̲ag da.
24 Utdiyon imbilin dit ap-apun dat suldadu utdat tagu na un
ilnok da si Pablo utdit kampu da asina imbaga un sabisabidan
da un imusan dal̲apnu matigammuwan da nu apay un amod
dit mampapakuy dat Judio kan siya.
25 Utdit mapingil daon dal̲apnu masabidan, imbagan Pablo
utdit opisyal un sumisikad sidit sog-on na un, "Ipalubus
kad dit lintog un masabidan nat iRoma un adina payyan
nabistigal?"
26 Magngol̲ man dit opisyal tu, inummoy sit ap-apu da ot
kanana'n, "Ay ilama lawa nu ngadan nat koom kan siya ta
iRoma gayam tuwa tagu!"
27 Utdi, ummoy dit ap-apu kan Pablo inimus un, "Tuttuwa
kad un iRoma ka?"
"On," insungbat Pablo.
28 Ot summungbat dit apun di suldadu un, "Nanggastuwak
si dakol̲a pilak udsi nambalinaka tagun di Roma."
Summungbat si Pablo un, "Yoong iRomaak un naiyabeng."
29 Utdiyon, dagusa kummunukunud dat suldadu un
mamistigal kan siya utdit magngol̲an da dit imbaga na kan
ulay sadit opisyal, ummogyat payon sidit matigammuwana
un iRoma si Pablo gaputa siya dit namingil kan siya.

Indatag Da Si Pablo Utdat Sanhedrin

30 Utdi, piyaon dit ap-apun di suldadu un matigammuwan
dit ipabpabasul̲ dat Judio kan Pablo. Isunga utdit mabigat,
imbilin na un makaan dat kinawad un namingil da kan Pablo
kan binilin na dat aap-apun di padi kan sadat Sanhedrin un
mammimiting da. Utdi, ummoy na indatag si Pablo utdit
sanguwan da.

23

1 Utdi, intutukkol̲ Pablo dadit losana mammimiting asina
kinnanan un, "Susunud ku un kaganakan Israel, kigad
nataguwak inggana't tuwa al̲gaw, naid tigammuk si kingwak
ut laweng sidin man-iilan Apudyus."

2 Magngoḻ man Ananias un kangattuwana padi, imbilin na
utdat adani un sumisikad sidit sog-on Pablo un tigpapon da
dit sangi na.
3 Utdi, kinnanan Pablo kan siya un, “Si Apudyus ud manig-
pap kan sika un man-ag-agin. Alig nu ud alisut un pinambalin
da un kama nu napoḻkas ta kuisom okyan sakon un maibasal
sit lintog yoong salungasingom dit lintog sinat mampatigpa-
pam kan sakon.”
4 Ot kinnanan dat tagu un kaadaniyan kan Pablo un, “Apay
in-insultuwom nat kangattuwana padin Apudyus?”
5 “Naid ussiya’d tigammuk susunud, un siya dit kangat-
tuwana padi,” kinnanan Pablo. “Ta naikanglit pay-an sidit
ugud Apudyus un, ‘Adi yu pabainan nat tagu un mangipangat
kan dikayu.’ ”
6 Utdit nadlaw Pablo un sadat udum sidat mammimiting,
Saduceo da kan Fariseo dat udum indangsoḻ na un nam-
bagbaga un, “Susunud ku, Fariseowak pay ta Fariseo dat
ginnapuwak isunga namnamaok un paungaḻon Apudyus dat
natoy ot siya ud gapun tun naidaḻumak situnsatun.”
7 Utdit naibaga na tu, nansisinnungbat dat Fariseo kan dat
Saduceo ot nagogwa da un dit mammimiting.
8 Ta sadat Saduceo adi da manuttuwa un umungaḻ dat na-
toy kan adi da pay tuttuwaon un awad anghel onnu kadogwa
yoong sadat Fariseo manuttuwa da utdatu un losan.
9 Utdi, taḻona dummangsoḻ dit pinnaleset dat Saduceo kan
dat Fariseo ot sadat uduma mimistulun di lintog un buḻun dat
Fariseo summikad da ot kinnanan da un, “Naid maodasan
mi si laweng situwa tagu. Tuwan nu tuttuwa’n awad ispiritu
onnu anghel ud si nakabagbaga kan siya.”
10 Taḻona ummengeenget dit sisinnungbat ot kummimut dit
ap-apun di suldadu nu manwewwesang da si Pablo. Utdi,
binilin na dat suldadu na un dumoba da ta umoy da aḻan si
Pablo daḻapnu idallay da utdit kampu da.
11 Utdiya labi nampaila dit Apu utdit sog-on Pablo ot kin-
nanana un, “Pabilgom nat angos nu. Pinanoknokam dit
maipanggop kan sakon situn Jerusalem ot masapula siya pay
koom sin Roma.”

Panggop Da Un Patoyon Si Pablo

12 Mabigat man nan-aanamungan dat piga’n Judio ot in-
sapata da un adi dan taḻon mangan kan uminum agingga’t
mapatoy da si Pablo.
13 Nakalimampuḻuwan dat laḻaki un nantutulag.
14 Utdiyon inummoy da utdat aap-apun dat papadi kan
lalallakay ot kinnanan da un, “Taḻona insapata mi’l losana adi
kami’n taḻon mangan agingga’t mapatoy mi si Pablo.

15 Isunga kodawon mi kan dikayu kan sidat Sanhedrin
un mangipatul̲ud kayu si bilin kan ap-apun di suldadu ta
idatong da si Pablo kan dikayu, un kama nu piyaon yu un
maawatana kustukustu dit kasu na. Ta nasasaggana kami un
umoy mangilpang kan siya sin daan na un dumatong situ.”
16 Yoong inggaw ud abeng dit sunud Pablo un babai un
nakagngol̲ sidit nantutulagan da, ot inummoy sidit kampun
dat suldadu ot imbaga na kan Pablo dit panggop da.
17 Utdi, inayagan Pablo dit osa’n opisyal ot imbaga na kan
siya un, “Idallay nu tuwa mamabbagu utdin ap-apu yu ta
antu ud ibaga na kan siya.”
18 Utdi, indallay dit opisyal ot impuyut na utdit ap-apu da
un kanana’n, “Inayaganak kan Pablo un bal̲ud ot imbaga na
un iyoy ku tuwa mamabbagu kan sika ta antu ud ibaga na.”
19 Utdiyon kinebed dit ap-apun di suldadu dit mamabbagu
ot inyadayuna dal̲apnu maid makagngol̲ si sabali, asina in-
imusan un, “Ngadan nat ibagam kan sakon?”
20 Summungbat un, “Nantutulag dat pangaton dat Judio un
kodawon da kan sika un idallay nu si Pablo nu bigat sidin
mammimitingan da, ta ag-agin piyaon da un maawatan dit
kustukustu’n maipanggop sit kasu na.
21 Yoong adim okyan tuttuwaon dida ta awad da ud makali-
mampul̲uwana lal̲aki un mangiilpang kan siya. Insapata da
un adi da mangan kan uminum agingga’t mapatoy da si
Pablo. Nakasagana da un mangipatungpal situwa koon da ot
uuwayon da’l ullawa nat ibagam.”
22 Utdiyon binilin dit ap-apun dat suldadu dit mamabbagu
un kanana’n, “Adim ibagbaga si udum un imbagam tu kan
sakon.”
Asi naon pinadal̲an.

Indallay Dat Pablo Kan Gubinnadul Felix

23 Utdit lapuwan dit mamabbagu inayagan dit ap-apun
di suldadu dat duwa’n opisyal na ot binilinana dida
un, “Mangisagana kayu si duwa’n gasuta suldadu kan
pitumpul̲u’n mangabayu kan duwa’n gasuta gasay-angan
ta manal̲an kayu’d Cesarea nu pogpoga’n suyop sooni nu labi.
24 Isaganaan yu pay si Pablo utdat kabayu ut
mangabayuwana ot itul̲ud yu kan gubinnadul Felix un maid
mapaspasamak kan siya si laweng.”
25 Utdiyon nansulat dit ap-apun di suldadu kan gubinnadul
Felix un kanana’n,
26 “Kan sika un nangatu’n gubinnadul Felix. Kapkapiya ka
okyan, Apu.

27 “Dinokmaan dan Judio tuwa tagu ot dandani da un
pinatoy. Natigammuwak un tagun di Roma ot ummoy kami’t
dat suldaduk ud sinal̲akan.
28 Piyaok tigammuwon dit nangidal̲uman da kan siya isunga
indatag ku utdat Sanhedrin.
29 Ot naodasak un naid kingkingwa na si laweng un gapun
di mapatoyana onnu maibal̲udana. Ta sad ipabasul̲ da’l lawa
kan siya dit maipanggop sidit lintog da.
30 Utdit matigammuwaka panggop dat Judio un patoyon
tuwa tagu dagusa impadal̲an ku kan sika. Ot imbilin ku
pay sidan mamabpabasul̲ kan siya un sika’d mandal̲uman da.
Satun nansulat, Claudio Lisias.”
31 Utdiyon tinungpal dat suldadu dit imbilin na kan dida ot
inal̲a da si Pablo ot utdiya labi kaysan da inggana’t dumma-
tong da ud Antipatrisa.
32 Mabigat man nangulin dadit adi nangabayu utdit kampu
da. Ot sadat nangabayu’l lawa ud nantuluy un nangitul̲ud kan
Pablo.
33 Dumatong da man ud Cesarea intod da dit sulat kan
gubinnadul Felix asida inyawat pay si Pablo.
34 Binasan dit gubinnadul dit sulat asina inimusan si Pablo
nu singngadan dit ili na. Utdit matigammuwana un iCilicia,
35 kinnanana un, “Dongl̲ok kan kuisok sika nu dumatong
dat mangidal̲um kan sika.”

Utdiyon binilin na un maiyoya maandogan si Pablo utdit
bol̲oy un pinatuud didit Ali Herodes sidit.

24

Indal̲um Dat Judio Si Pablo

1 Lumabas man lima’n al̲gaw, inummoy Cesarea si Ananias
un kangattuwana padi un bul̲un na dat piga’n lalallakay
kan inggaw pay osa’n abugadu un mangngadan kan Tertulo.
Ummoy da kan gubinnadul Felix ot indatag da dit dal̲um da
kan Pablo.
2 Utdit naayagan da si Pablo, inlapun Tertulo un man-
ibaga’t dat ipabasul̲ da kan siya un kanana’n,

“Apu, madaydayawa Gubinnadul! Gapu utnat kalaing
nu un mangipangat nabayagona kapkapiya kami uttuwa
igaw. Maipagapu kan sika adu un nabal̲u’n nakwa un
nangkapiyaan tun ili.
3 Singngadan na mana ayan mi’t tun losana linakub tun ili
mi bigbigon mi dat nakwaam ot dakol̲ tun yaman mi kan sika.
4 Adi mi piyaon un mataktak ka yoong pangaasim ta
anusama dongl̲on tun aboba un palawag mi.

5 Ta sigun sit padas mi ga-oogyat tuwa tagu ta gumugulu.
Siya ud nangilapu si gulu utdat losana Judio uttun lubung,
kan siya ud pangat dat buyut dit osa'n iNazaret.
6 Pinadas na paya dimokon dit kinasantun dit timplu ud
Jerusalem yoong dinokmaan mi. [Ot kuison mi okyan sidit
lintog mi
7 yoong dummatong da Lisias un ap-apun di suldadu pati
utdat suldadu na ot pinlos da un innala kan dikami.
8 Utdiyon imbilin Lisias kan dikami un sika'd umoyan mi
mandaluman.] * Nu imusam tuwa tagu matigammuwam kan
siya dat losana ipabasul mi kan siya."
9 Ummampayun pay dat Judio un bulun na utdit dalum ot
pinanoknokan da'l losana tuttuwa datu'n imbaga na.

Ingkalintogan Pablo Dit Long-ag Na

10 Magangput man di, sininyasan Felix si Pablo un mam-
bagbaga. Ot kinnanan Pablo un,
"Apu Gubinnadul, tigammuk un nabayag kaon un kuis
situn ili mi, siya'd gapuna un malagsakanak un mangi-
palawag situn kalintogak sinat atubang nu.
11 Nu man-im-imus ka, matigammuwam un naid payyan
kagwampulu't duwa'n algaw si lummabas manipud sit um-
moyak nandaydayawan kan Apudyus sidin Jerusalem.
12 Ot utdit ininggawak sidi naid osa si Judio ut nakaila kan
sakon un nakasinnungbat onnu nanggulu utdat tagu utdin
timplu onnu sinagoga onnu ulay sidin ili'd Jerusalem.
13 Ot maid maidatag da ut pammanoknok da utdan ipab-
pabasul da kan sakon.
14 Yoong aminok un tuttuwan mandaydayawak kan
Apudyus un siya'd nandaydayawan dat ginnapuwan mi
ot un-unudok dit Wagas un intudtudun Jesus un kanan
da un bokona siya'd kustun tudtudu. Manuttuwaak pay
sidat losana naikanglit sidit lintog Moses kan sidat iblun dat
propetan Apudyus sidit.
15 Mannamnamaak kan Apudyus un padan din man-
nanamnaman datun mamabpabasul kan sakon. Namna-
maok un paungalona kan katoy da'l losana tagu, laweng man
onnu nabalu.
16 Isunga talona naammaak sidan losana kook dalapnu
adiyak makakokwa't laweng sidin man-iilan Apudyus kan
sidan tagu.
17 "Lumabas man piga'n dagun un naidak Jerusalem, nan-
gulinak ta umoyak mangitod si pilak un maitulung sidat

* **24:8** Naid datu un bersikulu utdan uduma manuskrito.

bul̲un ku un Judio kan umoyak mandatun kan Apudyus sidin timplu.
18 Madama payyana mandatdatunak sit naka-il-an da kan
sakon sidin timplu utdit magangputanon dit ugali un man-
dadal̲us. Naid adu si tagu't di ot naid pay gulu.
19 Yoong ininggaw da ud piga'n Judio un nanligwat sin
lakub Asia ot dida okyan sad umoy mandal̲um nu awad
ipabasul̲ da kan sakon.
20 Onnu, sadatu okyana tagu ud mangibaga nu singngadan
dit indasan da un basul̲ ku utdit indatag da ud sakon sidat
Sanhedrin.
21 Satu'l lawa ud magasmok ku'n indangsol̲a imbaga utdit
summikadak sit atubang da un, 'Mabistigalak kan dikayu't
tun satuna al̲gaw gaputa manuttuwaak un umungal̲ dat ma-
toy nu timpu na.' "
22 Utdi, gaputa gattoka napatigammuwan si Felix
maipanggop sidit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu
Jesus, pinansal̲dong na dit mambistigalan da kan Pablo un
kanana'n, "Asik ibanag tuwa dal̲um nu dumatong si Lisias un
ap-apun di suldadun di Roma."
23 Ot binilin na dit opisyal un maituluy un maandogan si
Pablo yoong palubusana si akita waya na kan adina iyapa dat
gayyom na un umoy tumul̲ung sidat kasapulana.

Si Pablo Utdit Atubang Da Felix Kan Drusila

24 Lumabas man piga'n al̲gaw dummatong da Felix kan
Drusila un asawa na un osa'n Judio. Pinaayag na si Pablo
ot didingngol̲ da dat imbaga na maipanggop sidit manut-
tuwaana kan Jesu Kristu.
25 Yoong utdit ipalpalawagon Pablo dat maipanggop si ki-
nalintog, kina-attom un adi mangwa si laweng kan sadit du-
makngan dit al̲-al̲gaw un mangukuman Apudyus, nakakimut
si Felix. Ot kinnanana un, "Manal̲an ka yan. Asik payyan sika
ayagan nu awad timpuk."
26 Utdi payona timpu, kanayuna paayagan Felix si Pablo
dal̲apnu kabagbaga na ta mannamnama un itdan Pablo si
pilak.
27 Lumabas man duwa'n dagun naisukat si Porcio Festo kan
Felix un gubinnadul. Yoong gaputa piyaon Felix un maal̲a dit
mampipiyan dat Judio kan siya binaybay-ana si Pablo un dit
mababal̲ud.

25

Kindaw Pablo Un Maidal̲um Sit Ali Ud Roma

1 Dummatong si Festo utdin Cesarea dal̲apnu mantulaya gu-
binnadul. Ot lumabas man tul̲u'n al̲gaw inummoy Jerusalem.

2 Dumatong man sidi, indatag dat aappun di padi kan
pappangat di Judio kan siya dit dal̲um da kan Pablo. Naka-
pangpangngaasi da kan Festo
3 un ipadal̲an na si Pablo ud Jerusalem dal̲apnu dida'd man-
guis kan siya, yoong sat panggop da lopangon da utdit dal̲an.
4 Summungbat si Festo un, "Maaandogan si Pablo ud Ce-
sarea ot adi bali ta mangulinak sidi un masapa.
5 Ot ibaun yu dat pappangat yu un maibul̲un kan sakon ud
Cesarea dal̲apnu dida ud mangidatag sit dal̲um yu kan siya nu
awad nakabasul̲ana."
6 Ininggaw si Festo utdin Jerusalem si wal̲u onnu simpul̲u'n
al̲gaw asina gummusada nangulin ud Cesarea. Mabigat man
inummoy sidit kukuisana ot imbaga na un idatong da si
Pablo.
7 Makal̲nok man si Pablo dinalinup dat Judio un nanligwat
ud Jerusalem ot inlapu daona man-ibaga't dat adu'n nadag-
sona ipabasul̲ da kan siya yoong adi da mapanoknokan dida.
8 Ot summungbat si Pablo un, "Naid ud kingkingwak si
maisuganggang sit lintog mi un Judio onnu utdit timplu kan
ulay sit Emperador ud Roma."
9 Yoong piyaon Festo un maal̲a dit mampipiyan dat Judio
kan siya ot inimusana si Pablo un, "Piyaom kada umoy
sin Jerusalem ta siya'd manguisak sidatuwa naipabasul̲ kan
sika?"
10 Yoong summungbat si Pablo un, "Madik Apu, ta an-
tuwakon un sumisikad situn uukkuman di Emperador ud
Roma un siya'd lumbonga makuisak. Ot titiggammum un
naid gapu'd kingwak si laweng sidan kailiyaka Judio.
11 Nu awad sinalungasing ku ut lintog kan kingwak si
laweng un lobbonga mapatoyak maid kimut ku un matoy.
Yoong nu maid katuttuwaan nat ipabasul̲ da kan sakon maid
makabalina mangiyawat kan sakon kan dida. Kodawok un
maiyoy tun kasuk kan Emperador ud Roma."
12 Utdi, inimusan Festo dat bul̲un na nu mabalin dit kindaw
Pablo ot imbaga da un mabalin. Ot summungbat un, "Gapu
ta kindaw nu un si Emperador ud Roma ud manguis kan sika
boot padal̲non mi ud sika't di."

Si Pablo Utdit Atubang Da Ali Agripa Kan Bernice

13 Lumabas man ud piga'n duminggu dummatong da Ali
Agripa* kan Bernice un asawa na ud Cesarea dal̲apnu ida
umanggom kan Festo un bagu'n gubinnadul.
14 Utdiya ininggawan da't di si piga'n duminggu, imbagan
Festo kan Ali Agripa dit kasun Pablo un kanana'n, "Awad
osa'n bal̲ud situ un tinengyan Felix.

---

* **25:13** Siya si Herodes Agripa II un anak ud Herodes Agripa 1

15 Ot utdit ininggawak Jerusalem, nandal̲um dat aap-apun
di padi kan dat lalallakay di Judio kan sakon ot kindaw da un
koddongak si Pablo un mapatoy.
16 Yoong kinnanak kan dida un bokona kadawiyan mi un
iRoma un mangiyawat si tagu un naidal̲um nu daan na un
makasinnangu't nat nandal̲um kan siya dal̲apnu awad waya
na un manungbat sidat ipabasul̲ da kan siya.
17 Siya'd gapuna un utdit dummatong da uttun Cesarea,
adiyak nantaktak. Utdit mabigat ummoyak sin kukuisan ot
paindatong ku dit bal̲ud.
18 Ot utdit summikada mambagbaga dat nangidal̲um kan
siya, naid ud imbaga da si nakabasul̲ana un kama't dit ninam-
namak.
19 Nu adi sad ol̲og da'l lawa'n nansisinnungbatan dit
maipanggop sidit pammati da un Judio kan sadit tagu'n
mangngadan kan Jesus un natoy yoong ibagabagan Pablo un
matatagu.
20 Gaputa adik tigammu nu innok un mamistigal situwa
kasu, inimus ku kan Pablo nu piyaona un umoy ud Jerusalem
ta siyadi ud mabistigalana.
21 Yoong kindaw na un maandogan agingga't sadit Emper-
ador ud Roma ud mangoddong kan siya. Ot imbilin ku un
maandogan agingga si maipadal̲an kan Emperador."
22 Utdi, kinnanan Ali Agripa un, "Piyaok paya dongl̲on tuwa
tagu."
"Dongl̲om an nu bigat," insungbat Festo.
23 Kadon sit mabigat, dummatong da Ali Agripa kan Ber-
nice un nangkababl̲u dat usal da kan tal̲ona napadayawan da
un nilumnok sidit mimittingan un binul̲unan dat aap-apun
di suldadu kan pappangat didiya ili. Ot imbilin Festo un
maidatong si Pablo.
24 Idatong da man imbagan Festo un, "Apu Ali Agripa,
kan dikayu'l losana awad situ, antu dit tagu un indal̲um dat
losana Judio kan sakon sidin Jerusalem kan situn Cesarea un
ipappakuy da un, Adina lumbong un matagu.
25 Yoong naid maodasak si laweng ut kingwa na un lob-
bonga mapatoyana. Ot gaputa kindaw na un si Emperador
ud manguis kan siya impalubus ku un maipadal̲an kan siya.
26 Yoong naid nadotok si nakabasul̲ana ut isulat ku kan Apu
Emperador. Ot siya'd nampaiyoyak kan siya uttun atubang
yu tal̲on kan sika Apu Ali Agripa dal̲apnu magangput kada
maimusam, awad ud maisulat ku.
27 Ta uttun somsomok ku lawenga ibaun ku'l lawa nat
osa'n bal̲ud kan Emperador un maid nadotok si gapun di
nakabasul̲ana."

26

Ingkalintogan Pablo Dit Long-ag Na Kan Ali Agripa

1 Utdiyon imbagan Ali Agripa kan Pablo un, “Mabalin nu un
mangikalintogan sinat long-ag nu.”
Utdi intayag Pablo dit ima na dal̲apnu guminok da asina
nambagbaga un kanana’n,
2 “Nadayawa Ali Agripa, nagasatak situwa al̲gaw ta uttun
atubang nu ud manungbatak sida’l losana nangidal̲uman dan
bul̲un un Judio kan sakon.
3 Matal̲okak gaputa titiggammuma losan dat ugali taku’n
Judio kan dat adi taku man-aannamungan. Isunga kodawok
kan sika ta anusama dongl̲on datu’n ibagak.
4 “Sadan losana kailiyaka Judio titiggammu da dit man-
tataguk manipud naiyabengak sidin ili mi un Tarsus kan sit
ininggawak sidin Jerusalem.
5 Titiggammu da kan mapanoknokan da nu piyaon da, un
osaak un Fariseo un napegota manguunnud sidit relihiyon
taku un Judio.
6 Ot gaputa nanam-ok un matungpal dit insapatan Apudyus
sidat ginnapuwan taku un paungal̲ona dat natoy, antuwak
sinsatun un mabistigal situn atubang nu.
7 Satu un insapatan Apudyus, siya pay ud nanam-on
dat kaganakan dat kagwampul̲u’t duwa un aappu taku un
matungpal, siya’d gapuna’n mandaydayaw da kan Apudyus
si inal̲gaw kan linabi. Apu Ari, gaputa mannamnamaak
situwa insapatan Apudyus, siya’d namabasul̲an dan Judio
kan sakon.
8 Kan dikayu’l losana naammung, apay ligaton yu un tut-
tuwaon un paungal̲on Apudyus dat natoy?”
9 “Yoong ulay sakon sidit, sad tigammuk masapula kook
ud kabool̲aka manuganggang sidat manuttuwa kan Jesus un
iNazaret.
10 Ot siyadi’d kingwaka tuwa’d Jerusalem. Adu dadit paim-
bal̲ud ku un tagun Apudyus gaputa initdanak sidat aap-apun
di padi si kalintogana mangwa. Ot nu makoddongan da un
mapatoy, dagusa ampayunak pay.
11 Namin-adu un ummoyak sidat kasinasinagogan di Judio
un mamaligat sidat manuttuwa ot pinadas ku un pinapilit
dida’n mangibaga si maisuganggang kan Jesus. Gapu’t dit
amod un sul̲ag ku kan dida inummoyak ulay pay sin adayu’n
il-ili dal̲apnu paligatok dat manuttuwa.”

Inul̲-ul̲nug Pablo Nu In-inona Un Nambalina Manuttuwa
(Kingkingwan 9:1-19; 22:6-16)

12 “Siya’d gapuna un inummoyak ud Damasco ot inggaw
kan sakon dit kalintogan kan bilin dat aap-apun di padi.

13 Ot utdiya inggawak sin dalan si mamatuk, nadayawa Ali,
nailak dit silawa nanligwat langit un amo napadda nu sadin
init, naipaslang kan sakon kan sidat bulun ku.
14 Utdi, losan kami un naidugsut sidit pita ot nagngol ku
dit ginga un kanana kan sakon sidit bagbaga un Hebreo un,
‘Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon? Paligatom pay lawan
nat long-ag nu utnata kokkoom un padan dit baka nu ikussad
na dit tutuduk.’*
15 “Utdi inimus ku un, ‘Ngadan nu kad Apu?’ Summungbat
dit Apu un, ‘Sakon si Jesus un palpaligatom.
16 Yoong gumangun ka. Nampailaak kan sika ta dutukak
sika un manselbi kan sakon. Sika ud mangipanoknok sidan
udum sidan nailama maipanggop kan sakon situwa al-algaw
kan uduma ipailak kan sika utdan madoldola al-algaw.
17 Salaknibak sika utdan padama Judio kan sidan bokona
Judio un dida’d mangibaunak kan sika.
18 Tudtuduwam dida dalapnu maila da dit katuttuwaan
ot kumaan da utdit kakolpan ot umoy da utdin napadda.
Tudtuduwam dida dalapnu adi daon paitulayan kan Satanas
nu adi paitulayan da kan Apudyus. Ta nu manuttuwa da, ma-
pakawan dat basul da kan maidoga da utdat pinilin Apudyus
un tagu na.’ ”

Imbagan Pablo Dit Talibasu Na

19 Intuluy Pablo un kanana’n, “Nadayawa Ali Agripa, na-
nungpalak sidit impailan Apudyus kan sakon un nanligwat
langit.
20 Ot inwalagawag ku un masapula ibabawin dat tagu dat
basul da kad tuttuwaon da si Apudyus ot ipaila da utdat
angwat da un tuttuwa’n nambabawi da. Siyatu’d inwala-
gawag ku un inlugik ud Damasco asi ud Jerusalem, kan sida’l
losana lakub Judea, kadon sidan bokona Judio.
21 Siyatu ud gapugapun dit nanokmaan dat Judio kan sakon
sidit ininggawak sidin timplu ot pinanggop da un patoyon
sakon.
22 Yoong aginggana’t tuwa algaw tinulutulunganak kan
Apudyus ot antuwak situ un mangiwalagawag kan mangi-
panoknok kan dikayu’l losana tagu’n nangatu man onnu
nadoba. Satu’n ibagak siya payon dit imbagan Moses kan dat
propetan Apudyus un mapasamak,
23 un sadit Kristu, masapula mampaligat kan mapatoy
ot siya’d umuna un paungalon Apudyus un natoy dalapnu
ipatigammu na dit managuwan Apudyus sidan Judio kan
bokon Judio ot siyadi dit kama’t silaw kan dida.”

---

* **26:14** Sat ugalin dat Judio, awad tutuduk un itudututuduk da’t dit baka un mangkokwaon da dalapnu madagdag.

24 Utdiya mampalpalawagan Pablo pinalesetan Festo un
kanana'n, "Natingang ka Pablo, sanat amoda inadal nu ud
nampatingang kan sika."
25 Yoong summungbat si Pablo un, "Bokona natingangak,
Apu gubinnadul Festo. Tuttuwa datu'n ibagbagak kan dikayu
kan nalimpiyu tun somsomok ku un mambagbaga.
26 Natulodaka man-ugud gaputa tigammuk un titiggammun
Ali Agripa datu'n ibagbagak. Naid duwaduwak un titiggam-
muna dat losana naipasamak ta bokona nakwa da utdan
nalingoda igaw.
27 Apu Ali Agripa, bokon kada manuttuwa ka utdat ingkan-
glit dadit propetan Apudyus? Titiggammuk un manuttuwa
ka."
28 Utdi summungbat si Agripa kan Pablo un, "Utnat som-
somok nu maawis nu kad sakon un manuttuwa kan Kristu
utnat sin-akitana lawa'n timpu?"
29 Summungbat si Pablo un, "Sin-akitan man onnu andu
un timpu, iluwaluk kan Apudyus un sika kan sadatu'n
mandodongngol kan sakon situwa algaw mambalin kayu si
manuttuwa kan Kristu un kama kan sakon, puwela ullawa'n
mabalud kayu."
30 Utdi summikad si Ali Agripa, si Gubinnadul Festo, si
Bernice kan dat udum paya ininggaw sidi.
31 Utdit makalaksun da, nambabagbagaan da pay lawan un,
"Naid kingwan ditu un tagu si laweng un gapun di mapatoy-
ana onnu mabaludana."
32 Ot imbagan Ali Agripa kan Festo un, "Nu Adina okyan
kindaw un maiyoy kan Emperador ud Roma tu un kasu na,
mabalin taku okyanon un pawayaan."

27

Indallay Dat Suldadu Si Pablo Ud Roma

1 Utdit maikoddong dit al-algawa mambapulan mi un umoy
ud Italia, naipaima si Pablo kan dat uduma balud kan Julio
un osa't dat opisyal dat bungguy dat suldadu un mangadan si
"Man-aandogon di Emperador."
2 Nanlugan kami utdit bapul un nanligwat Adrumeto un
mansagsagana un manalan sidan gigillongan di bapul sidin
probinsiya'd Asia. Kaysan kami ot bulun mi si Aristarco un
iTesalonica utdin probinsiya'd Macedonia.
3 Mabigat man dummatong kami ud Sidon. Naanus si Julio
kan Pablo ot pinalubusana un umoy na ilan dat gagayyom na
utdi dalapnu maitdan sidat masapul na.
4 Utdi, nambapul kami payyan manipud Sidon ot gaputa
dupakon dikami utdit bayogbog nangoy kami utdin biik
Chipre un maid bayogbog na.

5 Dinol̲mang mi din baybaya adani ud Cilicia kan Pamfilia ot
dummatong kami ud Mira utdin Licia.
6 Utdi, nangdas dit opisyal dat suldadu si bapul un nanlig-
wat ud Alejandria un manal̲an ud Italia ot siya ud nangilu-
ganana kan dikami.
7 Nambanbannay dit bapul mi si piga'n al̲gaw ot nampaligat
kami un dummatong sin adani'd Cinido. Ot gaputa nabayog-
bog, maid inon mi un umoy man-illong ot intuluy mi utdin
biik Creta ot lummaus kami'd Salmon.
8 Nampaipaigid kami ot adu dat nampaligatan mi un dum-
matong sidit osa un igawa mangadanan si Nabal̲u'n Gigillon-
gan di Bapul un adani't din ili'n Lasea.
9 Ot gaputa nabayag dit nataktakan mi, ga-oogyaton dit
mambapul ta nagangputon dit Al̲-al̲gawa Manlanganana Man-
gan.* Utdi binagbagaan Pablo dida un kanana'n,
10 "Bubul̲un, mailaka laweng ninon un ituluy taku'n mam-
bapul ta adu un mayam-ana kalga kan ulay sanat bapul
mayam-an ot mal̲mos taku pay."
11 Yoong adin dit opisyal di suldadu pintog dit imbagan
Pablo ta sad dingngol̲ naot dit kanan dit kapitan dit bapul kan
sat singkuwa utdit bapul.
12 Ot gaputa lawenga inggawan di bapul dit gigillongan
si timpun di kukummogan, kaaduwan sidat nanlugan dit
mamiya'n ituluy mi un mambapul ta padason mi un duma-
tong ud Fenix un ili'd Creta ta siya'd inggawan mi inggana't
magangput dit kukummogan. Awad gigillongan sidi un
bokona nansangu utdin manligwatan bayogbog.

Dupakon Dit Bali Dit Bapul

13 Utdit inggaw nakapsuta bayogbog un manligwat kapon
daya, kanan nin dat tagu nu mabalin daona ituluy un mam-
bapul. Ot impangatu da dat sangul̲, asi miyon intuluy un
nambapul un nampaipaigid sidin Creta.
14 Yoong adina masulit dinumtong dit nabiloga bayogbog
un nanligwat lagud sidit pugu.
15 Dinangkas na dit bapul ot gaputa maligatan kami un
manupak sidit bayogbog, impalubus mi'l lawaon un sat bayo-
gbog dit mangidal̲an sidit bapul.
16 Naidal̲atum kami utdit nasal̲-inana biik dit bang-oga pugu
un mangngadan Cauda. Utdi ingkalkaligatan mi un insap-al̲
dit bang-oga bangka utdit bapul dal̲apnu Adina mayam-an.
17 Magangput mana maisap-al̲ dit bangka, tinakodan da dit
bapul si dadakkol̲a lubid dal̲apnu kumiddot. Utdiyon, gaputa

* **27:9** Sadit Al̲-al̲gawa Manlanganana Mangan onnu Al̲-al̲gawa Mapakawanan dat Basul̲ makwa nu maudi'n duminggun di Septiembre onnu lugin di Octobre ot siya'd timpu'n baballiyan.

kumimut da nu maisodsod sidit kalaganan sidin adani ud
Sirte indoba da dit layab un mangitulung sidit bapul ot binay-
an daon dit bapul un idaḻan dit bayogbog.
18 Nantulutuluy dit amoda bayogbog kan paḻuung ot mabi-
gat man inlugi da un nan-idawat sidadit kalga.
19 Utdit maikatlu'n aḻ-aḻgaw nan-idawat daon sidat uduma
alikam di bapul.
20 Ot piga-piga'n aḻgaw un adi kami nakaila si init onnu
bituwon ta sad koona'n gumilog dit bayogbog aginggana't
naidon dit namnama mi un matagu.

21 Nabayaga adi kami nakakan ot summikad si Pablo utdit
atubang un kinnana'n, "Bubuḻun, nu dingngoḻak okyan sidat
imbagak un adi taku tengyan ud Creta maid okyan nayam-an
kan nataḻak taku.
22 Yoong sinsatun, pabos-oḻon yu danat angos yu ta maid
matoy si osa kan dikayu. Siya'l lawaot ta mayam-an tun
bapul.
23 Ta sat labi nampaila kan sakon dit anghel ud Apudyus un
makin-tagu kan sakon kan siya'd daydayawok
24 ot imbaga na un, 'Adika kumimut Pablo, ta masapula
mabistigal ka utdin atubang Emperador Caesar. Ot gapu't dit
kaasin Apudyus kan sika, matagu pay danat losana buḻun nu
uttun bapul.'
25 Siyadi bubuḻun, ot pabos-oḻon yu danat angos yu ta man-
taḻgodak kan Apudyus ot maid duwaduwak un matungpal
diya naibaga kan sakon.
26 Yoong masapula maisadsad tun bapul si osa'n pugu."

27 Duwa'n dumingguwan kamiyon un maipaḻupaḻuung sidit
nabiloga bali utdin baybay Adriatico. Gawan labi man
magiknan dadit gumabapul un adani kamiyon si taḻakdang.
28 Utdi iningos da dit kaadaḻom dit danum ot naodasan
da un duwampuḻu'n dopa dit kaadaḻom na. Utdi iningos
da payyan sit masulsulit ot simpuḻu ya lima'n dopaon dit
kaadaḻom na.
29 Kummimut da nu maidongpaḻ dit bapul sidit kabattuwan
ot sat kingwa da, inotdag da dat opata sanguḻ sidit ebot
dit bapul daḻapnu adin dit bapul maligad ot inluwaḻu da un
kumadda okyanon.
30 Sadat gumabapul piyaon da un butikan dit bapul ot
inuyud da dit bangka utdit danum asida ag-agin un umoy
man-idoba utdat sanguḻ sidit uḻun dit bapul.
31 Yoong imbagan Pablo utdit opisyal dat suldadu kan sidat
suldadu un, "Nu adin datun gumabapul inggaw situn bapul,
maid matagu kan dikayu."

32 Utdi pintod dat suldadu dat lubid un nangiyuyud sit
bangka ot binay-an da un naipaḻuung.
33 Utdit dandani un kumadda imbagan Pablo un man-
gan da'l losan. Kanana un, "Duwa'n dumingguwanon un
uuwayon yu un maikabas tun bali ot naid pulus nangan kan
dikayu.
34 Sinsatun masapula mangan kayu ulay akita lawa daḻapnu
awad ibilog yu. Ta maida taḻon maan-anu kan ditaku si ulay
osa."
35 Maabus mana ibagan Pablo tu nangaḻa si tinapay ot
nanyaman kan Apudyus un iillan da'l losan asina biniik ot
nangan.
36 Utdi, kummiya dat angos da'l losan ot nangan da pay.
37 Duwanggasut si pitumpuḻu ya onom kami un losana
ininggaw sidit bapul.
38 Utdit nabsug kami un losan indawat da dat awit un trigo
utdit baybay daḻapnu lumangpaw dit bapul.

Nayam-an Dit Bapul

39 Utdit kumaddaon, adin dat gumabapul maimatunan dit
igid baybay yoong inggaw naila da un tummaḻakdang un
kalaglaganan ot nan-aampayunan da un nu mabalin siya'd
mangisadsadan da utdit bapul.
40 Utdi, pintod da dit silun dat sanguḻ ot binay-an da dida un
nilumnod sidit danum ot dagus paya inussagan da dat lubida
nangitakod sidat tagwan sidit ebot dit bapul. Asida impan-
gatu dit layab sidit uḻuwan dit bapul daḻapnu sadit bayogboga
lawaon dit mangidaḻan sit bapul sidit igid.
41 Yoong naisadsad dit bapul sit lagan sidit daan na un
makadatong sit igid ot naisuduk dit uḻuwana isunga adinaon
makagidu ot sadit ebot na pay yinam-ayam-an dit nabiloga
paḻuung.
42 Sadat suldadu pinanggop da un patoyon dat losana baḻud
daḻapnu maid makatapug si mambutik.
43 Yoong sadit opisyal di suldadu inatipa na dida utdit
panggop da ta piyaona un matagu si Pablo. Ot sad imbilin na
utdat tagu un makatapug, umuna da un lumayug ot manapug
da un tumakdang sidit igid.
44 Ot sadat udum un adi ud makatapug maitungtung-ud da
un mangangpaw sidat kayu un napkis sidit bapul. Siyatu ud
kingwa mi un nakatakdang sidit igid ot losan kami'n natagu.

28

Si Pablo Ud Malta

1 Utdit makatakdang kamiyon un kapkapiya natigam-
muwan mi un Malta dit ngadan dit pugu.

2 Laus dit nansasangailin dat umili't di kan dikami.
Nangwa da si apuy un man-aniduwan mi ta inluginaon dit
udan kan amod dit kumog na.
3 Utdi, naninup pay si Pablo si simposota kayu ot intun-
guna't dit apuy yoong nilumtaw dit nagita un ulog gapu't dit
pudut ot simpit na dit iman Pablo ot adina mapkis.
4 Mailan man dadit umili't di un igaw dit mantattayuna ulog
sidit iman Pablo kinnanan da si osaosa kan dida un, "Maid
duwaduwa na un kumapatoy tuwa tagu, ta ulay nakalasat sin
baybay adina nabutikan dit maidusa kan siya."
5 Yoong inwalsin ullawan Pablo dit ulog sidit apuy ot naid
pulus pinasigab na.
6 Uuwayon da un lumtog dit ima na onnu kaklata lawa
un matukasa matoy. Yoong utdit maid mauway da si ma-
pasamak kan siya utdit masulit, naobos dit somsomok da
payyan ot kanan da un apudyus si Pablo.
7 Sadit pita un adani't dit naisadsadan mi, kuwan Publio un
pangat sidiya pugu. Ot naanggom un namalnok kan dikami't
dit boloy da kan nanangaili kan dikami si tulu'n algaw.
8 Naisammu un amod dit pudut dit aman Publio kan natili
pay. Ummoy Pablo inila utdit kuwaltu na ot inluwaluwana.
Maabus mana manluwalu inyagpad na dit imana utdit ulun
dit masakit ot dagusa kummiya.
9 Maipagapu't diya napasamak, nan-idatong pay dat tagu
utdat masakit kan siya ot pinapiya na dida.
10 Ot adu dat intod da un pakdaw da kan dikami. Utdit
manalan kamiyon pinabalunan dikami utdat singngadan na
mana masapul mi.

Intuluy Da Pablo Dit Umoyan Da Ud Roma

11 Lumabas man tulu'n bulana ininggawan mi utdi, nan-
lugan kami si osa'n bapul un iniinggaw pay sidiya pugu si
timpun didiya ageled. Satuwa bapul nanligwat Alejandria
ot naitikitik sidit uluwana dat nampingi un mangngadan si
Castor kan Poloks.*
12 Utdi, dummatong kami ud Siracusa ot ininggaw kami't di
si tulu'n algaw.
13 Manipud sidi, intuluy mi un nambapul ot dummatong
kami ud Regio. Mabigat man, manligwat daya dit bayogbog
isunga indadawwos mi ot maikagwa'n algaw man dumma-
tong kami ud Puteoli.
14 Utdit makatakdang kami insangkat mi dat susunuda
manuttuwa ot inawis da dikami un makaigaw kan dida si sin-
dumingguwan. Utdiyon nankiyang kami un ummoy Roma.

* **28:11** Sadatu un pingi dida'd apudyuson dat iGriego ot siya'd mandaydayawan dat gumabapul.

15 Sadat manuttuwa ud Roma, nagngolan da un dumatong
kami ot inummoy dikami inabat kan dida't din ili un mangn-
gadan Tendaan ud Appio. Sadat udum ummabat da pay
sidin igawa mangngadan si Tulu'n Dadaggusan Dat Kakkaili.
Mailan man Pablo dida nanyaman kan Apudyus ot napabos-
ol dit angos na.

Si Pablo Ud Roma

16 Utdit dummatong kami ud Roma, napalubusan si Pablo
un umoy inggaw sit boloya piyaona yoong masapula awad
suldadu si mangandog kan siya.
17 Lumabas man tulu'n algaw inayagan Pablo dat pappangat
di Judio utdiya igaw. Mandatdatong da man kinnanana kan
dida un, "Susunuda Judio, naid basul ku utdan kailiyan taku
kan naid sinalungasing ku utdan ugali un tinawid taku utdat
aappu taku. Yoong dinokmaanak sidat Judio ud Jerusalem
asida inyawat sakon sidat iRoma.
18 Utdit bistigalonak sidat iRoma, naid maodasan da si
gapun di mamatoyan da kan sakon ot piyaon da ud sakona
wayawayaan.
19 Yoong gaputa umadin dadit Judio, kapilitan un kindaw
ku un maiyoy tun kasuk kan Emperador, yoong bokona
gaputa piyaok un pabasulon dan kailiyak pay lawan.
20 Siya'd gapuna un pinaayag ku dikayu ta mambabagbaga
taku. Piyaok un ipatigammu kan dikayu un sat gapun tun
maikikinnawadak, sat pammatik kan Jesus un siya dit nam-
nama taku'n kaganakan Israel."
21 Ot kanan da kan siya un, "Maid ud inawat mi si sulat
ut nanligwat ud Judea si maipanggop kan sika kan naid pay
sidan buluna nanligwat sidi ud nangipadamag onnu nan-
gibaga si laweng un maipanggop kan sika.
22 Yoong piyaon mi un donglon nat kasomsomkam ta sanat
tudtudu un uunnudom sugsuganggangon da utdat losana
igaw."
23 Utdi, namili da si al-algawa mammimitingan da. Ot
utdit dumtong diya algaw aduadu dadit nandatdatong sidit
ininggawan Pablo. Nampasin-algaw inggana't labi si Pablo
un nangilawlawag kan dida't dit mangiyapuwan Apudyus.
Pinanoknokana manipud sidat lintog Moses kan dat ingkan-
glit dat propetan Apudyus un si Jesus dit Kristu dalapnu
awisona okyan dida un manuttuwa.
24 Inggaw da ud udum kan dida un naawisa nanuttuwa
yoong sadat udum adi da.
25 Ot kaysan da un nansisinnungbat pay lawan. Yoong utdit
daan da un makaskasway imbagan Pablo un, "Tuttuwa pay
an dit paimbagan Ispiritu Santu kan Isaias sidat aappu yu

26 un kanana'n,
'Umoy ka ibaga utdatuwa tagu: Makaddongodongol̲ kayu
yoong adi kayu makaawat, makailaila kayu yoong adi
kayu makaimatun.
27 Ta sadatu un tagu adi da un tal̲on piyaona paitudtudu ot
tinubot da dat inga da kan inuput da dat ata da ta
tuwan kada lawa nu makaila da, makagngol̲ da, kan
makaawat da ta adi da piyaona mangulin kan sakon
dal̲apnu papiyaok dida,' " kanan Apudyus.
28 Ot inyanungus Pablo un kanana'n, "Ibagak kan dikayu
un naibaunon sidan bokona Judio dit umoy mangitudtudutu
utdit maipanggop sit managuwan Apudyus ot dumngol̲ da."
29 Gangputon man Pablo un ibaga tu nangkadal̲an dat Judio
un ummamod dit sisinnungbat da.
30 Duwa'n dagun un ininggaw si Pablo utdit bol̲oya inaban-
gana ot naanggoma nanangaili utdat losana umoy kan siya
gumiling.
31 Natul̲od un nan-iwalagawag kan dida utdit maipanggop
sidit mangiyapuwan Apudyus kan intudtudu na dit maipang-
gop kan Apu Jesu Kristu ot naid osa si makaigimau kan siya.

Sat Sulat Pablo Utdat iRoma

Sat Laplapun Ditu'n Sulat

1 Sakon si Pablo un osa'n manselselbi kan Jesu Kristu.
Piniliyak kan Apudyus un mambalina apostoles kan dinu-
tukana'n umoy mangiwalagawag sit Nabal̲u'n Damaga nan-
ligwat kan siya.
2 Insapatan Apudyus sidit aw-awe tu un Nabal̲u'n Damag
un paingkanglit na utdat propeta na utdin nasantuwana
ugud na.
3 Satuwa Nabal̲u'n Damag, maipanggop sit Anak na un si
Jesu Kristu un Apu taku. Ot si Jesu Kristu nu maipanggop sit
katataguna, naiyanaka kaganakan ali David.
4 Yoong nu maipanggop sit kinaapudyus na,
napanoknokan un siya'd mannakabalina Anak Apudyus, ta
ummungal̲a natoy maipagapu't dit pannakabalin dit Ispiritu
Santu.
5 Maipagapu kan Kristu, kinaasiyanak kan Apudyus ot
pinambalinak un apostoles un manselbi kan Kristu dal̲apnu
awisok dat losana tagu un manuttuwa kan mantungpal.
6 Ot dikayu'n iRoma, maidagamung kayu utdan inayagan
Apudyus un mambalina tagun Jesu Kristu.
7 Siya'd gapuna'n mansulatak kan dikayu'n iRoma un pot-
potgon Apudyus kan pinili na un mambalin si tagu na.
Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un
Apu taku, kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Piyaon Pablo Un Umoy Sin Roma

8 San umuna'n piyaoka ibaga, manyamanak kan Apudyus
ot ipadal̲an ku kan Jesu Kristu tun manyayaman ku gapu kan
dikayu'l losan gaputa mandindinamag nat mantututtuwa yu
kan Jesu Kristu utdan adayu'n ili.
9 Si Apudyus un manselselbiyak situn losana kabool̲ak un
mangiwalagawag sit maipanggop sit Anak na, tigammu na
un kanayuna iluwal̲uwak dikayu nu manluwal̲uwak.
10 Nabayagona ilulluwal̲uk un nu piyaona, ipalubus na ta
umoyak gumiling kan dikayu.
11 Ta tal̲ona piyaoka ilan dikayu dal̲apnu makaibingayak
sidan naispirituwana bindisyun kan dikayu un gumilogan
nat pammati yu.
12 San piyaoka ugudon, mampipinnabilog taku't pammati,
mapabilog tun pammatik gapu't nat pammati yu kan mapa-
bilog pay nat pammati yu gapu't tun pammatik.

13 Susunud ku un manuttuwa, piyaoka ipatigammu kan
dikayu'n namimpiga'n piyaoka umoy ilan dikayu, yoong
inggana't tun satun awad manlapḻappod kan sakon. Piyaok
awisona manuttuwa dan udum kan dikayu un padan dit
kingwak sidat udum un bokona Judio utdan uduma ili.
14 Ta awad loblobbongok sidan losana tagu: inggaw da man
sin dakolana ili onnu utdin kabatbateledan, naadaḻan man
onnu naid si adaḻ.
15 Siya'd gapuna'n adiyak mauwayana umoy manudtudu
kan dikayu paya iRoma utdit Nabaḻu'n Damag.

16 Bokona ikabain ku un ibaga tun Nabaḻu'n Damag ta siya'd
mangipail-an Apudyus sit pannakabalin na un managu ut-
dan losana manuttuwa. Ummuna un naipatigammu utdan
Judio asina utdan bokona Judio.
17 Ta sat Nabaḻu'n Damag ipatigammu na nu inon Apudyus
ibilang dan tagu un nalintog. Ot ibagbagana un maipagapu't
pammati ullawa manipud sit lugina inggana't mangkidon-
gana din mapalintogan taku't din man-iila na. Padan dit
paingkanglit na utdit un kanana'n, "San tagu'n imbilang
Apudyus un nalintog, matagu't inggaingga maipagapu't pam-
mati na." *

Gumabasuḻ Dan Losana Tagu

18 Si Apudyus ud langit impatigammu na un dusaona dat
losana tagu un adi mandayaw kan siya kan mangmangwa't
nadadag. Ta sadit kinadadag da lappodana dit maipatigam-
muwan dit katuttuwaan.
19 Sadan mabalina matigammuwan di tagu maipanggop
kan Apudyus nalawaga maila da, ta si Apudyus pay lawan dit
nangipaila kan dida.
20 Ulay nu adi taku maila si Apudyus, sadan pinaloswa na
dan mangipaila't din mannanayuna pannakabalin na kan
kinaapudyus na. Manlapu't dit namaloswaana't tun lubung,
nalawagona maila datu un kababalin na ot maid lasun dan
adi manuttuwa kan siya.
21 Tigammu da'n awad Apudyus yoong gagaḻ-on dan adi
dayawon kan adi da pay manyaman kan siya. Nambalinota
naid selbin dit somsomok da kan adi da makaaw-awat ta
nakoḻpan dit utok da.
22 Kanan dan nalaing da yoong sat katuttuwaana, naid
tigammu da.

---

* **1:17** San osa'n kaipooyana, san tagu'n imbilang Apudyus un nalintog, matagu'n napasnok sidan koona maipagapu't pammati na.

23 Onta adida dayawon si Apudyus un adi matoy ta sad
dayawon da, sadat kingwa da un sinan-apudyus un kapad-
padan di tagu un matoy, onnu kapadpadan dat losana tu-
maud, mangkadammang onnu kumayap.
24 Ot siya'd gapuna'n binaybay-an Apudyus didaon un
mangkokwa't dan naaalasa pipiyaon dan koon. Ot koon da
dan kababbaina makwa utdan long-ag di osaosa kan dida.
25 Nan-awidan da dit katuttuwaana maipanggop kan
Apudyus ta sat tuli din tuttuwaon da. Ot sadan paloswan
Apudyus dan dayawon da kan manselbiyan da un bokon
kan Apudyus un namaloswa utdan losan un siya'd lumbonga
maidaydayaw si inggaingga. Amen.
26 Siya'd gapuna un binaybay-an Apudyus didaona
mangwa't dan kababbaina pipiyaon di long-ag un koon.
Sadat babai adul̲on da dan pada da pay lawana babai un
bokona siya'd kokwana.
27 Pada na pay sidat la̲la̲ki, ta bokona sadan babai dat adu̲lon
da, ta sadat pada da'n la̲la̲ki dit ta̲lona maawisan dit likna da ot
koon da dan gabbainana makwa. Ot siya'd gapuna'n laklak-
amon da dit dusa un maibagay kan dida't dit nadadaga koko-
on da.
28 Utdi, gaputa adida piyaona awaton dan katuttuwaana
maipanggop kan Apudyus, binaybay-ana dida un nambalina
bokobokon dit somsomok da kan nambanaga bokobokon
dan angwat da.
29 Awad kan dida dit losana kalasin di kinadadag.
Nagamgam da, lumalaweng da, naapa̲l da, kumapatoy da,
sumusubog da, kan umaallew da. Sad in-inapon da'l lawa
din mayam-anan dan udum kan umoy da dida is-istolyaon.
30 Lumilikud da, lalawwengon da't Apudyus kan nalaing
da'n manginsultu. Kanan da'n nangatu da'n tagu ot ipaspas-
dayaw da dat long-ag da. Nalaing da'n manomsomok si mam-
basu̲lana maid payyan nakakwa kan adida pay tuttuwaon dat
ma̲long-ag da.
31 Ta̲lona adida makaaw-awat kan adi da tungpa̲lon dat
isapata da. Naid piya kan kaasi da't dan pamilya da.
32 Tigammu da dit lintog Apudyus un madusa't inggaingga
dat tagu'n mangkokwa't dan kakamma't dadi yoong itultuluy
da kampaya koon. Bokona lawa'n koon da, nu adi ta̲lona ayu-
nan da pay dan udum un mangwa't dit padan didit nadadaga
koko-on da.

2

Sat Nalintoga Man-uukum Apudyus

1 Utdi, singngadan yu mana mangibaga'n masapula
madusa dat tagu'n mangkokwa't nadadag, adiyu ilaksig nat

long-ag yu. Ta sanata mangukuman yu kan dida, ukumon yu pay lawan nat long-ag yu gaputa pada yu pay dida'n kumokokwa't nadadag.

2 Tigammu taku'l losan un kustu din man-uukum kan mandudusan Apudyus sidan tagu'n mangkokwa't dan nadadaga kakamma't di.

3 Isunga nu ukumon yu dan mangkokwa't laweng yoong koon yu pay dan koko-on da, malisiyan yu kad din mangukuman Apudyus?

4 Adiyu tagtagibassiton si Apudyus un kanan yu un adi dikayu dusaon gaputa talona nakaasi kan naanus. Adiyu kad tigammu un nakaasi si Apudyus kan dikayu dalapnu mandadaoli kayu utdat basul yu?

5 Yoong gaputa nasukil kayu ot adiyu piyaona mandadaoliyan dat basul yu, paam-amodon yu dit manusaan Apudyus kan dikayu nu dumtong dit al-algawa mangipailana't dit sulag na kan nalintoga mandudusa na.

6 Utdi un al-algaw, gun-gunaan Apudyus dit kada osa'n tagu sigun sit kingwa na.

7 Sadan tagu'n naanusa mangkokwa't napiya kan gamgaman da dit mangtodan Apudyus kan dida't kinangatu, dayaw kan mataguwan, itdon Apudyus kan dida dit mataguwana maid kigad na.

8 Yoong sadat tagu'n sat long-ag da pay lawan dit ipappapuut da kan adi da umunud sit katuttuwaan ta sat nadadag dat unu-unudon da, nasulasulag si Apudyus un manusa kan dida nu dumatong dit timpuna.

9 Losan dat tagu'n mangkokokwa't laweng mapaligat da ot maid ayoayon dat somsomok da utdat ligat da, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona Judio.

10 Yoong sadat mangwa't napiya, itdan Apudyus dida't kinangatu, dayaw kan naginoka somsomok, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona Judio.

11 Ta si Apudyus, naid idumdumana nu mangukum.

12 Utdi, gaputa adin dat bokona Judio tigammu dit lintog Apudyus, bokona ibatay Apudyus dit manusaana kan dida utdit lintog. Yoong sadat Judio un dida'd nanigammu't dit lintog, maukum da un maibatay sit lintog.

13 Ta utdit man-iilan Apudyus, bokona sadat manigammu't lintog dat ibilang na un nalintog, nu adi sadat manungtungpal sidat ipakwan dit lintog.

14 Sadat bokona Judio, naid tigammu da't dit lintoga ingkanglit Moses, yoong nu koon da dit napiya un kama't dit ipakwan dit lintog, siya'd mangipaila un awad lintog sit somsomok da.

15 Maibasal sit angwat da ipaila da un doda'n iinggaw dit
lintog Apudyus sit somsomok da ot panoknokan dit som-
somok da un tuttuwa. Ta nu mangwa da't napiya, tigammu
da'n napiya kan nu mangwa da't laweng, tigammu da paya
laweng ta pabasul̲on pay lawan dit somsomok da dida.
16 Ot sigun situn Nabal̲u'n Damag un itudtuduk nu dumtong
dit al̲-al̲gawa mampaukuman Apudyus sidat losana tagu kan
Jesu Kristu, ukumona'l losan dat awad sit somsomok da kan
sadat nalimoda kingkingwa da.

Sadat Judio Kan Sat Lintog

17 Dikayu'n padaka Judio, kanan yu un Judio kayu ot
manal̲god kayu't dit umunudan yu utdit lintog. Ipasindayaw
yu un tagu dikayu kan Apudyus.
18 Kanan yu un tigammu yu dit piyaon Apudyus ipakwa
kan tigammu yu dit napiya gaputa awad dit lintoga
nakaadal̲an yu.
19 Maid duwaduwa yu un dikayu'd lumbonga mangipuyut
sidat nakul̲ap kan manilaw sidat iinggaw sit kakol̲pan gaputa
naid tigammu da kan Apudyus.
20 Kanan yu un dikayu'd lumbonga mangisul̲u't dat adi
manigammu't dan kustu kan manudtudu't dat kama't abenga
naid si tigammu gaputa awad dit lintog kan dikayu un
manigammuwan sit kustu kan sat katuttuwaan.
21 Ot nu tudtuduwan yu danat udum, apay adiyu
tudtuduwan nat long-ag yu? Itudtudu yu un masapula
maid man-akaw yoong apay man-akaw kayu?
22 Itudtudu yu un masapula maid manog-on si bokona
asawa na, yoong sog-onon yu mit danat bokona asawa yu.
Lawengon yu dat sinan-apudyus yoong akawan yu mit dat
timplun inggawan da.
23 Ipasindayaw yu un tigammu yu dit lintog Apudyus yoong
ibabbain yu si Apudyus sidit mansalungasingan yu utdit
lintog na.
24 Ot tuttuwa dit naikanglita ugud Apudyus un, "Mam-
bagbaga dat bokona Judio si lawenga maisuganggang kan
Apudyus gapu kan dikayu'n Judio."
25 Awad selbin dinat nampatul̲giyan yu nu tungpal̲on yu nat
lintog Apudyus, yoong nu salungasingon yu dit lintog, maid
mit laing selbi na ta kama kayu payon sidan bokona Judio un
bokona tagun Apudyus.
26 Padana pay nu manungpal sidit lintog dit bokona Ju-
dio'n adi natul̲giyan, kama payon nu natul̲giyan sit man-iilan
Apudyus.
27 Isunga sadat bokona Judio un manuttuwa't dit lintog
Apudyus ulay nu adi da nampatul̲gi, panoknokan da un

lobbong na un madusa kayu'n Judio. Ta tuttuwa'n natulgiyan kayu yoong salsalungasingon yu mit dit lintog Apudyus.

28 San kinaJudio, bokona maimatunan sit umunudan si ugali onnu mampatulgiyan di osa'n tagu.

29 Sa'd gattoka Judio un tagun Apudyus, sadit naobos si aangson. Bokona sat matulgiyan dit long-ag na, nu adi sat maobosan dit nadadaga aangsona. Yoong bokona sadit naikanglita lintog dit mangobos kan siya nu adi si Ispiritu Santu. Bokona tagu dit mangidayaw kan siya nu adi si Apudyus.

3

San Mangatiwan Dan Judio

1 "Ot nu kama't di, ngadan din mangatiwan dan Judio utdan bokona Judio nu? Ngadan din selbin din matulgiyan nu?"

2 Talona adu dan mangatiw taku'n Judio utdan bokona Judio. Umuna, ditaku dit nangitalgodan Apudyus sit naikanglita ugud na.

3 Yoong inona nu adin dat udum kan ditaku tungpalon dat ibaga da, piyaona kada ugudon un adin pay Apudyus tungpalonon dan sapata na?

4 Tungpalona kampay! Bokona mantuli si Apudyus ulay nu losana mantuli dan tagu. Kanan dit naikanglita ugud maipanggop kan siya un,

"Dalapnu nalawaga maila din kinalintog nu utdan ugud nu
kan mangabak ka nu maidalum ka."

5 Yoong nu sat mangwaan taku't nadadag ilatak na dit kinalintog Apudyus, mabalin kad un kanan taku un bokona nalintog si Apudyus nu dusaona ditaku gapu't kinadadag taku? (Bokona kuwaka kasomsomkan tu nu adi doda'n siya'd somsomok di tagu.)

6 Bokon, ta nu adin Apudyus dusaon dat makabasul bokonona nalintog din koona. Ot nu bokona nalintog din koona, Adina mabalina siya'd mangukum sidan losana tagu.

7 Mabalin un kanan di tagu un: "Yoong nu mailatak dit kinatuttuwan Apudyus maipagapu't dit mantuliyak, bokon kada maidayawan Apudyus di? Apay un ibilangaka gumabasul?"

8 Yoong nu siya'd kanan yu di, apay adi taku'l lawa kanan un, "Koon taku dan nadadag dalapnu mailatak din napiya?" Ta tuttuwa'n awad da ud mangin-insultu kan sakon ot ipabasul dan siya'd itudtuduk di, yoong man-ibabalang da paya lawa. Ot siya'd gapuna'n maibagaya madusa da.

Naid Tagu't Nalintog

9 Utdi, napipiya kad din kasasaad dan Judio nu sadan
bokona Judio? Bokon! Ta impatigammukona mampapada
dan losana tagu un iyapuwan di basul̲, Judio man onnu
bokona Judio.
10 Kanana’t din naikanglita ugud Apudyus un:
“Naid ulay osa’t nalintog si tagu.
11 Naid osa’t makaawat sit katuttuwaan, naid osa’t gu-
mamgama makatigammu kan Apudyus.
12 Losana tagu, nan-awidan da’t Apudyus ot nambalin da un
naid si selbi un tagu. Naid osa’t mangwa’t napiya, ulay osa.
13 Kama’t lobona mantatakang dat sangi da gapu’t dat
nangkadadaga ugud da. Paspasiga tuli dat ibosway da.
Makayam-an dat ugud da un kama’t gitan di ul̲og.
14 Napnu dat sangi da’t nangkapapaita iliw.
15 Nalasu’n sumugat da kan kumatoy da.
16 Losana ayon da, awad yam-anon da kan paligaton da ut
tagu.
17 Tal̲ona naid sit somsomok da dit makatimpuyug si pada dan
tagu.
18 Adi da’n tal̲on umogyat kan Apudyus.”
19 Siyadi dit ugud Apudyus ot titiggammu taku un sadat
tagu’n idaddal̲an dit lintog dit mampooyan datu. Isunga
tal̲ona maid mailasun di tagu nu mangukum si Apudyus ta
losana tagu’t tun lubung nakabasul̲.
20 Ta naid tagu’t nalintog sin man-iilan Apudyus gapu’t
manungpal̲ana’t dit lintog, ta sat selbin dit lintog ipatigammu
na un nakabasul̲ dat tagu.

Sat Mampapalintog Apudyus Si Tagu

21 Yoong sin satun, impatigammunon Apudyus nu inona’n
ibilang nat osa’n tagu un nalintog. Ulay da Moses kan dat
uduma propetan Apudyus, imbaga daon dit maipanggop situ
utdat iblu’n ingkanglit da. Bokona maipagapu’t umunudan
di tagu utdan lintog dit gapun dit mangibilangan Apudyus un
nalintog nat osa’n tagu,
22 nu adi maipagapu’t pammati kan Jesu Kristu. Losana
tagu’n mantal̲god kan manuttuwa kan Jesu Kristu, maibi-
langa nalintog gaputa maid tagu’t idumduman Apudyus.
23 Ta losana tagu nakabasul̲ da ot adayu dit kasasaad da
utdin kinangatun Apudyus.
24 Yoong gapu utdit kaasi na naibilang taku’n nalintog
maipagapu’t dit kingwan Jesus un nangwaya kan ditaku.
Ligalun Apudyus tu un napalintogan taku.
25 Ta induya na si Jesus un mapatoy dal̲apnu maipagapu
utdit dal̲a na, mabayadan dat basul̲ dat losana tagu’n man-
tal̲god kan siya. Kingwan Apudyus di un mangipail-ana’t dit

kinalintog na, ulay nu adina dinagusa dinusa dat basul̲ dat
tagu't dit gapu utdit kinaanus na.
26 Kingwa na di, dal̲apnu uttun satun ipaila na dit kinalintog
na kan ipaila na un ibilang na un nalintog dat tagu'n man-
tal̲god kan Jesus.
27 Ot sin satunon, ngadan dit mabalina ipasdayaw taku'n
Judio? Naida pulus! Ta apay? Onta, bokona sat mantung-
pal̲an taku't dan linlintog din gapun din mapalintogan taku
nu adi maipagapu ullawa't mantal̲godan kan manuttuwaan
kan Jesus.
28 Ta tuttuwaon taku un ibilang ditaku kan Apudyus un
nalintog maipagapu't dit pammati taku kan Jesu Kristu un
abus, bokona gapu't dit manungpal̲an taku't din lintog.
29 Kadon, sadan Judio kad ullawa dan makin Apudyus kan
Apudyus? Bokon. Siya'd Apudyus pay dan bokona Judio.
30 Ta os-ossaan si Apudyus ot mampapad-ona'n ibilang dan
Judio kan bokona Judio un nalintog sit man-iila na maipa-
gapu't dit pammati da kan Jesu Kristu.
31 Kad, sin sadinon piyaona kad ugudon un man-awidan
takuwon dit lintog Apudyus, nu manuttuwa taku kan Jesu
Kristu? Bokon, ta nu manuttuwa taku kan Jesu Kristu amod-
oton un tuttuwaon taku dit lintog Apudyus.

4

Sat Mantuladan Un Impailan Abraham

1 Somsomkon taku dit Abraham un inapu taku'n Judio.
Maibasal sit padas na, ngadan dit tigammu taku maipanggop
sit mapalintogan di tagu?
2 Nu maipagapu't dat nabal̲u'n kingkingwana dit nangibi-
langan Apudyus kan siya un nalintog, awad maipasdayaw
na utdat tagu, yoong Adina mabalina maipasdayaw kan
Apudyus.
3 Onta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Tinut-
tuwan Abraham dit insapatan Apudyus ot gapu utdit pam-
mati na, imbilang Apudyus un nalintoga tagu."
4 Padan nat tagu, mangkokwa dal̲apnu matangdanan.
Bokona maibilanga kodaw na dit tangdan na gaputa siya'd
sungbat didit nabannugana.
5 Yoong sat tagu'n bokona mantal̲god sidan nabal̲u un koona
nu adi mantal̲god kan Apudyus un siya'd mangibilanga nalin-
tog dan gumabasul̲, ibilang Apudyus un nalintog gapu utdit
pammati na.
6 Siyatu dit piyaon dit David ugudon sit imbaga na un,
nagasat dat ibilang Apudyus un nalintog un bokona maipa-
gapu't kingwa da.

7 Kinnanana un:
“Nagasat nat tagu’n pinakawan kan niliuwan Apudyus dat
basul na!
8 Nagasat nat tagu’n adinon Apudyus sosomkon dat basul na.”
9 Ot ditaku kada lawa’n Judio un natulgiyan tun ug-ugudona
un nagasat? Bokon! Nagasat pay dan bokona Judio un
adi natulgiyan gaputa manuttuwa da. Tigammu taku un
imbilang Apudyus si ama taku’n Abraham un nalintog gapu’t
dit pammati na.
10 Kapiga dit napalintogana? Sidit daan na un natulgiyan
onnu utdit naabus? Utdit daan na payyana natulgiyan, imbi-
langon Apudyus un nalintog si Abraham.
11 Ot sadit natulgiyana dit mangil-an un imbilangon
Apudyus un nalintog gapu’t pammati na. Kama’t di dit
nakwaana dalapnun siya’d mambalina pannakaaman dadit
losana adi natulgiyan un manuttuwa kan Apudyus un sat
manuttuwaan da ud gapun dit mangibilangan Apudyus kan
dida un nalintog.
12 Padana pay un si Abraham dit pannakaaman dadit Judio
un natulgiyan, yoong bokona sat natulgiyan da ullawa dit
gapuna, nu adi sat manuttuwaan da kan Apudyus un padan
dit nantututtuwan Abraham sit daan na payyan natulgiyan.

Awaton Taku Dit Insapatan Apudyus Maipagapu’t Pammati

13 Utdit aw-awe, insapatan Apudyus kan Abraham kan si-
dat kaganakana un mangkuwa da tun lubung, yoong bokona
sat nanungpalan Abraham sidat lintog Apudyus dit gapuna,
nu adi gaputa naid duwaduwa na utdit imbagan Apudyus
kan siya. Ot gaputa nanuttuwa, imbilang Apudyus un nalin-
tog.
14 Ta nu tungpalon Apudyus dit insapatana maibasal sit
manungpalan taku’t dat linlintog na, naid selbin dit pammati
taku kan maid pay selbin dit insapata na ta maid makagun-ud
gaputa adi taku makatungpal sidat losana ipakwan dat lintog
na.
15 Sat katuttuwaana, sadat lintog dat mangtod si gapun di
sumulagan Apudyus kan mandusaana kan ditaku gaputa adi
taku makatungpal. Nu naid lintog, naid pay salungasingon
taku.
16 Siya’d gapuna un pammati dit gapun dit mangtodan
Apudyus sit insapatana dalapnu maila un ingkaasi na. Ot
maid duwaduwa na un awaton dat losana kaganakan Abra-
ham, bokona lawan sadat umun-unud sidan lintog nu adi
losana manuttuwa kan Apudyus un padan dit nantutut-
tuwan Abraham un siya’d pannakaama taku’l losana manut-
tuwa.

17 Kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Pinambalin
ku'd sika'n pannakaaman dat tagu't dan aduadu'n ili." Si
Abraham dit pannakaama taku'l losana manuttuwa utdin
man-iilan Apudyus. Ot si Apudyus un tinuttuwana, siya'd
makabool̲a mampaungal̲ sidan matoy kan mampaloswa ut-
dan maid.
18 Nanuttuwa't Abraham kan nannamnama un matungpal
dit insapatan Apudyus kan siya un mambalina aman di
adu'n tagu ulay nu adi naon mabalina makwa. Ta insapatan
Apudyus kan siya un kanana'n, "Gumanak ka si adu'n kama't
din kaadun dan bituwon."
19 Utdiya timpu, dandaniyona singgasut dit tawon na kan
Adina payon makaabeng si Sara un asawa na yoong adina'n
tal̲on kummapsut dit pammati na utdit somsomkona dit long-
ag na un alig na ud natoy ta lakayon.
20 Gasissiya dit pammati na ot bokona nanduwaduwa't dit
insapatan Apudyus. Gummilogot dit pammati na ot inday-
dayaw na si Apudyus.
21 Tal̲ona tinuttuwa na un kabool̲an Apudyus un tungpal̲on
dit insapata na.
22 Ot gapu't dit pammati na, "imbilang Apudyus un nalin-
tog."
23 Yoong sadiya naikanglita ugud un kanana'n, "imbi-
lang Apudyus un nalintog," bokona lawa'n si Abraham dit
maipooyana,
24 nu adi maidagamung taku pay. Ta ibilang ditaku pay kan
Apudyus un nalintog gapu't manuttuwaan taku kan siya'n
nampaungal̲ kan Jesus un Apu taku.
25 Impalubus Apudyus un mapatoy si Jesus dal̲apnu
mabayadan dat basul̲ taku kan pinaungal̲ na dal̲apnu
maibilang taku'n nalintog, nu mantal̲god taku kan siya.

5

Sat Nambanagan dit Napalintogan Taku

1 Ot sinsadinon ta imbilang ditakuwon kan Apudyus un
nalintog gapu't pammati taku, naikapiya taku kan Apudyus
gapu't dit kingwan Apu taku'n Jesu Kristu.
2 Maipagapu kan siya, naidagamung taku pay un manlak-
am sin kaasin Apudyus ot mapadpadasan takuwon sin satun.
Matal̲ok taku gaputa namnamaon taku'n maidagamung sit
nakaskasdaawa kinangatu na.
3 Yoong bokona sadi ullawa dit matal̲okan taku, nu adi
matal̲ok taku pay sidan manligatan taku ta tigammu taku'n
sadan ligat, siya'd makasul̲uwan taku'n umanus.

4 Ot nu naanus taku, mambanaga anamungan Apudyus
ditaku ot nu anamungan Apudyus ditaku, awad namnama
taku.
5 Ot bokona madismaya taku utdan namnamaon taku ga-
puta naabusa impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na.
Intod Apudyus si Ispiritu Santu kan ditaku un mangipaila
utdit mampipiyana.
6 Ta utdit ustu'n timpu un naid kabooḻan taku'n mangwa't
ustu, natoy si Kristu un maipooy kan ditaku'n gumabasuḻ.
7 Nasigaba makwa un sanat osa'n tagu itdona nat long-ag
na un managu nat osa'n tagu'n nalintog. Mabalin un awad
mangitod si long-ag na maipagapu't managuwana't buḻun na
un nabaḻu'n tagu.
8 Yoong impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na kan
ditaku ta utdit taḻona gumabasuḻ taku payyan, natoy si Kristu
un siya'd naisalit kan ditaku.
9 Ot sinsadinon ta maibilang takuwon un nalintog maipa-
gapu utdit daḻana, amo ilisi ditaku kan siya utdit mandusaan
Apudyus nu dumatong dit timpu na.
10 Ta utdit kabusuḻ taku payyan si Apudyus, naikapiya taku
kan siya maipagapu utdit natoyan Kristu un Anak na. Ot
sinsatun ta naikapiya taku kan siya, amodotona taguwon
ditaku, ta matatagu.
11 Yoong bokona lawa'n siyadatu dan mataḻokan taku nu
adi mantattaḻok taku pay gapu kan Apudyus ta ingkapiya na
ditaku kan siya maipagapu kan Jesu Kristu un Apu.

Sat Nandumaan Dit Kingwan Da Adan Kan Kristu

12 Maipagapu utdit osa'n tagu, nailugi dit basuḻ situn
lubung. Ot gapu utdit basuḻ na nambanaga awad katoy.
Kadon nansaknap dit katoy sidan losana tagu gaputa losana
tagu nakabasuḻ.
13 Doda'n nambasuḻon dat tagu't tun lubung utdit daan
payyan Apudyus itdon dat lintog na kan Moses, yoong gaputa
naid payyan lintog, bokona naibilanga nansalungasing da.
14 Yoong manipud sit timpun Adan inggana't dit timpun
Moses, nantulay dit katoy* sidat losana tagu, ulay nu bokona
sinalungasing da dit bilin Apudyus un padan dit kingwan
Adan.
Si Adan awad maipadaana kan Kristu un naisapata't dit un
dumatong.
15 Yoong bokona nampada dit nambanagan dit kingwa da.
Amod dit naidumaan dit ligalun Apudyus sidit basuḻ Adan.

---

* **5:14** Sat piyaona'n ugudon, natoy dat tagu gaputa sat bayad di basuḻ, katoy.

Tuttuwa'n nambanaga matoy dan losana tagu gaputa nambasul̲ dit ossaana tagu. Yoong am-amod dit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na utdan aduadu'n tagu maipagapu't dit kaasin Jesu Kristu.

16 Siyatu payyan osa un nandumaan dit ligalun Apudyus sidit basul̲ Adan. Gapu utdit ossaana basul̲ Adan, nakoddongana masapula madusa dat losana tagu. Yoong naiduma dit ligalun Apudyus ta ulay nu amoamod dit basul̲ dat tagu, mabalina mapakawan kan mabalina maibilang da un nalintog.

17 Nu nambanaga matoy dan losana tagu gapu utdit basul̲ dit ossaana tagu, am-amodot din nambanagan dit kingwan didit osa'n tagu un siya si Jesu Kristu. Ta gapu't dit kingwa na, losana mangawat sit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na un kinalintog, ganason da dit mataguwan dat inggaingga kan maidagamung da kan Kristu un mangiyapu.

18 Kad sidi, nu inon dit basul̲ dit ossaana tagu nambanag si madusaan dat losana tagu, padana pay un sadit nalintoga kingwan Kristu, nambanag si mapawayaan kan mataguwan dan losana tagu.

19 Ta nu nambalina gumabasul̲ dat losana tagu maipagapu't dit adin Adan nanungpal̲an sidit bilin Apudyus, padana pay un mambalina nalintog dan losana tagu'n manuttuwa maipagapu't dit nanungpal̲an Kristu utdit imbilin Apudyus kan siya.

20 Intod Apudyus dat lintog na dal̲apnu amo mailan dan tagu din umad-aduwan dan basul̲ da, yoong utdin umaduaduwan dan basul̲ di tagu, umam-amod pay din kaasin Apudyus.

21 Kadon, utdin mangitulayan di basul̲ sidan tagu un mampooy si matoyan kan maisinaan da kan Apudyus, mantulay payon din kaasin Apudyus sidin mangibilangana kan dida un nalintog un mampooy si mataguwan dat inggaingga maipagapu utdit kingwan Jesu Kristu un Apu taku.

6

Matatagu Taku Gapu Kan Kristu

1 Utdi, mabalin kad un itultuluy taku'n makabbasubasul̲ dal̲apnu amo makaasiyan si Apudyus kan ditaku?

2 Adina mabalin. Ta nu maipanggop si basul̲ natoyon dit likna taku'n mambasul̲. Inonan makabasubasul̲ taku payyan nu?

3 Sakad nu adiyu tigammu un sidit nabunyagan taku un mangipaila't dit naidagamungan taku kan Kristu, naidagamung taku payon sit natoyana.

4 Isunga utdit nabunyagan taku, alig na un naidagamung taku't dit natoyan kan nailbonana. Yoong gaputa ummungal̲

maipagapu't nakaskasdaawa pannakabalin Ama na, alig na un napaungal taku payon ot masapula matagu taku un maisayun situn bagu'n mataguwan taku.

5 Ta nu naidagamung taku kan Kristu utdit natoyana, maid duwaduwana un naidagamung taku pay kan siya utdit napaungalana.

6 Tigammu taku un sadit doda'n gumabasula kinatatagu taku, nailansa un naidagamung kan Kristu utdit nailansaana't dit kulus dalapnu makaan dit kababalin dit kinatatagu taku'n gumabasul kad, adi takuwon papuyung si basul.

7 Ta nu matoy nat osa'n tagu, mawayaanon sit pannakabalin di basul.

8 Ot nu tuttuwaon taku'n naidagamung taku't dit natoyan Kristu, tuttuwaon taku payon un matagu taku'n maidagamung kan siya.

9 Ta tigammu taku un si Kristu un ummungala natoy, adina'n talon matoyon ta maidon mabalinan katoy kan siya.

10 Ot gaputa natoy si Kristu, naida talon pannakabalin di basul kan siya. Ot matataguwon un maipooy sit maidayawan Apudyus.

11 Ot pada na pay kan dikayu, masapula ibilang yu un natoy kayuwon nu maipanggop si basul yoong matatagu kayu nu maipanggop si manselbiyan yu kan Apudyus gapu utdit naiyossaanan yu kan Kristu.

12 Isunga masapula adi yuwon ipalubus nat long-ag yu un iyapuwan di basul, un adi yuwon koon dat lawenga pipiyaon di long-ag.

13 Adi yu ipalubus nat ulay osa'n paltin di long-ag yu un iyapuwan di basul ot mausala mangwa't nadadag. Idatun yuwot nat long-ag yu kan Apudyus un mangiyapu, ot ipalubus yu nat losana paltin dinat long-ag yu un mausala mangwa't nalintoga maibagay sidat tagu'n naibilanga natoy yoong pinaungal Apudyus.

14 Adi naon mabalina iyapuwan dikayu kan basul ta bokona matatagu kayu un manguunnud sit lintog nu adi maipagapu't dit kaasin Apudyus.

Masapula Koon Taku Dat Nalintog

15 Utdi, gaputa matatagu taku gapu't dit kaasin Apudyus un bokona gapu't mantungpalan taku't lintog, mabalin kada makabasubasul takuwon? Adina mabalin nat!

16 Titiggammu yu un nu singngadan dit mampaiyapuwan yu un tuttuwaon yu, puyung dikayu kan siya. Nu paiyapu kayu't basul, mambanaga matoy kayu un maisina kan

Apudyus. Yoong nu paiyapu kayu kan Apudyus, ibilang dikayu kan siya un nalintog.
17 Inyapuwan dikayu't basul sidit, yoong yaman kan
Apudyus ta inyaangos yu un tinuttuwa dit katuttuwaana
naitudtudu kan dikayu.
18 Kadon, nawayaan kayuwon sit pannakabalin di basul yu
ot nambalin kayu't puyung un mangwa't nalintog.
19 Iyalig ku't gagangaya makmakwa dalapnu nalasu un
maawatan yu. Utdit damu, impalubus yu dat nadumaduma'n
paltin di long-ag yu un iyapuwan dat gabbain kan nangkai-
sawa makwa ot ummamoamod dit kinadadag yu. Yoong sin
satunon, masapula ipalubus yu payon nat losana long-ag yu
un iyapuwan di kinalintog dalapnu nasantuwan kayu.
20 Utdit puyung dikayu payyan di kinadadag, adina nasapul
un koon yu dat nalintoga makwa.
21 Yoong ngadan dit nagungguna yu utdadit kingkingwa
yu un nadadaga siya'd gapun dit mabainan yu uttun satun?
Naid! Katoy dit mambanagana.
22 Yoong sinsatunon winayaan dikayuwon kan Apudyus
sidan basula namuyung kan dikayu. Nambalin kayuwona
puyung na. Ot sat magun-guna yu, sat mataguwan un nadalus
un mambanag si mataguwan yu si inggaingga.
23 Ta sat dusan di basul, katoy* yoong sadit itdon Apudyus
un ligalu na kan ditaku, sadit mataguwana maid si kigad
maipagapu't dit naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu
taku.

7

Sat Maipadaan Tun Naidagamungan Taku Kan Kristu

1 Susunuda manuttuwa, tigammuka maawatan yu tun iba-
gak gaputa tigammu yu dit maipanggop sit lintog un, nu
matattagu nat osa'n tagu masapula umunud sidan lintog.
2 Padan di osa'n babai'n awad si asawa, adin dit lin-
tog ipalubusa mangasawa't udum nu matattagu payyan dit
asawa na. Yoong nu matoy dit asawa na, mawayaanon sidit
lintog ot mabalina umbos mangasawa.
3 Siya'd gapuna'n nu sumip-un si sabali'n lalaki nu
matattaguwan payyan dit asawa na, mapabasul si
dagdagas sigun sit lintog. Yoong nu natoyon dit asawa na,
mawayaan sit lintog ot bokonona mapabasul si dagdagas nu
mangasawa'n obos.
4 Ot pada na pay kan ditaku'n susunuda manuttuwa.
Nawayaan takuwon sidat lintog gaputa naipangkatoy taku

* **6:23** Sat piyaona'n ugudon tun katoy, sat maisinaan kan Apudyus kan madusaan sin impiyelnu't inggaingga.

kan Kristu utdit natoyana. Kadon, waya takuwona maid-
agamung kan Jesu Kristu un ummungal̲ kan katoy dal̲apnu
mamunga tun manselbiyan taku kan Apudyus.
5 Ta utdit nangun-unudan taku't dat pipiyaon di long-ag
taku'n koon, amo pinabilog dit lintog dit gumabasul̲a ki-
natatagu taku, ot kingwa taku dat lawenga mambanag si
matoyan taku un maisinaan kan Apudyus.
6 Yoong sinsatun, gapu utdit naidagamungan taku kan
Kristu utdit natoyana nawayaan takuwon sidat lintoga na-
muyung kan ditaku. Kad, manselbi takuwon kan Apudyus
un idaddal̲an Ispiritu Santu, bokonona sadat lintog dat uun-
nudon taku.

Sadit Lintog Kan Basul̲

7 Ot sinsadinon, ngadan nat makanan taku? Makwa kad un
ibaga taku'n laweng dat lintog? Bokon! Ta nu naid dat lintog
adik natigammuwan nu ngadan dit basul̲. Kama't din agum,
adik okyan natigammuwan un laweng din man-agum nu adi
siya'd kinnanan dit lintoga, "Adi ka man-agum."
8 Yoong utdit natigammuwak tu un bilin, gummilog dit
gumabasul̲a kinatataguk un nampakwa kan sakon sidan
losana ilan di kinaagum. Ta nu naid lintog, naid pay kabool̲an
di basul̲.
9 Matattaguwak utdit naid payyan tigammuk sit lintog.
Yoong utdit natigammuwak dit lintog, napukaw dit gumaba-
sul̲a kinatataguk ot natoyak.*
10 Sinsadinon, sadit lintoga maigapuwan dit mataguwak
si inggaingga, siya oton dit maigapuwan dit maisinaak kan
Apudyus si inggaingga.
11 Maipagapu utdit lintog, ginundawayan tun gumabasul̲a
kinatataguka inallilaw sakon ot nambanag si maisinaak kan
Apudyus.
12 Isunga maid mapabal̲awan dit lintog gaputa nasantuwan,
padana pay sidan bilbilin, nasantuwan, ustu kan nabal̲u da.
13 Utdi, piyaona kada ugudon un sadit nabal̲u'n lintog dit
maigapuwan dit maisinaak kan Apudyus? Bokon! Sadit gum-
abasul̲a kinatataguk dit gapuna. Nausal dit nabal̲u'n lintog
dal̲apnu maipaila un nambasul̲ak ot mambanag si matoyaka
maisinaak kan Apudyus kad, maipaila dit tal̲ona kinadadag
di basul̲.

Sadat Duwa Un Mansinnuganggang Sit Somsomok Di Tagu

14 Tigammu taku un sat lintog nanligwat kan Apudyus.
Yoong sakon taguwaka lawa un puyung di basul̲.

---

* **7:9** Sat piyaona'n ugudon tu, naispirituwan un mataguwan kan matoyan bokona satun long-ag. Sat kaipooyan tun ug-ugudona un matoyan situ, sat maisinaan kan Apudyus si inggaingga gapu't basul̲.

15 Adik maawatan datun kokkook. Ta adik koon datun napiya un piyaok koon, nu adi sat lawekok koon siya'd kook.
16 Ot nu kook dan lawekok koon, piyaona'n ugudon un ampayunaka napiya din lintog.
17 Ot bokona sakonon mangwa't dit lawenga adik piyaon, nu adi sadit gumabasul̲a kinatataguk dit mampakwa.
18 Tigammuka sadit doda'n kinatataguk naid napiya si koona. Ot ulay nu piyaok mangwa't napiya, adik makwa.
19 Adik koon dadit napiya'n piyaok, nu adi sadat nadadaga adik piyaon, siyaot dat kook.
20 Utdi, nu kook dit adik piyaona koon, piyaona'n ugudon un bokona sakonon dit mangwa nu adi sadit gumabasul̲a kinatataguk.
21 Kadon, naawatak dit kokwa na. Nu piyaok un mangwa't napiya, lappodanak sit kinadadaga inggaw kan sakon.
22 Tal̲ona piyaon tun aangsok unudon dit lintog Apudyus.
23 Yoong awad sabali un mangitulay situn long-ag ku un siya dit gumabasul̲a kinatataguk ot suganggangona dit lintoga piyaon tun angos ku un unudon. Pinambalinaka bal̲ud di basul̲ tun gumabasul̲a kinatataguk.
24 Isunga kaasiyak pay! Sin kad nin managu kan sakon dal̲apnu adik koon dan pipiyaon tun long-ag ku un mambanag sit matoyaka maisinan kan Apudyus?
25 Yaman kan Apudyus ta awad si Apu taku'n Jesu Kristu un managu kan sakon!

Ot sinsadinon, siyatu'd kasasaad ku: Piyaon tun angos ku un unudon dat lintog Apudyus yoong satun gumabasul̲a kinatataguk, unudona dit gabbasul̲a piyaona.

8

Sat Mataguwan Un Itulayan Ispiritu Santu

1 Sinsatunon, ditaku'n naidagamung kan Jesu Kristu, adi ditakuwon koddongan kan Apudyus un madusa.
2 Ta maipagapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu un nampabagu uttun mataguwan taku gapu't dit naidagamungan taku kan Kristu, nawayaan taku utdit pannakabalin di basul̲ kan katoy un siya dit mannanayun un dusa.
3 Adin dit lintog mabool̲ana wayaan dat tagu sit pannakabalin di basul̲ gaputa adin dat tagu matungpal dat losana lintog. Yoong sadit adin dit lintog makwa, nakwan Apudyus. Ta imbaun na dit Abeng na uttun lubunga mambalin si tagu'n pada taku, dal̲apnu siya'd naidatun un naipooy sidan basul̲ taku. Ot gapu't dit natoyana, kinaan Apudyus dit kabool̲an didit basul̲a mantulay kan ditaku.

4 Kingwan Apudyus di dal̲apnu ditaku un matatagu un
maisayun sit Ispiritu Santu un bokon sidit gumabasul̲a ki-
natatagu taku, matungpal taku dan ustu un ipakwan dan
lintog.
5 Ta sadat mangunud sit gumabasul̲a kinatatagu da, sat
pipiyaona lawan dit long-ag dit sosomkon da. Yoong sadat
mangunud sit Ispiritu Santu, sat ipakwa na pay dit som-
somkon da.
6 Nu sat piyaon didit gumabasul̲a kinatatagu taku dan
isosomok taku, mambanaga matoy taku'n maisina kan
Apudyus. Yoong nu sadit ipakwan Ispiritu Santu dit isosomok
taku, awad mataguwan taku't inggaingga kan galgalin-ok
taku.
7 Ta sat tagu'n sa'd isosomok na dat pipiyaon dit gumaba-
sul̲a kinatatagu na, busul̲ona si Apudyus ta Adina tungpal̲on
dat lintog na. Sat katuttuwaana, Adina kaboo̲l̲ana matungpal
dat lintog.
8 Isunga sadat mantungpal sit gumabasul̲a kinatatagu da,
adi da'n tal̲on makwa dit mampasoom kan Apudyus.
9 Yoong kan dikayu, iinggaw dit Ispiritun Apudyus un
insapatan Kristu ot siyaon dit mangitulay un bokonona sat
gumabasul̲a kinatatagu yu. Ot singngadan na mana tagu nat
naid kan siya diya Ispiritu, Adina payyan naidagamung kan
Kristu.
10 Yoong nu inggaw si Kristu kan dikayu, ulay nu matoy
nat long-ag yu gapu't basul̲, matatagu din kadogwa yu si ing-
gaingga gaputa imbilang dikayu kan Apudyus un nalintog.
11 Nu iinggaw kan dikayu dit Ispiritun Apudyus un na-
maungal̲ kan Kristu, itdana pay si mannanayuna mataguwan
danat long-ag yu un mal̲pos maipagapu't dit pannakabalin
didiya Ispirituna un inggaw kan dikayu.
12 Siya'd gapuna susunud un lobbong taku'n matagu'n
maisayun sit piyaon Apudyus un bokona maisayun sidat
nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasul̲a kinatatagu taku.
13 Ta nu tungpal̲on taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n
gumabasul̲a kinatatagu taku, mambanaga maisina taku kan
Apudyus si inggaingga. Yoong nu lipsutan taku dat nadadaga
pipiyaon ditu'n gumabasul̲a kinatatagu taku gapu't dit sal̲ak
Ispiritu Santu, matagu taku't inggaingga.
14 Sadan manungpal sit ipakwan Ispiritu Santu, anak
Apudyus dida.
15 Ta san Ispiritu Santu un intod Apudyus kan ditaku,
bokona mambalinon ditaku un kama't puyung un kumimut
kan apu na nu adi mambalinon ditaku't anak Apudyus.
Siya'd gapuna un mabalina ayagan taku si Apudyus si "Ama"
nu manluwal̲u taku kan siya!

16 Ot anamungan Ispiritu Santu tun somsomok taku'n tut-
tuwa'n anak ditaku kan Apudyus.
17 Adi kad, gaputa anak ditaku kan siya awaton taku dadit
bindisyun un itdona't dat tagu na. Padana pay un mailak-am
taku'n maitdan sidan itdon Apudyus kan Kristu. Ot gaputa
mapadpadasan taku dat nampaligatan Kristu, mailak-am
taku pay sidit nakaskasdaawa kinangatu na.

Namnamaon Taku Dit Maidayawan Taku

18 Naid duwaduwak un sadatu'n mapaligatan taku't tun
satun naid kapangnu na nu somsomkok dit kinabal̲bal̲un dit
makwa kan ditaku nu udidin di al̲-al̲gaw.
19 Ta tal̲ona makauway dan losana paloswan Apudyus sidit
timpun mangilatakan Apudyus sidan aabeng na.
20 Ta sadatu'n uduma paloswa bokona naituluy dit siguda
panggop Apudyus kan dida. Yoong bokona gaputa siya'd
piniya dan makwaan da nu adi gaputa siya'd piniyan
Apudyus un makwa.* Yoong ulay nu kama't di, awad nam-
nama da
21 ta nu dumatong dit timpu, panggop Apudyus un ma-
pawayaan dat losana paloswa na dal̲apnu adi daon mal̲bog
onnu matoy, kad mailak-am daon sin nakaskasdaawa way-
awayan dat aanak na.
22 Ta tigammu taku'n inggana't tun satun kama't mampos-
ona man-anak sit ligat dadit losana pinaloswan Apudyus.
23 Yoong bokona dida'l lawa, nu adi ulay ditaku un naitdan
si Ispiritu Santu un ummuna'n intod Apudyus kan ditaku
un manuttuwa. Man-ayuwong tun gubu taku't dan ligat ut-
tun man-uuwayan taku't dit al̲-al̲gawa mangipatigammuwan
Apudyus un ditaku dan aanak na, sat gattoka mapawayaan
taku.
24 Siyadi dit namnamaon taku manipud sit nanaguwan
Apudyus kan ditaku. Adina payyan maipaila ta nu iillan
taku nat namnamaon taku, bokonona tuttuwa'n namnama ta
singngadan kad nat mannamnama utnat iillana?
25 Yoong nu adi taku payyan naila dit nanam-on taku,
anusan taku'n uuwayon.
26 Ot bokona lawa'n sat namnama taku nat manul̲ung kan
ditaku'n man-uuway. Tul̲ungan ditaku pay kan Ispiritu Santu
utdan mangkapuyan taku. Kama't din manluwal̲uwan taku,
maid tigammu taku't dit ustu'n iluwal̲u taku yoong si Ispiritu
Santu dit mangiluwal̲u kan ditaku udsi wagasa adin di tagu
kabool̲ana ipalawag.

---

* **8:20** Ta naidagamung dan losan situn pita un inggiyaw Apudyus sidit nambasul̲
si Adan Gen. 3:14-19.

27 Ot si Apudyus un makatigammu't dit somsomok di tagu,
tigammuna pay dit piyaon Ispiritu Santu'n ugudon nu man-
luwal̲u. Ta nu iluwal̲uwana dan tagun Apudyus, ibasal na utdit
piyaon Apudyus.
28 Tigammu taku un si Apudyus ud mampaos-ossaan sidan
losana pasamak dal̲apnu mampooy da si mangkapiyaan
taku'n mamippiya kan siya un inayagana na un tagu na
maisayun sit panggop na.
29 Ta siguda tigammunon Apudyus sidit laplapu na dat
mambalina tagu na ot intuding na un mambalin da un kama
kan Anak na dal̲apnu si Jesus ud mambalin un pangun dan
adu un mansusunud.
30 Ot losan dan tinudingana'n mambalin si kama kan Anak
na, dida dat pinili na un tagu na. Ot sadat pinili na, imbilang
na dida un nalintog ot dida'd mailak-am sit kinadayawna.

Sat Amoda Mampipiyan Apudyus Kan Ditaku

31 Ot gaputa kama't di, mabalin un kanan taku un, nu si
Apudyus din awad kan ditaku, ngadan nat makaabak kan
ditaku?
32 Ta si Apudyus adina impaidam kan ditaku dit os-ossaana
Anak na, nu adi inyawat na un mapatoy un maisalit kan
ditaku. Ot nu nakwa na di, bokon kada nasasaggana un
mangtod sidan losana masapul taku?
33 Awad kad makabalina mamabasul̲ kan ditaku'n pinilin
Apudyus? Naid! Ta si Apudyus un mismu, ibilang ditaku'n
naid si basul̲.
34 Ot singngadan nat makabalina mangibagan masapula
madusa taku? Maid! Ta si Jesu Kristu dit natoy dal̲apnu ma-
pakawan dat basul̲ taku kan napaungal̲ ot awadona mantutu-
pak sit madiwanan Apudyus un mangilulluwal̲u kan ditaku.
35 Isunga maid mabalina mangisina kan ditaku't din
mampipiyan Kristu: ligat man onnu danag, paligaton ditaku
man sidan udum, maid man kanon taku onnu badut taku,
gaoogyat mana pasamak onnu mapatoy taku.
36 Ta kanan dit ugud Apudyus un,
"Gapu kan sika, Apu, mampaspasdoma uuwayon mi dit
mapatoyan mi. Naibilang kami'n kama't kannelu'n
dandani'n mapalti."
37 Yoong ulay nu mapadasan taku datun losana ligat, adayu'n
maabak taku gapu't din sal̲ak Kristu un mamippiya kan di-
taku!
38 Ta naid duwaduwak un naid makaisina kan ditaku't
dit mampipiya na. Matagu taku man onnu matoy taku,
pipiyaona kampay ditaku. Ulay sadat anghel kan uduma
mangiyapu'n adi maila onnu losana pasamak situn satun
onnu satun dumol̲dol̲, naid pay mabalinan da.

39 Naid, ulay singngadan na man un awad ngatu onnu
awad situn dal̲om pita, onnu singngadan na mana
paloswan Apudyus maida tal̲on makaisina kan ditaku't
dit mampipiyana maipagapu't dit naidagamungan taku kan
Jesu Kristu un Apu taku.

9

Si Apudyus Kan Sadat Tagun Pinili Na

1 Ibagak kan dikayu nat tuttuwa. Adik mantuli ta osaak
sidan naidagamung kan Kristu. Ot satun somsomok ku'n
idaddal̲an Ispiritu Santu, panoknokana paya bokona tuli tun
kanak un,
2 amod tun domdom ku kan adina maid tun sigab tun
angos ku gapu't mangisomsomkak sidan kailiyak, un dida ud
kabagiyak kan kadal̲aaka Judio.
3 Nu mabalin kad okyan, ulay sakona lawa'd maigiyaw kan
maisina kan Kristu nu siya'd makatul̲ung kan dida.
4 Ta dida dat kaganakan Israel ot dida'd pinilin Apudyus un
mambalina aanak na kan nangipail-ana't kinaapudyus na.
Nakatulag kan dida ot intod na pay kan dida dat lintog na.
Intudtudu na pay kan dida dit ustu'n koon da un mandayaw
kan siya kan adu dat insapatan Apudyus kan dida.
5 Sadat nangkakadayaw paya inapu't dit aw-awe dat gina-
puwan da. Ot si Kristu, Judio pay dit puli na, nu maipanggop
sit nambalinana si tagu. Apudyus si Kristu un mangiyapu
utdan losan ot masapula madaydayaw si inggaingga. Amen.
6 Bokona kanaka adin Apudyus tungpal̲on dit insapatana
kan dida. Ta sat katuttuwaana, bokona losan dat kaganakan
Israel un napili'n mambalina tagun Apudyus.
7 Padana pay un bokona losan dat kaganakan Abraham dat
tuttuwa'n kaganakan na un mangitdan Apudyus sidat insap-
ata na. Ta utdit nansapata si Apudyus kan Abraham kanana
un, "Sadat kaganakan Isaac dat maibilanga kaganakam."
8 Ot kaawatan un bokona losana kaganakan Abraham, ibi-
lang Apudyus un kaganakana nu adi sadat manligwata lawa
kan anak na un Isaac un insapatan Apudyus un maiyabeng.
9 Ta nansapata si Apudyus kan Abraham un kanana'n,
"Kama't tu un timpu'd mangulinak situn osa'n tawon ot
utdiya timpu man-abeng si Sara si lal̲aki."
10 Yoong bokona nangkigad sidi. Ta ulay nu ossaan dit
aman dat pingi'n anak Rebeca, un siya si Isaac un inapu taku,
11 impailan Apudyus un sat nampipili na naibasal sit sigud
un pinanggop na un piliyon, bokona naibasal sit kingwan di
tagu. Siya'd gapuna un utdit daan da payyana maiyabeng,
utdit naid payyan kingwa da't nadadag onnu napiya,

12 imbagan Apudyus kan Rebeca un “Manselbiyan dit
pangu dit udidi.”
13 Kanan pay dit naikanglita ugud Apudyus un, “Piniyak si
Jacob yoong nilaweng ku’t Esau.”
14 Ot nu kama’t di dit kingwa na, mabalin kada ibaga taku’n
bokona nalintog si Apudyus? Adina mabalin.
15 Ta kanana kan Moses un, “Kaasiyak dit piyaoka kaasiyan.
Kadaguwak dit piyaoka kadaguwan.”*
16 Utdi, kaawatan un bokona gapu’t dit piyaon taku onnu
koon taku dit mangaasiyan Apudyus kan ditaku nu adi gapu’t
kaasina’l lawa.
17 Naikanglit pay sit ugud Apudyus dit kanana kan Faraon
un ali’t din Egipto un, “Pinambalin ku’d sika un ali, dalapnu
ipailak dit pannakabalin ku utdat kook kan sika kan dalapnu
maipatigammu tun ngadan ku utdat losana tagu’t tun
lubung.”
18 Ot kaawatan un kaasiyan Apudyus dat piyaona’n
kaasiyan kan pablangona dit ulun dat piyaona’n pablangon.

Sat Sulag Kan Kaasin Apudyus

19 Mabalina awad osa kan dikayu’d mangibaga’t kama’t
tu: “Apay pay lainga mampabasul nu, nu kama’t di un maid
makaiyapa’t dit piyaona?”
20 Yoong singngadan nu kad un sumungbat kan Apudyus?
Tagu ka’l lawa. Bokona kanan didit banga’t dit manduwin un,
“Apay kingwaaka kama’t tu?”
21 Ta sadit manduduwin awad kalintogana’n mangwa’t
duwa un banga utdit sin-gamayana pita, osa’n banga’n
mausal si dakola amung kan osa’n mausal si inalgaw.
22 Pada na pay kan Apudyus, piyaona’n ipaila dit sulag na
kan pannakabalin na un mandusa’t dat bagay na un madusa
si inggaingga. Yoong inan-anusana dida
23 kan dalapnu ipaila na dit nakaskasdaawa kinangatu kan
kinadayaw na utdan tagu’n kaasiyana un siguda insagana na
un maidagamung sit kinangatu kan kinadayaw na.
24 Ditaku dat inayagana un tagu na, bokona lawa un
dikami’n Judio nu adi pati pay kan dikayu’n bokona Judio.
25 Imbagan Apudyus dit maipanggop situ utdit iblu’n
paingkanglit na kan Oseas un kanana’n,
“Sadat bokona taguk sidit, ngadanok didaon si taguk kan
sadat adik piniya’t dit, potpotgok didaon.
26 Utdit igawa nangibagaak kan dida un bokona taguk dida,
siyadi oton ud igawa mangadanan da si abeng Apudyus un
matattaguwan.”

---

* **9:15** Exodo 33:19.

27 Awad pay paingkanglit na kan propeta Isaias un, “Ulay
nu kama’t kaadun din lagan sin baybay nat kaadun dat
kaganakan Israel, akita lawa dat taguwon Apudyus kan dida,
28 ta nu timpun ukumona dat tagu’t tun pita, asimpiga na
un gangputon.”
29 Kama’t dit impadtun Isaias payyan sidit un kanana’n,
“Nu adin Apudyus un mannakabalin nangibanat sidat inapu
taku, maipada taku okyan sidat iSodoma kan iGomora un
natoy da’l losan.”

Adin Dat Uduma Judio Nanuttuwa Kan Jesu Kristu

30 Kadon, satu ud puntus dit imbagak. Ulay nu adin
dat bokona Judio ginamgamana nalintog dat dit man-iilan
Apudyus, napalintog da payon gapu’t dit pammati da kan
Jesu Kristu.
31 Yoong sadat Judio un sa’d ginamgaman da dit mapalinto-
gan da gapu’t nangun-unudan da’t lintog, bokona napalintog
da.
32 Tapay? Onta imbis un mantal̲god da’t pammati kan Jesus,
kanan da’n mapalintog da gapu’t dat napiya’n kokkoon da.
Ot naisubuk dat Judio gaputa naidangtul̲ da kan Jesus un
maiyalig si batu un sumalipaddu.
33 Ta kanan Apudyus sit naikanglita ugud na un,
“Ilan yu ta isaad ku’t din Sion din batu un maidangtul̲an
kan maisubukan di tagu. Yoong singngadan na mana
mantal̲god sidiya batu, Adina mapaay.”

10

1 Susunuda manuttuwa, tal̲ona piyaok kan iluwal̲uk kan
Apudyus ta taguwona dan bul̲un ku un Judio.
2 Tigammuk un tal̲ona gamgaman da’n unudon si Apudyus
yoong bokona ustu dit nan-aawat da.
3 Ta imbis un bigbigon da dit impatigammun Apudyus un
mapalintogan di tagu, pinadas da dit kabukbukudan da un
manungpal sidat lintog. Binay-an da dit wagas Apudyus un
mapalintogan da.
4 Ta si Jesu Kristu ullawa’d nakatungpal sidat losana ipak-
wan dit lintog. Ot gapu’t dit kinalintog na, losana mantal̲god
kan siya maibilanga nalintog.

Maid Adi Taguwon Apudyus

5 Awad ingkanglit Moses sidit maipanggop sidat mantal̲god
sidat lintog un gapun dit mapalintogan da. Kanana un,
“Sat tagu un makatungpal sidat losana ipakwan dit lintog,
matagu’t inggaingga.”

6 Yoong kama’t tu dit naikanglita ugud Apudyus maipang-
gop sidan imbilang Apudyus un nalintog maipagapu’t pam-
mati, “Adiyu masapula somsomkon nu ngadan dit umoy
langit un sat piyaona’n ugudon sat umoy mangidoba kan
Kristu uttun pita.
7 Adi yu pay masapula somsomkon nu ngadan dit umoy sin
inggawan dat natoy un sat piyaona’n ugudon, sat umoy un
mampaungal̲ kan Kristu utdat natoy.”
8 Ta kanan dit naikanglita ugud un, “Adani kan dikayu dit
ugud Apudyus, iinggaw sinat somsomok yu kan mabalin yu
un ibaga’t dan udum.” Satu un ugud Apudyus, siya payon din
itudtudu mi maipanggop si pammati.
9 Ta nu ibaga yu utdan udum un si Jesus ud Apu kan
nu tuttuwaon yu utnat angos yu un pinaungal̲ Apudyus,
taguwon dikayu kan siya.
10 Ta gapu’t naimpusuwana mantututtuwan di osa’n tagu,
maibilanga nalintog. Ot gapu’t mangibagaana’t dit maipang-
gop sit pammati na, taguwon Apudyus.
11 Kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un, “Adina ma-
paay nat singngadan na mana manuttuwa kan siya.”
12 Ot losana tagu mailak-am sidiyon, gaputa naid naidu-
maan dan Judio utdan bokona Judio. Ossaan si Kristu un
Apun di losan ot itdona dat wadawada mangkapiyaan sidan
losana mampakaasi kan siya.
13 Ta kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un, “Singn-
gadan na mana mampakaasi kan Apu, taguwona.”

Adin Dat Judio Malasunan Si Apudyus

14 Yoong inon dan tagu’n mampakpakaasi kan Jesus nu
adi da payyan tinuttuwa? Ot inon da’n manuttuwa nu adi
da payyan nagngol̲ dit maipanggop kan siya? Ot innon dit
mandodongol̲ da nu maid umoy mangipalawag kan dida?
15 Ot inon dan tagu’n umoy mangipalawag nu adi da
maibaun? Yoong awad da ud naibaun ta kanana’t dit naikan-
glita ugud Apudyus un, “Gattatal̲oka tal̲on dit dumakngan dat
umoy mangipalawag sit Nabal̲u’n Damag!”*
16 Yoong, bokona losana tagu’n nanuttuwa’t dit Nabal̲u’n
Damag. Ta si Isaias ingkanglit na un, “Apu, maga-anu ullawa
dat nanuttuwa’t dat dingngol̲ da kan dikami!”†
17 Isunga, kaawatan un manuttuwa dat tagu, maipagapu’t
dit dongl̲on da un maipanggop kan Kristu.
18 Yoong imusok ud kan dikayu, mabalin kad un adin dat
Judio nagngol̲ dit Nabal̲u’n Damag maipanggop kan Kristu?
Dingngol̲ da! Ta kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un,

---

* **10:15** Sat ustu un naikanglit sin Griego, “Nabal̲bal̲u din ikin dan umoy mangi-
palawag sit Nabal̲u’n Damag.” † **10:16** Isaias 53:1.

“Nagngol̲ dat losana tagu uttun lubung dit maipanggop kan siya. On, dintong na tun kigad ditu’n lubung.”
19 Ot san osa’n imus ku payyan, mabalin kada adin dat Judio naawatan dit dingngol̲ da? Naawatan da! Ot si Moses payon dit umuna’n sumungbat ta siya’d nangikanglit sit imbagan Apudyus un kanana’n,
“Paaposok dikayu’t dan tagu’n adiyu ibilbilang. On, pasul̲agok dikayu gapu’t dan tagu’n ibilang yu un naid si tigammu.”
20 Natul̲od pay si Isaias un nangibaga’t dit imbagan Apudyus un kanana’n,
“Indasanak sidat bokona nanginap kan sakon. Nampatigammuwak sidadit bokona nangim-imus sit maipanggop kan sakon.”
21 Yoong nu maipanggop sidat Judio un kaganakan Israel, kinnanan Apudyus un,
“Inal̲gawa iduduwawak tun imak kan dida ta piyaoka umoy da kan sakon yoong tal̲ona adi da tumuttuwa kan nangkasukil da.”

11

Sat Kaasin Apudyus Sidat Judio

1 San osa payyana imusok: Nan-awidan kadon Apudyus dat Judio un tagu na? Bokon! Ta ulay pay sakon, mismu’n Israelitaak. Kaganakanak kan Abraham ta nanligwatak sit pulin Benjamin.
2 Tuttuwa’n bokona nan-awidan Apudyus dadit tagu na un siguda pinili na utdit damu. Apay naliuwan yu dit kanana’t dit ugud Apudyus maipanggop sit Elias? Nanlili kan Apudyus maipanggop sit kinadadag dat bul̲un na un Israelita un
3 kanana’n, “Apu, pinatoy da dadit propetam ot niyam-an da dadit iiggaan di datun kan sika. Os-ossaanakon un nabunan sidat propetam ot piyaonak payyan patoyon.”
4 Ot singngadan dit insungbat Apudyus kan siya? Kanana un, “Annat da payyan pitu’n libu un bul̲un nu un taguka nabun-an un adi nandayaw sit sinan-apudyus un mangngadan si Baal.”
5 Ot pada na pay situn satun. Gapu utdit kinakaasin Apudyus, awad da payyan akita nabun-ana Judio un pinilina un tagu na.
6 Ot gaputa maipagapu’t kaasi dit namiliyan Apudyus kan dida, adi taku mabalina kanan un naibatay sit napiya un kingwa da. Ta nu naibatay sit kingwa da, bokonon un mauguda maipagapu’t kaasin Apudyus.

7 Ot ngadan nat maawatan taku uttu? Adin dat Judio
indasan dit in-inapon da. Sadat pinilina ullawa dat nakaodas,
ta nabol̲ang dat ul̲un dat udum.
8 Kanana't dit ugud Apudyus un, "Pinambalin Apudyus dit
somsomok da un adi makaawat. Ot inggana't tun satun awad
ata da yoong adida makaimatun, awad inga da yoong adida
dumngol̲."
9 Padana pay un awad ingkanglit David si maipanggop kan
dida un kanana'n,
"Sapay okyan ta sadan gangganason da un koon mambanaga
kama't bal̲aisa mangna kan dida onnu kama't batu un
maisubukan da ta siya'd dusa da.
10 Makul̲abuwan okyan dan ata da dal̲apnu adi da makaila kan
mambukut da okyan sit ligat da si inggaingga."
11 Utdi, san imus ku payyan, utdit naidangtul̲ dat Judio,
namingpingsan kadona naotdag da? Bokon, nu adi gapu
utdit nambasul̲an da, naitdan dat bokona Judio si gundaway
un mailak-ama taguwon Apudyus, dal̲apnu apal̲an dat Judio
dida.
12 Utdi, nu sadit nambasul̲an dat Judio kan sat adi da nang-
dasan sit ustu'n panggop da dit gapun dit nangitdan Apudyus
si amoda mangkapiyaan sidat bokona Judio uttun lubung,
adi pay am-amoda mangkapiyaan din itdona nu madtong dit
kustun bilang dat Judio un manuttuwa kan siya!

Taguwon Pay Apudyus Dan Bokona Judio

13 Sinsatun, dikayu'n bokona Judio tun kabagbagak. Din-
utukanak kan Apudyus un apostoles na un mantudtudu
kan dikayu. Maipasdayaw ku tuwa talibasuk ot masapula
maipatungpal
14 dal̲apnu umapal̲ kad dan padaka Judio kan dikayu,
manuttuwa da kan Jesu Kristu ot matagu da't inggaingga.
15 Ta nu nambanag sit naikapiyaan yu un bokona Judio
kan Apudyus dit nanumdiyan Apudyus kan dida, in-inonaon
nu nu awatona dida'n obos, nu adi alig da't ummungal̲ kan
katoy?
16 Nu maidatun din damu'n tinapay kan Apudyus, mailak-
am payona maidatun dan losana natamay un nakaal̲aana.*
Padana pay un, nu maidatun kan Apudyus dit lamut dit kayu
naidatun pay dat sanga na.
17 Yoong nu masop-ak dat uduma sanga na asi kayu maisug-
sup un sangan di sumalona kayu dal̲apnu mailak-am kayu
utdat mangkapiyaana manligwat sit lamut na,

---

* **11:16** Ugalin dan Judio un idatun kan Apudyus din umuna'n tinapay sidan tamayon da. Ilan yu utdin Bilbilang 15:19-20.

18 adi kayu manaktakkaḻ sidan nasop-aka sanga. Som-
somkon yu un bokona dikayu'n sanga dit mampabilog sit
lamut nu adi sat lamut dit mampabilog kan dikayu'n sanga.

19 Mabalina kanan yu un, "On, yoong nasop-ak dat sanga
daḻapnu maisugsupak."
20 Tuttuwa di. Sinop-ak Apudyus dida gapu ta adi da
nanuttuwa ot dikayu'd insukat na kan dida, yoong iinggaw
kayu't nat igaw yu gapu'l lawa ta manuttuwa kayu. Isunga
adi yu itakkaḻ nat naisugsupan yu, nu adi am-ammaan yuwot.
21 Ta nu adin Apudyus kinayngaan dadit Judio un dida'd
gattoka tagu na, kayngaana an dikayu'n bokona tagu na
utdit?
22 Siya'd gapuna un sosomkon yu dit kinakaasi kan kinais-
tiliktun Apudyus. Dusaona dat nan-awid kan siya, yoong
kaasiyana dikayu nu itultuluy yu un manuttuwa kan siya.
Yoong nu madi yu, maisop-ak kayu pay.
23 Ot sadat Judio, nu manuttuwa da mangulin da't dit siguda
igaw da, ta kabooḻan Apudyus un isugsup dida'n obos.
24 Ta nu nabalinan Apudyus un insugsup dikayu'n sangan
di sumalona kayu't dit kayu un tinaḻkon na, adi naḻasḻasu'n
isugsup na dit naisop-aka sanga utdit kayu'n nasop-akana.

Kaasiyan Apudyus Dat Losana Tagu

25 Susunud, antu'd ipatigammuk kan dikayu'n adi
naipatigammu't dit daḻapnu adiyu itakkaḻa nalaing kayu.
Bokona mannanayun dit kinasukil dat uduma Judio, ta nu
magtong dit kustu'n bilang dat bokona Judio'n manuttuwa,
manuttuwa da payon.
26 Isunga taguwon Apudyus dat losana Judio. Ta kanana't
dit naikanglita ugud Apudyus un,

"Sadit managu't dat tagu, manligwat sin ili'd Sion ot
kaanona'n aminon dit kinadadag dat kaganakan
Jacob.
27 Siyadi din tungpal dit insapatak kan dida'n kaanok dat
basuḻ da."
28 Gaputa adin dat Judio tinuttuwa dit Nabaḻu'n Damag,
nambalin da'n kabusuḻ Apudyus un nambanag pay si
nangkapiyaan yu. Yoong dida dat siguda pinili na un tagu na
ot potpotgona dida gapu't dit insapata na utdat ginapuwan
da.
29 Ta adin Apudyus obsonon dit somsomok na maipanggop
sidat inayagana kan sadat bindisyun un itdona.

30 Dikayu'n bokona Judio, adiyu pay tinuttuwa't Apudyus
sit kaykaysana aḻgaw, yoong kinaasiyan dikayu kan siya ga-
puta adin dat Judio nanuttuwa.

31 Ot pada na pay sin satuna adin dat Judio manut-
tuwa dal̲apnu kaasiyan pay Apudyus dida un padan dit
nangkakaasi na kan dikayu.
32 Ta impalubus Apudyus un mambalin dat tagu si kama't
bal̲ud di kinasukil dal̲apnu maipaila na dit mangkakaasi na
kan dida.

Lobbong Na Un Madayaw Si Apudyus

33 Amoda tal̲on dit mangkakaasin Apudyus kan ditaku!
Amod pay dit kalaing na ta losana tigammu na! Naid kustu't
makaawat sin kasomsomkana kan naid pay makaawat sin
mamangwa na.
34 Ta kanana't dit naikanglita ugud un,
"Singngadan nat makatigammu't dit somsomok Apudyus?
Sin nat makabagbaga kan siya?
35 Maida tal̲on masapul Apudyus dal̲apnu itdan di tagu kad,
makautang."
36 Ta siya'd nanligwatan dit losan ot iinggaw dat losan gapu
kan siya. Manselbi dan losan sit maidayawana. Madaydayaw
si Apudyus si inggaingga. Amen.

12

Sat Katatagun Di Manuttuwa Kan Kristu

1 Sinsadin susunuda manuttuwa, gapu utdit amoda kaasin
Apudyus kan ditaku, masapula idatun yu nat long-ag yu un
manselbi kan Apudyus un kama't datun un matattaguwan un
maid si basubasul̲ kan gassosoom kan siya. Ta siyadi'd ustu'n
mandadayaw kan siya.
2 Adi yu ipada nat ugali yu utdat adi manuttuwa, nu adi,
ipalubus yu un maobos nat somsomok yu dal̲apnu mapabagu
nat aangson yu kad, matigammuwan yu dit napiya, mampa-
soom kan ustuustu'n makwa un siya'd piyaon Apudyus.
3 Maipagapu't dit kalobbongaka ingkaasin Apudyus, iba-
gak kan dikayu'l losana adiyu somsomkona nangatu kayu,
nu adi, nanakman okyan nat kasomsomkan yu utnat long-ag
yu. Masapula usigon di kada osa nat long-ag na maibasal sit
pammati na un intod Apudyus kan siya.
4 Kama't tun long-ag taku, adu datun paltina ot nadumad-
uma tun kausalan da.
5 Pada na pay kan ditaku'n manuttuwa ta ulay adu taku,
kama taku't nansusuupa paltin di ossaana long-ag gapu't din
naiyossaanan taku kan Kristu.
6 Ot nadumaduma dat lainga ligalun Apudyus si kada osa
kan ditaku, siya'd gapuna'n kada osa masapula usalona dit
laing na un naitod kan siya. Nu sat lainga mangibaga't dan

ibagan Apudyus dit intod na utnat osa, siya'd koona sigun sit
intod Apudyus un pammati na.
7 Nu manselbi dit lainga naitod, masapula manselbi. Nu
mantudtudu dit lainga naitod sit osa, masapula mantudtudu.
8 Nu mamagbaga nat lainga naitod, masapula mamagbaga.
Nu sat mangibingay si singngadan na mana awad kan siya
dit naitoda laing na, masapula mangibingay un maid sigab
angos na. Sadit naitdan si lainga mangipangat, ipapati na
un mangipangat. Sadit naitdan si lainga mangaasi, koona'n
siaanggom.

9 Masapula sat mampipiya yu ta̱lona manligwat sit aangson
yu. Lawengon yu dan nadadaga makwa ot potgon yu dan
napiya.
10 Mampipinniya kayu un kama't mansusunud kan amo
dayawon yu dat udum nu sat mandadayaw da kan dikayu.
11 Adi kayu mansadusaduta manselbi kan Apu Jesus nu adi
nagagot kan napasnok kayu.
12 Mata̱lok kayu gapu't dit namnamaon yu un awaton kan
Apudyus. Anusan yu dan ligat yu ot adi kayu lumipsuta
manluwa̱lu.
13 Tu̱lungan yu dat bu̱lun taku'n tagun Apudyus un makasa-
pul si tu̱lung kan sangailiyon yu dat kakkaili.

14 Adi yu iliwan dat mamaligat kan dikayu, nu adi iluwa̱lu
yuwot ta bindisyunan Apudyus dida.
15 Makapanta̱lok kayu't dan mantatta̱lok kan makadom-
dom kayu pay sidan madomdoman.
16 Mantitimpuyug kayu. Adi kayu mamaspasdayaw, nu adi
mampakumbaba kayuwot un makabu̱bu̱lun sidan nadoba'n
tagu. Adiyu kanan sinat long-ag yu un dikayu'd kalaingan.

17 Adi yu subadan si laweng dit lawenga koon da kan dikayu
nu adi sat napiya't dit man-iilan di tagu ud koon yu.
18 Padason yu ud kaboo̱lan yu un makatimpuyug sidan
losana tagu nu mabalin.
19 Susunuda manuttuwa, adi kayu'n ta̱lon guma̱los sin
nadadaga koon di uduma tagu kan dikayu. Bay-an yu ta si
Apudyus mangiba̱los ta kanana't dit paingkanglit na un ugud
na'n, "Sakon mangiba̱los, sakon manubad," kanana.
20 Unudon yuwot dit kanana't dit naikanglita ugud na un,
"Nu mabitil dit kabusu̱l nu, pakanam. Nu mauwaw, painu-
mam. Ta nu koom din kama't di, matigammu na dit mabain
gapu't dit lawenga kingwa na."
21 Adi kayu paabak si laweng, nu adi abakon yuwot dit
laweng sit mangwaan yu si napiya.

13

Paiyapu Taku't Dan Aappun Di Gubilnu

1 Masapula umapu dat losana tagu utdan mangitulay si gubilnu ta maid tulay si adi manligwat kan Apudyus din kalobbongana'n mangitulay. Insaad Apudyus dadit madama'n tulay.

2 Siya'd gapuna'n singngadan na mana sumuganggang sidan madama'n tulay, suganggangona dit dinutukan Apudyus. Ot losana sumusuganggang madusa da.

3 Sadat tutulay bokona masapula iyogyat dat napiya't kokkoon nu adi sadat mangwa't laweng. Ot dalapnu naid iyogyat yu, sat napiya'd koon yu kad, dayawon dikayu.

4 Ta babbaun Apudyus dida un mangkokwa't dan mangkapiyaan yu. Yoong nu mangwa kayu't laweng umogyat kayu kan dida ta bokona lamlamang ullawa dit kalintogan dan mandusa. Ta sadat tutulay babbaun Apudyus dida un manusa't dat mangwa't laweng.

5 Siya'd gapuna'n manuttuwa kayu kan dida. Bokona lawa'n gapu't dit mandusaan Apudyus nu adi, gapu ta siya'd tigammu yu paya napiya.

6 Ot siya'd gapuna'n mambayad kayu pay si bugis ta sadan tutulay situn gubilnu taku, babbaun Apudyus dida'n manungtungpal sidan kewaal da.

7 Isunga bayadan yu dat losana baybayadan yu kan dida. Nu awad utang yu si bugis kan uduma mabayadan masapula bayadan yu. Dayawon yu pay dat losana kalobbongana'n madayaw.

Sat Lumbonga Koon Di Manuttuwa Utdan Padana'n Tagu

8 Naid okyan utang yu laksig sit mamippiyaan yu utdan pada yun tagu. Ta sat mamippiya utdit pada na un tagu, tinuttuwa naon dit bilin Apudyus.

9 Ta sadit bilina kanana'n, "Adika managdagas, adika kumatoy, adika man-akaw, adika man-agum," losan datu kan dat udum paya bilin nasip-un din piyaon da'n ugudon sit bilina, "Piyaom dat padama tagu'n padan dit mampipiyam sit long-ag nu."*

10 Ta nu pipiyaom nat padama tagu, maid koom si laweng kan siya. Isunga sat mamippiya, siya'd makatungpal sidan losana ipakwan dat bilin Apudyus.

11 Masapula koon yu tu ta tigammu yuwon tun timpu, masapula adi kayu masusuyop ta sat timpun mataguwan taku't inggaingga ad-adaniyon sinsatun nu sadit damu'n nanuttuwaan taku.

---

* **13:9** Ex. 20:13-15, 17; Lev. 19:18; Deut. 5:17, 19, 21; Mt. 19:19; 22:37-40.

12 Masungputon tun labi ot dandaniyon mawakas. Siya'd
gapuna'n lipsutan takuwon dan kokkoon dat inggaw sit
kakol̲pan ot mangkal̲asag taku dit kal̲asag dat inggaw sit padda.
13 Masapula matagu taku un maibagay sidan inggaw sin
napadda. Naid dat nalabosa laglagsak onnu in-inum. Naid
manog-on si bokona asawa na kan mangwa't dan naalas si
puuta koko-on. Naid mansusubog kan da man-iinnapal̲.
14 Man-aliyon takuwot si Apu taku'n Jesu Kristu uttun
mataguwan taku ot adi takuwon ipalubus un sat pipiyaon
ditu'n gumabasul̲a kinatatagu taku dan matungpal.

14

Adiyu Kuison Dat Padayu'n Manuttuwa Kan Jesu Kristu

1 Awaton yu dan nakapsut si pammati un umoy maid-
agamung kan dikayu, yoong adiyu kasungsungbat dida
maipanggop sit kasomsomkan da un naiduma't dit kasom-
somkan yu.
2 Ta awad da ud manuttuwa'n mangan si singngadan na
un makan. Yoong awad pay dat nakapsut si mantututtuwan
mangkaniyaw ot latlatonga lawa dat isida da.
3 Sadat mansida si kumpolmi, adi da dul̲aon dat adi mansida
si kumpolmi'n masida. Ot sadat mansida utdan latlatonga
lawa, adi da kuison dan mansida si ulay singngadan na, ta
inawat Apudyus dida un tagu na.
4 Ta singngadan nu kada mangkuis sit babbaun di sabali?
Adi sadit Apu na pay lawan dit mangibaga nu kustu onnu
bokon dit koona. Yoong maid duwaduwana un kustu dit
koona gaputa kabool̲an dit Apu na un tul̲ungan un mangwa't
kustu.
5 Awad da pay mangibaga'n awad al̲-al̲gawa napotpotog
nu sadadit uduma al̲-al̲gaw. Yoong awad pay mangibaga'n
mampapada'l losan. Masapula adiyu manduwaduwaan dit
kasomsomkan yu maipanggop sidatu un banag.
6 Sadit mangngilin si osa'n al̲-al̲gaw, koonan pammadayaw
na kan Apudyus. Ot sadit mansida si kumpolmi'n masida
koona pay un pammadayaw na kan Apudyus ta manyaman
yan kan Apudyus asina kanon. Pada na pay sidit adi mansida
si kumpolmi'n masida ta koona pay un pammadayaw na pay
kan Apudyus kan manyaman pay kan Apudyus asinaman-
gan.
7 Ditaku un manuttuwa, bokona kabukbukudan taku tun
angos taku, matattaguwan taku man onnu natoy taku.
8 Nu matagu taku, matagu un maipooy kan Kristu ot nu
matoy taku, matoy taku un maipooy kan Apu Jesu Kristu. Ot
siya'd gapuna un matattaguwan taku man onnu natoy taku,
kuwa ditaku kan Apu taku'n Jesu Kristu.

9 Ta natoy kan ummungal̲ si Kristu dal̲apnu siya'd Apun dat
matattaguwan kan sadat natoy.
10 Isunga dikayu, apay un kuison yu dan bul̲un yu un
manuttuwa? Ot dikayu'n udum, apay dul̲aon yu dat bul̲un yu?
Adiyu koon di ta nu anungus di al̲-al̲gaw losan taku'n sumikad
sit atubang Apudyus ot ukumona ditaku'l losan.
11 Kanana't dit paingkanglit Apudyus un,

"Gaputa matattaguwanak, tuttuwa pay tun kanak, kanan dit
Apu, nu dumatong dit timpu na, mampalintumong
dan losana tagu uttun atubang ku kan bigbigon da un
sakon Apudyus."

12 Utdi, kaawatan un losan taku'n dumatag kan Apudyus un
manungbat sidat kingkingwa taku.

Adi Taku Mangwa't Makabasul̲an Din Pada Taku'n Manuttuwa

13 Ot siya'd gapuna'n adi takuwon man-iinnukum nu adi,
ikoddong taku'n adi takuwon mangwa't maigapuwan di
makabasul̲an di pada taku'n manuttuwa onnu makalappod
sit pammati na.
14 Nu kan sakona osa'n naidagamung kan Kristu un Apu
taku, naid duwaduwak un naid kaniyaw si makan. Yoong
nu kanan di osa'n tagu'n kaniyaw dit osa'n makan, tuttuwan
kaniyaw kan siya.
15 Ot nu mambanaga makabasul̲an di padama manuttuwa
dit manganam sit makana kaniyawona, adim impaila dit
mampipiyam kan siya. Adim ipalubus un sat manganam
si makan dit mayam-anan dit manuttuwaan nat padama
manuttuwa ta natoy si Kristu un maipooy kan siya.
16 Isunga ammaan yu dal̲apnu bokona laweng dit kaugudan
dat napiya kan dikayu'n makwa.
17 Ta sat napotog sin mangitulayan Apudyus, bokona sadit
makan kan mainum, nu adi, sadit kinalintog, kinaul̲nus kan
kinatal̲oka itdon Ispiritu Santu.
18 Ot nu kama't tu tun manseselbi taku kan Kristu, mas-om
si Apudyus kan anamungan pay dat uduma tagu.
19 Siya'd gapuna'n koon taku dadit mangitod si kinaul̲nus
kan mampabilog si manuttuwaan di osaosa.
20 Adi taku yam-anon dit kingwan Apudyus maipagapu'l
lawa't makan. Mabalina kanon taku dat losana makan ta
naid kaniyaw sit man-iilan Apudyus. Yoong nu mangitod si
makabasul̲an di osa dit manganan taku, siyadi dit laweng.
21 Isunga unnay pay nu adi taku mansida't kalni onnu
uminum si al̲ak onnu mangwa si singngadan na un makaba-
sul̲an di pada taku'n manuttuwa.

22 Singngadan na man dit tuttuwaom maipanggop situ,
dikayu'l lawa kan Apudyus ud makatigammu. Nagasat dit
tagu'n adi mamabasul̲ sit long-ag na gapu't dit mangwaana't
dit tuttuwaona un napiya.
23 Yoong sat tagu'n manduwaduwa't dit kanona, asina
kanon payon, makabasul̲ana ta kinan na un bokona maibasal
sit kustu'n tuttuwaona. Ta basul̲ taku dit singngadan na un
koon taku'n adi maibasal sit tuttuwaon taku'n napiya.

15

Umun-una'n Somsomkon Taku Dat Mampiyaan Dat Udum Nu Sat Mampiyaan Taku

1 Ditaku'n nabilog si pammati, masapula anusan taku dan
mangkapsutan dan nakapsut payyan si pammati. Bokona sat
piyaon taku'l lawa'd sosomkon taku
2 nu adi somsomkon taku pay dat mas-oman da un maipooy
si mampiyaan da kan gumilogan dit pammati da.
3 Ta ulay si Kristu utdit, bokona sat piniya na dit sinom-
somok na, ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,
"Sakon nandakdaknngan dat insultu'n imbagabaga da kan
sika Apudyus," kanan dit ugud.
4 Ot somsomkon yu un losan dadit naikanglita ugud
Apudyus, naikanglit da dal̲apnu sul̲uwan ditaku un man-anus
kan pabilgona datun somsomok taku un manguuway sidit
namnamaon taku. Ta mapabilog tun somsomok taku kan
maitdan taku't namnama nu basaon taku dat itudtudu na.
5 Ot Iluwal̲uk kan Apudyus un manligwatan di anus kan
bilog di somsomok, ta mantitimpuyugon dikayu utdit man-
gunudan yu kan Jesu Kristu.
6 Siya'd koon yu dal̲apnu man-os-ossaan nat somsomok yu
un mangidaydayaw kan Apudyus un siya'd Aman Jesu Kristu
un Apu taku.

Maipooy Pay Din Nabal̲un Damag Sidan Bokona Judio

7 Isunga awaton yu nat kada-osa padan dit nangawatan
Kristu kan dikayu dal̲apnu maidayaw si Apudyus.
8 Ta ibagak kan dikayu un nanselbi si Kristu utdat Judio
dal̲apnu ipaila na un matal̲godan si Apudyus ta tinungpal na
dit insapatana utdadit ginapuwan da.
9 Dummatong pay dal̲apnu idayaw dat bokona Judio si
Apudyus gapu't dit kaasi na. Ta siya'd kanana't dit naikan-
glita Ugud na un,
"Isunga idaydayaw ku'd sika't din inggawak sidan bokona
Judio. Ikankantaka idaydayaw sika."
10 Kanan payyan dit naikanglit un,

“Dikayu’n bokona Judio, maipanlagsak kayu’t dan tagu’n
pinilin Apudyus un tagu na.”
11 Kanana payyana,
“Dikayu’n losana bokona Judio, idaydayaw yu si Apudyus.
Dikayu’n losana tagu, idaydayaw yu.”
12 Awad pay ingkanglit Isaias un propetan Apudyus sidit un
kanana’n,
“Awad maiyanak sidadit kaganakan Jesse un mambalina
mangiyapu utdadit bokona Judio, ot siya’d mannam-
namaan da.”
13 Iluwal̲uk ta si Apudyus un manligwatan di namnama
taku, itdan dikayu si amoda tal̲ok kan kappiya gapu’t dit
manuttuwaan yu kan siya dal̲apnu dumakodakol̲ dit nam-
nama yu maipagapu’t dit pannakabalin Ispiritu Santu.

Sat Kewaal̲ Un Intal̲god Apudyus Kan Pablo

14 Susunuda manuttuwa, nu kan sakon adik
manduwaduwaan un napiya dat losana kokkoon yu, adu
dan tigammu yu kan kaboo̲lan yu un mansisinnul̲u.
15 Yoong ulay pay nu kama’t di, natul̲odak un nangibaga
uttun sulat ku dat uduma ipalagip ku kan dikayu, gapu’t tun
ingkaasin Apudyus un kewaal̲ ku.
16 Ta piniliyaka manselbi kan Jesu Kristu un mantudtudu’t
dan bokona Judio. Manselbiyaka kama’t padi utdit
mangiwalagawagak sit Nabal̲u’n Damag un manligwat
kan Apudyus dal̲apnu utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu
mambalin dadit bokona Judio un nasantuwana datun un
mas-oman Apudyus.
17 Ot gapu’t dit naidagamungak kan Jesu Kristu, mabalin
ku’n maipasdayaw tun talibasuka maipooy kan Apudyus.
18 Maid udum si ugudok nu adi sat kingwan Kristu ta inusal
na’d sakona nangawis sidat bokona Judio un manuttuwa
maipagapu’t dat imbagbagak kan kingkingwak un
19 nakaskadaawa mangilasinan kan am-amug kan maipa-
gapu’t dit pannakabalin Ispiritu Santu. Ot manlapu’d
Jerusalem inggana’t din Ilirico, naid igaw si adik nan-
iwalagawagan sidit Nabal̲u’n Damag un maipanggop kan
Kristu.
20 Ta siya kampay panggop ku dit man-iwalagawag sit
Nabal̲u’n Damag sidadit adi payyan nangngol̲ sit maipanggop
kan Jesu Kristu dal̲apnu adik ullawa dogdog-an dit kingwan di
sabali’n tagu.
21 Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,
“Sadat adi payyan natudtuduwan sit maipanggop kan siya
matigammuwan da payon ot sadat adi payyan nakag-
ngol̲, maawatan da payon dit maipanggop kan siya.”

Panggop Pablo Un Umoy Gumisita Utdat iRoma

22 Gapu't datuwa talibasuk, namin-adu'n nataktakak sit
panggop ku'n umoy kan dikayu.
23-24 Yoong sinsatunon ginangput kuwon datun talibasuk
situ un igaw. Ot gaputa nabayagona tawon un piyaoka umoy
ilan dikayu, panggop ku'n dumagasa mangila kan dikayu nu
umoyak Espania. Ot maabus kad din makabul̲bul̲unak kan
dikayu't sin-akitan, sal̲akanak okyan dal̲apnu makadatongaka
dagus sidi.
25-26 Sinsadin, umoyak yan Jerusalem ta iyoy ku tun pi-
laka inul̲up dadit tagun Apudyus sidin Macedonia kan Acaya
un maitoda maitul̲ung sidadit nakapusa tagun Apudyus sin
Jerusalem.
27 Dida pay lawan ud sin nakoma tumul̲ung ot bagay na
un tumul̲ung da ta mansubad da't dan Judio. Ta gapu't dadit
Judio'n manuttuwa't din Jerusalem, nailak-am dan bokona
Judio utdan mangkapiyaan si inggaingga un manligwat kan
Apudyus. Isunga lobbong na un tumul̲ung da pay sin ikatagun
dan Judio.
28 Ot nu magangput ku'n iyawat kan dida tun naul̲upa pilak,
manlakkatakona umoy Espania ot dumagasak kan dikayu
utnat.
29 Ot tigammuk un, nu dumatongak sinat, lak-amon taku
dan losana amoamoda mangkapiyaana itdon Kristu.
30 Sinsadinon susunud, gapu kan Jesu Kristu un Apu
taku kan gapu't dit mampipiya taku un itdon Ispiritu
Santu, ipangngaasi yu ta danggayanak un mangipapasnoka
mangiluwal̲u kan Apudyus dal̲apnu
31 iligligak sidan lawenga panggop dat adi manuttuwa'd
Judea. Dawaton yu paya naanggom dadit tagun Apudyus sin
Jerusalem un mangawat sit iyoy ku un tul̲ung kan dida.
32 Iluwal̲u yu datu dal̲apnu makaoyak kan dikayu nu siya'd
piyaon Apudyus kad, matal̲okaka umoy kan mapabilog tun
somsomok ku utnat iyak gumilingan kan dikayu.
33 Iluwal̲uk ta si Apudyus un manligwatan di kappiya ing-
gaw kan dikayu'l losan. Amen.

16

Pakumusta Sidat Nadumaduman Tagu

1 Piyaoka ipatigammu kan dikayu un si Febe un sunud
taku'n manuttuwa, manselselbi't dit simbaan da't din Cen-
crea.
2 Sangailiyon yu maipagapu kan Apu Jesu Kristu ta siya'd
bagay na un koon di tagun Apudyus. Tul̲ungan yu pay si
singngadan na mana kasapulana ta adu'n tinul̲tul̲ungana ot
sakon osa kan dida.

3 Pakumustaon yu da Priscila kan Akila un man-asawa'n bu̱lun ku un nanselselbi kan Jesu Kristu.
4 Impasoy da dit angos da gapu kan sakon ot dako̱la utang
ku kan dida. Bokona lawa'n sakon tun manyaman kan dida,
nu adi pada na pay sidan losana manuttuwa't dan ilin di
bokona Judio.
5 Pakumustaon yu pay dadit manuttuwa'n manggigimung
sidat bo̱loy da.

Pakumustaon yu pay si Epeneto un potpotgoka gayyom.
Siya'd ummuna'n nanuttuwa kan Kristu utdin probinsiya'd
Asia.
6 Pakumustaon yu pay si Maria un nangikasigaba nan-
italibasu kan dikayu.
7 Kama pay kan da Adronico kan Junia un kada̱laaka Judio
kan bu̱lun ku'n naiba̱lud sidit. Mandindinamaga apostoles
danat kan ummun-una da'n nanuttuwa kan Kristu nu sakon.
8 Pakumustaon yu si Ampliato un potpotgoka gayyom gapu
kan Apu Jesus.
9 Kama pay kan Urbano un bu̱lun taku'n manselselbi kan
Kristu, kan si Estakis paya potpotgoka gayyom.
10 Pakumustaon yu pay si Apeles un napanoknokana tut-
tuwa'n manuttuwa kan Kristu kan pada na paya pakumus-
taok dat kabo̱loy ud Aristobulo.
11 Pakumustaon yu pay si Herodion un kada̱laaka Judio
kan padana pay sidat manuttuwa kan Apu Jesu Kristu utdat
pamilyan Narciso.

12 Pakumustaon yu da Trifena kan Trifosa un na̱lagpota
manselselbi kan Apu Jesu Kristu, pada na pay kan potpotgoka
gayyom un si Persida. Siya pay osa'n babai'n na̱lagpo̱lagpota
mangkokwa't maipagapu kan Apu taku.
13 Kama pay kan Rufo un mabigbigbiga manselselbi kan
Apu Jesu Kristu, pada na pay kan ina na un imbilang ku paya
inak.
14 Pakumustaon yu pay da Asincrito, Flegonte, Hermes,
Patrobas, Hermas kan sadat uduma susunud taku'n manut-
tuwa'n bu̱lun da.
15 Kama pay kan da Filologo, Julia, Nereo kan sat sunud na
un babai, kan Olimpas kan losana tagun Apudyus un bu̱lun
da.
16 Mampipinnakumusta kayu'n mangipaila't dit mampip-
inniyaan yu. Pakumustaon dikayu't dat losana manuttuwa
kan Kristu utdan uduma simbaan.

Maudi'n Panudtudu

17 Pangngaasi yu susunuda manuttuwa ta man-ila yu danat
mangitod si mansisinaan yu kan gapun di mataḻakan nat pam-
mati yu gapu't dat itudtudu dan maisuganggang sit tudtudun
inawat yu. Adayuwan yu dida.
18 Ta sadanata mangkokwa si kakamma't nat bokona
manselbi da kan Kristu, nu adi sadit pipiyaon dit long-ag
da pay lawan dit sosomkon da. Allilawon da dadit nalasu'n
maallilaw gapu't dit bagbaga da'n napiya si dongoḻ kan
makaay-ayu.
19 Mandindinamag nat manuttuwaan yu kan Kristu ot
siya'd gapuna un mataḻotaḻokak gapu kan dikayu. Yoong
piyaoka mansilib kayu nu maipanggop sit napiya kan maid
tigammu yu nu maipanggop si nadadag.
20 Adina mabayag, si Apudyus un manligwatan di kappiya
paabak na kan dikayu si Satanas. Iluwaḻuk ta kaasiyan dikayu
kan Apu Jesu Kristu.
21 Pakumustaon dikayu kan Timoteo un buḻun ku'n
mangkokwa't din pakwan Kristu. Mampakumusta pay da
Lucio, Jason kan Sosipatro un kadaḻaaka Judio.
22 Sakon si Tercio un nangikanglit situn sulat Pablo. Mam-
pakumustaak pay kan dikayu ta osaak paya buḻun yu un
manuttuwa kan Apu Jesu Kristu.
23-24 Pakumustaon dikayu kan Gayo un mansasangaili kan
sakon kan siya'd simboḻoy sit gigimmungan dat manuttuwa.
Pakumustaon dikayu pay kan Erasto un siya'd man-aaggom
sit pilak di umili, pada na paya mampakumusta si sunud
taku'n Cuarto.

Maudi Un Luwalu

25 Madaydayaw si Apudyus un siya'd makabooḻa mam-
pabilog sinat manuttuwaan yu sigun sit Nabaḻu'n Damag
maipanggop kan Jesu Kristu un impalawag ku kan dikayu.
Siyatuwa Nabaḻu'n Damag nabayaga adi naipatigammu
26 yoong sin satun, naipatigammuwon. Ot si Apudyus
un naid kidong na dit nangibilin sidat propeta un
maipatigammu utdat losana tagu't dan losana ili daḻapnu
manuttuwa da kan mantungpal dan losan kan siya.
27 Siya'l lawa'd Apudyus un manigammu't dan losan. Maid-
aydayaw si inggaingga gapu't dit kingwan Jesu Kristu. Amen.

Sat Ummuna'n Sulat Ud Pablo Utdat iCorinto

Sat Luglugin Ditu Un Sulat

1-2 Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Corinto:
Napili kayu un mambalina nadal̲usa tagun Apudyus maipagapu't din naiyossaanan yu kan Jesu Kristu, padana pay sidadit losana tagu't din ulay ngadan na un igaw un mandaydayaw kan Jesu Kristu un Apu taku'l losan.
Sakon si Pablo un pinilin Jesu Kristu un apostoles na gaputa siya'd piniyan Apudyus. Si Sostenes un sunud taku'n manuttuwa tun bul̲un ku un mansulat kan dikayu.
3 Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Nanyaman Si Pablo Gapu't Dit Kaasin Apudyus Sidat iCorinto

4 Kanayuna manyamanak kan Apudyus maipagapu kan dikayu gapu't dit nangaasiyana kan dikayu'n dit naidagamung kan Jesu Kristu.
5 Ta gapu't dit naidagamungan yu kan Jesu Kristu, napabaknang kayu utdan losana banaga itdon Apudyus sidan tagu na kama't din kabool̲ana mambagbaga kan manigammu utdan katuttuwaan.
6 Ot tal̲ona tinuttuwa yu pay dan losana naipatigammu maipanggop kan Jesu Kristu.
7 Kadon naidon mangkulangan yu utdan nadumaduma'n kabool̲ana itdon Apudyus sinat man-uuwayan yu utdit mangulinan Apu Jesu Kristu.
8 Siya'd tumul̲ung kan dikayu dal̲apnu gasissiya'n natal̲god nat pammati yu dal̲apnu maid mapabasul̲an yu nu dumatong dit al̲gawa mangulinana.
9 Matal̲godan si Apudyus un namili kan dikayu un maiyossaan kan Jesu Kristu un Anak na kan Apu taku.

Sat Adin Dat iCorinto Mangkakatunusan

10 Susunuda manuttuwa, makapangpangngaasiyak kan dikayu gapu't dit kalintogaka nanligwat kan Apu taku'n Jesu Kristu ta man-iinnampayun kayu kan adi kayu magoggogwa. Masapula man-os-ossaanon yu nat kasomsomkan yu kan panggop yu.
11 Ta awad da ud kabol̲oy Cloe un nangipilit kan sakona awad da ud sisinnungbat kan dikayu, susunud.
12 Satu tun piyaoka ugudon, awad dat mangibagbaga un, "Buyutak kan Pablo" ot "Buyutak kan Apolos" kanan pay dat

udum. “Buyutak kan Pedro,” onnu “Buyutak kan Kristu,”
kanan pay dat udum.
13 Apay nagogwa kad si Kristu? Sakon kad dit natoy sidit
kulus si salit yu? Onnu nabunyagan kayu kad dal̲apnun
maibuyut kayu kan sakon?
14 Manyamanak kan Apudyus ta bokona sakon namunyag
kan dikayu malaksig kan da Crispo kan Gayo.
15 Ot maid makaibaga’n nabunyagan dal̲apnun maibuyut
kan sakon.
16 (Ay-o binunyag ku pay da Estefanas un simbal̲yan. Yoong
naidon tigammuk si udum ut binunyag ku.)
17 Ta bokona imbaunak kan Kristu un umoy mamun-
yag nu adi imbaunaka umoy mangiwalagawag sit Nabal̲u’n
Damag. Ot adik usalon dit nasiliba man-uugud di tagu utdin
man-iwalagawagak dal̲apnu sadit pannakabalin dit damaga
maipanggop sit natoyan Kristu utdit kulus ud maipaila.

*Sat Natoyan Kristu Dit Mangil-an Sit Kasilib Kan Pannaka-
balin Apudyus*

18 Sadit damaga maipanggop sit natoyan Kristu utdit kulus,
tinitingang sidan madusa’t inggaingga yoong kan ditaku’n
taguwon Apudyus, sadiya damag dit mangil-an taku’t dit
pannakabalin na.
19 Awad dit naikanglita Ugud Apudyus un kanana’n,
“Yam-anok dit kinasilib dadit nasilib. Ot ipailaka maid selbin
dit kinalaing dat nalaing.”
20 Ot nu kama’t di, ngad nat selbin di masilib nu onnu dadit
mimistulun di lintog kan dadit nalainga makadibati uttun
lubung? Ta impailanon Apudyus un maid selbin dit kinasilib
di tagu uttun lubung.
21 Ta gapu’t dit kinasilib Apudyus adina impalubus un
matigammuwan dat tagu un kustu si Apudyus gapu’t dit
kuwa da un silib. Inun-unnay naot un taguwon dadit manut-
tuwa’t dit damaga iwalwalagawag mi un kanan dan adi
manuttuwa un tinitingang.
22 Ta sadan Judio piyaon dan mangila’t am-amug si manut-
tuwaan da. Ot sadan bokona Judio in-innapon da dit nasiliba
mantututdudu.
23 Yoong nu dikami, iwalagawag mi dit maipanggop kan
Kristu un nailansa utdit kulus. Satu dit damaga makaun-
gotan dan Judio kan ibilang pay dan bokona Judio un tinitin-
gang.
24 Yoong sidan inayagan Apudyus un tagu na, Judio man onnu
bokona Judio, sat damaga maipanggop kan Kristu dit mangil-
an da utdit pannakabalin kan kinasilib Apudyus un managu’t
tagu.

25 Sadit kanan dat tagu’n tinitinganga panggop Apudyus,
adayu’n nasilsilib nu san kinasilib di tagu. Ot sadit kanan dan
kinakapsut na, adayu’n nabakod nu sadit kinabakod di tagu.
26 Somsomkon yu kad susunud nu singngadan yu utdit
nangayagan Apudyus kan dikayu. Piga’l lawa dat ibilang dan
tagu’n nasilib kan dikayu. Piga’l lawa dan awad si kababalin
onnu anak di nangatu’n tagu.
27 Yoong siya’d pinilin Apudyus dadit naid si tigammu’t dit
man-iilan di tagu dalapnu mabainan dadit ibilang di tagu’n
nasilib kan pinili na dadit nakapsut sit man-iilan di tagu
dalapnu mabainan dadit ibilang di tagu’n nabilog.
28 Talona pinili na dadit nadoba’n tagu uttun lubung,
maduladula kan ulay sadat adin di tagu ikankanamungan
dalapnu ipailan Apudyus un Adina ibilbilang dadit idaydayaw
kan ipotpotog di tagu uttun lubung.
29 Siyadi dit kingwa na dalapnu maid tagu’t mamasdayaw
sit atubang na.
30 Si Apudyus ud nangidagamung kan ditaku kan Jesu
Kristu kan impooy na si Kristu un manligwatan di silib
taku. Ot gapu kan Kristu imbilang ditaku kan Apudyus un
nalintoga tagu, pinambalin ditaku’n nadalus un taguna kan
pinawayaana ditaku.
31 Isunga kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un, “Nu
awad mamiya’n mampasdayaw, sad ipasdayaw na dit king-
wan Apudyus.”

2

Intudtudun Pablo Dit Maipanggop Kan Kristu

1 Susunud, utdit dummakngak kan dikayu un ummoy
nangiwalagawag sidit nailimoda panggop Apudyus,* adik
nan-ugud si nadaloma bagbaga onnu nan-ugud un kama’t
dadin nasilib.
2 Ta utdit inggawak kan dikayu ingkoddong ku un maid
udum si itudtuduk nu adi sat maipanggop kan Jesu Kristu un
nailansa utdit kulus.
3 Utdit ininggawak kan dikayu, nakapsutak kan
mamilpilpilak sit ogyat ku un adi makatungpal sit ipakwan
Apudyus.
4 Utdit nantudtuduwak kan dikayu adiyak nan-usal sidat
makaawisa bagbagan dat nasisiliba tagu nu adi naipaila kan
dikayu dit pannakabalin Ispiritu Santu.
5 Kad nanuttuwa kayu maipagapu’t pannakabalin
Apudyus un bokona maipagapu’t kinasilib di tagu.

---

* **2:1** Onnu nalimoda maipanggop kan Apudyus, onnu pammanoknok maipanggop kan Apudyus.

Sat Kinasilib Apudyus

6 Sidan nabakod si pammati, itudtudu mi dit kinasilib
yoong bokona padan dit silib dat tagu't tun lubung onnu
sadan maapu uttun lubung un mampatingga't kinatulay.
7 Ta sat nalimoda kinasilib Apudyus tun itudtudu mi. Satu
un kinasilib naituding sit daan payyan tun lubung makwa un
mangtod si nakaskasdaawa maidayawan taku.
8 Yoong adin dat tutulay situn lubung naawatan tuwa ki-
nasilib. Ta nu naawatan da okyan, adida inlansa dit na-
dayawa Apu utdit kulus.
9 Ot natungpal dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,

"Adin payyan dat tagu naila onnu dingngol̲ kan adin di tagu
kabool̲ana somsomkon dit gattoka insaganan Apudyus
sidadit mamippiya kan siya."

10 Yoong impatigammun Apudyus datu kan ditaku gapu't dit
Ispiritu na ta sadit Ispiritu na sukisukona dit kakigad ulay
sadit nadal̲oma panggop Apudyus.
11 Sanat osa'n tagu, maid makatigammu't dit somsomok
na nu adi siya pay lawan. Ot pada na pay un maid
makatigammu't dit somsomok Apudyus nu adi sat Ispiritu na
pay lawan.
12 Yoong ditaku'n manuttuwa, bokona sadit nailubungana
ispiritu dit inawat taku nu adi sadit Ispiritu un imbaun
Apudyus kan ditaku dal̲apnu maawatan taku dat losana itdon
Apudyus kan ditaku.

13 Ot itudtudu mi dat maipanggop sidatu un itdon Apudyus
un usalon mi dat uguda isul̲un dit Ispiritun Apudyus un
bokona nanligwat sit kinasilib di tagu. Ilawlawag mi dat
naispirituwana banag sidan tagu un inggawan dit Ispiritun
Apudyus.
14 Yoong sadit tagu'n naid si Ispiritun Apudyus kan siya
Adina awaton dat itdon dit Ispiritun Apudyus gaputa naid
potog da kan siya. Adina pay maawatana kustu dida ta sat
kustu'n kaipooyan kan potog da maawatan ullawa gapu't dit
tul̲ung dit Ispiritun Apudyus.
15 Yoong sat tagu'n awad dit Ispiritun Apudyus kan siya,
kabool̲ana'n usigon dan losana banag. Yoong maid tagu't
makausig kan siya.
16 Kanana't din naikanglita ugud Apudyus un,

"Awad kad makatigammu utdit somsomok Apudyus? Awad
kad makabalina manudtudu kan siya?"

Yoong ditaku'n manuttuwa, awad kan ditaku din mansosom-
somok Kristu.

3

Sat Katuttuwaan Maipanggop Sit Talibasun Da Pablo Kan Apolos

1 Susunuda manuttuwa, utdit ininggawak kan dikayu, adik
matudtuduwan dikayu un kama't dan tagu'n idaddal̲an di
Ispiritu Santu. Masapula tudtuduwak dikayu un kama't
tagu'n mangu-unnud sidan pipiyaon di long-ag kan kama't
abeng payyan si pammati kan Kristu.
2 Isunga kamaak si nampainum si gatas kan dikayu kan
adik initdan dikayu utdan nabol̲anga makan ta adiyu payyan
mabool̲ana kanon dan nabol̲ang. Yoong inggana't tun satun
adi kayu payyan makaboo̲l
3 gaputa somsomok payyan di tagu uttun lubung nat som-
somok yu. Ta nu awad innapal̲ kan susubog kan dikayu,
bokon kada siya'd mangipaila un sad uunnudon yu payyan
dit pipiyaon di long-ag yu kan ugalin payyan di tagu't tun
lubung nat ugali yu?
4 Nu awad mangibaga un, "Si Pablo ud maibuyutak" ot
awad pay mangibaga un, "Si Apolos pay kan sakon." Bokon
kad si nailubungana koko-on di?
5 Apay singngadan kad Apolos? Kan singngadan ku pay?
Mampada kami'l lawa un manselselbi kan Apudyus un inusal
na un nangawis kan dikayu'n manuttuwa. Tinungpal mi
ullawa dit talibasu'n intod Apudyus si kada osa kan dikami.
6 Utdit nangkokwaan mi, sakon dit nammul̲a ot si Apolos dit
nansiyug yoong si Apudyus dit nampadakol̲.
7 Isunga bokona sat tagu'n mammul̲a onnu mansiyug dit
napotog nu adi si Apudyus ta siya'd mampadakol̲.
8 Naid nandumaan dat tagu'n nammul̲a kan nansiyug.
Gun-gunaan Apudyus dit kada osa kan dida sigun sit kingwa
da.
9 Mampada kami un mantaltalibasuwon Apudyus ot
dikayu ud pitana un mangkokwaan mi.

Maiyalig kayu pay si bol̲oya pal̲pal̲angon Apudyus.

10 Ot maipagapu utdit kaboo̲l̲aka intod Apudyus kamaak si
nalainga mantutuud ot inniggak dit pannan. Sadan udum dat
mangitultuluya mamal̲ang. Yoong kada osa't datu masapula
man-annad sit mampapal̲ang na.
11 Ta maid sabali't pannana mabalina maigga nu adi sat
naabusona naigga un siya si Jesu Kristu ullawa.
12 Yoong mabalina manduduma dat usalon dat mam-
pal̲anga isaad sit pannan. Man-usal dat udum si bul̲awan onnu
palata onnu nangina'n batu un mamal̲ang. Sadat udum man-
usal dat kayu onnu gul̲un onnu dagami.

13 Ot nu dumtong dit timpu'n maukuman dat losana tagu,
maipaila dit kustu'n potog dit tinalibasun di kada osa ta
mapadas sin apuy.
14 Ot nu adina masgob dit insaad dit osa'n tagu't dit pannan,
maitdan diya tagu si gun-guna na.
15 Yoong nu masgob dit insaad dit osa'n tagu, maid gun-
guna na. Tuttuwa'n matagu yoong alig na ud nakabutik sit
dakolana apuy.

16 Adi yu kad tigammu un dikayu ud timplun Apudyus ot
sadit Ispiritun Apudyus gumloy kan dikayu?
17 Ot nu awad manam-an sit timplun Apudyus, yam-anon
pay Apudyus. Ta nasantuwan dit timplun Apudyus ot dikayu
dit mangadanana timplu na.

18 Adi yu allilawon nat long-ag yu. Nu awad kan dikayu'd
mangibilang sit long-ag na un nasilib maibasal sit nailubun-
gana kinasilib, masapula awatona un bokona nasilib dalapnu
mambalina tuttuwa'n nasilib.
19 Ta sanat maibilanga kinasilib situn lubung naid selbi na
utdin man-iilan Apudyus. Ta kanana't dit naikanglita ugud
Apudyus un, "Usalon Apudyus dit kinasilib dat nasiliba tagu
un mangabak na kan dida."
20 Kanana payyan un, "Tigammun Apu un sadit somsomok
dat nasilib, naid selbi na."
21 Siya'd gapuna un masapula naid mangipasdayaw si
singngadan na mana tagu. Ta naitod dan losana maipooy kan
dikayu.
22 Kama kan dikami kan Apolos kan si Pedro naibaun kami
un manselbi kan dikayu. Padana pay sidan losana kakigad:
satun lubung, mataguwan kan matoyan, banbanag situn
satun kan sin madoldola al-algaw, kuwa yu dida'n losan.
23 Ot dikayu, kuwa dikayu kan Kristu ot si Kristu, kuwan
Apudyus.

4

Sat Talibasun Dat Apostoles

1 Masapula ibilang yu dikami un babbaunon Kristu un nan-
gitalgodana't dit talibasun mangitudtudu utdat katuttuwaana
adi naipatpatigammu't dit.
2 Ot sat tagu'n naitalgodan di talibasu, masapula ma-
panoknokan un matalgodan ud apu na.
3 Yoong kan sakon, maid kapangnu na nat mangkuisan yu
kan sakon onnu sat makuisak sidat uukkuman di tagu. Ta
ulay sakon adik kuison tun long-ag ku.

4 Ta ulay nu nadaḻus tun somsomok ku bokona siya'd
mangipanoknok un taḻona naid nakabasuḻak. Sadit Apu
ullawa ud makaukum kan sakon.
5 Siya'd gapuna'n adiyu kuison dat udum sit daan di
timpu. Uwayon yu dit dumakngan Apu un umoy mangukum
ot siya'd mangipaila't dan losana banaga maisusuḻḻuk sin
kakoḻopan kan mangikoḻwag sidan losana pangpanggopon di
tagu. Kadon itdon Apudyus dit pammadayaw un maibagay si
kada osa.
6 Susunud, dikami kan Apolos din inusal ku un nan-
abalig un maipooy si mangkapiyaan yu daḻapnu maadaḻ dit
kaipooyan didit naikanglita ugud un, "Adi yu pasawayan dat
naikanglit." Siya'd kingwak daḻapnu maidon mangitakkaḻ ut
osa si maidobaan di osa.
7 Singngadan nat nangisaad kan dikayu un nangatngatu
nu sadan udum? Bokon kada si Apudyus nangitod sit losana
awad kan dikayu? Ot in-inona'n manaktakkaḻ kayu un kama
nu bokona naitod dan awad kan dikayu?
8 Naid nin masapul yuwon. Gummaknang kayu ninon.
Nambalin kayu gayamon un ali ulay naid tuḻung mi. Ay!
Napiya okyan nu tuttuwa daḻapnu makapan-ali kami pay kan
dikayu.
9 Ta utdin kanak, intod Apudyus kan dikami'n apostoles
dit kadobaana saad ot kama kami't dan nakoddongana ma-
patoya maipabuya utdan losana tagu't tun lubung kan sidan
aanghel.
10 Maibilang kami'n naid si tigammu maipagapu't manut-
tuwaan mi kan Kristu yoong nu dikayu, nasilib kayu gapu
kan Kristu. Nakapsut kami yoong nabilog kayu. Maduḻaduḻa
kami yoong maidaydayaw kayu.
11 Inggana't tun satun mabibittil kami, mauuwaw kan
manggagayyot kami. Madanudanug kami kan naid pay
monok boḻoy mi.
12 Ibados mi un mantalibasu daḻapnu awad ikatagu mi. Nu
awad mangiliw kan dikami, iluwaḻu mi ta mabindisyunan.
Nu mapalpaligat kami iyattom mi ullawa.
13 Nu man-ugudan dikami't laweng sumungbat kami si
napiya'n ugud. Inggana't tun satun ibilang dikami utdan
tagu't tun lubung un kama't luut onnu nakuskusa isaw.
14 Bokona isulat ku datu daḻapnu pabainak dikayu yoong
daḻapnu masuḻuwan kayu ta kama kayu si aabeng ku un pot-
potgok.
15 Ta ulay nu adina mabilang danat mangayyuwan kan
dikayu't nat manuttuwaan yu kan Kristu, bokona adu danat
ama yu. Ta utnat manuttuwaan yu kan Kristu, nambalinak si
ama yu utdit nangidakngak sit Nabaḻu'n Damag kan dikayu.

16 Siya'd gapuna'n pangngaasi yu ta unudon yu dat
kokkook.
17 Imbaun ku si Timoteo da̱lapnu tumu̱lung kan dikayu. Ta
siya'd potpotgok kan mata̱lgodana abeng ku gapu't manut-
tuwaana kan Apu. Siya'd mangipalagip kan dikayu't dit
mantataguk maipagapu't pammatik kan Kristu un siya payon
dit mantatagun itudtuduk sidat losana gimung di manuttuwa
utdan nadumaduma'n igaw.
18 Tummangsiton dan udum kan dikayu ta kanan da nin nu
madikon umoy bilingon dikayu.
19 Yoong dandaniyakona umoy nu ipalubus Apu. Ot sakona
mismu ud mamnok sidit pannakabalin un awad sidatuwa
natangsit onnu mantultulli da'l lawa.
20 Ta sadat tagu'n tuttuwan iyapuwan Apudyus mailasinan
da gapu't dit pannakabalin Apudyus sit mataguwan da un
bokona gapu't dat ibagbaga da.
21 Ot ngadan nat piyaon yu? Umoyaka manusa kan dikayu
onnu umoyaka mangipaila't dit mampipiyak kan kinaam-
mak? Awad kan dikayu.

5

Sadan Gumabasu̱la Bu̱lun

1 Awad naipadamag kan sakona annat mangmangwa't gab-
bainan kan dikayu ta annat osa'n la̱laki un inasawa na dit
pigwa'n asawan ama na. Ot siya pay uman di din kadadagan
un ulay dan adi manuttuwa, adi da koon.
2 Yoong apay un manaktakka̱l kayu imbisa madomdoman
kayu okyan? Masapula kaanon yu utnat gimung yu nat un
la̱laki.
3 Ta ulay maidak kan dikayu, kama nu awadak ta annat
nat somsomok ku kan dikayu. Ot ingkoddong kuwon dit
dusan dinata la̱laki'n nangwa utnata banag maipagapu't dit
kalintogaka intod Apu taku'n Jesus.
4 Isunga nu manggimung kayu, annat nat somsomok ku
kan dikayu. Ot maipagapu utdit kalintogak un nanligwat kan
Apu taku'n Jesus,
5 kaanon yu nata la̱laki ot bay-an yu un paligaton Satanas ta
ulay mayam-an dit long-ag na nu matagu dit kadogwa na nu
dumatong dit timpu'n mangukuman Apu Jesus.
6 Nadadag nat mamaspasdayaw kayu. Adiyu kad tigammu
dit uuggudon da un sat simpoka un bubud, alisana un
aminon dit maikamosana?
7 Siya'd gapuna un kaanon yu dit dadaana bubud, un siya
dit basu̱l da̱lapnu nada̱lus kayu. Kadon maiyalig kayu si
bagu'n tinapay un naid si bubud ta doda'n siya'd kamaan

yu. Ta naabusona naidatun si Kristu un alig din kannelu'n
maidatun nu timpun dit piyesta.*
8 Siya'd gapuna'n lagsakan taku dit Piyesta udsi tinapaya
naid si bubud, un siya dit nadalus kan napudnu un mantatagu
bokon sit tinapaya awad si bubud, un siya dit mantatagu'n
napnu't basul kan kinadadag.
9 Imbagak sit osa'n sulat ku un adi kayu makabulbulun
sidan manogsog-on si bokona asawa da.
10 Yoong bokona sadat losana tagu't tun lubunga mang-
mangwa't kama't di dit piyaoka ugudon onnu sadat naagum,
kumupulos onnu sadat mandayaw si sinan-apudyus. Ta
inona'n makasiwam datu? Taynam yan tun lubung asim
makasiwan dida!
11 Sat piyaoka ugudon, adi kayu makabulbulun sit tagu'n
ibilang na dit long-ag na un sunuda manuttuwa yoong sog-
onona dit bokona asawa na, naagum, mandayaw si sinan-
apudyus, mampalpalaweng si uduma tagu, gumubuuk onnu
kumupulos. Adiyu pay kaubunga mangan din tagu'n kama't
di.
12-13 Naid biyang ku un mangkuis sidan bokona sunuda
manuttuwa. Si Apudyus ud nangamunga mangukum kan
dida. Yoong lobbong yu un kuison dan naidagamung sinat
gimung yu ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,
"Kaanon yu nat nadadaga tagu utnat gimung yu."

6

Masapula Adida Mandidinnalum Dat Manuttuwa

1 Nu awad osa kan dikayu si mangidalum si pada na un
manuttuwa, adina mabalin un umoy sit kuis un adi manut-
tuwa nu adi umoy sidan tagun Apudyus dalapnu dida'd
mangilintog.
2 Adiyu kad tigammu un sadat tagun Apudyus ud man-
gukum situn lubung? Ot nu dikayu ud mangukum situn
lubung, adiyu kad mabalinana usigon dit akita lawa'n banag?
3 Adiyu kad tigammu un ukumon taku dan aanghel? Ot
nu maukum taku dida, sadan akita lawa'n banag kad situn
lubung nat adi taku mausig?
4 Isunga nu awad kakamma't dadi un kasu yu, apay un
umoy kayu pailintog sit tagu'n bokona mabigbig sidat manut-
tuwa?
5 Mambain kayu pay okyan. Naid kad ulay osa kan dikayu't
manigammu'n mangilintog sidanat kasu yu un manuttuwa?

---

* **5:7** Sat ugalin di Judio nu Piyestan di Nalausan masapul un idawat da'l losan dat bubud un awad sit boloy da kad, asida mampalti si kannelu nu mabigat. Isunga nu napaltiyon dit kannelu masapula maid ud bubud si nabati utdit boloy. Ilan yu utdin Glosario dit kaipooyan di Piyestan di Nalausan.

6 Masapul kada idaḻum din osa ud sunud na ot sadat adi
manuttuwa ud mangilintog?
7 Katuttuwaana, sat mandidinnaḻuman yu, ipaila na un
inabak dikayu't kinadadag. Bokon kada napipiya nu dikayu
nat mangwaan dat laweng onnu dikayu'd suwitikon da?
8 Yoong bokon ta dikayu nat mangwa't laweng kan man-
suwitik. Ot sad kalaweng na, koon yu pay lawan sidan sunud
yu un manuttuwa.
9 Adi yu kad tigammu un bokona maidagamung sit
mangiyapuwan Apudyus dat mangmangwa't nadadag?
Adiyu allilawon nat long-ag yu. Ta sat tagu'n manogsog-on si
bokona asawa na, sat laḻaki'n sog-onona dit padana'n laḻaki,
sat mandayaw si sinan-apudyus
10 padana pay sidat man-aakaw, naagum, gumubuuk,
mampalpalaweng si udum kan sadat kumupuḻos bokona
maidagamung da utdin mangiyapuwan Apudyus.
11 Sat katuttuwaana, kama't di dit kokkoon dat udum kan
dikayu utdit, yoong gapu't dit pannakabalin ud Apu taku'n
Jesu Kristu kan gapu't dit Ispiritun Apudyus, nadaḻusan kayu-
won sidan basuḻ yu. Nambalin kayuwona nadaḻusa tagun
Apudyus kan maibilang kayuwona nalintog sit man-iila na.

Usalon Yu Nat Long-g Yu Si Maidayawan Apudyus

12 Awad da ud mangibagbaga un, "Maipalubusa kook
nat piyaoka koon." Tuttuwa yoong bokona mangkapiyaan
taku dan losana makwa. Isunga ulay kanaka, "Mapalubu-
sanaka mangwa't dan piyaoka koon," adik pay ipalubusa
iyapuwanak si singngadan na mana kook.
13 Ot awad da pay mangibagbaga un, "Nakwa nat makana
manselbi utdit buwang. Ot sadit buwang nakwa un ing-
gawan dit makan." On tuttuwa di, yoong awad timpu'n
mankidongon Apudyus dida'n duwa. Yoong satun long-ag
taku bokona nakwa daḻapnu mausala manog-on si bokona
asawa nu adi nakwa daḻapnu mausala manselbi kan Apu
Jesus. Ot si Apu Jesus ud mangayyuwan situn long-ag taku.
14 Pinaungaḻ Apudyus si Apu Jesus kan katoy ot paungaḻona
pay ditaku utdit pannakabalin na.
15 Adi yu kad tigammu un sanat long-ag yu paltin din long-
ag Kristu? Ot makwa kad un sat osa'n paltin di long-ag
Kristu umoy sumip-un sit long-ag di osa'n magatgatang dit
kinababai na? Adina makwa!
16 Adiyu kad tigammu un singngadan na mana sumip-
un si babai un kama't di, mambalin dan ossaana long-ag?
Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Sadat duwa
mambalin da si ossaan."

17 Yoong sat tagu un maiyossaan kan Apu Jesus man-ossaan
dit somsomok da.*
18 Masapula adiyu sog-onon nat bokona asawa yu. Ta
sanata basul̲ naiduma't dan uduma basul̲ di tagu. Onta sat
manog-on si bokona asawa na sat long-ag na pay lawan dit
mambasul̲ana.
19 Adi yu kad tigammu un sanat long-ag yu siya'd timplun
Ispiritu Santu un intod Apudyus un inggaw kan dikayu?
Isunga bokonona kuwa yu nat long-ag yu nu adi kuwan
Apudyus.
20 Ginatang dikayu't nabanol ot masapula usalon yu nat
long-ag yu si maidayawana.

7

Imus Maipanggop si Man-aasawa

1 Sinsadin, siyatu'd sungbat ku utdit inyimus yu utdit sulat
yu.
Un-unnay nu Adina mangasawa nat osa'n tagu.
2 Yoong gaputa adu dan manogsog-on si bokona asawa da,
un-unnaya lawa'n kada osa'n lal̲aki kan kada osa'n babai
awad asawa na.
3 Ot sat asawa un lal̲aki, masapula tungpal̲ona dit loblob-
bongona't dit asawa na ot padana pay sit asawa'n babai.
4 Ta bokona iyapuwan di babai dit long-ag na pay lawan,
nu adi iyapuwan dit lal̲aki. Padana pay sit lal̲aki ta bokona
iyapuwana dit long-ag na pay lawan nu adi iyapuwan dit
babai.
5 Isunga dikayu'n awad si asawa, adiyu ipaidam nat long-
ag yu utdan asawa yu malaksig nu mantulagan yu un adi
yan mansog-on si piga'n al̲gaw dal̲apnun maipasnok yu un dit
manluwal̲u. Yoong ituluy yu umana mansog-on nu magang-
put dit manluwal̲uwan yu dal̲apnu adi dikayu masugsugan kan
Satanas gapu't adiyu maiyattoma gikna yu.
6 Ibagak datu dal̲apnu maawatan yu un ipalubus ku un
mangasawa kayu yoong bokona ibilin ku.
7 Ta piyaok okyana nu mabalin padaon yu ud sakona maid
si asawa. Yoong tigammuk un bokon ussiya'n mampapada
taku ta nadumaduma din kabool̲an taku un intod Apudyus.
8 Sinsadin, kan dikayu'n daan payyana maasaw-an kan
dikayu'n napangis kan nabilug, ibagak un un-unnay nu adi
kayu mangas-asawa un kama kan sakon.
9 Yoong nu adiyu maattoman nat gikna yu, mangasawa
kayu ta unnay pay nu sadit idaman yu dit somsomok yu un
mangasawa.

---

* **6:17** onnu ispiritu da.

10 Ot sadat naasawaan siyatu'd ibilin ku. Yoong bokona
kuwaka somsomok nu adi si Apu Jesus. Sat babai, masapula
Adina idangan si asawa na.
11 Yoong nu umidang masapula Adina mangas-asawa
malaksig nu man-ulina maikapiya kan asawa na. Pada na
pay sit lalaki un Adina mabalina idangan si asawa na.
12 Ot siyatu'd ibilin ku utdan udum. Sakon pay lawan tun
makinbilin ta naid imbagan Apu Jesus maipanggop situ. Nu
sanat manuttuwa'n lalaki ta bokona manuttuwa nat asawa
na, Adina idangan nu intulon dit babai'n paibalyan.
13 Padana pay sit babai'n manuttuwa yoong bokona manut-
tuwa dit asawa na. Adina idangan dit asawa na nu intulon na
un ibalyan.
14 Ta sanat adi manuttuwa'n lalaki, inawat payon Apudyus
gapu't dit naidagamungana kan asawa na un manuttuwa.
Ot pada na pay sit babai'n adi manuttuwa, inawat payon
Apudyus gapu't dit naidagamungana kan asawa na un
manuttuwa. Ta nu bokona kama't di, maibilang dat anak
da un anak di bokona manuttuwa. Yoong sat katuttuwaana
awaton Apudyus dida un anak na.
15 Yoong nu sanat bokona manuttuwa un asawa ta
piyaona'n idangan nat manuttuwa'n asawa na, nawaya
dit manuttuwa'n asawa un mamalubus kan asawa na.
Ta somsomkon yu un piyaon Apudyus un kapkapiya din
mataguwan dan tagu na.
16 Ta sika un babain manuttuwa, tigammum kad nu sika'd
makaawis kan asawam un manuttuwa? Sika un lalakin
manuttuwa tigammum kad nu sika'd makaawis kan asawam
un manuttuwa?

Mapnok Taku Sit Kasasaada Intod Apudyus Kan Ditaku

17 Malaksig sidan nangasawa't bokona manuttuwa, masa-
pula ituluy yu dit mataguwan un intuding Apudyus kan sat
kasasaad yu utdit timpu'n nangayagana kan dikayu'n manut-
tuwa. Siyatu ud lintoga itudtuduk sidan losana gimung di
manuttuwa.
18 Kaspangaligan ta naabus natulgiyan dit lalaki utdit nan-
gayagan Apudyus kan siya'n manuttuwa, adina masapula
kaanon dit mangil-il-an sit natulgiyana. Nu adina natulgiyan
sit naayagana adina masapula patulgiyan.
19 Ta san matulgiyan kan adi matulgiyan naid kokwa na ta
sad napotog san manungpalan taku't dan bilin Apudyus.
20 Isunga Adina masapula obsonon dit kasasaad taku't dit
nangayagan Apudyus kan ditaku'n mambalina tagu na.
21 Nu puyung* kayu't dit nangayagan Apudyus kan dikayu

* **7:21** San puyung kan dida'n Judio, siya'd kadobaan un kasasaad di tagu. Naid wayawaya na un mangwa't piyaona pay lawan. Mabalin un magatang.

adi yuwon sosomkon di. Yoong nu awad gundaway yu un mawayaan, adiyu palabason.

22 Ta ulay puyung kayu't dit naayagan yu un maidagamung kan Apu Jesu Kristu, sosomkon yu un winayaan dikayu kan Kristu utdat basul̲ yu. Ot sat nawaya'n tagu un naayagana maidagamung kan Kristu, kama nu nambalina babbaun ta manselbiyon kan Kristu.

23 Ginatang dikayu kan Apudyus si nabanol. Isunga adi kayu papuyung si tagu.

24 Susunuda manuttuwa, adiyu obsonon dit kasasaad yu utdit nangayagan Apudyus kan dikayu'n mambalina tagu na nu adi itultuluy yu un manuttuwa kan Apudyus sidiya kasasaad.

Sat Maipanggop Sidan Naid Si Asawa Kan Sadan Bilug

25 Ot san maipanggop sidan adi payyan nangasawa, naid bilin kan sakon si nanligwat kan Apu Jesus. Yoong ibagak tun kasomsomkak ta matal̲godak maipagapu't kaasi na.

26 San makanak, napipiya nu mantultuluy da utdiya kasasaad maipagapu't datun adu'n ligat situn satun.

27 Yoong nu san lal̲aki ta naabusona nangasawa, adi naon umidang sin asawa na. Nu naid payyan asawa na adi naon man-inap si asaw-ona.

28 Yoong nu mangasawa bokona makabasul̲. Padana pay sin babai, bokona makabasul̲ nu mangasawa. Yoong sadan mangasawa, lak-amon da dat ligat di naasaw-an un siya dit piyaoka ligligan yu.

29 Piyaoka ugudon susunud, annat sin-akitana lawaon sinat timpu un nabun-an sit daan Kristu un mangulin. Ot manlapu uttun satun, sadat awad si asawa masapula bokona sadat asawa da ullawa'd ipappapuut da.

30 Sadat madomdomdoman kan sadat manlaglagsak masapula bokona siya'd sosomkon da dit domdom onnu lagsak da. Sadat gumatang masapula bokona sadat ginatang da dat isosomok da.

31 Singngadan na mana banag onnu makmakwa uttun lubung masapula bokona dida'd ipappapuut yu. Ta losan datu un awad situn lubung, dandaniyona mangkigad.

32 Piyaok un bokona adu dan somsomkon yu. San lal̲aki'n naid payyan si asawa, iyossaan na un somsomkon dat ipakwan Apu Jesus kan nu inona'n pas-omon.

33 Yoong sat lal̲aki'n naasaw-an, sosomkona pay dat banag situn lubung un mampasoom kan asawa na

34 kad mangkagwa dit somsomok na. Sat babai'n naid si asawa onnu sat bal̲asang, iyossaan na un somsomkon dat

ipakwan Apu Jesus ta piyaona'n idatun dit long-ag kan som-
somok na un manselbi kan siya. Yoong sat naasawaana
babai, sosomkona pay dat banag situn lubung un mampa-
soom kan asawa na.
35 Ibagak datu gaputa mangkapiyaan yu un bokona gaputa
iyapak nat mangasaw-an yu. Ta piyaoka matigammuwan yu
dit kustu'n mantatagu kan naiyossaana manseselbi kan Apu
Jesus un maid ud mataktaktakana.
36 Nu awad la̱la̱ki'n naitulaga mangasawa ta pagalupona un
makabasula̱ nu ituluy na un asaw-on dit naitulagana yoong
Adina maattoman dit gikna na kan ta̱lona sosomkonan man-
gasawa, un-unnay nu mangasawa'l lawaon. Bokona basula̱.
37 Yoong sat la̱la̱ki'n mangikoddonga Adina asaw-on dit
naitulagana ta gattoka siya'd piyaona un bokona napapilit,
nu maattomana dit gikna na kan ta̱lona siya'd somsomok na,
kustu dit koona.
38 Isunga sat la̱la̱ki'n mangasawa't dit naitulagana, napiya
dit koona. Yoong sat la̱la̱ki'n adina ituluya mangasawa amo
napippiya dit koona.
39 Ot nu maipanggop sit babai'n naasaw-an, bokona
nawaya'n mangasawa't udum nu matattaguwan dit asawa
na payyan. Yoong nu matoy dit asawa na, nawayaona manga-
sawa utdit la̱la̱ki'n piyaona yoong masapula manuttuwa kan
Apu Jesus dit asaw-ona.
40 Yoong amo nalaglagsak diya babai nu adi naon mangas-
asawa utdin kanak. Ot tigammuk un idadda̱la̱nak pay sidit
Ispiritun Apudyus situwa kasomsomkak.

8

Sat Makana Naidatun Si Sinan-apudyus

1 Sinsadin, nu maipanggop sit makana naidatun si sinan-
apudyus, tuttuwa nat kanan yu un tigammu taku'l losan din
katuttuwaan maipanggop sidadi. Yoong san tigammu, siya'd
mampatangsit si tagu, san mampipiya, siya'd makapabilog.
2 San mangipagalup un losana tigammu naon, Adina
payyan tigammu dit kustu un masapula tigammu na.
3 Yoong sat tagu'n mamippiya kan Apudyus, tigammun
Apudyus un sadiya tagu dit manigammu't dit kustu.
4 Sinsadin, nu maipanggop sit manganan si makan un
naidatun si sinan-apudyus, tigammu taku un naid katut-
tuwaan dat sinan-apudyus ta naid udum si apudyus nu adi
si Apudyus ullawa.
5 Ulay awad da ud mauguda apudyus sin langit onnu uttun
pita, ta tuttuwa'n adu dan maapudyus kan maapu,

6 yoong kan ditaku'n manuttuwa tigammu taku'n os-
ossaan ullawa si Apudyus. Siya'd Ama taku un nangwa utdan
losan ot matagu taku'n manselbi kan mandayaw kan siya.
Awad os-ossaan ullawa'n Apu un si Jesu Kristu un siya'd
pinampaloswan Apudyus sidan losana banag ot gapu kan
siya awad bagu'n mataguwan taku.
7 Yoong bokona losana manuttuwa makaawat situwa
katuttuwaan. Ta awad da ud bul̲una manuttuwa un, sidit
daan da un manuttuwa umminam da utdit pammati un
tuttuwa dat sinan-apudyus. Siya'd gapuna un nu mangan
da si makana naidatun, kanan da un tuttuwa'n naidatun si
sinan-apudyus kad mabulung dit somsomok da gaputa adi da
payyan amo maawatan.
8 Yoong bokona sat makan dit mangiyadani kan ditaku
kan Apudyus. Bokona dumadag onnu kumiya dit maid-
agamungan taku kan siya nu mangan taku onnu adi taku
mangan si makana naidatun.
9 Yoong ilan yu ta sanat kinawaya yu bokona siya'd gapun
di makabasul̲an dat tagu'n nakapsut si pammati.
10 Ta nu sika un kustu'n nakaawat ta makakan ka utdin tim-
plun di sinan-apudyus ot maila dika't dit osa'n mangkulang
payyan si man-aawat, adi pay an mapabilog dit somsomok na
un mangan ulay nu kanana'n basul̲?
11 Kadon, sadit kustu'n naawatam siya'd gapun dit nayam-
anan dit pammatin dit sunud un nasubbut sit natoyan Kristu.
12 Ot nu kama't di un mambasbasul̲ taku't dan bul̲un taku
kan am-amdon taku un pakapsuton din somsomok da, mam-
basbasul̲ taku pay kan Kristu.
13 Isunga nu sat manganak sidat naidatun dit maigapuwan
di makabasul̲an di osa'n sunud ku un manuttuwa, madikona
tal̲on kanon dal̲apnu bokona sakon ud gapun dit makaba-
sul̲ana.

9

Sat Kalintogan Kan Bibiyangon Dat Apostoles

1 Wayawayaak un mangwa't dan piyaok. Tuttuwa'n apos-
tolesak kan tuttuwa'n nailak si Apu taku'n Jesus. Ot dikayu
ud bungan dit talibasuk maipagapu kan Apu taku.
2 Ulay nu adsanak bigbigona apostolessidan udum maid
duwaduwaka bigbigon yu ud sakona apostol. Ta sanat
manuttuwaan yu kan Apu dit mangipanoknok sidit kinaa-
postolesku.
3 Ot satu'd sungbat ku utdan manul̲adul̲a kan sakon.
4 Apay naid kad kalintogan mi un maitdan si ikatagu mi
utdan tudtuduwan mi?

5 Naid kad kalintogan mi un mangidallay si asawa mi
un padan dit koon da Pedro, sadat susunud Apu Jesus kan
uduma apostol?
6 Dikami kada lawa kan Bernabe ud masapula man-
talibasu't ikatagu mi?
7 Awad kad suldadu un bayadana pay lawan nat gastus na
utdit inggawana't kinasuldadu? Singngadan na un mammu-
mul̲a't ubas nat adi mabalina mangan sit bungan dit mul̲a na?
Singngadan na un mantatal̲kon si kannelu nat adi mabalina
manginum sit gatas dat tal̲kon na? Naid!
8 Bokona lawa'n maibasal sit kasomsomkan di tagu datu'n
ibagbagak nu adi awad sin ugud Apudyus.
9 Ta kanana't dit lintoga ingkanglit Moses un, "Adim bungu-
ton nat sangin di baka nu man-ilikom dal̲apnu mangan nu
piyaona." Ot sadat baka kad dit sosomkon Apudyus sidit
paingkanglit na tuwa lintog?
10 Bokon! Ditaku'n tagu dit ug-ugudona't di. Onta mam-
boka dat tagu kan man-ani da ta nanam-on dan maibingayan
da utdit maani.
11 Ot dikami'n dit nanudtudu't dit ugud Apudyus kan
dikayu alig mi ud nammul̲a't naispirituwana bukol̲ ot laweng
kad nu gumingay kami kan dikayu't ikatagu mi?
12 Ta nu awad kalintogan dat uduma mampatul̲ung kan
dikayu, bokon kada amo dakdakol̲ dit kalintogan mi?
Yoong ulay nu awad kalintogan mi, adimi inusal di un
kalintogan nu adi inanusan mi dan losana ligat ta piyaon mi'l
lawa'n adina malappodan dit maitudtuduwan din Nabal̲u'n
Damaga maipanggop kan Kristu.
13 Titiggammu yu un sat tagu'n manselselbi utdit timplu,
al̲ana dat kanona't dat maiyoy sit timplu un maitod kan
Apudyus. Ot sat manselselbi utdin dadattunan, maibingayan
sidit datun.
14 Padana paya imbilin Apu Jesus un sadat man-
iwalagawag sit Nabal̲u'n Damag siya'd mangal̲-an da si
ikatagu da dit man-iwalagawagan da.
15 Yoong adik inusal ulay ngadan nat datu un kalintogan
kan bokona isulat ku tu dal̲apnu koon yu kan sakon. Un-
unnaya lawa'n matoyak si bitil nu sat makaan dit gapun dit
mampasdayawak.
16 Maid kalobbongaka mampasdayaw maipanggop sit
mangitudtuduwak sit Nabal̲u'n Damag ta naidutuk kan sakon
tuwa talibasu. Ot kaasiyak pay nu adik itudtudu dit Nabal̲u'n
Damag.
17 Nu kasomsomkaka osa tun mantudtuduwak, nanam-ok
un matangdananak. Yoong bokona kasomsomkaka osa nu
adi si Apudyus ud nangital̲god kan sakon situwa talibasu.

18 Ot ngadan dit tangdan ku? Naid udum nu adi sat gun-
daway ku un mangitudtudu't din Nabalu'n Damag un naid
si bayad un bokona siya'd gun-gundawayak dit kalintogak
maipagapu utdit manudtuduwak.
19 Wayawayaak un bokonak si babbaun di ulay ngadan na
un tagu. Yoong ulay nu kama't di, pabaunak sidan losana
tagu dalapnu ad-adu dan maawis ku un manuttuwa kan Jesu
Kristu.
20 Nu inggawak sidan Judio, mataguwak un kama't Judio
dalapnu maawis ku dida'n manuttuwa. Isunga ulay tigam-
muka bokona masapula tungpalok dat lintoga ingkanglit Moi-
ses, tungpalok payon nu inggawak sidan manungtungpal sit
lintog dalapnu maawis ku dida.
21 Padana pay nu inggawak sidan bokona Judio ta kamaak
payon si bokona Judio un adi umunud sidat lintog Moses,
dalapnu maawis ku dida. Yoong bokona piyaoka ugudon
un adikon tuttuwaon dit lintog Apudyus, sat katuttuwaana
tungtungpalok dit lintog Kristu.
22 Nu inggawak sidan nakapuy payyan si pammati,
bagayak pay dida dalapnu maawis da kad mapabilog dit
pammati da. Ot ulay ngadan na un kalasin di tagu bagayak
amin dit mantatagu da kan kook dat losana pamuspusan
dalapnu awad manuttuwa kan dida.
23 Kook un losan datu dalapnu umadu dan manuttuwa
kan dalapnu mailak-amak pay sit bindisyuna itdon Apudyus
gapu't dit Nabalu'n Damag.
24 Tigammu taku un sadan makalumba ipakat dan manod-
dak yoong sat mangabaka lawa dit magun-gunaan. Ot siya'd
padana kan ditaku'n manuttuwa, ipakat taku tun pammati*
taku dalapnu maala taku dit gun-guna taku.
25 Singngadan na mana mansagsagana'n makakuntis, mas-
apula annadana un disiplinaan dit long-ag na. Siya'd koona
dalapnu magun-ud na dit gun-gunana yoong sadiya gun-
guna bokona mannanayun. Yoong kan ditaku, sadit man-
nanayuna gun-guna dit gun-gun-udon taku.
26 Siya'd gapuna un iyos-ossaan ku tun somsomok ku un
manatong sin pungtu. Kamaak si dumadanuga maid danug
ku si adi kumna.
27 Tudtuduwak tun long-ag ku un man-attom inggana't
talona maitulayak dalapnu gangputok kada tudtuduwan dan
udum, adiyak maiwalin sidan magun-gunaan.

10

Bintaga Maipanggop Sidan Sinan-apudyus

* **9:24** Sat kanana't din Griego, manoddak taku.

1 Susunuda manuttuwa, adiyu liuwan dit nakwa't da-
dit dadakkol taku utdit nangipuyutan Moses kan dida.
Tinullungan Apudyus dida ot losan dan iniiddungan dit bunot
sit manaddallanan da kan losan dan kummiyanga nandollmang
sit Nadullawa Baybay.*
2 Ot sadit nangidungan dit bunot kan sadit nanollmangan da
utdit baybay kama dat nampabunyag un maidagamung kan
Moses ta siya'd inun-unud da.
3 Losan da un nangan sit makan un intod Apudyus.†
4 Losan da un umminum sit danuma nilumtaw sit batu
maipagapu't dit pannakabalin Apudyus.‡ Sadiya batu dit
kaiyaligan Kristu un siya'd tuttuwa'n naibullun kan dida un
nangnangtod sidat kasapulan da.
5 Yoong ulay tinullungan Apudyus dida adu kan dida dat
Adina nas-oman ot siya'd gapuna un nawallawallang dat ladag
da utdit disyerto.§
6 Bintaga'n losan datu kan ditaku un siya'd man-adallan
taku un adi mangwa utdan nadadag un padan dat kingwa
da.*
7 Adi taku mandayaw sidan sinan-apudyus un padan dit
kingwan dat udum kan dida. Ta naikanglit sit ugud Apudyus
dit kingwa da un kanana'n, "Nantupak dat tagu'n nangan kan
umminum asida lummigwata nantatadok."†
8 Adi taku padaon dit kingwan dat udum kan dida un sinog-
on da dat bokona asawa da ot duwampullu't tullu'n libu dat
natoy kan dida't dit sin-allgawana lawa.
9 Adi taku padpadason si Apudyus un kama't dit kingwan
dat udum ot natoy da ta simpit ullog dida.‡
10 Adi taku manlililili un kama't dit kingwan dat udum kan
dida ot pinatoy dit anghel un kumapatoy dida.
11 Napasamak datu un bintaga kan ditaku ot naikanglit da
dallapnu man-adallan taku ta dandaniyon nat timpu'n mangki-
gadan ditu'n lubung.
12 Nu ngadan nat mangipagalup un tallona nabilog nat pam-
mati na man-annad ta oni kada lawa, makabasull.
13 Naid sugsuga dumatong kan dikayu si bokona na-
padasan di losana tagu. Yoong matallgodan si Apudyus un
manungpal sit sapata na un tumullung. Adina ipalubus un
mapadpadas kayu utdan adiyu kaboollana labanon nu adi it-
dan dikayuwot kan siya't kaboollana mangiyattom nu timpu'n
mapadpadas kayu dallapnu makalisi kayu.

---

* **10:1** Exodo 13:21-22; 14:21-29. † **10:3** Exodo 16:35. ‡ **10:4** Exodo 17:6; Bilbilang 20:11. § **10:5** Bilbilang 14:29-30. * **10:6** Bilbilang 11:4. † **10:7** Exodo 32:6. ‡ **10:9** Bilbilbang 21:4-6.

14 Siya'd gapuna'n potgoka susunud, adi kayu mandayaw
sidan sinan-apudyus.
15 Nanakman kayu'n tagu ot dikayu'd mangusig nu kustu
onnu bokon dan ug-ugudok.
16 Nu uminum taku utdit natasa nu timpun di kumulgar
nu maabusa manyaman taku kan Apudyus, bokon kada
mailak-am taku utdit bindisyun un maipooy maipagapu't dit
dal̲an Kristu un nan-ayus sit natoyana? Ot nu kanon taku
dit mambibinniikan taku un tinapay bokon kada mailak-am
taku utdit bindisyun un maipooy maipagapu't dit long-ag
Kristu un nailansa't dit kulus?
17 Ot gaputa os-ossaana tinapay dit nabibbiikan taku
padana pay un os-ossaan taku un long-ag ulay nu adu taku.

18 Somsomkon yu dit ugalin dat Judio. Sadat makakan sit
naidatun, naidagamung daon un nandatun kan Apudyus.
19 Ot ngadan din piyaoka ugudon? Bokona piyaoka ibaga
un sadan sinan-apudyus onnu sadan maidatun un makan
kan dida awad potog da.
20 Satu tun piyaoka ugudon. Sat idatun dan bokona
makatigammu kan Apudyus, maidatun sidan dimunyu un
bokona si Apudyus. Ot adik piyaon un maibul̲ubul̲un kayu
utdan dimunyu.
21 Adina mabalin un makainum kan makakan kayu utdin
mangisomsomkan kan Apu Jesus asi kayu payyan makainum
kan makakan sit maidatun si dimunyu.
22 Piyaon yu kada paaposon si Apudyus sidit mangwaan yu
utdi? Apay nabilbilog kayu kad nu si Apudyus?

23 Awad uuggudon da un, "Maipalubusa koon taku dan
piyaon taku'n koon." On, yoong bokona losana banaga
makwa, mangkapiyaan. "Maipalubusa koon taku dan piyaon
taku'n koon." On, yoong bokona losana banaga makwa
makatul̲ung sit pammatin dat udum.
24 Masapul un osaosa'n tagu inapona dit mangkapiyaan dat
udum un bokona lawa'n sat bukbukud na un mangkapiyaan.

25 Isunga isida yu nat kalni un mailaku utdin malkit un
adiyuwon imuimuson nu naidatun si sinan-apudyus onnu
bokon dal̲apnu adika masosomkan.
26 Ta kanan nat ugud Apudyus un, "Satun pita kan losana
awad, kuwan Apudyus."

27 Nu awison dikayu si osa'n bokona manuttuwa un umoy
makakan kan siya ot piyaon yu un umoy, kanon yu nat
maisunad kan dikayu un adiyuwon imuimuson nu naidatun
si sinan-apudyus onnu bokon dal̲apnu adika masosomkan.

28 Yoong nu awad mangibaga kan dikayu un kanana'n,
"Naidatun si sinan-apudyus tu," adiyu kanon un ipagapu yu
utdit nangibaga kan dal̲apnu maid masosomkan.
29 Piyaoka ugudon, adiyu kanon gaputa laweng sidit
kasomsomkan dit nangibaga, bokona gaputa laweng kan
dikayu. Ta nu sakon, apay un makoddongan nat wayawayak
gapu't dit kasomsomkan di sabali'n tagu?
30 Nu manyamanak kan Apudyus gapu utdit kanok, apay
laweng dit kaugudak nu kanok?
31 Yoong sat ibagak kan dikayu, ulay nu wayawaya kayu'n
mangwa utdan singngadan na mana piyaon yu, mangan
kayu man onnu uminum kayu, masapula koon yu un
maipooy si maidayawan Apudyus.
32 Adi kayu mangkokwa si gapun di makabasul̲an di uduma
tagu, Judio man onnu bokona Judio onnu sidan tagun
Apudyus.
33 Padaon yu ud sakona danggayak dan kokkoon dan
losana tagu. Bokona sat mangkapiyaak dan sosomkok nu adi
sat mangkapiyaan dan losan dal̲apnu matagu da.

11

1 Isunga padaon yu ud sakon un kama't din mamadaak kan
Kristu.

Sat Kustu'n Koon Dat Babai't Din Simbaan

2 Dayawok dikayu gaputa kanayun un somsomkonak kan
uunnudon yu dadit intudtuduk kan dikayu.
3 Ot piyaoka maawatan yu un si Kristu ud mangiyapu utdan
lal̲aki ot sadan lal̲aki ud mangiyapu utdan asawa da ot si
Apudyus ud mangiyapu kan Kristu.
4 Siya'd gapuna un nu man-abbung si ul̲u dit lal̲aki nu man-
luwal̲u onnu man-ibaga't dan paibagan Apudyus, ibabbain
na si Kristu un mangiyapu kan siya.
5 Ot sat babai un adina abbungan dit ul̲u na nu manluwal̲u
onnu man-ibaga't dan paibagan Apudyus kan siya, ibabbain
na dit asawa na un mangiyapu kan siya kan naid duma na
utdit babai un napulugan.
6 Isunga nu adin dit babai abbungan dit ul̲u na, napipiya'l
lawa nu mampapulug. Ot nu ikabain din babai din mapulu-
gan masapula man-abbung.
7 Masapula adin dit lal̲aki abbungan dit ul̲u na nu man-
luwal̲u ta sat lal̲aki dit mail-an dit awaawat kan kinangatun
Apudyus. Yoong masapula abbungan dit babai dit ul̲u na ta
siya'd mangil-an sit kinangatun dit lal̲aki.
8 Ta sadit damu'n lal̲aki bokona nanligwat sidit babai nu adi
sat babai dit nanligwat sit lal̲aki.

9 Padana pay un bokona napaloswa dit la̱la̱ki un mampooy
sit babai nu adi sadit babai mampooy sit la̱la̱ki.
10 Maipagapu utdan aanghel un umiila, masapula abbun-
gan dat babai dat u̱la̱ da un mangipaila un paiyapu da utdan
la̱la̱ki.
11 Yoong situn maidagamungan taku kan Kristu, masapul
dat la̱la̱ki dat babai kan masapul pay dat babai dat la̱la̱ki.
12 Ta ulay nu nanligwat dit damu'n babai utdit la̱la̱ki, babai
dan mangiyabeng si la̱la̱ki uttun satun. Ot si Apudyus ud
nanligwatan da'l losan.
13 Ot dikayu pay lawan manomsomok nu napiya onnu
laweng nat man-iila yu utdan babai'n adi man-abbung si u̱la̱
nu manluwa̱la̱ da kan Apudyus.
14 Bokon kada siya'd gagangaya ugali taku un kababbain nu
andu nat buuk dan lalaki?
15 Yoong dayaw dan babai nu andu din buuk da ta siya'd
naitod kan dida un kama't abbung di u̱la̱ da.
16 Yoong nu awad sumuganggang situ'n imbagak, satu tun
sungbat ku: naid sabali't kadawiyana itudtudu mi nu bokona
satu ot siya payon kadawiyana uunnudon dan losana mang-
gigimunga tagun Apudyus.

Sat Maipanggop Si Kumulgar
(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

17 Nu maipanggop situ'n sumalunu un bilin ku kan dikayu,
adik mabalina idayaw dikayu ta nu manggimung kayu
bokona mantungpal si napiya nu adi nadadag.
18 San umuna, dingngo̱la̱ ku un nu manggigimung kayu
makaskasway kayu un maid timpuyug yu. Ot tuttuwaok nu
mamingsan.
19 Ta gagangaya kama't nat da̱la̱pnu maila nu singngadan
nat kustu't pammati kan dikayu.
20 Ta nu manggigimung kayu un mangisomsomok sit na-
toyan Kristu, bokona si Apu Jesu Kristu dit awad sit som-
somok yu.
21 Ta nu mangan kayu, osaosa nan-ikakan sit ba̱la̱un na pay
lawan un bokona man-iinnuway kayu. Isunga mabitil dat
udum ot mabuuk dat udum.
22 Innon yu pay, naid kad bo̱la̱oy yu si manganan yu kan
uminuman yu? Onnu naid kad lispitu yu utdan mandatda-
tonga mandaydayaw kan Apudyus kan ibabbain yu dan naid
si mabalin? Ngadan nat nanam-on yu un ibagak maipanggop
sinata kokkoon yu? Idayaw ku dikayu? Adina mabalin.
23 Ta intudtudun Jesus kan sakon dat intudtuduk kan
dikayu un: utdit manganan da utdat apostoles na utdit labi
un naituyukana, nanga̱la̱'t tinapay

24 ot nanyaman kan Apudyus. Maabus mana manyaman
biniibiik na asina kanana'n un, "Siyatu'd long-ag ku un mai-
datuna mampooy kan dikayu. Siyatu'd koon yu un mangi-
gasmokan yu kan sakon."
25 Padana pay un innal̲a na dit tasa utdit naabus da un nan-
gan ot kinnanana un, "Satuwa tasa dit bagu'n tulag Apudyus
un papiddoton tun dal̲ak. Kada uminum kayu uttuwa tasa
koon yu un mangigasgasmokan yu kan sakon."
26 Isunga kada mangan kayu't dit tinapay kan uminum
kayu utdit tasa nu mangkumulgar kayu ipatpatigammu yu
dit natoyan Kristu ot siya'd koon yu inggana't mangulin uman
situn pita.
27 Isunga nu singngadan nat man-ibabal̲anga lawa'n man-
gan sit tinapay onnu uminum sit tasa un naigagal̲an mangi-
gasgasmokan kan Apu, makabasul̲ ta Adina linispitu dit long-
ag kan dal̲an Kristu.
28 Siya'd gapuna un masapula usigon taku yana unaon
datu'n kasomsomkan taku nu kustu asi taku makakan sit
tinapay kan makainum sit tasa.
29 Ta singngadan na mana mangan sidit tinapay kan
uminum sit tasa un Adina somsomkona kustu dit kinapotog
dit long-ag dit Apu, mangwa pay lawan si maukuman dit
long-ag na.
30 Siya'd gapuna un adu danat masakit kan nakapsut kan
dikayu kan awad da ud uduma natoyon.
31 Yoong nu usigon taku yana unaon dan long-ag taku adi
ditaku dusaon kan Apudyus.
32 Yoong nu dusaon ditaku kan Apudyus situn satun,
piyaona'l lawa'n sul̲uwan ditaku dal̲apnu adi taku mailak-ama
madusa utdat adi manuttuwa.
33 Isunga susunud, nu mandatdatong kayu un mangan un
mangigasmok sit natoyan Kristu, masapul un man-iinnuway
kayu.
34 Nu awad nabitil, mangan yan sit bol̲oy na dal̲apnu maam-
mung kayu kad un mangigasmok sit natoyan Apu Jesus,
bokona mambanag si madusaan yu.

Ot nu maipanggop sit uduma piyaoka ibaga kan dikayu,
asik nu dumatongak sinat.

12

Sadat Nadumaduma'n Kabool̲ana Itdon Ispiritu Santu

1 Sinsadin susunud, piyaoka maawatan yu un kustu din
maipanggop sidan kabool̲ana itdon Ispiritu Santu kan ditaku.

2 Tigammu yu un utdit daan yu payyan nanuttuwa kan
Apudyus, namin-adu'n naallilaw kayu un nandaydayaw si
nadumaduma'n sinan-apudyus un naid si angos.
3 Yoong sinsatunon ta si Apudyus ud daydayawon yu, awad
kan dikayu si Ispiritu Santu. Siya'd gapuna'n piyaoka tigam-
muwon yu un sat tagu'n idaddal̲an dit Ispiritu Santu adina
mabalina iliwan si Jesus. Kan osa pay adin nat tagu mabalina
ibaga un si Jesus din Apu na malaksig nu idal̲an Ispiritu Santu.
4 Adu'n kalasin di kabool̲ana maitod kan ditaku yoong os-
ossaan si Ispiritu Santu un mangitod.
5 Adu'n kalasin di manseselbi yoong os-ossaan si Apu Jesus
un manselbiyan taku.
6 Nadumaduma dat mambanagan dit talibasun di kada osa
yoong si Apudyus dit mangtod sit kabool̲an dit kada osa'n
tagu.
7 Naitdan nat kada osa kan ditaku si kabool̲an un siya'd
mangipanoknok sit kinaawad dit Ispiritun Apudyus kan
ditaku. Ot sadiya kabool̲an naitod dal̲apnun mausala
mampiyaan dan losana manuttuwa.
8 Awad initdan dit Ispiritu si kaboolana mangipatigammu't
dit silib Apudyus kan awad initdana't kabool̲ana mangawat
kan mangitudtudu utdan maipanggop kan Apudyus.
9 Awad pay initdan Ispiritu si nabakoda pammati. Ot sadan
udum naitdan da't kabool̲ana mampapiya utdan masakit.
10 Awad da ud naitdan si kabool̲ana mangwa't am-amug.
Awad da ud naitdan si kabool̲ana mangibaga utdan piyaon
Apudyus paibaga. Awad da ud naitdan si kabool̲ana mangi-
lasin sidat kabool̲an nu nanligwat kan Ispiritun Apudyus
onnu bokon. Awad da ud naitdan si kabool̲ana man-ugud si
sabali'n uguda adina inadal̲. Ot sadat udum, sat kabool̲ana
mangipakaawat sidit naibaga'n sabali'n ugud.
11 Nansasabali'n kabool̲an yoong ossaana Ispiritu dit man-
ligwatan da'l losan ot itdana't kabool̲an dit kada osa'n tagu
sigun sit piyaona.

Ossaana Long-ag Yoong Adu ud Palti Na

12 Satun long-ag taku adu tun palti na yoong siya payona
os-ossaana long-ag. Padana pay kan Kristu un maiyalig si
ossaana long-ag. Adu kan nadumaduma dan manuttuwa
yoong man-os-ossaan dan mamukol̲ kan siya.
13 Ta awad da ud Judio kan bokona Judio, babbaun kan
wayawaya yoong nabunyagan taku un maidagamung sit os-
saana long-ag maipagapu kan Ispiritu Santu un siya payona
Ispiritu dit intod Apudyus un inggaw kan ditaku.
14 Tuttuwa un bokona lawa'n os-ossaan nu adi adu dan
paltin din long-ag taku.

15 Ulay nu kanan dit iki un, “Bokonak si paltin di long-ag
ta bokonak si ima.” Bokona piyaona’n ugudon un bokonona
paltin didit long-ag.
16 Ulay nu kanan dit inga un, “Bokonak si paltin di long-ag
ta bokonak si ata.” Bokona piyaona’n ugudon un bokonona
paltin didit long-ag.
17 Ta nu atan losan tun mamukol̲ sit losana long-ag, in-
inona’n makagngol̲? In-inona’n makasungsung nu inga’l
lawa?
18 Yoong bokona siya’d kokwa na di nu adi nadumaduma
dan paltin ditu’n long-ag kan inniggan Apudyus dida’t dit
kustu’n igaw da sigun sit piniya na.
19 Ta nu os-ossaana lawa dit palti na, makanan kada long-
ag?
20 Bokon a, ta sat katuttuwaana adu un palti yoong ossaana
long-ag.
21 Isunga adin dit ata makanan sit ima un, “Adik sika
masapul,” onnu sat ul̲u utdit iki un, “Adik sika masapul.”
22 Ta sat paltin di long-aga kanan taku’n nakapkapsut siyaot
din amo kasapulan.
23 Ot sat paltin ditu’n long-aga ibilang taku’n bokona amo
nabal̲u dit ila na, amo am-ammaan taku. Ot sat paltin bokona
maipaila, am-ammaan taku’n badutan.
24 Yoong sadan paltin nabal̲bal̲u’d ilana bokona masapula
maammaana kama’t dan uduma palti. Kama’t di dit nanang-
wan Apudyus situn long-ag taku dal̲apnu sadan paltin maibi-
langa bokona napotog, dida dat amo maam-ammaan
25 kad mandidinnanggay dan losana paltin ditu’n long-ag
kan mantitinnul̲ung da.
26 Ot nu mampasigab dit osa’n palti, makapansigab pay dat
udum. Nu madayaw dit osa, malagsakan da’l losan.
27 San piyaona’n ugudon tu, ditaku un manuttuwa ditaku’d
pannakalong-ag Jesu Kristu ot kada osa kan ditaku palti na.
28 Ot nanduduma nat talibasu un indutuk Apudyus si kada
osa kan ditaku’n manuttuwa. Sat ummuna, dinutukana
dat apostoles; maikagwa, sadat propeta na; maikatlu, sadat
mangitudtudu utdit ugud na. Kadon, dinutukana pay dat
awad si pannakabalina mangwa’t am-amug; sadat awad si
kabool̲ana man-agas; sadat awad si kabool̲ana tumul̲ung si
udum, sadat awad si kabool̲ana mangipangul̲u kan dat man-
ugud si sabali’n bagbagan adi naadal̲.
29 Bokona apostoles da’l losan onnu propeta na’l losan
onnu manudtudu da’l losan. Bokona naitdan da’l losan si
pannakabalina mangwa si am-amug
30 onnu mangagas si sakit onnu man-ugud si sabali’n bag-
baga’n adi naadal̲ onnu mangilawag si maugud.

31 Isunga napipiya nu sat napotpotoga kaboolan ud
gutagutan yu un maitod kan dikayu.
Yoong ibagak nu sin dit kapiyaana makwa.

13

Sat Mampipiya

1 Ulay nu kabooḻaka man-ugud si nadumaduma'n bagba-
gan di tagu kan ulay san bagbagan dan aanghel nu maid
mampipiyak, maid selbi na ot padak din gangsa onnu lata'n
kumelakelaba lawa.
2 Ulay nu awad pannakabalin ku un mangiyugud sidan
paibagan Apudyus, ulay maawatak dan nalimoda pang-
gop Apudyus kan ulay tigammuk da'l losana mabalina
matigammu, ulay nabakod tun pammatik daḻapnu maiyalis
ku dan bateled, yoong nu maid mampipiyak naid selbik.
3 Ulay itdok dan losana awad kan sakon kan ulay ipalubus
ku un sobgon da tun long-ag ku nu bokona maipagapu't
mampipiyak maid magun-gunak.
4 Sat tagu'n mamippiya, naanus kan nakaasi. Bokona
naapaḻ onnu naabubu. Bokona natangsit onnu napasdayaw.
5 Bokona naalas dit kababalin na kan Adina ipapilit din
piyaona. Bokona naḻasu'n makaungot. Adina somsomkon ud
lawenga nakwa kan siya.
6 Bokona sadat bokobokona kokkoon dit malagsakana nu
adi sadat kustu.
7 Sat tagu'n mamippiya bokona madisdismaya. Adina lu-
mipsuta manuttuwa kan mannamnama. Anusana'd losana
ligat.
8 Mangkigad din kabooḻana mangibaga't dan paibagan
Apudyus padana pay sit kabooḻana man-ugud si sabali'n
bagbaga un adi naadaḻ. Mangkigad pay din kabooḻana
manigammu't dan maipanggop kan Apudyus yoong maid
mangkigadan din mampipiya.
9 Ta sat kabooḻan taku un manigammu kan kabooḻana man-
gibaga't dan paibagan Apudyus mangkulang payyan.
10 Yoong nu dumatong dit maid mangkulangana, mangki-
gad da'l losana awad mangkulangana.
11 Kama't dit kaban-og ku, nu mambagbagaak, bagbagan
di abeng. Somsomok di abeng dit mansosomsomok ku. In-
aabeng dit manlaḻasun ku. Yoong utdit dummakoḻak, kinaan
kuwon dit inaabeng.
12 Sinsatun bokona nalawag dit mantitigammu taku kan
Apudyus un kama nu umiila taku si nakoḻopa uspeku.
Yoong dandaniyon nat man-iinnilaan taku kan siya. Annat
mangkulangan payyan dinat tigammuk situn satun. Yoong

awad timpu'n tigammuwok ud losana maipanggop kan siya,
kama't dit nantitigammu na kan sakon.
13 Siya datu'n tu̱lu ud mannanayun: Pammati, namnama
kan mampipiya. Yoong sat ta̱lona kapotogan sidatu'n tu̱lu, sat
mampipiya.

14

Sat Kaboo̱lana Mambagbaga Si Uduma Bagbaga Un Bokona Naada̱l

1 Sad gutagutan yu un maitod kan dikayu sat mampipiya.
Padana paya gutagutan yu dit maitdan si kaboo̱lan un itdon
Ispiritu Santu ta̱lon sit kaboo̱lan un mangibaga utdan paiba-
gan Apudyus.
2 Sadit man-ugud si sabali'n bagbaga un adina inada̱l,
bokona sadat tagu dit kabagbaga na nu adi si Apudyus. Ta
utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu, mambagbaga si nal-
imoda katuttuwaana naid makaawat.
3 Yoong sat mangibaga utdan paibagan Apudyus, sadat
tagu dit kabagbagbaga na, siya'd gapuna'n mabalin na un
tu̱lungan dida da̱lapnu gumilog dit pammati da, mapabos-o̱l
kan maliwliwa da.
4 Sat man-ugud si sabali'n bagbaga un Adina inada̱l pa-
bilgona pay lawan dit pammati na. Yoong sadit mangibaga't
dan paibagan Apudyus pabilgona dit pammatin dat bu̱lun na
un manggigimung.
5 Piyaok nu losan kayu'n makaugud si sabali'n bagbaga
un adi naada̱l yoong amo piyaok nu maitdan kayu si ka-
boo̱lana mangibaga utdan paibagan Apudyus. Ta dakdako̱l
dit maitu̱lung na nu san man-ugud si sabali'n bagbaga un
adi naada̱l malaksig nu awad mangipalawag sit ibagbaga na
da̱lapnu mapabilog din pammatin dat losana manggigimung.
6 Sinsadin, nu umoyak kan dikayu susunud, sin dit maitod
ku un mampiyaan yu nu manudtuduwak si sabali'n bag-
baga'n adiyu maawatan? Maid! Malaksig nu itudtuduk
dadit impatigammun Apudyus kan sakon onnu impakaawat
na onnu paibaga na onnu uduma tudtudu kad matu̱lungak
dikayu.
7 Ilan yu nat ba̱ldong onnu gitala nu baba̱langon ta ullawa'n
pagingaon maid makailasin nu sin dit tukalona'n ayug.
8 Padana pay din tangguyub dan suldadu un nu baba̱langon
da'l lawa'n man-isap-uya maid monok din itangguyub da, sin
dit ma̱lyada mansagana un makagubat?
9 Padana kan dikayu ta nu mambagbaga kayu't sabali'n
bagbaga ta maid makaawat, maitaud da'l lawa dan ibaga yu.
10 Tuttuwan adu un nadumaduman bagbaga uttun lubung
yoong losana awad kaipooyana.

11 Yoong nu awad makabagbaga kan sakon ta adik
maawatan din bagbaga na, ibilang dit mambagbaga un
kakkailiyak kan ibilang ku paya kakkaili.
12 Isunga dikayu'n talona mamiya'n maitdan si kabooLana
manligwat kan Ispiritu Santu, sat kabooLan un makatuLunga
mampabakod sit pammatin dat buLun yu un manuttuwa dan
gutagutan yu.
13 Isunga sat tagu'n man-ugud sit sabali'n bagbaga un
Adina inadaL, manluwaLu kan Apudyus daLapnu maitdan si
kabooLana mangilawag sidat ibagbaga na.
14 Ta nu manluwaLuwak si sabali'n bagbaga sat ispirituk din
manluwaLu yoong adik maawatan.
15 Ot ngadan dit masapula kook? Masapula manluwaLuwak
sit ugud un ipabosway Ispiritu Santu kan manluwaLuwak pay
sit uguda maawatak. Mangkantaak sit uguda ipabosway
Ispiritu yoong mangkantaak pay sit uguda maawatak.
16 Ta nu kaspagaligan ta manluwaLu kayu'n manyaman kan
Apudyus sit sabali'n bagbaga un ipabosway Ispiritu Santu,
inon dat buLun yu un maibaga dit Amen un umampayun sit
manyamanan yu nu adi da maaw-awatan nat ibagbaga yu?
17 Ulay napiya dit manyamanan yu kan Apudyus, maid
ituLung na utdan udum ta adi da maaw-awatan.
18 Manyamanak kan Apudyus ta ad-adu dit mambagba-
gaak si sabali'n bagbaga'n adik inadaL nu dikayu.
19 Yoong nu san simbaan, un-unnaya lawa'n lima'n ka-
bosway din ibagak nu maawatan daLapnu masuLuwan dat
udum. Unnay pay nu sat mambagbagaak si nilibulibu'n
bosway si sabali'n bagbaga'n adi maawatan.
20 Masapula bokona inaabeng dit somsomok taku,
susunud. Nu maipanggop sidan nadadag, maipangkama
taku si abeng un naid tigammu na un mangwa. Yoong
nu maipanggop kan Apudyus masapula inaangsan dit
mansosomsomok taku.
21 Ta awad dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,

"Sadat tagu'n sabali't bagbaga dan mangibagaok sidat tagu
utdat piyaoka ibaga kan dida yoong ulay nu dongLon da
dit sabali'n bagbaga, sissiya kampaya adi da ud sakon
dongLon, kanan ud Apu."

22 Nu siyadi, kaawatan un sat kabooLan un mambagbaga si
sabali'n bagbaga'n adi naadaL, mampooy un mangilasinan
dan bokona manuttuwa. Ot sadin kabooLana mangibaga't dan
paibagan Apudyus, mampooya mangilasinan dan manut-
tuwa.
23 Isunga nu manggimung kayu ta osaosa mambagbaga si
sabali'n bagbaga un adi maaw-awatan ta awad adi manut-

tuwa'n ummoy nakagimung kan dikayu, adi pay an kanana
un nangkatingang kayu?
24 Yoong nu sat paibagan Apudyus dit babagbagaon yu un
losan nu manggimung kayu ta awad adi manuttuwa'n umoy
mandongol̲, maawatana un gumabasul̲ ot masomsomok na
dat losana kingkingwa na gapu't dan losana maibaga.
25 Maukal̲ dat losana maisusul̲l̲uk sit somsomok na kad ad-
ina masulit mandadaoli ot dayawona't Apudyus ot kanana'n,
"Tuttuwa'n annat si Apudyus kan dikayu."

Masapul̲a Naul̲nus Din Gimung

26 Sat piyaoka ugudon susunud, nu manggimung kayu
kama't tu nat koon yu. Awad mangkanta, awad mantudtudu't
ugud Apudyus, awad mangibaga si ngadan na mana paiba-
gan Apudyus kan siya, awad man-ugud si bagbaga'n adi
naadal̲ kan awad pay mangilawlawag sidadin imbaga na.
Losana koon yu, masapula mambanag si gumilogan di pam-
matin dat losana manuttuwa.
27 Nu awad da ud mambagbaga't sabali'n bagbaga'n adi da
inadal̲ umanayon nat duwa onnu tul̲u un masongsongwat. Ot
masapula awad osa't mangilawlawag sidan ibaga da.
28 Yoong nu naid mabalina mangilawlawag, guminok dit
mambagbaga't sabali'n bagbaga ta dida pay lawan kan
Apudyus ud mambagbaga.
29 Nu maipanggop sidan mangibaga't dat paibagan
Apudyus, duwa onnu tul̲u dan masongsongwat. Ot sadat
udum, dongl̲on da ot usigon da dat ibagbaga da.
30 Yoong nu awad paibagan Apudyus sit osa't dat
kaaduwan, masapula man-illong dit mambagbagbaga ta
maisongwat dit osa un mangibaga't dat paibagan Apudyus.
31 Losan dat awad si ibaga masongsongwat da un mam-
bagbaga dal̲apnu matigammuwan dan losan dan paibagan
Apudyus kan dal̲apnu mapabos-ol̲ nat somsomok yu un losan.
32 Ta sat tagun naitdan si kabool̲ana mangibaga utdan
paibagan Apudyus, kalobbongana un iyillong dit mam-
palawagana nu awad osa't maisongwata mamalawag.
33 Ta si Apudyus piyaona nu naul̲nus taku un bokona nag-
ulu.
Kama't dat makmakwa utdat losana gimung dat tagun
Apudyus,
34 masapula giginnok dan babai nu manggimung kayu.
Adida mapalubusan un man-ugud nu adi paiyapuwan da
utdan lalaki ta siya'd kanan dit lintog Apudyus.
35 Nu awad piyaon da un imuson, asida okyan imuson
sidat asawa da nu inggaw da utdit bol̲oy da. Ta naalas nu
mambagbaga dat babai utdit timpu'n manggimungan yu.

36 Dongl̲on yu tu ta bokona dikayu'd nanligwatan dit ugud
Apudyus. Bokona dikayu'l lawa pay dit naipatigammuwana.
37 Nu awad mangipagalup sit long-ag na un osa'n propetan
Apudyus onnu awad intod Ispiritu Santu un kaboo l̲ana, mas-
apula bigbigona un bilin Apu Jesus datu un insulat ku.
38 Yoong nu adina bigbigon, adiyu pay bigbigon diya tagu.

39 Isunga susunud, sad gutagutan yu din mangibaga't dan
paibagan Apudyus yoong adiyu palitan dan man-ugud si
sabali'n bagbaga'n adi naada l̲.
40 Yoong masapula kustu kan nau l̲nus dan mamangwa yu.

15

Sat Ummunga l̲an Kristu Kan Katoy

1 Susunuda manuttuwa, piyaok pasomsomok kan dikayu
dit naba l̲u'n damaga intudtuduk kan dikayu't dit. Tinuttuwa
yu diya damag ot siya'd naisaadan dinat pammati yu.
2 Siyadi ud naba l̲u'n damaga mataguwan yu nu adiyu lip-
sutana tuttuwaon, malaksig nu bokona tuttuwa dit nanut-
tuwaan yu utdit.

3 Intudtuduk kan dikayu dit naitudtudu pay kan sakon un
siya'd kapotgana matigammuwan yu. Sadiya tudtudu: natoy
si Kristu da l̲apnu mapakawan dat basu l̲ taku un siya'd kanan
dit naikanglita ugud Apudyus.
4 Nailbon ot ummunga l̲ sidit maikatlu un a l̲gaw un siya'd
kanan payyan dit naikanglita ugud Apudyus.
5 Ot nampaila kan Pedro asina utdat kagwampu l̲u't duwa'n
apostoles na.
6 Asina payyan nampaila't dat nasuluka limanggasuta
buyut na. Natoyon dat udum yoong matattagu payyan dat
kaaduwan kan dida.
7 Nampaila pay kan Santiago asina nampaila utdat losana
apostoles na.

8 Ot sakon ud anungusa nampail-ana ot nanuttuwaak kan
siya yoong alig ku ud abenga naiyanak sit timpu'n bokona
manamnama'n maiyanak.
9 Ta sakon kadobaan sidat apostoles na. Bokona lobbong
ku un mangadan si apostolesta utdit daan ku payyan manut-
tuwa, pinalpaligat ku dat tagun Apudyus.
10 Yoong gapu't dit kaasin Apudyus kan sakon, nambalinak
si apostoles. Ot bokona kaynga dit ingkaasin Apudyus kan
sakon ta amo impapatik dit nantalibasu nu sadat udum.
Yoong bokona bukud ku un kaboo l̲an nu adi gapu't dit tu l̲ung
kan kaasin Apudyus.

11 Isunga nu maipanggop sit nabal̲u'n damag, sakon man
onnu sadat uduma apostoles dit nangitudtudu nampapada
dit itudtudu mi ot siya'd tinuttuwa yu.

Sat Mapaungal̲an Taku

12 Naitudtudu kan dikayu un napaungal̲ si Kristu yoong
apay un kanan dan udum kan dikayu un bokona mapaungal̲
dat natoy nu?
13 Nu bokona mapaungal̲ dadit natoy, adi pay bokona na-
paungal̲ si Kristu?
14 Ot nu bokona napaungal̲ si Kristu, adi pay naid selbi naon
dat intudtudu mi? Padana pay un naid selbin nat pammati
yu.
15 Nu tuttuwa di, adi pay tuli dat ibagbaga mi maipanggop
kan Apudyus ta ibagbaga mi un pinaungal̲ na ut Kristu?
16 Ta nu bokona mapaungal̲ dat natoy, bokona napaungal̲
si Kristu.
17 Nu bokona napaungal̲ si Kristu naid selbin dinat pam-
mati yu ot bokona napakawan dat basul̲ yu payyan.
18 Padana pay un bokonona umungal̲ dat natoyona manut-
tuwa kan Kristu.
19 Ot nu sat nanam-on taku'n mangkapiyaan taku'n manut-
tuwa kan Kristu mangkigad da ullawa uttun katattagu taku
un naidon nanam-on nu matoy taku, ditaku'n manuttuwa nat
tal̲ona kakkaasi utdan losana tagu.

20 Yoong satu'd katuttuwaana: Napaungal̲ si Kristu kan
katoy. Siya'd damu'n napaungal̲ un mangipanoknok un
umungal̲ dat losana matoy.
21 Ta gapu't dit nambasul̲an Adan, nambanaga matoy dan
losana tagu. Ot padana pay un gapu't dit napaungal̲an Kristu
mapaungal̲ pay dan losana matoy.
22 Isunga matoy dat losana tagu gaputa kaganakan Adan
dida. Padana paya umungal̲ dat natoy gaputa naidagamung
da kan Kristu.
23 Yoong awad timpun naikoddonga mapaungal̲ dat natoy.
Ot si Kristu ud ummuna'n napaungal̲. Asida maitung-ud
dat losana tagu na un mapaungal̲ nu dumatong dit al̲-al̲gawa
dumakngana'n obos.
24 Magangput kad di, mangkigadon tun lubung. Kad man-
apu si Kristu ot abakona dan losana kabusul̲ na un awad
si kalintogan onnu pannakabalin un mangiyapu. Asinaon
ipulang kan Apudyus un Ama na dit kalintogana mangiyapu.
25 Ta siya'd somsomok Apudyus un masapula man-apu si
Kristu inggana't abakona'n losan dat kabusul̲ na.
26 Sat maudi'n kabusul̲ na un yam-anona, katoy.

27 Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, “Paiyapun
Apudyus kan Kristu dan losana banag.” Ot gaputa si Apudyus
dit nangibaga kan Kristu un mangiyapu kaawatan un bokona
maidagamung si Apudyus sidat losana iyapuwan Kristu.
28 Ot nu magangputa paiyapun Apudyus kan Kristu un
Anak na da’l losana banag, paiyapu payon si Kristu kan
Apudyus dal̲apnu si Apudyus un nangigga kan Kristu un
mangiyapu, siya’d gattoka kangattuwana mangiyapu utdan
losan.
29 Sinsadin, ulinok dit maipanggop sit mapaungal̲an dat
natoy. Apay un paibunyagan yu dan natoy sidan natagu?
Nu tuttuwa’n bokona mapaungal̲ dat natoy, koon yu dida’n
paibunyagan payyan nu?
30 Nu tuttuwa’n bokona mapaungal̲ dat natoy, sin dit koon
mi’l lawan umoy ibados tun angos mi un umoy manudtudu?
31 Susunud, inal̲gaw un sasangnguwok tun katoy ku. Ibagak
tu ta tuttuwa’n itaktakkal̲ ku dit manuttuwaan yu kan Jesu
Kristu un Apu taku.
32 Yoong nu bokona mapaungal̲ dat natoy, ngadan nat mag-
anab ku utdit napalpaligatak sin Efeso un kamaak si dinalup
di sumalona ayam sit ligat ku? Adi un-unnaya lawaon din
kanan da un, “Mangamangan taku kan man-iinum taku, ta
matoy taku kada lawa nu bigat.”
33 Yoong adi kayu paallilaw ta tuttuwa din uuggudon da un,
“Nu makabul̲bul̲un ta utdan nadadaga bul̲bul̲un maalisan ta
utdan nadadaga ugali.”
34 Manggodngon yu danat somsomok yu ot adi kayuwon
mambasubasul̲. Ibagak tu dal̲apnu mambain kayu okyan ta
annat da kan dikayu’d adi manigammu kan Apudyus.

San Long-ag Un Mapaungal̲ kan Katoy
(2 Corinto 5:1-5)

35 Mabalina awad da ud mangimus un, “Inona’n mapaun-
gal̲ dat natoy? Kamaan dit long-ag da?”
36 Tinitingang nata imus. Adiyu kad tigammu un sat bukol̲a
maimul̲a mal̲bog yan asina tumubu?
37 Ot sadiya bukol̲a maimul̲a bokona siya dit kustu un ilan
dit mul̲a un tumubu ta bukol̲a lawa, mabalina pagoy onnu
uduma bukol̲.
38 Ot si Apudyus ud mampatubu dal̲apnu mambalin sit
kalasin di mul̲a un intuding na ta kada kalasin di bukol̲
tumubu utdit mul̲an kalasi na.
39 Padana pay un bokona nampapada dat long-ag dat
losana umangoangos. Sat long-ag di tagu, ayam, sissiwit kan
dat lamos nansasabali da.

40 Naisabali dan inggaw langit sidan inggaw situn pita
isunga nansasabali pay din kinabal̲bal̲u da.
41 Sabali din dol̲ang din init sidin sol̲ag din bul̲an. Sabali pay
din pilit dan bituwon ot ulay dan bituwon nansasabali din
pilit da.
42 Padana pay un sat long-aga matoy sabali't din long-
aga mapaungal̲. Ta sat long-aga mailbon mal̲bog yoong sat
mapaungal̲a long-ag adinaon mal̲bog.
43 Sat long-aga mailbon laweng dit ila na kan naid bilog
na. Yoong sat long-aga paungal̲on Apudyus nabal̲bal̲u kan
nabilog.
44 Sat long-aga mailbon, maiyannatup situn pita. Ot sat
mapaungal̲a long-ag maiyannatup sin langit. Ot nu awad
long-ag un maiyannatup situn pita, awad pay long-ag un
maiyannatup sin langit.
45 Ta kanan dit ugud Apudyus un, "Sat ummuna'n tagu
un si Adan, napaloswa un naitdan si angos dal̲apnu matagu
uttun pita." Yoong si Kristu un mauguda maudi'n Adan, siya'd
mangtod si mataguwan taku si inggaingga dal̲apnu matagu
taku't din langit.
46 Bokona sadit mataguwana maiyannatup sin langit dit
ummuna'n naitod nu adi sat mataguwana maiyannatup
situn pita. Asina maisukat dit mataguwana maiyannatup sin
langit.
47 Sat ummuna'n Adan, nakwa dit long-ag na ut gabun di
pita. Ot sat maikagwa'n Adan un si Kristu, nanligwat langit.
48 Gaputa kaganakan ditaku kan Adan, maipada tun long-
ag taku kan siya'n maiyannatup situn pita. Padana pay
un losana maiyossaan kan Kristu, maitdan pay si long-aga
maiyannatup sin langit.
49 Satun long-ag taku't tun satun kapadan dit long-ag Adan
un nanligwat si pita. Ot nu dumtong dit timpu na maipada
pay tun long-ag taku kan Kristu un nanligwat langit.
50 San piyaoka ibaga susunud, sat long-aga awad si dal̲a
matoy ot adina mabalin un maidagamung sin man-apuwan
Apudyus. Ta sat long-aga matoy adina mabalin un maidaga-
mung sit long-aga adi matoy si inggaingga.
51 Dongl̲on yu ta ibagak kan dikayu tun nailimod sidit.
Bokona matoy taku'n losan yoong losan taku'n maobos
52 si singkispayana lawa. Ta nu guminga dit maudi'n tang-
guyub kakl̲akakl̲ata mapaungal̲ dat natoy un naitdan daon si
long-aga adi matoy. Ot sadan matattaguwan, kakl̲akakl̲at pay
un mabaliwan dit long-ag da si long-aga adi matoy.
53 Ta satun long-ag taku matoy ya mal̲bog siya'd gapuna un
masapula masukatan si long-aga adi matoy kan adi mal̲bog.

54 Ot nu masukatanon tu un long-ag taku'n matoy ya malbog
si long-aga adiyon matoy ya adiyon malbog, matungpal payon
dit ugud Apudyus un kanana'n, "Naabakon si katoy si ing-
gaingga."
55 Isunga mabalina kanan dat tagu un, "Katoy kawad dit
mangabak nu? Sin kawad dit pannakabalin nu un
mampaligat?"
56 Ta sat kumimutan di tagu'n matoy, gapu't basul da. Ot sat
mangtod si pannakabalin di basul, sat lintog.
57 Yoong manyaman taku kan Apudyus ta naidon pannaka-
balin katoy kan ditaku gapu't dit kingwan Apu Jesu Kristu.
58 Isunga potgoka susunuda manuttuwa, itultuluy yu un
manuttuwa kan adi kayu paal-allilaw sidan bokobokona
tudtudu. Ipangog yu un mangkokwa utdit piyaon Apudyus
ipakwa kan dikayu ta tigammu yu un bokona masayang nat
manselbiyan yu kan siya.

16

Sat Maipanggop Sit Maulupa Maitulung Sidan iJerusalem

1 Nu maipanggop sit ulup yu un itulung sidat tagun Apudyus
ud Jerusalem, padaon yu dit imbagaka koon dadit manut-
tuwa't din Galacia.
2 Kada Duminggu osaosa kan dikayu mangiwalin si pilak si
iyulup na sigun sit kabooLana'n maitod dalapnu adi kayuwon
umuluulup nu dumatongak.
3 Mamili kayu't dan matalgod yu ta nu dumatongak ibaun
ku dida'd Jerusalem un umoy mangiyoy sidat ulup yu.
Mangipaw-itak si sulata mangitigtigammu kan dida.
4 Ot nu kasapulana umoyak, mambubulun kamiyon.

Sat Panggop Pablo

5 Panggop ku un mangoy sidin probinsiya'd Macedonia ta
ilak yan dat manuttuwa't di asiyak umoy sinat.
6 Ot mabalina masulitak kan dikayu, tuwanot nu ing-
gana't masungputan di kukummogan dalapnu masalakan yu
ud sakon sin manlakkataka umoy si singngadan na mana
umoyak.
7 Siya'd gapuna un adiyak yan umoy kan dikayu ta adik
piyaona manlausaka lawa. Piyaoka masulitaka inggaw kan
dikayu nu ipalubus Apu.
8 Inggawak yan situn Efeso inggana't magangput dit
Piyestan di Pentecostes.
9 Ta ulay adu'n manlaweng kan sakon situ, adu ud gund-
away ku un mantudtudu.
10 Nu dumatong si Timoteo utnat, ilan yu ta maid umgo-
nana ta siya'd osa'n manselselbi kan Apu taku un padak.

11 Adiyu mandingwanan nu adi sa̱lakan yuwot da̱lapnu kap-
kapiya dit somsomok na un mangulin situ ta uuwayok dida
utdat susunud.
12 Nu maipanggop kan sunuda Apolos, kingwak dit
kaboo̱laka mangawis kan siya'n maibu̱lun sidan uduma
susunuda umoy gumiling kan dikayu yoong ummadina ta
asina umoy nu awad timpu na.

Sat Anungus Di Sulat

13 Mansiput kayu! Masapula napasnok kan nabilog nat
pammati yu. Masapula natu̱lod kayu.
14 Ipaila yu nat mampipiya yu utdan losana koon yu.
15 Tigammu yu un sada Estefanas un simba̱lyan dida ud
ummuna'n nanuttuwa utnat probinsiya'd Acaya ot manipud
sit nanuttuwaan da impapangog daona nanselbi't dan tagun
Apudyus. Ot pangngaasiyu susunud,
16 ta paiyapu kayu't dan kama't datu un tagu kan losana
tagu'n manselbi kan tumu̱lung sit talibasun Apudyus.
17 Naanggomak ta dummatong da Estefanas, Fortunato kan
da Acaico. Ta gapu kan dida nakaanan dit domdom ku kan
dikayu.
18 Pinapiya da dit angos ku un kama't dit nampapapiya da't
dit angos yu utdit dummatong da kan dikayu. Lobbong na un
mabigbig dan tagu'n kakamma kan dida.
19 Mampakumusta da'l losana manuttuwa uttun Asia. Ulay
da Akila kan Priscila un man-asawa kan sadat losana manut-
tuwa un manggimgimung sin bo̱loy da, mampakumusta da
kan dikayu'n losana susunuda naidagamung kan Kristu.
20 Mampakumusta pay da'l losana susunud situn Efeso. Ot
nu man-aabat kayu ipaila yu dit man-iinnanggoman yu.
21 Sakonon ud mismu'n mangikanglit situ'n pakumustak.
22 Mailiwan nat singngadan na mana adi mamippiya kan
Apu Jesu Kristu. Dumatong kaon Apu.
23 Iluwa̱luk ta kaasiyan dikayu kan Apu Jesus.
24 Iluwa̱luk ta magikna yu tun mampipiyak kan dikayu
gapu't naidagamungan taku kan Apu Jesu Kristu. Amen.

Sat Maikagwa'n Sulat ud Pablo Utdat iCorinto

Sat Lugin Ditu Un Sulat

1 Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Corinto kan
losana tagun Apudyus sinat probinsiya'd Acaya:
Sakon si Pablo un apostoles Jesu Kristu gaputa siya'd
piniyan Apudyus. Bul̲un ku si sunuda Timoteo un mansulat
kan dikayu'n losan.
2 Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un
Apu taku kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Nanyaman Si Pablo Kan Apudyus

3 Madaydayaw si Apudyus un Aman Apu taku'n Jesu Kristu
ta siya'd Ama taku'n nakaasi kan Apudyus un manligwatan
di liwliwa.
4 Ta liwliwaon ditaku utdan losana ligat taku dal̲apnu ma-
balin taku paya liwliwaon dan bul̲un taku'n manligligat un
kama't din manliliwliwa na kan ditaku.
5 On, ta sat kaadun tun mapalpaligatan taku un padan dit
napalpaligatan Kristu, siya pay kaadun nat tul̲ung Apudyus
kan ditaku gapu utdit naidagamungan taku kan Kristu.
6 Sadat mapalpaligatan mi, maipooy da un maliwliwaan
kan mataguwan yu. Ta liwliwaon Apudyus dikami dal̲apnu
mabalin mi paya liwliwaon dikayu kad, maanusan yu dan
ligata padan dan ligligaton mi.
7 Ot naid duwaduwa mi maipanggop kan dikayu ta
tigammu mi un ulay nu maligatan kayu un padan nat manlili-
gat mi, liwliwaon dikayu kan Apudyus un padan dit manli-
wliwaana kan dikami.
8 Susunuda manuttuwa, ibaga mi kan dikayu dit na-
pasamak kan dikami utdin probinsiya'd Asia dal̲apnu tigam-
muwon yu. Amoamod dit napaligatan mi utdi ta ulaya lawa'n
natal̲ak dit namnama mi un matagu.
9 Ta sat somsomok mi siyadiyon ud timpu un matoyan
mi. Yoong nakwa di dal̲apnu bokona sat long-ag mi dit man-
tal̲godan mi nu adi si Apudyus un makaboo̲la mamaungal̲ si
natoy.
10 Tinagu dikami utdit gakkatoya pasamak mi ot man-
namnama kami kan siya un taguwona dikami payyan sidan
losana mapasamak kan dikami. On, taguwona dikami
11 nu tumul̲ung kayu maipagapu't mangiluwal̲uwan yu kan
dikami. Ot nu adu kayu'n mangiluwal̲u kan dikami adu pay

dan manyaman kan Apudyus gapu utdan bindisyun na kan dikami un sungbat dan luwa<u>l</u>u yu.

Sat Gapu Un Binaliwan Pablo Dit Panggop Na

12 Maipasdayaw mi un ibaga un panoknokan tun som-
somok mi un nada<u>l</u>us tun mantatagu mi kan napudnu kami
utdan losana tagu ta<u>l</u>on kan dikayu. Padan din kinapudnun
Apudyus tun kinapudnu mi. Yoong bokona makwa mi tu
maipagapu't laing di tagu nu adi maipagapu utdit kaasin
Apudyus.
13-14 Sadat insulsulat mi kan dikayu, naid nalingoda
kaipooyan da nu adi nalawaga maawatan nu basaon yu.
Yoong ulay nu bokon payyana ta<u>l</u>ona maawatan yu dikami,
mannamnamaak un dumatong nat gattoka mangawatan yu
da<u>l</u>apnu mabalin yu un ipasdayaw dikami un padan din
mangipasdayawan mi kan dikayu nu dumatong din a<u>l</u>-a<u>l</u>gawa
man-ulinan Apu Jesu Kristu.
15 Naid duwaduwak un kama't di dit mapasamak siya'd
gapuna un pinanggop ku un umuna un umoyak kan dikayu
da<u>l</u>apnu mamigwa kayu'n matu<u>l</u>ungan.
16 Ta sat panggop ku't dit, umoy ku ilan dikayu utdit
umoyak sin Macedonia kan dumagasak payyan nu mangulinak ta mampatu<u>l</u>ungak kan dikayu utdit umoyak Judea.
17 Siyadi dit panggop ku. Ot gaputa adiyak inummoy, ibaga
yu kadon un mansukasukat tun somsomok ku? Kamaak
kadon sidan adi manuttuwa un, "On", kanan da'l lawa yoong
nu masulsulit, "Bokon" kanan da payyan? Bokona kama
kami kan dida.
18 Nu ibaga mi un "On" onnu "Bokon", tuttuwa un padan
din kinatuttuwan dan losana ibagan Apudyus.
19 Ulay sat Anak Apudyus un si Jesu Kristu un intudtudu mi
kan da Silas kan Timoteo kan dikayu, bokona mansukasukat
din ibaga na nu adi losan un "On" kan siya.
20 Ta si Jesu Kristu dit tungpal dat losana insapatan
Apudyus, isunga maipagapu kan siya ibaga taku din "Amen"
si maidayawan Apudyus.
21 Siya'd Apudyus un mampabilog sit somsomok taku
maipanggop sit naidagamungan taku kan Kristu. Pinili na
ditaku un tagu na un manselbi kan siya.
22 Ot minalkaan ditaku un mangkuwa na utdit nangitdana't
dit Ispiritu Santu kan ditaku un siya'd mangipanamnama
utdan insagana na un itdon kan ditaku.
23 Sinsadin, si Apudyus ud manusa kan sakon nu bokona
tuttuwa tun ibagak un sat gapun dit adik nangulinan sinat
Corinto, adik piyaona madogaan nat sigab nat somsomok yu.

24 Bokona panggop mi un ibaga nu singngadan nat masa-
pula tuttuwaon yu ta tigammu mi un nabilog nat pammati
yu. Piyaon mi un maipankokwa kan dikayu dal̲apnu amo
malagsakan kayu.

2

1 Siya'd gapuna un ingkoddong ku un adika lawaon umoy
kan dikayu nu umoyaka lawa pasigabon uman nat som-
somok yu.
2 Ta dikayu'l lawa nat mampalpalagsak kan sakon ot nu
pasigabok uman nat angos yu, ngadan naon nat mam-
palagsak kan sakon nu?
3 Siyadi ud nansulatak yan kan dikayu dal̲apnu umoyak kad
sinat bokona sigab di somsomok dit itdon yu kan sakon nu
adi lagsak. Ta naid duwaduwak un nu nalagsakak, nalagsak
kayu pay.
4 Amod dit domdom kan danag ku ot mantodtodtod dit
luwak sit nansulatak kan dikayu. Yoong bokona nansulatak
dal̲apnu pasigabok nat somsomok yu nu adi piyaoka ipaila dit
gattoka mampipiyak kan dikayu.

Masapula Mapakawan Dat Makabasul̲

5 Sinsadin, nu awad nangwa si lawenga sumigaban di
somsomok, bokona sakon pinasigabana nu adi losan kayu
onnu sadan udum kan dikayu. Yoong bokona losan kayu un
pinasigabana. Yoong adik piyaona padakol̲on dit basul̲ na.
6 Ta umanayon dit dusa un impatay di kaaduwan kan siya.
7 Ot san koon yuwon, pakawanon kan liwliwaon yu ta
tuwan nu kumawas kada lawa dit somsomok na utdit amoda
domdom na.
8 Isunga pangngaasi yu ta ipaila yu dit mampipiya yu kan
siya.
9 Siya'd gapuna un nansulatak kan dikayu't dit dal̲apnu
mangil-ak kan manigammuwak nu nasasaggana kayu'n
mantungpal.
10 Sinsadin, singngadan na mana pinakawan yuwon,
pakawanok pay. Ot nu awad masapula mapakawan,
pinakawan kuwon gapu't mampipiyak kan dikayu un si
Kristu ud kustiguk.
11 Kook di dal̲apnu adin Satanas mabalinan un itulayan
ditaku ta tigammu takuwon nat koko-ona.

Sat Nandanagan Pablo Ud Troas

12 Utdit dummatongak ud Troas un umoy mangibaga utdit
Nabalu'n Damag maipanggop kan Kristu, initdanak kan Apu
si dakol̲a gundaway un manudtudu.

13 Yoong nabulungak ta adik naila si sunud taku'n Tito.
Isunga nampalangak sidat susunud taku't di ot kaysanak sin
Macedonia un nanginap kan siya.

Sat Pangabakan Maipagapu Kan Kristu

14 Dakol̲a manyamanak kan Apudyus ta gapu't dit naidaga-
mungan mi kan Kristu kama kami't bal̲ud un kanayuna
mabul̲og un mangipaila't dit nangabakana.* Dikami dan
usalon Apudyus un mangiwalagawag sit Nabal̲u'n Damag
maipanggop kan Kristu dal̲apnu mansaknap un kama si na-
bangu'n insensu.
15 Ta kama kami't bangbangu'n datun Kristu kan Apudyus
un mansaknap dit bangu na utdat taguwona kan Adina tagu-
won.
16 Sidan Adina taguwon, nabuyuk dit manusungsung da ot
siya'd gapun di matoyan da yoong sidan taguwona nabangu
dit manusungsung da ot siya'd gapun dit mataguwan da. Ot
sin dit makabool̲a mangwa uttuwa talibasu?
17 Yoong gaputa si Apudyus ud nangibaun kan dikami,
koon mi. Yoong bokona kama kami't dan udum un man-
tudtudu da si mamilakan da. Napudnu kami un mangi-
tudtudu utdin katuttuwaan gapu utdit naiyossaanan mi kan
Kristu ot si Apudyus ud mangiila kan dikami.

3

Intod Apudyus Dit Kabool̲an Da Pablo

1 Satun mangibagaan mi't tu, adiyu kanana idaydayaw mi
uman datun long-ag mi. Bokona kama kami't dan udum
un masapul din sulat un mangipatigammu kan dikami kan
dikayu onnu awad sulat si manligwat kan dikayu un mangi-
patigammu kan dikami't dan udum.
2 Ta dikayu'n mismu dit kama't sulat un naikakanglit situn
pusu mi kad, matigammuwan kan mabasan dan losan.
3 Nalawag un dikayu dit kama't sulat Kristu un dikami
dit mangitodona. Sulata bokona ingkanglit di lapis onnu
naikanglit si topak di batu nu adi paingkanglit Kristu kan
Ispiritun Apudyus un matatagu utdin somsomok di tagu.
4 Maid duwaduwa mi uttuwa imbaga mi gaputa mantal̲god
kami kan Apudyus maipagapu kan Kristu.
5 Bokona kabukbukudan mi dan kabool̲an mi un mangwa't
dan kokkoon mi nu adi nanligwat kan Apudyus.
6 Ta siya'd nangtod sit kabool̲an mi un manselbi kan siya
un maiyannatup sit bagu'n intulag na. Sadiya bagu'n intulag

* **2:14** Satu un naibaga naibasal sit ugalin dat iRoma un nu abakon da dat kabusul̲
da, sat nangabaka ap-apun di suldadu ipangat na dat inabak na un kabusul̲ da ot
mabul̲og da dal̲apnu buyaon dat tagu dida.

na bokona lintog dit matungtungpal nu adi si Ispiritu Santu.
Ta sat lintog mambanag si matoyan, yoong sat Ispiritu Santu,
mangtod si mataguwan.

7 Utdit naitod dit lintoga naitikitik sin topak di batu,
makasiling dit dolang un mangipaila't dit kinadayaw kan
pannakabalin Apudyus ot summiling pay dit muging Moses.
Yoong ulay ummakiakit dit siling dit muging na utdit dum-
mobaana adin kampay dat Judio maitukkol si Moises. Ot
nu kama't tu dit kinadayaw kan pannakabalin un impailan
Apudyus sit nangitdana't dit lintoga mangtod si matoyan dit
tagu si inggaingga,
8 am-amodota nakaskasdaawa kinadayaw kan pannaka-
balin dit ipaila na utdit mangitdana't din Ispiritu Santu.
9 Nu naipaila dit dayaw kan pannakabalin Apudyus sit
naitdan dit lintoga mangtod si madusaan di tagu, am-amoda
maipaila dit dayaw kan pannakabalin na utdit bagu'n intulag
na un mapalintogan di tagu.
10 Sadit dayaw kan pannakabalin dit lintog sidit, dinap-
awanon dit dayaw kan pannakabalin dit bagu'n intulag
Apudyus.
11 Ta nu awad kinadayaw kan pannakabalin dit lintog un
nangkigad, amoamod dit kinadayaw kan pannakabalin din
bagu'n intulag na un naid kigad na.

12 Nabos-ol kami un mangitudtudu gaputa mannamnama
kami uttun bagu'n intulag na.
13 Naid ud isussuluk mi ta bokona pada mi ut Moses un
nanal-in sit muging na dalapnu adin dat Judio ilan dit man-
umasan dit siling dit muging na.
14 Yoong ginumlang dit ulu kan adida naawatan dit nakwa
kan Moses ot inggana't tun satun nasasal-inan dan somsomok
da nu basaon da dat dadaana tulag. Ta asina'l lawa makaan
dit nanal-in sit somsomok da nu manuttuwa da kan Kristu.
15 On, inggana't tun satun nu basaon dat Judio dit lintog
Moses kama't masasal-inan din somsomok da.
16 Yoong nu man-ulin nat osan tagu kan Apu makaan diya
sal-in.
17 San Apu un ug-ugudok, siya'd Ispiritun Apudyus. Ot
singngadan na mana inggawan din Ispiritun Apudyus, awad
wayawaya na.
18 Isunga losan taku'n manuttuwa, bokona nasal-inan tun
muging taku nu adi maila kan ditaku dit siling dit kinadayaw
kan pannakabalin ud Apu. Ot san Ispiritun Apudyus ud
mangitultuluya mampabagu kan mampabalu kan ditaku ing-
gana't maipada taku kan Apu Jesus.

4

Sat Kinakapsut Di Tagu Kan Pannakabalin Apudyus

1 Siyadi dit gapuna un adi kami madisdismaya, ta si
Apudyus ud nangtod kan dikami't tuwa talibasu mi gapu
utdit kaasi na.
2 Ot adimi koon dan nalimod kan kababbaina koko-on.
Bokona mangal-allilaw kami kan bokona sukatan mi din
ugud Apudyus nu adi itudtudu mi dit katuttuwaan ta piyaon
mi un nabal̲u din kasomsomkan di tagu kan dikami ot si
Apudyus ud mangustigu kan dikami uttun mantudtuduwan
mi.
3 Ot nu naisul̲uk dit kaipooyan ditun nabal̲u'n damaga
itudtudu mi, naisul̲uka lawa utdan adi manuttuwa.
4 Adida manuttuwa ta kinullabutan Satanas un apudyus
dat nadadaga tagu't tun lubung dit somsomok da. Adida
maila dit silawa manligwat sit Nabal̲u'n Damaga maipanggop
sit kinadayaw kan pannakabalin Kristu un siya'd kapad-
padan Apudyus.
5 Bokona satun long-ag mi tun itudtudu mi nu adi si Jesu
Kristu un siya'd Apu. Ot dikami dan manselselbi kan dikayu
maipagapu kan siya.
6 Si Apudyus un nangibilin un, "Umawad ud silaw," siya
payon dit nangtod si silaw di somsomok mi dal̲apnu matigam-
muwan mi dit dayaw kan pannakabalin Apudyus un maila
kan Kristu.
7 Yoong dikami un naital̲godan ditun nabanola talipon,*
alig mi't banga un naid si banol dal̲apnu sat pannakabalin
un maila utdan mangkokwaan mi kaawatana nanligwat kan
Apudyus un bokona nanligwat kan dikami.
8 Kankanayun kami'n maipasangu't gulu yoong adi kami
maabak. Manduwaduwa kami nu mamingsan yoong adi
kami'n tal̲on madismaya.
9 Palpaligaton dikami yoong adi dikami patungadon kan
Apudyus. Magngat kami nu udum na yoong makabangun
kami payon.
10 Kanayun un sasangnguwon mi ud mapatoyan mi un
kama't dit nakwa kan Jesus. Yoong antu kami un matatagu
dalapnu maipaila un si Jesus matattaguwan.
11 Tuttuwan kigad si mataguwan mi sasangnguwon mi ud
mapatoyan mi maipagapu't dit manselselbiyan mi kan Jesus,
yoong matatagu kami dal̲apnu maipaila uttun matoya long-ag
mi un matatagu si Jesus.
12 Tuttuwan kama nu dogdogdogon dikami kan katoy
yoong mambanaga matagu kayu't inggaingga.

---

* **4:7** Satuwa nabanola talipon, sadit Nabal̲u'n Damaga naital̲god kan da Pablo dal̲apnu itudtudu da.

13 Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, “Manuttuwaak
kan Apudyus, siya’d gapuna’n ibagak dit maipanggop kan
siya.” Ot padana pay kan dikami ta gapu’t dit pammati mi
kan Apudyus, siya’d mangibagbagaan mi utdit maipanggop
kan siya.
14 Ta tigammu mi un si Apudyus un namaungal̲ kan Apu
Jesus, paungal̲on dikami pay gapu’t dit naidagamungan mi
kan Jesus. Kad al̲ana ditaku’l losana idagamung sin kawadan
Jesus.
15 Maipooy dan losana mapaligatan mi un mampiyaan yu
un losan kan maidayawan Apudyus. Ta nu umadu dan tagu’n
taguwon Apudyus gapu’t dit kaasi na, umadu pay dat tagu’n
manyaman kan mandayaw kan siya.

Sat Mantatagun Di Manuttuwa

16 Isunga adi kami madismaya un mantudtudu ulay nu
kumapkapsut tun long-ag mi, yoong sat naispirituwan un
mataguwan mi inal̲gawa mapabpabagu.
17 Ot sadatu’n nal̲angpaw kan sin-akitana lawa un ligat mi,
itdona kan dikami ud dakol̲a dayaw un naid mangkigadana
kan maipadaana.
18 Siya’d gapuna un bokona sadan banaga maiila uttun
lubung dan isosomok taku nu adi sadan daan taku payyan
maila un awad langit. Ta sadatu’n maiila uttun lubung
awad mangkigadan da yoong sadan adi payyan maila naid
mangkigadan da.

5

Sat Bagu’n Long-aga Namnamaon Dan Manuttuwa

1 Adi kami madismaya gaputa titiggammu mi un satun
long-ag taku kama’t siya’d bol̲oya inggawan taku ot nu
mayam-an * awad bol̲oya inggawan taku’t din langit un siya
dit bagu’n long-aga itdon Apudyus. Bokona kingwan di tagu
ta kingwan Apudyus ot mannanayuna maid matoyana.
2 Satun matattaguwan taku’t tun lubung manggaygayyu-
wong taku ta piyaon taku okyanon nu maisukat dit bagu’n
long-aga manligwat langit
3 dal̲apnu awada dagus long-aga inggawan ditu’n kadogwa
taku nu tengyan taku tun siguda long-ag taku.
4 Tuttuwa’n kama taku’t manggaygayyuwong ta madadag-
sonan taku’t tun satuna matattaguwan taku. Yoong adik
kanana piyaok matoyon ta taynak tun siguda long-ag ku.
Nu adi san piyaok, maisukat okyanon dit bagu’n long-aga

* **5:1** Kaipooyana un, nu matoy taku.

manligwat langit dal̲apnu satun long-ag un matoy masukatan
si long-aga matattagu't inggaingga.
5 Si Apudyus ud nangisagana kan ditaku utdit maisukatan
dit bagu'n long-ag ot intod na dit Ispiritu na kan ditaku un
mangipanoknoka itdona dan losana insagana na un itdon
kan ditaku.
6 Isunga kanayuna natal̲god tun angos mi. Tigammu mi un
inggana't iinggaw kami't tun pita naid kami payyan sin igaw
Apu Jesu Kristu.
7 Ta matattagu kami un idaddal̲an di pammati un bokona
sadan maila.
8 Natal̲god tun angos mi ot tal̲ona pipiyaon mi nu taynan mi
tun long-ag mi uttun pita ta umoy kami makaigaw kan Apu
Jesus.
9 Yoong inggaw kami man situn pita onnu utdin langit, sat
mas-omana dit tal̲ona gamgamgamon mi.
10 Ta losan taku'n sumangu kan Kristu ta ukumon ditaku
kan siya. Ot osaosa kan ditaku awatona dit lumbonga maitod
kan siya sigun sit kingkingwa na utdit katattagu na, napiya
man onnu nadadag.

Sat Maikapiyaan Dat Tagu Kan Apudyus Gapu Kan Kristu

11 Ot gaputa tigammu mi un gaoogyat dit mangukuman
Kristu, padpadason mi un awison dan tagu'n manuttuwa
kan siya. Titiggammun Apudyus dikami un naid lawenga
panggop mi ot nanam-ok un kamat di pay dit nantitigammu
yu kan dikami.
12 Bokona panggop mi uman un ipasdayaw datun long-
ag mi uttun mangibagaan mi uttu nu adi piyaon mi un
itdan dikayu't manggapuwan yu un mangipasdayaw kan
dikami kan dal̲apnu masungbatan yu dan tagu'n mangipotog
si nabal̲u'n ilan di long-ag un bokona sat nabal̲u'n ugali.
13 Ulay kanan dan natingang kami, adi bali ta maipagapu't
manselbiyan mi kan Apudyus. Yoong sat katuttuwaana,
nagdong tun somsomok mi ot mangkapiyaan yu un losan
datun koon mi.
14 Ta sat mampipiyan Kristu din mangiyapu kan dikami
utdan losana koon mi. Ta naid duwaduwa mi un natoy si
Kristu gapu't dan losana tagu isunga mailak-am dan losana
tagu utdin natoyana.
15 Natoy si Kristu un naipooy sidan losan dal̲apnu ditaku'n
matattaguwan bokonon un san pipiyaon taku'l lawa dan
uunnudon taku nu adi san piyaon Kristu ta natoy kan pinaun-
gal̲ Apudyus maipagapu kan ditaku.
16 Isunga sinsatunon adi miyon bigbigon nat ulay singn-
gadan na maibasal sit kasomsomkan di tagu. Ulay nu kamat

di dit nantitigammu mi kan Kristu utdit, adi miyon koon situn satun.

17 Ta sat tagu'n maidagamung kan Kristu, bagu'n tagu naton. Naidon dit dadaana mantatagu na; ta napabaguwon.

18 Si Apudyus ud nangwa't tu, ta maipagapu't dit kingwan Kristu ingkappiya na ditaku kan siya. Ot intod na pay kan dikami tuwa talibasu un mangikappiya utdan tagu kan siya.

19 Itudtudu mi un, gapu't dit kingwan Kristu, mabalina maikappiya dan tagu kan Apudyus. Adi naon sosomkon dat basul̲ da. Ot intal̲god na kan dikami dit maitudtuduwan dituwa damag.

20 Isunga antu kami un mangibagi kan Kristu. Ot kama nu si Apudyus un mismu ud makapangpangngaasi kan dikayu uttun mangibagbagaan mi utdan ugud na. Isunga makapangpangngaasi kami kan dikayu ta ikappiya yu nat long-ag yu kan Apudyus.

21 Si Kristu, tal̲ona naid basubasul̲ na yoong gapu kan ditaku, siya'd nadusa gapu't dat basul̲ taku dal̲apnu maipagapu utdit maiyossaanan taku kan siya ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog.

6

1 Gaputa maipankokwa kami uttuwa talibasun Apudyus, makapangpangngaasi kami kan dikayu ta awad okyan mambanagan nat nangkakaasin Apudyus kan dikayu.

2 Ta kanan dit ugud Apudyus un,

"Dingngol̲ ku'd sika utdit timpu un sinomsomok ku un mangaasi kan sika. Tinul̲ungak sika utdit dummatong dit timpu un managuwak kan sika."

Ot ibagak kan dikayu undit kustu un timpu'n tumul̲ungan Apudyus. Siya' sinsatunon d timpu naona managu.

Sadat Ligat Da Pablo

3 Adi mi piyaona awad madillawan tun talibasu mi isunga man-an-annad kami dal̲apnu maid ud mapasaktan.

4 Ipaila mi utdan losana koon mi un baba-unon dikami kan Apudyus. An-anusan mi un sagapal̲on dan losana mabulungan, manligatan kan uduma ga-ogyata pasamak mi.

5 Inan-anusan mi dan namangpang-ul̲an da kan dikami, dan namal̲udan da kan da nanggulguluwan da kan dikami. Nangkokwa kami inggana't nabanikol̲ kami, naid kustu't suyop mi kan namin-adu'n nabitil kami.

6 Ipaila mi un babbaunon dikami kan Apudyus gapu't kinadal̲us di mantatagu mi, gapu't tigammu mi un katuttuwaan, gapu't kinaanus, kan mangkakaasi mi. Maipaila pay

gapu't dit kabooḻan mi un it-itdon Ispiritu Santu kan gapu't dit kinatuttuwan dit mampipiya mi.

7 Maipaila pay un si Apudyus manselselbiyan mi utdit mangibagbagaan mi utdit katuttuwaan kan utdit pannakabalin Apudyus un ipappaila na utdan kokkoon mi. Sat kinalintog tun mantatagu mi ud almas un ilaban kan ikaḻasag mi.

8 Awad da ud mangidayaw kan dikami, awad da pay manuḻa. Awad da ud mangin-insultu, awad da pay mangipasdayaw. Awad da ud mangibagbaga un matuli kami yoong sad ibagbaga mi dan tuttuwa.

9 Kanan dan udum un maid makatigtigammu kan dikami yoong mandindinamag kami. Kankanayuna sasangnguwon mi ud katoy, yoong antu kami un matatagu. Taḻona mapalpaligat kami yoong adi kami matoy.

10 Ulay adu dan madomdoman mi nalagsak kami payon. Kama kami't taḻona nakapus yoong maipagapu't dan tudtudu mi, adu dan tagu'n gummaknang sidan banaga itdon Apudyus. Kama kami't naidan yoong nabaknang kami utdan itdon Apudyus.

11 Susunuda iCorinto, naid adimi naibaga kan dikayu. Imbaga mi'l losan dan inggaw sit somsomok mi.

12 Bokona impaidam mi ud mampipiya mi kan dikayu nu adi dikayu ud nangipaidam sit mampipiya yu kan dikami.

13 Ot mambagbagaak kan dikayu un kama't aanak ku, ipaila yu pay okyan nat mampipiya yu kan dikami.

Adi Taku Maawis Sidan Kokkoon Dan Adi Manuttuwa

14 Adi kayu maipalipalisa maiyossaan sidan adi manuttuwa. Ta bokona matakung dat nalintoga tagu kan nakellu. Mabalin kada mansip-un dat napadda kan nakoḻop?

15 Mangkatunusan kad da Kristu kan Satanas? Awad kad nampadaan dan manuttuwa kan adi manuttuwa?

16 Awad kad nampadaan dan boḻoy Apudyus kan boḻoy Satanas? Ditaku'd boḻoy ud matattagu'n Apudyus. Kanan dit ugud Apudyus un,

"Umoyak makaigaw sidan taguk. Ot sakon ud bigbigon da un Apudyus da ot dida ud taguk."

17 Ot kanan Apudyus sidan tagu na un,

"Taynan yu dida ot sumina kayu kan dida Adi kayu'n taḻon maipankokwa si singngadana mana gaggaisaw kad awatok dikayu.

18 Ot sakon Ama yu ot dikayu'd aanak ku."

Siyadi ud ugud mannakabalina Apu.

7

1 Susunud, gaputa awad datu un insapatan Apudyus kan
ditaku, igongda takuwon dan losana nadadaga mampaisaw
sit long-ag kan ulay sat somsomok. Ipapasnok taku'n unudon
dit talona nadalusa mantatagu gapu't dit umogyatan taku kan
Apudyus.

Naanggom si Pablo Gapu't Dit Imbagan Tito

2 Ipaila yu okyan nat mampipiya yu kan dikami ta maid
kingkingwa mi ut nadadag kan dikayu. Naid pay niyam-anan
mi kan dikayu kan naid ginundawayan mi.
3 Bokona ibagak tu ta pabasulok dikayu. Ta kama't dit
imbagak un napotog kayu kan dikami ot maid makapasina
kan ditaku, matagu taku man onnu matoy taku.
4 Maid duwaduwan tun talgod ku kan dikayu. Ipaspas-
dayaw ku dikayu utdan udum. Ot ulay adu'n mapaligatak
natalgod kampay tun angos ku gapu kan dikayu. Ot man-
lablabos tun talok ku.
5 Ulay sadit dummatongan mi ud Macedonia, talona naid
illong mi. Adu'n ligata nilak-am mi si singngadan na mana
ummoyan mi, adu'n gulu utdin nangkalliput kan madan-
danagan kami pay.
6 Yoong si Apudyus un mampabos-ol si angos dan madisdis-
maya, pinabos-ol na tun angos mi gapu't dummakngan Tito.
7 Ot bokona lawa'n sat dummakngana'd abusa gummos-
olan mi ta impadamag na pay dit kingwa yu un nampabos-ol
kan siya. Impadamag na dit mamiyaan yu un mangila kan
sakon, sat madodomdoman yu maipagapu't dat kingkingwa
yu kan sat nakasaganaan yu un mangisakit kan mangikalin-
togan kan sakon isunga talona malaglagsakanak situn satun.
8 Maid babawik un nangisulat sit ummuna'n sulat ku kan
dikayu ulay siya'd nadomdoman yu. Yoong nadomdomanak
pay sit natigammuwak un nadomdoman kayu, ulay nu sin-
akitana timpu.
9 Yoong sin satun, naanggomakon. Bokona gaputa nadom-
doman kayu nu adi gaputa sat domdom yu, siya'd gapun dit
nasukatan dat ugali yu. Sadit domdom yu inusal Apudyus un
gummaluwan yu isunga bokona nayam-anan yu dit kingwa
mi.
10 Ta sat domdom un usalon Apudyus, mangtod si mam-
babawiyan di tagu un mambanag si mataguwan da't ing-
gaingga ot naid babawiyon ta utdi! Yoong sat domdom un
maipagapu't nailubungana gasmok, mangtod si gapun di
matoyan.
11 Ilan yu dit kingwan Apudyus sit nadomdoman yu. Pina-
gagot dikayu ot piyaon yuwona ipaila un naid basul yu.

Makasul̲ag kayu gapu't dit nababbainan yu. Ummogyat kayu
ta kanan yu nu madusa kayu. Tal̲ona piyaon yu un ilan uman
sakon. Dinagus yu un inasikasu dit napasamak ot dinusa yu
dit tagu'n nakabasul̲. Kingwa yu dan losana kabool̲an yu un
mangipaila un maid mapabasul̲an yu gapu't dit nambasul̲an
didiya tagu.
12 Sadit nansulatak kan dikayu bokona gapu't dit nakabasul̲
onnu sat nakabasul̲ana ud gapuna. Nu adi nansulatak dal̲apnu
mailawag kan dikayu un iillan Apudyus dit tal̲ona mampipiya
kan man-iisakit yu kan dikami.
13 Isunga gummos-ol̲ tun angos mi utdat kingwa yu.
Yoong naam-amod dit lagsak mi utdit naila mi un nalagsak
si Tito gaputa kinaan yu dit danag na.
14 Indaydayaw ku dikayu kan siya utdit ot adiyak nabainan
ta napanoknokana tuttuwa dat intaktakkal̲ ku kan Tito
maipanggop kan dikayu un padan dit kinatuttuwan dat
losana imbagbaga mi kan dikayu.
15 Ot sinsadin, naam-amod dit mampipiyan Tito kan
dikayu. Gagasmokona dit anggom yu un nanangaili kan siya
un nabuyugan si ogyat kan pilpil. Ot nakasagana kayu un
mantungpal sidat imbilin na.
16 Ot amod tun lagsak ku uttun satun ta tal̲ona matal̲godak
dikayu.

8

Tudtudu Maipanggop Si Mantutul̲ung Sidan Mangkasapulan

1 Susunud ku, piyaoka tigammuwon yu dit napasamak si-
dat gimung di manuttuwa utdin Macedonia gapu utdit kaasin
Apudyus kan dida.
2 Adu dadin ligligata namadpadas kan dida, yoong naang-
goanggom da kampay ot nabuslun dan nangtod si tul̲ung da
utdat makasapul sin Jerusalem ulay nu nakapukapus da.
3 Panoknokak un nangitod da un bokona lawa'n inggana't
dit maboolan da nu adi nalablabos pay. Siya'd gattoka piyaon
da dit tumul̲ung ot
4 nampakpakaasi da kan dikami un maitdan da si gund-
away un tumul̲ung sidadit tagun Apudyus sin Judea.
5 Ot ad-adu dat intod da nu sat ninamnama mi un itdon
da. Ummuna un indatun da dat long-ag da un mangwa
utdan piyaon Apu Jesu Kristu asidaindatun dat long-ag dan
nanselbi kan dikami gaputa siya'd piyaon Apudyus un koon
da.
6 Utdi, gaputa si Tito dit nangilaplapu un man-ul̲up kayu si
itul̲ung yu, nampakaasi kami un umoy na ituluy un tul̲ungan
dikayu kad matungpal nat mangipail-an yu ut mampipiya yu.

7 Ta adu dan mangatiwan yu utdan udum un kamat
din nabiloga pammati yu, kinalaing yu un mangipalawag
sidan adu un tigammu yu un ugud Apudyus kan adi kayu
mauwwayana tumul̲ung kan mangipaila't mampipiya yu kan
dikami. Ot piyaon mi nu atiwon yu pay dan udum sinat
kinalaay yu.
8 Bokona ibagak tu ta mandalak dikayu nu adi piyaoka
lawa'n ipatigammu kan dikayu dit kinaanggom dan uduma
tumul̲ung dal̲apnu itdak dikayu si gundaway un maipaila't nat
kinatuttuwan di mampipiya yu.
9 Ta tigammu yu man dit kaasin Apu taku'n Jesu Kristu.
Ta ulay nabaknabaknang sidin langit, ummoy situn pita un
nambalin si kapus maipagapu kan ditaku dal̲apnu sadiya
kumapusana mapabaknang taku.
10 San maibagak kan dikayu, napiya nu igangput yu dit
ul̲up un inlapu yu utdit kaysana tawon. Dikayu'd ummuna'n
nanomsomoka tumul̲ung kan dikayu'd nangilugi.
11 Isunga gangputon yuwona ul̲upon. Nu in-inon dit ki-
naanggom yu un nangilugi siya okyan pay kaanggom yu un
mangigangput ot mangitod kayu utdin kaboo l̲an yu un itdon.
12 Ta nu naanggom kayu un mangitod insigun sit kaboo l̲an
yu un itdon, un bokona sat naid kan dikayu, naanggom si
Apudyus un mangawat sidiya tul̲ung yu.
13 Ot bokona kanak un mangtod kayu dal̲apnu mal̲angpawan
dan udum kad madagsonan kayu.
14 Yoong san piyaok ugudon, gaputa nasawal̲ din awad kan
dikayu't tun satun, napiya nu tul̲ungan yu dan makasapul
dal̲apnu nu dikayu nat mangkasapulan ot nasawal̲ pay din
awad kan dida, tul̲ungan dikayu pay. Kadon nu kama't di,
nampapada kayu'n adi makulangan.
15 Ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,
"Sat nan-umung si adu bokona nasawal̲ dit kuwa na. Sat nan-
umung si akit, bokona nangkulang dit kuwa na."

Sada Tito Kan Dat Bul̲un Na

16 Manyamanak kan Apudyus ta impada na si Tito kan
dikami un naanggoma tumul̲ung kan dikayu.
17 Ta bokona lawa'n inyoon na dit pakaasi mi un mangulin
kan dikayu nu adi gagangaya piyaona pay lawana umoy
tumul̲ung kan dikayu.
18 Maibul̲un kan Tito tun osa'n sunud taku un maday-
dayaw sidat losana gimung di manuttuwa gapu't dit man-
itudtuduwana't dit Nabal̲u'n Damag.
19 Bokona lawa'n siya di nu adi pinili kan dinutukan pay
dadit gimung di manuttuwa dal̲apnu maibul̲un kan dikami
utdit mangipatungpal̲an mi uttun talibasu un maigapu't

anggom. Koon mi tu dal̲apnu maidayaw si Apudyus kan
dal̲apnu maipaila dit anggom mi un tumul̲ung.
20 An-annadan mi dal̲apnu maid mapabal̲awan mi si tagu
uttun mangaaggoman mi uttun adu'n tul̲unga intod yu.
21 Ta piyaon mi un koon dit kustukustu un bokona lawan
sidit man-iilan Apudyus nu adi utdit man-iilan pay di tagu.
22 Maibul̲un kan dida tun osa payyana sunud taku'n
manuttuwa un namin-adu'n pinadpadas mi ot indasan mi
un kanayuna naanggoma tumul̲ung. Ot sinsadin tal̲ona
piyaona'n tumul̲ung.
23 Nu maipanggop kan Tito, siya'd bul̲un ku kan katul̲ungak
un manselselbi kan dikayu. Ot sadat duwa'n sunud taku un
naibul̲un kan siya, dida'd mangibagi utdan uduma gimung di
manuttuwa. Madaydayaw si Kristu gapu kan dida.
24 Ot ipaila yu dit mampipiya yu kan dida dal̲apnu ma-
panoknokan sidan losana gimung di manuttuwa kan dal̲apnu
siya'd manuttuwaan da utdat ipaspasdayaw mi maipanggop
kan dikayu.

9

Sat Tul̲ung Sidan Susunuda Manuttuwa

1 Bokonona masapula isulat ku kan dikayu dit maipanggop
sit tul̲ung un maitod sidat tagun Apudyus sinat Judea.
2 Ta tigammuk un naanggom kayu'n tumul̲ung. Ot im-
paspasdayaw ku dikayu utdat gimung di manuttuwa't din
Macedonia. Imbagak un nakasagana kayu utnat Acaya un tu-
mul̲ung manipud sit kaysana tawon. Ot gapu't diya imbagak,
nagaygay dan kaaduwan kan dida'n tumul̲ung pay.
3 Isunga sinsadin ibaun ku datun susunud dal̲apnu adina
makupaw dit nan-iipasdayaw ku kan dikayu nu adi tuttuwan
nakasagana kayu'n tumul̲ung un kama't dit imbagbagak.
4 Ta nu awad iMacedonia un maibul̲un kan sakon un umoy
sinat ot dakngan dikayu un adi nakasagana, mabainanaka
tal̲on ta namnamaoka awad nakasagana, ot padana pay un
mabainan kayu.
5 Isunga sinomsomok ku un masapula umoy dan umuna
datu un susunud taku dal̲apnu daanon yu un dagupon dat
imbaga yu un itdon yu. Ta nu dumatong kami, nasaganaon
nata itul̲ung yu kad siyadi ud mail-ana un mangitod kayu
gaputa piyaon yu un tumul̲ung un bokona mapilpilit kayu.
6 Somsomkon yu tu: San tagu'n mammul̲a si akit, akit pay
din apitona. Ot san mammul̲a't adu, adu pay din apitona.
7 Isunga masapula mangitod nat kada osa'n tagu sigun sit
manligwat sit somsomok na un bokona awad babawi na un

mangitod onnu mapappapilita lawa. Ta pipiyaon Apudyus
dit naanggoma mangitod.
8 Ot kabooḻan Apudyus un itdan dikayu't nalablabos nu
sadan masapul yu daḻapnu utdan losana banag kanayuna adu
dan mabalin yun iturung sidan losana napiya'n makwa.
9 Kanan dit paingkanglit Apudyus un,
"Naanggoma tumuḻung sidan kapus, ot bokona maliuwan
tuwa nangkakaasi na si inggaingga."
10 Si Apudyus un mangitod si bukoḻ sidan mammumuḻa kan
mangtod si kanon di tagu, siya payon mangitod kan mam-
paadu utdan losana awad kan dikayu daḻapnu umad-adu dan
ibungan nat kinalaay yu.
11 Pabaknangon dikayu un kanayun daḻapnu utdan losana
timpu awad maituḻung yu utdan makasapul kad adu dan
manyaman kan Apudyus gapu't dan tuḻung yu un awaton da
kan dikami.
12 Ta satu un koon yu bokona lawa'n maitod dat kasapulan
dadit tagun Apudyus nu adi paaduwonan taḻon dan tagu'n
manyaman kan Apudyus.
13 Ot gaputa mapanoknokan dit kinatuttuwan nat pammati
yu gapu't tuwa koon yu, adu dan mangidaydayaw kan
Apudyus gaputa maila da un uunnudon yu dit tudtudun
Kristu un ibagbaga yu un tuttuwaon yu. Idayaw da pay si
Apudyus gapu't dit kaanggom yu un tumuḻung kan dida kan
sidan uduma tagu.
14 Kadon, naangggom da un mangiluwaḻu kan dikayu gapu
utdit nakaskasdaawa nangkakaasin Apudyus kan dikayu.
15 Manyaman taku kan Apudyus gapu't dit ligalu na kan
ditaku un naida taḻon maipadaana.*

10

Sat Nanligwatan Dit Kalintogan Pablo

1 Sakon si Pablo un makapangpangaasi kan dikayu ta
kanan dan tagu un napakumbabaak kan naammaak nu
awadak kan dikayu yoong natuḻodak nu adayuwak. Yoong
naamma kan naanus si Jesu Kristu un siya'd uunnudok.
2 Isunga pangngaasi yu ta adiyu papiliton sakona sumuḻag
kan dikayu nu umoyak. Ta mabalin ku un ipaila nat kinasuḻag
ku utdan losana mangipagpagalup un mangkokkokwa kami
gapu't nailubungana panggop.
3 Tuttuwa'n tagu kami uttun lubung yoong bokona makal-
aban kami maipagapu't nailubungana panggop.
4 Ta san almas un ilaban mi, sat mannakabalin un almas
Apudyus un bokona kama't dan almas dan tagu uttun lubung.

* **9:15** Si Jesus dit piyaona'n ugudon dit ligalu.

Umanay un manam-an mi si kabilgana kampun di kabusul̲.
Abakon mi dan losana bokona kustu'n kasomsomkan di tagu
5 kan sadan ibagbagan dan napasikata tagu un manlappod
sit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus kad masukatan
dit somsomok da ot si Kristu ud tuttuwaon da.
6 Ot nu mapanoknokan yuwona tal̲ona tungtungpal̲on yu si
Kristu, nakasagana kami un manusa utdan losana nasukil.
7 Sa'l lawa'd iillan yu ussiya dan mailan dinat ata yu. Ta
awad da ud mangibagbaga un dida'd kustu'n tagun Kristu,
yoong masapula somsomkon da yana kustu kad maawatan
da un tagu dikami pay kan Kristu un kama kan dida.
8 Adiyak mabain ta ulay kama't nanlabos dit nan-iibagak
maipanggop situn kalintogaka intod Kristu, ta satu un kalin-
togak mampooy si mangkapiyaan yu un bokona mayam-
anan yu.
9 Adiyu kanan un og-ogyatok dikayu utdan sulat ku.
10 Ta kanan dan udum un nadagson dan mambabagbagak
sidan sulat ku yoong nu awadak kan dikayu naogyataka
mambagbaga kan naid bogabogas danat ibagak!
11 Masapula maawatan dan tagu un mangibagbaga si
kama't di, un naid maidumaan datu un isulat mi nu adayu
kami utdadin koon mi nu inggaw kami kan dikayu.

San Talibasu'n Kalobbongan Pablo Un Ipasdayaw

12 Adi mi man pay-an maibilang onnu ipada tun long-ag
mi utdadi un tagu un mangipaspasdayaw sin long-ag da pay
lawan. Tung-ug da ta mangwa da pay lawan si bukud dan
mambasalana mangusig sidan long-ag da un maibagay sidan
ugali da.
13 Yoong kan dikami, bokona manlablabson mi ud ma-
maspasdayaw ta san ipasdayaw mi mankigad sit talibasu'n
intal̲god Apudyus kan dikami un maibilangan din mangkok-
waan mi kan dikayu.
14 Ot gaputa sakup mi dikayu bokona pinanlablabos mi
din kustu'n biyang mi utdit ummoyan mi kan dikayu. Ta
dikami dit ummuna un nangitudtudu't dit nabal̲u'n damaga
maipanggop kan Kristu kan dikayu.
15 Adi mi ibilanga talibasu mi dit kingwan di udum un
bokona sakup dit talibasu'n intod Apudyus kan dikami. Man-
namnama kami un gumakbakod nat pammati yu dal̲apnu
sumayasayak dit talibasu mi kan dikayu. Yoong adi kami
lumabos sit sakup mi.
16 Kadon mabalin mi un umoy iwalagawag dit Nabal̲u'n
Damag sidan uduma ili un adayu yoong awad sin sakup mi
ta adimi mabalina ipasdayaw dat kingwan di udum sit sakup
da.

17 Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, “Nu awad
mamiya’n mampasdayaw, sad ipasdayaw na dit kingwan
Apudyus.”
18 Ta sat tagu’n idayaw Apudyus dat anamungan na,
bokona sat mangidayaw sit long-ag na pay lawan.

11

Si Pablo Kan Sadat Agin-aapostoles

1 Pangngaasi yu ta anusanak ta kamaak si natingtingangan
sidatun ibagak.
2 Mangimunak kan dikayu un padan din man-iimun
Apudyus nu sabali din tuttuwaon yu. Ta kama kayu’t
nadalusa babai un intulag ku un maiyasawa si os-ossaana
lalaki, un siya si Kristu.
3 Yoong madanaganak ta matultulliyan kayu kad si sabali’n
tudtudu, matalak dit napudnu kan gattoka mampipiya yu kan
Kristu un kama’t dit nakwa kan Eva un inallilaw dit nasikapa
ulog.
4 Ta awad kad umoy kan dikayu ud umoy mangibaga si
sabali’n Jesus un bokona si Jesu Kristu un imbagbaga mi,
naanggom kayu un mangawat kan dida. Nalasu yu un awaton
dit ispiritu un sabali’t dit Ispiritu Santu un siguda inawat yu.
Nalasu kayu paya manuttuwa si damaga sabali’t dit Nabalu’n
Damaga intudtudu mi kan dikayu.

5 Bokona nadobdobaak situn kanak nu sadan nangan-
gatu’n apostoles un kanan yu.
6 Tuttuwa’n bokona nalaingaka man-uugud yoong
adiyak mangkulang si tigammu maipanggop kan Apudyus.
Tigammu yu un tuttuwa di ta nalawaga impailak sit losana
timpu kan gundaway.

7 Sat nantudtuduwak kan dikayu utdit Nabalu’n Damag un
nanligwat kan Apudyus, naid kindaw ku si tangdan ku nu adi
impadobak tun long-ag ku un nan-inap si ingkataguk dalapnu
mambalin kayu’n nangatu’n tagu. Ot nadadagak kad kan
dikayu’t di?
8 Sadat manuttuwa utdan uduma ili ud nangal-ak sidan
masapul ku uttun manudtuduwak kan dikayu. Sat katut-
tuwaana kama’t inakawak dida dalapnu matulungak dikayu.
9 Sat iniinggawak kan dikayu, bokona inab-abuliduk
dikayu utdan masapul ku nu adi sadat sunuda manuttuwa
un nanligwat Macedonia ud nangidatong sidan masapul ku.
Kama’t dit kaykaysana algaw kan inggana’t madollola al-algaw
talona adik piyaona maabulidu kayu utdan masapul ku.

10 Tuttuwa di un ibagbagak un padan dit kinatuttuwan
Kristu. Ot maid makapaginok kan sakon situn probinsiya yu
un Acaya un mangipasdayaw sit maipanggop situ.
11 Bokona ibagak kad di lawengok dikayu. Tigammun
Apudyus un pipiyaok dikayu.
12 Ot itulutuluy ku tu un koon da<u>l</u>apnu maid manggapuwan
danat man-ag-agin apostoles un mampaspasindayaw kan
mangibagbaga un maid duman dit manseselbi da uttun
manseselbi mi.
13 Ta sadanata tagu bokona tuttuwa'n apostoles da, matuli
da utdan losana koon da kan man-ag-agin apostoles Kristu da
ullawa.
14 Ot bokona nakaskasdaaw di ta ulay si Satanas un apu da
mambalinonan long-ag na un kama't anghel un sumilasilap.
15 Ot nu kama't di, bokona nakaskasdaaw nu sadat bab-
baunona mampaila da un kama't babbaunon Apudyus un
mangitudtudu't kinalintog. Yoong nu mandinonyana, lak-
amon da dit maibagay sidat kingkingwa da.

Sadan Ligat ud Apostoles Pablo

16 Ot obsonok payyan ibaga un, adiyu kanana tung-ugak
gapu't tun mangipaspasdayawak situn long-ag ku. Yoong nu
siya'd kanan yu, anusan yu un dong<u>l</u>on sakon ta kook pay din
koon dan tung-ug ot mampasdayawak si akit.
17 Yoong tigammuk un satun mangipasdayawak situn long-
ag ku bokona siya'd kustu'n piyaon Jesu Kristu un kook nu adi
siya'd kokkoon di natingang.
18 Yoong gaputa adu dan mampaspasdayaw un maibasal
sidan napotog situn lubung, mampasdayawak payon.
19 Ta ta<u>l</u>ona nasilib kayu ot naanggom kayu'n mangiyaanus
sidan kokkoon dan nangkatung-ug.
20 An-anusan yu dida ulay nu mambalbalinon dikayu't
kama't babbaun, gun-gundawayan dikayu, sallutan dikayu,
patangad da kan dikayu ya tipakon da nat pasngit yu.
21 Mabainaka mangibaga un naid tu<u>l</u>od mi un mangwa si
kama't di kan dikayu.

Ot gaputa natu<u>l</u>od dan mamasdayaw, natu<u>l</u>odak pay un ulay
nu kamaak si tung-ug.
22 Nu ipasdayaw dan Hebreo da, Hebreoak pay. Nu kanan
dan kaganakan Israel dida, kaganakanak pay. Nu kanan dan
si Abraham ud apu da, apuwak pay kan Abraham.
23 Nu kanan dan baba-unon Kristu dida, amo napiyaaka
baba-unon nu dida. Kamaak si natinganga mangibaga't
tu. Adayu'n nasigsigab dat talibasuk nu dida. Ad-adu'n
naba<u>l</u>udak nu dida. Namin-ad-adu'n nakumpasanak nu dida
kan namin-adu'n dandaniyak matoy.

24 Naminlima un kinumkumpasanak sidat Judio si sintutut-
lumpul̲u't siyam.
25 Namitlu un pinangpang-okak sidan tutulay ud Roma.
Awad namingsan un binatubatuwak. Namitlu un nal̲nod
dit nanluganaka bapul. Ot inggaw namingsana nampasin-
al̲gawak ya nampasillabiyak sit danum.
26 Maid adi napasamak kan sakona gaogyat sidan daddal̲an
ku. Awad ka't nata layus, kulakut, kailiyana Judio kan pati
dan bokona Judio un mamiya'n mamatoy kan sakon. Gaogyat
dat nakwa kan sakon sidan siyudad, sidan katattal̲unan, sidan
baybay kan gaogyat dit kingwan dat man-ag-agin un gayyom
kan sakon.
27 Nangkokwaak inggana't tal̲ona nabanikol̲ak. Namin-
adu un maid inok masuyop, nabitilanak kan nauwawak.
Kanayuna makasapulak si makan, igaw kan badut.
28 Ot bokona abus dadi ta binigata madanaganak sidan
losana gimung di manuttuwa sin kailin-ili.
29 Ta nu awad nakapsut si pammati na maipanliknaak kan
siya. Ot nu awad makabasul̲, amod tun sigab ditu'n angos ku.
30 Nu kasapulana mamasdayawak, sad ipasdayaw ku dat
mangipaila't kinakapsut ku.
31 Si Apudyus un Aman Apu Jesus tigammu na un bokona
mantultuliyak. Siya ud madaydayaw si inggaingga.
32 Sat ininggawak sin Damasco, sidit timpun Ali Aretas,
nangigga si gubinnadul si namantay sit sooban dit siyudad
dal̲apnu dokmaanak.
33 Yoong sadat bul̲un ku utdi, innigga da ud sakon sit
bal̲ul̲ang asida inuyud sit lasin dit nataknanga tupin un al̲ad
dit siyudad isunga nakalasatak.

12

Sadat Kama't In-inopa Impailan Apudyus Kan Pablo

1 Naid gun-gunaon ta un mamaspasdayaw. Yoong masa-
pula itultuluy ku un mamasdayaw ot ibagak dadit kama't in-
inopa impailan Apu Jesus kan sakon.
2-3 Awad tigammuk un osa'n manuttuwa kan Kristu un
kakl̲ata naingatu utdit maikatlun langit, kagwampul̲u't opata
dagunon dit napalabas. Adik tigammu nu sadit mismu'n
long-ag dit tagu dit inummoy onnu bokon. * Si Apudyus
ullawa'd makatigammu. Ta sat tigammuka lawa naingatu't
dit igaw Apudyus sin langit.

---

* **12:2-3** san kanana't din Griego naipangatu't din maikatlu'n langit. Tul̲u un langit din ibagbagan din Biblia san kadobaan san kawadan din bunot, san maikagwa san kawadan dan init kan bul̲an, san maikatlu san kawadan Apudyus.

4 Ot utdi inggaw da ud dingngoḻ na un adina makwa'n
maibaga si bagbagan di tagu kan adina pay maipalubusa
maibaga.
5 Gapu utdiya napadasana, mabalina ipasdayaw ku diya
tagu yoong nu maipanggop sidan kabooḻak maid maipas-
dayaw ku malaksig sidadit banag un mangipaila uttun ki-
nakapsut ku.
6 Yoong nu piyaok mamasdayaw, bokona natingangak nu
kook ta tuttuwa dan ibagbagak. Yoong madikon ipasdayaw
dat naipaila kan sakon daḻapnu adin dat tagu ibaga un nan-
gatuwak gapu't dat inilak. Ta piyaok nu sadit innila dan
kingwak onnu dingngoḻ dan inugud ku dat mambasalan da
utdit kasomsomkan dan maipanggop kan sakon.
7 Ot gaputa adin Apudyus piyaona ipangatuk tun long-ag
ku gapu't dat adu'n nakaskasdaawa impaila na kan sakon,
initdanak si sakit. Ot satu un sakit kama't ladanga naitutuduk
situn long-ag ku un usalon Satanas un mamalpaligat kan
sakon kan daḻapnu adiyak mamasdayaw.
8 Namitlu'n inluwaḻuk kan Jesu Kristu un kaanona.
9 Yoong kinnanana kan sakon un, "Umanay dan ikaasik
kan sika un manungbat sidan kasapulam. Ta amo maipaila
tun pannakabalin ku nu nakapsut ka." Ot siya'd gapuna
un naanggomaka mangipasdayaw situn kinakapsut ku, ta
nu nakapsutak mapadas ku dit pannakabalin Kristu un tu-
muḻung kan sakon.
10 Isunga nu nakapsutak, main-insultuwak kan mapalpali-
gatanak kan mapadas ku dan losana ga-oogyata pasamak
maigapu kan Kristu naanggomak payon. Ta nu kumapsutak
maam-amod dit pannakabalin Kristu un mampabilog kan
sakon.

Ikadanag Pablo Dat iCorinto

11 Kamaak si natinganga mamaspasdayaw yoong dikayu'd
nangidulun kan sakon. Dikayu okyanot nat mangibaga utdat
tuttuwa'n maipanggop kan sakon. Ta ulay nu kamakamaaka
lawa'n tagu, bokona nadobdobaak nu sadat kanan yu un
nangangatu'n aapostoles.
12 Inan-anusaka nangkokwa ot impailan Apudyus un tut-
tuwa'n apostolesak sidat nakaskasdaawa impakwa na kan
sakon sidit iniinggawak kan dikayu.
13 Ngadan nat kingwak sidat uduma manuttuwa't dan
uduma ili'n adik kingwa kan dikayu malaksig sit adik
nangabuliduwan kan dikayu maipanggop sidan masapul ku?
Ot pakawanonak nu laweng di un kingwak.
14 Nakasaganaakona umoy situn maikatlu'n umoyak sinat.
Ot padana payon sin napalabas un bokona abuliduwok

dikayu. Ta dikayu dan gamgamok un bokona sadan itdon yu. Ta sakon kama't ama yu utnat manuttuwaan yu ot bokon kada sat ama dit mangtod sidat kasapulan dat anak na un bokona sadat aanak dat mangitod sidat kasapulan dit ama?

15 Siya'd gapuna un naanggomak un mangitod sidatu'n losana awad kan sakon un ulay satun long-ag ku dal̲apnu matul̲ungan kayu. Makaanan nin nat mampipiya yu kan sakon gaputa amod nat mampipiyak kan dikayu?

16 Mabalina umampayun kayu'l losana adik dikayu inabulidu utdan masapul ku yoong awad da pay mangibaga un, nasikapak ot inallilaw ku dikayu't dan tulik.

17 Yoong in-inona? Apay ginundawayak kad dikayu utdit nambaunak?

18 Sakon nampakpakaasi un nangibaun kan da Tito sit osa'n sunuda manuttuwa. Apay ginundawayan dikayu kad kan Tito utdit ummoyan da? Bokon kada nampada dan angwat kan panggop mi kan Tito?

19 Mabalin un kanan yu un ikalkalintogan mi datun long-ag mi kan dikayu. Yoong bokon, si Apudyus ud mangiila kan dikami ot sad ibaga mi dat tuttuwa gaputa babbaun dikami kan Kristu. Ot losana koon mi gagayyom, koon mi dal̲apnu matul̲ungan kayu.

20 Madanaganak ta dakngok kad dikayu un sad kokkoon yu dan adik piyaona koon yu ot sumabali pay dit kook sit nanamon yu un kook. Dakngok kada lawa dikayu un mansusubog, ya man-iinnapal̲ kan mansussul̲ag, naimut, mangin-insultu, mampalpalaweng si uduma tagu, natangsit kan naid ul̲nus yu.

21 Tal̲ona madanaganak ta umoyak kad obos sinat maibabbainak kan Apudyus gapu't dan nadadaga kokkoon yu. Madanaganak ta madomdomanak kada lawa't dat tagu'n adi da payyan nandadaoliyan dat naisawa koko-on da, mansogon sit daan dan mangkasal kan naid attoattom dan mangwa't nadadag.

13

Maudi Un Bagbaga

1 Nu makadatongak siya'd maikatlu un umoyak gumilingan kan dikayu. Ot sosomkon yu dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Nu awad mangidal̲um si padana'n tagu, masapul un awad duwa onnu nasuluk si mangkustigu utnat katuttuwaan nat dal̲um."

2 Sadit maikagwa'n ummoyak kan dikayu imbagak sidadit nakabasul̲ un dusaok dida nu dumatongak nu adi da payyan igongda dit mambasbasul̲an da. Ot ibagak payyan kan dida uttun daan ku un dumatong kan losanon sidadit

uduma mambasbasuḻ un maid makalisi utnat mandusaak nu dumatongak.

3 Kook tu gaputa piyaon yu un panoknokak nu tuttuwa'n mambagbagbaga si Kristu kan sakon. Ta bokona nakapsut si Kristu nu adi ipaila na dit kinabilog dit pannakabalin na utdit mandusaak kan dikayu.

4 Tuttuwan naipaila'n nakapsut si Kristu utdit natoyana't dit kulus yoong maipagapu utdit pannakabalin Apudyus, matatagu. Ot padana pay un nakapsut kami gapu't din naidagamungan mi kan siya, yoong nu maipanggop sit koon mi kan dikayu, ipaila mi dit naiyossaanan mi kan Kristu un matatagu ot awad dit pannakabalin Apudyus kan dikami.

5 Usigon yu nat long-ag yu pay lawan ta ilan yu nu tuttuwa'n manuttuwa kayu kan Jesu Kristu. Titiggammu yu man un awad si Jesu Kristu kan dikayu, malaksig nu bokona tuttuwa nat namatiyan yu.

6 Ot mannamnamaak un mapanoknokan yu pay un tuttuwa'n apostolesak kan Kristu.

7 Ilulluwaḻuk kan Apudyus un maid nadadag si kookoon yu. Bokona sad iluwaḻuk di daḻapnu maipaila dit kinatuttuwan dit kinaapostoles ku nu adi sad gamgamok san mangwaan yu utdan kustu ulay nu kama't adik mapanoknokan dit kinaapostolesku utdin manusaak kan dikayu.

8 Ta adimi kabooḻana suganggangon din katuttuwaan nu adi sa'l lawa'd koon mi din makatuḻung sit sumayakana.

9 Mataḻok kami ulay nakapsut din man-iilan di tagu kan dikami nu sat nabilog nat pammati yu. Ot iluwaḻu mi pay nat gumaḻubaḻuwan nat mantatagu yu inggana't maid mangkulangan yu.

10 Siya'd gapuna un isulat ku datu'n ibagbagak sinat daan ku un dumatong daḻapnu dumatongak kad Adina masapul un ipailak dit kalintogaka intod Apudyus kan sakon sit mandusaak kan dikayu. Ta sat kustu'n kausalan tun kalintogak sat mapabilgan nat pammati yu un bokona sat mayamanana.

Sat Anungus Didit Sulat

11 Susunud ku, siyatu'd anungusa maibagak. Manggodngon yu dan bokobokona kokkoon yu. Tuttuwaon yu datun ibagbagak. Mantitimpuyug kayu kan matagu kayu'n kapkapiya kad si Apudyus un manligwatan di mampipiya kan kappiya inggaw kan dikayu.

12 Nu man-aabat kayu ipaila yu nat man-aanggom yu kan mampipiya yu si kada osa.

13 Mampakumusta datun losana tagun Apudyus situ kan dikayu.

14 Iluwaḻuk ta kanayun un giknaon yu un losan din
kaasin Apu Jesu Kristu, san mampipiyan Apudyus kan san
maibuḻubuḻunan Ispiritu Santu kan dikayu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iGalacia

Sat Lugin Ditu'n Sulat

1-2 Kan dikayu un losana gimung di manuttuwa utnat Galacia:

Losan dan susunud taku't tu un mampakumusta kan dikayu.

Sakon si Pablo un osa'n apostoles Jesu Kristu. Satu un saad ku bokona nanligwat si tagu onnu maipagapu't tagu nu adi nanligwat kan Jesu Kristu kan si Apudyus un Ama taku un namaungal̲ kan Jesus.

3 Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kan ipooy da un kapkapiya kayu.

4 Intod Jesu Kristu dit long-ag na un bayad dan basul̲ taku dal̲apnu mailisi taku't din madusaan gapu't dan nadadaga koko-on situn madama un timpu. Kingwa na di un mantungpal̲ana't dit piyaon Apudyus un Ama taku.

5 Madaydayaw si Apudyus si inggaingga. Amen.

Maid Sabali Un Managu Nu Adi Si Jesu Kristu Ullawa

6 Susunud, masdaawak kan dikayu ta nal̲asu'n inawidan yu si Apudyus un nangayag kan dikayu maipagapu't dit amoda kaasin ud Apu Jesu Kristu. Ot tuttuwaon yu dan sabali'n tudtudu un kanan dan Nabal̲u'n Damag.

7 Kinatuttuwana, maid sabali't Nabal̲u'n Damag nu adi san intudtudu mi. Kanak di ta awad da ud tagu un manggulgulu utnat somsomok yu kan mamadpadas un mangsukat sidin Nabal̲u'n Damag un maipanggop kan Jesu Kristu.

8 Ot maigiyaw da okyan si inggaingga danata tagu kan ulay pay dikami onnu anghel un manligwat langit nu mantudtudu kami't naisabali utdat intudtudu mi kan dikayu.

9 Ot ibagak payyan un nu awad ud manudtudu kan dikayu ut tudtudun naisabali utdin Nabal̲u'n Damaga intudtudu mi un tinuttuwa yu, maigiyaw okyan si inggaingga.

10 Uttuwa inugud ku, bokona sat mangidayawan di tagu kan sakon din in-inapok, nu adi sadit mangidayawan Apudyus. Bokona panggop ku un pas-omon dan tagu ta nu siyadi din panggop ku bokonak okyanon un manselbi kan Jesu Kristu.

Sat Nambalinan Pablo Un Apostoles

11 Susunud, ibagak kan dikayu un bokona kingwan di tagu din Nabal̲u'n Damag un itudtuduk.

12 Bokona inawat ku ut singngadan na mana tagu kan
bokon paya awad nangitudtudu kan sakon nu adi si Jesu
Kristu din nangipatigammu kan sakon.
13 Dingngol̲ yuwon sidit nu innon dit nantataguk. Napas-
nokak un manuttuwa utdit pammatin dat Judio. Tigammu yu
nu in-inon dit amoda nampapaligat ku utdat tagun Apudyus
un manuttuwa kan Jesus ot kingwak dit losana kabool̲ak
dal̲apnu mayam-an dit pammati da.
14 Tinoday ku ud kaaduwan sidat kaddisanaka kailiyak un
Judio un mangunud sidadit ipakwan dit pammatin dat Judio.
Ta napaspasnokak nu dida, nu maipuun sit mantututtuwa
utdit ugalin dat ginapuwan mi.
15 Yoong ulay sidit daan ku payyan naiyabeng piniliyakon
kan Apudyus maipagapu't kaasina ot inayaganak un
manselbi kan siya.
16 Ot dumatong man dit timpu un intuding Apudyus un
mangipatigammuwana kan Jesus un Anak na kan sakon
dal̲apnu itudtuduk sidan bokona Judio din Nabal̲u'n Damag
maipanggop kan siya, naid ud ummoyak nakaim-imusana
tagu.
17 Naid pay ummoyak sin Jerusalem nan-imusan sidadit
apostoles un ummuna nu sakon. Ummoyakota dagus ud
Arabia asiyak nan-ulin ud Damasco.
18 Asiyaka lawa inummoy Jerusalem sidit lumabas
tul̲u'n dagun dal̲apnu umoy ku katigtigammu si Pedro ot
nakaigawak kan siya si kagwampul̲u't lima un al̲gaw.
19 Naid nakabagbagaak si uduma apostoles abusa lawa si
Santiago un sunud Apu Jesu Kristu.
20 Tigammun Apudyus un tuttuwan losan datuwa ingkan-
glit ku un bokona mantuliyak.
21 Utdiyon inummoyak sidan bobol̲oy ud Siria kan Cilicia.
22 Utdadi un timpu maid payyan nakaila kan sakon sidadit
manuttuwa kan Kristu un manggigimung sidin Judea.
23 Sa'l lawa'd tigammu da un maipanggop kan sakon, sadit
magmagngol̲ da un ibagbagan dat udum un, "Sadit tagu'n
namalpaligat kan ditaku utdit un namadpadasa manam-an
sit pammati taku, osaon sinsatun un mangiwalwalagawag
sidit Nabal̲u'n Damaga tuttuwaon taku."
24 Ot indaydayaw da si Apudyus maipagapu kan sakon.

2

Si Pablo Kan Dat Uduma Apostoles

1 Lumabas man kagwampulu't opata dagun, nangulinak
Jerusalem un bul̲un ku si Bernabe kan indallay ku pay si Tito.

2 Inummoyak ta impatigammun Apudyus kan sakon un
masapula umoyak. Ot tinang-il ku un kinabagbaga dat
kankanan dan nangangatu un apostoles ot imbagak kan dida
dit itudtuduka Nabal̲u'n Damag sidan bokona Judio, dal̲apnu
mamnokak nu umampayun da't din itudtuduk. Ta adik
piyaon un mambanaga maid selbin dat kingkingwak kan
madama un kokkook. Ot ummampayun da pay.
3 Ot si Tito un bul̲un ku, ulay nu Griego bokona napapilit un
matulgiyan.
4 Awad da ussiya ud mangipapilita matulgiyan si Tito. Sa-
datu un tagu nan-ag-agin da un manuttuwa ot adimi napup-
puutan dit nakabungguyan da un mangisiim sit wayawaya
mi un maipagapu't dit naiyossaanan mi kan Jesu Kristu. Ta
sad piyaon da, puyungon dikami'n umunud sidat lintog dat
Judio.
5 Yoong tal̲ona adimi impalubus dit piyaon da dal̲apnu adina
madogdogaan si sabali'n tudtudu dit Nabal̲u'n Damag un
maitudtudu kan dikayu.
6 Ot sadan kankanan dan nangangatu'n apostoles, (yoong
maid kokwa na kan sakon dit kinangatu da ta mampapada
dan tagu utdin man-iilan Apudyus), maid mit ud supyaton da
utdatu'n itudtuduk kan maid pay maidoga da.
7 Naila da ot un intal̲god Apudyus kan sakon dit mai-
tudtuduwan dit Nabal̲u'n Damag utdat bokona Judio un
kama pay sidit nangital̲godan Apudyus kan Pedro utdit mai-
tudtuduwan dit Nabal̲u'n Damag utdan Judio.
8 Ta sat pannakabalin Apudyus un tumul̲tul̲ung kan Pe-
dro utdit talibasu na un apostoles sidan Judio siya pay ud
tumul̲tul̲ung kan sakon situn talibasuk un apostoles sidan
bokona Judio.
9 Ot malasin man da Santiago, Pedro kan Juan un kankanan
dan nangangatu'n apostoles un ingkaasin Apudyus tuwa
naidumduma'n kewaal̲ kan sakon, inalamanu da dikami
kan Bernabe un mangipaila't dit mambubul̲unan mi. Nan-
aampayunan mi kan dida un dikami'd manudtudu utdat
bokona Judio ot dida pay manudtudu utdat Judio.
10 Sa'l lawa'd kindaw da dit tumul̲ungan mi utdat naka-
pusa manuttuwa utdin Jerusalem un siya payon dit gangaya
piyaok koon.

Sada Pablo Kan Pedro Utdin Antiokia

11 Yoong utdit inummoy si Pedro utdin Antiokia binagaak
si sangunsangu gaputa napatak un laweng dit kokkoona.
12 Onta makaubunga mangan sidat bokona Judio un
manuttuwa utdit daan payyana dumatong dat manuttuwa
un Judio un imbaun Santiago un manligwat Jerusalem.

Yoong utdit dumatong daon, nambanbannayon si Pedro un adi makikakan sidat bokona Judio kan adi naon makabul̲bul̲bul̲un kan dida gaputa umogyat sidat manuttuwa un Judio.*

13 Ot naiyunud payon kan siya dadit susunuda Judio un manuttuwa un nan-ag-agin ot pati si Bernabe naawis payon.

14 Gaputa mailakona bokona maiyannatup sit katuttuwaan dit kokkoon da, binagaak si Pedro utdit sanguwanan dan losan. Kinnanak kan siya un, “Sika Pedro, Judio ka yoong kama ka’t bokona Judio utnat mantatagum ta adim uunnudon dat lintog di Judio. Ot inona’n pilitom dan bokona Judio un umunud sidan lintoga adim uunnudon?”

Matagu Dan Judio Kan Bokona Judio Maipagapu’t Pammati

15 Utdi, intuluy ku un dit nambagbaga un, “Tuttuwan naiyabeng taku’n Judio ot bokon taku’t dan bokona Judio un adi umunud sidan lintog.

16 Yoong tigammu taku’n mapalintog nat osa’n tagu kan Apudyus maipagapu’l lawa si pammatina kan Jesu Kristu un bokona maipagapu’t dit manungpal̲ana’t dat lintog Moses. Siyadi dit gapuna un nanuttuwa taku kan Jesu Kristu, dal̲apnu mapalintog taku utdin man-iilan Apudyus maipagapu’t din manuttuwaan taku kan siya, un bokona maipagapu’t dit manuttuwaan taku’t dat lintog. Ta maid tagu si nalintog sit man-iilan Apudyus maipagapu’t dit manuttuwaana utdat lintog.

17 Ot gaputa piyaon taku un mapalintog sidin man-iilan Apudyus maipagapu kan Jesu Kristu, adi takuwon mantal̲god sit mantungpal̲an taku’t dan lintog. Ot gapu kadon ta adi taku mantungpal sidan lintog ibilang ditakuwon un gumabasul̲a padan dat bokona Judio ot si Jesu Kristu kadon ud nangtod si nakabasul̲an taku? Bokon.

18 Yoong nu mampaoliyak un manungpal sidan nanawidak un lintog Moses, mapanoknokan un adik mabool̲ana tungpal̲on dan losana lintog.

19 Ot maipagapu’t din adik makatungpalan sidan losana lintog natigammuwak un matoyak kan maisinaak kan Apudyus. Siya’d gapuna un adiyakon mantal̲god sit manungpal̲ak sidan lintog ta sadan piyaon Apudyus ullawaon dan tungpal̲ok.

20 Naidagamungak kan Kristu un natoy utdit natoyana’t dit kulus. Ot bokonona sakon tun mangitulay situn mataguwak nu adi si Jesu Kristu un iinggaw kan sakon. Ot uttun

---

* **2:12** Sigun sit lintog Moses maiyapa un makikakan dat Judio utdan bokona Judio ta amangan nu makakan da si kaniyawa makan.

matattaguwak situn lubung, mataguwak maipagapu't pammatik kan Jesu Kristu un Anak Apudyus ta pipiyaona'd sakon kan intod na dit long-ag na maipagapu kan sakon.
21 Adik maiwalin din kaasin ud Apudyus. Ta nu mapalintog nat osa'n tagu maipagapu't din manungpal̲ana utdat lintog, adina okyanon nasapula umoy natoy si Kristu."

3

Sat Lintog Onnu Pammati

1 Ay, nabayyon kayu nin un iGalacia. Apay un impalubus yu un naallilaw kayu? Nalawag dit nangilawlawagak kan dikayu nu apay un nailansa si Jesu Kristu utdit kulus.
2 Imusok ud kan dikayu. Inawat yu kad dit Ispiritun Apudyus maipagapu't dit nanungpal̲an yu utdat lintog Moses onnu maipagapu't nantal̲godan yu kan Jesu Kristu utdit nagngol̲an yu dit Nabal̲u'n Damaga maipanggop kan siya?
3 Apay nabayyon kayu kad ta inlugi yu un manuttuwa kan Apudyus maipagapu't tul̲ung ud Ispirituna asiyuwon itultuluy sidin bukud yu un kabool̲an?
4 Maid kada tal̲on ud selselbin dat ligata napadasan yu? Adik tuttuwaona maid selbi da.
5 Itdon Apudyus din Ispiritu na kan dikayu kan man-amamug. Koona kad datu maipagapu't dit manungpal̲an yu utdat lintog Moses? Bokon kada maipagapu't dit mantal̲godan yu utdin Nabal̲u'n Damaga dingngol̲ yu?
6 Padana dit naugud sit ugud Apudyus un maipanggop kan Abraham un kanana'n, "Tinuttuwan Abraham si Apudyus ot maipagapu't dit nanuttuwaana, imbilang Apudyus un nalintoga tagu."*
7 Isunga maawatan yu okyan un sadan mantal̲god kan Apudyus, dida ud gattoka anak ud Abraham.
8 Indaan pay Apudyus imbaga't dit ugud na un palintogona dadit bokona Judio maipagapu't din mantal̲godan da. Ot naipatigammu diya Nabal̲u'n Damag kan Abraham sidit imbagan Apudyus kan siya un, "Maipagapu kan sika bindisyunak dan losana tagu't tun pita un mantal̲god kan sakon."†
9 Isunga mabindisyunan dan losana mantal̲god kan Apudyus un padan dit namindisyunana kan Abraham gaputa nantal̲god kan siya.
10 Sadan mantal̲god sit manungpal̲an da utdat lintog Moses, kinodngan Apudyus dida un madusa ta kanana't dit naikanglita Ugud na un, "Madusa't inggaingga dan singngadan na man un adi makatungpala kankanayun sidan losana ipakwan dat lintog."‡

---

* **3:6** Genesis 15:6. † **3:8** Genesis 12:3. ‡ **3:10** Deuteronomio 27:26.

11 Ot nalawag un maid tagu si mapalintog sidin man-iilan
Apudyus maipagapu't din manungpal̲ana't dan lintog. Kanan
didit naikanglita Ugud Apudyus un, "Matagu't inggaingga
dan ibilang Apudyus un nalintog maipagapu't pammati da
kan siya."§
12 Bokona masapul dit pammati utdin mantungpal̲an sidan
lintog nu adi kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Singn-
gadan na mana makatungpal sidan losana ipakwan di lintog,
matagu't inggaingga maipagapu't dit mantungpal̲ana."*
13 Yoong maid makatungpal sidan losana lintog isunga
madusa taku. Yoong winayaan ditaku kan Jesu Kristu
utdi un madusaan taku ta siya'd naisalit un nadusa utdit
nailansaana't dit kulus. Kanan dit naikanglita Ugud Apudyus
un, "Singngadan na man un mailansa't kulus, maawatan un
nadusa."†
14 Siya'd kingwan ud Jesu Kristu dal̲apnu mailak-am dan
bokona Judio utdit insapatan Apudyus kan Abraham un
bindisyunana dan tagu na maipagapu't dit mantal̲godan da
kan Jesu Kristu. Kingwan pay Jesu Kristu di dal̲apnu maipa-
gapu't dit mantal̲godan taku kan siya awaton taku din Ispiritu
Santu un insapatan Apudyus.

San Lintog Kan San Insapatan Apudyus

15 Susunud, iyalig ku dit insapatan Apudyus udsi inal̲gawa
makmakwa. Nu mantulag dadin duwa un tagu ot pilmaan
da din nantulagan da, adinaon ud mabalina mawaswas onnu
madogaan dit naipagta.
16 Sinsadin, awad insapatan Apudyus kan da Abraham kan
sadit ganak na. Bokona adu'n ganak Abraham dit ug-ugudon
Apudyus nu adi ossaana lawa un siya si Jesu Kristu.
17 Siyatu tun piyaoka ugudon: Utdit nakatulag si Apudyus
kan Abraham insapatana un tungpal̲ona tu un tulag. Ot
sadit lintog un naitod kan Moses maabus si opata gasut ya
tul̲umpul̲u'n dagun, adina mabalina mawaswas di un tulag
kan adina pay mabalina paidon diya sapatan Apudyus.
18 Ta nu maibasal sit manungpal̲an sidan lintog dit man-
gitdan Apudyus sidan intulag na un itdona, bokonon un
maibasal sidit sapata na. Yoong bokona kama't di, ta si
Apudyus intod na kan Abraham dit intulag na gaputa insap-
ata na un itdon.

---

§ **3:11** Habakuk 2:4. Ilan yu pay sin Roma 1:17. * **3:12** Levitico 18:5 Ilan yu pay sin Roma 10:5. † **3:13** Sat ugalin dat Judio utdit, nu maabusa mapatoy dit tagu'n nakodngana mapatoy al̲an da dit ladag na asida itayun si kayu onnu tukud un mangipaila un dinusan Apudyus.

19 Ot singngadan naon nu dit selbin dit lintog? Intod
Apudyus dit lintog dal̲apnu matigammuwan dat tagu un gum-
abasul̲ da. Yoong inggattok na un mangkigadon nu dumatong
dit ganak Abraham un si Jesus un siya'd insapatan Apudyus
kan Abraham. Sadit lintog intod dat aanghel kan Moses un
siya'd mangiboboot.
20 Yoong utdit nansapata si Apudyus kan Abraham, maid
udum si mangiboboot ta si Apudyus un mismu dit nangibaga.

Sat Panggop Dit Lintog Moses

21 Ot piyaona kada ugudon un sat lintog suganggangona dit
sapatan Apudyus? Bokon, ta nu awad okyan ud naitoda lin-
tog un makaitod si mataguwan di tagu't inggaingga, mapalin-
tog okyan dan tagu't din man-iilan Apudyus maipagapu't din
manungpal̲an da't diya lintog.
22 Yoong kanan din naikanglita Ugud Apudyus un nabal̲ud
dat losana tagu't pannakabalin di basul̲. Isunga adin
Apudyus ibilang un nalintog dan mantal̲god sit manungpal̲an
dat lintog dal̲apnu sadit insapata na un itdon maitod sidan
mantal̲god kan Jesu Kristu ullawa.
23 Sit daan taku un mantal̲god kan Jesu Kristu, kama taku't
binal̲ud di lintog dal̲apnu adi taku mangwa't dan nadadag
inggana't maipatigammu kan ditaku dit maipanggop kan
Jesu Kristu.
24 Isunga kamanu sat lintog dit nangaayyuwan kan ditaku
inggana't dummatong si Jesu Kristu, dal̲apnu maipagapu't dit
mantal̲godan taku kan siya ibilang ditaku kan Apudyus un
nalintog.
25 Ot sinsatunon ta dummatong si Jesu Kristu bokonona
sadat lintog din mangayyuwan kan ditaku.
26 Aanak dikayuwona losan kan Apudyus maipagapu't dit
mantal̲godan yu kan Jesu Kristu.
27 Ot losan dat nabunyagan un mangipaila't dit naiyos-
saanan da kan Jesu Kristu, kama nu naibadut dat kababalin
Jesu Kristu kan dida.
28 Kadon, maidon mandudum-an dan Judio utdat bokona
Judio, puyung kan bokona puyung, lal̲aki man onnu babai.
Os-ossaan taku maipagapu't dit naiyosaanan taku kan Jesu
Kristu.
29 Isunga nu tagu dikayu kan Jesu Kristu, maibilang kayu
un ganak Abraham ot awaton yu dat insapatan Apudyus
sidan kaganakan Abraham.

4

1 Kama't tu tun piyaoka ugudon: Nu abeng payyan dit
manawid sit sanikuwan dit ama na, maid maidumaana ut-

dit puyung ulay nu siya'd gattoka singkuwa utdadin losana
tawid.
2 Ta awad da ud tagu un mangandog kan siya kan sa-
dat sanikuwa inggana't dumatong dit timpu un ingkoddong
amana un siyaon mangiyapu utdat tawid na.
3 Siya payon nakwaan taku utdit daan taku'n matigam-
muwan dit katuttuwaan. Kama taku't puyung un um-
munuunud sidat bilbilin kan sadat dinadakkola koko-on
situn lubung.*
4 Yoong utdit dummatongon dit naikoddonga timpu, im-
baun Apudyus dit mismu un Anak na uttun lubung ot in-
yabeng di tagu kan natagu'n inyapuwan dat lintog di Judio.
5 Imbaun Apudyus dalapnu wayawayaana dan painya-
puwan sit lintog kad maibilang taku'n losan si anak Apudyus.
6 Ot gaputa aanak ditaku kan Apudyus, imbaun na dit Ispir-
itu na un inggaw kan ditaku un mampatalgod kan ditaku'n
mangawag kan Apudyus si Ama.
7 Isunga bokon kayuwon si puyung nu adi aanak dikayu-
won kan Apudyus. Ot gaputa anak dikayu kan Apudyus
maitdan kayu payon sidan itdona.

Madanagan Si Pablo Utdadit iGalacia

8 Utdit maid tigammu yu payyan kan Apudyus, pinapuyung
kayu utdadit bokona tuttuwa'n apudyus.
9 Yoong sinsatunon ta natigammuwan yu si Apudyus
onnu kanak okyan un sinsatun un bigbigon dikayuwon kan
Apudyus un anak na, apay un mampaoli kayu uman un
manuttuwa sidan ispiritu un adi makaboola managu kan
dikayu? Apay un piyaon yu umanon din papuyung kan
dida?†
10 Apay un maipanngilin kayuwon sidan algaw, bulan, da-
gun, kan uduma timpu un ngilinon dan Judio?
11 Madanaganak ta tuwan nu maid selbin dit nambannu-
gak kan dikayu.
12 Susunud ku, ipakpakaasik kan dikayu un padaon yu
ud sakon, ta kamaak payon kan dikayu un nawayaan sidan
lintog Moses. Maid nadadag si kingwa yu kan sakon sidit.
13 Tigammu yu un gapu't dit nasakitak nakaigawak kan
dikayu ot siyadi dit damu un nanudtuduwak kan dikayu't dit
Nabalu'n Damag.
14 Ot ulay nu napadpadas kayu un manula onnu mangawid
okyan kan sakon maipagapu't dit kasasaad ku, adiyu kingwa

---

* **4:3** San osa'n kaipooyan ditu un bersikulu: Kama taku't puyung un ummunuunud sidan ispiritun mangiyapu uttun lubung. † **4:9** Colosas 2:8.

nu adi kamaak si osa un anghel Apudyus sidit nampapadatong yu kan sakon. On, kamaak kan Jesu Kristu utdit nampapadatong yu.

15 Amoamod dit lagsak yu utdit. Mapanoknokak un nu makwa okyan, ulay inokal̲ yu dat ata yu un intod kan sakon. Yoong apay singngadan nat napaspasamak yuwon?

16 Nambalinak kadona dadagon yu gaputa imbagak nat kinatuttuwa?

17 Sadat uduma tagu ipappailla da ullawa un ipotpotog dikayu yoong bokon din panggop da. Piyaon da ullawa un man-awidan yu dikami kad dida dan potgon yu.

18 Napiya din mangipotog sidan udum nu napiya din panggop ta un padan tun kook kan dikayu, inggawak man kan dikayu onnu maidak.

19 Napotoga aanak ku. Kama't din mampapasigab di manlogaw tun mampasigabak umanon maipagapu kan dikayu inggana't maipakadawiyan kan dikayu dit kadawiyan Jesu Kristu.

20 Piyaok nu awadak okyan kan dikayu dal̲apnu bokona nadagson tun man-uugud ku ta tal̲ona madaganak kan dikayu.

Sat Maiyaligan Da Agar Kan Sara

21 Imusok ud kan dikayu un mamiya'n iyapuwan di lintog. Apay adiyu kad tigammu dit ibagbagan dit lintog?

22 Kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un awad dad duwa'n lal̲aki un abeng ud Abraham. Sat osa, anak na kan Agar un puyung na kan sat osa anak na kan Sara un asawa na un bokona puyung.

23 Sadit anak Agar un puyung naibugi ta gagangaya makaanak si Agar. Yoong sat anak Sara un bokona puyung, naibugi gaputa insapatan Apudyus kan Abraham un mananak si Sara ulay nu bakbakoton.

24 Sinsadin, awad kaiyaligan datu'n duwa un babai. Maiyalig da utdat duwa un tulag. Sat osa'n tulag, siyadit lintog un intod Apudyus kan Moses sidin Bateled Sinai. Kaiyaligana si Agar un osa'n puyung un mangiganak si pada na un puyung.

25 Isunga si Agar dit kaiyaligan dit Bateled Sinai utdin Arabia. Kaiyaligana pay dit madama un ili'd Jerusalem. Ta sadat tagu't di kama da't puyung gapu utdit umunudan da't dan lintog Moses.

26 Yoong sadin bagu un Jerusalem sidin langit kaiyaligana si Sara un bokona puyung. Si Sara dit kama't ina taku'n mamati.

27 Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,

"Manlagsak ka, babai'n lupot. Ipakuy nu nat lagsak nu, sika
un adi nakapadas sit sigab di manlogaw. Ta sika un
impatungad di asawa na, ad-adu'n tu dadin abeng nu,
nu san babai un iinggaw dit asawa na."‡

28 Ot sinsadinon susunud, aabeng ditaku kan Apudyus
maipagapu't dit insapatana. Pada taku si Isaac un naibugi
maipagapu't dit sapatan Apudyus.
29 Yoong utdit aw-awe, sadit Ismael un naibugi gaputa
gangaya makaanak dit inana, pinalpaligat na si Isaac un
naibugi maipagapu't dit tulung ud Ispiritun Apudyus. Ot
padana payon sinsatun un palpaligaton ditaku't dat puyung
di lintog.
30 Yoong ngadan dit kanan dit naikanglita Ugud Apudyus?
Kanana un, "Laksigon yu dit puyunga babai kan sat anak na.
Ta sat anak dit puyung bokona maitdan sidat kukuwan dit
ama na ta maitod sit abeng na utdit bokona puyung."§
31 Isunga susunud, maitdan taku pay ta bokona ganak
ditaku't dit puyunga babai nu adi sadit nawaya.

5

Itultuluy Yu Nat Wayawayayu

1 Nawayaan takuwon. Winayaan ditaku kan Jesu Kristu
utdit lintog Moses. Isunga talona adiyuwon ipalubus un
puyungon dikayu uman sidit lintog Moses.
2 Sakon si Pablo un sunud yu ot tandaanan yu tun ibagak un
nu ipalubus yu un matulgiyan kayu, maid selbina kan dikayu
dit kingwan Jesu Kristu un mataguwan yu.
3 Ibagak payyan un san tagu'n manungpal sit lintoga
maipanggop si tulgi masapula tuttuwaona pay dan losana
lintog.
4 Dikayu'n mamiya un maibilanga nalintog sin sanguwan
Apudyus udsi manuttuwaan yu utdit lintog, naisina kayu-
wona namingpingsan kan Jesu Kristu. Nalassig kayuwon
sidan kaasiyan Apudyus.
5 Yoong ditaku un mantalgod kan Jesu Kristu, utdit tulung ud
Ispiritun Apudyus sinanama taku'n manguuway sit maibi-
langan taku un nalintog sin atubang Apudyus.
6 Ta nu mantalgod taku kan Jesu Kristu maid selbin din
matulgiyan. Ta sad napotog, san pammati un maipaila utdin
mampipiya.
7 Laus dit nanuttuwaan yu kan Jesu Kristu utdit, yoong
ngadan nat nangallilaw kan dikayu ta adiyuwon tuttuwaon
dit katuttuwaan?

‡ **4:27** Isaias 54:1. § **4:30** Genesis 21:10.

8 Sanata naawisan yu bokona si Apudyus ud nanligwatana
ta si Apudyus ud nangayag kan dikayu un nanuttuwa't dan
katuttuwaan.
9 Ot man-alimban kayu ta awad uuggudon da un
kanana'n, "Akit ullawa'n bubud yoong pabotalona dit losana
maikamosana."
10 Yoong natalgod tun angos ku maipagapu't dit naiyos-
saanan taku kan Apu Jesu Kristu un adiyu tuttuwaon dan
tudtudu un naisabali't dit intudtuduk kan dikayu. Ot
singngadan na man nata tagu'n mangal-allilaw kan dikayu,
dusaon Apudyus.

11 Kan sakona osa susunuda manuttuwa, nu tuttuwa'n
itultuluy ku un mangitudtudu un masapula matulgiyan nat
osa'n tagu dalapnu taguwon Apudyus, apay un palpaliga-
tonak sidan bulun ku un Judio nu? Nu tuttuwa'n itudtuduk dit
maipanggop situ, adinak okyanon palpaligaton sidan bulun
ku un Judio gapu't man-itudtuduwak si maipanggop sit na-
toyan Jesus sit kulus.
12 Ot sadan tagu'n mangal-allilaw kan dikayu, ilaylayun da
okyanon un mampakapun.

13 Dikayu un susunud ku, inayagan dikayu kan Apudyus
dalapnu mawayawayaan kayu utdan lintog. Yoong adiyu
gundawayan tuwa wayawaya yu un mangwa utdan lawenga
pipiyaon di long-ag yu. Manselbi kayuwot sidan bulun yu un
mangipail-an yu si mampipiya yu.
14 Ta san losana lintog nabukol si os-ossaana bilin un,
"Piyaom nat padama tagu un padan nat mampipiyam sinat
long-ag nu."
15 Yoong nu kama kayu't simalona ayam un mangkikin-
notob kan mangkikinnakan, man-ila yu ta mambanag kada
lawa si man-iinnaminan yu.

Manduma Dit Piyaon Ud Ispiritu Santu Kan San Piyaon Tun Long-ag Taku

16 Satu tun piyaoka koon yu. Paidalan kayu kan Ispiritu
Santu utnat mataguwan yu. Bokona san pipiyaon dinat
gumabasula kinatatagu yu nat pagustuwan yu.
17 Ta sadan pipiyaon ditu'n long-ag taku maisugang-
gang sin piyaon din Ispiritu Santu ot padana pay un san
maisuganggang sin piyaon Ispiritu dan piyaon ditu'n long-
ag. Mangkabusul datu'n duwa isunga adi taku makwa dan
piyaon taku nu mamingsan ta mansillasil da.
18 Yoong nu idaddalan dikayu kan Ispiritu Santu, bokonona
paiyapuwan kayu't din lintog.

19 Malalassinan din tagu un mangmangwa't dan pipiyaon
di long-ag. Siya datu dan koko-ona. Dumadagdagas,
mangwa't dan naisaw kan gabbainan un koko-on.
20 Mandayaw sidan sinan-apudyus, manuttuwa't dan
mangam-amug un bokona nanligwat kan Apudyus dit
pannakabalin da, manlaweng, makasinnubog, mangabubu,
napudud, sat long-ag na ullawa'd ipappapuut na,
goggogwaona dan tagu kad mambibinnusul̲ da.
21 Naapal̲, gumubuuk kan manlablabsona dit mangganganas. Sadatu kan udum pay un kakamma't tu dan koona.
Ipigwak uman ibaga kan dikayu un sadan mangwa utdatuwa
koko-on adida maidagamung sit mangiyapuwan Apudyus.
22 Yoong san ugalin paobngal̲on dit Ispiritun Apudyus sadin
mampipiya, kinaanggom, kinaginok di somsomk, kinaanus,
kinakaasi, kinapiya, kinamatal̲god,
23 kinaamma kan kinaattom. Maid lintog si sumuganggang
sidatu.
24 Ot sadat tagun Apu Jesu Kristu kama nu pinatoy daon
dit dadaana kinatatagu da padana pay dan losana nadadaga
gikna kan somsomok un tal̲ona pipiyaon di long-ag.
25 Ot sinsadin ta initdan ditaku kan Ispiritu Santu si
bagu'n mataguwan, masapula siya pay ud mangidal̲an situ'n
mataguwan taku.
26 Adi taku manangtangsit, onnu mangkikinnalit onnu
man-iinnapal̲.

6

Mansisinnal̲ak Kayu

1 Susunuda manuttuwa, nu awad osa kan dikayu ud
maduktalana nakabasul̲, dikayu'n idaddal̲an ud Ispiritu
Santu masapula bagbagaan yu dal̲apnu lipsutana dit mambasbasul̲, yoong am-ammaan yu un bagbagaan. Ot manamma kayu ta tuwan nu masugsugan kayu kad pay.
2 Mansisinnal̲ak kayu't dadin pakadagsonan di kada osa
kan dikayu kad matungpal yu din bilin Jesu Kristu.*
3 Ta nu ipagalup nat osa'n tagu un nangatu yoong sat
katuttuwaana bokon mit, sangawona pay lawan nat long-ag
na.†
4 Usigon okyan di kada osa'n tagu nat angwat na. Ot ma-
balina ipasdayaw na nat long-ag na maibasal sit nakwaana
un bokona maibasal sit mangipadaana't din long-ag na utdan
udum.
5 Ta osaosa masapula koona dit loblobbongona'n koon.

---

* **6:2** Satu un imbilin Jesu Kristu maila't din Juan 13:34; 15:12 † **6:3** Ilan yu pay sin Roma 12:3 kan 1 Corinto 3:18

6 San tagu'n matudtuduwan sin maipanggop kan Apudyus
kalobbongana un ibingayan din manudtudu utdan losana
mangkapiyaan un awad kan siya.‡
7 Adi yu allilawon dan long-ag yu ta bokona salsalew si
Apudyus. Nu ngadan nat imulan di osa'n tagu siya'd apitona.
8 San tagu'n mangipatuta mangwa't dan pipiyaon di long-
ag na, dusa un maid kigad na din apitona. Yoong nu koona din
ipakwan din Ispiritun Apudyus, apitona din mataguwana si
inggaingga un itdon Ispiritun Apudyus kan siya.
9 Siya mampay un adi taku okyan mappog un mangwa
utdan napiya, ta napiya pay din apiton taku nu dumatong din
timpu na, nu adi taku lumipsut.
10 Isunga nu awad gundaway taku, koon taku dadin nabalu
utdan losana tagu talon sidadin bulun taku'n manuttuwa.

Maudi Un Bagbaga

11 Sakonon tun mangikangkanglit situ ot ilan yu tun
kadadakkol tun kanglit ku.
12 Sadan tagu'n mamappaila ullawa dalapnu nabalu din
maugudan da, dida dan tagu un mamadpadasa mangipapilit
un mampatulgi kayu. Siyadi dit koon da dalapnu adi da ma-
paligat. Ta nu itudtudu dal lawa dit maipanggop sit natoyan
Kristu sidit kulus mapaligat da.
13 Yoong ulay dida un mangipappapilita matulgiyan kayu
adida pay tungtungpalon dan lintog Moses nu adi piyaon
dal lawa un mampatilgi kayu dalapnu maipasdayaw da un
ummunud kayu't tuwa kadawiyan.
14 Yoong nu kan sakona osa, maid sabali ut ipasdayaw ku
nu adi sadit natoyan Apu Jesu Kristu utdit kulus. Maipagapu
utdit kingwa na, naidon potog na kan sakon dan potpotgon
dat tagu't tun lubung ot padana pay un naid potog ku utdan
tagu't tun lubung.
15 Maid mandumaan din matulgiyan kan adi matulgiyan ta
sad napotog sat mambalinan taku un bagu'n paloswa.
16 Ot nu maipanggop sidan losana umunud sidiya lintog di
mataguwan iluwaluk ta kapkapiya da kan kaasiyan Apudyus
dida padana pay sidan tagun Apudyus.
17 Ot manipud sinsatun, maid okyanon ud mamaligat kan
sakon maipagapu't tun mantudtuduwak maipanggop kan Je-
sus. Ta sadatu'n pilat situn long-ag ku ipaila da un tuttuwa'n
manselbiyak kan Jesus.
18 Susunuda manuttuwa, iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan
Jesu Kristu un Apu taku. Amen.

‡ **6:6** Ilan yu pay sin Lucas 10:7; Roma 15:27; 1 Corinto 9:11, 14; 1 Timoteo 5:17-18

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iyEfeso

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1 Kan dikayu'n tagun Apudyus ud Efeso un mantultuluya
manuttuwa kan Kristu:
Sakon si Pablo un mansulat kan dikayu. Osaaka apostoles
Jesu Kristu gaputa siya'd nakom Apudyus.
2 Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un
Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sadan Naispirituwana Bindisyun un Awad Kan Kristu

3 Manyaman taku kan Apudyus un Aman ud Apu taku'n
Jesu Kristu. Ta binindisyunan ditaku't dan losana kalasin di
naispirituwana bindisyun un manligwat langit maipagapu't
dit naiyossaanan taku kan Kristu.
4 Daan payyan ditu'n lubung makwa, pinili ditakuwon
kan Apudyus maipagapu't dit naiyossaanan taku kan Kristu
dal̲apnu matagu taku un maid si basul kan mapabal̲awana
utdin atubang na.
5 Gapu utdit mampipiyan Apudyus naun-una'n ingkod-
dong na un mambalinon ditaku'n anak na maipagapu't
manuttuwaan taku kan Jesu Kristu. Doda'n siya'd piyaona
kan panggop na un koon,
6 dal̲apnu maidayaw dit nakaskasdaawa kaasina'n imbuk-
buk na kan ditaku'n naiyossaan kan Kristu un potpotgona'n
Anak.
7 Ta maipagapu't dit dal̲an Jesu Kristu un nan-ayus sit natoy-
ana, nawayawayaan taku un piyaona'n ugudon napakawan
dan basbasul̲ taku. Siya'd kingwan Apudyus gapu't dit amoda
kaasi na
8 un imbukbuk na kan ditaku. Gapu't kaasi na initdan
ditaku si losana kinalaing kan mantitigammu
9 utdit impatigammu na kan ditaku dit nalimoda panggop
na. Sadiya nangipatigammuwana maiyannatup sit doda'n
panggop na un koon. Ot ingkoddong na un tungpal̲on kan
Kristu diya nalimoda panggop na
10 nu dumatong dit naikoddonga timpu. Sadiya panggop
Apudyus, man-os-ossaanona dadit losana paloswa'd langit
kan situn pita un si Jesu Kristu ud mangiyapu kan dida.
11 Losana koon Apudyus maiyannatup sit doda'n panggop
na un koon. Ot pinilina dikamin Judio un taguna maipagapu't
dit naiyossaanan mi kan Kristu ta siya'd doda'n ingkoddong
na un koon sit laplapuna.

12 Siya dit kingwana da̱lapnu dikamin dit ummun-una'n
nannamnama kan Kristu, matagu kami'n mangidaydayaw
sit kinakaskasdaaw Apudyus.

13 Ot kan dikayu'n bokona Judio, utdit nagngo̱l yu dit
katuttuwaan un siya dit Naba̱lu'n Damaga maipanggop sit
managuwan Kristu kan dikayu, nanuttuwa kayu pay kan
siya. Kadon intod Apudyus kan dikayu dit Ispiritu Santu un
insapatana't dit un kama nu siya'd immalka na kan dikayu.
14 Sadiya Ispiritu Santu dit impaunan intod Apudyus kan
ditaku un mangipanamnama'n awaton taku dan losana
itdona nu maipatungpal dit gattoka mapawayaan taku,
da̱lapnu maidaydayaw dit kinakaskasdaaw na.

Sat Luwalu'n Pablo

15 Siyadi dit gapuna un manipud sit nagngo̱lak dit manut-
tuwaan yu kan Apu Jesus kan sat amoda mampipiya yu utdan
losana tagu'n Apudyus,
16 adik lummipsut un manyaman kan Apudyus gapu kan
dikayu. Kanayuna itagotagom ku dikayu nu manluwa̱luwak.
17 Ot ilulluwa̱luk kan Apudyus un nakaskasdaawa Ama un
mandaydayawan Apu taku'n Jesu Kristu ta itdona dit Ispiritu
Santu'n mampasilib kan mangipatigammu kan dikayu utdit
maipanggop kan Apudyus da̱lapnu matigammuwan yu dan
tuttuwan maipanggop kan siya.
18 Ilulluwa̱luk un silawan Apudyus nat somsomok yu
da̱lapnu nalawaga maawatan yu dit namnaman inyayag na
kan dikayu, da̱lapnu matigammuwan yu dit kinaamod dadit
nakaskasdaawa itdona na kan ditaku'n taguna
19 kan da̱lapnu mapadasan yu dit naid kapadana'n pan-
nakabalin un tumu̱tu̱lung kan ditaku'n manuttuwa. Satu
un pannakabalin un tumu̱tu̱lung kan ditaku, siya payon dit
nabilobiloga pannakabalin
20 un impaila na utdit pinaunga̱l na si Kristu kan utdit
pinantupak na utdit kapon diwanan na ud langit.
21 Mantulay si Kristu utdi, ot adayu'n nangatngatu nu sadan
losana maapu, losana awad si kalintogan kan awad si pan-
nakabalin na uttun pita onnu utdin langit. Naid pulus saad si
nangatngatu nu sadit saad na situn madama'n a̱l-a̱lgaw onnu
sadanat dumo̱ldo̱la a̱l-a̱lgaw.
22 Intod Apudyus kan Kristu dit kalintogana mangiyapu't
dan losana banag kan pinambalin na un pannakau̱lu dan
lossalossana manuttuwa.
23 Ta ditaku'd pannakalong-ag na un mangumplitu kan siya
ot siya pay mangumplitu sidan losana kakigad.

2

Sat Mataguwan Taku Kan Kristu

1 Utdit daan yu payyana manuttuwa, kama kayu’t natoy sit
man-iilan Apudyus maipagapu’t dat basbasul yu.
2 Ta sad inunud yu utdit sadit lawenga mantatagu uttun
lubung. Inunud yu si Satanas un siya’d apun dat nadadaga
ispiritu un inggaw sit ngatu un inggawan dat bunot. Siya’d
madama’n mangidaddalan sidan sumukil kan Apudyus.
3 Kinatuttuwana, kama taku’n losan kan dida’t dit un inu-
unnud taku dat pipiyaon taku’n koon. Kingwa taku’n losan
dat piyaon dat long-ag kan somsomok taku. Isunga doda’n
kokwa na un dusaon ditaku kan Apudyus un padan dat
losana tagu.
4 Yoong talona nakaasi si Apudyus kan amoamod dit
mampipiya na kan ditaku.
5 Ta ulay natoy taku’t dit man-iila na gapu’t dat basul
taku, tinagu na ditaku’n indagamung kan Kristu. Isunga
maipagapu’t kaasi na dit nataguwan taku.
6 Indagamung Apudyus ditaku kan Kristu un pinaungal
dalapnu maipantulay taku pay kan siya’t din langit.
7 Kingwan Apudyus tu dalapnu sadit amoda mampipiya na
kan adi maingosa kaasi na kan ditaku’n naidagamung kan
Kristu maipaila si inggaingga.
8 Ta maipagapu’t dit kaasin Apudyus tinagu ditaku maipa-
gapu’t pammati un bokona maipagapu’t kingwa taku. Lig-
alun Apudyus dit managuwana kan ditaku,
9 bokona mailabbu isunga naid mabalin taku’n itakkal.
10 Pinabagun Apudyus tun mataguwan taku maipagapu’t
naiyossaanan taku kan Jesu Kristu dalapnu koon taku dan
napiya’n indaan na un koon taku.

Si Kristu ud Mampatunus Sidat Judio kan Bokona Judio

11 Somsomkon yu okyan un sidit kaykaysan, dikayu’n
bokona Judio un ngadanon da’t Judio si “adi natulgiyan” ga-
puta natulgiyan da un siya’d koko-on da’t dit long-ag da un
mangipaila un tagu’n Apudyus dida,
12 somsomkon yu un naid pulus tigammu yu kan Kristu
utdit. Nalassig kayu utdan kaganakan Israel un pinilin
Apudyus un tagu na. Adi kayu nainamung sidit intulag
Apudyus kan dida un mangibaun si managu. Natagu kayu’t
tun lubunga naid si namnaman taguwon Apudyus gaputa
naid tigammu yu kan siya.
13 Yoong sinsatun gaputa nantalgod kayu kan Jesu Kristu,
dikayu’n adayu kan Apudyus sidit, naiyadani kayuwon
gapu’t dit dalan Kristu un nan-ayus sit natoyana.

14 Ta si Kristu ud nangidatong si nantutunusan taku'n Judio
kan bokona Judio un pinan-os-ossaan ditaku ta kinaan na dit
mandidinnadagan taku un siya'd gapun dit nagoggogwaan
taku.
15 Ta sadit natoyana gimpas na dit lintog mi un Judio un
nanlaun si aduadu'n bilin da<u>l</u>apnu ditaku'n manuttuwa kan
siya mambalin taku si kama't ossaana puli un natunus.
16 Ot pinan-os-ossaan na ditaku'n inkapiya kan Apudyus
maipagapu't dit natoyana utdit kulus kan kinaan na dit man-
didinnadagan taku'n Judio kan bokona Judio.
17 On, dummatong si Kristu un nangitudtudu kan dikayu'n
siguda adayu kan Apudyus kan padana pay kan dikamin
mauguda taguna un mabalin taku'n losana maitunus kan
Apudyus.
18 Ta sat naiyossaanan taku kan Kristu ud gapuna un ma-
balin taku'n losan un umadani kan Ama, Judio man onnu
bokona Judio ta awad dit Ispiritun Apudyus kan ditaku.
19 Kadon dikayu'n bokona Judio bokon kayuwon si kakkaili
nu adi kailiyan yuwon dat losana manuttuwa kan maibilang
kayuwona pamilyan Apudyus.
20 Kaiyaligan yu ud panikokwan dit timplu un tutu-
udon Apudyus. Sadat apostoles kan sadat propeta na dat
nangisaad sit pannan didiya timplu un naid udum nu adi si
Jesu Kristu.
21 Siya'd matuudan dat losana panikokwa ot siya'd mam-
pabakod sit maipalangan da da<u>l</u>apnu makwa si nasantuwana
timplu'n Apudyus.
22 Ot gaputa naiyossaan kayu kan Kristu, maidagamung
kayu pay sidan losana tagu'n Apudyus un tuttuudona si
naispirituwana timplu'n igaw na.

3

Sat Kewaa<u>l</u> Ud Pablo Un apostoles Sidat Bokona Judio

1 Siya danata losan dan somsomkok nu iluwa<u>l</u>uwak dikayu,
sakona naba<u>l</u>ud gapu't manudtuduwak sit maipanggop kan
Jesu Kristu kan dikayu'n bokona Judio.
2 Naid duwaduwana'n dingngo<u>l</u> yu un maipagapu't kaasin
Apudyus inta<u>l</u>god na kan sakon tuwa talibasu un maipooya
mangkapiyaan yu.
3 Ta impatigammu na kan sakon tuwa nailimoda panggop
na. (Siya payon dit impadamag ku si aboba'n sulat.
4 Ot nu basaon yu diya sulat, matigammuwan yu dit nan-
aawat ku utdit panggop Apudyus un natungpal gapu kan
Kristu.)

5 Bokona naipatpatigammu't da't ummuna'n lonap dita
panggop na un kama't dit nangipatigammuwanon Ispiritun
Apudyus sidadit nasantuwana apostoleses kan propeta na.
6 Sadi un nailimod un panggop Apudyus siyatu: Dikayu'n
bokona Judio, gaputa tinuttuwa yu dit Nabal̲u'n Damag un
maipanggop kan Jesu Kristu, maidagamung kayu'n maitdan
sidat itdon Apudyus sidat Judio. Maibilang kayu utdan losana
manuttuwa un mauguda long-ag Kristu kan maidagamung
kayu'n umawat sidan insapatan Apudyus sidan taguna.
7 Amoda nakaasi si Apudyus kan sakon ot maipagapu't dit
pannakabalin na nambalinak un manudtudu't dit Nabal̲u'n
Damag.
8 Ulay sakon dit kadodobaan utdadit tagu'n Apudyus,
nakaasi kan sakon ot intod na tuwa talibasuka
mangipatigammu't dan bokona Judio utdat amoamoda
mangkapiyaan un awad kan Kristu un tal̲ona adi taku
maboo̲lan un masomsomok.
9 Imbaun na pay sakon un umoy mangipakaawat sidan
losana tagu utdit panggop na. Ta si Apudyus un namaloswa
utdan losan, adina impatpatigammu diya panggop na utdit
kaykaysan.
10 Siya'd kingwa na da̲lapnu uttun satunon ditaku'n manut-
tuwa dit manigammuwan dan tutulay kan awad si pannaka-
balin utdin langit sidit nadumaduma'n mail-an dit nakaskas-
daawa kinalaing Apudyus.
11 Siya'd kingwa na un maiyannatup sit mannanayuna
panggop na un natungpal maipagapu't dit natoyan Kristu un
Apu taku.
12 Ot gapu't naidagamungan taku kan Kristu kan gapu't dit
nanuttuwaan taku kan siya mabalina natu̲lod kan nata̲lgod
takuwona manluwa̲lu kan Apudyus.
13 Ot pangngaasi yu ta adi kayu madismaya utdan man-
ligataka maipagapu kan dikayu ta mambanag dan losan si
mampiyaan yu.

Sat Luwalu'n Pablo Maipanggop Sidan iyEfeso

14 Nu somsomkok dadi un losan mampalintumongaka
manluwa̲lu kan Apudyus un Ama taku kan
15 Aman di kada osa'n pamilya't din langit kan uttun pita.
16 Ot iluwa̲luk un pabilgon dit Ispiritun Apudyus nat som-
somok yu maipagapu't dit pannakabalin na un maiyannatup
sit kinangatu na un maid maipadaana.
17-18 Iluwa̲luk pay ta iinggaw si Kristu kan dikayu maipa-
gapu't nat pammati yu. Padana pay un Iluwa̲luk ta lumamut
dit mampipiya kan dikayu da̲lapnu mabalinan yun maawatan

nu kamaan dit kalawa kan kaandu kan kamaan dit kataknang kan kaadaḻom dit mampipiyan Kristu.

19 Iluwaḻuk un mapadasan yu dit mampipiya na ulay nu
adina mabalina matigammuwana kustu, daḻapnu gumaḻubaḻu
nat ugali yu inggana't kumama utdin ugalin Apudyus un
maid mangkulangana.*

20 Masapula idaydayaw taku si Apudyus un mannakabalin.
Ta kabooḻana'n mangwa si ad-adu kan nalablabos pay nu
sadan kodawon taku onnu masomsomok taku, maipagapu't
dit pannakabalin dit Ispiritu Santu un mangkokkokwa uttun
mataguwan taku.

21 Masapula idaydayaw taku si Apudyus si inggaingga
maipagapu't dan losana manuttuwa kan maipagapu kan Jesu
Kristu. Amen.

4

Sat Naiyossaan Dat Losana Manuttuwa

1 Ot kadon, sakona baḻud gapu't manselbiyak kan Apu Jesus,
makapangpangngaasiyak kan dikayu ta ibagay yu okyan
din mantatagu yu utdin panggop Apudyus un nangayag kan
ditaku'n tagu na.

2 Taḻon okyana napakumbaba, naamma, kan naanus kayu.
Man-iinnanus kayu gapu't mampipiya yu.

3 Koon yu nat losana kabooḻan yun mantutunus daḻapnu
gasissiya nat kinaossaan yun nanligwat kan Ispiritu Santu.

4 Ta ditaku'n naiyossaan kan Kristu kama taku't ossaana
long-ag kan ossaan din Ispiritu'n Apudyus un iinggaw kan
ditaku. Padana pay un ossaan dit namnamaon taku un siya'd
nangayagan Apudyus kan ditaku.

5 Ossaan ud Apu taku un siya si Kristu, ossaan ud pam-
mati taku, kan nabunyagan taku'n losan maipagapu't manut-
tuwaan taku kan Kristu.

6 Ossaan ud Apudyus kan Ama taku. Siya'd kangattuwana
Apu. Siya'd mangidaddaḻan sidan losan kan iinggaw pay
sidan losan.

Sadat Nadumaduma'n Kabooḻana Naitod Sidan Manuttuwa

7 Yoong nanduduma dit kabooḻana ingkaasin Apudyus si
kada osa kan ditaku un inwaḻas Kristu un maiyannatup sit
piyaona.

8 Isunga kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,
"Utdit nan-ulinana'd langit indallay na dat adu'n baḻud ot
awad impakdaw na utdat tagu na."

---

* **3:19** Sat naikanglit sit Griego, "mapnu kayu okyan sidit kinaan-anay Apudyus."

9 Ot ngadan dit piyaona'n ugudon dit kanana un, nan-ulin
langit? Piyaona'n ugudon nanligwat langita dummoba ot
ummoy sit kaadal̲man ditu'n pita.
10 Ta sadit dummoba'n nanligwat langit, siya payon dit ngum-
matu'n nan-ulin dal̲apnu awad sidan losana igaw.*
11 Siya payon dit nangipakdaw si kabool̲an sidan taguna.
Initdana dan udum si kabool̲an un man-apostoles, sadan
udum propeta na, man-iiwalagawag sit Nabal̲u'n Damag sit
kailin-ili dan udum, pastor dan udum kan manudtudu't dan
manuttuwa dan udum.
12 Naitdan da si kabool̲an dal̲apnu tudtuduwan kan isagana da
dan tagu'n Apudyus un manselbi kan ditaku'n manuttuwa un
pannakalong-ag Kristu kan dal̲apnu pabakobakodon da tun
pammati taku.
13 Ot itultuluy da tuwa talibasu da inggana't man-os-ossaan
taku si pammati kan mantitigammu kan siya'n Anak
Apudyus, inggana't tal̲ona naotngan taku maipanggop sit
mantututtuwa taku kan inggana't tal̲ona kama taku kan
Kristu un maida tal̲on mangkulangana.
14 Ta nu kama't di, adi takuwon kama't abenga mambalibaliw
dit somsomok na. Adi ditakuwon masikapan sidan nadu-
maduma'n tulin tudtudun dat nasikap.
15 On, adi takuwon kama't abenga nal̲asu'n maawis nu adi
ibaga takuwot dan katuttutuwaana siaanggom. Dumakol̲
kan gumakod takuwot maipanggop sin mataguwan taku kan
Kristu un pannakaul̲u taku'n manuttuwa.
16 Si Kristu ud manligwatan di losana kasapulan taku'n paltin
di long-ag na. Ot ul̲nusona kan man-os-ossaanona ditaku
dal̲apnu osaosa tumul̲unga mangitod sidan kasapulan di kada
osa. Ot nu kada osa kan ditaku, koona dit naitoda talibasu
na, dumakol̲ kan gumakod taku un losana pannakalong-ag
Kristu maipagapu't mampipinniyaan taku.†

Sat Bagu'n Mantatagu Dan Manuttuwa Kan Kristu

17 Sinsadin, ibagak kan dikayu maipagapu't naiyossaanak
kan Apu taku, un adiyu padaon din mantatagun dat adi
manuttuwa ta maid selbin dit mansosomsomok da.
18 Adida makaaw-awat. Mailassig da't dit mataguwana
itdon Apudyus gaputa naid tigammu da kan nasukil da.
19 Naidona tal̲on tigammu dan mambain. Insuku daon dit
long-ag da un mangwa't gabbainan un naid aattoman da. Sa'l
lawa'd gutguttagutan dan koon dan losana ilan di gaggaisawa
koko-on.
20 Yoong bokona kama't di dat tudtudun Kristu un naadal̲
yu.

---

* **4:10** Sat naikanglit sin Griego, ...dal̲apnu punuwona dan losana kakigad.
† **4:16** Ilan yu utdin Colosas 2:19.

21 Ta tuttuwa'n dingngol̲ yu dit maipanggop kan siya ot
dikayu'n manuttuwa naadal̲ yu dat tudtudu na un siyadadi
dit katuttuwaan.
22 Ot masapula adsan yuwon dit dadaana katatagu yu. Ta
sadit mangun-unudan yu utdat makaallilawa pipiyaon dit
dadaana katatagu yu, siyadi dit manyamyam-an kan dikayu.
23 Masapula tal̲ona mapabagu nat mansosomsomok yu.
24 Masapula mambalin kayu si bagu'n tagu un nakwa'n
maipada kan Apudyus, un tal̲ona nalintog kan nadal̲us si
mantatagu.
25 Isunga adi kayuwon mantulituli nu adi san tuttuwa
ullawa'd ibagayu't dan sunud yun manuttuwa ta losan taku-
wona paltin di ossaana long-ag.
26 Nu sumul̲ag kayu, ilan yu ta bokona siya'd gapun di
makabasul̲an yu. Adina okyan maisdoman nat sul̲ag yu
27 dal̲apnu maid gundaway Satanas un manugsug kan
dikayu'n mambasul̲.
28 Sat man-aakaw igongda na okyanon dit man-akaw.
Mannakonakom okyanot un mangkokwa si ikatagu na kan
dal̲apnu awad pay itul̲ung na sidan makasapul si tul̲ung.
29 Adi kayu man-ugud si kumpolmin laweng nu adi sad
ibaga yu okyan, san napiya'n makatul̲ung dal̲apnu sadan dum-
ngol̲ kan dikayu matul̲ungan da sigun sit masapul da.
30 Adi kayu man-ugud si makapasigab sit somsomok ud
Ispiritu Santu ta siya'd intod Apudyus kan ditaku un kama't
malka un mangipaila un kuwana ditaku nu dumatong dit al̲-
al̲gawa mangwayaana kan ditaku.
31 Liuwan yun losan dat sigab di angos, manlal̲aweng kan
ungot yu. Adi kayuwon mampalpalleset onnu mangin-
insultu. Liuwan yuwon dan losana somsomok un mangwa't
nadadag sidan udum.
32 Mampipinniya kan mangkikinnadagu kayuwot.
Mampipinnakawan kayu'n padan dit namakawanan
Apudyus kan ditaku gapu't dit kingwan Kristu.

5

Sat Mantatagun Di Osan Nalawlawagan Si Somsomok

1 Potpotgon dikayu kan Apudyus un anak na isunga masa-
pula siya'd padaon yu.
2 Masapula tal̲ona pipiyaon yu dan udum un kama't dit
nampipiyan Kristu kan ditaku. Ta intod Kristu dit long-ag na
un maidatun un maipooy kan ditaku un kama si nabangu'n
datun kan Apudyus.

3 Tagu dikayu kan Apudyus ot bokona lumbong kan dikayu,
ulay kaugudana'l lawa, din maipanggop si dagdagas, gaggais-
sawa koko-on onnu kinaagum.
4 Bokon paya umtup un sadan naisaw, ineeggog onnu
sinasalawasawa bagbaga dan ibosway yu nu adi sat yaman
yu kan Apudyus.
5 Ta tuttuwa un sadan dumadagdagas kan gaggaisaw si
koko-on adi da maidagamung sit mangiyapuwan Kristu kan
si Apudyus. Padana pay sidan nagamgam ta sat kinagamgam
dit mangipaila't dit mangapudyusan si kinabaknang.
6 Adiyu ipalubusa allilawon dikayu't dan tagu'n mangibaga
un bokona basul dadi un koko-on ta mantultuli da. Sat katut-
tuwaana, sadadi un koko-on din gapuna'n talona nasulag si
Apudyus sidan adi tumuttuwa.
7 Isunga adi kayu'n talon maipangkokwa kan dida.
8 Utdit, kama nu nakolop dit somsomok yu gapu't basul,
yoong nalawlawagan sidit naiyossaan kayu kan Apu Jesus.
Siya'd gapuna'n masapula matagu kayu'n padan dan tagu'n
nalawlawagan si somsomok.
9 Ta sat nalawlawagana somsomok mambanag si kinapiya,
kinagodong kan kinatuttuwa.
10 Tigammuwon yu okyan dan mampasoom kan Apu ta
siya'd koon yu.
11-12 Adi kayu maipankokwa't dan maid si selbin koko-
on dan bokona nalawlawagan si somsomok. Ta tuttuwa'n
kababbain ulay sat kaugudanal lawa dadin nalimoda koko-
on da. Ipaila yuwoton dan nabalu'n angwat kan dida un
manigammuwan da't din kinadadag dan koko-on da.
13 Ta nu masilawan din awad sin kakolpan mailatak nu
ngadan na.
14 Ot losana masilawan sumilaw pay. Ot siya'd kaipooyan
dit naikanglita kanana'n,
"lumikna ka sika'n masusuyop, sikan kama't natoy guman-
gun ka ot silawan Kristu nat somsomok nu."
15 Ot siyadi un annadan yu nat mantatagu yu. Adi kayu
kama't dan tagu'n adi mangus-usal sit somsomok da, nu adi
kama kayu okyanot si nalalainga tagu.
16 Usalon yu nat losana gundaway yu un mankokwa't
napiya ta sinsatunon adu dan mangkoko-wa't nadadag.
17 Kad, usalon yu nat somsomok yu. Tigammuwon yuwot
dan piyaon Apudyus pakwa kan dikayu.
18 Adi kayu mambubbuuk ta yumam-an sinat long-ag yu. Si
Ispiritu Santu okyanot dit mangitulay kan dikayu.
19 Nu maammung kayu usalon yu dan Salmo kan uduma
naikanta'n ugud Apudyus un mandaydayaw yu kan siya.

Ot mangkanta kayu'n manligwat sinat kasomsomkan yu un
maipooy kan Apu.
20 Ot singngadan na mana mapasamak, napiya man onnu
nadadag, manyaman kayu'n kankanayun kan Apudyus un
Ama maipagapu't naiyossaanan yu kan Apu taku'n Jesu
Kristu.

Sat Pammagbaga Utdat Man-asawa

21 Paiyapu kayu't din kada-osa kan dikayu maipagapu't
man-iipotog yu kan Jesu Kristu.

22 Dikayu'n asawa un babai, paiyapu kayu't dan asawa yu
ta siya'd piyaon Apu Jesu Kristu un koon yu.
23 Ta sat la̱laki dit mangitulay sit asawana, padan Kristu un
siya'd mangitulay sidat manuttuwa. Ta si Kristu dit managu
utdat manuttuwa un mauguda long-ag na.
24 Ot siyadi un masapula mampaiyapu pay dat babai't dat
asawa da utdan losana banag un padan dit mampaiyapuwan
dat manuttuwa kan Kristu.
25 Dikayu'n asawa un la̱laki, pipiyaon yu okyan dan asawa
yu padan dit nampipiyan Kristu kan ditaku'n manuttuwa un
intod na dit long-ag na un nansubut na kan ditaku
26 da̱lapnu mambalinon ditaku'n nada̱lus un tagu na maipa-
gapu't nana̱lusana kan ditaku si danum kan sadit ugud
Apudyus.
27 Kingwan Kristu un losan dadi da̱lap nu man-ulin kad
awatona ditakun manuttuwa un gattoka naba̱lba̱lu, naid pu-
lus unawana, nada̱lus kan naid pulus mapaba̱lawana.
28 Ot padana pay un masapula pipiyaon dat la̱laki dat asawa
da ta kama't mismu'n long-ag daon dida ta nan-ossaan da. Ta
sat la̱laki'n mamippiya't asawana, long-ag na dit pipiyaona.
29 Naid tagu't manlaweng sit long-ag na pay lawan, nu
adi pakananaot kan ayyuwanana un padan payon din koon
Kristu kan ditaku'n manuttuwa
30 ta palti ditaku't dit long-ag na.
31 Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Siya'd ga-
puna'n taynan dit la̱laki dat ma̱long-ag na ta umoy sumog-on
sit asawana, kad mambalinda si ossaan."
32 Ta̱lona nada̱lom dit kaipooyan ditu un naikanglit, ot sat
maawataka ug-ugudona, sat naiyossaanan taku'n manut-
tuwa kan Kristu.
33 Yoong awad pay itudtudu na kan dikayu'n naasaw-an,
un masapula kada osa'n la̱laki pipiyaona dit asawana un
kama't mismu'n long-ag na. Ot kada osa'n babai masapul
paya lispituwona dit asawana.

6

Bagbaga Utdan Aanak Kan Mamallong-ag
(Colosas 3:20-21)

1 Dikayu'n aabeng, masapula tuttuwaon yu dan mamallong-ag yu gaputa manuttuwa kayu kan Apu Jesu Kristu.
Siyatu tun kustun koon yu.
2 "Lispituwon yu dan ama kan ina yu," kanan dit ummuna'n bilin un nadog-an si sapata un kanana'n,
3 "dalapnu kapkapiya kayu kan matagu kayu't andu."
4 Ot dikayu'n mamallong-ag masapula adiyu babalangona pasulagon dan anak yu. Padakolon yuwot dida un nanakom kan natudtuduwan sidan tudtudun Jesu Kristu.

Pammagbaga Utdat Babbaun Kan Aappu

5 Dikayu'n baba-unon, tumuttuwa kayu't dan apuwon yu uttun pita. Talona lispituwon yu kan ibain yu dida ot ipapasnok yun koon dan ipakwa da un kama nu si Kristu ud manselselbiyan yu.
6 Koon yu tu un bokona gaputa iillan da dikayu ot piyaon yun mas-oman dikayu, nu adi koon yu okyan gaputa manselbi kayu kan Kristu ot piyaon yun ipasnoka koon dan piyaon Apudyus un koon yu.
7 Umaanggom kayu okyana mangwa't dat talibasu yu un kama nu si Kristu ud manselselbiyan yu un bokona sadit tagu.
8 Tigammu yuwon un gun-gunaan Apu dit kada-osa kan ditaku, baba-unon man onnu bokon, sidan koon taku'n napiya.
9 Ot dikayu paya aappu, padana paya lispituwon yu danat baba-unon yu. Adiyu og-ogyaton dida. Tigammu yuwon un losan taku, baba-unon man onnu ap-apu, nampapada taku'n iyapuwan Apu ud langit ot maid idumduma na.

Sadat Almas Un Intod Apudyus

10 Susunud, siyatu'd anungusa ibagak kan dikayu. Gumakod kayu okyan maipagapu't naiyossaanan yu kan Kristu kan maipagapu't dit bilog dit pannakabalin na.
11 Usalon yu dat losana almas di makagubat un itdon Apudyus kan dikayu dalapnu mabalin yun malabanan dan sikap Satanas.
12 Ta bokona sadat tagu'd kabusul taku nu adi sadan tutulay di dimunyu, sadan awad si pannakabalin, sadan mangitultulay sidan tagu'n nakolop si somsomok situn pita, sadan ispiritun apun di kinadadag utdin langit.*

---

* **6:12** Utdin ngatu un kawadan dan bunot, bokona utdin langita igaw Apudyus.

13 Isunga usalon yu dat losana almas di makagubata intod
Apudyus dal̲apnun nu dumatong dit timpun nadadag mabalin
yun sanguwona labanan dan busul̲ kad nu magangput dan
losana laban sissiya-an payyana susumkad kayu.
14 Utdi, iskad yu un kama't suldadu un makagubat. Ot sat
kama't bakakat yu, sat mangibagaan yu utdan katuttuwaan.
Sat kama't takupal̲ dit bal̲ukung yu, sadit nalintoga mantatagu
yu.
15 Ot kama nu siya'd kapatus yu dit kanayuna
nakasaganaan yun mangibaga't dit Nabal̲u'n Damaga
mangtod si timpuyug.
16 Bokona siyadatul lawa nu adi usalon yu nat pammati yu
kan Kristu un kama't kal̲asag yun mansangga yu utdan sugsug
Satanas un kama't umapuapuya pana.
17 Ot sadit namnama yun matagu kan Apudyus siya'd
kama't manhelmet yu. Ot sat ugud Apudyus un itdon Ispiritu
Santu din usalon yun kama't ispada yu.
18 Manluwal̲u kayu utdin mangwaan yu utdatu. Koda-
won yu dit tul̲ung Apudyus. Singngadan na mana koon
yu, manluwal̲u kayu maisayun sit ipasomsomok ud Ispiritu
Santu. Siya'd koon yu ot mansiput kayu, itultuluy yu un
mangiluwal̲u utda losana tagu'n Apudyus.
19 Iluwal̲uwanak pay ta isul̲un Apudyus dan ibagak nu man-
tudtuduwak kan dal̲apnun natul̲odaka mangipatigammu't din
Nabal̲u'n Damaga nailimod sit kaykaysan.
20 Ta naibaunaka pannakalong-ag Kristu un
mangipatigammu't tuwa Nabal̲u'n Damag un siya'd gapun
tun mababal̲l̲udak. Isunga iluwal̲u yu ta natul̲odak okyana
mangibaga un siya'd lumbonga kook.

Udidin Ditu'n Sulat

21 Ibaun ku si Tikico un napotoga sunud taku'n manuttuwa
kan matal̲godan un manselselbi kan Apu taku dal̲apnu siya'd
mangibaga kan dikayu nu in-inok situ.
22 Ibaun ku dal̲apnu matigammuwan yu nu in-inon mi'l
losan situ kad mapabos-ol̲ nat somsomok yu.
23 Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un
Apu ipooy da kan dikayu'n losana manuttuwa dit timpuyug
kan mampipiya un mabuyugan si pammati.
24 Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus un
tal̲ona mamippiya kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iFilipos

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1 Kan dikayu'n losana tagun Apudyus un inggaw sinat Filipos, dikayu'n naiyossaan kan Jesu Kristu pati utdan mangipangpangat kan dikayu kan sadan tumul̲tul̲ung kan dida:

Dikami da Pablo kan Timoteo un manselselbi kan Jesu Kristu un nanligwatan dituwa sulat.

2 Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus un Ama taku kan si Apu Jesu Kristu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Iluwal̲uwan Pablo Dat Manuttuwa Un iFilipos

3 Kada magasmok ku dikayu kanayuna manyamanak kan Apudyus

4 kan tal̲ona malagsakanak nu iluwal̲uwak dikayu.

5 Onta manipud sit nanuttuwaan yu inggana't tun satun tul̲tul̲ungan yu ud sakon situn talibasuk un mangipatigammu uttun Nabal̲u'n Damag.

6 Ot maid duwaduwaka si Apudyus un nangilugi'n mangkokwa utnat mataguwan yu itultuluy na inggana't magangput na nu dumatong dit al̲gawa mangulinan ud Jesu Kristu.

7 Kalobbongaka kama't tu tun mangisomsomkak kan dikayu gaputa napotog kayu kan sakon. Ta tumul̲tul̲ung kayu uttun ingkaasin Apudyus un talibasuk, ulay situn nabal̲udak kan ulay pay sidit nawayaaka mangisikad kan mangipanoknok sidin Nabal̲u'n Damag.

8 Tigammun Apudyus un tuttuwa tun ibagak un tal̲ona mailiwak kan dikayu ta amod tun mampipiyak kan dikayu un padan dit mampipiyan Kristu kan dikayu.

9 Ilulluwal̲uk kan Apudyus ta paam-amodona nat mampipiya yu un buyugan di kustu un tigammu kan kustu un man-uusig

10 dal̲apnu mabalin yu un mapili din gattoka kapiyaana makwa kan dal̲apnu nadal̲us kan maida tal̲on mapabal̲awan yu nu dumatong din al̲gawa dumakngan Kristu.

11 On, iluwal̲uk dal̲apnu utdit tul̲ung Jesu Kristu kankanayun un nalintog nat mantatagu yu dal̲apnu idayaw dan tagu si Apudyus.

Sat Mataguwan Kan Jesu Kristu

12 Susunud ku, piyaoka matigammuwan yu un satu un na-
pasamak kan sakon bokona tummaktak nu adi tummu<u>l</u>ungot
sin maisaknapan din ugud Apudyus.
13 Ta nambanaga natigammuwan dan losana suldadu un
mambabantay sin bo<u>l</u>oy ali kan losan dan tagu't tu un san
gapun tun naba<u>l</u>udak san manuttuwaak kan Jesu Kristu.
14 Ot gapu't tun mababa<u>ll</u>udak, kaaduwan sidan susunuda
manuttuwa dan amo tumma<u>l</u>god din manuttuwaan da kan
Apu Jesus ot sad koon da pay un tumu<u>l</u>otu<u>l</u>oda mangiwala-
gawag sin ugud Apudyus un maid kumimutan da.
15 Tuttuwa'n annat da ud uduma man-iwalagawag sit
maipanggop kan Jesu Kristu gaputa maapos da kan piyaon
da nu dida'd mabigbig. Yoong annat da pay udum un mangi-
walagawag un gattoka nada<u>l</u>us dit panggop da.
16 Iwalagawag da dit maipanggop kan Jesus gapu't dit
mampipiya da kan sakon ta tigammu da un dinutukanak kan
Apudyus un mangisikad sidit Naba<u>l</u>u'n Damag.
17 Yoong sadan udum, sabali din panggop da un mangi-
walagawag sit maipanggop kan Jesu Kristu ta gamgaman da
ullawa dit maidayawan da ot iyabbot da un madogaan tun
ligat ku uttun baba<u>ll</u>udan sidiya koon da.
18 Yoong adi bali, nalagsakakot situ'n napasamak ta sad
napotog kan sakon, maiwalagawag din maipanggop kan Jesu
Kristu, napiya man onnu laweng din panggop da. Tuttuwa'n
itultuluy ku kampay un manlagsak
19 ta tigammuk un mawayawayaanak gapu't dan luwa<u>l</u>u yu
kan gapu't tu<u>l</u>ung Ispiritun Jesu Kristu.
20 San ta<u>l</u>ona piyaok kan nanam-ok maid pulus manliwayak
sidan loblobbongok un koon nu adi kankanayun un nabos-
o<u>l</u>ak un kama't dit siguda kokkook. Ta<u>l</u>on okyanot situn satun
da<u>l</u>apnu maipagapu kan sakon maidaydayaw si Jesu Kristu,
matattaguwak man onnu matoyak.
21 Ta kan sakona osa, matattaguwak da<u>l</u>apnu manselbiyak
kan Jesu Kristu yoong nu matoyak ibilang ku un gun-guna ta
umoyak kan siya.
22 Yoong nu ad-adu dan napopotoga makwak un maipooy
kan Jesu Kristu nu matattaguwak, maid tigammuk nu
ngadan din piliyok, mataguwak onnu matoyak.
23 Adik tigammu din piliyok sidatu'n duwa. Ta<u>l</u>ona piyaok
un sumina uttuwa lubung da<u>l</u>apnu umoyakon makaigaw kan
Jesu Kristu. Siyatu'd amo napiya kan sakon,
24 yoong tigammuk un masapula adiyak yan matoy da<u>l</u>apnu
tu<u>l</u>ungak dikayu.
25 Maid duwaduwak situ, isunga tigammuk un mataguwak
payyan ot inggawak kan dikayu'n losan da<u>l</u>apnu tu<u>l</u>ungak

dikayu un gumilbilog kan lumaglagsak sinat manuttuwaan yu.
26 Inggawak yan dalapnu makaoyak umana mangila kan
dikayu ot maam-amod nat mangidayawan yu kan Jesu Kristu
gapu kan sakon.
27 Yoong singngadan na man din mapasamak, masa-
pula maibagay nat mantatagu yu utdin Nabalu'n Damag
un maipanggop kan Jesu Kristu dalapnu awadak man onnu
maidak un umoy mangila kan dikayu donglok un gasissiya'n
nabakod nat pammati yu. Sapay okyan ta ossaan dan pang-
gop kan somsomok yu un mangisikad sidin pammati yu un
naibasal sit katuttuwaana maipanggop kan Jesus.
28 Donglok pay okyan un adi kayu'n talon umogyat sidanat
gumusul kan dikayu. Masapula natulod kayu, ta siya'd
mangil-an da un madusa da nu dumatong din timpu yoong
taguwon dikayu kan Apudyus.
29 Ta intod Apudyus kan dikayu dit gundaway un bokona
lawa'n manuttuwa kan Jesu Kristu nu adi mapaligat pay
maipagapu't dit manuttuwaan yu kan siya.
30 Sagapalon yu pay dan ligat un padan dat sinagapal
ku un naila yu kan sadatu'n madama un mapaligatak un
naipadamag kan dikayu.

2

Sat Kinapakumbaban Kristu Kan Sat Kinangatu Na

1 Napabos-ol nat angos yu maipagapu't din naiyossaanan
yu kan Jesu Kristu, maliwliwa kayu't din mampipiya na,
napiya din mambubulunan yu kan Ispiritu Santu, mangkikin-
naasi kan mangkikinnadagu kayu.
2 Isunga kodawok un ipooy yu pay kan sakon dit gat-
toka lagsak maipagapu't man-ossaanan dan somsomok yu,
mampipinniyaan yu, panggop kan nakom yu.
3 Adi kayu mangwa si singngadan na man gapu't ki-
nagamgam onnu kinapasdayaw yu nu adi mampipinnakum-
baba kayu ot ibilang yu dan udum un nangatngatu nu dikayu.
4 Bokona sadan mampiyaan yu ullawa'd ilan yu. Ilan yu
pay din mampiyaan dan udum.
5 Masapula sat kababalin yu maipada utdin kababalin Jesu
Kristu.
6 Ta si Kristu ulay nu awad dit kinaapudyus kan siya, adina
kinalikaguman un maipada kan Apudyus,
7 nu adi utdit kuwana pay lawan un kanaknakoman, im-
padoba na dit long-ag na ot inawat na dit kasasaad di osa'n
babbaun. Nambalin si tagu ot natagu un kama pay kan
ditaku.

8 Nampakumbaba ot tinuttuwa na dat losana impakwan
Apudyus ulay sat napatoyana un siya dit nailansaana't
dit kulus.
9 Siyatu'd gapuna un insaad Apudyus sidin kangattuwana
saad ot intod na kan siya dit ngadana kadayawan sidan
losana ngadan.
10 Ot losana paloswa utdin langit kan situn pita kan sadan
awad situn dal̲om pita mampalintumong da un losana
mandayaw kan siya.
11 Ot losan dan mangibaga un si Jesu Kristu siya'd Apu, un
maidayawan Apudyus un Ama.

Lumawag Taku Un Kama't Silaw Situn Lubung

12 Siya'd gapuna potgoka gagayyom, un nu kamaan dit kanayuna nanuttuwaan yu kan sakon sidit ininggawak kan dikayu, tal̲on okyanot sinsatuna maidak kan dikayu. Igga yu nat kaboo̲l̲an yu un tumuttuwa kan Apudyus un kumimut kayu un adi makatungpal. Koon yu tu inggana't maid mangkulangan nat mataguwan yu kan Apudyus.

13 Ta si Apudyus un mangkokkokwa utnat mataguwan yu, siya'd mangmangtod si kaboo̲l̲an yu dal̲apnu naanggom kan madaddaan kayu un mangwa utdan mas-omana.

14 Koon yu dan losana ipakwa na un adi kayu mangngonon-gonot onnu mansisinnungbat

15 dal̲apnu tal̲ona maid maipabasul̲ kan dikayu kan nadal̲us nat somsomok yu. Ulay nu inggaw kayu uttun lubung un kawadan dadin losana nadadag kan gumabasul̲a tagu, maid mapabal̲awan yu un aabeng Apudyus. Lumawag kayu un kama't bituwon un manilaw kan dida

16 utdin mangitudtuduwan yu kan dida't din damag maipanggop sit mataguwan si inggaingga. Kad awad lasun ku un mangipasdayaw kan dikayu nu dumatong dit timpu'n mangulin si Jesu Kristu ta maila un bokona nayam-an dat nambannugak.

17 Ot ulay nu mapatoyak dal̲apnu maidoga tun dal̲ak sinat idatun yu kan Apudyus gapu't pammati yu, nalagsakak kam-pay kan maipanlagsakak kan dikayu.

18 Padana pay un malagsakan kayu kan maipanlagsak kayu kan sakon.

Sada Timoteo Kan Epafrodito

19 Mantal̲godak kan Apu Jesu Kristu ot nu ipalubus na, ibaun ku si Timoteo kan dikayu dal̲apnu awad mangngol̲ak sidan maipanggop kan dikayu kad mapabos-ol̲ak.

20 Ta maid sabali't maipanlikna kan sakon maipanggop kan dikayu kan gattoka mangikasigab kan dikayu nu adi siya ullawa.

21 Sadan uduma tagu, siya ullawa'd in-innapon da dan
bukud da un mampiyaan un bokona somsomkon da nu inon
din koon da un mangwa't dan piyaon Jesu Kristu.
22 Yoong nu si Timoteo, tigammu yuwon un awad ka-
boolana. Kama kami si man-ama un nantalibasu maipagapu't
dit Nabalu'n Damag.
23 Siya'd gapuna un ibaun ku un dagus kan dikayu nu in-
inon tun makwaan ditun kasuk.
24 Ot mantalgodak kan Apu Jesus un ulay sakon dandani
payon nat man-ulinak kan dikayu.
25 Nasomsomok ku pay un masapula man-ulinok kan
dikayu si sunud taku'n Epafrodito un bulun ku kan padak
un suldadun Jesu Kristu. Siya'd dinutukan yu un dumatonga
tumulung kan sakon.
26 Man-ulinok ta talona mailiw kan dikayu'n losan kan
talona madanagan ta natigammuwan yu kanu un nasakit.
27 Tuttuwa un nasakit ot istay matoy yoong kinaasiyan
Apudyus. Kinaasiyanak pay kan Apudyus ta naam-amod
okyan tun domdom ku nu natoy.
28 Siya'd gapuna un talona piyaoka man-ulinon kan dikayu
dalapnu malagsakan kayu uman un makaila kan siya kan
dalapnu maid payon tun danag ku kan dikayu.
29 Ot talona naanggom kayu okyana mampadatong kan siya
ta osa'n buluna manuttuwa kan Apu Jesu Kristu. Ipaila yu nat
mandadayaw yu utdan losana tagu'n kama kan siya.
30 Ta imbados na dit long-ag na ot istay matoy sidit tum-
multulungana un mangwa't dan ipakwan Jesu Kristu dalapnu
maipooy na kan sakon dit tulung un adiyu maipooy.

3

San Tuttuwa'n Kinalintog

1 Susunud ku, siyatu'd anungusa ibagak kan dikayu. Man-
lagsak kayu gapu't dit naidagamungan yu kan Apu Jesu
Kristu. Adiyak mappoga mangikanglit sidat ingkanglit ku-
won kan dikayu ta tigammuk un mampiyaan yu.
2 Man-alimban kayu utdan tagu un kama't asu utdan
nadadaga kokkoon da ot ipapilit da un masapula matulgiyan
nat osa'n tagu dalapnu matagu kan Apudyus.
3 Ditaku dat tuttuwa'n natulgiyan ta mandaydayaw taku
kan Apudyus maipagapu't dit Ispiritu na. Nalagsak taku ga-
puta naiyossaan taku kan Jesu Kristu. Ot adi taku mantalgod
sidan kumpolmi un koko-on da uttun long-ag.
4 Mabalin ku pay un mantalgod sidan kama't di un kokkoon
nu piyaok. Nu awad osa't mangibaga un awad lasun na un
mantalgod sidan makwa uttun long-ag, amodot kan sakon ta

5 natulgiyanak sidit maikawaḻu'n aḻgaw ku un naiyabeng.
Gattoka Israelitaak ta osaaka kaganakan Benjamin kan
napokpokḻanaka Hebreo. Nu maipanggop sit umunudan sidat
lintog dat Judio napasnokak ta osaaka Fariseo.
6 Ot nu maipanggop si kinapasnok, ay osaaka namalpaligat
sidat manuttuwa kan Apu Jesus sidit. Ot nu maipanggop
sit mapalintogan di tagu maipagapu't manuttuwaana utdan
lintog Moses, tinuttuwaka losan ot talona maid mapabasuḻak.
7 Yoong sinsatunon sadan inyabbot ku un gun-gunak ibi-
lang kuwon un maid selselbi da maipagapu't dan kingwan
Kristu un maipooy kan sakon.
8 Tuttuwa'n maidon selbin dan losan situn lubung kan
sakon gaputa napotpotog din manigammuwak kan Jesu
Kristu un Apu. Maipagapu kan siya, nan-awidakon dan losan
ot indawat kuwon dida un kama't isaw daḻapnu magun-ud ku
dit potog dit maiyossaan kan Jesu Kristu.
9 Naidon dit kabukbukudak un kinalintog un nagun-ud ku
gapu't nantungtungpaḻak sidat lintog. Awad kan sakonon dit
kinalintog un magun-ud maipagapu't manuttuwaan kan Jesu
Kristu un bokonona maipagapu't dit umunudan sidat lintog.
On, sat kinalintog un nanligwat kan Apudyus kan naibasal sit
manuttuwaan kan Kristu.
10 Ot sad taḻona piyaok, matigammuwak si Jesu Kristu ot
mapadasak dit pannakabalin na ta ummungaḻ un natoy.
Piyaok un padason un mapaligatan un padana't dit kan
piyaok un maipadaak okyan kan siya't dit natoyana
11 daḻapnu mandinonyana kad paungaḻonak pay un matoy ot
mataguwak kan siya si inggaingga.

Sat Gun-guna Un Gun-gun-udon Pablo

12 Susunud, bokona piyaoka ugudon un makwakon dan
losana imbagak onnu maidon mangkulangak yoong itultu-
luy ku un ipakat tun kabooḻak un mangun-ud sit gun-guna
daḻapnu matungpal dit panggop Jesus un nangayag kan sakon.
13 Bokon payyan un nagtong ku datu uttun mataguwak
susunud, yoong sad kook, masapula liuwakon dan naabusa
kingwak ot ipakat ku tun kabooḻaka manatong sidin doḻdoḻok.
14 Napegotaka manatong sidit mangkigadana daḻapnu
magun-ud ku dit gun-guna un mataguwan sidin langit un
iyaw-awis Apudyus maipagapu't manuttuwaan kan Apu
Jesu Kristu.
15 Ot masapula kama't tu din somsomok taku'n losana naot-
ngan si pammati kan Jesu Kristu. Yoong nu awad maisabali't
somsomok kan dikayu, si Apudyus ud mangilawag kan siya.
16 Yoong ulay nu kama't di, masapula itultuluy taku'n tut-
tuwaon dan impatigammunon Apudyus kan ditaku.

17 Susunud, itultuluy yu un padaon tun angwat ku kan
ilan yu pay dan maipada si angwat kan sakon ta dikami ud
padaon yu.
18 Ta adu dan tagu un bokona umannatup dit angwat da
utdit kaipooyan dit natoyan Kristu sidit kulus. Imbagaba-
gakon kan dikayu dit maipanggop sidatuwa tagu utdit ot
makaluwaaka mangibaga payyan.
19 Maid sabali si mantungpal̲an datu nu adi sadin impiyelnu
ta paitulayan da utdan pipiyaon dan long-ag da. Ot ilastug
da dan lumbonga ibain da kan siya'l lawa'd sosomkon da dan
banbanag situn lubung.
20 Yoong nu ditaku'n manuttuwa, utdin langit din kustu un
igaw taku un siya'd manligwatan dit tal̲ona uuwayon taku'n
managu un si Apu Jesu Kristu.
21 Obsona tun nakapsut kan matoya long-ag taku ot mam-
balinona si kama't din nakaskasdaawa long-ag na. Koona
tu un usalona dit siya payona pannakabalin un usalona un
mampaapu't dan losan kan siya.

4

Pammagbaga

1 Susunud, tal̲ona napotog kayu kan sakon ot tal̲on tun iliw
ku un mangila kan dikayu. Adi kayu lumipsuta mangisikad
sinat mataguwan yu kan Apu Jesu Kristu ta dikayu ud mang-
mangtod si lagsak ku kan dikayu'd gun-gunak sidat kewaal̲
ku.
2 Makapangpangngaasiyak kan dikayu Evodias kan Sin-
tikia, ta mantunus kayu un kama't mansunud maipagapu't
din manuttuwaan yu kan Apu Jesu Kristu.
3 Ot kama pay kan sika Timoteo un matal̲godaka bul̲un
ku, piyaok un tul̲ungam datun duwa'n babai ta impasnok da
un tummul̲ung kan sakon sit maiwalagawagan ditun Ugud
Apudyus. Dida kan da Clemente kan dat losana katalibasuwak un nailista si ngadan sin iblun Apudyus.
4 Susunud, kanayun kayu un nalagsak sidin maidaga-
mungan yu kan Apu Jesu Kristu. Ibagak payyan, manlagsak
kayu!
5 Ipaila yu nat kinaanus yu utdan losana tagu. Dandaniyon
nat dumakngan Apu.
6 Maid okyan mandanagan yu nu adi siyayaman kayu
kan Apudyus sidan losana manluwal̲uwan yu utdin mangko-
dawan yu utdan masapul yu kan siya.
7 Kad itdan Apudyus dikayu si timpuyug un adin di tagu
mabalinana masomsomok dal̲apnu natal̲god danat angos kan

somsomok yu maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Jesu
Kristu.
8 Ot san maudi un ibagak kan dikayu susunud, sadan
nabalu kan bagay na un maidayaw dan somsomkon yu un
kama't dan: singngadan na man un tuttuwa, singngadan
na man un malispitu, nalintog, nadalus, gassosoom onnu
singngadan na man un madayawa makwa.
9 Singngadan na mana inadal yu kan sakon sidan in-
tudtuduk, dingngol yu utdan inugud ku kan inila yu utdan
kingkingwak, ipapasnok yu dida un koon. Ot si Apudyus un
manligwatan di kappiya siya'd inggaw kan dikayu.

Nanyaman Si Pablo Utdit Tulung Dat iFilipos

10 Tuttuwa'n amod tun lagsak ku kan manyamanak kan
Apu Jesu Kristu ta utdin nabayaga timpu, gundaway yu
uman un mangipaila utnat man-iipotog yu kan sakon. Yoong
bokona piyaona'n ugudon un nappog kayu utdit, nu adi
maida lawa'd gundaway yu.
11 Ot bokona ibagak tu gaputa nabaybay-anak sidan kasa-
pulak. Naadal kuwon nat mapnok si singngadan na man un
kasasaad.
12 Tigammuk nu kamaan din mangkasapulan kan nu ka-
maan din masawalan. Kadon, singngadan na man un igaw
onnu olas, mabsugak man onnu mabitilak, masawal man
onnu mangkulang dan awad kan sakon, mapnokak kampay.
13 Kaboolak un sanguwon dan losana mapasamak kan
sakon gaputa si Jesus ud mangtod si kaboolak.
14 Yoong ulay nu kama't di, manyamanak ta tinulunganak
sidan nampaligatak.
15 Dikayu un iFilipos, titiggammu yu un sidit nanlig-
watak sinat Macedonia utdit damun dit nangitudtuduwak sit
Nabalu'n Damag sinat igaw yu, maid udum sidan manuttuwa
si tummulung kan sakon nu adi dikayu ullawa.
16 Ulay sit ininggawak sidin Tesalonica, bokona lawa'n
namingsan un impaw-itanak kan dikayu utdat masapul ku.
17 Bokona gaputa piyaoka lawa'n man-awat sidan pakdaw
yu nu adi piyaok un amo umadu dan gun-guna yu un itdon
Apudyus.
18 Ot antu'n awatok datun indatong Epafrodito un impaw-
it yu un tulung yu kan sakon ot nasawal da payon. Antuwon
un losan datun masapul ku. Sadatu un tulung yu, maiyalig
da si datun yu kan Apudyus un gattoka mapnokana kan mas-
omana.
19 Ot si Apudyus un amod si binaknang itdona'n losan
dan masapul yu maipagapu't din naiyossaanan yu kan Jesu
Kristu.

20 Madaydayaw si Apudyus un Ama taku si inggaingga.
Amen.

Maudi Un Bagbaga

21 Kumusta dan losana manuttuwa kan Jesu Kristu. Mam-
pakumusta pay dan sunud taku un bu̱lun ku uttu kan
22 losan dan tagun Apudyus situ ta̱lon sidan inggaw sin
bo̱loy ud Emperador.
23 Iluwa̱luk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iColosas

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1-2 Kan dikayu un tagun Apudyus sinat Colosas un matal̲godana susunud mi kan Kristu:

Sakon si Pablo un apostoles ud Jesu Kristu gaputa siya'd nakom Apudyus kan bul̲un ku si sunud taku'n Timoteo un mansulat kan dikayu.

Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama taku kaasiyan dikayu kan ipooy na un kapkapiya kayu.

Illuwal̲uwan Pablo Dat Manuttuwa't Din Colosas

3 Kanayuna manyaman kami kan Apudyus un Aman Apu Jesu Kristu nu iluwal̲uwan mi dikayu.

4 Manyaman kami maipagapu't dat nadamag mi un maipanggop sit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu kan mampipiya yu utdan losana tagun Apudyus.

5 Manuttuwa kan mampipinniya kayu gapu't dit nanam-on yu un maipooy kan dikayu un naisagana utdin langit. Dingngol̲ yu dit maipanggop situwa nanam-on yu utdit damu'n nangngol̲an yu utdit katuttuwaan, un siya tun Nabalu'n Damag.

6 Satuwa Nabal̲u'n Damag un naitudtudu kan dikayu, madama payon un maiwalwalagawag situn lubung. Ot maila dit bunga na utdan mantatagun dan makagngol̲, padan dit nakwa kan dikayu manipud sit nangngol̲an yu kan nakaawatan yu utdit katuttuwaana maipanggop sit kaasin Apudyus.

7 Naadal̲ yu tuwa maipanggop kan Apudyus kan Epafras un siya'd potpotgon mi un katalibasuwan. Napasnok un manselselbi kan Kristu ot siya'd ummoy kan dikayu un nangisikad kan dikami.

8 Siya'd nangibaga kan dikami utdit maipanggop sidit mampipiya yu un intod Ispiritu Santu kan dikayu.

9 Kadon, manipud sit nangngol̲an mi utdit maipanggop kan dikayu, kankanayunona iluwal̲uwan mi dikayu. Kanayuna kodawon mi kan Apudyus ta itdan dikayu kan Ispiritu si losana laing kan man-aawat dal̲apnu matigammuwan yu un kustu dan losana piyaona.

10 Kadon mabalin yu ud matagu un maibagay si osa'n naiyossaan kan Apu Jesus kan gassosoom kayu kan siya. Koon yu dan losana nabal̲u un makwa kan umadu nat tigammu yu maipanggop kan Apudyus.

11 Ilulluwa̱u mi ta mapabilog kayu utdit nakaskasdaawa
pannakabalin Apudyus da̱apnu nalagsak kayu kampaya
mangiyattom kan mangan-anus sidan singngadan na mana
mapasamak.
12 Manyaman kayu kan Apudyus un Ama ta initdan dikayu
si kalintogana maitdan sidan itdona utdan taguna un awad
sin mangiyapuwana un napadda.
13 Tinagu ditaku utdit pannakabalin Satanas ot inyalis di-
taku't dit mangiyapuwan dit potpotgon Apudyus un Anak na
14 un siya'd nanubbut kan ditaku da̱apnu mawayawayaan
taku un piyaona'n ugudon napakawan dat basu̱l taku.

Sat Katatagun Kristu Kan Sat Talibasu Na

15 Si Kristu ud kustu'n mangil-an kan Apudyus un adi maila.
Ininggawon sit daan payyan napaloswa tun lubung ot siya'd
kangattuwan sidan losana napaloswa.
16 Ta siya'd pinampaloswan Apudyus sidan losana awad
sidin langit kan situn pita, maila man onnu adi maila, pada
na pay sidan losana ispiritu un awad pannakabalin kan tulay
un mangiyapu. Pinaloswa na datu un losan si maidayawana.
17 Ininggawon si Kristu utdit daan payyana napaloswa
datun losana banag ot maipagapu kan siya gasissiya din u̱lnus
dan losana napaloswa.
18 Siya'd pannakau̱lu taku'n manuttuwa ta ditaku dit
pannakalong-ag na. Siya'd manligwatan di mataguwan ta
siya'd ummuna un pinaunga̱l Apudyus un natoy da̱apnu siya
ud kangattuwan sidan lossalossan.
19 Ta nas-om si Apudyus un sadat losana kababalin kan
kinaapudyus na inggaw sit Anak na.
20 Ot ingkoddong Apudyus un ikapiya kan siya dadit losana
paloswa utdin langit kan uttun pita. Ot maipagapu't dit da̱lan
Jesus un nan-ayus sit natoyana't dit kulus, naikapiya dat
losana paloswa kan Apudyus.
21 Ot dikayu, naisina kayu kan Apudyus sidit kaykaysan.
Binusu̱l yu si Apudyus maipagapu't dat nadadaga somsomok
yu kan kingwa yu.
22 Yoong sinsatunon ingkapiya na dikayu kan siya maipa-
gapu't dit natoyan dit Anak na da̱apnu nasantuwan kan
nada̱us kayu kan maid mapaba̱awan yu nu maidatag kayu't
din atubang na.
23 Yoong masapula itultuluy yu ud manuttuwa ot adi kayu'n
ta̱on manduwaduwa, masapula napiddot nat pammati yu un
adi kayu maligligad sinat namnama yu un nagun-ud yu utdit
nagngo̱l yu dit Nabalu'n Damag. Satu un Nabalu'n Damag,
siya payon dit naitudtudu utdat losana tagu't tun lubung ot
siya pay ud itudtuduk situn manselbiyak kan Kristu.

Sat Nanselbiyan Pablo Utdat Losana Manuttuwa

24 Sinsatun, manlagsakak sidatu'n adu un mampaligatak
gaputa mampooy da un mampiyaan yu. Ta sadatu un
ligat maidoga utdit ligat un sinagapal̲ Kristu un mampooya
mampiyaan dan losana manuttuwa un pannakalong-ag na.
25 Pinambalinak kan Apudyus un manselselbi utdan losana
manuttuwa. Indutuk na tuwa talibasu kan sakon un umoy
mangipatigammu un kustu utdit ugud un mampooy si
mangkapiyaan yu un bokona Judio.
26 Sadi un ugud na, nailimod si piga'n lonap yoong
naipatigammuwon situn satun sidan tagu na.
27 Nakom Apudyus un ipatigammu utdan tagu na dit
amoda kinakaskasdaaw kan kinabal̲bal̲un dit nailimod kan
dikayu'n bokona Judio un: inggaw si Kristu kan dikayu ot
awad namnama yu un mailak-am sit nakaskasdaawa kinan-
gatu na.
28 Sat maipanggop kan Jesu Kristu dit itudtudu mi utdan
losana tagu. Usalon mi dit losana laing mi un mamagbaga
kan mangisul̲u kan dida dal̲apnu idatag mi din kada osa'n
tagu utdin atubang Apudyus un maid mangkulangana utdit
maiyossaanana kan Jesu Kristu.
29 Siya'd gapuna un ibados ku tun long-ag ku un mangwa't
datu'n kook un usalok dit losana bilog kan pannakabalin un
itdon Kristu kan sakon.

2

1 Piyaoka matigammuwan yu nu kumaan man-iibados ku
uttun long-ag ku un mangwa't dan mangkapiyaan yu kan
padana pay sidadin losana manuttuwa't din Laodicea kan
sadadi'n losana adi payyan nakaila kan sakon.
2 Ta piyaok un mapabos-ol̲ nat angos yu kan man-os-
ossaan kayu maipagapu't mampipinniyaan yu dal̲apnu tal̲ona
maid manduwaduwaan yu nu adi tal̲ona maawatan yu dit
maipanggop sit inlimod Apudyus sidit, un maid sabali nu adi
si Kristu.
3 Si Kristu ullawa'd mangdasan sidan losana kinasilib kan
makatigammuwan sit maipanggop kan Apudyus.
4 Ibagak kan dikayu datu dal̲apnu maid makaallilaw kan
dikayu utdan makapaawis un bagbagan maid katuttuwaana.
5 Ta ulay nu maidak kan dikayu tal̲ona sosomkok dikayu.
Ot matal̲okak un nakatigammu un natimpuyug kayu kan
nabakod nat pammati yu kan Jesu Kristu.

Sat Mataguwan Maipagapu't Maiyossaanan Kan Kristu

6 Kadon ta inawat yuwon si Jesu Kristu un Apu yu, masa-
pula matagu kayuwon un maisayun sit mantatagun di osa'n
naidagamung kan siya.

7 Lumamut kayuwon kan siya ot itultuluy yu un dumakol̲
sidit mataguwan yu kan siya. Pabakodon yu nat pammati yu
un kama’t dit naisul̲u kan dikayu kan kankanayun kayu un
manyaman kan Apudyus.
8 Man-alimban kayu ta adi kayu maawisa mangunud
sidan tudtudun kama nu nabal̲bal̲u yoong maid selbi da
kan makaallilaw. Sadatu un tudtudu, natawid ullawa utdat
ginnapuwan taku kan intudtudun dat nadadaga ispiritu un
mangiyapu uttun lubung un bokona naibasal sit tudtudun
Kristu.*
9 Nambalina tagu si Kristu yoong iniinggaw dit losana
kinaapudyus kan siya.
10 Ot maipagapu’t dit naiyossaanan yu kan Kristu un siya’d
kangattuwana Apu utdan losana maapu kan awad si tu-
lay, annat kan dikayuwon dat lossalossana masapul yu un
matagu.
11 Maipagapu’t dit naiyossaanan yu kan siya, natul̲giyan
kayu yoong bokona padan dit mantutul̲gin di tagu ta si Kristu
dit nangwa un kinaanna dit pannakabalin dit nadadaga ki-
natatagu yu.
12 Ot utdit nabunyag kayu, kama nu naipanlobon kayu
kan Kristu kan kama nu naipan-ungal̲ kayu kan siya gaputa
manuttuwa kayu utdit pannakabalin Apudyus un namaun-
gal̲ kan Kristu utdit natoyana.
13 Utdit, naibilang kayu un natoy sidin man-iilan Apudyus
gapu’t dat basul̲ yu kan gapu’t dit adiyu umunudan sit lin-
toga maipanggop si tul̲gi. Yoong sinsatunon, naitdan kayu
si bagu’n mataguwan un kama nu naipan-ungal̲ kayu kan
Kristu. Pinakawanon Apudyus dat losana basul̲ taku.
14 Kinaan naon dat listaan dat losana basul̲ taku padana
pay sidat linlintog un mangipaila utdan nakabasul̲an taku.
Inamin na un kinaan datu un inlansana dida utdit kulus
Jesus.
15 Maipagapu pay sit natoyan Jesus sit kulus, inabak
Apudyus dat nadadaga ispiritun awad si tulay kan pannaka-
balin ot impabuya na utdan losan un inabak na dida.
16 Siya’d gapuna un adiyu dongl̲on dan tagu’n mandillaw
kan dikayu gapu’t dit adiyu manuttuwaan sidan linlintog
da maipanggop si makan, mainum, Piyesta, Piyestan di Saal̲
Bul̲an onnu Al̲-al̲gaw un Iillongan.
17 Ta sadatuwa linlintog sidit, kama’t angngingiwan
ullawan dit dumatong. Ot sat kustu un dummatong, si Kristu
un siyaon tuttuwaon taku.
18 Isunga adiyu ipalubus un matal̲ak yu nat gun-guna yu
maipagapu’l lawa utdan tagu’n mangibagbaga un masapula

* **2:8** Galacia 4:9.

padaon yu dida un man-ag-agin pakumbaba kan mandayaw
sidan anghel ta kabawon da un awad naipaila kan dida. Ma-
maspasikat ullawa danata tagu un maid gapugapuna gaputa
bokona naapudyusan dit mansosomsomok da.
19 Sadatu un tagu, inggongda daon un maiyossaan kan
Kristu un pannakaulu taku'n manuttuwa. Si Kristu ud
mampaos-ossaan kan ditaku un long-ag na kan siya'd mang-
tod sidan kasapulan taku dalapnu dumakol taku uttun
naispirituwan un mataguwan taku un kama't din piyaon
Apudyus un mampapadakol kan ditaku.†

Naipangkatoy Kan Naipantagu Dat Manuttuwa Kan Kristu

20 Sinsadin ta naipangkatoy kayu kan Kristu utdit natoyana
nawayaan kayuwon sin mangiyapuwan dan nadadaga ispir-
itun mangiyapu uttun lubung. Yoong apay un mantattagu
kayu payyana kama't dan tagu uttun lubung?
21 Nu kanan da un "Adim aggoman nat," onnu "Adim kanon
nat," onnu "Adim sikdunon di," tuttuwaon yu.
22 Sadatu un bilbilin, maipanggop da ullawa utdan banag
un naidon selbi da nu maabus dit kausalan da. Kingwan di
tagu ullawa datu un bilbilin kan tudtudu.
23 Ot kama nu nabalu datuwa bilbilin gaputa sadat man-
gunud masapula ipapati dan dit mandayaw, man-ag-agin
pakumbaba da kan paligaton da dat long-ag da pay lawan.
Yoong maid selbin datuwa bilbilin ta adi da mit matupod dan
tagu un mangwa utdan nadadaga pipiyaon di long-ag koon.

3

1 Sinsadin mampay ta naipan-ungal kayuwon kan Kristu
utdit ummungalana, sosomkon yuwon dan mampiyaan yu un
awad sin langit un siya'd kawadan Jesus un mantutupak sidit
kapon madiwanan Apudyus.
2 Sosomkon yu dan awad sin langit un bokonona sadan
awad situn lubung.
3 Ta kama nu natoy kayuwon nu maipanggop sit dadaana
kinatatagu yu ot sat gattoka mataguwan yu naidulin kan
Apudyus maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Kristu.
4 Ot nu mampaila si Jesu Kristu un siya'd gattoka
mataguwan yu, maibulun kayu kan siya kan maidagamung
kayu pay kan siya un maidaydayaw.

Sat Dadaan Kan Bagu Un Mataguwan

5 Sinsadin, masapula adsan yuwon dan nainlubungana
gabbabasul un koko-on un padan dan bokona man-asawa
yoong koon da dan koko-on di man-asawa, sadan nai-
sawa somsomok kan angwat, manggagatol un kagigikna kan

† **2:19** Ilan yu utdin Efeso 4:16.

losana nadadaga pipiyaon tun long-ag koon. Adi kayu man-
agum ta sat kinaagum osa un kalasin di mandadayaw si
sinan-apudyus.
6 Maigapu utdatu un koko-on, maidos-al dit sulag Apudyus
sidan tagu'n adi tumuttuwa kan siya.*
7 Kama't tu dit nantatagu yu utdit daan yu un manuttuwa.
8 Yoong sinsatunon masapula adi kayuwon mansussulag
kan nalasu'n makaungot. Adi kayuwon manomsomok si
mayam-anan di pada yu un tagu. Adi kayuwon manlikud kan
mambagbaga utdan naalas un ugud.
9 Adi kayuwon mantitinnuli ta inabus yuwon inwalin dit
dadaana kinatatagu yu kan sadadit lawenga ugali yu.
10 Ot insukat yu dit bagu'n kinatatagu. Satu un bagu'n ki-
natatagu yu mapabpabagu dalapnu maipada kan Apudyus un
namaloswa kan dalapnu gattoka matigammuwan yu siyana.
11 Ot gaputa pinabagu dikayu kan Apudyus maidon Ju-
dio onnu bokona Judio, natulgiyan onnu bokona natulgiyan,
naadalan onnu bokona naadalan, puyung onnu bokona
puyung ta si Kristu ullawa'd nangatu un abus kan iinggaw
sidan losana mantalgod kan siya.
12 Pinili dikayu kan Apudyus un mambalina nadalusa tagu
na kan pipiyaona siya'd gapuna un masapula nakaasi kayu't
dan udum. Nabalu'd koon yu kan dida, napakumbaba,
naamma kan naanus kayu okyan.
13 Man-iinnanus kayu kan nu awad mamabasulan di osa
kan dikayu masapula mamakawan kayu un padan dit nama-
pakawan Apu Jesus kan dikayu.
14 Ot masapula utupan yu datu un losan si pinniya ta siya'd
gattoka mamukol kan dikayu un man-ossaan.
15 Masapula sat kinakapkapiya un manligwat kan Kristu
nat mangitulay kan dikayu ta pinili dikayu kan Apudyus un
maidagamung sidit long-ag Kristu dalapnu mapadas yu tuwa
kinakapkapiya. Ot adiyu liuwana manyaman kan Apudyus.
16 Masapula talona iyaangos yu dat intudtudun Kristu.
Mansisinnulu kan mambibinnagbaga kayu un usalon yu din
losana laing yu. Mangkanta kayu utdan kanta un naala utdin
Salmo, sadan himno kan uduma kanta un maipanggop kan
Apudyus. Mangkanta kayu un siyayaman kan Apudyus.
17 Ot singngadan na man un ibaga onnu koon yu, koon yu
dida'n losan un mas-oman kan maidayawan Kristu. Manya-
man kayu un kanayun kan Apudyus un ipadalan yu kan siya.

Sat Lobbonga Koon Di Pamilya

---

* **3:6** Efeso 5:6.

18 Dikayu un aassawa un babai, paitulayan kayu't dan
aassawa yu ta siya'd lobbonga koon di osa'n manuttuwa kan
Jesus.
19 Ot dikayu un aassawa un la̱laki, amo piyaon yu dan asawa
yu ot adiyu uyuuyungan dida.
20 Dikayu un aabeng, tuttuwaon yu dan losana ibagan dat
ma̱long-ag yu ta siya'd mas-oman Apu Jesus.
21 Dikayu un mama̱llong-ag, adiyu paungoton dan aabeng
yu da̱lapnu adi da madismaya.
22 Dikayu un baba-unon, tuttuwaon yu dan apu yu utdan
losana ibilin da. Bokona lawan tuttuwaon yu dida utdit
mangi-il-an da da̱lapnu mas-oman dikayu, nu adi tuttuwaon
yu dida un sipupusu kan maipagapu't mandayawan yu kan
Apu Jesus.
23 Singngadan na mana talibasuwon yu, ipapangog yu un
koon un kama nu maipooy kan Apu Jesus un bokona maipooy
si tagu.
24 Ta doda'n tigammu yuwon un gun-gunaan dikayu kan
Apu Jesus sidit insapatana un itdona utdan taguna. Ta si Jesu
Kristu dit kustu un Apu un manselbiyan yu.
25 Singngadan na mana laweng si koko-on masubadan
payon si kustu'n dusana ta maid idumduman Apudyus nu
mangukum.

4

1 Dikayu un awad si baba-unon masapula koon yu dit nalin-
tog kan itdon yu dan lumbonga maitod kan dida. Somsomkon
yu un awad pay Apu yu utdin langit.

Uduma Bilin

2 Adi kayu lumipsuta manluwa̱lu. Masapula ammaan yu un
somsomkon dat ibaga yu nu manluwa̱lu kayu kan manyaman
kayu kan Apudyus.
3 Iluwa̱luwan yu pay dikami da̱lapnu itdan dikami kan
Apudyus si naba̱lu'n gundawaya mangiwalagawag sidit dam-
aga nailimod sit aw-awe un siya dit maipanggop kan Jesu
Kristu. Siya'd gapun ditu'n mababa̱lludak dit nangiwalagawa-
gak situwa damag.
4 Ot iluwa̱lu yu pay ta mailawlawag ku okyan tuwa
maipanggop kan Jesus un siya'd lobbong ku un koon.
5 Ammaan yu dan kokkoon yu utdan adi payyan manut-
tuwa. Usalon yu nat losana gundaway yu un mangibaga kan
dida't din maipanggop kan Jesus.
6 Naanus kan gassosoom okyan nat mambabagbaga yu kad
tigammu yu nu inon nat mansusungbat yu utdan tagu'n man-
im-imus.

Maudi Un Bagbaga

7 Si Tikico ud mangipatigammu kan dikayu utdan losana
damag maipanggop kan sakon. Siya ud osa un pipiyaoka
sunud taku kan matal̲godan un bul̲un mi un manselselbi kan
Apu Jesu Kristu.
8 Ibaun ku kan dikayu dal̲apnu ibaga na kan dikayu nu in-
inon mi un losan situ kan dal̲apnu mapabos-ol̲ danat angos yu.
9 Maibul̲un kan siya si Onesimo un matal̲godan un bul̲un mi
un manselselbi kan pipiyaoka sunud taku kan kailiyan yu.
Dida ud mangipadamag sidan losana mapaspasamak situ.
10 Mampakumusta kan dikayu si Aristarco un bul̲un ku un
mababal̲ud. Padana pay kan Marcos un kapingsan Bernabe.
Naawat yuwon dit bilin un maipanggop kan Marcos. Ot nu
umoy, pal̲nokon yu.
11 Kumusta kayu pay kanu un kanan ud Jesus un mangn-
gadan Justo. Siyadatu'l lawa un tul̲u utdan Judio un manut-
tuwa dan sumal̲sal̲ak kan sakon sidit man-iwalagawagak sidit
maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus ot dida'd manli-
wliwa kan sakon.
12 Kumusta kayu pay un kanan ud Epafras un kailiyan
yu. Osa pay un manselselbi kan Jesu Kristu ot kankanayuna
napasnok un mangilulluwal̲u un nabakod kan maid mangku-
langan nat pammati yu kan matungpal yu dan piyaon
Apudyus un maid manduwaduwaan yu.
13 Ta sakon ud mangustigu ud si mangibadosana utdin
long-ag na un mangwa utdan mangkapiyaan yu kan sidat
tagu utdin Laodicea kan Hierapolis.
14 Mampakumusta pay si Lucas un pipiyaon mi un doktol
kan padana pay kan Demas.
15 Ibaga yu tuwa pakumusta mi utdadit susunuda manut-
tuwa utdin Laodicea, padana pay kan Nimfas kan sadat
manuttuwa un maammu-ammung sidin bol̲oy na.
16 Abuson yu kad basaon tuwa sulat, ilan yu pay ta maibasa
utdat manuttuwa utdin Laodicea. Ot basaon yu pay dit sulat
ku utdan iLaodicea.
17 Ibaga yu kan Arkipo ta tungpal̲ona dit talibasu'n naital̲god
kan siya utdin manselbiyana kan Apu.
18 Sakon si Pablo un mismu tun nangikanglit situn maudi'n
imbagak situn sulat ku kan dikayu. Adiyu ud liuwan sakona
mababal̲ud ot iluwal̲uwak pay.
Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus.

Sat Umuna Un Sulat Ud Pablo Utdat iTesalonica

1 Kan dikayu'n iTesalonica un tagun Apudyus un Ama kan
si Jesu Kristu un Apu:

Dikami da Pablo, Silas* kan Timoteo un mansulat kan
dikayu. Iluwa<u>l</u>u mi ta kaasiyan dikayu kan Apudyus kan
ipooy na un kapkapiya kayu.

Sat Katatagu Kan Pammatin Dat iTesalonica

2 Kanayuna manyaman kami kan Apudyus gapu kan
dikayu kan adimi libsanan un mangiluwa<u>l</u>u kan dikayu.
3 Ta nu manluwa<u>l</u>u kami kan Apudyus un Ama taku,
magasmok mi dat napiya'n kokkoon yu un mangipail-an
yu utdit pammati yu kan sat kina<u>l</u>agpot yu maipagapu't dit
mampipiya yu kan Apudyus. Naanus kayu gapu't dit nam-
nama yu un mangulin si Jesu Kristu un Apu taku.
4 Susunud un pipiyaon Apudyus, tigammu mi un pinili
dikayu kan siya un mambalina tagu na.
5 Ta utdit impatigammu mi dit Naba<u>l</u>u'n Damag maipang-
gop kan Jesu Kristu kan dikayu bokona nambagbaga kami
ullawa nu adi impaila mi pay dit pannakabalin Ispiritu
Santu kan ta<u>l</u>ona adimi nanduwaduwaan dit kinatuttuwan
dat intudtudu mi. Tigammu yu dat kingkingwa mi utdit
ininggawan mi kan dikayu un naipooya losan si mampiyaan
yu.
6 Pinada yu dit nantatagu mi kan sat nantatagun Apu
takun Jesu Kristu ta ulay nu amod dit nampapaligat da kan
dikayu nalagsak kayu kampay un nanuttuwa't dat imbaga mi
un maipanggop kan Jesu Kristu gaputa initdan dikayu kan
Ispiritu Santu ut lagsak yu.
7 Utdi, dikayu ud nambasalan dat losana manuttuwa utdin
Macedonia kan Acaya.
8 Ot gapu't di un kingwa yu, naipadamag sidan tagu dit
maipanggop kan Apu Jesus bokona lawan san Macedonia
kan Acaya nu adi nandinadinamag payon sidan losana igaw
dit maipanggop sit pammati yu kan Apudyus. Ot adina
masapula ugudon mi utdat tagu dit maipanggop sit pammati
yu.
9 Ta sadat tagu pay lawan mangibagbaga utdit kinaanggom
yu un nansangaili kan dikami. Dida pay ud nangibaga un
nan-awidan yu dat sinan-apudyus da<u>l</u>apnu manselbi kayu
kan Apudyus un siya'd tuttuwa kan matatagu un Apudyus.

---

* **1:1** Onnu Silvano.

10 Ibagbaga da pay nat manguuwayan yu utdit mangulinan
dit Anak Apudyus un manligwat langit. Siya si Jesus un
pinaungal̲ na kan katoy un siya'd mangilaksig kan ditaku't
din sul̲ag Apudyus nu mangukum.

2

Sadit Nanselbiyan Pablo Utdin Tesalonica

1 Titiggammu yu susunud un bokona kaynga dit ummoyan
mi gummilingan kan dikayu.
2 Tigammu yu pay dit namaligatan kan namabbainan da
kan dikami utdin Filipos sit daan mi un dumakngan sinat ili
yu. Yoong ulay nu kama't di dit napasamak, initdan dikami
kan Apudyus si tul̲od un nangibaga kan dikayu utdit Nabal̲u'n
Damag un nanligwat kan siya, ulay adu dadit summugang-
gang kan dikami.
3 Ta sadit nangawisan mi kan dikayu bokona nan-illadu
kami onnu awad laweng si panggop mi. Bokon paya pinad-
padas mi un inallilaw onnu sinikapan dikayu
4 nu adi imbaga mi dat piyaon Apudyus un paibaga
ta inanamungana dikami un maital̲godan ditun Nabal̲u'n
Damag. Bokona sadan tagu dat piyaon mi un mas-om kan
dikami nu adi si Apudyus un siya'd makatigammu uttun
somsomok mi.
5 Titiggammu yu un sidit ummoy kami nansul̲u, bokona
nagindadayaw kami kan dikayu dal̲apnu maawis kayu.
Tigammun Apudyus un bokona nantudtudu kami si wagas
un manal̲-in sit kinaagum un panggop mi.
6 Bokon paya ginamgaman mi ud manayawan yu onnu dat
uduma tagu kan dikami.
7 Ulay nu kalintogan mi un padayaw kan dikayu ta apos-
toles dikami kan Kristu, naamma kamiyot kan dikayu un
kama't dit man-aamman di osa'n ina utdat aabeng na.
8 Ot gaputa tal̲ona potpotgon mi dikayu, bokona lawa'n
intudtudu mi dit Nabal̲u'n Damag un nanligwat kan Apudyus
nu adi nadaddaan kami'n manselbi kan dikayu ulay nu siya'd
tapilon mi. Onta tal̲ona napotog kayu kan dikami.
9 Maid duwaduwana un magasmok yu susunud nu in-inon
dit amoda nantatalibasu mi un inal̲gaw kan linabi. Nanlabbu
kami si inkatagu mi dal̲apnu maid ud maabuliduwan yu utdit
mangiwalagawagan mi kan dikayu utdit Nabal̲u'n Damag un
nanligwat kan Apudyus.
10 Dikayu kan si Apudyus ud mangustigu un nadal̲us, nal-
intog kan maid mapabal̲awan dit nantatagu mi kan dikayu un
manuttuwa.
11 Tigammu yu un kama kami't ama utdan aabeng.

12 Sinin-ossa mi dikayu'n binagbagaan ya pinabilog mi dat
somsomok yu kan binilin mi dikayu un matagu un maibagay
si osa'n tagun Apudyus. Siya ud nangayag kan dikayu dal̲apnu
maidagamung kayu utdin mangiyapuwana kan kinangatu
na.
13 Utdit ummoy mi intudtudu dit ugud Apudyus kan dikayu,
inawat yu kan tinuttuwa yu un siya'd kustu'n ugud Apudyus
un bokona ugud di tagu, ta tuttuwan ugud Apudyus. Siya'd
gapuna un kanayun kami un manyaman kan Apudyus. Ta
si Apudyus ud mamalbaliw sinat mataguwan yu un manut-
tuwa.
14 Susunud, sadat naipasamak sidat tagun Apudyus un
iJudea un manuttuwa kan Jesu Kristu padana payon un
mapaspasamak kan dikayu. Ta pinalpaligat dat kailiyan da
un Judio dida ot palpaligaton dikayu pay sidat kailiyan yu.
15 Sadat Judio dat namatoy kan Apu Jesus kan dat propetan
Apudyus sidit ot dida pay namadal̲an kan dikami. Maid
duwaduwa na un bokona mas-oman Apudyus dit kokkoon
da. Busul̲on da dat losana tagu.
16 Pinadpadas da pay un lappodan dit mantudtuduwan mi
utdat bokona Judio nu inon Apudyus taguwon dida. Ot gapu't
di un basul̲ da, nagtong dit mampatinggaan dat adun basul̲a
kankanayun da un koon. Nasul̲ag si Apudyus kan dida ot
dusaona dida.

Piyaon Pablo Un Maila Uman Dat iTesalonica

17 Ulay nu bokona nabayag dit naisinaan mi kan dikayu
un susunud, kingwa mi dit kabool̲an mi un man-ulin sinat
dal̲apnu man-iinnila taku uman ta tal̲on tun iliw mi. Tuttuwa
un maisisina tun long-ag mi kan dikayu yoong sosomkon mi
dikayu.
18 Tal̲ona piyaon mi un umoy mangila kan dikayu kalkalu
kan sakona sunud yu, isunga namin-adu'n pinadas ku yoong
linappodan dikami kan Satanas.
19 Maid sabali ut nanam-on mi un napasnok si pammati
nu adi dikayu. Dikayu'd matal̲okan mi kan gun-guna mi un
ipasdayaw mi utdin atubang Apu Jesus nu mangulin.
20 Gattoka dikayu ud maidayawan mi kan malagsakan mi.

3

1 Utdiyon, sidit adi kami mauwayan, nan-aampayunan mi
un mataynan kami un duwa kan Silas sin Atenas.
2 Ot imbaun mi kan dikayu si Timoteo un sunud taku'n
manuttuwa. Siya'd osa'n bul̲un mi un manselselbi kan
Apudyus un man-iwalagawag situn Nabal̲u'n Damag
maipanggop kan Kristu. Imbaun mi dal̲apnu tumul̲unga

mampatal̲god si pammati yu kan mampabos-ol̲ sit somsomok yu
3 dal̲apnu naid sumina si pammati maipagapu't dan mapal-
paligatan yu. Ta titiggammu yuwon un naitudinga mansaga-
pal̲ taku't ligat.
4 Ta ulay sidit ininggawan mi payyan kan dikayu, indad-
daan mi un imbaga un mapalpaligatan taku ot titiggammu
yuwon ta doda'n napasamak da.
5 Isunga imbaun ku si Timoteo dal̲apnu tigammuwona dit
maipanggop sidit pammati yu. Ta tal̲ona amod tun danag mi
ot adi kami mauwayan ta tuwan nu sinugsugan dikayu kad
kan Satanas, kaynga ullawa dit bannug mi.
6 Yoong antu un nangulin si Timoteo un nanligwat kan
dikayu ot indatong na tun gattatal̲oka damag un adi kayu
kanu lummipsuta manuttuwa kan Jesus kan gasissiya
kanu pay nat mampipinniyaan yu. Imbagana pay un
kankanayuna sosomkon yu dikami kan tal̲on kanu nat angos
yu un mangila kan dikami padana pay un tal̲on tun angos mi
un mangila kan dikayu.
7 Siya'd gapuna susunud un ulay nu adu dan mabulubu-
lungan kan mapalpaligatan mi, kummiya tun angos mi ot
naliwliwa kami maipagapu't dit dingngol̲ mi un pammati yu.
8 Ta sinsatun mapabilog tun angos mi nu gasissiya'n tal̲ona
manuttuwa kayu kan Apu Jesus.
9 Adi mi mabalikas tun yaman mi kan Apudyus gapu't tun
lagsak kami maipagapu kan dikayu.
10 Isunga inal̲gaw kan linabi un ipapasnok mi un
mangiluwal̲u kan Apudyus dal̲apnu maila mi kad dikayu,
matul̲ungan kayu utnat mangkulangan nat pammati yu.
11 Iluwal̲uk ta si Apudyus un mismu'n Ama taku kan si Jesu
Kristu un Apu taku ud mangipalubus kan dikami'n umoy
mangila kan dikayu.
12 Ot Iluwal̲uk kan Apudyus ta amo pabilgona kan paam-
amodona nat mampipiya yu utdan bul̲un taku'n manuttuwa
kan utdan uduma tagu dal̲apnu maipada nat mampipiya yu
uttun amoda mampipiya mi kan dikayu.
13 Siya'd ilulluwal̲u mi dal̲apnu tumal̲god nat aangson yu
kad, maida tal̲on mapabal̲awan yu kan nadal̲us kayu utdin
man-iilan Apudyus un Ama taku nu dumatong si Apu Jesus
un maibul̲un dan losana tagu na.

4

Mataguwana Mas-oman Apudyus

1 Antu payyan uduma ibaga mi susunud. Inadal̲ yu kan
dikami nu inon yu un matagu dal̲apnu mas-oman dikayu

kan Apudyus ot matattagu kayuwon un mampasoom kan siya. Yoong kodawon mi kan ipangngaasi mi maipagapu't dit naiyossaanan taku kan Apu Jesus, ta amo pabal̲uwon yu payyanot dan kokkoon yu.

2 Titiggammu yuwon dadit losana imbilin mi un nanligwat kan Apu Jesus.

3 Piyaon Apudyus un nadal̲us nat mataguwan yu un masapula adiyu sog-onon dan bokona asawa yu.

4 Kada osa'n lal̲aki masapula tigammuwona un tal̲akugon nat asawa na si nadal̲us kan nadayawa wagas.

5 Bokona sat pipiyaon di long-ag ullawa nat gamgamgamona un kama't din koko-on dan adi manigammu kan Apudyus

6 dal̲apnu maid makabasul̲ onnu manggundaway si bul̲un na un manuttuwa maipanggop situwa banag. Imbabagga miyon tu kan dikayu un dusaon Apudyus dadit mangwa si kama't datu un kinadadag.

7 Ta bokona inayagan ditaku kan Apudyus dal̲apnu mangwa taku't dan gaggaisaw nu adi masapula nadal̲us di mantatagu taku.

8 Isunga sat tagu'n sumukil situwa bilin, bokona tagu dit sukilona nu adi si Apudyus un siya'd nangibaun kan Ispiritu Santu kan dikayu.

9 Nu maipanggop si mamippiyaan sidan susunuda manuttuwa, bokona masapula awad mangisulat kan dikayu ta si Apudyus ud nanudtudu kan dikayu'n mampipinniya.

10 Katuttuwaana, pipiyaon yuwon dan losana susunud sinat lakub probinsiyan di Macedonia. Yoong kodawon mi kan dikayu un tal̲ona man-iinnanggom kayu.

11 Sad gamgaman yu ud naginok un mataguwan. Sadat kuwa yu un koon ullawa ud biyangan yu. Adiyu kayngaan dat ima yu un mangkewaal̲ si ikatagu yu ta siya'd imbagabaga mi kan dikayu't dit.

12 Koon yu datu dal̲apnu dayawon dikayu't dan bokon payyana manuttuwa kan Apudyus. Ot bokonona sad uuwayon yu ullawa dan uduma tagu un mangtod si kasapulan yu.

Sat Dumakngan Uman Dit Apu

13 Susunud, piyaon mi un matigammuwan yu ud katuttuwaan maipanggop sidat natoyon dal̲apnu adi kayu madodomdoman un padan dan maid si namnama.

14 Mamati taku un natoy si Jesus yoong ummungal̲. Siyatu'd gapuna un patiyon taku pay un paungal̲on Apudyus dat natoya manuttuwa kan Jesus. Kadon maibul̲un da kan Jesus nu mangulin.

15 Intudtudun Apu taku datu un ibaga mi kan dikayu un, nu
mangulin si Apu Jesus situn pita, sadan manuttuwa kan siya
un matattaguwan bokona gunnaan da un umoy umabot kan
siya dan natoy.
16 Ta nu dumoba si Jesus un manligwat langit, ipakuy na dit
bilin ot mampakuy pay dit pangat dat anghel kan guminga
pay dit tangguyub Apudyus, kadon losan dan natoya manut-
tuwa kan Jesu Kristu umungal̲ da.
17 Utdiyon, ditaku'n manuttuwa un matattaguwan sidiya
timpu kakl̲at taku ullawa'n maul̲mung un maibul̲un kan
dida'n mampangatu un umoy umabot kan Apu Jesus sidin
kabunotan. Kadon, iinggaw takuwon kan siya si inggaingga.
18 Isunga mampipinnabos-ol̲ kayu si somsomok sidatuwa
imbagak.

5

Saganaon Taku Dit Dumakngan Jesus

1 Nu maipanggop sit timpu un mapasamakan datu,
bokonona masapula isulat ku kan dikayu susunud.
2 Titiggammu yuwon un nu dumtong dit al̲gawa dumakngan
ud Apu taku, kama't din dumakngan di osa'n man-aakaw si
labi un adi matigtigammuwan.
3 Utdiya timpu, ipagalup dat tagu un naginokon kan
maidon madanagan da yoong kakl̲ata mandos-al̲ dit
madusaan da. Kakl̲ata lawa'n dumtong un padan din
manlogawan di osa'n babai ot maida tal̲on makalusut si
ulay osa.
4 Yoong dikayu susunud, nalawag kan dikayu dit maipang-
gop sit man-ulinan Kristu, isunga adi kayu maabbawan nu
dumatong diya al̲gaw un padan din maabbawan sin duma-
tongan di man-aakaw.
5 Ta losan taku'n manuttuwa koon taku dan nabal̲u un
padan dan koon dan tagu nu al̲-al̲gaw. Adi taku koon dan
nadadaga koon dan tagu nu labi.
6 Isunga adi taku kama't dan masusuyop un naid tigammu
da utdan dumatonga ligat. Masapula nasasaggana taku kan
matupod taku dan long-ag taku.
7 Ta bokon kad un sanat labi ud susuypan di tagu kan bubu-
ukan da?
8 Yoong gaputa ditaku un tagun Apudyus koon taku dan
nabal̲u un kama't dan koon dan tagu nu al̲-al̲gaw, masapula
nasasaggana taku. Ipakat taku din pammati kan mampipiya
taku un kama nu dida'd kal̲asag taku. Ot sat namnama taku'n
matagu kan Apudyus siya'd kama nu helmet taku.

9 Bokona tinudingan ditaku kan Apudyus da̱lapnu madusa
nu adi da̱lapnu taguwona ditaku maipagapu kan Apu Jesu
Kristu.
10 Ta si Jesus ud natoya naisalit kan ditaku da̱lapnu maipan-
tagu taku kan siya, matattaguwan taku man onnu natoy
takuwon sin dumatongana.
11 Ot siyatu'd gapuna un, mampipinnabos-ol kayu't an-
gos kan mampipinnabilog kayu't pammati un siya'd doda'n
kokkoon yuwon.

Sat Anungusa Bilin Da Pablo Uttuwa Sulat

12 Susunud, itdon yu din lumbonga pammadayaw sidan
tagu'n mangikalkaligata mantalibasu si mampooy kan
dikayu. Dida dan mangipangpangat kan manudtudu kan
dikayu utnat umunudan yu kan Apu Jesus.
13 Gapu't dit kewaa̱l da kan dikayu ipaila yu dit gattoka
mampopotog yu kan dida kan piyaon yu dida. Ot mantitin-
nunus kayu okyan.
14 Kodawon mi kan dikayu susunud un masapula binta-
gaan yu dan nasadut. Pabos-o̱lon yu dan nakapsut si som-
somok. Sa̱lakan yu dan nakapsut si pammati. Anusan yu
dida'n losan.
15 Ilan yu ta adiyu subalitan si laweng din lawenga koon di
osa'n tagu kan dikayu. Sad ikagumaan yuwot un koon dan
naba̱lu si kada-osa kan dikayu kan sidan uduma tagu.
16 Kanayuna manlaglagsak kayu.
17 Manluwa̱lu kayu un kankanayun.
18 Ot sidan losana mapasamak kan dikayu manyaman kayu
kan Apudyus ta siya'd piyaona'n koon taku maipagapu utdin
naiyossaanan taku kan Jesu Kristu.
19 Adi yu tupapaon si Ispiritu Santu.
20 Adi yu du̱laon din ugud dan mangabaw un propetan
Apudyus dida.
21 Usigon yuwot un ammaan dan losana ugudon da. Un-
udon yu dan napiya
22 ot ligligan yu dan losana nadadag.
23 Iluwa̱luk ta si Apudyus un manligwatan di kapiya, ta̱lona
paba̱luwon dikayu un maid mangkulangan yu. Kodawok
ta ayyuwanana nat aangson yu, kadogwa kan long-ag yu
da̱lapnu maid ud mapabasu̱lan yu nu dumatong si Apu Jesu
Kristu.
24 Mata̱lgodan si Apudyus un nangayag kan dikayu ot koona
datu.
25 Susunud, iluwa̱luwan dikami pay.
26 Pakumustaon yu dan susunuda manuttuwa ot ipaila yu
ud anggom yu.

27 Inoonoot ku un gapu’t dit kalobbongaka nanligwat kan
Apu Jesus, ibasa yu tuwa sulat sidan losana sunuda manut-
tuwa.
28 Iluwaḻuk ta kaasiyan dikayu kan Apu taku un si Jesu
Kristu.

Sat Maikagwan Sulat Ud Pablo Utdat iTesalonica

1 Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Tesalonica un
tagun Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu:
Dikami da Pablo, Silas kan Timoteo un mansulat kan
dikayu.
2 Iluwa̱lu mi ta si Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu
kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sat Mangukuman Apudyus Nu Mangulin Si Kristu

3 Susunud, masapul un kanayuna manyaman kami kan
Apudyus gapu kan dikayu. Siya'd kustu un makwa gaputa
mantultuluya gumakod nat pammati yu kan umam-amod
pay nat mampipinniyaan yu.
4 Siya'd gapuna un sidan losana gimung dan tagun
Apudyus idaydayaw mi nat kinaattom yu kan pammati
yu ulay nu maidapdapes kan mapalpaligat kayu.
5 Sadatu un losan dan mangipanoknok un nalintog din
man-uukum Apudyus ta mambanag un itdona dit kalintogan
yu un maidagamung sin mangiyapuwana, un siya'd gapun
nat mapalpaligatan yu.
6 Ta si Apudyus nalintog dan koona ot maid duwaduwa na
un manligatona pay dat mamalpaligat kan dikayu.
7 Ot dikayu'n maligligatan, pagin-awaona dikayu un kama
pay kan dikami nu mangulin si Apu Jesus un manligwat
langit un maibu̱lun kan siya dan anghel na un mannakabalin
kan awad pay gumilgilaba apuy utdit nangkalliput na.
8 Utdiya timpu ba̱losona dat tagu'n adi namigbig ka siya un
Apudyus kan adi nanuttuwa't dit Naba̱lu'n Damag maipang-
gop kan Jesus un Apu taku.
9 Sagapa̱lon da dit dusa un mannanayuna mayam-anan da
ot maisina da kan Apu Jesus kan sat madaydayawa pannaka-
balinna.
10 Mapasamak datu nu dumatong dit a̱lgaw un mangulinana un siya'd mamigbigan dat losana tagun Apudyus sidin kinangatu na kan manayawan dan losana manuttuwa kan siya. Ot maidagamung kayu pay sidat tagu'n mandaydayaw ta tinuttuwa yu dit ugud un impatigammu mi kan dikayu.
11 Siya'd gapuna un kanayuna iluwa̱luwan mi dikayu
da̱lapnu ibilang Apudyus un maikali kayu un umawat sit
bagu'n mataguwan un siya'd nangayagana kan dikayu.
Iluwa̱lu mi ta maipagapu't dit pannakabalin na matungpal

losan dan nabal̲u un piyaon yu kan makwa yu dan nabal̲u un
panggop yun koon maipagapu't pammati yu.
12 Iluwal̲u mi dikayu dal̲apnu maidaydayaw si Jesus un Apu
taku maipagapu kan dikayu ot madayaw kayu pay kan siya
gapu't dit kaasin ud Apudyus kan si Apu Jesu Kristu.

2

Sat Sumusukil

1 Ot nu maipanggop sidit dumakngan ud Apu taku'n Jesu
Kristu kan sadit madatdatngan taku un maidagamung kan
siya, satu ud maibagami kan dikayu un susunud mi.
2 Adi kayu nal̲asu'n maalliw onnu mabulung nu awad
dongl̲on yu si mangibaga un dummatongon dit al̲gawa man-
gulinan Jesus. Adiyu tuttuwaon dida ulay nu kanan da un
awad nangipadtu onnu kanan da un imbaga mi onnu insulat
mi.
3 Adi yu ipalubus un awad mangallilaw kan dikayu si
singngadan na mana wagas. Ta bokona dumatong diya
al̲-al̲gawa mangulinan Jesus agingga't adina payyan duma-
tong dit timpu un amod dit mansusuganggang dat tagu kan
Apudyus kan lumtaw pay dit Sumusukil sit lintog Apudyus
un naikoddonga umoy sin impiyelnu.
4 Ipangatu na dit long-ag na kan suganggangona dan losana
ibilang di tagu un apudyus kan losana mandaydayawan da.
Ot mantupak sit timplun Apudyus asina kabawon un siya'd
Apudyus.
5 Imbagabagakon un losan datu utdit iniinggawak kan
dikayu. Apay naliuwan yu kadon?
6 Ot titiggammu yu un awad ud mangiladladdon kan siya
uttun satun dal̲apnu maipal̲taw nu timpun dit naikoddonga
lumtawana.
7 Madamaona nalimoda mangkokkokwa't nadadag ot itul-
tuluy na agingga't kumaan din mangiladladdon kan siya.
8 Utdiyon maipal̲taw dit Sumusukil sit lintog yoong patoyon
Apu Jesus sit pug-uk na ullawa kan yam-anona utdit makasil-
ing un padda na nu dumatong.
9 Dumatong di un Sumusukil un awad dit pannakabalin ud
Satanas kan siya ot koona dan losana ilan di tuli un am-amug
kan mangilasinan.
10 Usalona dan losana ilan di kinadadag un mangallilaw na
utdat tagu'n nakodngana madusa. Madusa da gaputa adida
potgon dit katuttuwaan un siya'd mataguwan da okyan.
11 Ot siya'd gapuna un pinambalin Apudyus un bokobokon
dit mansosomsomok da kad tuttuwaon da dat tuli.
12 Kadon, mambanaga madusa dan losana namippiya ut-
dan nadadag imbis un nanuttuwa da utdin katuttuwaan.

Pinili Dikayu Kan Apudyus Un Taguwona

13 Susunuda pipiyaon Apu Jesu Kristu, masapula kanayun
un manyaman kami kan Apudyus maipagapu kan dikayu. Ta
utdit luglugi na pinili dikayu kan Apudyus dal̲apnu taguwona
dikayu maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu un
nampabalin kan dikayu un tagun Apudyus kan maigapu pay
sit nanuttuwaan yu utdit katuttuwaana maipanggop kan Jesu
Kristu.
14 Inayagan dikayu kan Apudyus un taguwona maipa-
gapu't dit Nabal̲u'n Damag un intudtudu mi, dal̲apnu maid-
agamung kayu utdit dayaw kan kinangatun Jesu Kristu un
Apu taku.
15 Isunga susunud, patal̲godon yu nat pammati yu ot itul-
tuluy yu un unudon dadit tudtudu un imbagbaga mi kan
insulsulat mi kan dikayu.
16-17 Iluwal̲u mi ta si Apu taku un Jesu Kristu kan si Apudyus
un Ama taku pabos-ol̲on da nat angos yu kan pabilgon dikayu
un mangwa kan mangibaga utdan losana nabal̲u. Si Apudyus
ud namippiya kan ditaku kan mangtod si mannanayuna
kinabos-ol̲ di angos kan nabal̲u'n namnama taku gapu utdit
kaasina.

3

Kindaw Da Pablo Un Iluwal̲uwan Da Dida

1 San maudi un ibagak susunud, iluwal̲uwan dikami dal̲apnu
satun ugud Apudyus mantultuluya sumayaka napgos kan
dayawon dan tagu'n makagngol̲ un padan dit kingwa yu.
2 Ot iluwal̲u yu pay ta adin Apudyus ipalubus un paligaton
dikami utdan nangkadadaga tagu ta bokona losan dan tagu
un manuttuwa utdin ugud Apudyus.
3 Yoong ulay nu kama't di, matal̲godan si Apu Jesu Kristu
ot siya'd mampabilog sinat somsomok yu kan mangalimban
kan dikayu kan Satanas.
4 Si Apu Jesu Kristu ud mangmangtod si tal̲god tun angos
mi kan dikayu un tungtungpal̲on yu kan itultuluy yu un
tungpal̲on dan bilin mi kan dikayu.
5 Ot iluwal̲u mi un tul̲ungan dikayu kan Apu Jesu Kristu
dal̲apnu tal̲ona maawatan yu din mampipiyan Apudyus kan
dikayu kan tul̲ungana dikayu un man-anus un padan dit ki-
naanus Kristu.

Lobbong Na Un Mantalibasu Taku

6 Sinsadin susunud, ibilin mi kan dikayu gapu't dit kalinto-
gan mi un intod Apu Jesu Kristu, adayuwan yu dan bulun yun
manuttuwa un nasadut un adi mangun-unud sidat tudtudu'n
dingngol̲ yu kan dikami.

7 Ta titiggammu yu un masapula padaon yu dikami.
Bokona nasadut kami utdit ininggawan mi kan dikayu.
8 Naid naitod si kinan mi un adimi binayadan. Inal̲gaw
kan linabi un nangkokwa kami si ingkatagu mi dal̲apnu maid
maabuliduwan di singngadan na man kan dikayu.
9 Ulay nu awad kalintogan mi un mampatul̲ung kan dikayu,
nangkokwa kami dal̲apnu siya'd padaon yu.
10 Utdit ininggawan mi kan dikayu, imbagabaga mi un, "Adi
yu pakanan nat singngadan na mana adi mangkokwa."
11 Ipalagip mi tu gaputa naibaga kan dikami un awad da ud
udum kan dikayu un nasadut ot siya ullawa'd mangkagagtan
da din umoy makibiyang sin kewaal̲ di udum.
12 Ot gapu utdit kalintogan mi un nanligwat kan Apu Jesu
Kristu, bilinon kan bagbagaan mi datuwa tagu un guminok
da ot ipapati da un mangkokwa't ikatagu da.
13 Yoong dikayu susunud, masapula adi kayu mappoga
mangkokwa't nabal̲u.
14 Ot nu awad osa't adi manuttuwa utdatuwa ibagbaga mi
uttun sulat mi, aallongdan yu ot adiyu ikankanamungan ta
mannakomana.
15 Yoong adiyu ibilanga kabusul̲ yu nu adi bagbagaan yu-
wot un kama't sunud yu.

Sat Naudi Un Imbagan Pablo

16 Sinsadin, iluwal̲uk ta si Apu Jesu Kristu un manligwatan
di kappiya itdan dikayu't kappiya un kanayun dal̲apnu ulay
nu singngadan nat mapasamak, kapkapiya kayu kampay.
Iluwal̲uk ta inggaw si Apu Jesus kan dikayu un losan.
17 Sakon si Pablo un mampakumusta kan dikayu. Sakon
ud mangisulat situwa pakumustak ta siya'd doda'n koko-ok
sidan losana sulat ku. Kama't tu ud koko-ok nu mansulatak.
18 Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu un losan kan Apu Jesu
Kristu.

Sat Umuna'n Sulat Ud Pablo Kan Timoteo

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1-2 Kan sika Timoteo un ibilang ku un gattoka anak ku
maipagapu't pammati:
Iluwa<u>l</u>uk ta bindisyunan kan kaasiyan dika kan Apudyus
un Ama kan si Jesu Kristu un Apu kan ipooy da un kapkapiya
ka.
Sakon si Pablo un mansulat ka sika. Osaaka apostoles Jesu
Kristu ta siya'd imbilin Apudyus un managu kan si Jesu Kristu
un siya'd namnama taku.

Bintaga Utdan Mangitudtudu't Tuli

3 Kama't dit imbilin ku kan sika utdit nampa-Macedoniaak,
piyaok un inggaw ka ud Efeso ta awad da ud tagu un mangi-
tudtudu si tuli ot pasa<u>l</u>dongom dida.
4 Ibagam kan dida ta adida sa'l lawa'd ipappapuut dan
allaallalim kan sat manuntuntunan da utdan ginnapuwan
da. Sinnungbata lawa ud paobnga<u>l</u>on datu un bokona sat
matungpa<u>l</u>an dan panggop Apudyus. Ta sadi un panggop na
matigammuwan maipagapu't pammati.
5 Sad gapun dit mangibilinak situ, piyaok un lumtaw
din pinniya un manligwat si nada<u>l</u>usa somsomok, nada<u>l</u>usa
nakom kan napasnoka pammati kan Jesus.
6 Ta awad da ud uduma tagu un summina un adiyon
umunud sidatuwa naba<u>l</u>u'n kababalin ta naalliw da utdan
maid si selselbi un didiskutil.
7 Ot piyaon da un dida'd maugud un mistulun di lintog
yoong dida un mismu, adida maawatan dat ibagbaga da pay
lawan onnu sadat lintog un ipapati da un isu<u>l</u>u.
8 Titiggammu taku un naba<u>l</u>u dit lintog Apudyus nu mausal
sidit kustu un kausalana.
9 Masapula sosomkon taku un bokona nakwa dit lintog
un maipooy sidan nalintoga tagu nu adi nakwa un maipooy
sidan tagu'n sumasalungasing kan sumusukil. Maipooy
sidan adi mandayaw kan Apudyus kan sidan gumabasu<u>l</u>,
sidan naid mangmangwaana't dan naapudyusana banag kan
sidan manlaweng kan Apudyus. Maipooy pay dat lintog
sidan tagu'n kumatoy sidan ama da onnu ina da kan pada da
un tagu.
10 Padana pay un maipooy sidan tagu'n manog-on si
bokona asawa da, sidan la<u>l</u>aki kan la<u>l</u>aki un koon da din koko-
on di man-asawa onnu babai un asaw-on da dan pada da un
babai. Maipooy pay sidan tagu'n man-itoddak si pada da un

tagu asida pabayad, sidan natuli kan sidan sumasapata un
adi da tungpal̲on dan isapata da. Maipooy pay dit lintog sidan
tagu'n mangwa si singngadan na mana maisuganggang sit
gattoka tudtudu
11 un naibasal sit Nabal̲u'n Damag un naital̲god kan sakon
dal̲apnu iwalagawag ku. Satuwa Nabal̲u'n Damag nanligwat
kan madaydayawa Apudyus.

Nanyaman Si Pablo Utdit Nangkakaasin Apudyus

12 Manyamanak kan Jesu Kristu un Apu taku ta siya'd nam-
pabilog kan sakon situn talibasuk. Manyamanak ta imbi-
langak un matal̲godana ot dinutukanak dal̲apnu ipatigammuk
sidan tagu dit maipanggop kan siya.
13 Ta ulay nu utdit nangkallabos nan-uguugudak si sumu-
ganggang kan siya, pinalpaligat ku dat tagu na kan inin-
insultuk pay yoong kinaasiyanak ot pinakawanak ta bokona
manuttuwaak payyan sidit ot naid tigtigammuk sit kokkook.
14 Ot amoamod dit kaasin Apu taku'n Jesu Kristu un impooy
na kan sakon. Siya'd nangtod si kaboo̲laka manuttuwa kan
siya kan mamiya utdan padaka tagu. Siya datu ud ipooy na
utdat maiyossaan kan siya.
15 Satu un maibagbaga tuttuwa ot kalobbongana un tut-
tuwaon taku. Kanana un: Ummoy si Jesu Kristu uttun lubung
dal̲apnu taguwona dat gumabasul̲. Ot sakon ud kadadagan
kan dida.
16 Yoong si Apudyus, kinaasiyanak dal̲apnu maipailan Jesu
Kristu dit adi mangkigad un anus na kan sakona kadadagana
gumabasul̲, kad mambalinaka mangil-an dan tagu un manut-
tuwa kan siya ot maitdan dat mataguwana maid si kigad.
17 Kodawon mi ta san adi mamatinggan Ali, os-ossaana
Apudyus un adi matoy kan adi maila, maitod kan siya dit
nakaskasdaawa dayaw un maid si kigad. Amen!
18 Timoteo un abeng ku, ipiyal ku kan sika tuwa bilin un
maipasayun sidat naipadtu utdit un maipanggop kan sika. Ot
gagasmokom dat naipadtu maipanggop kan sika ta dida ud
sad almas nu un mangilaban sidit katuttuwaan.
19 Ot adim lipsutan nat pammatim kan sanat nadal̲usa
somsomok nu. Ta adin dat uduma tagu ingkaskasu dit nakom
da ot siya'd nanam-an sidat pammati da.
20 Maibilang da Himeneo kan Alejandro utdatuwa tagu.
Impulang ku dida utdit pannakabalin Satanas dal̲apnu
maadal̲an da un adi mambagbaga si maisuganggang kan
Apudyus.

2

Pammagbaga Maipanggop Si Mandayawan Kan Apudyus

1 Talona inoonoot ku kan sika un iluwaluwam dan losana
tagu ulay nu singngadan na. Makapangpangngaasi ka kan
Apudyus ta kaasiyana dida kan adita liuwana manyaman
kan siya utdan tulung na kan dida.
2 Padana pay un iluwaluwam dan aali kan losana tagu
un nangatu si saad dalapnu natunus kan naginok tun
mataguwan taku, naapudyusan kan nadayaw taku un
kanayun.
3 Nabalu tu un makwa ot siya'd mas-oman Apudyus un
managu kan ditaku.
4 Si Apudyus piyaona un taguwon dan losana tagu kan
piyaona'n matigammuwan da dan katuttuwaan.
5 Ta os-ossaan si Apudyus ot os-ossaan pay dit mangiboboot
kan ditaku kan siya un maid sabali nu adi si Jesu Kristu un
nambalin si tagu.
6 Ot intod na dit long-ag na un nansubbut na utdan losana
tagu un siya'd mangipanoknok un piyaon Apudyus un tagu-
won dan losana tagu. Ot natungpal tu utdit timpu'n ingkod-
dong Apudyus.
7 Siyatu'd gapuna un dinutukanak kan Apudyus un apos-
toles na kan manudtudu utdan bokona Judio kan mangi-
walagawag sit katuttuwaan dalapnu manuttuwa da. Bokona
mantuliyak. Ibagbagak nat tuttuwa.
8 Piyaok un singngadan na mana maamungan yu, sadan
lalaki dan manluwalu. Ot masapula naapudyusan din som-
somok da un naid pudud onnu somsomok da un makasin-
nungbat nu ingatu da dan ima da un manluwalu.
9 Ot sadan babai pay piyaok un nanakman kan ustu ud
mambabadut da. Bokona naal-altiyan dan buuk da onnu
man-usal da si bulawan onnu perlas onnu singngadan na
mana nangkangingina un usal.
10 Masapula madayaw da gapu't dan nabalu un koon da ta
siya'd maibagay si babai un mangibaga un manuttuwa kan
Apudyus.
11 Masapul un man-adal da un naginok kan napakumbaba.
12 Adik ipalubus ud babai un mangitudtudu onnu
mangiyapu sidan lalaki. Masapula gumiginnok da.
13 Ta ummuna'n nakwa si Adan asina si Eva.*
14 Bokona si Adan dit naallilaw nu adi sadit babai un
nanalungasing sit bilin Apudyus.
15 Yoong ulay nu kama't di, taguwon Apudyus dan babai
maipagapu't dit man-abengana nu itultuluy na un manut-
tuwa kan Kristu, mamippiya't dan udum kan matagu un
nadalus. Ot masapula koona datu un naimma.

---

* **2:13** Ilan yu utdin Gen. 2:7, 21-22.

3

Sat Kababalin Di Pangat Di Simbaan

1 Tuttuwa tu un maibagbaga: Singngadan na mana
mamiya un maisaada pangat di manuttuwa,* nabanol un
saad ud ginutagutana.
2 Sanat osa un pangat di manuttuwa, masapula maid ma-
pabal̲awana. Os-ossaan ud asawa na, naattom, nanakom,
naamma, nasangaili kan kabool̲ana un manudtudu.
3 Bokona gumubuuk onnu umuuyung nu adi naanus,
bokona sumusubog kan bokona naigam si pilak.
4 Masapula maiyapuwana un kapkapiya dan kabol̲oy na
kan manungpal̲ona dan aabeng na kan nadayaw da kan siya.
5 Ta nu maid tigammun dinat osa'n tagu un mangiyapu't
dan tal̲ona kabol̲oy na, in-inona'n makaayyuwan sidan tagun
Apudyus?
6 Masapula bokona manamdamu'n manuttuwa ta tu-
mangsit kada lawa ya madusa un padan dit dimunyu.
7 Masapul un malislispitu utdan bokona manuttuwa ta
amangan nu dul̲aon da kad siya'd maotdagana't din sikap
Satanas.

Sat Kababalin Dit Katul̲ungan Dit Pangat Di Simbaan

8 Padana pay sidan katul̲ungan dit pangat dan manuttuwa,
† masapula nabal̲u ud ugali da kan bokona natuli. Bokona
gumubuuk kan da naagum si pilak.
9 Masapul un oognan da dit impakaawat Apudyus kan dida
un katuttuwaana maipanggop sit pammati kan Jesu Kristu un
nadal̲us ud kasomsomkan da.
10 Kalobbongan un maadal̲ yan un ustu dit katatagu da ot
nu makal̲ob-ak da uttuwa maipadas kan dida ot maid mao-
dasan si angwat da, mabalin daona manselbi'n katul̲ungan dit
pangat.
11 Masapul un sadan asawa da pay nabal̲u ud kadawiyan
da kan bokona lumilikud da. Naattom kan matal̲godan da
utdadin losana koon da.
12 Sadan mambalina katul̲ungan dit pangat ossaana lawa'd
asawa da kan maitulayan da dat abeng da kan sadat kabbol̲oy
da.
13 Ta sadan nabal̲u ud manseselbi da magun-ud da ud
dayaw kan natal̲god da un mangipatigammu utdin maipang-
gop sit pammati da kan Jesu Kristu.

Sat Napotoga Palimod Un Impatigammun Apudyus

14 Nanam-ok un umoy ilan sika un masapa yoong ikanglit
ku kampay tuwa sulat kan sika

---

* **3:1** Obispo nat kanan dat udum. † **3:8** Diakono kanan dan udum.

15 dal̲apnu awad kad mataktakak tigammum nu in-inon dit
kustu un kababalin dat kapamilyan ud matatagun Apudyus,
un ditaku'n manuttuwa kan siya. Ditaku dat kama nu tukud
un mangisikad sidit katuttuwaan.
16 Gattoka napotog dit katuttuwaan un naipatigammu
maipanggop sit pammati taku un:
Si Jesu Kristu nambalin si tagu. Pinanoknokan ud Ispiritu
Santu un siya ud anak Apudyus. Inilan dadit aanghel.
Naiwalwalagawag dit maipanggop kan siya utdan losana ili
ot adu dadit nanuttuwa kan siya kan naipangatu utdin
nabal̲bal̲un igaw Apudyus.

4

Sadat Mangal-allilawa Mangitudtudu

1 Inlawlawag dit Ispiritu Santu un, utdan dumol̲dol̲a al̲-
al̲gaw awad da ud uduma tagu'n lumipsuta manuttuwa kan
Apudyus ot unudon da dat mangal-allilawa ispiritu kan sadat
tudtudun dat dimunyu.
2 Sadatu un tudtudu dan iwalwalagawag dan mannannau
kan natuli'n tagu un maid si somsomok un kama nu singgob
di gumal̲abal̲a un bol̲yang.
3 Iyapa da nat mangasawa kan iyapa da pay nat mangan
si uduma makan. Yoong pinaloswan Apudyus dan makan
ot ditaku'n manuttuwa kan manigammu utdan katuttuwaan,
kanon taku dida nu maabusa manyaman taku kan Apudyus.
4 Ta losan un pinaloswan Apudyus napiya. Maid maiyapa
nu awaton taku un siyayaman.
5 Ta maibilang un nadal̲us din makan maibasal sit ugud
Apudyus kan gaputa manluwal̲u taku sit daan taku'n man-
ganan.

Sat Nabal̲u'n Manselbi Kan Jesu Kristu

6 Nu ipatigammum datu un tudtudu utdan susunuda
manutttuwa nabal̲u ka un manselselbi kan Jesu Kristu. Siya'd
mangil-an un gumakbakod nat pammatim maipagapu't dan
katuttuwaan kan sadan nabal̲u'n tudtudu un un-unudom.
7 Adayuwam dan bokona naapudyusan un al-allalim un
maid katuttuwaana. Painnamomot nat long-ag nu udsi naa-
pudyusan un mantatagu.
8 Napiya un pabilgon taku datun long-ag taku yoong amo
naselbi utdan losana banag nu painamon takun koon dan
naapudyusan ta siya'd mangtod si mangkapiyaan un bokona
lawa't tun satuna matattaguwan taku nu adi inggaingga.
9 Satuwa imbagak tuttuwa ot kalobbongana un tuttuwaon.

10 Siya'd gapuna un igga yu nat losana kabool̲an yu un
manselbi kan Kristu ulay nu nasigaba makwa ta mannam-
nama taku kan Apudyus un matattaguwan un siya'd man-
agu't dan losan, tal̲on sidan manuttuwa kan siya.
11 Itulutuluy nu un ibilin kan itudtudu datu.
12 Adim ipalubus un awad osa't mandul̲a kan sika utnat
kinaabeng nu. Sika oton ud mangipaila si napiya'n un-
udon dan manuttuwa utnat man-uugud nu, kababalin nu,
mampipiyam, manututtuwam kan sinat kadal̲us nat som-
somok nu.
13 Itdom nat timpum kan bilog nu utnat mangibasaam sinat
ugud Apudyus sidan kaaduwan ot ilawlawag nu kan dida kan
tudtuduwam dida'n umunud inggana't dumatongak.
14 Adim liwayan dit ligalun naitod kan sika utdit inyag-
pad dat lalallakay di manuttuwa dat ima da utnat ul̲uma
nangiluwal̲u kan sika.
15 Kookoom dan loblobbongom ot ipopoos nu un koon
dal̲apnu ilan dan tagu din kumiyaan din mamangwam.
16 Ambanam dan losana koom kan padana pay sidan
tudtudum. Nu itulutuluy nu un koon datu, bokona lawa'n
sika'd matagu si inggaingga nu adi maidagamung pay dan
dumngol̲ kan sika.

5

San Lobbonga Makwa Utdan Manuttuwa

1 Adim sul̲agan nat naotonga tagu nu sika nu makabasul̲ nu
adi bagbagaamot un kama nu siya'd amam. Ot ibilang nu un
sunud nu dan ab-abenga lal̲aki nu sika.
2 Sadan bakbakot, ibilang nu dida un inam ot sadan ab-
abenga babai nu sika ibilang nu dida un sunud nu un naida
tal̲on nadadag si somsomok nu kan dida.
3 Lispituwon yu kan tul̲ungan yu dan nabilug un naid pulus
kabagiyan da si mangayyuwan kan dida.
4 Yoong nu awad da ud anak onnu apun dinat bilug, masa-
pula tigammuwon da un lobbonga umuna yan un manselbi
da utdan kapamilya da ta subalitan da dan nangaayyuwanan
da kan dida ta satu ud mas-oman Apudyus.
5 Sanat bilug un basig, mannamnama kan Apudyus kan
ituluy na un mangkodaw si tul̲ung na kan siya si linabi kan
inal̲gaw.
6 Yoong sanat bilug un sad gamgamgamana'l lawa
nat manggan-ganasana, maibilang un natoyon ulay nu
matattaguwan payyan.
7 Ibilin nu datu utdan manuttuwa dal̲apnu maid ma-
pabal̲awan da.

8 Yoong nu awad tagu't adi mangayyuwan sidan
kabagiyana talon nu sadan kabboloy na, nan-awidana nat
pammatina ot amo nadadag nu sanat doda'n adi manuttuwa.
9 Sanat mailista un bilug, masapula mantawon yan si
onoma pulu ot masapula namingsana lawa'n nangasawa.*
10 Ot masapula mauguuguda nabalu ud koko-ona un kama't
din nabalu un nampapadakol na utdan anak na, nasan-
gaili kan napakumbaba'n manselbi't dan tagun Apudyus.†
Natulung sidan tagu'n mapalpaligat kan iyaangos na un
mangwa't singngadan na mana nabalu.
11 Yoong adim ilista dan abeng un bilug ta adi da kad
makaattom, abakon din mamiyaan dan mangasawa din
mamiyaan da un manselbi kan Kristu.
12 Ot makabasul da udsi adida manungpalan sit poga'n
insapata da kan siya.
13 Kan osa pay, mabalin un yam-anon da ullawa dan timpu
da un manukdukkeduk sidan kaboloybololoy. Bokona lawa un
sadi ta maadal da pay nat gumedbedbed kan gumibiyang ot
ibaga da dan bokobokona mabagbaga.
14 Ot siya'd mamiyaaka lawaon nu mangasawa da dalapnu
gumanak da kan ipopoos danat balyan da kad maid ud
maiyugud dan manlaweng kan ditaku.
15 Ta katuttuwaana awad da ud bilug un nan-awidan da din
manuttuwaan da ot ummunud da kan Satanas.
16 Yoong nu awad da ud bilug un kabagiyan di osa'n babai
un manuttuwa masapul un ayyuwanana dida. Adi naon ud
iyanungan sidan uduma manuttuwa dalapnu makatulung da
utdan bilug un talona makasapul si tulung.
17 Sadan lalallakay un nabalu'd man-iipangat da, masapula
mamigwa din tangdan da talon sidan mangipopoosa mangi-
walagawag kan mangitudtudu't din Nabalu'n Damag.
18 Ta kanan nat Ugud Apudyus un, "Adim bunguton nat
baka un man-ilik si pagoy."‡ Kanana pay un, "Kalobbon-
gana'n matangdanan nat mantalibasu."§
19 Adim dongdonglon nu awad maipabasul si osa'n
panglakayon malaksig nu awad duwa onnu tulu si
mangustigu.
20 Gimauwam sin sangun dan kaaduwan dan losana pan-
gat un makabbasubasul kad awad umogyatan dan udum un
mapabainan.

---

* **5:9** San osa'n kaipooyana utdin ugud un Griego: ...kan adina nakilallalaki.
† **5:10** Ugali da un buluwan dat ikin dat dumatonga kakkaili un mangipail-an dat dit kinapakumbaba da kan anggom da. ‡ **5:18** Ilan yu utdin Deuteronomio 25:4.
§ **5:18** Ilan yu pay sin Lucas 10:7; 1 Corinto 9:14.

21 Tungpal̲om datuwa imbagak kan sika Timoteo ot masapula maid idumdumam sidan tagu utdan losana koom.
Somsomkom un iillan da Apudyus kan Jesu Kristu padana't
dan nasantuwana aanghel tuwa mamilinak kan sika.
22 Adika maag-aggagana mangiyagpad sinat imam nu
awad piliyoma manselbi kan Apu. Adi ka maidagdagamung
sit mambasulan dat udum. Tutuntunam nat kinadal̲us nat
somsomok kan angwat nu.
23 Bokona lawa'n danum nat inumom. Uminum ka pay si
sin-akkit un basi* ta sanat buwang nu kan sanat kanayuna
mampasigab ka.
24 Nalawag un maila dan basbasul̲ dan uduma tagu sin
daan da un makuisan yoong awad da ud uduma adina
matigammuwan dan basul̲ da agingga si mausig.
25 Padana pay un nalawaga maila dan nabal̲u un koko-on
yoong ulay nu awad da ud adi maila, bokona maisusull̲uk da
si inggaingga.

6

1 Sadan losana puyung masapul un lispituwon da dan apu
da dal̲apnu maid mangibaga si laweng un sumuganggang kan
Apudyus kan situn itudtudu taku.
2 Sadan puyung un awad si apu un manuttuwa kan
Apudyus, masapul un adida somsomkon un adi lispituwon dan apu da gaputa mansusunud da maipagapu't pammati. Masapula nabal̲u ud manseselbi da kan dida ta sadan
mangkapiya utdin manselbiyan da manuttuwa da kan napotog da pay.

Natuli'n Mangitudtudu Kan Gattoka Baknang

Itudtudum kan ibilin nu un losan datu.
3 Singngadan na mana mangitudtudu si sabali un tudtudu
kan adina anamungan dat tuttuwa'n ugud Apu Jesu Kristu
kan sadan tudtudu maipanggop si naapudyusana mantatagu,
4 natangsit nata tagu kan maid tigammu na. Sanat
kama't nata tagu, tal̲ona gamgamana'l lawa'd makasinnungbat kan makainnabak si bagbaga. Ot siya'd mangtod si maniinnapal̲an di tagu, makaskaswayan da, manlilinnikudan da
kan man-iinnatapan da.
5 Mangtod pay si kanayuna mansisinnungbatan dan tagu'n
nailausa lummaweng dit somsomok da ta maidon dit katuttuwaana tigammu da maipanggop kan Apudyus. Ot iyabbot
da un sanat manuttuwaan kan Apudyus siya ud gumaknangan.

---

* **5:23** Sat basin dat Judio nakwa si danum di ubas.

6 Tuttuwa un dakol̲ ud magun-guna ta utnat manuttuwaan
ta kan Apudyus nu mapnok ta utdan awad kan dita.
7 Ta apay awad kad indatong taku't tun lubung? Maid! Ot
maid pay ud maidallay taku nu tengyan taku.
8 Siya'd gapuna un nu awad umanay si kanon ta kan man-
badut ta mapnok taon.
9 Yoong san gumamgama gumaknang nal̲asu un masug-
sugan un mangwa si tinutung-ug kan makayam-ana koko-on
ot siya'd mangidal̲an si mayam-anan kan matal̲akana.
10 Ta sanat gumamgaman ta si pilak siya ud manggapuwan
di losana nadadaga koko-on. Siya'd gapun din suminaan dan
udum sit pammati un nambanag si tal̲ona manduduuyan da
kan kama nu natbok si uku dan pusu da.

Sat Uduma Bilin Ud Pablo Kan Timoteo

11 Yoong sika Timoteo, tagu dika kan Apudyus ot masa-
pula ligligam datu un koko-on. Sad tuntunam din nalintog
kan mas-oman Apudyus un mantatagu, nabakoda pammati,
mamippiyaam sidan udum, kinaanus sidan mapaligatam
kan kinaimma.
12 Padaom dit osa'n makagungunna un ipakat na dit ka-
bool̲ana un man-gun-ud sit gun-guna. Ipakat nu nat ka-
bool̲ama man-gun-ud sit mataguwana maid kigad na un in-
sapatan Apudyus kan sika utdit pinanoknokam dit nanut-
tuwaam sidit atubang dat adu'n tagu.
13 Bilinok sika't din mangiil-an Apudyus un managu utdan
losana matagu kan si Jesu Kristu un nangipalawag sit katut-
tuwaan sit atubang ud Pilato.
14 Tungpal̲om datuwa bilin ot adim ipalubus un awad kal̲ut
na kan mapabal̲awana inggana't mangulinan Apu taku'n Jesu
Kristu.
15 Ta nu dumatong dit kustu un timpuna man-ulinon
Apudyus si Jesus. Si Apudyus un madaydayaw din Kan-
gatuwan, Ali utdan losana aali kan siya ud Apu utdan losana
maapu.
16 Siya'l lawa'd adi matoy kan inggaw sit napadda un adin
di tagu maadani ta tal̲ona napadda. Maid tagu si nakaila kan
makaila kan siya. Siya'd madaydayaw kan mannakabalin si
inggaingga! Amen.
17 Bilinom dan babaknang ta adida sad manaktakkal̲ dan
binaknang da ta bokona mannanayun. Mannamnama daot
kan Apudyus un siya'd nalaay un mangtod sidan losana
manlam-ayan taku.
18 Ibagam un mangkokwa da si nabal̲u un kama nu siya'd
binaknang da dan nabal̲u un kokkoon da. Masapula nalaay
kan nasasaggana da un mangtod sidan udum.

19 Kad sidi, mantugpun da si binaknang da ud langit un
siya'd napiddot un pundasyun da nu udidin di al̲-al̲gaw kad
magun-ud da din gattoka mataguwan.
20 Timoteo, alimbanam dit tudtudu un naipaodon kan sika
dal̲apnu adina makal̲utan si bokobokona tudtudu. Adayuwam
dan bokona naapudyusan un babagbaga kan sisinnungbat
un ibilang dan udum un laing yoong naballaw da.
21 Awad da'd mangibaga un awad kan dida tuwa laing ot
gapu't tuwa kasomsomkan da naamusan da dit katuttuwaan.
Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus.

Sat Maikagwa'n Sulat Ud Pablo Kan Timoteo

1-2 Kan sika Timoteo un potpotgoka anak:

Iluwaḻuk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku ipaila da dit mampipiya kan kaasi da kan sika kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un nanligwatan ditu'n sulat. Apostolesak kan Jesu Kristu gaputa siya'd piniyan Apudyus. Piniliyaka apostoles daḻapnu ipatigammuk dit naisapata un mataguwana magun-ud taku maipagapu utdit maiyossaanan taku kan Jesu Kristu.

Nanyaman si Pablo Kan Pinabilog Na Dit Somsomok Timoteo

3 Manyamanak kan Apudyus un siya'd manselbiyak si nadaḻus un somsomok un padan dit nanselbiyan dadit ginnapuwak. On, manyamanak sin mangigasmokak kan sika nu manluwaḻuwak si inaḻgaw kan linabi.

4 Magasgasmok ku dit nanluwaam ot piyaoka taḻon un ilan sika daḻapnu malagsakanak.

5 Magasmok ku pay dit napudnu un pammatim un kama't dit pammatin ud apum un Loida kan si inam un Eunice. Ot maid duwaduwak un awad pay kan sika tuwa manututtuwa da.

6 Ot siya'd gapuna un ipagasmok ku kan sika un itultuluy nu un usalon nat laing nu un intod Apudyus sidit nangiyagpadak sidatun imaka nangiluwaḻu kan sika.

7 Ta bokona initdan ditaku kan Apudyus si ispiritu un mampakimut kan ditaku nu adi initdan ditaku si Ispiritu un mangitod si pannakabalin, mampipiya kan man-aattom.

8 Siya'd gapuna un adika ud mabaina mangipalawag sit maipanggop kan Apu taku un si Jesus. Adinak pay ibain un tun mababaḻud maipagapu't dit manselbiyak kan siya nu adi maipanligat kaot maipagapu't dit Nabaḻu'n Damag un usalom din pannakabalin un manligwat kan Apudyus.

9 Tinagu ditaku kan Apudyus kan inayagan ditaku un mambalina tagu na un bokona maipagapu't kingkingwa taku nu adi gaputa siya'd doda'n panggop na. Utdit daan payyan napaloswa tun lubung pinanggop naon un si Jesu Kristu ud mangipaila utdit kaasi na kan ditaku.

10 Ot sinsadin naipaila dit kaasi na utdit dummatong si Jesu Kristu un Managu. Pinangkidong Jesu Kristu dit pannakabalin ud katoy kan nalawaga impatigammu na utdin

Nabal̲u'n Damag dit maipanggop sit mataguwana maid kigad na.
11 Maipagapu't tuwa Nabal̲u'n Damag, dinutukanak kan
Apudyus un apostoles kan manudtudu dal̲apnu iwalagawag
ku.
12 Satu ud gapuna un mapalpaligatak. Yoong adiyak
mabain ta titiggammuk nu singngadan din mantal̲godak ot
maid duwaduwak un kaboo̲lana un ayyuwanan dat intal̲god
ku kan siya* agingga't dumatong dit maudi'n al-al̲gaw.
13 Tutuntunam dadit gattoka uguda un dingngol̲ nu kan
sakon. Adim lipsutan nat pammatim kan mampipiya un
awad kan ditaku gapu't naiyossaanan taku kan Apu Jesu
Kristu.
14 Maipagapu't dit tul̲ung Ispiritu Santu un awad kan di-
taku, tal̲ona alimbanam dadit katuttuwaan un naipaayyuwan
kan sika.
15 Titiggammum un nan-awidanak sidat kaaduwana
manuttuwa utdin probinsiya'd Asia un maibilangan da
Figelo kan Hermogenes.
16 Iluwal̲uk ta kaasiyan Apudyus dat kabal̲yan ud Onesiforo.
Ta namin-adu un niliwliwaak kan siya ot Adina imbain ud
kaawad ku't tun babal̲̲udan.
17 Utdit dummatong situn Roma ininapak un dagus inggana
si indasanak.
18 Iluwal̲uk ta kaasiyan Apudyus nu dumatong dit al̲gawa
mangukumana. Titiggammum nu kamaan dit nantutul̲ung
na kan sakon sidin Efeso.

2

Nabal̲u Un Suldadun Jesu Kristu

1 Ot nu kan sika abeng ku, pabilgom nat somsomok nu
maipagapu't dit kaasin Jesu Kristu kan ditaku un naiyossaan
kan siya.
2 Sadadit tudtudu un inwalagawag ku utdin sanguwan di
adu'n tagu un dingngol̲ nu, ital̲god nu utdan matal̲godana tagu
un mabalina mangisul̲u pay sidan udum.
3 Maipanligat ka un padan di nabal̲u'n suldadun Jesu
Kristu.
4 Singngadan na mana suldadu un awad sin talibasu na,
piyaona un mas-om kan siya dit apuwona isunga bokonona
sosomkona dan koko-on di sibilyan.
5 Sanat osa'n umoy makakuntis si alimok maid maal̲a na si
gun-guna nu adina unudon dat losana lintog di alimok.
6 Sanat nal̲agpota mantalibasu masapula siya'd umuna un
mangapit sidat bungan dat mul̲a na.

---

* **1:12** San osa'n kaipooyana, ...intal̲god na kan sakon...

7 Ammaama somsomkon datu un ibagbagak ta si Apu Jesu
Kristu itdona kan sika dit man-aawat nu utdat losana banaga
masapula maawatam.
8 Gagasmokom si Jesu Kristu un kaganakan Ali David, um-
mungal̲a natoy ot siya'd maitudtudu't tun Nabal̲u'n Damag un
iwalwalagawag ku.
9 Gaputa itudtuduk dit Nabal̲u'n Damag, mapalpaligatanak
ot kamaak si kumapatoy un maikikinnawad. Yoong bokona
maikinawad tun ugud Apudyus.
10 Siya'd gapuna un attomak dan losan maipagapu't dan
pinilin Apudyus un tagu na. Kook tu dal̲apnu manuttuwa da
kad taguwon Jesu Kristu dida kan maitdan da't maid kigad na
un dayaw kan kinangatu.
11 Tuttuwa tu un maibagbaga,
"Nu nailak-am taku utdit natoyana, mailak-am taku pay kan
siya un matagu."
12 Nu makaattom taku't dan mampaligatan taku, makapantu-
lay taku pay kan siya. Nu kanan taku un maid tigammu
taku kan siya, kanana pay un maid tigammu na kan
ditaku.
13 Ot ulay nu bokona napudnu taku kan siya, gasissiya un
napudnu ta Adina mabalina malibakan din gattoka
kababalin na.

Manselselbi Un Ampayunan Apudyus

14 Ipagasmok nu utdan tudtuduwam datuwa imbagak kan
sika kan bilinom dida utdin mangiil-an Apudyus ta adi da
mansusubgan dan ugud ta maid napiya't ibunga na nu adi
yumam-ana lawa't dan tagu'n dudumngol̲.
15 Koom nat losana kabool̲am un mangun-ud sit mangam-
payunan Apudyus kan sika un kama't osa'n mantatalibasu
un maid masapul si ikabain na utdan koona. Kustu dit man-
iitudtudu na utdit katuttuwaan.
16 Ligligam dan bokona naapudyusan un babagbaga kan
maid si selbi un didiskutil ta siya'd amo mangiyadayuwot
sidan tagu kan Apudyus.
17 Ta sadanat un babagbagaon da maiyalig si sakit un
sumayaka manyam-an. Maibilang da Himeneo kan Fileto
utdan kumokokwa utdatu.
18 Summina da ot adi daon itudtudu dit katuttuwaan ot
magulu din pammatin dat udum ta kanan da un pinaungal̲on
Apudyus dat natoy.
19 Yoong napiddot dit pundasyun un impasdok Apudyus
un naikanglitan datuwa ugud un, "Tigammun Apudyus
nu singngadan dat tagu na," kan "Singngadan na mana
mangibaga un manuttuwa kan Apudyus, masapula igongda
naona mangwa't nadadag."

20 Sanat dakola boloy awad da ud nadumaduma un
kakakkanan. Awad da ud nakwa si bulawan kan palata, awad
da pay nakwa si kayu kan nakwa si pita. Sadat uduma
kakakkanan, mausal ut napotoga amung ot sadat udum
mausal sidat gagangaya lawa'n algaw.
21 Nu awad manalus sinat long-ag na utdan nadadaga
makwa, mambalin si kama't alikama maipooy kan Apudyus
un mausal si napotoga amung, naidumduma kan naselbi
utdin Apu na ot nadada-an un mausal udsi losana nabalu'n
makwa.
22 Ligligam dan lawenga koko-on di mamabbagu. Tuntu-
nam din kinalintog kan nabakoda pammati. Tuntunam din
mamippiyaam kan tumimpuyugam sidan udum ot koom tu
un bulun nu dat tagun nadalus si somsomok kan manday-
dayaw kan Apudyus.
23 Ligligam dan tinutung-ug kan maid bogabogas un sisin-
nungbat ta tigammum un mantungpal da si susubog.
24 Sanat manselbi kan Apudyus masapula adina maka-
subog, nu adi nakaasi utdan losana tagu, nalaing kan naanus
un manudtudu.
25 Masapul un naamma utdit man-uugud na utdat tagu'n
sumuganggang sidit Nabalu'n Damag ta tuwan nu itdan
Apudyus dida si gundaway dan mandadaoli kad matigam-
muwan da dit katuttuwaan.
26 Ot mangulin dit kustun somsomok da kad makalsut da't
dit appan ud Satanas un nangna kan dida dalapnu koon da dat
piyaona'n pakwa.

3

Sadan Anungusa Al-algaw

1 Sosomkom un nasigab dat manganungusa al-algaw sit
daan Jesus dumakngan.
2 Ta awad da ud tagu un nakibut, naagum da si pilak,
napasdayaw da, natakkal da, naam-amis da, nasukil da utdan
mamallong-ag da, maid tigammu da un manyaman kan maid
dayaw da kan Apudyus.
3 Nauyung da, maid kaasi da, lumilikud da, napudud da kan
talona gakkikinit da. Lalawwekon da ud losana nabalu.
4 Nasikap da, nadalusudus kan talona natakkal da. Sad
wadwad-on da dit nalabosa gangganas nu si Apudyus.
5 Ipaila da un relihiyoso da yoong adi da bigbigon dit
pannakabalin Apudyus un mangobos sit mataguwan da.
Adayuwam datu un tagu.
6 Awad da ud udum un man-ag-agin dalapnu makalnok
da utdat boloy dat babai un nakapsut si kanaknakoman
ot allilawon da dida utdan tudtudu da. Sadatu un babai

madadagsonan da utdan amod un basul̲ da un nangilumlum kan dida utdan nadumaduma un lawenga pipiyaon da.
7 Ot kanayuna piyaon da un mandongol̲ utdan kumpolmi'n
tagu'n man-isul̲u yoong tal̲ona adi da maawatan dit katut-
tuwaan.
8 Ot padan dit nanukilan da Janes kan Jambres kan Moses
sidit aw-awe, sukilon pay datu un man-aallilawa tagu dit
katuttuwaan. Baksiwot dit somsomok datuwa tagu ot ag-agin
ullawa'd pammati da.
9 Yoong adi da mambayag ta mailasin dat losana tagu dit
kinatung-ug da un kama't dit napasamak kan da Janes kan
Jambres.

Sat Maudi Un Bilin Pablo

10 Yoong sika Timoteo, umuunnud ka't dat intudtuduk,
nantataguk, san panggop ku uttun mataguwak, san mantu-
tuttuwak, kinaanus ku, mampipiyak sidan tagu, kan nan-
iiyattom ku.
11 Tigammum losan dadit gakkikinit un sinagapal̲ ku utdin
Antiokia, Iconio kan Listra un inattomak. Yoong tinaguwak
payon kan Apu taku utdatuwa napasamak kan sakon.
12 Sad katuttuwaana, losana mamanggop un matagu si
naapudyusan un mantatagu gapu't dit umunudan da kan
Jesu Kristu, mapalpaligat da.
13 Ot sadan nadadag kan mangal-allilaw un tagu tal̲ona
dumadag da ot allilawon da dan uduma tagu pada na pay un
maallilaw da pay lawan.
14 Yoong nu kan sika, itulutuluy nun tuttuwaon dat katut-
tuwaan un naadal̲ nu kan tal̲ona tinuttuwam. Ta tigammum
nu singngadan dadit nangitudtudu kan sika.
15 Ot sosomkom un manipud sit kaabeng nu natigam-
muwam un sat naikanglita ugud Apudyus itudtudu da dit
maipanggop sit mataguwan taku kan Jesu Kristu maipa-
gapu't pammati taku kan siya.
16 Losan dan naikanglita ugud Apudyus impatigammu na
utdan nangisulat ot naselbi da utdin maitudtuduwan din
katuttuwaan, mangigimauwan sidan mangkamali, mangi-
pal̲-ogan sidan lawenga koko-on, kan makaadal̲an si nalintoga
mantatagu,
17 dal̲apnu sat tagun manselbi kan Apudyus maid mangku-
langana utdan kasapulana un mangwa't nabal̲u.

4

1 Bilinok sika utdin mangi-il-an Apudyus kan si Jesu Kristu
un dumatonga mangiyapu kan mangukum sidan losana tagu,
natoy man onnu matattaguwan.

2 Iwalagawag nu dit Nabal̲u'n Damag un maipanggop kan
Jesu Kristu. Masapula ipangog nu un manudtudu, nabal̲u
man onnu lawenga timpu. Awisom danat padama tagu un
manuttuwa kan Jesus. Igimaum dan mangwa si laweng. Bag-
bagaam dida un mangwa si nabal̲u kan an-anusama mansul̲u.
3 Ta dumatong nat timpu un adin dat tagu ud dongl̲on dit
gattoka tudtudu ot sad koon da dat pipiyaon da un koon.
Mangayag da't adu'n mangisul̲u un mangibaga't dat pipiyaon
da ullawa un dongl̲on.
4 Adi daon dongl̲on din katuttuwaan ot sad pipiyaon da'n
dongl̲on dan tultulli un ul̲-ul̲nug.
5 Yoong nu sika masapula gasissiya kan nanakom. At-
tomam dan mapaligatam. Koom dan talibasun di osa'n man-
iiwalagawag sidit Nabal̲u'n Damag. Ot tungpal̲om dan losana
lobbonga koom un osa'n manselbi kan Apudyus.
6 Ta nu maipanggop kan sakon, dinumtongon tun maidatu-
nak kan Apudyus. Dinumtongon tun timpu un tengyak tu un
pita.
7 Kingwak dat losana kabool̲ak un nakalaban. Ot dintong
kuwon dit mangkigadan dit gun-gunna. Ot gasissiya un
napudnu tun pammatik.
8 Ot sinsatunon awad gun-gunak un umuuway kan sakon
un siya dit bal̲angat di kinalintog. Itdon Apu taku un nalintoga
ukum kan sakon nu dumatong di un al̲gawa mangukumana.
Ot bokona lawa'n sakon ud maitdan si gun-guna nu adi pati
dan losana tagu'n naanggoma mangu-uway sidit mangulinana.

Bilin Pablo Kan Timoteo

9 Ikaligatama umoy dakngon sakon si masapsapa.
10 Ta si Demas, sad amo napotog kan siyaon dan mak-
makwa uttun lubung. Binaybay-anak kan siya ot kaysanon
sin Tesalonica. Kaysan si Cresente ud Galacia ot inummoy
pay si Tito ud Dalmacia.
11 Si Lucas ullawaon tun antu kan sakon. Idallay nu si
Marcos ta dakol̲ nat maitul̲ung na kan sakon situn talibasu.
12 Imbaun ku si Tikico utdin Efeso.
13 Ot nu umoy ka't tu isalial̲am dit kagoy ku un imbanat ku
kan Carpo utdin Troas. Idatong nu pay dat iblu, tal̲on sidat
nakwa si geddang.
14 Si Alejandro un mampapanday adu dadit lawenga
kingwa na kan sakon. Yoong si Apudyus manupapak kan siya
sigun sidat kingkingwa na.
15 Man-annad ka pay kan siya ta gattoka lalawwengona tun
itudtudu taku.
16 Utdit damu un nabistigalak, naid tagu't nangitakdol̲ kan
sakon. Impatungadak kan dida'n losan. Iluwal̲uk ta adin

Apudyus pabasul̲on dida maipagapu't tu un kingwa da kan sakon.
17 Yoong ulay nu kama't di, sinal̲akanak kan Apudyus ot pinabilogak isunga nabalinak un inwalagawag dit maipanggop kan Jesus sidan bokona Judio ot antuwaka natagu utdit gattoka matoyak.*
18 Nanam-oka taguwonak kan Apu sidan losana nadadag ot al̲anak un maid maan-anuwak sin langita mangiyapuwana. Madaydayaw si Apudyus si inggaingga! Amen.

Maudi Un Bagbaga

19 Pakumustaom da Priscila kan Akila kan dat kabal̲yan ud Onesiforo.
20 Ininggaw si Erasto utdin Corinto ot tinaynak si Trofimo utdin Mileto ta masakit.
21 Ikaligatam un sumaal̲ si daan di kukummogan. Mampakumusta pay kan sika da Eubulo, Pudente, Lino kan Claudia kan sadan susunud taku.
22 Iluwal̲uk ta iinggaw kan sika si Apudyus kan kaasiyan dikayu'l losan.

* **4:17** ...gattoka matoyak: Utdin Griego, sangin di layon.

Sat Sulat Ud Pablo Kan Tito

1-4 Kan sika Tito un tuttuwan abeng ku maipagapu't dit
pammati un awad kan dita:
Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un man-
agu kan ditaku, kaasiyan dika kan ipooy da un kapkapiya ka.
Sakon si Pablo un mansulat kan sika. Babbaunon Apudyus
sakon kan osaaka apostoles ud Jesu Kristu. Imbaunak kan
Apudyus un umoy tumulung sidan pinilina'n tagu na dal̲apnu
gumakod din pammati da kan madog-an din katuttuwaana
tigammu da kad matagu da un naapudyusan. Kad awad
namnama da utdin mataguwan un maid kigad na un in-
sapatan Apudyus sit daan payyan tun lubung napaloswa.
Bokona mantuli si Apudyus. Utdit dummatong dit timpu,
impatigammu na tu un namnama utdin ugud na. Ot naital̲god
kan sakon dit maitudtuduwan din ugud na ta siya'd bilin
Apudyus un managu kan ditaku.

Sat Talibasun Tito Ud Kreta

5 Tinengyak sika utnat Creta dal̲apnu sika'd mangituluya
mangwa utdan masapula makwa. Manutuk ka utdat lalal-
lakay di manuttuwa utdan kailin-ili un kama't din imbagak
kan sika.
6 Sanat osa'n pangat masapula maid mapabal̲awana kan
ossaan asawa na. Mamati dadin abeng na, maid maugud
kan dida si maipanggop sidan lawenga koko-on kan bokona
nasukil da.
7 Gaputa san osa'n pangat siya'd mangipangat utdan
talibasun Apudyus, masapula maid mapabal̲awana. Bokona
natangngit onnu napudud. Bokona gumubuuk onnu
nauyung onnu nagamgam.
8 Masapula nasangaili, pipiyaona'n koon dan nabal̲u,
naattom, nalintog, naapudyusan din somsomok na kan
nanakman.
9 Masapula Adina lipsutana manuttuwa utdan gattoka
tudtudun naadal̲ na dal̲apnu mabalinana'n itudtudu utdan
udum kan tigammuna nat isungbat na utdan sumuganggang
sidatuwa tudtudu.
10 Ta adu dan nasukil, maid bogas di ibagbaga da kan man-
aallilaw tal̲on sidadin mangipapilit si tul̲gi.
11 Paginokom dida ta guluguluwon da dan simbabal̲yan
maipanggop sidan tudtudu da un bokona lumbong dal̲apnu
mamilak da ullawa.
12 Mismu un osa kan dida'n iKreta un propeta dit nangibaga
un kanana'n,

Ta̱lona matuli dadin iKreta. Kama dat tanana kakkayap.
Nasadut kan na̱lawot da pay.
13 Tuttuwa dit imbaga na. Ot siya'd gapuna un adika umgon
un mangigimau kan dida da̱lapnu sadan kustun tudtudu dan
tuttuwaon da,
14 ot adi daon dong̱lon dan u̱l-u̱lnug dat Judio kan sadat bilin
un impatigammun dat tagu un summina't dit katuttuwaan.
15 Sadan tagun nada̱lus si somsomok, nada̱lus dan losana
banag kan dida. Yoong sidan naisaw si somsomok kan adi
manuttuwa, maid napiya ut koon da onta naisaw din som-
somok da.
16 Kanan da un tigammu da si Apudyus yoong maila't dit
angwat da un bokona tuttuwa. Gabbegut dan tagu, nasukil
da kan ta̱lona adi da makakokwa si napiya.

2

Napiya'n Tudtudu

1 Yoong nu sika Tito, masapul un itudtudum dadin maiyan-
natup sit gattoka tudtudu.
2 Bagbagaam dadin lallakay ta masapula naattom da,
nanakom da kan maiyapuwan da din long-ag da. Masapula
napasnok din pammati da, mampipiya da kan kinaattom da.
3 Padana pay un bagbagaam dadin babakbakot ta matagu
da un maipasayun sit naapudyusana mantatagu. Adida
dumudu̱la, adi da mambubbuuk, kan itudtudu da dan napiya
4 da̱lapnu matudtuduwan da dan ab-abeng nu dida un
mamippiya utdan asawa da kan aabeng da.
5 Masapula iyapuwan da dan long-ag da, nada̱lus din man-
tatagu da, napiya da un gumo̱loy, naanus da kan paiyapu
da utdan lallakay da da̱lapnu maid maumsiw sidan ugud
Apudyus.
6 Bagbagaam pay dan babbagu ta masapula iyapuwan da
dan long-ag da.
7 Utdan losana banag, masapula sika'd mangipaila utdan
naba̱lu'n makwa da̱lapnu awad mambasalan da. Masapula
ipailam un tuttuwa dat itudtudum kan napasnok ka utnat
mantudtuduwam.
8 Usalom dan kustu un ugud un naid ud mapaba̱law da̱lapnu
mabainan dadin sumusuganggang gaputa maid ud maugud
si lawengon da kan ditaku.
9 Ibagam sidadin puyung ta paiyapu da utdan apu da kan
koon da din gasossooma manseselbi. Adida sungsungbatan
dida
10 onnu akawan dida. Ipaila daot un ta̱lona napudnu kan
maid manduwaduwaan kan dida da̱lapnu utdan losana koon

da, maila din kinabal̲bal̲un din tudtudu maipanggop kan Apudyus un Managu kan ditaku.

11 Ta impailan Apudyus dit kaasi dal̲apnu matagu dat losana tagu't inggaingga.

12 Ot maipagapu't tuwa kaasi na, matudtuduwan taku un lumipsut sin nadadaga mantatagu kan sadadi'n gagom taku utdan banbanag situn lubung. Kad mabalin taku'n matagu un naattom, nalintog, kan naapudyusan uttun madama un timpu,

13 ut man-uwayan taku't din nakaskasdaawa al̲-al̲gawa namnamaon taku un sat maipail-an dit kinadayaw kan ki-nangatun ud Jesu Kristu un gattoka Apudyus un managu kan ditaku.

14 Induya na dit long-ag na gapu kan ditaku dal̲apnu mabayadan dan losana basul̲ taku kan dal̲apnu mambalinon ditaku un nadal̲usa tagu na un mangiyaangosa mangwa ut napiya.

15 Isul̲um datu un losan. Pabilgom dan somsomok dan tagu kan igimaum dan makabasul̲ un usalom dan losana kalintogam. Adim ipalubus un makaan din mandadayaw da kan sika.

3

Nabal̲u'n Ugalin Di Manuttuwa

1 Ipalagip nu utdan manuttuwa un lobbong da un paiyapu utdan tulayon di gubilnu kan tuttuwaon da dida. Masapula nasasaggana da un mangwa't nabal̲u.

2 Ibagam kan dida un adi da mampadpadadag onnu maka-subog. Masapula naanus kan naanggom da utdan pada dan tagu.

3 Ta utdit daan taku'n nanuttuwa, namongngobongngog taku, nasukil taku kan Apudyus kan naiyawa taku. Pinuyung ditaku utdan nadumaduma'n gagom kan manggan-ganasan di long-ag. Natagu taku ut nadadaga kasomsomkan. Naapos taku, lalawwekon ditaku kan nanlilinnawek taku.

4 Yoong impailan Apudyus un Managu dit kaasi kan mampipiya na kan ditaku.

5 Ot tinagu ditaku un bokona maipagapu't nalintoga kingwa taku nu adi maipagapu't dit kaasi na kan ditaku. On, tinagu ditaku maipagapu't nanal̲usana kan ditaku kad kama nu naiyabeng taku obos kan mapabpabagu tun mataguwan taku maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu.

6 Amo nalaay si Apudyus un nangitod kan Ispiritu Santu un inggaw kan ditaku maipagapu kan Jesu Kristu un Managu kan ditaku.

7 Kingwan Apudyus di dal̲apnu maipagapu't dit kaasina ibi-
lang ditaku un nalintog ot maitod kan ditaku dit mataguwana
maid kigad na un nanam-on taku.
8 Tuttuwa datu un maitudtudu. Siya'd gapuna un piyaok un
ipapasnok nu un itudtudu sidan tagu dal̲apnu ipasnok dadin
manuttuwa kan Apudyus ud mangwa't napiya ta nabal̲u kan
naselbi datu utdan losana tagu.
9 Yoong adayuwam dan tinutung-uga sinsinnungbat, man-
tuntun si ginnapuwan un maid kigad na, sisinnungbat kan
sisinnubog un maipuun si lintog ta maid selselbin datu ot
maid itdon da ut napiya.
10 Nu awad osa'n manlapuwan di mansisinaan di tagu,
igimaum. Ot nu inggimaum si namingsan onnu namigwa ot
adi kampay dumngol̲ bay-amon.
11 Ta tigammumon un nadadaga tagu ot sadan basul̲ na pay
lawan ud mangipaila un bokon dan kokkoona.

Maudi Un Pammagbaga

12 Ibaun ku't Artemas onnu si Tikico kan sika ot nu makada-
tong da agagoma umoy kan sakon utdin Nicopolis ta ingkod-
dong ku un inggaw sidi nu timpun di kukummogan.
13 Ipapangog nun tumul̲ung kan da abugadu Zenas kan
Apolos dal̲apnu ilakkat da din alyug da. Ilam ta awad dan
losana kasapulan da.
14 Tudtuduwam dan bul̲un taku un mangwa't napiya
dal̲apnu makatul̲ung da utdan tal̲ona makasapul kan dal̲apnu
matagu da un naselbi.
15 Pakumustaan dika utdan bul̲un ku't tu. Pakumustaam
pay dan bul̲un taku'n manuttuwa un mangipotpotog kan
ditaku.
Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus.

Sat Sulat Ud Pablo Kan Filemon

Sat Luglugin Ditun Sulat

1 Kan sika Filemon un potgon mi'n katalibasuwan:
Sakon si Pablo un mababa<u>l</u>ud maipagapu't manselbiyak
kan Jesu Kristu. Bu<u>l</u>un ku si Timoteo, un sunud taku'n
manuttuwa un mansulat kan sika.
2 Satu un sulat mana<u>l</u>an pay kan da sunuda Apia, Arkipo un
bu<u>l</u>un mi'n suldadun Kristu, padana pay sidat manuttuwan
manggigimung sinat bo<u>l</u>oy yu.
3 Iluwa<u>l</u>uk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un
Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sat Mampipiya Kan Pammatin Filemon

4 Kanayuna manyamanak kan Apudyus nu iluwa<u>l</u>uwak
sika.
5 Ta magmagngo<u>l</u> ku dit maipanggop sit manuttuwaam
kan Jesu Kristu kan sat mampipiyam sidan losana tagu'n
Apudyus.
6 Ot iluwa<u>l</u>uk un maipagapu't din man-os-ossaanan taku
si pammati, amo umad-adu nat maawatan taku maipang-
gop sidan mangkapiyaan un itdon Jesu Kristu kan ditaku'n
manuttuwa kan siya.
7 Napotoga sunud, gapu utnat mampipiyam, lummagsakak
kan napabos-o<u>l</u> tun angos ku, ta gapu kan sika gummos-o<u>l</u> din
angos dan tagu'n Apudyus.

Sat Kodaw Pablo Un Maipooy Kan Onesimo

8 Siyadi dit gapuna un mampakaasiyak kan sika ulay nu
awad kalintogak maipagapu't naiyossaanak kan Kristu un
mangibilin kan sika un mangwa utdan lobbonga makwa.
9 Un-unnayoka mampakpakaasi kan sika maipagapu't dit
mampipinniyaan taku'n manuttuwa ulay nu sakon un si
Pablo osaaka mangibagi* kan Kristu kan mababa<u>l</u>udak mipa-
gapu't manselselbiyak kan siya.
10 Ot pangngaasim ta pakawanom si Onesimo un anak ku't
pammati ta naawis kun nanuttuwa uttun naiba<u>l</u>udak.
11 Maid bilabilang na un baba-unom sidit, yoong sinsat-
unon gattoka napotog kan sika kan ulay pay kan sakon.
12 Ta<u>l</u>ona napotog kan sakon yoong pada<u>l</u>nok kan sika.

---

* **1:9** Sat naikanglit sit uduma manuskrito, ...sakon si Pablo na<u>l</u>akayakon, gaputa utdin bagbagan di Griego mabalin un siya'd osa un kaipooyana.

13 Piyaoka inggaw kan sakon dal̲apnu siya'd kama nu ka-
sukat nu un tumul̲ung kan sakon uttun nabal̲udak maipa-
gapu't man-iwalagawagak utdit Nabal̲un Damag.
14 Yoong adik yan koon inggana't ipalubus nu ta bokona
papilitok sika nu adi sanat piyaok manligwat kan sika pay
lawan dit kasomsomkana tumul̲ung.
15 Mabalin un tinengyan dika kan Onisimus si sin-akitan
dal̲apnu mangulin kad inggawon kan sika si inggaingga.
16 Ot bokona baba-unona lawaon nu adi nangatngatu nu
baba-unon ta osa'n napotoga sunud nu kan Kristu. Napotopo-
tog kan sakon yoong amo napotpotog kan sika, bokona lawan
gaputa baba-unom nu adi gapu pay ta sunud nu kan Kristu.
17 Isunga nu ibilang nu un bul̲un nu ud sakon, padatngom
si Onesimo padana pay sin mampapadatong nu kan sakon.
18 Nu nakabasul̲ kan sika onnu awad ud utang na, sakon ud
sumungbat.
19 Sakona mismu tun mampilma, "Sakon si Pablo, sakon ud
manungbat sidan utang na." Bokona masapula ibagak kan
sika un utang nu kan sakon dit nanigammuwam kan Kristu.
20 Siya'd gapuna sunud ku un pangngaasim ta potgam tun
kodawok un ipagapum kan Apu taku. Palagsakonak pay un
sunud nu kan Kristu.
21 Ot gaputa natal̲godak un tuttuwaom sakon, mansulatak
kan sika ta tigammuk un ad-adu pay dan kooma napiya nu
sadatu'n imbagak.
22 Kan osa pay, mangisagana ka ud si inggawak ta nanam-
ok un sungbatan Apudyus danat luwal̲u yu ot mabalina man-
gulinak kan dikayu.

Maudi Un Bagbaga

23 Mampakumusta kan dikayu si Epafras un bul̲un kun
mababal̲ud gapu kan Kristu.
24 Mampakumusta pay da Marcos, Aristarco, Demas kan
Lucas un katalibasuwak.
25 Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Sidat Hebreo

Si Jesus Ud Mangipatigammu Kan Apudyus

1 Utdit aw-awe, namin-adu un awad impatigammun
Apudyus sidat ginnapuwan taku un paimbagana utdat
propeta na. Ot nadumaduma'n wagas dit nan-iipatigammu
na.
2 Yoong sinsatunona udidin di al̲-al̲gaw, sat Anak naon dit
nangipatigammu kan ditaku't dat piyaona. Siya si Jesus un
pinampaloswa na utdan losana awad situn lubung kan siya'd
dinutukana'n maningkuwa utdat losana inggaw.
3 Siya'd mangil-an sit nakaskasdaawa kinangatun Apudyus
kan mangipaila utdit kinaapudyus na. Tatakkudogona dan
losana awad sidat mannakabalina ugud na. Utdit naabus dit
kingwa na dal̲apnu madal̲usan dat tagu utdat basul̲ da, nan-
ulin sin langit ot nantupak sit kapon madiwanan Apudyus
dal̲apnu makapan-apu kan siya.

Nangatngatu Din Anak Apudyus Nu Sadan Aanghel

4 Kad sidiyon, pinambalin Apudyus dit Anak na un amo
nangatngatu nu sadat aanghel ot nadaydayaw pay dit ngadan
na un intod na nu sadadit ngadan dat aanghel.
5 Ta naida tal̲on nangibagaan Apudyus sidadit aanghel na
si kanana'n,
"Anak ku ud sika. Sinsatun ipailaka sakon ud Amam."
Maid pay nangibagaan Apudyus sidan anghel si,
"Sakon ud Ama na kan siya'd Anak ku."
6 Utdit daan Apudyus ibaun situn lubung si Jesus un maibi-
langa pangu'n abeng na kanana'n,
"Masapula mandaydayawa losan dan aanghel ku kan siya."
7 Ot nu maipanggop sidadin aanghel, kanan Apudyus un,
"Sadan aanghel ud babbaun ku ot mabalin ku un mambali-
non dida'n bayogbog onnu gilab di apuy."
8 Yoong nu maipanggop sidin Anak na, kanan Apudyus sit
naikanglita ugud na un,
"Sanat mangiyapuwam Apudyus ud mannanayuna maid si
kigad. Man-apu ka un nalintog sinat mangiyapuwam.
9 Piyaom din nalintog ot lawengom din nadadag. Siya'd
gapuna'n sakona Apudyus nu am-amoda dayaw kan
lagsak dit intod ku kan sika nu sat intod ku utdadit
bul̲un nu."
10 Kinnana na pay sit Anak na un,

“Utdit laplapu na, sika Apu dit namaloswa uttun pita kan
sadan losana maila’d langit.
11 Ot losan datuwa pinaloswam mangkigad da un kama’t
baduta dumadaan yoong sika, mannanayun ka si inggaingga.
12 Awad timpu’n sukatam datun losana pinaloswam un kama
ka si manlukut si kagoy onnu mangkaan si dadaana badut.
Yoong adi kan talon maobos kan maid kigad di mataguwam.”
13 Padana’n naida talon nangibagaan Apudyus sidat aanghel
si kama’t tu,
“Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku inggana’t ipaabak
ku kan sika danat kabusul nu.”
14 Ot singngadanon dit koon dat aanghel nu? Dida dat
manselselbi kan Apudyus un babbaun na un umoy tumulung
sidadit taguwona.

2

San Nakaskasdaawa Managuwan Apudyus Kan Ditaku

1 Utdi, gaputa kama’t di dit kinangatun Apu Jesu Kristu,
masapula amo ipapasnok taku dadit dingngol taku’n katut-
tuwaan dalapnu adi taku matalak.
2 Ta sadat lintog Apudyus un impatigammun dadit aanghel
kan Moses, napatalgodan dit kinatuttuwa da ot singngadan na
mana adi nanuttuwa naitod dit kustu’n dusa na.
3 Nu kama’t di, inon dit man-iilisi taku utdit mandusaan
Apudyus nu adi taku ikaskasu din nakaskasdaawa man-
aguwana kan ditaku nu? Si Apu taku’n Jesu Kristu un mismu
ud ummuna’n nangipatigammu utdit maipanggop sit man-
aguwana kan ditaku. Sadadit nakagngol kan siya dida ud
nangipanoknok kan ditaku un tuttuwa.
4 Ot dinog-an pay Apudyus un pinanoknokan sidit
nangkokwaana utdan nakaskasdaawa mangilasinan kan
nadumaduma’n am-amug. Initdana pay dida’t lainga
painwalas na kan Ispiritu Santu un maiyannatup payon
sit piyaona.

Si Jesu Kristu Din Managu Kan Ditaku

5 Sadit bagu’n lubunga ug-ugudon mi un maisukat situn
madama’n lubung, bokona aanghel nu adi tagu dat pinilin
Apudyus un mangiyapu.
6 Ta awad paingkanglit Apudyus sidita kanana’n,
“Apudyus, singngadan kad dat tagu un sigagasmok ka kan
dida? Singngadan da kad ta ay-ayyuwanam dida?
7 Pinambalin nu dida’n nadobdoba nu sadat aanghel si sin-
akitana timpu ot initdam dida si nakaskasdaawa kinangatu
kan kinadayaw.

8 Painyapum kan dida dan losana awad.”*
Satuwa imbagan Apudyus, maid adin dan tagu iyapuwan ot
nalawaga naida talon nalassig. Yoong sinsatun naid man-an
payyan mangil-ana iyapuwan di tagu dan losana awad.
9 Yoong tigammu taku dit maipanggop kan Jesu Kristu un
nambalin si nadobdoba nu sadat aanghel si sin-akitana
timpu, dalapnu matoya maisalit kan ditaku’n tagu. Nakwa tu
gapu’t dit kaasin Apudyus kan ditaku. Ot gapu’t dit nampali-
gatana kan natoyana naitdan si nakaskasdaawa kinangatu
kan dayaw.
10 Lumbonga talon dit kingwan Apudyus, un siya’d na-
maloswa kan mangaamban sidan losana banag sidit im-
palubus na un mapaligatan si Jesus. Ta maipagapu utdit
kingwana, aduadu’n tagu dat naibilanga anak na ot mailak-
am da utdit nakaskasdaawa kinabalbalu na. Ot sadiya na-
paligatan Jesu Kristu, nambanag un maid mangkulangana’n
mangipangat kan ditaku’t din mataguwan taku’t inggaingga.
11 Si Jesus ud nanalus kan ditaku utdat basul taku. Ot
ditaku un dinalusana kan siya un nanalus, os-ossaan dit Ama
taku. Siya’d gapuna’n adina mabain si Jesus un mangibaga
un susunud na ditaku.
12 Kinnanana kan Apudyus un,
“Ipatigammuk sika utdan susunud ku ot idayaw ku sika
utdan losana ammung.”
13 Kinnanana pay un, “Mantalgodak kan siya.” Ot kanana
payyan un, “Antuwak sidadit anak Apudyus un intalgod na
kan sakon.”
14 Ot gaputa tagu kan matoy taku’n aanak Apudyus un ug-
ugudona, nambalin pay si Jesus un tagu dalapnu maipada
kan ditaku. Kingwa na tu dalapnu utdit matoyana kan
umungalana abakona si Satanas un manligwatan di matoyan
kan maisinaan di tagu kan Apudyus.
15 Ot gapu’t tuwa kingwa na winayaana dat losana tagu
un kama dat puyung kigad si naitaguwan da maigapu utdit
kimut da un matoy.
16 Nalawag un bokona sadat aanghel dit tultulungana nu adi
ditaku’n maibilanga kaganakan Abraham.
17 Siyadi dit gapuna un masapula nambalin si Jesus un tagu
dalapnu talona maipada kan ditaku’n susunud na. Kadon,
nambalina nakaasi kan matalgodana Kangattuwana padi un
manselselbi kan Apudyus ta indatun na dit long-ag na dalapnu
mapakawan dat basul taku.
18 Sinsadinon, gaputa napadasana’d nanligat kan sinug-
sugan Satanas, mabalin na un tulungan dat padpadason Sa-
tanas.

* **2:8** Salmo 8:4-6.

3

Nangatngatu Si Jesus Nu Si Moses

1 Siya'd gapuna susunuda manuttuwa'n pinilin Apudyus,
dikayu un naidagamung sidan inayagana un tagu na, som-
somkon yu ut Jesus. Ta nu maipanggop situn pammati taku,
siya dit imbaun ud Apudyus kan siya'd Kangattuwana padi
taku.
2 Napudnu si Jesus kan Apudyus un nanutuk kan siya,
kama't dit kinapudnun Moses un nangipangpangat sidat
tagun Apudyus.
3 Yoong ulay nu nadayaw un tagu si Moses, maibilang si
Jesus un amo nadayaw nu siya. Padan din mangwa't bo̱loy
un amo nadayaw dit tagu un nangwa nu sat bo̱loy.
4 Tuttuwa'n kada bo̱loy awad tagu si nangwa, yoong si
Apudyus dit nangwa utdan lossalossan.
5 Si Moses baba-unon Apudyus un napudnu'n nanselselbi
utdat tagun Apudyus. Ot imbagana dat maipanggop sidat
daan payyan Apudyus impatigammu kan dida't dit.
6 Yoong si Jesu Kristu bokona baba-unon Apudyus ta Anak
na un napudnu'n mangayyuwan sidan tagu na. Ot ditaku dat
tagun Apudyus nu mantultuluy taku'n nata̱lgod kan natu̱lod
un manguuway sidan namnamaon taku un itdona.

Sat Man-illongan Un Itdon Apudyus

7 Kad sidi, masapula unudon taku dit paingkanglit Ispiritu
Santu un kanana'n,
"Sinsatun, nu dongḻon yu nat ibagbagan Apudyus,
8 adi kayu mansukil un padan dadit ginnapuwan yu un
sinalungasing da si Apudyus sidit timpu un namadpadasan
da utdit kaanus na utdit igawa maid amo taguna.
9 Inggaw kanan Apudyus maipanggop kan dida un, Pinad-
padasak kampay ulay nu inila da dadit am-amuga kingwak
si unog di opata pu̱lu'n dagun.
10 Siya'd gapuna'n summu̱lagak sidadi un tagu ot kinnanak
un, 'Kanayuna sadan bokobokon dan uunnudon datuwa tagu
un bokona sat piyaok dit tungpa̱lon da.'
11 Summu̱lagak kan dida ot insapatak un adika ta̱lon pa̱lnokon
dida utdit insaganaka iillongan."
12 Ot siyadi dit gapuna susunud un, man-annad kayu da̱lapnu
maid osa kan dikayu ut mansomsomok si nadadag un adi
manuttuwa kan Apudyus un siya'd manggapuwan yu un
umadayuwan kan siya un matatagu.
13 Mambibinnaga kayuwota ina̱lga-a̱lgaw aginggana't awad
a̱lgaw yu, da̱lapnu maid maallilawa mambasu̱l si gapun di
sumukilan nat somsomok yu.

14 Ta nu itultuluy taku dit kinatalgod taku't dit damudamu ing-
gana't mandinonya na, mantultuluy pay din maiyossaanan
taku kan Kristu.
15 Siya'd gapuna'n masapula sosomkon taku dit paingkanglit
Apudyus un kanana'n,
"Sinsatun, nu donglon yu nat ugud Apudyus adi kayu man-
sukila kama't dit kingwan dat ginnapuwan yu un
sinalungasing da si Apudyus."
16 Ta singngadan kad dat nakagngol sidit imbagan Apudyus
yoong nansukil da? Bokon kad sidat aappu taku'n impan-
gatan Moses un lummaksun sidin Egipto?
17 Ot ngadan kad dat nakasulagan Apudyus si unog di opata
pulu'n dagun? Bokon kad sidat tagu'n nambasbasul ot natoy
da utdit igawa maid tagtagguwan?
18 Ot singngadan kad dat nangisapataan Apudyus un adina'n
talon palnokon sit iillongana insagana na? Bokon kad sidat
nansukil kan siya?
19 Kad sidiyon, kaawatana adida nakalnok sidit iillongana
insaganan Apudyus gaputa adida tinuttuwa dit imbagana.

4

1 Ot sinsadin ta sissiya payyan dit sapatana't tun satun,
talona man-am-amma taku dalapnu maid osa si adi makalnok
sidiya iillongan.
2 Ta nagngol taku dit Nabalu'n Damag un maipanggop situ
un iillongan kama pay sidadit aappu taku utdit aw-awe.
Yoong ulay nu nagngol da, bokona nangitod si nangkapiyaan
da gaputa adida tinuttuwa.
3 Ditaku'n manuttuwa'l lawa dat mabalina makalnok sidiya
iillongan ta sadat adi manuttuwa, kanan Apudyus un,
"Insapatak sidit sulag ku un talona adik palnokon dida't dit
iillongana insaganak."
Satu un iillongan un insagana na nakwaon manipud kampay
sidit nangwaana uttun lubung.
4 Ta awad naikanglita ugud na maipanggop sit maikapitu'n
algaw sidit namaloswaana't tun pita un kanana'n, "Sit maika-
pitu'n al-algaw nan-illong si Apudyus sidit naabus dat losana
kingwa na."*
5 Ot ibagak payyan dit kinnanan Apudyus maipanggop sida-
dit ginnapuwan taku'n adi nanuttuwa un kanana'n, "Talona
adik palnokon dida utdit iillongana insaganak."
6 Utdi, kaawatan un adida nakalnok dat ummuna'n nakagn-
gol sit damag maipanggop sidiya iillongan gapu't dit adida
nanuttuwaan. Yoong ulay nu kama't di, awad da ud udum
un makalnok.

---

* **4:4** Gen. 2:2.

7 Isunga nangikoddong payyan si Apudyus si sabali'n timpu
ot sinsatun diya timpu. Maabus man piga'n dagun manipud
sit adida nanuttuwaan, paingkanglit Apudyus kan David dit
naibagakon kanad un,
"Sinsatun, nu dongl̲on yu nat ugud Apudyus adi kayu man-
sukil."
8 Bokona sadit ili un nangipuyutan Josue utdat ginna-
puwan taku dit ug-ugudona'n iillongan. Ta nu siya, adinon
Apudyus nangibaga't maipanggop si sabali un timpu.
9 Siya'd manigammuwan taku'n awad timpu'n umillongan
dat tagun Apudyus kama't dit nan-illongan Apudyus sidit
maikapitu'n al̲-al̲gaw.
10 Ta singngadan na mana tagu dit lumnoka makaillong
kan Apudyus, man-illong pay sidadit talibasu na un kama't
dit kingwan Apudyus sidit magangput naon dat kingwa na.
11 Siya'd gapuna'n koon taku dit kaboo l̲an taku'n maka l̲nok
sidi un iillongan un naid ulay osa kan ditaku si adi tumuttuwa
kan Apudyus un kama't dit kingwan dat kaganakan Israel un
siya'd adida naka l̲nokan.
12 Ta sat ugud Apudyus matatagu kan mannakabalin.
Natadtadom nu sanat duwa't nga l̲aba ispada ta silputana nat
tung-al̲ aginggana't dit ulong na. Maka l̲nok pay sin som-
somok kan kadogwa kan kaboo l̲ana un usigon dat laweng kan
napiya'n somsomok di tagu kan sadat panggop kan piyaon
da.
13 Maid mailingod kan Apudyus ta iillana dan losana
paloswa kan tigammu na dan losana maipanggop kan ditaku.
Ot sungbatan taku't din atubang na dat losana kingkingwa
taku.

Si Jesus Dit Kangattuwana Padi Taku

14 Si Jesus un Anak Apudyus, siya'd nadayawa kangat-
tuwana padi taku un kaysan sit kustu'n igaw Apudyus sin lan-
git. Siya'd gapuna'n adi taku'n ta l̲on lumipsut situn pammati
un ibagbaga taku.
15 Ta satu un kangattuwana padi taku maawatana datun
kinakapsut taku ta siya un mismu, napadasana dan losana
sugsug un kama pay kan ditaku yoong adina nambasu l̲.
16 Siya'd gapuna'n masapula nata l̲god taku un umadani
kan Apudyus un nakaasi ta kodawon taku'n kaasiyan kan
sa l̲akana ditaku nu timpuna un masapul taku.

5

1 Sat kangattuwana padin di Judio, mapili utdan bu l̲un na
ot siya'd madutukana mangisikad kan dida't din atubang
Apudyus. Siya'd mangidatun sidan itdon dan tagu kan

Apudyus kan sidat ayama maidatun dal̲apnu mapakawan da
utdat basul̲ da.
2 Ot satu un kangattuwana padi makaawat sidadit mailladu
maipagapu't dit kinakulang di tigammu da ta tagu'l lawa'n
awad pay mangkulangana.
3 Siya'd gapuna un, nu mandatun masapul un bokona
lawa'n gapu't dat basul̲ dat tagu nu adi gapu pay sidit basul̲
na.
4 Maid manutuk sit long-ag na pay lawana mambalin si
kangattuwana padi nu adi si Apudyus ullawa ud mabalina
manutuk un kama't dit nanutukana kan Aaron.
5 Padana pay kan Kristu un bokona pinadayawana pay
lawan dit long-ag na dal̲apnu mambalin si kangattuwana padi
nu adi dinutukan Apudyus. Ot kanan Apudyus kan siya un,
"Sika ud Anak ku. Sinsatuna al̲gaw ipailaka sakon ud Amam."
6 Awad pay dit nangibagaan Apudyus kan Jesus un kanana'n,
"Padi ka ut inggaingga kama't dit kinapadin Melkisedec."
7 Utdit ininggawan Jesus situn pita nanluwal̲u ot indakol̲ na
dit ginga na kan inyibil na un dit nangkodaw kan Apudyus
udsi mataguwana kan katoy gaputa tigammu na un man-
nakabalin. Ot dingngol̲ Apudyus gaputa nampakumbaba
kan nantungpal.
8 Ulay nu Anak Apudyus, inadal̲ na dit mantungpal kan
Apudyus sidadit nampalpaligatana.
9 Ot magangput na mana matungpal dat losana impakwan
Apudyus kan siya, nambalina siya'd gapuwanan dit maid
kigada mataguwan dat losana tagu'n manuttuwa kan siya.
10 Siya'd dinutukan Apudyus un kangattuwana padi un
kama't dit kinapadin Melkisedec.

Pammagbaga Utdin Adi Suminaan

11 Adu payyan datun ibaga mi maipanggop situ un nau-
gud mi yoong nasigaba ipakaawat kan dikayu ta adi kayu
makaaw-awat.
12 Nabayag kayu un namati ot lobbong na un dikayuwon
ud mangitudtudu utdan udum. Yoong bokon ta masapul yu
payyan nat sabali un mangisul̲u kan dikayu utdat nal̲asu'n
maawatana ugud Apudyus un naitudtuduwon kan dikayu
utdit luglugi na payyan. Kama kayu payyan si abenga
sumusususu kan adi makakotkot si nabol̲anga makan.
13 Singngadan na mana tagu nat sumusususu, abeng
payyan ot adina payyan mailasin din kustu kan nalintog.
14 Yoong sanat tagu un makakotkot si nabol̲anga makan,
naotongon. Padan dan nabilog si pammati un naadal̲ daona
usalon dat somsomok da un mangilasin sit napiya utdit
nadadag.

6

1 Isunga, adi takuwon uliulinon un adaḻon danat tudtudu'n naḻasu un maawatan maipanggop kan Kristu. Adaḻon takuwot
danat nadaḻom un tudtudu un mampabilog situn pammati
taku. Adi takuwon uliulinon un adaḻon danat ummuna'n
tudtudu un nanlugiyan di pammati taku un kama't dan:
man-awidan taku dadit kokkoon taku un maid selbi na ot
manuttuwa taku kan Apudyus.
2 Adi takuwon uliulinona adaḻon dan maipanggop si bun-
yag, san mangipatayan sin ima't din uḻun din buḻun nu
iluwaḻuwan, san mampaungaḻan Apudyus sidan tagu un natoy
kan san man-ukuman Apudyus sidan tagu un maid si kigad.
3 Adaḻon takuwot dadin nadaḻom un tudtudu'n mampabilog
situn pammati taku nu ipalubus Apudyus.
4 Ta sadan namati un man-awidan da dit pammati da kan
Jesu Kristu, adidaon mabalina maawis umana mambabawi
gaputa naabusona linawagan Apudyus dit somsomok da
ot napadasan daona linak-am dit ligalun Apudyus kan na-
padasan daona naawat dit Ispiritu Santu utdin mataguwan
da.
5 Natigammuwan daon dit kinabaḻun dit ugud Apudyus kan
nagikna daon dit pannakabalin Apudyus un maipaila uman
situn dumoḻdoḻa timpu.
6 Nu nan-awidan da dit pammati da, adina mabalin un
maawis da un mangibabawi't dat basuḻ da uman ta gapu't
dan kokkoon da, kama nu ilansa da uman si Jesus un Anak
Apudyus kan ibabbain da utdat kaaduwan.
7 Sadanata tagu maiyalig da si pita. Nu san pita un mau-
daudanan ta naḻaba nat tumubu un muḻmuḻa un manselbi'n
mangkapiyaan din makinpita, bindisyunan Apudyus diya
pita.
8 Yoong nu kalenuk kan bollat nat tumubu, maid selbi na
un pita ot maid ayana'n dusaon Apudyus ta sobgona.
9 Yoong ulay nu kama't di din imbagak kan dikayu'n napo-
toga susunud, maid duwaduwak kan dikayu'n koon yu dit
nabaḻu un siya'd maiyannatup un koon dat tinagun Apudyus.
10 Ta nalintog si Apudyus ot bokona liuwana dadit nabaḻu
un kingkingwa yu kan sat mampipiya yu maipagapu kan
siya un impaila yu utdit mantutuḻung yu utdat pada yu un
manuttuwa un itultuluy yu inggana't tun satun.
11 Sad taḻona kalikagumak, ipapasnok nat kada osa kan
dikayu'n mannamnama kan Apudyus inggana't magun-ud
yu un losan dat nanam-on yu.
12 Ta nu sad koon yu di, bokona sumadut kayu nu adi
kumama kayu utdat udum un gapu't dit manuttuwaan da
kan kinaanus da, awaton da dit insapatan Apudyus.

Tungpal̲on Apudyus Dit Insapata Na

13 Utdit nansapataan Apudyus kan Abraham insapatana un
tungpal̲on na dit imbaga na. Ot gaputa naid nangatngatu nu
siya, inusal na dit ngadanna un nansapata.
14 Ot kingwanana un, “Isapataka bindisyunak sika kan
paaduwok dan kaganakam.”
15 Ot gaputa inan-anusan Abraham inuuway, natungpal dit
insapatan Apudyus kan siya.
16 Nu sapataan nat osa’n tagu dit kinatuttuwan dat ibagba-
gana, mansapatan usalona dit ngadan di tagu’n nangatngatu
nu siya kad maaliglu dit mansisinnungbatan da.
17 Padana pay un sinapataan Apudyus dit imbaga na ga-
puta piyaona’n ipaila utdadit losana umawat sidat imbaga na
un adina’n tal̲on maobos dit somsomok na.
18 Kingwa na di dal̲apnu ditaku’n nangkamang kan siya amo
mapabilog tun somsomok taku’n mangipapasnok un man-
namnama’t dat imbaga na. Onta antu datun duwa’n kingwa
na un adi mabalina maobos ta nangal̲-am an si nantuliyan
Apudyus.
19 Satu un namnama siya’d mangibakod situn mataguwan
taku ta maid duwaduwa na un matungpal. Gapu’t tuwa nam-
nama taku, kama taku’t nakal̲nok sit kustu’n igaw Apudyus
un kama’t din linumnokan di kangattuwana padi utdin
Kasasantuwana kuwaltun di timplu un nasal̲-inan si koltina.
20 Ummuna un kaysan si Jesus sidi, dal̲apnu siya’d man-
gibagi kan ditaku ta siya’d nambalina kangattuwana padi ut
inggaingga un kama’t dit kinapadin Melkisedec.

7

Sat Kinapadin Melkisedec

1-2 Satu un Melkisedec, ali ud Salem kan padi un nanselselbi
kan Apudyus un kangattuwan. San piyaona un ugudon din
ngadan un Melkisedec, alin di kinalintog ot sat piyaona paya
ugudon din saad na, alin di kappiya gaputa san piyaona’n
ugudon din Salem, kapiya. Utdit mangulinanon Abraham un
nanligwat sit gugubbatana namatoyana utdat opata ali kan
dat buyut da,* inabat Melkisedec ot binindisyunana. Ot intod
Abraham kan siya dit ingkapul̲un dat losana sinamsam da.
3 Si Melkisedec, naid nauguda ama na, ina na, onnu gin-
napuwana. Naid pay nauguda naiyabengana kan natoyana.
Ot maipangkama’t din Anak Apudyus ta mantultuluya padi
si inggaingga.

---

* **7:1-2** Gen. 14:17-20.

4 Ilan yu tun kinangatun Melkisedec. Intod Abraham un
nadayawa puun taku'n Judio kan siya dit ingkapul̲un dat
sinamsam da utdit gubat.
5 Awad lintog di Judio un sadat kaganakan Levi un nam-
balin si padi, dida'd awad si kalobbongana mangal̲a utdit
ingkapul̲un dit apit dat bul̲un da ulay nu kaganakan Abraham
dida'l losan.
6 Yoong si Melkisedec un bokona kaganakan Levi, siya'd
nangitdan Abraham sit ingkapul̲un dat sinamsam da. Ot
binindisyunana't Abraham un nangisapataan Apudyus
sidan sapata na.
7 Tigammu taku'l losan un sat mamindisyun, nangatngatu
nu sadit bindisyunana.
8 Sadan kaganakan Levi un nangit-itdan dat tagu't dat
ingkapul̲u da, tagu da'l losana matoy.
9 Ulay nu sada Levi kan dat kaganakana dit nangit-itdan
dat tagu't dat ingkapul̲u da, mabalin pay un kanan taku'n
nangtod daon sit ingkapul̲u da kan Melkisedec sidit nangit-
dan Abraham sit ingkapul̲un dat sinamsam da utdit gubat.
10 Onta ulay nu adina payyan naiyabeng si Levi utdit
nangabatan Melkisedec kan Abraham, naibilanga ininggа-
won sit long-ag Abraham ta si Abraham dit ginnapuwana.
11 Intod Apudyus dat lintog na utdat kaganakan Israel
maibasal sit nandutukana't dat ganak Levi un papadi ta
dida'd mangipatungpal sidat datdatun un naibilin. Ot nu
nagun-ud okyan dat tagu dit kinalintog gapu't dat datun
dat papadi, adina masapul okyana nangibaun si Apudyus
si sabali'n padi. Sadi un padi, maipada dit kinapAdina kan
Melkisedec un bokon sit kinapadin Aaron un kaganakan
Levi.
12 Ot nu nasukatan dit kinapadin dit padi, lobbong na un
masukatan pay dit lintog.
13 Si Apu taku'n Jesu Kristu tun mauguda naisukata padi.
Nanligwat si sabali'n puli ot naid kabagiyana un nanselbi ut
kinapadi.
14 Tigammun di losana naiyabeng si Apu taku utdat ka-
ganakan Juda. Ot naid imbagan Moses ut maipanggop situ un
ganak sidit nambagbagaana't maipanggop sidadit papadi.

Naiduma Un Padi Un Padan Melkisedec

15 Ot nalawlawag pay un maawatan dit naidumaan dit
kinapadin Jesu Kristu gaputa maipada't dit kinapadin
Melkisedec.
16 Bokona nampadi maipagapu't lintoga maipanggop si
pulin di tagu nu adi nambalin si padi gapu't dit pannakabalin
dit mataguwan un maid kigad na.

17 Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, “Padi ka si
inggaingga un kama’t dit kinapadin Melkisedec.”
18 Kad sidiyon, nasukatan dit dadaana lintog ta nakapsut
kan naid selbi na.
19 Adina kabool̲ana mambalinon dat tagu un maid mangku-
langan da. Yoong sinsatun awad nabal̲bal̲u’n namnama taku,
ta gapu kan Kristu mabalin taku’n umadani kan Apudyus.
20-21 San osa payyana mangil-an un naiduma dit kinapadin
Jesu Kristu, sat insapatan Apudyus maipanggop sit kinapAd-
ina un kanana’n,
“Sakon un Apu insapatak ot naid maobosan ditu’n somsomok
ku: ‘Padi ka si inggaingga.’ ”
Ta sat nampadiyan dat udum naid ud insapatana ut kama’t
tu.
22 Maipagapu’t tuwa sapatan Apudyus, si Jesus ud
mangisikad sit matungpal̲an dit bagu kan amo nabal̲bal̲u
un tulag.
23 Antu da payyan uduma naidumaana. Adu dan nasong-
songwata nampadi gaputa mangkigad dit kinapadi da nu
matoy da.
24 Yoong si Jesus adina matoy ot mantultuluy dit kinapAd-
ina si inggaingga.
25 Kadya kabool̲ana’t inggaingga un taguwon dan losana
tagu’n umadani kan Apudyus gapu’t dit pammati da kan siya,
ta matatagu’t inggaingga un mangikakkaasi kan ditaku utdin
atubang Apudyus.
26 Siya’d gapuna un si Jesu Kristu dit maibagaya kangat-
tuwana padi taku gaputa nasantuwan kan tal̲ona naid na-
pabal̲awana onnu basul̲ na, bokona kama kan ditaku’n gum-
abasul̲a tagu. Kaysan langit ot naitdan si nangatu’n saad un
maid maipadaana.
27 Bokona kama’t dat uduma kangattuwana padi si Jesu
Kristu ta adina masapula mandatun si inal̲ga-al̲gaw gapu utdit
basul̲ na asi mandatun gapu’t dat basul̲ dat tagu. Ta si Jesus,
namingpingsana nandatun sidit nangidatunana’t dit long-ag
na un siya’d ummanaya bayad dat losana basul̲ di tagu si
inggaingga.
28 Nu maibasal sit lintog Moses, sadat madutukana kan-
gattuwana padi, tagu da’l lawa un awad mangkulangan da.
Yoong nu maibasal sit insapatan Apudyus un naudi nu sadit
lintog, sadit Anak na dit nadutukana kangattuwana padi un
tal̲ona naid mangkulangana si inggaingga.

8

Si Jesus Ud Kangattuwana Padin Dit Bagu Un Tulag

1 Satu tun piyaon mi'n maawatan yu utdan ibagbaga mi kan
dikayu. Awad kangattuwana padi taku'n mantutupak sin
kapon madiwanan dit tutuppakan Apudyus un Kangattuwan
ud langit.
2 Manselselbi un kangattuwana padi utdin kustu'n igaw
Apudyus un bokon sidit tulda un binangun di tagu't dit.
3 Sat kada kangattuwana padi madutukan un mangidatun
sidan itdon dan tagu kan Apudyus kan uduma kalasin di
maidatun. Siya'd gapuna un si Kristu masapul paya awad
idatun na.
4 Nu iniinggaw si Jesus situn pita bokonon un mampadi ta
awadon dadit papadi un man-idatun sigun sit lintog.
5 Sat talibasu da un papadi kama nu angngingiwan un
mangil-an sidit kustu'n awad sin langit. Kama kan Moses sidit
dandani na un ilugi un bangunon dit tulda, imbilin Apudyus
kan siya un, "Ilama ustu. Am-ammaama padaon nat losana
kokwa na dal̲apnu makwam un losan dat naipaila kan sika
utdin bateled."
6 Yoong sat naitod kan Jesus un talibasu nangatngatu nu
sadit talibasun dadit ummuna'n papadi. Padana pay un sat
bagu'n tulag Apudyus sidan tagu un nambalin maipagapu
kan Kristu, nabalbalu nu sadit dadaana tulag gaputa insap-
atan Apudyus un nabal̲bal̲u dat itdona sidan tagu.
7 Ta nu maid okyan nangkulangan dit ummuna'n tulag,
bokona nasukatan.
8 Yoong indasan Apudyus un awad nangkulangan dat tagu
kan sadit tulag isunga kanana utdit un,

"Dumtong nat al̲-al̲gaw un mangwaak si bagu'n tulag sidan
kaganakan Israel kan sidan kaganakan Juda.

9 Satun bagu un tulag, bokona kama't dit ummuna'n intu-
lag ku utdat aappu da utdit impuyut ku dida'n inam-
ammaana lummaksun sin Egipto. Ta adida intultuluya
tinungpal dadit intulag ku ot siya'd namaybay-ak kan
dida.

10 Siyatu din bagu'n tulag ku utdan kaganakan Israel nu
dumatong dit timpu na. Imul̲ak dadin linlintog ku
utdan somsomok da ot bigbigon da ud sakona Apudyus
da kan dida ud taguk.

11 Bokona masapula tudtuduwan da dat susunud kan
kailiyan da dal̲apnu tigammuwon da ud sakona
Apudyus, gaputa manipud kadobaan inggana't
kangattuwan tigammuwakon kan dida un losan.

12 Kaasiyak dida ot adikon sosomkon dat nadadaga kingk-
ingwa da kan pakawanok dadit basbasul̲ da," kanan
Apudyus.

13 Sat nangibagaan Apudyus maipanggop sit bagu'n tulag,
imbilang na un dadaanon dit ummuna un tulag ot adina
mambayag mammaidan un padan dat losana banag nu du-
madaan.

9

Sadit Dadaan Kan Sat Bagu Un Mandaydayawan

1 Sadit ummuna'n intulag Apudyus sidat tagu na, inggaw da
ud bilbilin maipanggop sit mandadayaw da kan inggaw pay
dit tulda un kingwa da un mandaydayawan da uttun pita.
2 Sadiya tulda, nagogwa ta inggaw koltina't dit gawa
na. Sadit dupal̲an un kuwaltu siya dit mauguda Nasan-
tuwana Kuwaltu un siya'd inggawan dit silaw kan lamesaana
naipatayan dit tinapaya maidatun kan Apudyus.
3 Sadit awid dit koltina, siya dit maikagwa'n kuwaltu un
mauguda Kasasantuwana Kuwaltu.
4 Awad da ud alikam situ un sadit altar un nasamul̲an si
bul̲awan un sosobgan di insensu kan sadit lakasa'n nasamul̲an
si bul̲awan un ngadnon da ut lakasan di tulag. Sadiya lakasa,
siya'd naiggaan dit bul̲awana banga un inggawan dit manna,
sadit summimita sul̲kud Aaron kan sadat duwa'n topak di
batu un naikanglitan dadit simpulu'n bilin Apudyus.
5 Sat labaw didiya lakasa awad da ud napayakana
paloswa'n mauguda kerubim un mangipaila't dit kinaawad
Apudyus sidiya lakasa. Nabikyad dat payak da ot
natudungan dit igawa mapakawanan dat basbasul̲. Yoong
bokona sinsatun ud mailawlawagan datuwa banag.
6 Kama't tu dit naul̲nusan dat alikam dit tulda un nanday-
dayawan da. Inal̲gawa sad longkon dadit papadi dit madu-
pal̲an un kuwaltu dal̲apnu koon da dat kalobbongan da un
koko-on.
7 Yoong nu sadit nangindal̲oma kuwaltu, sadit kangat-
tuwana padi ullawa'd makal̲nok si mamingsan sit sindagu-
nan. Adina pay makal̲nok nu maid al̲ana si dal̲a un idatun na
kan Apudyus gapu't dat basul̲ na kan dat basul̲ dadit tagu.
8 Gapu't tuwa mauunnud sidit, nalawaga ipatpatigammun
Ispiritu Santu un inggana't mauussal payyan dit tulda un
mandaydayawan da utdit, adina mabalin un makal̲nok dat
tagu't dit Kasasantuwana Kuwaltu'n kawadan Apudyus.
9 Awad kaipooyan ditu uttun madama'n timpu. Kaipooy-
ana un losan dat ayam kan uduma datun dat nanaydayaw
kan Apudyus, bokona inumdasa nanal̲us sit somsomok da
maipanggop sidat basul̲ da.
10 Ta sadat datun da maipooy ullawa't madal̲usan dat basul̲
da maipagapu't makan, mainum, kan udum paya madal̲usan

da. Maipanggop da'l lawa si madaḻusan di long-aga impatung-
pal Apudyus agingga't pinabagu na dat linlintog.

11 Yoong sinsatun, si Kristu un kangattuwana padi taku'd
nangidatong sidat napiya'n banaga laklak-amon taku.
Manselselbi'n padi utdin gattoka igaw Apudyus un amo
napotpotog kan amo napipiya nu sadit Kasasantuwana
Kuwaltun dit tulda't dit. Onta bokona kingwan di tagu onnu
nakwa uttun pita.

12 Nilumnok si Kristu utdit gattoka Nasantuwana Igaw
Apudyus un namingpingsana naid pigwapigwana. Ot
bokona sat daḻan di kalding kan daḻan di ubbun baka dit
indallay na un datun, nu adi sadit mismu'n daḻana. Kad
tinungpal naon dit masapula makwa daḻapnu mapawayaan
taku si inggaingga.

13 Utdit, madaḻusan dat tagu'n maibilanga naisaw utdit
man-iilan Apudyus nu waḻsiyan padi dida't daḻan di kalding,
daḻan di ubbun baka kan gabun di nasgoba baka daḻapnu
maibilang da umana nadaḻus.

14 Utdi, nu mabalin dadi un makadaḻus, ad-adu dit nakwaan
dit daḻan Jesu Kristu. Ta si Kristu un naid pulus napabaḻawana,
indatun na dit long-ag na kan Apudyus gapu't dit saḻak Ispir-
itu Santu un maid matoyana, daḻapnu sat daḻa na dit manaḻus
situn kasomsomkan taku'n naisaw maipagapu't dan kingk-
ingwa taku'n maid selselbina. Kadon, mabalin takuwona
manselbi kan Apudyus un matatagu.

15 Ot maipagapu utdiya kingwan Jesus, nambalin dit bagu'n
tulag daḻapnu sadat losana pinilin Apudyus un tagu na
maawat da dit mannanayuna bindisyun un insapata na. Ta
maipagapu't dit natoyana nawayawayaan da utdat basuḻ da
utdit timpun dit dadaana tulag.

16 Nu mangwa nat osa'n tagu si kasulatan maipanggop
sidan ipatawid na, adina mabalin un manggogogwa dadit
manawid inggana si awad manigammuwan un natoyon dit
mangipatawid.

17 Sadi un kasulatan asina'l lawa maipatungpal nu matoy
dit singkuwa. Naid anuanu na nu matattaguwan payyan dit
tagu'n singkuwa't dat maipatawid.

18 Padana't dit dadaana tulag, nausal dit daḻa un nangipa-
piddot sidit tulag.

19 Kama't dit kingwan Moses utdit impatigammu na dadit
bilbilin dat lintog Apudyus sidadit tagu, nangaḻa si daḻan
di ubbun baka kan daḻan di kalding ot dinanumana. Nan-
gaḻa't sangan di kayu'n hisop un siya'd nangitakodana't dit
naduḻawa luput un dutdut di kannelu asina insawsaw sit daḻa

un siya'd nanwal̲si na utdit iblu un naikanglitan dadit lintog
kan sadadit losana tagu'n awad sidi.
20 Ot sat manwal̲siyana kanana un, "Satu un dal̲a dit mam-
papiddot sidit tulaga imbilin Apudyus un unudon yu."
21 Padana pay un winal̲siyan Moses si dal̲a dit tulda kan sat
uduma mausala mandaydayaw.
22 Katuttuwaana, sigun sit lintog istay ta losana banag
masapula awad dal̲a ut maidatun dal̲apnu maibilang da un
nadal̲us sidin man-iilan Apudyus. Adina pay mabalina ma-
pakawan nat osa'n tagu utdat basul̲ na nu maid dal̲a si maid-
atun.

*Madal̲usan Dat Basul̲ Maipagapu't Nangidatunan Kristu Ut-
dit Long-ag Na*

23 Kama't di dit madal̲usan dat losana usal sit tulda un
sadatu un usal awaawata lawa'n dan awad langit. Yoong
sadadit losana awad sin langit masapul da dit napotpotoga
maidatun.
24 Bokona nilumnok si Kristu utdit Kasasantuwana
Kuwaltu'n kingwan di tagu kan awaawata lawa'n dit tuttuwa
un igaw, nu adi nilumnok langit un siya'd gattoka igaw
Apudyus. Siya'd inggawana't tun satuna mangibagi kan
ditaku utdin atubang Apudyus.
25 Si Kristu, bokona namin-adu'n indatun na dit dal̲a na
un kama't dit kangattuwana padi utdit un dinaguna lumnok
sidit Kasasantuwana Kuwaltu'n mangidatun sidadit dal̲an di
ayam.
26 Ta nu dinagun un idatun na dit dal̲a na, mamin-adu
okyana nampalpaligat manipud sit nakwaan ditu'n lubung.
Yoong bokona kama't di ta sat tuttuwa, namingsana lawa'n
inummoy si Kristu uttun pita uttun udidin di al̲-al̲gaw, dal̲apnu
kaanona dit basul̲ sidit nangidatunana't dit mismu'n long-ag
na.
27 Ta naikoddonga mamingsana lawa'n matoy nat tagu ot
maabus kad ukumon Apudyus.
28 Padana un si Kristu namingsana lawa'n naidatun un
nanagapal̲ sidat basul̲ dat losana tagu. Dumatong uman
yoong bokonona gapu utdat basul̲ nu adi dal̲apnu taguwona
dat manguuway kan siya.

10

Sat Kinapotog Dit Datun Kristu

1 Sadat linlintoga naitod sidadit Judio, angngingiwana
lawa'n dadin nabal̲u'n banaga dumatong un bokona siya dat
tuttuwa. Siya'd gapuna un bokona inumdas dat indatdatun
dat tagu kan Apudyus si kadagundagun ta adina nabalinan
un pinambalin dat tagu un maid si mangkulangan.

2 Ta nu inumdas okyana nanal̲us kan dida, inggongda da
okyanon dit mandatun kan adidaon somsomkon dadit bas-
basul̲ da.
3 Yoong sat kinatuttuwana, sadat datun si kadagundagun
dat mangipagasmok kan dida't dat basul̲ da.
4 Ta adina un tal̲on dit dal̲an di kalding kan baka mabali-
nana makaan dit basul̲.
5 Ot siya'd gapuna un sidit dandani'n umoy si Kristu uttun
lubung kinnanana kan Apudyus un,

"Bokona sadat ayama mapatoy kan udum paya datun dat
piyaom nu adi insaganam tun long-ag ku un maidatun.
6 Bokona sadat datuna masgob kan sadadit uduma datun un
maipooy si basul̲ dat mas-omam.
7 Ot siya'd gapuna un kinnanak un, 'Antuwak Apu un
mangwa utdan piyaom,' un siya'd naikanglit sit iblun di
lintog maipanggop kan sakon."*
8 Somsomkon taku tuwa imbagan Jesu Kristu. Umuna,
kanana un bokona sadat ayama mapatoy onnu masgob onnu
sadat uduma maidatun un maipooy si basul̲ dit piyaon
Apudyus onnu mas-omana ulay nu kingwan dat tagu datu un
maibasal sidat lintog Moses.
9 Asina payyan kanan un, "Antuwak Apudyus un mangwa't
nat piyaom." Kaawatan un sinukatan Jesus dat siguda dat-
datun sidit nangidatunana utdit long-ag na.
10 Ot gaputa natungpal dit piyaon Apudyus, nadal̲usan taku't
dat basul̲ sidit namingpingsana nangidatunan Jesu Kristu
utdit long-ag na.

11 Sadat papadin di Judio utdit, kaal̲gaw-al̲gaw un umoy da
koon dan talibasu da. Maminpin-adu un idatun da dadit
sissiya payon un datun yoong tal̲ona naid kaanona't dat basul̲
di tagu.
12 Yoong si Kristu, namingpingsan dit nan-idatunana't dit
long-ag na kan Apudyus un siya'd inumdasa nangaan sidat
basul̲ di tagu si inggaingga. Maabus man, nantupak sit kapon
madiwanan ud Apudyus.
13 Ot man-uuway sidi inggana't abakon Apudyus dan
losana kabusul̲ na ot tangadon da un Apu da.
14 Ta gapu't dit namingpingsana nangidatunan Apu Jesus
sit long-ag na, dinal̲usana dat basul̲ dat tagu'n manuttuwa ot
maidon mangkulangan da ut inggaingga.

15 Ulay si Ispiritu Santu panoknokana'n tuttuwa datu utdit
nangibagaana't dat ugud Apudyus un kanana'n,

---

* **10:7** Salmo 40:6-8.

16 “Siyatu tun itulag ku kan dida nu dumatong dit timpu,”
kanan Apudyus. “Imul̲ak datu’n lintog ku utdan som-
somok da.”
17 Ot kanan pay dit ugud Apudyus un,
“Tal̲ona adik sosomkonon dat basul̲ da kan nadadaga kingk-
ingwa da.”
18 Ot gaputa pinakawanon Apudyus dadin basul̲ di tagu,
bokona masapula awad uman maidatun un maipooy si basul̲.

Umadani Taku Kan Apudyus Un Sitatal̲god

19 Siya’d gapuna susunud un, awad wayawaya taku un
umoy sidin kustu’n igaw Apudyus gapu’t dit dal̲an Jesu Kristu
un nan-ayus.
20 Ta gapu’t dit nangidatunan Jesus sit long-ag na nangwa
si bagu’n dal̲ana umoy kan Apudyus un bokonona mangoy sit
koltina nu adi sadi un dal̲an siya si Kristu un matattagu.
21 Siya’d kangattuwana padi’n mangaayyuwan kan di-
taku’n taguna.
22 Siya’d gapuna’n umadani taku kan Apudyus un
sipupudnu un adinaon manduwaduwa tun pammati taku.
Masapula nadal̲us tun somsomok taku un naidon danag
taku’t dan basul̲ taku un kama nu nawal̲siyan taku’t dit dal̲an
Kristu kan nabul̲uwan tun long-ag taku’t nadal̲usa danum.
23 Adi taku lipsutan dit namnama un ipalpalawag taku.
On, adi taku manduwaduwa ta matal̲godan si Apudyus un
manungpal sit insapatana.
24 Somsomkon taku nu innon taku’n mantitinnul̲ung
dal̲apnu mampipinniya taku kan koon taku dan napiya.
25 Inggongdanon dat uduma makagimung yoong masapula
adi taku igongda un mandadatdatonga mandaydayaw kan
Apudyus. Amo mampipinnabilog takuwot si pammati ta
tigammu taku un dandaniyon nat al̲-al̲gawa man-ulinan Apu
Jesus.
26 Ta nu gagal̲aon taku un mambasubasul̲ situn naipatigam-
muwan ditu’n katuttuwaan kan ditaku, naidon udum si
datun un mabalina mangaan si basul̲.
27 Siya’l lawa’d awada mauuway, sadit gakkimuta mauku-
man kan gakkimuta apuy un manogob sidadit gumusul̲ kan
Apudyus.
28 Utdit timpun Moses, singngadan na mana adi manut-
tuwa utdit lintog, nu kustiguwan di duwa onnu tul̲u’n tagu
naid dagudagu na un mapatoy.
29 Ot nu kama’t di, somsomkon yu nu kamaan din dagson
din maikoddonga dusan din tagu un manul̲adul̲a utdit Anak
Apudyus, san adi mamotog sidit kinapotog dit dal̲an Jesus un

nampapiddot sit tulag kan nanalus kan siya utdat basul na,
kan san mangin-insultu kan Ispiritu Santu un nakaasi.
30 Ta titiggammu taku si Apudyus un nangugud sit
kanana'n, "Sakon man-ibalos, sakon ud mandusa." Kanana
payyan un, "Ukumok dat taguk."
31 Gakkimuta talon din dusaon Apudyus un mannakabalin
kan matatagu.
32 Somsomkon yu dit damu'n nanuttuwaan yu utdit
nalawagan nat somsomok yu, inan-anusan yu dat amoda
ligat ot adi kayu naabak.
33 Inggaw da ud timpu'n nain-insultu kan napalpaligat
kayu utdit sanguwan dat adu'n tagu. Ot nu udum na bokona
dikayu dat mapalpaligat yoong naipanlikna kayu kan dida.
34 Nakaasiyan kayu't dat naibalud. Nalagsak kayu'n nan-
gawat sidit pinlos da dat talipon yu. Onta titiggammu yu un
awad talipon yu un mannanayun ud langita amo napotpotog
nu sadat pinlos da.
35 Siya'd gapuna un adiyu talakon nat talgod nat angos yu ta
magun-gunaan kayu't adu nu itultuluy yu.
36 Masapula itultuluy yu un man-anus dalapnu makwa yu
dat piyaon Apudyus kad awaton yu dat insapata na.
37 Ta kanan nat ugud Apudyus un,
"Sin-akitana lawa'n timpu, dumatong dit mauuway ta
bokona mantaktak.
38 Ot sadan taguk un maibilang un nalintog matagu da maipa-
gapu't pammati da. Yoong nu awad lumipsuta manuttuwa
kan sakon adiyak mas-om kan siya."
39 Bokona ditaku dat tagu'n lumipsuta manuttuwa un umoy
sit mayam-anan da, nu adi ditaku dan mangipapasnoka
manuttuwa ot taguwona ditaku.

11

Sat Kustu'n Pammati

1 San pammati, siya dit kinatalgod taku un matungpal dat
namnamaon taku kan adi taku manduwaduwaan dit kinatut-
tuwan dat adi taku payyan naila.
2 Gapu utdit pammatin dat tagu utdit aw-awe, ummana-
mung si Apudyus kan dida.
3 Gapu't pammati taku maawatan taku un napaloswa
tun lubung gapu utdit ugud Apudyus kad losana maila
pinaloswan dit adi maila.
4 Gapu't dit pammatin Abel indatun na dit amo maibagaya
datun nu sadit datun Cain. Ot gapu't diya pammatina um-
manamung si Apudyus kan siya ot imbilang na un nalintog
kad siyadi dit mangil-an taku un inawat Apudyus dit datun

na. Ot inggana't tun satun ulay nu natoyon si Abel kama nu
mambagbagbaga payyan gapu utdit pammati na.
5 Padana pay kan Enoc un gapu utdit pammati na nailaksig
kan katoy ta inalan Apudyus un natattaguwan. Naid nakao-
das kan siya onta inalan Apudyus. Kanan dit ugud Apudyus
un, utdit daan Enoc naala'd ngatu, nasnas-om si Apudyus kan
siya.
6 Yoong nu maid pammatin nat osa'n tagu adina mabalina
mapasoom si Apudyus. Ta singngadan na mana umadani
kan Apudyus masapula tuttuwaona'n awad Apudyus kan tut-
tuwaona'n gun-gunaan Apudyus dadit manginap kan siya.
7 Kama pay kan Noe, gapu utdit pammati na tinungpal
na dit imbagan Apudyus un koona maipanggop sidit ma-
pasamaka litap. Ot ulay maid innila na si manuttuwaana,
nangwa si dakolana bapul dalapnu matagu da un simbalyan.
Gapu't dit pammati na, impaila na un masapula madusa dat
adi nanuttuwa kad, imbilang Apudyus si Noe un nalintog
maipagapu utdit pammati na.
8 Gapu utdit pammatin Abraham, tinuttuwa na dit imbagan
Apudyus un umoy sit ili'n insapatana'n itdon ulay nu maid
kapuut na ut kawadana.
9 Ot gapu utdit pammati na, ininggawa kama't osa'n
sangsangaili't dit ili'n insapatan Apudyus un itdona kan siya.
Namoloy si tulda ot siya pay dit kingwan Isaac un anak na
kan si Jacob un apu na un dida'd umawat un padana utdat
insapatan Apudyus.
10 Inanusana dit kama't di ta sat uuwayona, sadit dakolana
ili'n pinanggop kan binangun Apudyus un naisaad si man-
nanayuna pannan.
11 Gapu utdit pammatin Sara, ulay nu lummabos dit tawon
naon naitdan si kabboolana umanak gaputa nanuttuwa un
matalgodan si Apudyus un nansapata.
12 Siya'd gapuna'n ulay nu naibilang un kama't natoyon
si Abraham gapu't dit kinalakay na, ummaduadu dat ganak
na un maid makabilang ta padan dan kaadun dan bituwon
langit kan san lagan sin talantaga adi maiyap.
13 Losan datun tagu'n naugud, sissiya da un namati ing-
gana't natoy da. Ot ulay nu adida naawat sit katatagu da
dadit insapatan Apudyus kama nu naotap daon dit maitod
kan dida ot naanggom da. Sadatuwa tagu binigbig da un
kakkaili da ot maid kustu't ili da uttun pita.
14 Ot nu ibagan din osa'n tagu din kama't di, nalawaga in-
innapona dit kustu'n igaw na.
15 Ot nu sadit igawa nanligwatan da dit sosomkon da waya
da okyana nangulin.

16 Yoong bokon, ta sad gutgutagutan da sadit ili'n napiya'd
langit. Ot gaputa kama't di, adina mabain si Apudyus un
awagan da si Apudyus da ta insaganaana dida't ili da ud
langit.
17-18 Gapu't dit pammatin Abraham nakasagana'n mangi-
datun kan Isaac un anak na utdit pinadpadas Apudyus. In-
sapatan Apudyus kan Abraham un si Isaac dit manligwatan
dat adu'n kaganakan Abraham yoong nakasagana kampaya
mangidatun sit ossaana anak na.
19 Onta sinomsomok Abraham un kabool̲an Apudyus un
paungal̲on si Isaac nu matoy. Ot tuttuwa'n kama nu natoy
yoong pinaungal̲ Apudyus ta inggimau na dit mamatoyan
Abraham kan siya.
20 Gapu utdit pammatin Isaac un tungpal̲on Apudyus dit
insapata na, kindaw na dit bindisyun Apudyus kan da Jacob
kan Esau utdan dumol̲dol̲a al̲-al̲gaw.
21 Padana pay kan Jacob un gapu utdit pammatina kindaw
na dit bindisyun Apudyus sidat kada osa utdat abeng Jose
utdit daan na un matoy. Utdiya nangwaana nantumogana dit
sul̲kud na un dit nanayaw kan Apudyus.
22 Gapu utdit pammatin Jose, utdit dandani'n matoy im-
baga na dit lumaksunan dadit iyIsrael sin Egipto ot imbilin
na pay dit koon da utdit tung-al̲ na nu manal̲an da.
23 Gapu't pammatin dat mal̲ong-ag Moses, adida kum-
mimuta adi nanungpal sit bilin didit ali ot insussul̲uk da si
Moses si tul̲u'n bul̲an sit naiyabengana gaputa naila da un
nabal̲bal̲u'n abeng.
24 Gapu't dit pammatin Moses, maangsan man adinaon
piniya un maibilanga abeng dit babai un abeng dit ali onnu
Faraon un nanal̲kon kan siya.
25 Sad piniya naot dit nakapanligat sidat tagun Apudyus
nu sadit mangan-ganas sit bokona mannanayuna lagsak un
itdon di basul̲.
26 Imbilang na un adayu'n napotpotog dit madul̲adul̲a
maipagapu't dit pammati na kan Kristu nu sadit losana kin-
abaknang ud Egipto ta sad sosomkona dit dumol̲dol̲a gun-
guna.
27 Gapu utdit pammati na tinaynana'd Egipto un adina
ingkimut dit sul̲ag didit ali. Inanusana'd ligat gaputa kama't
iillana si Apudyus un adi maila.
28 Gapu utdit pammati na, nakwa dit luglugin dit Piyestan
di Nalausan. Ot imbilin na utdat bul̲un na un Judio un
wal̲siyan da si dal̲a dat sawang da dal̲apnu manlaus kad dit
anghel di katoy un mampatoy sidat pangu'n lal̲aki'n abeng,
adida mailak-am.

29 Gapu utdit pammatin dat iyIsrael, dinolmang da dit
Naduluawa Baybay un kama dat kummiyang si namaga'n pita
yoong padason man dat iyEgipto naamin da un nalmos.

30 Padana pay un gapu't dit pammati da, nalba dit tupina
nangalikum sin ili'd Jerico utdit abuson da un liwoson si
pitu'n algaw.
31 Ot gapu utdit pammatin Rahab un osa'n babai'n maga-
tgatang si kinababai utdiya ili, sinangaili na dadit imbaun
Moses un mansiput sidi un ili ot adina naidoga'n napatoy sit
napatoyan dadit kailiyana un adi tumuttuwa.

32 Adu da payyan yoong naidon timpuk un mangul-ulnug sit
pammatin dat uduma padan da Gideon, Barac, Samson, Jefte,
David, Samuel kan udum paya propetan Apudyus.
33 Sad ibagaka lawa un maipanggop kan dida, gapu't pam-
mati, inabak dat udum kan dida dat losana ili'n ginubat da.
Nalintog dit nantutulay dat udum. Sadat udum inawat da dat
insapatan Apudyus. Awad da ud namaginok si layon ot adin
dat layon kinan dida.
34 Awad da pay adi naatungan sit naipsukan da utdit amoda
apuy kan nakalasat dat udum sit ispada'n mamatoy da kan
dida. Awad da ud nakapsut yoong gapu't pammati da pin-
abilog Apudyus dida. Sadat udum amo gummilog da un
nakagubat. Pinalkak dat udum dat kabusul da un umoy
manaasaal kan dida.
35 Ot awad pay dat babai un gapu utdit pammati da, nan-
gulin kan dida dat kabagiyan da un natoy gaputa napaungal
da kan katoy.

Yoong awad dadit uduma talona napalpaligatan gaputa
adida piyaon un lumipsuta manuttuwa un siya'd maway-
awayaan da okyan. Sad piniya daot dit napalpaligat aging-
gana't natoy da ta namnamaon da dit napipiya'n mataguwan
da nu maabusa paungalon Apudyus dida.
36 Sadat udum pay, naduladula da, nakumpakumpasan da
kan naikinawad da asida naibalud gapu't pammati da.
37 Awad kan dida'd nabatubatu inggana't natoy da. Awad
da ud ginalugad da un pinangkagwa. Napatoy dat udum si
ispada. Talona nakapukapus dat udum ot nan-awaawa da
un geddang ullawan di kannelu kan kalding dat nambadut
da. Adida napalubusana mangwa't dat piyaon da kan talona
napalpaligat da.
38 Ummoy da nanlilliwos sit katattalunan, kabatbateledan
kan iniinggaw da utdat lilliyang kan ab-abut. Yoong sat
katuttuwaana, bokona maibagay tun lubung un inggawan
da.

39 Ot losan datuwa namati inanamungan Apudyus dida
gapu't dit pammati da yoong adida payyan naawat dit insap-
atan Apudyus.
40 Onta, awad gattoka nabal̲u'n panggop Apudyus un siya
dit maidagamungan taku kan dida, dal̲apnu mambalinon
ditaku'n losana tagu na un maid mangkulangana.

12

Sat Mansul̲uwan Apudyus Kan Ditaku

1 Sinsadin ta alig taku'd nalikmut sidan aduadu'n na-
mati un mangustigu utdit kinapotog di pammati, masa-
pula kaanon taku'l losan dan sumipal̲ situn pammati taku.
Kaanon taku dan umminaman taku'n basul̲ un kama dat
kumkumpot kan ditaku. Ta maiyalig taku'n makagun-gunna
si todtoddak un masapula tal̲ona ipapati taku'n manoddak.
2 Ot iyossaan taku tun somsomok taku kan Jesus ta siya'd
mangipangat kan ditaku't dit tuttuwa un pammati kan siya'd
mampabalin situn pammati taku'n maid mangkulangana.
Ta si Jesus inan-anusana dat ligat na utdit nailansaana't dit
kulus ta sad sinosomsomok na, sadit lagsaka umuuway kan
siya. Siya'd gapuna'n adina imbain dit matoy sit kulus. Ot
situn satun, awada mantutupak sin kapon madiwanan ud
Apudyus sidin mangiyapuwana.
3 Somsomkon yu dit nangiyan-anusan Jesus sidit amoda
nanlalaweng dat gumabasul̲a tagu kan siya dal̲apnu adi kayu
madismaya onnu lumipsuta manuttuwa.
4 Ta naid mit payyan nan-ayus si dal̲a na kan dikayu maipa-
gapu't mangipapatiyana un adi mangwaan sidan makaba-
sul̲an.
5 Naliuwan yu kadon dit pammagbagan Apudyus un
mampabos-ol̲ sinat angos yu un aanak na un kanana'n,
"Anak ku, dumngol ka nu ipailan Apu un nan-illadu ka kan
adika madisdismaya nu dusaon dika
6 gaputa tudtuduwan Apudyus dan potpotgona kan sapli-
dana dan losana ibilang na un anak."
7 Gapuna susunud un anusan yu dan ligata manudtudun
Apudyus kan dikayu ta siya'd mangil-an un ibilang dikayu'n
anak na. Awad kad abeng si adsan nat ama na tudtuduwan?
8 Nu adin Apudyus tudtuduwan dikayu un kama't dit man-
tutudtudu na utdan losana aabeng na, piyaona'n ugudon un
bokona tuttuwa'n abeng dikayu kan siya.
9 Kan osa pay, sadatu'n aamma taku uttun pita, tinud-
tuduwan ditaku ot linispitu taku dida. Adi amo paitulayan
takuwot kan Apudyus un Ama taku'd langit dal̲apnu matagu
taku't inggaingga.

10 Ta sadat aamma taku't tun pita, dinusa ditaku utdit
kaabeng taku utdan tigammu da un kustu. Yoong si Apudyus
dusaon ditaku't dit mampiyaan taku dal̲apnu mambalin
taku'n maid mangkulangana un padana.
11 Tuttuwa un nu timpu'n mansaplidan Apudyus bokona
manlagsakan taku nu adi sigabon taku yoong nu maabus lak-
amon taku dit kappiya un bungan di nalintoga mataguwan
nu patudtuduwan taku.

Pammagbaga Kan Bintaga

12 Isunga dikayu'n naipalay si ima kan manaytayogtog si
puwog gapu't kinakapsut yu, pabilgon yu danat somsomok
yu.
13 Unudon yu dit nalintoga mantatagu dal̲apnu sadat
mamilpilay dit pammati da un mangila kan dikayu adida
maam-amoda kumapsut nu adi gumilogot dit pammati da.

14 Igga yu nat kabool̲an yu un makatimpuyug sidan losana
tagu. Igga yu pay nat kabool̲an yu un umunud sit nadal̲usa
mantatagu ta nu bokona nadal̲us din mantatagun din osa'n
tagu adina mabalina maidagamung kan Apudyus.
15 Am-ammaan yu ta adiyu man-awidan dit kaasin
Apudyus. Ilan yu ta maid osa kan dikayu't dumakol̲a kama't
mul̲a'n napait kan tumiwong un mangtod si mayam-anan
dat udum.
16 Masapula maid kan dikayu ud makaadul̲ si bokona
asawa na kan maid umunud kan Esau un maid somsomok
na utdan naapudyusana banag. Ta si Esau insukat na ut sin-
kakanan dit kalintogana'n namangu'n anak un tawidona.
17 Tigammu yu un utdit naabus di, tal̲ona piyaona'n taw-
idon dit bindisyun ama na yoong adin ama na ud impalubus
ulay nu nan-i-ibil un nangibabawi ta nailaus un nakwa ot
adinaon mabalina maipaoli.

18 Somsomkon yu un sat ummadaniyan yu kan Apudyus
bokona maipada utdat iyIsrael un ummadani da utdat
masekgel un kama't din bateled Sinai un awad gumilgilaba
apuy. Napadas da dit amoda kol̲op kan amoda bali.
19 Nakagngol̲ da si gingan di tangguyub kan nagngol̲ da dit
gingan Apudyus. Ot magngol̲ da man dit gingan Apudyus
nampakpakaasi da un adinaon dogdogaan di un ugud na
20 gaputa adida maiyattom dit bilin na un kanana'n, "Singn-
gadan na mana dumabbok situn bateled ulay nu ayam, mas-
apula mabatubatu aginggana't matoy."
21 Tal̲ona gaogyat, siya'd gapuna'n ulay si Moses kanana un,
"Mamilpilpilak sit ogyat ku."

22 Yoong dikayu, ummadani kayu't din bateled Sion kan
utdin ilin Apudyus un matatagu un siya dit Jerusalem sidin
langit un naamungan dan libulibu'n aanghel.
23 Ummadani kayu utdin nalagsaka ammung dan losana
maibilanga pangu'n aabeng Apudyus un nailista't ngadan sin
langit padana pay sidat natoyona lintoga tagun pinambalin
Apudyus un maid mangkulangana. Ummadani kayu kan
Apudyus un siya'd mangukum sidan losana tagu.
24 Padana'n ummadani kayu kan Jesus un siya'd nampa-
balin sit bagu'n tulag kan sadit dal̲a na un nan-ayus un amo
napotpotog dit kaipooyana nu sadit dal̲an Abel.
25 Isunga man-ila yu ta adiyu sukilon un dongl̲on si
Apudyus un mambagbaga. Ta nu adin dadit aappu nalisiyan
dit dusa da gapu't dit adida nanongl̲an sidit imbagan Apudyus
kan dida uttun pita, kawasa adi taku malisiyan din dusa taku
nu adi taku dongl̲on din ibagbaga na un manligwat langit.
26 Utdit nakabagbaga si Apudyus sidat iyIsrael, inyugayug
dit ginga na tun pita yoong sinsatun awad insapata na un
kanana'n, "Mamingsan payyana iyugayug ku yoong bokona
lawaona satun pita nu adi pati dan losana maila'd ngatu."
27 Sat kaipooyan dit imbaga na un mamingsan payyana
iyugayug na, makaan dan losana napaloswa'n maiyugayug
dal̲apnu sad maibanata lawa dadit adi maiyugayug.
28 Siya'd gapuna un masapula manyaman taku kan
Apudyus ta indagamung ditaku utdin mangiyapuwana
un adi maiyugayug. Masapula dayawon taku utdin wagasa
mas-omana un potgon taku kan ikimut taku.
29 Ta si Apudyus, maiyalig din mandudusa na si apuy un
manogob sidan losan.

13

Sat Manseselbi Un Mas-oman Apudyus

1 Itultuluy yu din mampipinniya un kama't mansusunud.
2 Adiyu liwayana sangailiyon dan kakkaili'n umoy sin
bol̲oy yu ta inggaw da ud nanangaili si kakkaili yoong adida
tigammu un anghel.
3 Sosomkon yu dadit awad sin babal̲̲udan un kama nu awad
kayu pay sin babal̲̲udan kan dida. Sosomkon yu pay dat
mapalpaligat un kama nu maipanligligat kayu kan dida.
4 Masapula madayaw din asawa kan ditaku'n losan. Mas-
apula napudnu dan man-asawa si kada osa ta ukumon
Apudyus dadit managdagas kan mangadul̲ si bokona asawa
da.

5 Adiyu sad gamgaman din adu'n pilak. Mapnok kayuwon
sin awad kan dikayu. Ta kinnanan Apudyus un, "Talona adik
taynan onnu patungadon dikayu."
6 Siya'd gapuna'n natalgod tun angos taku un mangibaga
un,
"Si Apudyus ud tumulung kan sakon ot maid ogyat ku ta maid
tagu si makaboola mangwa't laweng kan sakon."
7 Adiyu liuwan dat ummuna un nangipangpangat kan
nanudtudu kan dikayu utdit ugud Apudyus. Sosomkon yu dit
nambanagan dit mantatagu da ta sat pammati da ud padaon
yu.
8 Ta si Jesu Kristu bokona mambalbaliw nu adi siya payon
sidit, sinsatun kan si inggaingga.
9 Ot ilan yu ta adi kayu paallilaw sidan nadumaduma
kan mansasabali un tudtudu. Ta sad mampabilog situn
somsomok taku, sadin kaasin Apudyus un bokona sadin
umunudan sidat itudtudu da un bilbilin maipanggop si
makan. Maid magun-gunan dat manungtungpal sidat kama't
di un bilbilin.
10 Awad naidatun un maipooy si mapakawanan dat basul
taku ot sadan manselselbi utdin timplu maid kalobbongan da
un mailak-am sit mangkapiyaan un itdon didiya datun.
11 Ta sat koon dit kangattuwana padi da, iyoy na dit dalan
dat ayam sit Kasasantuwana Kuwaltun dit tulda ta idatun na
un maipooy si mapakawanan dat basul da ot sat long-ag dat
ayam maiyoy sit lasin dit ili da ta siya'd manobgan da.
12 Ot padana pay dit nakwa kan Jesus un natoy sit lasin dit
ili dalapnu maipagapu utdit dala na un nan-ayus madalusan
dat tagu utdat basul da.
13 Siya'd gapuna un unudon taku si Jesus un kama nu umoy
taku maidagamung kan siya't din lasin di ili,* ot sagapalon
taku pay dit ligat kan naibabbainana.
14 Ta bokona uttun lubung ud inggawan taku si inggaingga
nu adi gutguttagutan taku dit ili't din langit un inggawan
taku't inggaingga nu dumatong nat al-algaw.
15 Siya'd gapuna un masapula kanayun un idatun taku kan
Apudyus dit dayaw kan yaman taku kan siya maipagapu
kan Kristu ta siya'd kustu'n datun dan tagu'n mamigbig sidit
mannakabalin un ngadan na.
16 Adi taku pay liuwan un mangkokwa utdan napiya kan
sat mangibingay sidan awad kan ditaku ta siya datu ud mas-
oman Apudyus un datun.

---

* **13:13** Sat piyaona'n ugudon, lipsutan taku dan dadaana ugali taku ot unudon taku dat tudtudun Jesus ulay nu siya'd mamabbainan da kan ditaku.

17 Tuttuwaon yu dan mangipangpangat kan paitulayan
kayu kan dida. Ta dida'd mangaayyuwan kan dikayu utnat
manuttuwaan yu ot tigammu da un masapula sungbatan da
kan Apudyus nu inon dit manseselbi da. Tuttuwaon yu dida
dalapnu malagsakan da un mangwa utdit biyang da. Ta nu
adi kayu tumuttuwa laweng dan angos da un mangkokwa,
kad bokona makatuḻung kan dikayu.
18 Susunud, itultuluy yu un mangiluwaḻu kan dikami.
Nataḻgod tun angos mi un naid nadadag si panggop mi ta maid
udum si piyaon mi un koon nu adi san lumbonga makwa
utdan losana timpu.
19 Taḻona kodawok kan dikayu ta iluwaḻu yu un adina
mabayag, man-ulinonak kan Apudyus kan dikayu.

Sat Maudi'n Luwaḻu

20-21 Iluwaḻuk ta si Apudyus un manligwatan di kappiya
kan namaungaḻ kan Jesu Kristu kan katoy, itdona dan losana
nabaḻu un masapul yu daḻapnu matungpal yu dan piyaona.
Kodawok ta mambalinona ditaku un tagu'n mas-omana
maipagapu utdit saḻak Jesu Kristu. Ta si Jesu Kristu din
gattoka mangaayyuwan kan ditaku un maiyalig si kannelu
na. Ot maipagapu't dit daḻa na nambalin dit bagu'n tulag.
Madayaw si Kristu si inggaingga.

Maudi'n Bagbaga

22 Pangaasi yu un susunud ku ta anusan yu un dongḻon tun
imbagaka mampabilog si somsomok yu adi bali ta aboba tun
ingkanglit ku kan dikayu.
23 Ot piyaoka ipatigammu kan dikayu un lummaksunon sin
babaḻḻudan si Timoteo un sunud taku. Ot nu makadatonga
masapa idallay ku nu umoyak ilan dikayu.
24 Pakumustaon yu dan losana mangipangpangat kan
dikayu kan sadadit losana tagun Apudyus sinat. Pakumus-
taon dikayu pay sidatu'n susunuda nanligwat sin Italia.
25 Iluwaḻuk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus. Amen.

Sat Sulat Ud Santiago

1 Kan dikayu'n losana manuttuwa kan Kristu un nan-
asiwal̲ak sinat nadumaduma'n ili:
Sakon si Santiago un manselselbi kan Apudyus padana pay
kan Apu Jesu Kristu. Kumusta kayu.

Pammati Kan Silib

2 Susunud, ibilang yu un gapun di tal̲ona manlagsakan
yu nu dumatong dan nadumaduma'n ligata mamadas kan
dikayu.
3 Ta tigammu yu un sanat mapadasan nat pammati yu
mambanag un mapabakod nat kinaattom yu.
4 Masapula tal̲ona nabakod nat kinaattom yu dal̲apnu maid
mapabal̲awan kan mangkulangan yu.
5 Nu awad osa kan dikayu ud makasapul si silib, masapula
iluwal̲u na kan Apudyus kad maitdan. Ta si Apudyus nalaay
ot naanggoma mangitod si silib sidan mangkodaw kan siya.
6 Yoong nu manluwal̲u kayu, masapula tuttuwaon yu'n
itdona dit inluwal̲u yu kan adi kayu manduwaduwa. Ta sanat
tagun manduwaduwa maipada si pal̲uung sidin baybay un
itaptappiyak di bayogbog.
7-8 Sanata tagu un manduwaduwa un bokona iyossaan na
nat somsomok na, adina nanam-on un awad itdon Apudyus
kan siya.

Sadan Baknang Kan Kapus

9 Dikayu'n nadoba't saad un manuttuwa manlagsak kayu
ta nangatu kayu utdin man-iilan Apudyus.
10 Ot dikayu'n nabaknanga manuttuwa manlagsak kayu nu
maipadoba kayu maipagapu't manuttuwaan yu. Ta sadan
baknang padan din sabong di bollat un adina mandonoy.
11 Ta nu sumigab din init mal̲pak dit mul̲a pati utdit sabong
na ot maid dit buya na. Ot siya'd padan makwaan dit nabak-
nang ta matoy payon utdin mangkokwaana utdan inal̲gawa
talibasu na.

Padpadas Kan Sugsug

12 Nagasat nat tagun naanusa mangattom sidan losana
mapaligatana. Ta nu maattomana dida, magun-ud na dit
gun-guna un mataguwan un maid kigad na un insapatan
Apudyus un itdona sidan losana mamippiya kan siya.
13 Nu masugsugan nat osa'n tagu Adina kanan un si
Apudyus ud nanugsug kan siya ta bokona masugsugan un
mangwa't laweng si Apudyus kan bokon paya mansugsug.

14 Masugsugan nat osa'n tagu nu paawis kan pailuyus sidan
lawenga piyaon di long-ag na un koon.
15 Nu tumubu kan lumamut nat lawenga somsomok sit
osa'n tagu, mambunga si basul̲. Ot nu dumakodakol nat
basul̲on mambanag si matoyana maisinaan kan Apudyus si
inggaingga.
16 Potpotgoka susunud, adi kayu paal-allilaw.
17 Ta losana nabal̲u kan kustukustu un ligalu manligwat da
kan Apudyus un Ama'd langit un namaloswa utdan mangtod
si silaw. Yoong bokona mambalbaliw si Apudyus un kamat
din mansinsinnukatan dan padda kan labi.
18 Kanaknakoman Apudyus un initdan ditaku't bagun
mataguwan utdit nanuttuwaan taku't dit katuttuwaan
un ugud na dal̲apnu ditaku dan kapotogan sidan losana
pinaloswa na.

Sat Mandongol Kan Mangwa

19 Potpotgoka susunud, tigammuwon yu tu. Masapula
alistu kayu'n dumngol̲. Adi kayu mandaldal̲usudus un mam-
bagbaga kan adi kayu nal̲asu'n makaungot.
20 Ta san ungot bokona mangtod si nalintoga mantatagu un
kama't din piyaon Apudyus.
21 Siya'd gapuna un igongda yuwon dan losana gabbain
un ugali yu kan nadadaga koko-on yu. Masapula mam-
pakumbaba kayu ot awaton yu din ugud Apudyus un immula
na utnat pusu yu. Ta siya'd mangtod si mataguwan yu si
inggaingga.
22 Yoong masapula koon yu dan imbagan Apudyus sit ugud
na un koon yu. Bokona dodongl̲on yu ullawa. Ta nu dongl̲on
yu ullawa un adi yu koon al-allilawon yu nat long-ag yu pay
lawan.
23 Ta sat tagun dumngol̲ sit tudtudun Apudyus yoong Adina
koon dit dingngol̲ na, maipada si osa'n tagun manguspeku.
24 Nailana dit muging na yoong tengyana man dit uspeku
naliuwanaon dit ilan dit muging na.
25 Yoong san tagun mangipasnoka mangadaadal̲ kan
mangwa't dan maid kulang na un ugud Apudyus un
mangwaya kan ditaku, bindisyunan Apudyus sidan losana
koona. Ta bokona lawa'n donglona asina liuwan nu adi
iyaangos na un koon dan losana maadal na.
26 Sat tagun mangipagalup un relihiyoso yoong Adina
maattoman nat sangi na, al-allilawona nat long-ag na ot maid
selbin dit kinarelihiyoso na.
27 Ta san tuttuwa un relihiyoso un maid mapabalawana
utdin man-iilan Apudyus un Ama, san tagun mangayyuwan

sidan unila kan bilug sidan mapaligatan da kan manliglig
sidan losana kinadadag situn lubung.

2

Adi Kayu Mangidumduma

1 Susunud ku, gaputa manuttuwa kayu kan Apu Jesu Kristu
un kangattuwan, masapula maid idumduma yu utdan tagu.
2-3 Kaspagaligan ta awad osa'n baknang si umoy sit gigim-
mungan yu un nangkabanol dat badut na kan bul̲awan dit
sikkalang na ot umoy pay tun osa'n kapus un nagelogeloy dit
badut na, ot amo padayawan yu dit baknang ot kanan yu kan
siya un, "Mantupak ka't tu, Apu," asiyu kanan sit kapus un,
"Sumikad ka't nat," onnu, "Mantupak ka't nat igid,"
4 nakabasul̲ kayu ta pinanduma yu dida kan kinuis yu dida
un naibatay sit lawenga kasomsomkan yu.
5 Dumngol̲ kayu napotoga susunud. Adu dat kapus situn
lubung un pinilin Apudyus un tagu na yoong baknang da
nu maipanggop sit pammati da. Dida'd iyapuwana kan
mangitdana't dan bindisyun un insapata na utdan losana
mamippiya kan siya.
6 Yoong adiyu binigbig dan kapus. Bokon kada sadan
baknang dan mamalpaligat kan dikayu? Bokon kada dida
dan mangidal̲um kan dikayu?
7 Bokon kada dida dan man-ug-ugud si lawenga maisug-
anggang kan Apu Jesu Kristu un mangiyapu kan ditaku?
8 Kanana utnat ugud Apudyus un, "Piyaon yu dan pada yun
tagu un padan nat mampipiya yu utnat long-ag yu." Nu koon
yu tuwa bilin, kustu nat angwat yu.
9 Yoong nu idumduma yu nat osa'n tagu maipagapu't din
tukkol̲ na, nakabasul̲ kayu utdit manalungasingan yu utdit
lintog Apudyus.
10 Ta singngadan na man un manungtungpal sidat lintog
yoong awad osa't adina matungpal, nakabasul̲ sidan losana
lintog.
11 Ta si Apudyus un nangibilin un adika managdagas, siya
payon ud nangibilin un adika kumatoy. Ot ulay nu adi taku
managdagas nu kummatoy taku sinalungasing takuwon dat
losana lintog.
12 Siya'd gapuna un ammaan yu dan bagbaga yu kan losana
kokkoon yu ta maid duwaduwana un maukum kayu un
maibatay sit lintog Apudyus un mangiwaya kan ditaku utdan
basul̲ taku.
13 Ta nu dumatong din mangukuman Apudyus, maid kaasi
na un manusa utdan maid si kaasi un tagu. Yoong sat

nakaasi un tagu adina ikimut dit mangukuman Apudyus ta maligligana dit dusa na.

Pammati Kan Angwat

14 Susunud ku, ngadan nat magun-gunan nat osa'n mangibaga un awad pammati na yoong adina panoknokan sidan angwat na? Mabalin kad un managu kan siya dit kama't di un pammati na?
15 Kaspagaligan ta awad osa'n sunuda manuttuwa un ta̱lona makasapu̱l si manluput na kan kanona,
16 ot kanan yu kan siya un, "Mana̱lan ka un kapkapiya, sapay okyan ta adika makumog kan mabitilan," yoong adiyu itdan sidan masapul na, maid selbina dit nangibagaan yu utdi.
17 Ot padana pay sit pammati un maid selbi na nu adina mabuyugan si angwat.

18 Yoong awad dad mangibaga un, "Awad pammatin din osa, naba̱lu din angwat din osa." Ot kan sakona osa kanak un, "Ipailam nu inon din osa'n tagu un ipaila din pammati na un adina buyugan si angwat ot ipailak tun pammatik sidan naba̱lu un angwat ku."
19 Tuttuwaon yu un awad ossaana Apudyus. Napiya nat. Ulay dan dimunyu tuttuwaon da pay un awad Apudyus ot mamilpil da utdin kimut da kan siya.
20 Tung-ug kayu! Piyaon yu kad un mapanoknokan un naid selbin nat pammati'n adi mabuyugan si naba̱lu'n angwat?
21 Bokon kada imbilang Apudyus un nalintog si Abraham un ginapuwan taku gapu't dit kingwa na un nangidatun kan Isaac un abeng na?
22 Ot ilan yu, nabuyugan dit pammati na utdit angwat na. Siya'd gapuna un imbilang Apudyus un maid mangkulangan dit pammati na maipagapu't dit kingwa na.
23 Ot natungpal dit naugud sit ugud Apudyus un kanana'n, "Nanuttuwa si Abraham kan Apudyus ot gapu't dit pammati na imbilang Apudyus un nalintoga tagu." Siya'd gapuna un naawagan un gayyom Apudyus.
24 Siya'd mangil-an taku un mapalintog nat osa'n tagu utdin atubang Apudyus gaputa buyugana si angwat dit pammati na un bokona maipagapu't din pammati na ullawa.

25 Padana pay kan Rahab sidit un nangilaklaku't dit kinababai na. Imbilang Apudyus un nalintoga tagu gapu't dit kingwa na un nanangaili utdat naibauna Judio kan nangipuyutana't dit da̱lana ayon da da̱lapnu maligligan da dat kabusul.

26 Padan ditu'n long-ag, ta kanan taku un natoyon nu
maid angos na. Maibilang un natoy nat pammati un Adina
mabuyugan si angwat.

3

Usal Di Dila

1 Susunud ku, piga pay okyana lawa dan mamiya un mam-
balina mistulun di ugud Apudyus ta tigammu yu un amo nais-
tiliktu din man-uukum Apudyus kan dikamin manudtudu.
2 Losan taku'n man-illadu ta̱lon situn mambabagbaga taku.
Ot sanat tagun maida ta̱lon mailladuwan dinat dila na, siya'd
tagun maid mangkulangana ta magawidana nat long-ag na.
3 Padan din kabayu. Bukaduwan taku da̱lapnu mantungpal
ot mabalin taku'n itu̱lung sit piyaon taku'n mangitu̱lungan.
4 Padan pay din dakolana bapul un idulun di bayogbog,
bangbang-oga bo̱lyang din liguson din pilutu na un mangi-
tu̱lung sit piyaona'n ayon.
5 Padana pay situn dila taku. Bangbang-oga paltin ditun
long-ag taku yoong maitakkal na dan dadakko̱la banag.
Somsomkon yu din kanawag di tatta̱lun un mabalina sob-
gon di akita apuy.
6 Satun dila taku alig nat apuy un yumam-an. Siya'd
paltin ditun long-ag un manligwatan dan losana nadadaga
bagbaga un yumam-an situn kinatatagu taku ta kama't apuy
un manligwat impiyelnu un manogob kan ditaku.
7 Tigammu taku un mapaginok kan mapaamun di tagu dan
losana simalona ayam un padan dan tumaud, dan inggaw sin
da̱lom danum kan ulay pay dan kumayap situn lap-at pita.
8 Yoong maid tagu't makapaginok situn dila. Ta̱lona
nadadag. Adina makaginok ot kama si lugam un makapatoy.
9 Usalon taku un mangidayaw kan Apudyus un Ama taku
kan usalon taku pay un man-iliw sidan pada taku'n tagu un
kingwan Apudyus un kapadpada na.
10 Os-ossaana sangi din manligwatan dan bosway un man-
dayaw kan man-iliw. Masapula Adina makwa tu susunud.
11 Ta ulay nat ubbug adina mabalina mangitullu si danuma
nalin-awa kan na̱langsi.
12 Padana pay, susunud, un maid mamunga ut igos si olivo
onnu ubas un mamunga si igos. Ot adina pay mabalin un
sanat ubbug un mangitullu si danuma naasin mangitullu pay
si nalin-awa.

Sat Siliba Manligwat Ngatu

13 Awad kad masilib kan makaawat kan dikayu? Nu awad,
masapula ipaila na ud si nada̱lusa katatagu na kan sadadit

nabal̲u un angwata mabuyugan si kinapakumbaba kan ki-
nasilib.
14 Yoong nu amoda apal̲ kan kinaimut nat awad sinat aang-
son yu, adiyu itakkal̲ nat kinasilib yu ta bokona tuttuwan
nasilib kayu.
15 Bokonona nanligwat kan Apudyus tuwa silib nu adi
nanligwat situn lubung. Bokona nanligwat kan Ispiritu Santu
nu adi nanligwat kan Satanas.
16 Sanat apal̲ kan kinaimut dida'd manligwatan di adin dat
tagu mantutunusan kan losana ilan di kinadadag.
17 Yoong sat tagu un nanligwat kan Apudyus dit silib na,
nadal̲us ud somsomok na, mangkikinnappiyaona dat tagu,
naanus, mannakaawat, nakaasi kan nabal̲u ud kokkoona.
Maid idumduma nat tagu kan bokona man-ag-agin.
18 San tagun mantutunusona dan tagu dal̲apnu kapkapiya
da, alig na ud nammul̲a si kappiya kan tunus ot apitona din
nalintoga mataguwan.

4

Sat Adin Di Tagu Matakungan

1 Ngadan nat lapun nat mansusubogan kan manlililiyan
yu? Bokon kad un sadat nadadaga pipiyaon di long-ag un
manggal̲ugal̲ut sinat somsomok yu?
2 Awad dad piyaon yu yoong adiyu maal̲a ot siya'd ol̲og yun
kumatoyan. Awad da ud piyaon yun aguman yoong adiyu
maal̲a ot siyad makasubogan kan makatiliwan yu. Yoong
adiyu maal̲a dit piyaon yu ta adiyu ussiya kodawon kan
Apudyus.
3 Kan ulay nu mangkodaw kayu kan Apudyus adi kayu
maitdan ta laweng dit panggop yu. Ta sat mampooya lawa
si manggan-ganasan yu ud kodawon yu.
4 Dikayu ud tagun bokona matal̲godan. Adiyu kad tigammu
un nu anggomon taku dan awad situn lubung un lawengon
Apudyus, busul̲on taku si Apudyus? Isunga sanat tagun
anggomana dan awad situn lubung, mambalinona nat long-
ag na un kabusul Apudyus.
5 Adi yu kanan un maid selbin ditun ugud Apudyus un
kanana'n, "Mangimun si Apudyus ot adina piyaon un awad
kaagaw dit Ispirituna un pinamol̲oy na kan ditaku."*
6 Yoong tal̲ona nakaasi si Apudyus kan ditaku ta kanan dit
ugud na un, "Suganggangon Apudyus dan tagun napasdayaw
yoong tal̲ona kaasiyana dan napakumbaba."

---

* **4:5** Mabalin pay un sat osa'n kaipooyana, Amod din mampipiyan Apudyus sin Ispirituna un pinamol̲oy na kan ditaku ot adina piyaona awad kaagaw na.

7 Siya'd gapuna'n paitulayan kayu kan Apudyus. Sumdiyan
yu si Satanas ot tengyan dikayu.
8 Umadani kayu kan Apudyus kad umadani pay kan
dikayu. Dikayu un gumabasul̲ dal̲usan yu nat mantatagu
yu. Dikayu un mangkagkagwa si somsomok, dal̲usan yu nat
somsomok yu ot iyossaan yu kan Apudyus.
9 Mandomdom kayu gapu't dan basul̲ yu, ipaila yu un
nasigab nat angos yu ot iyibil yu. Imbis un umemeng kayu,
man-ibil kayu. Imbis un manlaglagsak kayu, manduduuy
kayu.
10 Mampakumbaba kayu kan Apudyus ot idayaw dikayu.

Adim Ukumon Nat Sunud Nu

11 Susunud, adi kayu mampipinnadadag. Ta sanat tagun
mampadadag onnu mangukum sit sunud na, padadagona
kan ukumona pay dit lintog Apudyus. Ot nu ukumon yu din
lintog Apudyus, bokon kayu't tagun umunud sit lintog, nu adi
pinambalin yu nat long-ag yu un ukum.
12 Abus si Apudyus un nangtod sit lintog ot siya'l lawad
awad si kalintogana mangukum. Siya'l lawad makabalin un
managu onnu manusa. Ot singngadan nu kad un mangukum
si padama tagu?

Bintaga Utdan Manaktakkal̲

13 Dongl̲on yu tun ibagak, dikayu un mangug-ugud un,
"Umoy kami't diya ili't tun satun onnu bigat. Inggaw kami't
di si sin tawon ta mannigusiyu kami si mangganansiyaan mi't
dakol̲."
14 Yoong adiyu tigammu nat mapasamak nu bigat. Ta sanat
mataguwan yu, maipada si asuk un awad sinsatun yoong
masulsulit kad maidon.
15 Sat masapula kanan yu, "Nu ipalubus Apudyus un mag-
tong mi dadiya al̲-al̲gaw, kama't tu onnu kama't di dan koon
mi."
16 Yoong bokon nat koon yu ta natakkal̲ kayu ot ipaspas-
dayaw yu nat long-ag yu. Laweng nat manaktakkal̲.
17 Sat tagun tigammu na nat kustun makwa yoong Adina
kampay koon, mambasbasul̲.

5

Bintaga Un Maipooy Sidan Baknang

1 Sinsadin, dikayu un babaknang dongl̲on yu tun ibagak
kan dikayu. Mampaibil kan mampaayuwong kayu utdan
nasigaba dusa un dumatong kan dikayu.
2 Nayam-anon dan binaknang yu ot naangngaton dat badut
yu.

3 Nanlatiyon dadit bu̱lawan kan pilak yu un isusu̱lluk yu ot
sat lati da din mamanoknok sidat nambasu̱lan yu ot alig na
ud apuy un mangamin sinat long-ag yu. Nantugpun kayu't
binaknang situn dandaniyon manganungus tun lubung.
4 Dongḻon yu din lili dan pinangkokwa yu utdin payaw un
adiyu intod dit kustu un tangdan da. Padana pay sidat pinan-
ani yu, nagngoḻanon Apudyus un mannakabalin dan lili da.
5 Nanlamlam-ay kan nanlaglagsak kayu un natagu uttun
pita. Pinaḻungpu yu dat long-ag yu un padan di ayama ma-
paḻungpu daḻapnu maigusbu.
6 Pinabasuḻ yu kan pinatoy yu dat maid si basuḻ ot bokona
nansumdi da.

Man-anus Kan Manluwaḻu Kayu

7 Ot kan dikayu susunud ku, man-anus kayu aginggana't
dumatong si Apu Jesu Kristu. Ilan yu din mangkokkokwa't
din payaw, naanus un dit manguuway sit mamungaan dat
muḻa na. An-anusanan uuwayon dit umudanana.
8 Isunga man-anus kayu. Pabilbilgon yu ud somsomok yu
ta dandaniyon dit dumakngan Apu Jesus.
9 Susunud, adi kayu mampipinnabasuḻ daḻapnu adi dikayu
ukumon kan Apudyus. Ta awada sumusikad sit sooban un
umoy mangukum.
10 Somsomkon yu susunud dadit propetan ummoy nan-
gibaga utdat paimbagan Apudyus. Dida ud mantuladan yu
udsi kinaanus kan kinaattom di pasigab.
11 Kanan taku un nagasat da gapu't dit anus da un nan-
gattom sidat napaligatan da. Dingngoḻ yu dit kaanus Job
un nangattom sidat nampaligatana ot naila yu dit kingwan
Apudyus kan siya utdit naabus diya paligat na. Ta si Apudyus
taḻona nakadagu kan nakaasi.
12 Yoong sat kapotgan susunud, adi kayu mansapasapata.
Adiyu isapata dan awad sin langit onnu awad situn pita onnu
singngadan na mana maisapata. Umanaya ibaga yu din "On,"
nu on, "Bokon" nu bokon daḻapnu adi dikayu ukumon kan
Apudyus.
13 Nu awad osa kan dikayu un mampaspasigab, manluwaḻu
kan Apudyus. Nu awad osa'n nalagsak mangkanta un man-
dayaw kan Apudyus.
14 Nu awad osa un masakit, ayagana dan lalallakaya pangat
di manuttuwa ta iluwaḻuwan da kan apḻusan da si lana un
usalon da din ngadan ud Apu Jesus.
15 Ot nu mamati dat pappangat un dongḻon Apudyus din
luwaḻu da, mapapiya din masakit. Pabilgon Apudyus kan
mapakawan pay nu nakabasuḻ.

16 Siya'd gapuna un ipudnu yu dan basul̲ yu udsi kada
osa. Manlilinnuwal̲u kayu dal̲apnu papiyaon Apudyus dikayu
utdan sakit yu. Sat luwal̲un di nalintoga tagu adu dan mak-
waana ta awad pannakabalin na.
17 Pada taku'n tagu si Elias yoong impapati na un inluwal̲u
kan Apudyus un adi na umudan ot tuttuwan adi na ummu-
dan si tul̲u'n dagun si kagogwa.
18 Utdit inluwal̲u na umanona umudan, tuttuwan ummu-
dan ot natagu kan namunga dat mul̲a da.
19 Susunud, nu awad osa kan dikayu ud nangawid sit katut-
tuwaan yoong tul̲ungan di osa dal̲apnu mangulina manut-
tuwa,
20 masapula tigammuwon yu un, singngadan na mana
tumul̲ung dal̲apnu igongdan di osa'n gumabasul̲ dit mangaw-
idana utdan katuttuwaan, inlisi na dit kadogwan dit tagu
utdit madusaana kan siya'd maigapuwan di mapakawanan
dan basbasul̲ na.

Sat Umuna'n Sulat Ud San Pedro

1 Kan dikayu'n tagun Apudyus un naaddaga nan-asiwa<u>l</u>ak
sinat Ponto, Galacia, Capadocia, Asia kan Bitinia:
Sakon si Pedro un osa't dat apostoles Jesu Kristu un mansu-
lat kan dikayu.
2 Pinili dikayu kan Apudyus un Ama ta siya'd doda'n som-
somok na ot maipagapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu
pinambalin dikayu un nada<u>l</u>usa tagu. Pinili dikayu da<u>l</u>apnu
manuttuwa kayu kan Jesu Kristu kan mada<u>l</u>usan kayu utdat
basu<u>l</u> yu maipagapu utdit da<u>l</u>ana.
Iluwa<u>l</u>uk ta amo kaasiyan dikayu kan Apudyus kan ipooy
na un kapkapiya kayu.

Gattoka Namnama

3 Madaydayaw si Apudyus un Aman Jesu Kristu un Apu
taku. Ta maipagapu't dit amoda kaasi na, initdan ditaku't
bagu'n mataguwan maipagapu't dit ummunga<u>l</u>an Jesu Kristu
kan katoy. Satu un bagun mataguwan ud nangipooy si
nabiloga namnama taku.
4 Siya'd gapunan nanam-on taku un maawat taku dat itdon
Apudyus un adi ma<u>l</u>bog, mayam-an, onnu mangkupas un
intalipon na ud langit.
5 Maitod datu un losan kan ditaku. Ot al-alimbanan di-
taku utdit pannakabalin Apudyus maipagapu't pammati ing-
gana't din managuwana kan ditaku si inggaingga. Satu un
mataguwan taku nasasaggana'n ipaila na nu mangkigad tun
timpu.
6 Siya'd gapuna un ta<u>l</u>ona manlagsak kayu ulay nu utnat sin-
akitana lawa'n timpu masapula lak-amon yu dan nadumad-
uma'n ligat.
7 Dumtong datu da<u>l</u>apnu mapadas nat kinatuttuwan nat
pammati yu. Ta ulay san bu<u>l</u>awan un mayam-an, maiyunag
si apuy da<u>l</u>apnu mangil-an nu gattoka bu<u>l</u>awan. Siya'd gapuna
un masapula mapadas nat pammati yu un amo napotpotog
nu san bu<u>l</u>awan. Kad mambanag un idaydayaw dikayu kan
Apudyus kan mambalinon dikayu un nangatu kan maday-
dayaw nu timpu'n man-ulin si Jesu Kristu.
8 Maid payyan naila yu kan siya yoong pipiyaon yu. Ulay nu
adiyu maila uttun satun manta<u>l</u>god kayu kampay kan siya ot
nakaskasdaaw nat kinalagsak yu un maida ta<u>l</u>on kapada na.
9 Onta maipagapu't pammati yu, mambanag un taguwon
Apudyus dikayu.

10 Satu un managuwana kan dikayu, siya'd talona inam-
ammaan un inanaanag kan sinukisukimat dat propetan
Apudyus, ot impadtu da dit maipanggop situwa man-
aguwana un ligaluna kan dikayu.
11 Talona inanaanag da nu kapiga dit timpu un makwaana
kan nu inonan mapasamak. Siyatu dit timpu un ug-ugudon
dit Ispiritun Kristu utdit paimpadtu na kan dida dit maipang-
gop sit ligata lak-amon Kristu kan sadit maipaila un kinan-
gatu kan kinadayaw na nu maabus.
12 Yoong impatigammun Apudyus kan dida un sadiya
paimpadtu na bokona mapasamak sit timpu da nu adi sinsat-
unona timpu. Ot nagngolan yuwon datu un naipadtu utdan
mantudtudu't din Nabalu'n Damag maipagapu't dit pannaka-
balin Ispiritu Santu un nanligwat langit. Siyadatu dan talona
piyaon dan aanghel un matigammuwan dan kaipooyan da
pay yoong.

Masapula Nadalus Din Mantatagu Taku

13 Siya'd gapuna un isasaggana yu nat somsomok yu un
mansomsomok. Manggogodngon yu dan mansosomsomok
yu. Iyossaan yu nat namnama yu utdit bindisyun un maitod
kan dikayu nu maipalang si Jesu Kristu.
14 Ot gaputa natuluk kayu'n abeng Apudyus, adiyuwon
ipalubus un idalan dikayu utdan nadadag un pipiyaon di
long-ag un padan dit kingkingwa yu utdit daan yu un
manigammu utdit katuttuwaan.
15 Dalusan yu nat mantatagu yu gaputa nasantuwan si
Apudyus un nangayag kan dikayu.
16 Ta naikanglit sit Ugud Apudyus un, "Dalusan yu nat
mantatagu yu ta sakon nasantuwanak."*
17 Si Apudyus un awagan taku't Ama nu manluwalu taku
maid idumdumana nu mangukum. Ukumona dit kada osa
maibasal sit angwat na. Siya'd gapuna un masapul un daya-
won kan iyogyat taku uttun kaawad taku uttun pita.
18 Tigammu yu un bokona pilak onnu bulawan un matalak
dit naibayad dalapnu mawayawayaan taku utdat maid
selselbina un ugali'n tinawid taku utdat ginnapuwan taku
19 nu adi sat napotoga dalan Jesu Kristu. Kama't naidatuna
kannelu un maida talon unawana.
20 Pinilinon Apudyus si Jesu Kristu utdit daan payyan
tun lubung napaloswa. Yoong naipatigammu ullawa uttun
udidin al-algaw un maipooya mampiyaan taku.
21 Ta maipagapu kan Jesu Kristu nantalgod kayu kan
Apudyus un namaungal kan Kristu kan nangtod kan siya't

---

* **1:16** San piyaona'n ugudon din nasantuwan, maida talon kinadadag kan siya. Ilan yu't din Levitico 11:44, s45; 19:2.

kinangatu kan kinadayaw. Kadon, mantal̲god kan mannam-
nama kayu kan Apudyus.

22 Sinsatun ta nadal̲usan kayuwon sidat basbasul̲ yu gapu't
nanuttuwaan yu utdit katuttuwaan kan gattoka pipiyaon
yuwon dan bul̲un yu un manuttuwa, masapula itulutuluy yu
nat naimpusuwana mampipinniya yu.
23 Onta naiyabeng kayu'n obos ot sanat bagu'n mataguwan
yu bokona nanligwat si tagu un matoy nu adi nanligwat kan
Apudyus un adi matoy. Naiyabeng kayu'n obos maipagapu't
dit pannakabalin dit ugud Apudyus un matattagu kan iing-
gaw si inggaingga.
24 Ta kanan dit ugud Apudyus un,

"Maipada si bollat dan losana tagu ot san kinabal̲bal̲u da
maipada't dit sabung na. Nu mal̲angu dit bollat
maotdag dit sabung na.

25 Yoong san ugud Apudyus iinggaw si inggaingga."†
Satuwa ugud Apudyus siya dit Nabal̲u'n Damag un nai-
tudtudu kan dikayu.‡

2

1 Kadon, lipsutan yuwon dan losana kinadadag. Masapula
maidon mangal-allilaw, man-ag-agin, man-apal̲ kan man-
uguugud si mampalaweng si pada na un tagu.
2 Masapula tal̲ona kalikaguman yu un maawatan din ugud
Apudyus un kama si kaiyanaka abeng un tal̲ona piyaona'n
makassusususu, dal̲apnu umoto-otong nat pammati yu ing-
gana't tungpal din mataguwan yu si inggaingga.
3 Ta kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un, "Na-
padasan yuwon dit kinabal̲un Apudyus."

4 Umadani* kayu kan Apu Jesu Kristu un puun di
mataguwan. Maiyalig si matatagu un batu un sinumdiyan
dat tagu yoong siya'd pinilin Apudyus un kapotgan kan siya.
5 Umadani kayu kan Jesus ot maikama kayu't batu un
matatagu un maus-usala maituud sit naispirituwana tim-
plun Apudyus. Manselbi kayu un papadi'n naid si basuba-
sul̲ un man-idatun si naispirituwana datun† un mas-oman
Apudyus, maipagapu utdin manuttuwaan yu kan Jesu Kristu.
6 Ta kanan Apudyus sidit ugud na un,

---

† **1:25** Ilan yu't din Isaias 40:6-8; Santiago 1:10. ‡ **1:25** Isaias 40:6-8. * **2:4** Sat piyaona'n ugudon, manuttuwa onnu umunud taku kan Apu Jesu Kristu. † **2:5** Ilan yu utdin Roma 12:1 kan Hebreo 13:15 dit maipanggop sidan idatun taku kan Apudyus.

"Ilan yu, awad batu un isaad ku'd Sion.‡ Napiliyan kan napotog un pannan sit siku ot singngadan na man un manuttuwa kan siya maid mapabainana."§

7 Siya'd gapuna un napotog tuwa batu kan dikayu un manuttuwa. Yoong sidan adi manuttuwa, kanan dit naikanglita Ugud un,

"Sadit batu un inidsanan dat mangkokokwa't bo̱loy nambalin oton un siya dit gattoka pannan sit siku."*

8 Kanana pay un,

"Satuwa batu ud maidangtu̱lan dat tagu kan siya ud matukasan da."†

Maidangtu̱l da gaputa adi da tuttuwaon dit ugud. Siya'd ingkoddong Apudyus un mambanagan da.

9 Yoong dikayu, pinili dikayu kan Apudyus un tagu na kan papAdina dikayu un manselbi kan siya un Ali. Nasantuwan kayu un ili. Tagu dikayu kan Apudyus. Pinili dikayu da̱lapnu ipatigammu yu dan nakaskasdaawa kingkingwana. Ta inayagana dikayu utdit kako̱lopana igaw un umalis sit nakaskasdaawa padda na.

10 Bokon kayu't tagun Apudyus sidit yoong sinsatun tagu dikayuwon. Maid namadasan yu't dit nangkakaasi na utdit yoong sinsatun napadasan yuwon.

Manselbi Kayu Kan Apudyus

11 Potgoka susunud, kakkaili kayu uttun lubung ta kamanu dummagas kayu'l lawa. Siya'd gapuna un kodawok kan dikayu un adi kayu pailuyus sidan nadadaga pipiyaon di long-ag koon ta gumusu̱l da utnat umunudan yu kan Apudyus.

12 Masapula naba̱lu nat mantatagu yu da̱lapnu ulay nu kanan dan adi manuttuwa un kumokokwa kayu't nadadag, ilan da kad dan naba̱lu'n angwat yu idayaw da si Apudyus nu dumatong dit timpu'n mangulinana.

13 Masapula paiyapuwan kayu utdan losana tagu'n awad si kalintogan kan dikayu un ipagapu yu kan Apu taku'n Jesu Kristu. Paiyapuwan kayu kan Emperador un kangattuwana tulay onnu

14 kan gubinnadul un initdana si kalintogan un manusa utdan mangwa't laweng kan manayaw sidan mangwa't naba̱lu.

15 Ta piyaon Apudyus un maipagapu't din mangwaan yu ut naba̱lu, mapaginok dan tagu'n nabayyona man-iyuguda lawa utdan bokona ustu'n tigammu da.

---

‡ **2:6** osa'n bateled utdin Jerusalem din Sion isunga Jerusalem dit ug-ugudona't tu. § **2:6** Ilan yu't din Isaias 28:16 kan Roma 9:33. * **2:7** Ilan yu utdin Salmo 118:22 kan Lucas 20:17. † **2:8** Ilan yu utdin Isaias 8:14 kan Roma 9:33.

16 Ipaila yu utnat mataguwan yu un nawaya kayu'n tagu
yoong adiyu usalon tuwa wayawaya yu un mangwa't laweng
nu adi matagu kayu un kama't gattoka manselselbi kan
Apudyus.
17 Dayawon yu dan losana tagu. Piyaon yu dan susunuda
manuttuwa. Iyogyat yu si Apudyus kan padayawan yu pay si
emperador.

Si Kristu Ud Mambasalan Taku

18 Dikayu un baba-unon, paiyapuwan kayu't dan apu yu
kan gattoka dayawon yu dida. Bokona lawa'n sadan nakaasi
kan naanus nu adi ulay pay dan nauyung.
19 Ta nu an-anusan yu dan mapasibgan yu un maid gap-
gapuna utdin mangisosomkan yu kan Apudyus, mas-om si
Apudyus kan dikayu.
20 Yoong nu mapasibgan kayu un maipagapu't lawenga
kingwa yu, ulay nu iyattom yu maid maganab yu. Yoong nu
nabalu nat kingwa yu ta mapasibgan kayu yoong attoman yu
mas-om si Apudyus kan dikayu.
21 Ta inayagan dikayu kan Apudyus dalapnu unudon yu
tun kama't tu un mantatagu gaputa si Kristu nampalpaligat
maigapu kan dikayu ot siya'd impaila na di ut unudon yu.
22 Naid pulus nambasulana kan naid pulus nantuliyana.
23 Utdit dinuladula da, naid pulus inyugud na si laweng kan
dida. Utdit pinalpaligat da, adina inog-ogyat dida nu adi
nantalgod kan Apudyus ta nalintog dit man-uukum na.
24 Si Jesus un mismu dit nanagapal sidat dusan dat basul taku
utdit nailansaana utdit kulus dalapnu lipsutan takuwon dit
mambasul ot matagu taku'n nalintog. Maipagapu't dat sugat
na naagasan taku.
25 Utdit, kama taku't kannelu un nantattalak yoong sinsat-
unon nampaoli taku un umunud kan Kristu un siya'd gattoka
Mangaandog kan Manatakkudog sidan kadogwa taku.

3

Tudtudu Utdan Naasaw-an

1 Dikayu'n babai un naasaw-an, masapula paiyapuwan
kayu't dan asawa yu dalap awad kad asawa un adi namati,
mabalina mamati nu ilana nat nabalu'n angwat yu. Ulay nu
maid ibaga yu kan siya maipanggop kan Apudyus, mamati
2 nu ilana nat nadayaw kan nadalusa mantatagu yu.
3 Masapula bokona san naal-altiyana buuk onnu bulawana
usalon yu onnu nangina un badut din mail-an di kinabalbalu
yu.

4 Nu adi sad mail-ana, sadit nabal̲u'n aangson, sat adi
mangkigad un kinaamma kan kinaginok ta siya'd napotog
sidin man-iilan Apudyus.
5 Sadat naapudyusana babai utdit un nantal̲god kan
Apudyus, kama't tu dat nampabal̲u da utdat long-ag da
kan nampaiyapu da utdat asawa da.
6 Ta kama't dit Sara, tinuttuwa na si Abraham un asawa na
kan imbilang na un apu na. Ot dikayu, maibilang kayu un
aanak Sara nu koon yu dan kustu kan masapula naid iyogyat
yu.
7 Padana pay kan dikayu'n lal̲aki un naasaw-an, masapula
maawatan yu dan asawa yu. Lispituwon yu dida ta nakap-
kapsut da nu dikayu gaputa maipantawid da kan ditaku't din
mataguwana maid kigad na un ingkaasin Apudyus. Siyatu'd
koon yu dal̲apnu dongl̲on Apudyus dan luwal̲u yu.

Tudtudu Maipanggop Si Kinalintog

8 Sinsadin, siyatu tun maudi un ibagak kan dikayu. Masa-
pula man-os-ossaan nat aangson yu, mangkikinnadagu kayu,
mampipinniya kayu utdan susunuda manuttuwa, man-
iinnanus, kan mampipinnakumbaba kayu.
9 Adiyu bal̲osan si laweng din laweng. Nu awad mangugud
kan dikayu't laweng adiyu pay sungbatan si laweng. Iluwal̲u
yuwot un mabindisyunan da dal̲apnu bindisyunan Apudyus
dikayu ta inayagana dikayu dal̲apnu bindisyunana.
10 Ta kanan din Ugud Apudyus,
"Singngadan na man un mamiya un napiya dit mataguwana
kan mannanayuna nalagsak, masapula igongda na din
mambagbaga si lawenga ugud kan adina mantulituli.
11 Igongda na dan laweng ot sad koona dan napiya. Masapula
gamgamana ud kanayuna maitunusana utdan losan.
12 Ta iillan Apudyus dan nalintog kan dodongl̲ona dan luwal̲u
da yoong busul̲ona dan mangwa't laweng."*
13 Awad kad manam-an kan dikayu nu napegot kayu un
mangwa't napiya?
14 Yoong ulay nu mapalpaligat kayu maipagapu't danat
nalintoga koko-on yu, nagasat kayu. Adi kayu umogyat sidan
tagu kan adi kayu mandandanag
15 nu adi iyaangos yu un dayawon si Kristu un Apu.
Masapula kanayun kayu un nakasagana un mangilawag nu
awad man-imus sit maipanggop sit namnama un awad kan
dikayu. Yoong am-ammaan yu un sumungbat kan masapula
nadayaw kayu.

---

* **3:12** Ilan yu't din Salmo 34:12-16.

16 Ot masapula mannanayun un nadal̲us nat somsomok
yu maipanggop sidan kokkoon yu dal̲apnu sadan mangin-
insultu kan dikayu mabain da un man-uguugud si lawenga
maisuganggang sidan nabal̲u'n angwat yu maipagapu kan
Kristu.
17 Ta un-unnay din mapaligatan sin mangwaan sidan
napiya nu siya'd piyaon Apudyus, nu sadin mapaligatan
maipagapu't dan laweng.
18 Ta ulay si Kristu un nalintog napatoy. Namingsana lawa
dit napatoyana un nanagapal̲ sidat dusan dat losana basul̲
dal̲apnu maipaoli taku kan Apudyus. Pinatoy da dit long-ag
na yoong pinaungal̲ Apudyus ot matatagu udsi ispiritu.
19 Inummoy dit kadogwa na utdit naibal̲udan dat kadogwan
dat natoy ta inummoy nantudtudu.
20 Siya datu dat kadogwan dat tagu un adi nanuttuwa utdit
timpun Noe utdit aw-awe. Utdit mangkokkokwaan Noe utdit
bapul, inan-anusan Apudyus un inuuway dit manuttuwaan
da kan siya yoong adi da kampay nanuttuwa. Siya'd gapuna
un wal̲u ullawa dat natagu utdit danum.
21 Sadit danum siya'd maiyaligan dit bunyag. Ot maipa-
gapu utdit nampabunyagan yu taguwon Apudyus dikayu
gapu utdit ummungalan Jesu Kristu. San bunyag bokona san
madal̲usan di isaw sin long-ag nu adi san mangkodawan taku
kan Apudyus un dal̲usana dan somsomok taku.
22 Kaysan si Jesu Kristu ud langit ot awad sin kapon madi-
wanan Apudyus un siya'd mangiyapu utdan aanghel kan
uduma adi mailan paloswa un awad si tulay kan pannaka-
balin.

4

Nabaliwan Un Kinatatagu

1 Sinsadin, gaputa napaligat dit long-ag Jesu Kristu utdit
ininggawana't tun pita, masapul pay un nakasagana taku un
mansagapal si ligat. Ta singngadan na mana mapaligatan dit
long-ag na maigapu't pammati na, ipailana un linipsutanaon
un mambasul̲.
2 Kadon, manipud sinsatun bokonon un sadan lawenga
pipiyaon di long-ag dan unudon yu utdan nabun-ana timpu
yu uttun pita nu adi sadan piyaon Apudyus.
3 Ol̲og naon dadin kaykaysana timpu un nangwaan yu
utdadin pipiyaon dan adi manuttuwa un kokkoon. Ta sat
nantatagu yu utdit, nalabos dit gikna yun mangwa't dan
lawenga pipiyaon di long-ag. Kankanayun kayu'n mam-
baltik, kababbain dat kingkingwa yu gapu't kinalawlaw yu
utdan nalabosa inuinum. Tal̲ona maisuganggang sit lintog
dat kingwa yu un nandaydayaw sidat sinan-apudyus.

4 Yoong sinsatun, masdaaw daon dan adi manuttuwa ta
adi kayuwon maidagamung kan dida utdan nalabos kan
nadadaga kokkoon da ot in-insultuwon dikayuwon.
5 Yoong sungbatan da payon kan Apudyus datuwa
kokkoon da kan dikayu ta nasasaggana un mangukum sidan
matattaguwan kan sidan natoy.
6 Siya'd gapuna un naitudtudu dit Nabal̲u'n Damag ulay
sidat natoy dal̲apnu ulay nu natoy daon un maisayun sit
maukuman dat losana tagu, mabalina matagu dan kadogwa
da un padan Apudyus un matatagu un ispiritu.

Sadan Matal̲godan Un Mangayyuwan Sidan Intod Apudyus

7 Adaniyon nat anungus danat losana banag. Siya'd gapuna
un masapula nagdong danat somsomok yu kan naattom kayu
dal̲apnu mabalinan yu ud manluwal̲u.
8 Ot san kapotgan kampay, sat napudnu un mampipin-
niyaan yu. Ta sat gattoka mampipiya mapakawan na dat adu
un basul̲.
9 Masapula naanggom kayu un mansisinnangaili.
10 Kada-osa usalona din intod Apudyus un kaboo̲lan kan
siya un mampooy si mampiyaan di kada osa un kama't
osa'n matal̲godana man-aayyuwan sidan nadumaduma'n ka-
boo̲lana intod Apudyus.
11 Singngadan na man un initdan Apudyus si kaboo̲lana
manudtudu, masapula itudtudu na dan ugud Apudyus. San
naitdan si kaboo̲lana manselbi, masapula manselbi un us-
alona din bilog un itdon Apudyus kan siya, dal̲apnu utdan
losana banag maidayaw si Apudyus un maipagapu kan Jesu
Kristu. Si Apudyus ullawa din maidaydayaw kan awad si
kalintogana mangiyapu si inggaingga. Amen.

San Mampaligatan Di Manuttuwa

12 Potgoka susunud, adi kayu masdaaw sidan nasisigaba
mapaligatan yu un dumtonga mamadas kan dikayu un kama
nu nakaskasdaaw dan makmakwa kan dikayu.
13 Matal̲ok kayuwot nu mapaligatan kayu un padan dit
napaligatan Kristu dal̲apnu tal̲ona matal̲otal̲ok kayu pay nu
dumatong dit al̲-al̲gawa mangil-an sit pannakabalin kan ka-
dayaw na.
14 Nagasat kayu nu in-insultuwon dikayu gapu't umunudan
yu kan Kristu ta siya'd mangil-an un awad kan dikayu dit
mannakabalina Ispiritun Apudyus.
15 Yoong masapula maid madusa kan dikayu maipagapu
si kummatoyana, nan-akawana onnu nangwaana't singn-
gadan na mana laweng onnu mangwaana't maigapuwan di
gulu.

16 Yoong nu mampaligat kayu un maipagapu't dit manut-
tuwaan yu kan Jesu Kristu, adi kayu mabain. Dayawon yuwot
si Apudyus gaputa tagun Kristu dikayu.
17 Ta dummatongon nat timpu'n mangukuman Apudyus
sidan losana tagu ot ilugi na kan ditaku'n tagu na. Ot
nu manlugi kan ditaku'n manuttuwa, singngadan naon din
mambanagan dadin adi manuttuwa't din Nabal̲u'n Damaga
nanligwat kan Apudyus?
18 Kanana't dit Ugud Apudyus un:
"Nu nasigaba matagu kan Apudyus dan nalintoga tagu,
singngadan naon din mambanagan dan maid si
Apudyus kan gumabasul̲?"*
19 Siya'd gapuna un nu mampaligat kayu un maisayun sit
piyaon Apudyus, masapula koon yu dan kustu kan ital̲god yu
dat long-ag yu utdit Namaloswa ta matal̲godan.

5

Sat Loblobbongon Dat Panglakayon Kan Dat Uduma Manuttuwa

1 Dikayu un panglakayon di manuttuwa antu'd piyaok
ibaga kan dikayu gaputa osaak pay un panglakayon kan
nailak pay dit nampalpaligatan Jesu Kristu. Padana pay un
mailak-amak sit kinangatu kan kinadayaw Jesus nu duma-
tong din timpu un maipail-ana.
2 Ayyuwanan yu dan tagun Apudyus un impaayyuwanna
kan dikayu. Bokona mapilpilit kayu'l lawa nu adi masapula
naanggom kayu un mangayyuwan kan dida. Ayyuwanan
yu dida un bokona maigapu si tangdan nu adi gaputa tal̲ona
piyaon yu un tul̲ungan dida.
3 Adi yu ipatut un pakwa nat piyaon yu utdan ayyuwanan
yu nu adi dikayuwot ud mangil-an da utdan napiya'n angwat.
4 Ot nu maipaila si Kristu un Apun di Man-aayyuwan, awa-
ton yu din adina mangkigad un kinangatu kan kinadayaw.
5 Ot dikayu pay un madama'n dumadakkol̲, paiyapuwan
kayu't dan lalallakay. Masapula dikayu'n losan, napakum-
baba kayu un manselbi utdan udum ta kanan Apudyus
sit ugud na un, "Busul̲on Apudyus dadin napangas yoong
nakaasi utdan napakumbaba."*
6 Isunga mampakumbaba kayu ot paiyapu kayu kan
Apudyus un mannakabalin ta nu dumatong nat timpu na
padayawan dikayu.
7 Ital̲god yu kan Apudyus dadin losana mabulungan yu ta
ipotpotog dikayu.

---

* **4:18** Proverbio 11:31. * **5:5** Proverbio 3:34.

8 Manggodngon yu nat somsomok yu kan man-alimban
kayu ta dumakdakdak si Satanas un kabusul̲ yu. Kama't osa'n
layon un ngumolongoloda man-in-inap si sokbal̲ona.
9 Labanan yu si Satanas ot ipakat yu nat nabiloga pammati
yu ta ulay dan susunud yu un manuttuwa un inggaw situn
saknap tun lubung mapadpadasan da pay danat mapadpad-
san yu un ligat.
10 Nu maabus dan sin-akitana mapaligatan yu, si Apudyus
un mismu ud mangipal̲-og sidan mangkulangan yu. Papiddo-
ton kan pabilgona nat pammati yu kad adi kayu maligad. Si
Apudyus un tal̲ona nakaasi dit nangayag kan dikayu maipa-
gapu kan Kristu dal̲apnu maidagamung kayu utdin maid
kigad na un kinadayaw kan kinangatuna.
11 Siya'l lawa'd mannakabalin un mangiyapu si inggaingga.
Amen.

Maudi Un Patigammu

12 Tinul̲unganak kan Silas† sit nangikanglitak situwa
aboba'n sulat ku kan dikayu, ta ibilang ku un matal̲godan
un sunuda manuttuwa. Nansulatak ta piyaoka pabilgon
nat somsomok kan pammati yu kan dal̲apnu ibagak kan
dikayu un sadat intudtuduk maipanggop sit kaasin Apudyus,
tuttuwa. Ot adi kayu'n tal̲on paligad sidat tinuttuwa yu.
13 Pakumustaon dikayu utdan manuttuwa uttun Babilonia
un pinilin pay Apudyus un pada yu. Pati si Marcos un
imbilang ku un abeng ku mampakumusta pay kan dikayu.
14 Mangkikinnumusta kayu un mangipaila't nat anggom
yu.
Iluwal̲uk ta kapkapiya kayu'n losana manuttuwa kan Jesu
Kristu.

† **5:12** Si Silas onnu Silvanus bul̲un Pablo utdin Kingkingwan Dat Apostoles 15:22.

Sat Maikagwa'n Sulat Ud San Pedro

1-2 Napotoga Susunud:

Sakon si Simon Pedro un manselselbi kan Apu Jesu Kristu kan osa un apostoles na. Mansulatak dikayu'n losana initdan Apudyus si pammati un padan tun pammati un intodna kan dikami. Nampapada taku'n naitdan si gundawaya mamati gaputa nalintog si Jesu Kristu un Apudyus taku kan managu kan ditaku.

Iluwa<u>l</u>uk ta amo kaasiyan dikayu kan Apudyus kan si Jesu Kristu un Apu kan ipooy da un kapkapiya kayu gaputa ta<u>l</u>ona tigtigammu yu dida.

Sat Namiliyan Kan Nangayagan Apudyus Kan Ditaku

3 Maipagapu utdit pannakabalin Kristu, initdana ditaku sidan losana masapul taku da<u>l</u>apnu matagu taku'n naapudyusan. Mabalin taku'n koon tu gaputa tigtigammu taku si Apudyus un nangayag kan ditaku. Inayagan ditaku da<u>l</u>apnu maidagamung taku't dit maidayawana, kinangatu kan kinapiya na.

4 Gapu't di un kinangatu na kan kinapiya na, amoamod kan nangkapopotog dan insapata na kan ditaku. Siya'd kingwa na da<u>l</u>apnu malisiyan taku dan nadadaga kokkoon dan tagu't tun lubung un manligwat sidan lawenga pipiyaon di long-ag kan da<u>l</u>apnu matagu taku'n nada<u>l</u>us dan angwat taku'n padan Apudyus.

5 Siya'd gapuna'n koon taku din losana kaboo<u>l</u>an taku'n dog-an tun pammati taku't kinapiya kan dako<u>l</u> un tigammu maipanggop kan Apudyus.

6 Masapula idoga taku pay din kina-attom, kinaanus kan san naapudyusan un mantatagu.

7 Ot bokona lawan sadan bu<u>l</u>un taku'n manuttuwa dan piyaon taku nu adi piyaon taku'l losan dan tagu.

8 Siyadatu dan kababalin un masapul taku ot nu wadawad da kan ditaku datu maid duwaduwa na un naselbi kan nabunga din nanigammuwan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.*

9 Yoong sanat osa'n manuttuwa un maid datuwa kababalin kan siya, kama nu naku<u>l</u>ap kan naliuwana un nada<u>l</u>usanon sidat basbasu<u>l</u> na.

---

* **1:8** San osa un kaipooyan ditu, nu tigtigammu taku si Kristu masapula awad datu un kababalin kan ditaku.

10 Siya'd gapuna susunud ku un koon yu nat kabool̲an yu un
mamanoknok un inayagan kan pinili dikayu kan Apudyus un
tagu na. Ta nu siyatu'd koon yu tal̲ona adi kayu makabasul̲.†
11 Kad, naanggom si Apudyus un mamal̲nok kan dikayu't
din maid kigad na un mangiyapuwan Apu taku'n Jesu Kristu
un managu kan ditaku.
12 Siya'd gapuna'n kanayuna ipalagip ku kampay kan
dikayu ulay nu tigammu yuwon dan katuttuwaan kan tal̲ona
uunnudon yu dida.
13 Ta satun kanak, kalobbongaka ipalagip kan dikayu datu
inggana't mataguwak.
14 Ta tigammuka bokonona mambayag tun mataguwak
situn pita ta siya'd impatigammun Jesu Kristu un Apu taku
kan sakon.
15 Ot sinsatun, masapula kook dan losana kabool̲aka man-
gibaga kan dikayu't datu dal̲apnun ulay nu matoyakon maga-
sgasmok yu dida.

Sadat Nakaila Utdit Kinangatun Jesus

16 Bokona nambasal kami utdan ul̲-ul̲nug dan udum sidit
nangipatigammuwan mi kan dikayu utdit maipanggop sit
pannakabalin kan man-ulinan Apu taku'n Jesu Kristu. Naila
mi un mismu dit kinangatu kan kinaapudyus na.
17-18 Onta bul̲un mi si Jesus sidit untuk dit nasantuwana
bateled sidit dinayaw Apudyus si Jesus kan impaila na
dit makasilinga kinaapudyus na. Dingngol̲ mi dit gingan
Apudyus un Kangattuwan un nanligwat langit un kanana'n,
"Siyatu tun abeng ku un potpotgok kan masmas-omaka
tal̲on."‡
19 Sadi un inila mi siya'd tal̲ona namanoknok sidat ingkan-
glit dat propetan Apudyus sidit. Ot napiya nu ipapasnok yu
dida. Ta sadat impatigammu da, kama't pingki un manilaw
sit nakol̲opa igaw. Ipasnok yun tuttuwaon inggana't lumtaw
dit ammigaton ot kumadda.§
20 Yoong masapula maawatan yu un maid naikanglit sit
ugud Apudyus un imbagan dat propeta un nanligwat sit
kanaknakoman da pay lawan.*
21 Ta bokona kanaknakoman da dit nangikanglit sidat
impadtu da nu adi indaddal̲an dit Ispiritu Santu dida un
nangiyugud sidan uguda nanligwat kan Apudyus.

---

† **1:10** San osa'n kaipooyana, sumina't pammati. ‡ **1:17-18** Ilan yu utdin Mateo 17:9; Marcos 9:2-10; Lucas 9:28-36. § **1:19** Sat piyaona'n ugudon, ipasnok yu datu un tudtudu inggana't mangulin si Kristu un manglawag sidat somsomok yu. Ta maiyalig si Kristu si ammigaton. * **1:20** Sat osa payyan un piyaona'n ugudon, maid naikanglit sit ugud Apudyus un imbagan dit man-uugudona un mailawlawag di tagu utdit bukud na un kasomsomkan.

2

Sadat Bokona Tuttuwan Propeta Kan Mistulu

1 Yoong sidit aw-awe, inggaw da ud nilumtawa man-ag-
agin propetan Apudyus. Ot padana paya awad da ud duma-
tong kan dikayu un man-ag-agin mistulu. Nalimod dit man-
isul̲uwan dat tuli un manam-an sinat manuttuwaan yu. Isulib
da pay si Apu Jesus un nanubbut kan dida. Ot dandaniyon
din madusaan da.
2 Adu kan dikayu un manuttuwa dan maiyunuda mangwa't
dan kababbaina koko-on da. Ot siya'd gapun din mangugu-
dan dan tagu't lawenga maisuganggang sit katuttuwaana un-
unudon taku.
3 Gapu't dit kinagamgam da, sikapan dikayu ot ibaga da dan
bokona tuttuwa ta siya'd mamilakan da. Yoong dinaddaan
Apudyus dit dusa da utdit aw-awe ot adinaon makauway un
manusa kan dida.
4 Ta ulay sadat anghel un nambasul̲ sit aw-awe, adin
Apudyus kinaasiyan dida nu adi intukbang na dida't din
impiyelnu* un kakol̲opana gassud un manguuwayan da't din
mangukuman Apudyus.
5 Padana pay sidadit lawenga tagu utdit timpun Noe. Adin
Apudyus kinaasiyan dida gapu't dit lawenga kokkoon da ot
pinanlitap na tun pita. Abus si Noe un nangitudtudu utdit
kinalintog ud tinagu na pati dat pitu'n kabol̲oy na.
6 Singgob pay Apudyus din ili'd Sodoma kan Gomora pati
utdat tagu't di inggana't gummabu da ta siya'd dusa da maipa-
gapu't dit kinadadag da. Siya'd kingwan Apudyus dal̲apnu
ipaila na dit mandudusa na utdan adi manuttuwa kan siya.
7 Abus si Lot un nalintoga tagu'd tinagun Apudyus. Nasigab
dit angos Lot gapu't dadit kababbaina koko-on dat kailiyana
un tal̲ona adi manuttuwa't dat lintog.
8 Inal̲gawa madodomdoman si Lot gapu't dat iillana kan
dodongl̲ona'n nadadaga koko-on dat kailiyana. Siya'd gapuna
un inlassig Apudyus.
9 Ot siyatu'd mangil-an un ilisin Apudyus dan naapudyu-
sana tagu utdan mamadpadas kan dida. Ot bal̲udona dan
nadadag dal̲ap madusa da nu dumtong din timpu'n mauku-
man dan losana tagu.
10 Dusaona dida, tal̲on sidan kumokokwa't lawenga
pipiyaon di long-ag kan sadan dumudul̲a utdan awad si
tulay.

---

* **2:4** Utdin uguda Griego, Tartarus. Sigun sit allalim dat iGriego, gassud uttun dal̲om pita un siya'd igawa naibal̲udan dat nakabasul̲ un sinan-apudyus da.

Sadatu un bokona tuttuwan mistulu, natu̱lod da kan na-
sukil da ot adi da kumimuta mangibaga't makainsultu utdan
madaydayawa paloswa'd langit.
11 Yoong sadan anghel un amo nabilog kan amo mannaka-
balin nu dida, maid ibaga da't makainsultu kan dida't din
sanguwan Apudyus.
12 Yoong sadatuwa bokona tuttuwa'n mistulu, pada da
dan sumalona ayam un maid si somsomok. Man-ugud da't
lawenga maisuganggang sidan banaga adi da tigammu. Ot
mapatoy da un kama't dan sumalona ayam un gagangaya
madokmaan kan mapatoy.
13 On, madusa da gapu utdan nadadaga kokkoon da. Ta
ulay a̱l-a̱lgaw, gangganason da din mangwa't dan lawenga
pipiyaon di long-ag. Ta̱lona ibabbain dikayu ta makaa-
mung da kan dikayu'n makakan yoong sat panggop da sadit
mangwa't dan lawenga koko-on da.
14 Awad kad ilan da si babai, dagusa maboknan dit gikna
da ot ta̱lona piyaon daona sog-onon. Ta̱lona adi da map-
noka makabbasubasu̱l. Ilagat da dan nakapsut si pam-
mati. Naada̱lan daona man-gamgam ot nakoddongan daona
madusa.
15 Sadatuwa tagu nan-awidan daon dit gattoka da̱lana
umoy kan Apudyus ot nantatta̱lak da. Sad inunud da dit
lawenga koko-on Balaam un abeng Bosor sidit aw-awe. Ta
sad pipiyaon Balaam dit pilaka tangdan na utdit koona un
laweng.
16 Yoong inggimaun Apudyus si Balaam sidat lawenga
koko-ona'n sadit dangki dit pinambagbagan Apudyus un
kama't tagu ot adina intuluy dat tinitingang un koko-ona.
17 Sadatuwa bokona tuttuwa un mistulu maid selbi da
ot maipada da ut naobasana ob-ob kan maibaybayogboga
bunot ot insaganan Apudyus dit kako̱lopana gassud un ing-
gawan da.
18 Napangas da un mambagbaga si maid selbina un ugud.
Ot usalon da dan lawenga pipiyaon di long-ag da̱lapnu ilagat
da dan tagun kaggongda'n maibu̱lun sidan mangmangwa't
bokobokon.
19 Ot ibaga da utdan tagu un nu tuttuwaon da dida awad
wayawaya da. Yoong sat katuttuwaana, sat nadadaga koko-
on da dit mangiyapu kan dida. Ta singngadan na mana
tuttuwaon di tagu siya'd mamuyung kan siya.
20 Ta nu awad tagu't man-awidana dan nadadaga koko-on
situn lubung maipagapu't dit nanigammuwana kan Apu Jesu
Kristu un managu kan ditaku yoong masulsulit kad maabak
dit pammatina ot mangulina mangwa't dan nadadag, amo
nadaddadag oton din kasasaad na nu sat sigud.

21 Un-unnay pay okyan nu Adina natigammuwan nu inon
di matagu'n nalintog nu san natigammuwana asinaman-
awidan dan nasantuwana bilin ud Apudyus un naitudtudu
kan siya.
22 Sadatuwa pasamak padan din uuggudon da un
kanana'n, "Umbos mangulin dit asu un umoy mangan
sit ukba na." Kanana payyan un, "Mangulina umoy
mamippiyok dit naomosa bolok."

3

Sat Dumatngan Ud Apu Taku

1 Potgoka susunud, maikagwaon tu un sulat ku kan dikayu.
Utdatu'n duwa'n sulat ku pinanggop ku'n kalakagon nat
nadalus un somsomok yu uttun mangipagasmokak utdan
naipatigammuwon kan dikayu,
2 dalapnun adiyu liuwan dat imbagbagan dadit nasan-
tuwana propetan Apudyus sidit aw-awe kan sadat imbilin
Apu Jesus un managu kan ditaku un siya dadit impatigam-
mun dat apostoles kan dikayu.
3 Sad talona umuna, masapula maawatan yu un sidan
dumatonga udidin di al-algaw awad da ud tagu'n lumtaw ot
maid sabali't koon da nu adi sadan pipiyaon di long-ag da ot
manliwliw-an dikayu'n kanan dan,
4 "Kawad Jesus un nansapata un mangulin nu? Naaminon
natoy dat aamma taku yoong gasissiya man tun lubung ma-
nipud sit napaloswaanan," kanan da.
5 Gagal-on da'n adi tuttuwaona pinaloswan Apudyus din
langit un kawadan dat bunot sidit aw-awe maipagapu't dit
ugud na. Adida pay tuttuwaona pinaloswan Apudyus tun
pita un nanligwat sit danum ot danum dit inusal na un
nampaloswa.
6 Danum payyan dit nanam-an Apudyus sidat losana awad
situn lubung sidit pinanlitap na.
7 Ot maipagapu payon sit ugud Apudyus, naidadda-an
datun langit kan pita un yam-anon di apuy nu dumatong
dit al-algawa mangukuman Apudyus kan manusaana utdan
losana adi manuttuwa kan siya.
8 Yoong potgoka susunud, masapula sosomkon yu un san
sin-algaw kama't kaandun di sillibu un dagun kan Apudyus.
Ot san sillibu un dagun kama't kaandun di sin-algaw.
9 Siya'd gapuna'n adiyu pagalupona itantantan Apudyus
un tungpalon din insapata na un siya'd pagalupon dan
udum. An-anusana'l lawa dikayu gaputa Adina piyaona
awad mayam-an si osa nu adi san piyaona mambabawi un
losan dan tagu't dan basul da.

10 Yoong nu dumatong dit timpu un mangulinan Apu Jesus,
kama't din mandadatong di man-aakaw un adi mapuppuu-
tan. Utdiya al̲-al̲gaw mangkidong dan losana maila'd langit un
kama't dan bul̲an, init, kan da bituwon ta maunag da't apuy
un maidisan sin nadangsol̲a guum. Ot satun pita kan losana
awad situn lap-atna masgob da'n losan.
11 Ot gaputa kama't di dit mayam-anan dat losan, masapula
nadal̲us kan naapudyusan dan mantatagu taku un
12 manguuway sit al̲-al̲gawa mangulinan Apu Jesus. Koon
taku dat kabool̲an taku'n mangwa't dan piyaona dal̲apnu map-
gosa dumatong dit al̲gawa mangukuman Apudyus un siya'd
al̲-al̲gaw din masgoban din langita kawadan dan bunot ot
sadan losana awad sidi maunag da.
13 Yoong adibali ta awad bagu'n langit kan bagu'n pita'n
uuwayon taku un manuttuwa ta siya'd ingkalin Apudyus.
Sadan nalintoga lawa dan inggaw sidi.
14 Siya'd gapuna potgoka susunud un, koon yu dit kabool̲an
yu un matagu't naapudyusan sinat man-uuwayan yu't dit
mapasamakan datu dal̲apnu dumatong kad si Jesu Kristu
dakngon dikayu'n maid ud mapabal̲awan yu kan siya kan
kapkapiya dan angos yu.
15 Sosomkon yu un man-an-anus si Apudyus gaputa
piyaona'n awad gundaway dan tagu'n mandadaoli kad
mailassig da utdin mandusaana. Si Pablo un napotoga sunud
taku, insulat na payon kan dikayu dit maipanggop sidatu
maipagapu't dit kinasiliba intod Apudyus kan siya.
16 Siya datu dan ug-ugudona utdan losana sulat na. Ot awad
da ud uduma tudtudu'n insulat na un nasigaba maawatan
ot sadan maid si tigammu maipanggop sidan naispirituwana
banag kan manduwaduwa si pammati bokobokon dit man-
iipalawag da un padan dit koon da't dan uduma ugud
Apudyus. Ot gapu't tuwa kokkoon da dusaon Apudyus dida.
17 Sinsadin potgoka susunud ta tigammu yuwon dit
maipanggop sidatu un tagu, man-alimban kayu dal̲apnu adi
kayu maallilaw sit bokobokona koko-on dan tagun nasukil
sit lintog kad adina matal̲ak nat nabakoda pammati yu.
18 Matagu kayuwot un amo mapadasan yu din kinakaasin
Apudyus kan amo matigammu yu si Jesu Kristu un Apu taku
kan managu kan ditaku. Dayawon taku si Jesu Kristu uttun
satun kan si inggaingga. Amen.

Sat Umuna'n Sulat Ud San Juan

Sat Ugud Un Manligwatan Di Mataguwan

1 Uttun sulat un satu, ibaga mi kan dikayu dit maipanggop
sidit mangadan si Ugud un mangtod si mataguwana maid
kigad na. Ininggawon sit daan payyan napaloswa dat losan.
Ot nagngol mi un mismu, naila mi un mismu, kinabulbulun
mi kan naseksekgel mi.
2 Satu un mangtod si mataguwan un maid kigadna, siguda
iniinggaw kan Apudyus un Ama yoong inummoy situn pita'n
nambalin si tagu ot naila mi. Isunga kustiguwan mi kan ibaga
mi kan dikayu dit maipanggop kan siya.
3 Ibaga mi kan dikayu dat naila mi kan nagngol mi dalapnu
maibullun kayu pay kan dikami un maiyossaan kan Apudyus
un Ama kan si Jesu Kristu un Abeng na.
4 Isulat mi kan dikayu datu un losan dalapnu talona maid
mangkulangan din lagsak taku.

San Tagun Inggaw Sin Padda

5 Ot siyatu tun damaga dingngol mi kan Jesu Kristu un
piyaon mi un ipatigammu kan dikayu. Si Apudyus alig na ud
silaw. Naid pulus kollop kan siya.
6 Ot nu kanan taku'n naiyossaan taku kan Apudyus yoong
makabasubasul taku un kama nu matattagu taku't din
kakollpan, mantultuli taku. Ot bokona maiyannatup sit katut-
tuwaan dit mantatagu taku.
7 Yoong nu nadallus dit mantatagu taku un kama nu
matattagu taku't din padda un padan Apudyus un inggaw sit
padda, napiya din mantitimpuyugan taku'n manuttuwa. Ot
sadit dallan Jesus un Anak Apudyus un nan-ayus sit natoyana,
dallusan* ditaku utdan basull taku.
8 Nu kanan taku un maid basull taku, allilawon taku pay
lawan tun long-ag taku kan naid payyan tigammu taku't dit
katuttuwaan.
9 Yoong nu ipudnu taku dan basull taku kan Apudyus,
pakawanona dan basbasull taku kan dallusana ditaku't dan
losan un kinadadag, ta si Apudyus matallgodan kan nalintog.

---

* **1:7** Sat piyaona'n ugudon tu, si Jesus dit nambalina dusan dat basull taku utdit natoy sit kulus ot nu mantallgod taku kan Kristu ot tuttuwaon taku un nabayadanon dat basull taku maibilang takuwona naid si basull kad nadallus taku. Ilan yu't din Hebreo 9:12-14.

10 Yoong nu kanan taku un maid nambasul̲an taku mambalinon taku un matuli si Apudyus, kan kaawatan un naid payyan tigammu taku't dan ugud na.

2

Si Jesu Kristu Ud Mangikakaasi Kan Ditaku Kan Apudyus

1 Isulat ku datu kan dikayu'n ibilang kun aabeng ku dal̲apnu adi kayuwon mambasubasul̲. Yoong nu makabasul̲ kayu, awad mangikakaasi kan ditaku kan Apudyus un Ama un naid udum nu adi si Jesu Kristu un nalintog.

2 Ot intod na dit long-ag na un mapatoya maidatun kan Apudyus dal̲apnu pakawanona dat losana basul̲, bokona lawan sat basul̲ taku nu adi sat basul̲ di losana tagu.

3 Nu tungtungpalon taku dan bilin Apudyus, siyadi dit tal̲ona manigammuwan taku un tigtigammu taku si Apudyus.

4 Yoong nu awad mangibaga un tigtigammu na si Apudyus yoong Adina mit tungtungpalon dan bilin na, matuli nata tagu kan Adina payyan naawatan dit katuttuwaan.

5-6 Sat tagun manungpal sit ugud Apudyus, siya ud tal̲ona maid mangkulangan dit mampipiya na kan Apudyus. Ot sat tagun mangibaga un naiyossaan kan Apudyus masapula matagu un padan dit nantatagun Jesu Kristu utdit ininggawana't tun pita. Ta siyadi dit mangil-an un tuttuwan naiyossaan kan Apudyus.

Bagu'n Bilin

7 Napotoga gagayyom, bokona bagu tuwa bilina isulat ku kan dikayu ta siya payon dit bilina naabusa dingngol̲ yu manipud sit nanuttuwaan yu kan Jesu Kristu un masapula mampipinniya taku.

8 Yoong ulay nu dadaana bilin kama payon nu bagu ot sat kustun kaipooyana naipaila't dat kingkingwan Jesus kan maila payon sinat mantatagu yu. Ta masin-akikitona maid din kol̲op ot kumaddapadda dit tuttuwan silaw.

9 Nu kanan nat osa'n tagu un inggawon sit padda yoong lawengona nat pada na un manuttuwa, bokona tuttuwan inggaw sit padda nu adi inggaw payyan sit kakol̲pan.

10 Yoong sat tagun mamippiya't pada na un manuttuwa, iinggaw sit padda ot maidon koona ut makabasul̲an di udum.

11 Yoong sat tagun manlaweng si pada na un manuttuwa, bokon payyana nalawagan dit somsomok na, iinggaw payyan sit kakol̲pan ot Adina tigammu din manal̲dal̲nana ta maid mailana.

12 Mansulatak kan dikayu'n aabeng ku ta pinakawanon Apudyus dat basbasul̲ yu maipagapu't dit kingwan Kristu.

13 Mansulatak kan dikayu'n mamal̲long-ag ta tigtigammu
yuwon dit doda'n iniinggaw sidit daan payyan tun lubung
nakwa. Mansulatak kan dikayu'n bababbagu ta inabak yu-
won si Satanas.
14 Ot ipigwak payyana ibaga din gapuna'n mansulatak.
Dikayu un aabeng ku, mansulatak kan dikayu gaputa
tigtigammu yuwon si Apudyus un Ama taku. Dikayu'n ma-
mal̲long-ag, mansulatak kan dikayu ta tigtigammu yuwon
dit doda'n iniinggaw sidit daan payyan tun lubung nakwa.
Dikayu'n bababbagu, mansulatak kan dikayu gaputa nabilog
kayu, adiyu pulus maliuwan dat ugud Apudyus kan inabak
yuwon si Satanas.
15 Adi yu potgon dit wagas di nainlubungana mantatagu
onnu singngadan na mana awad situn lubunga maisugang-
gang kan Apudyus. Singngadan na mana mangipotog sidatu
maid man-iipotog na kan Apudyus un Ama.
16 Ta sat losana kinadadag situn lubung bokona si Apudyus
un Ama dit nanligwatan da nu adi nanligwat da uttun lubung,
kama't dit gumamgama mangwa't laweng un pipiyaon di
long-ag, gumamgama mangal̲a't dan losana maila un piyaon
kan mamaspasdayaw.
17 Mankigad tun lubung kan sadatu un nadadaga
gamgamgaman di tagu nu timpuna. Yoong san tagun
tumuttuwa utdan piyaon Apudyus, matagu si inggaingga.

San Kabusul̲ Kristu

18 Aabeng ku, dandaniyon nat mangkigadan ditu'n lubung.
Ot dingngol̲ yuwon sidit un siyadi dit timpun dumakngan
din Kabusul̲ Kristu. Aduwon dan kabusul̲ na un mail-ila
taku uttun satun ot siya'd mangil-an taku un dandaniyon din
mangkigadan ditu'n lubung.
19 Sadatu un tagu un gumusul̲ kan Kristu nanligwat da kan
ditaku yoong bokona tuttuwan bul̲un taku dida ta tinengyan
ditaku. Ta nu tuttuwan bul̲un taku dida adi da okyan kaysan.
Yoong kaysan da ot siya'd mangipaila un sabali da.
20 Yoong dikayu, intod Kristu kan dikayu si Ispiritu Santu,
ot tigammu yu dan losana katuttuwaan.
21 Isunga mansulatak kan dikayu, bokona gaputa adiyu
tigammu din tuttuwa nu adi gaputa titiggammu yuwon kan
tigammu yu pay un maida tal̲on tuli un manligwat sin katut-
tuwaan.
22 Ta singngadan din natuli nu adi sadin tagu un mangibaga
un si Jesus bokona sadit imbaun Apudyus un mangadan si
Kristu. Kabusul̲ Kristu dit kama't di un tagu un adi mamigbig
kan Apudyus un Ama kan si Jesus un Anak na.

23 Ta sat adi mamigbig sit Anak Apudyus, Adina pay
tigtigammu dit Ama na. Yoong sat mamigbig kan mangi-
palawag un si Jesus Anak Apudyus, inggaw pay si Apudyus
un Ama kan siya.

24 Ilan yu ta adiyu liuwan dit dingngol̲ yun naitudtudu kan
dikayu manipud sidit damu. Ta nu iinggaw dadiya tudtudu
kan dikayu mannanayun pay nat maiyossaanan yu kan Jesus
kan si Apudyus un Ama na.

25 Ot insapatan Apudyus un itdana ditaku't mataguwan un
maid kigad na.

26 Insulat ku dat maipanggop sidat tagu un mampanggopa
mangallilaw kan dikayu.

27 Yoong awad si Ispiritu Santu un intod Jesu Kristu kan
dikayu. Iinggaw kan dikayu'n manudtudu utdan losana
piyaon Apudyus ot adiyuwon masapul dan uduma manud-
tudu. Tuttuwa dan losana itudtudu na. Adina'n tal̲on man-
tuli. Siya'd gapuna un itultuluy yun maiyossaan kan Kristu
un kama't dit insul̲un Ispiritu Santu un koon yu.

28 Isunga aabeng ku, adi kayu lumipsut un maiyossaan kan
siya dal̲apnu natal̲god nat angos yu, un maid ikimut kan ibain
yun sumangu kan siya nu timpun dumakngana.

29 Tigammu yu un nalintog si Kristu. Ot siyadi dit
manigammuwan yu un san tagun nalintog si mantatagu,
anak Apudyus.

3

Sadan Aabeng Apudyus

1 Somsomkon yu dit amoda mampipiyan Apudyus un Ama
kan ditaku. Gapu utdit amoda mampipiya na ibilang na
ditaku un aabeng na ot tuttuwan aabeng na ditaku. Yoong
kaaduwan sidat tagu dat adi makaawat situ un saad taku
gaputa naid tigammu da kan Apudyus.

2 Napotoga gagayyom, tuttuwan aabeng ditakuwon kan
Apudyus. Ot ulay nu adi taku payyan tigammu nu kamaan
dit ila takun tu, tigammu taku un nu mangulin si Kristu ma-
balin takuwona kumama kan siya ta maila taku din kustun
kamaana.

3 Isunga singngadan na mana mangnamnama uttuwa
makwa masapula igongda naon dit mambasbasul̲ dal̲apnu
nadal̲us ud mantatagu na un padan Kristu un naid pulus
basubasul̲ na.

4 Yoong singngadan na mana makabasul̲, salungasingona
dit lintog Apudyus. Ta san basul̲, siya dit mansalungasingan
sit lintog Apudyus.

5 Tigammu yu un inummoy situn pita si Jesu Kristu dal̲apnu
dal̲usana ditaku't dan basul̲ taku kan tigammu yu pay un si
Jesu Kristu naid pulus basubasul̲ na.
6 Isunga sat tagun naiyossaan kan Jesu Kristu adinaon
itultuluya mambasul̲. Singngadan na mana mangitultuluya
mambasul̲ Adina payyan natigammu un kustu si Kristu kan
bokona umunud kan siya.
7 Aabeng ku, adiyu ipalubusa allilawon dikayu. Singngadan na mana mangwa't kustu, nalintoga tagu un kama kan
Jesu Kristu.
8 Yoong singngadan na mana makabbasubasul̲, tagun Satanas ta si Satanas mambasbasul̲on un sigud manipud sit
pogpogan ditu'n lubung. Ot siyad gapuna un inummoy situn
pita si Jesu Kristu un Anak Apudyus dal̲apnu mangkigadona
dan losana kokkoon Satanas.
9 Maid gumabasul̲ si abeng Apudyus, ta kama nu si
Apudyus ud nangiyabeng kan siya ot awad kan siyaon dit
naapudyusana kababalin Apudyus un Ama na. Isunga adina
mabalina makabbasubasul̲.
10 Siyatu'd mangilasinan nu singngadan din abeng
Apudyus, kan nu singngadan din abeng Satanas; bokona
abeng Apudyus nat adi mangiyaangosa mangwa't dan
nalintog sidin man-iilan Apudyus kan adi mamippiya utdan
pada na un manuttuwa.

Mampipinniya Taku

11 Doda'n dingngol̲ yu un naitudtudu kan dikayu manipud
sidit nanuttuwaan yu un masapula mampipinniya taku.
12 Madi taku padaon si Cain un tagun Satanas un pinatoy
na si Abel un sunud na.* Singngadan dit gapuna un pinatoy
nat sunud na? Onta nadadag dat losana kokkoona yoong si
sunud na nalintog dat kokkoona utdin man-iilan Apudyus.
13 Isunga adi kayu masmasdaaw nu lawengon dikayu't dan
tagu un adi manuttuwa kan Jesus.
14 Tigammu taku un bokon takuwona naisina† kan
Apudyus un kama't dit nu adi naiyossaan taku kan siya kan
awad mataguwan taku un naid kigad na. Sat mamippiyaan
taku utdan pada taku'n manuttuwa dit mamanoknok. Sadan
adi mamippiya utdan pada dan manuttuwa sissiya payyan
un naisina kan Apudyus.
15 Singngadan na mana manlaweng si pada na un manuttuwa maibilanga kumapatoy. Ot tigammu yuwon un sanat
kumapatoy maid mataguwana't inggaingga.

---

* **3:12** Ilan yu't din Genesis 4:1-8 dit istolyan da Abel kan Cain. † **3:14** Sat uguda nausal sit Griego, katoy. Yoong sat kaipooyan dit katoy situ, siya dit maisinaan di tagu kan Apudyus kan madusaana utdin impiyelnu si inggaingga.

16 Sat manigammuwan taku't din kustun kaipooyan din
mampipiya, sadit kingwan Jesus un intod na dit long-ag na
un mapatoy dal̲apnu matagu taku. Ot masapula siya'd padaon
taku un madaddaan taku okyana tumul̲ung sidan pada taku'n
manuttuwa ulay nu siya'd tapilon taku.
17 Nu san osa'n tagu un awad mabalin na ta maila na din
pada na un manuttuwa un mangkasapulan yoong Adina un
pulus mangtod, in-inona'n ibaga un pipiyaona si Apudyus?
18 Aabeng ku, adi taku'l lawa iyugud din mampipiya taku
nu adi koon kan ipaila taku din gattoka mampipiya utdan
angwat taku.
19 Sat mamippiyaan taku't dan pada taku'n manuttuwa dit
manigammuwan taku un un-unudon taku dit katuttuwaan ot
natal̲god taku un umadani kan Apudyus.
20 Ulay nu kanan tun somsomok taku un nakabasul̲ taku,
dakdakol̲ dit kalintogan Apudyus un mangusig kan ditaku
kan maid Adina tigammu.
21 Siya'd gapuna un nu maid mamabasul̲an di somsomok
taku kan ditaku, natal̲god taku un umadani kan Apudyus.
22 Tigammu taku un itdona un losan dan kodawon taku
gaputa tungtungpalon taku dan bilin na kan kookoon taku
dan mas-omana.
23 Siya tud bilin na: Masapula tuttuwaon taku kan man-
tal̲god taku kan Jesu Kristu un Anak na kan mampipinniya
taku un siya pay ud imbilin Jesu Kristu kan ditaku.
24 Sat tagun manuttuwa't dan bilin Apudyus, naiyossaan
kan Apudyus ot padana pay un naiyossaan si Apudyus kan
siya. Tigammu taku un naiyossaan kan ditaku si Apudyus ta
intod na si Ispiritu Santu kan ditaku.

4

San Nandumaan Dan Tuttuwa Kan Tuli Un Manudtudu

1 Napotoga gagayyom, madi yu tuttuwaona dagus dan
losana umoy manudtudu un kanan da'n awad kan dida dit
Ispiritun Apudyus nu adi ammaan yu yana adal̲on nu tut-
tuwan nanligwat kan Ispiritun Apudyus dit itudtudu da. Ta
aduwon dat nanwal̲as situn lubung un man-ag-agin propeta.
2 Ot sad manigammuwan yu un sat Ispiritun Apudyus dit
awad kan dida, bigbigon nat tagu un si Jesu Kristu nambalina
tagu un inummoy situn lubung.
3 Yoong nu adin nat tagu bigbigon un nambalina tagu si Jesu
Kristu, bokona nanligwat kan Apudyus dit ispiritu un awad
kan siya nu adi nanligwat sit Kabusul̲ Kristu. Dingngol̲ yu un
dumatong diya Kabusul̲ Kristu ot antuwon situn lubung.

4 Aabeng ku, tagu dikayuwon kan Apudyus, ot inabak
yuwon dat man-ag-agin propeta gaputa amo mannakabalin
dit Ispiritun Apudyus un awad kan dikayu, nu si Satanas un
awad sidan adi manuttuwa kan Apudyus.
5 Sadat man-ag-agin propeta sadat banag situn lubung dat
sosomkon da isunga sadat nailubungana banag dat ibagbaga
da ot pipiyaona dongl̲on dan bul̲un da un adi manuttuwa
Apudyus.
6 Yoong ditaku, tagu ditaku kan Apudyus. Singngadan na
mana makatigammu kan Apudyus dumngol̲ da kan ditaku.
Ot singngadan na mana bokona tagun Apudyus adi da pay
dumngol̲ kan ditaku. Siyadi dit mangilasinan sidin tuttuwan
tudtudu un nalligwat kan Ispiritun Apudyus kan sat tulin
tudtudu un nalligwat kan Satanas.

Sat Mampipiyan Apudyus

7 Napotoga gagayyom, mampipinniya taku gaputa si
Apudyus ud manligwatan di mampipiya. Ot sat tagun
mamippiya kama nu si Apudyus ud nangiyabeng kan siya
kan tal̲ona tigtigammu na si Apudyus.
8 Sat tagun maid mampipiya na bokona tigtigammu na
payyan si Apudyus, ta si Apudyus dit tuttuwan manligwatan
di mampipiya.
9 Kama't tu dit nan-iipailan Apudyus sidit mampipiya na
kan ditaku: Imbaun na uttun lubung si Jesu Kristu un os-
ossaana Anak na dal̲apnu maipagapu kan siya matagu taku
si inggaingga.
10 Sat kustun pooy din piya, bokona sat mampipiya taku
kan Apudyus nu adi sadit nampipiya na kan ditaku un im-
baun na dit os-ossaana Abeng na un mapatoya maidatun
dal̲apnun mapakawan dat basul̲ taku.
11 Napotoga susunud, nu kama't di dit mampipiyan
Apudyus kan ditaku, masapul pay un mampipinniya taku.
12 Maid payyan nakaila kan Apudyus, yoong nu mampip-
inniya taku, awad si Apudyus kan ditaku ot maila uttun
mataguwan taku dit mampipiya na un maid mangkulan-
gana.
13 Intod Apudyus dit Ispiritu na kan ditaku ot siyadi dit
manigammuwan taku un naiyossaan taku kan Apudyus kan
naiyossaan pay si Apudyus kan ditaku.
14 Naila mi dit Anak Apudyus un imbaun na un umoy
managu kan ditaku ot kustiguwan mi dit maipanggop kan
siya.
15 Singngadan na mana mangibaga un si Jesu Kristu Anak
Apudyus, inggaw kan Apudyus kan inggaw pay si Apudyus
kan siya.

16 Tigammu taku kan tuttuwaon taku un pipiyaon ditaku
kan Apudyus.
Mamippiya si Apudyus ta siyad katatagu na. Ot san tagun
mamippiya inggaw kan Apudyus, ot inggaw pay si Apudyus
kan siya.
17 Ot nu kama't di dit mantatagu taku madogdog-an dit
mampipiya taku inggana si maid mangkulangana. Kadon
natal̲god taku un sumangu kan siya nu dumtong din al̲-al̲gaw
un mangukumana gaputa padpadaon taku si Jesus Kristu
uttun matattaguwan taku't tun lubung.
18 Maid iyogyat taku nu mamippiya taku. Ta san gattoka
mampipiya kaanona din ogyat. San iyogyat di tagu sat dusa.
Ot sat tagun umogyata madusa, kaawatan un kulang payyan
dit mampipiya na.
19 Kabool̲an taku'n mampipinniya gaputa ummuna si
Apudyus un namippiya kan ditaku.
20 Sat tagun mangibaga un pipiyaona si Apudyus yoong
lawengona dit pada na un manuttuwa, matuli. Ta nu adina
makwa un piyaon nat pada na un manuttuwan iillana, adina
pay makwa un piyaon si Apudyus un Adina payyan naila.
21 Ot siyatu'd bilin Jesu Kristu kan ditaku un, ditaku'n
mamippiya kan Apudyus, masapula pipiyaon taku pay dat
pada taku'n manuttuwa.

5

San Mangabakan Taku Uttun Lubung Gapu't Pammati

1 Abeng Apudyus nat tagun manuttuwa un si Jesus siya dit
imbaun Apudyus un mangadan kan Kristu. Ot singngadan
na mana mamippiya't dit awad si abeng, pipiyaona pay dat
abeng na.
2 Siyatu'd manigammuwan taku un pipiyaon taku dan
abeng Apudyus nu piyaon taku si Apudyus kan tungpal̲on
taku dan bilbilin na.
3 Ta sadin mampipiya taku kan Apudyus, san manut-
tuwaan taku't dan bilin na. Ot bokona nadagson dan bilin na.
4 Ta ditaku'n abeng Apudyus, abakon taku dan losana
gumusul̲ kan Apudyus situn lubung. San pammati taku din
mangabak taku.
5 Sadan manuttuwa un si Jesus, abeng Apudyus, dida'l
lawad makaabak sidan losana gumusul̲ kan Apudyus situn
lubung.

Sat Pammanoknok Maipanggop Kan Jesu Kristu

6 Si Jesu Kristu dit inummoy situn lubung un imbaun
Apudyus. Nabunyagan sit danum kan nan-ayus dit dal̲a na

utdit natoyana. Bokona lawan nabunyagan sit danum nu adi
nan-ayus pay dit dal̲ana.
7 Ot si Ispiritu Santu ud mamanoknok situ, ot tuttuwa
gaputa tuttuwan losan dan ibagan Ispiritu Santu.
8 Sat katuttuwaana, tul̲u dat mamanoknok nu singngadan
ud Jesu Kristu: Si Ispiritu Santu, sadit danum kan sat dal̲a na.
Man-iinnampayun datun tul̲u.
9 Ot nu tuttuwaon taku dan pammanoknok dadin tagu, amo
napotpotog dit pammanoknok Apudyus. Isunga tuttuwaon
taku okyan datun tul̲u un inusal Apudyus un mamanoknok
sidit maipanggop kan Jesu Kristu un Anak na.
10 Singngadan na mana mantal̲god sidit Anak Apudyus
tinuttuwa na dit pammanoknok Apudyus maipanggop kan
siya. Yoong singngadan na mana adi manuttuwa utdit pam-
manoknok Apudyus maipanggop sit Anak na pinambalin na
un matuli si Apudyus ta adi na tuttuwaon dit pammanoknok
na.
11 Kama't tu dit imbagan Apudyus maipanggop sit Anak na.
Initdan ditaku kan Apudyus si mataguwana maid kigad na.
Satu un mataguwan manligwat sit Anak na.
12 Sat tagun maiyossaan sidit Anak Apudyus awad
mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagun adi maiyossaan
kan siya, maid mataguwana't inggaingga.

San Mataguwana Maid Kigad Na

13 Isulat ku datu kan dikayu'n manuttuwa utdit Anak
Apudyus dal̲apnu tigammu yu un awad mataguwan yu si
inggaingga.
14 Ot natal̲god tun angos taku un mangkodaw kan siya
gaputa tigammu taku un itdona dan singngadan na mana
kodawon taku nu maiyannatup sit piyaona.
15 Ot gaputa tigammu taku un dongl̲ona dan singngadan na
mana iluwal̲u taku, tigammu taku payon un nasungbatanon
dan singngadan na mana kodkodawon taku.
16 Nu awad makaila't pada na un manuttuwa un mam-
basbasul̲ si basul̲ un Adina manungpal si madusaanat ing-
gaingga, iluwal̲uwana okyan dal̲apnu kaasiyan Apudyus kad
pakawanona. Yoong awad pay basul̲ un bokona mapakawan
ot bokona masapula iluwal̲uwan yu dat mambasul̲ si kama't
di un basul̲.
17 Losana mangwa't nadadag, makabasul̲ yoong bokona
amina basul̲ manungpal si madusaan un maid kigad na.
18 Tigammu taku un maid makabbasubasul̲ sidan abeng
Apudyus ta si Jesu Kristu un Anak na dit mangaayyuwan kan
dida ot adin Satanas mabalina itulayan dida.

19 Tigammu taku un abeng ditaku kan Apudyus ot sadan
losana adi manuttuwa kan Apudyus, iyapuwan Satanas dida.
20 Tigammu taku pay un sadit Anak Apudyus inummoy
situn pita ot initdan ditaku si man-aawat dalapnu matigam-
muwan taku dit tuttuwan Apudyus. Ot naiyossaan taku
utdit tuttuwan Apudyus gapu't dit naiyossaanan taku kan
Jesu Kristu un Anak na. Ot si Jesu Kristu, siya ud tuttuwan
Apudyus kan siya'd manligwatan din mataguwan un maid
kigad na.
21 Aabeng ku, ammaan yu ta bokona sadanat sinan
apudyus nat tuttuwaon yu.

Sat Makigawa'n Sulat Ud
San Juan

Sat Luglugin Dituwa Sulat

1-3 Potgoka Ina:

Sakon si Juan un panglakayon di manuttuwa un mansulat kan sika un napili'n ina padana pay sidan aabeng nu.

Nu unudon taku din katuttuwaan kan mampipinniya taku gun-udon taku din bindisyun, kaasi kan kappiya un manligwat kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Anak na.

4 Amod dit lagsak ku un nakatigammu un awad dad uduma aabeng nu un umuunnud sit katuttuwaan un kama't dit imbilin Apudyus un Ama un koon taku.

5 Ot sinsadin kodawok kan sika un masapul un mampipinniya taku. Bokona bagu tuwa bilin ta siya payon dit nagngol̲an yu utdit nanlugi kayu'n manuttuwa.

6 Ot sat mail-an dit mampipiya taku, sadit mantungpal̲an taku't dan bilbilin Apudyus. Dingngol̲ yuwon manipud sit nanlugiyan yu un manuttuwa dit bilin na un: mampipinniya kayu.

7 Nanwal̲ason situn lubung dan adu'n mangal-allilaw, sadan tagun adi mamigbig un si Jesu Kristu nambalin si tagu. Sadat kama't datu un tagu, man-aallilaw da kan busul̲on da si Kristu.

8 Isunga man-annad kayu ta adiyu matal̲ak dat nambannugan mi* un intudtudu kan dikayu dal̲apnu maawat yu dat losana itdon Apudyus kan dikayu.

9 Singngadan na mana mantudtudu un bokona tang-ila tudtudun Kristu dan itudtudu na, bokona naiyossaan kan Apudyus din tagun kama't di. Singngadan na mana mangitultuluya manuttuwa't dan tudtudun Kristu, naiyossaan kan Apudyus kan padana pay kan Jesu Kristu un Anak na.

10 Isunga nu awad tagu't umoy kan dikayu un manudtudu yoong bokona sadat intudtudun Jesu Kristu dat itudtudu na, adiyu pal̲nokon sidan bol̲oy yu. Adiyu pay kanan un, "Napiya ta annat ka."

11 Ta nu koon yu, mailak-am kayu't din lawenga kokkoona.

Maudin Bagbaga

12 Adu payyan dan piyaoka ibaga uttun sulat ku yoong adika lawa ikanglit ulay ta panggop kun umoy mangila kan

---

* **1:8** Utdat uduma manuskrito: Nambannugan yu, ot sat kaipooyana: sat gun-guna yu utnat manselbiyan yu kan Apudyus

dikayu ot asi taku mambabagbaga dal̲apnu gattoka nalagsak taku.
13 Pakumustaon dikayu’t dan aabeng din sunud nun babai
un pinilin pay Apudyus.

Sat 3rd Sulat Ud
San Juan

Sat Luglugin Dituwa Sulat

1 Kan sika napotoga Gayo:

Sakon si Juan un panglakayon di manuttuwa un mansulat kan sika un pipiyaoka bul̲un kun manuttuwa utdan katuttuwaana maipanggop kan Jesu Kristu.

2 Napotoga gayyom, iluwal̲uk un kapkapiya ka kan nabilog nat long-ag nu un kama't din tigammuka kabilog nat pammatim.

3 Amod tun lagsak ku un makagngol̲ sidat ibagbagan dat dumatonga susunuda umoy sinat un ipapasnok nu dat tuttuwan tudtudu, un sanat mantatagum tal̲ona maiyannatup sit katuttuwaan.

4 Maid sabali ut makaitod si amoda lagsak ku nu adi san makagngol̲ak un mantattagu dan aabeng ku un umuunnud sit katuttuwaan.

Naidaydayaw Si Gayo

5 Napotoga gayyom, sanat tumul̲tul̲ungam sidan sunuda manuttuwa tal̲on sidan kakkaili, nabalu nat un kokkoom.

6 Impadamag dat dummatong sidan manuttuwa't tu dit amoda nampipiyam kan dida. Ot napiya nu itultuluy nun tul̲ungan dida utdan masapul da utdan daddal̲an da ta siya'd maibagaya koon sidan manselselbi kan Apudyus.

7 Ta lummakkat da un umoy mangipatigammu't dan maipanggop kan Jesu Kristu un adi da nangkodaw si tul̲ung sidan adi manuttuwa.

8 Siya'd gapuna un ditaku'n manuttuwa lobbong taku'n tumul̲ung sidatuwa tagu dal̲apnu maitagom taku't din mantudtuduwan da utdin katuttuwaan.

Sada Diotrefes Kan Demetrio

9 Nansulatak sidan manuttuwa't nat yoong adin Diotrefes ikaskasu ta adina bigbigon dit kalintogak. Ta piyaona nu siya'd mabigbiga pangat.

10 Isunga nu umoyak sinat ibagaka losan sidan bul̲una manuttuwa dat umoy na mangliklikudan kan dikami. Bokona sadi'l lawa dat kokkoona. Adina pay sangailiyon dan susunuda umoy sinat. Iyapa na dan mamiyan mampal̲nok kan dida. Ot sadat mamal̲nok, lassigona dida't dit simbaan.

11 Napotoga gayyom, adika okyan makapang-ila utdan laweng, nu adi sad napiya dan unudom. Ta sat mangwa't

napiya, tagun Apudyus. Yoong sat mangwa’t dan laweng
Adina payyan tigtigammu si Apudyus.
12 Napiya’n losan dan ibagbagan dat udum maipanggop
kan Demetrio. Ot mapanoknokan pay dit kinabal̲u na un
tagu utdit mantatagu na un maisayun sit katuttuwaan. Pati
dikami panoknokan mi pay din kabal̲u na un tagu ot tigam-
mum un tuttuwa dan ibaga mi.

Maudi Un Bagbaga

13 Adu payyan datun ibagak kan sika, yoong madik piyaona
isulat.
14 Ulay ta nanam-oka masapa’n ilak sika ot siya’d mambag-
bagaan ta.
15 Iluwal̲uk ta kapkapiya ka.
Pakumustaon dika utdan gagayyom nu uttu. Sin-ossaom
pay un pakumustaon danat gagayyom sinat.

Sat Sulat Ud Judas

1 Kan dikayu un bul̲una manuttuwa un inayagan Apudyus
un Ama un tagu na un pipiyaona kan aandogana inggana't
man-ulin si Jesu Kristu:
Sakon si Judas un mansulat kan dikayu. Osaaka babbaun
Jesu Kristu kan sunud ud Santiago.
2 Iluwal̲uk ta kanayuna ipooy Apudyus kan dikayu dit
amoda asi, kinakapkapiya, kan mampipiya.

Sat Maukuman Dan Mantudtudu't Bokona Tuttuwa

3 Potgoka susunud, tal̲ona adiyak mauwayan un mansulat
kan dikayu maipanggop sit mataguwan taku kan Kristu.
Yoong mailak un sat masapula ibagak kan dikayu't tun satun,
ipopoos yu ud kaboo l̲an yu un mangisikad sinat pammati un
intod Apudyus kan ditaku'n tagu na.
4 Ta awad da'd tagu'n naid si apudyus un naid kapuut yu
utdit naidogaan da kan dikayu. Ot balbaliwan da dit katut-
tuwaana maipanggop sit kinaasin Apudyus. Ta itudtudu da
un ulay nu koon di osan manuttuwa dan pipiyaon di long-
ag koon adin Apudyus dusaon ta amod dit mangkakaasi
na. Adida pay tuttuwaon si Jesu Kristu un siya'l lawa'd Apu
taku. Utdit aw-awe, naipatigammuwon sit ugud Apudyus dit
maipanggop sit dusan datuwa tagu.
5 Titiggammu yuwon dit maipanggop sit nan-iilaksun
Apudyus sidat Judio ud Egipto yoong ipagasmok ku kampay
kan dikayu un ulay nu inlaksun na dida dinusa na kampay
dida'n dit adi nanuttuwa ta pinatoy na dida.
6 Padana paya nadusa dadit anghel un naneyan sidit lob-
bonga saad da kan igaw da ta imbalud Apudyus dida't dit
nakol̲okol̲opa igaw un nakinawadan da si inggaingga un man-
guuway sit al̲-al̲gawa mangukuman Apudyus.
7 Ot padana pay dat tagu't din Sodoma kan Gomora kan sadat
nangkalliwosa ili. Amod dat basul̲ da ta nandidinnagdagas
da. Ulay dat natang-ila lal̲aki pay lawan man-aadul̲ da ot
singgob Apudyus dida. Satu un pasamak, siyad mangil-an
taku un dusaon Apudyus dan gumabasul̲ utdin apuya adi
maksop si inggaingga.
8 Yoong ulay nu tigammun dat matuli'n mistulu dadiya
pasamak, siya payon kokkoon da. Kama dat man-in-inop un
sosomkon da dit lawenga somsomok un makabasul̲an da pay
lawan. Adida pinagan-anu dit man-iiyapun dat nangatngatu
nu dida kan insultuwon da dan nadayawa anghel sidin langit.

9 Yoong si Miguel un pangat dan anghel bokona kingwa na
din kama't di. Ta utdit nansubogan da kan Satanas nu sin dit
mangal̲a't dit ladag Moses, Adina un pulus ininsultun inukum
si Satanas, nu adi kinnana na ullawa un, "Igimau dika okyan
kan Apudyus."
10 Yoong sadatu un tagun naid si apudyus, man-ugud da't
lawenga maisuganggang sidan banaga adi da maawatan.
Koon dal lawa dan piyaon dan koon un kama dat ayam un
maid si somsomok. Sadatu un kokkoon da ud maigapuwan
dit madusaan da.
11 Kaasi da pay ta makapang-ila da kan Cain. Maipada pay
dit basul̲ da utdit basul̲ Balaam ta naagum da si pilak un siyad
maigapuwan dit mangwaan dat laweng. Pada da si Kora un
suganggangon da dan awad kalintoganan mangiyapu. Ot
gapu't tuwa kokkoon da, madusa da pay un padan Kora.
12 Laweng din maidogaan da kan dikayu din maamungan
yun mangkakakan sinat simbaan yu ta maid bain da kan
Apudyus kan maid bain da kan dikayu un ipopoos dal lawan
mangan un adi da somsomkon dan udum. Maid selbi da ot
maipada dat din bunot un itautauda lawan din bayogbog,
yoong maid idatong nat udan. Maipada dat kayu un naibi-
langa natoy gaputa adi mamunga ulay nu bubungngaan di
kayu. Maipada da pay si kayu un nabagut un nailausa natoy.
13 Maiyalig dat gaoogyata pal̲uung sin baybay un kama't din
ul̲ab sin labaw din danum dit gabbainana kokkoon da. Kama
dat bituwona man-alliallis ot insaganan Apudyus dit amoda
kol̲op un inggawan da si inggaingga.
14 Sadatu un tagu dat sosomkon Enoc sit nangipadtuwana
maipanggop kan dida. Maikapitu si Enoc un kaganakan Adan
ot impadtu na un kanana'n, "Ilan yu ta dumatong si Apu taku
un maibul̲un sidan linibulibun anghel na
15 dal̲apnu ukumona dan losana tagu, kad, dusaona dan
tagun maid si Apudyus gapu't dat lawenga kingkingwa da
kan sadat namabbainan da kan Apudyus."
16 Mampangonot kan mampaam-ammuyu da'l lawa
datuwa tagu ot koon da dan lawenga piyaon dan koon.
Ipasdayaw da dat long-ag da kan man-iyoon da'l lawa ta piga
pay nu magun-ud da dan piyaon da.

Bagbaga Un Mangisul̲u

17 Napotoga susunud, gagasmokon yu dadin imbagbagan
dan apostoles ud Apu taku'n Jesu Kristu.
18 Kinnanan da kan dikayu un, "Nu dumatong dit udidin
di al̲-al̲gaw, awad da'd tagu un manliwliw-an dikayu. San
lawenga pipiyaon di long-aga lawa dan kokkoon da."

19 Dida ud manggapuwan di mansisinaan yu. Sad piyaon
dal lawa dat koon da ta maid si Ispiritu Santu kan dida.
20 Yoong nu dikayu'n potgoka susunud, pabilogon yu nat
pammati yu kan Apudyus. Nu manluwa<u>l</u>u kayu, kodawon yu
dit tu<u>l</u>ung ud Ispiritu Santu.
21 Itultuluy yun lak-amon dit mampipiyan Apudyus utnat
manguuwayan yu utdit mangitdan Apu taku'n Jesu Kristu
utdit mataguwan yu si inggaingga maipagapu't kaasi na.
22 Awison yu dat manduwaduwa un manuttuwa.
23 Sa<u>l</u>akan yu dat udum ot kama nu tinagu yu didaon sidin
apuy sin impiyelnu. Kaasiyan yu dan gumabasul yoong am-
ammaan yun ta<u>l</u>on. Lawengon yu dan basul da ta kamat isaw
un makmansa.

Maudi Un Luwa<u>l</u>un Judas

24 Madaydayaw si Apudyus. Siya'l lawad makaboo<u>l</u>a man-
gandog kan ditaku da<u>l</u>apnu adi taku mambasu<u>l</u>. Siya'l lawad
mabalina mangaan sit basu<u>l</u> taku ot dumatong kad, amo
nalagsak taku ta nada<u>l</u>us taku't din atubang na.
25 Siya'l lawa'd Apudyus taku un managu kan ditaku
maipagapu't dit kingwan Jesu Kristu un Apu. On, maday-
dayaw si Apudyus taku'n kangattuwan kan mannakabalin.
Siya'l lawad awad si kalobbongan un mangiyapu manipud sit
daan payyan tun lubung napaloswa, sinsatun kan inggaing-
gana. Amen.

Sat Impatigammu'n
Jesus kan San Juan

1 Satun iblu'n satu, maipanggop sidat impatigammun Jesu
Kristu un dandaniyona mapasamak. Si Apudyus ud nangi-
patigammu kan Kristu utdatu dal̲apnu ipatigammu na utdan
losana manselselbi kan siya. Mansidi, imbaun Jesu Kristu dit
anghel na un umoy mangipatigammu kan sakon un si Juan,
osa'n manselselbi kan siya.
2 Ot ingkanglit ku un losan situ un iblu dat inilak kan
dinggol̲ ku un nanligwat kan Apudyus un impatigammun
Jesu Kristu kan sakon.
3 Nagasat nat mangibasa utdatuwa naipadtu uttu kan
nagasat dan losana mandongol̲ kan manuttuwa utdatuwa
naikanglit ta adina masulit mapasamak da un losan datu.
4 Sakon si Juan un mansulat sidan pitu'n gimung di manut-
tuwa utdan pitu'n ili utdin probinsiya'd Asia. Iluwal̲uk ta
maipooy kan dikayu dit kaasi kan kappiya un malligwat
kan Apudyus un dodan ininggaw sidit, inggaw situn satun
kan dumatong nu timpu na. Malligwat pay di un kaasi kan
kappiya kan Ispiritu Santu* un iinggaw sit atubang dit tronon
Apudyus.
5 Padana pay un malligwat kan Jesu Kristu un matal̲godana
kustigu maipanggop kan Apudyus. Siya'd ummuna un um-
mungal̲ sidan natoy kan siya'd maapu utdan losana aappu
uttun lubung.
Idaydayaw taku si Jesu Kristu gapu't dit amoda mampipiya
na kan ditaku ot maipagapu utdit dal̲ana un nan-ayus sit
natoyana, nawayaan taku utdan dusan dat basbasul̲ taku.
6 Ot pinambalin ditaku un mangiyapu un bul̲un na kan
papadi un manselbi kan Apudyus un Ama na. Idaydayaw
taku dit kinangatu na kan pannakabalin na si inggaingga.
Amen.†
7 Somsomkon yu tu! Dandaniyon dumatong si Jesu Kristu
un manginlabaw sidan bunot ot naid adi mangila kan siya
ulay sadat nanuyuk kan siya. Ot losan dan tagu uttun pita
iyibil da dat domdom da gapu kan siya. Tuttuwa'n losan datu.

---

* **1:4** Sat kustu un naikanglit sin bagbagan di Griego, 'pitu un ispiritu.' Yoong uttun ugud Apudyus, sat kaipooyan din bilang un pitu, kustukustu, kumplitu, maid mangkulangana. Ot si Ispritu Santu, tal̲ona maid mangkulangana. Ot naisonosonota nausal situ un iblu din bilang un pitu. † **1:6** Sat kaipooyan din Amen, umampayun ta utdit naibaga.

8 “Sakon dit Alfa kan Omega,” kanan Apudyus un man-
nakabalin un doda’n ininggaw sidit, inggaw situn satun kan
dumatong nu timpuna.‡

Sat Impailan Jesu Kristu kan Juan

9 Sakon si Juan un sunud yu’n manuttuwa. Maipagapu’t
din naiyossaanan taku kan Jesus nampapada taku’n mapal-
paligat, man-iyanusa man-iyattom kan nampapada taku’n
maidagamung sit man-apuwana. Impadalanak situ’n pugu un
ngadnon da si Patmos gapu’t dit man-iwalagawagak sit ugud
Apudyus kan sadit katuttuwaana impatigammun Jesu Kristu.
10 Utdit al-algaw un mandaydayawan kan Apudyus nantu-
lay kan sakon dit Ispiritu Santu un kama nu man-in-inopak
ot inggaw dingngol ku un nadangsola ginga utdit awid ku un
kama’t gingan di tangguyub.
11 Ot kanana kan sakon un, “Ikanglit nu si iblu dan losana
ilam ot ipaw-it nu utdan pitu’n gimung di manuttuwa utdan
ili un Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia kan
Laodicea.”
12 Utdit man-awingak ta ilak nu singngadan dit ginga
un mambagbaga kan sakon, nakailaak si pitu’n paspasiga
bulawan un iiggaan di silaw.
13 Utdit gaggawan dat iiggaan di silaw, inggaw kama’t
tagu’n manlaglaggoyod dit badut na kan nabalikosan si
bulawan dit palagpag na.
14 Napolkapolkas dit buuk sit ulu na un kama si kapos ot
sadat ata na kama’t gumilagilaba apuy.
15 Ot sadat iki na manilisiling da un kama’t nat natang-il un
bayonga naunag si apuy asi nalaslasan. Sat ginga na kama’t
angangagan di lumaylay-ag un danum.
16 Nakaaggom si pitu’n bituwon dit diwanan un ima na kan
lumoswa utdit sangi na dit natadoma ispada un nansupang
dit ngalab na. Ot sumiling dit muging na un kama’t din
mamalintuudan di nasigaba init.
17 Utdit nangil-ak kan siya, natukasak un kama’t natoy sit
atubang na. Yoong inagpadana’d sakon sit diwanana ima na
ot kanana’n, “Adika umogyat ta sakon dit Umuna kan Maudi.”
18 Sakon dit matatagu! Natoyak yoong ilam ot antuwak
un matatagu si inggaingga. Awad kan sakon dan tulbok un
mangipaila utdin kalobbongak kan Katoy kan sadin Hades un
igaw dadin natoy.

‡ **1:8** Alfa din umuna’n letran di abkd utdin bagbagan di Griego. Omega din maudi un letra. Isunga sat piyaona’n ugudon dit imbagan Apudyus, siya’d lugin di losan kan anungus di losan.

19 Ot ikanglit nu dadin losana maipaila kan sika un ma-
paspasamak situn satun kan sadadi'n mapasamak sidan
madol̲dol̲a al̲-al̲gaw.
20 "Siyadatu'd kaipooyan dat pitu'n bituwona inilam situn
diwanana imak kan sadat pitu'n bul̲awana iiggaan di silaw.
Sadat pitu'n bituwon, dida dan pitu'n anghel un man-
gaayyuwan sidan manuttuwa't dan pitu'n gimung. Ot sadat
pitu'n iiggaan di silaw, dida dan pitu'n gimung di manut-
tuwa."

2

Sat Painsulat Jesus Kan Juan Sidat Gimung Di Manuttuwa Ud Efeso

1 Ot kanana un, "Isulat nu datu utdit anghel un man-
gaayyuwan sidat manuttuwa utdin Efeso. Kanam un, 'Sadit
mangaaggom sidan pitu un bituwon sit madiwanan un ima
na kan kumiyakiyang sin gaggawan dan pitu'n bul̲awana
iiggaan di silaw, satu dit ibaga na:
2 Tigammuk dan losana koko-on yu. Tigammuk pay nat
mangibadosan yu un mantalibasuwan maipagapu kan sakon
kan sat mangiyan-anusan yu un mangiyattoman sidan ligat
yu. Tigammuk pay un adiyu maanusan dan tagu'n mang-
mangwa't laweng kan pinadpadas yu dadin mangibagbaga
un apostoles da yoong natigammuwan yu un tuli da.
3 On, tigammuk un an-anusan yu un iyattom dan mapal-
paligatan yu maipagapu't nat manuttuwaan yu kan sakon ot
tal̲ona adi kayu madismaya.
4 Yoong sad adik piyaon kan dikayu, naidon dit amoda
mampipiya yu utdit damu.
5 Somsomkon yu dit amoda mampipiya yu utdit inlugi yu
un manuttuwa. Mambabawi kayu ot matagu kayu uman
un kama't dit nantatagu yu utdit damu. Ta nu adi kayu
mandadaoli, umoyak sinat ta kaanok nat iiggaan di silaw yu
utdit igaw na.
6 Yoong annat pay napiya kan dikayu ta lawengon yu pay
din lawengok un koko-on dan Nicolaita.*
7 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dongl̲on yu datuwa
ibagbagan din Ispiritun Apudyus sidan manuttuwa. Sadat
tagu'n adi paabak si singngadan na mana laweng ipalubus ku
un makakan sit bungan di kayu'n mangtod si mataguwan un
awad sin nabal̲u'n igaw Apudyus.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Esmirna

* **2:6** Sadan Nicolaita, dida dat mangitudtudu un mabalina tungpal̲on di osa'n manuttuwa dat pipiyaon di long-ag na un koon. Ibaga da un Kristianu da yoong kokkoon da dan kokkoon dan paganu.

8 Ot kanana payyana, “Isulat nu pay datu utdit anghel un
mangaayyuwan sidat manuttuwa’t din Esmirna. Kanam un,
‘Sadit Umuna kan Maudi un siya dit natoy yoong ummungal,
satu dit ibagana:
9 Tigammuka losan danat ligligat yu. Tigammuk pay un
nakapus kayu yoong sat katuttuwaana, babaknang kayu nu
maipanggop kan Apudyus. Tigammuk un man-uguugudan
dikayu’t laweng sidan mangabawa Judio da yoong bokon ta
tagu da un ipangatan Satanas.
10 Adi kayu umogyat sidan ligata dandaniyona lak-amon
yu. Dongl̲on yu tu, paibal̲ud Satanas dan udum kan dikayu
si mamadas na utnat pammati yu ot simpul̲u’n al̲gawa ma-
paligatan kayu. Yoong itultuluy yu un manuttuwa kan sakon
ulay siya’d matoyan yu ta itdok kan dikayu dit gun-guna un
mataguwan si inggaingga.
11 Dikayu’n awad si inga’n makagngol̲, dongl̲on yu datu un
ibagbagan ud Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa un
kanana’n,
“ ‘Sadat tagu’n adi paabak sit singngadan na mana laweng,
adida maidagamunga madusa utdit mauguda maikagwa’n
matoyan.’ ”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Pergamo

12 Kinnanana payyan un, “Isulat nu pay datu utdit anghel
un mangaayyuwan sidat manuttuwa’t din Pergamo. Kanam
un, ‘Sadit kawadan di natadoma ispada un nansupang dit
ngal̲ab na, satu dit ibagana:
13 Tigammuk nat igaw yu, sat igawa kawadan dit tronon
Satanas. Yoong tigammuk un itultuluy yu un manuttuwa
kan sakon ta ulay nu pinatoy da si Antipas sinat igaw yu un
iyapuwan Satanas, adiyu nan-awidan nat pammati yu kan
sakon. Osa si Antipas un adi lummipsuta nangipanpanoknok
sidit maipanggop kan sakon.
14 Yoong antu’d akita adik piyaon un koko-on yu. Annat
da kan dikayu ud umuunnud sidat tudtudu un padan dit
intudtudun Balaam. Ta tinudtuduwana si Balak un man-
gawis sidadit Israelita si mambasul̲an da. Ot inawis Balak dat
tagu’n mangan sidat naidatuna makan sidat sinan-apudyus
kan inawis na dida un sumog-on sidat bokona asawa da.
15 Ot padana pay sidan udum kan dikayu ta umuunnud da’t
dan itudtudun dat Nicolaita.†
16 Siya’d gapuna un masapula mambabawi kayu’t dan ba-
sul̲ yu ta nu madi yu, masapaaka umoy sinat un mangubat
sidanat un tagu un usalok tun ispada un lumoswa uttun
sangik.

† **2:15** Ilan yu utdin 2:6.

17 “ ‘Dikayu’n awad si inga’n makagngol̲, dongl̲on yu datun
losana ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manut-
tuwa un kananan,
“ ‘Sadat tagu’n adi paabak si singngadan na mana laweng,
itdak sit naitalipona makan un manna. Itdak pay si napol̲kasa
batu un siya’d naikanglitan dit bagu’n ngadan un tal̲ona naid
makatigammu malaksig sidit mangawat.’ ”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Tiatira

18 Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un
mangaayyuwan sidat manuttuwa utdin Tiatira. Kanam un,
“ ‘Sadit Anak Apudyus un kama’t apuya gumilagilab din ata
na ot sat dapan na manilisiling un kama’t nalasl̲asana bayong,
satu dit ibagana:
19 Tigammuka losan dan koko-on yu, san mampipiya yu
kan pammati yu kan sakon, san manselselbiyan yu utdan
bul̲un yu kan san kinaanus yu un man-iyattom sidan ligat yu.
Tigammuk un ad-adu dan nabal̲u un kokkoon yu uttun satun
nu sadit nanlugiyan yu un nanuttuwa.
20 Yoong antu ud osa’n adik piyaon kan dikayu. Palpalubu-
san yu un manudtudu dit osa’n babai un si Jezebel. Kaba-
wona un propetan Apudyus ot tudtuduwana kan idagallat
na dan manselselbi kan sakon un sog-onon da dan bokona
asawa da kan mangan da utdan makana naidatun si sinan-
apudyus.
21 Initdak si timpu na un mambabawi utdan basbasul̲ na
kan lumipsut sidan gabbainan un kokkoona yoong madina.
22 Ilan yu, mansakitok si maikudogana! Ot sadat summog-
on kan siya, palipaligatok dida’n losan nu adi da mandadaoli
utdan naipankokwaan da kan siya utdan gabbainan un koko-
ona.
23 Ot patoyoka losan dan maibilang un ganak na dal̲apnu
awad manigammuwan di losana manuttuwa un sakon ud
makatigammu utdan losana somsomok kan piyaon di tagu.
Ot supapakak dan losana tagu sigun sit kingkingwa da.
24 “ ‘Yoong dikayu’t nat Tiatira un adi nangunud sit
tudtudun Jezebel, dikayu’n din adi nangadal̲ sit kanan da un
naunoga tudtudun Satanas, satu ud makanak kan dikayu.
Maid udum si ipakwak kan dikayu,
25 nu adi san ibagaka lawa, masapula itultuluy yu nat
nabakoda pammati yu inggana’t dumatongak.
26 Sanat tagu’n adi paabak si singngadan na mana laweng
kan itultuluy na un tungpal̲on dadin piyaok inggana’t
mataguwana, itdak si kalintogan un mangiyapu utdan kailin-
ili uttun lubung un padan dit kalintogana intod Amak kan
sakon.

27 Ot nailot dit man-iiyapu na un kama nu awad aag-
gomana'n landuk kan kama't manggumok si banga dit koona
utdat iyapuwana.
28 Itdok pay dit bituwon un ammigaton kan siya.
29 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dongl̲on yu un
losan datu'n ibagbagan ud Ispiritun Apudyus sidan losana
manuttuwa.' "

3

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Sardis

1 Kanana pay un, "Isulat nu pay datu utdit anghel un
mangaayyuwan sidat manuttuwa't din Sardis. Kanam un,
'Sadit kawadan dit Ispiritu Santu* kan mangaaggom sidan
pitu'n bituwon, satu dit ibagana: Tigammuka losan dan koko-
on yu. Tigammuk un sit man-iilan di tagu, matattaguwan
kayu yoong sat katuttuwaana natoy kayu.†
2 Gumangun kayu ta pabilgon yu nat pammati yu un mat-
mattoyan ta mailak un adu payyan nat mangkulangan danat
kokkoon yu utdin man-iilan Apudyus ku.
3 Somsomkon yu dadit naitudtudu kan dikayu un dingngol̲
yu utdit damu ot tuttuwaon yu dida. Mambabawiyan yu dat
basul̲ yu. Ta nu adiyu, umoyak un padan din dumakngan di
osa'n man-aakawa maid makatigammu utdin dumakngak un
umoy manusa kan dikayu.
4 " 'Yoong annat da ud udum kan dikayu'n manuttuwa
utnat Sardis ud adi mangisaw sidat badut da ta nadal̲us dit
mantatagu da. Mabadutan da si napol̲kas ot maibul̲ubul̲un da
kan sakon ta dida'd lumbonga maibul̲un.
5 Ot sanat tagu'n adi paabak si laweng mabadutan pay
si napol̲kas un pada da. Ot bokona kaanok dit ngadan na
utdit iblu un listaan dan matagu si inggaingga. Ot ibagak sin
atubang Ama kan sadan aanghel na un dida'd taguk.
6 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dongl̲on yu datun
losana ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manut-
tuwa.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Filadelfia

7 Kanana pay un, "Isulat nu pay datu utdit anghel un
mangaayyuwan sidat manuttuwa't din Filadelfia. Kanam
un, 'Satu dit ibagan dit nasantuwan kan katuttuwaan un
mangaaggom sit tulbok Ali David. Sat ibukat na, maid
makaiyonob ot sat iyonob na, maid makaibukat. Satu dit
ibagana:

---

* **3:1** Ilan yu't din 1:4 † **3:1** Sat ug-ugudona uttu, sadit naispirituwan un kasasaad da. Natoy da utdit man-iilan Apudyus gaputa kummapsukapsut dit pammati da.

8 Tigammuk dan losana koko-on yu. Ot dongl̲on yu! Imbukat ku kan dikayu din soobana maid makaiyonob. Tigammuk un naid amo mabalinan yu yoong inyaangos yu un tinuttuwa dan losana tudtuduk kan dikayu kan adiyu pay insulib nat manuttuwaan yu kan sakon.
9 Ot dongl̲on yu! Sadat tagu'n iyapuwan Satanas un matuli ta kabawon da un Judio da yoong bokon, padal̲nok dida kan dikayu un umoy mampalintumong sinat atubang yu ot matigammuwan da un pipiyaok dikayu.
10 Ot gaputa tinuttuwa yu dit imbagak un an-anusan yu un iyattom dan ligat yu, ayyuwanak dikayu nu dumatong dit timpun di amoda ligat situn lubung un mamadas ku utdan losana tagu.
11 Annatakon un mangulin ot itultuluy yu un manuttuwa kan sakon dal̲apnu maid makapul̲os sit gun-guna yu un itdon Apudyus.
12 " 'Sanat tagu'n adi paabak si laweng, mambalinok un kama't nabakod un tukud sidin timplun Apudyus ku ot inggaw sidi si inggaingga. Ot imalkak kan siya dit ngadan Apudyus kan san ngadan din ilin Apudyus un siya din bagu'n Jerusalem un manligwat kan siya utdin langit. Imalkak pay kan siya tun bagu un ngadan ku.
13 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dongl̲on yu datun losana ibagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Laodicea

14 Kanana pay un, "Isulat nu pay datu utdin anghel un mangaayyuwan sidan manuttuwa't din Laodicea. Kanam un, 'Satu dit ibagan dit mangadan si Amen.‡ Siya'd matal̲godan kan napudnu un kustigun Apudyus. Siya ud pinampaloswan§ Apudyus sidan losana paloswa na. Satu dit ibagana:
15 " 'Tigammuk nat koko-on yu. Sanat pammati yu, bokona nainit onnu bokona natunglin. Piyaok okyan nu tal̲ona nainit onnu natunglin
16 yoong gaputa nadol̲nata lawa, ilugpak dikayu.
17 " 'Ibagbaga yu un nabaknang kayu ot awad dan losana masapul yu yoong adiyu tigammu un sat katuttuwaana dikayu'd kakkaasi kan kakapusan. Pada yu ud nakul̲ap kan mantittiway.
18 Ot san ibagak kan dikayu, sakon ud mangal̲-an yu si tangila bul̲awan ta naunag sit apuy dal̲apnu tuttuwa un nabaknang kayu. Sakon pay mangal̲-an yu si napol̲kasa luput si mambadut yu dal̲apnu adi kayu maibabbain sinat mantittiwayan

‡ **3:14** Ilan yu utdin 1:6. § **3:14** Sat naikanglit sin Griego, lugi onnu puun di losana paloswan Apudyus.

yu. Ot mangal̲a kayu pay si agas di ata kan sakon kad maagasan nat kul̲ap yu dal̲apnu makaila kayu.

19 Sadan tagu'n pipiyaok, igimauk kan saplitak dida. Ot siya'd gapuna un umaliskad kayu ot mambabawi kayu utdan basul̲ yu.

20 Dongl̲on yu! Awadak un sumisikad sinat sawang un mangkogkog. Ot nu awad makagngol̲ sit gingak ot ibukatanak, lumnokak ot mangkaubung kami un mangan.

21 " 'Ot sanat tagu'n adi paabak si laweng, itdak si kalintogana makapan-apu kan sakon un padan dit nangitdan Amak kan sakon si kalintogan un makapan-apu kan siya utdit inabak ku si Satanas.

22 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dongl̲on yu dan ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.' "

4

Sat Madayawan Apudyus Sin Langit

1 Maabus man di, tummangadak ot nailak dit sawang sin langit un mabubukkatan. Utdi, nagngol̲ ku payyan dit ginga'n nagngol̲ ku utdit damu un kama't gingan di tangguyub un nakabagbaga kan sakon. Ot kinnanana'n, "Ngumatu ka uttu ot ipailak kan sika dan masapula makwa utdan dumol̲dol̲a al̲gaw."

2 Dagusa nantulay kan sakon dit Ispiritun Apudyus ot inggaw nailaka trono utdin langit un inggaw mantutupak.

3 Ot sadit mantutupak sit trono kama't ilan di nangina'n batu un ngadnon da si haspe kan karnelia. Ot inggaw bungl̲un un kama't ilan di batu un esmeralda un liniwos na dit trono.

4 Sat nangkalliput dit trono'n sadi, inggaw da ud duwampul̲u't opata trono un siya'd nantupakan pay dat duwampul̲u't opata lalallakay. Nambadut da si napol̲kas kan mambabal̲l̲angat da si bul̲awan.

5 Inggaw da ud sumil-isil-it un kilat, damdamit kan nadangsol̲a kidul̲ un manligwat sit trono. Ot sidit atubang didiya trono inggaw da ud pitu'n silaw un natonggan un dida dat pitun ispiritu un manselselbi kan Apudyus.

6 Ot sit atubang dit trono, inggaw payyan kama't baybay dit kanawag na un samling. Sumilapa kama't kristal dit ila na. Ot utdit opata igid dit trono, inggaw da ud opata matatagu'n paloswa un paspasiga ata dit sinagung kan awid da.

7 Sat umuna, padapadan di layon dit ila na ot sat maikagwa padan di tolu un baka dit ila na. Sat maikatlu, kama't muging di tagu dit muging na. Ot sat maikapat, padan di mantattauda kullangaw dit ila na.

8 Ot losan dadi un opata matatagu'n paloswa, sin-oonom
dit payak da kan pasiga ata dit long-ag da pati utdit dal̲om dit
payak da. Inal̲gaw kan linabi un mangkankanta da un naid
illongan da. Ot kanan dan dit mangkanta un,

"Nasantuwan, nasantuwan, nasantuwan si Apu taku'n
Apudyus un mannakabalin. Doda'n ininggaw sidit,
inggaw sinsatun kan dumatong nu timpuna."

9 Ikantan dat opata matatagu'n paloswa dit mandayawan
kan manyamanan da utdit kinangatun dit mantutupak sit
trono un siya dit matatagu si inggaingga. Ot nu mangkanta
da,

10 mampalintumong dadit duwampul̲u't opata lalallakay
sidit atubang dit mantutupak sit trono ot mandayaw da kan
siya un matatagu si inggaingga. Igga da dat bal̲angat dat dit
atubang dit trono na asida mangkanta un kanan dan,

11 "Apu mi un Apudyus, kalobbongana un mabigbig din ki-
nangatum, kinadayaw kan pannakabalin nu ta sika'd
namaloswa utdan losan ot matatagu kan napaloswa da
gaputa siya'd piniyam."

5

Sat Nal̲ukuta Dokumentu Kan Sat Mangadan Si Ubbun di Kannelu

1 Utdit diwanana iman dit mantutupak sit trono, inggaw
innilaka nal̲ukuta dokumentu un aaggomana. Nansupanga
nakanglitan dit dokumentu kan pitu dit peket na.

2 Ot inggaw innilaka nabiloga anghel un nambagbaga si
nadangsol̲a ginga un kanana'n, "Singngadan nat lumbonga
mangaan sit peket kan mamikyad sit dokumentu?"

3 Yoong naid makalobbonga mamikyad onnu mangila utdit
dal̲om didit nal̲ukuta dokumentu ulay sadan inggaw langit
onnu sadan inggaw situn pita onnu sadat nangkakatoy.

4 Ot amod dit ibil ku ta naid naodasan si lumbonga
mamikyad sit nal̲ukuta dokumentu onnu mangila utdit dal̲om
na.

5 Utdi, imbagan dit osa't dat opata lalallakay un, "Adika
man-ibil, ta sat mangadan si Layon sin tribun Juda kan
mangadan pay si Kaganakan David, inabak na si Satanas ot
siya'd awad si kalobbongana manlokta utdat pitu un peket
kan mamikyad sidi un dokumentu."

6 Utdi, inggaw inilak un Ubbun di Kannelu un sumisikad
sidit nambobootan dadit opata matatagu'n paloswa kan
sadadit lalallakay un nanlikwos sidit trono. Sadit Ubbun di
Kannelu, awad mangil-an un napatoy sidit. Pitu dat sakgud

na kan pitu dat ata na un kaipooyan da dit Ispiritun Apudyus
* un imbaun na situn losana pita.
7 Utdi, sadit Ubbun di Kannelu ummoy na inaḻa dit naḻukuta
dokumentu utdit diwanana iman didit mantutupak sit trono.
8 Aḻana man, nampalintumonga losan dadit opata
matatagu'n paloswa kan sadadit duwampuḻu't opata
lalallakay sidit atubang na. Ot kada-osa kan dida awad
aggom na si mantukalan un mangadan si arpa kan buḻawana
duyug un napnu si insensu un siya'd maiyaligan dan luwaḻun
dan losana tagun Apudyus.
9 Ot nangkanta da si bagu'n kanta un kanan dan,
"Sika'd lumbonga mangaḻa't din naḻukuta dokumentu kan
sika'd lumbonga mangaan sidan pitu'n peket na ta
pinatoy dika ot sat daḻam dit nansubbut nu utdat tagu't
dan basuḻ da daḻapnu mambalin da un tagun Apudyus.
Sadatu un tagu nanligwat da si nadumaduma un ili,
tribu kan nadumaduma dat bagbaga da.
10 Ot pinambalin nu dida un mangiyapu un bulun nu kan
papadi un manselbi kan Apudyus. Ot iyapuwan da dan
losana inggaw situn pita."
11 Utdit umilaak payyan, nagngoḻ ku dit gingan dat
amoamoda anghel un adi mabilang dit kaadu da. Linikwos
da dit trono, sadat opata matatagu'n paloswa kan sadat lalal-
lakay.
12 Natobag dit ginga da un kanan dan,
"Lobbong na un sadin Ubbun di Kannelu un napatoy mabig-
big din pannakabalin na, kinabaknang na, laing na ya
bilog na. Lobbong na un siya'd madayaw kan mabigbig
si kinangatu kan siya'd lobbong na un manyamanan."
13 Utdi, dingngoḻ ku un losan dat paloswa un inggaw sidin
langit, situn labaw pita kan sidin daḻom pita kan losana
inggaw sidin baybay un mangkankanta un kanan dan,
'Masapula sadin mantutupak sidin trono kan sadin Ubbun di
Kannelu dan manyamanan kan madaydayaw, mabig-
big din kinangatu da kan pannakabalin da si ing-
gaingga.'
14 Ot ummampayun pay dadit opata matatagu un paloswa un
kanan dan, "Amen." Ot sadat lalallakay nampalintumong da
un losana nandayaw.

6

Sat Nanloktaan dit Ubbun di Kannelu Utdat Peket Didit Dokumentu

---

* **5:6** Ilan yu utdin 1:4.

1 Maabus man di, nailak un linoktan dit Ubbun di Kannelu
dit umuna utdat pitu un peket didit nal̲ukuta dokumentu.
Ot dingngol̲ ku dit gingan dit osa utdadit opata matatagu'n
paloswa un kama't gingan di kidul̲ un kanana'n, "Awenu!"
2 Mansidi, nailak dit pukawa kabayu un nilumtaw! Ot
ininggaw nangabayu'n nan-aaggom si pana. Naitdan si
bal̲angat ot kaysan dal̲apnu ituluy na un umoy abakon dadit
losana kabusul̲ na.
3 Utdi linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikagwa un peket
dit dokumentu ot dingngol̲ ku dit gingan dit maikagwa un
matatagu'n paloswa un kanana'n, "Awenu."
4 Lummoswa dit osa payyana kabayu un nadokodokot. Sa-
dit nangabayu naitdan si kalintogana mangidatong si mang-
gugubatan di tagu't tun pita kad mampipinnatoy da. Ot
naitdan si dakol̲ana ispada.
5 Linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikatlu un peket
dit dokumentu ot dingngol̲ ku dit gingan dit maikatlu un
matatagu'n paloswa un kanana'n, "Awenu." Ot inggaw uman
nailaka nangisita kabayu un nilumtaw! Ot sadit nangabayu
man-aaggom si kikilluwan.
6 Utdi, nangngol̲ak si ginga un kama nu nanligwat sidit
kawadan dat opata matatagu'n paloswa un kanana'n, "Opata
supa un alina ullawa dit magatang di osa'n denario onnu
singgantasa opok di bakaw."* Yoong adiyu yam-anon nat
manligwatan di mantika kan basin di ubas.
7 Loktaon man dit Ubbun di Kannelu dit maikapata peket,
dingngol̲ ku dit maikapata matatagu'n paloswa un kanana'n,
"Awenu."
8 Ot nailak dit osa'n kabayu un kubu! Sadit nangabayu
mangngadan kan Katoy. Ot inggaw sit awid na dit Hades un
inggawan dat natoy. Naitdan da si kalintogana kumatoy si
ingkapat sidat tagu un inggaw situn pita. Ot matoy dat tagu si
gubat, ul̲at, sakit kan patoyon dat sumalona kakkayap dida.
9 Loktaon man dit Ubbun di Kannelu dit maikalima un
peket dit dokumentu, nailak sit sogwab didit dadattunan
kan Apudyus dadit kadogwan dadit tagu un napatoy gapu't
dit nanuttuwaan da utdit ugud Apudyus kan nangipatigam-
muwan da utdit maipanggop kan Jesu Kristu.
10 Impappakuy da un kanan dan, "Apudyus un mannaka-
balin, nasantuwan kan katuttuwaan, kapiga nat mangukum-
mam sidan tagu't din pita ta ibal̲os nu pay dit namatoyan da
kan dikami?"
11 Utdi, naitdan da si manlaglaggoyoda kagoya napol̲kas ot
naibaga kan dida un man-illong da yan inggana't magtong dit

* **6:6** Siya'd labbun di tagu utnat sin-al̲gaw nat osa'n denario.

naikoddonga bilang dat bu̱lun da un manuttuwa un manselbi kan Apudyus un mapatoy un padan dit nampapatoy da kan dida.

12 Utdit linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikanoma peket dit dokumentu, kaku̱lata nanlunig si nabilobilog! Kinumu̱lop dit init un kama't kangisit di nangisita luput ot sat bu̱lan nambalin si nadokot un kama't da̱la.

13 Sadat bituwon sidin langit naotdag da uttun pita un kama't din maotdagan di naata un bungan di kayu nu dangkason di nabiloga bayogbog.

14 Ot kama si na̱lukuu̱lukuta papel dit langit ot naidon. Sadat losana bateled kan pugu, naiyalis da utdat igaw da.

15 Utdi, losan dat aali uttun pita, sadat nangangatu'n tagu kan sadadit aappun di suldadu, sadat babaknang kan sadat tagu'n awad si kabooo̱lan kan losana tagu, puyung onnu bokona puyung, ummoy da nansu̱luk sidat liyang kan sidat saguweb dadit dadakkoo̱la batu utdit kabatbateledan.

16 Ot kinnanan da utdat batbateled kan dadakkoo̱la batu un, "Bunbunan dikami kan isu̱luk dikami da̱lapnu adi dikami maila utdin mantutupak sin trono kan da̱lapnu adi dikami dusaon sit Ubbun di Kannelu.†

17 Ta dummatongon tun a̱l-a̱lgawa mandusaan da ot maid ud makailasat."

7

Sadat Singgasut Si Opatapu̱lu't Opata Libu Un Tagun Namalkaan

1 Maabus man di, nakailaak si opata anghel un sumisikad situn opata sulin ditun pita. Itatawid da dat opata bayogbog un manligwat sidadit opata suli da̱lapnu adina mabayogbogan tun pita, baybay onnu singngadan na mana kayu.

2 Dida dat initdan Apudyus si pannakabalin un manam-an situn pita kan baybay. Utdi, inggaw payyan osa'n anghel un inilaka nilumtaw un nanligwat sin kapon dumungitan init un oognana dit mamalkan ud Apudyus un matattagu.

3 Ot kanana't dat bu̱lun na un anghel un, "Adiyu yan yamanon nat pita, baybay kan da kaykayu inggana't mamalkaan nat kiday dan losana manselselbi kan Apudyus taku."

4 Utdit maabus, dingngoo̱l ku un sat bilang dadit namalkaan si kiday sit malkan Apudyus, singgasut ya opatapu̱lu't opat un libu da. Nanligwat da utdat simpu̱lu't duwa un tribun ud Israel.*

5 Simpu̱lu't duwa'n libu dat namalkaana nanligwat sit tribun ud Juda; simpu̱lu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun

† **6:16** Lucas 23:29-30. * **7:4** Israel dit osa'n ngadan Jacob.

ud Ruben; simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Gad;
6 simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Aser; simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Neftali; simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Manases;
7 simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Simeon; simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Levi; simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Isacar;
8 simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Zabulon; simpuḻu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Jose kan simpuḻu't duwa'n libu pay dat nanligwat sit tribun ud Benjamin.

Sadat Tagu Un Nanligwat Sidat Nadumaduma Un Ili

9 Maabus man di, nailak dat amoamoda tagu un maid makabilang sit kinaadu da. Nadumaduma da un tagu un nanligwat si nadumaduma'n ili kan tribu kan nadumaduma dit bagbaga da. Sumisikad da utdit atubang dit trono kan sadit Ubbun di Kannelu. Nambadut da un losan si napoḻkas kan nakaaggom da un losan si kama si baing di iyug.
10 Ot ipappakuy da un kanan dan, "Si Apudyus taku un mantutupak sin trono kan sadin Ubbun di Kannelu dan managu utdan tagu."
11 Utdiyon summikad dat losana aanghel un liniwos da dit trono, sadadit lalallakay kan sadadit opata matatagu un paloswa. Nanlakkob da un losan un nandayaw kan Apudyus.
12 Kanan da un, "Amen! Kalobbongana un madayaw kan mabigbig din kinangatun Apudyus si inggaingga. Siya'd kalaingan, siya'd lumbonga manyamanan kan dayawon ta siya'd awad si pannakabalin si inggaingga. Amen!"
13 Utdi, nan-imus kan sakon dit osa utdadit lalallakay un kanana'n, "Singngadan datu'n tagu un nambadut si napoḻkas? Nanligligwatan da?"
14 Ot imbagak kan siya un, "Naid tigammuk, Apu! Sika'd makatigammu." Utdi kanana kan sakon un, "Siyadatu dadin tagu un nakailasat sit amoda ligat. Sinaksakan da dadit badut da utdit daḻan didit Ubbun di Kannelu ot nambalin da si napoḻkas.
15 Siya'd gapuna un awad da un sumisikad sidin atubang din tronon Apudyus ot inaḻgaw kan linabi un manselbi da kan siya utdin timplu na. Ot sadin mantutupak sidin trono na, makaigaw kan dida ot ayyuwanana dida.
16 Ot taḻona maid mabitilan onnu mauwawan daon kan adida payon mainitan onnu mapallangan.
17 Onta sadin Ubbun di Kannelu un iinggaw sidin gaggawan din kawadan din trono, siya'd mangayyuwan kan

dida kan ipuyut na dida utdit ob-ob didit danuma mangitod si mataguwan si inggaingga. Ot aminon Apudyus punasan dit luwa da.”

8

Sadit Maikapitu un Peket Dit Nalukuta dokumentu

1 Utdit loktaon dit Ubbun di Kannelu dit maikapitu un peket dit nalukuta dokumentu, naida pulus damidamit sidin langit si kagogwa’n olas.

2 Utdi, nailak dat pitu’n anghel un sumisikad sidit atubang Apudyus ot naitdan da si sin-ossa un tangguyub.

3 Utdi inggaw payyan dummatonga osa’n anghel un manaaggom si bulawana duyug un iiggaan di insensu. Ummoy summikad sidit atubang dit dadattunan kan Apudyus. Ot naitdan si adu un insensu dalapnu idoga na un idatun sidit luwalun dat losana tagun Apudyus sit dadattunan un inggaw sidit atubang dit trono.

4 Ot sadit asuk dit masgoba insensu un naidoga’t dit luwalun dat tagun Apudyus, nampangatu un nanligwat sidit duyuga aaggoman didit anghel un sumisikad sidit atubang Apudyus.

5 Utdi, innalan dit anghel dit duyuga iiggaan di insensu ot pinnu na si bala un nanligwat sidit dadattunan asina inwassot situn pita. Utdiyon inggaw da ud kidkiddusul, amoda damit, sumil-isil-ita kilat kan nanlunig.

Sadat Pitu un Tangguyub

6 Utdiyon, nansagana dat pitu’n anghel un manap-uy sidat tangguyub da.

7 Utdit sap-uyan dit ummuna’n anghel dit tangguyub na, ummudan si dulalu kan apuy un nakamosan si dala. Nasgob dit ingkatlun ditun pita, ingkatlun dadin losana kaykayu kan losan dat bollat un nasgob.

8 Utdi, sinap-uyan dit maikagwa’n anghel dit tangguyub na ot inggaw kama’t dakolana bateled un umapuapuya naiwassot sidin baybay.

9 Ot nambalina dala dit ingkatlun didit danum sidin baybay. Natoy dat ingkatlun dadit losana inggaw sidin baybay ot nayam-an dat ingkatlun dat losana bapul.

10 Utdi, sinap-uyan dit maikatlu’n anghel dit tangguyub na ot inggaw naotdaga dakolana bituwona nanligwat langit un umapuapuy un kama’t gipu ot naotdag sidat ingkatlun dadit losana sulung kan ob-ob.

11 Sadi un bituwon mangngadan si Napait. Ot pinaitana dit ingkatlun dadit losana danum ot adu dat tagu un natoy un nanginum sidit danum gaputa nambalina napait.

12 Utdi, sinap-uyan dit maikapata anghel dit tangguyub na
ot nakna dit ingkatlun didin init, sat ingkatlun din bu̱lan kan
sat ingkatlun dat losana bituwon. Siya'd gapuna un naid
paddan dit ingkatlun didit a̱l-a̱lgaw kan ingkatlun pay didit
labi.
13 Utdit ummilaak uman, inggaw dingngo̱l ku un kullangaw
un mantattauda ipappakuy na un, "Gakkikinit! Gakkikinit!
Gakkikinita ta̱lon din mambanagan dan losana tagu'n inggaw
sidin pita nu gumingaon dan tangguyub dan maudi'n tu̱lu un
anghel."

9

1 Utdiyon, sinap-uyan dit maikalima un anghel dit tang-
guyub na ot inggaw nailaka osa'n bituwon un naotdag situn
pita un nanligwat langit. Naitod sidiya bituwon dit tulbok dit
onob dit bitu un maid kigad dit kaada̱lom na.
2 Binukatana dit sooban dit bitu ot inggaw lummoswa'n
panosa asuk un kama't asuk di dako̱lana sogob. Kinum̱lop din
init kan tatta̱lun gapu't di un asuk.
3 Utdiyon, inggaw da ud lummoswa utdit asuk un dudun ot
sinum-op da uttun pita. Naitdan dadiya dudun si pannaka-
balina tumilud un kama't dan pannakabalin dan ammabuy.
4 Naibilin kan dida un adida manyam-an si bollat onnu
uduma mu̱la onnu kayu uttun pita. Sad paligaton da ullawa
dat tagu'n naid malkan Apudyus sidat kiday da.
5 Adida napalubusan dadit dudun un kumatoy sidat tagu
nu adi paligaton da dida si lima'n bu̱lan ot kama't din sigab di
matilud si ammabuy din kasigab din mampapaligat da.
6 Utdadiya timpu, inapon dat tagu dit matoyan da yoong
adida mainapan, ta̱lona piyaon da un matoy yoong ibtikan
katoy dida.
7 Kama't kabayu un nakasagana un umoy makagubat dit
ilan dadit dudun. Inggaw kama't ba̱langata bu̱lawan sit u̱lu da.
Ot sadat muging da kama't muging di tagu.
8 Sadat buuk da kama't buuk di babai kan sadat ngipon da
kama't ngipon di layon.
9 Awad takupa̱l dit ba̱lukung da un kama't bo̱lyang. Kama't
kilukilub di adu'n kalesa un butbutbuton di kabayu un mang-
gadugadusa umoy makagubat dit kayabkab dit payak da.
10 Awad ipus da un kama't ipus di ammabuy un natiludan.
Sadit ipus da dit inggawan dit pannakabalin da un mamaligat
sidat tagu si unog di lima'n bu̱lan.
11 Awad pay ali da ut mangiyapu kan dida un siya dit
nadadaga anghel un mamabantay sidit bitu un naid kigad

dit kaadaḻom na. Abaddon dit ngadan na utdin bagbaga un Hebreo kan Apolion pay sin bagbaga un Griego.*

12 Nagangputon dit umuna un gakkikinit un pasamak yoong awad payyan duwa un daan dumatong.

13 Utdi uman, sinap-uyan dit maikanoma anghel dit tangguyub na ot inggaw dingngoḻ ku un ginga'n nanligwat sidit opata sulin dit buḻawana dadattunan sidit atubang Apudyus.

14 Kinnanan dit ginga utdit maikanoma anghel un awad si tangguyub un, "Ibussag nu dadit opata anghel un naisilu utdin dakoḻana wangwang Eufrates."

15 Utdi, naibussag dadit opata anghel un naidaddaana kumatoy sidiya olas, aḻ-aḻgaw, buḻan kan tawon sidat ingkatlun dat tagu'n inggaw situn pita.

16 Nagngoḻ ku dit bilang dat suldadu da un nangabayu ot duwa'n gasuta milyun da.

17 Kama't tu dit ilan dat nangabayu kan dat kabayu da utdit naipaila kan sakon. Sadit takupaḻ dit baḻukung da, tuḻu dit kolol na. Awad kama't apuy, kama't batu un mangadan safiro kan kama't asufre. Ot sadat uḻun dat kabayu, kama't uḻun di layon kan lumoswa't dit sangi da dit gumilgilaba apuy, asuk kan asufre.

18 Sadadiya tuḻu un ga-oogyata lumoswaloswa utdit sangin dat kabayu dat namatoy sidat ingkatlun dat tagu't tun pita.

19 Ta sat pannakabalin dat kabayu inggaw sidit sangi kan ipus da. Nauḻuwan dat ipus da un kama't uḻun di uḻog ot siya'd nampaligat da utdat tagu.

20 Sadat uduma tagu un adi natoy sidatuwa ga-oogyata ligat, adida'n taḻon nambabawiyan dat kokkoon da ta adida linipsutan dat kingwa da un sinan-apudyus. Adida linipsutana mandaydayaw sidat dimunyu kan sidat sinan-apudyus un kingwa da si buḻawan, pilak, bayong, batu kan kayu un adin pulus makaila, makagngoḻ onnu makakiyang.

21 Ot adida pay inggongda un kumatoy, mansalsalumangka, manog-on sidat bokona asawa da kan manaka-akaw.

10

Sat Anghel Kan Sat Bang-oga Nabikyada dokumentu

1 Maabus man di, nakailaak si sabali'n mannakabalina anghel un dumobadoba'n nanligwat langit. Kama't nabugus si bunot kan inggaw bungḻun sit labaw dit uḻu na. Kama pay si kasiling di init dit pasngit na kan kama da si tukuda umapuapuy dadit iki na.

---

* **9:11** Sat kaipooyan dit Apolion, Manyayam-an.

2 Inggaw bang-oga nabikyada dokumentu un aaggomana.
Sadit diwanana iki na indabbok na utdin baybay ot sadit tigid
un iki na indabbok na uttun pita.
3 Nampakuy ot kama't ngolod di layon dit ginga na. Utdit
nampakuyon nasungbatan si namimpitu'n kidul̲.
4 Utdit magangput dat kidul̲, ikanglit ku okyanon dat dingn-
gol̲ ku yoong inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n,
"Adim ikanglit dan imbagan dan pitu'n kidul̲. Ilimod nu
dida."
5 Utdi, sadit nailaka anghel un sumisikad sidin baybay kan
situn pita ingngatu na dit diwanana ima na utdin langit asina
6 nansapata utdit ngadan Apudyus un matatagu si ing-
gaingga un namaloswa utdin langit, pita, baybay kan sadan
losana inggaw kan dida. Kanan dit anghel un, "Maidon ud
maitantanan dan mapasamak.
7 Ta nu pagingaon dit maikapitu'n anghel dit tangguyub
naon masapula matungpal̲on dit nalimod un panggop
Apudyus un impatigammu na utdadit propetana."
8 Utdiyon, nagngol̲ ku uman dit ginga'n nanligwat lan-
gita kanana kan sakon un, "Umoy ka ot umoy ka al̲an din
nabikyada dokumentu un aaggoman din anghel un sum-
isikad sidin baybay kan sinat pita."
9 Ot ummoyak sidit anghel ot kindaw ku un itdona kan
sakon dit bang-oga dokumentu. Ot kinnanana un, "Al̲am ot
kanom. Namais sinat sangim un kama't dilu yoong nu inggaw
sinat buwang nuwon napait."
10 Utdi, inal̲ak dit bang-oga dokumentu utdit iman dit
anghel ot kinan ku. Tuttuwa'n namais un kama't dilu yoong
sidit mal̲umtun kuwon, pinasigab na dit buwang ku.
11 Ot inggaw nangibaga kan sakon un kanana'n, "Masapula
umoy ka ibaga obos dan paimbagan Apudyus un mapasamak
sidan nadumaduma'n ili, nadumaduma'n tagu un nadumad-
uma si bagbaga kan padana pay sidan aali."

11

Sadat Duwa Un Kustigu

1 Utdiyon, inggaw naitod kan sakon un osa'n iingos un
kama si sul̲kud. Ot naibaga kan sakon un, "Umoy ka ingoson
din timplun Apudyus kan sadit dadattunan kan bilangom dat
tagu'n mandaydayaw sidi.
2 Yoong adim isaliingos din nanginlasin un bagong din
timplu. Bay-am di ta siya'd naitod sidan bokona tagun
Apudyus un dida'd mangidabbodabbok sidin nasantuwana
ili'd Jerusalem si unog di opatapul̲u't duwa'n bul̲an.*

* **11:2** Ilan yu utdin 2:14.

3 Ot utdiya timpu, ibaun ku dat duwa'n kustiguk un mambadut si ganggoti ta umoy da ipatigammu si unog di sinlibu't duwa'n gasut ya onoma pu̱u'n a̱l-a̱lgaw dat impatigammuk kan dida'n mapasamak."

4 Sadat duwa'n kustigu, dida dat duwa'n kayu un olibo kan duwa'n iiggaan di silawa inggaw sit atubang Apudyus un Apun di losan situn pita.

5 Ot nu awad mangwa si laweng kan dida, lumoswa ud apuy sidat sangi da ot maamin masgob dat kabusu̱l da. Siyadi'd kamaan mangkakatoy di mamadas un mangwa si laweng kan dida.

6 Awad pannakabalin da un mangiyonob sin langit da̱lapnu adina umudan sidin timpu un mangipatigammuwan da utdit Ugud Apudyus. Kaboo̱lan da pay un mambalinon si da̱la dan losana danum kan kaboo̱lan da pay un mangtod si manligatan di tagu ulay mamimpiga sigun sit piyaon da.

7 Nu magangput dat duwa'n kustigu dit mangipatigammuwan da utdat Ugud Apudyus, lumoswa dit ga-oogyata kakkayap un manligwat sit bitu un maid kigad dit kaada̱lom na ot tiliwona dida. Mangabak dit ga-oogyata kakkayap ot patoyona dida.

8 Maiwa̱lang dat ladag da utdin ka̱lka̱lsan din dako̱lana ili un siya'd nailansaan dit Apu da un si Jesus sit kulus. Ngadnon da diya ili si Sodoma onnu Egipto ta siya'd kaiyaligana.

9 Tu̱lu ya kagogwa'n a̱lgawa iillan dat nadumaduma'n tagu dat ladag da. Sadatuwa tagu manligwat da si nadumaduma'n tribu, nadumaduma'n bagbaga kan nadumaduma'n ili't tun lubung. Ot adin datuwa tagu piyaona mailbon da.

10 Ot sadat tagu't tun pita mantatta̱lok da gapu't dit natoyan datuwa duwa'n propeta. Manla̱lagsak kan manpipinnakdaw da gaputa natoyon dat kanan da un nangidatong si adu'n ligat di tagu uttun pita.

11 Yoong maikabas man dit tu̱lu ya kagogwa'n a̱lgaw, pinaunga̱l Apudyus dida ot summikad da. Ot amod dit kimut dadit nakaila kan dida.

12 Utdiyon, nakagngo̱l dat duwa'n kustigu si natobaga ginga un nanligwat langit un kanana kan dida'n, "Ngumatu kayu't tu." Ot nailabaw da utdit bunota ngummatu'd langit un iillan dat kabusu̱l da.

13 Utdi payona olas, nanlunig si nabilobilog ot nayam-an dit ingkapu̱lun dit dako̱lana ili kan pitu'n libu dadit natoy un tagu. Amod dit kimut dat losana nabun-ana tagu ot nandaydayaw da kan Apudyus ud langit.

14 Nagangputon dit maikagwa un ga-oogyata pasamak. Yoong ilan yu! Dandaniyona mapasamak dit maikatlu.

Sat Maikapitu Un Tangguyub

15 Utdi, sinap-uyan dit maikapitu un anghel dit tangguyub
na ot inggaw adu'n ginga'n nadangsol un nanligwat langit ot
kanan da un, "Si Apudyus kan sadit dinutukana un Kristu,
didaon dat mangiyapu uttun lubung si inggaingga."
16 Utdiyon, sadat duwampulu't opata lalallakay un mantu-
tupak sidat trono da utdit atubang Apudyus nanlukgub da un
nandayaw kan Apudyus
17 un kanan dan,
"Apudyus un mannakabalin sidan losan, Apudyus ka utdit
kan Apudyus ka inggana't tun satun. Manyaman kami
ta us-usalom nat pannakabalin nu ot inlugimon un
mangiyapu.
18 Amod din sulag dan adi manuttuwa kan sika yoong dinum-
tongon tun timpu un mangipail-am sit sulag nu kan sat
mangukumam sidan losana natoy. Timpuna payon un gun-
gunaam dat manselselbi kan sika, sadat propetam kan losan
dat tagum un mandaydayaw kan sika, nangatu man onnu
nadoba. Timpuna payona manyam-anam sidan kataguntagu
un nangwa't nadadag situn pita."
19 Utdi, nabukatan dit timplun Apudyus sin langit ot naila
utdit dalom na dit kabkabbon un naiggaan dit naikanglita
tulag Apudyus sidat tagu. Ot summil-isil-it dit kilat, inggaw
da ud damdamit, nangkidkiddusul kan nanlunig si nabilog
asi ummudan si amoamoda dulalu.

12

Sat Babai Kan Sat Dragon

1 Utdiyon, inggaw talona nakaskasdaawa mangilasinan un
naila utdin langit. Ininggaw osa'n babai un nabadutan sin
init ot naipatay dat iki na kan bulan kan nabalangatan si
simpulu't duwa un bituwon.
2 Makaab-abengan ot mangkukkulis sit sigab dit manlolo-
gaw na.
3 Utdi, inggaw uman sabali un talona nakaskasdaawa
mangilasinan un naipaila utdin langit. Inggaw dakolana
naduläw un dragon! Pitu dat ulu na, simpulu dat sakgud na
kan inggaw balangat sidit kada-osa't dat ulu na.
4 Inwasiwas na dit ipus na un nanaplut sit ingkatlun dan
bituwon asina indawat situn pita. Utdiyon, ummoy sum-
mikad sidit atubang didit babai un makaab-abengan dalapnu
lumkusona dit abit nu maiyabeng.
5 Utdi, inyabeng dit babai dit abita lalaki yoong kaklata
nagamlut dit abit un naiyoy kan Apudyus un awad sit trono

na. Ta satuwa abit dit naikoddonga mangiyapu utdan kataguntagu uttun pita. Nailot dit man-iiyapu na un kama nu awad aaggomana un landuk.

6 Ot sadit babai, nambutik sidit igawa maid tagtaguwan un insaganan Apudyus un inggawana dal̲apnu maayyuwanan sidi si sinlibu ya duwa'n gasut kan onomapul̲u'n al̲gaw.

7 Utdi, ginumtak dit gubat sidin langit. Si Miguel kan sadat bul̲un na un aanghel nakagubat da utdit dragon kan sadat aanghel na pay.

8 Yoong naabak dit dragon kan sadat aanghel na ot naidon igaw da utdin langit.

9 Naidawat dit dragon situn pita. Siya dit ul̲og sidit ummuna'n al̲-al̲gaw un nangadanan si Diablo onnu Satanas. Siya'd mamakpakal̲mun sidan losana tagu't tun pita. Naidawat situn pita pati utdat aanghel na.

10 Utdiyon, inggaw dingngol̲ ku un nadangsol̲a ginga un nanligwat sidin langit un kanana'n, "Dummatongon dit timpu'n managuwan Apudyus sidan tagu na kan mangipailana utdin pannakabalin na un mangiyapu. Ot si Kristu un dinutukana ipaila na payon din kalintogana'n mangiyapu. Ta si Satanas un siya'd mamabpabasul̲ sidan susunud taku'n manuttuwa si kaal̲gaw-al̲gaw kan kalabinlabi kan Apudyus, naabakon ot naaddagon sin langit.

11 Inabak dat susunuda manuttuwa maipagapu't dit dal̲an dit Ubbun di Kannelu un nan-ayus sit natoyana kan gaputa impatigammu da dit katuttuwaan ulay nu siya'd gapun di matoyan da.

12 Siya'd gapuna un manlagsak kayu'n losana awad sinat langit. Yoong kaasi kayu pay un awad situn pita kan baybay ta dummoba kan dikayu si Satanas un amod dit ungot na gaputa tigammu na un akita lawaon dit nabun-an un timpuna'n mangwa si piyaona."

13 Utdit matigammuwan dit dragon un naidawat situn pita, dinogdog na dit babai'n nangiyabeng sit abenga lal̲aki.

14 Yoong naitdan dit babai si duwa un payak di dakol̲ana kullangaw dal̲apnu makataud un umoy sit igawa maid tagtagguwan un naisagana un inggawana si unog di tul̲u'n dagun si kagogwa ta maayyuwanan sidi kan mailisi utdit ul̲og un siya mit laing dit dragon.*

15 Sadit dragon, nangibug-is si adu'n danuma kama't dakol̲ana wangwang dal̲apnu maiyanud dit babai.

16 Yoong tinul̲ungan dit pita dit babai ta nanggongwak man, sinusup na dit danum un inbug-is dit dragon.

---

* **12:14** Ilan yu utdin 11:2, 3; 13:5.

17 Utdiyon amod dit ungot dit dragon sidit babai ot inummoy na ginubat dadit uduma ganak dit babai un siya dat manuttuwa utdat bilin Apudyus kan mangipatpatigammu utdat maipanggop kan Jesu Kristu.
18 Ot ummoy summikad dit dragon sit igid dit baybay.

13

Sat Ga-oogyata Kakkayapa Lumoswa Utdin Baybay

1 Utdiyon, inggaw nailak un ga-oogyata kakkayap un lumosloswa utdin baybay. Pitu dit uḻu na kan simpuḻu dit sakgud na. Awad baḻangat sit kada-osa't dat sakgud na kan awad naikanglita ngadan sit kada-osa't dat uḻu na un makainsultu kan Apudyus.
2 Ot sadiya gakkimuta kakkayap un nailak, kama't tanana kusa un ngadnon da si leopardo dit ila na. Sadat iki na kama't ikin di kakkayap un ngadnon da si oso kan sadat sangi na kama't sangin di layon. Intod dit dragon kan siya dit pannakabalin kan saad na un mangiyapu kan sat amoda kalintogana.
3 Maila un naḻaw-anana nasugat dit osa't dat uḻu na un mabalin un ingkatoy na okyan yoong nampilat. Nasdaaw dat losana tagu uttun pita ot inunud da dit ga-oogyata kakkayap.
4 Nandaydayaw da un losan sidit dragon ta intod na utdit ga-oogyata kakkayap dit kalintogana un mangiyapu. Ot dinaydayaw da pay dit ga-oogyata kakkayap un kanan dan, "Maid maipadaan tun ga-oogyata kakkayap. Maid osa't makabalin un makalaban kan siya."
5 Ot sadi un ga-oogyata kakkayap napalubusan un tumangsit kan manginsultu kan Apudyus. Napalubusana mangipaila't dit kalintogana un mangiyapu si opatapuḻu't duwa'n buḻan.
6 Utdiyon, inlugina un man-insultu kan Apudyus, nanibaga't dan maisuganggang sit ngadan kan igaw Apudyus kan losan dadit inggaw sidin langit.
7 Napalubusan pay un mangubat sidan tagun Apudyus ot abakona dida. Naitdan pay si kalintogan un mangitulay sidat losana tagu'n nanligwat sidat nadumaduma'n tribu un nadumaduma dit bagbaga kan ili da uttun lubung.
8 Ot mandaydayaw kan siya dat losana tagu't tun pita malaksig sidadit nailista utdit iblu'n nailistaan dat ngadan da dit matagu't inggaingga. Adina payyan napaloswa tun lubung nailistaon dit ngadan da utdit iblun didit Kannelu un napatoy.
9 Dikayu'n awad si inga'n makagngoḻ, dumngoḻ kayu.

10 Nu singngadan nat mapili un madopap ta maibal̲ud,
gattoka madopap ot maibal̲ud. Nu singngadan nat mapili un
mapatoy si ispada, gattoka mapatoy si ispada. Siya'd gapuna
un masapula sadan tagun Apudyus anusan da un iyattom
dan ligata lak-amon da kan itultuluy da din pammati da.
11 Utdi, inggaw uman nailaka ga-oogyata kakkayap un
lummoswa uttun pita. Inggaw duwa'n sakgud na un kama't
sakgud di kannelu yoong kama't dragon dit mambabagbaga
na.
12 Losan dat kalintogan dit ummuna un ga-oogyata
kakkayap awad kan siya. Ot pinadayaw na utdat losana
tagu't tun pita dit ummuna un ga-oogyata kakkayap un
nampilaton si sugat un ingkatoy na okyan.
13 Satuwa maikagwa un ga-oogyata kakkayap amod dat
impaila na un nakaskasdaaw. Pinan-otdag na uttun pita ud
apuy un manligwat langit un iillan di tagu.
14 Ot napakal̲munan dat losana tagu't tun pita maipagapu't
dat nakaskasdaawa naipalubusa koona utdit atubang didit
ummuna'n ga-oogyata kakkayap. Ot nampakwa utdat tagu
si sinan-kakkayapa padapadan dit ummuna'n ga-oogyata
kakkayap un nabakag si ispada utdit yoong natagu payyan.
15 Ot napalubusan pay dit maikagwa un ga-oogyata
kakkayap un mampaangos sidit kingwan di tagu un sinan-
kakkayap dal̲apnu makaginga kad mabalin na un papatoy dat
losana tagu un adi mandaydayaw kan siya.
16 Pinapilit pay dit maikagwa'n ga-oogyata kakkayap dat
losana tagu un mamalkaan dat diwanana ima da onnu sadit
kiday da, nadoba man onnu nangatu'n tagu, baknang kan
kapus, baba-unon kan bokona baba-unon.
17 Ta piyaona'n maid tagu't makagatang onnu makalaku
nu maid malka na utdit ngadan dit ummuna'n ga-oogyata
kakkayap onnu utdit bilang un mangipaila utdit ngadan na.
18 Siyatu'd gapuna un masapul din kinasilib. Singngadan
na mana nasilib tigammuwona din kaipooyan din bilang dit
ga-oogyata kakkayap gaputa sadi un bilang ipatigammu na
din ngadan di osa'n tagu. Sadi un bilang, onoma gasut ya
onomapul̲u't onom.*

14

Sat Ubbun di Kannelu Kan Sadat Tagu Na Un 144,000

1 Utdi, nailak dit Ubbun di Kannelu un sumisikad sidin
bateled Zion. Bul̲un na dadit singgasut ya opatapul̲u't opata
libu'n tagu un nakanglitan si kiday sidit ngadan dit Ubbun di
Kannelu kan ngadan dit Ama na.

---

* **13:18** 666

2 Nakagngolak si ginga un nanligwat langit un kama si
angangagan di lumuyluy-uda danum kan kama pay si nadan-
gsola kidul. Kama si gingan di aduadu'n arpa un matuktukal.
3 Ot sadat kagwa'n gasut ya opatapulu't opata libu un
tagu, gasikadan da un nakasangu utdit tronon dat opata
matatagu'n paloswa kan sadat lalallakay. Mangkankanta da
si bagu un kanta un naid makatigammu nu adi dida ullawa.
Dida dat sinubbut dit Ubbun di Kannelu utdat losana tagu't
tun pita.
4 Siya datu dat tagu un talona adida pinaisawan dit long-
ag da maipanggop si babai kad nadalus da. Maitungtung-ud
da utdin Ubbun di Kannelu utdan losana umoyana. Dida dat
nasubbut sidat losana tagu ot maidatun da kan Apudyus kan
sidit Ubbun di Kannelu un padan dit umuna un maani un
maidatun kan Apudyus.
5 Maida talon nantuliyan da ta talona nadalus da.

Sadat Tulu Un Anghel

6 Utdiyon, nakailaak si sabali'n anghel un mantattaud sidin
ngatu. Awad kan siya dit Nabalu'n Damag un mannanayun
un ipatigammu na utdan losana tagu un nadumaduma dit
tribu da, bagbaga da kan ili da uttun lubung.
7 Ot imbaga na si nadangsola ginga un, "Dayawon yu si
Apudyus kan bigbigon yu din kinangatu na ta dummatongon
tun timpu un mangukumana. Mandaydayaw kayu kan siya
un nangwa't tun langit kan pita, baybay kan sadan losana ob-
ob di danum."
8 Inggaw maikagwa'n anghel un naitung-ud sit ummuna ot
kinnanana'n, "Nayam-anon! Nayam-anona losan din mand-
inadinamaga ili'd Babilonia! Ta pinainumana dat tagu't tun
lubung sit basin di gaggaissawa koko-ona."*
9 Ot naitung-ud payyan dit maikatlu'n anghel ot impakuy
na un, "Losan dat mandaydayaw sidit ummuna'n ga-oogyata
kakkayap kan sadit nakwa un kapadpada na kan namalkaan
dit muging onnu ima da utdit bilang na,
10 inumon da dit basin di dusan Apudyus un innigga na
un naid kalut na utdin tasan di sulag na.† Mapalpaligatan da
si gumilgilaba apuy kan asufre un iillan dadit nasantuwana
aanghel kan sadit Ubbun di Kannelu.
11 Ot sat asuk dit apuy un mamaligat kan dida talona
maid mangkigadana. Inalgaw kan linabi un naid illong dit
manligatan dadit mandaydayaw sidit ummuna'n ga-oogyata

---

* **14:8** Piyaona'n ugudon, naawis dat tagu't tun lubunga mangwa't dan gaggais-
sawa koko-ona un gapun di madusaan da. Ilan yu utdin Jeremias 51:7. † **14:10**
Piyaona'n ugudon, lak-amon da dit sulag Apudyus ot dusaona dida't amoamod.

kakkayap kan sadit kapadpada na kan singngadan na mana namalkaan sidit bilang dit ngadan na.”

12 Ot siyatu’d gapuna un masapul din anus un man-iyattom sidan ligat un lak-amon dan tagun Apudyus un manungtung-pal sidan bilin na kan mantultuluya manuttuwa kan Jesus.

13 Utdiyon, nangngoḻak uman si ginga un nanligwat langit, kanana kan sakon un, “Ikanglit nu tu: Manipud sinsatun nagasat dan tagu’n mantultuluya manuttuwa kan Apu Jesu Kristu inggana’t matoyan da.”

“Tuttuwa’n nagasat da,” kinnanan pay dit Ispiritun Apudyus, “ta man-illong da utdan ligligat da ot magun-gunaan da utdat kingkingwa da,” kinnanana.

Sat Maaniyan Dat Tagu Uttun Pita

14 Maabus man di, nakailaak si pukawa bunot! Ininggaw mantutupak un kama’t tagu un nambaḻangat si buḻawan kan man-aaggom si natadom un gagapas.

15 Utdi inggaw payyan osa’n anghel un lummaksun sit timplu ot impakuy na utdit mantutupak sit bunot un, “Aḻamon nat gagapas nu ot man-ani ka. Ta timpun di aanniyanon ta naḻnaḻ-um daon.”

16 Ot sadit tagu’n mantutupak sidit bunot inyani na dit gagapas na ot naamina naapit dat maapit situn pita.

17 Inggaw payyan sabali’n anghel un lummoswa utdit tim-plu ud langit. Nan-aaggom pay si natadom un gagapas.

18 Utdi, inggaw payyan osa’n anghel un lummoswa’t dit dadattunan un siya’d awad si kalintogan un mangaandog sit apuy sidi. Pinakuyana dit buḻun na un nan-aggom si natadoma gagapas un kanana’n, “Usalom nat gagapas nu ot pusitom dan bungan di ubas sin pita ta naḻ-um daon.”

19 Utdi, inpaḻaspas dit anghel dit gagapas na un namusit sidat losana bungan dit ubas situn pita asina ingkob-aḻ dat bunga utdit dakoḻana poposposan un siya’d maiyaligan dit suḻag Apudyus.

20 Ot napospos dadit napusit sidit dakoḻana poposposan sit lasin didit ili ot sadit daḻa un nan-ayus manipud sit poposposan umoya osa’n metro ya kagogwa‡ dit kaadaḻom na kan umoya tuḻu’n gasuta kilometro dit nadatong dit ayus na.

15

Sadat Pitu’n Anghel Un Nangdon Sidat Pitu’n Sugung

1 Utdiyon, inggaw uman nailaka taḻona napotog kan nakaskasdaawa mangilasinan sidin langit. Inggaw da ud pitu’n anghel un nangdon da si pitu’n kalasin di sugung un

‡ **14:20** Sat ustu un naikanglit sin Griego, kigad sit busal di kabayu.

mamaligat Apudyus sidat tagu't tun lubung. Siya datu dat anungusa idusa na utdat tagu uttun pita.

2 Inggaw nailaka baybay un kama't samling un nakalutan si apuy. Nailak pay dat tagu'n nangabak sit ga-oogyata kakkayap, dida dat adi nandayaw sit nakwa un kapadpada na kan adi nampamalka utdit bilang un mangipatigammu utdit ngadan dit kakkayap. Sumisikad dadiya tagu utdit igid dit baybay un man-aaggom da si arpa un intod Apudyus kan dida.

3 Kankantaon da dit kantan Moses un osa'n baba-unon Apudyus kan sat kantan dit Ubbun di Kannelu. Kanan dan dit mangkanta un,

"Talona napotog kan nakaskasdaaw dan losana kingkingwam, O, Apudyus un mannakabalin sidan losan. Kustukustu kan nalintog dan kokkoom. Sika ud Ali si inggaingga.

4 Maida talon adi mandayaw kan adi mangidayaw sinat kinangatum, Apu. Onta, sika'd gattoka kasantuwan. Umoy dan losana tagu't dan kailin-ili mandayaw kan sika gaputa maila da dat nalintoga kokkoom."

5 Magangput man di, nailaka naibukat dit kasantuwana kuwaltu utdin timplun Apudyus ud langit un kawadan dat naikanglita bilin Apudyus.

6 Utdi, lummaksun manipud sit timplu dat pitu'n anghel un nangdon sidat pitu un sugung. Malaglaggoyod kan napolkapolkas dat badut da un losan kan awad balikos da un bulawan sidat balukung da.

7 Utdiyon, osa't dadit opata matatagu un paloswa dit nangitod sidat pitu'n anghel si pitu'n bulawana duyug un napnu utdat amoamoda sulag Apudyus un matatagu si inggaingga.

8 Utdi, napnu't asuk dit timplu un mangil-an sit kinangatu kan pannakabalin Apudyus. Ot naid osa si makalnok sit timplu inggana't magangput dadit pitu un sugung un idatong dat pitu'n anghel.

16

Sadat Pitu'n Duyug Un Napnu Utdit Sulag Apudyus

1 Utdiyon, nakagngolak si nadangsola ginga un nanligwat sit timplu un kanana't dat pitu'n anghel un, "Umoy yu itakbu utdin pita dan pitu'n duyuga napnu't sulag Apudyus."

2 Kadon, ummoy dit ummuna'n anghel intakbu utdin pita dit inggaw sit duyug na. Ot tummubu dat gakkikinit kan nasigasigaba goled sit long-ag dat tagu'n namalkaan sit malkan didit ga-oogyata kakkayap kan nandaydayaw sidit kapadpada na.

3 Utdi, ummoy pay dit maikagwa'n anghel intakbu dit
ininggaw sidit duyug na utdin baybay. Ot nambalina kama
si dal̲an di natoya tagu dit danum ot losan dat inggaw sidin
dal̲om baybay un natoy.
4 Utdi, ummoy dit maikatlu un anghel intakbu dit inggaw
sidit duyug na utdan sul̲ung kan ob-ob di danum ot nambalin
da dit danum si dal̲a.
5 Utdiyon, nagngol̲ ku dit anghel un mangaayyuwan sidadit
danuma kanana'n,
"Apudyus un nasantuwan, doda'n inggaw ka utdit kan iing-
gaw ka inggana't tun satun. Kustu nat man-uukum nu
utdatu'n tagu.
6 Dida'd namatoy sidat tagum kan dat propetam. Ot painu-
mam pay didaon si dal̲a un siya'd maibagaya makwa kan
dida."
7 Utdiyon, nakagngol̲ak si ginga un nanligwat sit dadat-
tunan un kanana'n,
"On, Apu mi un Apudyus un mannakabalin, kustu kan nalin-
tog nat man-uukum nu utdan tagu."
8 Utdi, ummoy dit maikapata anghel intakbu dit ininggaw
sidit duyug na utdin init ot napalubusan din init un man-
gatung sidan tagu utdit amoda init na.
9 Kadon, naatungan dat tagu yoong adida nandadaoliyan
dat basul̲ da kan adida binigbig dit kinangatun Apudyus.
Nan-uguugud daot si makainsultu kan siya un siya'd awad si
pannakabalin sidadi un pasigab.
10 Utdiyon, ummoy dit maikalima'n anghel intakbu dit in-
inggaw sit duyug na utdit tronon didit ga-oogyata kakkayap.
Kinuml̲opa losan dit mangiyapuwana ot nangngiltan dat tagu
dat dila da gapu't dat amoda paligat da.
11 Ot nan-uguugud da ut makainsultu kan Apudyus sidin
langit gapu't dit kasigab dit goled da, ot adida kampay nan-
dadaoli utdat basul̲ da.
12 Utdi, ummoy dit maikanoma anghel intakbu dit inin-
ggaw sit duyug na utdin dakol̲ana wangwanga mangngadan
Eufrates. Ot naobasan dit wangwang dal̲apnu maisagana un
ayon dat aali un manligwat sidin kapon dumungitan init.
13 Utdiyon, nakailaak si tul̲u un nadadaga ispiritu un kama
si ilan di tukak. Lummaksun dit osa utdit sangin didit
dragon, lummaksun dit osa utdit sangin didit ga-oogyata
kakkayap kan lummaksun dit osa utdit sangin didit man-ag-
agin propeta un siya dit maikagwa'n ga-oogyata kakkayap.*
14 Sadatu un ispiritu, dimunyu da ot awad kabool̲an da
un mangwa si nakaskasdaaw. Ot umoy da utdat losana

* **16:13** Ilan yu utdin 13:11-17; 19:20.

aali uttun losan situn lubung dal̲apnu dagupon da dida un mangubat kan Apudyus nu dumatong dit napotoga al̲-al̲gaw un pinilin Apudyus un mannakabalin.

15 Kinnanan Jesus un, “Dumngol̲ kayu! Mangulinak situn pita un kama’t dumakngan di man-aakaw un maid makatigammu. Nagasat nat tagu’n adi masusuyop kan kanayun un nakasagana kan nakabadut dal̲apnu bokona mantittiway nu dumatongak kad adi maibabbain sidan kaaduwan.”

16 Ot pinandadatdatong da dat losana aali kan dat susuldadu da utdin bobol̲oy un mangngadan si Armagedon sidin bagbagan di Hebreo.

17 Maabus man di, intakbun dit maikapitu’n anghel dit ininggaw sidit duyug na ot inggaw nadangsol̲a ginga un nanligwat sidit trono utdit timplun Apudyus un kanana’n, “Nagangputon!”

18 Utdiyon, summilsil-it, nandamidamit, nangkidkiddusul̲ kan nabilog dit lunig. Maida tal̲on padana un lunig di manipud sidit nakwaan dat tagu gaputa siyatu dit kabilogan sidat losana lunig.

19 Nangkatlu dit nandinadinamaga ili kan nayam-an dat losana nangkaddakkol̲a ili’t tun lubung. Adin Apudyus liniuwan dit ili ud Babilonia, inamin na un impainum dit natasa’n nasul̲aga basi un siya dit amoamoda sul̲ag na.

20 Maipagapu pay sidiya lunig, nal̲nod dadit losana pugu kan naipanad dat losana bateled.

21 Nandul̲al̲u si nangkaddakkol̲ un umoya limampul̲u’n kilu dit kadagson dit osa ot naotdagan dadit tagu. Kadon nanuguugud da si maisuganggang kan Apudyus maipagapu’t diya dul̲al̲u ta tal̲ona ga-oogyat.

17

Sat Babai’n Nangabayu’t Din Ga-oogyata Kakkayap

1 Utdiyon, osa utdadin pitu’n anghel un nangaggom sidat pitu’n duyug din ummoy kan sakon ot kinnanana un, “Awenu ta ipailak kan sika nu kamaan din dusan didin mandindinamaga babai’n mangilakl̲aku ut kinababai na un mantutupak sit kawadan dan adu’n wangwang.

2 Inasawan dat losana aali uttun pita ot losan dat tagu’t tun lubung nabuuk da utdit basi na un siya dit gabbainan un kokkoona,” kinnanan dit anghel.

3 Utdi, nantulay dit Ispiritu Santu kan sakon ot kamaak si nan-in-inop ot intallayak sidit anghel sidin igawa maid tagtagguwan. Nailak dit osa’n babai un mangabkabbayu utdit nadokot un gakkimuta kakkayap. Sadiya kakkayap,

nakanglitan din losana long-ag na utdan ngadan un maisug-
anggang kan Apudyus. Pitu dat uḻu na kan simpuḻu dat
sakgud na.
4 Ot sadit babai, nambadut si kama si ilan di ubi kan
nadokot. Buḻawan ya nangkababanola batu kan perlas dat
usal na. Nakaaggom si buḻawana tasa'n napnu't dat gabbainan
kan nangkaisawa kingkingwa na.
5 Awad naikanglita ngadan sit kiday na un nalimod dit
kaipooyana. Kanan dit naikanglit un, "Babilonia un mandin-
dinamag. Inan dadit losana babai'n magatgatang dit kin-
ababai na kan puun dan losana gabbainana kokkoon."
6 Ot nailaka nabuuk dit babai utdan daḻan dadin tagun
Apudyus kan dat tagu'n napatoy maipagapu't dit nangi-
patigammuwan da utdat intudtudun Jesus.
Amo nasdaawak sidit nangil-ak kan siya yoong kinnanan
dit anghel kan sakon un,
7 "Apay masdaaw ka? Ibagak kan sika din nalimoda
kaipooyan din babai kan sadin gakkimuta kakkayap un
nangabayuwana un pitu din uḻu na kan simpuḻu din sakgud
na.
8 Sadit gakkimuta kakkayapa nailam, ininggaw situn pita
utdit yoong maid sinsatun. Dandaniyona lumtaw sin bitu un
maid kigad dit kaadaḻom na daḻapnu umoy sit mayam-anana.
Ot sadan tagu'n maid si ngadan sidin iblu'n naikanglitan dan
ngadan dat matagu si inggaingga, masdaaw da nu ilan da
di un kakkayap. Onta ininggaw sidit, maid sinsatun yoong
lumoswa payyan. Sadiya iblu'n naikanglitan dan ngadan dat
matagu si inggaingga ininggawon sit daan payyan tun lubung
napaloswa.
9 Masapula nasilib din tagu'n mangawat situ. Sadan pitu un
uḻu na, dida dan pitu'n kuntuga mantutuppakan didi'n babai.
10 Pitun ali pay din kaipooyan da. Utdatu un pitu'n ali,
naidon dat lima, osa din madama un mangiyapu ot sadin
osa adina payyan dummatong. Ot nu dumatong, sin-akitana
lawa din mangiyapuwana.
11 Ot sadit gakkimuta kakkayap un ininggaw sidit yoong
maid sinsatun, siya'd maikawaḻu'n mangiyapu yoong osa
payon sidan pitu'n ali ot nu man-ulin, mayam-an si ing-
gaingga.
12 "Ot sadat simpuḻu'n sakgud un nailam, siya dadin sim-
puḻu'n ali un adi payyan nanlugi un mangiyapu yoong mait-
dan da si kalintogana mangiyapu si sin olas un buḻun didin
gakkimuta kakkayap.
13 Ossaan din panggop dan simpuḻu'n ali'n sadatu, ot itdon
da din losana pannakabalin kan kalintogan da un mangiyapu
utdin gakkimuta kakkayap.

14 Ot labanon da din Ubbun di Kannelu yoong abakon din
Ubbun di Kannelu dida gaputa siya'd kangattuwana Apu
utdat losana maapu kan kangattuwana Ali utdan losana aali.
Ot sadat maibul̲un kan siya, dida dat inayagan kan pinilin
Apudyus un tagu na un mantal̲godana manuttuwa kan siya."
15 Kinnanan payyan dit anghel kan sakon un, "Sat
kaipooyan dat wangwang un nailam sit adani't dit
mantutuppakan dit babai'n magatgatang dit kinababai na,
sadat nadumaduma'n tagu'n nadumaduma't bagbaga un
nanligwat sidat losana ili uttun lubung.
16 Awad timpu un sat gakkimuta kakkayap kan sadat sim-
pul̲u'n sakgud un nailam, lawengon da din babai'n magat-
gatang dit kinababai na ot al̲an da un losan dat awad kan siya,
asida taynan un mantittiway. Kanon da pay din bogas na
asida sobgon dan mabun-an.
17 Si Apudyus din mangipasomsomok kan dida uttu un
koon da dal̲apnu matungpal dan panggop na. Siya'd gapuna
un nan-ossaan dit panggop da kan intod da dit kalintogan da
un mangiyapu utdit gakkimuta kakkayap inggana't matung-
pal dat losana panggop Apudyus un makwa.
18 "Sadin babai un nailam, siyadi din mandinadinamaga ili
un mangiyapu utdan losana ali uttun pita."

18

Sadin Nayam-anan din Ili'd Babilonia

1 Magangput man tu, nakailaak si osa payyana anghel
un dummoba'n nanligwat langit. Amod din kalintogana ot
kummadda tun losana lubung sidin dol̲ang na.
2 Amoda nadangsol̲ dit pakuy na un kanana'n, "Nayam-
anon! Naamin nayam-anon din mandindinamaga Babilo-
nia! Nambalinona igaw dadin dimunyu kan sadan losana
nadadaga ispiritu. Ot siyaon dit dumapunan dan naisaw kan
lalawwengona sissiwit.
3 Onta naawis na dat tagu't dan kailin-ili't tun lubunga um-
minum sit nasul̲aga basi na un siya dit gaggaisawa kokkoona.
Losana aali uttun lubung inasawa da. Gummaknang pay dat
lumal̲aku uttun lubung gapu't dit manlabl̲abosa kinagadal̲ na,"
kinnanan dit anghel.
4 Utdi, nakagngol̲ak si osa payyana ginga un nanligwat sidin
langit ot kinnanana un,
"Dikayu'n taguk tengyan yu nat un bobol̲oy dal̲apnu adi kayu
maiyunud kan siya un mambasul̲ kan dal̲apnu adi kayu
mailak-ama madusa.
5 Ta kama si kangatun di langit din natugpunan dan basul̲ na.
Ot gagasmokon Apudyus din kinadadag na.

6 Makwa kan siya din padan dan kingkingwa na. Mamigwa
din balos dit kinadadag na un kama nu napainuman
si sintasa'n basi un mamigwa si kinasulag na nu sadit
impainum na.
7 Nu in-inon dit kinapasdayaw na utdit kan kinalabos dit
kinagadal na, siya payon din kasigab dan pasigab na
kan mandomdomana. Kanana't dit somsomok na un,
'Sakon din mantulay un Reyna, talona adiyak mandom-
dom ta bokonaka bilug.'
8 Ot gapu't tuwa somsomok na, kaklata mandidisan si sin-
algawan dan nakalakalasi'n sugunga dumatong un
kama't dan sakit, sigab di domdom kan ulat asina mas-
gob gaputa mannakabalin si Apudyus un mangukum
kan siya."
9 Ot losan dat aali uttun pita un nangasawa kan siya kan
kummada utdit kinagadal na, man-ibil da kan nasigab dit
domdom da nu maila daon dit asuk dit masgobana.
10 Umoy da sumikad sin adayu gaputa umogyat da un
maidoga kan siya'n madusa. Ot kanan dan, "Inay kaasi pay an
din mandindinamaga ili'd Babilonia! Nabaknang kan dako-
dakolan yoong sidin sin-olasa lawa, naikisapona nadusa."
11 Ibilan pay dan manlaklaku uttun pita kan mandomdom
da gaputa naidon gumatang sidan laku da.
12 Maidon osa't gumatang si bulawan da, palata, nangingina
un batu kan perlas, nangkangina'n luput un napolkas, kolol
di ubi, nadokodokot kan seda, losana kalasin di nabangu'n
kayu, singngadan na mana nakwa't saung di elepante,
alikama nakwa't nangina'n kayu, bayong, bolyang kan mar-
bol.
13 Maidon gumatang sidan sinamon, mampabangu't sida,
insensu, mira kan olibano. Padana pay sidan laku da un
basin di ubas, mantika, alina kan trigo, baka kan da kannelu,
kabayu kan kalesa kan tagu'n maipuyung.
14 Ot kanan dan manlaklaku kan siya un, "Sat bunga'n
pipiyaoma gatangon naidon. Ot sadat nangkangina kan
nangkapippiya'n usal nu, adimon maodasan uman dida."
15 Siyadi din kanan dat manlaklaku un gummaknang sidit
manlaklakuwan da utdiya ili. Ot gapu't dit ogyat da un maid-
oga'n madusa kan siya, sumikad da utdin adayu kan siya.
Man-ibil da kan nasigab dit domdom da ot kanan dan,
16 "Inay pay an din mandinadinamaga ili! Nangkanging-
ina'n luput un napolkas, kolol di ubi, nadokot kan seda dan
badut dan tagu na kan bulawan ya nangkababanola batu kan
perlas dan usal da
17 yoong asimpiga'n naidon dan losana binaknang da."

Ot losan pay dadin kapitan di bapul, sadan nanlugan kan sadan mantalibasu't dit bapul kan losan dan tagu'n gummaknang maipagapu't dit mantalibasuwan da utdin baybay, iinggaw da utdin adayu.

18 Ot ilan da man dit ili'n umasuasuk, mampappakuy da un dit man-ibila kanan dan, "Talona maid kapadan dinata nandindinamaga ili."

19 Ot gabuwan da dadit ulu da gapu't dit sigab dit domdom da kan man-ibil da un kanan dan, "Inay amman pay an din nandinadinamaga ili! Sadat binaknang na sad gummaknangan pay dat awad si bapul sidin baybay yoong asimpiga un naid dan losana binaknang na!"

20 Dikayu'n awad langit kan dikayu'n tagun Apudyus, apostoles kan propetana, manlagsak kayu gaputa dinusanon Apudyus diya boboloy maipagapu't dan kingwa da kan dikayu.

21 Utdiyon, inggaw nabiloga anghel un nangaknam si batu un kamasi dakodakolana gigillingana batu asina inwassot sin baybay. Ot kinnanana'n, "Kama't tu din ga-oogyata mayamanan didin mandinadinamaga ili'd Babilonia ot talona maid mail-anaon.

22 Maidon magngol sidan mantukal si arpa kan kumakanta, sadan umuullimong kan sadan tumatangguyub sidiya igaw. Maidon maodasan sidan kumokokwa si singngadan na mana mailaku. Maidon magngol si gingan di gigillingan sidiya igaw.

23 Maidon maila si silaw kan maidon magngol si damit dadin mamboboda. Siya'd dusan didi un ili gaputa sadan manlaklaku'n manligwat sidi, dida'd madaydayaw situn lubung kan napakalmunan pay dan tagu't tun lubung sidit salumangkan dat tagu't di.

24 Madusa pay diya ili gaputa siya'd nan-ayusan dit dalan dat propetan Apudyus kan uduma tagu na kan losan dan tagu'n napatpatoy situn pita, ibilang Apudyus un sadan iBabilonia ud namatoy."

19

1 Magangput man tu, nakagngolak si nadangsodangsola gingan di amoamoda tagu un kama da si mangkanta un kanan dan, "Idaydayaw taku si Apudyus!* Siya'd managu kan ditaku kan siya'd madaydayaw kan mannakabalin.

2 Kustu kan nalintog din mandudusa na. Dinusa na dit mandindinamaga babai'n ilaklaku na dit kinababai na. Ta inawis na dan tagu't tun lubung un mangwa si bokobokon

* **19:1** Onnu Hallelujah!

maipagapu't dit gabbainana kokkoona. Imbal̲os pay Apudyus kan siya dit natoyan dadit manselselbi kan siya."

3 Kanan da payyan si nadangsol̲a bagbaga un, "Idaydayaw taku si Apudyus! Ta sadiya ili umasuasuk si inggaingga."

4 Ot sadat duwampul̲u't opata lalallakay kan sadat opata natagu'n paloswa nampalintumong da un nandayaw kan Apudyus un mantutupak sin trono na un kanan dan, "Amen! Idaydayaw taku si Apudyus."

Sat Bodan Dit Ubbun di Kannelu

5 Utdiyon, inggaw ginga'n nanligwat sit kawadan dit trono un kanana'n, "Idayaw yu si Apudyus taku, dikayu'n losana manselselbi kan siya, nangatu man kan nadoba'n tagu, dikayu'n mangiyogyat kan siya gaputa dayawon yu."

6 Utdi, nakagngol̲ak si kama nu gingan di amoamoda tagu un kamasi angangagan di danum sin gassud kan kamasi nadangsol̲a kidul̲. Kanan dit ginga un, "Idaydayaw taku si Apudyus! Ta si Apudyus un Apu taku'n mannakabalin siya'd mangiyapu't dan losan.

7 Tal̲ona manlaglagsak taku. Idaydayaw taku dit kinangatun Apudyus ta dummatongon din timpu'n mambodaan din mangadan si Ubbun di Kannelu. Nakasaganaon din asaw-ona.

8 Ot naitdan si kalintogana mambadut si nangina'n luputa napol̲kapol̲kas kan nadal̲udal̲us." Sat kaipooyan din nangina'n luput, sadat nalintoga kokkoon di tagun Apudyus.

9 Utdi kanan dit anghel kan sakon un, "Ikanglit nu tun ibagak: Nagasat dadin naimbitalana umoy makakan sit bodan dit mangadan si Ubbun di Kannelu." Ot innayun pay dit anghel imbaga un, "Tuttuwa'n imbagan Apudyus tu."

10 Maabus mana ibaga na di, nampalintumongak sidit atubang na ta mandayawak kan siya yoong imbagana kan sakon un, "Adim koon nat! Si Apudyus din dayawom. Ta sakon, osaak paya manselselbi kan Apudyus un kama kan sika kan sadan bul̲un nu un mangitudtudu utdan impatigammun Jesus."

Ta sadan impatigammun Jesus, siya payon dat imbagbagan dat propetan Apudyus.

Sat Nangabayu't Pukawa Kabayu

11 Utdiyon, nailaka naibukat din langit ot kakl̲ata inggaw ud pukaw un kabayu! Sadin nangabayu mangngadan si Matal̲godan kan Tuttuwa ta kustu din mandudusa na kan manggugubat na utdan kabusul̲ na.

12 Kama't gumilagilaba apuy dan ata na kan aduadu'n bal̲angat sidin ul̲u na. Naikanglit dit ngadan na utdit long-ag

na yoong maid udum si makatigammu't din kaipooyana nu
adi siya pay lawan.
13 Naslop si dal̲a dit badut na ot mangadan si, "Ugud
Apudyus."
14 Ot sadan losana tagu utdin langit naitung-ud da kan siya
un kama da si suldadu un nangabayu da un losan si pukaw un
kabayu kan nambadut da si nangina'n baduta napol̲kas kan
nadal̲udal̲us.
15 Inggaw natadoma ispada un lumoswa utdit sangi na un
siya'd mangabak na utdan kailin-ili. Nailot dit man-iiyapu
na un kama nu nakaaggom si landuk. Kama't mampospos
si ubas dit koona nu ipalak-am na kan dida dit amoda sul̲ag
Apudyus.
16 Inggaw ngadan na un naikanglit sit badut na kan sit ul̲pu
na un kanana'n: "Kangattuwana Ali utdan losana aali kan
kangattuwana Apu utdan losana maapu."
17 Utdiyon, nakailaak si anghel un summikad sidin init ot
pinakuyana dan losana sissiwit un mantattaud sidin ngatu
un kanana'n, "Aweyu, umammung kayu ta makaamung kayu
utdit dakol̲ana amung Apudyus
18 ta umoy yu kanon dan bogas dadin aali, kapitan di
suldadu kan sadan nangkabiloga tagu da. Kanon yu pay dan
bogas dadin kabayu kan sadan nangabayu, bogas dan losana
tagu, babbaun kan bokona babbaun, nangatu kan nadoba'n
tagu."
19 Utdiyon, nailak dit gakkimuta kakkayap kan sadan
losana aali uttun pita kan losan dan suldadu da un nantitipun
ta gubaton da dit nangabayu't pukawa kabayu kan sadan
suldadu na.
20 Naabak dit gakkimuta kakkayap ot dinopap da un bul̲un
na dit man-ag-agin propetana un nangipaila't nakaskasdaaw
sidit atubang na. Sadatu un nakaskasdaawa kingwa na
dit nangallilaw na utdat tagu'n nampamalka utdit malkan
dit gakkimuta kakkayap kan nandaydayaw sidit nakwa'n
kapadpada na. Matattaguwan un naidawat dit gakkimuta
kakkayap kan sadit man-ag-agin propeta utdin bananaw un
gumilagilaba asufre.
21 Ot sadat suldadu da napatoy da si ispada un linumtaw
sidit sangin didit nangabayu't pukawa kabayu, ot nam-
ponokan dat sissiwit dat bogas da.

20

Sadin Sinlibu'n Dagun

1 Maabus man di, nangilaak si anghel un dumobdoba'n
nanligwat langit ot aaggomana dit tulbok dit bitu un maid ki-
gad dit kaadaḻom na kan nan-aggom pay si dakoḻana kinawad.
2-3 Ot dinokmaana dit dragon un siya payon dit uḻog sit aw-
awe un mangadan si Diablo onnu Satanas. Piningil na asina
indawat sit bitu un maibaḻudana si sinlibu'n dagun. Utdiyon,
tinulbokan dit anghel dit sooban dit bitu asina pineketan
daḻapnu adina makaḻaksuna mamakaḻmun sidadin tagu't dan
kailin-ili inggana't magangput dit sinlibu'n dagun. Kadon,
nu maabus din sinlibu'n dagun, masapula maibussag si sin-
akitan.
4 Utdiyon, nakailaak si adu'n trono ot sadat naitdan si kalin-
togana mangukum dat nantupak. Nailak pay dadit kadog-
wan dat napatpatoy maipagapu't dit nangipatigammuwan
da utdin maipanggop kan Jesus kan sadan ugud Apudyus.
Dida dan adi nandayaw sit gakkimuta kakkayap onnu sadit
sinan kapadpada na kan adida pinamalkaan dat kiday onnu
ima da utdit malkan didit gakkimuta kakkayap. Ummungaḻ
da ot buḻun Kristu dida un mangiyapu ud si sinlibu'n dagun.
5 Siyatu din umuna un umungaḻan dadit natoy. Yoong
sadan udum sidan natoy adida umungaḻ aginggana't maga-
ngput din sinlibu'n dagun.
6 Nagasat kan nasantuwan dan maidoga't din umuna'n
umungaḻan dadit natoy! Ta maid mabalinan din maikagwa'n
katoy kan dida nu adi mambalin da si padin da Apudyus kan
Kristu kan buḻun Kristu dida un mangiyapu udsi sinlibu'n
dagun.

Sadin Naabakan Satanas

7 Nu magangput din sinlibu'n dagun, maibussag uman si
Satanas sidin naibaḻudana
8 ot lumaksun daḻapnu pakaḻmunana dan tagu't dan kailin-ili
utdan opata sulin ditun lubung. Sadatuwa ili mangadanan
si Gog kan Magog. Umungona dida'n losan ta umoy da
makagubat. Ot kama da si kaadun di lagan sidin igid din
baybay.
9 Dakdakon da tun nanawaga labaw pita un manalinup sin
boboḻoy un pipiyaon Apudyus un kampun dan tagu na. Yoong
awad apuya dummoba un malligwat langita mangamin kan
dida.
10 Ot si Satanas un mamakaḻmun kan dida, maidawat
sidin bananaw di gumilagilaba apuy kan asufre un siya'd
naidawatanon dit gakkimuta kakkayap kan sadin man-ag-
agin propeta ot mampalpaligat da utdi un inaḻgaw kan linabi
un maid mangkigadana.

Sadin Maudi un Man-ukuman Apudyus

11 Utdiyon, nailak dit dakolana trono un napolkas kan sadit
nakatupak sidi. Ot gapu't dit ininggawana nangkamaid dan
pita kan langit ot maid mail-an daon.
12-13 Ot nailak dadit losana nangkakatoy, nangatu man kan
nadoba'n tagu un sumisikad sidin atubang din trono. Ining-
ggaw dat natoy sin baybay kan losan dat ininggaw sin Hades
un ngadnon da ut igaw dat natoy. Utdi, nabikyad dat iblu.
Nabikyad pay dit sabali'n iblu un naikanglitan dat ngadan dat
matagu si inggaingga. Utdiyon, naukum dit osaosa kan dida
sigun sidat kingkingwa da un naikanglit sidat iblu.
14 Kadon, naidawat si Katoy kan san Hades un igaw dan
natoy sit bananaw di gumilagilaba apuy. Siyatu din maik-
agwa'n matoyan.
15 Ot nu ngadan din maid ngadan na si naikanglit sidin
iblu'n naikanglitan dan ngadan dan matagu't inggaingga
maiwassot sin bananaw di gumilagilaba apuy.

21

Sadin Bagu'n Langit kan Bagu'n Pita

1 Maabus man, nailak ud bagu'n langit kan bagu'n pita
ta sadit ummuna un langit kan sadit ummuna un pita
nangkanaid daon kan sadin baybay naid payon.
2 Ot nailak din nasantuwana ili un sadin bagu'n Jerusalem
un dumobdoba'n nanligwat kan Apudyus sidin langit. Alig
na't babai'n maikasal un amo naisagana kan napippiya'n
umoy umabat sidit asaw-ona.
3 Utdi, nakagngolak si nadangsola ginga'n nanligwat sit
kawadan dit trono un kanana'n, "Ilan yu! Makaigawon si
Apudyus sidan tagu! Iinggawon kan dida ot dida'd tagu naon.
Si Apudyus din mismu un bulun daon.
4 Kadon punasan Apudyus dat luwa da. Maidon matoy,
madodomdoman, man-ibil onnu pasigab ta sadatu un awad
sidit, naid daon."
5 Utdiyon, sadin mantutupak sidin trono kinnanana un,
"Ilan yu! Sukatakon si bagu dan losana awad." Ot kinnanana
kan sakon un, "Ikanglit nu datu gaputa sadatu un ugud
matalgodan kan tuttuwa."
6 Asina kinnanan payyan kan sakon un, "Natungpalon dan
losan! Sakon din Alfa kan sadin Omega, san luglugi kan
mangkigadan di losan. Nu ngadan din mauwaw itdak si maid
bayad na un danum un manligwat sidin ob-oba mangtod si
mataguwan di tagu si inggaingga.
7 Siya datu dan gun-guna un itdok sidan adi paabak sit
laweng. Sakon ud Apudyus da kan dida'd anak ku.

8 Yoong sadan tagu'n kumimuta manuttuwa, sadan maid
si pammati, sadan mangmangwa't naisawa kokkoon, kuma-
patoy, sadan manog-on si bokona asawa da, sadan mansal-
salumangka, mandaydayaw sidan sinan-apudyus kan losan
dan matuli, sadin bananaw di gumilagilaba apuy kan asufre
din maiggaan da. Siyadi din maikagwa'n matoyan."

Sadin Bagu un Jerusalem

9 Utdi, osa't dadit pitu un anghel un nangaggom sidat pitu'n
duyug un napnu't dan anungusa sugung dit inummoy kan
sakon ot kanana'n, "Awenu't tu ta ipailak kan sika din babai'n
asaw-on didin mangadan si Ubbun di Kannelu."
10 Kadon, nantulay dit Ispiritu Santu kan sakon ot kamaak
si nan-in-inop ot indaḻan dit anghel sakon sidit untuk dit
nataknataknanga bateled. Impailana kan sakon din nas-
antuwana ili'd Jerusalem un dumobadoba'n nanligwat kan
Apudyus sidin langit.
11 Ot napaddapadda gapu't dit doḻang ud Apudyus kan
nasilapa kama si nabanola batu un haspe kan mangallinawa
kama't kristal.
12-13 Amod taknang dit aḻad un nanliput sidiya boboḻoy ot
simpuḻu't duwa dan sooban na. Tuḻu dit sooban na utdin
kapon dumungitan init, tuḻu utdin kapon daya, tuḻu utdin
kapon lagud kan tuḻu utdin kapon sin maipsukan init. Kada
sooban awad osa'n anghel un man-andog kan awad osa'n
naikanglita ngadan dan simpuḻu't duwa'n tribun dat ganak
ud Israel.
14 Sadin aḻad didin ili naisaad udsi simpuḻu't duwa'n pan-
nana batu un siya'd naikanglitan dadin ngadan dan simpuḻu't
duwa'n apostoles didin Ubbun di Kannelu.
15 Sadin anghel un nakabagbaga kan sakon inggaw
buḻawana iingos na un man-ingos na utdin ili kan sadan
sooban kan aḻad na.
16 Sadin ili kustukustu'n nantinnopong dan nan-
asisupanga bakgeng na. Sadin kaandu na, siya payon kalawa
na. Iningos didit anghel din ili utdit iingos na ot duwa'n libu
ya opata gasuta kilometro din kaandu na kan padana din
kalawa na kan kangatu na.*
17 Iningos pay dit anghel din aḻad na ot onomapuḻu't onoma
mitro. Sat iingos un inusal dit anghel padan dit us-usalon di
tagu.
18 Sadin aḻad na nakwa si nangina'n batu un haspe kan
sadin ili nakwa si tang-ila buḻawan ot mangallinaw un kama't
salming.

---

* **21:16** Sat naikanglit sin Griego, 12,000 stadia.

19 Sadan pannan un naisaadan didin a̱ad din ili naaltiyan
da udsi nadumaduma'n kalasin di nangkapopotoga batu.
Sadin ummuna'n pannan naaltiyan si haspe, safiro ut-
dit maikagwa, kalsedonia utdit maikatlu, esmeralda utdit
maikapat.
20 Sardonika dit naiyalti utdit maikalima, karnelia utdit
maikanom, krisolito utdit maikapitu, berilo utdit maikawa̱u,
topasio utdit maikasiyam, krisoprasio utdit maikasimpu̱u,
hasinto utdit maikagwampu̱u't osa kan amatista dit naiyalti
utdit maikagwampu̱u't duwa.
21 Nakwa si perlas dadin simpu̱u't duwa'n sooban na.
Osaosa't dadin sooban na nakwa udsi simbuko̱a perlas.
Tang-ila bu̱awan dit ka̱san didin ili kan mangallinawa kama
si salming.
22 Naid nailak si timplu utdin ili gaputa si Apudyus un
mannakabalin kan sadin Ubbun di Kannelu iinggaw daon
sidi.
23 Adin didin ili kasapulanon din init onnu sadin bu̱an un
mampapadda gaputa sadin do̱ang ud Apudyus din mampa-
padda kan sadin Ubbun di Kannelu din silaw na.
24 Losan dan tagu't tun lubung mado̱angana dida. Ot losan
dadin ali uttun pita iyoy da dadin kinabaknang da utdin ili un
mangipaila't din mandadayaw da kan Apudyus.
25 Maibubukkata kanayun dan sooban din ili nu a̱-a̱gaw un
naid maombana kan maidon labi utdi.
26 Ot sadan aali ipangat da dan tagu da un mangiyoy sidan
kinabaknang da kan umoy mandayaw kan Apudyus.
27 Yoong ta̱ona maid maka̱nok sidin ili utdan maibilanga
naisawa tagu kan sadan mangkokwa si gabbainan kan sadan
matuli. Sadadi'n naikanglit si ngadan ullawa't din iblun didin
Ubbun di Kannelu un naikanglitan dan ngadan dan matagu't
inggaingga dan maka̱nok.

22

1 Utdiyon, impailan payyan didit anghel kan sakon
dit wangwanga manligwatan din danuma mangtod si
mataguwan di tagu si inggaingga. Sumilasilap un kamasi
kristal ot manligwat dit ayus na utdin mangiyapuwan
Apudyus kan sadin mangadan si Ubbun di Kannelu.
2 Inoy na din gaggawan di ka̱sa utdiya ili. Utdit nan-
asisupanga igid didit wangwang, awad dit kayu un mangitod
si mataguwan di tagu un binu̱ana mamunga. Ot sat tubu na
usalon dan kailin-ili un mampabilog kan dida.
3 Maida ta̱on lawengon Apudyus sidiya ili. Siyadi din
kawadan din trono na kan sadin tronon dit Ubbun di Kan-

nelu. Kadon, losan dan manselselbi kan Apudyus mandayaw
da kan siya.
4 Ilan da din muging na kan maikanglit din ngadan na utdin
kiday da.
5 Maidon labi kan adida masapulon din silaw onnu init
gaputa si Apudyus un Apu, siya'd silaw kan dida. Ot maipan-
apu da kan siya si inggaingga.

Sadin Man-ulinan Ud Jesu Kristu

6 Utdiyon, sadit anghel imbagana kan sakon un, "Sa-
datu un ugud matal̲godan kan tuttuwa. Si Apudyus un
Apu un nangitod sidit Ispiritu na un mangidal̲an sidan
propetana, nangibaun si anghel na dal̲apnu ipatigammu na
utdan manselselbi kan siya dan dandaniyona mapasamak."
7 "Dongl̲on yu," kinnanan Jesus. "Dandaniyon nat mangulinak. Nagasat dadin manuttuwa't dan naipadtu uttu un iblu."
8 Sakon si Juan un nakagngol̲ kan nakaila utdatu un losan.
Utdit maabus un magngol̲ ku kan mailak datu, nampalintu-
mongak sidit atubang didit anghel un nangipaila kan sakon
sidatu dal̲apnu mandayawak kan siya.
9 Yoong kinnanana kan sakon un, "Adim koon nat. Si
Apudyus ullawa'd dayawom. Ta sakon osaak pay un
manselselbi kan Apudyus un kama kan sika kan sadan bul̲un
nu un propeta kan sadan manungtungpal sidan naikanglit
situwa iblu."
10 Imbagana payyan kan sakon un, "Adim ilimod dadin
naipadtu uttu un iblu gaputa dandaniyon nat timpu'n ma-
pasamakan da.
11 Bay-am dan mangmangwa't laweng nu itultuluy da un
mangwa't laweng kan sadan naisaw si mantatagu, bay-am nu
itultuluy da din naisawa mantatagu da. Ot sadan nalintog si
mantatagu bay-am ta itultuluy da din nalintoga mantatagu
da kan sadan nadal̲us si mantatagu bay-am ta itultuluy da din
nadal̲us un mantatagu da."
12 "Dumngol̲ kayu," kinnanan Jesus. "Dandaniyon nat man-
ulinak. Ot idatong ku dadin gun-guna un itdok si kada-osa
sigun sit kingkingwa na.
13 Sakon din Alfa kan Omega ta sakon umuna kan maudi.
Sakon pay din lugi kan mangkigadan di losan."
14 Nagasat dadin tagu'n manaksak sidan badut da* ta awad
kalintogan da un lumnok sidin sooban didin ili kan mangan
sidin bungan didin kayu'n mangitod si mataguwan si ing-
gaingga.

---

* **22:14** Piyaona'n ugudon, sadan mantal̲god kan Kristu dal̲apnu madal̲usan da utdan basul̲ da.

15 Yoong nu sadan nadadaga maiyalig si asu, sadan
mangsalsalumangka, sadan manogsog-on si bokona asawa
da, sadan kumapatoy, sadan mandaydayaw si sinan-apudyus
kan sadan tagu'n gan-ganason da din kanayuna mantuli,
adida mabalina lumnok sidi.
16 Kinnanan payyan Jesus un, "Sakon si Jesus un nangibaun
sit anghel ku dal̲apnu ipatigammu na datu utdan losana
gimung di manuttuwa. Sakon din kaganakan Ali David.
Sakon din mangngadan si Ambigaton un napaddapadda."
17 Ot kanan dit Ispiritu Santu kan sadin babai'n mangasawa
un, "Awenu." Ot sadan losana makagngol̲ situ, "Awenu,"
kanan da pay.
Singngadan na mana mauwaw, aweyu. Singngadan na
mana mamiya, aweyu ta uminum kayu si danuma naid
bayad na un mangtod si mataguwan.

San Anungus Ditu Un Sulat

18 Sakon si Juan, bintagaak ud osaosa kan dikayu un makag-
ngol̲ situn naipadtu uttuwa iblu. Nu singngadan nat manoga
utdatu un naipadtu, dogaan pay Apudyus dit dusa na utdat
sugung un naikanglit situ un iblu.
19 Ot nu singngadan na man un mangaan si kumpolmi ut-
dan naipadtu uttuwa iblu, kaanon pay Apudyus dit kalobbon-
gana'n mangan sit bungan di kayu un mangtod si mataguwan
si inggaingga kan sadit kalobbongana'n lumnok sin nasan-
tuwana ili un naugud situ un iblu.
20 Kanan din mangustigu utdin kinatuttuwan datu'n losan
un, "Tuttuwa un dandaniyona dumatongak." Siya! Duma-
tong kaon Apu Jesus!
21 Iluwal̲uk ta si Apu taku'n Jesu Kristu nakaasi kan
dikayu'n losana tagun Apudyus. Amen.